Algimantas Nakas

VILNIAUS GEDIMINO TECHNIKOS UNIVERSITETO

1956 RAIDA 2006

1
9
5
6

2
0
0
6

Algimantas Nakas

VILNIAUS GEDIMINO TECHNIKOS UNIVERSITETO

1956 R A I D A 2006

MONOGRAFIJA

2006

Algimantas Nakas

Vilniaus Gedimino technikos universiteto raida. 1956–2006.

Vilnius: Technika, 2006. 510 p., iliustr.

Monografija skirta Vilniaus aukštosios technikos mokyklos 50-mečiui pažymėti. Pradėjusi veiklą kaip Kauno politechnikos instituto Vakarinio fakulteto Vilniaus skyrius, vėliau ji tapo KPI Vilniaus vakariniu fakultetu, KPI Vilniaus filialu, Vilniaus inžineriniu statybos institutu, Vilniaus technikos universitetu ir pagaliau 1996 m. – Vilniaus Gedimino technikos universitetu. Monografijoje apžvelgiami svarbiausi VGTU raidos momentai, analizuojami mokyklos struktūros, studijų ir mokslo tiriamųjų darbų organizavimo pokyčiai, pedagoginio ir mokslinio personalo kvalifikacijos kėlimo, absolventų perspektyvų ir kiti klausimai.

Monografija skirta akademinei visuomenei, mokslo tyros ir kitiems tikslams.

VGTU leidyklos „Technika“
1248 mokslo literatūros knyga

Recenzavo: prof. habil. dr. Algirdas Ažubalis, Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija
prof. dr. Algimantas Mačiulis, Lietuvos dailės akademija
doc. dr. Juozas Nagevičius, Vilniaus Gedimino technikos universitetas

ISBN 9955-28-038-7

© Algimantas Nakas, 2006
© VGTU leidykla „Technika“, 2006 m.

REKTORIAUS ŽODIS

/9

PRATARMĖ

/23

I TECHNIKOS
IR TECHNIKOS MOKSLŲ
RAIDA LIETUVOJE

/26

II TECHNIKOS
STUDIJŲ PRADŽIA
VILNIUJE

/52

III KAUNO
POLITECHNIKOS
INSTITUTO
VILNIAUS FILIALAS

/76

IV VILNIAUS
INŽINERINIS
STATYBOS
INSTITUTAS

/130

V VILNIAUS
TECHNIKOS
UNIVERSITETAS

/242

VI VILNIAUS
GEDIMINO
TECHNIKOS
UNIVERSITETAS

/272

Literatūra ir šaltiniai

/488

Pavardžių rodyklė

/492

VILNIAUS GEDIMINO TECHNIKOS UNIVERSITETAS

Jubiliejai ne tik švenčiami. Rengiantis jubiliejams suvedami ir nueito kelio rezultatai. Žmogui svarbūs šeimos, visų pirma vaikų laimėjimai, jo paties sėkmė darbe, statusas visuomenėje ir pan., o įstaigai, gamybinei organizacijai reikšmingi produkcijos ir paslaugų mastai. Universitetas tokiu atveju pirmiausia skaičiuoja, kiek ir kokių absolventų išleido, kiek parengė mokslininkų, kokia jo mokslinė produkcija ir t. t. Visais atvejais minimi svarbūs žmonės, nes tik nuoširdžiu jų triūsu pasiekiami šie rezultatai.

Mūsų aukštosios mokyklos nueitą 50-ies metų kelią ir laimėjimus išsamiai nušviečia Jūsų rankose laikoma doc. A. Nako knyga. Joje metodiškai, pasitelkiant gausią archyvinę medžiagą ir iliustruojant įdomiomis nuotraukomis, pateikti per šį laikotarpį įvykę esminiai įvykiai. Visi jie tarpusavyje susieti, todėl turime išsamią mūsų mokyklos plėtros studiją.

Žmogų, švenčiantį jubiliejų, nuoširdžiai sveikiname, džiaugiamės jo pasiektais rezultatais, linkime ilgų gyvenimo metų ir dar didesnių laimėjimų, o minint organizacijos sukaktį visų pirma linkima nemažinti plėtros tempų. Kokių linkėjimų norėtusi išgirsti Vilniaus Gedimino technikos universiteto 50-mečio proga? Kokį universitetą norėtume matyti tiek artimoje, tiek tolesnėje ateityje?

Esame Europos Sąjungoje, kartu su ja kuriame bendrą studijų ir mokslo erdvę. Tai reiškia, kad gerokai prasiplečia veiklos galimybės, bet, kita vertus, labai išauga reikalavimai darbo kokybei. Apibendrinamasis šios kokybės rodiklis – universiteto konkurencingumas tiek šalyje, tiek užsienyje. Ateis laikas, kai reikės kovoti dėl kiekvieno stojančiojo. Konkurencingumas – tai ir yra pagrindinis reikalavimas bei sąlyga ateities vizijoms kurti. Ko reikia, kad universitetas būtų konkurencingas? Jis turi būti šiuolaikiškas. Esminė universiteto funkcionavimo sąlyga – pažangios studijos ir pažangus mokslas. Pirmiausia, kiekvienas fakultetas turi dirbti moderniame, specialiai suprojektuotame ir studijų procesui bei moksliniams tyrimams pritaikytame pastate, idealiu atveju esančiame Studentų miestelyje. Antra, kiekviename tokiame pastate turi būti sumontuota visa būtina moderni studijų ir mokslinių tyrimų įranga. Trečia, ši įranga susieta su moderniomis mokymo ir mokslinių tyrimų technologijomis. Ketvirta, šias technologijas taiko profesionalūs, darbingi, puikiai užsienio kalbų mokantys ir todėl labai gerai mokami dėstytojai. Penkta, produktyviam kūrybiniam darbui sąlygas sudaro demokratiška ir autonomiška universiteto vidaus aplinka.

Tokiu keliu mes norime eiti, tokiu keliu mes einame. Deja, tempai daugiausia priklauso ne tik nuo mūsų noro, bet ir nuo išorės sąlygų. Šiandieną reikalavimai universitetams keliami neatsižvelgiant į jų galimybes. Kad ir kaip būtų, galiausiai visada laimi sveikas protas, todėl į ateitį mes žvelgiame su optimizmu. Sąlygos tam yra.

VG TU rektorius
prof. habil. dr. Romualdas Ginevičius

KAZIMIERAS BARŠAUSKAS

KPI REKTORIUS
1950–1964 METAIS

Gimė 1904 m. gegužės 3 d. Gižuose, Vilkaviškio rajone. 1930 m. baigė Vytauto Didžiojo universiteto Gamtos-matematikos fakulteto Fizikos-matematikos skyrių. Buvo pakviestas dirbti į Fizikos katedrą.

1936 m. K. Baršauskas buvo komandiruotas stažuotis į Vokietiją pas įžymų J. Geigerį. Jo paskatintas ėmė tirti kosminius spindulius. 1938 m. K. Baršauskas apgynė fizikos-matematikos mokslų daktaro disertaciją. 1940 m. jam buvo suteiktas profesoriaus mokslinis vardas. Nuo 1941 m. jis buvo universiteto Fizikos katedros vedėju, parengė ir išleido du fizikos vadovėlius moksleiviams.

1947m. K. Baršauskas buvo paskirtas Kauno universiteto Technologijos fakulteto dekanu, o kiek vėliau – Elektrotechnikos fakulteto dekanu.

1950 m. K. Baršauskas buvo paskirtas Kauno politechnikos instituto direktoriumi (rektoriumi). 1956 m. jis buvo išrinktas Lietuvos mokslų akademijos tikruoju nariu.

K. Baršauskas publikavo per 60 mokslinių straipsnių, 21 jo vadovaujamas mokslininkas apgynė mokslo kandidato disertaciją, jis oponavo net 36 disertantų darbams.

K. Baršauskas dirbo KPI rektoriumi iki mirties – 1964 m. gegužės 24 d. Jo vardu pavadinta KTU (buvusio KPI) Ultragarso laboratorija, VGTU Fizikos katedros srautinė auditorija.

MARIJONAS MARTYNAITIS

KPI REKTORIUS
1964–1983 METAIS

Gimė 1922 m. balandžio 3 d. Kaune. 1950 m. baigė Kauno universiteto Cheminės technologijos fakultetą ir gavo inžinieriaus silikatininko diplomą. Buvo paliktas dirbti Silikatų technologijos katedroje. 1955 m. apgynė kandinę disertaciją iš rišamųjų medžiagų technologijos.

1956–1964 m. M. Martynaitis buvo Kauno politechnikos instituto mokymo reikalų prorektoriumi, o 1964–1983 m. KPI rektoriumi (nuo 1966 m. – profesorius), 1983 m. tapo Silikatų technologijos katedros profesoriumi konsultantu, o vėliau išėjo į rentą.

M. Martynaitis parašė darbų iš rišamųjų medžiagų technologijos. Kartu su kitais už mokslinius darbus gavo 1960 m. respublikinę premiją. Parengė darbų aukštojo mokslo istorijos ir aukštosios mokyklos darbo metodikos klausimais.

M. Martynaitis parengė ir 1974 m. išleido mokymo priemonę „Mineralinės rišamosios medžiagos“. Jis yra vadovėlių „Bendroji silikatų technologija“ (1963), „Bendrosios silikatų technologijos laboratoriniai darbai“ (1967) bendraautoris. 1979 m. parengė ir išleido monografiją „Kauno A. Sniečkaus politechnikos institutas“.

ALEKSANDRAS ČYRAS

VISI REKTORIUS
1969–1990 METAIS

Gimė 1927 m. kovo 15 d. Merkinėje. 1950 m. su pagyrimu baigė Kauno universiteto Statybos fakultetą ir liko jame dirbti. Pirmasis Lietuvoje ėmė taikyti optinius įtempimų tyrimo metodus. 1954 m. apgynė daktaro disertaciją. Nuo 1958 m. pradėjo dirbti pirmuoju etatiniu dėstytoju KPI Vilniaus skyriuje. 1960 m. šis skyrius tapo Vakariniu fakultetu, o A. Čyras buvo paskirtas jo dekanu. Nuo 1961 m., vietoj vakarinio fakulteto įsteigus KPI Vilniaus filialą su dieniniu ir vakariniu skyriais, jis dirbo KPI Vilniaus filialo prorektoriumi. 1965 m. Aleksandras Čyras apgynė habilituoto daktaro disertaciją „Matematinio programavimo metodai skaičiuojant tampriai plastines vienmatis sistemas“. 1969 m. daugiausia profesoriaus A. Čyro pastangomis buvo įsteigtas Vilniaus inžinerinis statybos institutas. Šio instituto rektoriumi A. Čyras dirbo iki 1990 metų.

A. Čyras – sąjunginės B. Galiorkino ir Lietuvos valstybinės premijų laureatas, Lietuvos nusipelnęs statybininkas, Lietuvos nusipelnęs mokslo veikėjas.

1980 m. A. Čyras išrinktas Lietuvos MA nariu-korespondentu, o nuo 1985 m. – akademiku.

Aleksandras Čyras – daugelio mokslinių darbų, monografijų, vadovėlių autorius. Jo sukurti statybinių konstrukcijų optimizavimo metodai gerai žinomi daugelyje pasaulio šalių. Jo monografijos anglų kalba yra išleistos Didžiojoje Britanijoje, Vokietijoje ir Lenkijoje. 1985 m. jis išrinktas Veimaro aukštosios statybos ir architektūros mokyklos Garbės daktaru, o 1994 m. – Lenkijos mokslų akademijos užsienio nariu.

A. Čyras labai ryžtingai ir atkakliai studijose diegė kompiuterinius skaičiavimus. Jis daug prisidėjo prie Vilniaus inžinerinio statybos instituto materialinės bazės stiprinimo, ypač prie naujų mokymui ir mokslui skirtų pastatų statybos.

A. Čyras – 1993 metų Lietuvos valstybinės premijos laureatas. 1996 m. jis apdovanotas Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Gedimino III laipsnio ordinu.

A. Čyras mirė 2001 m. rugsėjo 29 d. Vilniuje.

EDMUNDAS KAZIMIERAS ZAVADSKAS

VG TU (VISI, VTU)
REKTORIUS
1990–2002 METAIS

Gimė 1944 m. gegužės 12 d. Vilniuje. 1967 m. baigė Kauno politechnikos instituto Vilniaus filialą ir gavo inžinieriaus statybininko diplomą. Buvo paliktas dirbti filiale. 1970 m. įstojo į aspirantūrą ir per trejus metus parengė kandidatinę disertaciją. Paskui dirbo pedagoginį darbą Statybos darbų technologijos katedroje.

1980–1981 m. E. K. Zavadskas stažavosi Leipcigo aukštojoje technikos mokykloje, Vokietijoje. 1987 m. Maskvoje apgynė daktaro (dabar habilituoto) daktaro disertaciją. Nuo 1988 m. – profesorius, Statybos darbų technologijos katedros vedėjas.

1990 m. vasario 7 d. E. K. Zavadskas demokratiškai buvo išrinktas Vilniaus inžinerinio statybos instituto rektoriumi. Jo iniciatyva ir atkakliomis pastangomis institutas buvo pertvarkytas į Technikos universitetą, pavadintas LDK Gedimino vardu.

1991 m. E. K. Zavadskas išrinktas Lietuvos mokslų akademijos nariu ekspertu, o 1994 m. – nariu korespondentu. Jis yra Ukrainos technologinės kibernetikos akademijos, Rusijos architektūros ir statybos akademijos, Rusijos inžinierių akademijos ir kt. užsienio nariu, yra išrinktas Europos mokslo, menų ir profesijų akademijos Garbės nariu. Jam suteiktas Poznanės technologijos universiteto bei Peterburgo A. Gerceno pedagoginio universiteto Garbės daktarų vardai.

Dideli E. K. Zavadsko mokslo laimėjimai. Jis sukūrė sprendimų paramos sistemų teorinius pagrindus, paskelbė apie tūkstantį mokslinių ir publicistinių straipsnių, parašė ir išleido per šimtą knygų statybos, vadybos ir edukologijos klausimais lietuvių, anglų, vokiečių ir kt. kalbomis. E. K. Zavadsko darbai cituojami tarptautiniuose prestižiniuose leidiniuose. Jis išugdė per 20 doktorantų, sukūrė mokslinę mokyklą.

E. K. Zavadskas – dviejų Lietuvos nacionalinių mokslo premijų laureatas, turi daug įvairiausių kitų apdovanojimų, visuomeninių pareigų.

Nuo 2002 m. prof. habil. dr. E. K. Zavadskas – pirmasis VG TU prorektorius.

ROMUALDAS GINEVIČIUS

VG TU REKTORIUS
NUO 2002 METŲ

Gimė 1946 m. rugsėjo 9 d. Varėnos rajono Valkininkų miestelyje.

1969 m., baigęs KPI Vilniaus filialą ir gavęs inžinieriaus ekonomisto diplomą, R. Ginevičius įstojo į aspirantūrą. 1975 m. sėkmingai apgynė disertaciją „Namų statybos kombinatų srautinių-technologinių linijų funkcionavimo patikimumo klausimai (Lietuvos NSK pavyzdžiu)“.

Nuo 1975 m. iki 1980 m. R. Ginevičius dirbo Statybos ekonomikos fakulteto prodekanu, po to 10 mėnesių stažavosi Vokietijoje.

1990–1993 m. buvo VGTU Ekonomikos katedros vedėju.

Nuo 1993 m. – Verslo administravimo fakulteto dekanas.

1997 m. apgynė habilituoto daktaro disertaciją.

Nuo 1999 m. – profesorius. Yra Tarptautinės informatikos akademijos narys, Šiaurės informatikos akademijos (Vokietija) viceprezidentas.

2001 m. išrinktas Vilniaus Gedimino technikos universiteto Senato pirmininku ir Įmonių ekonomikos ir vadybos katedros vedėju.

2002 m. išrinktas Vilniaus Gedimino technikos universiteto rektoriumi, paskirtas šalies Privatizavimo komisijos pirmininku.

Rektoriaus R. Ginevičiaus mokslinė veikla – rinkos ekonomikos klausimai, organizacijos teorija. Yra dešimties knygų, monografijų, vadovėlių ir daugiau kaip 250 mokslinių straipsnių autorius. Yra įvairių tarptautinių asociacijų, draugijų narys.

2002 m. R. Ginevičiui suteiktas Kijevo nacionalinio aviacijos universiteto Garbės daktaro vardas. Jis yra įvairių šalių akademijų užsienio narys.

2006 m. R. Ginevičius apdovanotas DLK Gedimino ordinu, perrinktas rektoriumi antrai kadencijai, išrinktas Lietuvos universitetų rektorių konferencijos prezidentu.

PRATARMĖ

Per 50 savo veiklos metų Vilniaus aukštoji technikos mokykla nuolat žengė pažangos keliu, augo kiekybiškai ir kokybiškai. Tapusi Vilniaus Gedimino technikos universitetu, dabar ji turi keliolika tūkstančių studentų ir pagal dydį yra trečiasis universitetas šalyje. VGTU pirmauja pagal absolventų įsidarbinimą, pasiekė puikių mokslo laimėjimų, kurie periodiškai vertinami nacionalinėmis mokslo premijomis. Gražių laimėjimų pasiekta tokiose srityse, kaip tarptautinės studijos, dalyvavimas įvairiose tarptautinėse programose, architektų kūrybos darbai ir t. t.

Sumanymas parašyti mokyklos raidos knygą kilo rengiant VGTU (VISI) istorijos muziejaus ekspozicijas, paaiškėjus, kad neturime detalios, susistemintos mūsų universiteto veiklos medžiagos. Sovietmečiu išleistuose leidiniuose tik lakoniškai pristatyta Inžinerinio statybos instituto struktūra, pedagoginis, mokslinis ir ūkinis personalas, pateikta kai kurių studijas ir mokslą apibūdinančių rodiklių. Kiek daugiau jų yra leidinyje, išleistame VISI 10-mečiui paminėti.

Padėtis pagerėjo Nepriklausomybės metais. 1996 m., minint mokyklos 40-ąsias metines, buvo parengtas ir išleistas leidinys „Vilniaus technikos universitetas. 1956–1996“ (sudarytojas A. Nakas), 2000 m. – „Dešimt Vilniaus Gedimino technikos universiteto reformos ir kūrybos metų“ (sudarytojas A. V. Valiulis), 2001 m. – E. K. Zavadsko ir A. V. Valiulio „Universitetas plėtros ir tobulėjimo kelyje“. Buvo išleista ir kitų leidinių, kuriuose nušviesti svarbiausi aprašomųjų laikotarpių įvykiai.

Reikšmingą darbą pradėjo prof. E. K. Zavadskas ir dr. V. Lujanienė, ėmę sistemingai leisti VGTU metraštį „Metai ir dienos“. Spausdinamoji medžiaga jau dabar naudinga, o ateityje bus ypač vertinga rašant naują VGTU istorijos leidinį.

Šiame leidinyje, be abejo, nepavyko išvengti netikslumų, subjektyvumo. Kai kurie vertinimai gal per ankstyvi – juk sakoma, kad istorija rašoma po 100 metų. Vis dėlto surinkta ir kiek įmanoma susisteminta medžiaga, tikimės, padės universiteto veiklą išsamiau išnagrinėti ir apibendrinti.

Dėkoju visiems, padėjusiems parengti šį leidinį, ir ypač Rasai Karnilaitei, Jolantai Šiugždaitei, Aleksui Jauniui, Astai Rudminaitei, Astai Verbickienei, Jevgenijai Petkuvienei, Ritai Malikėnienei, Juliui Norkevičiui.

Esu dėkingas VGTU rektoriui prof. Romualdui Ginevičiui ir pirmajam prorektoriui prof. Edmundui Kazimierui Zavadskui už nuoširdų ir pozityvų istorinių tyrinėjimų vertinimą ir tam teikiamas sąlygas.

Ypač dėkoju savo žmonai Vitalijai Nakienei, prisidėjusiai prie knygos rengimo, parodžiusiai didelę kantrybę, nes teko paaukoti kelerių metų šeimos atostogas, savaitgalius ir kasdienius vakarus.

Dėkoju visiems, kurie patarė, pasakojo prisiminimus, rūpinosi nuotraukomis ir kt. Dar kartą visiems – nuoširdžiai ačiū.

AUTORIUS

A detailed black and white engraving depicting a historical scene, likely the execution of the Three Marys. In the center, a man in a long robe and crown (Jesus) is being led by two other figures towards a wooden structure. A crowd of people, including soldiers and onlookers, surrounds the scene. The background shows a stone building with a tower. The engraving is signed 'G. B. 1812' in the bottom right corner.

A detailed black and white engraving depicting a historical scene, likely the execution of the Three Marys. In the center, a man in a long robe and crown (Jesus) is being led by two other figures towards a wooden structure. A crowd of people, including soldiers and onlookers, surrounds the scene. The background shows a stone building with a tower. The engraving is signed 'G. B. 1812' in the bottom right corner.

TECHNIKOS IR TECHNIKOS MOKSLŲ RAIDA LIETUVOJE

Technikos ir technikos mokslų raidos Lietuvoje apžvalga iki XX a. pradžios

Lietuvos Didysis kunigaikštis
Gediminas

Gedimino kvietimas

„Todėl mes prašome, kad jūs miestuose, kaimuose ir vietovėse, kur tik tai kuriam iš jūsiškių pasitaikys pamokslauti, šitai žmonėms pranešumėte, o taip pat [tai kad] jei būtų kokių nors riterių ir ginklanešių, mes jiems skirtume pajamų ir žemės, kiek jie norėtų. Pirkliams, kalviams, račiams, balistininkams, kurpiams, bet kokios srities amatininkams su žmonomis, vaikais ir galvijais suteikiame savo žemėje [teisę] laisvai ateiti be jokios rinkliavos arba mokesčio ir bet kokio kliuvimo.

Nors kryžiuočiai dėl šio aukščiausio minėto reikalo [ir] sudegino mūsų įžeidimui mūsiškį antspaudą (matyt, [tuo tikslu,] kad [darbą] Dievo pradėtą, sužlugdytų ir žmonėms akis apdumtų), tačiau mes šį raštą pažymime tuo pačiu antspaudu, kaip kad liepėme pažymėti ponui didžiai mylimam apaštališkajam tėvui, garantuodami [jį] patikimumą ir apsaugą, [nes] pirmiau geležis vašku taps ir vanduo į plieną pavirs, negu iš mūsų išėjusį žodį atšauksime“.

Gedimino laiškas Saksonijos dominikonams. 1323 05 26
Iš A. Bumblausko „Senosios Lietuvos istorija 1009–1795“, p. 73

Įvairius įrankius produktui pagaminti senų senovėje pasidarydavo patys produkto vartotojai. Nuo natūrinio ūkio amatai atsispyrė tada, kai amatininkas už savo darbą gautą atlyginimą galėjo pragyventi. Tuomet amatininkas gaminį parduodavo tiesiogiai vartotojui arba jo tarpininkui – pirkliui. Amatų plėtotė Lietuvos miestuose ypač paspartėjo LDK Gedimino laikais.

Nuo 1323 m. Lietuvos Didysis kunigaikštis Gediminas, siekdamas sustiprinti krašto ekonomiką, kvietė iš Vakarų Europos į Lietuvą amatininkus ir pirklius. 1324 m. jis parašė kreipimąsi į Vokietijos miestus, kuriuo kvietė juos įgyvendinti jo parengtą ekonominę programą. Gediminas suvokė, kad, norint sustabdyti nuolatinį kryžiuočių puldinėjimą, būtina priimti krikščionybę. Karai su kryžiuočiais sekino ir šiaip jau ne labai stiprias ekonomines jėgas. Lietuva, valdoma diplomatinių gabumų turinčio Gedimino, nors ir nepriėmė krikšto, daugelį metų gyveno palyginti ramiai.

Atvykdami į Lietuvą, amatininkai atveždavo žinių apie naujausią to meto technikos įrangą, mokydavo technologinių dalykų, taigi plėtojo pažangią įvairių medžiagų, daiktų, karybos priemonių gamybą.

Gediminas atvykusiems amatininkams teikė įvairių privilegijų ir tuo viliojo gerus savojo amato specialistus. Tai turėjo didelę reikšmę krašto ekonomikai. Gedimino politinė veikla lėmė, kad Lietuva suartėjo su Vakarų Europos katalikiškąja kultūra. Suintensyvėjo miestų plėtra, padidėjo karinė krašto galia, spartesnė buvo feodalinės visuomenės raida.

Lietuvos valstybės sostinę Vilnių Gediminas įvairiai puoselėjo, ir dar jo valdymo laikais miestas tapo dideliu Vidurio ir Rytų Europos politiniu ir ekonominiu centru. Istorikas Alvydas Nikžentaitis rašė: „Savo įpėdiniams Gediminas paliko ne tik politinės veiklos programą, bet ir galingą valstybę, kuri

sugebėjo sustabdyti Vokiečių ordino agresiją į Rytus“ [1.1, p. 109].

XV a., įsigalint šaunamiesiems ugnies ginklams, Lietuvoje daugėjo specialistų, gebančių išlieti geležies kamuolius, apytikriai nustatyti tokių sviedinių skriejimo nuotolius.

Architektūros istorikas Stasys Abramauskas rašė, kad XV a. Lietuvoje inžineriniai darbai pasiekė gana aukštą lygį, ypač gynybinėje statyboje. Pavyzdžiui, perstatant Trakų salos pilį, kai reikėjo atlikti pamatų klojimo darbus, vandens lygis ežere buvo pažemintas, o baigus statybą ežeras vėl užtvindytas iki ankstesnio lygio. Vilniuje buvo atlikti labai didelės apimties žemės darbai Vilnelės vagai pakreipti prie Aukštutinės pilies kanalo [1.2, p. 2].

1495 m. Lietuvos Didysis kunigaikštis Aleksandras, paskutinis Lietuvos valdovas, mūsų kraštą valdęs atskirai nuo Lenkijos, patvirtino Vilniaus auksakalių cecho statutą. Šis cechas laikomas pirmuoju Vilniuje ir Lietuvoje, o šią datą siūloma laikyti pramonės

Viršuje dešinėje –
M. E. Andriolis.
Gediminas stato Vilniaus pilį. 1882

vystymosi pradžia Lietuvoje. Cechų daugėjo, jie vis labiau specializavosi.

Norint tapti amatininku, reikėjo daug ko išmokti. Mokiniais į cechą priimdavo jaunuolius, kurie turėjo mokslą išėiti pas cecho meistrą. Paskui mokinytas tapdavo pameistriu ir vykdavo į kelionę po užsienio miestus. Čia dirbdavo pas tų miestų meistrus ir apgynęs „šedevrą“ (diplominį darbą), gaudavo meistro mokslo baigimo pažymėjimą. Tuometinėje visuomenėje meistrai ir buvo geriausi technikos žinovai.

XVI a. šalies technikos plėtra daugiausia buvo susijusi su karybos reikmėmis. Šios veiklos sritys – tai fortifikacinė statyba, šaudybos technika, kartografija. Žinomi geri to meto specialistai: A. Andras – požemių statytojas, Annus ir M. Enkingeris – Vilniaus įtvirtinimų statytojai, U. Hozijus, J. Skidelis, J. Bretfusas – tų įtvirtinimų įrenginių statybos vadovai ir t. t. Pagal U. Hozijaus projektą Vilniuje buvo pastatytas arkinis tiltas per Nerį.

Ginklų dirbtuvės gamino ginklus ir šarvus. Daugiausia garsėjo geležies gamyklos Vilniuje, Valkininkuose, Platieliuose. Bet vystėsi ir kitos ūkio šakos. Vilniuje 1524 m. buvo įsteigta pirmoji Lietuvoje popieriaus gamykla, o 1547 m. – pirmoji stiklo dirbtuvė. Vilniuje gamino ne tik geležį, kanuoles, popierių ir stiklą, bet ir plytas, čerpes, kalkes, medinius vandentiekio vamzdžius, veikė pinigų kalykla, patrankų liejykla, lentpjūvės, kalvės ir kt. Gamyba vis sudėtingėjo, naudoti tobulesnius įrenginius ir taikyti gamybos būdus galėjo tik nemažai žinių turintys amatininkai. Tikslųjų mokslų, kurie yra technikos mokslų pagrindas, paklausa ėmė sparčiai augti. Mokslas skatino technikos plėtrą, o technikos laimėjimai sudarė galimybių mokslo pažangai plėtoti. Šiame procese ypač reikšmingas vaidmuo teko Vilniaus universitetui.

Kai 1579 m. Vilniuje buvo įsteigta pirmoji Lietuvoje aukštoji mokykla – *Alma academia et universitas Vilnensis societatis Jesu* – jos pirmuoju rektoriumi (1579–1584) paskirtas teologas ir rašytojas lenkas Petras Skarga-Paveneckis. Akademijoje tebuvo du fakultetai – Teologijos ir Filosofijos. Filosofijos fakultete buvo dvi katedros: Filosofijos ir Matematikos. Yra žinių, kad jau nuo 1579 metų Jėzuitų akademijoje imta dėstyti fiziką, elementariąją matematiką, teorinę astronomiją, kiek ir technikos dalykų. Matematikos profesorius Andrius Milevskis dėstė (be kitų

dalykų) saulės laikrodžio konstravimą, Simonas Beretas parengė paskaitas apie astronomijos prietaisų konstrukcijas ir jų naudojimą.

Lietuvos ir Lenkijos valstybės dažnai kariavo, daugiausia su Maskva, todėl krašte XVI a. buvo plėtojama fortifikacija ir balistika, geodezija ir kartografija. Tai vertė daugiau skirti dėmesio matematikai, gamtos mokslams, technikai.

Nuo 1584 iki 1587 m. buvęs Akademijos rektoriumi Povilas Bokša (1552–1627) esą projektavęs pastatus, prižiūrėdavęs statybas, skaitęs architektūros paskaitas.

Akademijos profesorius Osvaldas Krygeris (1598–1665) dėstė matematiką ir dirbo technikos darbus, ėjo kariuomenės inžinieriaus pareigas. Jis parašė artilerijos veikalą „Patrankų sviedinių kelio nustatymas“, kuriame nagrinėjo naujus, praktine patirtimi paremtus trajektorijų apskaičiavimo būdus.

Lotyniškas žodis *ingenium* reiškia talentą, mintį, mokėjimą. Viduramžių pabaigoje inžinieriais pradėti vadinti fortifikacijos, o vėliau ir kitų technikos sričių specialistai. Prieš pat mirtį O. Krygeris vadovavo Dancigo tvirtovės stiprinimo darbams. Nuo 1632 m. Akademijoje dėstydamas bendruosius mechanikos ir matematikos kursus, į juos įterpdavęs architektūros ir statybos pagrindų.

Akademijoje mokėsi nuo Raseinių kilęs Kazimieras Semenavičius, artilerijos inžinierius, daugiapakopių raketų kūrėjas. 1650 m. Amsterdame jis išleido knygos „Didysis artilerijos menas“ pirmąją dalį (*Artis Magnae Artilleriae Pars Prima*), kurioje aprašė raketų

Lietuvos Didysis kunigaikštis Aleksandras

Nežinomas dailininkas. Petras Skarga. XVII a.

Kazimiero
Semenavičiaus
hipotetinis portretas
(aut. S. Charevskis, nė vieno
realistiško didžiojo artilerininko
atvaizdo neįtikio).

konstrukciją, kurą, gamybą, raketų stabilizaciją, daugiapakopes raketas, sprogmenis ir kt. Knygą sudaro 305 puslapiai teksto, 206 brėžiniai, daug lentelių. Daugiau nei 100 metų šis darbas Europoje buvo laikomas klasikiniu. Knyga išversta į prancūzų, vokiečių, anglų, rusų ir lenkų kalbas.

Apie K. Semenavičių žinome nedaug. Manoma, kad jis gimęs apie 1600 m. Save vadino *Eques Lithuanus* (Lietuvos bajoras). Mirė Olandijoje apie 1654 m.

Lietuvos technikos istorijoje žinomas Frydrikas Getkantas (1602–1666), gimęs Ragainėje. Nuo 1621 m. studijavo Karaliaučiaus universitete. Tapo karo inžinieriumi. Projektavo ir statė uostus, tvirtoves, sudarė Lietuvos ir Lenkijos tvirtovių planus, tobulino artilerijos pabūklus. Švedijoje yra jo 1648 m. sudarytas Vilniaus tvirtovės planas, Kauno, Tauragės ir Virbalio miestų planai. Mirė Lvoje.

Karinis veikalas „Architektura Militaris“ („Karinė statyba“) išgarsino Europoje Juozą Narūną-Naronovičių (Naronskį) (1610–1678). Šis matematikas, geodezininkas, statybininkas gimė Kėdainiuose. Baigė Kėdainių Radvilų mokyklą. Studijavo Vilniaus ir Karaliaučiaus universitetuose. Gyvendamas Mažajoje Lietuvoje, statė kanalus ir dvarų rūmus, darė geodezines nuotraukas, inventorizavo pastatus. J. Narūną rėmė Boguslavas Radvila.

Lietuvos ir Lenkijos valstybę valdant Vazų dinastijai (1588–1668), kai vyko daug valstybės nualinusių karų, Vilniuje kilo maras ir badas, cechų organizacija pakriko, neaugo gamyba, mažai buvo skiriama dėmesio ir mokslams.

XVIII a. viduryje inžinerijos darbais pasižymėjo matematikos profesorius T. Žebrauskas (1714–1758), kuris rengė taikomosios matematikos veikalus, dėstė taikomąją matematiką, architektūrą ir kt.

Tik XVIII a. pabaigoje, prasidėjus sparčiam kapitalizmo vystymuisi, mokslo pažanga buvo ryški ir Europoje, ir Lietuvoje.

Vilniaus akademijoje (nuo 1781 m. – LDK vyriausiojoje mokykloje) vykdant 1773–1782 metų reformas, jų antrajame projekte buvo teigiama, kad reikia „...*giltintis į gamtos mokslus ne tik protui apšviesti, bet ir praktinei veiklai*“. Išryškėjo būdingas naujiems laikams bruožas – pasitelkti gamtos mokslus gamybai [1.3, p. 113].

Reikšmingas įvykis buvo I. Niutono klasiškinės mechanikos, L. Eilerio, R. Huko ir kt. darbų dėstymas. Jų darbus citavo Fizikos kolegijoje matematiką dėstęs Pranciškus Norvaiša (1742–1819).

P. Norvaišos mokinys Tadas Kundzičius (1747–1829) nuo 1780 m. dėstė taikomąją matematiką, o šio kurso dalį sudarė mechanika, kurioje jau minima statika ir dinamika. T. Kundzičius dar dėstė hidrostatiką, civilinę architektūrą, fortifikaciją ir kt. Pirmojoje civilinės architektūros kurso dalyje buvo studijuojamos statybinės medžiagos, antroje – statybinės konstrukcijos.

Technikos laimėjimus populiarino profesorius Juozas Mickevičius (1743–1817). Jis įkūrė Eksperimentinės fizikos katedrą ir kabinetą, konstravo prietaisus darbui palengvinti. Be to, mokė įtaisyti žaibolaidžius, racionaliai statyti dūmtraukius ir kt.

1780 m. rektorius M. Počobuto įsakymu buvo įsteigta Taikomosios matematikos katedra, kurios skaitomų dalykų sąrašė – kietųjų kūnų ir skysčių mechanika.

1793 m. profesoriumi paskyrus Lauryną Gucevičių (1753–1798), pradėjo veikti Architektūros katedra. Jo sudarytoje dėstymo programoje ryški medžiagų atsparumo ir statikos dalykų svarba. Pastatai turi būti ne tik patogūs ir gražūs, bet ir stiprūs bei pigūs.

T. Žebrauskas
Observatorijos įkūrėjas ir
pirmasis direktorius

Viršuje dešinėje:
K. Semenavičiaus veikalo „Didysis
artilierijos menas“ frontispisas. 1650

L. Gucevičius pabrėžė būtinumą mokėti projektuoti pastatų pamatus, atsižvelgiant į pastato masę ir vietą, taigi įvertinti apkrovas ir gruntų savybes, išmokti naudoti tinkamiausias medžiagas. Jis plėtojo ne tik architektūrinę, bet ir inžinerinę veiklą. Matyt, naudodamas skryščius, sukonstravo keltuvą medžiagoms kelti ir poliakalę poliems į gruntą kalti.

XIX a. pradžioje mokslas sparčiai žengia pažangos keliu. Pirmiausia pažymėtini su Lietuva susijusio fiziko ir chemiko vokiečio Teodoro Grotuso (1785–1822) darbai, reikšmingi mokslo ir technikos raidai.

Studijavęs Leipcigo universitete, Paryžiaus politechnikos mokykloje bei Neapolyje, T. Grotusas pirmasis pasaulyje sukūrė ir paskelbė elektrolizės teoriją, atrado fotorecencijos dėsnį, kapiliarinę elektrizacijos reiškinį, atliko pionieriškus darbus grandinių reakcijų srityje, sukūrė pirmąjį cheminį fotometrą ir kt.

Pasaulinio garso mokslininkas T. Grotusas nuo 1808 m. daugiausia gyveno Gedučiuose (Pakruojo r.), kur mirė ir yra palaidotas.

1816 m. pirmą kartą studentams pradėtas skaityti specialus konstrukcijų skaičiavimo kursas. Kaip mokslo šaka išryškėja statybinė mechanika.

Matyt, Vilniaus universitete atidžiai buvo sekama mokslo ir technikos pažanga, todėl turbūt neatsitiktinai jau 1817 m. Vilniaus universiteto auklėtinis, filosofijos mokslų daktaras Valerijonas Gurskis (1790–1874) stažavosi Vakarų Europoje. Paryžiaus karališkoje politechnikos mokykloje jis klausė racionaliosios mechanikos paskaitų, kurias

skaitė įžymusis Puasonas. Ten jis tobulino ir hidrotechnikos žinias, kuri tuomet buvo vadinama hidrauline architektūra.

Nuo 1812 m. būsimiems architektams ir statybininkams Vilniaus universitete V. Gurskis skaitė praktinę mechaniką, o M. Polinskis-Pelka (1783–1848) – analizinę mechaniką. Nuo 1826 m. V. Gurskis skaitė dar inžineriją, t. y. mokslą apie kelių, tiltų, kanalų ir šliuzų statybą.

Kaip ir L. Gucevičius, V. Gurskis daug projektavo, vadovavo įvairių objektų statybai. Jis sutvarkė Vilnelės krantus ties Bekešo kalnu, Botanikos sode prie Pilies kalno pagal jo projektą buvo pastatytas kabamasis grandininis tiltas pėstiesiems per Vilnelę. Atrodo, jo fragmentas matyti K. Račinsko 1831 metų litografijoje.

Architektūros katedra gyvavo iki 1832 m. gegužės. Tuo metu inžineriniais gebėjimais joje garsėjo adjunktas architektas Fulgentas Rimgaila (1805–1873). Jis vėliau dirbo tiesiant Paryžiaus–Strasburgo geležinkelį, sėkmingai dalyvavo konkurse (1850) Londono parodų rūmams projektuoti, tobulino matematinės mechanikos ir statybinių konstrukcijų žinias Berlyne.

Po to, kai 1832 m. gegužės 1 d. Rusijos caras Aleksandras I uždarė Vilniaus universitetą, atsargiai buvo keliama mintis jį atgaivinti. Miesto generalgubernatorius V. Nazimovas norėjo sugyventi su vietos dvarininkais ir kūrė aukštosios realinės mokyklos įsteigimo planą. Joje turėjo būti agronomijos, mechanikos ir architektūros-geodezijos skyriai. 1859 m. sausio 26 d. projektą svarstė gubernijos seimelis, bet iš to nieko neišėjo.

T. Grotusas

V. Gurskis

Universitas litterarum et artis

Arch. L. Gucevičiaus šedevras – Vilniaus arkikatedra. XIX a. graviūra, Leclere

Rusiškąjį Vilniaus universitetą įkūrti planavo M. Muravjovas-Korikas, bet ir šis planas nebuvo įgyvendintas.

Po 1863 m. sukilimo prasidėjo labai intensyvi krašto rusifikacija. Tai sukėlė didelį lietuvių pasipriešinimą, o kartu labai sustiprėjo lietuvių tautiškasis judėjimas. Uždraudus lietuviškąją spaudą, lietuviškos knygos buvo spausdinamos svetur ir slapta gabenamos į Lietuvą. Lietuviškėti ėmė dar galutinai nesulenkęs inteligentijos dalis. Vėl buvo siekiama atkurti Vilniaus universitetą. Bet caro valdžia buvo kurčia šiam Lietuvos gyventojų troškimui. 1874–1880 m. Lietuvos dvarininkija ir visuomenė buvo surinkusi nemažą sumą pinigų, kad Vilniuje būtų įsteigtas Technikos institutas, bet rusų vyriausybė ir šiam pasiūlymui nepritarė [1.4, p. 211]. Buvo rašoma, kad Vilniui aukštoji mokykla nereikalinga.

1883 m. Jono Basanavičiaus iniciatyva buvo įsteigtas lietuviškas laikraštis „Aušra“, kuris skatino meilę savajai kalbai, smerkė lenkinimą ir rusinimą, siekė lietuviškos spaudos laisvės.

1889 m. Vincas Kudirka ėmė leisti laikraštį „Varpas“, suvaidinęs svarbų vaidmenį tautiškajame sąjūdyje. „Aušra“ daugiausia rašė kultūros klausimais, o „Varpas“ skyrė dėmesį ir ekonomikai. Jame buvo rašoma, kad „*tauta galės greičiau išsivaduoti iš svetimos globos tik ekonomiškai ir kultūriškai sustiprėjusi*“ [1.5, p. 504]. Nors ir buvo spausdinama užsienyje, Lietuvoje labai gausėjo lietuviškų knygų. 1904 m. gegužės 7 d. daugiausia inžinieriaus Petro Vileišio pastangomis caras paskelbė lietuviškos spaudos laisvę. Suaktyvėjo Lietuvoje kultūros draugijų veikla.

Amžiaus pradžioje vėl buvo keliamas universiteto atkūrimo klausimas, buvo rašomi atsišaukimai, svarstoma spaudoje. Tačiau Rusijos valdžia teigė, kad „...*provincija nėra dar pribrendusi universitetams*“ [1.4, p. 212].

1900 m. Vilniaus žemės ūkio draugija, kurios nariai buvo daugiausia stambūs žemvaldžiai, rūpinosi Aukštosios žemės ūkio mokyklos Vilniuje įsteigimu. Tam buvo sudaryta komisija, kuri 1901 m. pasiūlė kurti ne minėtą mokyklą, o Politechnikumą (t. y. Politechnikos institutą) su žemės ūkio, miškininkystės, chemijos ir mechanikos skyriais. Bet nesuradus lėšų reikalas žlugo [1.6, p. 184].

„Vilniaus žiniose“ – pirmojo lietuvių dienraščio, leidžiamo inžinieriaus Petro Vileišio, 1905 m. gruodžio 20 d. numeryje [1.7, p. 1] buvo paskelbta deklaracija, kviečianti atkurti universitetą Vilniuje. Deklaracijoje, be kita ko, rašoma: „*Apačioje pasirašiusieji apsiimame visomis spėkomis ir visokiais keliais ginti reikalą įsteigimo Vilniuje liuso universiteto ir neišsiskirti, kol tas užmanymas neįvyks*“. Bet tiek iš deklaracijos, tiek ir iš ten pat spausdinto atsišaukimo nematyti, koks tai turėjo būti universitetas, kokius konkrečius uždavinius jis turėjo spręsti.

Vilniaus universiteto atkūrimą svarstant vėlesniais metais, jau yra užuominų apie technikos mokslų reikalingumą. 1907 m. laikraštyje „Viltis“ rašyta apie Vilniaus miesto dūmos iškeltą aukštosios mokyklos idėją ir teigta, kad pradžioje gerai būtų ir politechnika. Tačiau, deja, čia pat pareikšta, kad lietuviai inžinieriai reikalingi mažiausiai [1.8, p. 1].

Labai didelę reikšmę lietuviškajam atgimimui turėjo Lietuvių mokslo draugijos įkūrimas. Jos tikslas buvo tirti lietuvių tautą, jos kilmę, kultūrą, tautos formavimosi problemas, jos dislokaciją teritorijoje. Draugijoje buvo analizuojami technikos, ūkio atkūrimo ir ugdymo klausimai.

1907 m. kovo 25 d. (pagal naują kalendorių – balandžio 7 d.) Vilniuje įvyko LMD steigiamasis susirinkimas. Valdybos pirmininku tapo Jonas Basanavičius, nariais – A. Smetona, P. Matulionis, P. ir J. Vileišiai ir kt.

Nors draugijos veikloje vyravo humanitarai, į ją įstojo ir technikos inteligentijos atstovų. Žinoma, kad 1911 m. LMD susirinkime narių teisėmis dalyvavo inžinieriai

Pirmoji Lietuvių mokslo draugijos valdyba.

Viršutinėje eilėje (iš kairės): Antanas Smetona, Petras Vileišis, Jonas Basanavičius (pirm.), Povilas Matulionis, Antanas Vileišis; apatinėje eilėje: Juozas Tumas-Vaižgantas, Jonas Vileišis, Stasys Matulaitis, Juozas Bagdonavičius

P. Vileišis, Pr. Jodelė, J. Skripkus, S. Kairys, J. Mašiotas [1.9, p. 82]. Vėlesniuose draugijos susirinkimuose buvo skaitomi pranešimai, kuriuose nagrinėtos ir Lietuvos ūkio problemos.

1918 m. Lietuvių mokslo draugijoje buvo 846 nariai. Buvo palaikomi ryšiai su užsienio mokslininkais ir mokslo draugijomis. LMD turėjo savo biblioteką, rankraščių skyrių. Sustiprėjusi Lietuvių mokslo draugija buvo reikšminga atgimstančiai tautos kultūrai.

1918 m. vasario 16 d. paskelbus Lietuvos nepriklausomybę, kilo būtinybė sparčiai vystyti šalies ūkį. Buvusioji pramonė buvo beveik sunaikinta karo ir okupacijų. Jai atstatyti ir transportui reikėjo savų specialistų. Daug lietuvių inžinierių, architektų, technikų buvo išsiblaškę po Rusijos platybes. Reikėjo juos kviesti į tėvynę, rūpintis specialistų rengimu Lietuvoje, suburti juos bendrai veiklai. Tą uždavinį ėmė spręsti inžinieriai, susirinkę Vilniuje 1918 metų rudenį.

1918 m. rugsėjo 4 d. buvo įkurta Lietuvos technikų draugija. Steigiamajame susirinkime dalyvavo 15 inžinierių: Jonas Mašiotas (išrinktas valdybos pirmininku), Steponas Kairys, Jurgis Čiurlys (valdybos nariai), Jonas Šimoliūnas (vicepirmininkas), Kazys Vasiliauskas (sekretorius), Tadas Šulcas (įždininkas), Benediktas Tamoševičius, Adolfas Sruoga, Valdemaras Čarneckis, Juozas Skripkus, Valerijonas Verbickas, Stasys Eidrigevičius, Balys Sližys, Petras Pundzevičius, Konstantinas Šakenis [1.10, p. 41].

Vienas pagrindinių Lietuvos technikų draugijos tikslų buvo „...padėti įvairioms technikos ir pramonės šakoms plėtotis, Lietuvai po karo atsistatyti, dėtis prie krašto natūralinių turtų tyrinėjimo“ [1.11, p. 86].

Lietuvos technikų draugijon susibūrę inžinieriai sudarinėjo „...planus ateičiai, svarstė, kokia būtų geresnė mokykla inžinieriams: Inžinierių institutas, Politechnika ar Technikos fakultetas Vilniaus universitete?“ [1.10, p. 41].

Įžymus Lietuvos valstybės veikėjas profesorius Jonas Šimoliūnas (1878–1965) užrašuose, kuriuos paskelbė dr. Jurgis Gimbutas, apie Lietuvos valstybės kūrimąsi 1918 metais, rašė: „...darbų ateityje buvo kalnai, o jiems prityrusių darbininkų be galo maža. Inžinieriai, susitikdami tarp savęs skaičiavo, kiek jų jau yra Vilniuje, ir pavardėmis tepriskaitydavo apie 15, o galimų sulaukti iš Rusijos ir Europos sunku buvo priskaityti iki šimto. Stažuotų technikų specialistų bemaž visai nebuvo. Gi valstybės kūrimosi

pradžioje reikėjo inžinierių ir architektų bent 500, o stažuotų technikų ir kitų prityrusių specialistų bent 100. Geriausia būtų tokius paruošti čia pat, savo mokyklose, su sąlygomis, kuriose, mokslus baigę, privalės dirbti savistoviai, nebus atitrūkę nuo šalies gyvenimo. Iš tėvynėje baigusiųjų kai kurių specialybių tam tikrus asmenis (reikia) siųsti į užsienį pasitobulinti, kad jie vėl grįžtų tėvynėn dirbti tarp savųjų, mylėtų savo šalį, būtų patriotai. Tai normalu, naudinga, gražu; prie to reikia ir eiti“ [1.11, p. 40].

Lietuvos valstybės Taryba 1918 m. lapkričio 11 d. sudarė pirmąją Lietuvos vyriausybę, kurios ministru pirmininku buvo paskirtas A. Voldemaras. Ši vyriausybė „...vienu svarbiausiu darbu laikė Vilniaus universiteto organizavimą. Tam reikalui buvo sudaryta atitinkama komisija atlikti paruošiamuosius darbus. Buvo nutarta 1919 m. sausio 1 d. Vilniaus universitetą atidaryti“ [1.4, p. 213].

1918 m. gruodžio 5 d. Lietuvos valstybės tarybos priimtajame Vilniaus universiteto statute buvo numatyta, kad Vilniaus universitete bus 4 fakultetai – Teologijos, Socialinių mokslų, Gamtos-matematikos ir Medicinos. Bet tai nebuvo realizuota dėl artėjančios bolševikų kariuomenės, o Lietuvos vyriausybė pasitraukė į Kauną. Lenkų okupacija, prasidėjusi 1919 m. balandžio 19 d., nutraukė ir Sovietų valdžios ketinimus atkurti universitetą Vilniuje. Pažymėtina, kad nepaisant krašto techninio atsilikimo, praūžusio pasaulinio karo sugriovimų, nebuvo planuojama rengti inžinierius nei Nepriklausomos Lietuvos, nei Sovietų vyriausybės. Bet lapkričio pabaigoje vokiečiai ėmė trauktis iš Rusijos ir gruodžio pabaigoje rusai jau buvo prie Vilniaus, todėl susidarė grėsminga padėtis. Universiteto reikalai nebuvo aktualiausi. Reikėjo ginti Lietuvą, organizuoti kariuomenę. Pirmojo ministro pirmininko Augustino Voldemaro manymas, kad tuo metu Lietuvai tereikėjo tik milicijos, nes taikingos demokratiškos šalies niekas neįsimanysiąs pulti, pasirodė esantis iliuzija, kuri netrukus buvo sutrypta.

1919 m. sausio 5–6 d. rusų bolševikų pajėgos užėmė Vilnių. Kiek vėliau Vilniuje okupantus rusus pakeitė lenkai.

Dar bolševikams esant Vilniuje, Lietuvių mokslo draugija Vilniuje įsteigė Aukštuosius mokslo kursus, o 1920 m. tokius kursus Kaune organizavo 1919 m. įsteigtoji Aukštųjų mokslų draugija [1.12, p. 86]. Aukštieji kursai Kaune buvo atidaryti 1920 m. sausio 27 d. Šie kursai suvaidino didelį vaidmenį kuriant Lietuvos universitetą.

J. Mašiotas

Lenkijos armija Vilniuje 1919 m.

Steigti technikos mokslų studijas Vilniuje buvo sena Lietuvos inteligentijos svajonė. Ji buvo realizuota 1956 m., kai Lietuvos sostinėje buvo atidarytas Kauno politechnikos instituto vakarinis skyrius, ilgainiui išaugęs į Vilniaus Gedimino technikos universitetą.

Aukštųjų technikos mokslų siekiai XIX a. ir XX a. pradžioje

S. Kerbedis

F. Jasinskis

XIX a. pradžioje didelė mokslo ir technikos plėtra neaplenkė ir Lietuvos. Jau minėjome reikšmingus Vilniaus universiteto dėstytojų inžinerinius darbus. Didėjo ir inžinerijos disciplinų svarba studijų procese, augo krašto jaunimo susidomėjimas technikos mokslais. Tuo pat metu Rusija vis daugiau intensyvino rusinimo politiką, siekdama visus Lietuvos gyventojus asimiliuoti. Tokia politika tapo totaline po 1831 metų sukilimo. Jau 1832 m. caras uždarė Vilniaus universitetą. Lietuviai aukštųjų mokslų siekti galėjo tik Rusijos gilumos miestuose. Bet tokių lietuvių buvo nepaprastai mažai. Beveik 90 metų lietuviai studijuoti galėjo tik svetur. Pagrindinės lietuvių inžinierių „kalvės“ buvo Peterburgo susisiekimo kelių inžinierių korpuso (PKI), Peterburgo technologijos, Peterburgo elektrotechnikos, Peterburgo civilinių inžinierių institutai, Kijevo, Charkovo bei Rygos politechnikos institutai ir kt.

Susisiekimo kelių inžinierių korpuso institutas Peterburge buvo atidarytas 1810 m. Tai buvo pirmoji Rusijos imperijos techninio profilio aukštoji mokykla. Jos paskirtis buvo rengti Rusijos armijai kelių inžinierius. Mokymo programos buvo sudarytos prancūzų identiškos mokyklos pavyzdžiu. Institute dėstė ir daug prancūzų. Dirbo jame ir įžymūs Peterburgo universiteto bei Mokslų akademijos mokslininkai. Taigi instituto mokymo lygis buvo labai aukštas [1.13, p. 15].

Peterburgo susisiekimo kelių inžinierių institute studijavo keletas iš Lietuvos kilusių jaunuolių. Vienas žymiausių – Stanislovas Kerbedis.

S. Kerbedis (1810–1899) gimė prie Panevėžio esančioje Naudvario gyvenvietėje. Jis su pagyrimu baigė Panevėžio pijorų mokyklą,

toliau mokėsi Kauno ir Varšuvos gimnazijose, o vėliau dvejus metus studijavo Vilniaus universitete. Paskui įstojo į Peterburgo susisiekimo kelių inžinierių institutą. Studijuodamas praktiką atliko Lietuvoje, statant Ventos – Dubysos kanalą bei atliekant Ventos upės vagos reguliavimo darbus.

1828 m. S. Kerbedis baigė PKI ir buvo pakviestas šiame institute dėstyti. Dėstė taikomosios mechanikos kursą. Metus laiko tobulinosi užsienyje. Pabuvojo Austrijoje, Anglijoje, Belgijoje, Vokietijoje, Olandijoje, Prancūzijoje ir Šveicarijoje. Ten išstudijavo mechanikos įmonių, geležinkelių, hidrotechnikos įrenginių projektavimo ir statybos klausimus, susipažino su naujovėmis, aukštųjų mokyklų veikla.

Pirmasis S. Kerbedžio statybos darbas – Peterburgo Šv. Stanislovo cerkvė. Bet išgarsėjo jis, kai parengė tilto per Nevą projektą.

Tiltą per Nevą Peterburge S. Kerbedis suprojektavo iš ketaus, septynių arkinių 32–48 m pločio tarpatramių. Aštuntasis tarpatramis buvo numatytas 21 m, bet atveriamas. Tiltas buvo pastatytas 1850 m. ir sėkmingai

Geležinkelio tunelis Paneriuose 1879 m.
Jo statybą kuravo S. Kerbedis

eksploatuojamas iki Antrojo pasaulinio karo. S. Kerbedis gavo daug apdovanojimų, buvo priimtas Peterburgo mokslų akademijos nariu, gavo generolo-majoro karinį laipsnį.

S. Kerbedis daugiausia statė tiltus. Kai kurie šaltiniai teigia, kad jis projektavo ir statė abiejų Lietuvos geležinkelio tunelius – Vilniaus ir Kauno. Bet yra žinoma, kad Kauno tunelį projektavo prancūzai. Galima manyti, kad S. Kerbedis dalyvavo vertinant projektinius sprendimus, domėjosi tunelių statybos eiga ir kokybe.

Išspūdingas S. Kerbedžio suprojektuotas ir pastatytas tiltas buvo Varšuvoje 1864 m. 475 m ilgio tiltas per Vislą varšuviečių buvo vadinamas Kerbedžio tiltu. Susprogdintas per Antrąjį pasaulinį karą.

Daug metų S. Kerbedis buvo PKI Taikomosios mechanikos katedros profesoriumi. Projektuodamas bei statydamas jis dirbo ir mokslinį tiriamąjį darbą. S. Kerbedis nustatė, kad kniedėms išmuštos skylės sumažina plieno tempiamąjį stiprį apie 15 %. Jis rado, kad naudingiau kniedžių skylės išgręžti, o ne išmušti. Nagrinėjo kesoninių atramų stiprumo ir jų įrengimo klausimus.

S. Kerbedis kurį laiką dirbo Rusijos susiekimo kelių ministru. Nuo 1891 m. gyveno Varšuvoje, ten ir palaidotas [1.14, p. 79–83].

Lietuva didžiujasi šiuo pasaulinio garso statybų inžinieriumi. Panevėžio gimnazijoje įrengta jo ekspozicija, Panevėžyje ir Vilniuje jo vardu pavadintos gatvės. Bet S. Kerbedis nebuvo Lietuvos patriotas, liko svetimas tautiniam atgimimui, nepajėgė išsivaduoti iš sulenkėjimo ir surusėjimo.

Feliksas Jasinskis (1856–1899) – lenkų inžinierius, taip pat PKI absolventas. Jį minime todėl, kad nuo 1878 m. F. Jasinskis buvo Vilniaus geležinkelio ruožo viršininkas, o nuo 1880 m. – Vilniaus miesto inžinierius, palikęs Lietuvos sostinėje ryškų pėdsaką. Jis parengė projektą ir pastatė akmeninę Vilnelės upės krantinę, sureguliojo Vilnelės vagą, miesto dalyje įrengė vandentiekį ir kanalizaciją, vykdė didelės miesto gyvulių skerdyklos statybą.

Nuo 1888 m. F. Jasinskis dirbo Peterburge. Projektavo geležinkelius, tiltus. Pasaulinį garsą turi F. Jasinskio moksliniai darbai, kuriuos jis pradėjo 1892 m. Nuo 1895 m. dėstė PKI, taip pat kitose aukštosiose Peterburgo mokyklose.

Ypač reikšmingi F. Jasinskio atlikti gniuždomųjų strypų stiprumo išilginiam išlinkniui tyrimai. Jis nustatė formulę, pagal kurią ap-

skačiuojamas gniuždomojo strypo atsparumas kritinei jėgai. Paskelbė 40 mokslinių darbų. Susirgo džiova ir mirė Peterburge, palaidotas Varšuvoje [1.14, p. 104–108].

Žymiausias Lietuvoje Peterburgo susiekimo kelių instituto auklėtinis neabejotinai yra Petras Vileišis (1854–1926). Jis buvo ne tik žymus statybos inžinierius, bet ir vienas didžiausių tautinio atgimimo veikėjų.

P. Vileišis gimė 1851 m. sausio 25 d. Panevėžio apskrities Skrebotišio parapijos Medinių kaime. 1870 m. baigęs gimnaziją, įstojo į Peterburgo universitetą studijuoti matematikos. Gavęs matematiko diplomą, 1876 m. įstojo į PKI, kurį baigė 1880 m.

Iki 1885 m. projektavo ir statė Rusijoje geležinkelius. Vėliau pagarsėjo kaip tiltų kesoninių pamatų specialistas. Nuo 1898 m. sukūrė tiltų kesonų darbų rangovinę firmą ir statė tik tiltus.

1897 m. P. Vileišis įsteigė Vilniuje geležies dirbtuves. Čia buvo gaminamos plieninių tiltų santvaros, kiti metalo dirbiniai. Tikslus P. Vileišio pastatytų tiltų skaičius nėra nustatytas. Bet jų, matyti, daugiau kaip šimtas.

P. Vileišis buvo didelis tautos patriotas. Jis suprato, kad Lietuvai kelią į gražesnę ateitį gali užtikrinti mokykla ir kultūra. Dar 1875–1876 m., nepaisant lietuviškos spaudos draudimo, jis išleido kelias lietuviškas knygeles. Tam jis skyrė savo studentiškas lėšas. O kai, pasiekus profesinių aukštumų, jo uždarbis buvo jau didelis, savo pinigus jis skyrė taip pat lietuviškajai leidybai. P. Vileišis išleido per 100 populiaraus turinio knygelių. Vienas

P. Vileišis
Dail. J. Grigorovičius

P. Vileišio statomas tiltas

Petro Vileišio
gyvenimo ir veiklos geografija

P. Čechavičius

S. Grinkevičius

parašė pats, kitas išvertė. Pasakojama, kad P. Vileišio pinigai labai prisidėjo prie lietuviškosios spaudos draudimo panaikinimo.

1921 m. Petras Vileišis galutinai grįžo į Lietuvą. Kurį laiką buvo susisiekimo ministru. Mirė 1926 m. rugpjūčio 12 d., palaidotas Vilniuje [1.15, p. 6–107].

Povilas Čechavičius (1858–1935) gimė Vilniuje, gimnaziją baigė Balstogėje, o paskui studijavo Peterburgo kelių institute, kurį baigė 1881 m. Kurį laiką dirbo hidrotechnikos darbus Rusijoje, vėliau – Odesoje, kur suprojektavo ir pastatė daug Odesos uosto statinių. 1908 m. P. Čechavičius buvo išrinktas Kijevo politechnikos instituto extraordinariniu, o 1910 m. – ordinariniu profesoriumi.

1913 m. P. Čechavičių, kaip žymų uostų statybos specialistą, pakvietė dirbti olandų firma „Akkerman et Van Haren“ padėti pritaikyti Ravelio (Talino) uostą karo reikalam. 1920 m. P. Čechavičius persikėlė į Belgiją, o 1922 m. grįžo į Lietuvą. Čia buvo pakviestas į Lietuvos universiteto Hidrotechnikos katedrą eiti extraordinarinio profesoriaus pareigas. 1930 m. pakeltas į ordinarinius profesorius.

P. Čechavičius dėstė „Vandens kelių“ ir „Hidrotechnikos įrengimų“ kursus. Būdavo kviečiamas kaip specialistas svarstyti hidrotechnikos projektų, turėjo spausdintų darbų: «Молы из плавучих гигантских массивов», „Bendros žinios apie vandentiekį“ ir „Uostų kursas“.

Nuo 1933 m. rugsėjo 1 d. dėl ligos išėjo į pensiją. Mirė 1935 m. sausio 10 d. Kaune [1.16, p. 59–60].

Peterburgo Susisiekimo kelių instituto auklėtinis buvo ir Jonas Kiškinas (1884–1975). Šis kelių inžinierius gimė rugsėjo 1 d. Kursko gubernijos Fatežo mieste. 1903 m. baigė Kursko gimnaziją ir įstojo į PKI, kurį baigė 1910 m. Vėliau dirbo Lietuvoje geležinkelio tarnyboje: Šeštokuose, Rudiškyje, Virbalyje. Vėliau dirbo Rusijoje, Latvijoje. Nuo 1920 m. tapo Lietuvos Respublikos geležinkelių kelių tarnybos Technikos skyriaus viršininku. Nuo 1926 m. sausio 1 d. pakviestas eiti Kelių valdybos Sauskelių tarnybos viršininko pareigas.

Nuo 1924 m. dirbo ir pedagoginį darbą Kauno aukštesniojoje technikos mokyk-

loje. Nuo 1940 m. spalio 21 d. priimtas į Kauno valstybinį universitetą docentu. Nuo 1944 m. rugpjūčio 1 d. buvo paskirtas KU Kelių katedros vedėju.

Docento J. Kiškino pastangomis ir jam vadovaujant pokario metais atkurta Kelių katedros veikla, pradėti rengti plataus profilio sauskelių inžinieriai. J. Kiškinas yra pirmojo lietuviškojo gelžbetoninių konstrukcijų vadovėlio autorius – „Gelžbetonis“ išleistas 1930 m.

1944 m. pateikė disertacinį darbą daktaro laipsniui įgyti – „Pabėgių ūkis geležinkeliuose ir gelžbetoninių konstrukcijų reikšmė“.

Nuo 1961 m. J. Kiškinas išėjo į pensiją. Mirė 1975 m. [1.17, p. 109–111].

Peterburgo Technologijos instituto žinomiausi absolventai lietuviai buvo V. Mošinskis, J. Čiurlys, J. ir A. Graurogkai, T. Šulcas. Kaip statybų inžinieriai, statybinių konstrukcijų specialistai garsiausi Lietuvoje buvo Peterburgo technologijos institutą baigę Silvestras Grinkevičius ir Pranciškus Markūnas.

Silvestras Grinkevičius (1871–1941) gimė sausio 27 d. Panevėžio apskrities Piniavos valsčiaus Vaivadų kaime. Dvidešimt vienerių metų baigė realinę mokyklą Velikije Luki mieste, o 1898 m. – Petrapilio technologijos institutą. 1899–1906 m. S. Grinkevičius tarnavo Saratovo geležinkelių valdyboje, nuo 1907 m. buvo Kozlovo mieste tiltų ir geležinkelių dirbtuvių viršininkas, o 1908–1917 m. vėl dirbo Saratove. 1918 m. S. Grinkevičius pradėjo dėstyti Astrachanės politechnikos institute. Lietuvai paskelbus nepriklausomybę, grįžo į Tėvynę. Sugrįžęs iš Rusijos prityręs geležinkelių specialistas S. Grinkevičius jau 1918 m. liepą skiriamas Lietuvos geležinkelių direktoriumi, o nuo spalio kartu buvo ir Lietuvos susisiekimo ministro pavaduotoju. 1923 m. pradžioje S. Grinkevičius pradėjo dirbti Lietuvos universiteto Technikos fakulteto Tiltų ir geležinių konstrukcijų katedros docentu. 1928 m. jam buvo suteiktas extraordinarinio profesoriaus mokslinis vardas.

S. Grinkevičius išleido vadovėlį „Mediniai tiltai“, žinyną „Pastatams skaičiuoti daviniai“, vadovėlį „Geležinės konstrukcijos“. 1933 m. jis buvo išrinktas Vytauto Didžiojo universiteto Technikos fakulteto dekanu (1933–1937), 1934 m. jam suteiktas ordinarinio profesoriaus mokslinis vardas.

1940 m. S. Grinkevičius išėjo į pensiją, o 1941 m. spalio 31 d. mirė, palaidotas Kaune [1.18, p. 34–35].

Pranciškus Markūnas (1873–1964) laikomas gelžbetoninių konstrukcijų naudojimo Lietuvoje patriarchu. Jis gimė sausio 1 d. Butkiškyje (Anykščių r.), esančiame netoli Andrioniškio, kur baigė pradžios mokyklą. Paskui mokėsi Panevėžio realinėje mokykloje, o 7-ąją klasę baigė Balstogėje. 1893–1898 m. studijavo Peterburgo technologijos institute ir gavo inžinieriaus technologo diplomą.

Baigęs institutą P. Markūnas dirbo Ukrainoje metalo gamykloje, o nuo 1909 metų – Saratove, kur pradėjo dirbti gelžbetonio darbus, ėmė projektuoti tiltus.

1919 m. P. Markūnas grįžo į Lietuvą. Vilniuje įsidarbino P. Vileišio mechanikos gamykloje. Kai lenkai Vilnių okupavo, persikėlė į Kauną. Dirbdamas statybos bendrovėje projektavo pastatų ir statinių gelžbetonines bei kitas konstrukcijas. Per 20 metų P. Markūnas suprojektavo keliasdešimt tiltų per daugumą svarbiausių Lietuvos upių: Nemuną, Šventąją, Nevėžį, Šešupę, Miniją, Mūšą ir kt. Kartu su žymiaisiais Lietuvos architektais suprojektavo daugelį pastatų, vykdė jų statybos priežiūrą.

1923–1941 m. P. Markūnas dėstė Vytauto Didžiojo universitete, ėjo privatdocento pareigas Tiltų katedroje. Po karo P. Markūnas dirbo projektuotoju „Lietstatprojekte“, o vėliau „Pramprojekte“. P. Markūnas pirmasis Lietuvoje 1950–1956 m. suprojektavo ir panaudojo Kauno statybose plonasiene kevalines gelžbetonines stogo konstrukcijas, buvo Kauno universiteto valstybinių egzaminų komisijos nariu, disertacijų oponentu, įvairių ekspertizių komisijose.

Pranciškus Markūnas Lietuvos statybų raidoje laikomas vienu žymiausių statybos konstruktorių [1.19, p. 45–60].

Vytautas Mošinskis (1876–1955) gimė Naciūnuose (Kėdainių aps.). 1906 m. baigė Peterburgo technologijos institutą. Nuo 1918 m. dėstė Charkovo technologijos institute. Į Lietuvą sugrįžo 1919 m. Nuo 1924 m. Lietuvos universitete buvo Mechaninės technologijos katedros vedėju. 1930 m. tapo ekstraordinariu profesoriumi. Teigiama, kad V. Mošinskis buvo labai kruopštus, gerai išmanė dėstomus dalykus. Dėstė ir Aukštesniojoje technikos mokykloje [1.20, p. 305].

V. Mošinskis buvo vienas didžiausių entuziastų kuriant suverenią aukštąją technikos mokyklą – Politechniką.

Julius Graurogkas (1885–1968) gimė Telšiuose. Mokėsi Šiaulių gimnazijoje, 1915 m. baigė Peterburgo technologijos institutą. Dirbo Rusijoje, o 1920 m. grįžo į Lietuvą. Vilniuje įkūrė technikos mokyklą, bet, sostinę okupavus lenkams, persikėlė į Kauną ir čia taip pat įkūrė technikos mokyklą. Buvo jos direktoriumi iki 1940 m. Nuo 1922 m. dėstė ir Lietuvos universitete. 1941–1944 m. J. Graurogkas buvo VDU rektoriumi. Po karo kurį laiką dėstė Pabaltijo universitete, o nuo 1949 m. gyveno JAV [1.21, p. 8–9].

Vasaris Gorodeckis (1873–1940) gimė Palukniuose (Raseinių aps.). 1898 m. baigė Charkovo technologijos institutą. Dirbo metalo apdirbimo pramonės įmonėse Ukrainoje, o 1914–1915 m. dėstė Peterburgo politechnikos institute. Į Lietuvą grįžo 1923 m. ir dėstė Lietuvos universitete Variklių katedroje.

J. Graurogkas

P. Markūnas

P. Markūno suprojektuotas ir pastatytas tiltas per Mūšą prie Pasvalio 1926 m.

1930 m. jam suteiktas docento mokslinis vardas, jis tapo Taikomosios mechanikos katedros vedėju. 1935 m. išspausdino „Techninę termodinamiką“.

Jurgis Čiurlys (1881–1959) gimė Itkonių kaime, netoli Kupiškio. 1900 m. baigė Šiaulių gimnaziją. 1913 m. baigė Peterburgo technologijos institutą ir, atvykęs į Vilnių, dirbo kanalizacijos statybos darbus. Per Pirmąjį pasaulinį karą dirbo Tuloje. Į Lietuvą sugrįžęs 1918 m., dirbo Susisiekimo ministerijos padalinuose. Nuo 1935 m. buvo Lietuvos energijos komiteto pirmininkas. Nuo 1922 m. dėstė Lietuvos universitete įvairius mašinų kursus. 1942–1944 m. buvo VDU ekstraordinarinis profesorius. Po karo pasitraukė į Vakarų. Nuo 1947 m. gyveno JAV. Išleido dėstomiems kursams šiuos leidinius: „Mašinų detalės“ (1931), „Keliamosios mašinos“ (1932), „Mašinų teorija“ (1940, 2 dalys) [1.22, p. 207].

Jeronimas Šliogeris (1871–1936) gimė Bružių kaime prie Smilgių. 1891 m. baigė Panevėžio realinę gimnaziją, o 1900 m. – Peterburgo elektrotechnikos institutą. Dirbo Peterburge, o 1920 m. grįžo į Lietuvą, dirbo elektros akcinės bendrovės. Nuo 1922 m. dėstė Lietuvos universitete. 1923 m. gavo docento mokslinį vardą, nuo 1936 m. – ordinarinis profesorius. 1923–1936 m. buvo Elektrotechnikos katedros vedėju [1.23, p. 52–53].

Tadas Šulcas (1880–1940) gimė Palėvenyje prie Kupiškio. Baigęs Liepojos gimnaziją 1902 m., studijavo Rygos politechnikos institute, o 1913 m. baigė Peterburgo technologijos instituto Mechanikos skyrių. 1918 m. sugrįžo į Lietuvą, dirbo Kaune, vėliau Vilniuje, o jį okupavus – Kauno aukštesniojoje technikos mokykloje. Nuo 1927 m. dėstė Lietuvos universitete. 1930 m. gavo docento, o 1938 m. – ekstraordinarinio profesoriaus mokslinį vardą. Parengė daug publikacijų įvairiais technikos klausimais [1.23, p. 103].

Technikos mokslai Aukštuosiuose kursuose 1920–1922 metais

J. Šimoliūnas

Atkūrus Lietuvos valstybę 1918 metais, ėmė trūkti įvairių specialistų: administravimo, medicinos, finansų, teisės, švietimo, technikos, žemės ūkio ir kt. Padėtį kiek gerino grįžtantys inteligentai iš Rusijos ir kitų kraštų, bet tai problemos nespėdė. Kilo būtinybė kuo greičiau imti ugdyti specialistus savajame krašte. Pradėta rūpintis Vilniaus universiteto atkūrimu, bet ši procesą sutrukdė bolševikų, paskui ir lenkų okupacijos.

1919 m. rudenį Kaune įkurtai Aukštųjų mokslų draugijai buvo iškeltas uždavinys „...steigti ir remti įvairias aukštųjų mokslų įstaigas, organizuoti aukštųjų mokslų paskaitas, leisti mokslo knygas ir laikraščius, šelpiti aukštuosius mokslus einančią studentiją, tačiau praktiškai vienintelė ir svarbiausia jos užduotis buvo įkurti ir išlaikyti Aukštuosius kursus“ [1.24, p. 77].

Aukštuosiuose kursuose turėjo veikti Humanitarinių mokslų, Teisių, Gamtos, Fizikos-matematikos, Medicinos ir Technikos skyriai. Darbo sąlygos Aukštuosiuose kursuose buvo labai sunkios, nebuvo galimybių vesti praktinius užsiėmimus, trūko studijų literatūros, o lietuviškos literatūros išvis nebuvo.

Greitai paaiškėjo, kad netobulos buvo studijų programos, bloga padėtis lietuviškos terminijos klausimais. Netrūko tik entuziazmo. Kursus lankė keli šimtai klausytojų, tarp kurių vyravo lietuviai ir žydai: studijavo 362 lietuviai ir 152 žydai.

Technikos skyriaus mokslo planus parengė skyriaus vadovas Jonas Šimoliūnas drauge su Kazimieru Vasiliausku. Juos rengė remdamiesi Rygos politechnikos instituto planu. Technikos skyriaus veiklą sunkino dėstytojų, patalpų trūkumas, laboratorinės įrangos neturėjimas. Ypač stigo lėšų.

J. Šimoliūno teigimu, „Dėstytojai ne tik negaudavo atlyginimo, bet ir patys dėjęs prie šalpos, stodami į specialiai organizuotą Aukštųjų mokslų draugiją kursams globoti ir remti žymiais nario mokesčiais...“ [1.25, p. 63]. Anot Z. Žemaičio, „Lektoriams buvo mokamas tik elgetiškas valandinis atlyginimas – 75 auksinai už valandą. Beveik visi lektoriai turėjo nuolatinį darbą kitose įstaigose, o kursuose dėstė laisvalaikiu, po darbo valandų, nes paskaitos vykdavo nuo 17 iki 22 valandos. Lektorius vidutiniškai per mėnesį uždirbdavo apie 1000 auksinų. Keletas lektorių dirbo vien

tik aukštuosiuose kursuose ir uždirbdavo 2500 auksinų“ [1.25, p. 31].

V. Terleckas knygoje „Pinigai Lietuvoje 1915–1944“, išleistoje 1992 m., rašo apie tai, kokių galimybių teikė tokie atlyginimai. 1922 m. vidutinis mėnesinis Kauno darbininkų darbo užmokestis buvo apie 1300–1400 auksinų, o vien išlaidos maistui ir butui sudarė 1220 auksinų. Infliacija tuo metu buvo labai didelė, nebuvo įmanoma nei taupyti, nei kredituoti. Labai mažą atlyginimą gaudavo ir Aukštųjų kursų pagalbinis personalas – per mėnesį tik 500 auksinų [1.27, p. 31].

Aukštųjų kursų klausytojai buvo skirstomi į tikruosius ir laisvuosius. Tikraisiais buvo laikomi tie, kurie turėjo brandos atestatą. Technikos skyriuje 1920 m. sausį tokių klausytojų buvo 40 iš 78. Įdomu pažymėti, kad tarp visų klausytojų buvo 44 lietuviai ir net 33 žydai. Mokėsi 75 vyrai ir tik 3 moterys [1.26, p. 32].

Technikos skyriuje buvo trys poskyriai: statybos, mechanikos ir technologijos.

Jonas Šimoliūnas savo užrašuose, kuriuos paskelbė J. Gimbutas, rašė, kad „...*pirmieji dėstytojai buvo šie asmenys:*

1. J. Šimoliūnas – žemės darbai, statyba, keliai, uostai, masyviniai tiltai; jis taip pat buvo AK ūkvedžiu.
2. K. Vasiliauskas – mechanika, medžiagų atsparumas, statybinė statika.
3. V. Verbickis – paišyba, architektūros formos, ventiliacija, šildymas.
4. T. Šulcas – techninė braižyba, garo katilai, laivų statyba.

5. Z. Žemaitis – aukštoji matematika; jis buvo AK vadovas pirmaisiais metais.

6. V. Čepinskis – fizika ir chemija.

7. J. Vabalas-Gudaitis – psichotechnika, laboratoriniai tyrimai; jis buvo AK vadovas antraisiais metais.

8. J. Čiurlys – braižyba, mašinų detalės.

9. J. Mašiotas – techninė atsakomybė ir sąmatos“ [1.25, p. 61].

Antraisiais kursų veikimo metais lektorių padaugėjo. J. Graurogkas dėstė braižomosios ir analizinės geometrijų disciplinas, P. Jankauskas – mechaniką, S. Dirmantas – geodeziją, M. Songaila – architektūros formas, P. Jodelė – statybinių medžiagų technologiją ir mineralogiją.

Per ketverius metus buvo numatyta parengti plataus profilio inžinierius. Visi technikos skyriaus klausytojai, be bendrųjų disciplinų, tokių kaip aukštoji matematika, fizika, chemija, braižyba ir kt., turėjo išklaisyti ir grynai statybos profilio specialyboms reikalingas disciplinas. Buvo siekiama, kad bet kurio profilio inžinieriai išmanytų ir statybų reikalus.

Pirmajame ir antrajame kurse visi Technikos skyriaus klausytojai mokėsi pagal tuos pačius mokymo planus, t. y. bendrai. Disciplinos ir jų apimtys turėjo skirtis tik nuo trečiųjų metų. Užbaigus ketverių metų studijas, buvo numatyta, kad klausytojai ne mažiau kaip metus turėjo dirbti pagal įgytą specialybę.

Aukštųjų kursų klausytojai daugiausia buvo valstybinių įstaigų tarnautojai, mokytojai, karininkai. Studentų, kurie niekur

K. Vasiliauskas

Šiuose rūmuose veikė Aukštieji kursai

nedirbo, o tik studijavo kursuose, buvo labai nedaug.

Kursus aukomis parėmė Amerikos lietuviai, švedų draugija. Antraisiais metais subsidijų mokslo priemonėms išigyti skyrė ir vyriausybė.

Didžiausi nuopelnai, organizuojant Lietuvos aukštųjų kursų Technikos skyrių, nebajotinai tenka Jonui Šimoliūnui ir Kazimierui Vasiliauskiui.

Aukštųjų kursų Technikos skyriaus vedėjas Jonas Šimoliūnas, anot J. Gimbuto, buvo nepaprastai darbštus ir ištvermingas, siekdamas užsibrėžto tikslo. „Jo gyvenimas ir darbai, pasiryžimai, pasiaukojimo dvasia ir patriotizmas buvo artimi ir būdingi jo kartos lietuvių veikėjams“ [1.25, p. 7].

Technikos fakulteto veikla 1922–1940 metais

Lietuvos universitetas Kaune buvo iškilmingai atidarytas 1922 m. vasario 16 d. Netrukus buvo patvirtintas universiteto statusas ir jau kovo 6 d. prasidėjo studijos. Veiklą pradėjo 6 fakultetai: Teologijos-filosofijos, Humanitarinių mokslų, Teisių, Matematikos-gamtos, Medicinos ir Technikos. Visiems fakultetams buvo suteikta autonomija.

Universiteto rektoriumi buvo išrinktas profesorius Jonas Šimkus (1873–1944). Rektorius, universiteto Tarybos ir Senato bei fakultetų tarybų didžiausias rūpestis – komplektuoti mokslo personalą, organizuoti universiteto katedrų mokslinį ir pedagoginį darbą. 1922 m. pavasarį pedagoginį personalą sudarė 53 asmenys, o rudens semestru dirbo jau 102 etatiniai darbuotojai, studijavo 1168 klausytojai.

Technikos studijas pradėjo 50 studentų ir 4 laisvieji klausytojai, bet rudens semestru technikos mokslus studijavo jau 162 klausytojai.

1923 m. buvo įsteigta universiteto biblioteka. Jos fondai buvo kuklūs: pradėta nuo 40 knygų. Trūko patalpų, laboratorijų, dalis dėstytojų neturėjo jokios pedagoginės patirties. Nedaug studentų gavo stipendijas, todėl per 50 % jų dirbo įvairiose įstaigose ir žinybose tarnautojais.

Technikos fakultetą planavo keturių skyrių: Statybos, Mechanikos, Chemijos ir Elek-

J. Šimoliūnas savo atsiminimuose rašė, kad Aukštųjų kursų Technikos skyriaus „Lektoriai ir studentai dirbo rimtai, darė gerą pažangą ir spėjo taip užsirekomenduoti, kad jau 1921 m. gale visuomenėje ir valdžioje buvo plačiai kalbama, kad Aukštieji kursai jau esą pribrendę virsti valdišku Lietuvos universitetu. Kursų vadovybei valdžios buvo patarta susirasti Kaune tinkamiausias rūmus universitetui...“ [1.25, p. 61].

Rūmų remonto rūpesčiai, gavus būsimam universitetui 2-iejų aukštų pastatą Donelaičio ir Mickevičiaus gatvių kampe, teko daugiausia Technikos skyriaus statybininkams J. Šimoliūnui ir V. Verbickiui. Darbai buvo atlikti gerai ir laiku.

Aukštieji kursai veikė tik dvejus metus. Tai buvo pirmoji aukštoji mokykla Lietuvoje, kurioje imta rengti inžinierius. Šitaip sukurtas pagrindas įsteigti Kauno universitetą.

P. Jodelė

trotechnikos. Darbą pradėjo šios katedros: Mechanikos, Elektrotechnikos, Statybos ir statybos medžiagų technologijos, Architektūros, Geodezijos, Statybos mechanikos, Hidrotechnikos, Kelių, Tiltų, Variklių, Mechanizmų ir dirbamųjų mašinų, Mechaninės technologijos, Telefonijos, telegrafijos ir radijo telegrafijos, Organinės chemijos technologijos, Neorganinės chemijos technologijos ir Pritaikomosios fizinės chemijos [1.28, p. 23].

Technikos fakulteto dekanu buvo išrinktas ordinarinis profesorius Pranas Jodelė. Pirmųjų dėstytojų būrys buvo nedidelis – visi, dirbę Aukštuosiuose kursuose: J. Šimkus (pirmasis universiteto rektorius), P. Jodelė, P. Jankauskas, K. Vasiliauskas, M. Songaila, S. Dirmantas, J. Šimoliūnas, V. Verbickis. Pradžioje buvo vedami tik pirmojo, antrojo ir penktojo semestrų užsiėmimai. Klausytojai universitete buvo trijų kategorijų – studentai, laisvieji klausytojai ir hospitantai.

Studentais priimdavo baigusius gimnaziją ar jai prilygstančią vidurinę mokyklą. Laisvaisiais klausytojais, jei būdavo laisvų vietų, galėjo būti ir neturintys brandos atestato. Hospitantai išklaUSDavo keletą pasirinktų disciplinų ir paskui gaudavo tik pažymėjimą.

Studijos Technikos fakultete truko 5 metus. Universiteto veiklos pradžioje nemaža dalis studentų buvo tarnautojai, o dauguma

studentų buvo išlaikomi tėvų ar giminių. Studentų socialinės sąlygos buvo labai sunkios. Buvo didinamas mokestis už mokslą. Pradžioje jis buvo 100 Lt, o 1927 m. – jau 200 Lt. Stipendijas gaudavo mažiau kaip 3 % studentų. Nebuvo bendrabučių, o kambarių nuoma vis brango. Dėl sunkių studijų sąlygų dažnas studijavo ilgai, kartais iki 15 metų. Nustatyta, kad Technikos fakulteto absolventai mokėsi vidutiniškai 9 metus [1.26, p. 175].

Pagal pirmąjį Technikos fakulteto studentų mokymo planą, galiojusį nuo 1922 metų, buvo numatyta rengti mechanikos bei statybos inžinierius ir inžinierius technologus. Pirmajame kurse visi studentai mokėsi pagal vienodą programą. Specializuojama buvo nuo trečiojo semestro.

Technikos fakulteto mokymosi planai buvo keičiami 1927 ir 1932 m. Šie mokymo planai galiojo iki sovietinės okupacijos 1940 m.

Apžvelgus prieškarinio inžinierių rengimo studijas, matyti, kad visi buvę mokymo planai daug laiko skyrė fundamentaliesiems mokslams. 1922 m. plane pirmajame ir antrajame semestruose numatytas toks fundamentalųjų disciplinų savaitinių valandų skaičius:

- analitinei geometrijai 3 val. paskaitų + 1 val. pratimų;
- diferencialinei skaičiuotei 4 + 1;
- integralinei skaičiuotei 4 + 1;
- fizikai 4 + 2;
- neorganinei chemijai 4 + 2.

Būsimiesiems inžinieriams fundamentalias disciplinas dėstė Matematikos-gamtos fakulteto katedros. Trūko specialiųjų disciplinų dėstytojų. Matyt, todėl fundamentaliosioms disciplinoms buvo skirta daug administrinių valandų, bet ilgainiui padėtis keitėsi.

Elektrotechnikos laboratorijos mašinų salė (1930 m.)

1930 m. Vytauto Didžiojo vardu pavadinto universiteto Statute Technikos fakultete numatyti du skyriai: Statybos ir Technologijos. Statybos skyriuje buvo rengiami statybos inžinieriai, o Technologijos – mechanikos, elektrotechnikos ir cheminės technologijos inžinieriai.

Visų specialybių pirmojo kurso studentai per savaitę turėjo 41 valandą paskaitų, vyresnių kursų studentai jų turėjo įvairiai, bet ne daugiau kaip 39 valandas. Kai studentas parašydavo kontrolinius darbus, atlikdavo laboratorinius darbus ir gaudavo įskaitą, susitardavo su kursą dėstančiu dėstytoju dėl egzamino laikymo. Ne sesijinė egzaminų sistema taikyta daugumai disciplinų. Egzaminui dažniausiai bilietų nenaudojo. Kad būtų perkeltas į aukštesnį kursą, studentas turėjo įvykdyti nustatytą atsiskaitymo minimumą. Buvo nurodyti dalykai, kurių egzaminų neįlaikęs studentas nebūdavo perkeliamas į aukštesnį kursą.

Studijas sunkino literatūros stoka, ypač lietuviškų vadovėlių. Įsigyti knygų užsienio kalbomis buvo neįmanoma dėl brangumo. Problemų ir dėstytojams, ir studentams kėlė lietuviškosios techninės terminologijos stygius.

1932 m. pradėjo galioti nauji Technikos fakulteto mokymo planai, kuriuose dominuoja inžinerijos dalykai, nors kai kurių disciplinų dėstytojų reikalingumas visoms specialybėms, šiandienos samprata, keltų abejonių.

Nepaisant minėtų abejonių, reikia pabrėžti, kad prieškarinio VDU parengtų inžinierių kompetencija buvo aukšta, daugelis jų, karo metais emigravę į Vakarų valstybes, toliau sėkmingai dirbo inžinerinius darbus, pagarsėjo moksliniais tyrimais.

VDU profesūra „Plieno“ korporacijos susirinkime.

Iš kairės:

P. Jodelė, J. Jankevičius,
S. Grinkevičius, J. Čiurlys, T. Šulcas,
J. Šimoliūnas, S. Kolupaila

**VDU Technikos fakulteto
profesūra 1932 m.**

Iš kairės:
pirmoje eilėje – prof. J. Šliogeris,
prof. P. Jankauskas, prof. J. Šimkus,
prof. Pr. Jodelė, prof. K. Vasiliauskas
(dekanas), doc. J. Šimoliūnas;
antroje eilėje – prof. S. Kolupaila,
vyr. asist. V. Verbickis, doc. J. Jankevi-
čius, doc. V. Gorodeckis, doc. T. Šulcas,
doc. J. Čiurlys, prof. M. Songaila;
trečioje ir ketvirtoje eilėje – vyr. asist.
J. Gabrys, prof. S. Dirmantas,
jaun. labor. M. Baublys,
privatdoc. F. Dobkevičius,
vyr. asist. M. Spiridavičius,
doc. J. Mašiotas, vyr. lab. J. Jankauskas,
privatdoc. P. Markūnas, jaun. labor.
V. Maciūnas, prof. S. Grinkevičius, vyr.
labor. J. Vidmantas, vyr. asist. L. Gim-
butas, jaun. labor. J. Šivickas,
jaun. asist. K. Kriščiukaitis

Aukštieji technikos mokslai Vilniuje 1919–1939 metais

Vilniaus universitetas

Kai 1918 m. vasario 16 d. lietuvių tauta paskelbė nepriklausomybę ir ėmė kurti savo valstybę, vienas svarbiausių darbų buvo lietuviškojo universiteto įsteigimas istorinėje Lietuvos sostinėje. 1918 m. gruodžio 5 d. Valstybės taryba priėmė Vilniaus universiteto statutą ir numatė, kad 1919 m. sausio 1 d. universitetas bus atidarytas. Bet okupacinė vokiečių kariuomenė traukėsi, į Lietuvą įsiveržė bolševikai. Jie 1919 m. sausio 5 d. užėmė Vilnių, o 1919 m. vasario 20 d. paskelbė Lietuvos ir Baltarusijos sovietinę respubliką. Šios konglomeratinės respublikos vyriausybės pirmininkas Vincas Mickevičius-Kapsukas 1919 m. kovo 13 d. išleido dekretą „Dėl Darbo universiteto Vilniuje atidarymo“. Jo veiklą buvo numatyta pradėti rudenį.

Suorganizuotoji Lietuvos kariuomenė išvadavo didžiąją Lietuvos teritorijos dalį nuo bolševikų ir artinosi prie Vilniaus. Bet 1919 m. Vilnių užėmė lenkai. Lenkijos diktatorius Juzefas Pilsudskis 1919 m. rugpjūčio 28 d. išleido įsaką apie Vilniaus universiteto įkūrimą, pavadinant jį Stepono Batoro vardu. Taip norėta pabrėžti, kad „...*tai lenkų universitetas, lenkų karaliaus įkurtas, tad susijęs su lenkiška dvasia ir tradicija*“ [1.29, p. 201]. Buvo suformuoti 6 fakultetai: Humanitarinių mok-

slų, Teologijos, Teisės ir visuomenės mokslų, Matematikos ir gamtos mokslų, Medicinos ir Dailės. Buvo dėstoma lenkų kalba.

1920 m. vasarą bolševikai vėl užėmė Vilnių. Liepos 12 d. Rusija pripažino Lietuvos nepriklausomybę, o liepos 15 d. lietuvių kariuomenė įžengė į Vilnių. Iš laikinosios sostinės įstaigos kėlėsi į senąją sostinę. Bet Vilniaus universiteto atgaivinti nesuspėta, nes spalio 9 d. lenkų kariauna, generolui L. Želigovskiui vaidinant sukilimą, vėl užėmė Vilnių. 1921 m. sausio viduryje lenkiško universiteto visi 6 fakultetai pradėjo mokslo metus.

Su technikos mokslais sąsajų buvo tik Dailės fakultete. Jame buvo 4 specialybės: tapybos, skulptūros, dekoratyvinės dailės ir architektūros. Pastarosios specialybės studentams buvo dėstomi ir kai kurie technikos dalykai. Veikė 3 architektūros specialybės katedros: Architektūrinio projektavimo, Statybos ir Liaudies architektūros.

Architektūros studijos truko ketverius metus. Po kiekvieno kurso buvo laikomi keliamieji egzaminai. Architektūros dėstymo metodika buvo grindžiama Vakarų Europos aukštųjų mokyklų pavyzdžiu, naudotasi ir ankstesnių laikų dėstymo universitete patirtimi. Bet ilgainiui visas architektūros kurso

Steponas Batoras
Iš J. Schrencko
vad. Didvyrių knygos. 1601

dėstymas virto architektūros paminklų matavimu ir fiksavimu. Architektūros studentai, negaudami reikiamų inžinerijos dalykų žinių, buvo rengiami silpnai. 1928–1929 mokslo metais išleista paskutinė lenkiško Vilniaus universiteto architektų laida. Dalis studentų perkelti į Varšuvą, dalis – į Krokuva. Vilniuje buvo palikta architektūrinio interjero specialybė, bet „...interjerų projektai buvo rengiami abstrakčiai, nesuteikus studentams statybos bei konstrukcijų pagrindų. 1939 m. rugsėjo 1 d. kilus Vokietijos ir Lenkijos karui, architektūros dėstymas Vilniuje buvo nutrauktas. Tais pačiais metais Vilnius grąžintas Lietuvai“ [1.30, p. 79].

Stepono Batoro universitetas buvo ne tik lenkiška, bet ir lenkinimo įstaiga, siekusi vykdyti imperialistinius Lenkijos planus [1.30, p. 7].

Pirmosios sovietų ir vokiečių okupacijos metais (1940–1944)

1939 m. rugsėjo 1 d. hitlerinės Vokietijos kariauna įsiveržė į Lenkiją. Jau spalio 5 d. Lenkija buvo palaužta. Kaip vėliau paaiškėjo, 1939 m. rugpjūtį Sovietų Sąjunga su Vokietija sudarė susitarimus ne tik dėl viena kitos nepuolimo, bet ir pasidalijo užkariauti numatytas nepriklausomų valstybių teritorijas. Stalinas gavo mandatą įgyvendinti savo svajonę – okupuoti Lietuvą, Latviją ir Estiją.

1939 m. rudenį, Lenkijos ir Vokietijos karo metu Lietuvoje buvo jaučiamas didelis nerimas. Dar pavasarį Lietuva neteko Klaipėdos krašto. Raudonoji armija, pasinaudojusi vokiečių ir lenkų karu, okupavo dalį Lenkijos bei jos okupuotą Vilniaus kraštą.

Sovietų sąjunga, kad esą apsaugotų savo sienas, reikalavo iš Lietuvos pasirašyti savitarpio pagalbos sutartį, pagal kurią Lietuvoje turėtų būti dislokuoti Raudonosios armijos

daliniai. Prastame tarptautinės padėties kontekste Lietuvos vadovams atrodė, kad nieko neliko, kaip sutikti su visomis sąlygomis. Ta sutartimi buvo atgautas Vilniaus kraštas. Spalio 27 d. į Vilnių įžengė Lietuvos kariuomenė. Bet jau po paros savaitės į Lietuvą riedėjo sovietinės armijos technika. 20 000 raudonarmiečių buvo išdėstyti Alytuje, Prienuose, Gaižiūnų poligone prie Jonavos ir Naujojoje Vilnioje.

Kai Lietuva atgavo Vilnių, nepaisant nujaautos dėl galimos sovietinės okupacijos, į sostinę kėlėsi kai kurios krašto įstaigos. Imta svarstyti universiteto grąžinimo į Vilnių iš tremties Kaune klausimą. Didžiausias entuziastas Vilniaus universiteto klausimu buvo profesorius Zigmas Žemaitis. Jis siūlė pasirūpinti Vilniaus universiteto patalpomis ir turtu, kėlė mintį, kad kai kuriuos VDU fakultetus teksią perkelti į Vilnių [1.32, p. 238].

Laikinuoju Stepono Batoro universiteto valdytoju buvo paskirtas prof. Ignas Končius. Lenkiškam universitetui buvo leista baigti rudens semestrą sena tvarka, o naująjį semestrą turėjo pradėti jau lietuviškas universitetas.

1940 m. sausio 15 d. įvyko naujo VU rektorius rinkimai. Juo tapo prof. Mykolas Biržiška. Atgaivintas lietuviškas universitetas Vilniuje ėmė dirbti pagal VDU statutą. Į Vilnių persikėlė du VDU fakultetai su savo studentais ir profesūra.

Molotovs ir Ribentropas. 1939 metų rugpjūčio 23-oji. Juoda diena žmonijos istorijoje. Diena, kai tituluoti nusikaltėliai nusprendė karpyti Europos žemėlapi, ištiesoms tautoms primetė savo valią

Lietuvos užsienio reikalų ministras pasirašo „pagalbos“ sutartį su TSRS

Lietuvos kariuomenė 1939 m. įžengia į Vilnių

Buvo svarstomos galimybės perkelti iš Kauno į Vilnių ir kitus fakultetus. Tomis galimybėmis domėjosi ir VDU Technikos fakultetas.

1939 m. rudens pabaigoje į Vilnių buvo komandiruoti profesoriai Vytautas Mošinskis ir Jonas Šimoliūnas, kad įvertintų Technikos fakulteto perkėlimo į Vilnių galimybes. Jie apžiūrėjo buvusios maršalo Juzefo Pilsudskio technikos mokyklos patalpas ir jų tinkamumą Technikos fakultetui.

Lapkričio 8 d. Technikos fakulteto tarybos posėdyje buvo pažymėta, kad „...nors Technikos mokykla ir neblogai įrengta, tačiau fakultetas sutilpti negalėtų, nes jos plotas tėra maždaug 7400 kv. metrų. Fakulteto įstai-goms, braižykloms ir auditorijoms reikia nors 40000 kv. metrų. Praplėsti rūmus būtų sunku, nes sklypas yra Antakalnio šlaituose“ [1.33, p. 102].

Technikos fakulteto vadovai nutarė, kad inžinierius toliau rengti tikslinga Kaune, nes jam perkelti reikėtų didelių išlaidų, Lietuvos pramonė sukoncentruota Kaune, o tai naudinga veikiančiam fakultetui.

Džiaugsmas, kurį patyrė krašto gyventojai, atgavus Vilnių, nebuvo didelis. Karas Europoje, Raudonosios armijos dislokacija Lietuvoje pranašavo valstybės nepriklausomybės praradimą.

Dar prieš Raudonajai armijai užimant Lietuvą, 1939–1940 mokslo metais buvo numatyta VDU reforma: vietoj Technikos fakulteto planavo įkurti Statybos ir Technologijos fakultetus. Bet ši reforma įvykdyta jau netekus valstybingumo.

1940 m. birželio 15 d. Sovietų sąjunga okupavo Lietuvą. Universitete buvo įvesta sovietinė tvarka, mokymo planuose įvestas marksizmo-leninizmo kursas. Buvo uždraustos studentų organizacijos, veiklą pradėjo komjaunimas. Naujasis 1940 m. universiteto statutas neigė universiteto autonomiją, panaikino Vytauto Didžiojo vardą, o pavadino Kauno universitetu.

Ypač šlykštų veidą bolševizmas parodė 1941 metų birželyje. Birželio 14-ąją iš Lietuvos buvo ištremta per trisdešimt tūkstančių žmonių. Tarp ištremtųjų ar areštuotųjų buvo ir dėstytojų, ir studentų.

Kai 1941 m. birželio 22 d. Vokietija pradėjo karą su Sovietų Sąjunga, netrukus

Lietuvoje prasidėjo Lietuvos aktyvistų fronto organizuotas sukilimas Lietuvai išlaisvinti. Jame vadovaujančių vaidmenį vaidino VDU technikos fakultetų personalo nariai, sukilime dalyvavo dalis šių fakultetų studentų. Keliasdešimt sukilėlių žuvo kovoje su besitraukiančia sovietine armada.

Okupacinė vokiečių kariuomenė užėmė daug universiteto patalpų, greitai atsirado trintis tarp vokiečių ir lietuvių valdžių. Lietuviškoji valdžia buvo išvaikyta.

Jau 1941 m. rudenį vokiečių valdžia ėmė spausti ir universitetą – uždarė fakultetus, atėmė patalpas, kitais būdais varžė veiklą, ypač karpė lėšas. Vokiečių reikalavimu iš universiteto buvo pašalinti žydų tautybės studentai ir dėstytojai, atleisti kairiųjų pažiūrų pedagogai ir darbuotojai. Visa tai paveikė universiteto darbą. Teko koreguoti mokymo planus, atsižvelgiant į patalpų ir personalo pasikeitimus.

Krašte siaubą kėlė prasidėjęs žydų genocidas. Kilo okupantų smurtas ir prieš lietuvius, daug kur kabėjo užrašai „Tik reicho vokiečiams“.

Bet ir tomis tragiškais aplinkybėmis universitetas tęsė savo darbą. Buvo skaitomos paskaitos, vyko pratybos, diplomantai gynė atliktus baigiamuosius darbus [1.34, p. 25].

Kraugerio J. Stalino rankos suteptos milijonų žmonių krauju

Dešinėje viršuje:
Tokiais traukiniais
žmonės buvo vežami į Sibirą

1942 m. antrojoje pusėje įtampai tarp lietuvių ir vokiečių padidėjus, vokiečiai ėmė grasinti, kad universitetus uždarys. Lietuviai išsisukinėjo nuo darbų Vokietijoje, nestojo į SS legioną. Į lietuvių inteligentus vokiečiai ėmė žiūrėti kaip į antivokiškos veiklos organizatorius. Prasidėjo inteligentų suėmimai. 1943 m. kovo 17 d. Vilniaus ir Kauno universitetai buvo uždaryti, bet studentams buvo leista baigti diplominius projektus, o mokslo personalui – vykdyti patvirtintus mokslinius darbus. Tačiau paskaitos ir pratybos aukštesniuose kursuose vyko įvairiose patalpose neoficialiai. Pavyzdžiui, Statybos fakulteto Hidrologijos katedra persikėlė į prof. Jono Šimoliūno namus, savo namuose dėstė kursą prof. Steponas Kolupaila ir t. t.

Vokiečių okupacijos laikotarpiu technikos fakultetai išleido 261 inžinierių. 84 absolventai įgijo statybos inžinieriaus, 17 – architekto, 19 – hidrotechniko-hidromelioratoriaus, 9 – geodezininko, 77 – mechanikos inžinieriaus, 28 – elektrotechnikos inžinieriaus ir 27 – chemijos inžinieriaus diplomus [1.35, p. 63].

Nuo 1944 m. birželio, prie Lietuvos artėjant sovietinei armijai, daug lietuvių, tarp jų ir technikos fakultetų dėstytojų, ėmė trauktis į Vokietiją, nenorėdami pakliūti į bolševikų rankas.

Taip atėjo

Taip baigė

Liepos 9 dieną Vilnių apsupo Raudonosios armijos pulkai, o liepos 13 d. Vilnius jau buvo rusų karių rankose. Kauną sovietai užėmė rugpjūčio 1 dieną. Prasidėjo antroji sovietinė okupacija.

Hitleris – žmonijos pabaisa

Po Antrojo pasaulinio karo. 1944–1950 metai

Prasidėjusi 1944 m. rudenį antroji sovietinė okupacija atnešė kraštui daug skausmo, didelių vargų ir nelaimių. Prasidėjo gyventojų represijos, dalis gyventojų išėjo į miškus ir ėmė kovoti prieš okupantus ginklu.

1944 m. lapkričio 13 d. LTSR liaudies komisarų taryba priėmė nutarimą „Dėl Lietuvos TSR aukštųjų mokyklų veikimo atnaujinimo“. Kauno universitete buvo numatyti 4 fakultetai: Istorijos-filosofijos, Medicinos, Statybos ir Technologijos.

Technologijos fakultete pradėjo veiklą Mechanikos, Chemijos ir Elektrotechnikos skyriai, o Statybos fakultete – Architektūros, Statybos, Geodezijos, Hidrotechnikos ir melioracijos bei Kelių.

Dar tų pačių metų spalį valdžia, matyt, laikinai pataikaudama gyventojams, Kauno universitetą pavadino naujai – Kauno valstybiniu Vytauto Didžiojo universitetu [1.36,

p. 20]. Rektoriumi buvo paskirtas prof. Antanas Purėnas, Technologijos fakulteto dekanu – prof. Juozas Indriūnas, Statybos fakulteto dekanu – doc. Jonas Kiškinas. Pastarąjį netrukus pakeitė doc. A. Bistrickas.

Pirmieji pokario metai buvo labai sunkūs. Nebuvo šildomos patalpos, trūko elektros energijos, baldų, mokomosios literatūros. Dėstytojai buvo siunčiami studijuoti marksizmą-leninizmą. Vyko dažnos konferencijos ideologijos klausimais, rusų ir sovietų mokslininkų prioritetų pažinimo klausimais. Dalis dėstytojų buvo aštriai kritikuojami už apolitiškumą, keliaklupsčiąvimą prieš Vakarų mokslą ir techniką, nepakankamą rusų ir sovietinio mokslo iškėlimą [1.37, p. 30].

Valdžia nepripažino diplomų, baigusią universitetą vokiečių okupacijos metais. Prof. M. Kosčiauskas rašė: „*Sovietų okupacijos metais šių mūsų diplomų nepripažino.*

Negana to, reikėjo laikyti papildomus egzaminus ir naujai ginti diplominius projektus. Anksčiau gautą diplomą reikėjo atiduoti Universiteto kadrų skyriui ir vietoj jo gauti sovietų inžinieriaus diplomą.

Tokie reikalavimai mus siutino. Buvo tokių, ypač dirbusių gamyboje, kurie atsisakė savo diplomą „įteisinti“ ir todėl gaudavo mažesnę, kaip nebaigę aukštojo mokslo, atlyginimą. Man ir kitiems, dirbantiems Universitete, reikėjo pasirinkti, ar „įteisinti“ diplomą ir pasilikti dirbti Universitete, ar atsisakyti „įteisinimo“ ir netekti darbo Universitete. Pasirinkau, kaip visi dirbę Universitete, pirmąjį variantą“ [1.38, p. 76–77].

Bet daug dėstytojų buvo atleisti iš universiteto dėl politinių motyvų, daugelį represavo. Partokratai teigė, kad nežinantys marksizmo-leninizmo, nepritariantys komunistų partijos politikai negali parengti gerų specialistų. Stalino valdymo laikais universitete vyravo siaubinga įtarinėjimų ir nepasitikėjimo atmosfera.

1946 m. liepos 22 d. TSRS aukštojo mokslo ministro įsakymu Statybos fakulteto Architektūros skyrius buvo perorganizuotas į Architektūros fakultetą. Jame buvo Architektūros kompozicijos, Miestų planavimo ir architektūros istorijos, Tapybos ir skulptūros bei Piešimo katedros. Tais pačiais metais Technologijos fakultete buvo įkurta Braižomosios geometrijos katedra, o nuo 1947 m. rudens Architektūros fakultete pradėjo veiklą Statybos technikos katedra.

1945 m. pavasario semestre Technologijos fakultete studijavo 176 jaunuoliai ir 34 merginos, o Statybos fakultete – 157 jaunuoliai ir 18 merginų. Toliau studentų gerojai daugėjo. Paskutiniaisiai Kauno universiteto gyvavimo metais technikos fakultetuose studijavo 1478 jaunuoliai ir 381 mergina: Statybos fakultete – 484 studentai (20 merginų), Architektūros fakultete – 202 (49 merginos), Elektrotechnikos fakultete – 321 (8 merginos), Mechanikos – 400 (26 merginos), Cheminės technologijos – 452 (278 merginos) [1.35, p. 82].

Per penkerius metus buvo išleisti 385 inžinieriai. Statybos fakultetą baigė 155, Architektūros – 46; 75 absolventai įgijo mechanikos specialybę, 62 – cheminės technologijos, 47 – elektrotechnikos.

J. Indriūnas

Technikos fakultetų dekanais dirbo: Statybos fakulteto – J. Kiškinas (1944 m. vasarą), doc. A. Bistrickas (1944–1945), doc. S. Vabalevičius (1945–1946 ir 1947–1949), doc. S. Stulginskis (1946 m. balandį–rugsėį), M. Stonis (1946–1947), B. Petrulis (1949–1950); Technologijos fakulteto – prof. J. Indriūnas (1944–1946), prof. K. Baršauskas (1946–1947); Architektūros fakulteto – doc. S. Stulginskis (1946–1949) ir doc. S. Ščenulevičius (1949–1950); Mechanikos fakulteto – doc. N. Milenskis (1947–1950); Elektrotechnikos fakulteto – prof. K. Baršauskas (1947–1950).

1947 m. įkurtas Statybinių medžiagų fakultetas veikė tik rudenį, o paskui reorganizuotas į Cheminės technologijos fakultetą. Fakulteto dekanu pradžioje buvo doc. J. Vidmantas, o nuo 1949 m. iki KPI įsteigimo – doc. A. Novodvorskis.

Kasmet po truputį buvo stiprinama universiteto technikos fakultetų materialinė bazė. Nors universitetui buvo perduodami kai kurie pastatai, patalpų labai trūko, jos nebuvo pritaikytos akademiniam procesui. Laboratorinė įranga buvo pasenusi, o naujų aparatų, prietaisų, įrenginių gauti buvo sunku arba net neįmanoma. Tik po kelerių metų padėtis ėmė gerėti. Tuomet ir suintensyvėjo mokslinis darbas, apginta daugiau disertacijų.

Visoje Lietuvoje vyravo nyki nuotaika. Lietuvoje siautėjo NKVD, rajonų centrų aikštėse ant grindinio nuolat guldydavo okupantams pasipriešinusius žuvusius ir išrengtus partizanus. Universitete dėstytojus ir studentus terorizavo partorgai, komsorgai.

A. Bistrickas

Dažnas reiškinys pokariu buvo areštai tiesiog auditorijose. 1949 m. areštuotas ir nuteistas 10-iai metų Statybos fakulteto dekanas S. Stulginskis. Kaltė – priklausymas N. Rericho draugijai.

Sovietinė valdžia su nepasitikėjimu stebėjo universitetų darbą. Vienas svarbiausių Kauno universiteto uždarymo motyvų ir buvo siekimas likviduoti, anot partorgo V. Kuzminskio, ideologinės reakcijos centrą [1.36, p. 73].

Technikos moksliniai tyrimai iki KPI įsteigimo

Technika grindžiama gamtos mokslais. Pažinimo procesas ir gamtos, ir technikos moksluose adekvatus. Kai kas mokslu laikė tik su praktika nesusijusį mokslą, priešino mokslą ir techniką. Bet technika išsiskverbia ir į mokslą, ir į praktiką. Grynasis pažinimo mokslas teigiamai veikia į praktiką orientuotus mokslus. Senovėje tikruoju mokslu buvo laikoma tik metafizika, o pastaraisiais amžiais gamtos ir technikos mokslams suteiktas mokslo statusas. Technikos mokslai tapo gamtos mokslų stimulatoriumi, o gamtos mokslai skatina technikos pažangą.

Mokslinių tyrimų pradžia Lietuvoje susijusi su Lietuvos universiteto veiklos pradžia. Jau 1923 m. rugsėjį rektorius Vincas Čepinskis per imatrikuliacijos aktą sakė, kad „universitetas, kuris nepripusdėdą prie mokslo dauginimo darbo, neturi teisės vadintis universitetu ir yra ne daugiau kaip aukštesnioji mokykla. <...> universiteto uždavinys yra padaryti iš jaunimo tyrinėtojus ir mąstytojus, išvystant kuo labiau abstraktaus mąstymo gabumą. <...> kiekvienas vidutiniško gabumo studentas gali dalyvauti tyrinėjimo darbe ir gali prisidėti prie mokslo padauginimo. Tiesa, tikrai išimtinio gabumo žmonės iš tų studentų tyrinėtojų taps tikrais mokslininkais, bet dauguma iš jų taps gerais specialistais su mokslinio mąstymo įpročiais“ [1.39, p. 225–226].

Lietuvos universiteto Technikos fakultetas stokojo moksliniam darbui patalpų, laboratorijų, prietaisų, įrengimų ar aparatūros, trūko literatūros, bet ir tomis sunkiomis sąlygomis pradėti moksliniai tyrimai. Bet darbuotojų su moksliniais laipsniais fakultete nebuvo, todėl tie tyrimai nebuvo baigiami disertacijomis, o turėjo tik praktinę reikšmę.

Vienas labiausiai patyrusių Technikos fakulteto mokslininkų buvo profesorius

Pranas Jodelė. Jis, dar dirbdamas Kijevo politechnikos institute, 1907 m. paskelbė savo pirmąjį mokslinį darbą apie portlandcemento struktūrą ir jo kietėjimo procesus. Ten 1912 m. buvo išrinktas ekstraordinariu profesoriumi. Grįžęs į Lietuvą vykdė geologinius tyrimus. 1934–1935 m. paskelbė 8 mokslinius straipsnius apie betono savybes, smėlio ir žvyro naudojimą statybos skiediniams, cemento gamybą ir kt. temomis. Jo vadovaujamas 1947 m. disertaciją „Pagreintinta karbonatinių padermių analizė ir jos panaudojimas Karpėnų klinčių tyrimui“ apgynė J. Mituzas [1.40, p. 9–12].

Kijevo politechnikos institute, 1906 m. apgynęs disertaciją ir vėliau tapęs ordinariu profesoriumi, Povilas Čechavičius mokslinės produkcijos Kaune jau nebesukūrė.

Daug tyrimų hidrologijos, hidrometrijos ir kitais klausimais atliko Steponas Kolupaila, buvęs Maskvos matavimo instituto profesorius. Jis patikslino formules upių vandens debitams nustatyti. Prof. S. Kolupaila daug nuveikė, tobulindamas hidrometrinius instrumentus, paskelbė daug mokslinių straipsnių [1.41, p. 399–418].

Pirmasis medžiagų atsparumo ir statybinės mechanikos tyrimus Lietuvoje pradėjo Kazimieras Vasiliauskas. 1939 m. VDU tarybai buvo pateikta 15 jo darbų, atliktų nuo 1924 m. iki 1939 m., kuriuos įvertinus jam buvo suteiktas inžinerijos daktaro laipsnis [1.34, p. 99].

Pirmasis inžinerijos daktaro laipsnį Vytauto Didžiojo universitete gavo Juozas Indriūnas, apgynęs disertaciją „Vilnų plaukeliai lankstomi pavargsta“ Technikos fakulteto taryboje 1936 m. [1.35, p. 45].

Tais pačiais metais pirmasis lietuvis, apgynęs disertaciją iš gelžbetonio konstrukcijų, buvo Jonas Kuodis. 1936 m. Vienoje jis apgynė disertaciją „Gelžbetoninė sija su aukštos kokybės plienu“. Jam buvo suteiktas technikos daktaro laipsnis [1.42, p. 190].

1938 m. Juozas Gabrys Latvijos universitete Rygoje apgynė disertaciją „Betoninės ir gelžbetoninės trijų šarnyrų arkos“ [1.42, p. 191].

1939 m. inžinieriaus daktaro laipsnį gavo Vladas Jakovickis, apgynęs disertaciją „Atbulų užsidegimų Marx'o lygintuvo kameroje atsiradimo klausimu“.

Inžinierius Adolfas Damušis 1940 m. apgynė disertaciją „Geležies-aliuminio denginių santykio įtaka į portlandcemento susitraukimą“.

S. Kolupaila

J. Kuodis

J. Gabrys

J. Kiškinas

Tai bene ir visas mokslininkų reikšmingesnių darbų derlius iki Antrojo pasaulinio karo pradžios.

Apskritai mokslinių tyrimo darbų tarpukario Lietuvoje praktiškai niekas nerėmė. Moksle reikėsi iniciatyvūs dėstytojai. Kita vertus, daug problemų kėlė pats studijų procesas. Reikėjo daug ko: lietuviškų vadovėlių, sukurti technikos terminus, steigti laboratorijas ir t. t. Tuometinei profesūrai tai buvo pagrindiniai klausimai.

Po karo mokslinius laipsnius ir vardus turėjo tvirtinti Maskvos valdininkai. Ne visi, gavę prieš karą daktaro laipsnį, buvo patvirtinti. Kai 1946 m. Kauno universitetas įgijo teisę rengti disertacijų gynimus, technikos fakultetuose ėmė gausėti mokslo daktarų.

Pirmasis technikos kandidato laipsnį gavo Jonas Kiškinas. 1947 m. jis apgynė disertaciją „Gelžbetoninių konstrukcijų tinkamumo geležinkelio viršutinei daliai teorinis tyrimas“.

Vėlesniais metais technikos mokslų kandidatais tapo J. Vidmantas, J. Čeičys, A. Novodvorskis, A. Rozenbliumas, J. Mikuckis, L. Kumpikas, K. Bieliūnas, L. Gastila, R. Pesys ir A. Matukonis. Dar aštuoni Kauno universiteto atstovai tapo matematikos, fizikos arba chemijos mokslų kandidatais [1.28, p. 119–120].

Moksliniai darbai pokariu buvo sunkiai vykdomi. Trūko įrenginių, medžiagų, pagalbinio personalo. Nebuvo ir kvalifikuotų mokslo darbų vadovų, labai didelis buvo dėstytojų pedagoginis krūvis, maži atlyginimai. Be to, tuometinėms aplinkybėmis slėgė psichologinė aplinka: kolegų ar studentų areštai, trėmimai. Apie kūrybai reikalingą aplinką tebuvo galima tik pasvajoti.

Kauno politechnikos instituto įsteigimo ir veiklos iki 1956 metų štrichai

Kauno politechnikos institutas (KPI) buvo įsteigtas reorganizavus Kauno universitetą. 1950 m. spalio 31 d. TSRS aukštojo mokslo ministro įsakymu vietoj Kauno universiteto buvo įsteigiami Kauno politechnikos ir Kauno medicinos institutai. Gruodžio 15 d. Maskva patvirtino KPI struktūrą, o gruodžio 30 d. instituto direktoriumi, vėlgi ne be Maskvos įsakymo, tapo profesorius Kazimieras Baršauskas.

Kauno politechnikos institutas savo veiklą pradėjo turėdamas 5 fakultetus: Cheminės technologijos, Elektrotechnikos, Mechanikos, Statybos ir Hidrotechnikos.

Statybos fakultetas buvo seniausias, įkurtas dar 1940 m. liepos 27 d. Jo 8 katedros turėjo rengti 3 specialybių inžinierius: architektūros, pramonės ir civilinės statybos bei žemės ūkio statybos.

Cheminės technologijos, Elektrotechnikos ir Mechanikos fakultetai buvo įkurti 1947 m. gruodžio 9 d.

Cheminės technologijos fakulteto 8 katedros turėjo rengti 4 specialybių inžinierius: organinių medžiagų technologijos, maisto produktų technologijos, silikatų technologijos ir durpininkystės.

Elektrotechnikos fakultete buvo 6 katedros, kurios turėjo rengti 2 specialybių inžinie-

rius: pramonės įmonių elektrinių įrengimų ir elektros stočių bei sistemų.

Mechanikos fakultete buvo 8 katedros, kurios turėjo rengti 4 specialybių inžinierius: mašinų gamybos technologijos, pluoštinių medžiagų mechaninės technologijos, pramonės šiluminės technikos ir automobilių.

Hidrotechnikos fakultetas praktiškai įkurtas tuo pat metu, kaip ir pats institutas – 1950 m. gruodžio 15 d. Šiame fakultete buvo 6 katedros, kurios turėjo rengti 3 specialybių inžinierius: hidrotechninės statybos, vandentiekio ir kanalizacijos, automagistralių ir miesto kelių [1.28, p. 129].

Kauno politechnikos institutas pradėjo veiklą 1951 m. sausio 1 d., turėdamas 1859 studentus (spalio 1 d. duomenimis). Visi jie studijavo stacionare (vėliau pavadintame dieniniu skyriumi). Institute dirbo 246 dėstytojai, kurių 16 % turėjo mokslinius vardus ir laipsnius [1.35, 119]. Fakultetų dekanais pradėjo dirbti: Statybos – Stasys Sčesnulevičius, Cheminės technologijos – Jonas Venskevičius, Elektrotechnikos – Jonas Matulionis, Mechanikos – Nikolajus Milenskis ir Hidrotechnikos – Stasys Vabalevičius. Ant šių žmonių pečių gulė didžiausi organizaciniai sunkumai.

Statybos fakultetas dirbo buvusioje miesto Rotušėje, kuri jam buvo perduota 1946 m.

K. Baršauskas

ir buvusiuose Vyskupijos rūmuose, kur jau dirbo buvęs Architektūros fakultetas.

Cheminės technologijos fakultetas dirbo buvusiuose Tyrimų laboratorijos rūmuose, Elektrotechnikos fakultetas – universiteto Pirmuosiuose rūmuose, Mechanikos fakultetas – Antruosiuose rūmuose.

KPI direktoratas (vėliau rektoratas) ir Hidrotechnikos fakultetas įsikūrė buvusiuose Žemės banko rūmuose. Toliau jie buvo vadinami KPI centriniiais rūmais.

1951 m. Kauno politechnikos institutą baigė 236 absolventai. Palyginti su nepriklausomybės metais parengtais 300 inžinierių, baigusiujų institutą skaičius išpūdingas. Bet reikia atsiminti, kad tūkstančiai tarpukario darbuotojų buvo atleisti dėl priešiškos veiklos ar nelojalumo valdžiai, daug buvo represuota. Specialistų labai trūko, todėl buvo sparčiai didinamas studijuojančiųjų kontingentas.

Įsteigtaime Politechnikos institute dirbo 61 komunistų partijos narys, tik 29 lietuviai. Tačiau aktyvių komunistų buvo nedaug.

Kasmet studentų skaičius augo: 1951 m. – 2283, 1952 m. – 2300, 1953 m. – 2506, bet stacionare buvo tik 2456, o 50 – vakarinėse studijose.

KPI Vakarinis fakultetas veiklą pradėjo 1953 m. rugsėjo 1 d. Jo veiklą administravo Mechanikos fakultetas, nes jame buvo tik mechanikos specialybės.

1953 metai daugelio žmonių įsimenami pirmiausia kaip Stalino mirties metai. Tuo metu Lietuvos ekonomikos reikalus tvarkė daugiausia atvykę rusakalbiai. Daugumos pramonės įmonių direktoriai, vyriausieji inžinieriai, transporto, ryšių įmonių vadovai neturėjo net aukštojo mokslo diplomų, dažnai tai buvo „...perėjūnai, nevykėliai, avantiūristai“ [1.43, p. 31]. Respublikos pramonei dirbti geriau, o to reikalavo Maskva, buvo reikalingi kvalifikuoti specialistai. Viskas atskirose gamybos baruose imdavo keistis į gerąją pusę, kai perėjūnus pakeisdavo respublikos aukštųjų mokyklų absolventai. Tiesa, norint užimti vadovaujančiuosius postus pramonėje, statyboje ir kitur, tekdavo stoti į partiją. Bet daugelis partinių tetapdavo „ridikėliais“. Tokių dauguma buvo ir aukštosiose mokyklose. Gyvenimo raida tai įrodė.

Po Stalino mirties kagėbisto L. Berijos deklaruota politika apie tautiškumo prioritetus respublikose, siekiant įsitvirtinti valdžioje, buvo priimta žmonių su nepasitikėjimu. Bet vis dėlto per 3000 minėtų perėjūnų, o ir gal ne tik jie, paliko Lietuvą. Tas procesas buvo

trumpalaikis. Beriją nušovė, o nacionalinė politika vėl buvo pasiūlyta lenininė-stalininė. Tačiau kvietimas ir nutarimai „*ugdyti vietinius vadovaujančiuosius kadrus*“ buvo taikomas Lietuvoje su nemažu entuziazmu.

1953 m. perėmęs valdžią Nikita Chruščiovas ėmėsi reformų. Jau 1954 m. pradžioje TSKP CK nutarimu buvo numatyta plėsti respublikinių ir rajoninių organų teises ir atsakomybę. Daug naujo buvo siekiama įgyvendinti pramonėje, statyboje, žemės ūkyje ir kitur. Bet, žinoma, jokių būdu nebuvo atsisakoma socialistinių gamybinių santykių. Ir toliau buvo deklaruojama apie stambaus, centralizuoto liaudies ūkio pranašumus.

Dešimtmetis pokario metų Lietuvai atnešė daug kančių ir praradimų. Pradėti areštai ir masiniai trėmimai 1940–1941 m. buvo tęsiami ir po karo. Partizaniniame kare prieš okupantus žuvo per 20 000 šalies patriotų. „Sukolchozinimas“ sumaitojo Lietuvos žemės ūkį. Karo sunaikinti fabrikai ir gamyklų lėtai ir sunkiai kėlėsi iš griuvėsių. Trūko transporto, prasti buvo keliai. Į Lietuvą plūdo svetimtaučiai, ypač į Vilnių ir Vilniaus kraštą, Klaipėdą ir tuos miestus ir rajonus, kuriuose kūrėsi ar buvo atgaivintos pramonės įmonės. Rusų-slavų ekspansija į mūsų šalį buvo labai intensyvi. Anot R. Grigo, „*Rusiškasis bolševizmas buvo numatęs ne tik masines lietuvių deportacijas, kolonistų perkėlimą į Lietuvą. Likusius lietuvius norėta asimiliuoti. Drakoniški planai liko neįgyvendinti dėl daugelio priežasčių: aktyvios rezistencinės kovos, masinio lietuvių tautos priešinimosi, paties rusiškojo bolševizmo evoliucijos formuojant „žmogiškesnį veidą“, laisvojo pasaulio opinijos ir kt.*“ [1.41, p. 109].

Pramonės augimą lydinti rusifikacija kėlė pavojų lietuviškajam identitetui. Būtent tai vienijo lietuvių tautą, stiprino vidines dvasines jėgas atsispirti okupantui ir, kaip rašė B. Raila, „...nepaisant iki minimumo sumažėjusių gyvųjų lietuviškųjų pajėgų, rusų kolonistų ir tūkstančių sargybinių iš „plačiosios tėvynės“ infiltravimo, Dievo garbinimo ir visų kitų žmogaus laisvių įkalinimo, visų gyvenimo sričių pajungimo ir persunkimo okupacinės funkcijos ir sovietizacijos pareigai atlikti, – lietuvių tautos nugarkaulis nebuvo sulaužytas... Ne fizinėms jėgom, ne medžiaginėms priemonėms ji atlaikė, bet savo būdo ir dvasios kokybe, lietuviškos garbės jautimu, savo vertybės pasitikėjimu, pasiaukojimu, rizika ir atkaklumu pasinaudoti kiekviena proga ir rasti kokią nors išeitį padėtyje be išeities“ [1.42, p. 154].

N. Chruščiovas

B. Raila

Išėities ieškojo pirmiausia lietuvių inteligentai. Buvo matyti, kad jei pramoninė gamyba bus koncentruojama mažai gyventojų lietuvių turinčiuose miestuose, pvz., Vilniuje ar Klaipėdoje, jiems tarnautojus ir darbininkus ims iš sovietijos gilumos. Sulaikyti šį procesą buvo galima tik siekiant išskaidyti krašte naujai kuriamą pramonę. Didžiulę įtaką problemos sprendimui padarė Kauno universiteto ir vėliau Kauno politechnikos instituto mokslininkai, skatinę sovietinę valdžią išdėstyti augančios pramonės įmones įvairiuose šalies regionuose. Kartu buvo būtina sparčiai rengti kvalifikuotus specialistus, kad jie pakeistų atvykėlius, o tai leistų riboti ir darbininkų imigraciją iš kitų respublikų.

1954 m. spalį KPI jau studijavo 2945 studentai dieniniame skyriuje ir 125 studentai vakariniame skyriuje, o 1955 m. – 3415 dieniniame ir 200 vakariniame skyriuje.

Nuo 1954 m. KPI rektorius (tuomet direktorius) profesorius Kazimieras Baršauskas kėlė idėją įkurti vakarines inžinerijos studijas kituose miestuose, pirmiausia Vilniuje. Tai spręsti galėjo tik TSRS aukštojo mokslo ministerija, bet buvo būtinas ir respublikos valdžios palaikymas. K. Baršausko iniciatyva ilgainiui davė teigiamų rezultatų.

Buvęs LTSR aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministras profesorius Henrikas Zabulis taip prisimena tą laikotarpį:

„...profesoriaus Baršausko iniciatyva buvo išmintinga ir labai toliaregiška. Ne vien todėl, kad iš buvusių KPI filialų ilgainiui išaugo net keturi universitetai, bet ypač todėl, kad inžinerinių kadryų rengimo priartinimas prie tų miestų, kuriuose pramonės plėtotė vyko sparčiausiai, sustabdė svetimų specialistų antplūdį, kuris labai rūpėjo Maskvos instancijoms. Lietuvos pramonė, išskyrus sukarinto pobūdžio gamybą, išliko lietuvių rankose, nors Latvijoje ir Estijoje procesai nuėjo visiškai kita kryptimi. Vienur kitur gal jie mus lenkė gamybos modernumu, bet krašto nutautinimui jų pramonė, deja, turėjo lemiamą reikšmę, žinoma, neigiamą <...> Lietuva atgavo Vilnių, beveik nekalbant lietuviškai, jo kultūrinės tendencijos atspindėjo lenkų tradicijas, kurios čia buvo skiepijamos ir puoselėjamos ne vieną šimtmetį. Prioritetinis Vilniaus universiteto plėtojimas iš Kauno atkeltu lietuvišku pamatu, taip pat muzikos ir dailės aukštųjų mokyklų perkėli-

mas iš Kauno, lietuviško pedagoginio instituto funkcionavimas Vilniuje nuo pat jo atgavimo dienos nulėmė tai, kad Vilniuje tolydžio stiprėjo lietuviškosios tendencijos, o čia nusėdantys specialistai didino lietuvių procentą amžinajame mūsų mieste.

Kita vertus, visi specialistai, kurie buvo reikalingi gamybai – pramonei ir žemės ūkiui, buvo rengiami Kaune, kurio lietuviškumas niekam nekėlė abejonių nei tada, nei dabar. Vadinasi, tie darbuotojai, nuo kurių veiklos priklausė ne vien gamybos kokybė, bet ir darbo kolektyvų tautinė dvasia, buvo brandinami lietuviškai ir lietuviškoje aplinkoje. Pasišklaidę po visą Lietuvą jie neabejotinai stabdė Lietuvos nutautinimo procesą, o išiliedami į Vilnių ir Klaipėdą, kur nelietuvių procentas buvo labai didelis, gerino jų gyventojų sudėtį lietuvių naudai. Kai iš Kauno politechnikos instituto Vilniaus filialo išaugo savarankiška aukštoji technikos mokykla Vilniuje, rusiškoji Vilniaus pramonės potencija galutinai buvo palaužta. Tokie dalykai neįvyksta per vieną dieną. Tam reikia dešimtmečių ir, be to, nepaliaujamai veikiančio socialinio mechanizmo. Tokį mechanizmą natūraliai reguliavo specialistų parengimo tinklas. Kas ir kodėl jį sukūrė tokį pirmaisiais pokario metais, šiandien gal sunkoka paaiškinti, bet kad jis padėjo išsaugoti lietuvių tautos atsparumą, dabar mes nesunkiai galime matyti, pasilyginę su latviais. Rygoje 75 procentai studentų politechnikos institute mokėsi rusiškai, o universitete – 50 procentų. Neatsitiktinai Ryga, Liepoja, Daugpilis surusėjo, o Lietuvoje, kur inžinieriai buvo Kaune rengiami tik lietuviškai, sulietuvėjo Vilnius, atsilaikė nuo kitataučių invazijos Klaipėda ir Šiauliai, neužsiteršė naujai kuriami pramonės centrai – Alytus, Marijampolė, Utena“ [1.43, p. 240–241].

Panašiai tuometines aplinkybes vertina akademikas Jonas Kubilius, ilgus metus buvęs Vilniaus universiteto rektoriumi:

„Augančiai Vilniaus pramonei reikėjo inžinierių. Todėl prireikė juos rengti vietoje. Paprasčiausia būtų buvę prie Vilniaus universiteto įsteigti vieną kitą techninio profilio fakultetą. Deja, didelėje centralizuotoje valstybėje veikė kitos nuostatos. Visi buvo guldomi į Prokrusto lovą. Universitetuose būdavo leidžiama rengti tik tikslųjų, gamtos ir humanitarinių mokslų atstovus. Net ir į mediciną buvo kreivai žiūrima. Ji buvo tik Vilniaus, Tartu, Lvovo ir kažkuriame Sibiro universitete. Todėl Vilniuje teko įsteigti Kauno politechnikos instituto filialą“ [1.43, p. 288].

KPI centriniai rūmai

Vakariniai skyriai buvo įsteigti Vilniuje 1956 m., Klaipėdoje ir Šiauliuose – 1959 m., Panevėžyje – 1961 m. 1956 m. KPI studijavo 3606 studentai dieniniame skyriuje, 372 – vakariniame skyriuje, iš to skaičiaus 75 – KPI Vakarinio fakulteto Vilniaus skyriuje.

Tik 1956 m. Kauno politechnikos institutui buvo suteikta teisė priimti ginti disertacijas. Technikos mokslų kandidatų institute kasmet daugėjo. Jie ėmė pildyti ir KPI Vilniaus skyriaus pedagogų gretas.

TECHNIKOS STUDIJŲ PRADŽIA VILNIUJE

Pramonės raidos Vilniuje iki 1956 metų apžvalga

1495 m. Lietuvos Didysis kunigaikštis Aleksandras patvirtino Vilniaus auksakalių cecho statutą. Šis cechas laikomas pirmuoju ir Vilniuje, ir visoje Lietuvoje.

Bėgant laikui cechų skaičius didėjo. Dažniausia jie buvo smulkūs. Vieni pradėdavo veikti, o kai kurie nustodavo veikę. Buvo žemės ūkio produktų perdirbimo cechų, veikė odos ir kailių, metalo apdirbimo, audimo ir siuvimo bei kitos paskirties cechai. Žinoma, kad 1540 m. Vilniuje jau veikė patrankų liejykla, stovėjusi netoli Šv. Jurgio bažnyčios, Vilniaus vaivados Radvilos užmiesčio žemėje Vilniuje iš importuotos salietros, sieros ir vietinių anglių gamino paraką.

1533–1558 m. dokumentuose minima Pavilnio popieriaus dirbtuvė. 1547 m. Žygimantas Augustas leido įsteigti prie Vilniaus stiklo dirbtuvę.

Visos minėtos gamyklos naudojo ne tik rankų darbą, bet ir vandens arba arklių varomas mašinas. Tokios įmonės sudarė manufaktūrinės pramonės pradžią [2.1, p. 31–44].

Vilniaus miesto gyventojų skaičius iki XIX a. didėjo lėtai. XVI a. Vilniuje gyveno 25 000 žmonių, o XIX a. pradžioje – tik 31 000 [2.2, p. 29].

Po III Žečpospolitos padalijimo, įvykusio 1795 m., mūsų senoji sostinė tapo Rusijos Vilniaus gubernijos centru. Vilniaus ekonominė plėtra dabar jau priklausė nuo Rusijos ekonominės politikos.

Ne visiškai patikimais duomenimis, 1825 m. Vilniuje buvo 106 fabrikai ir gamyklos [2.1, p. 57]. Vilnius XIX a. pirmoje pusėje buvo svarbiausias amatų centras Lietuvoje.

Kolonizatoriai visuomet siekia vietinius gyventojus laikyti tamsoje, t. y. varžyti jų švietimą, kultūrą ir tam tikslui dažniausiai naudojama degtinė. Todėl neatsitiktinai iki XIX a. vidurio Lietuvoje tarp kitų pramonės įmonių dominavo spirito varyklos. Ne išimtis buvo ir Vilniaus miestas. 1811 m. Vilniuje buvo 183 spirito varyklos. Vėliau jų skaičius

mažėjo, nes pigesnę spiritą atsiveždavo iš kitur [2.1, p. 63].

Žinoma, kad tuomet Vilniuje veikė tabako ir cigarų fabrikas, žvakių dirbtuvės, drobės ir gelumbės audyklos, skrybėlių ir kepurų, odos ir kailių, sagų dirbtuvės. Vilniaus mieste ir apskrityje buvo statybinių medžiagų gamybos įmonių: plytinių, kalkinių. Prie Vilniaus – Kučkuriškėse – veikė popieriaus gaminimo įmonė, o kiek vėliau ėmė veikti tokia įmonė Naujuosiuose Verkiuose. Įsteigta keletas spaustuvių, medžio apdirbimo įmonių, veikė malūnai.

Vilniuje buvo susikongregavę aukso ir sidabro dirbinių amatai. To meto šaltiniuose minimos audinių dažyklos, lako bei žibintų dirbtuvės ir kt. [2.1, p. 66–73].

Pramonės plėtrai didelę įtaką darė transporto plėtra, ypač Lietuvos teritorijoje 1862 m. baigus tiesti Peterburgo–Varšuvos geležinkelį. Kol nebuvo geležinkelio, transportuoti prekes sausumos keliais buvo brangu ir sudėtinga, o vandens keliais Lietuva negalėjo labai pasigirti.

Po 1863 m. sukilimo prieš caro valdžią daug kas buvo reformuota. Verslininkai sukaupę lėšas ėmė intensyviau investuoti į pramonę. Išsiplėtė bankų ir kredito įstaigų veikla. Buvo įkuriamos didelės gamybos įmonės sujungiant kapitalus.

XIX a. antroje pusėje pramonė Vilniuje smarkiai augo. Netoli Vilniaus buvo įkurta Kairėnų vielos ir vinių gamybos įmonė, „Patentotų vinių rusų–vokiečių įmonė“, vėliau žinoma kaip E. Poselio dalgių fabrikas. Naujojoje Vilnioje, įsteigtos stambios mechaninės remonto dirbtuvės Vilniuje geležinkeliui prižiūrėti. Veikė saldinių ir šokolado gamybos įmonės, trikotažo fabrikai, didelės siuvyklos, kailių dirbinių įmonės, Lentvario vielos ir vinių gamykla. Prie Vilniaus gamino čerpes, koklius.

Naujojoje Vilnioje buvo įsteigta A. Mozerio nėrinių ir mechaninio siuvinėjimo

įmonė. Vilniuje įsikūrė rankdarbių dirbtuvė, kojinių mezgimo, mezgimo, stambios odų apdirbimo įmonės, avalynės ir aulų gamybos dirbtuvės. Dirbo karamelės bei kakavos fabrikas, jau mechanizuotos kepyklos, aliejaus, muilo dirbtuvės.

XIX a. pabaigoje stambiausiomis ir labiausiai mechanizuotomis tapo Vilniaus alaus gamybos akcinės bendrovės „Šopenas“ įmonė ir I. Lipskio akcinės bendrovės alaus darykla. Vilnius buvo stambus salyklo gamybos centras. Veikė gyvulių skerdyklos, dešrų gamybos įmonės, didelė tabako dirbinių gamybos įmonė, net 42 poligrafijos įmonės [2.3, p. 147]. Nustatyta, kad Vilniuje nagrinėjamo laikotarpio pabaigoje pramoninio pobūdžio amatais vertėsi beveik 16 tūkst. Vilniaus miesto gyventojų [2.1, p. 218].

XX a. pradžioje pramonė Vilniuje toliau vystėsi.

1900 m. Vilniuje inžinierius Petras Vileišis įsteigė mechaninę gamyklą, kuri gamino metalinius batus, cisternas, garo katilus, įvairias metalo konstrukcijas.

Pramonės kilimas Lietuvoje ypač ryškus nuo 1908 metų, nors Rusijoje buvo juntami krizės reiškiniai. Sparčiai vystėsi maisto, miško, medžio apdirbimo bei popieriaus pramonė, didėjo metalo apdirbimo ir mašinų gamybos pramonės produkcija.

Pirmojo pasaulinio karo išvakarėse Vilniuje gyveno beveik 215 tūkstančių gyventojų, mieste buvo 17 tūkstančių amatininkų. Vyko gamybos koncentracija, įmonės stambėjo, didėjo jų mechanizavimo lygis.

Lietuvos pramonė smarkiai nukentėjo karo metais, politinių permainų laikotarpiais. Vil-

nius okupuotas lenkų, jis tapo Lenkijos provincija ir jo plėtra sulėtėjo. Tuo metu Vilniuje ėmė veikti radijo aparatų gamykla „Elektrit“, linų apdirbimo fabrikas „Rallapol“, faneros fabrikas „Dykta“, Grigiškių kartono fabrikas, kai kurios smulkios dirbtuvės.

Vilniaus miesto pramonę gerokai sunaikino Antrasis pasaulinis karas. Vilniaus pramonė pokario metais praktiškai buvo kuriama iš naujo.

1946 m. pradėjo veikti Vilniaus konservų gamykla, Vilniaus odos galanterijos fabrikas. 1948 m. pradėjo darbą Vilniaus elektros matavimo technikos gamykla (nuo 1974 m. – elektros skaitiklių). 1953 m. ėmė veikti Vilniaus suvirinimo įrengimų gamykla. Stalino laikais buvo pastatytas ir pradėjo veikti „Elfos“ elektrotechnikos, „Žalgirio“ staklių, dažymo aparatų gamyklos, „Lelijos“ siuvimo fabrikas.

Iki 1956 m. Lietuvos sostinėje jau dirbo „Pergalės“ konditerijos fabrikas, Duonos kombinatas, Pieno kombinatas, Silikatinių plytų bei Gelžbetonio gamyklos ir kt. [2.2, p. 35–36].

Taigi Vilnius vystėsi vis daugiau kaip pramonės miestas, kuriam labai trūko darbininkų, aukštos kvalifikacijos specialistų. Didėjo kitataučių migracija iš TSRS gilumos. Ją sulaukyti ir padėti lietuvinti mūsų sostinę buvo įmanoma tik keičiant atsibasčius į Lietuvą „kadrus“ savo šalyje išugdytais žmonėmis, pirmiausia – pramonės ir statybų vadovus. Sprendžiant šią problemą ryškus ir KPI Vilniaus filialo, vėliau Vilniaus inžinerinio statybos instituto ir pagaliau Vilniaus Gedimino technikos universiteto indėlis.

KPI Vakarinio fakulteto Vilniaus skyriaus kūrimo aplinkybės

Sparčiai auganti Vilniaus pramonė, augančios statybų apimtys Lietuvos sostinėje didino kvalifikuotų specialistų paklausą. Per pokario dešimtmetį Vilnius netapo lietuvišku miestu. Lietuviai tesudarė apie 30 % sostinės gyventojų. Rusų buvo per 30 %, lenkų apie 20 %, kitų tautybių – taip pat 20 %. Šiai situacijai gerinti į Vilnių buvo būtina siųsti kuo daugiau specialistų lietuvių, rengti specialistus vietoje, pritraukiant studijuoti jaunimą iš visos Lietuvos.

Taigi inžinerijos studijas organizuoti Vilniuje buvo vis labiau aktualu. Prireikė Vil-

niuje steigti inžinerijos studijas. Šią misiją turėjo atlikti Kauno politechnikos institutas, kurio rektorius prof. Kazimieras Baršauskas buvo vienas didžiausių inžinerijos studijų sostinėje steigimo iniciatorių.

1955 m. lapkričio 14 d. KPI direkcijos posėdyje buvo svarstytas instituto struktūros pakeitimų projektas. Buvo numatoma palikti 5 esamus fakultetus ir sukurti šeštą – Lengvosios pramonės fakultetą, į kurį įeitų Tekstilės technologijos, Braižomosios geometrijos katedros bei naujai steigiama Gaminių iš audinių ir odos technologijos katedra. Pokyčiai taip

N. Milenskis

P. Baskutis

pat buvo numatyti Mechanikos ir Cheminės technologijos fakultetuose, o Hidrotechnikos ir Statybos fakultetuose pakeitimų projekte nenumatyta [2.4, p. 18].

Po dviejų savičių, lapkričio 28 d., posėdyje vėl kalbėta apie KPI ir jo fakultetų struktūros keitimus. Buvo siūlyta Hidrotechnikos fakultetą pavadinti Komunalinės ir kelių statybos fakultetu, Inžinerinės geologijos katedrą pavadinti Pagrindų ir pamatų katedra ir kt. [2.4, p. 22].

Bet projektuojamoje KPI struktūroje dar nieko neužsimenama apie studijų organizavimą Vilniuje ar kituose miestuose.

Tačiau neabejotina, neformalus pasitarimai dėl technikos mokslų studijų organizavimo Vilniuje jau vyko. Tai liudija 1956 m. kovo 7 d. direkcijos posėdžio protokolas, kai jau sprendžiami labai konkretūs KPI vakarinio fakulteto Vilniaus filialo įkūrimo klausimai [2.5, p. 6, 6v, 7].

Tame posėdyje KPI direktorius prof. K. Baršauskas praneša, kad Vakarinio fakulteto filialui Vilniuje patalpas suteiks universitetas. K. Baršauskas sakė, kad siūloma Vilniuje rengti statybos, mašinų statybos technologijos ir pramonės įmonių elektrinių įrengimų specialistus. Statybos specialybės priėmimo kontingentą sudarytų 50 žmonių, o į kitas dvi specialybes – po 25 žmones. Taigi Vilniaus filiale, kaip tuomet direktorius vadino KPI Vakarinio fakulteto Vilniaus skyrių, studijuotų 100 žmonių.

KPI Vakarinį fakultetą kuriojantis Mechanikos fakulteto dekanas doc. N. Milenskis kalbėjo dėl numatytų specialybių, paskaitų organizavimo, dėstytojų apkrovimo ir etatų. Jis teigė, kad dėstytojų klausimais teks susitarti su Vilniaus universitetu. Kartu N. Milenskis pabrėžė, kad artimiausiu metu reikia paskirti filialo vedėją ir skirti sekretorės mašininkės etatą.

Direkcijos posėdyje buvo nutarta pavesti N. Milenskiui iki kovo 14 d. parengti Vilniaus filialo steigimo priemonių planą.

Apie Vakarinio fakulteto filialo Vilniuje organizavimą kalbėta tų pačių metų gegužės 7 d. posėdyje. Vykstančiam į Maskvą KPI direktoriaus pavaduotojui doc. P. Baskučui buvo pavesta informuoti sąjunginę aukštojo mokslo ministeriją apie atliktus darbus filialo steigimo klausimu [2.5, p. 33v].

1956 m. birželį Vilniaus filialo (taip vadinamas Vilniaus skyrius) klausimas tapo vienu prioritetinių KPI veikloje.

Birželio 1 d. įvykusiame KPI Mokslinės tarybos posėdyje apie KPI Vakarinio fakulteto Vilniaus skyriaus organizavimo problemas kalbėjo doc. N. Milenskis.

Doc. P. Baskutis informavo, kad Aukštojo mokslo ministerijoje filialo steigimo klausimu įsakymo projektą rengia drg. Nikonovas ir kad tas įsakymas greit bus gautas.

Direktorius prof. K. Baršauskas pranešė, kad filialo įkūrimu yra rūpinamasi, jau išskirtos patalpos, bus priimami norinčiųjų studijuoti Vilniuje pareiškimai. Direktorius sakė, kad numatyti dėstytojų ir pagalbinių personalo etatai, ir pažymėjo, jog už tinkamą filialo veiklos organizavimą atsakingas Mechanikos fakulteto dekanas [2.6, p. 98].

Iš pateiktos medžiagos matyti, kad direktorius nebuvo patenkintas dekanu N. Milenskio veikla filialo kūrimo klausimais. Nesunku suvokti, kad K. Baršauskui Vilniaus filialo reikalas labiau rūpėjo nei Vakarinį fakultetą kuriojančiam dekanui. Šiaip ar taip ant docento Nikolajaus Milenskio pečių gulė dauguma Vilniaus skyriaus kūrimo rūpesčių.

Nikolajus Milenskis (1907–1990) gimė Marijampolėje. Kaip ir K. Baršauskas, baigė Marijampolės realinę gimnaziją, kurioje pirmenybė buvo atiduodama gamtos mokslams. Studijavo Vytauto Didžiojo universitete, kurį baigė 1943 metais. Po Antrojo pasaulinio karo pradėjo dirbti Kauno universiteto Technologijos fakulteto Mechanikos skyriuje.

Kai 1947 m. sausio 1 d. K. Baršauskas buvo paskirtas Kauno universiteto Technologijos fakulteto dekanu, N. Milenskis tapo vienu iš prodekanų. Įstojęs į VKP(b), tapo aktyviu partijos veikėju. 1947 m. gruodžio 9 d. jis buvo paskirtas naujai įsteigto Mechanikos fakulteto dekanu.

N. Milenskis stalinizmo siautėjimo metais universitete garsėjo „principingumu“, dažnai apkaltindavo dėstytojus paskaitų ar politvaidų nepakankamu idėjinio lygiu, mokslinių darbų apolitiškumu, nepakankamu rusų mokslininkų vertinimu ir pan. [2.7, p. 65, 68]. Bet K. Baršauską N. Milenskis rėmė. Kai 1951 m. sausio 2 d. pradėjo veikti Kauno politechnikos institutas, direktoriumi paskyrė prof. K. Baršauską, o fakultetų dekanais tapo J. Matulionis, S. Ščesnulevičius, J. Venskevičius, S. Vabalevičius ir N. Milenskis. Anot J. Stražnicko, „Šiais žmonėmis direktorius

galėjo pasikliauti. N. Milenskį pažinojo dar nuo Marijampolės realinės gimnazijos laikų“ [2.8, p. 249].

N. Milenskis Mechanikos fakulteto dekanu buvo iki 1966 m. liepos 1 d. Jis daug metų vadovavo ir Šiluminės energetikos katedrai. 1953 m. rugsėjo 1 d. KPI buvo įsteigtas Vakarinis fakultetas. Jį administravo Mechanikos fakulteto dekanatas, nes iš pradžių jame buvo tik mechanikos specialybės. Po trejų metų, kuriant KPI Vakarinio fakulteto Vilniaus skyrių, dekanui N. Milenskiui ir teko atlikti skyriaus steigimo ir veiklos pradžios organizacinius darbus [2.9, p. 129].

1956 m. birželio 2 d. vykusiame direkcijos posėdyje direktorius prof. K. Baršauskas pasiūlė pavesti rūpintis filialo Vilniuje organizavimu ne tik Mechanikos fakulteto dekanui, bet ir abiem fakulteto prodekanams. Prof. K. Baršauskas nurodė, kad jie turi susitikti su Vilniaus universiteto Fizikos-chemijos instituto vadovu, taip pat su rektoriumi J. Bulavu bei Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotoju K. Preikšu.

Posėdyje N. Milenskis prašė skirti susiekimo su Vilniumi priemonę bei įgaliojančių veikti dokumentų. Bibliotekos direktorė S. Užkuraitė prašė spręsti literatūros tiekimo filialui reikalą.

Klausimo svarstymą apibendrinęs K. Baršauskas sakė prireikus skirsiantis automobilį, o reikalingi įgaliojimai būsią duoti. Direktorius prašė apie pareiškimų studijuoti Vilniuje priėmimą nuo liepos 1 d. paskelbti Vilniaus spaudoje [2.5, p. 48v].

KPI vakarinio fakulteto Vilniaus skyriaus organizavimo klausimu kalbėta ir birželio 18 d. posėdyje. Nerimauta dėl negaunamo iš Maskvos įsakymo apie filialo įsteigimą. Nutarta tuo klausimu skambinti į Maskvą. Tai turėjo padaryti P. Baskutis.

Pagaliau 1956 m. birželio 23 d. į Kauno politechnikos institutą atėjo laiškas su TSRS aukštojo mokslo ministerijos įsakymu Nr. 498, pasirašytu TSRS aukštojo mokslo ministro pavaduotojo V. Stoletovo birželio 13 d. Įsakymas pavadintas „Apie Kauno politechnikos instituto vakarinio skyriaus organizavimą Vilniaus mieste“ [2.10, p. 11]. Įsakyme sakoma:

„Plėtojant vakarinį ir neakivaizdinį mokymą įsakau:

1. Vilniaus V. Kapsuko valstybinio universiteto bazėje organizuoti Vilniaus mieste Kauno politechnikos instituto vakarinį skyrių pramoninės ir civilinės statybos, mašinų

gamybės technologijos ir pramonės įmonių elektros įrengimų specialistams rengti.

2. Nustatyti priėmimo planą į I kursą Kauno politechnikos instituto Vilniaus vakarinį skyrių 1956/57 mokslo metams 100 žmonių.
3. Kauno politechnikos instituto direktoriui drg. Baršauskui organizuoti studentų priėmimą į Vilniaus vakarinio skyriaus I kursą ir pradėti studijas nuo 1956 m. rugsėjo 1 d.
4. Padaryti atitinkamus pakeitimus Kauno politechnikos instituto Statute“.

Gavus iš Maskvos įsakymą apie Vilniaus skyriaus įsteigimą, rūpesčių nesumažėjo, bet formalumai buvo atlikti. Direkcijos posėdžiuose buvo aptariamai įvairūs ūkiniai ir kito naujojo skyriaus klausimai.

Rugpjūčio 14 d. įsakymu direktorius K. Baršauskas paskyrė komisiją KPI Vakarinio fakulteto Vilniaus skyriaus stojantiejiems egzaminuoti. Komisiją sudarė: lietuvių kalbos – vyr. dėst. J. Pikčilingis; rusų kalbos – dėst. O. Kaskievič; matematikos – pirmininkas vyr. dėst. K. Grincevičius, nariai vyr. dėst. P. Golokvoščius, asist. P. Žemaitis, vyr. dėst. P. Rumšas; fizikos – pirmininkas vyr. dėst. J. Viščiakas, nariai doc. H. Jonaitis, vyr. dėst. A. Bilkytė, asist. A. Želvys; chemijos – pirmininkas vyr. dėst. J. Kudaba, nariai doc. P. Buckus, asist. R. Stonytė, vyr. dėst. E. Ramanauskas; braižybos – pirmininkas doc. T. Sadauskas, nariai doc. J. Vaitys, asist. A. Bogušauskas; svetimųjų kalbų – vokiečių kalbos – vyr. dėst. I. Vladimirovienė, anglų kalbos – vyr. dėst. R. Aprijarskytė, prancūzų kalbos – vyr. dėst. R. Ramūnienė.

Absoliuti dauguma egzaminų komisijos narių buvo iš Vilniaus universiteto. Studentų priėmimo komisija turėjo dirbti rugpjūčio 22 d. Jos darbe jau dalyvavo ir paskirtas KPI Vakarinio fakulteto Vilniaus skyriaus vedėju vyr. dėst. Jeronimas Kudaba.

J. Kudaba gimė 1909 m. spalio 1 d. Sankt Peterburge. 1918 m. su tėvais persikėlė į Omsko guberniją, o 1922 m. šeima grįžo į Lietuvą. Kurį laiką jis mokėsi Tverės mokykloje. Nuo 1924 m. gyveno ir mokėsi Vilniuje, tapo Vytauto Didžiojo gimnazijos moksleiviu. Gimnaziją baigė 1931 m. ir įstojo į Stepono Batoro universiteto Chemijos skyrių. Universitetą baigė 1937 m. ir gavo chemijos srities filosofijos magistro laipsnį. Tais pačiais metais pradėjo dirbti asistentu universiteto Neorganinės chemijos katedroje. Nuo 1938 metų dar ir mokytojavo Vytauto

Vilniuje.
H. Bogdano akvarele

J. Kudaba

Didžiojo berniukų ir „Birutės“ mergaičių gimnazijose. Dėstė chemiją, fiziką, matematiką.

Universitete J. Kudaba vedė būsimiems agronomams laboratorinius darbus iki pat Stepono Batoro universiteto uždarymo 1939 m. gruodžio 31 d. Be to, gruodžio pradžioje Lietuvos valdžios paskirtasis Stepono Batoro universiteto valdytoju prof. I. Končius priėmė J. Kudabą laisvai samdomu likviduojamo Stepono Batoro universiteto Chemijos instituto turto prižiūrėtoju nuo 1940 m. sausio 1 d., už tai buvo mokamas 200 Lt atlyginimas. Nuo rugsėjo 1 d. J. Kudabą vėl paskyrė dirbti jaunesniuoju asistentu, dabar – Technikinės chemijos katedroje, kurioje dirbo iki 1942 m. gegužės 1 d.

Nuo 1939 m. iki 1944 m. J. Kudaba dar dirbo chemiku Vilniaus odų ir avalynės fabrikuose.

Po karo, nuo 1944 m. rugpjūčio 1 d., vėl ėmė dirbti Vilniaus universiteto Chemijos fakulteto Technikinės chemijos katedroje. Jis buvo paskirtas vyr. dėstytoju ir katedros vedėju. Tuo pat metu iki 1946 m. liepos 1 d. jis buvo ir fakulteto prodekanu.

J. Kudaba buvo Vilniaus universiteto Polimerų chemijos katedros vedėju 1944–1953 m. ir 1960–1967 m., o Bendrosios chemijos katedros vedėju 1956–1960 m.

1955 m. Jeronimas Kudaba tapo chemijos mokslų kandidatu. Nuo 1956 m. buvo paskirtas Chemijos fakulteto dekanu (dirbo iki 1959 m.) ir KPI Vakarinio fakulteto Vilniaus skyriaus vedėju [2.11, p. 1–89].

Jeronimui Kudabai teko sunkiausia našta pradiniu skyriaus veiklos etapu. Skyriaus studentams paskaitos buvo skaitomos Chemijos fakulteto patalpose Naugarduko gatvėje, o kiek vėliau ir VU rūmuose Čiurlionio gatvėje.

Jeronimui Kudabai teko įdėti daug triūso, išmonės, kad KPI Vakarinio fakulteto skyrius galėtų turėti nors minimalias darbo sąlygas. Nebuvo bibliotekos, laboratorijų, etatinių dėstytojų. Šią spragą teko užpildyti KPI dėstytojams, kurie reguliariai važinėjo iš Kauno į Vilnių. Dalis dėstytojų atėjo iš kitų Vilniaus aukštųjų mokyklų arba tai buvo specialistai, dirbantys Vilniaus įstaigose ir įmonėse.

KPI Vilniaus vakarinio skyriaus studentų mokymo planai buvo identiški tos pačios spe-

cialybės dieninio skyriaus studentų mokymo planams. Studentų užsiėmimai vyko keturis vakarus po 4 valandas. Po sunkios darbo dienos iki 22 valandos trukdavę užsiėmimai labai vargino studentus. Ne vienas neišlaikydavo tokio krūvio. Tarp „vakarinių“ buvo daug grįžusių iš tremties, daugelis buvo vyresnio amžiaus, turėjo šeimas. Visa tai kėlė rimtų problemų ir skyriaus vedėjui. Šias pareigas Jeronimas Kudaba ėjo iki 1959 metų, kol jį pakeitė docentas Aleksandras Čyras, su kurio vardu susijusi ilga tolesnė Vilniaus aukštosios technikos mokyklos epocha. Jeronimui Kudabai 1959 m. buvo suteiktas docento mokslinis vardas. 1960–1967 m. jis vadovavo Vilniaus universiteto Polimerų chemijos katedrai, dėstė dar kurį laiką ir KPI Vilniaus filiale.

Doc. J. Kudaba buvo našus mokslininkas, daugiausia dirbo baltymų modifikavimo srityje. Parašė knygelių apie cheminį pluoštą, polimerus, naftą, gamtines dujas. Parengė keletą mokomųjų priemonių.

Kauno politechnikos instituto vadovai gerai vertino doc. Jeronimo Kudabos darbą KPI Vakarinio fakulteto Vilniaus skyriuje. Tai matyti iš KPI rektoriaus prof. dr. K. Baršausko įsakymo Nr. 130, paskelbto 1961 m. lapkričio 4 d. Jame sakoma:

„Dirbdamas Kauno Politechnikos institute ir būdamas KPI Vilniaus filialo dekanu nuo 1956 metų, docentas KUDABA JERONIMAS įnešė nemažą indėlį į aukštojo mokslo vystymąsi ir aktyviai prisidėjo prie aukštai kvalifikuotų inžinerinių kadru paruošimo mūsų respublikoje.

Docentas J. KUDABA pasireiškė kaip geras pedagogas ir pažangus jaunimo auklėtojas, pelnytai užsitarnavo didelį autoritetą dėstytojų ir studentų tarpe.

Už sėkmingą pedagoginę bei mokslinę veiklą Kauno Politechnikos institute darbavimosi metu docentui KUDABAI JERONIMUI reiškiu padėką“ [2.11, p. 146].

Mirė Jeronimas Kudaba 1992 m.

TSRS aukštojo mokslo ministerija buvo nustačiusi planą priimti į I kursą KPI Vilniaus skyriuje 100 žmonių. Matyt, dėl organizacinių sunkumų 1956 m. rugsėjo 1 d. studijas KPI Vakarinio fakulteto Vilniaus skyriuje pradėjo 75 studentai. Trys akademinės grupės buvo šių specialybių:

1. Mašinų gamybos technologijos,
2. Pramonės ir civilinės statybos,
3. Pramonės įmonių elektrinių įrenginių.

Vakarinio skyriaus studentų studijos buvo numatytos šešerių metų, o mokymo planai nedaug skyrėsi nuo dieninio skyriaus mokymo planų. Bet paskaitos ar praktiniai darbai per savaitę turėjo neviršyti 16 valandų. Užsiėmimai vykdavo pirmadieniais–ketvirtadieniais po 4 val. kasdieną. Į vakarinį skyrių buvo leidžiama priimti tik gamybininkus, t. y. dirbančius pagal būsimą specialybę, bet iš tikrųjų priimdavo ir kitokius darbus dirbančius žmones. Vakariniame skyriuje pagal specialybę studijavo patyrę gamybininkai, jau solidaus amžiaus, bet dėl įvairių aplinkybių anksčiau neįgiję aukštojo mokslo diplomo.

Rengiant aukštos kvalifikacijos specialistą, jo būsimai kompetencijai didžiausią reikšmę turi studijų turinys. Siekiama, kad baigęs aukštąjį mokslą išmąnytų ne tik praktinius dalykus, bet remdamasis gautomis žiniomis, gebėtų savarankiškai mąstyti, mokėtų turimas žinias taikyti konkrečioms sprendimams priimti. Sudarant studijų turinį keliamas uždavinys išugdyti būsimą specialistą kaip tyrinėtoją, analitiką, išplėtoti jo abstraktaus mąstymo gabumus. Šiems tikslams spręsti pasitelkiami mokymo planai.

Mokymo planuose numatomos viso studijų laikotarpio disciplinos, nurodoma, kuriuose semestruose jos dėstomos, kiek valandų skiriama paskaitoms, pratyboms, laboratoriniams ir praktiniams darbams, kursiniams darbams ir kursiniams projektams, seminarams. Mokymo planuose nustatoma, kada ir kokių disciplinų laikomi egzaminai ar įskaitos.

Pagal mokymo planus sudaromas mokymo proceso grafikas. Jame numatomas laikas, skirtas teoriniam ir praktiniam mokymui, tarp jų mokomajai, gamybinei bei diplominei praktikai. Mokymo proceso grafike planuojamas ir studentų atostogų laikas.

Visais laikais visose mokyklose mokymo planai kinta. Atsižvelgiama į mokslo ir technikos pažangą. Į mokymo planus įtraukiamos naujos disciplinos, planuojama kita disciplinos mokymo trukmė, dažniausiai pasikeičia tos disciplinos mokymo (darbo) programa.

1956 m. pradėjęs veikti KPI Vakarinio fakulteto Vilniaus skyrius dirbo pagal standartinius TSRS aukštojo mokslo ministerijos sudarytus mokymo planus. Suprantama, taip dirbo ir visi KPI fakultetai. Vakarinio mokymo studentai studijavo 11 semestrų, o 12-asis semestras buvo skirtas ikidiplominei praktikai ir diplominiam projektui parengti bei apginti.

1956–1957 mokslo metų visi skyriaus studentai studijavo tuos pačius dalykus. Pirmajame semest্রে reikėjo išlaikyti 3 egzaminus: aukštosios matematikos, braižomosios geometrijos ir TSKP istorijos. Reikėjo gauti chemijos, užsienio kalbos ir braižomosios geometrijos įskaitas, atlikti chemijos laboratorinius darbus. Antrajame semest্রে buvo laikomi aukštosios matematikos, chemijos ir fizikos disciplinų egzaminai, aukštosios matematikos, chemijos, fizikos, braižybos ir užsienio kalbos įskaitos. Studentai dar kartą privalėjo atlikti chemijos bei kitus laboratorinius darbus.

Nuo antrojo kurso atskirų specialybių studijų turinys jau kiek nevienodas. Trečiajame semest্রে visi studijavo aukštąją matematiką, fiziką, TSKP istoriją, užsienio kalbą ir braižybą, bet mokymo plane buvo numatyta ir skirtingų dalykų. Mašinų gamybos technologijos ir pramonės įmonių elektrinių įrengimų specialybės studentai studijavo metalų technologiją, pramonės ir civilinės statybos specialybės studentai – geodeziją. Ketvirtajame semest্রে visi tęsė aukštosios matematikos, fizikos ir užsienio kalbos studijas, o trečiajame semest্রে – atitinkamai metalų technologijos ir geodezijos dalykus. Bet vietoj TSKP istorijos visi studijavo politinę ekonomiką ir teorinę mechaniką. Be viso to, mašinų gamybos technologijos studentai turėjo braižybos, o PCS – geodezijos praktinius darbus.

Per pirmuosius du studijų kursus studentai studijavo inžinerijos dalykus labai menkai. Jie tesudarė 6,6 % bendro užsiėmimų laiko. Didžiausia studijų laiko dalis teko fundamentiniams dalykams. Jie sudarė 64 % bendro laiko. 14,6 % paskaitų laiko teko užsienio

kalbai ir kiek daugiau – 14,8 % laiko – beprasmiais TSKP istorijos ir politinės ekonomijos dalykams. Daugiau laiko geriau būtų buvę skirta inžinerijos dalykams. Deja, praėjus keliui metų būsimieji vakarinių studijų inžinerijos turėjo studijuoti dar daugiau politikos mokslų. Planuose jau atsirado keturi dalykai: TSKP istorija, marksistinė-lenininė filosofija, politinė ekonomija ir mokslinio komunizmo pagrindai. Šiuos sintetinius mokslus studentai mokėsi nenoriai. Žvelgiant į praeitį, galima tvirtinti, kad šie politikos mokslai tebuvo brangaus akademinio laiko praradimas.

Nuo trečiojo kurso į vakarinio skyriaus visų specialybių studentų studijas vis daugiau įtraukiama inžinerijos dalykų. Medžiagų atsparumas, elektrotechnika, šiluminė technika, mašinų mechanizmų teorija, mašinų detalės ir kiti dalykai sudaro daugumą akademinio semestro valandų. Nuo ketvirtąjo kurso iki pat studijų pabaigos studijų dalykai susiję daugiausia su studijuojamąja specializacija. Bet per visus tolesnius semestrus nepamiršti ir politikos mokslai. Baigus politinę ekonomiją, imamasi dialektinio materializmo, o paskutiniame – vienuoliktame – semestre visi verčiami studijuoti TSKP XXII suvažiavimo medžiagą, naują TSKP programą. Sovietinės imperijos vadas Nikita Chruščiovas svačiojo, kad 1965 m. sovietijoje bus nemoamas visuomeninis transportas, kad TSRS pagal ekonominę išsivystymą pralenks JAV, kad jau 1980 m. bus sukurtas komunizmas ir t. t. Gyvenimas sustatė viską į savo vietas. Jau 1985 m. imperija ėmė braškėti ir dar po penkerių metų pradėjo byrėti.

Per 11 studijų semestrų numatytas studijuoti disciplinų skaičius visoms specialybėms nebuvo vienodas. Mašinų gamybos technologijos specialybės studentams buvo skirtas 31 dalykas, pramonės įmonių elektrinių įrengimų specialybės studentams – 35 dalykai. Nevienodas buvo ir kursinių darbų ar projektų skaičius. Mašinų gamybos technologijos ir pramonės įmonių elektrinių įrengimų specialybių studentai per studijų laiką turėjo parengti po 5 kursinius projektus, o pramonės ir civilinės statybos specialybės studentai turėjo parengti net 10 kursinių darbų arba projektų.

Auditorinių valandų skaičius atskiruose semestruose taip pat buvo nevienodas. Tre-

čiajame semestre jų buvo net per 300, o 11 semestre – apie 200 valandų. Tokia tendencija būdinga ir kitoms specialybėms. Tai susiję su poreikiu skirti vis daugiau laiko kursiniams darbams ir projektams parengti.

Didžiausias paskaitų krūvis teko būsimiesiems statybų inžinieriams. Galima manyti, kad intensyviausių studijų modelį statybiniams lėmė tuometinis turimas pedagogų kontingentas.

Per visą vakarinio mokymo studentų studijų laiką ketvirtį akademinio užsiėmimų sudarė fundamentiniai mokslai, apie 5 % laiko skirta užsienio kalbai, net 12 % – politikos mokslams, o inžinerijos dalykai, ypač svarbūs būsimajai karjerai, nesudarė ir 60 % laiko. Reikia pažymėti, kad tarpukariu Vytauto Didžiojo universiteto Technikos fakultete inžinerijos dalykams buvo skirta ne mažiau kaip 80 % bendro akademinio užsiėmimų laiko. Todėl neatsitiktinai daug VDU absolventų, Antrojo pasaulinio karo metais nublokštų į Vakarų, greitai įsidarbino pagal profesinį pasirengimą ir užsirekomenduodavo kaip kompetentingi savosios srities specialistai. Galima paminėti Vytautą Izbicką, Juozą Danį-Daniliauską, Adolfą Damušį, Jeronimą Dabrilą, Joną Kuodį, Joną Vasį-Vasiliauską, Jurgį Gimbutą ir t. t. Vieni jų pasižymėjo praktiniais inžineriniais darbais, kiti dėstė prestižiniuose universitetuose. Kai kurie pelnė JAV apdovanojimus, vadinamuosius „*avardsus*“, už geriausius metų inžinerinius projektus ir kt. Geram profesiniam VDU

Bendras valandų skaičius semestre

Specialybė	Semestras											Iš viso valandų
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
<i>Mašinų gamybos technologija</i>	288	258	306	288	288	256	288	240	284	240	212	2948
<i>PCS</i>	288	258	288	272	288	256	288	240	378	232	203	3019
<i>Pramonės įmonių elektriniai įrenginiai</i>	288	258	306	272	288	256	270	224	364	208	196	2930

absolventų pasirengimui neabejotinai didelę svarbą turėjo daugumos jų praktinė veikla studijų metu.

Retas baigdavo studijas per penkerius metus, nes beveik visi dirbo, ir dažniausiai pagal būsimą specialybę. Toks studijų modelis suteikė realių galimybių, baigus universitetą, greitai imti dirbti konkretų praktinį

darbą. Bet nereikia manyti, kad lietuviams emigrantams tai buvo lengva. Teko derintis prie naujų standartų, naujos kalbos, naujų gyvenimo sąlygų. Bet svarbiausias veiksnys, anot J. Danio, buvo „*profesinis išsilavinimas ir profesinis subrendimas, kuris buvo pakankamai aukšto lygio, kad prilygtų kitų kraštų statomiems reikalavimams*“ [2.12, p. 1].

Vakarinio fakulteto Vilniaus skyriaus bendras valandų skaičius

Dalykų grupės	Valandos ir akademinių užsiėmimų %		
	Specialybė		
	<i>mašinų gamybos technologija</i>	<i>PCS</i>	<i>pramonės įmonių elektriniai įrenginiai</i>
<i>Fundamentiniai mokslai</i>	782	766	766
	26,5 %	25,4 %	26,1 %
<i>Inžineriniai dalykai</i>	1652	1755	1649
	56,0 %	58,1 %	56,2 %
<i>Užsienio kalba</i>	152	152	152
	5,2 %	5,0 %	5,2 %
<i>Politiniai dalykai</i>	362	346	366
	12,3 %	11,5 %	12,5 %
<i>Iš viso</i>	2 948	3 019	2 930
	100 %	100 %	100 %

Vilnius. H. Bogdano akvarelė

Ilgainiui mokymo planai buvo keičiami, siekiama juos patobulinti. Bet jie ir toliau stokojo kryptingumo profesiniam meistriškumui siekti. Inžinerinėms disciplinoms skiriamo laiko nepadaugėjo. Žinoma, kad profesinių žinių stoka varžo specialisto savarankiškumą, mąstymo kritiškumą ir gilumą. Tuomet sunku tikėtis, kad toks specialistas įveiks kylančias problemas, gebės kaupti patirtį, sėkmingai dirbs kintančiomis sąlygomis. Jis nebus organizuotas ir iniciatyvus. Taigi profesinės žinios yra esminis ir galbūt vienintelis inžinieriaus kompetentingumo rodiklis. Sovietinė vakarinė inžinierių rengimo forma daugelį metų buvo kur kas silpnesnė nei dieninio mokymo modelis.

Pirmosios absolventų laidos dėstytojai

Kai buvo nutarta įsteigti sostinėje KPI Vakarinio fakulteto Vilniaus skyrių, iškilo patalpų ir dėstytojų problema. Ne be KPI vadovo profesoriaus K. Baršausko talento spręsti įvairius klausimus buvo susilaukta geranoriškos Vilniaus universiteto paramos. Matyt, VU ir KPI vadovai Juozas Bulavas ir Kazimieras Baršauskas gerai sutarė, nes universitetas suteikė skyriui patalpas, daug jo fundamentalųjų mokslų katedrų dėstytojų ėmė dirbti antraeilininkais KPI Vilniaus skyriuje.

Juozas Bulavas 1956 m. balandį Maskvos buvo patvirtintas rektoriumi ir iškart ėmėsi „atlietuvininti“ Vilniaus universitetą. Jau iki spalio 1 d. iš universiteto konkursų būdu buvo atleista 11 rusų, 9 lietuviai, 4 žydai, 1 lenkas ir 1 azerbaidžanietis. O iš viso konkursais, etatų mažinimu dėl sumažėjusios darbo apimties „iššluota apie 122 nekvalifikuotus ateivius“ [2.14, p. 290–291]. Nesunku suvokti, kad rektorius J. Bulavas KPI Vakarinio fakulteto Vilniaus skyriaus

J. Bulavas

E. Budreika

A. Raudeliūnas

P. Rumšas

steigimą laikė Vilniaus lietuvinimo proceso dalimi. Tuo klausimu J. Bulavo K. Baršauskui greičiausiai neteko įtikinėti. O Vilniaus universiteto parama sostinėje kuriamai technikos mokyklai buvo labai svarbi. Bet rektoriavo J. Bulavas neilgai. 1958 m. vasarą jį apkaltino įvairiausiais nusikaltimais: užteršė universitetą politiniais priešais, nesidomėjo politiniu studentų auklėjimu, taikstėsi su buržuazinio nacionalizmo ideologija ir t. t. Jis buvo iš rektoriaus pareigų atleistas. VU rektoriumi tapo Jonas Kubilius, taip pat rėmęs aukštosios technikos mokyklos Vilniuje plėtrą [2.14, p. 292, 296].

Visada įdomu, kas buvo pirmieji. Jiems būna sunkiausia. Juos lydi daugybė įvairiausių problemų, sprendinių kūrimosi ir darbo klausimų. Tad kas gi buvo pirmieji Vilniaus vakarinio skyriaus dėstytojai, kuriuos galima laikyti būsimojo technikos universiteto pedagogų pirtakais?

1956–1957 mokslo metais Vilniaus skyriuje dirbo iš viso tik 10 dėstytojų: A. Raudeliūnas, P. Rumšas, M. Priluckaja, R. Stonytė, E. Budreika, I. Vladimirovienė, R. Sereiskyte, N. Nikolajeva, A. Bilkytė ir G. Vasionis. Daugelis jų buvo Vilniaus aukštųjų mokyklų dėstytojai.

Matematikos docentas A. Raudeliūnas žinomas kaip akademiko Vytauto Statulevičiaus mokinys. Jo vadovaujamas vykdė vadinamųjų Markovo grandinių tyrimus, Vilniaus universitete dėstė aukštąją algebrą ir algebrinę skaičių teoriją. 1965–1974 m. buvo Vilniaus universiteto Matematikos ir mechanikos fakulteto dekanu. Nuo 1971 m. A. Raudeliūnas dirbo universiteto Taikomosios matematikos katedroje, skaitė matematinę analizę ir tikimybių teoriją fizikams [2.15, p. 57, 383]. KPI vakarinio fakulteto Vilniaus skyriuje A. Raudeliūnas skaitė paskaitas arba vedė pratybas visų trijų specialybių skyriaus studentams.

Aukštosios matematikos paskaitas skaitė ir pratybas vedė dar vienas VU matematikas – P. Rumšas, 1954–1960 m. dirbęs Vilniaus universiteto Geometrijos katedroje, o nuo 1960 m. – Matematinės analizės katedroje. VU jis dėstė matematinę analizę ir matematikos dėstymo metodiką. Vykdė lietuviškų matematikos vadovėlių ir matematikos terminų istorijos tyrimus [2.14, p. 208–209],

yra matematikos vadovėlių aukštosioms mokykloms bendraautoris. Pažymėtinas tris kartus išleistas „Trumpas aukštosios matematikos kursas“, išspausdintas 1963, 1969 ir 1976 metais [2.16, p. 56–57].

Mašinų gamybos technologijos specialybės studentams bendrosios chemijos, o paskui ir chemijos paskaitas skaitė bei laboratorinius darbus vedė M. Priluckaja.

Lietuvai tamsiais okupacijos ir stalininio teroro metais 1944 m. rugpjūtį M. Priluckajos vyras VKP(b) CK buvo atsiųstas į Lietuvą eiti Lietuvos komunistų partijos sekretoriaus pareigas. Gruodžio mėnesį į Lietuvą atsikraustė ir jo šeima. Marija Priluckaja nuo 1945 m. sausio įdarbinama partijos Vilniaus miesto komiteto Pramonės skyriaus instruktore. Nuo rugsėjo 1 d. ima direktoriauti Vilniaus 6-ojoje mergaičių gimnazijoje. Po trejų metų atleidžiama ir ima dėstyti chemiją Vilniaus geležinkelio technikumė. Nuo 1950 m. skiriamas Vilniaus tarybinės prekybos technikumui direktore, bet jau po poros mėnesių pereina į Vilniaus universiteto Organinės chemijos katedrą. Nuo 1956 m. rugsėjo 1 d. pradėjo dirbti KPI Vakarinio fakulteto Vilniaus skyriuje atraeilininke [2.17, p. 1–84]. 1959 m. ji tapo chemijos mokslų kandidate, o 1960 m. – docente.

Pramonės ir civilinės statybos specialybės studentams bendrosios chemijos ir chemijos dalykų paskaitas skaitė ir laboratorinius darbus vedė R. Stonytė. Ši chemikė organikė kartu su kitais VU Organinės chemijos katedros mokslininkais tyrė biologiškai svarbių medžiagų fizikines ir chemines savybes [2.15, p. 224–225].

Braižomosios geometrijos paskaitas visų trijų specialybių studentams skaitė ir pratybas vedė žinomas architektūros istorikas inžinierius architektas docentas Eduardas Budreika. Jis 1944–1947 m. buvo Šiaulių miesto vyriausiuoju architektu. Paskui visą laiką dirbo Vilniaus dailės institute (dabar akademija). 1951–1961 m. E. Budreika buvo VDI Architektūros kompozicijos ir projektavimo katedros vedėju. 1965 m. jis tapo habilituotu architektūros mokslų daktaru, dar po metų – profesoriumi. Parašė porą knygų apie Lauryną Gucevičių, apie sovietinės Lietuvos architektūrą ir kt. [2.18, p. 298–299; 2.6, p. 244].

Germanistė Irina Vladimirovienė dėstė vokiečių kalbą. Senajame universitete ji dirbo jau nuo 1947 m. 1958 m. kartu su

E. Vengriene ir R. Topper parengė ir išleido Vokiečių kalbos gramatiką [2.15, p. 39].

Anglų kalbą dėstė Lėja Sereiskytė. Dėstė tik vienerius mokslo metus, nes jau nuo 1957 m. persikėlė gyventi į Lenkiją.

TSKP istoriją visų trijų specialybių studentams dėstė Nina Nikolajeva. Stalino laikais visa šios partijos istorija tilpo į „Trumpą VKP(b) istorijos kursą“. Kai 1953 m. rugsėjo mėnesį komunistų partijos pirmuoju sekretoriumi buvo išrinktas Nikita Chruščiovas, sovietinėje imperijoje prasidėjo tam tikros permainos. Keitėsi ir TSKP istorijos turinys. Studentai daugiausia laiko turėjo skirti XX TSKP suvažiavimo nutarimams apsvastyti. KPI Vakarinio fakulteto Vilniaus skyriaus studentams įkyriai kalė į galvas, kad jie, *„tapę aukštai kvalifikuotais inžinieriais, savo žiniomis, savo patyrimu ir pasiaukojančiu darbu prisidės prie didingos komunizmo statybos mūsų šalyje“* [2.20, p. 2].

Tačiau 1956 metai įėjo į pasaulio istoriją ne kaip „didingos komunizmo statybos“ metai, bet kaip sovietinės imperijos žiauraus susidorojimo su Vengrijos Respublika, bandžiusia išsivaduoti iš komunistinio lagerio gniaužtų, metai. Vengrijos įvykiai turėjo stiprų rezonansą ir Lietuvoje, taip pat ir aukštosiose mokyklose.

Chruščiovinis atlydis buvo suteikęs daug vilčių, kad sovietijoje, o kartu ir Lietuvoje įmanomos pozityvios permainos. Po truputį buvo eliminuojamas iš gyvenimo Stalinas, palaidžiama nemažai iš kalėjimų ir konclagerių politinių kalinių, dalis jų reabilituojami. Ima grįžti iš Sibiro tremtiniai, įmonėse ir įstaigose pradėta „apsivalyti“ nuo neraštingų ateivių, jose ryškiai silpnėja partinės organizacijos įtaka. Bet krašto demokratėjimas truko neilgai. Stalinistų įtaka vėl padidėjo, kai sovietiniai tankai sutrypė Vengrijos revoliuciją.

Pavasario semestre KPI Vakarinio fakulteto Vilniaus skyriuje visų trijų specialybių studentams toliau buvo dėstoma aukštoji matematika, chemija, užsienio kalba ir TSKP istorija, ir du nauji dalykai: fizika ir braižyba. Pirmųjų minėtų dalykų dėstytojai buvo tie patys, kaip ir rudens semestre. Fizikos paskaitas skaitė ir laboratorinius darbus vedė Aldona Bilkytė, o braižybą dėstė Eduardas Budreika ir Gintautas Vasionis.

Aldona Bilkytė-Kazlauskienė 1964 m. tapo fizikos ir matematikos mokslų kandidate, apgynusi disertaciją „Tirpiklio ir temperatūros poveikis karotino ir vitamino A elektroniniams spektrams“. Dėstydamą KPI VF

Vilniaus skyriuje, pagrindines pareigas ėjo Vilniaus universitete (dirbo 1953–1993 m.). Nuo 1970 m. – docentė. Paskelbė mokslinių straipsnių molekulinės spektroskopijos klausimais, išleido metodinių leidinių ir kt. [2.21, p. 39].

Gintautas Vasionis 1954 m. baigė KPI Mechanikos fakultetą ir gavo mašinų gamybos inžinieriaus diplomą. Dirbo vyriausiuoju mechaniku Vilniaus specializuotoje mechanizuotų darbų valdyboje, nuo 1956 m. – Vilniaus grąžtų gamykloje. Nuo 1957 m. vasarį pradėjo dėstyti KPI VF Vilniaus skyriuje kaip valandinis dėstytojas.

Nuo 1956–1957 mokslo metų pradžios sovietinėse aukštosiose mokyklose įsigalėjo naujas dėstytojų skaičiaus nustatymo principas – pagal vidutinį studentų skaičių, tenkantį vienam dėstytojui. Iki tol aukštųjų mokyklų dėstytojų darbo matas buvo pagal mokslo planus atidirbtas valandų skaičius. Reforma turėjo įtakos Vilniaus skyriaus dėstytojų darbui, nors visi jie ėjo tik antraeiles pareigas. Dėl to sumažėjo atlyginimai.

KPI VF Vilniaus skyriaus būsimiems pirmosios laidos absolventams aukštesniuose kursuose paskaitas skaitė dėstytojai iš Vilniaus universiteto, Pedagoginio instituto ir specialistai iš Vilniaus gamybinių įmonių, projektavimo bei statybos organizacijų. Dėstė ir KPI dėstytojai, važinėjęntys iš Kauno į Vilnių.

Dėstytojų gretos kasmet didėjo. Nuo 1956 m. rudens iki 1962 m. pavasario semestrų imtinai būsimiesiems visų trijų specialybių pirmosios laidos absolventams vien paskaitas skaitė 61 dėstytojas. Todėl toliau minėsime ir aptarsime tik paskaitas skaičiusius dėstytojus, kurie savo darbais paliko ryškesnius pėdsakus skyriaus, fakulteto ir pagaliau KPI Vilniaus filialo veikloje.

Antrame kurse dėstęs fiziką Alfonsas Misiukas-Misiūnas Vilniaus universitete ėjo pagrindines docento pareigas. Jis priklausė Bendrosios fizikos katedrai jau nuo 1944 m. Vadovaujamas įžymaus fiziko P. Brazdžiūno A. Misiūnas parengė ir 1949 m. apgynė fizikos ir matematikos mokslų kandidato disertaciją „Cu-Al kieto tirpalo elektrinė varža“. Nuo 1951 m. – docentas. Ilgainiui jis tapo Astronomijos ir plazmos fizikos katedros vedėju (1971–1974), Astronomijos ir kvantinės elektronikos katedros vedėju (1974–1978). Jo mokslinių tyrimų sritis buvo eksperimentinė spektroskopija. Dar 1937 m. apdovanojotas Lietuvos Respublikos 4-ojo laipsnio Gedimino ordinu [2.21, p. 29].

G. Vasionis

I. Vladimirovieniė

A. Speičys

Nuo 1957–1958 mokslo metų rudens semestro mašinų gamybos technologijos specialybės studentams metalų technologiją dėstė Anatolijus Speičys, vienas žymiausių tuo metu gamybos vadovų.

A. Speičys buvo baigęs KPI, 1955–1957 metais dirbo Vilniaus grąžtų gamyklos vadovu, paskui porą metų – Liaudies ūkio tarybos Mašinų gamybos valdybos viršininku. Vėliau buvo Šlifavimo staklių gamyklos, Eksperimentinio metalo pjovimo staklių mokslinio tiriamojo instituto Vilniaus filialo direktoriumi ir t. t. A. Speičys garsėjo ne tik kaip geras specialistas, talentingas gamybos organizatorius, bet ir tiems laikams svariais patriotiškais veiksmais. Jis skatino jaunos specialistus lietuvius stoti į partiją, kad vadovaujančiųjų gamybos vietų neužimtų „ivanai“, leido Baltijos laivų statyklos lėšomis statyti Klaipėdoje kultūros rūmus, agitavo baigusiuosius KPI važiuoti į Vilnių – lietuvininti mūsų sostinę. Kalbama, kad A. Speičio paskaitų kontekste buvo atpažįstamos jo tikrosios politinės ir tautinės nuostatos [2.22, p. 40, 52, 56, 68, 249–250].

Tuo pat metu TSKP istoriją dėstė Vilniaus universiteto Visuomenės mokslų (1953–1990) katedros vedėjas Konstantinas Navickas. Vilniaus universiteto to meto, kaip dabar vadintume, politologai buvo neatsiejami su totalitarine ideologija, daugelis jų aršiai „kovojo“ su keliaklupsčiautojais prieš Vakarų kultūrą, sovietinių laimėjimų menkintojais. Tai jų paslaugomis universitete buvo susidorota su daugeliu iškilių Lietuvos mokslo įžymybių.

Nuo 1958 m. pavasario KPI Vakarinio fakulteto Vilniaus skyriuje teorinės mechanikos kurso paskaitas skaitė Aleksandras Čyras. Su jo vardu siejamos ilgainiui vykusios mokyklos permainos.

A. Čyras su pagyrimu 1950 m. baigė Vytauto Didžiojo universiteto Statybos fakultetą. Studijavo aspirantūroje ir 1954 m. apgynė disertaciją technikos mokslų kandidato laipsniui gauti. Dirbo KPI Statybinės mechanikos katedroje. 1958 m. pavasarį ėmė dirbti ir neetatiniu dėstytoju KPI Vilniaus skyriuje. Nuo 1958 m. rugsėjo 1 d. jau perkeltas į Vilniaus skyrių. A. Čyras – pirmasis etatinis dėstytojas KPI Vakarinio fakulteto Vilniaus skyriuje, ėjęs pagrindines pareigas.

Nuo rudens ėmė skaityti medžiagų atsparumo kursą. 1960 m. rugpjūčio 1 d., įsteigus KPI Vilniaus fakultetą, A. Čyras buvo paskirtas šio fakulteto dekanu [2.23, p. 49, 59].

Nuo 1959 m. pavasario Teorinę mechaniką dėstė Borisas Voronkovas, žinomo šio dalyko vadovėlio (1961 m.) autorius.

Nuo 1958–1959 mokslo metų rudens semestro Vilniaus skyriuje bendrąją elektrotechniką ėmė dėstyti Albinas Jovarauskas. A. Jovarauskas, baigęs KPI Elektronikos fakultetą, dirbo „Inkaro“ fabrike inžinieriumi elektriku, paskui – Elektros suvirinimo gamykloje. Vėliau dirbo Plano komisijos Mašinų ir prietaisų pramonės skyriaus vedėju. Jis priskiriamas daug nusipelnusių Lietuvos pramonei žmonių kategorijai. A. Jovarauskas daug nusipelnė plėtodamas mašinų ir prietaisų gamybos pramonę Lietuvoje. Tai jis sugebėjo įtikinti Maskvą, kad Lietuva gamintų ypač tikslią ir brangią produkciją – tai mūsų kraštui buvo naudinga. Reikšmingesnei A. Jovarausko karjerai, matyti, kenkė tai, kad žmonos tėvai buvo tremtiniai [2.22, p. 70].

Mašinų mechanizmų teoriją dėstė inžinieriai Algimantas Gapšys ir Antanas Kuzmickas. Pastarasis dėstė dar ir mašinų detalių kursą.

Algimantas Gapšys 1950 m. baigė KPI. Porą metų dirbo Kauno motorų remonto gamyklos inžinieriumi technologu. 1955–1959 m. dėstė KPI Mechanikos fakultete ir dirbo fakulteto prodekanu, nuo 1959 m. iki 1961 m. – Šlifavimo staklių gamykloje.

A. Gapšys nuo 1959 m. iki 1980 m. kaip antraeilininkas dėstė mašinų ir mechanizmų teoriją. 1961 m. buvo paskirtas naujai įsteigto Metalų pjovimo staklių mokslinio tyrimo instituto filialo vyr. inžinieriumi, o nuo 1967 m. iki 1997 m. dirbo jo ir eksperimentinės gamyklos „Precizika“ direktoriumi.

Antanas Kuzmickas – inžinierius mechanikas, 1950 m. baigęs KPI, kurį laiką ten dėstė. 1958–1978 m. dirbo Šlifavimo staklių gamyklos vyr. inžinieriumi. Yra vadovėlių, mokomųjų priemonių autorius. Daug metų buvo VISI (vėliau – VGTU) Mašinų gamybos katedros docentu. Jis dėstė mašinų detalių ir metalo pjovimo staklių dalykus.

Būsimiesiems statybų inžinieriams statybinių medžiagų kursą nuo 1958 m. skaitė Ipolitas Nickus, iš pradžių dirbęs antraeilininku, ilgainiui daug metų susiejo savo darbą veiklą tik su VGTU. I. Nickus 1952 m. baigė KPI Cheminės technologijos fakulteto silikatų technologijos specialybę. Baigė aspirantūrą Sverdlovske ir 1956 m. apgynė

A. Jovarauskas

A. V. Gapšys

A. Kuzmickas

technikos mokslų kandidato disertaciją. Dirbo Pramonės gamybos katedros vedėju Vilniaus aukštojoje partinėje mokykloje, o nuo 1961 m. – KPI Vilniaus filiale.

Dar vienas įsimintinas skyriaus dėstytojas – Pranas Vaičys, dėstęs tuomet elektrotechniką pramonės ir civilinės statybos specialybėms studentams. P. Vaičys 1951 m. baigė KPI Elektrotechnikos fakultetą. Pradžioje dirbo „Pašto dėžutėje“ Nr. 6, paskui – Vilniaus šiluminėje elektrinėje. 1959 m. kaip antraeilininkas ėmė dėstyti KPI Vakarinio fakulteto Vilniaus skyriuje, o nuo 1960 m. dirbo etatiniu vyr. dėstytoju.

Patyrę gamybininkai ir dėstytojai dėstė pramoninės ir civilinės statybos specialybėms studentams. Pirmiausia tai Vytautas Kriščiūnas ir Stasys Vabalevičius.

Vytautas Kriščiūnas 1938 m. baigė Vytauto Didžiojo universitetą ir gavo statybos inžinieriaus diplomą. Daug metų dirbo projektavimo darbus, buvo projektavimo instituto vyriausiuoju konstruktoriumi, kurį laiką – statybos ministro pavaduotoju. Nuo 1951 m. dėstė Vilniaus dailės institute. 1957 m. apgynė technikos mokslų kandidato disertaciją, pradėjo dėstyti valandininku KPI Vakarinio fakulteto Vilniaus skyriuje. 1959 m. V. Kriščiūną išrinko VDI Statybos ir inžinerinės matematikos katedros vedėju, bet jau 1960 m. V. Kriščiūnas šių pareigų atsisakė ir perėjo dirbti į tik ką įsteigtą KPI Vilniaus vakarinį fakultetą bei tapo Statybos katedros vedėju [2.24, p. 12–44].

Stasys Vabalevičius 1936 m. baigė Prachos aukštąją technikos mokyklą ir įgijo in-

žinieriaus hidrotechniko išsilavinimą. Daug prisidėjo prie Lietuvos vandentiekio plėtotės. Po karo buvo Kauno universiteto Sanitarijos katedros vedėju, Statybos fakulteto dekanu. Išleido vadovėlį „Vandentiekis ir kanalizacija“ (1954 m.). Nuo 1955 m. buvo Statybos ir architektūros reikalų komiteto pirmininku, nuo 1956 m. – LMA nariu korespondentu. Pagarsėjo drąsa pradėti Trakų ir Biržų pilių regeneraciją, eliminavo iš pareigų nemokšas ateivius. Buvo apkaltintas nacionalizmu, šovinizmu ir atleistas iš pirmininko pareigų. Nuo 1962 m. – KPI profesorius [2.25, p. 29–31].

Čia aptarėme iškiliausius dėstytojus, dirbusius KPI Vakarinio fakulteto Vilniaus skyriuje ir vėliau – Vilniaus vakariniame fakultete. Be jų, minėtini skaitę paskaitas: Vladas Vitkauskas – geodezijos, Karajakovskis – matematikos, Gulbinas – bendrosios šiluminės technikos, Edmundas Laucevičius – anglų kalbos, Ancevičius ir Šustavičius – politinės ekonomijos, Bytautas ir Č. Gerliakas – architektūros, V. Pranaitis – inžinerinės geologijos, A. Kudzys – statybinių konstrukcijų ir kt. Pastarieji du daug nuveikė Vilniaus aukštosios technikos mokyklos labui, bet apie tai – kituose skyriuose.

Taigi iš pateiktos medžiagos matyti, kad dauguma KPI Vakarinio skyriaus dėstytojų buvo kompetentingi savo srities specialistai, turintys praktinio darbo patyrimą. Daugelis jų jau turėjo mokslinius laipsnius ir mokslinius vardus arba rengė disertacijas, todėl, galima manyti, jų paskaitų mokslingumas buvo deramo lygio.

KPI Vakarinio fakulteto Vilniaus skyriaus performavimas į Vilniaus vakarinį fakultetą

1960 m. sausio 5 d. KPI direkcijos posėdyje buvo svarstomas perspektyvinis 15 metų veiklos planas. Pagrindinį pranešimą skaitė mokymo reikalų direktoriaus pavaduotojas doc. M. Martynaitis. Jis, remdamasis iš fakultetų gauta medžiaga, teigė, kad yra įvairių nuomonių dėl KPI pobūdžio, dėl politechnikumo prijungimo ir savo gamyklos, dėl instituto miestelio statybos ir kt.

M. Martynaitis sakė, kad tikslinga steigti inžinierių tobulinimo, Vilniaus vakarinį, Klaipėdos ir Šiaulių trejų metų bendruosius inžinerijos fakultetus. Jo manymu, į

vakarinį ir neakivaizdinį skyrius reikėtų priminėti visus, išlaikiusius egzaminus, ir t. t. [2.26, p. 164].

Įdomu pažymėti, kad vasario 15 d. direkcijos posėdyje prof. K. Baršauskas pranešė apie tai, kad architektūros specialybę norima perduoti Dailės institutui, bet KPI direkcija su tuo nesutinkanti [2.27, p. 177v].

Kovo 21 d. posėdyje vėl kalbėta apie vakarinių skyrių darbą. Direktorius prof. K. Baršauskas informavo posėdžio dalyvius, kad Vilniaus vakariniame skyriui žadami Pedagoginio instituto rūmai, kad siūloma steigti Kaune

I. Nickus

P. Vaičys

S. Vabalevičius

A. Kudzys

K. Baršauskas

M. Martynaitis

bendrąją inžinerijos fakultetą, kuris gal steig-
tinas Vilniuje, o gal, be to, ir Šiauliuose.

Kovo 25 d. KPI tarybos posėdyje direkto-
riaus pavaduotojas doc. M. Martynaitis pranešė, kad perduodamuose Vilniaus skyriui
Vilniaus pedagoginio instituto rūmuose yra
80 klasių, kurių dalį būtų galima panaudoti
bendrabučiu [taigi jau ruošiamasi steigti
dienines studijas – aut. past.], ir išreiškė
nuomonę, kad Vilniuje steigtinąs Bendra-
sis inžinerijos fakultetas, o esamas Vakarinis
skyrius turėtų būti pavadintas fakultetu (čia
mokymo dalies vedėja M. Žitnikovienė pa-
tikslino, kad Vilniaus skyrius taip oficialiai
ir vadinamas), o prie to fakulteto galėtų būti
bendrasis mokslo skyrius.

M. Martynaitis sakė, kad Vilniaus fa-
kultete įsteigtinos 4 katedros: Visuomeni-
nių mokslų ir kalbų (4 personalo nariai),
Mechanikos (5 nariai), Elektrotechnikos su
matematika ir fizika (4 nariai) ir Statybos (4
nariai), kurioms atitinkami fakultetai turi
numatyti vedėjus.

Doc. N. Milenskis siūlė atitinkamą Vil-
niaus fakulteto katedrą pavadinti Taikomosios
mechanikos katedra [2.28, p. 183–184].

KPI vadovų dėmesys vakarinių skyrių
darbui vis didėjo. Tai rodo, kad vos ne kiek-
viename direkcijos posėdyje buvo kalbama
vakarinių studijų klausimais. Stebina tik,
kad tuose posėdžiuose nedalyvavo vakarinių
skyrių vedėjai, tarp jų ir J. Kudaba.

Kauno politechnikos instituto vakarinių
skyrių veikla ir perspektyvos buvo svarsto-
mos 1960 m. kovo 25 d. instituto Mokslinės
tarybos posėdyje, į kurį jau buvo pakviesti
ne tik visų KPI vakarinių skyrių vedėjai, bet
ir neseniai įsteigto LTSR Ministrų Tarybos
Valstybinio aukštojo ir specialiojo vidurinio
mokslo komiteto Aukštųjų mokyklų valdy-
bos viršininkas Henrikas Zabulis.

Pranešimą skaitė KPI mokymo reikalų
direktoriaus pavaduotojas doc. Marijonas
Martynaitis. Jis pranešė, kad keturiuose
miestuose veikiančiuose KPI vakariniuose
skyriuose studijuoja 1 224 studentai, o pa-
gal priėmimo kontingentus turėtų mokytis
1 385. Esąs didelis nubyrėjimas – vien pri-
imtųjų nuo 1959 m. rugsėjo 1 d. į I kursą
nubyrėjo 6 %.

Prelegentas pažymėjo, kad didelis skai-
čius – net 80 žmonių – dirba ne pagal

specialybę. Žemas pažangumas: apie 50 %
studentų gauna nepatenkinamus pažymius.
Svarstymo dieną apie 250 studentų turi
skolų.

Doc. M. Martynaitis išdėstė tokios ne-
normalios padėties priežastis: 1. sunku stu-
dijas derinti su darbu; 2. neišnaudojamos
visos teikiamos lengvatos; 3. dalis dėstytojų
neatitinka reikiamų kvalifikacijų; 4. studijų
procese trūksta paskaitų ir seminarų; 5. va-
karinių skyrių dėstytojai stokoja metodinės
paramos; 6. silpna materialinė bazė, nėra
braižyklų.

Pranešime pažymėta, kad „*Per mažai
rūpinamasi Vilniaus skyriumi, kuris išaugo
į didelį kolektyvą*“. M. Martynaitis pabrėžė,
kad Vilniaus skyrius greitu laiku dar gerokai
išaugs, ir jį reikia performuoti į Vakarinį fa-
kultetą su Bendruoju inžinerijos skyriumi,
įsteigti 4 katedras: Visuomeninių mokslų ir
kalbų, Taikomosios mechanikos, Statybos
ir Elektrotechnikos. Jis sakė, kad „*Yra vilties
gauti Vilniaus skyriui dabartinius Pedagoginio
instituto rūmus. Ten bus pakankamai audito-
rijų, braižyklų, teks įsteigti bibliotekos filialą,
bus vietos bendrabučiu, galima bus pagalvoti
apie apmokymą pamainomis*“.

Doc. M. Martynaitis informavo Tarybos
narius, kad Vilniaus vakariniame skyriuje
numatoma įsteigti metalotyro laboratoriją
ir kt.

Dalyvavęs Mokslinės tarybos posėdyje
Vilniaus vakarinio skyriaus vedėjas J. Kudaba
kalbėjo apie žemą studentų pažangumą ir nu-
rodė tokias priežastis: „*Lietuvių grupėms nėra
konkurso, o į gamybą ejo tie, kurie savo laiku,
būdami silpniau už kitus pasiruošę, negalėjo
į aukštąją mokyklą įstoti; nėra laboratorijų;
šaltos, tamsios ir išmėtytos patalpos; nėra spe-
cialios bibliotekos, o esamose bibliotekose nėra
techniškos literatūros; jauni, nepatyrę, išskyrus
kelis, dėstytojai; jų valandinis darbas; stoka
vaizdinių priemonių; nesuvienodinti bendrų
disciplinų mokymo planai*“.

Direktorius K. Baršauskas pritarė siūly-
mui Vilniuje vakarinių skyrių performuoti į
vakarinį fakultetą su 4 katedromis ir 20 etati-
nių darbuotojų. Jis „*pabrėžė didelę dr. Kuda-
bos pagalbą institutui, organizuojant Vilniuje
vakarinių skyrių*“ [2.29, p. 213–215].

Bet Mokslinės tarybos posėdžio nutari-
mas svarstyti klausimu kiek minorinis. Pa-
teikiame šio nutarimo dalis, susijusias su KPI
Vakarinio fakulteto Vilniaus darbu:

* Čia ir toliau cituojamų dokumentų kalba netaisyta

„Vakarinų skyrių veikloje yra nemažai trūkumų. Vakarinuose skyriuose, išskyrus Kauno, dalis dėstytojų neturi reikiamo pedagoginio patyrimo, todėl kai kurie užsiėmimai pravedami nepakankamu lygiu. Nepaisant to, kad Vilniaus skyriuje iš daugelio disciplin jau yra reikiamas apkrovimas etatiniais dėstytojams sukomplektuoti, daugelis dėstytojų dirba už valandinį atlyginimą ir todėl negali mokomajam procesui skirti tiek dėmesio, kiek jam skiria etatiniai dėstytojai. Mechanikos, Statybos ir Elektrotechnikos fakultetų dekanatai, Vilniaus vakarinio skyriaus vedėjas, profiluojančios katedros ir dėstytojai neskiria pakankamai dėmesio tam, kad studentų mokymasis būtų labiau suderintas su jų gamybiniu darbu: dar labai mažai yra realių diplominių ir kursinių projektų užduočių, tiesiogiai susietų su tomis įmonėmis, kuriose dirba studentai. Vakarinuose skyriuose žemas akademinis pažangumas <...>

Šių trūkumų priežastis yra ta, kad atitinkamų fakultetų dekanai, skyrių vedėjai, katedrų vedėjai per mažai rūpinasi vakarinių skyrių studentų mokymusi. Instituto katedros teikia pernelyg mažą metodinę pagalbą kituose miestuose esančių skyrių atitinkamų disciplinų dėstytojams.

Vakarinių skyrių darbą labai apsunkina jų nepatenkinama materialinė bazė. Jau šį rudenį Mechanikos ir Statybos fakultetai nepajėgs aprūpinti vakarinių skyrių studentų savo žinioje turimomis auditorijomis. Vilniaus skyriaus studentai naudoja Vilniaus universiteto trijų fakultetų, esančių skirtinguose miesto rajonuose, auditorijas. Skyriuje visai nėra braižyklų. Įmonių ir technikumų laboratorijos, kuriomis naudojasi Vilniaus, Klaipėdos ir Šiaulių skyriai, nėra pilnai sukomplektuotos, ir todėl jose šiuo metu negali būti atlikti visi programų numatyti laboratoriniai darbai“.

Nutarime sakoma:

„8. Įpareigoti vakarinių skyrių vedėjus ir fizikos, neorganinės chemijos, statybinės mechanikos, šiluminių variklių, metalų technologijos, inžinerinių konstrukcijų, statybos darbų organizavimo, pramonės įmonių elektros įrengimų, radiotechnikos, mašinų gamybos technologijos, odos ir tekstilės gaminių technologijos katedrų vedėjus iki š. m. balandžio 10 d. sudaryti sąrašus įrengimų ir prietaisų, kuriais reikia papildyti atitinkamų Vilniaus, Klaipėdos ir Šiaulių mokyklų bei įmonių laboratorijas, kad jose galima būtų praveisti visus programų nustatytus laboratorinius darbus, ir pateikti

pasiūlymus dėl KPI laboratorijų steigimo vakarinuose skyriuose.

9. Prašyti LTSR MT Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo komitetą:

- a) nuo naujų mokslo metų performuoti Vilniaus vakarinį skyrių į vakarinį fakultetą ir įsteigti prie jo bendrainžinerinį skyrių;
- b) Vilniaus vakariniame fakultete įsteigti 4 katedras: visuomeninių mokslų, taikomosios mechanikos, elektrotechnikos ir statybos;
- c) išskirti Vilniaus vakariniam fakultetui senas Vilniaus Pedagoginio instituto patalpas (Gorkio g-vėje);

<...>

- g) pradedant šiais metais, parūpinti per Vilniaus miesto vykdomąjį komitetą butus dėstytojams, perkeliameiems iš Kauno“ [2.29, p. 216].

Nutarimo preambulėje pažymėta, kad KPI vakarinuose skyriuose studijuoja 1 224 studentai: Kaune – 698, Vilniuje – 391, Klaipėdoje – 75 ir Šiauliuose – 60.

Kaip matyti, nutarime tiesiogiai pabrėžti Vilniaus vakarinio skyriaus vedėjo darbo trūkumai. Tai jau buvo jo pakeitimo preliudija. Šiame posėdyje dalyvavo ir pirmasis Vilniaus skyriaus etatinis dėstytojas docentas Aleksandras Čyras. Jis kalbėjo apie Vilniaus vakarinio fakulteto Mechanikos katedros pavadinimo patikslinimą. Daugelis nesunkiai suvokė, kad kalba būsiamasis to fakulteto dekanas.

1960 m. balandžio 18 d. KPI direkcijos posėdyje direktoriaus pavaduotojas ūkio ir administracijos reikalams Henrikas Petrusevičius supažindino posėdžio dalyvius su parengtu Ministrų Tarybos nutarimo projektu, kuriame pasakyta ir apie Vilniaus skyriaus reikalus: „perduoti Kauno politechnikos institutui Vilniaus pedagoginio instituto rūmus <...>, įpareigoti Vilniaus, Šiaulių ir Klaipėdos vykdomuosius komitetus aprūpinti instituto filialų personalą butais“ [2.30, p. 193v].

Negalima nepaminėti reikšmingo indėlio, kuriant KPI vakarinį Vilniaus skyrių, fakultetą ir galop filialą, puikaus KPI ūkio ir finansų administratoriaus, direktoriaus pavaduotojo Henrico Petrusevičiaus (1916–1996). Šis nuostabus žmogus nuoširdžiai rūpinosi sostinėje besikuriančios aukštosios technikos mokyklos reikalais. H. Petrusevičius studijavo VDU Teisių fakulteto ekonomikos skyriuje. Jam buvo būdingas begalinis pareigingumas, labai aukšta, inteligentiška bendravimo su bendradarbiais ir kitais žmonėmis kultūra. Šis sumanus, talentingas labai sunkaus baro vadovas visų

Šv. Trejybės cerkvės ir Bazilijonų
vienuolyno pastatų ansamblio planas:
1 – cerkvė,
2 – vienuolyno rūmai M. Gorkio g. 73,
dabar Aušros Vartų g. 7A, 3 – pasąžas,
4 – varpinė, 5 – vartai [2.35, p. 166–167]

jį pažinojusių buvo aukštai vertinamas ir didžiai gerbiamas. Tik sovietinei santvarkai netinkama autobiografija neleido H. Petrusėvičiui pasiekti daug reikšmingesnės karjeros pakopų.

1960 m. gegužės 16 d. KPI direkcijos posėdyje buvo svarstomi naujo priėmimo klausimai. Doc. M. Martynaitis supažindino

*Vakarinio fakulteto dekanas
A. Čyras*

KPI Vakarinio fakulteto veikla 1960–1961 mokslo metais

Iki 1959–1960 mokslo metų pradžios KPI Vakarinio fakulteto Vilniaus skyriuje studijavo mašinų gamybos technologijos, pramonės ir civilinės statybos bei pramonės įmonių elektrifikacijos specialybių studentai. Nuo 1959–1960 mokslo metų pradėti rengti radijo aparatūros konstravimo ir technologijos inžinieriai. Kasmet ryškiai augo Vilniaus skyriaus studentų skaičius: 1956 m. – 75; 1957 m. – 188; 1958 m. – 289; 1959 m. – 396.

1960 m. vasarą Vilniaus vakariniam fakultetui buvo nustatyta priimti studijuoti į pirmąjį kursą 155 asmenis. Pažymėtina, kad priėmimo kontingentą paskirstė jau ne Sąjunginė aukštojo mokslo ministerija, o 1959 m. įsteigtas LTSR Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo komitetas. Tai buvo pozityvus žingsnis, leidęs sumažinti Maskvos įtaką, pasireiškusią noru rusifikuoti studijas, krašto nacionalinių interesų nepaisymu.

Lietuvos aukštąsias mokyklas iki 1959 m. tiesiogiai valdė Maskva – TSRS Aukštojo mokslo ministerija. Matyt, respublikos valdžioje buvo žmonių, supratusių, kad, norint vykdyti palankią krašto interesams aukštojo mokslo politiką, reikia į savo rankas perimti iš Maskvos nors vadžias. Botagas, žinoma, liktų Maskvoje. Bet tai teikė ir nemažai geresnių galimybių.

Dar 1956 m. Lietuvos KP CK ir Lietuvos TSR Ministrų Taryba iškėlė klausimą sąjunginei valdžiai dėl Aukštojo mokslo valdybos prie LTSR MT sukūrimo. Chruščioviškojo atšilimo laikotarpiu buvo galima tikėtis pozityvaus sprendimo. Tuo klausimu įdomi KPI direktorato narių pozicija. Apie tai randame informacijos KPI direkcijos 1957 m. sausio

su vakariniam skyriui duotu priėmimo kontingento paskirstymo projektu. Juo remiantis Kauno vakariniame skyriuje turėjo studijuoti 210, Vilniaus vakariniame skyriuje – 155, Šiaulių – 75 ir Klaipėdos – 100 žmonių [2.31, p. 3].

Nuo 1960 m. liepos 1 d. KPI Vakarinio fakulteto Vilniaus skyrius buvo perorganizuotas į KPI Vilniaus vakarinį fakultetą [2.32, p. 57]. Fakulteto dekanu buvo paskirtas technikos mokslų kandidatas docentas Aleksandras Čyras.

2 d. posėdžio protokole, kai buvo svarstytas rengimasis priimti atvykstančius į Lietuvą TSRS aukštojo mokslo ministrų V. Jeliutiną ir TSKP CK atstovą Kiriliną. Jie numatė susipažinti vietoje su Lietuvos aukštosiomis mokyklomis ir planavo aptarti su vietos valdžia pasiūlymą įkurti Lietuvos aukštojo mokslo valdybą.

KPI direktorius prof. K. Baršauskas nurodė parengti medžiagą apie mokymo planus, specialybes, kontingentus ir priėmimo taisykles, mokslinių laipsnių ir vardų suteikimo tvarką, informaciją apie instituto Mokslinės tarybos teisių praplėtimą, gamybinių praktikų bazes, vadovėlius, bendrabučių statybą, jaunųjų specialistų skyrimą ir t. t. Tais klausimais kalbėjo dauguma posėdžio dalyvių.

Hidrotechnikos fakulteto dekanas doc. Vytautas Klimavičius, visada teikęs prioritetus savojo krašto interesams, sakė, kad jei specialistai būtų „...ruošiami pagrinde savo respublikai, reikėtų kitokių, skirtingų nuo tipinių, mokymo planų, nes inžinierių profiliai tuo atveju turėtų būti platesni, reikėtų įvesti geležinkelių eksploatacijos specialybę“.

Statybos fakulteto dekanas doc. Stasys Sčesnulevičius taip pat reiškė interesą praplėsti instituto teises. Jis kalbėjo apie kraštui reikalingas naujas specialybes, teisę priimti ginti disertacijas ir t. t.

Elektrotechnikos fakulteto dekanas doc. Jonas Matulionis siūlė radistų kontingentą mažinti, o didinti pramonės įmonių elektrinių įrengimų specialybės studentų skaičių, rengti inžinierius pedagogus.

Direktorius profesorius Kazimieras Baršauskas pabrėžė politechninio mokymo mokyklose svarbą, būtinumą turėti respublikoje

organą, kuris rūpintųsi gamybinės praktikos bazėmis.

Ir kiti prelegentai kalbėjo rūpimais klausimais, o dauguma pabrėžė tai, kad Vilniuje būtų įsteigtas „*organas, kuris rūpintųsi Lietuvos aukštųjų mokyklų reikalais, kad jis nebūtų vien tarpininkas tarp Maskvos ir Vilniaus*“. Pabrėžta, kad institutas pirmiausia turi tenkinti respublikos poreikius, o į kitas respublikas siųstų tik „*tam tikrą ruošiamų specialistų procentą*“.

Bet buvo ir tokių kalbėtojų, kuriems priimtinesnis atrodė tiesioginis Maskvos valdymas. Įdomus keletu požiūrių šių kalbėtojų sąrašas.

Prieš respublikos aukštojo mokslo valdybos sukūrimą buvo nusiteikę Nikolajus Milenskis, katedrų vedėjai: pulkininkas Borisas Gilduninas, Galina Liulčenko, Ivanas Trušinas. Prieš buvo ir direktoriaus pavaduotojas Marijonas Martynaitis bei instituto partinio biuro sekretorius Kazimieras Lengvinas. Visi jie turėjo įvairių motyvų, apeliavo į „*su respublikine priklausomybe susijusį pavojų, kad institutas gali susiaurėti, tuo tarpu kai jis, ruošdamas specialistus ne vien savo respublikai, turėtų ir toliau plėstis*“ [2.33, p. 43–45v].

Tokia instituto plėtra, kokios vylessi dalis kalbėtojų, reikšė totalinę instituto rusinimą, nes daugėtų rusakalbių grupių, į jas vis daugiau atvyktų studijuoti iš kitų respublikų, neabejotinai atsirastų daugiau ir rusakalbių dėstytojų.

Dauguma posėdžio dalyvių, kartu su direktoriumi prof. K. Baršausku, buvo kitos nuomonės. Jie rėmė respublikinį aukštojo mokslo valdymą, tam reikalingos instancijos įsteigimą.

Praejus daugiau nei dvejiems metams, Lietuvos TSR Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo komitetas buvo įsteigtas. Komiteto (vėliau ministerijos) ilgamečiai vadovai suvaidino pozityvų vaidmenį, ugdant Vilniaus aukštąją technikos mokyklą.

Nuo 1959 m. rugsėjo pradėjo veikti dar du periferiniai KPI vakariniai skyriai: Klaipėdoje ir Šiauliuose. Įdomu pažymėti, kad visi trys – Vilniaus, Klaipėdos ir Šiaulių – KPI skyriai ilgainiui išaugo į naujus Lietuvos universitetus.

KPI Vilniaus vakariniame fakultete buvo įsteigtos trys katedros: Statybos, Elektrotechnikos ir Taikomosios mechanikos. Nuo 1960 m. birželio 20 d. vedėjais atitinkamai buvo paskirti Vytautas Kriščiūnas, Stanislovas Marazas ir Borisas Liaudis.

Formuoti visų katedrų pedagoginį personalą nebuvo lengvas darbas. Tai rodo 1960 m. liepos 1 d. KPI tarybos posėdžio medžiaga. Šiame posėdyje įvyko rinkimai katedrų pedagogų vakantinėms vietoms užimti.

Vilniaus vakarinio fakulteto etatinėms vietoms užimti konkursui buvo pateiktos 9 kandidatūros. Net keturioms etatinėms vietoms užimti kandidatų nerasta, būtent: aukštosios matematikos antrajai daliai dėstyti – vyr. dėstytojo; braižomajai geometrijai ir braižybai dėstyti – asistento; mechanikos disciplinoms dėstyti – vyr. dėstytojo ir asistento.

Konkurse etatinėms vietoms užimti dalyvavo: Taikomosios mechanikos katedros vedėjo, docento vietai – Borisas Liaudis; Elektrotechnikos katedros vedėjo, docento vietai – Stanislovas Marazas; Statybos katedros vedėjo, docento vietai užimti – Vytautas Kriščiūnas; aukštajai matematikai dėstyti, vyr. dėstytojo vietai užimti – Vytautas Tulevičius; fizikai dėstyti, vyr. dėstytojo vietai užimti – Hinda Gutmanienė; teorinei mechanikai dėstyti, docento vietai užimti – Antanas Rusteika; elektrotechnikos disciplinoms dėstyti, vyr. dėstytojo vietai užimti – Pranas Vaičys; statybos disciplinoms dėstyti, docento vietai užimti – Antanas Kudzys.

Tame KPI tarybos posėdyje etatinėms vietoms užimti buvo renkami dar 11 asmenų dirbti Kaune. Bet Tarybos narių didžiausio dėmesio sulaukė tik Vilniaus skyriaus kandidatai. Kai konkursinės komisijos pirmininkas doc. M. Martynaitis pranešė kiekvieno kandidato asmeninius duomenis ir motyvuotą konkursinės komisijos išvadą, klausimų bei pastabų pateikė Tarybos nariai daugiausia Vilniaus kandidatams.

B. Liaudį „egzaminavo“ prof. J. Janickis, doc. S. Vabalevičius, doc. L. Kumpikas ir prof. J. Indriūnas. A. Rusteiką klausinėjo doc. J. Macevičius, doc. L. Kumpikas, doc. J. Mikuckis. P. Vaičį klausinėjo doc. J. Kauras, o H. Gutmanienę – prof. J. Indriūnas ir doc. S. Vabalevičius.

H. Gutmanienė susilaukė ypatingo dėmesio. Ją neigiamai charakterizavo prof. M. Kaveckis, bet teigiamai – prof. J. Janickis.

Balsų skaičiavimo komisijos pirmininkas prof. A. Žmuidzinavičius pranešė slapto balsavimo rezultatus. Štai kaip buvo įvertinti kandidatai dirbti Vilniaus skyriuje: B. Liaudis: sutinku – 26, nesutinku – 7; negaliojantys biuleteniai – 2; S. Marazas: 30 – 2 – 3; V. Kriščiūnas: 31 – 1 – 3; L. Janulionis: 30 – 0 – 5; V. Tulevičius: 32 – 1 – 2;

S. Marazas

V. Kriščiūnas

H. Gutmanienė: 13 – 21 – 1; A. Rusteika: 30 – 2 – 3; P. Vaičys 30 – 0 – 3; A. Kudzys 32 – 0 – 3 [2.34, p. 246–248].

Taigi nebuvo išrinkta tik Hinda Gutmanienė. Bet nors ji konkurso nelaimėjo, dėstė Vilniaus filiale kurį laiką kaip valandininkė, o netrukus buvo priimta eiti vyr. dėstytojo pareigas be konkurso.

1960 m. rugsėjo 1 d. KPI Vilniaus vakarinis fakultetas pradėjo darbą turėdamas 514 studentų. Fakultetas toliau rengė mašinų gamybos technologijos, pramonės ir civilinės statybos ir pramonės įmonių elektrifikacijos inžinierius bei pradėjo studijas radijo aparatūros konstravimo ir technologijos specialybės pirmakursiai. Fakulteto darbo sąlygos ypač pagerėjo, kai jam buvo paskirti buvusieji Pedagoginio instituto rūmai (buvusieji Bazilijonų vienuolyno rūmai, Gorkio g. 73, dabar Aušros Vartų g. 7A). Juose ir įsikūrė fakulteto dekanatas bei minėtos trys katedros.

Darbą KPI vakariniame fakultete prisiėmė prof. A. Kudzys:

„Ilgą laiką būdamas greta profesoriaus A. Čyro, galiu tvirtai teigti, kad techniškosios aukštosios mokyklos kūrimas Vilniuje, o po to mokslo bei mokymo procesų derinimas ir tobulinimas buvo labai sunkus etapas. Kad būtų galima objektyviau įvertinti ir suvokti nelengvus, kupinus džiaugsmo ir nusivylimo jauno mokslininkų kolektyvo žingsnius, reikia prisiminti kai kuriuos atmintyje išlikusius istorinius faktus.

Mano nuomone, KPI Vilniaus vakarinis skyrius (1956–1960 metai) buvo tartum gulintis, o jo vakarinis fakultetas ir filialas (1960–1967 metai) tartum sėdintis ir bandantis atsistoti kūdikis, kuris 1968 metais žengė pirmuosius žingsnius kaip Vilniaus inžinerinis statybos institutas (VISI). Kadangi vakariniame skyriuje pradžioje mokėsi nedaug studentų ir pirmuosius ketverius metus buvo dėstomos bendramokslinės bei bendratechninės disciplinos, tai didelių dalykinių, organizacinių ir materialinių sunkumų nebuvo. Vakaris Vilniaus universiteto auditorijos buvo apytuštės, o kvalifikuotų gamtos ir visuomenės mokslų dėstytojų Vilniuje niekada netrūko.

Esu įsitikinęs, kad būsimus inžinierių rengimo Vilniuje sunkumus teisingai suprato ir juos likviduoti padėjo tuometinis KPI mokymo prorektorius Marijonas Martynaitis. Jis ne tik

pasiūlė energingą, darbštų ir talentingą Aleksandrą Čyrą skirti KPI vakarinio fakulteto dekanu, bet ir padėjo jam formuoti šio fakulteto katedras, rūpinosi gauti mokymui reikalingų patalpų ir kt.

1960 m. birželio 13 d. vardinį progą mane Kaune sveikino kurso draugai. Čia A. Čyras pasisakė esąs kviečiamas vadovauti KPI Vilniaus vakariniam fakultetui ir pakvietė mane persikelti į Vilnių. Kitą dieną abu atėjome pas M. Martynaitį, kuriam A. Čyras pristatė mane kaip būsimą fakulteto dėstytoją. Vėliau jie aptarė fakultetui reikalingų dėstytojų specialybes ir jų konkurso sąlygas. Mane nustebino M. Martynaičio operatyvumas ir tai, kad jis asmeniškai pažinojo KPI dėstytojus ir jų dalykinius privalumus bei trūkumus. <...>

KPI vakarinis fakultetas 1960 metais įsikūrė buvusiuose Bazilijonų vienuolyno rūmuose. Skurdome krosnimis kūrenamose, o dažniausiai šaltose auditorijose. Tačiau blogiausia buvo tai, kad neturėjome laboratorijų ir mokytojų kabinetų, be kurių buvo neįmanoma rengti inžinierių. Mane pradžioje nustebino o vėliau ir maloniai nuteikė tas faktas, kad dėstytojams nereikėjo skaityti paskaitų rusų kalba, nors kai kuriose studentų grupėse lietuvių buvo labai mažai. Tuo metu, kai Kauno aukštosiose mokyklose buvo steigiamos vis naujos studentų grupės dėstomąją rusų kalba, KPI Vilniaus fakulteto rusai, lenkai, žydai ir kitų tautybių studentai aktyviai mokėsi lietuvių kalbos. Man buvo keistoka stebėti, kai šie studentai, klausydamami lietuviškai kalbančio dėstytojo paskaitų, jo mintis užrašydavo gimtąja kalba. Egzaminų metu šie studentai pageidavo leisti jiems atsakinėti rusiškai“.

Fakulteto veiklą administravo dekanas A. Čyras bei periodiškai vykstantis katedrų vedėjų posėdis.

Fakultetas, kai vadovavimą iš J. Kudabos priėmė A. Čyras, ėmė skirti dėmesį moksliniam darbui. Trūko lėšų patalpoms tvarkyti, elementariai laboratorinei įrangai, todėl aktualu buvo skatinti ūkiskaitinius mokslinius darbus. 1960 m. lapkričio 15 d. katedros vedėjų posėdyje nutarta 1961 m. sudaryti ūkiskaitinių sutarčių, kurių suma 65 000 rublių. Dekanas A. Čyras įpareigojo Statybos katedrą skubiai rūpintis laboratorinės įrangos gavimu medžiagų atsparumo, statybinių medžiagų ir konstrukcijų studentų laboratoriniams darbams ir dėstytojų moksliniams tyrimams vykdyti.

Katedrų vedėjų posėdžiuose daugiausia dėmesio buvo skiriama akademiniams

reikalams. Studijų procese pasitaikydavo rimtų trūkumų: kai kurie dėstytojai antraeilininkai praleisdavo paskaitas ar pratybas, laiku nepristatydavo įskaitų ar egzaminų žiniaraščių, vėluodavo pateikti kursiniams darbams ir projektams užduotis ir kt. Trūko auditorijose ir braižylose baldų, prastas buvo patalpų apšvietimas. Bet energingasis A. Čyras labai greitai sudrausmino tiek pažeidžiančius nustatytą tvarką dėstytojus, tiek visą kitą fakulteto personalą. Kai fakultete įsivyravo drausmė ir pareigingumas, fakulteto veikla kasdien ryškiai gerėjo. Tai gerai prisimena to meto dėstytojai ir darbuotojai.

Dar 1960 m. kovo 25 d. KPI tarybos posėdyje svarstant instituto vakarinių skyrių veiklą ir perspektyvas buvo kalbėta apie bendrojo inžinerijos skyriaus steigimą KPI Vilniaus vakariniame fakultete. Šis klausimas buvo svarstomas 1961 m. sausio 13 d. KPI Vilniaus vakarinio fakulteto katedrų vedėjų posėdyje. Iš posėdžio protokolo matyti, kuriems fakulteto darbuotojams teko šio skyriaus organizavimo darbas. Bendras skyriaus organizavimo darbas buvo paskirtas V. Valaičiui. Atskirų disciplinų akademinį krūvį apskaičiuoti ir dėstymą organizuoti buvo pavesta: TSKP istorijos – N. Nikolajevai, matematikos – L. Janulioniui, fizikos – H. Gutmanienei, braižomosios geometrijos – V. Tulevičiui, braižybos – V. Klimavičiui, chemijos – J. Kudabai, metalų technologijos – B. Liaudžiui, teorinės mechanikos – A. Rusteikai [2.36].

Vaidotas Valaitis 1951 m. baigė Kauno politechnikos institutą ir gavo mašinų gamybos technologijos specialybės inžinieriaus diplomą. Dirbo Kauno turbinų gamykloje „Pergalė“. Nuo 1957 m. buvo perkeltas į Liaudies ūkio tarybos Mašinų gamybos valdybą eiti Gamybos skyriaus viršininko pareigas. Jau nuo 1953 m. kaip valandininkas dėstė metalų technologijos ir metalotyros kursus KPI Mechanikos fakultete. Nuo 1959 m. rugsėjo dirbo valandiniu dėstytoju KPI Vilniaus skyriuje. 1962 m., nors ir neturėjo mokslinio laipsnio, buvo išrinktas docentu KPI Vilniaus filiale. Bet šis mokslinis vardas nebuvo patvirtintas, o perspektyvusis V. Valaitis dėl netinkamo elgesio ilgainiui buvo priverstas palikti aukštąją mokyklą [2.37, p. 2–86].

Tame pačiame KPI tarybos posėdyje kalbėta apie laboratorijų steigimą Vilniaus fakultete, vadovėlių rengimą, katedros pavadinimo keitimą ir kt.

Įdomus VGTU istorijai momentas pažymėtas 1961 m. kovo 13 d. KPI direkcijos posėdyje, kai svarstytas sveikatingumo stovyklų klausimas. Čia pirmą kartą užfiksuota, kad KPI rengiasi skirti lėšų suomiško tipo namukams statyti sklype prie Aukštadvario [2.32, p. 20v, 21].

Reikšmingi pokalbiai, susiję su Vilniaus vakariniu fakultetu, vyko KPI direkcijos gegužės 8 d. posėdyje.

Rektorius (šis postas taip pavadintas balandžio 24 d. posėdyje) prof. K. Baršauskas pranešė, kad Vilniaus vakarinį fakultetą numatoma išplėsti į instituto filialą su 3 fakultetais: Mechanikos, Elektrotechnikos ir Statybos. Doc. M. Martynaitis išvardijo specialybes ir nurodė kontingentus, kuriuos visam ar tik įdarbinimo laikui teks perduoti Vilniaus fakultetui. Posėdyje kalbėta apie fakultetų dydį, mokslinę bazę, specialiojo rengimo organizavimą.

Gegužės 22 d. posėdyje, svarstant KPI statuto projektą, vėl daug dėmesio buvo skirta Vilniaus fakultetui. Posėdyje dalyvavo ir dekanas A. Čyras. Jis siūlė patikslinti būsimųjų fakultetų pavadinimus. M. Martynaitis teigė, kad Vilniaus vakarinis fakultetas bus išplėstas į filialą nuo 1962–1963 mokslo metų, kad bus du fakultetai – Metalų apdirbimo ir Bendrainžinerinis. Svarstant būsimą Vilniaus filialo reikalus, rektorius K. Baršauskas siūlė apsvarstyti, kokias specialybes teks perduoti Vilniui. Mokslo reikalų prorektorius M. Martynaitis nurodė, kad struktūros klausimus pagal nuostatus sprendžia Aukštojo mokslo komitetas. Jis išreiškė nuomonę, kad Vilniaus filialui reikia skirti prodekano etatą. Prorektorius H. Petrusevičius kalbėjo apie būtinumą filialui turėti buhalterio ir techniko etatus, o dekanas A. Čyras pabrėžė, kad reikia įsteigti pavaduotojo ūkio reikalams pareigybę. Jis pasidžiaugė, kad KPI Vilniaus vakariniame fakultetui atiduoti dar vieneri rūmai – J. Basanavičiaus g. 28. Posėdyje M. Martynaitis informavo, kad į stacionarą (dienines studijas) 1961 m. Vilniui reikės perduoti šiuos kontingentus: radijo aparatūros specialybės – 50 žmonių, garso technikos – 25, metalų apdirbimo spaudimu – 25, suvirinimo įrangos technikos – 25, PCS – 25 (rusų grupė). Iš viso 150 žmonių. A. Čyras pareiškė, kad gerai būtų, jei radijo aparatūros specialybė būtų palikta Kaune, o PCS grupė būtų lietuviška. Jis sakė, kad Vilniuje nutarta priėmimą į stacionarą ir vakarinį skyrių

V. Valaitis

H. Gutmanienė

A. Rusteika

atlikti ne vienu laiku. Matyt, kad nustatydamos „savą“ priėmimo tvarką, A. Čyras jau pabrėžė Vilniaus fakulteto autonomiškumą. Posėdžio protokolas byloja, kad tai nepatiko KPI vadovams: „*Rektorius ir prorektorius doc. Martynaitis davė paaiškinimų ir nurodymų*“ [2.38, p. 34, 34v, 35, 35v].

Bet A. Čyras veikė ne tik Kaune. Jo ambicingi ketinimai daugumai nekėlė abejonų. A. Čyro veiklos kursas – savarankiška Vilniaus aukštoji technikos mokykla. Iš išlikusių dokumentų matyti, kad A. Čyrai ne tik neprieštaravo, bet ir daugeliu klausimų jį rėmė rektorius K. Baršauskas, A. Čyro ketinimus vertindamas toliaregiškai – tai buvo kelias lietuvininti Vilnių, su ta pačia intencija plėtoti technikos studijas visoje Lietuvoje.

Svarbūs klausimai svarstyti 1961 m. gegužės 26 d. KPI tarybos posėdyje. Būsimajam Vilniaus filialui ypač svarbus buvo KPI statuto projekto aptarimas. M. Martynaitis siūlė apsvarstyti perspektyvinę instituto struktūrą. Jis, be kita ko, sakė, kad Vilniaus filiale numatyti trys fakultetai: Elektrotechnikos, Mechaninės technologijos ir Statybos su bendruoju inžinerijos skyriumi. Jis teigė, kad Vilniuje numatoma nauja Elektronikos katedra, o Taikomosios mechanikos katedros pavadinimą reikėtų pakeisti į Metalų apdirbimo. Numatyta Vilniaus filialą „*perkelti į atskirą balansą ir jo vadovą pavadinti prorektoriumi*“ [2.39, p. 94]. Prieš idėją kurti Vilniuje Statybos fakultetą vieningai prieštaravo statybos profilio fakultetų atstovai Kaune. Doc. E. Borkauskas, doc. R. Pesys teiravosi, kokių specialybių studentus numatoma kelti į Vilnių. Prorektorius M. Martynaitis paaiškino, kad „*Vilniuje statybinių specialybių studentų būtų dauguma*“, kad tai numatoma daryti nuo 1962–1963 mokslo metų. Ypač diskusija paaštrėjo, kai prof. M. Kaveckis pasiūlė ir išdėstė motyvus veikiantį Hidrotechnikos fakultetą pavadinti Inžinerinės statybos ar Inžinerinių įrenginių fakultetu. Jam pritarė Hidrotechnikos fakulteto dekanas doc. V. Klimavičius, bet jis nenorėjo, kad statybos specialybės būtų perkeltos į Vilnių.

Statybos fakulteto dekanas doc. S. Ščenulevičius griežtai kalbėjo prieš Hidrotechnikos fakultetui siūlomus pavadinimus, kai institute jau yra Statybos fakultetas. Jis prieštaravo dėl numatomo dalies PCS specialybių

studentų perkėlimo į Vilnių, nes tai esą bus tik bereikalingas dubliavimas.

Statybos fakulteto atstovai, matyt, jautė, kad Hidrotechnikos fakulteto pavadinimo pakeitimas į Inžinerinės statybos fakultetą diskredituoja esamą Statybos fakultetą, nes „*atrodytų, kad čia būtų ne inžinerinė, o kažkokia kita statyba*“. Jie jautė, kad naujasis Hidrotechnikos fakulteto pavadinimas silpnintų jų priešinamąsi perkelti statybos specialybes į Vilnių.

PCS specialybės perkėlimui į Vilnių prieštaravo KPI partorgas A. Jurelė, e. doc. p. V. Ražaitis, doc. Pesys. Bet tašką diskusijai padėjo rektorius K. Baršauskas, pasakęs, kad „*toks yra direktyvinių organų reikalavimas, kurį reikia įvykdyti*“. Kokių organų keliama ir kokie reikalavimai dokumentuose, nenurodyta. Galima manyti, kad K. Baršauskas taip išsprendė problemą, kurios statute pasiūlytam sprendimo variantui širdyje pats pritarė.

Po rektoriaus kalbos doc. A. Čyras su patosu pareiškė, kad „*Vilniaus filialo kolektyvas su šį filialą liečiančiu rektorato siūlomu projektu sutinka*“. Jis sakė, kad statybos specialybės labai reikalingos filialui, turinčiam Statybos katedrą, kurios dėstytojams reikalingas akademinis krūvis. O dubliuojasi ir kitos specialybės, pvz., radijo aparatūros konstravimo, skaičiavimo mašinų, bet kažin kodėl dubliavimo klausimą kelia tik statybininkai [2.40, p. 94–95v].

KPI taryba pritarė Statuto projektui. Taigi jau 1961 m. gegužę A. Čyras pasiekė, kad statybos inžinierių rengimo centru ilgainiui taptų Vilnius. Visi šie prieštaravimai tik stabdė procesą, bet negalėjo jo nei sulaukyti, nei pakeisti. Ilgainiui Vilniaus filialas tapo būtent Vilniaus inžinerinių statybos institutu. Bet iki to momento praėjo beveik dešimtmetis. Po mėnesio KPI taryba vėl svarstė Vilniaus filialo reikalus. Dabar jau prieštaraujančiųjų Vilniaus filialo kūrimui ir jo tolesnei plėtrai atsirado daugiau. Doc. B. Pečiūra (doc. Liulčėnkos vyras) pranešė, kad kai kurie dėstytojai manantys esą netikslinga Vilniuje steigti stacionarą, t. y. dienesines studijas, nes tuo tik skaldomos lėšos ir jėgos, ir siūlė tai apsvarstyti Taryboje. Šis politinės ekonomijos dėstytojas, žinoma, nežiūrėjo kitų reikmių plėtoti lietuviškas studijas sostinėje.

Prof. K. Baršauskas, tiesiogiai niekada neprieštaravęs Vilniaus filialo steigimui ir, mūsų manymu, turintis jau minėtą asmeninę motyvaciją, pareiškė, kad „*už stacionaro Vil-*

niuje steigimą pasisako Vyriausybė ir Liaudies ūkio taryba [dar vienas veiksnys – aut. past.], nes reikalinga atsižvelgti į poreikius, ir kad tuo tarpu ten perkeliama iš duoto kontingento tik 150 PCS specialybės studentų. Turintiems priešingą nuomonę siūlau pareikšti ją ir savo sumetimais LKP CK, Vyriausybei“.

Tai nepaveikė B. Pečiūros. Jis griežtai teigė, kad stacionare inžinieriai būtų rengiami tik Kaune, abejojo, kad 150 žmonių Kaune trūksta patalpų, reikalavo neplėtoti Vilniaus vakarinio fakulteto.

Mokymo reikalų prorektorius M. Martynaitis informavo, kad „*rektoratas kovojo prieš stacionaro steigimą Vilniuje, siekė išvengti dubliavimo ir daug šiuo atžvilgiu atsiekė, kad į Vilnių bus perkeltos rusų grupės, kad apkrovimo sumažinimo nėra ko bijoti, ir įspėjo, kad balsuoti šiuo klausimu netikėtų, nes buvo juo išreikšta partijos CK ir Vyriausybės nuomonė, bet atskiri Tarybos nariai gali tam tikra tvarka savo nuomonę pareikšti*“ [2.40, p. 103–104]. Doc. S. Sčesnulevičius kalbėjo apie Statybos fakulteto nusistatymą neduoti

Vilniui profilinės specialybės – PCS, nes dėl to specialybė dubliuosius. Bijoma ne apkrovimo sumažinimo, o fakulteto likvidavimo. Prof. J. Janickis pareiškė, kad jei Vilniuje bus įsteigtas stacionaras, tragedijos nereikėtų daryti, bet priekaištavo rektoratui, kad apie šį reikalą Taryboje anksčiau nebuvo plačiau pareferuota. Režiumuodamas karštą diskusiją ir atsakydamas į Tarybos narių priekaištus, prof. K. Baršauskas priminė, kad Vilniaus filialo klausimas buvo svarstomas rektorato posėdžiuose, kad jis turėjo būti svarstomas katedrų vedėjų posėdžiuose, kad tuo klausimu buvo daug diskutuota, aiškintasi Vilniuje. Pabrėžė, kad, turint Vyriausybės sudarytos komisijos sprendimą, netinka prieštarauti keliant aukščiau savo interesus, juo labiau, kad dubliavimo stengiamasi vengti, kad Vilniuje reikia išnaudoti dieną esančias tuščias patalpas.

KPI taryba nutarė pritarti rektorato siūlymams [2.40, p. 104–104v]. Lemiamą reikšmę Tarybos apsisprendimui neabejotinai turėjo rektoriaus K. Baršausko nuomonė.

*KPI Vilniaus filialo
pirmieji rūmai (Basanavičiaus g. 28)*

III

KAUNO POLITECHNIKOS INSTITUTO VILNIAUS FILIALAS

Filialo įsteigimas ir pradinė struktūra

Nors po Stalino mirties 1953 m. Sovietų Sąjungoje vyko tam tikras gyvenimo liberalizavimas, bet reikšmingai niekas nesikeitė. Tebeveikė lageriai, siaubą tebekėlė KGB, nebuvo jokių demokratėjimo požymių. Sovietiniai tankai užgniauzė Rytų Berlyno, Vengrijos bandymus ištrūkti iš geležinio Maskvos glėbio. Tačiau vėliau, kai N. Chruščiovas ėmė demaskuoti (tik iš dalies) Stalino kultą, propaguoti taikųjį sambūrį su Vakaraais, prasidėjo Vakarų ir Rytų santykių atlydys. Bet tai truko neilgai.

1960 m. rusai raketa numušė JAV žvalgybinį lėktuvą ir suėmė pilotą H. Pauersą. Nuo to momento JAV ir TSRS santykiai ėmė blogėti. 1961 m. JAV kubiečių emigrantų jėgomis pabandė nuversti komunistinį F. Kastro režimą. Tai nepavyko, bet jau 1962 m. rudenį TSRS nutarė įkurti Kuboje savo raketų bazę su atominiais užtaisais. Pasaulis atsidūrė realiame atominio karo pavojuje, nes JAV prezidentas Kenedis pareiškė, kad su tuo nesitaikstys ir pareikalavo raketas išvežti. Chruščiovas nusileido, bet pasaulis pirmą kartą pajuto realų pasaulinio atominio karo dvelkimą. Dabar yra žinoma, kad jau 1961 m. TSRS turėjo tiek atominių bombų, kad jomis galėjo dukart sunaikinti pasaulį, o JAV – net penkeriopai daugiau, t. y. galėjo sunaikinti pasaulį dešimt kartų!

Štai tokiomis žmonių nerimo dėl ateities sąlygomis vis dėlto augo, tvirtėjo Kauno politechnikos instituto padalinys Vilniuje.

1961 m. liepos 4 d. Lietuvos TSR Ministrų Tarybos nutarime Nr. 397 „Dėl medžiaginės techninės bazės sukūrimo inžinierių kadrams Lietuvos Tarybų Socialistinėje Respublikoje ruošti“ pažymėta, kad „Pagrindinę inžinierių kadro dalį ruošia Kauno politechnikos institutas, kuris per 10 savo gyvenimo metų išaugo ir tapo stambia mokslo įstaiga su vakariniais skyriais Vilniuje, Klaipėdoje ir Šiauliuose. Institutas jau paruošė daugiau kaip 5 300 inžinierių, kurie sėkmingai dirba <...>“.

Toliau nutarime sakoma, kad „<...> Vilniaus, Klaipėdos ir Šiaulių skyriai neturi savo mokymo ir laboratorinės bazės inžinierių kadrams ruošti, o Panevėžyje dar neatidarytas instituto skyrius“. Buvo nutarta (minime Vilniaus filialui svarbius punktus):

„1. Iki 1961 m. rugpjūčio 1 d. įsteigti Vilniuje Kauno politechnikos instituto filialą su dieniniu, vakariniu ir bendratechniniu skyriais;

2. Įpareigoti Lietuvos geležinkelio valdybą, Miestų statybos projektavimo institutui išsikėlus į naują pastatą K. Požėlos g. [dabar – A. Goštauto – A. N.], suteikti Kauno politechnikos instituto Vilniaus filialui ilgalaikės nuomos tvarka to instituto patuštintamas patalpas Mindaugo g. Nr. 14 (plotas – 1350 m²)“ [3.1, p. 1–2].

Geležinkelininkų rūmai, kurių IV aukšte įsikūrė KPI VF, buvo vadinami KPI VF antraisiais rūmais

Vietoj fakulteto įsteigus filialą, docentas Aleksandras Čyras 1961 m. lapkričio 2 d. buvo paskirtas Kauno politechnikos instituto prorektoriumi Vilniaus filialo reikalams. Tuo metu Kaune daugelis manė, kad suverenios aukštosios technikos mokyklos įkūrimas Vilniuje jau nebe toli. 34 metų Aleksandras Čyras buvo pilnas jėgų, energingas, gerai suprato, kaip reikia veikti valdžios koridoriuose ir kabinetuose. Įžymaus Kazimiero Vasiliausko mokinys, pagarsėjęs kaip labai gabus ir perspektyvus mokslininkas bei organizatorius, jau neslėpė ketinimų įkurti technikos institutą Vilniuje.

Kauno politechnikos instituto Vilniaus filialas 1961 m. rugsėjo 1 d. pradėjo mokslo metus turėdamas 986 studentus, 150 iš jų – dieninio skyriaus, daugiausia vilniečių.

Filiale buvo suformuotos 5 katedros: vietoje Taikomosios mechanikos katedros – Mechanikos ir matematikos (vedėjas A. Čyras) bei Metalų apdirbimo (vedėjas B. Liaudis), o toliau veikė Elektrotechnikos (vedėjas S. Marazas) ir Statybos katedros (vedėjas V. Kriščiūnas). Naujai įkurta Marksizmo-leninizmo katedra (vedėjas A. Marcelis).

Nors filialo darbo sąlygos buvo sunkios, ši Vilniaus mokykla augo ne tik kiekybiškai; stiprėjo pedagogų kolektyvas, nes dėstyti į filialą atėjo ir mokslininkai, ir patyrę gamybininkai. Tiesa, katedrų personalo struktūra buvo įvairialypė, nes jose buvo įvairių dalykų dėstytojų, bet tai tebuvo „*augimo sunkumai*“. Ilgainiui katedros griežtai

specializavosi, vis labiau stiprėjo jų mokslinis potencialas.

Kas gi dirbo įsteigtojo filialo katedrose, kuriose, jau esant dieninėms studijoms, reikėjo vis daugiau etatinių dėstytojų?

Mechanikos ir matematikos katedroje buvo 10 dėstytojų: technikos mokslų kandidatas (toliau t. m. k.) A. Čyras, t. m. k. A. Rusteika, vyr. dėst. L. Janulionis, asist. A. Šeputis, vyr. dėst. A. Miliušas, vyr. dėst. T. Bilkis, vyr. dėst. V. Gurskis, dėst. O. Glemžienė, dėst. S. Zaskevičiūtė, dėst. A. Sabonienė.

Metalų apdirbimo katedroje dirbo 8 dėstytojai: t. m. k. B. Liaudis, vyr. dėst. Z. Klimavičius, vyr. dėst. A. Kuzmickas (0,5 etato), vyr. dėst. A. Gapšys (0,5 etato), vyr. dėst. Mašanauskienė, t. m. k. J. Charitas, asist. Paškevičienė, vyr. dėst. V. Klimavičius.

Elektrotechnikos katedroje dirbo 6 dėstytojai: t. m. k. S. Marazas, vyr. dėst. P. Vaičys, vyr. dėst. P. Breivė, vyr. dėst. H. Gutmanienė, asist. A. Šatas, asist. P. Jurėnas.

Statybos katedroje dirbo 7 dėstytojai: t. m. k. V. Kriščiūnas, t. m. k. A. Kudzys, vyr. dėst. V. Tulevičius, vyr. dėst. V. Pranaitis (0,5 etato), chemijos m. k. I. Nickus, ch. m. k. M. Priluckaja, asist. A. Raudeliūnienė.

Marksizmo-leninizmo katedroje dirbo 5 dėstytojai: istorijos m. k. A. Marcelis, ist. m. k. N. Nikolajeva, vyr. dėst. J. Bacevičius, vyr. dėst. O. Petraškevičius, asist. Z. Jarašiūnaitė (Barkauskienė).

KPI Vilniaus filialo vadovas toliau stiprino savo įstaigos suverenitetą. Jis pateikė rektoriui K. Baršauskui siūlymų dėl instituto statuto projekto – įtraukti konkrečius punktus apie KPI Vilniaus filialą, būtent:

1. Vilniaus filialas su Mechaninės technologijos fakultetu, Radioelektronikos fakultetu ir Inžineriniu fakultetu.
2. Vilniaus filialas yra struktūrinis instituto vienetas, suorganizuotas inžinerinių kadrų rengimo apimtims padidinti bei priartinti specialistų rengimą prie gamybinės bazės ir studentų gyvenamosios vietos.
3. Filialo veikla nustatoma LTSR valstybinio aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo komiteto patvirtintais nuostatais.
4. Vilniaus filialo prorektorius veikia nusakoma filialo nuostatais. Jis atskaitingas rektoriui už visą mokomąją, mokslinę ir auklėjamąją Vilniaus filialo veiklą.

Nesunku matyti, kad A. Čyras šiais pasiūlymais ir toliau siekė stiprinti filialo savarankiškumą, pabrėžė, kad filialo veikla nustatoma

*KPI Vilniaus filialo prorektorius
doc. Aleksandras Čyras*

KPI Vilniaus filialo dekanas
doc. S. Marazas

KPI Vilniaus filialo prodekanas
L. Janulionis

ne tik KPI statutu, bet ir Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo komiteto patvirtintais nuostatais.

1961 m. pabaigoje to paties komiteto įsakymu nuo 1962 m. sausio 1 d. KPI Vilniaus filialo administracinė, finansinė ir ūkinė veikla performuota savarankiško balanso pagrindu, su einamąja sąskaita banke, filialui buvo suteiktos juridinio asmens teisės. Tame pačiame įsakyme patvirtinti filialo nuostatai, nustatyti administracijos valdymo ir administracijos ūkio personalo skaičiai, personalo atlyginimai nustatyti tokie pat, kaip KPI centro personalo.

Patvirtintieji filialo nuostatai įteisino filialo Mokslinę tarybą, nustatė dekanų rinkimo tvarką ir kt.

KPI Vilniaus filialo Mokslinė taryba turėjo svarstyti filialo mokomojo-metodinio, mokslinio, ūkinio ir administracinio darbo organizavimo ir kitus klausimus. *De jure* ji turėjo kontroliuoti administracijos veiklą. Bet LTSR MT valstybinio aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo komiteto patvirtinti nuostatai faktiškai absoliučią valdžią filiale suteikė prorektoriui. Štai kai kurios šių nuostatų pastraipos: „*Filialo mokymo, mokslo ir auklėjamajam procesui bei ūkinei veiklai vadovauja prorektorius <...>. Už visą filialo darbą pilnai atsako prorektorius filialo reikalams...*“ [3.2, p. 36–37]. Apie Mokslinę tarybą tepasakyta, kad dekanai renkami Mokslinėje taryboje ir tvirtinami KPI rektorius.

Į pirmąją KPI Vilniaus filialo Mokslinę tarybą buvo įtraukti: Aleksandras Čyras, Vytautas Kriščiūnas, Borisas Liaudis, Stanislovas Marazas, Albertas Marcelis, Antanas Aksamitas, Donatas Kostiukevičius, Antanas Kudzys, Leonas Janulionis, Judelis Charitas, Ipolitas Nickus, Antanas Rusteika ir Marija Priluckaja [1962 02 23 MT protokolas].

Paskyrus A. Čyrą KPI Vilniaus filialo reikalų prorektoriumi, 1961 m. lapkričio 22 d. KPI Vilniaus filialo Mokslinės tarybos posėdyje buvo renkamas filialo dekanas. Dar rugsėjo 29 d. vykusiam vadinamajame KPI Vilniaus filialo aktyvo pasitarime, kuriame dalyvavo ir KPI rektorius prof. K. Baršauskas, buvo aptarta būsimąjo filialo dekaną kandidatūra.

Filialo dekanas doc. A. Čyras pasiūlė skirti dekaną pareigoms filialo Elektrotech-

nikos katedros vedėją, technikos mokslų kandidatą, e. doc. p. Stanislovą Marazą. A. Čyrui pritarė partinės organizacijos sekretorius B. Liaudis.

Filialo Mokslinė taryba vienbalsiai išrinko S. Marazą filialo dekanu. KPI Vilniaus filialo prodekanais buvo paskirti vyr. dėstytojas Leonas Janulionis ir e. doc. p. Antanas Kudzys.

Tiek A. Čyrui, tiek S. Marazui, L. Janulioniui bei A. Kudziui tai buvo labai sunkaus darbo periodas. Nuo 1961–1962 mokslo metų pradėjęs veikti dienišis skyrius kėlė daug naujų rūpesčių: filialas stokojo nuolatinių dėstytojų, trūko auditorijų, braižyklų, laboratorijų, mokomojo inventoriaus, reikėjo spręsti stipendijų, bendrabučių klausimus. Dalis dėstytojų važinėjo iš Kauno, todėl nelengva buvo derinti užsiėmimų tvarkaraštį. Nelengva buvo rasti dėstyti tinkamų specialistų iš dirbančiųjų Vilniaus įstaigose ir įmonėse. Šie mokslo metai dar buvo ypatingi tuo, kad 1962 m. turėjo baigti studijas pirmoji diplomantų laida.

Nepaisant visų sunkumų, studijų procesas buvo gana sklandus. Dauguma filialo vadovų buvo jauni, energingi ir turintys sveikų ambicijų išugdyti filialą į gero lygio aukštąją mokyklą, kuri taptų technikos mokslų šventove Lietuvos sostinėje.

Filialo Mokslinė taryba metų pabaigoje keturiems filialo etatiniams pedagogams, turintiems mokslų kandidato laipsnį ir einantiems docento pareigas, suteikė docento mokslinius vardus. Bet be Maskvos patvirtinimo šis pripažinimas dar ne kažin ką reiškė. Docentais jie visi buvo patvirtinti vėliau. Tai Borisas Liaudis, Stanislovas Marazas, Antanas Kudzys ir Antanas Rusteika. Iki jų filiale docento mokslinius vardus turėjo tik 4 etatiniai darbuotojai – A. Čyras, V. Kriščiūnas, M. Priluckaja ir I. Nickus.

1961–1962 mokslo metais KPI Vilniaus filiale buvo rengiami radioelektronikos ir elektros pramonės, mechaninės technologijos ir statybos bei inžinerinės elektronikos inžinieriai. Taigi dėstyti numatytiems disciplinoms reikėjo daug įvairių specialybių dėstytojų. Bendrojo techninio pobūdžio dalykams dėstyti paramą teikė KPI centras. Bet dauguma dėstytojų sudarė vilniečiai, kuriais nuolat pasipildė pedagogų gretos.

Nors Marksizmo-leninizmo katedros dėstytojai paskaitose ir seminaruose išsijusę deklaravo socializmo privalumus, tarybinį patriotizmą, proletarinį internacionalizmą, „demaskuodavo“ buržuazinę nacionalistinę

ideologiją, pasirodė, kad studentai menkai ugdė savyje tas propaguojamas savybes. Katedrai šiais klausimais talkino partinė ir komjaunimo organizacijos. Bet ir to nepakako. Todėl filialo Mokslinė taryba taip pat periodiškai svarstė panašius klausimus. Tuo buvo pabrėžiama politinio auklėjamojo darbo akademinėse grupėse svarba ir būtinybė jį stiprinti. Bet gyvenimas rodė ką kita. Niekas nuoširdžiai netikėjo jau stipriai įkryjusiomis dogmomis.

Sausio 20 d. KPI filialo prorektorius Vilniaus Aleksandro Čyro pavaduotoju administracijos ir ūkio reikalams buvo paskirtas Vilhelmas Eitminavičius (1929–1963). Jis 1957 m. buvo baigęs KPI Statybos fakultetą ir iki perėjimo į KPI Vilniaus filialą dirbo Vilniaus statybos tresto 4-ojoje statybos valdyboje. Šiame darbe jis tedirbo pusmetį. Jį pakeitė Jonas Kaunelis, šias pareigas ėjęs iki 1965 m. pabaigos, o jį pakeitė Jonas Žemkus.

Augo ir visų kitų administracijos ir ūkio tarnybų gretos. Buvo įkurta KPI Vilniaus filialo buhalterija, priimti etatiniai darbuotojai tiekimo, kadru, įvairiems ūkio reikalams. Tai sudarė sąlygas didesniai filialo savarankiškumui. Iki tol atlyginimus dėstytojams ir darbuotojams mokėdavo bei kitas finansines operacijas vykdė tik KPI centras. Suprantama, tai labai sunkino administracijos darbą, dėl smulkmenų tekdavo važinėti į Kauną.

Pirmąją vyriausiąją buhalterę Vilniaus filiale nuo kovo mėnesio pradėjo dirbti Stasė Zaparackienė. Specialiųjų mokslų ji nebuvo baigusi, bet turėjo didelį praktinio buhalterinio darbo patyrimą. 1947–1957 m. dirbo Joniškio rajono organizacijose. Kai vyrą perkėlė į Vilnių dirbti LKP CK, persikėlė ir S. Zaparackienė. Įsidarbinti iš karto vyriausiąją buhalterę, matyt, padėjo darbinė vyro padėtis. LKP CK funkcionierių kabinetuose filialo reikalais dažnai lankėsi A. Čyras. Ilgainiui Vilniaus aukštojoje technikos mokykloje gana dažnai buvo įdarbintos nomenklatūros antrosios pusės. Tai buvo viena priemonių pasiekti kai kurių reikalingų rezultatų filialo labui. Toks gyvenimas! A. Čyras turėjo pritaikyti prie tokių aplinkybių arba pasmerkti filialą tik pasyviai vegetacijai.

KPI Vakarinio fakulteto Vilniaus skyrius pradžioje bibliotekos neturėjo. Studentai naudojos miesto bibliotekomis, daugiausia Respublikinės mokslinės-techninės bibliotekos fondais. Kiek vėliau tiek skyriaus, paskui fakulteto studijų reikmes tenkino KPI

bibliotekos skaitykla, kurioje dirbo viena darbuotoja. Skaitykla teturėjo kelis šimtus įvairių vadovėlių [3.3, p. 166].

Nuo 1962 m. kovo 5 d. pradėjo darbą KPI Vilniaus filialo biblioteka. Ji įsikūrė Basanavičiaus gatvėje esančiuose filialo rūmuose. Bibliotekos fondą sudarė tik apie 2 000 egzempliorių leidinių iš statybos, architektūros, meno, automobilių transporto, elektrotechnikos, mechanikos ir kitų sričių. Knygos buvo perduotos iš KPI bibliotekos fondų. Buvo pradėti kurti knygų ir periodinių leidinių abėcėlinis ir sisteminis katalogai.

Bibliotekos inventorius buvo labai prastas: medinės kilnojamosios lentynos, kelios sekcijos, trys rašomieji stalai, numeratorius knygoms numeruoti, keletas kataloginių blokų tarnybiniam katalogui ir bibliografinė kartotekai laikyti. Bet knygų fondas kasmet augo, buvo išskiriama vis daugiau lėšų fondui komplektuoti. Vis labiau suvokiama, kad mokykla prasideda nuo knygų.

Bibliotekos vedėju nuo pat jos įkūrimo pradžios dirbo Algirdas Baliulis, nuo 1961 m. dirbęs Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo komiteto Mokymo-metodinio komiteto bibliotekos vedėju. Jis, 1958 m. baigęs Vilniaus valstybinio universiteto Istorijos-filologijos fakultete bibliotekininkystės specialybę, kurį laiką dirbo Vilkijos rajoninėje bibliotekoje, paskui – Valstybinio statybos ir architektūros reikalų komiteto bibliotekos vedėju, dar vėliau – inspektoriumi architektu.

Į KPI Vilniaus filialo vedėjo pareigas A. Baliulis buvo perkeltas Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo komiteto pirminko įsakymu ir ėjo tas pareigas iki 1969 m. birželio 20 d.

Jau 1963 m. bibliotekos knygų fondas padidėjo iki 11 294 egzempliorių. Bibliotekoje dirbo 2 darbuotojai. Didžiausią skaitytojų dalį sudarė studentai.

Pirmuosiuose rūmuose biblioteka veikė iki 1966 metų, o paskui buvo perkelta į pastatą Senamiestyje – Giedrio g. 5 (dabar – Šv. Ignoto) [3.4, p. 1–33].

1962 m. balandžio 10 d. Lietuvos TSR Ministrų Taryba priėmė nutarimą Nr. 297, kuris įpareigojo KPI Vilniaus filiale įsteigti trečiąjį fakultetą – Inžinerinį ekonominį. Bet iki jo įsteigimo praėjo dar per dvejus metus.

Ir vis dėlto pagrindinis filialo vadovo dėmesys buvo skirtas studijoms ir mokslui. A. Čyras nuosekliai ir atkakliai siekė priimti pedagoginiam darbui jau susiformavusius mokslininkus arba patyrusius gamybininkus.

KPI Vilniaus filialo bibliotekos direktorius 1962–1969 m. A. Baliulis

1962–1969 m. KPI Vilniaus filialo biblioteka buvo pirmuosiuose rūmuose II aukšte

Tokia pedagogų korpuso sudėtis geriausiai atitiko studijų proceso reikalavimus. Nuo 1962 m. rugsėjo turėjo gerokai išaugti studijuojančiųjų skaičiai, todėl turėjo padaugėti ir pedagoginio, ir pagalbino personalo etatų. Reikalingų pedagogų paieška buvo kasdienis prorektoriaus A. Čyro rūpestis. Tam jis skyrė labai daug laiko ir energijos, lankėsi gamybos įmonėse, projektavimo organizacijose, mokslo institutuose ir t. t.

Pirmoji absolventų laida

1962 m. pavasaris jaudino filialo darbuotojus dėl dar vieno labai svarbaus dalyko. Diplominius darbus intensyviai rengė pirmieji filialo diplomantai. Diplominių darbų rengimo eigą svarstė katedros, Mokslinė taryba.

Statybos katedra turėjo 21 diplomantą, Metalų apdirbimo katedra – 26 ir Elektrotechnikos katedra – 30. Diplominių darbų gynimui priimti buvo sudarytos Valstybinės egzaminų komisijos (VEK). Jų sudėtyje labai solidžios, taigi pirmosios filialo produkcijos kokybė buvo vertinta tikrai reikliai ir profesionaliai.

Statybininkų VEK sudarė: pirmininkas – Statybos ir architektūros reikalų komiteto pirmininkas A. Aksomitas; nariai: A. Čyras, V. Kriščiūnas, A. Kudzys, A. Rusteika, G. Izraelis, E. Chlomauskas, J. Šileika.

Mechanikų VEK sudarė: pirmininkas – Eksperimentinio metalo pjovimo staklių

mokslinio tiriamojo instituto Vilniaus filialo direktorius A. Speičys; nariai: A. Čyras, B. Liaudis, A. Martinaitis, J. Charitas, K. Paškevičius, A. Gapšys, A. Kuzmickas, Z. Brazauskas.

Elektrotechnikų VEK sudarė: pirmininkas – LŪT Energetikos valdybos viršininkas J. Nekrašas; nariai: S. Marazas, P. Vaičys, V. Česonis, A. Martinaitis, A. Seilius, V. Raudonikis.

KPI Vilniaus filialo dekanas S. Marazas įsakymu diplominius darbus buvo leista ginti šioms pirmiesiems filialo diplomantams:

Pramonės įmonių elektrinių įrengimų specialybė

1. Vaduokliui Broniui, 2. Škollerui Vladimirui, 3. Ožechovui Volfui, 4. Keturkai Albinui, 5. Šemetai Stanislovui, 6. Juršui Vladui, 7. Lanaitei Sarai, 8. Liatukui Vytautui, 9. Ramanauskui Jonui, 10. Urbonui Petriui, 11. Pimpei Eugenijui, 12. Totoriui Feliksui, 13. Urbanovič Galinai, 14. Juodžiui Vytautui, 15. Jančiui Mindaugui, 16. Eriugros Vitalijui, 17. Ivanovui Danieliui, 18. Kulbiui Vladui, 19. Vereščiak Rimui, 20. Bieliavičiui Pranui, 21. Kalveliui Juozui, 22. Rakauskui Vytautui, 23. Steponavičiui Broniui, 24. Strumskiui Antanui, 25. Skrodeniui Vaclovui, 26. Strogui Dmitrijui, 27. Steckiui Vitoldui, 28. Šifrin Borisui, 29. Taruliui Broniui, 30. Vasiljevui Anatolijui.

Mašinų gamybos technologijos specialybė

1. Katkevičiui Kazimierui, 2. Tamašauskui Mečiui, 3. Šablauskui Zenonui,

*Viršuje dešinėje –
Diplominį darbą gina Albertas Inta
(nuotrauka iš kino juostos)*

*KPI rektorius prof. K. Baršauskas
įteikia diplomus pirmiesiems filialo
diplomantams*

4. Semaško Petrui, 5. Zmejauskui Antanui, 6. Tamošiūnui Vladui, 7. Kukauskui Jonui, 8. Grinblatui Dovydui, 9. Račeliui Kaziui, 10. Lukaševič Leonorai, 11. Mickevičiui Karoliui, 12. Intai Albertui, 13. Benkovič Borisui, 14. Žilinskui Vladimirui, 15. Grečionok Eugenijui, 16. Dorfman Michailui, 17. Šleifmanui Viktorui, 18. Matusevič Eduardui, 19. Orlovai Žanai, 20. Segal Basei, 21. Rusakovui Pavelui, 22. Vasiljevui Michailui, 23. Osipovai Galinai, 24. Vitui Maratui, 25. Vladeslavlevui Aleksandrui, 26. Vostrenkovui Semionui.

Pramonės ir civilinės statybos specialybė

1. Jasinkaitei (Pavalkienei) Zitai, 2. Andriušiui Pranui, 3. Baronui Petrui, 4. Budykinai Alai, 5. Černevičiui Jonui, 6. Dovydenienei Nijolei, 7. Bogvilai Večeslavui, 8. Kantarovskui Ruvimui, 9. Kuliešiui Vlaclovui, 10. Fišui Dovydui, 11. Janušoniui Broniui, 12. Jakimavičiui Eugenijui, 13. Mimui Kaziui, 14. Mikšiui Adolfui, 15. Rožkovui Eugenijui, 16. Rybalko Vladimirui, 17. Stundžiui Broniui, 18. Sriubšai Kazimierui, 19. Tinovskajai Eugenijai, 20. Tamulynui Jovitui, 21. Žvirinskiui Henrikiui.

Visi šie 77 diplomantai ir vėliau dar statybininkė E. Vapšienė sėkmingai parengė ir apgynė diplominius darbus ir tapo pirmąja KPI Vilniaus filialo inžinierių laida.

Filialo materialinės bazės pokyčiai

Vilniaus filialo plėtra turėjo didelę perspektyvą, todėl daug darbo reikėjo ne vien kasdienos uždaviniams spręsti, bet ir pasirūpinti netolima ateitimi. Nei studijų proceso plėsti, nei mokslo darbų vykdyti nebuvo įmanoma be reikiamų patalpų. O ir turimosios nebuvo pritaikytos aukštosios mokyklos reikmėms.

Aprašomuoju metu darbas vyko trijuose rūmuose. Centrinuose rūmuose (Gorkio gatvė 73, dabar Aušros Vartų g. 7A) įsikūrė filialo administracija ir būsimasis Prietaisų gamybos fakultetas, pirmuosiuose rūmuose (Basanavičiaus g. 28) – būsimasis Mechaninės technologijos fakultetas, antruosiuose rūmuose (Mindaugo g. 14) buvo įrengtos statybos specialybių katedros, auditorijos ir braižyklos. Bet problemų buvo daug.

Buvusiuose unitų vienuolyno, o vėliau Vilniaus pedagoginio instituto rūmuose įsikūrusio KPI Vilniaus filialo patalpos buvo šildomos krosnimis ir normaliai apšildyti didžiulius koridorius ir buvusias „celes“ buvo neįmanoma. Todėl filialo vadovybė pirmiausia ėmėsi energingai spręsti centrinio šildymo sistemos įrengimo klausimą.

1962 m. KPI Vilniaus filialas centrinuose rūmuose turėjo 12 auditorijų (850 m²) ir 7 laboratorijas (810 m²). Šie rūmai, priklausę Pedagoginiam institutui, iš dalies buvo pradėti rekonstruoti

Rektorius K. Baršauskas sveikina pirmąją filialo laidą

Puiku, kai diplomas jau rankose

ir pritaikomi technikos studijoms, dalis patalpų buvo kapitaliai remontuojama. Buvo sutvarkytas elektros apšvietimas, vėdinimo sistema, dalis patalpų gavo teisę naudoti dujas.

Ir kituose filialo rūmuose buvo vykdomi remonto darbai. Pirmuosiuose rūmuose (Basanavičiaus g. 28) turėta 11 auditorijų (740 m²) ir 6 laboratorijas (520 m²), antruosiuose rūmuose (Mindaugo g. 14) – 8 auditorijas (390 m²) ir 6 laboratorijas (470 m²). Bendras auditorijų, braižyklų ir laboratorijų fondas sudarė 3 780 m². Taigi eksploatuoti nepritaikytas patalpas, jas remontuoti socialistinio deficito sąlygomis buvo tikrai sunku. Tai buvo pagrindinis ūkio darbuotojų rūpestis.

Ir vis dėlto filialas 1962 m. jau turėjo įsteigęs keletą laboratorijų, kuriuose vyko ne tik studijų procesas, o ir moksliniai tyrimai. Medžiagų atsparumo ir statybinių konstrukcijų bandymo laboratorija turėjo naujausio tipo mašinas. Jos buvo naudojamos ir moksliniams darbams. Chemijos laboratorija turėjo įrangą statybinėms medžiagoms tirti. Fizikos laboratorijoje veikė trys skyriai: 1. Mechanikos ir molekulinės fizikos; 2. Optikos; 3. Elektros ir magnetizmo. Gerai įrengta buvo Elektrotechnikos laboratorija su šešiais skyriais: 1. Bendrosios elektrotechnikos darbų; 2. Teorinės elektrotechnikos; 3. Elektrinių matavimų; 4. Elektros mašinų; 5. Elektrotechninių medžiagų; 6. Elektros energijos tiekimo. Intensyviai buvo įrenginėjamos Elektros mašinų ir pavarų, Radiotechnikos, Elektroninių ir joninių prietaisų laboratorijos. Tris įrengtas laboratorijas, nuosekliai papildomas naujais įrenginiais, aparatais ir prietaisais, jau turėjo mechanikai: 1. Metalų technologijos; 2. Metalotyros; 3. Automobilių.

Buvo daug dirbama įrengiant dar 4 laboratorijas: 1. Metalų pjovimo staklių; 2. Techninių matavimų; 3. Metalų pjovimo ir mašinų teorijos; 4. Mašinų detalių.

Mokslinį darbą plėtojant

KPI Vilniaus filialo prorektoriaus docento Aleksandro Čyro energingai vadovaujamą filialą nuolat papildydavo gabūs žmonės. Daugelis jų net ir sunkiausiomis sąlygomis,

esant labai dideliame užimtume vakarais, dieną turėjo galimybes vykdyti mokslinius tyrimus, rengti mokomąsias priemones, rašyti vadovėlius. Buvo atliekami dar negausūs ūkiskaitiniai darbai. Apie tai rašoma KPI Vilniaus filialo mokslinės tarybos posėdžio, įvykusio 1961-12-20, protokole [3.5, p. 7–8]. Taikomosios mechanikos katedra, o jai skilus – Metalų apdirbimo katedra vykdė sutartį su „Žalgirio“ gamykla. Darbo vadovu buvo katedros vedėjas B. Liaudis. Kitam ūkiskaitiniam darbui vadovavo e. doc. p. A. Kudzys. Sutartis buvo sudaryta su Vilniaus gelžbetoninių atramų gamykla.

Apie filialo mokslinius darbus KPI laikraštyje filialo prodekanas A. Kudzys rašė: „Mūsų dėstytojai nuolat lankosi pramonės įmonėse ir konsultuoja gamybininkus... Statybos katedros darbuotojai (docentai Kriščiūnas ir Kudzys, t. m. kand. Izraelis), naudodami elektroterminį armatūros įtempimo metodą, paruošė naują gelžbetoninių stiebų gamybos technologiją, pagal kurią stiebai Vilniaus atramų gamykloje jau gaminami. Tai vien tik šioje gamykloje leis kasmet sutaupyti 200 000 rub., 320 tonų metalo. Gamykloje pagal Statybos katedros kolektyvo paruoštą projektą pirmą kartą mūsų respublikoje veikia pilnai suremontuotos šutinimo kameros, kuriose gelžbetoninių stiebų šutinimo procesas trunka tik 15–16 val.

Metalų apdirbimo katedros kolektyvas, vadovaujamas doc. Liaudžio, drauge su „Žalgirio“ staklių gamyklos darbuotojais ištyrė ir nustatė didelio stiprumo špyžiaus gamybos būdus.

Filialo chemikai, vadovaujami doc. Nickaus, padeda „Raudonosios ausros“ stiklo fabrikui įsisavinti stiklo karoliukų, reikalingų elektrografiniu būdu ryškinant dauginamus brėžinius, gamybą“ [3.6, p. 1].

Mokslo darbai buvo vykdomi ir kitose laboratorijose. Jau 1961 – 1962 mokslo metų pavasario semestre veikė gerai įrengta Elektrotechnikos laboratorija. Ją įrengti ir aprūpinti reikalingais prietaisais, aparatais ir įrenginiais padėjo Vilniaus pramonės įmonės: Televizijos mazgų, Suviršinimo aparatų ir kitos gamyklos. Šioje laboratorijoje jau imta vykdyti mokslinius tyrimus. Elektrotechnikos katedros etatiniai dėstytojai – S. Marazas, M. Paulauskas, P. Vaičys, K. Kunigėlis tyrė transformatorinės alyvos, dielektrikų savybes ir kt. [3.7, p. 12].

Filialo mokslininkai paskelbė daug straipsnių tiek visosąjunginėje, tiek respublikinėje

mokslinėje-techninėje spaudoje, skaitė pranešimus mokslinėse konferencijose. Vyr. dėstytojas P. Vaičys sukonstravo ir pagamino universalų megometrą, kuris buvo eksponuojamas Liaudies ūkio pasiekimų parodoje Maskvoje. Doc. A. Kudzio vadovaujami mokslininkai už darbą apie elektroterminio metodo pritaikymą gelžbetoninių elektros linijų atramų gamybai gavo 1 500 rub. Vyriausybės premiją.

Bet apskritai filialo katedrose mokslinis darbas buvo plėtojamas silpnai. Katedrų laboratorinė bazė buvo skurdi. Negavusi poliarizacijos aparato, Mechanikos katedra negalėjo atlikti planuoto darbo eksperimentų taikant fototamprumo metodą, negavus reikalingos aparatūros liko nebaigtas vibracijos ir ultragarso įtakos silikatų kristalinimui tyrimas ir t. t.

1962 m. tik vienas filialo mokslininkas vadovavo vieninteliam aspirantui, būtent doc. A. Čyras – neakivaizdiniam aspirantui H. Gyliai.

Bet 1962 m. gegužės 9 d. KPI Vilniaus filialo mokslinės tarybos posėdyje buvo pristatytas 1962–1970 m. daktaro disertacijų (habilitacijų) rengimo planas. Šiame plane jau buvo numatyta, kad daktaro disertacijas gins: A. Kudzys – 1967 m., A. Čyras – 1968 m., I. Nickus – 1969 m., V. Kriščiūnas – 1969 m., B. Liaudis – 1970 m. ir A. Rusteika – 1969 m. Užmojai buvo gražūs, bet planus realizavo tik A. Čyras ir A. Kudzys.

Filialo studentų džiaugsmas ir rūpesčiai

Gausėjant dieninio skyriaus studentų, KPI Vilniaus filialas ėmė įgyti vis solidesnės aukštosios mokyklos bruožų. Tam didelę reikšmę turėjo faktas, kad 1962 m. išleista pirmoji absolventų laida. Inžinierių diplomus gavo 26 mašinų gamybos, 30 pramonės įmonių elektrifikavimo bei 22 pramonės ir civilinės statybos absolventai.

Vilniaus filialas pagrįstai didžiavosi tuo, kad, palyginti su „metropolija“ – Kauno politechnikos institutu, filiale diplominiai darbai buvo ginami ne instituto rūmuose, o gamybinėse organizacijose. Mašinų gamybos diplomantai gynė savo darbus Eksperimentinio mokslinio tiriamojo metalo pjovimo staklių instituto Vilniaus filiale ir Šlifavimo staklių gamykloje, elektrikai – specialiajame

konstrukcijų biure prie „Elfos“ gamyklos, o statybininkai – projektavimo institute „Lietprojektas“.

Diplominių darbų gynimuose dalyvavo daug tų įstaigų specialistų. Jie pateikdavo daugybę klausimų diplomantams. Dauguma diplominių darbų recenzentų taip pat buvo gamybininkai, dažniausiai patyrę tam tikros srities specialistai.

Pirmosios laidos diplominių darbų gynimas įrodė, kad KPI Vilniaus filialas kvalifikuotai rengia inžinierius. Filialo mokslinė taryba tai pabrėžė viename savo posėdžių, bet ir pažymėjo, kas taisytina studijų procese.

KPI Vilniaus filiale 1962 m. studentų laisvalaikis pastebimai pagerėjo. Buvo organizuojami poilsio vakarai, susitikimai su kitų aukštųjų mokyklų studentais, literatūriniai vakarai, ėmė burtis meno saviveiklos rateliai.

H. Gylis

Doc. A. Kudzys 1961 m. gavo vyriausybės premiją už elektroterminio metodo pritaikymą gelžbetoninių atramų gamybai

A. Gineitis

J. Mykolaitis

1962 m. KPI Vilniaus filiale buvo sumanyta suorganizuoti liaudiškos pakraipos meno kolektyvą. Susibūrė 4 porų šokių entuziastų grupė. Pritariant filialo vadovui A. Čyrui, kuris pats buvo aistringas meno saviveiklininkas, mokėjo gana gerai groti akordeonu, skambinti fortepijonu, buvo kreiptasi į Valstybinio liaudies dainų ir šokių ansamblio šokėją ir Vilniaus universiteto ansamblio repetitorių Adomą Gineitį siūlant organizuoti šokių būrelį.

Jau 1962 m. rudenį, pasiskolinę drabužius, dešimt šokėjų surengė pirmąjį koncertą. Akomponavo J. Gumauskas. Tokia buvo pradžia. Vėliau kolektyvui daug padėjo Kalbų katedros dėstytojas J. Mykolaitis, buvęs Valstybinio ansamblio orkestro muzikantas. Jis subūrė lietuvių liaudies instrumentų orkestrą. Pirmą kartą šokėjai su savuoju orkestru koncertavo 1965 m. Nuo tada kolektyvą galima laikyti ansambliu. Buvo koncertuojama ne tik Lietuvoje, bet ir Latvijoje, Ukrainoje. A. Gineitis ir J. Mykolaitis dirbo su ansambliu iki 1971 metų. Nuo 1971 iki 1974 metų pasikeitė net keturi ansamblio vadovai.

Kultūrinis studentų gyvenimas Vilniaus filiale ypač pagyvėjo įkūrus Studentų klubą ir Studentų tarybą. „Entuziastai kibo į darbą, ir iš karto prasidėjo grumtynės su sunkumais: neturėjome nieko, išskyrus jaunatvišką energiją ir entuziazmą.

Ruošiant poilsio vakarus, reikalingas magnetofonas, bet jo nebuvo ir nėra. Kol kas grojame skolintu magnetofonu, skolintomis juostomis. Galbūt todėl muzika pas mus yra per daug „vakarietiška“, maža tarybinių kompozitorių kūrinių. Bet mes dirbame... nors studentams reikia ir dirbti, ir mokytis, atsirado daug entuziastų, kurie įsitraukė į mūsų meno saviveiklą. Tačiau mums trūksta: šokių rateliui rūbų, dramų rateliui – rūbų, grimo ir t. t.

Keletas žodžių apie estradinę orkestrą, kuris susiorganizavo beveik kartu su filialu. Pradėjome repetuoti skolintais instrumentais, šiaip taip gaudavome gaidas. Seksteto dalyviai dirba įvairiose pamainose, bet noras nugali viską.

Repetavome ir rytais, ir vakarais – kaip išeidavo. Tačiau pirmas mūsų pasirodymas per naujametinį vakarą buvo iki šiol... ir paskutinis, nes po Naujų metų skolintus instrumentus turėjome grąžinti...“ [3.8, p. 1].

Iš KPI laikraštyje 1962 m. išspausdinto straipsnio epizodo matyti, kokios buvo tikrosios, o ne propagandinės studentų galimybės „tapti visapusiškai išsilavinusiu tarybiniu žmogumi“. Žavi vis dėlto to meto entuziastai, net sunkiausiomis aplinkybėmis gebėję kurti meno kolektyvus, rengti vakarus, koncertus.

Filiale dar nebuvo studentų visuomeninių organizacijų – nei komjaunimo, nei profsąjungos. Tačiau didžiausią susirūpinimą filialo vadovams kėlė ne studentų laisvalaikis, o jų mokymosi klausimai.

KPI Vilniaus filialo mokslinė taryba dažnai svarstė studijų reikalus. Svarstant 1961–1962 m. egzaminų rezultatus buvo nustatyta, kad stacionaro I kurso ir žemesniųjų vakarinio skyriaus studentų egzaminų rezultatai blogi. Paaiškėjo, kokia yra pažangumo dinamika atskiruose vakariniuose kursuose. I kurse egzaminų neišlaikė 49 %, II kurse – 45 %, III kurse – 35 %, IV kurse – 24 %, V kurse – 14 % ir VI kurse – 9 % studentų. Taigi prasčiausiai atrodo pirmieji kursai. Daugiausia įsiskolinimų buvo iš aukštosios matematikos, braižomosios geometrijos ir medžiagų atsparumo.

Siekiant „priartinti aukštąją mokyklą prie gamybos“, dar 1959 m. TSRS buvo nutarta taikyti naują studijų tvarką. Ta tvarka buvo įdiegta ir Kauno politechnikos institute bei

Dešinėje – KPI filialo ansamblio šokėjai Latvijoje

jo Vilniaus filiale. Naujai įstojusieji į KPI dieninį skyrių turėjo dvejus metus dirbti gamyboje: dieną dirbti, vakare – studijuoti. Buvo numatyta, kad studentams mokės atlyginimą ir per dvejus metus jie įveiks 1,5 metų ankstesnės tvarkos numatytą dieninio mokymo kursą. Po dvejų metų studentai jau studijuotų normaliai ir tolesnės studijos trukmę 3,5 metų. Įprastinių studijų metu praktikų buvo numatyta atsisakyti ir palikti tik ikidiplominę praktiką. Studentai, kurie turėjo gamybinį stažą, turėjo studijuoti 5 metus, kiti – 5,5 metų [3.9, p. 1].

Pirmojo kurso studentai privalėjo įsidarbinti tokiose darbo vietose, kurios būtų artimos būsimajai specialybei. Bet susipažinus su pirmakursių įdarbinimu, paaiškėjo, kad daugiausia taip nėra. Tarkim, Televizijos mazgų gamykloje dirbo 13 studentų, tačiau dėl blogų darbo sąlygų, priverstinio dykinėjimo ir mažo uždarbio dalis išėjo ir įsidarbino kitur. Dauguma neturėjo nuolatinių darbo vietos, dirbo pagalbiniais darbininkais, kur būsimą specialybę net nekvepėjo. Mėnesinis darbo užmokestis tebuvo apie 22–23 rublius. Studentams neduodavo išieiginių dienų, dažnai tekdavo dirbti viršvalandžius. „*Meistras Samsonovas stengiasi visaip trukdyti studentams sąžiningai dirbti ir reikalauja, kad jie dirbtų kuo daugiau ir taip, kad kaip nors gaminių „prastumtų pro kontrolierių“*“ [3.10, p. 1]. Būdavo ir tokių, kurie nebloggeriai uždirbdavo, pavyzdžiui, Suvirinimo įrengimų gamykloje – po 60–70 rublių per mėnesį, bet jų mokslo pažangumas buvo blogas: iš 33 studentų – 22 dvejetai.

1962 m. KPI Vilniaus filiale įvykusiame pasitarime studijų klausimais dalyvavęs Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo komiteto pirmininkas V. Kuzminskis kvietė padėti taisyti. Esą „*negali būti tokių faktų, kad studentas, norėdamas uždirbti 100 ir daugiau rublių, dirba viršvalandžius naktinėje pamainoje, o vėliau miega paskaitose ir jas praleidžia*“ [3.10, p. 1]. Bet pirmininkas V. Kuzminskis nepateikė receptų, kaip uždirbti tą 100 rublių ir nemiegoti paskaitose.

Taigi „aukštosios mokyklos priartinimas prie gamybos“ buvo viena iš nepavykusių voliuntaristo N. Chruščiovo reformų. Tai įrodė realus gyvenimas. Nelengvos buvo ir „tikrųjų“ vakarinių studijų. Apie tai KPI laikraštyje dėstė vienas iš diplomantų: „... *ar sunku yra studijuoti, neatsitraukiant nuo*

gamybos? Be abejo, sunku. Norint sėkmingai mokytis, būtina racionaliai išnaudoti laiką: jokių būdų nepraleisti paskaitų, vesti smulkius užrašus, dalyvauti seminaruose ir praktikos darbuose, o ypač svarbu laiku gauti įskaitas ir išlaikyti egzaminus. Studijuojantiems neatsitraukiant nuo gamybos, akademinis įsiskolinimas yra pražūtingas. Be to, reikia tinkamai sutvarkyti savo asmeninį gyvenimą, kad nė viena minutė nenueitų veltui... Tačiau svarbiausias priekaištas institutui yra tas, kad dar pasitaiko dėstytojų, kurie visai neturi gamybinio patyrimo, kurių dėstymas yra abstraktus <...>“ [3.11, p. 3].

Vakarinės studijos iš studentų reikalauja ypač didelio pasiryžimo, valios, geros sveikatos. Sunkiai atidirbus darbo dieną (nuo 1960 m. – 7 valandų) gamyklose, statybose ar įstaigose, auditorijoje nelengva susikaupti, suprasti ir įsisąmoninti dėstomą dalyką. Tenka daug padirbėti ir namuose: skaityti vadovėlius, užrašus, spręsti uždavinius, rengti kursinius projektus, rašyti referatus ir kt. Laisvalaikio beveik ir nelieta. Taigi gautas vakarinių studijų diplomą nusipelnė ypatingos pagarbos ir pripažinimo. Šiaip ar taip, vakarinių studijų absolventų praktinė parengtis, palyginti su dieninį skyrių studentais, visada buvo geresnė. Tai bene vienintelis vakarinių studijų privalumas.

1962 m. KPI Vilniaus filialas pelnytai šventė reikšmingą pergalę: sėkmingai baigė mokslus ir inžinieriaus diplomus gavo pirmieji 78 absolventai. Filialo vadovas, KPI prorektorius doc. A. Čyras rašė, kad „*Pirmosios inžinierių laidos diplominiai darbai – filialo mokomojo proceso veidrodis. Šiam labai atsakingam egzaminui kolektyvas ruošėsi labai atidžiai <...>, gynimas parodė, kad diplomantai paruošti gerai. Apie diplominių darbų kokybę kalba ir tai, kad iš 21 statybininko diplominio darbo Valstybinėje egzaminų komisijoje įvertinti labai gerai 10, gerai – 10 ir tik vienas darbas – patenkinamai*“ [3.12, p. 2].

Pirmieji filialo fakultetai

1961–1962 mokslo metų pabaigoje KPI Vilniaus filiale dirbo 47 etatiniai ir 62 valandiniai dėstytojai. 14 jų turėjo mokslų kandidato laipsnį. Jau kitais mokslo metais buvo numatyta etatinių dėstytojų skaičių reikšmingai padidinti, nes labai daugėjo studentų.

B. Liaudis

Nuo 1962 m. liepos 1 d. KPI Vilniaus filiale buvo įsteigti 2 fakultetai: Mechaninės technologijos ir Prietaisų gamybos. Mechaninės technologijos fakulteto dekanu buvo paskirtas Borisas Liaudis, Prietaisų gamybos fakulteto – Stanislovas Marazas.

Borisas Liaudis 1950 m. baigė Dniproderžinsko metalurgijos institutą. Dirbo gamybininku, o vėliau instituto moksliniu bendradarbiu, TSRS Liaudies ūkio tarybos moksliniu sekretoriumi. 1954 m. parengė ir apgynė technikos mokslų kandidato disertaciją. Nuo 1960 m. dėstė KPI Vilniaus vakariniame fakultete, vėliau KPI Vilniaus filiale. 1962 m. tapo docentu ir Mechaninės technologijos fakulteto dekanu.

Stanislovas Marazas – KPI Elektrotechnikos fakulteto dekanas 1963–1973 m. Elektros mašinų katedros vedėjas 1967–1972 m. Mažo galingumo elektros mašinų žinybinės laboratorijos, įkurtos 1961 m., vienas iš mokslinių vadovų. Tyrė ir rengė vienfazių asinchroninių mažo galingumo elektros mašinų automatizuoto skaičiavimo ir optimalaus projektavimo metodiką ir kūrė naujo tipo mažo galingumo variklius.

Tuo pat metu buvo reformuota Mechanikos-matematikos katedra. Ji skilo į dvi – Matematikos ir Mechanikos – katedras. Matematikos katedra buvo priskirta Prietaisų gamybos fakultetui, o Mechanikos katedra – Mechaninės technologijos fakultetui. Pastarajam fakultetui buvo priskirta ir nuo 1962 07 01 naujai įsteigta Mašinų teorijos katedra.

Naujus 1962–1963 mokslo metus KPI Vilniaus filialas pradėjo turėdamas 7 katedras ir 3 metodines komisijas, kurios faktiškai atliko katedrų vaidmenį.

1962–1963 mokslo metais KPI Vilniaus filialo studentų skaičius peržengė tūkstantį. Dieniniame filialo skyriuje studijavo 524 studentai, vakariniame skyriuje – 1 182 studentai. Taigi iš viso studijavo 1 706 jaunuoliai ir merginos. Prietaisų gamybos fakultete studijavo 726 studentai: 288 dieniniame ir 438 vakariniame skyriuose. Dieniniame skyriuje buvo 3 specialybės: 1) radijo aparatūros gamybos technologija ir konstravimas; 2) skaičiavimo mašinos ir prietaisai; 3) elektros pavaros ir gamybinių mechanizmų automatizacija. Prietaisų gamybos fakultete

1962–1963 mokslo metais dirbo 81 etatinis dėstytojas ir 61 dėstytojas-valandininkas. Jie buvo pakviesti iš įvairių įmonių bei organizacijų kaip aukštai kvalifikuoti specialistai. Fakultete veikė 6 laboratorijos ir užsienio kalbų kabinetas, pradėtos komplektuoti ir įrengti Elektros mašinų ir pavarų bei Siųstuvų ir imtuvų laboratorijos.

Mechaninės technologijos fakultete studijavo 870 studentų: 236 dieniniame ir 614 vakariniame skyriuose. Dieniniame skyriuje buvo 5 specialybės: 1) metalo apdirbimas spaudimu; 2) suvirinimo technologija ir įrengimai; 3) pramoninė ir civilinė statyba; 4) gelžbetoninių dirbinių technologija (iš Kauno) ir 5) mašinų statybos ir plastmasių technologija (iš Kauno). Vakariniame skyriuje buvo 3 specialybės: 1) mašinų gamybos technologija; 2) automobilių transportas; 3) pramoninė ir civilinė statyba. Prie Mechaninės technologijos fakulteto vakarinio skyriaus buvo priskirtas Bendratechninis skyrius, kuriame studijavo 130 studentų. Mechaninės technologijos fakultete 1962–1963 mokslo metais dirbo 39 etatiniai dėstytojai, kurių 9 turėjo mokslinius laipsnius ir 29 dėstytojai-valandininkai – patyrę specialistai iš gamybinių organizacijų.

Fakultete veikė 2 laboratorijos: Medžiagų atsparumo bei Metalų technologijos ir metalotyros. Buvo pradėta kurti Automobilių laboratorija. Veikė statybos bei piešimo kabinetai. Dalį laboratorinių darbų studentai važiuodavo atlikti į Kauną, dalį – į šlifavimo staklių, grąžtų gamyklų laboratorijas.

Prietaisų gamybos fakultete veikė Elektrotechnikos ir Matematikos katedros bei Fizikos ir Chemijos metodinės komisijos. Elektrotechnikos katedroje dirbo: vedėjas – doc. t. m. k. S. Marazas, e. doc. p., t. m. k. M. Paulauskas, vyr. dėst. P. Vaičys, asistentai T. Žemaitis ir K. Kunigėlis. Matematikos katedrą sudarė: vedėjas – e. doc. p., fiz.-mat. m. k. R. Uždavins, vyr. dėst. L. Janulionis (kartu ir vienas fakulteto prodekanų), vyr. dėst. A. Miliušas, vyr. dėst. A. Šeputis, vyr. dėst. T. Bilkis, asist. V. Gurskis, asist. J. Stankevičius. Puse etato dar dirbo V. Tolėikytė, I. Ambraziejūnaitė ir E. Degutytė. Matematikos katedros vedėju išrinktas Romualdas Uždavins 1955 m. baigė Vilniaus universiteto Fizikos-matematikos fakultetą. Paskui studijavo Lietuvos mokslų akademijos Fizikos ir matematikos institute aspirantūroje bei tuo pačiu metu mokytojavo. Jau nuo 1956 m. buvo priimtas eiti

M. Paulauskas

ne pagrindines pareigas į VU Bendrosios matematikos katedrą. Nuo 1958 m. dirbo minėtojo instituto jaunesniuoju moksliniu bendradarbiu. 1962 m. apgynė disertaciją ir gavo fizikos-matematikos mokslų kandidato laipsnį. 1964 m. tapo docentu. KPI Vilniaus filiale katedros vedėju R. Uždavins dirbo iki 1967 m. Kai buvo išrinktas Vilniaus universiteto Skaičiavimo matematikos katedros vedėju, filiale jis dar kurį laiką dirbo valandiniu dėstytoju.

Filiale jau nuo pat KPI Vakarinio fakulteto Vilniaus skyriaus įsteigimo labai daug dėmesio buvo skiriama aukštajai matematikai. Buvo manoma, kad „...*tvirtas aukštosios matematikos žinių įsisavinimas ne tik padeda geriau suprasti specialiąsias technines disciplinas aukštesniuose kursuose, bet ir žymiai sutvirtina būsimo inžinieriaus techninių žinių bagažą, leidžia spręsti pačias sudėtingiausias šių dienų mokslo ir technikos problemas*“ [3.13, p. 1].

Išskirtinį dėmesį matematikos dalykams skyrė ir filialo vadovas doc. Aleksandras Čyras. Jis akcentavo būtinybę išugdyti būsimojo inžinieriaus mokėjimą taikyti matematikos metodus praktiniams uždaviniams spręsti. Jo iniciatyva kaip atskiri dalykai buvo įvesti matematinės skaičiavimo mašinos ir programavimas. Dar tais metais Matematikos katedros vedėjas R. Uždavins teigė, kad „ateis laikas, kad programavimą turės žinoti kiekvienas, kaip dabar daugybės lentelę“ [3.14, p. 14].

Matematinį skaičiavimo mašinų ir programavimo dalykui išdėstyti buvo skirta 60 akademinių valandų dieninio skyriaus studentams ir 22 akademinės valandos – vakarinio skyriaus studentams. Šį naują dalyką katedra buvo pasiūliusi parengti jaunoms specialistėms E. Degutytei ir V. Toleikytei. Tačiau žinoma, kad dalyką dėstė A. L. Telksnys.

Adolfas Laimutis Telksnys – įžymus informatikos specialistas, ilgainiui tapęs habilituotu daktaru, profesoriumi, Lietuvos mokslų akademijos tikruoju nariu akademiku. KPI Vilniaus filialo vadovas A. Čyras buvo matematinio programavimo metodų taikymo konstrukcijų tyrimams pradininkas ir didelis entuziastas, todėl neatsitiktinai jis labai vertino šį dalyką ir siekė, kad jį dėstyčiau aukščiausios kategorijos specialistai. Reikia pažymėti, kad vėliau, jau VISI, prof. A. L. Telksnys buvo instituto tarybos nariu.

Fizikos metodinę komisiją sudarė: pirmininkė, vyr. dėst. H. Gutmanienė, vyr.

dėst. P. Breivė, asistentai A. Šatas, P. Jurėnas, R. Banienė. B. Naruševičienė, E. Charitienė. Puse etato dirbo L. Bastytė.

Chemijos metodinę komisiją sudarė: pirmininkas doc. t. m. k. I. Nickus, doc. ch. m. k. M. Priluckaja, vyr. dėst. R. Likšienė, asistentai A. Raudeliūnienė, P. Vosylius, D. Slankauskienė.

Hinda Gutmanienė 1937 m. baigė Vytauto Didžiojo universiteto Gamtos-matematikos fakultetą ir gavo fiziko diplomą. Mokytojavo Kauno mokyklose, o prasidėjus karui atsidūrė Kazachstane. Mokytojavo Alma Atos, o vėliau – Zavodonskovsko vidurinėse mokyklose. 1945 m. grįžo į Lietuvą. Nuo 1946 m. pradėjo dirbti Vilniaus valstybinio universiteto Bendrosios fizikos katedroje. Nuo 1960 m. dirbo KPI Vilniaus filiale vyr. dėstytoja. 1963 m. rugsėjo–lapkričio mėnesiais ėjo Fizikos katedros vedėjos pareigas. Nuo 1972 m. sausio išėjo į pensiją.

Ipolitas Nickus 1952 m. baigė Kauno politechnikos instituto Cheminės technologijos fakultetą ir, įgijęs silikatų technologijos inžinieriaus specialybę, ėmė dirbti KPI Fizikinės chemijos katedroje vyr. laborantu, kiek vėliau – asistentu. Nuo 1953 m. trejus metus buvo Uralo politechnikos instituto (Sverdlovske) aspirantu. 1956 m. apgynė disertacinį darbą ir tapo technikos mokslų kandidatu, po kelerių metų – docentu. Nuo 1961 m. ėmė dirbti KPI Vilniaus filiale, buvo katedros vedėju, Vietos komiteto pirmininku.

1963 m. birželio 24 d. vietoj Fizikos ir Chemijos metodinių komisijų buvo įsteigtos Bendrosios fizikos ir Chemijos katedros. Bendrosios fizikos katedros vedėjo pareigas laikinai ėjo H. Gutmanienė, o Chemijos katedros vedėju buvo išrinktas I. Nickus.

Mechaninės technologijos fakultete veikė Metalų apdirbimo, Mechanikos, Statybos ir Mašinų teorijos katedros bei Užsienio kalbų ir Techninės braižybos metodinės komisijos. Metalų apdirbimo katedrą sudarė: vedėjas – doc. t. m. k. B. Liaudis, e. doc. p. V. Valaitis, vyr. dėst. L. Klimavičius ir asistent. J. Ališauskaitė. Mechanikos katedrą sudarė: vedėjas – doc. t. m. k. A. Čyras, doc. t. m. k. A. Rusteika, e. doc. p. E. Maksimavičius, vyr. dėst. V. Kulakauskas. Puse etato dirbo V. Jemeljanovas. Statybos katedrą sudarė: vedėjas – doc. t. m. k. V. Kriščiūnas, doc. t. m. k. A. Kudzys, vyr. dėst. V. Tulevičius, asist. R. Vadlūga. Puse etato dirbo V. Pranaitis ir G. Izraelis.

R. Uždavins

A. Miliušas

A. Raudeliūnienė

A. Glemžienė

A. Martinaitis

Mašinų teorijos katedrą sudarė: vedėjas – doc. t. m. k. D. Maciulevičius, doc. t. m. k. R. Jonušas, vyr. dėst. ek. m. k. A. Martinaitis, e. doc. p. K. Paškevičius, asist. J. M. Nemira. Puse etato dirbo A. Gapšys ir A. Kuzmickas.

Daumantas Maciulevičius 1951 m. baigė Kauno politechnikos instituto Mechanikos fakultetą ir gavo mašinų gamybos inžinieriaus diplomą. Dirbo gamybininku, o 1952 m. įstojo į LTSR MA Fizikos-technikos instituto aspirantūrą. Nuo 1953 m. buvo komandiruotas į TSRS MA Mašinų mokslo institutą Maskvoje, kur parengė ir apgynė disertaciją. Gavo technikos mokslų kandidato laipsnį. Nuo 1956 m. dirbo minėtame Fizikos-technikos institute, paskui – Energetikos ir elektronikos institute, o nuo 1962 m. – KPI Vilniaus filiale.

Užsienio kalbų metodinę komisiją sudarė: pirmininkė vyr. dėst. A. Glemžienė ir asistentai A. Sabonienė, R. Saugėnienė, E. Adomėnienė, M. Kybartienė, A. Kryžauskaitė, B. Laukaitienė, A. Žitkutė bei K. Rukšėnas.

Techninės braižybos metodinę komisiją sudarė: pirmininkas – doc. t. m. k. J. Charitas, vyr. dėstytojai V. Klimavičius, S. Taunys, B. Paškevičius ir asist. V. Šimonis.

Aldona Glemžienė 1959 m. baigė Vilniaus valstybinį pedagoginį institutą ir gavo anglų kalbos specialisto diplomą. Dirbo Lietuvos žemės ūkio akademijoje, nuo 1960 m. – KPI Vilniaus filialo vyr. dėstytoja. Nuo 1963 m. buvo Kalbų katedros vedėja.

Judelis Charitas nuo 1938 iki 1941 m. studijavo statybą Vytauto Didžiojo universitete. Karo metais kartu su tėvais buvo evakuotas į TSRS gilumą. 1945 m. baigė Tomsko geležinkelių transporto institutą. Grįžęs į Lietuvą 1945–1948 m. dirbo LTSR Ministrų Tarybos Transporto ir ryšių skyriaus viršininko padėjėju. Nuo 1948 m. studijavo Leningrado elektrotechnikos, signalizacijos ir ryšių institute, braižomosios geometrijos specialybės aspirantūroje. 1951 m. apgynė disertaciją ir dirbo Vilniaus geležinkelių transporto technikumо dėstytoju bei ėjo ne pagrindines vyr. dėstytojo pareigas KPI Braižomosios geometrijos katedroje. Nuo 1953 m. buvo perkeltas į Baltarusijos geležinkelių transporto institutą, kur iki 1961 m.

dirbo Braižomosios geometrijos ir grafikos katedros vedėju. Paskui atvyko į Vilnių ir buvo KPI Vilniaus filialo docentu.

Metodinių komisijų vietoje (1963 06 24) buvo įkurtos Kalbų ir Braižybos katedros. Buvę šių komisijų pirmininkai tapo katedrų vedėjais.

Vadinamosioms bendrosioms katedroms (ne fakultetinėms) buvo priskirta Marksizmo-leninizmo katedra, kurią sudarė: vedėjas – A. Marcellis ir nariai N. Nikolajeva, S. Lazutka, Adelsina, Z. Barkauskienė, O. Petraškevičius, J. Bacevičius ir A. S. Babičas. KPI Vilniaus filialo praėjusių mokslo metų ataskaitoje buvo tvirtinama, kad „*visos katedros dėstytojų darbo rezultate studentai visumoje giliai ir kryptingai įsisavino marksizmo-leninizmo teoriją, TSKP XXII suvažiavimo medžiagą*“. Bet ten pažymėta, kad „*dalis (nors ir nežymi) studentų nepajėgia arba nenori kūrybingai įsisavinti marksizmo-leninizmo teorijos. Dar ne visiems studentams marksizmas-leninizmas tapo jų pasaulėžiūros pagrindu. Pas kai kuriuos studentus pasitaiko nesveikų nuotaikų, buržuazinės nacionalistinės ideologijos pasireiškimų*“. Ataskaitoje dejuojama, kad „*kai kurie studentai ima, nors ir pridengtai, ginti neteisingas pažiūras, reiškia nepasitikėjimą komunistų statyba, partijos politika, ypač nacionaliniu klausimu*“ [3.15, p. 5].

Archyvuiniuose dokumentuose neradome medžiagos, kad KPI Vakarinio fakulteto Vilniaus skyriaus studentai būtų kažkaip reagavę į rezonansinius Lietuvoje 1956 m. Vengrijos įvykius. Bet iš pateiktos ataskaitos matyti, kad chruščiovinio atlydžio baigiamaisiais metais, nepaisant TSRS laimėjimų kosmose, komunizmo statybos šviesia ateitimi mažai kas tikėjo. Marksizmas-leninizmas nei tuomet, nei vėliau taip ir netapo nei studentų, nei dėstytojų pasaulėžiūros pagrindu. Bet iki šito atviro neigimo dar turėjo praeiti beveik 30 metų.

Kol nebuvo įsteigtos metodinės komisijos, į specialiąsias katedras buvo priimti dėstytojai, kurių darbas nebuvo susijęs su tų katedrų profiliu. Pavyzdžiui, Elektronikos katedroje buvo dėstomos visos elektronikos bei radioelektronikos disciplinos, taip pat ir fizika. Metalų apdirbimo katedroje – visi mašinų gamybos specialieji dalykai, taip pat techninė braižyba bei braižomoji geometrija. Statybos katedroje dėstytos visos statybos disciplinos, taip pat chemija.

KPI Vilniaus filialo dėstytojų kolektyvą dar gerokai papildė dėstytojai-valandininkai. Kai kurie, atrodo, ištvėrdavo tik vieną semestrą

ar vienerius mokslo metus, kol įsitikindavo, kad pedagogo darbas anaip tol nėra lengvas. Padėtį gelbėjo dėstytojai, važinėjantys iš Kauno.

Numatoma mokomųjų laboratorijų bazės plėtra

Studijų reikalus dažnai svarstė filialo Mokslinė taryba, kurią dabar sudarė jos pirmininkas A. Čyras ir 17 narių: V. Kriščiūnas, A. Kudzys, M. Priluckaja, S. Marazas, A. Aksomitas, I. Nickus, J. Charitas, B. Liaudis, R. Jonušas, M. Paulauskas, D. Kosciukevičius, R. Uždavins, L. Janulionis, A. Rus-teika, D. Maciulevičius, J. Bacevičius ir A. Marcellis.

Tarybos posėdžiuose buvo aptarinėjami egzaminų sesijų rezultatai, žemo pažangumo priežastys, dėstytojų darbas ir kt. Ypač daug rūpesčio kėlė auditorijų ir laboratorijų stoka, visai nebuvo braižyklų diplominiams projektams rengti.

Įdomu pažymėti, kad dar 1962 m. gruodžio 18 d. Tarybos posėdyje jos mokslinis sekretorius V. Kriščiūnas informavo, kad 1963 m. bus projektuojami KPI Vilniaus filialo naujieji rūmai, kad jau sudaryta planinė projektavimo užduotis. Tai reiškė jau daug stipresnę filialo plėtrą. Aiškėjo būsimos suverenios aukštosios technikos mokyklos Vilniuje kontūrai [3.16, p. 1–124].

1963 m. birželio 18 d. filialo Mokslinės tarybos ir partinės organizacijos bendrame posėdyje buvo konstatuota, kad esamos filialo patalpos „*nepritaiktos mokslo įstaigos poreikiams, ypač laboratorijoms ir kabinetams įrengti <...>. Filiale esančių specialybių mokymo procesui užtikrinti reikalinga įrengti 24 naujas mokymo laboratorijas <...>, filialas <...> bus priverstas dalį auditorijų paversti laboratorijomis. Visa tai sudaro rimtas kliūtis normaliam filialo plėtimuisi ir stiprėjimui.*

Filiale visai nėra braižyklų diplominiams projektavimui ir studentai priversti diplominius projektus atlikti namuose, o tai prieštarauja diplominių darbų paruošimo metodams.

Nuo ateinančių mokslo metų pradžios bus įsteigtas spec. parengimo katedros filialas, kuriam reikės papildomų izoliuotų patalpų...“.

„Labai sunkioje padėtyje yra studentų aprūpinimas bendrabučiais. Šiuo laiku iš viso apgyvendinta tik 25 studentai, tai sudaro tik 27 proc. reikalingų apgyvendinti. Be to, šių

studentų dalis gyvena mokymosi patalpose (Gorkio 73), užimdami 7-ias auditorijas.

Normaliam filialo plėtimui ir jo mokymo bazės sustiprinimui turi būti sudarytas tvirtas pagrindas, t. y. turi būti nedelsiant pradėta projektuoti ir statyti atitinkamų laboratorijų, mokymo patalpų, bendrabučių ir kitokių įrenginių kompleksas, sukoncentruotas vienoje vietoje.

Nutarta (cituojame 2 punktus):

6. *Prašyti LTSR MT Valstybinio aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo komitetą trumpiausiu laiku apsvarstyti ir išspręsti KPI Vilniaus filialo mokymo-laboratorinės bazės išplėtimo klausimą.*

7. *<...> prašyti <...> išskirti 1964 metams limitą KPI Vilniaus filialo mokymo-laboratorijų bazės projektavimui...“.*

Skaitant šį dokumentą krinta į akis du dalykai: 1. KPI Vilniaus filialas sprendžia savo problemas jau visai kaip savarankiška institucija, apeina KPI centrą. 2. Forsuojama veikla sukurti atskirą aukštąją mokyklą, nors tam kalbamuoju momentu nėra nei jai būtinos materialinės bazės, nei reikiamų pedagogų. Neaiški ir ketinamos įkurti aukštosios mokyklos specializacija. Bet KPI Vilniaus filialo vadovybė, ypač prorektorius A. Čyras, genialiai pasinaudojo respublikos dalies vadovų nuostata, kad būtina lietuvininti Vilnių, Vilniaus kraštą, ir tai geriausia daryti steigiant čia lietuviškas mokyklas. Todėl, jausdamas įtakingų Lietuvos TSR veikėjų paramą, Aleksandras Čyras, nepaisydamas KPI centro rodomo skepticizmo, prieštaravimų, mobilizavo visas filialo jėgas savarankiškai aukštajai technikos mokyklai Vilniuje sukurti.

1963 m. Prietaisų gamybos fakultete buvo tik 10 diplomantų, 9 iš jų sėkmingai apgynė diplominius projektus ir gavo pramonės įmonių elektrinių įrengimų inžinieriaus elektriko kvalifikaciją. Negynęs diplominio darbo studentas sirgo ir jo darbo gynimas buvo atidėtas.

1963 m. Mechaninės technologijos fakultetą baigė 38 studentai. 33 diplomantai įgijo mašinų gamybos technologijos, metalo pjovimo staklių ir įrankių specialybę, o 5 diplomantai tapo pramoninės ir civilinės statybos specialistais.

1963 m. vasarą pirmą kartą buvo surengta studentų sveikatingumo stovykla Aukštadvaryje.

Dar 1961 m. pavasarį Vilniuje įvyko Profsąjungų Centro tarybos ir komjaunimo CK biuro organizuotas pasitarimas, kur buvo

E. Adomėnienė

G. Izraelis

nutarta, kad Lietuvoje reikia kurti stacionarias sportines sveikatingumo stovyklas. KPI rektorato 1961 m. kovo 13 d. posėdžio protokole rašoma, kad Fizinio lavinimo katedros vedėjas V. Vaišys prašo skirti lėšų suomiško tipo namukams Aukštadvaryje statyti. Taigi Aukštadvaryje stovyklai sklypą, matyt, gavo KPI centras. Bet tais pačiais metais rektorius K. Baršauskas išrūpino stovyklai sklypą Kapitoniskėse, greta Kauno marių, netoli Kauno. Aukštadvarij panaudoti stovyklai buvo pasiūlyta KPI Vilniaus filialui. A. Čyras entuziastingai ėmėsi stovyklos kūrimo veiklos [3.17, p. 20v].

Tą patį 1963 m. pavasarį KPI Vilniaus filialas gavo 100 vietų surenkamosios valgyklos medinės konstrukcijas. Vasarą buvo pradėti jos montavimo darbai.

Per vasaros atostogas Aukštadvaryje buvo įkurta KPI Vilniaus filialo studentų darbo ir sveikatingumo stovykla dviem pamainoms po 30 studentų. Stovyklą organizavo sudarytas organizacinis komitetas, į kurį įėjo: V. Kulakauskas – statybos viršininkas, V. Barisas – pavaduotojas sporto ir kultūros klausimams, S. Maleckas – pavaduotojas ūkio reikalams, R. Vadlūga – pavaduotojas statybos reikalams, A. Liepinis – komjaunimo komiteto sekretorius, Jukna – studentų profsajungos pirmininkas ir A. Šeputis – vietos komiteto pirmininko pavaduotojas [3.18, p. 16].

Taigi 1963 m. KPI filiale veikė jau ir studentų organizacijos, darbuotojų profsajunga. Partinė organizacija turėjo 32 narius ir jos įtaka filialo darbui vis didėjo. Jos biuro sekretoriumi buvo J. Bacevičius.

Leista aspirantūra

Filialo katedrose jau dirbo 145 mokslo personalo nariai. Iš jų 86 buvo etatiniai darbuotojai, o 54 – dėstytojai specialistai, pakviesti iš įvairių organizacijų ir dirbantys valandininkais. 24 proc. etatinių darbuotojų turėjo mokslinius laipsnius ir vardus.

KPI Vilniaus filialo vadovas A. Čyras žinojo, kad savarankiška aukštoji mokykla gali funkcionuoti tik esant kvalifikuotam pedagogų kolektyvui, todėl jis siekė priimti etatiniais darbuotojais specialistus, turinčius mokslinį laipsnį ar bebaigiančius

rengti disertacijas. O norėdamas šį uždavinį išspręsti greičiau, jis siekė, kad filialui būtų leista steigti aspirantūrą. 1962–1963 mokslo metų pavasarį toks leidimas buvo gautas. Tai buvo reikšmingas laimėjimas. „Vakarinėse naujienose“ filialas skelbė, kad dar 1963 m. bus priimami jaunuoliai ir merginos iki 35 metų amžiaus į stacionarią ir neakivaizdinę aspirantūrą. KPI Vilniaus filiale turėjo būti vykdomas priėmimas į tikslinę aspirantūrą Maskvoje ir Leningrade.

Stacionarioje aspirantūroje buvo trys specialybės: 1) medžiagų atsparumas ir statybinė mechanika; 2) elektros mašinos; 3) statybinės konstrukcijos.

Neakivaizdinėje aspirantūroje buvo keturios specialybės: 1) taikomoji geometrija ir inžinerinė grafika; 2) liejininkystė; 3) statybinės konstrukcijos ir 4) statybinės medžiagos.

Tikslinės aspirantūros specialybės buvo šešios: 1) funkcijų analizė ir funkcijų teorija (Maskvos geologinių paieškų institute); 2) kalvystės-presavimo mašinos (Maskvos staklių instrumentų institute); 3) suvirinimo mašinos ir technologija (Leningrado politechnikos institute); 4) skaičiavimo technika (Maskvos fizikos-technikos institute); 5) teoriniai radiotechnikos pagrindai (Leningrado elektrotechnikos institute) ir 6) automobilių transportas (Maskvos automobilių kelių institute).

Šiais mokslo metais filialo dėstytojai vykdė keletą mokslinių darbų pagal ūkiskaitines sutartis, imta daugiau publikuoti mokslinių straipsnių. 1963 m. buvo išspausdinti arba parengti spaudai M. Paulausko, A. Martinaičio, A. Čyro, I. Nickaus, H. Gutmanienės, A. Kudzio, R. Vadlūgos, V. Kriščiūno ir kt. moksliniai straipsniai [3.19, p. 5]. Daug filialo dėstytojų skaitė pranešimus mokslinėse konferencijose.

1963–1964 mokslo metus KPI Vilniaus filialas pradėjo turėdamas 11 katedrų, 114 etatinių dėstytojų ir 60 dėstytojų valandininkų. Vasarą filialas skelbė priėmimą į 7 dieninio skyriaus specialybes ir į 12 vakarinio skyriaus specialybių.

1963 m. rudenį gerokai padidėjo filialo patalpų plotai. Jam buvo perduoti buvę Karmelitų vienuolyno rūmai (Aušros Vartų g. 12). Šie rūmai pavadinti filialo trečiaisiais rūmais.

Mechaninės technologijos fakulteto dieniniame skyriuje buvo įsteigta statybos ekonomikos ir organizavimo specialybė, o

vakariniame skyriuje – dvi naujos specialybės: miestų ūkis ir statyba bei sanitarinė technika. Vietoj automobilių transporto ekonomikos ir organizavimo specialybės priimta į mašinų gamybos pramonės ekonomikos ir organizavimo specialybę. Kiek pakeistas ir buvusios mašinų gamybos technologijos specialybės pavadinimas – mašinų gamybos technologijos, metalo pjovimo staklių ir įrankių specialybė.

Prietaisų gamybos fakulteto dieniniame skyriuje buvo paliktos tos pačios buvusios specialybės, bet šiam fakultetui dar priskirta Suvirinimo įrenginių ir technologijos specialybė. Vakariniam skyriuje išliko radijo aparatūros konstravimo ir gamybos technologijos bei matematinių ir skaičiavimų prietaisų bei įrenginių specialybės, o įkurtos dvi naujos: mašinų pramonės gamybos procesų automatizavimo bei elektros pavarų ir gamybos įrenginių automatizavimo specialybės.

Fakultetų katedros pasipildė naujais etatiniais dėstytojais, kurių dauguma šioje aukštojoje mokykloje dirbo iki pat savo profesinės veiklos pabaigos.

1963–1964 mokslo metais KPI Vilniaus filiale studijavo 2 155 studentai: 817 dieniniame ir 1 338 vakariniame skyriuose [3.20, p. 1].

Reikšmingas valdžios dėmesys

Dieninio skyriaus studentų studijų sąlygos vis dar buvo prastos. Daug nesuremontuotų auditorijų, braižyklų, kai kurių labai reikalingų laboratorijų išvis nebuvo. Sunkios buvo daugelio studentų ir socialinės sąlygos. Stipendijų filialas vieniems mokėjo iš biudžeto lėšų, kitiems – iš gamyklų fondo. Stipendija buvo 30–50 rublių dydžio, atsižvelgiant į studijų kursą. Jas skyrė tik pažangiems studentams. Blogiausia buvo bendrabučių padėtis. Studentus apgyvendindavo visai tam nepritaikytose patalpose, netgi šalia auditorijų. Vis dėlto buvo vilčių, kad padėtis artimiausiais metais gerės.

1964 m. vasario 20 d. KPI Vilniaus filiale buvo suorganizuotas partinės organizacijos ir Mokslinės tarybos bendras susirinkimas, kuriame dalyvavo ir įtakingi to meto vadovai: LKP CK sekretorius J. Maniušis, LKP Vilniaus miesto komiteto sekretorius K. Mackevičius, LKP CK Ideologinio skyriaus vedėjo pavaduotojas L. Šepetys, Valstybinio aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo komi-

teto pirmininkas H. Zabulis, jo pavaduotojas V. Pranaitis, KPI rektorato nariai, KPI filialo vadovai, dėstytojai, darbuotojai ir studentų atstovai.

Formalus susirinkimo pretekstas buvo apsvarstyti TSKP CK 1963 m. gruodžio plenumo nutarimą sparčiau vystyti chemijos pramonę, bet susirinkime daugiausia kalbėta ne apie tai, o apie KPI Vilniaus filialo problemas.

Pranešėjas A. Čyras, perskaitęs renginiui skirtą „kepurę“, kritikavo respublikos valdžią, kad ji verčianti filialą rengti net 14 specialybių inžinierius, kad klaidinga planuoti vakariniams skyriams specialybes su mažais priėmimo kontingentais. Jis siūlė vakariniuose skyriuose rengti „*plataus profilio inžinierius labiausiai mašinų specialybių*“. Jo manymu, tokiomis specialybėmis Vilniaus miesto sąlygomis yra mašinų gamybos technologija, radijo aparatūros konstravimas ir technologija, elektros pavaros ir gamybos įrengimų automatizavimas, pramoninė ir civilinė statyba bei pramonės ir statybos ekonomika.

A. Čyras sakė, kad jau dveji metai keliama filialo statybos klausimas. Jis piktinosi, kad KPI Vilniaus filialo materialinės bazės plėtra susiejama su universiteto miestelio statyba. „*Tai juk nesuderinami dalykai*“, – sakė A. Čyras. Gyvenimas įrodė, kad suderinami!

Tuo metu filialo vadovas A. Čyras siekė gauti sklypą mokomajam filialo pastatui statyti šalia Vilniaus pedagoginio instituto Studentų gatvėje. Jis motyvavo savo siūlymą tuo, kad filialo darbas susijęs su miesto pramone, nes pagrindinė studentų masė studijuoja vakariniame skyriuje. Po darbo, per vieną valandą studentai turi atvykti į filialą, todėl filialo pastatas turėtų būti lengvai pasiekiamas iš visų miesto kampelių. Jei filialui pastatas būtų statomas kartu su senojo universiteto plėtra, kurią planavo Antakalnio rajono gale, A. Čyro manymu, vien tam miesteliui projektuoti reikėtų ne mažiau kaip 2–3 metų, o statyba prasidėtų ne anksčiau kaip 1967 m.

A. Čyras, nesutikdamas su Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo komiteto vadovų nuostata, siūlė filialo mokomųjų ir laboratorinių patalpų korpusą statyti greičiau, tam skiriant sklypą prie Pedagoginio instituto ir naudojant Kaunui arch. V. Dičiaus jau suprojektuotą KPI Radioelektronikos fakulteto projektą. Tame pastate A. Čyras siūlė įsteigti Prietaisų gamybos fakultetą, jo mokslines laboratorijas.

*Karmelitų vienuolyno rūmai
(iš Aušros Vartų g. pusės)*

*Karmelitų vienuolynas – KPI Vilniaus
filialo tretieji rūmai*

KPI vadovai 1963 m.
Iš kairės: R. Chomskis, M. Martynaitis,
K. Baršauskas, P. Švenčianas

A. Čyras rektoriaus K. Baršausko
laidotužėse 1964 m.

Dar vienas filialo vadovo motyvas buvo tas, kad šalia Pedagoginio instituto bendrabučių buvo suprojektuotas ir turėjo būti pradėtas statyti KPI Vilniaus filialo bendrabutis. Jo manymu, filialas vakarais galėtų naudotis dar ir Pedagoginio instituto auditorijomis, kurios tuo metu būna laisvos.

Susirinkime kalbėjęs KPI rektorius K. Baršauskas pažymėjo didelę KPI pagalbą filialui. Jis sakė, kad kai kurios filialo laboratorijos gerai įrengtos, net geresnės nei Kauno.

K. Baršauskas ypač akcentavo dėstytojų mokslinių darbų svarbą. „*Reikia žinoti, kad be mokslinio darbo aukštoji mokykla – ne mokykla*“. Jis tvirtino, kad mokslininkus „*visuomet parems, jei būsim naudingi liaudies ūkiui*“. Čia galima pažymėti, kad 2004 metais, įteikdamas valstybines mokslo premijas, Lietuvos Vyriausybės Ministras Pirmininkas A. Brazauskas pabrėžė tą pačią mintį, bet, atrodo, mūsų šalies mokslo vadybininkai šių minčių negirdi, nes taikomieji mokslai Lietuvoje menkai vertinami.

Tai buvo paskutinis rektoriaus apsilankymas KPI Vilniaus filiale. Jau po trijų mėnesių ši tauri, daug Lietuvai davusi asmenybė, išėjo Anapilin. Profesorius Kazimieras Baršauskas buvo plataus, gilaus mąstymo vadovas, gerai suvokęs būtinybę plėtoti aukštąją technikos mokslą ir kituose miestuose. Laikas įrodė, kad tai buvo išmintingas sprendimas, nemažai padėjęs lietuvininti Vilniaus kraštą.

Kazimieras Baršauskas, kaip ir Aleksandras Čyras, laikytinas vienu aukštosios technikos mokyklos Vilniuje kūrėju.

Tame susirinkime kalbėjęs Skaičiavimo mašinų gamyklos direktorius B. Borisa, garsėjęs kaip talentingas vadovas, teigė, kad nepaprastai trūksta inžinierių mechanikų, kurie yra visos gamybos pradžia. Jis siūlė, rengiant inžinierius ekonomistus, daugiausia dėmesio skirti inžineriniams dalykams, nes inžinieriai lengviau perpranta ir ekonomiką.

J. Maniušis teigė, kad ateityje reikės plėsti technines radijo specialybes, nes Lietuvoje sparčiai plėtojasi radiotechnikos pramonė. Reikšminga filialui buvo jo frazė: „*Vilniaus filialui reikia pastatyti gerą mokomąjį korpusą*“. Na, žinoma, baigdamas jis neužmiršo deklaruoti, kad „*ruošiamo ne tik inžinierius specialistus, bet ir naujos komunistinės visuomenės*

statytojus“ [3.19, p. 15–18]. Likimo ironija, būtent dauguma šių „statytojų“ 1990 metais ėmėsi statyti visai ką kita – laisvą ir demokratinę Lietuvą.

Vis solidesni mokslo darbai

KPI Vilniaus filialo mokslinės jėgos pastebimai stiprėjo. Filialas turėjo 10 aspirantų. Stacionarioje elektros mašinų aspirantūroje buvo R. J. Bulovas (vadovas S. Marazas), statybinės mechanikos – V. Zakarevičius (vadovas A. Čyras), statybinių konstrukcijų – A. Kvedaras, B. Užpolevičius, M. Rozenbliumas (visų vadovas A. Kudzyz). Neakivaizdinėje statybinių medžiagų aspirantūroje buvo A. Žvirėnas (vadovas I. Nickus), statybinės mechanikos – H. Gylys (vadovas A. Čyras), liejininkystės – Šernas (vadovas B. Liaudis), taikomosios geometrijos ir inžinerinės grafikos – V. Klimavičius (vadovas J. Charitas) ir statybinių konstrukcijų V. Bagočiūnas (vadovas A. Kudzyz).

1964 m. buvo numatyta priimti dar penketą aspirantų. Disertacijas panorą parengti ir daugelis dėstytojų be aspirantūros. Jie laikė kandidatinio minimumo egzaminus, vykdė eksperimentus. Keli mokslų kandidatai rengė daktaro disertacijas, ėjo kūrybinių atostogų.

1964 m. balandžio 16 d. kūrybinių atostogų technikos mokslų daktaro disertacijai užbaigti išėjo KPI Vilniaus filialui prorektorius docentas Aleksandras Čyras, o nuo 1964 m. rugsėjo 1 d. – Statybos katedros docentas Antanas Kudzyz.

Aleksandras Čyras savo ir savo mokinių darbais ilgainiui suformavo naują mokslinių tyrimų kryptį mūsų krašte. Jis statybinės mechanikos plėtotę susiejo su šiuolaikine taikomąja matematika ir kompiuterine technika. A. Čyras pirmasis Rytų Europoje ir TSRS ėmė taikyti matematinio programavimo metodus konstrukcijoms optimizuoti [3.21, p. 7–9].

Skaičiavimo mašinų naudojimas mokslo tikslams veikia ne tik tiriamųjų darbų metodus, bet ir kuriančių žmonių mąstyseną. Jos apdoroja gausybę informacijos, atlieka milžiniškos apimties skaičiavimo operacijas, taigi leidžia greičiau surasti mokslo tiesas. Bet tik kūrėjas geba kritiškai įvertinti gautus rezultatus ir nagrinėjamu klausimu pateikti naujų minčių, naujų idėjų, suformuluoti naują reiškinių sampratą. Tokių kūrėjo savybių turėjo Aleksandras Čyras.

Matematinų optimizacijos metodų taikymas statybinėje mechanikoje A. Čyru atnešė tarptautinį pripažinimą. Ilgainiui jis sukūrė mokslinę mokyklą, kuria gali didžiuotis retas mokslininkas. Jai priklauso 27 kandidato disertacijos ir 8 daktaro (habilitacines) disertacijas apgynę mokslininkai – A. Čyro mokiniai.

Gerėjo metodinis dėstytojų darbas. S. Marazas rengė vadovėlį „Elektro-radio medžiagos“, B. Liaudis kartu su V. Babiliumi – „Liejininkystė“, V. Valaitis parengė „Šlifuojo žinyną“, V. Pranaitis jau beveik užbaigė „Inžinerinės geologijos“ vadovėlį. Bet apskritai lietuviškos mokymo literatūros katastrofiškai trūko. Jos leidyba buvo labai maža ir tai, matyt, atitiko sovietinės valdžios nuostatas.

Pirmoji studentų mokslinė konferencija

1964 m. balandį įvyko pirmoji KPI Vilniaus filialo studentų mokslinės draugijos (SMD) konferencija. SMD pirmininkas G. Vanagas, pradėdamas konferenciją, pranešė, kad Studentų mokslinė draugija įsikūrė dar 1963 metais, kad joje kol kas tik 50 studentų, kad draugijoje yra dvi sekcijos (elektrotechnikos ir mechanikos) ir 6 būreliai.

SMD pirmosios konferencijos plenariame posėdyje braižomosios geometrijos klausimais buvo perskaityti keturi pranešimai ir GT-1 (garso technikos) grupės studento G. Leonavičiaus referatas „Optiniai kvantiniai generatoriai“. Ypač gerai buvo įvertintas studento Aleksandro Žimano pranešimas „Teoriniai paviršiai, gauti eksperimentiškai“, parengtas braižomosios geometrijos būrelyje, kuriam vadovavo doc. J. Charitas.

Elektrotechnikos sekcijoje buvo parengti šeši pranešimai ir vienas jų perskaitytas konferencijoje Kaune. Tai studento R. Jasinavičiaus pranešimas „Elektrinių mikrovariklių akustinio triukšmo ir vibracijų spektrinė analizė“ [3.22, p. 1].

Pažvelgę atgal matome, kad dažnai studentų žengti pirmieji moksliniai žingsniai studentų mokslinėje draugijoje atvedė juos į rimtus mokslinius tyrimus. Pavyzdžiui, G. Leonavičius ir R. Jasinavičius tapo mokslų kandidatais, atliko reikšmingų mokslinių darbų.

Gražvydas Stanislovas Leonavičius 1961–1967 m. studijavo KPI Vilniaus filiale garso

KPI filialo studentai ekskursijoje

techniką. Paskui dėstė Vilniaus politechnikume. 1969–1973 m. buvo KPI aspirantas, parengė ir apgynė technikos mokslų kandidato disertaciją. 1973–1980 m. buvo KPI ultragarso laboratorijos mokslo darbuotoju, 1980–1994 m. – Vilniaus pedagoginio instituto vyr. dėstytoju, docentu. Nuo 1994 m. G. Leonavičius dirbo Pedagoginio universiteto Informatikos katedros vedėju, VPU Matematikos ir informatikos fakulteto dekanu.

Rimvydas Jasinavičius 1961–1967 m. studijavo KPI Vilniaus filiale elektrotechniką ir gavo inžinieriaus elektriko diplomą. 1974–1976 metais buvo gamybinio susivienijimo „Vilma“ generalinio direktoriaus pavaduotojas mokslui, 1976–1984 m. – Mokslinio ir gamybinio komplekso vadovas, 1990–1991 m. – Lietuvos pramonės ministras. Dr. R. Jasinavičius, debiutavęs kaip jaunas mokslininkas SMD, ilgainiui padarė apie 180 technikos išradimų, yra 6 užsienio patentų autorius ir bendraautoris, per 50 mokslinių darbų autorius. 2003 m. R. Jasinavičiui suteiktas profesoriaus mokslinis vardas.

Populiariąja Aukštadvario bazė

KPI Vilniaus filiale nuo 1963 m. pagyvėjo sportinis gyvenimas. Tam didelę įtaką turėjo Fizinio lavinimo katedros įsteigimas. Katedroje tuomet dirbo: V. Kulakauskas, V. Barisas, V. Mašaitis, S. Gibieža, A. Mačys, J. Muliuolis, A. Špokas, G. Vileikienė. Valandininkais dirbo V. Sakalys ir P. Pocius.

1963–1964 mokslo metais buvo suorganizuota antroji tarpfakultetinė filialo spartakiada, o filialo sportininkai, dalyvaudami Aukštųjų mokyklų spartakiados II grupėje,

K. Griauzdė

užėmė pirmąją vietą. Filialo futbolo komanda sėkmingai kovojo miesto pirmenybių „B“ grupėje [3.23, p. 98, 105].

1964 m. vasarą, tuoj po egzaminų sesijos, Aukštadvaryje buvo surengta studentiška ge-

gužinė, skirta mokslo metų pabaigai. Šventės metu buvo suruošta daug įdomių varžybų. Ypač visiems patiko figūrinio važiavimo motociklais varžybos. Buvo surengtas savi-veiklininkų koncertas ir draugystės laužas. Renginyje buvo svečių iš Konservatorijos ir Dailės instituto.

Vasarą buvo surengtos dar dvi stovyklos. Poilsio ir saviveiklininkai. Šią vasarą pirmą kartą ir kolūkiuose veikė kelios darbo ir poilsio stovyklos, studentų statybinių būrių pirmtakai [3.24, p. 3].

Dainos entuziastai dar 1963 m. pakvietė jiems vadovauti choro dirigentą ir pedagogą Kazimierą Kruopį. Pradėta repetuoti, net surengta choristų išvyka į Minską, bet K. Kruopiui vadovaujant taip ir nebuvo surengta nė vieno koncerto. Viskas atsistojo į reikiamas vėžes, kai organizuoti chorą 1964 m. kovo 8 d. pradėjo garsus chorvedys Klemensas Griauzdė.

Jau tą patį mėnesį prasidėjo 40 dainininkų repeticijos. Maestro K. Griauzdei talkino chormeisteriai Elona Paškūnienė ir Boleslovas Zubrickas. Vasarą Anykščių rajone buvo surengtas pirmasis choro koncertas. Aukštadvaryje choristai poilsio ir repetavo. Tai tapo kasmete tradicija.

Isteigtas Statybos ekonomikos fakultetas

Daug naujo KPI Vilniaus filiale buvo nuo pat 1964–1965 mokslo metų pradžios.

1964 m. rugsėjo 1 d. pradėjo veikti Statybos ekonomikos fakultetas. Jo dekanu tapo docentas E. Maksimavičius. Šiame fakultete tuo laiku buvo dvi katedros: Mechanikos (vedėjas A. Čyras) ir Statybos (vedėjas V. Kriščiūnas). O iš viso filiale buvo jau 13 katedrų: naujai įsteigtos Fizinio lavinimo (vedėjas V. Kulakauskas) ir Radijo aparatūros technologijos (vedėjas Z. Vainoris).

Šis naujasis fakultetas vykdė priėmimą į dieninių skyrių, kuriame buvo trys specialybės: pramoninė ir civilinė statyba, miestų statyba, statybos ekonomika ir organizavimas. Keturių specialybių buvo vakariniame skyriuje (trys tos pačios kaip dieninio skyriaus bei mašinų gamybos pramonės ekonomika ir organizavimas).

Eugenijus Maksimavičius gimė Rygoje 1920 11 25. 1947 m. baigė Kauno valstybinį universitetą ir pradėjo dirbti ten

pat Statybinės mechanikos katedros laborantu, paskui – asistentu, vyr. dėstytoju. 1959–1964 m. dirbo Palangos ir Kauno gamybinėse organizacijose vadovaujantįjį darbą: valdybos viršininku, direktoriumi. Dėl tarnybinės etikos pažeidimų 1968 m. buvo atleistas iš dekanų, o vėliau – vyr. dėstytojo pareigų.

Prietaisų gamybos fakultetas tą pačią vasarą priėmė į dienines studijas studijuoti garso technikos bei radijo aparatūros konstravimo ir gamybos technologijos, o į vakarinį skyrių – studijuoti elektros pavarų ir gamybos įrenginių automatizavimo bei radijo aparatūros konstravimo ir gamybos technologijos specialybių.

Mechaninės technologijos fakultetas priėmė į dieninių studijų mašinų pramonės gamybos procesų automatizavimo bei suvirinimo įrengimų ir technologijos specialybes, o į vakarinį skyrių studijuoti mašinų gamybos technologijos, metalo

E. Maksimavičius

pjovimo staklių ir įrankių, mašinų pramonės gamybos procesų automatizavimo, suvirinimo įrengimų ir technologijos bei automobilių transporto specialybes.

PavadaŲ A. Čyrą, laikinai einantis KPI Vilniaus filialo prorektorius pareigas docentas Romualdas Jonušas energingai stengėsi toliau kurti savarankišką Vilniaus aukštąją technikos mokyklą. 1964 m. rugsėjo 12 d. jis siunčia raštą Lietuvos TSR Ministrų Tarybai, kuriame nurodo, kad „<...> Šiuo metu KPI Vilniaus filiale yra kritiška padėtis su mokomosiomis patalpomis. Užsiėmimai su studentais pravedami penkiose Vilniaus miesto vietose, iš dalies naudojamės Vilniaus pedagoginio instituto ir V. Kapsuko v. universiteto patalpomis, <...> skaitome tikslingai 1966 metais pradėti KPI Vilniaus filialo mokomojo-laboratorinio korpuso statybą, pagal turimą KPI Radioelektronikos fakulteto mokomojo-laboratorinio korpuso techninę dokumentaciją...“.

R. Jonušo raštas ir pastangos davė rezultatą, nors kiek kitokį, nei norėta.

1964 m. lapkričio 12 d. potvarkiu Nr. 1548-p Lietuvos TSR Ministrų Taryba pavėdė „<...> Valstybiniam aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo komitetui, suderinus klausimą su Valstybine plano komisija ir Liaudies ūkio taryba, paruošti 1965 metais techninę dokumen-

taciją Kauno politechnikos instituto Vilniaus ir Šiaulių vakarinių skyrių laboratorinių skyrių statybai.

Liaudies ūkio taryba turi 1966 metais numatyti atitinkamas lėšas minėtųjų korpusų statybai pramonės įmonių Vilniuje ir Šiauliuose kapitalinės statybos lėšų sąskaita.

Vilniaus vakarinio skyriaus laboratorinio korpuso statybos techninė dokumentacija turi būti sudaroma, atsižvelgiant į Kauno politechnikos instituto Vilniaus filialo plėtimosi perspektyvas ir į tai, kad šis korpusas būtų statomas Vilniaus aukštųjų mokyklų objektų statybai numatytoje teritorijoje“.

Potvarkį pasirašė Lietuvos TSR Ministrų Tarybos pirmininkas M. Šumauskas.

R. Jonušas jau 1964 m. lapkričio 30 d. pateikia tvirtinti Lietuvos TSR Valstybinio aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo komiteto pirmininko pavaduotojui V. Pranaičiui KPI Vilniaus filialo mokomajam-laboratoriniam korpusui pritaikyti skirtą planinę užduotį. Vėl bandyta siūlyti Kaune statomo KPI Radioelektronikos fakulteto korpuso projektą (arch. V. Dičius ir kt.). Bet vėliau šio siūlymo teko atsisakyti ir buvo rengiamas individualus viso komplekso projektas bei statyba numatytame sklype būsimajam studentų miesteliui.

Mokymo planų ir vadovų pasikeitimai

1964 m. aukštųjų technikos mokyklų gyvenime svarbus įvykis buvo mokymo planų pakeitimas. Naujuose mokymo planuose buvo atsisakyta gamybinio darbo pirmajame kurse, sutrumpinta diplominė praktika, įvestos mokomosios gamybinės praktikos po trečiojo ir ketvirtąjo kursų. Mokslo trukmė sutrumpinta pusmečiu. Buvo sumažinta kai kurių fundamentinių mokslų ir bendrųjų inžinerijos bei ekonomikos dalykų teorinių valandų [3.25, p. 125].

Taigi sovietinės partinės nomenklatūros sugalvota reforma apie gamybos ir mokymo spartinimą žlugo jau po kelerių metų. Visos reformos, kai jas sugalvoja nuo mokymo įstaigų atitrūkę biurokratai, kaip rodo patirtis, baigiasi vienodu rezultatu – naujomis reformomis, dažnai sugalvotomis jau naujosios nomenklatūros. Panašių dalykų, deja, nestokojame ir šiandienos Lietuvoje.

Tais metais filialo mokslininkams atsi-vėrė tarptautinio bendradarbiavimo galimybių durys. Prorektorius A. Čyras dalyvavo tarptautinėje mokslinėje konferencijoje Čekoslovakijos sostinėje Prahoje, paskui vyko į Vokietijos Demokratinę Respubliką. Čia Veimaro aukštojoje architektūros ir statybos mokykloje užmezgė ryšius, kurie vėliau suintensyvino Veimaro ir Vilniaus aukštosios technikos mokyklų mokslininkų bei studentų bendradarbiavimą.

Reikšmingų pasikeitimų vyko ir KPI centre. Po K. Baršausko mirties KPI rektoriumi buvo paskirtas chemijos mokslų kandidatas docentas Marijonas Martynaitis. Mokymo reikalų prorektorius postą užėmė technikos mokslų kandidatas docentas Česlovas Jakimavičius. Abu jie buvo žinomi kaip dalykiški, inteligentiški vadovai, bet kartu ir labai reiklūs, pareigingi. Tačiau jausdami A. Čyro siekimą įkurti suvereną

M. Martynaitis

Vilniaus aukštąją mokyklą, tam priešinosi, kaip ir dauguma KPI profesūros.

1964–1965 mokslo metais KPI Vilniaus filiale studijavo 1 028 studentai dieniniame skyriuje ir 1 693 studentai vakariniame skyriuje. Iš viso 2 721 studentas.

Pasikeitė Mokslinės tarybos sudėtis. Ją sudarė: Metalų apdirbimo katedros doc. t. m. k. Ksaveras Bieliūnas, KPI prorektorius, Mechanikos katedros vedėjas doc. t. m. k. Aleksandras Čyras, Kalbų katedros vedėja Ona Glemžienė, Braižybos katedros vedėjas, doc. t. m. k. Judelis Charitas, Prietaisų gamybos fakulteto prodekanas Leonas Janulionis, Mašinų gamybos technologijos metodinės komisijos pirmininkas doc. t. m. k. Romualdas Jonušas, Statybos katedros vedėjas, doc. t. m. k. Vytautas Kriščiūnas, Statybos katedros doc. t. m. k. Antanas Kudzys, Fizinio lavinimo katedros vedėjas Vytautas Kulakauskas, Karinės katedros viršininkas Konstantinas Kondratovas, Mechaninės technologijos fakulteto prodekanas Vaclovas Klimavičius, Mechaninės technologijos fakulteto dekanas doc. t. m. k. Borisas Liaudis, Mašinų teorijos katedros vedėjas, doc. t. m. k. Daumantas Maciulevičius, Prietaisų gamybos fakulteto dekanas, doc. t. m. k. Stanislovas Marazas, Marksizmo-leninizmo katedros vedėjas, istorijos m. k. Albertas Marcelis, Fizikos katedros vedėjas Edmundas Mauza, Mašinų teorijos katedros docentas, ekonomikos m. k. Albinas Martinaitis, Statybos ir ekonomikos fakulteto dekanas Eugenijus Maksimavičius, Radiotechnikos katedros e. doc. p. t. m. k. Arkadijus Naidionovas, Marksizmo-lenin-

nizmo katedros doc. istorijos m. k. Sigita Noreikienė, Chemijos katedros vedėjas, doc. t. m. k. Ipolitas Nickus, Elektrotechnikos katedros doc. t. m. k. Mečislovas Paulauskas, Chemijos katedros doc. chemijos m. k. Marija Priluckaja, Matematikos katedros vedėjas, doc. fiz. mat. m. k. Romualdas Uždavins, Radiotechnologijos katedros vedėjas, doc. t. m. k. Zenonas Vainoris, Partinės organizacijos sekretorius, Vietos komiteto pirmininkas, Komjaunimo organizacijos sekretorius [3.26, p. 143–144].

Tuomet partinės organizacijos sekretoriumi buvo J. Bacevičius, Vietos komiteto pirmininku – A. Šeputis, Komjaunimo komiteto sekretoriumi R. Jasinavičius.

1964 m. ruduo didino emocijas politiniame TSRS gyvenime. Spalio mėnesį savo posto neteko Nikita Chruščiovas, o valdžią paėmė Leonidas Brežnevas. Prasidėjo „brandaus socializmo“ kūrimo laikotarpis, kurį ilginiui visuomenė pavadino stagnacijos periodu. Lietuva tai labai pajuto, kai 1965 m. buvo likviduotos vadinamosios Liaudies ūkio tarybos.

1964 m. pabaigoje įsiplieskė incidentas tarp JAV ir Šiaurės Vietnamo, ilginiui virtęs pragarišku karu, iš kurio amerikiečiai ištrūko tik 1973 m. Sovietų Sąjungai Vietnamo karas taip pat daug kainavo, nes ji teikė Šiaurės Vietnamui finansinę ir karinę paramą. Visa tai skaudžiai paveikė TSRS ekonomiką, kartu ir aukštąjį mokslą, kurio biudžetas ir šiaip buvo labai skurdus.

1965 m. vasario 15 d. LKP CK ir LTSR MT nutarimu Nr. 81, kurį pasirašė A. Sniečkus ir K. Kairys, Lietuvos TSR Valstybinis statybos reikalų komitetas buvo įpareigotas jau 1965 m. atlikti detalų suplanavimą teritorijos, skirtos aukštųjų Vilniaus mokyklų

*KPI rektorato posėdyje (iš kairės):
R. Jonušas, J. Deltuva, A. Čyras,
R. Chomskis, M. Martynaitis,
Č. Jakimavičius, P. Švenčianas,
H. Petrusevičius, K. Paulauskas*

komplekso statybai. KPI Vilniaus filialui ypač buvo svarbi nutarimo dalis, įpareigojanti projektuotojus parengti pirmosios eilės objektų statybos techninius dokumentus. Pirmąją eilę sudarė KPI Vilniaus filialo mokymo ir laboratorinis korpusas bei Vilniaus universiteto Ekonomikos fakultetas.

Šis nutarimas, kaip ir dauguma tuometinės aukščiausiosios valdžios nutarimų, paskelbtas rusų kalba. Tokia buvo „suverenios“ respublikos tikrovė.

Bet nutarimas buvo labai svarbus dalykine prasme. Juo remdamiesi KPI Vilniaus filialo vadovai pradėjo įnirtingą žinybą, nuo kurių priklausė nutarimo realizavimas, ataką.

Jau 1965 m. gegužę prorektorius A. Čyras raštu LKP CK protestuoja prieš Valstybinės plano komisijos ketinimą skirti lėšų moko- mojo ir laboratorinio korpuso statybai tik 1967 metams, o ne 1966 metams.

1965 m. gegužės 31 d. raštu A. Čyras reikalavo iš Lietuvos TSR Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo komiteto pirmi- ninko H. Zabulio suteikti prioritetą filialo objektui projektuoti. Rašte, be kita ko, buvo rašoma, kad „<...> Sutinkamai su LTSR MT 1964 XI 12 d. potvarkiu NR. 1548-p filialo laboratorinio korpuso techninė dokumentacija turi būti paruošta 1965 metais. Filialas kreipėsi pas Jus dokumentacijos ruošimo klausimu dar 1964 metų gale. Tuo metu ėjusiam prorektorius pareigas drg. R. Jonušui buvo užtikrinta, kad kai tik bus provizoriniai suderintas miesto-lio projektas, bus duotas nurodymas iš komiteto pusės vykdyti korpuso projektavimo darbus. Šis klausimas šiuo metu reikalauja skubaus spren- dimo, nes priešingu atveju kyla grėsmė, kad nebus įvykdyti Vyriausybinių nutarimai“.

1965 m. KPI Vilniaus filialą baigė pirmoji dieninio skyriaus radijo aparatūros konstravimo ir gamybos technologijos specialybės inžinierių laida, tai: V. Alenin, O. Agejev, V. Bezuglov, E. Braver, L. Cycko, S. Čekys, Z. Drozdova, O. Filipovič, A. Golomyzdo, M. Galanova, A. Komazovskaja, J. Ivanov, G. Levin, L. Lipinska, R. Lokteva, S. Melamed, V. Markin, G. Nikolajev, V. Paski, V. Puteikytė, E. Pileckas, J. Sokol, V. Švecov, V. Šcedrov, E. Vlasov.

Iš viso KPI Vilniaus filialą baigė apie 250 dieninio ir vakarinio skyrių studentų [3.27, p. 75].

KPI Vilniaus filialui tuomet teko spręsti ne tik ūkines bei finansines, bet ir kitas rimtas problemas. Dar 1965 m. žiemą žinomi žurnalistas J. V. Paleckis ir A. Semaška „Kom-

jaunimo tiesoje“ paskelbė straipsnį „Non multa, sed multum“ („Nedaug, bet giliai“). Šiame straipsnyje autoriai aprašė KPI Vilniaus filialą studentų egzaminų metu, gana nuodugniai nagrinėjo studentų nusirašinėjimo per egzaminus problemą. Kadangi ši problema gyvybinga Lietuvos aukštosiose mokyklose ir šiandien, kilusią polemiką ap- žvelgsime kiek detaliau.

Autoriai tvirtino, kad iš pokalbių su egzaminus laikiusiais studentais jie padarė iš- vadą, kad negarbingais egzaminų laikymo būdais naudojosi daug studentų. Studentai skundėsi, kad dėstytojai reikalauja iš studentų įsiminti pagrindines formules, nors patys jas užrašinėja lentoje, žvilgčiodami į užrašus; kad egzaminų daug, o sesija tęsiasi beveik mė- nesį. Per kelias dienas tarp dviejų egzaminų studentas turi sukimšti į galvą daugybę for- mulių, apibrėžimų, faktų. Studentai tvirtino, kad sesijos rezultatai ne visada teisingai per- teikia studento žinias.

Straipsnio autoriai rašė, kad esama stu- dentų tvarka pasenusi, siūlė didinti seminarų, kolokviumų, praktinių užsiėmimų skaičių, diegti programuotą mokymą, atsisakyti egza- minų „maratono“, reikalauti minties gilumo, savarankiško interpretavimo, o ne papūgiško ištisų puslapių atkartojimo [3.28, p. 2].

Straipsnis sukėlė rezonansą tiek tarp stu- dentų, tiek tarp dėstytojų. Buvo pripažinta, kad nusirašinėjimas tapo liga, nes nesimo- koma semestro metu, praleidinėjamos paskai- tos, kuriose tos konstantos, formulės dažnai kartojamos, naudojamos sprendžiant uždavi- nius, rengiant projektus. Jų negali atsiminti tie, kurie nepareigingi, nesistengia ar nenori.

Buvo diskutuojama, kaip galima reformuoti egzaminų sistemą, ar gali aukštoji mokykla duoti daugiau teorinių ir praktinių žinių, kaip pasiekti, kad studentas mokytųsi ištisus metus. Neigiamai buvo vertinami ko- lokviumai, nes prieš kolokviumą apleidžiami kiti dalykai. Kai kurias formules mokėti specialistui yra būtina ir t. t. [3.29, p. 3].

Diskusiją baigęs KPI prorektorius Č. Jakimavičius vis dėlto pabrėžė, kad laiko stoka dažniausiai skundžiasi kaip tik tie visi tinginiai ir dykinėtojai, kuriems sesijos metu dar reikia ir projektą užbaigti, ir laboratorinius darbus apginti, ir įskaitą gauti, ir dar atlikti kitokių darbų, kuriuos jie turėjo baigti sesijos išvakarėse.

Optimizmą skleidė studentas, rašęs, kad nusirašymo liga apkrėsti toli gražu ne visi, kad šiaip ar taip – jų mažuma [3.30, p. 1].

1965 m. VISI gavo bendrabutį
Studentų gatvėje

Nuo tos diskusijos praėjo jau lygiai keturiasdešimt metų. Deja, problema išlieka, o situacija visai ta pati. Tai viena iš studijų kokybės gerinimo problemų.

1965 m. vasarą KPI Vilniaus filialas pirmą kartą organizavo studentų statybinį būrį (SSB), kuris buvo išvykęs į Kazachstaną. Dar po metų KPI VF studentai dirbo Tiumenėje, o 1967 metais – Altajaus krašte. Tais metais buvo organizuotos darbo bei poilsio stovyklos ir pačioje Lietuvoje, kurios dirbo dviem pamainomis.

Studentų statybiniai būriai jokių būdu neatstojo gamybinių praktikų, nes dažniausiai studentai dirbo nekvalifikuotą darbą. Bet tai grūdino jaunimą, ugdė organizacinius gebėjimus, teikė, ypač būsimiesiems statybų specialistams, nemažai pažintinės patirties.

Daugėja katedrų ir dėstytojų

L. Brežnevo laikais šypseną kėlė jo išgarintas šūkis: „Ekonomika turi būti ekonomiška“. Bet į tai privėlėjo reaguoti ir aukštasis mokslas. Imta teigti, kad ir Lietuvoje trūksta kvalifikuotų inžinierių ekonomistų. KPI Vilniaus filiale 1965–1966 mokslo metais norintys studijuoti inžinerinius-ekonominius dalykus Statybos ekonomikos fakultete buvo priimti į statybos ekonomikos ir organizavimo bei mašinų gamybos pramonės ekonomikos ir organizavimo specialybes.

Gerėjo, nors ir nedaug, filialo materialinė bazė. Buvo gautas 490 vietų bendrabutis, padaugėjo auditorijų.

Intensyvesnis buvo filialo studentų kultūrinis ir sportinis gyvenimas. Akademiniškas mišrus choras (vėliau pavadintas „Gabija“), vadovaujamas meno vadovo, įžymaus chorvedžio Klemenso Griauzdės, 1965 m. dalyvavo Dainų šventėje. Maestro K. Griauzdei talkininkavo choro vadovai E. Paškūnienė ir J. Dubickas. Pirmuosius žingsnius žengiančio choro vadovams labai svarbi buvo choro entuziastų – M. Kubiliūtės, T. Gromyko, V. Daraškevičiūtės, A. Braškio, A. Lingės ir daugelio kitų geranoriška veikla. Gerai choras pasirodė Vilniaus miesto chorų apžiūroje [3.31, p. 3]

1965–1966 mokslo metus KPI Vilniaus filialas pradėjo turėdamas daug optimizmo.

Vasarą į dienes studijas buvo priimta 280 studentų, o stojančiųjų buvo net 830. Pagal šį rodiklį Vilniaus filialas buvo antrasis Lietuvoje. Bet stojančiųjų kontingentas nebuvo stiprus: iš 830 egzaminus išlaikė tik 398 stojantieji. Į vakarinį skyrių stojančiųjų buvo 1 130, o egzaminus išlaikė 529. Į vakarines studijas buvo priimta 425 jaunuoliai. Iš 280 dieninio skyriaus studentų 224 – vyrai. Daugiau kaip pusė dieninio skyriaus studentų buvo lietuviai – 152, rusų buvo 63, likę – kitų tautybių.

1965 m. rugsėjo 1 d. KPI Vilniaus filiale pradėjo veikti keturios naujos katedros. Vietoje Statybos katedros buvo įsteigtos dvi: Miestų statybos (vedėjas V. Kriščiūnas) ir Statybinių konstrukcijų (vedėjas A. Kudzys). Naujai įsteigtos dar dvi: Gamybos ekonomikos (vedėjas A. Martinaitis) ir Mašinų gamybos automatizavimo (vedėjas R. Jonušas).

Trijuose filialo fakultetuose mokėsi 1 182 dieninio ir 2 024 vakarinio skyrių studentai.

Vilniaus filiale 1965 m. rudenį dirbo 179 etatiniai dėstytojai, tarp jų buvo 35 su moksliniais laipsniais. Veikė trys fakultetai, kurių dekanais dirbo S. Marazas (Prietaisų gamybos), B. Liaudis (Mechaninės technologijos) ir E. Maksimavičius (Statybos-ekonomikos). Partinės organizacijos sekretoriumi buvo R. Jonušas, Vietos komiteto pirmininku – A. Ražinskas.

Spalio mėnesį „Tiesoje“ buvo paskelbtas konkursas šešių katedrų docentų etatinėms vietoms užimti. Tas konkursas niekuo nesiskyrė iš iki tol buvusiųjų, bet pažymėtina, kad į Marksizmo-leninizmo katedros 0,5 docento etatą pretendavo ilgainiui liūdnei pagarsėjęs Mykolas Burokevičius. Faktiškai

tie konkursai būdavo be konkurencijos. Dažniausiai į vieną vietą tebedavo vienas kandidatas. Taigi Mykolas Burokevičius ėmė dirbti 0,5 etato, o kiek vėliau ir visu etatu. Šio žmogaus veikla Vilniaus aukštojoje technikos mokykloje pasižymėjo radikaliu partiškumu ir intrigomis.

„Paskaitos nedaro idėjinio poveikio“

M. Burokevičius, matyt, buvo deleguotas į KPI Vilniaus filialą, kad pagerintų studentų komunistinį auklėjimą. Kaip tuomet atvirame partiniame susirinkime, vykusiame kartu su Mokslinė taryba, buvo pažymėta, *„komunistiniame auklėjamajame darbe yra ir rimtų trūkumų. Dekanai ir kai kurios katedros ne visada reikiamai panaudojo visą mokymo procesą studentų komunistiniam sąmoningumui ugdyti ir mokslinei pasaulėžiūrai formuoti <...>, pasitaiko paskaitų ir praktinių užsiėmimų, kuris nedaro reikiamo idėjinio poveikio studentams <...>“* [3.32, p. 130].

Studentų nuotaikos, matyt, netenkino tuometinės valdžios. 1965 m. lapkritį KPI apsilankęs LKP CK pirmasis sekretorius A. Sniečkus, susitikime su dėstytojais ir darbuotojais, kuriame dalyvavo ir gausus KPI Vilniaus filialo atstovų būrys, įtikinėjo susirinkusiuosius, kad, be savo specialybės žinių, būsimasis specialistas turi giliai įsisąmoninti marksistinę-lenininę teoriją, sugebėti ją taikyti praktinėje veikloje. A. Sniečkus pabrėžė, kad negalima atplėsti komunistinio jaunimo auklėjimo nuo mokomojo proceso turinio [3.25, p. 113].

Tačiau realiaame gyvenime tokias partijos direktyvas tyliai ignoravo ne tik nepartiniai, bet dažniausiai ir partijos nariai. Laisvą mintį reikšti buvo draudžiama visiems, todėl paprastai dėstytojai tik imituodavo „auklėjimo“ momentus, o daugiausia dėmesio skirdavo dėstomajam dalykui.

Minėtame susirinkime A. Sniečkus įteikė vyriausybinius apdovanojimus daugeliui KPI dėstytojų ir darbuotojų. Tarp jų buvo ir KPI Vilniaus filialo narių.

Mokslinis A. Čyro laimėjimas

Reikšmingiausias 1965–1966 mokslo metų įvykis KPI Vilniaus filiale buvo jo vadovo Aleksandro Čyro daktaro disertacijos (dabar – habilituoto daktaro) gynimas

1966 m. sausio 14 d. KPI mokslinėje taryboje. A. Čyro disertacinį darbą „Matematinio programavimo metodai skaičiuojant tamprias-plastines vienmates sistemas“ puikiai įvertino visi disertacijos oponentai, kiti mokslininkai.

Maskvietis profesorius I. Goldenblatas sakė, kad A. Čyro darbas yra didelis indėlis į statybinę mechaniką, kad disertantas sėkmingai pritaikė matematinio programavimo metodus tampriųjų plastinių vienmačių sistemų analizei ir sintezei.

Maskvos transporto inžinerinio instituto profesorius A. Petropavlovskis pabrėžė, kad A. Čyras surado konstrukcijų ir statinių rezervus, išsprendė minimalaus svorio bei optimalių įvairiais kriterijais didelio patikimumo konstrukcijų kokybės klausimus.

TSRS Mokslų akademijos narys korespondentas, profesorius J. Panovko teigė, kad disertacija parašyta šiuolaikinio mokslo lygiu, itin vaizdžiai parodo aukštą matematinę autoriaus kultūrą.

Aleksandro Čyro disertacijos aktualumą gerai įvertino Maskvos centrinis statybinių konstrukcijų tyrimo institutas. A. Čyro disertacijos recenzijoje pažymėta teorinė ir praktinė darbo vertė, kaip ypatingas privalumas nurodyta tai, jog autorius išvedė algoritmų sprendimus, naudodamasis matricų teorija.

Gera disertaciją vertino ir kiti mokslininkai, ypač pabrėžę jos novatoriškumą, puikiai išnaudotas matematinio programavimo galimybes. Jau vėliau profesoriai J. Atkočiūnas ir A. Čižas yra rašę, kad A. Čyro disertacijos ketvirtasis skyrius „*įžvalgiai buvo skirtas besiformuojančiai perspektyviai mechanikos kryptčiai – stochastiniams tampriųjų-plastinių sistemų skaičiavimo ir optimizavimo metodams*“.

A. Čyras gina daktaro (dabar – habilituoto) disertaciją

KPI mokslinės tarybos nariai vienbalsiai balsavo už technikos mokslų daktaro mokslinio laipsnio suteikimą Aleksandrui Čyrai [3.33, p. 1].

Filialą pertvarkys į institutą

Grįžęs į KPI Vilniaus filialą eiti prorektoriaus pareigas, A. Čyras dabar su nauja energija kibo į kasdienius filialo darbus. Jo veiklos centru šiuo metu buvo mokomojo-laboratorinio pastato statyba būsimajame studentų miestelyje.

KPI Vilniaus filialo vadovų nuolat spaudžiama Valstybinė plano komisija ir Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo komitetas išskyrė 1965 metams lėšų ir limitą projektinei užduočiai sudaryti, bet darbo brėžiniams sudaryti nei lėšų, nei projektavimo darbų limito nebuvo numatyta. A. Čyras skundžiasi LKP CK: „<...> tai reiškia, kad techninė dokumentacija nebus paruošta ir 1966 metais“ (1966 m. vasario 15 d. raštas Nr. 265).

Nors dar prieš porą metų KPI Vilniaus filialo vadovas A. Čyras siekė gauti filialo statyboms sklypą Žvėryne, vis dėlto teko nusileisti ir sutikti su sklypo skyrimu Antakalnio gale. Čia buvo numatyta pastatyti pastatų Vilniaus universitetui, o šalia – KPI Vilniaus filialui, kuris jau rengėsi tapti savarankišku inžineriniu institutu.

1966 m. vasario 14 d. KPI Vilniaus filialo rektorato posėdyje buvo pranešta, kad Miestų statybos projektavimo institutas jau parengė būsimąjį studentų miestelio suplanavimo projektą, kad pagal projektinę užduotį projektuojamas filialui skirtas mokomasis laboratorinis korpusas.

Iš Lietuvos TSR Valstybinio statybos reikalų komiteto pirmininko A. Aksomito 1966 m. vasario 23 d. rašto MT pirmininko pavaduotojui K. Kairiui (nuorašas A. Čyrai) matyti, kad skundas LKP CK „suveikė“. Miestų statybos projektavimo institutui buvo pavesta iki 1966 m. kovo 16 d. parengti mokomojo-laboratorinio korpuso darbo brėžinių paruošimo grafiką, suderinti su KPI Vilniaus filialu.

1966 m. kovą vyko LKP XV suvažiavimas, kuriame KPI rektorius M. Martynaitis pagarsino vyriausybės priimtą nutarimą

apie tai, kad nutarta Vilniaus filialo pagrindu įsteigti Vilniaus inžinerijos-ekonomijos institutą. Prof. M. Martynaitis teigė, kad būsimąjį institutą reikia taip specializuoti, kad nebūtų jokie dubliavimosi su Kauno politechnikos instituto dieniniu skyriumi [3.34, p. 1].

M. Martynaitis čia minėjo LKP biuro nutarimą, kuriame, be kitų klausimų, sakoma:

„Laikyti tikslingu kelti prieš sąjunginę vyriausybę klausimą apie Kauno politechnikos instituto Vilniaus filialo pertvarkymą nuo 1966–1967 mokslo metų į Vilniaus inžinerinį-ekonominį institutą, išplečiant jame inžinierių-ekonomistų rengimą ir paliekant inžinierių rengimą pagal esamą profilį“.

Visa tai rodė, kad suverenios Vilniaus aukštosios technikos mokyklos įsteigimas tapo realybe. Bet dar buvo daug klausimų dėl būsimąjo instituto specializacijos, jo finansinių, ekonominių reikalų. Be Maskvos leidimo aukštoji mokykla Lietuvoje negalėjo būti įkurta. Visiems klausimams išspręsti dar prireikė beveik ketverių metų.

Gimsta naujų rūmų projektas

Tuo metu, nuolat spaudžiant filialo administracijai, specialistai intensyviai projektavo būsimąją akademinį pastatų teritoriją, pačius pastatus, inžinerinius tinklus, gatves ir kt.

Studentų miestelio planą rengė architektai Zigmas Daunora, Rimantas Dičius ir Juozas Vaškevičius, o mokomąjį-laboratorinį korpusą projektavo architektas Julius Jurgelionis. Kad pastato projektinė užduotis būtų kvalifikuotai parengta pagal specifinius įvairių katedrų reikalavimus, projekto autoriui konsultuoti buvo sudaryta patyrusių specialistų komisija: architektūros klausimais – M. Urbelis, statybinių konstrukcijų klausimais – A. Kudzys, Prietaisų gamybos fakulteto laboratorijų įrengimo klausimais – S. Marazas, radijo specialybių laboratorijų klausimais – Z. Vainoris, Fizikos katedros laboratorijų klausimais – E. Mauza, Mechaninės technologijos fakulteto laboratorijų klausimais – B. Liaudis, Statybos-ekonomikos fakulteto laboratorijų klausimais – E. Maksimavičius [3.35, p. 3].

Taigi iš komisijai pavestų užduočių matyti, kad 1966 m. manyta į naujai pastatytą korpusą įkelti daugelį visų trijų fakultetų laboratorijų. Bet vėliau pasikeitė ne tik šis sumanymas, bet ir pačios būsimos savarankiškos aukštosios mokyklos profilis,

kai buvo nuspręsta kurti inžinerinį statybos institutą.

1966 m. pavasarį, vykdydamas TSRS Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerijos 1965 m. lapkričio 25 d. įsakymą Nr. 350, KPI Vilniaus filialas reorganizavo tinklinio ir akademinio irklavimo sportinio meistriškumo grupes į jungtines tarpmokyklinės akademinio irklavimo ir tinklinio sportinio meistriškumo grupes.

Tinklinio grupės dėstytoju treneriu buvo paskirtas etatinis filialo Fizinio lavinimo katedros vyr. dėstytojas V. Masaitis, o irklavimo – dėstytojas valandininkas P. Zinkevičius.

Abi grupės buvo sudarytos daugiausia iš KPI Vilniaus filialo studentų.

Tinklinio grupė laimėjo 1966 m. Vilniaus miesto pirmenybes ir Lietuvos aukštųjų mokyklų spartakiadą. Penki studentai buvo įtraukti į miesto ir respublikos rinktinių sudėtį.

Akademinio irklavimo grupę (akademine aštuoniukę) sudarė daugiausia KPI Vilniaus filialo studentai. Akademine aštuoniukę laimėjo I vietą aukštųjų mokyklų spartakiadoje, „Didžiąją Maskvos regatą“, o Kijeve iškovojo TSRS čempionų vardus.

1966 m. birželio 27 d. Statybininkų kultūros rūmuose buvo iškilmingai įteikti inžinieriaus diplomai 162 vakarinio skyriaus diplomantams.

Vasarą sėkmingai buvo surinktas studijuojančių KPI Vilniaus filiale kontingentas. Visos specialybės liko tos pačios. Visuose trijuose fakultetuose veikė dieniniai ir vakariniai skyriai.

Nuo 1966 m. rugsėjo 1 d. doc. t. m. k. Romualdas Jonušas buvo paskirtas KPI Vilniaus filialo mokymo reikalų prorektoriumi. 1954 m. baigęs Kauno politechnikos institutą, R. Jonušas gerai užsirekomendavo gamyboje. 1958–1959 m. jis dirbo Vilniaus „Žalgirio“ staklių gamyklos vyriausiuoju inžinieriumi, o 1959–1961 m. buvo jos direktoriumi. 1961–1962 m. jis – LTSR Liaudies ūkio tarybos Mašinų gamybos valdybos viršininkas.

Dirbdamas ir aukštojoje mokykloje docentas Romualdas Jonušas pasižymėjo kaip puikus organizatorius, jam būdinga labai gera orientacija, dalykinė nuojauta. Buvo gerai tvarkomas studijų procesas, diegiamos naujos, daug nuveikta moderninant auditorijas, įrengiant laboratorijas. R. Jonušas – ryški asmenybė KPI Vilniaus filialo ir kartu VISI istorijoje.

Romualdas Jonušas

1966 m. KPI Vilniaus filiale naujus metus pradėjo 1 456 dieninio ir 2 277 vakarinio skyrių studentai. Prietaisų gamybos fakulteto dekanu buvo paskirtas t. m. k. Č. Teišerskas. Filiale jau dirbo vienas technikos mokslų daktaras – Aleksandras Čyras, o Antanas Kudzys disertaciją buvo jau bebaigęs. Filialo 43 dėstytojai buvo mokslų kandidatai, 22 – docentai. Pedagoginį darbą dirbo iš viso 224 dėstytojai.

Nuo 1966 m. rugsėjo KPI Vilniaus filiale veikė jau 20 katedrų: Skaičiavimo technikos ir matematikos, Fizikos, Chemijos, Braižybos, Kalbų, Elektrotechnikos, Statybos, Mechanikos, Metalų apdirbimo, Mašinų teorijos, Radijo elektronikos, Gamybos ekonomikos, Mašinų gamybos automatizavimo, Miestų statybos, Statybinių konstrukcijų, Fizinio lavinimo, Marksizmo-leninizmo, Politinės ekonomikos ir mokslinio komunizmo, TSKP istorijos ir filosofijos bei Karinė.

1966 m. spalio 11 d. įsakymu KPI Vilniaus filialo prorektorius, jau technikos mokslų daktaras, einantis profesoriaus pareigas A. Čyras KPI Vilniaus filialo mokojo korpuso naujame studentų miestelyje projektinės užduoties ekspertizei atlikti paskyrė tokios sudėties komisiją: doc. t. m. k. B. Liaudis, e. doc. p. arch. m. k. M. Urbelis, e. doc. p. fiz. mat. m. k. E. Mauza, doc. ch. m. k. I. Nickus, e. doc. p. t. m. k. Z. Vainoris, e. doc. p. J. Stanaitis.

Deja, tenka konstatuoti, kad rūmų projekto architektui J. Jurgelioniui nepavyko

rasti tobulos architektūrinės-konstruktinės pastato sandaros. Ilgainiui eksploatuojant išryškėjo daug rūmų suplanavimo trūkumų. Jų, matyt, nepastebėjo ir ekspertizę vykdžiusi komisija. Galimas dalykas, kad, neatsisakius pritaikyti KPI Radioelektronikos korpuso projekto Vilniuje, būtų gautas geresnis rezultatas.

Filialas intensyviną plėtros ir statybos pastangas

1966 m. spalio 22 d. rašte Nr. 1805 KPI Vilniaus filialo vadovai jau tiesiai šviesiai kelia klausimą respublikos valdžiai dėl savarankiškos aukštosios mokyklos įkūrimo. Rašte dėl butų personalui ir laboratorinio korpuso projektavimo Lietuvos TSR MT pirmininkui M. Šumauskui A. Čyras informuoja, kad „<...> nei vienas iš šių Vyriausybinių pavedimų laiku nebuvo įvykdyti. Reikia pažymėti, kad šie klausimai buvo sprendžiami esant dideliam dėmesiui iš Vyriausybės pusės bei iniciatyvai iš filialo pusės, tačiau jie nutrūkdavo tarpinėje grandinėje. Vyriausybinių nutarimų buvo revizuojami, o Aukštojo ir spec. vidurinio mokslo ministerija nesiėmė reikalingų priemonių, kad jie būtų laiku įvykdyti <...>. Tačiau nesant principinių nurodymų, ką ir kada reikia statyti, kyla grėsmė, kad ir 1967 metais miestelio statyba nebus pradėta <...>.

KPI Vilniaus filialas pagal studentų skaičių stacionare ir vakariniame skyriuje yra respublikoje trečioje vietoje. Šiuo metu jame mokosi viso 3838 studentai. Be abejo, sutinkamai su aukštosios mokyklos valdymo ir darbo organizavimo specifika yra tikslinga **jį organizuoti į savarankišką aukštąją mokyklą.** Tai atžymėta ir LKP CK ir LTSR MT 1965 m. gruodžio mėn. 29 d. nutarime Nr. 653. Šiuo klausimu mes pateikėme Aukštojo ir spec. vidurinio mokslo ministerijai visą eilę pasiūlymų, tačiau nė vienas iš jų nebuvo giliai nagrinėtas ir iki šiol principiniai neišspręstas. Mūsų nuomone, filialo specializavimo klausimą reikia spręsti neatidėliotinai ir nustatyti jo reorganizavimo į savarankišką aukštąją mokyklą terminus...“ [3.36, p. 214].

KPI centras į tai reagavo ramiai, Vilniaus filialo separatizmas jiems buvo seniai įprastas

dalykas, niekas neabejojo, kad Vilniuje ilgainiui bus įkurta aukštoji technikos mokykla. Bet kaltinimai neveiklumu jau užgavo ministrą H. Zabulį. 1966 m. gruodžio 17 d. raštu Nr. 1-6594 Lietuvos TSR MT pirmininko pavaduotojai L. Diržinskaitei H. Zabulis praneša, kad KPI Vilniaus filialo vadovų „<...> visi rašte iškelti klausimai yra sprendžiami, tik jų sprendimo eiga yra ne tokia, kaip pateikia rašto autoriai“.

Kadangi ministro H. Zabulio minėtame rašte daug įdomios istoriniu požiūriu medžiagos, pateikiame didesnę jo dalį:

„2. KPI Vilniaus filialas visiškai neteisingai pateikia faktus, liečiančius jo materialinę bazę ir jos plėtimo perspektyvas. Rašte neteisingai teigiama, kad 1962 m. rugsėjo 1 d. buvo duoti nurodymai ruošti medžiagą KPI Vilniaus filialo korpuso projektavimui. Pasiūlymus, liečiančius jo perspektyvas ir statybą, savo iniciatyva parengė pats filialo kolektyvas. Ministerija (tuomet Komitetas) visuomet laikėsi nuomonės, kad Vilniuje aukštųjų mokyklų bazės stiprinimas turi būti pradėtas nuo universiteto, bet vis dėlto nagrinėjo Filialo pateiktus projektus. Efektyvios eigos KPI Vilniaus filialo pasiūlymai statybos klausimu negavo dėl to, kad, prasidėjus KPI miestelio statybai Kaune, jokių finansinių rezervų nebuvo. Be to, 1961 m. liepos 4 d. LTSR Ministrų Taryba priėmė specialų nutarimą Nr. 397, kuriame buvo sprendžiami KPI, tame tarpe ir jo Vilniaus filialo, materialinės bazės klausimai.

1964 m., pasirėmus Baltarusijos patyrimu, mūsų buvo iškelta respublikos direktyvinėmis instancijoms idėja dėl platesnio gamybinių lėšų panaudojimo aukštųjų mokyklų ir technikumų materialinei basei stiprinti. Šiuo klausimu, be to, kreipėsi Šiaulių miesto vadovai, prašydami leisti panaudoti gamybos lėšas KPI Šiaulių vakarinio fakulteto statybai. 1964 m. rugsėjo 19 d. Ministrų Taryba išleido potvarkį Nr. 1948-p, kuriame buvo keliamas klausimas dėl KPI Vilniaus ir Šiaulių vakarinių skyrių laboratorinių korpusų statybos techninės dokumentacijos parengimo 1965 m., o statyba buvo numatoma iš Vilniaus ir Šiaulių pramonės įmonių asignavimų. Projektavimo darbų Vilniuje nebuvo galima greitai vykdyti, nes nuo 1962 m. su Vilniaus miesto architektais tebevyko derybos dėl akademinio miestelio vietos, kol pagaliau buvo nusistatyta patvirtinti sklypą Antakalnyje prie Nemenčinės ir Dvarčionių plento. Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo komitetas, nenorėdamas padaryti architektūrinių ir funkcionalių klaidų, kartu su

J. Jurgelionis

Architektų sąjunga (dr. V. Mikučianis) ruošė sąlygas Vilniaus miesto akademinio miestelio genplano konkursui. Šis konkursas, LTSR Ministrų Tarybai leidus, 1964 m. buvo paskelbtas ir pravestas, o 1965 m. buvo paruoštas šio miestelio genplanas. KPI Vilniaus filialas tuo metu, norėdamas atsiriboti nuo Vilniaus universiteto statybų, ieškojo sklypo miesto centre. Jo pasiūlymų ministerija palaikyti negalėjo, nes buvo siekiama statyti prie Vilniaus pedagoginio instituto, kuris ir pats atsidūrė visiškai neperspektyvioje ir suvaržytoje vietoje.

1965 m. vasario 15 d. svarstant LKP CK ir LTSR Ministrų Taryboje Vilniaus Valstybinio V. Kapsuko vardo universiteto materialinės bazės klausimą, mūsų pasiūlymu papildomai buvo įrašytas ir KPI Vilniaus filialo klausimas, nes projektuojamas miestelis buvo visą laiką traktuojamas, kaip dviejų mokyklų objektas. Reikia pasakyti, kad Statybos reikalų komitetas, gavęs vyriausybės nutarimą, užprotestavo prieš jame nurodytus terminus ir, vadovaudamasis valstybinėmis projektavimo normomis, įrodė Plano komisijai, kad atskirų korpusų darbo brėžinius jie gali parengti tik 1966 m. Ryšium su tuo nebuvo sprendžiamas ir statybos finansavimo klausimas. Savo ruožtu, LŪT lėšų panaudojimas iš viso atpuolė, nes ji buvo panaikinta.

Pagaliau, būtina pabrėžti, kad KPI Vilniaus filialo vadovai, iš esmės energingai siekdami sustiprinti savo mokyklos bazę, perdetai menkina turimus plotus. KPI Vilniaus filialo bazė nėra blogesnė, negu kity aukštuju

mokyklų. Vienam dieninio skyriaus studentui čia tenka 11,1 m² (pagal vakarinį kontingentą 7,5 m²), KPI centre 7,8 m², Vilniaus universitete 8,5 m² Vilniaus pedagoginiame institute 5,7 m², Kauno medicinos institute 4,8 m².

Antra vertus, Filialo vadovai dažnai neat-sakingai siūlosi atlikti savo jėgomis sudėtingus projektavimo darbus (aukštuminis bendrabutis ir pan.), nors visiems yra visiškai aišku, kad tai yra nerealu, o be to, uždrausta.

3. KPI Vilniaus filialo profiliavimo klausimu Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerija jau yra įteikusi savo pasiūlymus LKP Centro Komitetui. Ministerijos nuomone, KPI Vilniaus filialo teikiamas radioelektronikos profilis iš visų galimų profilių yra silpniausiai argumentuotas ir mažiausiai priimtinas.

Pranešdamas tai, noriu pasakyti, kad Ministerija ir toliau dės pastangas gerinti aukštųjų mokyklų, tame tarpe ir KPI Vilniaus filialo materialinę bazę ir mokymo sąlygas. Visiškai neseniai Ministerija perdavė jam vieną Vilniaus pedagoginio instituto bendrąbatį (Gorkio g. 88), kuriame įsikūrė Statybos-ekonomikos fakultetas“ [3.36, p. 214–217].

Reikia pažymėti, kad daugelį metų, galbūt nuo minėtų raštų gimimo, ministro H. Zabulio ir rektoriaus A. Čyro santykiai buvo, švelniai kalbant, šaltoki. A. Čyras nepataikavo jokių žinybų vadovams, kovojo dėl savo mokyklos interesų, nepaisydamas hierarchinės struktūros, žinybų autoritetų. Tai sukeldavo įtampą ir su finansiniu,

projektavimo bei statybos organizacijų darbuotojais, nors galiausiai norimas rezultatas buvo pasiekiamas. Tiesa, administracinės karjeros pabaigoje abiejų profesorių – H. Zabulio ir A. Čyro santykiai tapo bičiuliški.

KPI Vilniaus filialo mokomojo korpuso statybai pirmieji tūkstančiai (375 000) rublių buvo skirti tik 1968-iesiems metams. Statybą vykdyti Vilniaus statybos trestas Nr. 1 (valdytoju buvo A. Ralys) pradėjo 1968 m. vasario 16 d. Septynių aukštų 34 000 m³ korpusas turėjo būti pastatytas 1970 m. pirmąjį pusmetį.

„Šeimininkas“ lankosi cerkvėje

KPI Vilniaus filialo Statybinių konstrukcijų laboratorija, atrodo, nuo 1963 m. buvo įrengiama buvusioje Šv. Trejybės cerkvėje, pastatytoje 1514 m. 1608–1827 m. cerkvė ir vienuolynas, kuriame dabar buvo filialo centriniai rūmai, priklausė unitų vienuoliams bazilijonams. Ankstyvoji cerkvės architektūra buvo būdinga gotikai, bet po XVII ir XVIII amžiuose kilusių gaisrų 1761 m. architektas J. K. Glaubicas padarė barokinę jos rekonstrukciją. XIX a. antrojoje pusėje pagal architekto N. Čagino projektą buvo sumūrytas naujas rytinis frontonas, o vakariename fasade, manoma, pagal J. K. Glaubico projektą pastatyti du liekni bokšteliai.

Šv. Trejybės cerkvė pirmą kartą buvo išniekinta, kai buvo paversta sandėliu. Kai ji kartu su buvusiu vienuolynu atiteko KPI Vilniaus filialui, pradžioje čia taip pat buvo sandėlis, bet labai trūko patalpų Statybinių konstrukcijų laboratorijai. Tiesa, patalpos buvo labai apleistos, užterštos šiukšlėmis, čia gyveno gausybės balandžių. Laboratorijai įrengti pirmiausia reikėjo atlikti daug remonto darbų. Šiuos darbus vykdydami, darbininkai, bandymų mašinomis-presais įrengdami pamatus, kai kuriose vietose ardė grindis, kasė duobes. Mėtėsi žmonių kaulai, karstų liekanos. Toks buvo tuometinis gyvenimas. Nieko nebuvo švento...

Cerkvė primena halę, joje yra beveik po 5 metrus pločio navos. Planuota įrengti perdangas, kad būtų ir antras aukštas. Patalpų, žinoma, labai trūko. Bet atsiradus naujų fi-

lialo statybų perspektyvai, antrą aukštą cerkvėje įrengti buvo atsisakyta.

Pietinėje cerkvės pusėje, buvusioje koplyčioje ir zakristijoje, buvo įrengta vadinamoji klimatinė kamera, kurioje buvo tiriami betono arba gelžbetonio bandiniai, ir aspirantų kambarys, o šiaurinėje pusėje – geologijos kabinetas.

Statybinių konstrukcijų laboratorijai gauti įrengimus daug padėjo Romualdas Jonušas, prieš keletą metų dirbęs Liaudies ūkio tarybos Mašinų gamybos valdybos viršininku. Kai 1965 m. tokios tarybos buvo likviduojamos, daug ką buvo galima gauti iš valdybos įmonių, jei turėta gerų ryšių.

1966 m. kilo vis daugiau aistrų dėl būsimąjo inžinerinio profilio instituto Vilniuje. Jos, žinoma, pasiekė ir Lietuvos komunistų partijos Centro komitetą, jos pirmąjį sekretorių A. Sniečką. Norėdamas geriau suprasti problemą, jis nutarė apsilankyti KPI Vilniaus filiale.

Respublikos „pirmajam“ buvo parodytos buvusios vienuolynas įrengtos auditorijos, Elektronikos ir kitos laboratorijos. Pakeliui kalbėta apie tai, ko filialas trokšta, ko labai reikėtų normaliam akademiniam procesui.

Kai A. Sniečkus, lydimas A. Čyro ir palydos, atėjo į Statybinių konstrukcijų laboratoriją A. Kudzys ten dirbęs kartu su savo aspirantu A. Kvedaru. „Šeimininkas“ (taip dažnai vadindavo Lietuvos komunistų partijos vadovą), apžiūrėjęs laboratorijos įrenginius, paklausė A. Kudzį, kokio profilio institutą reikėtų kurti Vilniuje. A. Kudzys gerokai nustebino A. Sniečką energingai įrodinėdamas, kad KPI Vilniaus filialas nereikalingas pertvarkymų, bet vis dėlto tolesnėje ateityje tikslinga steigti Statybos institutą. Šį pokalbį tarp A. Sniečkaus ir

Viršuje dešinėje –
A. Kudzys ir R. Vadlūga bandymų metu

A. Kudzio gerai prisimena buvęs Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo komiteto pirmininko pavaduotojas Vaclovas Pranaitis. Jo manymu, A. Kudzio argumentus A. Sniečkus labai atidžiai išklausė ir atrodo, kad tai turėjo didelę įtaką valdžios sprendimui dėl būsimo instituto profilio.

V. Pranaitis J. Stražnickui, knygos apie A. Čyrą autoriui, pasakojo, kad vėliau „*svarstant naujo instituto profilį, pasirodė, kad inžinerinis statybos institutas visais atžvilgiais yra labiausiai priimtinas. Pirmiausia dėl to, kad statybinės specialybės, būdamos mažiausiai sujungtos su bendru politechnikos kompleksu, politechnikos institutams augant, pirmiausia išskiriamos į savarankiškus institutus. Antra, prijungus prie statybinių specialybių statybinių ir kelių mašinų bei automobilių transporto specialybes, susiformuoja labai apibrėžtas, visiškai nesikertantis su KPI profilu, institutas, susijęs su keturiomis respublikos žinybomis: Statybos, Kaimo statybos, Komunalinio ūkio bei Automobilių transporto ir plentų ministerijomis. KPI palaiko ryšius su įvairių pramonės šakų ministerijomis. Trečia, stiprus šio profilio instituto studentų ir kadro potencialas apsaugo nuo nepageidautinų deformacijų jo vystymosi raidoje. Jis, iš pat pradžių perkėlus daugumą statybinio profilio profesorių ir dėstytojų iš KPI, turės savo vardą ne tik Lietuvoje, bet ir plačiau, turės teisę priiminėti kandidato ir daktaro disertacijas, galės formuoti mokslines kryptis*“ [3.37, p. 208].

J. Stražnickas knygoje apie A. Čyrą pateikia dar vieną žiupsnelį A. Kudzio prisiminimų:

„1967 metais pokalbio mane pakvietė naujasis LTSR Ministrų Tarybos pirmininkas J. Maniušis. Aš jau seniai žinojau, kad jis kelių statybos inžinierių ir statybos ekonomikos mokslų kandidatas. Iš pokalbio supratau, kad jis norėtų kuo greičiau matyti Vilniuje įkurtą statybos ir transporto profilio inžinerinį institutą. Jo noras, kad tokio profilio institutas būtų vienintelis Baltijos šalyse, mane nuliūdino ir netgi išgąsdino. Matyt, kai kam Lietuvoje labai rūpėjo, kad pagrindinė dėstomoji kalba institute būtų rusų, o tik atskirose studentų grupėse būtų dėstoma lietuvių kalba. Sako, kad vėliau jis rekomendavo įkurti Vilniuje prietaisų gamybos profilio institutą (jo dukte studijavo mūsų filiale radioelektroniką).

Sužinojęs, kad J. Maniušis rengia statybos ekonomikos mokslų daktaro disertaciją, suvokiau jo ketinimus ateityje dirbti būsimajame institute koku nors vadovu, o gal ir rektoriumi.

Tačiau vėliau jis buvo paskirtas Mokslų akademijos Ekonomikos instituto direktoriumi...

Sužinoję, kad Vilniuje rengiamasi reorganizuoti KPI filialą, Vilniaus mokslininkai Vyriausybei siūlė savuosius variantus. Prisimenu, kaip akademikas A. Jucys kelis kartus mane įtikinėjo, kad reikėtų Vilniuje įsteigti savarankišką fizikinės technikos profilio mokslo įstaigą...“

J. Stražnickas pateikia ir tuometinio LTSR Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo komiteto pirmininko (vėliau ministro) prisiminimus ir samprotavimus KPI Vilniaus filialo pertvarkymo į institutą klausimu. Profesorius Henrikas Zabulis pasakojo:

„Pastarasis klausimas, net ir pasiekęs aukštąsias Respublikos instancijas, nebuvo toks paprastas, kaip dabar mėginama paaiškinti. Buvo labai daug objektyvių ir subjektyvių niuansų, kuriuos reikėjo įvertinti nieko neužgaunant ir nieko neužmirštant. Pirmiausia reikėjo atrasti perspektyvų naujos mokslo įstaigos profilį, kad būtų galima jį visuose lygiuose įtikinamai apginti. Maniūšis, nors pats buvo statybos inžinierius, protegavo radioelektroniką, laikydamas ją perspektyviausia technikos mokslų sritimi. Tačiau Vilniuje veikė net keli karinio pobūdžio radioelektronikos centrai, kimšte prikimšti lietuviškai nemokančių darbuotojų. Iš čia grėsė pavojus, kad radioelektronikos institutas pavirs jų susitelkimo vieta: vieni ateis studijuoti, kiti – dėstyti, o prievarta atkeltos iš Kauno radioelektronikos katedros turės problemų. Tiesiai to negalėdami akcentuoti mes su Pranaičiu radom kitą svarbų priešnuodį: Minske, vos už poros šimtų kilometrų, yra giminingo profilio Radioelektronikos institutas, kuris stabdys mūsų instituto atidarymą ir tolesnę plėtotę. Martynaitis, kuris senokai susitakė su mintimi, kad Vilnius jau išeina iš KPI sudėties, siūlė mažiausiai skausmo sukeliančią operaciją: visoms Vilniuje esančioms vakarinėms specialybėms duoti dieninį skyrių, išplėtoti jau esamas diennines grupes ir atidaryti Vilniaus politechnikos institutą. Toks variantas išties būtų sklandžiai realizuojamas nuoseklaus plėtojimo būdu, bet jis kėlė panašų pavojų kaip ir radioelektronika. KPI vakarinis skyrius Vilniuje buvo gana rusiškas, nes toks buvo stojančiųjų kontingentas. Plėtojant tomis pačiomis specialybėmis ir dieninį skyrių sunku būtų išvengti rusiškų grupių dominavimo. Susiklostytų rizikinga takoskyra: Kaune egzistuočių lietuviškas politechnikos institutas, Vilniuje – rusiškas. Aš išdėčiau tokią prognozę Martynaičiui, ir jis sutiko, kad šis kelias, nors ir neskausmingas pradinėje stadijoje, gali sukelti labai didelių problemų vėliau.

H. Zabulis

Iš kairės: A. Kudzys, A. Čyras ir A. Sniečkus laboratorijoje

A. Sniečkaus apsilankymo laboratorijoje metu (iš kairės): E. Maksimavičius, V. Pranaitis, J. Bacevičius, V. Kriščiūnas, A. Sniečkus, R. Jonušas, A. Čyras, A. Marcellis, V. Jemeljanovas, S. Marazas

J. Maniušis

Oficialiai mes šį variantą atmetėm irgi formaliu pretekstu: Maskva draudžia turėti dvi vienodo profilio aukštąsias technikos mokyklas, nes ji vienu metu reikalavo, kad net tarp Kauno, Rygos ir Talino politechnikos institutų būtų išgryninta ir atribota specializacija. Todėl atsirado trečias variantas, kurio autoriai, berods, buvo Kudzys su Pranaičiu, abu statybininkai, abu vieno kurso kolegos: tolydžio vis garsiau ir plačiau imta kalbėti apie statybos instituto steigimą Vilniuje. Man ši idėja patiko dvejopai: kaip biurokratui, kurio laukė ilgas vaikščiojimas po Maskvos instancijas, ji man buvo paranki motyvacijos argumentais, nes statybininkų trūkumas Lietuvoje buvo aiškiai juntamas, o kaip politikui, kuriam rūpėjo pačios aukštosios mokyklos esmė ir perspektyva, man buvo svarbu tai, kad statybos institutas ruošų specialistus ne vien Vilniaus įmonėms ar tuo labiau uždarai jų grupei, o visai Lietuvai. Vadinasi, tokiu atveju jaunimas į jį stos iš visos Lietuvos, neš į Vilnių lietuviybę, o grįžęs namo tarnaus savo gimtinės labui. Pastarąjį argumentą mes aptarėm su Pranaičiu, jį rėmė Čyras, bet jis, žinoma, oficialiai buvo nutylimas. Oficialią motyvaciją skaičiais parengė profesorius Antanas Kudzys. Mums palengvėjo, kai statybos variantą parėmė Maskvos ekspertas, Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerijos Aukštųjų mokyklų valdybos viršininko pavaduotojas A. Judinas, labai kuklus žmogus, beje, nepartinis ir pats statybininkas. Sniečkus taip norėjo, kad koks nors Maskvos atstovas pasakytų savo nuomonę, nes žinojo, kad po to vis vien reikės ten gauti nutarimą. Judinas su manimi aplankė pirmąjį sekretorių ir dalyvaujant Maniušiui pasisakė už statybos institutą“ [3.37, p. 207–208].

Taigi Antanas Kudzys buvo pagrindinis KPI Vilniaus filialo pertvarkymo būtent į Statybos institutą iniciatorius ir pagrindėjas. Tam ypač kategoriškai prieštaravo KPI Statybos fakulteto profesūra. Bet nenorintys persikelti į Vilnių jau nieko negalėjo pakeisti. Su tuo, kad Vilniuje bus Inžinerinis statybos institutas, galiausiai susitakė KPI administracija.

J. Maniušiui, kai jau buvo įkurtas Inžinerinis statybos institutas, rektorius A. Čyras pasiūlė būti VISI mokslinės tarybos nariu. Jis sutiko, dažnai dalyvavo tarybos posėdžiuose. Tai daug kam kėlė nuostabą. Vis

dėlto – premjeras, šitiek reikalų! Posėdžiuose sėdėjo nekalbus, beveik nieko neklausdavo. Tas jo dažnas dalyvavimas filialo tarybos posėdžiuose, matyt, tikrai buvo susijęs su tam tikrais ketinimais.

Lionginas Šepetys, buvęs LKP ideologas, o 1990 m. tapęs Atkuriamojo seimo signataru, savo prisiminimuose rašo, kad, mirus A. Sniečkui, J. Maniušis buvo Maskvos kandidatas į „pirmojo“ postą. Esąs tikras internacionalistas, ištikimas partijos reikalui, bet, anot L. Šepečio, „Kaip tik dėl maskviečių giriamų internacionalisto J. Maniušio bruožų jo kandidatūra buvo nepriimtina respublikos aktyvo daugumai. Tiesa, kiti ėjo prieš jį tik todėl, kad šiame poste matė save. Dar kitiems nepatiko jo uždaras, šeimyninis būdas – „ne kompanijos žmogus“ [3.38, p. 220].

J. Maniušis buvo gimęs ir augęs Rusijoje, žmona rusė, pramokusi lietuviškai, nors kalbėjo su rusišku akcentu, be to, išsimokslinęs, dirbęs partinį ir administracinį darbą – labai tinkamas valdyti šią per daug lietuvišką Lietuvą!

L. Šepetys atskleidžia, kodėl J. Maniušis netapo „pirmuoju“. „Pasirodo, kol tuščiai aušinoje burnas, svarstydami įvairias kandidatūras, labiau patyrę nomenklatūrinių intrigų meistrai M. Šumauskas, F. Bieliauskas, A. Drobnys sulošė maskviečių kortomis. Sukurstė prieš J. Maniušį dar didesnę internacionalistą ir, svarbiausia, L. Brežnevo jaunystės bendražygį K. Liaudį. Šis paskambino gensekui, ir ligtolinių rinkiminių svarstymų lyg nebūta. Tokios tokelės...“

Po poros mėnesių kažkaip nejučiomis, tyliai ir ramiai į LKP viršūnę užkopė iš pažiūros toks pat ramus P. Griškevičius. Pensininkas K. Liaudis gavo socialistinio darbo didvyrio žvaigždutę. Įsibėgėjo sąstingis...“ [3.38, p. 221].

Kazimieras Liaudis 1954–1959 metais buvo LTSR saugumo šefu. KGB vien pavadinimas kėlė siaubą daugumai žmonių. Tačiau K. Liaudžio sūnus Borisas Liaudis – KPI Vilniaus filialo dekanas, katedros vedėjas ir fakulteto, ir katedros bendradarbių charakterizuojamas kaip padorus žmogus, daug prisidėjęs prie Mechaninės technologijos fakulteto kūrimo ir stiprinimo.

Prof. A. Kudzys 2006 m. mokslo istorikų įteiktame pranešime taip prisimena aprašomąjį laikotarpį:

„1961 metais Vilniaus technikos universiteto kūdikis pabandė atsistoti: buvo įkurtas KPI Vilniaus filialas pradžioje su dviem, o vėliau su trim fakultetais. Šio filialo vadovu, kaip KPI

Vilniaus filialo prorektoriumi, buvo paskirtas doc. A. Čyras. Tuo metu, kai trūko dėstytojų, laboratorijų ir mokslinės literatūros, išryškėjo prorektorius A. Čyro ryžtingas charakteris ir organizaciniai sugebėjimai. Jis sugebėjo Vilniuje komplektuoti darbštų ir išprususių kolektyvą, o filialas netrukus tapo žinoma mokslo įstaiga ne tik tuometinėje Tarybų Sąjungoje, bet ir užsienyje. Čia ir prasidėjo kai kurios netikėtos bėdos.

Į Lietuvos komunistų partijos vadovus kreipėsi įvairių tautybių mokslininkai ir inžinieriai, prašydami priimti juos dirbti į KPI Vilniaus filialą, o vėliau ir į VISI. Vienas iš respublikos vadovų, LKP CK sekretorius Juozas Maniušis rengėsi ginti statybos ekonomikos kandidato ir daktaro disertacijas, bendravo su Maskvos aukštosiomis mokyklomis ir todėl tarpininkavo patenkinti prašytojų pareiškimus. Visa laimė, kad naujų katedrų planavimas ir steigimas buvo tvirtinamas ne Vilniaus filiale, o KPI centre Kaune. Ta proga negaliu nepaminėti to svarbaus teigiamo vaidmens, kurį tuo metu atliko KPI prorektorius, o nuo 1964 metų rektorius prof. M. Martynaitis. Jis daug padėjo prorektoriumi A. Čyrai tvarkytis nebūtinai taip, kaip to norėjo respublikos valdžia, todėl Vilniuje buvo galima įsteigti aukštąją technikos mokyklą, nekviečiant į ją rusakalbės profesūros. Tam padėjo ir tuometinis Vilniaus universiteto rektorius Jonas Kubilius, kuris viešai pareiškė, kad atsisakius universiteto parengtų matematikų, fizikų ir kitų specialistų būtų neleistinai sumenkintas universiteto mokslinis lygis ir vaidmuo.

Prorektorius A. Čyras galėjo laisvai interpretuoti Vilniaus partinių vadovų nurodymus dar ir todėl, kad miesto partijos komiteto pirmojo sekretoriaus K. Mackevičiaus ir kitų veikėjų žmonos dirbo filiale, o LKP CK pirmojo sekretoriaus A. Sniečkaus sūnus ir J. Maniušio dukterė buvo šio filialo studentai. Filiale labai aktyvus buvo šio filialo Technologijos fakulteto dekanas doc. Borisas Liaudis, kurio tėvas 1954–1959 m. buvo Valstybinio saugumo komiteto pirmininku, o vėliau ilgamečiu LKP CK revizijos komisijos pirmininku. Tačiau prorektorius A. Čyras sugebėdavo su juo susitarti, kai reikėdavo priimti filialui naudingus sprendimus. Čia jam padėdavo filialo partinės organizacijos sekretorius doc. Juozas Bacevičius.

Skubiai įrengti filiale naujas tinkamas mokymui ir moksliniams tyrimams laboratorijas mums padėjo tuo metu gyvavusi vadinamoji Liaudies ūkio taryba. Jis pastangomis Vilniaus miesto pramonės, transporto ir kitos įmonės padovanojo mums daug mašinų, įrangos ir prie-

taisų. Gaila, kad šias laboratorijas teko įrengti visiškai šiam tikslui nepritaikytose patalpose ir netgi apleistuose rūsiuose. Likvidavus šią tarybą, 1965 metais vienas iš jos vadovų doc. Romualdas Jonušas buvo paskirtas KPI Vilniaus filialo prorektoriumi.

Kai 1967 m. Vilniaus technikos universiteto kūdikis pradėjo vaikščioti, jį aplankė A. Sniečkus. Apžiūrėdamas mūsų katedroje ilgalaikių procesų laboratoriją, jis netikėtai manęs paklausė, kokio profilio savarankišką institutą reikėtų kurti Vilniuje, nes respublikos sostinės reputacijai tartum būtina turėti aukštąją technikos mokyklą. Jo nuostabai aš kategoriškai pasisakiau prieš bet kokią KPI Vilniaus filialo pertvarkymą, tačiau pareiškiau, kad ateityje galėtų būti įkurtas statybos profilio institutas. Šią mintį buvau aptaręs su Aukštojo ir specialiojo mokslo ministro pavaduotoju doc. Vaclovu Pranaičiu, kuris dirbo ir filialo Statybinių konstrukcijų katedroje.

Tam, kad nereikėtų skubiai atsiskirti nuo KPI, aš turėjau daug argumentų ir netgi egoistinių priežasčių. Filiale dėstytojai galėjo aktyviai dirbti mokslinius darbus, nes jame buvo daug vakarinio ir neakivaizdinio mokymo studentų, todėl dieną dėstytojai buvo laisvi nuo užsiėmimų. Be to, filiale dėstytojai nebuvo varginami, vadinamuoju visuomeniniu darbu politiniu švietimu, įvairiais posėdžiais ir susirinkimais, kurių nemėgo nei B. Liaudis, nei J. Bacevičius, o tuo labiau prorektorius A. Čyras. Įvairūs raštai ir nurodymai bei įsakymai iš Vilniaus buvo siunčiami į Kauną, o iš ten jie mus pasiekdavo dažniausiai pavėlavę.

Pasinaudojęs palankia darbo situacija, aš filiale per trejus metus parengiau habilituoto daktaro disertaciją, apibendrindamas centrifuguotojo betono ir gelžbetonio tyrimo rezultatus. 1963 metais filiale lankėsi KPI mokslo prorektorius Romanas Chomskis. Jis susipažino su atliekamais moksliniais tyrimais ir tarpininkavo KPI tarybai suteikti docentams A. Čyrai ir A. Ruseckui kūrybinės vienybės metų atostogas daktaro disertacijoms įforminti. Negavęs šių atostogų labai pasipiktinau ir sunkiai dirbdamas 1964 m. vasarą savąjį darbą išspausdinau. Jį įteikiau Maskvos betono ir gelžbetonio instituto mokslo tarybai, žinodamas, kad KPI taryboje jos ginti negalėsiu. Perėjus visus formalumus, disertacija buvo ginama tik 1967 m. sausio mėnesį, bet jau tais pačiais metais tapau pirmuoju VISI, o kartu ir VGTU profesoriumi.

1967 m. mane pakvietė pokalbio J. Maniušis. Iš pokalbio supratau, kad jis norėtų

kuo greičiau matyti Vilniuje įkurtą statybos ir transporto profilio inžinerinį institutą. Jo samprata ir pasididžiavimas, kad tokio profilio institutas būtų vienintelis Pabaltyje, mane nuliūdino ir netgi išgąsdino. Tikriausiai, kai kam Lietuvoje rūpėjo, kad pagrindinė dėstomoji kalba būsime institute būtų ne lietuvių, o rusų, nors galėjo būti kai kurių specialybių studentų grupės su dėstomąja lietuvių kalba.

Tam, kad savarankiškame institute Vilniuje būtų rengiami statybos ir transporto specialybių inžinieriai, buvo daug priežasčių. Čia reikia paminėti, mano nuomone, svarbius įvykius, lėmusius VISI specializaciją ir kurie kažkodėl istorikų nėra vertinami.

Nuo 1967 m. daug kam Kaune ir Vilniuje nesitikint automobilių transporto, o vėliau ir kelių inžinieriai buvo rengiami KPI Vilniaus filiale. KPI kelių ir automobilių katedras nuo 1955 metų aktyviai šefavo talentingas inžinierius ir gabus organizatorius LTSR plentų ir autotransporto ministras Vladislovas Martynaitis. Kurdamas moksliskai pagrįstą Lietuvos kelių ir autotransporto sistemą, V. Martynaitis rėmė abi katedras, isiklausydavo į jų pasiūlymus ir pageidavo, kad jos būtų arčiau ministerijos, t. y. Vilniuje. Žinant, kad V. Martynaitis artimai draugavo su kelių inžinieriumi J. Maniušiu, kelių tiesybos ir pastatų statybos, taip pat automobilių, kelių ir statybų mašinos yra gretimos inžinerijos šakos, nesunku suvokti, kad šių specialybių inžinieriai turėjo būti rengiami toje pačioje aukštojoje mokykloje.

KPI rektorius M. Martynaitis buvo statybinių medžiagų specialistas, todėl jam buvo nelengva susitaikyti su faktu, kad Vilniuje tikslinga įkurti būtent statybos profilio aukštąją mokyklą. Buvo siūloma įsteigti Industrijos, Inžinerinės ekonomikos ir kitokio pavadinimo institutą. Visada taktiškas Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministras Henrikas Zabulis viešai neskelbė, bet korektiškai pritarė, kad Vilniuje būtų įkurtas architektūros, statybos ir transporto institutas, kuriam vėliau buvo parinktas VISI vardas. Tam turėjo pritarti KPI Statybos ir Santechnikos fakultetų dėstytojai. Bet šių fakultetų tarybos nepalankiai žiūrėjo į būsimo instituto profilį. Todėl prorektorius A. Čyras įpareigojo mane oficialiai ir asmeniškai aptarti su jais visų bendras problemas, kurios atsirastų įkūrus Vilniuje šį institutą.

Susitikimai ir pokalbiai Kaune buvo labai nemalonūs. Manau, kad normaliai bendrauti galėjau tik todėl, kad būdamas profesoriumi nepretendavau į bet kokia administracinės pareigas. Kauniečių įvairios abejonės ir nepasitikėjimai man buvo gerai suprantami. Kaune buvo likę tam tikros geros Vytauto Didžiojo universiteto akademinės tradicijos, nauji rūmai, modernios laboratorijos, tai yra tai ko nebuvo ir tuo metu negalėjo būti Vilniuje. Kolegoms įrodinėčiau, kad katedros ir specialybės bus perkeltos į Vilnių tolydžio, remiantis tarpusavio susitarimu, dėstytojai bus apgyvendinti naujuose namuose, institute bus įkurtas architektūros fakultetas, bus pastatyti nauji rūmai ir bendrabučiai. Tačiau, išskyrus architektus, kelininkus ir geodezininkus, kauniečiai naujuoju Vilniaus institutu nesidžiaugė.

1965 m. KPI Vilniaus filiale buvo įsteigta Statybinių konstrukcijų katedra, o aš išrinktas jos vedėju. Nors ši katedra buvo reikalinga, ją atidaryti buvo labai sunku, nes dauguma dėstytojų buvo nepartiniai. Be to, R. Vadlūga ir A. Šniukšta buvo Sibiro tremtinių vaikai. Jie, taip pat B. Užpolevičius, M. Rozenbliumas, V. Vaitkevičius ir V. Bagočiūnas buvo laikomi nelojaliais tarnybinei santvarkai asmenimis “.

Vis daugiau svarių mokslo darbų

KPI Vilniaus filialo mokslininkų gretos kasmet stiprėjo, pasipildydavo naujais mokslų kandidatais: kai kurie filialo dėstytojai apgindavo disertacijas, o dažnas ateidavo į filialą dėstyti iš kitų institucijų. Daugėjo ir užsakomųjų mokslinių darbų.

1966 m. KPI Vilniaus filialo mokslininkai atliko 17 ūkiskaitinių darbų.

Vadovaujami KPI Vilniaus filialo prorektoriaus e. prof. p. A. Čyro, filialo mokslininkai parengė tampriųjų-plastinių rėmų skaičiavimo su įvairiais optimalumo kriterijais algoritmą ir sudarė programą skaičiavimo mašinai. Tris darbus baigė vadovaujami doc. A. Kudzio: 1. Kai kurių priemonių, padedančių išvengti avarių elektros tiekimo linijose, tyrimas; 2. Vibruotojo gelžbetonio atramų gamybos technologijos pagerinimo tyrimas. 3. Rodūnės viaduko Vilniuje tyrimas, veikiant statinei ir dinaminei apkrovai. Doc. D. Maciulevičius atliko magnetinių diskų ir plūdriųjų elementų darbo dinaminio tikslumo tyrimą. Doc. I. Nickus nustatė poliesterinių dervų su užpildais naudojimo

galimybes 10 kV įtampos elektros laidams tvirtinti. Du darbus atliko doc. R. Jonušo vadovaujami Mechaninės technologijos fakulteto mokslininkai – sukūrė įrenginį šlifuojamos detalės paviršiaus glotnumui tirti ir atliko horizontalių frezavimo staklių 6H80T pagrindinių dinaminių charakteristikų tyrimą.

Čia nepamintų ūkiskaitinių darbų vadovais buvo Z. Vainoris, S. Marazas, M. Paulauskas, J. Šalna, A. Valančius, A. Naidionovas, A. Kazragis, A. Čiužas, A. Jovaiša.

1967 m. sausio 19 d. Maskvoje TSRS valstybinio statybos komiteto Betono ir gelžbetonio mokslinio tyrimo institute KPI Vilniaus filialo docentas Antanas Kudzys sėkmingai apgynė technikos mokslų daktaro disertaciją „Gelžbetoninių žiedinio skerspjuvio elementų darbo tyrimas, veikiant trumpalaikėms apkrovoms“. Darbą gerai įvertino oficialūs oponentai profesoriai I. Achverdovas (Minskas), O. J. Bergas (Maskva) ir A. P. Vasiljevas (Maskva). Visi trys buvo labai garsūs betono ir gelžbetonio konstrukcijų specialistai.

A. Kudzys savo disertaciniame darbe pasiūlė naujus teorinius metodus žiedinio skerspjuvio elementams skaičiuoti ir projektuoti.

Ilgainiui A. Kudzys išugdė didelį būrį jaunų mokslininkų. Prof. G. Marčiukaitis 1967 m. rašė: „Jo skaitomoms paskaitoms būdingas didelis kvalifikuotumas, jis mėgstamas studentų ir inžinierių. Doc. A. Kudzys didelį mokslinį patyrimą perduoda jaunesniesiems draugams – vadovauja grupei aspirantų. Tai tikras mokslininkas, nes tikras mokslininkas negali įsivaizduoti savęs be savo specialybės tęsėjų, negali ištverti be perstojo nedirbdamas“ [3.39, p. 1].

A. Kudzys yra daug pasiekęs ne tik mokslo dirvonouose. Jis daug nuveikė ir kuriant suverenią Vilniaus aukštąją technikos mokyklą. Anot V. Pranaičio, kad ši mokykla per 20 metų buvo statybinio profilio – tai A. Kudzio nuopelnas.

1967 m. buvo atlikti 26 ūkiskaitiniai moksliniai darbai – daug daugiau nei anksčiau.

A. Kudzys tyrė elektros tiekimo linijų centrifuguotas gelžbetonines atramas, polimerais pagrįnto betono ir gelžbetonio savybes.

A. Čyras rengė naują tampriųjų-plastinių rėmų skaičiavimo metodiką, vadovavo jam kiek nebūdingam darbui – „Ignalinos dražės vamzdžių įmonės optimalios statybos vietos techninis ekonominis pagrindimas“.

D. Maciulevičius nustatė apskritojo atraminio elemento, dirbančio su besisu-

kančiu disku, oro plėvelės tampriąsias charakteristikas.

Du darbus atliko R. Jonušas. Jis tyrė gamybos automatizavimo perspektyvas ir šlifavimo staklių 36 153 paviršiaus glotnumo priklausomybę nuo šlifavimo režimų.

Filiale buvo vykdomi geodezininkų, hidrotechnikų užsakomieji darbai.

V. Tulevičius geodeziniais metodais nustatinėjo žemės plutos judesius, V. Marčėnas – maksimalų nuotakų tiltų ir pralaidų angoms skaičiuoti, K. Baškys – dražės nuotakio formavimąsi mineraliniuose dirvožemiuose.

Daugiausia užsakomųjų darbų – septynis – atliko Prietaisų gamybos fakulteto mokslininkai.

Z. Vainoris nustatinėjo bėgančiosios bangos atlenkimo sistemų plačiajuostiškumo padidavimo būdus, A. Naidionovas tyrė plačiajuosčių oscilografų su spektrine transformacija sukūrimo galimybes naujais metodais, C. Paulauskas kūrė pramoninę plieno tikrinimo metodiką juostinių magnetolaidžių gamybai, M. Paulauskas ištyrė paaugštinto dažnio generatoriaus srovės grandinę.

Našiai dirbo mokslinį darbą S. Marazas. Jis vadovavo dviem užsakomiejiems darbams. Buvo atlikti kondensatorinių asinchroninių mažo galingumo variklių triukšmo ir vibracijų bei vienfazių kolektorinių buitinių variklių tyrimai.

Užsakomuosius darbus 1967 m. atliko ir P. Vosilius, E. Maksimavičius, I. Nickus, A. Butkus, J. Steikūnas, A. Čiužas, K. Biečiūnas, G. Eidukevičius, J. Šalna.

Užsakomųjų darbų didėjimas gerokai papildydavo ir filialo, ir asmeninį mokslininkų biudžetą, o svarbiausia – moksliniai tyrimai tiesiogiai padėjo gamybai, leido mokslininkams geriau jausti esamas problemas ir, jas sprendžiant, kelti savo kvalifikaciją.

1967 m. pradžioje administracija parengė KPI Vilniaus filialo valdymo funkcinę schemą, kuri, matyt, buvo sudaryta turint galvoje būsimą savarankišką institutą. Schemoje, jau be filialo vadovo – Vilniaus filialo prorektorius, numatyti dar trys prorektorai, septyni skyriai, trys fakultetai ir Karinė katedra. Ši schema vis dėlto gerokai skyrėsi nuo tos, kuri ėmė funkcionuoti po trejų metų, kai buvo įsteigtas Vilniaus inžinerinės statybos institutas.

Na, bet daugiausia dėmesio administracija telkė statyboms. 1967 m. vasarį buvo sudaryta studentų miestelio pirmosios eilės statybos generalinio plano ir KPI Vilniaus

A. Šniukšta bando gelžbetonines sijas

filialo mokomojo korpuso ekspertizės komisija: pirmininkas V. Kriščiūnas, nariai: A. Kudzys, M. Urbelis, M. Raibys, J. Šalna, G. Izraelis, K. Baškys, Z. Vainoris, J. Imbrasas, H. Papajanov ir D. Bodunov. Pirmieji aštuoni – pedagogai, kiti trys – Ūkio skyriaus inžinieriai.

Vasarą buvo numatyta vykdyti Aukštadvario sveikatingumo bazės pirmosios eilės statybos darbus, pagal e. doc. p. A. S. Pilypaičio parengtą parengtą dviejų aukštų mūrinio pastato projektą.

Antanas Simonas Pilypaitis (1932–2000) daug metų dėstė KPI Vilniaus filiale, Vilniaus inžineriniame statybos institute. 1955 m. KPI Statybos fakultete įgijo architektūros specialybę. Daugiausia dirbo Paminklų restauravimo institute, buvo projektų vyr. architektu, o 1970–2000 m. – instituto vyr. architektu.

Išvažiuojamasis KPI tarybos posėdis Vilniaus filiale

1967 m. kovo 24 d. KPI Vilniaus filiale vyko išvažiuojamasis KPI mokslinės tarybos posėdis. Jame buvo svarstomas Vilniaus filialo Mechaninės technologijos fakulteto darbas ir siūlymai respublikinei premijai skirti.

Pirmuoju klausimu išsamų pranešimą skaitė dekanas B. Liaudis. Jis buvo klausiamas, kodėl dieniniame skyriuje, po sesijos praėjus 6 savaitėms, yra daug skolininkų, kaip dekanatas orientuoja studentus dirbti mokslinį darbą, kodėl aspirantai laiku neatlieka eksperimentinių darbų ir kt.

Diskusijose KPI prorektorius Č. Jakimavičius pažymėjo, kad buvo aplankyti 23 dėstytojų užsiėmimai, buvo analizuojami egzaminų sesijos rezultatai. Esminių trūkumų nenustatyta. Ypač pagyrė Braižybos katedros (vedėjas J. Charitas) dėstytojų darbą. Baigdamas prelegentas sakė, kad Mechaninės technologijos fakulteto kolektyvas geras, stiprus.

KPI prorektorius R. Chomskis sakė, kad visos filialo katedros mokslinį darbą dirba pagal savo profilį. Pagyrė Mašinų teorijos (vedėjas D. Maciulevičius) katedrą, bet kritikavo, kad filiale yra dėstytojų, kurie nevykdo jokio mokslinio darbo.

Naudingų jauniems dėstytojams patarimų išsakė KPI Mašinų gamybos fakulteto dekanas prof. L. Kumpikas.

Rektorius prof. M. Martynaitis apibendrino nuomones, pozityviai įvertino KPI Vilniaus filialo darbą.

Filialo bendruomenė, su nerimu laukusi šio KPI tarybos posėdžio, dabar galėjo ramiai atsikvėpti. Dar daugiau, visų laukė malonus siurprizas – respublikinei premijai gauti KPI taryba pristatė e. prof. p. t. m. dr. Aleksandrą Čyrą. Be jo, premijai gauti buvo pristatyti

Aukštadvario bazės Pagrindinis korpusas

K. Ragulskis, L. Kaulakis, J. Vidmantas ir A. Briedelis [3.40, p.1–8].

1967 m. birželio 13–15 d. Kaune įvyko trečioji TSRS konferencija, skirta pastovumo problemoms statybinėje mechanikoje tirti. Konferencijos pirmininku buvo garsus tos srities specialistas profesorius A. Smirnovas, o pavaduotojais – prof. V. Bolotinas ir e. prof. p. A. Čyras.

Konferencijoje dalyvavo net 420 dalyvių. Tarp jų buvo 45 mokslų daktarai, 150 mokslų kandidatų ir docentų. Daug dalyvių atstovavo ministerijoms ir žinyboms. Buvo užsieniečių iš Lenkijos, Čekoslovakijos, VDR, Bulgarijos ir Vengrijos.

Suprantama, pagrindinis konferencijos organizatorius buvo Aleksandras Čyras. Jis imponavo konferencijos dalyviams ne tik organizaciniais sugebėjimais, o ir novatorišku požiūriu į statybinę mechaniką, puikiu problemų suvokimu. Konferencijos dalyviai rodė daug dėmesio lietuvių mechanikų darbams.

Visasąjunginės konferencijos sėkmė padarė Aleksandrą Čyrą gerai žinomą tarp statybinės mechanikos specialistų. Tai sudarė geras galimybes plačiai skleisti šios srities lietuvių specialistų laimėjimus tiek TSRS, tiek užsienio spaudoje. Nuo šiol mezgėsi tarptautiniai ryšiai, daugėjo išvykų į užsienį, kvietimų į tarptautines mokslines konferencijas. Bet „savame kieme“ problemų, pavydo, net keršto buvo į valias.

„Smūgis žemiau juosmens“

Lygiai po dviejų mėnesių ta pati KPI mokslinė taryba „smogė A. Čyrai žemiau juosmens“...

Tarybos posėdyje buvo pristatytos dvi kandidatūros profesoriaus ir trys kandidatūros docento moksliniam vardui gauti.

Kai prorektorius R. Chomskis pristatė minėtas kandidatūras, niekas nepareiškė kokių nors pastabų. Bet po slapto balsavimo paaiškėjo, kad Maskvai bus pristatyti tik keturi kandidatai.

Už Aleksandro Čyro kandidatūros pristatymą profesoriaus moksliniam vardui gauti balsavo tik 15 tarybos narių, prieš 19, susilaikė 3.

A. Čyras, dar dirbamas Kaune, garsėjo kaip puikus statybinės mechanikos dėstytojas, Vilniuje išryškėjo jo organizacinis talentas, jo mokslinę kompetenciją puikiai vertino

žymiausi TSRS statybinės mechanikos specialistai.

Šis KPI tarybos balsavimas, pristatant A. Čyro kandidatūrą profesoriaus moksliniam vardui gauti, – negražus puslapis KPI tarybos istorijoje. Visiems buvo aišku, kad tai kerštas už A. Čyro separatizmą, jo norą ir pastangas įkurti suverenią aukštąją technikos mokyklą Lietuvos sostinėje.

Matyt, dėl panašių priežasčių A. Čyrai nebuvo paskirta 1967 m. respublikinė premija. Neaiškinant priežasčių, jo kandidatūra buvo perkelta į 1968 m. pretendentų sąrašą.

Bet vis dėlto jau birželio 16 d. KPI tarybos posėdyje buvo pritarta naujai KPI struktūrai, kuri turėjo įsigalėti įsteigus Vilniaus inžinerinį statybos institutą. Kaip sakoma, *suum quique* (lot. – kiekvienam savo).

Kai tų pačių 1967 m. rugsėjį profesoriaus vardui gauti buvo pristatytas Antanas Kudzys, balsavimo rezultatų taip pat laukta su nerimu. Taryba balsų dauguma pritarė A. Kudzio kandidatūrai.

1967 m. KPI Vilniaus filialą baigė 150 diplomantų. Diplomus įteikė Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministras H. Zabulis, KPI rektorius M. Martynaitis, prorektorius A. Čyras, dekanai.

Buvo pasidžiaugta filialo studento G. Kazako laimėjimu. Jo sukurtas maketas TSRS liaudies ūkio pasiekimų parodoje pelnė bronzos medalį.

Buvęs KPI Vilniaus filialo korespondentu KPI laikraštyje *Už tarybinį mokslą* Arvydas Matulionis, ilgainiui tapęs profesoriumi, dirbęs Lietuvos Prezidento Algirdo Brazausko patarėju kultūros ir mokslo klausimais, rašė apie tai, kad dalis 1967 metų baigusių absolventų buvo palikti dėstyti filiale: „*Dabar R. Jasinavičius, buvęs komjaunimo sekretorius ir klubo pirmininkas, A. Vyskupaitis (klubo pirmininkas), G. Vanagas (SMD pirmininkas), H. Šiškus (sporto tarybos narys), A. Braškys (choro seniūnas) vėl pirmą kartą atvėrė auditorijų duris. Tik šį kartą jau ne kaip studentai, o kaip dėstytojai. Visi jie buvo aktyvūs visuomenininkai, saviveiklininkai, o sukauptas darbo su žmonėmis patyrimas padės pasidalinti žiniomis su jaunesniaisiais draugais*“ [3.41, p. 2].

Tame pačiame straipsnyje rašoma apie studentų stovyklą Aukštadvaryje, kur kas vasarą rinkdavosi šokėjai, choristai, visuomenininkai. Prisimenamos vakaronės „Karčiameje“ (tuometinėje valgykloje), įvairūs konkursai, varžybos. A. V. Valiulis ir A. Paulauskas buvo

V. Kulakauskas

S. Rokas

A. Smilgevičius

šokėjų sielos. „Veteranai“ nuoširdžiai atsisveikino su draugais. Bet Algirdas Vaclovas Valiulis, kaip rašo A. Matulionis, paskirtas filiale kaip ir anksčiau „prakaituos“ per repeticijas, šoks vis dar taip pat su studentiška ugnele per koncertus.

Tolesnė filialo plėtra

1967 metų vasarą į KPI Vilniaus filialą buvo numatyta priimti 825 studentus, iš jų į dienesines studijas – 375.

Statybos-ekonomikos fakultetas priėmė studentų į tokias specialybes: 1. Miestų statyba (dieninis ir vakarinis skyriai). 2. Statybos ekonomika ir organizavimas (dieninis ir vakarinis skyriai). 3. Mašinų gamybos pramonės ekonomika ir organizavimas (dieninis ir vakarinis skyriai). 4. Autotransporto ekonomika ir organizavimas (dieninis ir vakarinis skyriai). 5. Pramoninė ir civilinė statyba (dieninis ir vakarinis skyriai).

Mechaninės technologijos fakultetas priėmė į tokias specialybes: 1. Mašinų gamybos pramonės procesų automatizavimas (dieninis ir vakarinis skyriai). 2. Suvirinimo įrengimai ir technologija (dieninis ir vakarinis skyriai). 3. Mašinų gamybos technologija, metalo pjovimo staklės ir įrankiai (vakarinis skyrius). 4. Automobilių transportas (vakarinis skyrius).

Prietaisų gamybos fakultetas priėmė į tokias specialybes: 1. Radijo aparatūros konstravimas ir gamybos technologija (dieninis ir vakarinis skyriai). 2. Elektros pavaros ir gamybos įrengimų automatizavimas (vakarinis skyrius).

Sumažėjo specialybių skaičius, kuriose buvo dėstoma rusų kalba. 1964 m. rusų kalba dėstomų specialybių buvo keturios, o 1967 m. jų liko tik dvi ir tik vakariniame skyriuje.

Nuo 1967 m. rugsėjo 1 d. KPI Vilniaus filiale studijavo 1 456 studentai dieniniame ir 2 277 – vakariniame skyriuose, iš viso 3 733 studentai.

Nuo 1967 m. rugsėjo pradeda funkcionuoti (nors oficialiai dar neįsteigta) iš KPI centro perkelta Kelių katedra (vedėjas S. Rokas). Ji ima dirbti Statybos ekonomikos fakultete, kurio dekanu paskiriamas doc. t. m. k.

Viktoras Krušinskas. Prietaisų gamybos fakultete įkuriamos Elektros įrengimų (5 etatiniai dėstytojai, 2 – su moksliniu laipsniu) bei Elektronikos ir skaičiavimo technikos katedra (10 etatinių dėstytojų, 3 – su moksliniu laipsniu). Buvo panaikintos Skaičiavimo technikos ir matematikos bei Radioelektronikos katedros.

Taigi 1967–1968 mokslo metais KPI Vilniaus filialo trijuose fakultetuose buvo 21 katedra.

Prietaisų gamybos fakultetui priklausė: 1. Elektronikos ir skaičiavimo technikos katedra (vedėjas J. Stanaitis). 2. Elektros įrengimų katedra (vedėjas V. Česonis). 3. Radijo aparatūros ir technologijos katedra (vedėjas Z. Vainoris). 4. Elektrotechnikos katedra (vedėjas M. Paulauskas). 5. Bendrosios fizikos katedra (vedėjas E. Mauza). 6. Matematikos katedra (vedėjas V. Kubilius).

Mechaninės technologijos fakultetui priklausė: 1. Braižybos katedra (vedėjas J. Charitas). 2. Metalų apdirbimo katedra (vedėjas B. Liaudis). 3. Mašinų teorijos katedra (vedėjas D. Maciulevičius). 4. Mašinų gamybos automatizavimo katedra (vedėjas R. Jonušas). 5. Gamybos ekonomikos katedra (vedėjas A. Martinaitis).

Statybos-ekonomikos fakultetui priklausė: 1. Statybos ekonomikos katedra (vedėjas V. Krušinskas). 2. Mechanikos katedra (vedėjas A. Čyras). 3. Statybinių konstrukcijų katedra (vedėjas A. Kudzys). 4. Miestų statybos katedra (vedėjas V. Kriščiūnas). 5. Chemijos katedra (vedėjas I. Nickus).

Vadinamosios bendrosios katedros buvo: 1. TSKP istorijos ir filosofijos (vedėjas A. Marcelis). 2. Politinės ekonomijos ir mokslinio komunizmo (vedėjas J. Grėska). 3. Kalbų (vedėja A. Glemžienė). 4. Fizinio lavinimo (vedėjas V. Kulakauskas). 5. Karinė (vedėjas V. Sartakovas).

Elektros įrengimų katedros vedėju tapo A. Smilgevičius, o Elektronikos ir skaičiavimo technikos – J. Stanaitis.

Viktoras Krušinskas Statybos-ekonomikos fakulteto dekanu buvo paskirtas vietoj Eugenijaus Maksimavičiaus, kuris vis dažniau ėmė draugauti su stikliuku ir, suprantama, tapo nepareigingas, neiniciatyvus, blogai atliko savo pareigas. Ilgainiui jis turėjo palikti aukštąją mokyklą.

Viktoras Krušinskas 1955 m. baigė Kauno politechnikos instituto Statybos fakultetą. Studijų metu užsirekomendavo kaip geras sportininkas ir pavyzdingas studentas.

Žaidė futbolą respublikos pirmenybėse už KPI komandą. Baigęs studijas, buvo paskirtas asistentu į Statybos darbų organizavimo ir technologijos katedrą. 1959–1962 m. mokėsi aspirantūroje. Apgynė technikos mokslų kandidato disertaciją iš statybinių medžiagų. 1967 m. buvo perkeltas į Vilnių, 1968 m. gavo docento mokslinį vardą. 1969–1977 m. dirbo VISI Statybos darbų technologijos katedros vedėju, o 1970–1980 m. – dar ir VISI Statybos fakulteto dekanu, 1980–1986 m. V. Krušinskas buvo VISI Kvalifikacijos tobulinimo fakulteto dekanu.

Algirdas Smilgevičius 1959 m. baigė Kauno politechnikos instituto Elektrotechnikos fakultetą ir įgijo elektros mašinų ir aparatūros specialybės inžinieriaus diplomą. 1959–1960 m. dirbo Vilniuje elektrotechnikos gamykloje „Elfa“ inžinieriumi konstruktoriumi, o 1960–1967 m. – prie „Elfos“

veikusiam specialiam konstruktorių biure. 1967 m. apgynė technikos mokslų kandidato disertaciją ir pradėjo dirbti KPI Vilniaus filiale.

Jonas Stanaitis (1910–1983) nuo 1927 m. studijavo Lietuvos universiteto Technikos fakulteto Elektrotechnikos skyriuje. Studijas baigė 1935 m. ir gavo elektrotechnikos specialybės technologijos inžinieriaus diplomą. Jau nuo 1932 m. dirbo tame pačiame universitete jaunesnioju laborantu, vyresnioju laborantu, jaunesnioju asistentu. 1939 m. universitetas pasiuntė J. Stanaitį į Vokietiją, kur jis tobulinosi elektrotechnikos, elektroakustikos ir aukštojo dažnio technikos klausimais Berlyno aukštojoje technikos mokykloje.

Nuo 1940 m. Kauno universitete buvo vyresnioju asistentu, vyresnioju dėstytoju. Nuo 1951 m. – KPI vyr. dėstytojas, o nuo 1963 m. ėjo docento pareigas.

J. Stanaitis

Kokia turėtų būti būsimo instituto struktūra?

1967 m. spalio 20 d. KPI taryba vėl nuodugniai svarstė būsimojo Vilniaus inžinerinio statybos instituto struktūrą [3.40, p. 1–12].

Prorektorius A. Čyras supažindino Tarybos narius su struktūros projektu, siūlomų fakultetų sudėtimi, jų ir katedrų steigimo ar perkėlimo iš Kauno į Vilnių arba iš Vilniaus į Kauną tvarka. A. Čyras pranešė, kad gautas leidimas suprojektuoti 50 butų gyvenamąjį namą dėstytojams. Jame numatoma apgyvendinti 20 perkeliamų dėstytojų šeimų. Antrą namą planuojama pastatyti apie 1970 metus.

A. Čyras pažymėjo, kad sunku suderinti perkeliamų dėstytojų akademinį krūvį ir aprūpinimą butais laiku.

Gyvoje diskusijoje vėl ginčytasi dėl instituto profilio. Prof. M. Kaveckis pabrėžė, kad jis buvęs vienintelis, visą laiką rėmęs idėją, „kad toks institutas būtų įkurtas“. Doc. N. Milenskis siūlė išlaikyti steigiamame institute tik statybinių profilių bei siūlė panaikinti Mechaninės technologijos fakultetą ir kurti Statybinių medžiagų pramonės fakultetą. Prof. J. Janickis instituto struktūros projektą pavadino nevykusiu: „*Neįtikina prorektorius A. Čyro aiškinimas, kodėl siūlomas įkurti Mechaninės technologijos fakultetas. Kombinacija nevykusi. Neracionalu, kad visos bendramok-*

slinės disciplinos išbarstytos po fakultetus. Jos turėtų būti kartu viename fakultete“.

Vilniaus ir Kauno nesutarimus ėmėsi gludinti ministro pavaduotojas Vaclovas Pranaitis. Jis pažymėjo, kad tai pirmasis bandymas sudaryti steigiamojo inžinerinio statybos instituto struktūrą. Vėliau pats gyvenimas įnešias tam tikrų korektyvų. Pradinė schema būsianti pagrindu direktyvinėms instancijoms, išleisiančioms nutarimą. Jis siūlė patikslinti dėstytojų perkėlimo planus.

Rektorius M. Martynaitis pabrėžė, kad diskusijos dėl struktūros buvo blankios, kad, jo manymu, susitaikyta su instituto įsteigimo fatališkumu ir pasiduota likimo valiai. Jis pabrėžė, kad nesutinka su A. Čyro nuostata dėl perkeliamų dėstytojų. M. Martynaitis sakė: „*Persikeliančiųjų pavardės buvo duotos ministerijai, išskirti butai, o dabar jau nuo vieno atsisakoma. Iš principo negerai gavosi, ir tas jau duoda pagrindą kalbom. Priimti reikia ir laipsniuotus ir nelaipsniuotus. Jau jeigu bus vienas precedentas, bus ir kiti*“ [3.40, p. 8].

KPI taryba sutiko tik vieną fakultetą pavadinti Technologijos. Vietoj Technologijos fakulteto buvo siūlomi tokie pavadinimai: 1) Mechaninės technologijos fakultetas. 2) Statybinių mašinų fakultetas.

Mao – „didysis kultūrininkas“

L. Brežnevas – „didysis ekonomistas“

3) Bendramokslinis fakultetas. 4) Vakarinis fakultetas ir kt.

KPI taryba, nors ir be entuziazmo, vis dėlto nutarė patvirtinti instituto struktūros projektą. Tarybos nutarime „Dėl Vilniaus inžinerinio statybos instituto struktūros“ rašoma, kad bus 5 savarankiškos katedros ir 4 fakultetai.

Savarankiškos katedros numatytos tokios: TSKP istorijos ir filosofijos, Politinės ekonomijos ir mokslinio komunizmo, Kalbų, Fizinio lavinimo ir Karinio rengimo.

Fakultetai buvo planuojami tokie: Architektūros ir miestų statybos, Statybos, Technologijos ir Santechnikos.

Architektūros ir miestų statybos fakultetas turėjo rengti keturių specialybių inžinierius: architektūros, miestų statybos, inžinerinės geodezijos ir automobilių kelių. Šiame fakultete turėjo veikti 8 katedros: Braižybos, Geodezijos, Pagrindų ir pamatų, Architektūros, Gyvenviečių planavimo ir tvarkymo, Kelių, Dailės ir Matematikos.

Statybos fakultete buvo numatytos 3 specialybės: pramoninė ir civilinė statyba, žemės ūkio statyba, statybos ekonomika ir organizavimas. Fakultete turėjo veikti 9 katedros: Teorinės mechanikos, Medžiagų atsparumo, Statybinės mechanikos, Statybinių medžiagų, Pastatų konstrukcijų, Gelžbetoninių konstrukcijų, Metalinių ir plastmasinių konstrukcijų, Statybos darbų technologijos bei Statybos ekonomikos ir organizavimo.

Technologijos fakultete planuotos 7 specialybės: mašinų gamybos technologijos, suvirinimo įrengimų ir technologijos, statybos ir kelių mašinų bei įrengimų, elektros pavarų ir gamybinių įrenginių automatizavimo, radijo aparatūros konstravimo ir gamybos, automobilių transporto bei automobilių transporto ekonomikos ir organizavimo. Fakultete turėjo veikti 10 katedrų: Mašinų teorijos, Metalų technologijos, Elektrotechnikos, Suvirinimo technologijos, Automobilių transporto, Mašinų gamybos technologijos, Radijo aparatūros technologijos, Elektrotechnikos ir skaičiavimo technikos, Elektros įrengimų ir Pramonės ekonomikos.

Santechnikos fakultete buvo planuojamos dvi specialybės: dujų tiekimas, šildymas ir ventiliacija bei vandentiekis ir kanalizacija. Numatyta, kad veiks 5 katedros: Fizikos,

Chemijos, Hidrotechnikos, Vandentiekio ir kanalizacijos bei Šildymo ir vėdinimo.

KPI taryba manė, jog tikslinga 1968–1969 mokslo metais į Vilnių perkelti visus dieninio skyriaus geodezijos ir kelių specialybių studentus bei įsteigti Architektūros ir miestų statybos fakultetą. Nuo 1969–1970 mokslo metų ketinta perkelti į Vilnių visus dieninio skyriaus automobilių transporto, statybos bei kelių mašinų ir įrengimų specialybių studentus. Buvo numatyta nuo 1970–1971 mokslo metų panaikinti Prietaisų gamybos fakultetą.

Buvo sudarytas Vilniaus filialo katedrų steigimo, reorganizavimo arba perkėlimo iš Kauno kalendorinis grafikas. Naujai steigti planavo Teorinės mechanikos, Statybinių medžiagų ir Hidrotechnikos katedras.

Planuota būsimojo instituto struktūra nebuvo įgyvendinta. Gyvenimo realijos įnešė ir instituto sudėties, ir įgyvendinimo terminų laikotarpio pataisų.

Moksliniu filialo ir ypač A. Čyro laimėjimu laikytinas „Lietuvos mechanikos rinkinio“ pirmojo numerio išleidimas. 1967 m. spalio 20 d. KPI tarybos posėdyje Vilniaus filialo prorektorius A. Čyras ne be patoso pabrėžė, kad filialo *„žinybinėje Statybinės mechanikos laboratorijoje atliekami darbai gavo platų ir teigiamą įvertinimą visoj Sąjungoj. Pasiūlyta skaičiavimo metodika rekomenduojama įvesti į statybos normas“* [3.40, p. 10].

Nors Vilniaus filialas aprašomais pastaraisiais metais džiaugėsi žengiąs į suverenią aukštąją mokyklą, vis dėlto išgyveno daugybę sunkumų, kurių vis daugėjo išgalint brežnevinei stagnacijai. Sovietų Sąjunga vis daugiau ginklavosi, todėl trūko lėšų švietimui, mokslui, visoms socialinėms reikmėms. Sudėtingas buvo ir to meto visas pasaulis. Kinijoje nuo 1966 m. vyko Mao Dzeduno sugalvota „kultūrinė revoliucija“, 1967 m. vasarą Izraelis pradėjo karą prieš Egiptą, sovietai plėtojo „išsivaduojamuosius“ karus Afrikoje, Lotynų Amerikoje.

Praėjus penkiasdešimčiai metų nuo bolševikinės revoliucijos, buvo matyti, kad TSRS, nors ir blykstelėjo kosminiais laimėjimais, pradeda sekti. Didėjo žmonių nepasitenkinimas tuščiomis parduotuvių lentynomis, mažais atlyginimais, stiprėjo disidentinis judėjimas. Imta vėl blokuoti užsienio radijo transliacijas, aktyvėjo KGB veikla. Bliuško viltys, kad gyvenimas gerės, kad bus daugiau demokratijos.

Lietuvai skausmingas buvo Liaudies ūkio tarybų panaikinimas. Kai Lietuvai buvo perduota didesnė atsakomybė už pramonės ir statybų reikalus, gerokai protingiau vykdyta krašto industrializacija, lietuvių įmonės, sumaniau vyko urbanizacijos procesas, stiprėjo pramonės ir aukštųjų mokyklų ryšiai. Vis daugiau lietuvių, baigusių aukštąsias mokyklas, užimdavo pramonėje vadovaujančias vietas. Tai nepatiko ir gąsdino Maskvą.

L. Brežnevas 1965 m. rugsėjo TSKP CK plenumo paskelbė, kad ekonomika turi būti vieninga, kad negalima atimti iš centro teisės valdyti įmones, nes tai, anot V. Lenino, „būtų savotiškas anarchosindikalizmas, o ne komunizmas“ [3.42, p. 316].

Visos šios aplinkybės mažai teikė optimizmo. Bet ir tokiomis aplinkybėmis Aleksandro Čyro vadovaujamas KPI Vilniaus filialas nenuleido rankų.

1967 m. rudenį KPI Vilniaus filialo valdžia toliau spaudžia savąją žinybą. Rašte Vilniaus miesto partinei valdžiai, kurį pasirašė prorektorai A. Čyras ir R. Jonušas, partijos sekretorius J. Bacevičius ir vietos komiteto pirmininkas A. Pilypaitis, sakoma:

„KPI Vilniaus filialas yra numatomas reorganizuoti į savarankišką aukštąją mokyklą. Nors tam yra TSRS Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerijos kolegijos teigiamas pritarimas, priimtas beveik prieš metus, ir ryšium su tuo išleistas TSRS Gynybos ministro įsakymas, tačiau, mūsų nuomone, filialo reorganizacijos klausimai užsitęsė pernelyg ilgai. To nebūtų, jeigu respublikos Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerija operatyviau pateiktų tuo reikalu medžiagą respublikos Vyriausybei.

Prasome <...> padėti KPI Vilniaus filialo kolektyvui savarankiško instituto organizavimo klausimuose. Kolektyvo siūlymu naujo instituto steigimo data galėtų būti 1968/69 mokslo metų pradžia arba nauji biudžetiniai metai“ [3.36, p. 217].

Premija A. Čyrai suteikė naujų jėgų

1968 m. vasario 16 d. (įdomus sutapimas – lygiai 50 metų nuo Vasario 16-osios akto!) buvo šventiška KPI Vilniaus filialo žmonėms. Prasidėjo mokomojo-laboratorinio korpuso statyba. Tai buvo statybų pradžia būsimajame studentų miestelyje. Po poros metų – 2008 metais – švęsime 90-ąsias Lietuvos Valstybės atkūrimo metines. Bus nesunku prisiminti,

kad tą pačią dieną, tik po 50 metų, buvo pradėta Vilniaus studentų miestelio ir konkrečiai Vilniaus Gedimino technikos universiteto pirmojo – KPI Vilniaus filialo pirmojo naujo pastato statyba. Prie šio korpuso dabar kasdieną plevėsuoja Lietuvos valstybinė vėliava, skelbianti, kad Lietuva laisva ir nepriklausoma. O greta esanti Europos Sąjungos vėliava primena mums, kad mūsų valstybė dabar saugi ir turi gražią ateitį.

Pirmajame būsimųjų KPI Vilniaus filialo rūmų korpuse buvo numatyta, kad dirbs du fakultetai – būsimųjų statybininkų ir architektų. Statybos procesui paspartinti A. Čyro iniciatyva buvo planuojama organizuoti statybos darbų talkas, pasitelkiant ir studentus, ir pedagoginį personalą. Statybos darbus vykdė Vilniaus statybos tresto statybos valdyba Nr. 2 (valdybos viršininkas Stulpinas). Valdyba labai stokojo darbininkų ir darbams paspartinti prašė talkininkauti. Ateityje talkų buvo vis daugiau. Vardan siekiamo tikslo – turėti naujus, modernius rūmus, filialo vadovas buvo pasiryžęs kiek trikdyti studijų procesą. Kaip sakoma *malum nullum est sine aliquo bono* (lot. – nėra to blogo, kas neišeitų iš gera)!

1968 m. pradžia buvo labai sėkminga ir asmeniškai KPI Vilniaus filialo vadovui. Jis buvo apdovanotas sąjungine akademiko A. Galiorkino (1871–1945) premija.

Aleksandrui Čyrai ši premija buvo paskirta už darbų ciklą „Tampriųjų plastinių sistemų skaičiavimas, taikant matematinio programavimo metodus“, kurie buvo paskelbti TSRS ir užsienyje 1965–1967 metais.

Vienas žymiausių statybinės mechanikos specialistų prof. A. Ržanycinas teigė, kad A. Čyrai priklauso neginčijamas prioritetas, plėtojant labai svarbią statybinės mechanikos kryptį – tiesinio programavimo metodų taikymas konstrukcijų laikomajai galiai skaičiuoti.

Akademikas L. Kantorovičius pabrėžė, kad A. Čyro darbas labai pralengvina šios srities užsienio specialistų pasiektą lygį.

A. Galiorkinas buvo pasaulinio garso mokslininkas, sulaukęs plataus pripažinimo už efektyvių matematinių metodų sukūrimą [3.43, p. 3].

A. Galiorkino premijos skyrimas A. Čyrai suteikė daug naujos energijos, didelio pasitikėjimo savo jėgomis. Nė kiek nemažindamas dėmesio moksliniams tyrimams, A. Čyras ryžtingai siekia spartinti instituto steigimo

ir pastatų projektavimo ir statybos darbus. 1967 m. rudenį iš KPI Vilniaus filialo gautą vadovų raštą LKP KP Vilniaus miesto komiteto pirmasis sekretorius K. Mackevičius persiuntė H. Zabuliui. 1968 m. vasario 19 d. rašte Nr. 29 K. Mackevičiui (nuorašas KPI Vilniaus filialui) jis išdėstė savąją poziciją filialo kūrimo klausimu pabrėžęs, kad ministerija palaiko filialo reformavimą į savarankišką aukštąją mokyklą:

„Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerija visą laiką buvo ir yra tos nuomonės, kad ilgainiui KPI Vilniaus filialas turi tapti savarankiška mokykla, nors TSRS Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerijos nuomonė šiuo klausimu iki šiol nebuvo palanki. TSRS Valstybinio plano komiteto ir TSRS Finansų ministerijos neigiama nuomonė su ja palaikančia TSRS Ministrų Tarybos vadovybės rezoliucija savo laiku buvo pranešta LTSR Ministrų Tarybai.

Tačiau LTSR Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerija toliau ieškojo galimo varianto KPI Vilniaus filialui performuoti į atskirą aukštąją mokyklą. 1967 m., man asmeniškai kelis syk primygtinai prašant, TSRS Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerijos vadovybė sutiko atsiųsti ekspertą, kuris savo išvadas išdėstė LKP Centro Komitete. 1967 m. birželio mėnesį TSRS Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerija, išklausiusi mano pranešimą, padarė eilę organizacinių pastabų dėl numatomos naujojo instituto struktūros, tačiau iš esmės pritarė KPI Vilniaus filialo specializavimui į savarankišką Inžinerinį statybos institutą. Galutinis šio instituto įsteigimo laikas nenurodytas, tačiau Kolegijoje buvo kalbama apie 1970 m.

Šiuo metu jau yra daug padaryta, ruošiantis Vilniaus inžinerinio statybos instituto įsteigimui. KPI rektoratas aktyviai ėmėsi spręsti šiuos klausimus instituto viduje, išnagrinėjo mokslinėje taryboje eilę organizacinių problemų, patvirtino kalendorinį dėstytojų perkėlimo į Vilnių grafiką, suderintą su KPI Vilniaus filialu. Be to, ministerijos kolegija buvo sudariusi ministro pavaduotojo drg. V. Pranaičio vadovaujamą komisiją, kuri atidžiai išnagrinėjo daugelį praktiškų naujojo instituto steigimo aspektų. Dabar yra ruošama atitinkama medžiaga vyriausybei.

Tačiau ministerija nėra įsitikinusi, kad skubotas naujojo instituto įsteigimas bus jam

naudingas. Visų pirma, būsimojo Vilniaus inžinerinio statybos instituto pagrindinė profiliuojanti sudėtis iki šiol yra sutelkta Kaune. Kadangi dėl mokomųjų patalpų ir bendrabučių stokos negalima iš karto perkelti pagrindinių specialybių, dėstytojų personalo ir studentų kontingento į Vilnių, per anksti įsteigus institutą, jo pavadinimas iš esmės neatspindėtų jo turinio. Tai sukomplikuotų mokslinių tarybų sudarymą, supainiotų aspirantūros, disertacijų gynimo klausimus, nes visa tai reiktų iš naujo užtvirtinti TSRS Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerijoje, kuri šiuo metu yra nusistačiusi labai griežtas mokslinių tarybų sudarymo ir aspirantūros įvedimo sąlygas.

Kita vertus, kol naujasis institutas formuojasi, nuolat iškyla įvairių problemų, ypač kadru kompleksavimo, studentų kontingento išdėstymo srity. Tai žymiai lengviau yra spręsti vieno instituto ribose. Deja, KPI Vilniaus filialas, per anksti pasiskelbęs savarankiška aukštąja mokykla, daugeliu atvejų elgiasi ne tik nesuprantamai, bet ir nepateisinamai, tuo pats sukomplikuodamas naujo instituto steigimo pradinę stadiją“ [3.36, p. 218–219].

Bet Aleksandras Čyras vėl atakuoja. 1968 m. kovo 13 d. rašte Nr. 536 Lietuvos TSR Ministrų Tarybai rašoma:

„KPI Vilniaus filialą specializuojant pagal inžinerinį-statybinį profilį, padarytas nemažas darbas: sudarytas studentų priėmimo ir perkėlimo grafikas; apskaičiuotas akademinis krūvis būsimo instituto katedroms iki 1975 metų; sudaryta instituto struktūra, kuri patvirtinta KPI Mokslinėje Taryboje ir vėliau respublikos Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerijos kolegijoje; sudarytas dėstytojų perkėlimo iš Kauno į Vilnių personalinis grafikas. Visų priemonių tolimesnis vykdymas pagrindinai priklauso nuo filialo materialinės mokymo bazės kūrimo, atvykstančių dėstytojų iš Kauno apgyvendinimo sąlygų bei augančio studentų kontingento aprūpinimo bendrabučiais...“ [3.36, p. 219].

Toliau rašte KPI Vilniaus filialas pateikė pasiūlymų ir pageidavimų: 1) jau 1969 m. pradėti statyti srautinių auditorijų korpusą; 2) leisti pačiam filialui parengti gyvenamųjų namų, skirtų persikeliantiems iš Kauno dėstytojams apgyvendinti, projektus; 3) 1968 m. pabaigoje pradėti statyti 9 aukštų 108 vieno kambario butų tipinį namą jauniems filialo specialistams.

Vėl apgailestaujama dėl Lietuvos TSR Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerijos neveiklumo sprendžiant filialo

reorganizavimą į savarankišką aukštąją mokyklą.

Panašiai buvo spaudžiamos ir statybos organizacijos. 1968 m. spalio 16 d. raštu LTSR statybos ministro pavaduotojui M. Dulmanui filialo prorektorius A. Čyras rašė: „*Mes jau ne kartą kreipėmės į Jus, nurodydami darbų vilkinimo tendencijas ir, apskritai, nenormalią padėtį KPI Vilniaus filialo mokomojo-laboratorinio korpuso statyboje...*“ [3.36, p. 220]. Išdėsčius darbo trūkumus, buvo pasiūlyta studentų miestelio objektų statybai organizuoti atskirą statybos aikštelę su kvalifikuotais vadovais.

Reikia pripažinti, kad ir vėliau, jau būdamas VISI rektoriumi, profesorius A. Čyras skyrė išskirtinį dėmesį kapitalinei statybai. Dėl to šiandien turime rūmus, kuriais pelnytai didžiuojasi ne vienas mūsų absolventas.

A. Čyras išnaudodavo bet kurią padorį galimybę statyboms paspartinti. 1970 m. vasarą turėjo vykti Dainų šventė. Norint greičiau pastatyti 108 vieno kambario butų ir 30 butų gyvenamuosius namus dėstytojams ir jauniems specialistams apgyvendinti, 1969 m. pavasarį A. Čyras rašo raštą šventės org. komiteto pirmininkei L. Diržinskaitei, kad padėtų paspartinti tų pastatų statybą, nes esą juose galima būtų apgyvendinti šventės dalyvius, ir gauna jos paramą. Statyba nepagreitėjo, bet situacija pasinaudoti bandyta išradingai.

1967–1968 mokslo metai buvo derlingi KPI Vilniaus filialo mokslininkams. Jau minėjome apie Aleksandrui Čyrai paskirtą Galiorkino premiją. 1968 m. pradžioje profesorius mokslinis vardas buvo suteiktas Antanui Kudziui, o po poros mėnesių – jau ir A. Čyrai.

Taip pat tų metų pradžioje Statybinių konstrukcijų katedros vyr. dėstytojas Audronis Kvedaras apgynė disertaciją „Ilgalaikio apspaudimo, polimerinių priedų ir spiralinio armavimo įtakos centriškai gniuždomo centrifuguoto betono mechaninėms savybėms tyrimas“ ir gavo technikos mokslų kandidato laipsnį.

Tos pačios katedros asistentas Benediktas Užpolevičius parengė ir apgynė disertacinį darbą „Netiesioginio betono stiprumo nustatymo gelžbetono konstrukcijose tyrimai“. Šioje katedroje jis dirba nuo 1966 m. 1973 m. jam suteiktas docento mokslinis vardas.

Statybos-ekonomikos katedros asistentas Kazimieras Antanavičius apgynė disertaciją „Racionalių metinių programų pramoninėms

statybos-montavimo valdyboms formavimo klausimu (Lietuvos TSR sąlygomis)“ ir gavo ekonomikos mokslų kandidato laipsnį.

Kiek vėliau technikos mokslų kandidatais tapo dar 3 KPI Vilniaus filialo mokslininkai.

Henrikas Gylys, Mechanikos katedros vyr. dėstytojas, apgynė disertaciją „Eksperimentinio rėminių konstrukcijų tyrimo tampriojoje-plastinėje stadijoje klausimu“. Kurį laiką jis dirbo Statybos fakulteto prodekanu.

Romualdas Baronas, Mechanikos katedros aspirantas, apgynė disertaciją „Tiesinio programavimo metodai, nustatant pasislinkimus tampriosiose plastinėse stypinėse konstrukcijose“. Po kelerių metų gabus mokslininkas, deja, pažeidinėjo dėstytojo etiką ir aukštąją mokyklą teko apleisti.

Jaunutis Barauskas, taip pat Mechanikos katedros vyr. dėstytojas, apgynė disertaciją „Gulinčių ant gruntinio pagrindo juostų ir apvalių plokščių įtempimų-deformacijų būvio tyrimas“.

Kai 1968 m. pradžioje buvo apsvarstyti filialo Mokslinėje taryboje praėjusių metų mokslinių darbų rezultatai. Buvo konstatuota, kad filialo dėstytojai per metus paskelbė 169 straipsnius ir 78 įteikė spaudai. Tai buvo ryški pažanga, palyginti su ankstesniais dešimtmečio metais. Pagal visus mokslinių darbų vertinimo rodiklius geriausiai atrodė A. Kudzio vadovaujama Statybinių konstrukcijų katedra. Apskritai Statybos-ekonomikos fakultetas buvo aiškus mokslo lyderis. Šio fakulteto vienam dėstytojui teko maždaug 1,5 straipsnio, o Prietaisų gamybos – 0,5, Mechaninės technologijos – vos 0,18 straipsnio. Neblogai atrodė ir Miestų statybos bei Mechanikos katedrų mokslininkai.

Statybos katedrų pirmavimas mokslinėje veikloje lyg ir patvirtino nuostatą, kad būsimasis institutas turi būti statybinio profilio.

Statybų mokslininkams gera žinia buvo ir ta, kad filialo prorektoriaus A. Čyro darbų ciklas „Tampriųjų-plastinių sistemų matematiniai modeliai ir jų sprendimo algoritmai“, kurį respublikinių premijų komitetas buvo atidėjęs toliau svarstyti, dabar pristatomas 1968 m. premijai gauti. Deja, ir antras kartas melavo. Ne visada premijos skiriamos tiems, kas jų labiausiai nusipelnė.

1967–1968 mokslo metų pabaigoje KPI taryba nutarė nuo 1968 m. rugsėjo 1 d. įvesti visuose fakultetuose, tarp jų ir Vilniaus filiale, signalinę 0-1-2 sistemą studentų darbui kontroliuoti.

Tokie buvo diplomai

Visos studentų atliktos ir dėstytojų pripažintos tinkamomis atliktos privalomos užduotys (namų darbai, kursiniai darbai ir projektai, kontroliniai darbai, kolokviumai, grafiniai darbai, seminarai ir t. t.) iki tol buvo vertinamos įprastiniais pažymiais: 3, 4 ir 5, arba tiesiog „įskaityta“, „atlikta“ ir pan. Blogai įvertintą užduotį studentas privalėjo taisyti arba atlikti iš naujo. Savarankiško darbo vykdymo kontrolė 0-1-2 turėjo tikslą papildyti įprastinę pažymių sistemą atlikimo savalaikiškumo rodikliu.

Kiekvieno mėnesio 17–19 dienomis dėstytojas turėjo duoti vertinimą, kaip studentas lankė užsiėmimus, dalyvavo seminaruose, rengė projektus, atliko laboratorinius darbus ir kt.

Studentas, gavęs porą „0“, tą mėnesį prarasdavo stipendiją, o jei nuliai buvo rašomi ne vieną mėnesį iš eilės – galėjo būti pašalintas nelaukiant sesijos.

Ši kontrolės sistema turėjo paskatinti studentus dirbti sistemingai, turėjo padidinti jų pareigingumą ir pagerinti pažangumą. Bet ilgainiui paaiškėjo, kad iš esmės kontrolės sistema tik padidino biurokratizmą, o studijų rodikliai liko tie patys.

„Sėk, sesule, žalią rūtą, kad Lietuva laisva būtų...“

1968 m. pavasarį prasidėjęs vadinamasis „Prahos pavasaris“ teikė vilčių, kad ir sovietijoje bus pozityvių permainų. Čekoslovakijoje valdžią paėmęs komunistas Aleksandras Dubčekas liberalizavo daug gyvenimo sričių, praktiškai panaikino tradicinę komunistinę cenzūrą. Kai tik atsirado daugiau laisvės, ėmė aiškėti, kad artėja prosovietinės komunistinės valdžios griūtis.

Ir Lietuvą pasiekė gaivūs Prahos pavasario vėjai. Buvo graibstomi čekiški žurnalai, daugelis klausėsi „Laisvės“ radijo pranešimų, apie tai daug buvo kalbama darbovietėse,

informacija iš Čekoslovakijos praslysdavo ir sovietinėje spaudoje. Informacija pasiekė ir kitas sovietines respublikas. Kremlius buvo išgąsdintas ir nutarė užgniaužti gležnus demokratijos daigus.

1968 m. rugpjūčio 20 d. sovietinė kariuomenė, pasitelkusi Rytų vokiečių, lenkų, bulgarų ir vengrų pulkus, įsiveržė į Čekoslovakiją. Dubčeką areštavo, o į jo vietą pasodino Husaką, „ištikimą leninietį“. „Prahos pavasaris“ baigėsi.

Kaip ir 1956 m. Vengrijos įvykių metų, Vakarai niekaip nereagavo. Buvo tik padėjuota,

KPI Vilniaus filialo liaudies ansamblis

užjausta. Pasirodo, skęstančiųjų gelbėjimas – pačių skęstančiųjų reikalas. Verta įsidėmėti tokias istorijos pamokas, ypač prisimenant, kaip ilgai užtruko Lietuvos nepriklausomybės pripažinimas prieš keliolika metų.

Taigi 1968–1969 mokslo metus KPI Vilniaus filialas pradėjo gyvuoti mažai gero žadančio politinio gyvenimo sąlygomis. Nebuvo jokių abejonių, kad sovietijoje neatsiras daugiau laisvių, kad bus mažiau skriaudų, mažiau negerovių ir trūkumų. Juokingai atrodė partijos kvietimas susitelkti apie sovietinę komunistų partiją, neprarasti revoliucinio budrumo, vykdyti didžiulius socialistinius visuomenės pertvarkymus, spręsti sudėtingus kuriamojo darbo uždavinius.

Žmonės netikėjo sovietine propaganda. Vieną galvojo, kitą sakė ir trečią darė. Toks žmogaus modelis sovietinio režimo sąlygomis buvo dažniausias. Mažai kas betikėjo, kad lietuvių tautą išlaisvinti ir Lietuvos valstybę atkurti yra įmanoma. Dauguma turėjo savo pagrindinę viltį, kad gal įvyks stebuklas, gal viskas pasikeis į gerą. O belaukiant stebuklo, reikia dirbti savo ir savojo gimtojo krašto labui. Išsimokslinęs, kultūringas, ekonomiškai nenuskurdęs kraštas turėjo daugiau šansų būti neperlaužtas, neprarasti tautinės savasties, tikėtis palankios progos savo viltims įgyvendinti.

Bet sovietinė valdžia neturėjo visiškos ramybės. Ją drumstė disidentai, jų leidžiami nelegalūs leidiniai, užsienio radijo laidos. Ir KPI Vilniaus filiale pasireiškė „nacionalistiniai išsišokimai ir nuotaikos“.

1968 m. KPI Vilniaus filiale buvo apsvarstytas filialo politinis ir auklėjamasis darbas. Išlikusiuose posėdžio dokumentuose rašoma:

„Kai kurie studentai nihilistiškai žiūri į marksistinę-lenininę teoriją, mano, kad ji būsimam inžinieriui nereikalinga. Dar daugiau, pas atskirus studentus pasitaiko nesveikų nuotaikų netikėjimo socialistinės santvarkos pranašumais prieš kapitalizmą atvejų. Nežinodami ir nesuprasdami visuomenės vystymosi dėsningumų atskiri studentai, pastebėdami mūsų gyvenime pasitaikančius trūkumus ir klaidas, patenka į buržuazinės ideologijos pinkles. Apie tai kalba ne tik kartais pasitaikantieji antitarybiniai nacionalistiniai užrašai ant sienų, bet ir nacionalistiniai išsišokimai.“

Praėjusių mokslo metų pavasarį choro išvykos į Rokiškį metu dalis choristų dainavo dainą, kuri baigiasi žodžiais: „sėk sesute ir gvazdikų, kad nebūtų bolševikų“. Buvo taip pat dainuo-

Filialo šokėjai

jama daina, kurioje žodžiai „lietuvi, prikąsk liežuvį, nes rusai valdo mus“.

Šios dainos buvo dainuojamos grupės choristų ir per Gegužės Pirmosios demonstraciją. Pirmąją dainą dainavo atskiri liaudies ansamblio dalyviai vasaros stovyklos Merkinėje metu. Šių dainų iniciatoriai išaiškinti ir nubausti: Jonikui ir Guobiui – prietaisų gam. fak. V kurso diplomantams atidėtas gynimas vieneriems metams, to pat fakulteto Girčiui ir Pikeliui, kurie jau buvo apsigynę diplominius projektus, komjaunimo komitetas pareiškė griežtus papeikimus, jiems pakeistos darbo vietos, pasiunčiant dirbti į gamybą. Prietaisų gamybos fakulteto III kurso studentas Bukauskas pasiūstas metams į gamybą. Ramanauskaitė – Lenino v. stipendiatei atimta teisė gauti stipendiją. Ji nubausta griežta komjaunuoliška bausme. Straupys III k., Jakubėnas IV k., Darbutas III k., Braškys IV k, Meslinas II k. nubausti komjaunuoliškomis ir administracijos bausmėmis.

Šių poelgių šaknys glūdi tame, kad marksistinė pasaulėžiūra šiems studentams netapo giliu įsitikinimu. Rimtą susirūpinimą kelia tai, kad net geri studentai komjaunuoliai grupių aktyvistai nesugebėjo duoti panašioms nuotaikoms rimto atkirčio, nutylėjo, taikėsi su jomis...“ [3.37, p. 371–372].

Taigi daugelis gyveno dvigubą gyvenimą, taip pat ir komjaunuoliai, ir partiniai, ir nepartiniai. Žinoma, buvo ir kitokių, ypač vadinamosiose visuomenės mokslų katedrose, bet ar visi jie buvo nuoširdūs?.. Svetimųjų primesta tvarka, idėjos neužgožė tautos noro gyventi laisvai ir nepriklausomai.

KPI Vilniaus filialas lietuvių

1968–1969 mokslo metus KPI Vilniaus filialas pradėjo turėdamas 4220 studentų: 1683 dieniniame ir 2537 vakariniame skyriuose. Filiale veikė 4 fakultetai ir 22 katedros, dirbo 263 pedagogai.

Savarankiškos aukštosios mokyklos įkūrimo išvakarėse KPI Vilniaus filiale veikė šios katedros: Prietaisų gamybos fakultete – Elektrotechnikos, Elektros įrenginių, Radijo aparatūros technologijos, Elektronikos skaičiavimo technikos, Bendrosios fizikos; Mechaninės technologijos fakultete – Braižybos, Metalų apdirbimo, Mašinų teorijos, Mašinų gamybos automatizavimo, Gamybos ekonomikos; Statybos ekonomikos fakultete – Mechanikos, Statybinių konstrukcijų, Chemijos, Statybos ekonomikos; Miestų statybos fakultete – Matematikos, Miestų statybos, Kelių. Be to, filiale buvo TSKP istorijos ir filosofijos, Politinės ekonomijos ir mokslinio komunizmo, Karinio parengimo, Kalbų ir Fizinio lavinimo katedros.

Dar 1968 m. sausio 26 d. KPI tarybos nutarimu „Dėl Miestų statybos fakulteto steigimo KPI Vilniaus filiale“ Miestų statybos fakultetui buvo priskirtos trys specialybės: 1. Miestų statybos specialybė, perkelta iš Statybos-ekonomikos fakulteto filialo; 2. Automobilių kelių specialybė, perkelta iš KPI Santechnikos fakulteto; 3. Inžinerinės geodezijos specialybė, taip pat perkelta iš Santechnikos fakulteto.

Miestų statybos fakultetui buvo priskirtos 4 katedros: 1. Miestų statybos katedra, perkelta iš filialo Statybos-ekonomikos fakulteto; 2. Kelių katedra, perkelta iš Santechnikos fakulteto; 3. Geodezijos katedra, perkelta iš Santechnikos fakulteto. 4. Matematikos katedra, perkelta iš filialo Prietaisų gamybos fakulteto. Tokia struktūra veikė nuo rugsėjo 1 d., išskyrus Geodezijos katedrą, kuri buvo įsteigta praėjus vieneriems metams.

Miestų statybos fakulteto dekanu 1968 m. liepos 1 d. buvo paskirtas iš Kauno perkeltas docentas, geologijos-minerologijos mokslų kandidatas Bronius Sidauga. Ėjo jis šias pareigas energingai, sumaniai ir ilgainiui tapo prorektoriumi.

Buvo numatę persikelti, bet galop atsisakė geodezininkas Z. Tamutis, kelininkai S. Luškošius ir A. Tamoševičius.

Pusė persikėlusių iš Kauno į Vilnių buvo mokslų kandidatai, docentai, kiti – bebaigę kandidatines disertacijas.

KPI filiale 1968 m. rugsėjo 1 d. Miestų statybos fakultete buvo 17 akademinų grupių. Visos jos studijavo lietuvių kalba.

Miestų statybos specialybės dieninėse studijose I kurse buvo dvi grupės, o II–V kursuose – po vieną grupę. Inžinerinės geodezijos specialybės studijas pradėjo dar tik viena pirmakursių grupė, o automobilių kelių specialybės – I kurse studijavo dviejų akademinų grupių, antrame – vienos grupės studentai.

Vakarinės studijos buvo tik Miestų statybos specialybės – I ir II kursuose buvo po dvi grupes, o III, IV ir VI kursuose – po 1 grupę. Taigi vakarais studijavo 7 akademinės grupės.

Statybos fakultete minimus mokslo metus pradėjo 44 dieninių ir vakarinių studijų akademinės grupės.

Pramoninės ir civilinės statybos specialybės dieninėse studijose I kurse buvo 6 akademinės grupės: 4 lietuviškos ir 2 rusiškos; II kurse – 4 grupės: 2 lietuviškos ir 2 rusiškos; III kurse – 2 rusiškos ir IV bei V kursuose – po 1 rusišką. Taigi šios specialybės 14 akademinų grupių sudarė 6 lietuviškos ir net 8 rusiškos grupės. Žemės ūkio statybos specialybės buvo 3 lietuviškos grupės: 2 – I ir 1 – II kursuose. Statybos ekonomikos ir organizavimo specialybės studijose buvo tik lietuviškos grupės: I kurse – 3, II kurse – 2 ir likusiuose trijuose kursuose – po 1 grupę.

Statybos fakulteto vakarinėse studijose buvo 18 akademinų grupių.

Pramoninės ir civilinės statybos specialybės I kurse buvo 1 grupė rusų kalba, II kurse – 2 grupės rusų kalba, III kurse – 1 lietuvių kalba ir 2 rusų kalba, IV ir V – po 1 grupę lietuvių ir rusų kalbomis bei VI kurse – 1 grupė rusų kalba. Taigi vakarinėse PCS studijose iš 11 akademinų grupių aštuoniose studijos vyko rusų kalba.

Vakarinės studijos buvo ir statybos ekonomikos bei organizavimo specialybės studentų. Iš viso buvo 7 akademinės grupės ir visos jos studijavo lietuvių kalba. Tik antrajame kurse buvo 2 akademinės grupės, o visuose kituose kursuose – po 1.

Mechaninės technologijos fakultete 1968–1969 mokslo metais buvo 62 akademinės grupės.

Suvirinimo įrengimų ir technologijos specialybės dieninių studijų visuose kursuose buvo po vieną akademinę grupę ir visose buvo studijuojama lietuvių kalba. Automobilių transporto specialybės dieninėse studijose I kurse buvo 2 grupės lietuvių kalba ir 1 grupė rusų kalba, o II kurse – 2 lietuviškos grupės. Mašinų gamybos technologijos specialybės studentai studijavo tik vakarais. Mašinų gamybos procesų automatizavimo specialybės III kurse buvo 2 grupės, o IV ir V kursuose – po 1. Jose studijos vyko lietuvių kalba. Visos trys akademinės grupės buvo lietuviškos ir statybos kelių mašinų bei įrengimų specialybės: 2 – I ir 1 – II kursuose. O Autotransporto ekonomikos ir organizavimo specialybės I, II ir III kursuose buvusios akademinės grupės buvo tik rusiškos.

Mechaninės technologijos fakultete vakarais studijavo net 36 akademinės grupės.

Suvirinimo įrengimų ir technologijos specialybėje I–V kursuose buvo po 1 akademinę grupę. Visos jos studijavo rusų kalba. Automobilių transporto specialybės I–V kursuose buvo po 1 akademinę grupę, o VI – 2 grupės. Visos šios septynios grupės studijavo rusų kalba. Mašinų gamybos technologijos specialybės vakarinių I kurse buvo 3, II kurse – 4, III – V kursuose po 5 ir VI – 2 grupės. 15-oje grupių buvo dėstoma lietuviškai, o 9-iose – rusiškai. Mašinų gamybos pramonės ekonomikos ir organizavimo specialybės buvo 4 grupės – po 1 III–VI kursuose.

Prietaisų gamybos fakultete 1968–1969 mokslo metais buvo 49 akademinės grupės. Garso technikos specialybės dieninėse studijose tebuvo 3 grupės – po vieną III–V kursuose. Radijo aparatūros konstravimo ir gamybos specialybės studentai dieną studijavo 15 grupių ir tik III–V kursuose. Visose grupėse studijos vyko lietuvių kalba.

Prietaisų gamybos fakultete vakarais studijavo 31 akademinė grupė.

Radijo aparatūros konstravimo ir gamybos specialybės I, II, IV, V ir VI kursuose vakarinėse studijose buvo po 3 grupes, III kurse – 4 grupės. 12 grupių studijavo rusų kalba, 7 – lietuvių kalba. Tik vakarinėse studijose studijavo Elektros pavarų ir gamybos įrenginių automatizavimo specialybės studentai. Pirmuose penkiuose kursuose buvo po 2 akademines grupes, IV kurse – 1. Visose grupėse dėstyta lietuviškai. Tik viena akademinė grupė tebuvo Matematinųjų skaičiavimo prietaisų bei įrenginių specia-

KPI Vilniaus filialo akademinės grupės 1968–1969 mokslo metais

Rodiklis		Kursas						Iš viso
		I	II	III	IV	V	VI	
Bendras grupių skaičius		37	31	33	28	28	15	172
Dieninių studijų grupių skaičius	Bendras	23	14	14	11	11	–	73
	Lietuvių kalba	19	11	8	7	7	–	52
	Rusų kalba	4	3	6	4	4	–	21
Vakarininių studijų grupių skaičius	Bendras	14	17	19	17	17	15	99
	Lietuvių kalba	8	9	11	10	9	10	57
	Rusų kalba	6	8	8	7	8	5	42

lybės – tai lietuviška grupė VI vakarinių studijų kurse.

Taigi paskutiniaisiais KPI Vilniaus filialo mokslo metais jame buvo 172 akademinės grupės: 109 akademinėse grupėse buvo dėstoma lietuvių kalba, o 63 – rusų kalba. Lietuviškų grupių buvo 63 %. Dieninėse studijose buvo 73 akademinės grupės: 52 grupėse buvo dėstoma lietuvių kalba, o 21 – rusų kalba. Taigi lietuviškos grupės čia sudarė jau 71 % kontingento. Vakarinėse studijose buvo 99 akademinės grupės: 57 grupėse dėstoma lietuvių kalba, o 42 – rusų kalba. Taigi vakarinės lietuviškos grupės dar sudarė tik 58 % kontingento.

Iš fakultetų 1968–1969 mokslo metais lietuviškiausias buvo Miestų statybos fakultetas, kuriame rusų kalba dėstomų grupių nebuvo. Statybos fakultete tokios grupės sudarė 36 %, o rusiškiausi buvo Mechaninės technologijos ir Prietaisų gamybos fakultetai.

Imant paskutinius trejus metus matyti, kad apskritai didėjo lietuviškų grupių skaičiai: 1966–1967 mokslo metais jų buvo 57,6 %, 1967–1968 m. m. jau 73 %. Taigi Vilniaus aukštoji technikos mokykla – KPI Vilniaus filialas turėjo ryškią tendenciją didinti lietuviškų grupių skaičių ir nedidinti grupių rusų kalba. Kas labiausiai paveikė šį procesą, sunku pasakyti, bet pats procesas teikė vilčių, kad pradėsianti funkcionuoti suvereni aukštoji mokykla taps lietuvių tautybės aukštos kvalifikacijos specialistų, taip reikalingų Lietuvos sostinei ir Vilniaus kraštui, rengimo kalve.

Filialo vadovo A. Čyro iniciatyva 1968 m. filiale įkurta Elektronikos ir skaičiavimo technikos katedra, kuri turėjo visiems studentams skaityti skaičiavimo kursą. Filialas

1968–1969 mokslo metų pradžioje turėjo 7 analogines skaičiavimo mašinas. Jos naudotos katedrų moksliniams darbams, studentų kursiniams bei diplominiams projektams atlikti. Bet savos diskretinės elektroninės skaičiavimo mašinos filialas neturėjo, todėl mokslinio tyrimo darbams teko naudotis kitų Vilniaus organizacijų skaičiavimo mašinų paslaugomis. Padėtis pasikeitė į gerąją pusę, kai filialas metų pabaigoje įsigijo elektroninę skaičiavimo mašiną „Minsk 22“. Tuomet ir buvo įkurtas filialo skaičiavimo centras. Pirmuoju jo vadovu buvo paskirtas A. Vyskupaitis.

Filialo autoritetą sustiprino 1968 m. birželį 4 dienas Vilniuje vykusį tarptautinę mokslinę konferenciją dėl matematinio programavimo metodų taikymo skaičiuojant optimalias konstrukcijas. Joje dalyvavo tokios įžymybės, kaip A. Gvozdevas, A. Ržanycinas, A. Vinogradovas. Šie mokslininkai gerai žinomi visame pasaulyje.

1968 metai buvo vaisingi ir vis intensyviau veikusiai SMD (studentų mokslinei draugijai). Tais metais įvykusiame respublikiniame SMD darbų konkurse dalyvavo 35 studentai. 8 iš jų buvo apdovanoti III laipsnio diplomais. Pažymėtina, kad vienas iš apdovanotųjų buvo būsimasis Vilniaus Gedimino technikos universiteto rektorius Romualdas Ginevičius. Tuomet IV kurso Statybos-ekonomikos fakulteto studentas R. Ginevičius buvo pažymėtas už mokslinį darbą „Kai kurių faktorių, turinčių įtakos SMV (statybos montavimo valdybų) darbo našumui Lietuvos TSR, analizė“. Plėtojant SMD veiklą, pasižymėjo jos pirmininkas A. Lekaravičius.

1968 m. aktyvios buvo studentų ir kitos organizacijos. Komjaunimo komiteto sekretoriumi buvo J. Mureika, Studentų profkomiteto pirmininku A. Tarvydas, Kultūros klubo pirmininku A. Grodzenskis.

Komjaunimas tvarkė visuomeninių dalykų ir apskritai visų dalykų pažangumo pagerinimo klausimus, rūpinosi „Komjaunimo prožektoriaus“ (kuri buvo nepertraukiamai blanki) veikla (jis „kovojo“ su nepažangumu), leninine įskaita, darbo ir poilsio stovyklomis ir kt.

Studentų profsąjunga buvo konkretesnė. Jai priklausė bendrabučių kuravimas, vasaros poilsio organizavimas, kiti socialiniai klausimai ir t. t.

Kultūros klubas rūpinosi meno saviveikla, poilsio vakarų organizavimu.

1968 m. KPI Vilniaus filiale bandyta suorganizuoti mėgėjišką kino studiją. Tokią studiją turėjo KPI centras, ir ji tiems laikams buvo gana produktyvi. Bet KPI mėgėjiška kino studija buvo įkurta remiantis studentų iniciatyva, o Vilniuje, deja, prorektorius išsakymu.

Studijos vadovu buvo paskirtas prorektorius pavaduotojas statybų reikalams A. Mikšys (KPI Vilniaus filialo I laidos absolventas), nariais: A. Lubys – Gamybės ekonomikos katedros aspirantas, Slavinskas – Staklių laboratorijos meistras, e. doc. p. Budrys – Mašinų teorijos katedros dėstytojas, A. Tarvydas – studentų profkomiteto pirmininkas.

Tiekimo skyriaus viršininkas B. Marašinskas buvo įpareigotas stiprinti kino studiją inventoriumi ir medžiagomis, o studentų klubas privalėjo perduoti studijai filmavimo kameras.

Iš šios informacijos galima susidaryti įspūdį, kad studentų kultūros klubas jau buvo filmavęs kai kuriuos įvykius. Tačiau mums nepavyko rasti jokių tokios kultūros klubo veiklos bei įkurtosios kino studijos atliktų darbų pėdsakų.

Na, o studentų KPI filiale vis daugėjo. 1968–1969 mokslo metais KPI Vilniaus filialo dieniniame skyriuje studijavo 1683 jaunuoliai ir merginos, vakariniame skyriuje – 2 537, iš viso 4 220 studentų. Tokiu skaičiumi galėjo didžiuotis bet kuri savarakiška aukštoji mokykla.

1969 m. gegužės 23 d. KPI tarybos posėdyje Vilniaus filialo prorektorius R. Jonušas pateikė pasiūlymą dviejų katedrų pagrindu įkurti penkias katedras. Būtinybė tai daryti kilo dėl KPI Statybos ir Santechnikos fakultetų kai kurių katedrų perkėlimo į Vilnių. Buvo pasiūlyta TSKP istorijos ir Politinės ekonomijos katedrų pagrindu įsteigti 3 katedras: 1. TSKP istorijos katedrą, 2. Politinės ekonomijos katedrą, 3. Filosofijos ir mokslinio komunizmo katedrą; Statybinių konstrukcijų katedros pagrindu: 1. Statybinių konstrukcijų katedrą ir 2. Specialiųjų konstrukcijų katedrą. KPI taryba pasiūlymui neprieštaravo, ir kiek vėliau, Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerijos sprendimu minėtos katedros buvo įsteigtos ir ėmė veikti jau įkurtame Vilniaus inžineriniame statybos institute.

Jau po mėnesio tos pačios Tarybos posėdyje buvo pažymėta, kad toliau profiliuojant KPI Vilniaus filialą, 1969 m. numatyta

nebepriimti studijuoti į Pramonės ir civilinės statybos specialybę. Nuo rugsėjo 1 d. iš Kauno į Vilnių turėjo persikelti kelių statybos ir geodezijos specialybių aukštesniųjų kursų studentai bei abi profilinės katedros. O iš Vilniaus į Kauną buvo perkeliama Radijo aparatūros konstravimo ir technologijos specialybės IV kurso studentai.

1969 m. paskutiniais KPI Vilniaus filialo metais, išleistas gausus diplomantų būrys. Filialą baigė 523 diplomantai. Tai buvo aštuntoji KPI Vilniaus filialo diplomantų laida. Šie diplomantai gavo diplomus, pasirašytus Kauno politechnikos instituto rektoriaus Marijono Martynaičio. O nuo kitų metų Vilniaus aukštoji technikos mokykla turėjo jau kitą pavadinimą ir kitą rektorių.

Dėstytojų perkėlimas iš Kauno

Steigiant Vilniaus inžinerinį statybos institutą labai svarbus ir sunkus organizacinio darbo baras buvo dėstytojų iš Kauno perkėlimas į Vilnių, ir atvirkščiai.

1968 m. kovo 28 d. Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerijos kolegija priėmė nutarimą „Dėl Kauno politechnikos instituto Santechnikos ir Statybos fakultetų specialybių ir dėstytojų perkėlimo į Vilnių tvarkos“, kuriame buvo numatyta, kokios specialybės, kokios katedros ir kada turi būti perkeltos, dėstytojų perkėlimo tvarka.

Bet šiuo nutarimu neišspręsti visi klausimai, kuriuos iškėlė gyvenimas. Todėl kolegijai teko patikslinti minėtąjį nutarimą.

1969 m. balandžio 29 d. nutarime rašoma:

1. Pritarti 1969 m. vasario 25 d. ministro įsakymu Nr. 49 sudarytos komisijos pasiūlymams šiais klausimais:

a) perkelti 1969 m. iš Kauno į Vilnių geodezijos ir kelių katedras, o 1970 m. – automobilių transporto, architektūros, gyvenviečių planavimo ir tvarkymo katedras;

b) 1969 m. studentus į pramonės ir civilinės statybos specialybę priimti tik Vilniuje;

c) dėl patalpų stokos 1969 m. perkelti iš Vilniaus į Kauną radijo aparatūros gamybos technologijos ir konstravimo specialybės IV kurso studentus;

d) garso technikos specialybės IV kurso studentus, sumažėjus specialistų poreikavimui, pervesti į radijo aparatūros gamybos technologijos ir konstravimo specialybę, perkeliant juos 1969 m. iš Vilniaus į Kauną;

e) 1969 m. iš Kauno į Vilnių perkelti geodezijos ir automobilių specialybės aukštesniųjų kursų studentus;

f) 1970 m. perkelti iš Kauno į Vilnių visus architektūros, automobilių transporto, statybos ir kelių mašinų specialybių studentus.

Sutikti su komisijos nuomone, kad bendrabučiais aprūpinami pirmiausia tie studentai, kurie prieš perkėlimą gyveno bendrabučiuose arba pas tėvus.

*Suvirinimo specialybės diplomantai
su dėstytojais*

2. Pasikeitus kai kurių specialybių studentų ir katedrų perkėlimo terminams, patvirtinti komisijos patvirtintą dėstytojų perkėlimo iš Kauno į Vilnių grafiką 1969 m. ir 1970 m. (priedėlis Nr. 1) ir dėstytojų, kurie 1969 m. perkeliama iš Vilniaus į Kauną sąrašą (priedėlis Nr. 2).

Įpareigoti komisiją, atsižvelgiant į 1971–1975 m. penkmečio statybų plano projektą, iki š. m. birželio 15 d. nustatyti santechnikos fakulteto specialybių studentų ir katedrų perkėlimo grafiką.

3. Pripažinti, kad dėstytojai, perkeliama iš Kauno į Vilnių arba iš Vilniaus į Kauną, privalo būti aprūpinami gyvenamuoju plotu ne eilės tvarka.

4. Įpareigoti KPI Vilniaus filialą (prof. A. ČYRA) išskirti perkeliama iš Kauno dėstytojams butus gyvenamame name, kuris įvedamas 1969 m. Krantinės gatvėje, pagal pridedamą sąrašą (priedėlis Nr. 3), o likusį gyvenamąjį plotą leisti paskirstyti bendros eilės tvarka, priimant dėmesin, kad pirmiausia būtina išskirti dėstytojus iš bendrabučių.

5. Apgyvendinti 1970 m. perkeliama iš Kauno dėstytojus 30 butų gyvenamame name, kuris tais metais bus įvestas Krantinės gatvėje.

6. Priimti dėmesin Kauno Politechnikos instituto rektoriaus prof. M. Martynaičio pareiškimą, kad visi dėstytojai, perkeliama iš Vilniaus į Kauną 1969 m. bus apgyvendinami 108 butų viešbutinio tipo name, o 1970 m. jiems bus išskirtas gyvenamasis plotas persikeliančių į Vilnių dėstytojų sąskaita.

7. Atsižvelgiant į nepatenkinamą KPI Vilniaus filialo dėstytojų aprūpinimą butais, o be to į tai, kad 1970 m. vien įvedamu gyvenamuoju plotu negalima aprūpinti visų perkeliama iš Kauno dėstytojų, prašyti LTSR Ministrų Tarybą:

a) atleisti 1969 m. pradedamą statyti Krantinės gatvėje 30 butų namą nuo privaromo fondo išskyrimo Vilniaus miesto DŽDT vykdomajam komitetui ir LTSR statybos ministerijai;

b) įpareigoti Vilniaus miesto DŽDT Vykdomąjį komitetą atlikti gyventojų nukeldinimą (7 butai) savo gyvenamojo fondo sąskaita;

c) įpareigoti Vilniaus miesto DŽDT vykdomąjį komitetą kasmet išskirti KPI Vilniaus filialui ne mažiau kaip 10 butų, kol bus galutinai užbaigtas reorganizavimas į savarankišką institutą.

Perkelti iš Kauno į Vilnių ir gauti butus 1969 m. turėjo šie dėstytojai: Kunigėlis Juozas (Hidrotechnikos katedra), Sidauga Bronius ir Alikonis Antanas (Inžinerinės geologijos katedra), Rokas Steponas, Vidugiris Linas, Palšaitis Evaldas, Sausenavičius Henrikas, Sakalauskas Kazimieras, Jasulaitis Vytautas (Kelių katedra), Tamutis Zigmąs, Kosčiauskas Mykolas, Vainauskas Vincas, Gužauskas Jonas, Zakarevičius Algimantas, Žalnieriukas Albinas (Geodezijos katedra), Remišauskas Mikalajus, Baublys Petras, Žekevičius Jonas (Statybinės mechanikos katedra), Pilėnas Stasys (Statybos darbų organizavimas),

Kivilša Jokūbas, Rozenbliumas Anatolijus (Gelžbetoninių konstrukcijų katedra), Lazarevičius Henrikas, Steponavičius Algirdas (Metalinių konstrukcijų katedra), Geršas Nisonas, Strigūnas Vytautas (Pastatų konstrukcijų katedra), Blažys Kazimieras (Vandentiekio ir kanalizacijos katedra), Gailius Albinas, Naujokaitis Algimantas (Statybinių medžiagų katedra), Zdanavičius Anatolijus, Gruzdis Brunonas (Grafinių darbų katedra), Tupinis Arnoldas (Gyvenviečių planavimo ir tvarkymo katedra) ir Indriūnas Algimantas (Šildymo ir vėdinimo katedra).

1970 m. buvo numatyta perkelti iš Kauno į Vilnių net 34 dėstytojus. Turėjo persikelti: Puodžiukynas Leonas (Statybos darbų organizavimo katedra), Rachlevičienė Danutė (Šildymo ir vėdinimo katedra), Brazys Romualdas, Gastila Leonas, Jurgaitis Jonas, Lukoševičius Kęstutis, Poviliūnas Jonas,

Žeromskas Renius (Automobilių transporto katedra), Skeivalas Jonas (Geodezijos katedra), Viršilas Vytautas ir Senuta Algirdas (Statybinės mechanikos katedra), Lukošaitis Adolfas, Peras Jokūbas, Abramauskas Stasys, Vaivada Anicetas, Saunoris Vytautas, Kasputis Vytautas, Ziberkas Leonidas, Keturka Alfonsas (Architektūros katedra), Šešelgis Kazimieras, Kleinas Mečislovas, Jurkštas Vytautas, Vanagas Jurgis, Dičiuvienė Neringa (Gyvenviečių planavimo ir tvarkymo katedra), Marčiukaitis Gediminas (Gelžbetoninių konstrukcijų katedra), Paulauskas Jonas (Metalinių konstrukcijų katedra), Ušinskas Stasys, Janulis Alfonsas, Degutis Albinas (Grafinių darbų katedra), Žintelis Bernardas, Nakas Algimantas, Verbickis Valerijonas (Pastatų konstrukcijų katedra), Šimkus Jonas ir Furmanavičius Liudvikas (Inžinerinės geologijos katedra).

LTSR valdžia prašo Maskvą reorganizuoti filialą į institutą

1968 m. gruodžio 3 d. Lietuvos kompartijos lyderis A. Sniečkus ir premjeras J. Maniušis pasiuntė raštą TSRS Ministrų Tarybai, kuriame išdėstė motyvus, kodėl reikia reorganizuoti KPI Vilniaus filialą į Vilniaus inžinerinį statybos institutą. Svarbiausia – išaugo ir toliau didėja statybų apimtys ir reikia labai daug specialistų.

Rašte teigiama, kad tokiai reorganizacijai pritarė TSRS Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerija.

Išvardytas studentų ir pedagogų skaičius, numatomos jo augimo apimtys. Pabrėžiama, kad 1969–1970 mokslo metais institute dirbs 320 dėstytojų, iš kurių 96 su mokslo laipsniais ir vardais. Pažymėti filialo profesūros moksliniai laimėjimai, turima filialo materialinė bazė.

LTSR valdžia prašė Maskvą KPI Vilniaus filialą reorganizuoti į Vilniaus inžinerinį statybos institutą nuo 1969–1970 mokslo metų pradžios.

Atrodytų, filialas paverstas institutu – ir jau viskas padaryta. Tačiau laikas ėjo, o sprendimo vis dar nebuvo. Prisimindamas tą situaciją, švenčiant VISI 20-metį, Aleksandras Čyras rašė:

„Šitai pavyko ne iš karto. Pirmame posėdyje 1969 m. klausimas buvo atidėtas, matyt, dėl tuo laiku posėdžiui pirmininkavusio TSRS

Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotojo K. Mazurovo neryžtingumo. Tada teko kreiptis pagalbos į LTSR Ministrų Tarybos pirmininką J. Maniušį, ir tik po jo pokalbio su tuometiniu TSRS Ministrų Tarybos pirmininku A. Kosyginu 1969 m. liepos 18 d. posėdyje buvo priimtas nutarimas Nr. 559, kuriuo KPI Vilniaus filialas buvo pertvarkytas į Vilniaus inžinerinį statybos institutą. Šis klausimas TSRS Ministrų Tarybos posėdyje buvo išspręstas labai operatyviai ir nereikėjo netgi TSRS aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministro V. Jeliutino pasisakymo“ [3.44, p. 3].

1969 m. liepos 25 d. Lietuvos TSR Ministrų Taryba priėmė nutarimą Nr. 313 „Dėl Vilniaus inžinerinio statybos instituto organizavimo“, o liepos 31 d. Lietuvos TSR Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministro pareigas einantis Vaclovas Pranaitis išleido įsakymą Nr. 231 „Dėl Kauno politechnikos instituto Vilniaus filialo pertvarkymo į Vilniaus inžinerinį statybos institutą“. Jame skelbiama:

„1. Vilniaus inžinerinio statybos instituto rektoriaus pareigas nuo 1969 m. rugpjūčio 1 d. pavesti laikinai eiti profesoriui, technikos mokslų daktarui Aleksandrui Čyrai, atleidžiant jį iš Kauno Politechnikos instituto prorektoriaus Vilniaus filialui pareigų.

2. Skirti laikinai eiti Vilniaus inžinerinio statybos instituto prorektorius mokymo reikalams pareigas docentą, technikos mokslų kandidatą Romualdą Jonušą nuo 1969 m. rugpjūčio 1 d., atleidžiant jį iš Kauno politechnikos instituto prorektorius Vilniaus filialui mokymo reikalams pareigų...“ [3.37, p. 229–230].

Kiek vėliau buvo paskirti mokslo reikalų bei administracijos ir ūkio reikalų prorektoriai.

KPI Vilniaus filialo įsteigimo ir veiklos reikšmė

Be abejo, rengti respublikos reikmėms reikalingus specialistus 1956–1969 m. galėjo Kaune veikiantis politechnikos institutas. Nuolat didinant studentų kontingentą, suprantama, būtų tekę didinti pedagogų skaičių, atitinkamai plėtoti materialinę instituto bazę. Tačiau tokia aukštųjų technikos mokslų koncentracija galėjo turėti ir minusų, ir plusų.

Pirmiausia – sostinės lietuvinimas būtų vykęs daug lėčiau, ypač įvertinant tai, kad Kaune baigę aukštuosius technikos mokslus nesiveržė gyventi ir dirbti į aprusėjusį Vilnių. Taigi tokiomis aplinkybėmis pramonės, eksploatacinių tarnybų inžinerinis personalas daugiausia tebūtų ne lietuvių tautybės, nes pakeisti ateivius lietuviais lengviausia buvo, jei jie, kaip specialistai, išaugdavo tose pačiose gamyklose, įmonėse, įstaigose. Todėl vakarinės studijos KPI Vilniaus skyriuje, fakultete ir galop filiale tuo klausimu buvo labai svarbios.

Antrosios technikos mokyklos atsiradimas jau sudarė tarp KPI centro ir KPI Vilniaus filialo tam tikrą konkurenciją, kuri nuolat augo ir, žinoma, abipusiškai gerino tiek pedagoginį, tiek mokslinį darbą.

Suverenios aukštosios mokyklos kūrimas Vilniuje reikalavo reikšmingų papildomų lėšų, studijoms ir mokslui skirtų patalpų, bendrabučių ir kt. Tai sumažino Kauno instituto materialines galimybes, bet Vilnius kasmet pasipildydavo gausiu būriu tautinio jaunimo, kuris, baigęs studijas, dažniausia dirbdavo pagal specialybę Vilniuje ar Vilniaus krašte.

Taigi 1969 m. rugsėjo 1 d. prasidėjo jau naujas visiškai savarankiškos aukštosios mokyklos gyvenimo etapas, trukęs per du dešimtmečius.

Kartais iš toli matyti geriau. Negalime nepacituoti Bronio Railos, kuris tais 1969 metais, gyvendamas Jungtinėse Amerikos valstijose rašė: „*Nepaisant visiško padėties beviltiškumo, kruvinai sumaitoto tautos kūno, suardytos ekonominės ir socialinės sąrangos, vulgariausio Nepriklausomybės sąvokos išjuokimo, nepaisant iki minimumo sumažėjusių gyvųjų lietuviškų pajėgų, rusų kolonistų ir tūkstančių sargybinių iš „plačiosios tėvynės“ infiltravimo, Dievo garbinimo ir visų kitų žmogaus laisvių įkalinimo, visų gyvenimo sričių pajungimo ir persunkimo okupacinės funkcijos ir sovietizacijos pareigai atlikti, – lietuvių tautos nugarkaulis nebuvo sulaužytas <...>*“.

Lietuvių tauta „<...> susirinko ir susitvarkė, kiek tik buvo įmanoma ir neįmanoma, smurtu įvestuose sovchozuose ir kolchozuose, dirbtuvėse ir fabrikuose, mokyklose ir akademinėse katedrose, kaimuose, miesteliuose ir miestuose, o senąją Lietuvos sostinę Vilnių skubina paversti lietuviškesniu, negu bet kada per du pastaruosius šimtmečius. Ji aktyviai sugeba dalyvauti Lietuvos supramoninimo procese, kai kuriais atvejais tegu ir dirbtiniame, okupanto sukurtam Lietuvos ūkiniam išnaudojimui ir kolonizacijai spartinti, bei šiaip jau teigiama ir svarbia linkme, kuri Lietuvą pavers modernia industrine valstybe ir sudarys pusiausvyrą tarp jos sodietiškumo ir miestieškumo. Krašto supramoninimas ir stambių lietuvių miestų išvystymas yra moderninės civilizacijos būtinybė,

kurią lietuvių tauta turi skubiai pasiekti, jei nori išlikti šių laikų bendruomenės respektuojamu dalyviu“ [3.45, p. 154–155].

Mūsų manymu, šios citatos autorius labai taikliai apibūdino tuometinę situaciją. Tai ką B. Raila rašė 1969 metais – tuomet, kai buvo įkurtas Vilniaus inžinerinis statybos institutas. Ar čia yra ką komentuoti? Anot E. Nekrošiaus, jeigu mes verpstės drožtume, kam mes būtume įdomūs?

KPI Vilniaus filialas nuo 1956 iki 1969 m. parengė respublikai 1 945 puikios kvalifikacijos technikos specialistus inžinierius, kurių absoliuti dauguma užsirekomendavo kaip dori žmonės, gerai išmanantys profesinius dalykus. Daug KPI Vilniaus filialo absolventų tapo gamyklų, įvairių įmonių, statybų vadovais, kai kurie – mokslininkais, pedagogais, administracijos darbuotojais.

KPI Vilniaus skyriaus, fakulteto ir filialo kūrimo procesas buvo sudėtingas. Dideli nuopelnai priklauso idėjos iškėlėjui ir įgyvendinimo generatoriui KPI rektoriui profesoriui Kazimierui Baršauskui. Tačiau vargu ar per 13 metų būtų susiformavusi suvereni Vilniaus aukštoji technikos mokykla, jei filialo priešakyje nebūtų stovėjęs profesorius Aleksandras Čyras. Tai dėl jo didelės energijos, sumanumo ir, be abejo, asmeninių ambicijų, nepaisant įvairiausių sunkumų ir kliūčių, 1969 m. rugsėjo 1 d. pradėjo funkcionuoti suvereni aukštoji technikos mokykla Lietuvos sostinėje – Vilniaus inžinerinis statybos institutas.

Vis dėlto reikia teigti, kad Vilniaus aukštosios technikos mokyklos įkūrėjais laikytinos dvi Lietuvos istorijoje ryškios asmenybės. Tai – profesorius Kazimieras Baršauskas ir profesorius Aleksandras Čyras.

Negalima pamiršti ir pozityvios kai kurių respublikos vadovų paramos.

Mes nesiiimame vertinti plačiąja prasme A. Sniečkaus, M. Šumausko, J. Maniušio veiklos Lietuvoje. Bet Vilniaus inžinerinis statybos institutas nebūtų įsteigtas be palankios minėtų asmenų nuomonės.

Teigiamai reikia vertinti, nepaisant kai kurių suprantamų prieštaravimų kai kuriais instituto kūrimo klausimais, tuometinių Lietuvos aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministro profesoriaus Henriko Zabulio ir jo pavaduotojo docento Vaclovo Pranaičio veiklą. Jų indėlis ir parama steigiant institutą – labai reikšmingi.

Daug padėjo plėtoti KPI Vilniaus filialą Vilniaus pramonės įmonės. Pradiniu

kūrimosi Vilniuje etapu neužmirštas mūsų senojo – Vilniaus universiteto – geranoriškumas.

Labai nelengvą darbą atliko ir didžiules pastangas skyrė patys KPI Vilniaus filialo darbuotojai. Būtina paminėti Jeronimą Kudabą, Romualdą Jonušą, Antaną Kudzij, Vytautą Kriščiūną, Daumantą Maciulevičių, Borisą Liaudį, Stanislovą Marazą, Ipolitą Nickų, Romualdą Uždavinį, Zenoną Vainorį, Antaną Simoną Pilypaitį, Algirdą Baliulį, Joną Žemkų, Judelį Charitą, Albiną Martinaitį, Edmundą Mauzą ir daugelį kitų, kurių pečius užgulė kūrimosi sunkumai, o jiems atlaikyti atiduota daug energijos ir sveikatos.

KPI Vilniaus filialas nebūtų palyginti taip sparčiai augęs, tvirtėjęs be kauniečių paramos. Daug Kauno politechnikos instituto katedrų dėstytojų važinėjo į Vilnių skaityti paskaitų, vesti praktinių užsiėmimų, laboratorinių darbų. Kai kuriuos laboratorinius darbus Vilniaus studentai atlikdavo atvykę į Kauną. Visa tai buvo įmanoma esant geranoriškam tų katedrų darbuotojų požiūriui į filialą, o požiūris formuotas ne be rektoriaus K. Baršausko neslepiamo palankumo.

Visos Lietuvos aukštųjų mokyklų, universitetų šaknys įleistos į senąjį Vilniaus universitetą. Iš jo išaugo visi institutai, visi universitetai. Iš senojo Universiteto buvo ir yra semiamasi dvasingumo, istorinės patirties ir išminties. Vilniaus universitetas buvo ir visada bus Lietuvos aukštojo mokslo avangardas. Malonu pažymėti, kad per 50 savo veiklos metų Vilniaus aukštoji technikos mokykla tvirtai atsistojo ant trečiojo aukštųjų mokyklų eilutės laiptelio.

IV

VILNIAUS INŽINERINIS STATYBOS INSTITUTAS

Institutas veiklos pradžioje

1969–1970 mokslo metų pradžia buvo ypatinga. Vilniaus aukštoji technikos mokykla – jau savarankiška. Solidūs buvo ir studijuojančiųjų skaičiai: dieniniame skyriuje studijavo 1 939 studentai, vakariniame – 2 426, o iš viso 4 365 studentai.

Įkurtąjį institutą sudarė 4 fakultetai: Statybos ekonomikos, Miestų statybos, Prietaisų gamybos ir Mechaninės technologijos.

Statybos ekonomikos fakultetas rengė dviejų specialybių inžinierius: 1 721 – statybos ekonomikos ir organizavimo ir 1 202 – pramoninės ir civilinės statybos. Šiame fakultete veikė 5 katedros: Statybos ekonomikos, Mechanikos, Statybinių konstrukcijų, Specialiųjų konstrukcijų ir Chemijos.

Miestų statybos fakultetas rengė trijų specialybių inžinierius: 1 206 – Miestų statybos, 1 211 – Automobilių kelių ir 1 301 – Inžinerinės geodezijos. Šiame fakultete veikė 5 katedros ir 1 metodinė komisija, besirengianti tapti katedra: Kelių, Hidraulikos, Miestų statybos, Geodezijos, Matematikos katedros bei Pagrindų ir pamatų metodinė komisija.

Mechaninės technologijos fakultetas rengė septynių specialybių inžinierius: 1 609 – automobilių transporto, 1 725 – automobilių transporto ekonomikos ir organizavimo, 0511 – statybos ir kelių mašinų bei įrengimų, 0504 – suvirinimo įrenginių ir technologijos, 0636 – mašinų gamybos procesų automatizavimo, 0501 – mašinų gamybos technologijos ir 1709 – mašinų gamybos pramonės ekonomikos ir organizavimo. Šiame fakultete veikė 5 katedros: Mašinų teorijos, Mašinų gamybos automatizavimo, Braižybos, Metalų apdirbimo ir Gamybos ekonomikos.

Prietaisų gamybos fakultetas rengė trijų specialybių inžinierius: 0705 – radijo aparatūros konstravimo ir gamybos, 0615 – garso technikos, 0628 – elektros pavarų ir gamybos įrengimų automatizavimo. Šiame fakultete veikė 5 katedros: Elektrotechnikos, Elektros įrengimų, Radijo aparatūros technologijos,

Fizikos bei Elektros ir skaičiavimo technikos (pastaroji vėliau pavadinta Radioelektronikos katedra).

Be minėtųjų, institute veikė 6 vadinamosios bendrosios katedros: TSKP istorijos, Politinės ekonomijos, Filosofijos ir mokslinio komunizmo, Karinio parengimo, Kalbų ir Fizinio lavinimo.

Taigi tuo metu VISI veikė 26 katedros ir 1 metodinė komisija.

Atskirų specialybių studentų skaičius buvo labai nevienodas. Daugiausia buvo rengiama pramoninės ir civilinės statybos bei mašinų gamybos technologijos specialistų. Štai koks buvo studentų pasiskirstymas pagal specialybes 1969–1970 mokslo metais:

Statybos ekonomikos fakultete studijavo 872 dieninio ir 419 vakarinio skyrių studentų. Pagal specialybes tai sudarė: statybos ekonomikos ir organizavimo specialybės dieniniame skyriuje – 262, vakariniame skyriuje – 176 studentai; pramoninės ir civilinės statybos specialybės dieniniame skyriuje – 610, o vakariniame skyriuje – 243 studentai.

Miestų statybos fakultete studijavo 376 dieninio ir 155 vakarinio skyrių studentai. Pagal specialybes tai sudarė: miestų statybos specialybės dieniniame skyriuje – 161, vakariniame skyriuje – 155 studentai, automobilių kelių specialybės dieniniame skyriuje – 128, inžinerinės geodezijos specialybės dieniniame skyriuje – 87 studentai.

Mechaninės technologijos fakultete studijavo 568 dieninio ir 1 029 vakarinio skyrių studentai. Pagal specialybes tai sudarė: automobilių transporto specialybės dieniniame skyriuje – 194, vakariniame skyriuje – 152 studentai; automobilių transporto ekonomikos ir organizavimo specialybės dieniniame skyriuje – 114; statybos ir kelių mašinų bei įrengimų dieniniame skyriuje – 106 studentai; suvirinimo įrengimų ir technologijos dieniniame skyriuje – 100, vakariniame

skyriuje – 130 studentų; mašinų gamybos procesų automatizavimo dieniniame skyriuje – 54, vakariniame skyriuje – 23 studentai; mašinų gamybos technologijos vakariniame skyriuje – 644; mašinų gamybos pramonės ekonomikos ir organizavimo vakariniame skyriuje – 80 studentų.

Prietaisų gamybos fakultete studijavo 123 dieninio ir 823 vakarinio skyrių studentai. Pagal specialybes tai sudarė: elektros pavarų ir gamybos įrengimų automatizavimo vakariniame skyriuje – 307; radijo aparatūros konstravimo ir gamybos dieniniame skyriuje – 108, vakariniame skyriuje – 516; garso technikos dieniniame skyriuje – 15 studentų.

Nors institutas buvo statybos profilio, statybos specialybių tebuvo penkios. Net šešios specialybės buvo mechaninio profilio [4.1, p. 32].

Vilniaus inžinerinis statybos institutas nuo pat savo veiklos pradžios buvo vyriška aukštoji mokykla: 1969–1970 mokslo metais čia studijavo 3 118 jaunuolių ir 1 231 mergina, arba 72 % vyrų ir 28 % moterų.

Mums įdomus studentų kontingentas pagal tautybę: lietuvių buvo 2 525, rusų – 1 294, lenkų – 99, kitų tautybių – 431 studentas. Taigi lietuviai sudarė 58 % visų studentų.

Socialinės studentų sąlygos buvo nelengvos. Iš 1 939 dieninio skyriaus studentų stipendijas gavo 1 214, arba 63 %. Bet ypač sunki buvo bendrabučių padėtis. Juose gyveno tik 674 studentai, arba 35% visų dieninio skyriaus studentų, kurių dauguma buvo atvykę iš provincijos.

Stipendijos buvo dvejopos: iš valstybės biudžeto ir įmonių lėšų. Tačiau pastarųjų buvo nedaug – tik 84. Tai sudarė 7 % visų stipendijų. 48 studentai gavo pirmūno stipendijas, 1 – vardinę (Lenino).

1969–1970 mokslo metais pedagoginį personalą sudarė 380 dėstytojų: 271 dėstytojas buvo etatinis, po 0,5 etato turėjo 12 asmenų, o 87 buvo valandininkai.

Institute dirbo 3 mokslų daktarai profesoriai, 91 mokslų kandidatas, 66 docentai. Mokslinius vardus ir laipsnius turėjo iš viso 94 pedagogai.

Tautiniu požiūriu VISI pedagogų komanda buvo labai lietuviška. Lietuvių buvo 238, rusų – 24, lenkų – 5, kitų tautybių – 14. Taigi pedagoginį-mokslinį personalą sudarė 85 % lietuvių ir tik 15 % – kitų tautybių.

Daugumos VISI dėstytojų pedagoginis stažas nebuvo didelis, bet tai kompensavo

jaunų žmonių entuziazmas, energija ir pažinimo troškimas. Iki 5 metų pedagoginį stažą turėjo net 112 dėstytojų, 5–10 metų – 79, 10–15 metų – 46, likę – per 15 metų.

Studijos institute vykdytos pagal dar KPI parengtus mokymo planus. Buvo sudarytos disciplinų darbo programos, kurios turėjo užtikrinti tiek fundamentaliųjų, tiek specialiųjų žinių pakankamai gerą išmokimo lygį.

Dėstytojai, remdamiesi disciplinos darbo programomis, nustatydavo (kaip ir dabar) reikalingą vienu ar kitu klausimu informacijos rūšį ir kiekį paskaitoje. Tai daugiausia priklausė nuo dėstytojo pedagoginio meistriškumo, inžinerinės praktikos ir mokslinio potencialo. Siekiant parengti aukštos kokybės visapusiškus specialistus, pirmuose kursuose daugiausia laiko skirta fundamentaliesiems mokslams, ypač matematikai. Vėliau, aukštesniuose kursuose, vyravo specialiosios disciplinos, nuo kurių dėstyto ir išmokimo lygio priklauso, kaip absolventas adaptuosis konkrečioje darbo vietoje.

VISI studijų sistema numatė paskaitas, praktinius užsiėmimus (pratybas, laboratorinius darbus, seminarus), egzaminus, įskaitas, kursinius darbus ir kursinius projektus, mokomąsias pažintines ir gamybinės praktikas.

Buvo teigiama, kad mokymo turinį lemia ne tik dėstytojo mokslinis ir praktinis (gamybinis) pasirengimas, bet ir jo gebėjimas didaktiškai pagrįsti parinktą paskaitų medžiagą.

Studijų kokybei ypač daug reikšmės turi mokomoji literatūra, laboratorijų galimybės, mokomosios ir gamybinės praktikos. Todėl instituto vadovybė nuo pat pirmųjų savo veiklos dienų daug dėmesio skyrė bibliotekos plėtrai, laboratorijų įrangai įsigyti, praktikų galimybėms gerinti. Daugeliu atvejų visa tai

*VISI mokymo bazės plėtimo
schemos maketas*

buvo susiję su naujų pastatų statyba, kuri turėjo pagerinti instituto studentų studijų ir buities sąlygas.

Pirmieji vadovai

Vilniaus inžinerinio statybos instituto Statutas buvo patvirtintas LTSR Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerijos kolegijos nutarimu Nr. 52 1970 m. gegužės 27 d. Šio Statuto aštuntajame skirsnyje apie instituto vadovybę pasakyta, kokios rektoriaus, prorektorių, dekanų, instituto tarybos ir visuomeninių organizacijų teisės bei pareigos. Statute rašoma (pateikiame sutrumpintai): *Vilniaus inžineriniam statybos institutui vadovauja rektorius. Jis skiriamas LTSR Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerijos iš labiausiai kvalifikuotų mokslinių-pedagoginių darbuotojų, turinčių mokslinį laipsnį ir praktinio darbo patyrimą.*

VISI rektorius vadovauja visai instituto veiklai ir atsakingas už ją. Jis atstovauja institutui visose įstaigose ir organizacijose. Laikdamasis įstatymų rektorius disponuoja instituto lėšomis bei turtu, sudaro sutartis, išduoda įgaliojimus, atidaro bankuose biudžetines ir kitas instituto sąskaitas. Jis leidžia VISI įsakymus; remdamasis darbo įstatymais, skiria ir atleidžia darbuotojus. Bet prorektorius ir vyriausiąjį buhalterį skiria ir atleidžia aukščiau stovinti organizacija – ministerija.

VISI rektorius vykdo savo teises ir pareigas, numatytas TSRS aukštųjų mokyklų nuostatuose ir VISI statute.

Vilniaus inžinerinio statybos instituto mokomajam mokslo-metodiniam darbui vadovauja prorektorius mokymo reikalams. Jis atsakingas rektoriui už instituto mokomąją, metodinę ir idėjinę auklėjamąją veiklą.

Prorektorius mokymo reikalams organizuoja fakultetų ir katedrų mokomąją, mokslo metodinę ir idėjinę auklėjamąją darbą; vadovauja vadovėlių, mokymo priemonių ir metodinės literatūros paruošimui bei leidimui, mokomųjų dirbtuvių ir kitų mokymo pagalbinių įstaigų veiklai; kontroliuoja studentų mokomųjų ir gamybinių praktikų pravedimą; organizuoja mokomąsias metodines konferencijas; vadovauja studentų fiziniam lavinimui; pavaduoja rektorių, jam išvykus.

Prorektorius mokymo reikalams skiria LTSR Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerija, parinkdama jį iš labiausiai kvalifikuotų mokslo pedagoginių darbuotojų, turinčių mokslo vardą arba mokslo laipsnį.

Prorektorius mokslo reikalams vadovauja instituto moksliniam darbui. Jis atsakingas rektoriui už instituto mokslo tiriamąją veiklą.

Prorektorius mokslo reikalams organizuoja fakultetų ir katedrų mokslo tiriamąjį darbą; vadovauja instituto mokslinių darbų leidimui, bibliotekai, mokslinio tyrimo sektoriui, studentų projektavimo konstravimo biurui, probleminėms ir žinybinėms laboratorijoms; organizuoja mokslines konferencijas; kontroliuoja aspirantų paruošimą ir mokslo pedagoginių kadrų kvalifikacijos kėlimą; vadovauja ir padeda studentų mokslinei draugijai; organizuoja priemones moksliniams darbams į liaudies ūkį įdiegti; pavaduoja rektorių, jam išvykus.

Prorektorius mokslo reikalams skiria LTSR Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerija, parinkdama jį iš daugiausia kvalifikuotų mokslo pedagoginių darbuotojų, turinčių mokslo vardą arba mokslo laipsnį.

Prorektorius administracijos – ūkio reikalams vadovauja visai instituto administracinei ir ūkio veiklai. Jį skiria ir atleidžia ministerija. Jis privalo vadovauti instituto ūkinėms ir kultūrinėms – buitinėms įstaigoms, užtikrinti auditorijų, laboratorijų, kabinetų, mokymo – sportinių bazių, bendrabučių, valgyklų ir kt. tvarką ir sanitarinę higieninę stovį; vadovauti statybai, kapitaliniam ir bėgamajam remontui; aprūpinti mokymo patalpas, laboratorijas, kabinetus, ūkines ir kultūrinės – buitines įstaigas įrengimais, inventoriu ir medžiagomis; įgyvendinti priemones, gerinant studentų ir dėstytojų bei profesorių materialines buitines sąlygas; rektoriui pavedus, jis sudaro sutartis, dalyvauja sprendžiant finansinius ir ūkinius reikalus.

Prorektorius administracijos – ūkio reikalams už savo veiklą atsakingas rektoriui ir Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerijai.

Kaip minėta, Vilniaus inžinerinio statybos instituto rektoriumi buvo paskirtas technikos mokslų daktaras, profesorius Aleksandras Čyras, prorektoriumi mokymo reikalams – technikos mokslų kandidatas, docentas Romualdas Jonušas, prorektoriumi administracijos ir ūkio reikalams – inžinierius Jonas Žemkus.

1969 m. gruodžio 30 d. Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministro įsakymu

buvo paskirtas ir ketvirtasis prorektorius. VISI prorektoriumi mokslo reikalams tapo technikos mokslų kandidatas, docentas Gediminas Marčiukaitis.

Visi Vilniaus inžinerinio statybos instituto vadovai buvo palyginti labai jauni, energingi, sumanūs.

Aleksandras Čyras gimė 1927 m. kovo 15 d. Merkinėje, provizoriaus šeimoje. 1945 m. jis baigė Merkinės gimnaziją aukso medaliu ir įstojo į Vytauto Didžiojo universiteto Statybos fakultetą. 1950 m. gavo statybos inžinieriaus diplomą su pagyrimu ir liko Statybos fakultete dirbti. Toliau – aspirantūra, kandidato disertacija, persikėlimas į Vilnių, fakulteto dekanas, filialo prorektorius pareigos. Apgynė technikos mokslų daktaro disertaciją, gavo profesoriaus mokslinį vardą. A. Čyrą išgarsina mokslo darbai iš statybinės mechanikos, jis gauna aukštai vertinamą Galiorkino premiją, jo darbai tampa žinomi tarptautiniu mastu. Dėl A. Čyro pastangų ir sumanumo KPI Vilniaus filialas išaugo į Vilniaus inžinerinį statybos institutą, o jis pelnytai skiriamas instituto rektoriumi.

Romualdas Jonušas gimė 1931 m. balandžio 10 d. Kaune. Mokėsi „Aušros“ gimnazijoje, Kauno politechnikume, Kauno politechnikos institute, kurį baigė su pagyrimu ir gavo mašinų gamybos inžinieriaus technologo diplomą. Dirbo moksliniu bendradarbiu, dėstė politechnikume. Paskui – jau Vilniuje. Buvo „Žalgirio“ staklių gamyklos vyriausiuoju inžinieriumi, direktoriumi. 1960 m. R. Jonušas

apgynė disertaciją „Kumštinių mechanizmų projektavimas įvertinant nusidėvėjimą“. 1961 m. buvo paskirtas Liaudies ūkio tarybos Mašinų gamybos valdybos viršininku. Nuo 1962 m. ėmė dėstyti KPI Vilniaus filiale. 1964 m. tapo docentu, 1965 m. – Mašinų gamybos automatizavimo katedros vedėju. Nuo 1966 m. – KPI Vilniaus filialo prorektorius mokymo reikalams. Šias pareigas ėjo ir įsteigtame VISI.

Gediminas Marčiukaitis gimė 1932 m. rugpjūčio 29 d. Kalnynų kaime, Marijampolės rajone. 1948–1952 m. mokėsi Marijampolės Rygiškių Jono gimnazijoje. 1952–1957 m. studijavo KPI Statybos fakultete pramoninę ir civilinę statybą, gavo statybos inžinieriaus diplomą. 1957–1959 m. dirbo Kauno politechnikos instituto Statybinių konstrukcijų katedros asistentu. 1959–1962 m. buvo KPI Gelžbetoninių konstrukcijų katedros aspirantu, 1963 m. apgynė technikos mokslų kandidato disertaciją iš statybinių konstrukcijų srities. 1964–1969 m. – KPI Statybos fakulteto prodekanas, nuo 1966 m. – docentas. 1969 m. stažavosi JAV. Iš ten grįžęs, buvo paskirtas VISI prorektoriumi mokslo reikalams.

Jonas Žemkus gimė 1935 m. lapkričio 2 d. Pailių kaime, Joniškio rajone. 1957 m. baigė Kruopių vidurinę mokyklą. 1957–1958 m. dirbo Pailių apylinkės pirmininku. 1958–1961 m. tarnavo armijoje. 1961–1965 m. – KPI Vilniaus filialo Kadryų skyriaus viršininkas. 1962–1968 m. studijavo KPI Vilniaus filialo Mechanikos fakultete ir gavo mašinų gamybos ekonomikos ir organizavimo inžinieriaus diplomą. 1967–1969 m. dirbo KPI Vilniaus filialo prorektorius pavaduotoju administracijos ir ūkio reikalams. Nuo 1969 m. rugpjūčio 1 d., ryšium su KPI Vilniaus filialo reorganizacija į Vilniaus inžinerinį statybos institutą, ministro įsakymu paskirtas VISI prorektoriumi administracijos ir ūkio reikalams.

VISI Statutas skelbė, kad pagrindiniams VISI veiklos klausimams svarstyti (tik svarstyti, ne spręsti!) prie rektoriaus organizuojama taryba, veikianti TSRS Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerijos patvirtintų nuostatų pagrindu.

Disertacijoms svarstyti VISI sudaroma taryba, kurios sudėtį tvirtina Aukščiausioji atestavimo komisija prie TSRS Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerijos. Ši komisija nustato ir disertacijų priėmimo ginti, mokslo laipsnių suteikimo, taip pat

Aleksandras Čyras

Romualdas Jonušas

Gediminas Marčiukaitis

Jonas Žemkus

B. Sidauga

Č. Teišerskas

pasiūlymų mokslo vardams patvirtinti tvarką.

1969 m. spalio 31 d. LTSR aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministro įsakymu Nr. 337 buvo patvirtintas VISI mokslinės tarybos narių sąrašas. Tarybos nariais buvo šie mokslininkai: Aleksandras Čyras, Romualdas Jonušas, Gediminas Marčiukaitis, Mykolas Burokevičius, Kęstutis Baškys, Vytautas Česonis, Ona Glemžienė, Jeronimas Grėška, Judelis Charitas, Viktoras Krušinskas, Antanas Kudzys, Vytautas Kulikauskas, Vytautas Kriščiūnas, Borisas Liaudis, Daumantas Maciulevičius, Albertas Marcelis, Albinas Martinaitis, Edmundas Mauza, Ipolitas Nickus, Anatolijus Rozenbliumas, Steponas Rokas, Antanas Ražinskas, Vasilij Vlasenko, Bronius Sidauga, Algimantas Smilgevičius, Jonas Stanaitis, Česlovas Teišerskas, Zenonas Vainoris. Be to, tarybos nariais buvo partinės, komjaunimo ir profsąjunginės organizacijų atstovai.

Instituto partinės organizacijos sekretoriumi buvo Algimantas Naujokaitis, profsąjungos vietos komiteto pirmininke – Beatričė Girčienė, komjaunimo komiteto sekretoriumi – Juozas Mureika, Studentų profkomiteto pirmininku – Bronius Dasevičius.

VISI Statutas nustatė, kad fakulteto dekanas vadovauja visai fakulteto veiklai. Jis yra renkamas slaptu instituto tarybos balsavimu iš profesorių arba prityrusių docentų TSRS Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerijos nustatyta tvarka.

Fakulteto dekanas, pažymėta Statute, vadovauja fakultetui pagal teises, nustatytas TSRS aukštųjų mokyklų nuostatais ir fakulteto nuostatais.

Statute nieko nepasakyta apie fakultetų prodekanų teises ir pareigas. Nieko nėra ir apie katedrų vedėjų funkcijas bei teises.

Statybos ekonomikos fakulteto dekanu tapo docentas, technikos mokslų kandidatas Viktoras Krušinskas, šio fakulteto prodekanais – docentas, technikos mokslų kandidatas Audronis Kvedaras ir docentas, technikos mokslų kandidatas Henrikas Gylis.

Miestų statybos fakulteto dekanu tapo docentas, geologijos ir mineralogijos mokslų kandidatas Bronius Sidauga.

Mechaninės technologijos fakulteto dekanu tapo docentas, technikos mokslų kan-

didatas Borisas Liaudis, šio fakulteto prodekanais – docentas, technikos mokslų kandidatas Kazimieras Markauskas ir vyr. dėstytojas Vaclovas Klimavičius.

Prietaisų gamybos fakulteto dekanu tapo Česlovas Teišerskas, o prodekanu – vyr. dėstytojas Leonas Janulionis.

Česlovas Teišerskas gimė 1932 m. liepos 17 d. Raseinių rajono Leonavos kaime. Mokėsi Raseinių ir Kauno 1-ojoje vidurinėse mokyklose, o nuo 1947 m. – Kauno politechnikume, kurį baigė 1951 m. ir gavo techniko elektriko diplomą. 1951–1957 m. mokėsi Leningrado elektrotechnikos institute, kurį baigęs gavo inžinieriaus elektriko diplomą. 1957–1959 m. dirbo Vilniuje Energetikos ūkio valdybos relinės apsaugos ir automatikos tarnybos inžinieriumi, vėliau vyr. inžinieriumi. 1959–1963 m. buvo Vyriausiosios energetikos ir elektrifikavimo valdybos prie Lietuvos TSR MT Gamybinio techninio skyriaus viršininko pavaduotoju. Nuo 1959 m. iki 1960 m. dar dėstė Vilniaus elektromechanikos technikumė, o nuo 1960 m. iki 1963 m. – KPI Vilniaus filiale. 1963–1965 m. dirbo LTSR Ministrų Tarybos Valstybinio mokslinio tyrimo darbų koordinavimo komiteto vyriausiuoju specialistu, ėjo ne pagrindines pareigas KPI mokslinio tyrimo sektoriuje. 1965–1966 m. ėjo docento pareigas KPI Vilniaus filialo Elektrotechnikos katedroje. Nuo 1967 m. buvo fakulteto prodekanu. Buvo bebaigęs disertacinį darbą mokslų kandidato laipsniui gauti.

Atidarymo iššiklės

1969 m. rugsėjo 5 d. Profsąjungų kultūros rūmuose įvyko naujųjų mokslo metų pradžios iššiklės, kurios faktiškai buvo skirtos Vilniaus inžinerinio statybos instituto veiklos pradžiai pažymėti.

Iššiklmingame mokslo metų atidaryme dalyvavo didelis būrys valdžios atstovų: LTSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo pirmininkas M. Šumauskas, Ministrų Tarybos pirmininkas J. Maniušis, jo pavaduotoja L. Diržinskaitė, Lietuvos KP CK skyriaus vedėjai A. Rimkus ir F. Jekateriničevs, Valstybinės plano komisijos pirmininko pavaduotojas A. Brazauskas, Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministras H. Zabulis, jo pavaduotojas V. Pranaitis, kitų ministerijų ir žinybų, aukštųjų mokyklų vadovai.

Dalyvavo iškilmėse ir svečias iš Maskvos – TSRS Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerijos kolegijos narys D. Čiuprunovas.

VISI rektorius profesorius A. Čyras gausiai susirinkusiems studentams, dėstytojams, svečiams papasakojo apie dar iki instituto įkūrimo atliktus darbus, apie svarbiausius uždavinius, kurie keliama naujam institutui. Vienas jų – rengti kokybiškai naujo tipo inžinierius, gebančius savarankiškai spręsti techninės revoliucijos laikais išskylančius uždavinius, matyti respublikos ir visos šalies ekonomikos, technikos raidos perspektyvas, kokybiškai taikyti teoriją gamyboje.

Ministrų Tarybos pirmininkas J. Maniūšis pabrėžė, kad naujieji mokslo metai reikšmingi ir tuo, kad Lietuvoje įsteigta dvyliktoji aukštoji mokykla. „*Kauno politechnikos instituto Vilniaus filialas pertvarkytas į savarankišką aukštąją mokyklą – Vilniaus inžinerinį statybos institutą. Įkurta svarbi ir labai reikalinga aukštoji mokykla, mūsų statybinių kadrų kalvė*“ [4.2, p. 1]. Jis sakė, kad respublikos aukštosiose mokyklose 1969–1970 mokslo metais studijuos 57 tūkstančiai studentų, kad proporcingai gyventojų skaičiui Lietuva turi kelis kartus daugiau studentų nei daugelis išsivysčiusių kapitalistinių šalių. Na ir, suprantama, negalėjo nepasakyti, kad „*Šių dienų inžinierius ne tik privalo būti geras specialistas, bet ir turėti platų akiratį, marksistinę-lenininę pasaulėžiūrą, būti visapusiškai mokslškai ir politiškai išsilavinusiu žmogumi. Jūsų pasirinkta inžinieriaus profesija yra didelio kūrybiškumo ir išradingumo profesija. Todėl kiekvieno studento pareiga – atkakliai siekti mokslo žinių, gerai įsisavinti marksistinę-lenininę teoriją, aktyviai dalyvauti visuomeniniame gyvenime, ištvermingai siekti užsibrėžto tikslo – ruošti savarankiškam darbui*“ [4.3, p. 1].

Marksistinę-lenininę teoriją studentai „savinosi“ nenoriai, nes beprasmiškai buvo prarandamas studijų laikas. Bet, kaip parodė XX a. priešpaskutinės dekadės metai, tą teoriją perkando pakankamai, kad suvoktų jos negyvybingumą, neperspektyvumą ir net absurdiškumą.

Daug kūrybiškumo, energijos dėstytojams ir studentams palinkėjo Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministras H. Zabulis. Jis iškilių dalyviams teigė, kad nors institutas gimė didelėse kančiose, sunkiai, bet dabar esąs sveikas ir stiprus, turi gražią ateitį.

Neatvykus į iškilmės KPI rektoriui M. Martynaičiui, Politechnikos instituto

vardu sveikino prorektorius mokymo reikalams Č. Jakimavičius. Jis šmaikštavo, kad pabėgėlius sveikina pasiekus savarankiškumą, bet linki per daug nesipūsti.

Jau rytojaus dieną spauda rašė:

„*TSRS Ministrų Tarybos nutarimu KPI Vilniaus filialo bazėje įkurtas savistovus institutas.*

Vakar Vilniuje, Profsąjungų kultūros rūmuose, įvyko iškilmingas Inžinerinio statybos instituto atidarymas.

Ši, kaip ir bet kuri kita mūsų sostinės salė per mažą, kad sutalpintų visus šios šventės dalyvius. Juk vien į dieninio skyriaus pirmąjį kursą šįmet priimta 675 studentai. Naujasis institutas savo gyvenimą pradeda, turėdamas 4 396 studentus ir <...> kylančius centrinius rūmus Nemenčinės plento pradžioje. Vėliau čia įsikurs visas kompleksas: fakultetų rūmai, inžineriniai-laboratoriniai korpusai, bendrabučiai.

Apie gražias naujojo instituto studentų tradicijas kalba raportai. Darbo ir poilsio stovyklose šią vasarą pabuvojo 575 studentai. Atliktų darbų sąmatinė vertė – 464 tūkstančiai rublių. Ir planai <...> talkininkauti savų rūmų statybai, kad kitą rugsėjį galima būtų švęsti naujose auditorijose. Na, o svarbiausia – gerai mokytis, tapti visapusiškai išsilavinusiems inžinieriams, kurių laukia vis gausėjantys pastolių miškai“ [4.4, p. 1].

Šventės trunka neilgai. Toliau tenka daug ir atkakliai dirbti. Vilniaus inžinerinio statybos instituto jaunas kolektyvas energingai ėmėsi darbo. Ypač svarbus darbų baras buvo naujosios statybos. Per 20 metų instituto kapitalinės statybos reikalus rektorius A. Čyras laikė vienu svarbiausių savojo darbo barų.

V. Antanaitytė – VISI bibliotekos direktorė 1969–1972 m.

VISI veiklos pradžia pažymėta Profsąjungų rūmuose

Įvaizdžiui stiprinti

Pradėjusi savarankišką veiklą Vilniaus aukštoji technikos mokykla – Inžinerinis statybos institutas – iškart susirūpino mokyklos įvaizdžiu, visų tarnybų darbo gerinimu.

1969 m. rudenį buvo paskelbtas atviras konkursas instituto ženklelio – emblemos ir studentiškos kepuraitės projektams parengti. Gautiems pasiūlymams įvertinti buvo sudaryta solidi žiuri komisija. Jai pirmininkauti pakvietė Dailės instituto profesorių Feliksą Daukantą – dizaino specialybės pradininką Lietuvoje, žymų pramoninės grafikos, vizualinės komunikacijos specialistą. Be kita ko, jis yra daug metų leisto „Statybos ir architektūros“ žurnalo viršelio autorius.

Žiuri komisijoje dar buvo prorektorius R. Jonušas, architektas A. Pilypaitis, komjaunimo sekretorius J. Mureika ir studentų profsąjungos atstovas V. Vaitkevičius.

Nauji organizaciniai dariniai

1969–1970 mokslo metų pradžia būdinga intensyvi organizacinė naujojo instituto veikla. Formuojamos tarybos, komisijos, žiuri ir pan. Visuose keturiuose fakultetuose VISI rektoriaus įsakymu buvo sudarytos fakultetinės tarybos.

Statybos-ekonomikos fakulteto tarybą sudarė: pirmininkas dekanas doc. V. Krušinskas, sekretorius doc. A. Čižas, nariai: prof. A. Rozenbliumas, prof. A. Kudzys, doc. I. Nickus, prodekanai e. doc. p. H. Gilys ir e. doc. p. A. Kvedaras. Be to, prie tarybos darbo prisidėjo fakulteto partinio biuro sekretorius, darbuotojų ir studentų profsąjungų pirmininkai bei komjaunimo biuro sekretorius.

Prietaisų gamybos fakulteto tarybą sudarė: pirmininkas e. dekanas pareigas vyr. dėst. Č. Teišerskas, sekretorius doc. J. Stanaitis, nariai: doc. V. Česonis, prodekanas vyr. dėst. L. Janulionis, doc. E. Mauza, doc. A. Smilgevičius, doc. Z. Vainoris. Be to, tarybos darbe dalyvavo fakulteto partinio biuro sekretorius ir darbuotojų profsąjungos pirmininkas.

Miestų statybos fakulteto tarybą sudarė: dekanas doc. B. Sidauga, sekretorius doc.

VISI ženklelio projektams žiuri pirmosios premijos neskyrė. Antrąją premiją buvo apdovanotas PCS 8/4 grupės studentas Vladas Puzakovas, o paskatinamosiomis premijomis – MDV 8/1 grupės studentas Vaclovas Birutis bei VISI aspirantas Antanas Lubys.

Vaclovas Birutis gavo pirmąją premiją už studentiškos kepuraitės projektą [4.5, p. 32, 38].

A. Ražinskas, nariai: doc. S. Rokas, doc. K. Baškys, e. doc. p. R. Jasilionis, doc. V. Kriščiūnas, doc. V. Šeštokas. Be to, tarybos darbe dalyvavo fakulteto partinio biuro sekretorius, darbuotojų ir studentų profsąjungų pirmininkai bei komjaunimo biuro sekretorius.

Mechaninės technologijos fakulteto tarybą sudarė: pirmininkas dekanas doc. B. Liaudis, sekretorius doc. R. Popilskis, nariai: prodekanai doc. K. Markauskas ir vyr. dėst. V. Klimavičius, doc. J. Charitas, doc. D. Maciulevičius, doc. R. Jonušas, doc. A. Martinaitis. Be to, tarybos darbe dalyvavo partinio biuro sekretorius, komjaunimo biuro sekretorius, darbuotojų ir studentų profsąjungų pirmininkai.

Kokios funkcijos buvo skirtos fakultetų taryboms rektoriaus įsakyme, nepasakytą. Nieko apie tai nėra ir VISI statute. Apie fakultetus nurodyta tai, kad fakulteto dekanas vadovauja visai fakulteto veiklai pagal teises, numatytas TSRS aukštųjų mokyklų nuostatų ir fakulteto nuostatų.

Tačiau žinome, kad tuometinės fakultetų tarybos faktiškai teturėjo patariamąją funkciją. Iš esmės tai buvo dekanų, prodekanų,

katedrų vedėjų ir visuomeninių organizacijų vadovų pasitarimai. Sprendimus priimdavo dekanas, išklauses tarybos narių nuomones svarstomais fakulteto klausimais ar problemomis.

Siekiant daryti efektyvesnę studijų procesą, mokslinius tyrimus, institutas ieškojo būdų pagerinti bibliotekos darbą.

1969 m. vasarą bibliotekos vedėją Algirdą Baliulį pakeitė Vida Antanaitytė. Buvo sudaryta VISI bibliotekos taryba: pirmininkė vedėja V. Antanaitytė, nariai: doc. K. Bieliūnas, doc. H. Lazarevičius, doc. D. Maciulevičius, doc. A. Marcelis, doc. E. Mauza ir doc. B. Sidauga.

Tais metais dalis bibliotekos fondų iš Giedrio gatvės buvo perkelta į tuometinius VISI centrinius rūmus (vėliau – IV rūmai).

1969 m. VISI bibliotekos fonduose buvo beveik 120 000 knygų, apie 4,5 tūkstančio skaitytojų, 10 etatinių darbuotojų. Bet bibliotekos skaitykloje buvo tik 24 vietos. Taigi bibliotekos plėtra buvo nepaprastai svarbus instituto rūpestis. Vis dar labai trūko techninės literatūros, o turimos patalpos mažos, netinkamos, labai prasti baldai, kitas inventorių. Pagirti buvo galima tik nuoširdų bibliotekos personalo darbą.

1969–1970 mokslo metais veiklą pradėjo VISI parengiamasis skyrius. Jam vadovauti buvo paskirtas vyr. dėstytojas Petras Lukošius, dirbęs šį nelengvą darbą net 20 metų.

Kasmet į parengiamąjį skyrių institutas priimdavo po 100 klausytojų: 50 – į dienes grupes ir 50 – į vakarines. Klausytojai buvo pramonės įmonių, statybos organizacijų darbininkai, kolūkiečiai, demobilizuoti kariai. Jie turėjo būti baigę vidurines mokyklas ir turėti ne mažiau kaip vienerių metų nepertraukiamą darbo stažą. Klausytojai turėjo išlaikyti baigiamuosius egzaminus ir paskui galėjo studijuoti dieniame skyriuje.

VISI parengiamasis skyrius veikė iki 1989 m.

1969 m. gruodžio 8 d. Lietuvos TSR aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministro įsakymu Nr. 988/385 buvo įkurta Žinybinė statybos valdymo sistemų mokslo tiriamoji laboratorija. Jos vedėju buvo paskirtas Statybos ekonomikos katedros e. doc. p. t. m. k. Kazimieras Antanavičius [4.5, p. 62].

Po Naujųjų metų „*organizavus naują Taimomosios matematikos ir mechanikos katedrą, Mechanikos katedrą pavadinti nuo š. m. balandžio 1 d. Statybinės mechanikos katedra*“ –

taip rašoma 1970 04 01 rektoriaus įsakyme Nr. 26 [4.5, p. 44].

Institutas, ir ypač A. Čyras, nepamiršta siekimo kuo plačiau naudoti elektronines skaičiavimo mašinas studijų procese. Balandžio 17 d. rektoriaus įsakymu buvo suorganizuoti programavimo su algoritmine „MAL-GOL“ kalba kursai, patvirtintas klausytojų sąrašas. Dėstyti pakviestas KPI vyr. dėstytojas Stasys Buožis.

Stiprėja mokslininkų gretos

Vilniaus inžinerinio statybos instituto įkūrimo data sutapo su įžymaus statybos mokslo atstovo persikėlimu iš Kauno į Vilnių. Rektorius Aleksandras Čyras skyrė labai daug dėmesio tam, kad VISI suburtų kuo stipresnes mokslines pajėgas. Jis įtikino technikos mokslų daktarą, profesorių, garsų statybinių konstrukcijų specialistą Anatolijų Rozenbliumą gražia instituto perspektyva ir šis, Vilniui turėdamas savų sentimentų, sutiko dirbti VISI Specialiųjų konstrukcijų katedros vedėju.

A. Rozenbliumo atvykimas dirbti į Vilniaus inžinerinį statybos institutą buvo dar vienas reikšmingas A. Čyro laimėjimas.

Anatolijus Rozenbliumas (1902–1973) 1922–1927 m. studijavo Austrijoje ir Vokietijoje. Metus dirbo projektuotoju Berlyne, o nuo 1929 m. – Kaune, kur greitai buvo pripažintas kaip vienas geresnių statybinių konstrukcijų specialistų. Statybinėms konstrukcijoms suprojektuoti jį kviesdavo žymiausi Lietuvos architektai: Vytautas Landsbergis-Žemkalnis, Stasys Kudokas, Feliksas Vizbaras ir kt.

A. Rozenbliumą ypač išgarsino jo per trumpą laiką suprojektuota Kauno sporto halė, kurioje Lietuvos krepšininkai laimėjo Europos čempionatą. Jo suprojektuotas Alytaus gelžbetoninis tiltas per Nemuną buvo didžiausias tokios konstrukcijos tiltas Pabaltijo valstybėse.

Per Antrąjį pasaulinį karą stebuklingai išvengęs mirties, po karo, 1948 m., apgynė disertaciją „Betono ir skiedinių optimalių sudėčių nustatymo klausimu“, gavo technikos mokslų kandidato laipsnį.

A. Rozenbliumas – vienas iš gelžbetonio mokslinių tyrimų Lietuvoje pradininkų. Jo sukurta gelžbetoninių konstrukcijų skaičiavimo teorija buvo pripažinta pasaulinio garso specialistų, jis išugdė daug gelžbetoninių

K. Antanavičius

A. Rozenbliumas

P. Lukošius

konstrukcijų tyrinėtojų-mokslininkų, kurių darbai taip pat turėjo įtakos statybos mokslų plėtrai Lietuvoje.

A. Rozenbliumas yra parašęs daug mokslinių straipsnių, išleido kelis vadovėlius, yra gavęs respublikinę premiją [4.6, p. 143–160].

Taigi Vilniaus inžinerinis statybos institutas jau turėjo 3 technikos mokslų daktarus. O jau po trijų mėnesių daktarų gretos dar pasipildė – technikos mokslų daktaro disertaciją «Методы математического программирования в задачах синтеза упругих шарнирно-стержневых систем» argynė Daumantas Maciulevičius. Mašinų teorijos katedros vedėjas gimė 1928 m. kovo 22 d. Kaune. 1946 m. baigė Kauno politechnikumą. 1946–1951 m. mokėsi Kauno universitete, vėliau KPI. 1951 m. baigė Kauno politechnikos institutą ir gavo mašinų gamybos inžinieriaus diplomą. Dar besimokydamas 1950–1951 m. dirbo „Apvijos“ gamykloje inžinieriumi, 1951–1952 m. – Kauno remonto gamyklos technologu, vėliau – Techninio skyriaus viršininku. 1952–1956 m. buvo LTSR MA Fizikos-technikos instituto aspirantu, nuo 1953 m. komandiruotas į TSRS MA Mašinų mokslo institutą. Ten 1966 m. apgynė disertaciją technikos mokslų kandidato laipsniui. 1956–1962 m. buvo LTSR MA Energetikos ir elektrotechnikos instituto vyr. mokslinis bendradarbis ir kartu instituto mokslinis sekretorius. 1968 m. D. Maciulevičiui suteiktas docento mokslinis vardas. 1962–1969 m. jis buvo KPI Vilniaus filialo Mašinų teorijos katedros vedėjas.

D. Maciulevičius daktaro disertaciją gynė Kauno politechnikos instituto Mokslo taryboje. Oficialūs disertacijos oponentai – technikos mokslų daktarai, profesoriai A. P. Filinas ir A. V. Darkovas bei fizikos ir matematikos mokslų daktaras, profesorius E. G. Golšteinas – teigiamai įvertino D. Maciulevičiaus darbą. Gerų atsiliepimų apie disertanto darbą atsiuntė keli mechanikos mokslų autoritetai: I. Rabinovičius, I. Panovko, U. Birgeris ir kt.

Gynimo metu kalbėjęs profesorius K. Ragulskis pabrėžė, kad Vilniuje susikūrė savita mechanikų mokykla; apgynus disertaciją prof. A. Čyrai D. Maciulevičiaus disertacijos gynimas yra naujas kokybinis šuolis šioje srityje.

Profesorius A. Čyras sakė, kad, vadovaujant profesoriui N. Prigorovskiui, D. Maciulevičius gavo naudingų, įdomių rezultatų tiriant smūgius tampriosiose sistemose su paskirstytais parametrais ir sėkmingai apgynė kandidato disertaciją, kuri ir lėmė jo mokslinę kryptį – statybinę mechaniką. Toliau dirbdamas D. Maciulevičius nagrinėjo matematinio programavimo metodus, parengė būrį aspirantų.

Teigiamai D. Maciulevičiaus disertaciją įvertino profesorius A. Kudzys.

Pažymėtina, kad už technikos mokslų daktaro laipsnio suteikimą D. Maciulevičiui balsavo visi 32 KPI mokslo tarybos nariai.

Tuo metu buvo bebaigią daktaro disertacijas dar du instituto mokslininkai: V. Kriščiūnas ir V. Šeštokas.

Kai instituto Mokslo taryba apsvarstė 1969 m. mokslo rezultatus, buvo pažymėta, kad disertacijas VISI apgynė 12 asmenų, iš jų 8 VISI dėstytojai: A. Rosinas, A. Borkauskas, M. Prikšaitis, A. Žalnieriukas, J. Skeivalas ir kt. Metų pabaigoje institute dirbo trys mokslų daktarai ir 89 mokslų kandidatai. Pasidžiaugta, kad du instituto profesoriai dalyvavo mokslinėse konferencijose užsienyje, kad architektas docentas M. Urbelis stažavo Danijoje, o ypač pasidžiaugta, kad institutas pagaliau pradėjo leisti du mokslinių darbų rinkinius.

1969 m. instituto katedros nagrinėjo 200 mokslinių temų, iš jų 39 – ūkiskaitinių sutarčių pagrindu.

Daugiausia užsakomųjų darbų atliko prof. A. Kudzio vadovaujami mokslininkai. Jie tyrė tiltą per Neries upę Vilniuje ties „ŠEC-2“, bandė statine ir dinamine apkrova tiltą per Vokės upę kelyje Paneriai–Trakai, tyrė iš anksto įtemptų tiltų sudėtinių gelžbetoninių konstrukcijų suklijavimo galimybes, rengė sijų-sienelių skaičiavimo nurodymus.

Prof. A. Čyro vadovaujami mokslininkai nustatė strypinių sistemų laikančiąją galią matematinio prognozavimo metodais, parengė tamprių-plastinių plokščių skaičiavimo metodiką matematinio programavimo būdais.

Doc. A. Valentinavičius atliko pokraninių sijų defektų tyrimą ir parengė jų sustiprinimo projektą, doc. Z. Kamaitis atliko architektūrinio paminklo – Šv. Onos bažnyčios Vilniuje konstrukcijų tyrimus.

Vadovaujant doc. D. Maciulevičiui, buvo tiriami aerodinaminio elemento stabilūs darbo režimai esant mažiems tarpams, aerotamprūs reiškiniai diskų pakete.

Doc. V. Šeštoko vadovaujami mokslininkai sudarė Vilniaus generalinę transporto schemą, doc. A. Ražinsko – atliko tilto per Nerį ties „ŠEC-2“ geodezinius tyrimus.

Devynis ūkiskaitinius darbus atliko elektrotechnikos ir elektronikos mokslininkai. Temų vadovais buvo docentai Z. Vainoris, V. Česonis, A. Naidionovas, M. Paulauskas, e. doc. p. R. Bulovas.

Kitų darbų vadovais buvo I. Nickus, A. Kazragis, G. Izraelis, B. Bajoras, A. Martinaitis, R. Jonušas, B. Liaudis, R. Stacevičius.

Kasmet ūkiskaitinių darbų daugėjo. Instituto taryba teigiamai įvertino visus atliktus darbus. Daugiausia lėšų pelnė Statybos-ekonomikos fakultetas – 87 600 rub.

Tame tarybos posėdyje daug kalbėta apie mokslinių darbų efektyvumą, dėmesio ir laiko santykį tarp mokslinio ir pedagoginio darbo. Profesorius A. Kudzyz akcentavo mokslinių darbų kokybės svarbą, docentas D. Maciulevičius kalbėjo apie lėšų mokslui trūkumą, docentas B. Liaudis – apie patalpų trūkumą. Doc. M. Burokevičius teigė, jog jo katedra mananti, kad jei žmogus per porą metų nesugeba parašyti nė vieno straipsnio, tai jis aukštajai mokyklai netinkamas.

Prof. A. Rozenbliumas, visada kalbėdavęs tik gerai apmąstęs problemą, sakė, kad mokslinius darbus reikėtų vertinti pagal jų turinį, svarbą ir efektyvumą. Jo manymu, „vadovėlio rašymas gali būti mokslinis darbas, jei jis yra aukšto mokslinio lygio. Už vadovėlius suteikiami moksliniai laipsniai.“

Mes neturime daryti skirtumo tarp mokslinio ir metodinio darbo. Kitas dalykas – kokie tie metodiniai nurodymai. Todėl turėtų būti kitoks jų vertinimo mastas.

Institute reikėtų išleisti referatyvinį mokslinių darbų žurnalą“ [4.1, p. 50–51].

Apibendrinę diskusiją, rektorius A. Čyras pabrėžė, kad kas nedirba mokslinio darbo, tas daugiau turėtų dirbti pedagoginį ir metodinį darbą, o „atsikratymas žmogumi, iškeltas Burokevičiaus, nėra būtinas ir racionalus“ [4.1, p. 50].

Žvelgiant atgal matyti, kad ilgainiui kai kurios tame posėdyje keltos mintys buvo įgyvendintos. Yra lektoriai, iš kurių nereikalaujama dirbti mokslinio darbo, leidžiami referatyviniai mokslinių darbų leidiniai.

Vis daugiau į mokslinius tyrimus buvo įtraukiami studentai. Institute veikė 13 SMD būrelių, kuriuose dalyvavo per 200 studentų. SMD pirmininku buvo Moskovičius.

1969 m. spalį rektorius A. Čyras technikos mokslų daktarą, docentą Vaclovą Šeštoką įsakymu paskyrė VISI SMD moksliniu vadovu. Jis labai energingai ėmėsi šio darbo ir nuo tol VISI SMD daugelį metų kasmet vyko studentų mokslinės konferencijos, augo SMD narių gretos.

Statybų problemos

1969 m. studentų skaičius, palyginti su 1965 m., išaugo 160 %. Patalpų trūko ne tik akademiniams užsiėmimams, bet ir laboratorijoms, katedroms, administracijai ir t. t. Visos tokios ir kitos problemos buvo aptartos 1970 m. sausio 7 d. VISI mokslo tarybos posėdyje, kuriame dalyvavo LKP CK sekretorius A. Ferensas, statybos ministro pavaduotojas I. Dulmanas, aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministras H. Zabulis ir kt.

Rektorius A. Čyras pranešė, kad tolesnis VISI augimas kelia daug rūpesčių. Nuo 1970–1971 mokslo metų numatoma įkurti Architektūros fakultetą, perkelti visų kursų studentus architektus iš Kauno. Būsimuosius architektus ir statybininkus numatyta įkurdinti naujajame korpuse, o jo statyba šlubuoja, atsiliekama nuo statybos darbų kalendorinio grafiko. Šio – pirmojo moko-mojo korpuso studentų miestelyje sąmatinė vertė – 1,433 milijono rublių, iš jų montavimo darbų – 1,166 milijono rublių. Buvo planuota, kad 1969 m. bus atlikta darbų už 630 000 rub. Deja, atlikta už 556 000 rub.

Pirmąjį korpusą statė I Vilniaus statybos trestas ir jam A. Čyras turėjo rimtų pretenzijų. Automobilių laboratoriją šalia Pirmųjų rūmų iki naujų mokslo metų turėjo pastatyti

Lenino rajono statybos remonto valdyba (viršininkas Stulpinas), bet 1969 m. jie atliko 33 % darbų mažiau, nei numatyta.

A. Čyras pasakojo apie sunkią bendrabučių padėtį. VISI tuo metu turėjo 500 vietų bendrabutį (Studentų g. 41), pastatytą dar 1964 m., bei labai prastą buvusį Pedagoginio instituto bendrabutį (Giedrio g. 2), kuriame gyveno 115 studentų. 1969 m. VISI buvo perduotas buvęs Finansų technikumui bendrabutis Aguonų g. 3, kuriame apsigyveno 114 studentų. Šie du bendrabučiai buvo nepritaikyti normaliai buičiai, studentų darbui ir poilsiui. Kai kuriuose kambariuose gyveno po 18 studentų. Patalpos daug metų nebuvo remontuojamos, kai kurios – avarinės būklės.

A. Čyras priminė CK sekretoriui, ministras, kad nors instituto darbuotojai savo jėgomis suprojektavo naują viešbučio tipo 108 butų gyvenamąjį namą, statomą Krantinės gatvėje, kuris laikinai turėjo būti paverstas VISI bendrabučiu, statyba buvo sužlugdyta. Todėl rektorius reikalavo, kad statybininkai perduotų vieną iš dviejų statomų bendrabučių Bistryčios gatvėje.

Nekokia buvo ir gyvenamųjų namų, skirtų perkeliams iš Kauno dėstytojams, statybos padėtis. Tiesa, 50-ies butų gyvenamajame name buvo apgyvendintos 34 iš Kauno atsikėlusios šeimos ir 16 vilniečių šeimų, iškeltų iš bendrabučių. Bet rektorius pažymėjo, kad kito Krantinės gatvėje 32 butų gyvenamojo namo statyba vyksta visiškai nepatenkinamai.

Kalbėta ir apie VISI bibliotekos problemas, patalpų remontus ir kt.

I. Dulmanas pažadėjo „dėti visas pastangas, kad statomas mokomasis korpusas būtų atiduotas iki naujųjų mokslo metų pradžios“,

o H. Zabulis teigė, kad „*Studentų apgyvendinimas rūpi mums visiems. Ministerija stengsis ieškoti išeičių*“.

A. Ferensą, kaip aukščiausiosios valdžios atstovą, žeidė kategoriškas rektoriaus reikalavimų tonas. Jis sakė, kad „*visi susirūpinę instituto mokymo ir laboratorinės bazės būkle. Suprantamas visų noras turėti puikias auditorijas, laboratorijas, kabinetus. Tačiau reikia atsižvelgti ir į tai, kaip galima patenkinti visus norus. Respublikos vyriausybė ir LKP Centro komitetas stengėsi įkurti naują mokyklą. Dabar rūpinamasi tuo, kad mokykla turėtų kur ir kaip augti, plėtotis. Respublikos statybininkai laukia inžinierių. Inžinerinis statybos institutas yra inžinierių ruošimo bazė. Todėl statybinės organizacijos turi susirūpinti, kad sparčiau būtų pabaigtas instituto korpusas. Aš, kaip instituto šefas, stengsiuosi tuos dalykus sutvarkyti taip, kad būtų visi patenkinti – statybininkai, ir institutas. Aš manau, kad rasim bendrą kalbą. Juk negalima neplėtoti ir neremti naujos aukštosios mokyklos, jeigu ji jau atidaryta, jeigu joje mokosi keli tūkstančiai studentų*“ [4.1, p. 23].

Rektorius A. Čyras kaip gladiatorius per visą savo rektoriavimo laiką atkakliai kovojo statybų, o ypač studentų miestelio klausimais. Susilaukdavo vadų kritikos, statybininkų antipatijos, apkalbų. Bet tikslą pasiekė. Dabartiniai VGTU Saulėtekio rūmai – vienas gražiausių profesorius A. Čyro sumanios veiklos rezultatų.

Baigiant pirmuosius instituto mokslo metus

1969–1970 mokslo metais Vilniaus inžinerinis statybos institutas išleido 586 aukštos kvalifikacijos specialistus inžinierius. Diplomus gavo: Statybos ekonomikos fakulteto 45 dieninio ir 59 vakarinio skyrių absolventai; Mechaninės technologijos fakulteto 39 dieninio ir 178 vakarinio skyrių absolventai; Prietaisų gamybos fakulteto 118 dieninio ir 103

vakarinio skyrių absolventai; Miestų statybos fakulteto 44 dieninio skyriaus absolventai.

Pramoninės ir civilinės statybos inžinieriaus diplomus gavo 60 žmonių, Statybos ekonomikos ir organizavimo – 44.

Mašinų gamybos technologijos, metalų pjovimo staklių ir įrengimų inžinieriais tapo 105 žmonės, suvirinimo įrenginių ir

technologijos – 30, automobilių ir automobilių ūkio – 19, mašinų gamybos automatizavimo – 44, mašinų gamybos pramonės ekonomikos ir organizavimo – 12.

Elektros pavarų ir pramonės įrengimų automatizavimo inžinieriais tapo – 44, radijo aparatūros konstravimo ir gamybos technologijos – 164, garso technikos – 13 žmonių.

Miestų statybos inžinieriais tapo 17 žmonių, automobilių kelių – 14, taikomosios geodezijos – 13.

Kauno politechnikos institutas 1970 m. išleido 1 652 absolventus, t. y. 2,81 karto daugiau nei VISI. Bet jau 1975 m. šis rodiklis buvo jau tik 2,25, 1979 m. – 2,13, o 1984 m. – tik 1,42.

VISI parengtų specialistų kokybės kontrolę praktiškai vertino pats gyvenimas. Bet daug ką iliustravo ir diplomantų atlikti darbai, kuriuos jie gynė Valstybinėse egzaminų komisijose (VEK).

Rektorius A. Čyras visuomet reikalavo, kad VEK pirmininkai būtų geri, pasižymėję profesinėje veikloje specialistai, dažniausiai užimančys vadovaujančiąsias inžinerines pareigas, taigi plačiau suvokiantys problemas, nei tik turintys siaurą specializaciją.

1970 m. Valstybinių egzaminų komisijų pirmininkai buvo: Mechaninės technologijos fakultete – t. m. k. A. Ramonis, ENIIMS Vilniaus filialo vyr. inžinierius; D. Kostiukevičius, LTSR MT Mokslo ir technikos skyriaus viršininkas; A. Paštukas, Visasąjunginio suvirinimo mokslo tyrimo instituto Vilniaus

filialo direktorius; V. Davulis, Vilniaus automonto gamybos direktorius; A. Juršėnas, Radijo komponentų gamyklos direktoriaus pavaduotojas; M. Dambrauskas, Šlifavimo staklių gamyklos direktorius.

Prietaisų gamybos fakultete VEK pirmininkais buvo: J. Šatkus, Magnetinių įrašų biuro vyr. inžinierius, ir Saržickas Henrikas, Vilniaus miesto liaudies kontrolės komiteto pirmininkas.

Statybos ekonomikos fakultete VEK pirmininkavo: A. Aksomitas, LTSR MT valstybinio statybos reikalų komiteto pirmininkas, ir J. Rakauskas, Statybos organizavimo ir technikos tobulinimo tresto valdytojas.

Miestų statybos fakulteto VEK pirmininkais buvo: A. Cibas, Visasąjunginio mokslinio tiriamojo techninės estetikos instituto Vilniaus filialo direktorius, ir H. Jackevičius, LTSR automobilių transporto ir plentų ministro pavaduotojas.

Visą Vilniaus inžinerinio statybos instituto 1970 m. intelektualinę produkciją rengė 28 instituto katedrų dėstytojai.

Statybos-ekonomikos fakulteto katedroms vadovavo: Statybos ekonomikos katedrai – t. m. k. V. Krušinskas, Chemijos katedrai – t. m. k. doc. I. Nickus, Mechanikos katedrai – t. m. dr. prof. A. Čyras, Statybinių konstrukcijų katedrai – t. m. dr. prof. A. Kudzys, Specialiųjų konstrukcijų katedrai – t. m. dr. prof. A. Rozenbliumas.

Mechaninės technologijos katedroms vadovavo: Mašinų teorijos katedrai – t. m. k.

VISI futbolo komanda 1970 m.
„Žalgirio“ pirmenybių nugalėtoja

E. Borkauskas

V. Česonis

doc. J. Charitas, Metalų apdirbimo katedrai – t. m. k. doc. B. Liaudis, Gamybos ekonomikos katedrai – ekon. m. k. doc. A. Martinaitis.

Prietaisų gamybos fakulteto katedroms vadovavo: Elektrotechnikos katedrai – t. m. k. doc. V. Česonis, Elektros įrenginių katedrai – t. m. k. doc. A. Smilgevičius, Radijo aparatūros technologijos katedrai – t. m. k. doc. Z. Vainoris, Fizikos katedrai – fiz. mat. m. k. doc. E. Mauza, Elektronikos ir skaičiavimo technikos katedrai – doc. J. Stanaitis.

Miestų statybos fakulteto katedroms vadovavo: Kelių katedrai – t. m. k. doc. S. Rokas, Hidraulikos katedrai – t. m. k. doc. K. Baškys, Miestų statybos katedrai – t. m. k. doc. V. Kriščiūnas, Geodezijos katedrai – geol. miner. m. k. doc. A. Ražinskas, Matematikos katedrai – fiz. mat. m. k. R. Jasiulionis, Pagrindų ir pamatų metodinei komisijai – geol. miner. m. k. doc. B. Sidauga.

Prieš pat naujuosius 1970–1971 mokslo metus įvykusiame VISI mokslo tarybos posėdyje buvo paskelbta, kad keičiami kai kurių katedrų ir fakultetų pavadinimai.

Statybos-ekonomikos fakultetas pavadintas Statybos fakultetu (faktiškai tai padaryta nuo 1971 m. rugsėjo 1 d.), Prietaisų gamybos fakultetas – Vakarinis fakultetas, Mašinų gamybos automatizavimo katedra – Mašinų gamybos technologijos katedra, Statybos ekonomikos katedra suskaidoma į dvi: Statybos ekonomikos ir organizavimo (ved. E. Borkauskas) bei Statybos darbų technologijos (ved. V. Krušinskas). Iš Kauno perkeliama Pamatų, pagrindų ir požeminių įrengimų katedra (ved. J. Šimkus). Ji toliau buvo vadinama Pagrindų ir pamatų katedra.

Instituto mokslo taryba nustatė tokius VISI rūmų pavadinimus: Centriniai rūmai – naujas korpusas Studentų miestelyje, Pirmieji rūmai – Basanavičiaus g. 28, Antrieji rūmai – Mindaugo g., Tretieji rūmai – Gorkio g., Ketvirtieji rūmai – Gorkio g. 73.

Vasarą VISI studentai sudarė penkis studentų statybos būrius (SSB) ir atliko darbų už 275 000 rublių. Būriuose dirbo 370 studentų. SSB štabo vadu dirbo A. Pikūnas.

Lietuvoje vis labiau garsėjo instituto meno saviveiklos kolektyvai. 1970 m. Dainų šventėje ypač gražiai pasirodė VISI pučiamųjų

orkestras (vadovas Algirdas Radzevičius). Lietuvos respublikinės profesinių sąjungų tarybos prezidiumo ir Lietuvos kultūros ministerijos kolegijos 1970 m. lapkričio 27 d. Nr. 43 „Už plačią koncertinę veiklą ir pasiektus kūrybinius laimėjimus Vilniaus inžinerinio statybos instituto pučiamųjų orkestrui suteikti LTSR pavyzdinio meno saviveiklos kolektyvo vardą „INŽINERIJA“.

Minėtame nutarime sakoma, kad „Vilniaus inžinerinio statybos instituto pučiamųjų orkestras per septynerius savo gyvavimo metus išaugo į gerą, gero meninio lygio kolektyvą <...>, visuomet būdavo gerai žiūrovų sutiktas ir teigiamai įvertintas. Reguliariai, kūrybingai dirbdamas pučiamųjų orkestras 1970 m. iškovojė absoliučiai geriausio Tarybų Lietuvos pučiamųjų orkestro vardą“ [4.7, p. 1].

Dainų šventėje gražiai pasirodė ir akademinis mišrus choras „Gabija“ (vad. Klemensas Griaudžė). Šventėje choras dainavo pasipuošęs nauja apranga. Sceninius choristų rūbus sukūrė J. Norvaišienė.

Įkurtuvės studentų miestelyje

Nors Studentų miestelyje dar nebuvo baigtas statyti nė vienas pastatas, LTSR Ministrų Taryba 1970 m. liepos 9 d. priėmė nutarimą Nr. 219. Jame buvo numatyta per 1971–1975 metus pastatyti visus suprojektuotus VISI mokomuosius-laboratorinius korpusus. Tai buvo labai sunkus uždavinys, kuris buvo įgyvendintas tik iš dalies. Vis labiau įsigalėjo brežnevinė stragnacija. Tai matyti ir iš instituto studentų skaičiaus didėjimo rodiklių. Jie nuo 1970 m. didėjo menkai, o vėliau ėmė mažėti. Tai ryškiai iliustruoja priėmimo į studijas skaičiais per pirmąjį instituto veiklos dešimtmetį.

Tiek studijos, tiek mokslas, tiek statybos buvo vis prasčiau finansuojamos. Buvo smarkiai atsilikta nuo planuose numatytų rodiklių.

Bet 1970 m. vasara buvo karšta statybininkams, stačiusiems pirmąjį Studentų miestelio objektą – VISI mokomąjį-auditorinį korpusą. Jau nuo pavasario VISI rektoriaus įsakymu buvo sudarytos talkininkų brigados.

Ypač pasižymėjo talkose Statybinių konstrukcijų laboratorijos vedėjo Romano Podagėlio vadovaujama brigada. Dauguma talkininkų dirbo entuziastingai, nors už darbą atlyginti niekas net negalvojo.

Mokomąjį-auditorinį korpusą Nr. 1, kurio naudingasis plotas – 8 200 m², buvo planuojama atiduoti eksploatuoti 1970 m. birželį. Pagrindiniai statybos darbai buvo baigti, bet kai kur bebuvo baigta apdaila, reikėjo atlikti daug valymo darbų, trūko baldų ir kt. Vis dėlto rugsėjo 1-ąją pirmajame korpuse įsikūrė Statybos fakultetas ir administracija. Manyta, kad vėliau administracija persikels į jai specialiai numatytą pastatytą administracinį korpusą. Dabar žinome, kad tam turės praeiti beveik 40 metų (suprantama, jei bus realizuoti dabarties projektai).

1970–1971 mokslo metus Vilniaus inžinerinis statybos institutas pradėjo pakiliai. Tam pagrindą teikė ne tik įkurtuvės naujajame pastate, bet ir tolesnis instituto augimas. Dieniniame skyriuje studijavo 2 540, o vakariniame – 2 335 studentai, taigi iš viso beveik penki tūkstančiai – 4 875. Tai jau buvo solidūs aukštosios mokyklos studentų skaičiai. Kai 1956 m. buvo kuriamas KPI Vilniaus skyrius, Kauno politechnikos institute studijavo tik 3 978 studentai.

VISI 1970–1971 mokslo metais, kaip ir dera statybos profilio aukštajai mokyklai, daugiausia studijavo pramoninės ir civilinės statybos specialybės jaunimo – 1 115 žmonių, statybos ekonomikos ir organizavimo – 480, miestų statybos – 365, automobilių kelių – 160, inžinerinės geodezijos – 90. Nuo 1971 m. – dar prisidėjo 230 būsimųjų architektų. Taigi statybos profilio studentų buvo jau 50 proc.

Institute nebebuvo garso technikos specialybės.

Nuo 1970 m. rugsėjo 1 d. VISI veikė jau 30 katedrų. Bendrosios katedros buvo šešios: TSKP istorijos, Filosofijos ir mokslinio komunizmo, Politinės ekonomijos, Karinio parengimo, Fizinio lavinimo ir Kalbų.

Statybos fakultetas turėjo septynias katedras: Statybinės mechanikos, Statybinių konstrukcijų, Specialiųjų konstrukcijų, Statybos ekonomikos ir organizavimo, Statybos darbų technologijos, Pagrindų ir pamatų bei Dailės katedrą. Pastaroji Statybos fakultetui buvo priskirta tik iki Naujųjų metų, kai buvo įkurtas Architektūros fakultetas.

Miestų statybos fakultete buvo: Miestų statybos katedra, Kelių, Geodezijos, Hidraulikos, Chemijos, Fizikos ir Matematikos katedros.

Mechaninės technologijos fakultete nuo 1970 09 01 veikė naujai įkurta Automobilių transporto katedra (vad. K. Lukoševičius) ir dar šešios katedros: Metalų technologijos, Mašinų teorijos, Mašinų gamybos technologijos, Pramonės ekonomikos, Braižybos ir Taikomosios matematikos ir mechanikos.

Vakariniame fakultete buvo tik trys katedros: Radijo aparatūros technologijos, Elektrotechnikos ir Elektros pavarų.

Daug dėstytojų persikėlė iš Kauno, bet jiems skirtas gyvenamasis namas dar nebuvo pastatytas. Vis dėlto metų pabaigoje VISI sudaryta namo priėmimo komisija, kurią sudarė prorektoriaus pavaduotojas statybos reikalams

J. Šimkus

VISI centrinių rūmų baigiamieji statybos darbai

V. Šestokas

K. Lukoševičius

A. Mikšys, generalinio rangovo atstovas SV-2 vyriausiasis inžinierius S. Šilževičius, projekto autorius V. Strigūnas, techninės priežiūros inžinierius T. Rakuckij ir VISI profsąjungos vietos komiteto atstovas V. Pauža, priėmė iš statybininkų baigtą statyti pastatą. Vilniečiais tapusiems kauniečiams gyvenimas gerokai palengvėjo, nes kai kurie vos ne kasdien turėjo važinėti į paskaitas ir kitus darbus iš Kauno į Vilnių ir atgal, o tai labai vargino.

Didėja dėmesys inžineriniam rengimui

Aukštajai mokyklai keliamas uždavinys – ne tik parengti gerą specialistą, bet ir ugdyti gerą žmogų, asmenybę. Anot profesoriaus V. Šerno, „*Asmenybė yra žmogus, pasiekęs tam tikro tobulumo lygį, gebantis dirbti, bendrauti ir pažinti, keisti aplinką, save, kitus, skleisti idealines vertybes, nusistatymus, įprasminti savo gyvenimą*“ [4.7, p. 64]. Vis dėlto tenka pripažinti, kad aukštajai technikos mokyklai svarbiausia yra parengti specialistą, turintį ne tik pakankamai žinių praktinei veiklai, bet ir išugdyti labai svarbias inžinieriaus savybes: atsakingumą, sąžiningumą, pareigingumą ir, svarbiausia, saviugdos gebėjimą. Studentas gauna daug žinių studijų proceso metu, daug ko išmoka gana giliai, bet praktinėje veikloje inžinierius turi nuolat savarankiškai tęsti mokymąsi. Todėl institutas formulavo uždavinį parengti absolventą taip, kad jis darbinėje veikloje nepamirštų techninės literatūros, sugebėtų kūrybiškai ja pasinaudoti sprendžiant įvairiausius inžinerinius uždavinius, kurių studijų metu ir neteko sutikti.

Lietuviškos techninės literatūros buvo nedaug. VISI vadovybė ieškojo galimybių leisti kuo daugiau tokių leidinių, bet galimybės buvo menkos.

1970 m. buvo pradėtas leisti VISI dėstytojų mokslo darbų tęstinis leidinys „Statybos ekonomika ir organizavimas“. Buvo išleisti 3 dėstytojų (V. Šestoko, V. Kriukelio, A. Ražinsko) parengti paskaitų konspektai. „Minties“ leidykla išleido instituto docentų A. Valentinavičiaus ir H. Lazarevičiaus vadovėlį, skirtą aukštosioms mokykloms – „Plastmasinės konstrukcijos“. Vadovėlių leidyba sovietmečiu buvo bene sąmoningai skurdžiai

Dešimčiai VISI dėstytojų butai buvo paskirti komfortiškame gyvenamajame name Žvėryne, kuris buvo „rekvizuotas“ iš tuometinės nomenklatūros. Bet „kova su korupcija“ nebuvo rimta. Ta pati nomenklatūra netrukus sau pasistatė greta dar komfortiškesnį gyvenamąjį namą. Taip buvo ir yra, taip turbūt bus visada. Žmonija neišrado kitaip lankstomų rankų pirštų...

Toliau keliant dėstytojus iš Kauno į Vilnių, jiems butai buvo skiriami daugiausia tolimesniuose Vilniaus rajonuose – Karoliškėse, Viršuliškėse.

finansuojama. Honorarai buvo apgailėtini. O lietuviškų vadovėlių labai trūko.

Tiesa, dar 1969 m. rotaprintu VISI buvo išleistas prof. A. Rozenbliumo ir doc. V. Jokūbaičio parengtas vadovėlis „Gelžbetoninių ir mūrinių konstrukcijų pagrindai“, o „Minties“ leidykla išleido aukštosioms mokykloms skirtą vadovėlį „Inžinerinė geodezija“, kurio autoriai buvo du VISI docentai – M. Kosčiauskas ir V. Vainauskas bei KPI dėstytojas M. Ratautas.

Tais 1969 m. Leningrade buvo išleista rektoriaus A. Čyro parengta monografija rusų kalba „Tiesinio programavimo metodai skaičiuojant tampriąsias-plastines sistemas“. 1970 m. ir vėliau VISI leidykla išleisdavo daug, bet daugiausia nedidelės apimties leidinių. Tai paskaitų konspektai, mokomosios priemonės, metodiniai nurodymai, laboratorinių darbų aprašymai, mokymo programos, seminarų medžiaga, uždavinių, formulių, normatyvų, iliustracijų rinkiniai. Nemažai leista įvairių žodynėlių.

1970 metams baigiantis, iš stažuotės Prancūzijoje grįžo doc. Z. I. Kamaitis. Jo paskleista VISI dėstytojams informacija apie Prancūzijos aukštųjų mokyklų darbą, jų aprūpinimą įranga studijų procesui, moksliniam darbui kėlė visiems nuostabą. Kad pas mus Lietuvoj taip kada nors bus, niekas netikėjo. Beliko galimybė pasvajoti. Tebesvajojame ir šiandien...

1971 m. sausio 22 d. technikos mokslų daktaro mokslinis laipsnis buvo patvirtintas Vaclovui Vytautui Šestokui, 1970 m. apgynusiam technikos mokslų daktaro disertaciją „Lietuvos TSR didelių miestų

transporto įtakos transporto tinklų formavimui tyrimas“, o kovo 19 d. – Daumantui Maciulevičiui. Netrukus jie pradėjo eiti profesorių pareigas.

Įkuriamas Architektūros fakultetas

Nors studijuoti architektūros buvo primama 1970 m. vasarą, šiuos 50 pirmųjų nuo rugsėjo 1 d. globojo Statybos-ekonomikos fakultetas, kuriam laikinai buvo priskirta Dailės katedra.

Vilniaus inžinerinio statybos instituto Architektūros fakultetas savo veiklą pradėjo 1971 m. vasario 1 d., kai fakulteto dekaną pareigas rektorius pavedė vykdyti arch. kandidatui, docentui Jurgiui Vanagai.

Architektūros fakultetas veiklos pradžioje turėjo tris katedras: Architektūros (ved. A. Lukošaitis), Gyvenviečių planavimo ir tvarkymo (ved. K. Šešelgis) ir Dailės (ved. A. Janulis).

Architektūros katedroje nuo pat pradžios dirbo Adolfas Lukošaitis, Stasys Abramauskas, Vytautas Kasputis, Leonidas Ziberkas, Alfonsas Keturka, Vytautas Dičius ir Anatolijus Uljanovas. Visi jie persikėlė iš Kauno. Netrukus katedros dėstytojų gretas papildė du vilniečiai – Antanas Spelskis ir Vytautas Vaitkus.

Gyvenviečių planavimo ir tvarkymo katedroje dirbo Kazimieras Šešelgis, Jurgis Vanagas, Mečislovas Kleinas, Vytautas Jurkštas, Neringa Dičiuvienė. Visi jie persikėlė iš Kauno. Prie jų prisijungė vilnietis Antanas Pilypaitis, o po metų – Zigmas Daunoravičius (dabar Daunora).

Dailės katedroje dirbo Alfonsas Janulis ir Stasys Ušinskas, kurie atvyko iš Kauno. Bet prof. S. Ušinskui negavus leidimo įsirengti stiklų deginimo krosnį jam skiriamame bute Krantinės gatvėje, jis persikelti į Vilnių atsisakė (dirbo 1970 09 01–1971 12 31). Katedrą papildė vilniečiai Vytautas Bačėnas ir Jonas Čeponis.

Architektūros fakultetas įsikūrė naujų rūmų 6 ir 7 aukštuose, t. y. virš rektorato. 3 ir 4 aukštuose dirbo Statybos-ekonomikos fakultetas.

Pradiniu naujųjų rūmų eksploatavimo etapu vandentiekio sistema dažnai į viršutinius aukštus nepajėgdavo tiekti vandens dėl mažo spaudimo. Praustuvai, kaip ir dera, buvo įrengti visose auditorijose ir braižyklose. Studentai dažnai atsukdavo čiaupus laukdavo vandens. Bet kartą ir čiaupą buvo užmiršta

užsukti, o praustuvas buvo pilnas popierių. Tai turėjo tokių padarinių, kurių rezultatai jaučiami dar ir po 35-erių metų, nes praustuvai daugumoje akademinių patalpų iki šiol demontuoti.

1971 m. balandžio 21 d., kai studentai palikto neužsuktą vandens čiaupą 0611 braižykloje, vandeniui pradėjus tekėti, praustuvas užsipildė ir per vakarą bei naktį užpylė penkių aukštų patalpas, taip pat ir rektoratą. Rektorius į tai reagavo tą pačią dieną. Papeikimą gavo budėtoja, o administracijos ir ūkio prorektorius bei Architektūros fakulteto dekanas rektoriaus įsakymu buvo pareikšta pastaba. Rektoriaus manymu, nelaimės buvo galima išvengti, jei katedra būtų ėmusi atitinkamų atsargumo priemonių, o ūkio dalis instruktavusi ir organizavusi kokybišką patalpų apžiūrą ne užsiėmimų metu. 0611 braižykloje studentai ištiesai rengė kursinius projektus, šiam darbui vadovavo Gyvenviečių planavimo ir tvarkymo katedra, o užsiėmimus vedė docentai J. Vanagas ir V. Jurkštas [4.8, p. 66]. Doc. J. Vanagas rektoriaus pastabą laikė nepelnyta. Jis tuoj įteikė atsistatydinimo iš dekanų pareigų prašymą, kurį rektorius patenkino.

Šiandien, žiūrint į praeitį, galima tik apgailestauti dėl tokios susiklosčiusios situacijos.

Jurgis Vanagas – didelės mokslinės potencialios, inteligentiškas, geras dėstytojas, aktyvus darbuotojas, neabejotinai būtų daug prisidėjęs prie fakulteto plėtros. Jį pakeitęs žmogus, turėjęs ir gerų savybių, buvo tipiškas brežnevinio sąstingio atstovas, be iniciatyvos, be nuomonės, formaliai atliekantis savo pareigas, bet įtinkantis vadovams pabrėžtinu paklusnumu. Architektūros fakultetas daug prarado, netekęs perspektyvaus, kūrybingo vadovo.

Jurgis Vanagas dar ėjo pareigas iki rugsėjo 1 d., kai jį pakeitė iš Vilniaus dailės instituto į VISI Architektūros katedrą atėjęs dirbti architektūros daktaras, profesorius Antanas Spelskis, dekaną pareigas ėjęs net 17 metų.

Nuo 1971 m. gegužės 14 d. buvo sudaryta Architektūros fakulteto taryba: pirmininkas – e. doc. p. J. Vanagas (einantis fakulteto dekaną pareigas), nariai: prof. K. Šešelgis, e. prof. p. A. Lukošaitis, prof. A. Spelskis, e. prof. p. A. Janulis, e. doc. p. V. Vaitkus (fakulteto part. org. sekretorius), e. doc. p. V. Bačėnas (fakulteto profbiuro pirmininkas) [4.8, p. 89].

J. Vanagas

A. Čyro monografijos viršelis

A. Lukošaitis

K. Šešelgis

A. Janulis

Skulptorius A. Janulis dirbtuvėje

Vėl buvo surengtas konkursas VISI emblemai sukurti. Dabar – Architektūros fakulteto studentų. Būsimieji architektai gausiai dalyvavo konkurse gal ir todėl, kad jį organizavo žymus grafikas, e. doc. p. Dailės katedroje Vytautas Bačėnas.

Konkurso nugalėtoju tapo A 7/1 grupės studentas Kęstutis Pempė. Įdomu pažymėti, kad K. Pempė yra dabartinis Lietuvos architektų sąjungos pirmininkas. Rektoriaus įsakymu buvo pagirti dar 6 studentai: A. Remutytė, A. Černiauskas, V. Markelytė, J. Smilgytė, N. Valenskaitė ir R. Guzaitis.

Tenka pažymėti, kad tuo metu Architektūros fakultete studijavo nemažai studentų, kurie ilgainiui tapo gerai žinomi šalies visuomenei.

A0/1 grupėje mokėsi Eugenijus Miliūnas, daugelio žymių architektūros kūrinių, taip pat dailininko M. Žilinsko galerijos pastato, autorius. Toje grupėje studijavo Henrikas Žukauskas, gabus architektas, šaržo meistras, Lietuvos Respublikos Seimo narys. Eugenijus Palavinskas daug metų buvo vyriausiuoju Druskininkų architektu. Ryškūs tos pačios grupės absolventų Kęstučio Kisieliaus ir Reginos Masilionytės architektūros darbai.

A1/2 grupėje reikia paminėti Algirdą Kaušpėdą. Atgimimo metais labai pagarsėjusį koncertais su grupe „Antis“, Sigitas Čereškevičius ne tik projektuoja, bet ir dėsto fakultete. A9/1 grupėje studijavęs Eugenijus Staniūnas tapo mokslininku, dirbo fakulteto dekanu. A8/2 grupėje studijavęs Juozas Mureika – Klaipėdos vyriausiasis architektas.

Absoliuti dauguma Lietuvos architektų išugdyti Vilniaus aukštosios technikos mokyklos – VISI arba VGTU. 2006 m. Architektūros fakultetas gali pažymėti jau 35-ąsias gyvavimo Vilniuje metines.

Nuo 1971 m. sausio pradėjo veikti Tiesinių elektros mašinų mokslinio tyrimo žinybinė laboratorija. Jos mokslinių vadovu buvo paskirtas t. m. k. doc. Vytautas Česonis, kuris jau anksčiau vadovavo daugeliui išskirtinių darbų, kuriuose buvo tiriamos įvairios elektros variklių charakteristikos. Tai buvo jau ketvirtoji VISI žinybinė laboratorija, nes trečioji buvo perkelta iš Kauno – tai Pagrindų ir pamatų žinybinė laboratorija.

Metų pradžioje buvo apsvarstyti praėjusiais metais atlikti instituto moksliniai darbai. Pažymėtina gausėjanti aspirantūra. VISI studijavo 36 asmenys stacionarioje ir 16 – neakivaizdinėje aspirantūroje. Per karo metus buvo apginta 11 kandidatinių ir viena daktaro disertacijos. Mokslų kandidatais tapo A. Lubys, B. Martinėnas, Č. Teišerskas, J. Bendikas, A. Tupinis, A. Šeputis ir kt. Pagerėjo vadinamųjų biudžetinių mokslo darbų atsiskaitymo tvarka. Atlikta nemažai vertingų gamybinėms organizacijoms užsakomųjų, t. y. ūkiskaitinių, mokslo darbų – už 316,7 tūkstančio rublių.

Daugiausia ūkiskaitinių darbų atliko Statybos-ekonomikos fakulteto mokslininkai – 12, iš kurių keturiems darbams vadovavo prof. A. Kudzys, dviem darbams – prof. A. Čyras. Kitų darbų vadovais buvo docentai G. Marčiukaitis, G. Izraelis, V. Bagdonas, A. Alikonis, e. doc. p. K. Antanavičius, A. Naujokaitis.

Miestų statybos fakulteto mokslininkai atliko 11 ūkiskaitinių darbų. Trims darbams vadovavo doc. S. Rokas, dviem darbams – doc. E. Palšaitis, kitiems – docentai V. Kriščiūnas, V. Jasulaitis, A. Kazragis, E. Mauza, vyr. dėstytojai K. Sakalauskas, M. Priekšaitis.

Mechaninės technologijos fakultetas atliko septynis ūkiskaitinius darbus: dviem vadovavo doc. R. Jonušas, po vieną – D. Maciulevičius, V. Lemkė, A. Butkus, A. Martinitis, A. Čižas.

Vakarinio fakulteto mokslininkų lyderiai – V. Česonis ir A. Naidionovas, turėję po du darbus. Po vieną darbą turėjo Z. Vainoris, Z. Jankauskas, A. Seilius. Taigi iš viso fakultetas atliko septynis ūkiskaitinius darbus [4.8, p. 17–22].

Ryškiai daugėjo išradėjų. 1970 m. buvo pateikta 30 paraiškų išradimams į TSRS išradimų ir atradimų komitetą.

1970 m. VISI mokslininkai paskelbė 288 mokslinius straipsnius, išleido 12 leidinių: vieną monografiją, dešimt darbų rinkinių, vieną vadovėlį.

Instituto mokslininkai vykdė dešimties temų tyrimus:

1. Statybinės mechanikos optimizacijos teorijos ir metodų sukūrimas, naudojant matematinį programavimą.
2. Betono ir gelžbetonio konstrukcijų skaičiavimas, įvertinant polimerinių medžiagų ir technologinių faktorių įtaką.
3. Statybos valdymo ir organizavimo tobulinimas.

A. Spelskis

4. Ekonomiškų ir stabilių automobilių kelių mobilių dangų tyrimas ir tobulinimas naudojant vietines žaliavas.
5. Gyvenviečių architektūros ir jų išdėstymo Lietuvos teritorijoje formų ir sistemų tyrimas.
6. Pagrindų iš regioninių smėlingųjų ir molingųjų gruntų skaičiavimo metodų parengimas.
7. Lietuvos miestų gatvių ir kelių tinklo plėtos klausimų tyrimas.
8. Elektros signalų perdavimo bangomis elektrinėmis sistemomis su išskirstytaisiais parametrais ir kietuosiuose kūnuose sąlygų tyrimas.
9. Tiesialinijinių elektros mašinų ir jų prietaisų tyrimas ir sukūrimas.

Na, o 10-oji problema šiandien kelia šypseną: socialistinės revoliucijos ir socializmo statybos Lietuvoje dėsningumai.

Jei buvę marksistinių-lenininių mokslų dėstytojai šiandien būtų nuoširdūs ir dori, jie nevengtų deklaruoti, kad Lietuvoje jokios socialistinės revoliucijos nebuvo, o buvo tik svetimos valstybės įvykdyta žiauri okupacija, atnešusi daug aukų, skriaudų, pažeminimo ir vargo. Kuo baigėsi socializmo statyba – gerai visiems žinoma. Tuo, suprantama, neneigiami kai kurie objektyvūs, daugiausia vėlesni laimėjimai, kurių nuopelnai tenka visiems Lietuvos žmonėms, ne tik partinei nomenklatūrai, kaip tai bandoma vaizduoti šiandienos memuaruose.

Nauji instituto laimėjimai

Rektoratas daugiau dėmesio skyrė studijoms. Joms gerinti imta skatinti daugiau rengti paskaitų konspektų, metodinių priemonių. 1971 m. V. Šeštokas išleido mokomąją knygėlę „Eismo reguliavimas ir saugumas“, M. Remišauskas su P. Baubliu – „Plokščios strypinės sistemos skaičiavimai“, A. Rozenbliumas – „Mūrinių konstrukcijų projektavimas“ ir t. t. Bibliotekos fondai jau turėjo 153 tūkst. įvairių leidinių.

Maloni žinia buvo institutui, kad Architektūros fakulteto e. doc. p. Vytautas Dičius ir vyr. dėst. Michailas Prikšaitis už visuomeninius pastatus, suprojektuotus ir pastatytus 1962–1970 m., buvo apdovanoti TSRS Ministrų Tarybos premijomis. Abu šie talentingi, daug praktinių darbų atlikę specialistai daug metų sumaniai perteikinėjo savo didžiulį patyrimą jaunajai kartai – būsimiems architektams ir statybininkams.

1971 m. Vilniaus inžinerinį statybos institutą baigė ir inžinieriaus diplomus gavo 527 žmonės. Statybos ekonomikos fakultetą baigė 67 dieninio, 39 vakarinio ir 8 neakivaizdinio skyrių studentai. Miestų statybos fakultetą baigė 47 dieninio ir 10 vakarinio skyrių studentai. Mechaninės technologijos fakultetą baigė 104 dieninio, 134 vakarinio ir 2 neakivaizdinio skyrių studentai. Vakarinį fakultetą baigė 116 vakarinio mokymo studentai.

1971 m. vasarą studijuoti į VISI buvo priimta 1170 jaunuolių ir merginų. Architektūros fakultetas priėmė 52 asmenis į dienes studijas; Vakarinis fakultetas – 125 į vakarines studijas; Mechaninės technologijos fakultetas – 303: 177 į dienes, 126 – vakarines ir 25 – neakivaizdines studijas; Statybos-ekonomikos fakultetas – 515: 388 į dienes, 52 – vakarines ir 75 – neakivaizdines studijas.

Daugiausia priimta studijuoti į pramoninės ir civilinės statybos specialybę – 387, statybos ekonomikos ir organizavimo specialybę – 164, automobilių ir automobilių ūkio specialybę – 112 jaunuolių ir merginų.

Tą pačią vasarą 316 studentų dirbo šėsiuose statybiniuose būriuose ir atliko statybos darbų už 316 tūkstančių rublių. SSB štabo vadovu buvo D. Kvartūnas.

Akademiniis mišrus choras „Gabija“ (tuomet vadintas liaudies chorą „Gabija“) dalyvavo studentų chorų festivalyje Čekoslovakijos mieste Pardubicėje ir laimėjo

V. Dičius

M. Prikšaitis

I. Aleksaitė

festivalio laureato diplomą. Tai buvo pirmas tarptautinis „Gabijos“ laimėjimas.

1971–1972 mokslo metus VISI pradėjo, turėdamas 33 katedras, 5 315 studentų. Veikė 5 fakultetai, dėstė 378 dėstytojai: 7 profesoriai, 131 docentas, 148 vyr. dėstytojai, 91 asistentas. 40 % pedagoginio personalo jau turėjo mokslinius laipsnius.

VISI pedagogai buvo gana jauni, pakankamai patyrę. Beveik 60 % dėstytojų turėjo nuo 5 iki 20 metų pedagoginio darbo stažą.

Nuo 1971 m. rugsėjo 1 d. Statybos-ekonomikos fakultetas pavadintas Statybos fakultetu.

Architektūros fakultete pradėjo veikti nauja Pastatų konstrukcijų katedra. Ją sudarė dėstytojai, atkelti iš Miestų statybos katedros: doc. V. Kriščiūnas (paskirtas katedros vedėju), docentai M. Urbelis, M. Prikšaitis, B. Žintelis, e. doc. p. N. Geršas, vyr. dėst. A. Nakas, asist. V. Strigūnas. Netrukus ją papildė mokslų kandidatai A. Radzivonas ir Č. Ignatavičius – eiti vyr. dėstytojo pareigas bei L. Guokas – asistento pareigas.

Instituto dėstytojai ėmė dažniau vykti į užsienio stažuotes. Rugsėjo mėnesį į šešių mėnesių mokslinę stažuotę į Olandiją išvyko Hidraulikos katedros vedėjas doc. Kęstutis Baškys, spalio mėnesį į Austriją – Elektros pavarų katedros vedėjas Algirdas Smilgevičius.

Stacionarioje aspirantūroje 1971 m. studijavo 9 žmonės, o neakivaizdinėje – 8.

1971 m. buvo gausus mokslo kandidatų derlius. Jais tapo A. Jurkša, A. Keturka, A. Baradokas, N. Dičiuvienė, V. Adomavičius, A. Rukšėnas, P. Baublys, A. Krutinis, J. Nagevičius, E. Šeibokienė ir kt., iš viso 14 žmonių. Taigi mokslininkų, turinčių laipsnių, VISI vis daugėjo. Daugėjo ir mokslinių darbų.

1971 m. pavasarį Vilniaus inžineriniame statybos institute buvo įkurtas Mokslo tiriamasis sektorius. Jam priklausė 110 etatinių darbuotojų, 4 šakinės laboratorijos. Jose buvo 97 darbuotojai.

Daugumai VISI dėstytojų labai trūko praktinių įgūdžių, ypač vedančių kursinio projektavimo užsiėmimus. Kad labiausiai to reikalingi dėstytojai turėtų galimybę tobulėti ir projektavimo klausimais, 1971 m. spalio 1 d. buvo įkurtas VISI Mokslinio tyrimo

sektoriaus Projektavimo-konstravimo biuras (formaliai – MTS projektavimo-konstravimo skyrius).

Eiti VISI PKB viršininko ne pagrindines pareigas buvo paskirtas Pastatų konstrukcijų katedros vyr. dėstytojas, kurį laiką dirbęs projektavimo darbus Kauno „Pramprojekte“ ir KPI PKB, Algimantas Nakas.

VISI PKB projektų vyriausiuoju architektu buvo paskirtas Architektūros katedros e. doc. p. Vytautas Dičius, turėjęs jau didelę projektavimo patirtį. Projektų vyriausiojo inžinieriaus funkcijoms vykdyti rektorius paskyrė Pastatų konstrukcijų katedros docentą Bernardą Žintelį, turėjusį didelę gamybinę patirtį.

Atskirų projektų dalių vyriausiųjų specialistų funkcijas vykdė: tyrinėjimų – Geodezijos katedros vyr. dėstytojas S. Kazakevičius, architektūrinio projektavimo – Architektūros katedros vyr. dėstytojas A. Keturka, konstrukcinio projektavimo – Pastatų konstrukcijų katedros vyr. dėstytojas M. Prikšaitis, pagrindų ir pamatų – Pamatų ir pagrindų katedros asistentas J. Sčesnulevičius, vanden tiekio ir kanalizacijos – Hidraulikos katedros docentas M. Gedgaudas, elektrotechnikos ir ryšių – Elektrotechnikos katedros asistentas A. Žalnierius, generalinio plano – Gyvenviečių planavimo katedros asistentė N. Dičiuvienė ir sąmatų – Statybos ekonomikos ir organizavimo katedros docentas G. Izraelis.

Darbai gerinti

1971 m. rektorius A. Čyras ėmė plačiai taikyti personalo drausminimo priemones. Kiekvieną mėnesį net už nedidelius prasižengimus ar trūkumus buvo išleidžiami įsakymai, kuriais reiškiami papeikimai, įspėjimai, pastabos. Juos gavo ir profesoriai, ir docentai, ir visi kiti dėstytojai bei darbuotojai. Tie įsakymai buvo argumentuojami „už nepakankamą kontrolę“, „už aplaidumą darbe“, „už nepakankamą patalpų paruošimą“ ir pan. Kartais buvo akivaizdu – baudžiant vadovautasi nuostata, kad kažkas vis tiek turi būti kaltas, nors buvo nemažai atvejų, kai kalta buvo pati nevykusi mokymo proceso ar mokslo tyrimų sistema, kai trūko medžiagų, etatų, kai daug laiko buvo prarandama būtinai dalyvaujant be galo dažnuose susirinkimuose, posėdžiuose, pasitarimuose, komisijose ir pan., faktiškai visai nesusijusiuose su pagrindiniu tiesioginiu darbu. Deja, rektorius dažnas

„mojavimas vėzdu“ davė pagrindą kalboms apie jo autokratinį valdymą. Apie tai viešai prabilta tik Sąjūdžio metais.

Prieš pat Naujuosius metus buvo įkurta VISI metodinė taryba, kuri turėjo tobulinti mokymo procesą, apibendrinti darbo patirtį ir svarstyti dar daugelį klausimų, susijusių su studijomis. Pirmininku buvo doc. R. Jonušas, pavaduotojais – prof. K. Šešelgis ir doc. R. Popilskis, nariais – docentai A. Butkus, P. Dilys, H. Gylys, R. Jasilionis, V. Kriukelis, E. Mauza, A. Rosinas, J. Šimkus, B. Zabolka, B. Žintelis, J. Grėska, B. Girčienė, J. Vanagas, J. Kivilša, e. doc. p. Z. Kulaitis, V. Vaitkus, A. Žalnieriukas, V. Zakarevičius, vyr. dėstytojai P. Vaičys, R. Čepas, A. Gaižutis, V. Tutkus, K. Sakalauskas, A. Kuzmickas, asistentas L. Ziberkas ir skaičiavimo centro darbuotojas V. Podviezko.

Metodinę tarybą sudarė šešios sekcijos: 1. Mokomojo-auklėjamojo darbo (pirm. J. Grėska); 2. Auklėjamajam darbui bendrabučiuose (pirm. V. Tutkus); 3. Mokomojo-metodinio darbo (pirm. doc. R. Popilskis); 4. Mokomojo organizacinio darbo (pirm. K. Šešelgis); 5. Techninių priemonių naudojimo mokymo procese (pirm. doc. E. Mauza).

1972 m. sausio 3 d. buvo sudaryta VISI meno taryba, kuri turėjo gerinti instituto studentų meno saviveiklos darbą, kontroliuoti jos meninį ir idėjinį lygį. Tarybos pirmininke buvo paskirta Filosofijos ir mokslinio komunizmo katedros dėstytoja e. doc. p. Irena Aleksaitė, įžymi teatrologė. Pavaduotoju paskyrė A. Čižą, nariais – V. Marčėną, L. Janulionį, A. Naką, J. Žakevičių, A. Gaižutį. Tarybai priklausė meno kolektyvų vadovai, Studentų kultūros klubo vedėjas, instituto komjaunimo komiteto atstovas.

Kovo mėnesį VISI gavo leidimą projektuoti bendrabučio tipo gyvenamąjį namą Žirmūnuose. 100 butų stambiaplokščio gyvenamojo namo pritaikymo projekto vyriausiuoju inžinieriumi rektorius paskyrė doc. B. Žintelį, projekto architektu – A. Uljanovą, projekto konstruktoriumi – A. Senutą, generalinio plano architektu – N. Dičiuvienę, inžineriniams tyrinėjimams vykdyti – J. Sčesnulevičių, geodeziniais darbams – S. Kazakevičių, elektrotechninei daliai – A. Žalnieriūną, šildymo, vėdinimo ir dujotiekio daliai – M. Gedgaudą, vandentiekiiui ir kanalizacijai – K. Blažį, ryšiams ir silpnosioms srovėms projektuoti – A. Gražulevičių, sąmatoms rengti – G. Izraelį [4.9, p. 24].

Kaip matome, rektorius visas problemas sprendė paprastai – įsakymu. Bet norint ką nors padaryti greičiau, tai buvo vienintelis kelias. Limitų projektavimui gauti buvo sunku, tai buvo ir ilgas kelias. Tiesa, šikart, nors ir menkai, projektuotojams buvo atlyginta. Bet atsisakyti šių darbų, motyvuojant, kad tai neįeina į dėstytojo pareigas, nebuvo įmanoma. Tai būtų reiškę, kad dirbti institute būtų tekę iki pirmos, kad ir nedidelės, klaidos arba iki artimiausio konkurso.

1972 m. pradžioje instituto taryba apsvarstė elektroninių skaičiavimo mašinų naudojimo mokymo procese padėtį. Šiuo klausimu pranešimą skaitė prof. D. Maciulevičius, apžvelgęs visų fakultetų darbą. Prof. A. Kudzys pažymėjo, kad skaičiavimo technikos disciplina įvesta tik dieninio skyriaus studentams, bet gi tokį pat inžinieriaus diplomą gauna ir vakarinio skyriaus absolventai. Doc. A. Ražinskas papasakojo apie ESM naudojimą Suomijoje. Ten skaičiavimo centrai turį teletaipinį ryšį ir susisiekę skaičiuoja. Katedros turi savo programuotoją. Doc. K. Antanavičius pabrėžė, kad „*mūsų uždavinys išmokyti studentus formuluoti uždavinius, suprasti fizinę ir ekonominę gaunamų tarpinių duomenų ir rezultatų reikšmę, todėl kartais formalus ESM pritaikymas nepadedą gilinti specialybės žinias. ESM reikia taikyti naujų uždavinių sprendimui. Prof. D. Maciulevičiaus nuomone, programuoti turėtų patys dėstytojai, o norint gerai programuoti, reikia tuo užsiiminti pastoviai. Mano nuomone, be skaičiavimo centro programuotojų apseiti negalima*“ [4.10, p. 9–10]. Dalykiška buvo ir prof. A. Rozenbliumo kalba: „*Buvo įvesta patogi sistema, kai studentai palikdavo Skaičiavimo centre duomenis ir po to ateidavo patys paaimti rezultatų. Tačiau kažkodėl pradėjo dingti rezultatai. Skaičiavimo centras dirba labai įtemptai ir dėstytojai, dirbantys mokslinį darbą, gauna vis mažiau laiko*“ [4.10, p. 10].

Tuo metu VISI turėjo vienintelę skaičiavimo mašiną – „Minsk 22“. Kalbėjęs rektorius A. Čyras sakė, kad 1974 m. numatoma gauti skaičiavimo mašiną „Minsk 32“.

Kitame instituto tarybos posėdyje buvo apsvarstyta VISI mokslinių darbų ataskaita, kurią pateikė prorektorius doc. G. Marčiukaitis.

Jis pranešė, kad 325 VISI dėstytojai 1971 m. vykdė 157 biudžetinius ir 106 ūkiskaitinius mokslo darbus. Atlikta ūkiskaitinių darbų už 751,8 tūkstančio rublių.

Išleista 17 leidinių, paskelbti 434 moksliniai straipsniai, pateiktas 31 autorinis pareiškimas išradimų komitetui, instituto Mokslo taryboje apgintos 6 disertacijos, net 468 studentai skaitė pranešimus dviejose mokslinėse studentų konferencijose.

Įdomi buvo VISI statistinė ataskaita, sudaryta 1971 m. birželio 15 d. Joje nurodyta, kad VISI dirba 742 darbuotojai – 469 vyrai ir 273 moterys; dėstytojų – 377: 7 mokslų daktarai, 147 – mokslų kandidatai.

Visi pedagogai – daugiausia lietuviai. Jų buvo 322 (85,4 %): 6 mokslų daktarai, 132 – mokslų kandidatai.

Stanislovo Jako areštas

1972 m. Lietuvoje iš „Laisvės“ radijo sužinojome apie spausdinamą ir platinamą „Lietuvos katalikų bažnyčios kroniką“, kurią leido, kaip vėliau sužinojome, Kybartų kunigas Sigitas Tamkevičius. KGB labai ieškojo leidėjų, bet nieko nepešė. Nors kunigas vėliau buvo suimtas ir įkalintas, LKBB kronika ėjo ir toliau. Buvo ir kitų leidinių. Lietuvoje prasidėjo vadinamasis disidentinis judėjimas. Jo atgarsiai pasiekė ir VISI.

Kai 1972 m. gegužės 14 d. prie Kauno muzikinio teatro susidegino Romas Kalanta, KGB pasistengė slėpti laidotuvių laiką ir vietą. Kauno jaunimas tuomet surengė protesto demonstraciją su šūkiais „Laisvę Lietuvai“, „Šalin okupantus“ ir t. t. Daug dalyvių buvo suimti ir nuteisti.

Romas Kalanta tapo kovos prieš okupantus simboliu. Anot S. Santvaro, „*Nepamirštami, laiko dulkėm neapnešami, našlių ir našlaičių ašarom nuskaidrinami, kurie išdrįsta didvyriškai mirti, kad amžiais būtų gyva Lietuva*“ (iš JAV lietuvių leidinio „Lietuva“).

Romo Kalantos demonstratyvus susideginimas, anot L. Dambrausko, „1972 metais visam pasauliui parodė, kad lietuvių tautos laisvės troškimo dvasia ne tik gyva, bet ir gali susidarius sąlygoms pasipriešinti režimui“ [4.11, p. 197].

Vilniaus inžineriniame statybos institute apie disidentus prabilta, kai KGB susidomėjo Mechaninės technologijos fakulteto Mašinų gamybos technologijos katedros meistro Stanislovo Jako antitarybine veikla. Vieną 1972 m. birželio dieną į fakulteto Staklių laboratoriją įsiveržė čekistai. Jie areštavo S. Jaką ir išvežė jį, kaip vėliau sužinota, į KGB. Stanislovas Jakas VISI Mechaninės technologijos fakulteto Staklių laboratorijoje dirbo nuo 1970 m. rugsėjo 28 d. VGTU archyve išlikusiuose dokumentuose nurodyta, kad S. Jakas gimė 1941 08 01 Kėdainių rajono Zubieliškių kaime. Savo autobiografijoje S. Jakas rašė:

„Tėvas, Jakas Stasys, s. Kazio, gimęs 1904 m., visą laiką (42 metus) dirbo Kėdainių ryšių kontoroje. Susirgo ir mirė 1964.“

Motina, Jakienė Elena, d. Kazio, gimusi 1912 m., buvo namų šeimininkė. Mirė 1954 m.

Be manęs, šeimoje buvo brolis Romas (g. 1938 m.) ir sesuo Danutė (g. 1935 m.).

Šiuo metu brolis gyvena Akmenėje, o sesuo Kėdainiuose“.

Toliau S. Jakas išdėsto, kur yra mokėsis ar dirbęs, būtent: 1955–1958 m. buvo Kauno politechnikumo moksleivis; 1958–1959 m. dirbo pirmiausia darbininku krovėju Kėdainių miškų ūkyje, vėliau – Kėdainių prekybos tiekimo kontoroje; 1959–1960 m. mokėsi Vilniaus auto-, motoklubo kursuose; 1960–1961 m. tarnavo sovietinėje armijoje; 1962–1963 m. mokėsi Vilniaus technikos mokykloje; 1962–1966 m. dirbo Vilniaus valgyklų treste pagalbinis darbininkas, skaičiavimo mašinų gamykloje šaltkalviu. 1966–1967 m. buvo gamybinio mokymo meistras Vilniaus proftechninėje mokykloje, šaltkalviu Elektros skaitiklių gamykloje [4.12, p. 2–4]. Buvo vedęs: žmona Marija, duktė Dalia. Nuo 1965 m. rugsėjo buvo TSKP narys. VISI rektorius A. Čyras 1972 m. birželio 29 d. išleido įsakymą Nr. 309-K, kuriame rašoma:

„S. Jaką, Mašinų gamybos technologijos k-ros meistrą, atleisti pagal TSR sąjungos ir sąjunginių respublikų darbo įstatymų pagrindų 106 str. p. 4 nuo š. m. liepos mėn. 3 d., buhalterijai su juo pilnai atsiskaitant“ [4.12, p. 33].

Norint atleisti iš darbo žmogų, reikia jam nurodyti už ką, gauti pasiaiškinimą ir t. t. O kaip tai padaryti, jei žmogus sėdi areštinėje?

Matyt, KGB prašymu VISI rektorius ir partinės organizacijos sekretorius A. Naujokaitis parengė tokią S. Jako charakteristiką:

„Jakas Stanislovas staklių laboratorijos mokymo meistras dirba nuo 1970 m. rugsėjo mėn. 28 d. Dirbdamas institute, 1971 m. baigė parengiamąjį skyrių ir be stojamųjų egzaminų buvo priimtas į dieninio skyriaus automobilių transporto specialybės I kursą. 1971 m. gruodžio mėn. buvo pervestas į Mechaninės technologijos vakarinį skyrių. Mokosi silpnai.

Jakas Stanislovas yra penktos kategorijos šaltkalvis, gerai žinantis savo specialybę, laiku atliekantis gamybines užduotis. Jakas Stanislovas mėgsta diskutuoti įvairiais klausimais. Aukšta erudicija, apsiskaitymu neišsiskiria, tačiau pasižymi atkaklumu, gindamas savo subjektyvią nuomonę. Politiškai yra nesubrendęs, visuomeninius įvykius vertina ne iš klasinių pozicijų, nihilistiškai žiūri į atskirus socializmo reiškinius. Jakas Stanislovas bandė dauginti ir platinti antitarybinio pobūdžio literatūrą. Už tai VISI partinis komitetas pašalino iš TSKP narių.

Jakas Stanislovas, vartojant alkoholinius gėrimus nepastebėtas. Instituto visuomeniniame

gyvenime nedalyvauja, partinių įpareigojimų neturėjo“ [4.12, p. 22].

Skaitant šią charakteristiką galima nujausti, kad ji rašyta, greičiausiai, Mykolo Burkevičiaus, mėgusio susirinkimuose ir kitur dažnai deklaruoti klasines pozicijas, komunistinį auklėjimą, minėti atskirus socializmo reiškinius ir pan. Jis buvo VISI partinio komiteto sekretoriaus pavaduotojas ideologijai, tai kaip gi čia buvo galima apseiti be jo.

Bet formaliai atleistas S. Jakas buvo tik 1972 m. spalio 20 d., matyt, kai ištrūko iš KGB rūsio. Jam atleisti iš pareigų buvo reikalingas profsąjungos komiteto sutikimas. Jame rašoma:

„Profsąjungos Vietos komitetas duoda sutikimą administracijai atleisti S. Jaką iš užimamų pareigų kaip moraliai ir politiniai susikompromitavusį darbuotoją ir netinkantį dirbti su studentais („TSRS sąjungos ir sąjunginių respublikų darbo įstatymų pagrindai“, XV skirsnis, 106 straipsnis, 4 punktas) [4.12, p. 7].

Kaip vėliau sužinota, S. Jakas platino „Katalikų bažnyčios kroniką“, kurios leidybos sovietinė valdžia išsigando kaip velnias kryžiaus. S. Jakas tapo plačiai žinoma asmenybe Atgimimo metais. Jis buvo vienas tų, kurie atvežė iš Maskvos į Vilnių Molotovo-Ribentropo siaubingojo pakto kopiją. S. Jakas mirė 1998 m. Palaidotas Antakalnio kapinėse.

Pastatytas auditorinis korpusas

1972 m. VISI baigė 620 absolventų: dieninį skyrių – 261, vakarinį skyrių – 332 ir neakivaizdinį skyrių – 27.

Architektūros fakultetą baigė 33, Vakarinį fakultetą – 98, Mechaninės technologijos fakultetą 252 (dieninį skyrių – 84, vakarinį skyrių – 160 ir neakivaizdinį skyrių – 8), Miestų statybos fakultetą – 59 (dieninį skyrių – 41, vakarinį skyrių – 11 ir neakivaizdinį skyrių – 7), Statybos fakultetą – 178 (dieninį skyrių – 103, vakarinį skyrių – 63 ir neakivaizdinį skyrių – 12).

1972 m. vasarą į VISI buvo priimta studijuoti 1 230 jaunuolių ir merginų. Daugiausiai priėmė Statybos fakultetas – 514, mažiausiai – Architektūros fakultetas – 51.

1972 m. spalio 1 d. buvo atiduotas eksploatuoti Studentų miestelyje pastatytas dar vienas korpusas. Tai priblokuotas prie pirmojo korpuso auditorinis korpusas. Jį sudarė 3 srautinės (04, 05, 06) auditorijos, maždaug

po 100 vietų, Didžioji auditorija (apie 300 vietų), didelės rekreacijos patalpos, posėdžių salė, būsimos istorijos muziejaus patalpa, daug ūkinių patalpų, 150 vietų valgykla su erdviu vestibuliu ir rūbine.

Srautinių auditorijų korpusas

Į iškilmingą auditorinio korpuso atidarymą atvyko valdžios atstovai, statybininkai.

Statybos valdybos vadovas Stulpinas įteikia auditorinio korpuso simbolinį raktą dekanui V. Krušinskiui

1972 m. VISI mokslininkai vykdė 279 mokslinius darbus pagal 44 temas, iš kurių 163 buvo vadinamieji biudžetiniai. Biudžetinių mokslo darbų rezultatai buvo menki, bet vis dėlto buvo ir tokių darbų, kurie tapdavo mokslinėmis publikacijomis, konferencijų pranešimais ar net disertacijomis.

Daugiau entuziazmo kėlė ūkiskaitiniai darbai. 1972 m. buvo atlikta užsakomųjų darbų beveik už 900 tūkst. rublių. Šie darbai instituto mokslininkams ir darbuotojams teikė nors ir nedidelių, bet asmeniniam biudžetui dažnai labai reikalingų pajamų. Tų darbų reikalingumą diktavo respublikos ūkio poreikiai, todėl tai buvo ir mokslininkų parama gamybos organizacijoms. Bet instituto laboratorijose atlikti minėtieji biudžetiniai darbai retai buvo paklausūs įmonėse ar statybose. Visi žinojo, kad skelbiamas mokslo

darbų efektyvumas, švelniai tariant, neatitiko tikrovės. O ūkiskaitinių darbų naudą taikliai apibūdino K. Antanavičius: „*Kalbant apie mokslinių tiriamųjų darbų efektyvumą, neatsižvelgiame, kokią efektą duoda šie darbai mums. Juk kyla mūsų kvalifikacija, gerėja studentams dėstomo dalyko kokybė. Reikėtų žiūrėti, kokią naudą gauna dėstytojas, o žiūrime tik į tas gaunamas papildomas lėšas. O pagaliau ir už tas lėšas perkame mokymo procesui reikalingas priemones ir t. t.*“ [4.13, p. 6–7].

K. Antanavičius prieštaravo rektoriui A. Čyru, teigusiam, kad institute yra antagonizmas tarp ūkiskaitinio ir biudžetinio mokslinio darbo: „*Mūsų institute kaip tik nėra jokie antagonizmo tarp mokslinio darbo formų. Mes juk gyvename socialistinėje valstybėje ir mums nesvarbu, iš kokios kišenės finansuojami darbai*“, – kalbėjo K. Antanavičius. Jis dažnokai kritiškai vertindavo rektoriaus teiginius ir tai, galima manyti, apsunkino jo daktaro (habilitacinės) disertacijos realizaciją.

Instituto mokslininkai 1972 m. spaudoje paskelbė 301 straipsnį (penkis užsienio spaudoje), parašė dvi monografijas ir du vadovėlius, pateikė 44 paraiškas išradimams, apgynė 17 kandidatinių disertacijų [4.13, p. 1].

1973 m. sausio 17 d. Tarybos posėdyje buvo svarstomas vyr. dėstytojo Stasio Pilėno pedagoginis darbas. Studentai blogai lankė jo paskaitas, katedra abejojo, ar jis tinkamas pedagoginiam darbui. Buvo pažymėta, kad S. Pilėno užmegzti ryšiai su užsieniu neturi nieko bendra su tiesioginiu darbu, tad, suprask, kad tai nepageidautina. Paskaitose jis rekomenduojo studentams netinkamą literatūrą ir kt. Bet bene svarbiausius S. Pilėno netinkamumo pedagoginiam darbui kriterijus išdėstė M. Burokevičius: „*Svarstomas klausimas aktualus. Vyr. dėstytojas S. Pilėnas neatlieka savo tiesioginės paskirties, taip pat nusižengia studentų komunistinio auklėjimo principams, nukreipia studentus neteisinga kryptimi.*“

Kas dėl anketų, kurias S. Pilėnas pateikė studentams užpildyti, tai visų pirma savivaliavimas. Mūsų katedra turi ryšį su studentais, kuriems dėstė drg. S. Pilėnas, ir klaidas tenka taisyti mums.

Drg. S. Pilėnas kompromituoja marksistinę filosofiją“ [4.14, p. 4].

Taryba nutarė, kad S. Pilėnas netinkamas dirbti pedagoginį darbą ir buvo atleistas.

Vėliau jis susirgo, gydėsi psichiatrinėje ligoninėje. Kas žino, ar S. Pilėnas nebuvo vienas tų, kuriuos už politinius motyvus

guldavo į „psichuškes“? Neužilgo S. Pilėnas mirė.

Pavasario semestru buvo paskirtos vardinės stipendijos. Aukščiausia buvo laikoma Lenino stipendija. Buvo dar čekisto Dzeržinskio ir revoliucionieriaus Angariečio stipendijos. Ką bendro jos turėjo su inžinerijos mokslais? Tik L. Gucevičiaus stipendija architektui turėjo profesinę prasmę. Bet tenka pripažinti, kad visos minėtos stipendijos atitekdavo labai gerai studijavusiems studentams. Daugelis šių stipendininkų vėliau tapo dėstytojais. Tarp 1972–1973 mokslo metų vardinių stipendininkų laureatų tokių buvo net keturi: R. Kačianauskas, M. Šukšta, B. Krištaponis, E. Staniūnas.

1973 m. TSRS Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerijos Aukštųjų mokyklų inspekcija tikrino, kaip vedamos mokomosios ir gamybinės praktikos Vilniaus inžineriniame statybos institute. Paskui tikrinimo medžiaga apsvastyta ministerijos kolegijos posėdyje.

Inspekcija teigiamai įvertino mokomųjų praktikų organizavimą, bet rado gamybinių praktikų trūkumų: kai kurie studentai neturėjo gamybinės praktikos programų, retai juos aplankydavo praktikų vadovai, kai kur praktikantai dirbo darbininkais ir t. t. Nors praktikų reikšmė būsimajam specialistui yra be galo svarbi, deja, tokie jos organizavimo trūkumai buvo būdingi visam „brandaus socializmo“ laikotarpiui. Praktikų stoka yra viena didžiausių priežasčių ir šiais laikais, dėl ko prailgsta jaunojo specialisto adaptacija darbo vietoje.

Siekiant pagerinti mokomąsias ir gamybinės studijų praktikas, VISI taryba nutarė parengti praktikų nuostatus, kurių sudarymui vadovavo doc. J. Kivilša [4.14, p. 42].

Metams baigiantis instituto Taryba svarstė naują pramoninės ir civilinės statybos specialybės mokymo planą. Tai buvo ypatingas plano keitimo atvejis, kadangi TSRS Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerija leido Vilniaus inžineriniam statybos institutui parengti studijų proceso individualų planą minėtos specialybės studentams. Šiaip jau Maskva nieko neišleisdavo iš savo rankų, bet VISI ryškiai išsiskyrė iš TSRS aukštųjų mokyklų intensyviu elektroninės skaičiavimo technikos naudojimu mokymo procese ir todėl buvo leista parengti tą planą. Bet jis turėjo būti parengtas tipinio visasąjunginio plano pagrindu. Taigi tai buvo aukštas instituto darbo įvertinimas. Didžiausi nuopelnai, ži-

noma, teko rektoriui A. Čyrai, kuris atkakliai ir sistemingai skatino kuo daugiau naudoti elektroninę skaičiavimo techniką ne tik PCS, bet ir visų instituto specialybių studijose.

Naujame PCS specialybės studijų plane buvo numatyta sumažinti 150 mokymo valandų, tolygiau paskirstyti kursinius darbus ir projektus semestruose, sumažinti kursinių projektų skaičių nuo 12 iki 11, įskaitų – nuo 48 iki 46. Visuose semestruose neturėjo būti daugiau kaip 5 egzaminai, o įskaitų – ne daugiau kaip 6. Savaitinių valandų plane buvo numatyta ne daugiau kaip 34.

Rektorius A. Čyras Tarybos posėdyje pabrėžė fundamentinių mokslų svarbą rengiant specialistą. Matyt, atsižvelgiant į rektoriaus nuomonę buvo skiriama daugiau paskaitų valandų fizikai, matematikai, hidraulikai ir kiek sumažinta laiko tokiems specialiesiems dalykams, kaip statybinės mašinos, šiluminė technika, statybos darbų technologija ir kt. [4.14, p. 72–75].

Toks požiūris į mokymo planus negalėjo būti vertinamas vienareikšmiškai. Be abejo, fundamentinių dalykų išmanymas yra inžinerinio pasirengimo pagrindas. Bet sumažinus specialiuosius dalykus, absolvento, atėjusio į darbo vietę, prisitaikymo laikas konkrečioje darbo vietoje pailgės, o tai visada kelia gamybinių organizacijų nepasitenkinimą. Ši problema aktuali ir šiandien. Gamybininkai turėtų žinoti, kad jaunas specialistas, turintis gerų fundamentinių žinių, ilgainiui gerokai lenks tuos, kurie tų žinių gauna mažiau, bet pradžioje yra tinkamesni konkrečiai darbo vietai. Pastaruosius tuomet rengė techniku- mai, dabar – kolegijos.

1973 m. vasario 8 d. VISI rektorius A. Čyras ir partinio komiteto sekretorius A. Naujokaitis nusiuntė raštą Lietuvos TSR aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministrui H. Zabuliui, kuriame rašė, kad per trejus metus Vilniaus inžinerinis statybos institutas tapo stambia aukštąja mokykla. Jame studijuoja 5 529 studentai, iš jų – 3 096 dieniniame, 2 025 – vakariniame ir 408 – neakivaizdiniame skyriuose.

Dauguma studentų dabar jau studijavo statybos specialybės. Bet būtent šių specialybių studijoms labai trūko laboratorijų. Esamos buvo labai mažos, o kai kurių dalykų laboratorijų išvis nebuvo. VISI vadovai prašė, kad, atsižvelgiant į būsimą instituto studentų skaičiaus didėjimą, būtų sudarytas VISI materialinės bazės plėtros priemonių planas.

J. Kivilša

Tokie raštai – įprastas augančio instituto reiškiny. Bet stebina, kad dažnai jie buvo rašomi „broliška“ – rusų kalba. Ne išimtis buvo ir minėtasis A. Čyro ir A. Naujokaičio raštas H. Zabuliui.

Ir vėliau pasitaikydavo keistokų sprendimų. Pavyzdžiui, 1973 m. balandžio 5 d. VISI rektoriaus pareigas ėjęs prorektorius R. Jonušas paskelbė įsakymą, kad kiekvienas studentas, atvykdamas į instituto patalpas, privalėjo su savimi turėti galiojantį studento biuletį ir budinčio dėstytojo (!) prašymu turėjo jį parodyti. Dėstytojai, su raudonais raiščiais ant rankos vaikščiodami koridoriais, sudarė įspūdį, kad esama ne aukštojoje mokykloje, o kokiame nors lageryje.

KGB kontrolė ir A. Sniečkaus vizitas

Su lagerio tvarka asocijavosi vadinamojo 1-ojo skyriaus veikla. Šis skyrius faktiškai buvo penktoji KGB kolona institute. Skyriaus reikalams skirti rektoriaus įsakymai pažymėti specialia žyme – „tarnybiniam naudojimui. Egz. Nr. __“. Skyrius dėstytojų ir studentų veiklą, ar ji nėra priešiška valdžiai, kontroliavo, ar tiksliai vykdomos dėstytojų ir studentų išvykų į užsienį TSRS Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerijos (o, matyt, faktiškai sudarytos KGB) instrukcijos.

1-asis skyrius kaupė visus komandiruojamą asmens dokumentus. Pirminę charakteristiką turėjo parengti fakulteto dekanas arba savarankiškos katedros vedėjas. Be to, pasirašydavo partbiuro sekretorius, profbiuro pirmininkas ir komjaunimo sekretorius.

Charakteristiką, prieš pasirašant, turėdavo apsvaistinti katedroje, svarstymo protokolą privalėjo vizuoti katedros vedėjas.

Pirminės charakteristikos pagrindu Kadru skyrius rengdavo charakteristikos projektą ir jį suderindavo su atitinkamu prorektoriumi. Paskui charakteristiką Kadru skyrius galutinai įformindavo ir teikdavo pasirašyti rektoriui, partinio komiteto sekretoriui ir Vietos komiteto pirmininkui (dėstytojų, darbuotojų) arba Komjaunimo komiteto sekretoriui (studentų).

Bet tai dar ne viskas. Toliau vadinamąją objektyvinę pažymą rengė Kadru skyriaus viršininkas. Ją jis pasirašydavo, uždėdavo instituto herbinį antspaudą ir..., manote, viskas – gali keliauti? Ne, tą pažymą perduodavo 1-ojo skyriaus viršininkui, kuris „suderina *atitinkamose instancijose* [paryškinta autoriaus – A. N.] *komandiruojamą tinkamumą išvykimui į užsienį. Ant egzemplioriaus, liekančio institute, turi būti 1-ojo skyriaus viršininko atžyma apie atitinkamus pokalbius su išvykstančiu ir kitais atsakingais asmenimis*“. Bet ir tai dar ne viskas!

1-ojo skyriaus viršininkas toliau rengė „galutinę“ bylą bei rektoriaus pristatomąjį lydraštį ministerijai. Tą bylą turėjo peržiūrėti prorektorius ir vizuoti, kad visi dokumentai parengti pagal TSRS ministerijos instrukciją. Toliau dar vienas tragikomiško spektaklio veiksmas – komandiruojamasis kartu su prorektoriumi ir 1-ojo skyriaus viršininku turėjo atvykti pas rektorių, „kur jų akivaizdoje rektorius pasirašo *pristatymą*“. Visus dokumentus 1-ojo skyriaus viršininkas „*personaliai pateikia LTSR Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerijos Užsienio ryšių skyriaus viršininkui*“ [4.14, p. 41–42].

Nors iškabos bylojo ką kita, visi nujautė, kad tas Užsienio ryšių skyrius faktiškai buvo KGB padalinys.

1973 m. A. Sniečkaus apsilankymas VISI

Tokia tad buvo to brandaus socializmo „demokratija“, tokios buvo jos „laisvės“, kurias kasdien deklaravo „socialistinė“ propaganda: „*Kito tokio krašto nesurasi, kur taip žmogui gera ir jauku*“...

1973 m. kovo 28 d. Vilniaus inžineriniame statybos institute nuo pat ryto buvo didelis sujudimas. Buvo laukiama valdžios apsilankymo, taip sprendė ne vienas, matydamas valytojų blizginamus langus ir grindis, rengiamą susirinkimui Didžiąją auditoriją.

Taigi toje auditorijoje įvyko atviras VISI partinės organizacijos susirinkimas, kuriame dalyvavo „šeimininkas“ – Lietuvos KP CK pirmasis sekretorius A. Sniečkus, jo didelė palyda, ministras H. Zabulis ir kt.

A. Sniečkui buvo parodyti naujieji korpusai, papasakota apie instituto struktūrą, studijų ir mokslo padėtį, kalbėta apie naujų statybų, socialines problemas. Apie tai buvo kalbama ir susirinkime, o A. Sniečkus nieko neprižadėjo, sakė, ką reikia gerinti ir tobulinti, palinkėjo institutui dar sėkmingiau spręsti partijos ir vyriausybės keliamus uždavinius.

Kaip netrukus paaiškėjo, A. Sniečkus aplankė VISI ne atsitiktinai. Jau kuris laikas dideli nesutarimai ryškėjo tarp instituto vadovų, ypač tarp rektoriaus A. Čyro ir prorektoriaus R. Jonušo. J. Stražnickas apie tai rašo savo knygoje apie A. Čyrą:

„Iš pradžių pašliję artimų draugų – Aleksandro Čyro ir prorektoriaus Romualdo Jonušo santykiai. Kada tarp jų pirmą kartą perbėgo juoda katė? Ar tada, kai grįžęs po pusmečio kūrybinių atostogų, A. Čyras pakeitė kai kuriuos savo patikėtinio nurodymus ir neatsižvelgė į jo nuomonę, ar vėliau, kai rektorius savo rankose sutelkė visas galias ir svarbius klausimus sprendavo vienas, nepasitaręs su kitais, pirmiausia prorektoriais, fakultetų dekanais? Atleisdavo darbuotojus, juos perkeldavo į kitas pareigas, skelbdavo konkursus, baudavo. Nuskriaustieji dažniausiai bėgdavo skystis ir ieškoti paguodos pas R. Jonušą. Šis buvo ne mažiau ambicingas ir išdidus nei rektorius. Nesusipratimai pamažu virto konfliktais“ [4.15, p. 267–268].

Institute susiformavo du blokai: vieni rėmė A. Čyrą, kiti – R. Jonušą. Prieš rektorių pasipylė skundai į CK, ministeriją, „gorkomą“, „rajkomą“. Kolektyve įsivyravo įtampa, žmonės vengė viešai bendrauti, kad vieno bloko atstovai nepastebėtų kitam blokui neva jaučiamų simpatijų. Toje situacijoje, atrodo, ypač gerai jautėsi partijos sekretoriaus pavaduotojas M. Burokevičius, dažnai vars-

tęs rektoriaus kabineto duris ir, daugelio manymu, kaitinės nesantaikos atmosferą.

Vadovų nesutarimai tapo susirinkimų, komitetų posėdžių dažnu darbotvarkės klausimu, tęsėsi skundai, komisijos, tikrinimai. Bet, kaip sakoma, gyvenimas nestovėjo vietoje. Institutas dirbo, buvo ir gražių rezultatų, tikėtasi, kad vadovų darbą temdantys debesy išsisklaidys.

Plečiami ryšiai ir bazė

1973 m. gegužę institutą aplankė Maskvos inžinerinio statybos instituto (Kuibyševo vardo) vadovai: rektorius techn. m. dr. prof. N. Strelčiukas, MISI partinio komiteto sekretorius L. Šubinas ir profsajungos vietos komiteto pirmininkas A. Mastiuginas. Buvo pasirašyta bendradarbiavimo tarp MISI ir VISI sutartis, kuri ištis daugelį metų buvo labai efektyvi. Dalykiškai bendradarbiavo katedrų dėstytojai, vadovai, studentai.

MISI sovietmečiu buvo aukštųjų statybos mokyklų „flagmanas“. Jis koordinavo daugumą statybos mokslo, studijų klausimų, jame dirbo įžymūs įvairių statybos sričių mokslininkai, daugumos rusiškų vadovėlių, mokomųjų priemonių autoriai. MISI vien 1973 m. buvo apgintos 6 daktaro ir 37 kandidato disertacijos, parašyta 17 monografijų, 39 vadovėliai ir kt. VISI žmonėms maskviečiai padėdavo spręsti tuos klausimus, kurių be Maskvos leidimo nebuvo galima sutvarkyti, o vilniečiai padėdavo jiems spręsti jų poilsio problemas. VISI poilsinėse dažnai matydavome ne vieną MISI įžymybę su šeimomis, vaikais ar anūkais.

MISI buvo tarpininku užmezgant dalykinį bendradarbiavimą su Veimaro aukštąja statybos ir architektūros mokykla. Naujingas Veimaro ir Vilniaus mokslininkų

Tribūnoje MISI rektorius N. Strelčiukas

150 vietų VISI valgykla

bei studentų bendradarbiavimas gyvas ir šiandien.

1973 m. institutas parengė 718 diplomuotų inžinierių. Prie būsimųjų aukštybinių bendrabučių (ilgainiui tą vietovę studentai pakrikštijo „Niujorku“) buvo pastatytas pastatas, kuriame įrengta 150 vietų valgykla, maisto produktų parduotuvė, poilsio patalpos. Jauniesiems specialistams Žirmūnuose pastatytas 5 aukštų stambiaplokštis gyvenamasis namas. Šalia tuometinių VISI centrinių rūmų buvo pastatyta pneumatinė sporto salė. Bet ja naudotis žiemą buvo neįmanoma, nes esami šilumą generuojantys agregatai gebėjo pakelti temperatūrą tik +7 °C. Taigi kai lauke oro temperatūra buvo –17 °C, salėje –10 °C. Pneumatinė sporto salė buvo pastatyta VISI studentų jėgomis, darbų kokybė buvo apgailėtina. Tai, taip pat ir eksploataavimo klaidos davė prastą rezultatą: stipraus vėjo salės apvalkalas buvo sudraskytas ir jos eksploataavimas nutrauktas.

1973 m. labai išaugo studentų statybinių būrių skaičius – buvo net 19 būrių. Bet studentų darbas statybiniuose būriuose, deja, neprilygo gerai organizuotoms mokomosioms ir gamybinėms praktikoms. Dauguma dirbo mažai kvalifikuotą ir mažai mokamą darbą, todėl visa tai, nors ir turėjo kai kurių privalumų, neprisidėjo prie geresnio specialistų rengimo.

1973 m. VISI studentai pasiekė gražių sporto laimėjimų. Net 31 pelnė Lietuvos čempionatų keturiolikos sporto šakų aukso, sidabro ar bronzos medalius. 1973 m. LTSR čempionais tapo 15 VISI studentų: irkluotojai Arūnas Šatas, Gintaras Pečiukaitis ir Kęstutis Lapė, badmintonininkė Nijolė Sabaitė, fechtuotojai Edvardas Jančiauskas ir Ričardas Venckūnas (kardas, komandos), šauliai – Vladas Turla ir Juozas Petkevičius, lengvaatlečiai – Aleksandras Petrušinas (estafetė 4 × 100 m) ir Anatolijus Jeršovas (200 × 400 m), regbininkai – Henrikas Stankevičius ir Juozas Kukys („Plieno“ komanda), penkiakovininkai – Vytautas Bručas ir Arūnas Aidukas. Čempione tapo ir dėstytoja sklandytoja Algimantė Kryžanauskaitė.

Rudenį sustiprėjo VISI mokslininkų galimybės. Lapkričio mėnesį pradėjo veikti antroji elektroninė skaičiavimo mašina – „Minsk 32“. Buvo gauta daug naujų įrenginių, apa-

ratų ir prietaisų moksliniams tyrimams atlikti. Net 26 mokslininkai institute apgynė kandidatines disertacijas. Pažymėtina, kad tuomet ypač pasižymėjo gelžbetonį tyrinėję jaunieji mokslininkai. Pastatų konstrukcijų katedros vyr. dėstytojas Č. Ignatavičius gynė darbą „Gelžbetoninių sijų stiprumo tyrimai nuožulniame pjūvyje“, Statybinės mechanikos katedros vyr. dėstytojas V. Viršilas – „Iš anksto įtemptų kintamo aukščio gelžbetoninių elementų supleišėjimo ir stiprumo įstrižuose pjūviuose tyrimas“, Statybos darbų technologijos katedros asistentas E. K. Zavadskas – „Klijuotų betono ir įtempto gelžbetonio elementų, naudojant polimerinius klijus su derva LKS-1, tyrimas“. Jis vėliau pakeitė mokslinių tyrimų kryptį, tapo technikos mokslų daktaru (habilituotu), buvo išrinktas eiti rektorius pareigas, kurias sėkmingai vykdė net 12 metų. Reikšmingiausias E. K. Zavadsko laimėjimas – Technikos universiteto sukūrimas.

Gynė kandidato disertacijas ne tik inžinieriai. VISI Kalbų katedros vedėja A. Glemžienė Kijevo universitete apgynė disertaciją „Leksinė anglų kalbos interferencija JAV lietuvių kalboje“ ir gavo filologijos mokslų kandidato laipsnį.

1973 m. spalio 17 d. poligrafiniu būdu išleistas pirmasis savaitraščio „Inžinerija“ numeris. Jo tiražas buvo 1000 egzempliorių. Vyriausiuoju redaktoriumi buvo paskirtas Kalbų katedros docentas Vytautas Būda, dirbęs šį darbą visuomeniniais pagrindais. Netrukus buvo priimtas redaktorius A. Alionis, dirbęs tą darbą vienerius metus. Paskui jį pakeitė D. Anuškevičienė.

Laikraštį „Inžinerija“ buvo bandyta leisti ir ankščiau. Apie tai yra rašęs doc. G. Likas:

„1970 metų rugsėjo mėnesį buvo išleistas pirmasis „Inžinerijos“ numeris. Jo atsakingoji redaktorė buvo doc. I. Gaidamavičienė. Šis laikraštis išeidavo kartą per mėnesį. Iki 1973 m. birželio buvo išleista 30 numerių. Juose buvo pateikiama informacija apie svarbiausius ir įdomiausius VISI veiklos ir studentų gyvenimo momentus. Šis laikraštis buvo labai originalus, panašus į sienlaikraštį. Tekstai buvo spausdinami mašinėle, pavadinimai įvairiais šriftais užrašyti ranka naudojant tušą, nupieštos karikatūros. Po to paruoštas laikraštis buvo dauginamas elektrografiniu aparatu „Era“, o padauginus – priklijuojamos iliustracijos, t. y. nuotraukos. Nuotraukų buvo padaroma tiek, kiek ruošiamas laikraščio egzempliorių“ [4.16, p. 169].

„Inžinerijos“ 1973 m. spalio 17 d. numeryje redakciniame straipsnyje, be kita ko, buvo rašoma:

„Tad kviečiame visus visus į darbą – rašyti korespondencijas, apybraižas, vaizdelius, mėginti savo plunksną literatūros žanre, piešti karikatūras ir draugiškus šaržus, informuoti apie menkiausią instituto viešosios kalbos aplaidumą. Tegul nė vienas instituto įvykis neprasprūsta pro akylą visuomeninio „Inžinerijos“ korespondento žvilgsnį. Juk ir žmonių nuo seno sakoma: „Kur du stos, visados daugiau padarys“.

Tas redakcijos kvietimas bendradarbiauti aktualus ir dabar. Norėtusi, kad „Inžinerijos“ laikraščio bendradarbiavimas su dėstytojais, studentais ir darbuotojais būtų intensyvesnis.

Gražių laimėjimų pasiekė VISI SMD, sąjunginiame konkurse laimėjusi II premiją. Buvo baigiamas statyti 16 aukštų bendrabutis.

Dėta nemažai pastangų įkurti VISI poilsio bazę Baltijos pajūryje. Palangoje institutas galėjo įgyti vieną iš trijų siūlomų objektų Kęstučio arba Aksionaičio gatvėse, bet už tai VISI turėjo iš jai skiriamų butų atsiskaiyti apie 200 m² ploto ir perduoti kurortui. Plano komitetas tam neprieštaravo. Tačiau nesutarimai VISI vadovybėje neleido to realizuoti. Kitos aukštosios mokyklos – Vilniaus universitetas, Kauno politechnikos institutas, Vilniaus pedagoginis institutas, Žemės ūkio akademija Palangoje turėjo puikius pastatus ir dar gi juos plėtė. VISI tuomet neišnaudojo puikios progos, nors turėjo galimybių.

1973–1974 mokslo metais instituto Tarybą sudarė 43 asmenys: prof. A. Čyras (pirmininkas), doc. V. Kriščiūnas (mokslinis sekretorius), nariai: doc. R. Jonušas, doc. G. Marčiukaitis, doc. M. Burokevičius, doc. Baškys, doc. E. Barkauskas, doc. V. Česonis, e. doc. p. A. Glemžienė, doc. J. Grėska, doc. H. Gylys, prof. A. Janulis, doc. R. J. Jasilionis, doc. V. Krušinskas, prof. A. Kudzys, doc. V. Kulakauskas, doc. A. P. Kavolėlis, doc. K. Lukoševičius, prof. A. Lukošaitis, doc. B. Liaudis, prof. D. Maciulevičius, doc. J. Bacevičius, doc. K. Sasnauskas, e. doc. p. A. Samulevičius, doc. E. Mauza, doc. I. Nickus, doc. A. Valentinavičius, doc. S. Rokas, doc. A. Ražinskas, pulk. V. Vlasenko, doc. B. Sidauga, doc. A. Smilgevičius, prof. A. Spelskis, MTS viršininkas E. Stankus, doc. J. Šimkus, prof. K. Šešelgis, prof. V. Šeštokas, doc. Č. Teišerskas, doc. Z. Vainoris, inž. J. Žemkus, partinio komiteto sekretorius doc. A. Naujokaitis, komjaunimo komiteto sekretorius A. Gaižutis, profsąjungos Vietos komiteto pirmininkas A. Gailius.

Tais metais Kadru skyriaus viršininku dirbo A. Šlekienė, Mokymo dalies vedėja – G. Kazlauskienė, vyr. buhalteriu – K. Stonis.

1974 m. vasario 26 d. buvo įsteigta VISI MTS žinybinė Kelių ūkio mokslinio tyrimo laboratorija. Jos steigėjas buvo Komunalinio ūkio ir Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerijos.

Šios laboratorijos Miestų kelių tinklo sektoriaus moksliniu vadovu buvo paskirtas

S. Turla

S. Sabaitė

A. Naidionovas

Miestų statybos katedros vedėjas prof. V. Šeštokas, o Kelių konstrukcijų sektoriaus moksliniu vadovu – Kelių katedros vedėjas doc. S. Rokas.

1974 m. sausį Kijeve technikos mokslų daktaro disertaciją „Elektrinių signalų tiesinė laiko mastelio transformacija“ sėkmingai apgynė Arkadijus Naidionovas.

1973 m. VISI mokslininkai baigė 27 biudžetinius ir 52 ūkiskaitinius darbus. Pažymėtinas Pagrindų ir pamatų katedros bendradarbių atliktas darbas – „Pastatų pagrindų ant moreninių gruntų Lietuvos TSRS sąlygomis projektavimo laikinieji nurodymai“, kuris buvo pagrįstas gausybe atliktų eksperimentų, teorinių tyrimų. „Nurodymais“ privalėjo vadovautis visos Lietuvos projektavimo organizacijos.

1973 m. buvo paskelbta 314 mokslinių straipsnių respublikoje, 102 – sąjunginėje ir 10 – užsienio spaudoje. Buvo išleisti 8 mokslo darbų tomai.

1974 m. sausio 22 d. mirė LKP CK pirmasis sekretorius Antanas Sniečkus. Jo laidotuvėse dalyvavęs TSKP CK sekretorius I. Kapitonovas sausio 26 d. apsilankė Vilniaus inžineriniame statybos institute. Kartu atvyko visi trys svarbiausi respublikos vadai: V. Charazovas (II LKP sekretorius, visada tokie buvo atsiunčiami iš Maskvos ir „demokratiškai“ išrenkami, o žmonių tyliai vadinami „generalgubernatoriais“), P. Griškevičius (Vilniaus m. LKP sekretorius, netrukus tapęs pirmuoju, bet niekada nevadintas „šeimininku“) ir J. Maniušis (Ministrų Tarybos pirmininkas, taikęs į „šeimininko“ kėdę).

Vizitas buvo labai formalus, neliko ką prisiminti. Anot „Inžinerijos“, „*Instituto rektorius prof. Aleksandras Čyras, doc. Algimantas Naujokaitis, doc. Gediminas Marčiukaitis ir filos. m. kand. Algirdas Gaižutis supažindino svečius su instituto mokomosiomis auditorijomis. Svečiai domėjosi studentų mokymosi, buitinėmis ir gyvenimo sąlygomis*“ [4.17, p. 1].

1974 m. vasario 8 d. paminėtas VISI mišraus akademinio choro gimtadienis. 1964 m. įvyko studentų dainos mylėtojų susitikimas su įžymiu dirigentu ir kompozitoriumi Klemensu Griausde. Buvo nutarta kurti rimtam darbui studentų chorą. Studentų dainininkų lyderiu tapo A. Braš-

kys. Jau po dviejų savaitių įvyko pirmoji repeticija. Į ją susirinko apie 40 būsimųjų choro dalyvių [4.18, p. 3].

Vasario 18 d. LKP CK plenumas pirmuoju sekretoriumi išrinko Petrą Griškevičių, brežnevinės stagnacijos dviasį bene geriausiai atitikusi partinį veikėją.

1974 m. kovo 1 d. buvo įsteigta ir pradėjo veikti Medžiagų atsparumo katedra, o nuo 1974 m. balandžio 1 d. – Taikomosios matematikos ir mechanikos katedra.

Medžiagų atsparumo katedros vedėju buvo paskirtas doc. Algirdas Čižas. Jis tais pačiais metais KPI apgynė technikos mokslų daktaro disertaciją „Optimalių tamprių plastinių tiesiškai stiprėjančių sistemų skaičiavimo teorija ir metodai“.

Taikomosios matematikos katedros vedėju tapo prof. D. Maciulevičius.

Balandžio pirmoji – melagių diena. Sovietmečiu melagystei vienos dienos neužteko. 1974 m. balandžio 18 d. VISI centrinių rūmų perpildytoje Didžiojoje auditorijoje susirinko (pabandyk neateiti!) dėstytojai, studentai, administracijos darbuotojai „ir visi vienu balsu pritarė profesoriaus, technikos mokslų daktaro Aleksandro Čyro minčiai: TSKP CK Generalinį sekretorių draugą Leonidą Brežnevą iškelti kandidatū į TSRS Aukščiausiosios Tarybos Sąjungos Tarybos deputatus Vilniaus 706 rinkiminėje apygardoje.“

Įskilmingą susirinkimą vedė VISI partijos komiteto sekretoriaus pavaduotojas, docentas Mykolas Burokevičius...“ [4.19, p. 1].

Keistai ir komiškai visa tai atrodo dabar, žvelgiant į praeitį. „Šou“ artistais buvome visi, taip pat iškilūs mokslininkai ir menininkai. Gal tik M. Burokevičius manė esąs nuoširdus, bet tuomet suabejoji žmogaus sveiku protu.

Brežnevui susirinkimas pasiuntė telegramą. Tai buvo privaloma tokio siužeto dalis – pabrėžta, kaip daug jis padarė, koks neįkainojamas jo įnašas, kokia nenuilstama jo veikla ir pan. Žinoma, Brežnevas kandidatū buvo iškeltas „vieningai“, pasižadant, kad „mes stengsimės“, „visas jėgas skirsime“, „tapsime geri“, „dirbsime geriau negu dirbome“ ir t. t. Bet juoktis buvo pavojinga.

1974 m. balandžio 17 d. VISI taryba nutarė prašyti Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministeriją įsteigti naują fakultetą – Statybos ekonomikos. Šio fakulteto dieniniame skyriuje buvo numatoma rengti statybos ekonomikos inžinierius, vakariniame skyriuje – statybos ekonomikos bei

A. Čižas

pramoninės ir civilinės statybos inžinierius ir neakivaizdiniame skyriuje – statybos ekonomikos inžinierius.

Statybos ekonomikos fakultetui turėjo priklausyti trys katedros: Statybos ekonomikos ir organizavimo, Fizikos ir Chemijos. Statybos fakultetui buvo siūloma palikti tik dieninį skyrių, kuriame rengti pramoninės ir civilinės statybos inžinierius.

Permainų buvo VISI bibliotekos darbe. Naująja jos vadove – direktore buvo paskirta Vanda Likienė. 1974 m. Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerija kartu su bibliotekų taryba paskelbė VISI biblioteką eksperimentine, turėjusią spręsti aukštųjų mokyklų mokslo ir mokymo procesų informacinio aprūpinimo klausimus. 1974 m. VISI biblioteka turėjo 288 744 leidinius. Joje dirbo 23 darbuotojai, buvo per 6 tūkstančius skaitytojų.

VISI vadovų nesutarimai tapo ir instituto Tarybos darbo klausimu. Rektoriaus A. Čyro iniciatyva (jis buvo Tarybos pirmininkas) jau minėto 1974 m. balandžio 17 d. Tarybos posėdžio pagrindinis klausimas buvo pavadintas taip: „Dėl rektorato darbo stiliaus gerinimo“. Posėdžiui pirmininkavo pats rektorius, pats skaitė ir pranešimą.

Rektorius A. Čyras sakė, kad viso kolektyvo pastangomis institute pasiekta daug laimėjimų, bet bus gerai, jei kritiškai bus įvertinti viso darbo vaisiai. Jis pranešė, kad rektorato darbo stiliaus klausimai buvo aptarti LKP CK, dalyvaujant LKP CK sekretoriui A. Barkauskui, ministrui H. Zabuliui, VISI atstovams: A. Naujokaičiui, M. Burokevičiui, R. Stanislovaičiui, R. Jonušui, G. Marčiukaičiui ir, žinoma, jam pačiam. Paskui tą patį klausimą svarstė VISI partijos komitetas. A. Čyras sakė: „Šių posėdžių metu buvo pareikšta visa eilė kritinių pastabų dėl rektorato darbo stiliaus. Dauguma šių pastabų teko man. Aš pilnai suprantu, kad aš, kaip rektorius, atsakingas ne tik už rektorato, bet ir už viso kolektyvo veiklą ir mano pirmaeilę pareigą daryti viską, kad mūsų darbas būtų našus, kūrybiškas, apgaubtas nuoširdumo, vieni kitiems pasitikėjimo ir principingumo reiklumo dvasia. Deja, čia ne viskas buvo padaryta, dėl ko sulaukiau principinės partinės kritikos. Šią kritiką aš pripažįstu teisinga ir keliu sau pirmaeilį uždavinį ištaisyti savo darbo klaidas. Šių svarstymų metu kritinių pastabų gavo ir prorektoriai drg. R. Jonušas ir G. Marčiukaitis...“ [4.20, p. 45].

Toliau rektorius kalbėjo apie darbo barų pasidalijimą, administracijos darbo suprapra-

stinimą, formalizmo išgyvendinimą, kolektyvumo darnumą, reiklumą, kovą su paskalomis. Jis pažymėjo, kad negerai, kai sklinda paskalos dėl vadovybės veiksmų.

Svarstomu klausimu kalbėjo tik du Tarybos nariai: Geodezijos katedros vedėjas doc. A. Ražinskas ir Politinės ekonomijos katedros vedėjas doc. J. Grėska.

A. Ražinskas pabrėžė tai „kad iš nedidelės užuomazgos išaugo didžiulis institutas, priklausė ir nuo to, kad kolektyvo priešakyje stovėjo dabartinis instituto rektorius prof. A. Čyras <...>. Pradžioje A. Čyrai užteko laiko pabuvoti ir katedrose <...>. Vėliau, atsiradus prorektoriams, rektorato ryšiai su katedromis darėsi vis formalesni <...>, išigalėjęs biurokratizmas sustabdė, suvaržė katedrų iniciatyvą <...>, prorektorių darbe per daug formalizmo <...>, grupės darbuotojų, katedrų vedėjai visada stovinėja eilutėse prie prorektorių durų <...>, kabinetinis vadovavimas yra bet kokios pažangos stabdis <...>, išigyvenęs popierizmas“ ir t. t., ir pan.

Baigdamas savo kalbą, kuria buvo aiškiai paremta rektoriaus pozicija, A. Ražinskas sakė: „Labai svarbu, kad kolektyve būtų vienybė <...>. Bet koks asmeniškumas, bet koks pavydas turi būti svetimas mūsų kolektyvui. Mūsų pergalių laidas – tai vienybė, aukšta kultūra ir erudicija“.

J. Grėska pažymėjo, kad santykiuose dažnai trūksta taktiško elgesio, kad institute daug formaliai sprendžiamų klausimų, kad formalizmo neturi būti.

1974 m. gegužės 6–10 d. VISI buvo surengtos Maskvos inžinerinio statybos instituto dienos. Jų metu mūsų institute paskaitas skaitė žymūs Maskvos mokslininkai A. K. Šreiberis, J. I. Belenia, V. N. Bogoslovskis ir kt. Vyko jungtiniai kai kurių katedrų posėdžiai, turininga buvo kultūros

V. Likienė
VISI bibliotekos direktorė 1973–1984 m.

A. Ražinskas

ir pramogų programa. Maskviečių delegacijos vadovu buvo E. V. Šilovas – MISI prorektorius.

Gegužės 27 d. VISI paminėtos metinės, kai mirė technikos mokslų daktaras, profesorius Anatolijus Rozenbliumas, žymus mokslininkas, vienas žymiausių statybų konstruktorių per visą šalies istoriją.

1974 m. birželio 1 d. įsteigta Estetinio lavinimo katedra (vedėjas R. Tamutis), o birželio 25 d. vietoj buvusios vienos – Filosofijos ir mokslinio komunizmo katedros įsteigtos dvi: Filosofijos (vedėjas J. Mureika) ir Mokslinio komunizmo (vedėjas M. Burkevičius).

Mokslo ir meno sintezė

Gera žinia pasiekė VISI ir buvo ypač maloni Gelžbetoninių konstrukcijų katedros vedėjui techn. m. dr. prof. Antanui Kudziui. Jam už mokslinius darbus „Vamzdinių gelžbetoninių konstrukcijų taikymo teorija ir praktika“ buvo paskirta 1974 metų respublikinė premija.

Birželio 4–6 dienomis institute vyko reikšmingas renginys – sąjunginė konferencija „Optimizacijos problemos kietojo deformuojamo kūno mechanikoje“. Ją suorganizavo VISI kartu su TSRS mokslų akademijos Mechanikos problemų institutu. Joje dalyvavo daug mokslo įžymybių: akademikai A. Ilšinskis, A. Lurjė, V. Kononenka, profesoriai V. Bolotinas, L. Kačianovas, A. Ržanycinas, G. Šapira ir kt. Buvo svečių ir iš Vakarų – iš Danijos, Vokietijos. Vos pasibaigė konferencija, po savaitės VISI vėl aplanko svečiai. Taip pat iš Maskvos, bet dabar kultūros veikėjai: Maskvos Tagankos teatro vyriausiasis režisierius Jurijus Liubimovas,

Viršuje dešinėje –
VISI kanklininkės

Dešinėje – Žygiuoja „Inžinerija“

aktoriai Zinaida Slavina, Valerijus Zolotuchinas, Venjaminsas Smechovas, Leonidas Filatovas ir Ivanas Dichovičnyj.

Tai, kad VISI aplankė jau tuomet maištaujantis prieš sovietinę valdžią, vėliau net emigravęs į Vakarus žymus teatro režisierius J. Liubimovas ir rusų aktorių žvaigždynas, buvo docentės Irenos Aleksaitės nuopelnas. Jai dirbant VISI vyko prasmingi kultūros renginiai, kurie, palyginti su praeitimi ar ateitimi, buvo dažni.

1974 m. Vilniaus inžinerinį statybos institutą baigė 819 absolventų: dieninį skyrių 459, vakarinį – 330 ir neakivaizdinį – 30.

Architektūros fakultete dienes studijas baigė 60 žmonių, Vakarinį fakultetą – 111, Mechaninės technologijos fakultetą 255 (dieninį skyrių – 123, vakarinį skyrių – 117 ir neakivaizdinį skyrių – 15), Miestų statybos fakultetą (dieninį skyrių – 78, vakarinį skyrių – 45 ir neakivaizdinį skyrių – 2), Statybos fakultetą (dieninį skyrių – 198, vakarinį skyrių – 57 ir neakivaizdinį skyrių – 13).

1974 m. vasarą buvo pradėtas statyti VISI Statybos fakulteto jau minėtas laboratorijų korpusas, kurio sąmatinė vertė – 2,12 milijono rublių. Jame buvo numatyta įrengti bendrųjų technikos disciplinų bei kai kurias specialiąsias laboratorijas.

Birželiui baigiantis, Estijoje, Tartu, vyko tradicinė studentų dainų šventė „Gaudeamus VI“. Joje dalyvavo VISI pučiamųjų instrumentų orkestras „Inžinerija“, VISI akademinis choras „Gabija“ ir VISI šokių kolektyvas.

Su studentų kolektyvais į Tartu išvyko prorektorius doc. R. Jonušas, doc. A. Čižas, kultūros klubo vedėjas J. Čepulis ir kolektyvų vadovai: K. Griauzdė, F. Viskantas, J. Jonušas, B. Navickaitė. Nuo birželio 17 iki 28 d. buvo suorganizuota visų trijų kolektyvų repeticijų stovykla. Chorą sudarė 80 žmonių, pučiamųjų orkestrą – 45 ir šokių kolektyvą – 20.

„Kodėl dainuojai?“ – „Gabijos“ veteraną Egidijų Darbetą paklausė mokslo metų pradžioje žurnalistas. Į tai daug metų dainavęs chore Egidijus atsakė: *„Dainuoju, kad be dainos, kaip be duonos ar vandens, kažkaip neįmanoma gyventi... Matyt, tas pats alkis, tik ne kūno, o sielos, verčia žmogų ieškoti grožio, dermės...“*. Gal tuo viskas ir pasakyta, kodėl daug studentų labai noriai dalyvauja meno kolektyvų veikloje.

1974 m. vasarą net du VISI studentų statybiniai būriai dirbo Jakutijoje.

Trys VISI SSB studentų būriai vyko jau į tris užsienio valstybes: Lenkiją, Vokietiją (VDR) ir Vengriją. VISI studentai dirbo Glivicuose, Veimare ir Debrecene. Bet teko padėti ir savajam institutui. 50 studentų liko statyti VISI laboratorijų korpusą.

1974 m. VISI organizavo iš viso 22 statybinius studentų būrius, kuriuose dirbo 700 studentų.

Pradedant 1972–1975 mokslo metus

1974 m. vasarą studijuoti į VISI buvo priimti 1263 žmonės. Į Architektūros fakultetą – 76, Vakarinį fakultetą – 125, Mechaninės technologijos fakultetą – 351, Miestų statybos fakultetą – 151 ir Statybos fakultetą – 560. Taigi padaugėjo architektų ir statybininkų, bet studijuoti miestų statybos priimta mažiau nei visais ankstesniais metais.

Naujųjų 1974–1975 mokslo metų pradžią Vilniaus inžinerinio statybos instituto kolektyvas pažymėjo rugsėjo 2 d. Valstybinės filharmonijos rūmuose. Dalyvavo Ministrų Tarybos pirmininkas J. Maniūšis, aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministras H. Zabulis, statybos ministras R. Sakalauskas, miesto Vykdomojo komiteto pirmininkas A. Vileikis ir kt.

Rektorius A. Čyras pranešė, kad 1974–1975 mokslo metus pradeda 420 profesorių, docentų ir dėstytojų, 43 % jų turi mokslinius laipsnius. Per penkerius VISI veiklos metus instituto mokslininkai gavo 65 autorinius išradimų liudijimus, išleista 15 monografijų, paskelbta apie 1800 mokslinių straipsnių.

Naujam institutui pastatyti du mokomieji korpusai, buvo statomas trečias – Statybos fakulteto katedrų ir laboratorijų korpusas. Institutas jau turi dvi elektronines skaičiavimo mašinas, studentai jau pirmame kurse išmoka algoritminių kalbų, per visas stu-

Saulėtekio „Niujorkas“

dijas ESM rengia namų darbus, kursinius ir diplominius darbus.

Kreipdamasis į pirmojo kurso studentus rektorius sakė: *„Jūs į aukštąją mokyklą palydėjo tėvai, broliai, seserys, globėjai. Kiekvienas iš jų, išleisdamas jus mokytis, galbūt auchoja ir savo geresnį kąsni, tikėdamasis vėliau paramos šeimai. Todėl supraskite ir įvertinkite tą atsakomybę ir pareigą, kuri jums tenka kaip tarybinės aukštosios mokyklos studentams“* [4.21, p. 1].

1974 m. spalio 14 d. aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministro įsakymu Vakarinis fakultetas pavadintas Automatizacijos fakultetu [4.22, p. 1].

Po savaitės – vėl reikšmingas įvykis: baigta 16 aukštų VISI bendrabučio statyba. Tuo metu tai buvo aukščiausias pastatas Vilniuje. Buvo pastatyti šeši tokie pastatai VU ir VISI. Studentai šių pastatų grupę ilgainiui praminė „Niujorku“. Taip ir tebevadina.

Malonūs svečiai ir kasdienos darbai

Reikšminga mūsų istorijai 1974 m. spalio 28 d. Tuomet VISI apsilankė JAV lietuvis Valdas Adamkus. Praeis per 20 metų ir jis taps Lietuvos Prezidentu. Ar galėjo kas nors apie tai pagalvoti?

Svečias daug pasakojo apie gamtos apsaugos problemas Šiaurės Amerikoje, apie tai, kokiomis priemonėmis kovojama su oro užterštumu: vietoj šiluminių elektrinių statomos atominės, miesto centras privačiais automobiliais pervažiuojamas nesustojant, automobiliai laikomi miesto pakraštyje, o į centrą važiujama visuomeniniu transportu, branginamas benzinas, kad būtų mažiau

Kalba G. Beregovojus

K. Baskys

naudojamosi savais automobiliais, teršiančios aplinką įmonės baudžiamos didelėmis baudomis. V. Adamkus domėjosi, kaip VISI studentai rengiami gamtos apsaugos klausimais. Jam patiko VISI rūmai.

Bet pokalbiai vyko tik su labai ribotu VISI pedagogų skaičiumi. Dalyvavo prorektorius R. Jonušas, profesoriai K. Šešelgis, V. Šeštokas, A. Spelskis, po keletą dėstytojų iš Miestų statybos, Architektūros, Gyvenviečių planavimo ir tvarkymo, Automobilių kelių ir Hidraulikos katedrų. Trys šimtai žmonių susirinko susitikti su V. Adamkumi į Didžiąją auditoriją tik po 20 metų.

Na, kaip gi galėjo studentai susitikti su JAV lietuviu, jei jie, anot M. Burokevičiaus, „nemoka pasiremti marksizmo-leninizmo klasių teorinėmis mintimis, nagrinėti dabarties socialines politines problemas. Uždavinyš – išmokyti studentus įsisąmoninti marksizmo-leninizmo teorinį palikimą, kaip metodologinį mokslinio komunizmo problemų tyrinėjimo pagrindą, kaip klasinį partinį požiūrį tiek į praeities, tiek į šiuolaikinius visuomenės procesus“ [4.23, p. 1].

Bet vis dėlto kontaktai su užsieniu kasmet kiek gerėjo. 1974 m. vasarą užsienyje pabuvojo 70 VISI studentų ir 12 dėstytojų.

Kosmosas dar ir šiandien paslaptingas, kažkoks nepaprastas. Suprantamas buvo studentų didelis susidomėjimas žinia, kad 1974 m. gruodžio 23 d. VISI Didžiojoje auditorijoje galima pamatyti ir išgirsti kosmonautą Georgijų Beregovojų. Auditorija buvo pilnutėlė. Įdomus buvo generolo kosmonauto pasakojimas apie kosminių kelionių rengimą, jų parinkimą, neišdildomus skrydžio įspūdžius. Nebuvo politizuojama, tai buvo malonu Šv. Kalėdų išvakarėse. Ne paslaptis, kad šventė jas dauguma, bet tai, deja, darė paslapčiomis.

1974 m. gruodžio 31 d. gautas aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministro įsakymas Nr. 532, kuriame pasakyta, kad nuo 1975 m. liepos 1 d. Statybos fakultetas reorganizuojamas į du – Statybos ir Statybos ekonomikos fakultetus.

1974 m. rugpjūtį buvo baigta bendrabučio Nr. 1 statyba, o gruodžio mėnesį – bendrabučio Nr. 2. Šie du bokštai Studentų miestelyje turi po 510 vietų. Taigi VISI bendrabučių fondas padidėjo 1020 vietų.

Tai buvo rimta socialinė parama studentams. Už nuoširdų darbą atiduodant bendrabučius eksploatuoti rektorius A. Čyras premijavo prorektorį J. Žemkų, vyr. buhalterį K. Stonį, prorektorius pavaduotoją statybos reikalams A. Karulaitį, Technikos skyriaus vedėją B. Rasimavičių, Ūkio skyriaus vairuotoją H. Motiejūną ir kt.

1975 m. pradžioje, kaip visada, VISI tarība apsvarstė praėjusių metų mokslo rezultatus. Prorektorius G. Marčiukaitis pranešė, kad metų pabaigoje institute dirbo 935 žmonės, iš jų septyni profesoriai ir mokslų daktarai, 213 docentų ir mokslo kandidatų. Institutas turėjo penkias šakines mokslo tyrimo laboratorijas. Mokslinių tyrimų kryptys 1974 m. buvo devynios: 1. Industrializavimo lygio kėlimas ir konstrukcijų statyboje tobulinimas. 2. Vieningos teritorinės šakinės skaičiavimo centrų ir automatizuotų valdymo sistemų bendros sistemos sukūrimas. 3. Darbo organizacijos ir valdymo tobulinimas. 4. Perspektyvinio LTSR signalinės transporto kelių sistemos plėtros generalinės schemos sudarymas. 5. Naujų elektrinių mašinų ir prietaisų kūrimas ir tyrimai. 6. Mašinų patikimumas ir ilgaamžiškumas. 7. Natūralių ir dirbtinių vandens telkinių apsauga nuo užterštumo. 8. Vandens režimo reguliavimo metodų tyrimas ir nusausinamų žemių įsisavinimas LTSR. 9. Mokymo proceso tobulinimas.

Dešinėje –
Dirba geotechnikai

Pagal šias mokslines kryptis buvo vykdomi biudžetiniai ir ūkiskaitiniai darbai. Iš pastarųjų pažymėtini: Gelžbetoninių konstrukcijų katedros bendradarbiai, vadovaujami A. Kudzio, atliko ūkiskaitinį darbą „Išankstinio įtempimo įtaka centrifuguoto betono ir gelžbetonio mechaninėms savybėms, esant skirtingoms klimatinėms sąlygoms“; vadovaujami B. Užpolevičiaus – „Instrukcijos kasetinio gamybos būdo konstrukcijų kėlimo galios nustatymui sudarymas“. Šakinės statybos valdymo sistemų laboratorijos bendradarbiai, vadovaujami K. Antanavičiaus, atliko darbą „Automatizuotos valdymo sistemos LTSR Statybos ministerijai sudarymas“. Radijo aparatūros technologijos katedros mokslininkai, vadovaujami Z. Vainoriaus, atliko darbą „Banginių procesų tyrimas elektrinėse sistemose su išskirstytais parametrais ir kietuose kūnuose“. Metalų technologijos katedroje, vadovaujant J. Naruškevičiui, atliktas darbas „Maitinimo šaltinio su induktyvumu tyrimas ir tolesnis tobulinimas mechanizuotam metalų suvirinimui apsauginių dujų aplinkoje“. Mašinų teorijos katedra, vadovaujama A. Kavolėlio, baigė ūkiskaitinį darbą „Elektrodinaminių sistemų analizė ir sintezė“. Hidraulikos katedros vedėjas K. Baškys atliko ūkiskaitinį darbą iš žemės ūkio srities: „Galinių elementų metodas sprendžiant horizontalaus drenažo uždavinius“.

Iš viso 1974 m. VISI vykdė 125 biudžetinius darbus, atliko 111 ūkiskaitinių mokslo darbų, 34 % visų VISI užsakomųjų darbų įvykdė šakinės laboratorijos. 2 mokslininkai gynė daktaro, 18 – kandidatines disertacijas. Daugiausia paraiškų išradimams pateikė Radijo aparatūros technologijos katedra – 9, o iš viso – 12.

Instituto mokslininkai parengė 44 leidinius, iš jų devynias monografijas, vieną vadovėlį, aštuonis mokslo darbų rinkinius.

Sąstingis pasiekė mokslą ir jo aprūpinimo požiūriu. Nuo 1974 m. prietaisų, aparatų ar įrengimų institutas galėjo įgyti tik iš ūkiskaitinių lėšų, nes biudžetas tam pinigų jau nebegaudavo.

Mažėjo aspirantų. 1969–1973 m. VISI priimdavo į aspirantūrą 16–21 jaunąjį mokslininką, tai 1974 m. aspirantūrai buvo skirta tik 11 vietų [4.23, p. 5–22].

Vilniaus inžinerinis statybos institutas kartu su Lietuvos architektų sąjunga, Kauno politechnikos institutu, Mokslo ir technikos draugijų taryba bei Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerija suorganizavo

Ilgalaikiai gelžbetonio tyrimai

respublikinę konferenciją apie technikos mokslų ugdymą ir jų rezultatų taikymą liaudies ūkyje. Buvo gražių pranešimų, gražių kalbų, bet praktinės naudos mokslo plėtrai tai jokios reikšmės neturėjo. Bent jau VISI nebuvo jaučiamas koks nors pagyvėjimas. Mokslo rezultatų įdiegimas buvo fiksuojamas pažymomis apie įdiegimą, o praktiškai dažniausiai tai buvo „prirašymai“. Visi ir visur tai žinojo, bet „*dramblys buvo kambaryje, kurio visi apsimetė nematą...*“.

Fortuna favet fortibus

Nors mokslo tyrimų sąlygos prastėjo, jaunimas veržėsi į mokslo pasaulį. Buvo malonu matyti, kaip daug studentų atlikdavo laboratorinius bandymus, rašė referatus, SMD konferencijos tapdavo savotiška švente. Periodiškai buvo ginamos disertacijos, dažniau – mokslų kandidato, rečiau – mokslų daktaro laipsniui gauti.

1975 m. gegužės 28 d. mokslų kandidato disertaciją gynė Medžiagų atsparumo kated-

R. Ginevičius

Studentas V. Muntianus –
būsimasis LRS pirmininkas

ros dėstytojas Jonas Žekevičius tema „Kintamo aukščio dvitėjo skerspjūvio elementų skersinis lenkimas“ ir Statybos ekonomikos ir organizavimo katedros asistentas Romualdas Ginevičius tema „Namų statybos kombinatų pramonės sferos srautinių technologijų linijų funkcionavimo patikimumo klausimai (Lietuvos TSR NSK pavyzdžiu)“. Praeis kiek per 30 metų ir R. Ginevičius taps tos pačios mokyklos rektoriumi – „*fortuna favet fortibus*“ (lot. likimas palankus stipriesiems).

1975 m. birželio 3–5 d. Vilniaus inžineriniame statybos institute vyko ketvirtoji sąjunginė Statybinės mechanikos patikimumo problemų konferencija. Konferencijos pirmininku buvo įžymus specialistas, TSRS mokslų akademijos narys korespondentas prof. Vasilijus Bolotinas, pavaduotoju – prof. Aleksandras Čyras.

Į konferenciją atvyko 180 dalyvių: 34 profesoriai, mokslų daktarai, 97 docentai, mokslų kandidatai iš Maskvos, Kijevo, Rygos, Novosibirsko, Leningrado, Sverdlovsko ir kt. miestų.

Tą 1975 m. vasarą du VISI docentai gynė daktaro disertacijas: technikos mokslų – Zenonas Vainoris, istorijos mokslų – Mykolas Burokevičius. 1975 m. Zagrebo (Jugoslavija) mugėje buvo eksponuojamas doc. Benedikto Užpolevičiaus prietaisas neardančiajam betono stiprumui nustatyti.

1975 m. VISI parengė 880 aukštai kvalifikuotų specialistų. Dieninį skyrių baigė 562, vakarinį – 277 ir neakivaizdinį – 41 jaunuolis ir mergina. Architektūros fakultetą baigė 48, Automatizacijos – 80, Mechaninės technologijos – 239, Miestų statybos – 141, Statybos – 226 ir Statybos ekonomikos – 146 žmonės.

Į institutą studijuoti buvo priimta 1316 žmonių: į Architektūros fakultetą – 80, Automatizacijos – 125, Mechaninės technologijos – 375, Miestų statybos – 154, Statybos – 356 ir Statybos ekonomikos – 226. Kaip matyti, daugumą sudarė statybos studijos.

1975–1976 mokslo metų pradžia buvo pažymėta tradiciniu renginiu, pagal tą patį scenarijų, su tomis pačiomis arba panašiomis kalbomis. Pasidžiaugta prie bendrabučio pastatytu aptarnavimo bloku. SSB raportavo,

kad statybose buvo 23 SSB būriai, kuriuose dirbo 730 studentų, kad atliktų darbų vertė – beveik 2 milijonai rublių.

1975 m. rudenį „Inžinerijos“ pučiamųjų orkestras, vadovaujamas J. Jonušo, lankėsi Bulgarijoje, daug koncertavo, turėjo didelį pasisekimą.

1976 m. pradžioje „Gabija“ keliavo po Užkaukazę, lankėsi Tbilisyje, Baku, Jerevane, Soči kurorte, Maskvoje, o grįžę iš puikios, turiningos kelionės „Gabijos“ daininkai Vilniaus miesto saviveiklinių kolektyvų apžiūroje iškovojo geriausio Lietuvos sostinės mišraus choro vardą (meno vadovas – F. Viskantas, chormeisteriai – Br. Jankauskas, R. Vitkauskaitė, J. Rimša).

1976 m. kovo 17 d. VISI tarybos posėdyje ir visų pedagogų susirinkime buvo svarstomi mokymo proceso tobulinimo klausimai. Įdomių minčių pareiškė dalyvavę diskusijoje. Doc. V. Liutikas teigė, kad dėstytojo lygis priklauso nuo kelių veiksnių: mokslinio pasirengimo, pedagoginio meistriškumo ir darbštumo. „*Mokslinėms kvalifikacijoms dėmesio skiriama pakankamai, o pedagoginiam meistriškumui – ne. Geras dėstytojas kotiruojamas prasčiau nei blogas, turintis mokslinį laipsnį ir vardą. Katedros nesvarsto ir nevertina dėstytojo pagal pedagoginį meistriškumą. Reikalinga šiuo požiūriu atstatyti lygsvarą*“ [4.24, p. 17]. Prof. V. Šeštokas kalbėjo apie sunkumus naudojant technines mokymo priemones, doc. B. Sidauga pabrėžė, kad daugelis katedrų per daug susižavėjo ūkiskaitiniu moksliniu tyrimo darbu ir dažnai neskiria reikiamo dėmesio mokymo reikalams. Vyr. dėstytojas M. Remišauskas sakė, kad stojamųjų egzaminų rezultatai neilustruoja stojančiųjų tinkamumo. Vilniečius rengia repetitoriai, todėl jie egzaminus išlaiko geriau už rajonų moksleivius, tačiau vėliau studijuodami vilniečiai atsilieka.

Tenka pripažinti, kad ir po 30 metų daugelis studijų proceso problemų liko tos pačios.

Aptariamame posėdyje buvo paskirtos vardinės stipendijos: V. Muntianui, R. Kupliauskui, L. Rimkui, S. Vaitkevičiui, G. Šturo, V. Turlai ir K. Norkui – Lenino, R. Jurguičiui – Angariečio, R. Kurcevič – Dzeržinskio ir V. Kličiui – Gucevičiaus.

1976 m. kovą Telšiuose instituto meninė agitbrigada „Studentiškas šiupinys“ (meno vad. R. Karvelis, kuratorė V. Kazlauskienė) miestų kategorijoje laimėjo 3 vietą.

VISI taryba balandžio 21 d. svarstė stažuotių ir komandiruočių užsienyje efektyvumą. Buvo pažymėta, kad užsienyje įgytas patyrimas ir gauti rezultatai naudojami mokymo procesui gerinti, toliau vykdant mokslinius tyrimus. Kai kurie rezultatai taikomi gamybinėse ūkio šakose. Katedros išsamiai svarsto komandiruočių ataskaitas, priima priemonių planus gautiems rezultatams panaudoti.

1973–1975 m. į 10 mėnesių stažuotes buvo išvykę trys instituto mokslininkai: A. Kvedaras (ČSSR), N. Pošiūnaitė (LLR), A. Lukoševičius (JAV), kurie įvykdė darbo planus, numatė priemones gautiems rezultatams įdiegti.

Į 1–2 mėnesių stažuotes buvo išvykę: A. Lubys (Prancūzija), A. Kryžanauskaitė (Prancūzija), A. Stanislovaitis (ČSSR), V. Karkauskas (LLR), J. Šimkus (VLR), A. Naruškevičius (LLR), S. Abramauskas (VDR). Į trumpesnes mokslines komandiruotes vyko: V. Šeštokas (VDR), V. Vaitkus (Suomija), Z. Kamaitis (Prancūzija), A. Kudzys (JAV). Tame pačiame posėdyje buvo apsvarstytas M. Burokevičiaus pareiškimas, kuriame jis protestuoja dėl padarytų pažeidimų perrenkant Mokslinio komunizmo katedros vedėją. M. Burokevičius norėjo būti išrinktas katedros vedėju antrai kadencijai, bet VISI taryba jo neišrinko. Iki Tarybos posėdžio M. Burokevičiaus darbas katedros posėdyje nebuvo svarstytas, Taryboje nebuvo išklausyta jo ataskaita. Tie faktai reiškė nustatytos procedūros pažeidimus. Taryba nutarė Mokslinio komunizmo katedros vedėjo rinkimus laikyti neįvykusius [4.24, p. 53]. Tai M. Burokevičiaus neišgelbėjo. Vėliau įvykusiame Mokslinio komunizmo katedros posėdyje jis rinkimus pralaimėjo ir buvo perkeltas dirbti į Vilniaus pedagoginį institutą.

Na, o kuo gi pasibaigė nesutarimai ir galop arši kova tarp instituto vadovų?

Tų nesutarimų tikrąsias priežastis ilgainiui taikliai apibūdino tuometinis aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministras prof. H. Zabulis:

„Kai labai daug tobulybės susikaupia viename asmenyje, iš jų – nors tai gal atrodo paradoksalu – gali susiklostyti ir tam tikros ydos. Būdamas įžvalgesnis už savo kolegas, Čyras tiksliau ir greičiau suvokdavo, ką reikia daryti, greit pastebėdavo ir tai, kas padaryta prastai. Užkliūvančias negeroves – realias ar kartais ir

Katedra M. Burokevičiaus vedėju nebeišrinko

reliatyvias – rektorius kritikavo griežtai, reikalavo jas taisyti arba pats jas taisydavo. Tai toli gražu ne visada buvo priimama palankiai, nes tokių dalykų pasitaiko kiekviename kolektyve, bet Vilniaus inžinerinio statybos instituto raidą vidaus vaidai lydėjo lyg kokia rykštė. Dėl permanentinio jų pobūdžio sunkoka būdavo net nustatyti, kuri pusė yra kaltesnė, nes veiksmas visada žadino atoveiksmį, o po to šitos paskatos susikeisdavo vietomis“ [4.15, p. 267].

1976 m. dėl nesibaigiančios konfliktinės situacijos Vilniaus inžineriniame statybos instituto rektorate respublikos valdžia prarado kantrybę. Doc. Romualdas Jonušas birželio mėnesį ministro H. Zabulio įsakymu buvo atleistas iš prorektoriaus mokymo reikalams pareigų. Jis liko dirbti Mechaninės technologijos fakulteto Mašinų gamybos technologijos katedroje.

1976 m. pavasarį VISI 03 aud. vyko sąjunginės olimpiados „Studentas ir mokslo bei technikos pažanga“ medžiagų atsparumo konkurso respublikinis turas. Dalyvavo KPI, LŽŪA ir VISI. VISI studentai užėmė pirmąsias 7 vietas ir komanda – pirmą. Gerai paruošė komandą vyr. dėst. J. Žeikevičius. [4.25, p. 1]

1976 m. respublikines premijas gavo A. Čyras ir K. Šešelgis.

1976 m. VISI baigė 890 žmonių: dieninių skyrių – 551, vakarinį – 307 ir neakivaizdinį – 32, Architektūros fakultetą – 45, Automatizacijos – 93, Mechaninės technologijos – 254, Miestų statybos – 195 ir Statybos ekonomikos – 145.

1976 m. liepos 5 d. rektoriaus įsakymu pasakyta, kad stacionarią aspirantūrą baigė Vladas Sniečkus. Jis toliau dirbo Radijo aparatūros katedroje. Dabar jis dirba VISI Antano Gustaičio aviacijos institute ir jam – Antano Sniečkaus sūnui – niekas nereikia jokių pretenzijų. O kaip identiškoje situacijoje buvo

daugeliui, kai dėl tėvų biografijos kentėjo ir vaikai. Ačiū Dievui, laikai kiti.

Vasarą VISI buvo priimama į dienes, vakarines ir neakivaizdines studijas. Į dieninio skyriaus studijas buvo priimami 875 žmonės: į architektūros specialybę – 75, suvirinimo įrenginių ir technologijos – 50, automobilių ir autoūkio – 100, automobilių transporto ekonomikos ir organizavimo – 25, statybos ir kelių tiesimo mašinos bei įrengimai – 50, miestų statybos – 50, taikomosios geodezijos – 50, automobilių kelių – 50, pramoninės ir civilinės statybos – 350, statybos ekonomikos ir organizavimo – 75, automobilių ir autoūkio – 25, mašinų gamybos technologijos, metalo pjovimo staklių ir įrenginių – 100, radijo aparatūros konstravimo ir gamybos – 75, elektros pavarų ir gamybinių įrengimų automatizavimo – 50.

Į vakarinio skyriaus studijas buvo priimami 325 žmonės: į automobilių ir autoūkio specialybę – 25, mašinų gamybos technologijos, metalo pjovimo staklių ir įrengimų – 100, radijo aparatūros konstravimo ir gamybos – 75, elektros pavarų ir gamybinių įrengimų automatizavimo – 50, pramoninės ir civilinės statybos – 50 ir statybos ekonomikos ir organizavimo – 25.

Į neakivaizdinio skyriaus studijas buvo priimama 100 žmonių: automobilių ir autoūkio specialybės – 25, pramoninės ir civilinės statybos – 50 ir statybos ekonomikos ir organizavimo – 25.

1976–1977 mokslo metus Vilniaus inžinerinis statybos institutas pradėjo turėdamas 37 katedras, 450 profesorių ir dėstytojų. Iš jų 12 profesorių mokslo daktarų ir 230 docentų mokslo kandidatų. Apie tai pranešė rektorius A. Čyras išskilmėse Profsajungų rūmuose, skirtose mokslo metų pradžiai. Jose dalyvavo ministras pirmininkas J. Maniušis, statybų ministrai ir kt.

Architektūros fakultete (dekanas A. Spelskis) buvo 4 katedros: Architektūros (vedėjas A. Lukošaitis), Gyvenviečių planavimo ir tvarkymo (vedėjas K. Šešelgis), Pastatų konstrukcijų (vedėjas A. Nakas) ir Dailės (vedėjas A. Janulis).

Statybos fakultete (dekanas V. Krušinskas) buvo septynios katedros: Statybinės mechanikos (vedėjas A. Čyras), Gelžbetoninių konstrukcijų (vedėjas A. Kudzyš), Metalinių kons-

trukcijų (vedėjas A. Valentinavičius), Statybos darbų technologijos (vedėjas V. Krušinskas), Matematikos (vedėjas V. Liutikas), Pagrindų ir pamatų (vedėjas J. Šimkus) ir Medžiagų atsparumo (vedėjas A. Čižas).

Statybos ekonomikos fakultete (dekanas A. Naujokaitis) buvo trys katedros: Statybos ekonomikos ir organizavimo (vedėjas E. Borkauskas), Statybinių medžiagų (vedėjas A. Gailius), Chemijos (vedėjas P. Norkus).

Miestų statybos fakultete (dekanas B. Sidauga) buvo penkios katedros: Miestų statybos (vedėjas V. Šeštokas), Kelių (vedėjas S. Rokas), Geodezijos (vedėjas A. Ražinskas), Hidraulikos (vedėjas K. Baškys) ir Fizikos (vedėjas A. Urbelis).

Mechaninės technologijos fakultete (dekanas B. Liaudis) buvo septynios katedros: Metalų technologijos (vedėjas A. Šriupša), Automobilių transporto (K. Lukoševičius), Mašinų gamybos technologijos (vedėjas A. Samulevičius), Mašinų teorijos (vedėjas A. Kavolėlis), Pramonės ekonomikos (vedėjas A. Martinaitis), Braižybos (vedėjas H. Gylis) ir Taikomosios matematikos ir mechanikos (vedėjas D. Maciulevičius).

Automatizacijos fakultete (dekanas Č. Teišerskas) buvo trys katedros: Radijo aparatūros technologijos (vedėjas Z. Vainoris), Elektrotechnikos (vedėjas J. Valiukėnas) ir Elektros pavarų (vedėjas A. Smilgevičius).

Dar buvo aštuonios bendrosios katedros: TSKP istorijos (vedėjas A. Marcelis), Mokslinio komunizmo (vedėja S. Juonienė), Filosofijos (vedėjas J. Mureika), Politinės ekonomijos (vedėjas J. Grėska), Kalbų (vedėja A. Glemžienė), Fizinio lavinimo (vedėjas V. Kulakauskas), Estetinio lavinimo (vedėjas R. Tamutis) ir Karinio rengimo (vedėjas V. Vlasenko).

Pasikeitė vadovų gretos. Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministras atleido doc. Romualdą Jonušą iš prorektoriaus pareigų. Ne be prorektorijų-maištininkų iniciatyvos nebuvo perrinktas Mokslinio komunizmo katedros vedėju M. Burokevičius.

1976–1977 mokslo metų pradžioje buvo paskelbta rektorato narių sudėtis: rektorius prof. A. Čyras, prorektorai – prof. D. Maciulevičius, doc. G. Marčiukaitis, doc. B. Sidauga, B. Gajosinskis, partijos komiteto sekretorius doc. A. Lubyš, Vietos komiteto pirmininkas doc. A. Gailius, komjaunimo komiteto sekretorius V. Papinigis, studentų profkomiteto pirmininkas R. Kupliauskas, dekanai – prof. A. Spelskis, doc. V. Krušinskas, doc. B. Liaudis, e. doc. p. K. Sakalauskas, doc. Č. Teišerskas, doc. A. Naujokaitis, katedrų vedėjai – doc. A. Marcelis, doc. S. Juonienė, doc. J. Grėska, doc. J. Mureika, e. doc. p. R. Tamutis, doc. V. Kulakauskas, e. doc. p. O. Glemžienė ir papulkininkis V. Andriu-

šinas, Kadru skyriaus viršininkė A. Šlekienė, MTS viršininkas E. Stankus, bibliotekos direktorė V. Likienė, mokymo skyriaus viršininkas S. Žegunis, vyr. buhalteris J. Kliauzas ir „Inžinerijos“ vyr. redaktorius G. Butkus.

Buvo sudaryta ir naujos sudėties instituto Taryba, į kurią buvo įtraukti visų esamų katedrų vedėjai, taip pat atviru balsavimu (jau šiek tiek demokratijos!) fakultetų tarybų išrinkti atstovai.

Blėstant vadovų „džihadui“, instituto rektorate, taryboje, susirinkimuose viskas aprimo. Buvo svarstomi eiliniai darbo klausimai, mažiau besiginčyta, ramiai tekėjo kasdienybė, taip būdinga „brandžiam“ socializmui. Daug kas buvo daroma, kaip sakoma, dėl paukščiuko. Bet studijų procesas buvo normalus, dūzgė laboratorijos, buvo daromi ūkiskaitiniai, disertaciniai, biudžetiniai mokslo darbai, augo mokslininkų gretos, buvo politiškai sergėjamas, bet vis dėlto pakankamai turiningas studentų gyvenimas.

„Visytės“ pradžia, „Šiupinio“ ir „Hiperbolės“ laimėjimai

1976 m. spalio 13 d. iškilmingai buvo atidaryta studentiška kavinė „Visytė“, ilgai niui garsėjusi savo renginiais. Bendrabučių („Niujorko“) aptarnavimo bloke dieną veikusi studentų valgykla (Nr. 1) vakarais virsdavo kavine. Patys studentai įrengė interjerą, barą. „Visytę“ prisimena daugelis absolventų. Dabar čia VGTU biblioteka.

Studentų maitinimas buvo svarbus rektorato darbo baras. Tuo klausimu rūpinosi ir studentų profsąjunga. 6500 instituto studentų valgė jau minėtoje valgykloje prie bendrabučių, atidaryta valgykla VISI CR (Nr. 2). Trijuose fakultetuose tuomet veikė bufetai (Architektūros – centriniuose rūmuose, Miestų statybos – trečiuosiuose rūmuose ir Mechaninės technologijos – pirmuosiuose rūmuose).

1976 m. buvo užbaigtas statyti laboratorinis korpusas. Į jį įsikėlė Statybos, Statybos ekonomikos fakultetų katedros, Architektūros fakulteto Pastatų konstrukcijų katedra, daug mokomųjų laboratorijų, skaičiavimo centras. Reikšmingai pagerėjo ir dėstytojų, ir studentų darbo sąlygos.

1976 m. buvo pereita prie universalios algoritminės kalbos FORTAN kaip pagrindinės ESM programų rašymo kalbos

institute, išleisti metodiniai nurodymai dėstytojams „Disciplinos matematinio aprūpinimo sudarymas“.

1976 m. VISI regbio komanda „Inžinerija“ laimėjo respublikos pirmenybių bronzos medalius.

1976 m. pirmą kartą Vilniaus inžinerinio statybos instituto studentų statybiniai būriai

VISI regbio komanda

„Šiupinys“

Meno vadovas R. Karvelis

buvo pripažinti geriausiais tarp Lietuvos visų aukštųjų mokyklų. Garsėjo ir meno saviveiklos bei sporto kolektyvai.

1977 m. vasario 6 d. įvykusioje Vilniaus miesto agitacinių meninių brigadų apžiūroje, kurioje dalyvavo 13 kolektyvų, pirmą vietą iškovojo „Šiupinys“ (taip jis buvo vadinamas), parodęs programą „Adom ir bado“. Tuo pat metu vykusiose Lietuvos jaunimo lengvosios atletikos pirmenybėse

tik ką pastatytame Vilniaus lengvosios atletikos manieže Statybos fakulteto PCS 5/9 grupės studentas Edvardas Peleckas užėmė antrąją vietą.

Puikių laimėjimų pasiekė VISI vokalinis instrumentinis ansamblis „Hiperbolė“. Sporto rūmuose surengtoje Vilniaus miesto ansamblių, grojančių poilsio vakaruose, apžiūroje „Hiperbolė“ tapo laureatu. „Inžinerijos“ laikraštis rašė: „*Po poros savaitių įtemptų*

repeticijų vėl konkursas. Šį kartą Klaipėdoje. „Hiperbolei“ dėl geriausiųjų vardo teko varžytis su ansambliais iš Rygos, Kauno, Kijevo. Jai ir čia atiteko pirmoji vieta. Ansamblio atlikta B. Gorbulskio ir A. Dabulskio daina „Kad žaliuotų rūta“ nuskambėjo geriausiai.

Nelengva studentams ansamblečiams gerai mokytis ir kasdien po kelias valandas skirti repeticijoms. Tačiau didelis noras, talentas, entuziazmas nugalė viską. Ansamblio siela – jo

vadovas ir solistas Michailas Garberis. Subtilus jo skonis ir sugebėjimas pajusti publikos nuotaikas padeda parinkti vykusį repertuarą.

Drauge su kitais tarybinių kompozitorių kūrinių ansamblis atlieka ir šiuolaikines lietuvių autorių dainas. Jo repertuare yra ir užsienio kompozitorių melodijų.

Nemaža kūrinių ansamblečiai parašė patys. Bene didžiausio pasisekimo susilaukė A. Gruzdžio pjesė „Bamas“ [4.26, p. 1].

„Hiperbolė“

Iš kairės tupi:

M. Garberis,

A. Sriubas

Stovi:

V. Prapras, R. Bartusevičius,

A. Gruzdys, A. Šnaras

Ne viskas gerai

Bet buvo ir nesėkmių, liūdnų dalykų. 1977 m. sausio 20 d. prie VISI bendrabučių miškelyje buvo rastas pasikoręs Mechaninės technologijos fakulteto studentas Stasys Vilkas. Kaip paaiškėjo, trys fakulteto studentai, išėję iš alinės, priekabiavo prie merginų, o šios pasiskundė milicijai. Apie įvykį buvo pranešta institutui. Studentų elgesį svarstė dekanatas, komjaunimas. Gerai visko neišsiaiškinus, jaunuoliams pareikšti papeikimai ir nutarta pranešti tėvams. S. Vilkas neprieštaravo bausmei, bet labai prašė tėvams nepranešti. Deja, jo norų nepaisyta. II kurso SKM 5/1 studentas S. Vilkas išėjo iš komjaunimo biuro ir jo daugiau niekas nematė. Rado S. Vilką miškelyje, visai arti kelelio į institutą, praėjus beveik dviem mėnesiams. Tragiškas įvykis atskleidė studento savižudybės tyrėjams aplinkybes: nemokėjimą įsiklausyti į jo paaiškinimus, pasiteisinimus; gąsdinimą pernelyg didele nuobauda; abejingumą jo prašymui. Tai buvo rimta, skaudi pamoka ir fakultetui, ir institutui. Deklaruodami būtinybę komunistiškai auklėti jaunimą, komjaunimo veikėjai paprasčiausiai pamiršo žmogiškumą. Neužteko geranoriškumo, nuovokos suprasti jaunuolį.

Kitas sausio įvykis – jau grynai politinis, turėjęs rezonansą valdžios kabinetuose.

1977 m. sausio 23 d. grupė senojo universiteto ir VISI studentų Vilniaus centriniame pašte nukabino nuo sienos Lenino bareljefą ir, nuėję ant Žaliojo tilto, įmetė jį į Nerį. Visi jie buvo areštuoti ir tardomi.

Vilniaus universiteto leidinyje rašoma: „*Poelgis idėjinės dorovės saugotojų buvo išpūstas iki didžiulės bylos, turėjusios sunkių padarinių. Visi keturi universiteto studentai – Romas Grigas, Saulius Marcinkevičius, Vytautas Šimkūnas ir Gintaras Stankevičius pašalinti iš komjaunimo ir universiteto, fakultetų ir katedros priekabiai tikrintos įvairių komisijų. Pagrindinis kaltininkas – Romas Grigas – laikytas Lukiškių kalėjime, Naujosios Vilnios psichoneurologinėje ligoninėje, nuteistas 10 mėn. laisvės atėmimo. Saulius Marcinkevičius, augęs nepatikimoje šeimoje (tėvas 10 m. kalėjo Intos lageriuose, dėl tos priežasties motina pašalinta iš universiteto Gamtos fakulteto), paimitas į kariuomenę, ten tardytas*

saugumo, o baigiantis tarnybos laikui neaiškio-mis aplinkybėmis žuvo“ [4.27, p. 316].

Pasistengė ir VISI valdžia. „Už grubų viešosios tvarkos pažeidimą“ Mechaninės technologijos fakulteto II kurso studentui P. Skardžiui, Statybos fakulteto III kurso studentui R. Augustinavičiui, Architektūros fakulteto II kurso studentui D. Nainiui, Mechaninės technologijos fakulteto studentams A. Veršeliui ir R. Kuprioniui pareikšti griežti papeikimai.

Apmaudu, visuomeninių mokslų katedrų dėstytojai savo darbe taip nuoširdžiai komunistiškai auklėja, tinkamai naudoja L. Brežnevo knygoje „Mažoji žemė“ ir „Atgimimas“ pateiktus narsumo ir idėjinio įsitikinimo pavyzdžius jaunimo patriotiniam auklėjimui (tai pagal VISI tarybos posėdžio protokolą), o tų laidokų studentų vis dar pasitaiko, nes ne visi išsamiai studijuoja marksizmo-leninizmo klasikų veikalus!..

Nubausti ir atitinkamų akademinių grupių kuratoriai: doc. A. Keturka, doc. R. Limba ir asist. G. Bivainis – papeikimais už aplaidumą auklėjamajame darbe.

Na, bet kas gera – prisiminkime, kas bloga – teisblės.

1977 m. vasario 21–26 d. Jerevane vyko tarptautinis politinės dainos festivalis „Politinė daina-77“, kuriame VISI vokalinis instrumentinis ansamblis „Hiperbolė“ iškovojo pirmąją vietą. Dalyvavo 30 ansamblių, tarp jų iš Vokietijos, Lenkijos, Bulgarijos, Čekoslovakijos, Rumunijos. Buvo dainininkas iš JAV. „Hiperbolės“ vadovas Michailas Garberis tikėjo gražia ansamblio ateitimi, bet didžiulė problema – kaip įsigyti naują aparatūrą.

O politiką konkurse lietuvių atliktose dainose sunku įžiūrėti. „Hiperbolė“ atliko V. Lopo ir A. Mikutos dainą „Dilgėlė“, B. Gorbulskio ir A. Dabulskio „Kad žaliuotų rūta“ ir Arūno Gruzdzio, Architektūros fakulteto studento, instrumentinę pjesę „Bamas“. Grįžusi į Vilnių, „Hiperbolė“ pasidarė dar populiarsnė.

Studentų laimėjimai

1975–1976 m. m. įvykusiame Lietuvos aukštųjų mokyklų studentų mokslo darbų konkurse statybos architektūros sekcijoje mūsų studentai gavo 4 medalius ir 12 diplomų. Pažymėtinas Raimundo Palubeckio

R. Augustinavičius

A3/2 grupės studento darbas „Architektūrinio kūrinio proporcijų harmonizavimas ir jo pritaikymo galimybės šiuolaikinėje architektūroje“, Algirdo Kudzio PCS 4/1 grupės studento darbas „Klijuotų gelžbetoninių konstrukcijų darbo teorinis eksperimentinis tyrimas“, Virgaudo Juocevičiaus ir Ondijaus Zono (abu PCS 2/6 studentai), darbas, kuriame jie parengė programą ESM medžiagų atsparumo namų darbui atlikti [4.28, p. 1].

Architektūros fakulteto studentai kasmet geriausius diplominius darbus pateikdavo sąjunginei apžiūrai. Jos rezultatai leisdavo palyginti architektų rengimo lygį su kitomis TSRS aukštosiomis mokyklomis, kurios turėjo architektūros specialybę.

1977 m. balandį Maskvoje buvo įvertinti 41 architektūros mokyklos 237 diplominiai 1976 metų darbai.

Aukščiausią įvertinimą – pirmąją premiją gavo Roma Stundžaitė. Jos diplominio darbo „N“ miesto teritorinis išvystymas“ vadovu buvo doc. Vytautas Jurkštas.

Trys VISI Architektūros fakulteto diplomantų darbai gavo antrąsias premijas: Sigito Čereškevičiaus „N“ miesto rytinis gyvenamas rajonas“ (vadovė doc. Neringa Dičiuvienė), Vytauto Kundroto „Poilsio namai Vanagupėje“ (vadovas prof. A. Lukošaitis) ir Arvydo Kaušpėdo „Vilniaus aerouosto keleivinis pastatas“ (vadovas doc. Vytautas Dičius).

Kai šiandien žvelgiame atgal, matome, kad studentai, gerai užsirekomendavę studentų moksliniame darbe ar puikiai parengę diplominį projektą, ilgainiui pasiekia gražių profesinio darbo rezultatų.

Architektas Raimundas Palubeckis – garšios projektavimo firmos UAB „Jungtinės architektų dirbtuvės“ grupės vadovas. Be kitų objektų, jis suprojektavo „Iki“ prekybos bazę ir tris „Iki“ prekybos centrus Vilniuje.

Statybos inžinierius Algirdas Kudzyš tapo habilituotu daktaru, profesoriumi. Kurį laiką buvo Vilniaus vicemeru, Vilniaus apskrities viršininku. Nuo 2001 m. – Lietuvos Respublikos nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius Japonijoje.

Statybos inžinierius Virgaudas Juocevičius – mokslų daktaras, 2000–2003 m. buvo UAB „Skanska statyba“ prezidentu, nuo 2003 m. – UAB „Constructus“ generalinis direktorius. Ši firma pastatė Vilniaus m. savivaldybės pagrindinį pastatą, rekonstruoja senus pastatus, stato gyvenamuosius namus.

Gerai užsirekomendavo profesinėje veikloje ir visi minėtieji architektai diplomantai.

Rektorius apdovanoja doc. V. Jurkštą

Pažymėtina, kad pažangūs, geri studentai rasdavo laiko ir plačiai kultūrinei veiklai. Tar- kim, ilgainiui garsėjo A. Kaušpėdo koncertinė grupė „Antis“. Jaunimo diskotekų organiza- toriumi buvo A. Kudzyš. 1977 m. buvęs VISI kultūros klubo pirmininku Liudas Rimkus, dabar mokslų daktaras, docentas, buvo įvairių renginių siela „Visytėje“.

„Visytė“ greit tapo vienu populiariausių studentiško kultūros klubų Vilniuje. Tik 120 vietų turinčioje salėje nuolat nebuvo tuščių vietų. Klube vyko šokių vakarai-diskotekos, susitikimai su mokslininkais, menininkais, kitų aukštųjų mokyklų studentais.

Taisome Brežnevo konstituciją

1977 m. birželį buvo paskelbtas TSRS konstitucijos projektas. Ją iškart imta vadinti brežnevine. Visiems darbo kolektyvams buvo liepta rengti mitingus konstitucijai pritarti. Žinoma, nuošaly negalėjo likti ir VISI. Kaip rašė spauda, tuose mitinguose „visos šalies darbo žmonės su pasididžiavimu ir džiaugsmu vieningai pritaria paskelbtam TSRS konstitucijos projektui, istoriniam do- kumentui, kuris išreiškia politinę, ekonominę ir kultūrinę mūsų nuostabios šalies padėtį. Visa tai įkvepia.“ t. t., ir t. t. [4.29, p. 1]. Pritarė, nors visiems žinoma, kad absoliuti žmonių dauguma tos konstitucijos projekto net nebuvo skaitę.

Rugsėjo mėnesį konstitucijos projektui mitinge pritarė fakultetai. Toks mitingas vyko Centrinė rūmų Didžiojoje auditorijoje.

J. Radovičius

Susirinkimas vyko ramiai. Žinoma, buvo kalbų, kuriose prelegentai liaupsino konstitucijos projektą, valdžios išmintį. Prie tokių kalbų buvo visi pripratę, nelabai ir klausėsi. Bet vienas kalbėtojų staiga sukėlė susidomėjimą. Tai buvo visuomenės mokslų dėstytojas Jurijus Radovičius. Jis pasiūlė apie 20 pataisų konstitucijos projektui. Niekas į tai rimtai nesureagavo, tuo susirinkimas ir baigėsi.

Tą pačią savaitę pasklido kalbos, kad už negirdėtą įžulumą – pasiūlymus taisyti brežnevinės konstitucijos projektą – J. Radovičius šalinamas iš dėstytojų ir perkeliamas dirbti į VISI biblioteką. Pasirodo, J. Radovičiumi susidomėjo rajkomai, gorkomai, o gal net KGB. Taigi naivus jaunuolis rimtai nukentėjo. Jis įsitikino, ką reiškia tarybinė demokratija tikrovėje.

1977 m. Vilniaus inžinerinį statybos institutą baigė 933 studentai. Aukštos kvalifikacijos specialistais tapo: architektūros specialybės – 44 asmenys, miestų statybos – 59, PCS – 264, statybos ekonomikos ir organizavimo – 119, automobilių kelių – 37, taikomosios geodezijos – 31, automobilių ir automobilių ūkio – 97, automobilių transporto ekonomikos ir organizavimo – 28, mašinų gamybos technologijos, metalo pjovimo staklių ir įrengimų – 69, suvirinimo įrengimų ir technologijos – 64, statybos kelių mašinų ir įrengimų – 33, elektros pavarų ir pramonės įrengimų automatizavimo – 39, radijo aparatūros konstravimo ir gamybos technologijos – 49.

1977 m. vasarą VISI buvo 26 studentų statybiniai būriai, kuriuose dirbo 812 studentų ir atliko darbų beveik už 2,5 milijono rublių.

Naujais mokslo metais buvo priimta studijuoti tik 12 žmonių daugiau nei 1976 m. Viena grupė mažiau buvo priimta į Statybos ekonomikos ir organizavimo vakarinio skyriaus specialybę.

Maskvoje ir Vilniuje

Bene didžiausias 1977 m. rudens rūpestis VISI rektoratui buvo Vilniaus inžinerinio statybos instituto dienos Maskvos inžineriniame statybos institute. Jos vyko spalio 12–15 dienomis.

Pasirašius bendradarbiavimo sutartį tarp MISI ir VISI 1973 m., per praėjusius metus gana intensyviai ir dalykiškai bendradarbiavo abiejų institutų atitinkamos katedros. Ypač aktyvios, plečiant dalykinius ryšius, buvo Gelžbetoninių, Metalinių, Pastatų konstrukcijų ir Miestų statybos katedros. Buvo keičiamasi vizitais, susipažįstama su mokymo tvarka, laboratorijomis. Dalis VISI studentų Maskvos institute atliko ikidiplominę praktiką. Institutai keitėsi metodine literatūra, kursiniais projektais. Nemažai vilniečių dėstytojų vykdavo į MISI kelti kvalifikacijos, į mokslines konferencijas, skelbė straipsnius MISI mokslo leidiniuose.

VISI delegacija, kurią sudarė 250 studentų ir dėstytojų, buvo sutikta Maskvoje ištis labai šiltai. Buvo surengtos įdomios ekskursijos, vadovų susitikimai, VISI meno kolektyvų koncertai. Koncertavo „Gabija“, liaudies šokių kolektyvas, „Inžinerija“, „Šiupinys“, „Hiperbolė“, skaitovai. Kad ir kur mūsų saviveiklininkai rengė pasirodymus, visur pelnydavo didelį pasisekimą.

VISI profesoriai tomis dienomis skaitė MISI dėstytojams ir studentams paskaitas: rektorius A. Čyras – apie naują statybinės mechanikos dėstymo metodiką mūsų institute, prorektorius D. Maciulevičius – apie elektroninių mašinų taikymą studijų procese, Miestų statybos katedros vedėjas V. Šeštokas – apie Lietuvos miestų užstatymo ir transporto plėtros problemas.

Suprantama, neapsieita be tuomet privalomų politinių komponentų. Įvykusiame iškilmingame abiejų institutų atstovų susirinkime buvo su patosu pasiūlyta pasiųsti laišką draugui Leonidui Iljičiui Brežnevui. Jame užtikrinome Leonidą Iljičių, kad skirsime visas jėgas, patyrimą ir žinias, naujais darbo laimėjimais pasitiksime ir t. t., ir pan.

Laiškas baigtas tokiais žodžiais: „Tegyvuoja TSKP lenininis Centro komitetas, vadovaujamas įžymaus mūsų epochos partinio ir valstybinio veikėjo draugo Leonido Iljičiaus Brežnevo!“ Tam „epochos veikėjui“ buvo belikę valdyti penketą metų, vaikščiojo prilaikomas kolegų. Bet tokių kaip šio susirinkimo siųstų laiškų, žinoma, jis gi niekada neskaitė... Veidmainystė buvo įprastas reikalas.

Dar vienas panašus spektaklis netrukus vyko jau Vilniaus inžineriniame statybos institute. Lapkričio 4 d. į VISI atvyko Lenkijos partinė-vyriausybė delegacija, vadovaujama pirmojo tuomet Lenkijos

žmogaus – Lenkijos jungtinės darbo partijos CK pirmojo sekretoriaus Edvardo Gereko. Lydėjo į VISI svečius iš Lenkijos (o kartu ir pulkėlį Maskvos kagėbistų) Lietuvos komunistų pirmasis – P. Griškevičius su savąja gausia aplinka. Atrodytų, kad jei atvyko tiek svarbių personų, teks jiems parodyti institutą, papasakoti apie rengiamus specialistus, mokslinius darbus, VISI ryšius su Lenkija ir t. t. Nieko panašaus! Vos įžengę į vestibulį svečiai pasisveikino su keletu pasitikusiųjų. E. Gerekas pasikeitė su lenkiškai kalbėjusiu A. Čyru keliais sakiniais, o lydėję nomenklatūrininkai tuoj pat pasiūlė E. Gerekui vestibulyje pasirašyti VISI Garbės svečių knygoje. Per minutę parašęs porą sakinių, E. Gerekas ir P. Griškevičius atsisveikino ir iškeliavo atgal. Visas priėmimas truko 7 minutes.

Taigi Lenkijos vadovui atvykimas į VISI buvo reikalingas, kaip sakoma, tik protokolui. Kad apie tai rytdieną laikraščiai galėtų parašyti, jog maloniai buvo priimtas studentų, dėstytojų ir darbuotojų. Tik iš spaudos kitą dieną sužinota, kad kartu su E. Gereku VISI apsilankė ir Lenkijos liaudies respublikos Valstybės tarybos pirmininkas H. Jablonskis – laikytas lyg prezidentu. Bet į jį niekas neatkreipė jokio dėmesio. Tokie vizitai, toks prezidentas – taip pat veidmainystė.

Buvo ir rimtų vizitų. Gruodį į Vilnių atvyko ir neaplenkė ir VISI, JAV universitetų vadovaujančiųjų darbuotojų delegacija, vadovaujama švietimo tarybos prie JAV valstybės departamento švietimo skyriaus prezidento D. Peltasono. Su delegacija atvyko Tafto universiteto Džeksono koledžo dekanė, mokslininkų tarptautinio pasikeitimo tarybos prie JAV valstybės departamento narė profesorė N. S. Milbern, Vašingtono universiteto administracinio biznio mokyklos dekanas profesorius K. O. Hensonas, Hovardo universiteto Psichologijos katedros vedėjas profesorius D. H. Hiksas, Indianos universiteto Rusijos Rytų europos instituto direktorius profesorius A. Rabinovičius, mokslininkų tarptautinio pakeitimo tarybos prie JAV valstybės departamento darbuotojas D. Reilis.

JAV delegacija vedė derybas su respublikos aukštųjų mokyklų atstovais, vadovaujama aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministro profesoriaus H. Zabulio. Buvo aptartos galimybės plėsti JAV ir Lietuvos TSR aukštųjų mokyklų mokslinį bendradar-

Lenkijos vadovo E. Gereko „viešnagė“ VISI

biavimą. Derybose dalyvavo Lietuvos TSR užsienio reikalų ministras V. Zenkevičius. Be to, šiuo klausimu JAV delegacija tarėsi su Vilniaus valstybinio Kapsuko universiteto ir Inžinerinio statybos instituto vadovais. Delegaciją lydėjo JAV konsulas Leningrade R. K. Gaisas [4.30, p. 1].

Metų pabaigoje „Inžinerijoje“ VISI sporto klubas paskelbė instituto geriausių sportininkų dešimtuką: 1. Viktoras Šurpikas, AT 5/4 – sporto meistras, LTSR absoliutus gimnastikos čempionas. 2. Jūratė Jovaišaitė, MS 5/1 – sporto meistrė, TSRS akademinio irklavimo rinktinės kandidatė, LTSR rinktinės narė. 3. Arvydas Sabonis, A 3/7 – kandidatas į sporto meistrus, LTSR lengvosios atletikos rinktinės narys, LTSR pirmenybių prizinininkas. 4. Sergejus Artiomenka, AT 3/3 – kandidatas į sporto meistrus, LTSR laisvųjų imtynių čempionas. 5. Juozas Lapeika, SKM 5/2 – kandidatas į sporto meistrus, LTSR tinklinio rinktinės narys. 6. Stanislas Kliukojtis, AT 5/4 – kandidatas į sporto meistrus, LTSB sunkiosios atletikos rinktinės narys. 7. Saulius Deimantavičius, MS 5/2 – kandidatas į sporto meistrus, „Statybos“ meistrų komandos žaidėjas. 8. Vytautas Stanevičius, SEO 6/1 – kandidatas į sporto meistrus, akademinis irklavimas, I atskyris lengvojoje atletikoje, LTSR lengvosios atletikos jaunimo žaidynių čempionas. 9. Kęstutis Blonskis, SKM 5/1 – sporto meistras, LTSR stendinio šaudymo rinktinės narys. 10. Dainius Pavilionis, SKM 6/1 – kandidatas į sporto meistrus, LTSR akademinio irklavimo rinktinės narys.

1978 m. sausio 31 d. Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerijos kolegija

svarstė studentų nubyrėjimo aukštosiose mokyklose problemą. Studentų sumažėja, nes jie nelikviduoja skolų. Kolegija kritikavo už didelį skolininkų skaičių Kauno medicinos institutą (skolininkų buvo 13,3 %) ir Kauno politechnikos institutą (12,7 %). VISI kritikavo ir už specialistų laidos plano neįvykdymą. Ką gi, pliekė už nubyrėjimus, taigi už dėstytojų reiklumą, bet specialistų rengimo kokybe niekas nesiskundė.

Vasarį VISI taryba apsvarstė 1977 m. mokslinio darbo rezultatus. Buvo vykdomas 81 mokslinis darbas. Ūkiskaitinių darbų atlikta už 1,558 milijono rublių, o tai 26,9 tūkstančio rublių mažiau nei 1976 m. Ir šiuo klausimu jautėsi stagnacija, mokslo darbų finansavimo prastėjimas.

Buvo paduota 31 paraiška išradimams, gauta tik 11 teigiamų sprendimų. Per 1977 m. buvo apginta 1 daktaro ir 13 kandidato disertacijų, išleista 12 monografijų, paskelbti 506 moksliniai straipsniai. Net 861 studentas dalyvavo SMD veikloje, žengė pirmuosius žingsnius moksliniuose tyrimuose.

Taryba konstatavo, kad gerai dirbo VISI visos penkios žinybinės mokslinio tyrimo laboratorijos.

Statybos valdymo sistemų laboratorija vykdė darbus pagal „Orgtechstatybos“ tresto ir Statybos ekonomikos mokslinio tyrimo instituto užsakymus.

Statybinės mechanikos laboratorijos darbų užsakovai buvo keturi: Maskvos statybinių konstrukcijų tyrimo institutas, Kijevo statybinis projektavimo ir mokslinio tyrimo institutas, LTSR statybos reikalų komitetas ir pašto dėžutė A-7291 (taip vadindavo įslaptintas įmones).

Statybos technologijos ir mechanizavimo laboratorija atliko septynis darbus, kurių užsakovais buvo Statybos ministerijos įvairios organizacijos.

Pamatų ir pagrindų laboratorija atliko šešis darbus. Jos darbų užsakovai buvo Statybos ir Paruoštų ministerijų organizacijos, Vyriausioji gamybinė energetikos valdyba, Valstybės statybos reikalų komitetas.

Miestų kelių ūkio laboratorijos užsakovai buvo šeši: Komunalinio ūkio ministerija, Vilniaus vykdomasis komitetas, Vilniaus taksi parkas, Vilniaus asfaltbetonio gamykla, Kauno komunalinio ūkio valdyba,

Vilniaus miesto kelių statybos ir remonto valdyba.

Žinybinių laboratorijų atliekami darbai priskirtini taikomiesiems mokslams. Jie buvo naudingi užsakovams ir kartu labai padėjo dėstytojams gilinti praktines žinias. Vykdydami taikomuosius tyrimo darbus mokslininkai dažnai apčiuopdavo ir rimtų problemų, kurios tapdavo ir teorinių bei eksperimentinių tyrimų temomis.

Mokslinei kvalifikacijai kelti padėjo ne tik užsakomieji darbai. Labai naudingos nedaugeliui laimingųjų, turėjusių galimybių išvykti į Vakarų, buvo mokslinės stažuotės užsienyje. Grįžęs iš tokios stažuotės Anglijoje doc. Audronis Kvedaras savo ataskaitoje VISI tarybai rašė: „10 mėnesių praleidau mokslinėje stažuotėje Londono universiteto Imperiniame mokslo ir technologijos koledže. Prieš išvykstant buvo planuota vykdyti mokslinį darbą pagal temą „Kompleksinių kolonų iš plieno vamzdžių, užpildytų betonu, darbo tyrinėjimas“. Man pavyko, nes Imperinio koledžo Statybos fakulteto Metalinių konstrukcijų katedroje tokių konstrukcijų tyrimai vyksta jau daugiau kaip 10 metų ir todėl aš iš karto galėjau įsijungti į mokslinį darbą. Buvo galimybė išnagrinėti anksčiau atliktų tyrimų rezultatus, taip pat susipažinti su tuo metu vykdomų tyrimų medžiaga, kompleksinių ir metalinių konstrukcijų Didžiosios Britanijos standartų instituto projektavimo normomis, kurios tuo metu buvo ruošiamos.

Stazuotės metu taip pat aplankiau kitas Didžiosios Britanijos aukštąsias mokyklas (Edinburgo, Mančesterio, Kardifo, Kembridžo, Sautemptono ir kt. universitetus), Britanijos suvirinimo institutą, Šiaurės jūros naftos gręžimo bokštų supermetalinių vamzdžių konstrukcijų gamyklą ir montavimo aikštelę Šiaurės Škotijoje. Dalyvavau FIP'78 kongreso ir eilės tarptautinių bei vietinių konferencijų ir seminarų statybinių konstrukcijų klausimais darbe.

Stazuotės metu buvo dirbamas pagrindiniai teorinis mokslinis darbas, taip pat atlikta didelės apimties eksperimentinių teorinių ir norminių duomenų analizė, naudojant elektronines skaičiavimo mašinas. Buvo sukurta universali tyrinėtų konstrukcijų skaičiavimo metodika, sudariusi pagrindinę kartu su moksliniu vadovu paruošto Anglijos projektuotojams vadovėlio žinyno dalį. Taip pat buvo paruošti spaudai 2 moksliniai straipsniai“ [4.31, p. 1–2].

Mokslinėje stažuotėje sukaupiti moksliniai duomenys ir patirtis buvo labai naudingi Metalinių konstrukcijų katedrai. A. Kvedaras pabrėžė, kad labai svarbus veiksnys stažuotės

Pramoginių šokių meistrai Vidas ir Dalia
Kamaitčiai daug metų dirbo VISI

eigai yra tai, kad stažuotojo mokslinio tyrimo tematika būtų adekvati katedros darbams, kurioje vyks stažuotė. Dar vienas sėkmės veiksnys – mokėti kalbų.

Instituto taryba 1978 m., palyginti su 1977 m., kiek pasikeitė. Ją sudarė 56 asmenys: A. Čyras, D. Maciulevičius, G. Marčiukaitis, B. Sidauga, V. Kriščiūnas, A. Alikonis, V. Andriušinas, P. Baradokas, K. Baškys, E. Borkauskas, A. Čižas, J. Dilba, P. Dilys, B. Gajauskas, M. Gedgaudas, O. Glemžienė, Z. Jankauskas, A. Janulis, S. Juonienė, A. Kavolėlis, V. Krušinskas, A. Krutinis, A. Ku-

dzys, V. Kulikauskas, B. Liaudis, G. Likas, V. Likienė, V. Liutikas, A. Marcelis, J. Mu-reika, A. Naidionovas, A. Nakas, H. Nakas, A. Naujokaitis, P. Norkus, J. Raslanas, A. Ra-žinskas, K. Sakalauskas, A. Smilgevičius, K. Sasnauskas, A. Samulevičius, A. Spelskis, E. Stankus, K. Šešelgis, V. Šeštokas, J. Šimkus, A. Šriupša, R. Tamutis, Č. Teišerskas, V. Tilindis, A. Urbelis, Z. Vainoris, A. Valentinavičius, partinės organizacijos sekretorius G. Butkus, Komjaunimo organizacijos sekretorius R. Kačianauskas ir profsąjungos Vietos komiteto pirmininkas A. Gailius.

Turiningas laisvalaikis ir puikūs architektų darbai

Nors apskritai žmonių gyvenimas sąs-tingio metais kasmet pastebimai prastėjo, kas buvo daugiau jaučiama ir institute, tų metų studentija gyveno visavertį gyvenimą: mokėsi, draugavo, buvo rengiami turiningi poilsio vakarai – diskotekos, daugelis buvo meno ir sporto kolektyvų dalyviai.

Kas savaitę ir dažniau įdomūs vakarai vyko kavinėje „Visytė“. Ypač aktyvūs buvo Statybos fakulteto studentai, šio fakulteto pe-dagoginio ir mokslinio personalo jaunimas.

Įdomiai gyveno meno kolektyvų stu-dentai. Balandį vyko VISI mokslo dienos Panevėžio rajone. Į jas nuvyko didelė VISI delegacija: rektorius A. Čyras, dekanas V. Krušinskas, doc. J. Vanagas, doc. J. Mu-reika, doc. A. Gaižutis ir du meno saviveiklos kolektyvai – „Hiperbolė“ ir „Šiupinys“. Pro-fesūra pasakojo moksleiviams ir mokytojams apie VISI, o koncertavę studentai susilaukė aibės plojimų.

Įdomios ir linksmos balandį buvo archi-tekto dienos, tapusios tradicinėmis.

Aktyvūs buvo ir sportininkai. Vis labiau pasižymėdavo dziudo imtynėse VISI sporto klubo „Inžinerija“ atstovai. Balandžio 15–16 d. vykusiose Vilniaus miesto „Žalgirio“ draugijos pirmenybėse VISI pagal komandi-nius rezultatus užėmė pirmąją vietą.

Vilniaus miesto 8-osios spartakiados čem-pionais tapo VISI rankininkai.

Dar didesnę laimėjimą pasiekė VISI reg-bio komanda. Vaikiniai iškovojo 1978 m. Lietuvos čempionų vardus.

1978 m. gegužę vėl vyko politinės dainos konkursas Jerevane. „Hiperbolė“ šį kartą lai-mėjo antrojo laipsnio diplomą.

Trečius metus iš eilės pirmą vietą Vilniaus miesto meninių agitbrigadų apžiūroje laimėjo instituto saviveiklininkai, pasivadinę šį kartą „Na palauk!“, vadovaujami Rimgaudo Karve-lio. VISI meninė agitbrigada buvo pripažinta absoliučiai geriausia mieste.

Šioje apžiūroje „sublizgėjo“ šiupiniečio Albino Arkausko talentas. Neatsitiktinai juo greitai susidomėjo Valstybinė konservatorija. Jis paliko VISI ir nuėjo tarnauti Melpomenėi. „Inžinerijoje“ TG 7/1 studentė po metų rašė: „*Meno saviveikla reikalauja daug meninių su-gebėjimų, fizinių jėgų, atima daug laiko, bet ir labai praturtina žmogaus dvasinį pasaulį. Juk nemažai menininkų savo kūrybinį kelią pradėjo meno saviveiklos kolektyvuose*“ [4.32, p. 2]. Kaip matysime, tokių precedentų bus ir ateityje.

Bet ypač buvo malonūs VISI studentų laimėjimai būsimos profesijos baruose.

Vasaros pradžioje paaikškėjo architektų 1977 m. diplominių darbų sąjunginėje ap-žiūroje rezultatai. Geriausiems diplominiams darbams buvo skiriamos vadinamosios žvaigždutės – jos reiškė pirmojo laipsnio diplomą. Tokių žvaigždučių šiame konkurse paskirta penkios.

VISI Architektūros fakultetas apžiūrai buvo pateikęs 4 diplominius projektus. Vie-nas jų buvo pažymėtas pirmojo laipsnio dip-lomu ir trys – antrojo laipsnio diplomais.

Žvaigždute buvo pažymėtas diplominis projektas „Liejyklos gatvės Vilniuje rekons-trukcija“, autorė J. Melko-Staniūnienė (va-dovas doc. arch. k. V. Jurkštas). Antrojo laips-nio diplomais įvertinti: „500 vietų viešbutis „Turistas“ Vilniuje“, autorius E. Palavinskas

(vadovas doc. R. Dineika), „Jūrų keleivių prieplauka“, autorius V. Čaplikas (vadovas doc. arch. k. J. Vanagas), „Jaunimo pramogų rūmai Šeškinėje“, autorius J. Panavas (vadovas prof. arch. dr. A. Spelskis) [4.33, p. 1].

1978 m. absolventų derlius padidėjo nedaug – VISI baigė 971 žmogus: dienos studijas baigė 635, vakarines – 268 ir neakivaizdines – 68. Mažiausiai parengta architektų – 52, daugiausia – mechanikų – 300. Bet visų trijų statybos specialybių bendras absolventų skaičius buvo didžiausias – 530.

Liepos 4–9 d. Vilniuje vyko tarprespublikinė dainų šventė „Gaudemus-7“. Joje kaip niekad gausi buvo VISI delegacija. Ją sudarė septyni meno kolektyvai, iš viso 245 žmonės. Daugiausia buvo „Gabijos“, vadovaujamos choro meno vadovo Felikso Viskanto choristų. Dainavo 82 jaunuoliai ir merginos. Tautinių šokių kolektyve, vadovaujamame meno vadovo Ričardo Tamučio, buvo 51 šokėjas. Pučiamųjų instrumentų orkestrą, vadovaujamą meno vadovo Justino Jonušo, sudarė 50 žmonių. Vokalinį instrumentinį ansamblį, vadovaujamą Michailo Garberio ir A. Pūgžlio, sudarė 27 žmonės. Kaimo kapelą, vadovaujamą E. Pundžio, sudarė 12 žmonių. Kanklininkių grupė, vadovaujama B. Žilinskaitės, buvo sudaryta iš penkių merginų.

Delegacijos vadovu buvo VISI prorektorius mokymo reikalams prof. Daumantas Maciulevičius. Jam talkino tam tikslui suburtas organizacinis komitetas. Nelengvas buvo instituto ūkininkų darbas. Teko suremonuoti bendrabučius ir apnakvindinti šimtus kitų miestų studentų – šventės dalyvių.

VISI studijavo Jurgis Kairys

1978 m. vasarą studijuoti į Vilniaus inžinerinį statybos institutą buvo priimta 1284 jaunuoliai ir merginos, dešimčia mažiau nei 1977 m. Ministerijos nustatyti priėmimo skaičiai, palyginti su praėjusiais ir ateinančiais metais, „sustingo“.

Tarp įstojusių 1978 m. į Vilniaus inžinerinį statybos institutą jaunuolių buvo vienas, apie kurį ilgainiui sužinojo visas pasaulis. Tai Jurgis Kairys – įžymus lakūnas, akrobatinio skraidymo varžybų daugkartinis laimėtojas.

Jurgis Kairys gimė 1952 m. Krasnojarsko srityje, iš Šilalės rajono kilusių tremtinių Vlado ir Zofijos Kairių šeimoje. 1973 m. baigė Vyborgo aviatechnikos mokyklą ir įsidarbino Lietuvos civilinės aviacijos valdyboje. Nuo 1977 m. dirbo Vilniaus aeroklube lakūnu-instruktoriumi.

1978 m. įstojo į VISI Automatizacijos fakulteto vakarinį skyrių studijuoti elektros pavary. Studijuodamas priklausė TSRS lėktuvų sporto aukštojo pilotožo rinkinei. Sėkmingai įveikė pirmąjį studijų kursą, bet nuo 1980 m. kovo studijas VISI nutraukė ir įstojo į Leningrado civilinės aviacijos akademiją.

Vilniaus Gedimino technikos universitetas didžiuojasi tuo, kad Lietuvos, Europos, pasaulio čempionas kurį laiką buvo mūsų mokyklos studentu.

Vis daugėjo studentų statybinių būrių. 1978 m. VISI organizavo 28 SSB. 850 studentų atliko darbų beveik už 3 milijonus rublių. Pagal SSB darbo rodiklius VISI užėmė antrąją vietą respublikoje.

Politrukams – lengvatos

1978–1979 mokslo metų pradžią VISI pažymėjo renginiu Profsąjungų rūmuose. Aukščiausiosios valdžios pareigūnų nebuvo. Atvyko tik pavaduotojai, antri sekretoriai, skyrių vedėjai, tiesa, vienas ministras – automobilių transporto ir plentų. Rektorius A. Čyras tėviškai dalijo pamokymus pirmakursiams, akcentavo jų teisę ir pareigą rimtai mokytis. Komjaunimo sekretorius R. Kačiainas pasakojo apie studentų visuomeninio gyvenimo ypatumus. Pirmakursiai davė „Pažadą mokytis ir dirbti komunistiškai, būti vertais tarybinio studento vardo...“ [4.34, p. 1]. Koncertavo „Gabija“ ir liaudies dainų ir šokių ansamblis.

1978 m. rugsėjo 1 d. VISI buvo šeši fakultetai: Architektūros, Statybos ekonomikos, Statybos, Miestų statybos, Mechaninės technologijos ir Automatizacijos.

Architektūros fakultete buvo keturios katedros, jos turėjo 40,25 etato; Statybos ekonomikos – trys katedros ir 34,5 etato; Statybos – septynios katedros ir 91,25 etato; Miestų statybos – penkios katedros ir 63 etato; Mechaninės technologijos – septynios katedros ir 95,5 etato ir Automatizacijos – trys katedros ir 24,25 etato. Visų čia minėtų katedrų dėstytojų vadinamasis akademinis krūvis per metus sudarė 342 825

J. Kairys

valandas. Vienam dėstytojui vidutiniškai teko 983 valandos.

Bendrosios katedros buvo devynios. Jų akademinis krūvis per metus sudarė 109 361 valandą. Vienam dėstytojui teko tik 767,5 valandos. Atrodytų, kad inžinerijos dalykai daug lengvesni dėstyti, nes, kaip matome, inžinerijos disciplinas dėstantis dėstytojas turėjo dirbti auditorijoje daugiau kaip 200 valandų, nei bendrųjų katedrų dėstytojas!

Bet tai dar ne viskas. Visi žino, kokios būsimos statybos inžinieriaus nelengvos studijos. Jam parengti sunkus bei atsakingas ir statybos mokslus dėstančio pedagogo darbas. Vidutinis Statybos fakulteto dėstytojo krūvis 1978 m. sudarė 1016 valandų, o Mokslinio komunizmo katedros dėstytojo metinis krūvis sudarė tik 505 valandas! Taigi profesinio rengimo pedagogas už tą patį atlyginimą turėjo dirbti du kartus daugiau. Še tau ir socialinis teisingumas, apie kurį labai mėgo šnekėti komunizmo apologetai!

Privilegijuotos taip pat buvo TSKP istorijos (537 val. / 1 dėst.), Politinės ekonomijos (568 val. / 1 dėst.), Filosofijos (554 val. / 1 dėst.) katedros.

Mažesnis vadinamųjų visuomeninių mokslų katedrų dėstytojų akademinis krūvis buvo aiškinamas tuo, kad esą tie dėstytojai turi daug dirbti studijuodami naujausius partijos dokumentus. Bet ir lengvatos, kaip jau po dešimtmečio paaiškėjo, nepadėjo. Nors buvo girtasi gerais šių mokslų rezultatais, faktiškai studentai siekė kaip nors apeiti tą kretinizmą. Tik apie tai kalbėta pašnibždomis, dairantis. Tokia buvo tikrovė.

Valstybinė premija elektrikams

1978 m. trys instituto žmonės tapo respublikinių premijų laureatais. Už plačiajuosčių vėlinimo ir atlenkimo sistemų teorijos ir konstrukcijų sukūrimą bei įdiegimą ūkyje laureatais tapo Zenonas Vainoris, Stanislovas Štaras ir Raimundas Kirvaitis. Zenonui Vainoriui 1978 m. ištis buvo labai sėkmingi. Metams baigiantis iš Maskvos atėjo žinia apie jam suteiktą mokslinį profesoriaus vardą.

Instituto laikraščio „Inžinerija“ dvigubas numeris metų pradžioje buvo skiriamas abiturientams. Jame buvo išspausdinti VISI profesūros straipsniai apie VISI specialybes, studentų gyvenimą, priėmimo tvarką ir kt. Tuomet interneto net sąvokos nebuvo. Todėl tokie laikraščio numeriai, patekę į vidurines

mokyklas, buvo labai svarbus moksleivių informavimo ir agitavimo stoti į VISI komponentas. Nuoširdžiai parašytas straipsnis ne vienam jaunuoliui ar merginai turėjo lemiamą reikšmę renkantis būsimą profesiją. Kelių katedros doc. Evaldas Palšaitis savo publikacijoje apžvelgė pagrindinius istorinius automobilių kelių statybos momentus, atskleidė kelių inžinieriaus darbo romantiką, aprašė įdomias ir naudingas studentų kelininkų praktikas.

Doc. R. Ginevičius straipsnyje „Ekonomistas ar statybininkas“ teigė, kad „šiulaininiam statybos vadovui nepakanka žinoti technines statybos paslaptis, jis turi žinoti statybos ekonomiką, valdymo principus, būti susipažinęs su teisės, psichologijos, sociologijos ir net darbo fiziologijos pagrindais. Dabar statybos vadovas, sprenddamas gamybinius ir kitus klausimus, neturi paskęsti milžiniškuose informacijos srautuose, o to išvengiame pasitelkdami į pagalbą matematinius planavimo ir valdymo metodus bei elektroninę skaičiavimo techniką. Taigi jis privalo turėti žinių apie skaičiavimo mašinas ir programavimą, turi būti intelektualus, kūrybingas, mokėti savarankiškai mąstyti ir veikti. Statybos ekonomikos fakulteto studentai šias savybes ir žinias įgyja studijuodami“ [4.35, p. 2].

1979 m. trečioji vasario savaitė Vilniaus inžineriniame statybos institute buvo ypatinga. Ji buvo skirta mūsų senojo Vilniaus universiteto 400 metų jubiliejui. Institute atvyko surengtos VU mokslo dienos.

Vilniaus universiteto mokslo dienos VISI prasidėjo iškilmingu plenariniu posėdžiu, į kurį atvyko VU rektorius prof. J. Kubilius, prof. A. Marcinkevičius, doc. L. Butkevičius, doc. V. Jakelevičius ir kt. Didžioji auditorija (03) buvo pilnutėlė studentų ir dėstytojų, atvyko visi instituto vadovai.

Prof. J. Kubilius pasakojo apie garbingą Alma Mater Vilnensis praeitį, jai šlovę suteikusius mokslo ir meno vyrus. VU rektorius kalbėjo apie esamą universiteto struktūrą, mokslo darbus, studijų procesą. Jis pabrėžė, kad tarp VU ir VISI yra gana tvirta draugystė, priminė, kad kai kūrėsi KPI filialas, senasis universitetas priglaudė po savo stogu, „paskolino“ dėstytojų.

Prof. A. Marcinkevičius – įžymus širdies kraujagyslių ligų specialistas – kalbėjo apie medicinos ryšius su inžinerija: be inžinierių statybininkų nebūtų ligoninių, be sudėtingos technikos (elektroninės aparatūros) neįmanomos tikslios diagnozės ir t. t.

Z. Vainoris

S. Štaras

R. Kirvaitis

VU dienų renginiai vyko ir fakultetuose, studentai bendravo „Visytėje“ bei kt. [4.36, p. 1].

Šiandien aukštųjų mokyklų bendravimas įgijo kitokį pobūdį. Daugelyje sričių tapome konkurentais. Gerai, jei tai skatins aukštojo mokslo progresą. Kartu dera nepamiršti, kad gyvename po ta pačia tėviškos padangės ir todėl turime siekti tarp visų mokyklų harmoningo ir tauraus bendradarbiavimo Lietuvos gražios ateities vardan.

Įprotis nuolat dirbti – sėkmės laidas

1979 m. balandžio 17 d. VISI taryba svarstė Estetikos ir Fizinio lavinimo katedrų darbą. Pasidžiaugta meno ir sporto kolektyvų laimėjimais, kalbėta apie tai, kas taisytina. Pažymėta, kad studentas, aktyviai dainuojantis, grojantis, šokantis ar sportuojantis, daug laiko praleidžia repeticijose, koncertuose, treniruotėse ar varžybose. Tarkim, meno saviveiklininkai vien repeticijose praleidžia per metus apie 350 valandų, o „Inžinerijos“ dūdoriai – dar daugiau – apie 500 valandų, nes jie ne tik repetuoja ir koncertuoja, bet ir dalyvauja išskilinguose minėjimuose pasitinkant svečius, pagerbimo ceremonijose ir kt.

Vis dėlto meno kolektyvų narių pažangumas net didesnis už bendrąjį: meno kolektyvų – 94 proc., bendrasis instituto – 87,9 proc. Kai „Šiupinio“ konferansjė PCS 4/3 grupės studentą Nerijų Žuką, išlaikiusį sesiją, kaip ir daugelį kitų sesijų, labai gerais pažymiais, paklausė, kas lemia sėkmę, jis atsakė: „– Įprotis nuolat dirbti. Nesuprantu tų, kurių studentiškas gyvenimas prasideda ir baigiasi atėjimu į paskaitas. Nuo pirmo kurso reikia pradėti domėtis arba sportu, arba mokslu, arba saviveikla.

– Bet juk tai papildomas krūvis, argi jis netrukdyt mokymuisi?

– Ne, – sako Nerijus, – darbas išmoko planuoti laiką. Paprastai tie, kuriuos matome scenoje, tie, kurie gilinasi į mokslo paslaptis SMD ir mokymuisi laiko suranda, jie įpratę branginti kiekvieną minutę.

Nerijus – instituto SMD pirmininkas, dirba medžiagų atsparumo ir statybinės mechanikos sekcijose, jo darbas buvo gerai įvertintas

visasąjunginiame studentų mokslinių darbų konkurse“ [4.37, p. 1].

O „Šiupinys“, kuriame elegantiškas, mokantis sukurti gerą nuotaiką Nerijus Žukas vedė programą, balandžio mėnesį Alytuje vykusiame respublikiniame meninių agitbrigadų konkurse laimėjo pirmąją vietą. Ypač pasižymėjo V. Kontrauskas, kurio pasirodymas scenoje iškart sukeldavo šurmulį žiūrovų salėje.

„Šiupinys“ pergalingai žygiavo ir už Lietuvos ribų. Dalyvaudamas 2-ajame Taškento studentų teatrų festivalyje, kuriame pasirodė 38 kolektyvai, tarp jų – iš Lenkijos, Čekoslovakijos, Vengrijos ir VDR, iškovojo laureatų diplomą, gavo prizą kaip linksmiausias teatras.

Po Taškento sekė festivalis Jerevane – „Studentų pavasaris-79“, kur „Šiupinys“ buvo pripažintas geriausiu ir laimėjo pagrindinį festivalio prizą.

Pirmąją vietą ir absoliučiai geriausio mišriojo choro vardą Vilniaus miesto apžiūroje vėl laimėjo „Gabija“.

Buvo tą pavasarį laimėjimų ir moksle. Maskvos energetikos instituto specializuotoje taryboje technikos mokslų daktaro disertaciją „Tiesinių elektrinių signalų laiko mastelio pakeitimas matavimo technikoje“ sėkmingai apgynė VISI Radijo aparatūros technologijos katedros docentas Arkadijus Naidionovas. L. Radzevičius tuomet „Inžinerijoje“ rašė:

„Šios daktaro disertacijos rezultatai daro naują mokslinę kryptį radiotechnikoje ir plačiai taikomi nanosekundinėje matavimo technikoje bei mokslinių prietaisų gamyboje. Pagal gautus rezultatus galima kurti naują aparatūrą nanosekundžių ir pikosekundžių trukmės impulsų formos ir parametrų oscilografavimui. Atlikto darbo praktinė vertė labai didelė.

Dvi daktaro disertacijos Radijo aparatūros technologijos katedroje, respublikinės premijos paskyrimas šios katedros darbuotojams (dr. prof. Z. Vainoris, t. k. doc. S. Štaras, t. k. doc. V. Kirvaitis) – tai nuolat augančio mokslinio potencialo iš radiotechnikos srities mūsų institute rezultatas ir jo įvertinimas“ [4.38, p. 1].

Bene svarbiausias mokslo įvykis 1979 m. Vilniaus inžineriniame institute buvo jau tradicine tapusi sąjunginė mokslinė konferencija „Optimizavimo ir patikimumo problemos statybinėje mechanikoje“.

Konferencijos plenarinis posėdis vyko Meno darbuotojų rūmuose (dabar – Prezidentūra). Į konferenciją atvyko TSRS ir respublikos valdžios atstovai, daug mokslininkų

L. Syrus – prorektorius
vakarinio ir neakivaizdinio mokymo
reikalams 1979–1981

iš Maskvos, Kijevo, Leningrado, Sverdlovsko ir kitų miestų.

TSRS aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministro pavaduotojas, TSRS mokslų akademijos tikrasis narys I. Obrazcovas skaitė pranešimą apie sudėtingų inžinerinių konstrukcijų optimizacijos problemas statybinėje mechanikoje, TSRS MA narys korespondentas V. Bolotinas – apie unikalių sistemų ilgaaamžiškumo prognozavimą pagal stebėjimų rezultatus, prof. A. Čyras – apie statybinės mechanikos raidą Lietuvoje. Vėliau konferencija vyko šešiose sekcijose. Buvo perskaityta ir aptarta 150 mokslinių pranešimų.

Ši konferencija – jau ketvirtoji sąjunginė konferencija, vykusi VISI. Tai buvo didelis lietuvių mechanikos mokslininkų pripažinimas. Svečiai konferencijos organizatorių prof. A. Čyrą vadino „krupnym učionym“ – dideliu mokslininku.

Minėjo VISI dešimtmetį

1979 m. Vilniaus inžinerinį statybos institutą baigė 1 044 žmonės: dieninių skyrių – 712, vakarinių skyrių – 273 ir neakivaizdinių skyrių – 59.

Per pirmąjį VISI veiklos dešimtmetį buvo parengti 7 989 inžinieriai, o per visą savo veiklos laikotarpį, t. y. nuo 1956 iki 1979 m. – 9 786.

Vasarą pagal planą priėmimas buvo numatytas praktiškai toks pat, kaip ir praėjusiais metais – 1 275 žmonės.

1979 m. rudenį Architektūros fakultete studijavo 368 studentai, Automatizacijos fakultete – 679, Mechaninės technologijos fakultete – 1 910, Miestų statybos fakultete – 732, Statybos fakultete – 1 546 ir Statybos ekonomikos fakultete – 1 333. Iš viso Vilniaus inžineriniame statybos institute studijavo 6 568 studentai (visuose skyriuose – dieniniame, neakivaizdiniame ir vakariniame).

1979–1980 mokslo metus Vilniaus inžinerinis statybos institutas pradėjo minėdamas savo savarankiškos veiklos dešimtmetį. Rugsėjo 3 d. iškilmingas VISI 10-mečio minėjimas buvo surengtas Valstybiniame akademiniame operos ir baleto teatre. Apie kelią, kurį nuėjo institutas per tuos metus, kalbėjo rektorius A. Čyras. Sveikino ir šiltus žodžius VISI tarė LTSR rektorių tarybos pirmininkas KPI rektorius prof. M. Martynaitis. Jis pa-

brėžė inžinieriaus atsakomybę, linkėjo jaunimui ryžto ir sėkmės siekiant žinių, naujų mokslo aukštumų. Nuoskaudos dėl praeities nesutarimų jau neliko.

Kalbą perskaitė ir LKP pirmasis sekretorius P. Griškevičius, kurioje gyrė institutą, rektorių A. Čyrą ir, žinoma, draugą Leonidą Brežnevą. Nė vieno žodžio be teksto! Turėjome tikrą lietuviškąją Brežnevą, tik gerai, kad jo dar nereikėjo ramstyti...

Rugsėjo mėnesį į VISI atvyko TSRS aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministras V. Jeliutinas, dalyvavęs Vilniaus universiteto 400 metų jubiliejaus iškilmėse. Jam buvo parodytas institutas, papasakota apie mokymo procesą, elektroninių skaičiavimo mašinų taikymą ir kt.

Garbės svečių knygoje V. Jeliutinas, be kita ko, parašė: „*Malonu buvo pamatyti, kokių puikių rezultatų pasiekė instituto kolektyvas. Kuriant institutą, buvo tikima kolektyvo jėgomis, tačiau rezultatai viršijo mūsų viltis, buvo padaryta daugiau, greičiau ir geriau, nei mes laukėme*“ [4.39, p. 2].

V. Jeliutinas VISI muziejuje

1979 m. buvo baigta antrojo laboratorinio korpuso statyba. Jame įsikūrė Statybos fakulteto profilinės katedros ir jų laboratorijos bei Architektūros fakulteto Pastatų konstrukcijų katedros Šiluminės technikos laboratorija.

Kai 1975 m. pasibaigė karas Vietname, pasaulyje ramybės nepadaugėjo. Vyko karai Lotynų Amerikoje, Afrikoje, arabų žemėse, Azijos žemyne, bet tai atrodė toli nuo mūsų ir faktiškai mus tai mažai jaudino. Prie tokių įvykių buvome pripratę. Bet 1979 m. žiemą prasidėjo įvykiai, kurie sujaudino ir Lietuvos žmones.

1979 m. gruodžio 31 d. sovietinė kariuomenė staiga įsiveržė į Afganistaną. Prasidėjo karas, kuris truko visą dešimtmetį. Daug lietuvių jaunuolių, tarnavusių sovietinėje armijoje, buvo pasiųsti į kraštą, kuriame turėjo kautis nežinia kam ir kodėl. Žmonių nerimą didino ir tai, kad į kariuomenę patekę jaunuoliai buvo potencialios beprasmės ir žiauraus karo aukos. Sovietai tikėjosi greitos pergalės ir apsiriko. Netrukus rusai, kaip kažkada anglai, suprato, kad afganų tautos neįmanoma giežtai kontroliuoti. Praėjus keleriems metams, Afganistano karas tiesiogiai palietė ir VISI.

Afganistano karas dar labiau skurdino instituto galimybes. Nedidėjo finansavimas, dar prasčiau buvo tiekama laboratorinė įranga, sulėtėjo statybų darbai.

Svarstant 1979 metų mokslo darbų ataskaitą, VISI taryboje pranešimą skaitė laikinai ėjęs mokslo reikalų prorektorius pareigas prof. A. Čižas. Jis pakeitė į mokslinę stažuotę išvykusį JAV G. Marčiukaitį.

1979 m. VISI mokslininkai atliko darbų už 1 710 tūkst. rub., iš kurių ūkiskaitinių – 1 680 tūkst. rub. Buvo paduotos 46 paraiškos išradimams, gauti 22 teigiami sprendimai.

Buvo išleista 800 leidinių, tarp jų – penkios mokslinės monografijos, aštuoni mokslo darbų rinkiniai, paskelbti 396 moksliniai straipsniai, iš jų dešimt – užsienio spaudoje. Surengta jau minėtoji sąjunginė statybinės mechanikos mokslinė konferencija, o be to, dar ir reikšmingas sąjunginis simpoziumas – „Konstrukcijų elementų mažaciklis nuovargis“.

1980 m. vasario 6–8 d. Maskvoje vyko sąjunginis, o kovo 28 d. Kaune – respublikinis aukštųjų mokyklų darbuotojų pasitarimai, kuriuose kalbėta, kaip pagerinti rengiamų specialistų kokybę. Apie tai VISI tarybos posėdyje papasakojo rektorius A. Čyras.

Rektorius reikalavo „*taip pertvarkyti studijas, kad įgytos žinios duotų galimybę ne tik adaptuotis prie naujų darbo sąlygų, bet ir kūrybiškai plėsti savo profesines žinias. Inžinieriaus profesinis paruošimas vykdomas, įvaldant reikiamą kiekį fundamentalių disciplinų, taip pat specialių, susietų su konstravimu ir gamyba. Reikia pažymėti, kad per pastaruosius dešimtį metų Institutas sėkmingai organizavo mokymo procesą, susietą su fundamentaliųjų*

disciplinų, kurių pagrindą statybinio profilio specialybėms sudaro matematika ir mechanika, taip pat specialių konstruktorinių, kaip gelžbetoninės, metalinės ir kitos konstrukcijos, naujovišką pateikimą. Šis naujoviškumas rėmėsi plačiu elektroninės skaičiavimo technikos panaudojimu. Drąsiai galima teigti, kad mūsų išleidžiamų statybos inžinierių konstruktorinis paruošimas neatsilieka ne tik nuo geriausių mūsų šalies aukštųjų mokyklų, bet jis prilygsta pažangiausiems pasauliniams inžinieriaus paruošimo standartams“ [4.40, p. 2].

Bet vis dėlto rektorius teigė, kad netenkina inžinierių statybininkų parengimas gamybiniam darbui, kad juos rengiant reikia sustiprinti technologijų, darbo organizavimo ir ekonomikos žinias.

Rektorius gyrė VISI katedras, kuriose išryškėjo mokslo ir mokymo vienovė. Jis šiuo klausimu pažymėjo Gelžbetoninių konstrukcijų, Kelių, Miestų statybos, Medžiagų atsparumo, Statybinės mechanikos ir Radijo aparatūros katedras. Norėdamas „pralinksminėti“ auditoriją, A. Čyras pacitavo ištrauką iš P. Griškevičiaus Kaune perskaityto pranešimo:

„Kiekvieno visuomenės mokslų dėstytojo pareiga – argumentuotai, įtikinamai atskleisti nepaprastą marksistinės-lenininės teorijos turiningumą ir didžią kuriamąją jėgą, didžiulį Tarybų Sąjungos Komunistų partijos Centro komiteto, draugo Leonido Brežnevo indėlį toliau vystant šią teoriją šiuolaikinėmis sąlygomis, aktyviai siekti, kad kiekvienas studentas įgytų kuo daugiau įgūdžių pritaikyti savo socialines-politines žinias praktikoje. Deja, nors ir nedažnai, tačiau vis dar pasitaiko studentų neigiamo elgesio faktų, kurie rodo, jog įgytos žinios dar netapo teigiamais įgūdžiais“.

Na, ir savo pranešimo pabaigoje rektorius išreiškė įsitikinimą, kad kolektyvas padarys viską, kad aukščiau pakiltų mūsų veikla, kad aktyviau įsijungsime, ..., atiduosime visas jėgas ir t. t.

Suprantama, galėjo būti linksma, jei nebūtų liūdna. Realus gyvenimas teigė ką kita, nei su patosu skaitomi pranešimai.

1980 m. prasčiau atrodė ir meno kolektyvai. „Inžinerijos“ orkestras Dainų šventėje tebuvo trečias, tautinių šokių ansamblis, dabar jau vadinamas „Vingiu“ (buvo siūlomas ir „Žaros“ vardas), užėmė 5-ąją vietą, o „Gabijos“ choras – tik šestąją. Labai kritikuotas Estetikos katedros darbas.

Paguoda galėjo būti puikus šiupiniečių pasirodymas Novovoroneže estradinių

miniatiūrų teatrų festivalyje bei Statybos ekonomikos fakulteto studento G. Rakausko vadovaujamo VISI instrumentinio ansamblio iškovotas laureato diplomą Kaune įvykusiame estradinių kolektyvų konkurse „Gintarinė triūba“.

1980 m. VISI baigė studijas ir gavo inžinieriaus diplomus 1 006 jaunuoliai ir merginos, o į institutą studijų buvo priimti 1 275 žmonės: į dienes studijas – 850, į vakarines – 235 ir neakivaizdines – 69.

1980 metai Vilniaus inžineriniam statybos institutui pažymėtini ir tuo, kad buvo išleistas 10 000-asis absolventas. Specialistų rengimo dinamika 1970–1980 metus pateikta lentelėje.

Vasarą 850 VISI studentų dalyvavo studentų statybinių būrių darbuose ir atliko darbų už 2,3 milijono rublių.

Gražų laimėjimą pasiekė VISI moterų tinklinio komanda, laimėjusi 1980 metų Lietuvos studentų spartakiadoje.

1980–1981 mokslo metų pradžioje VISI buvo 488 etatiniai dėstytojai, kurie dirbo 39 katedrose. Dirbo 11 profesorių daktarų, 3 profesoriai ir 234 docentai.

Architektūros fakultete buvo Architektūros, Dailės, Gyvenviečių planavimo ir tvarkymo bei Pastatų konstrukcijų katedros.

Statybos fakultete buvo Matematikos, Medžiagų atsparumo, Statybinės mechanikos, Gelžbetoninių konstrukcijų, Statybos darbų technologijos, Pagrindų ir pamatų bei Metalinių konstrukcijų katedros.

Statybos ekonomikos fakultete buvo Statybos ekonomikos, Statybos organizavimo ir valdymo, Statybinių medžiagų ir Chemijos katedros.

Miestų statybos fakultete buvo Miestų statybos, Kelių, Geodezijos, Hidraulikos ir Fizikos katedros.

Mechaninės technologijos fakultete buvo Metalų technologijos, Automobilių transporto, Mašinų gamybos technologijos, Mašinų teorijos, Pramonės ekonomikos, Braižybos bei Taikomosios matematikos ir mechanikos katedros.

Automatizacijos fakultete buvo Radijo aparatūros technologijos, Elektrotechnikos ir Elektros pavarų katedros.

Institutą vis dažniau aplankydavo svečiai iš Vokietijos (VDR). Rugpjūtį buvo atvykęs Veimaro aukštosios architektūros ir statybos mokyklos rektorius dr. Fuchsas, o spalio mėnesį – VDR valstybės tarybos pirmininko pavaduotojas M. Gerlachas.

Dažnai svečiai, kviesti ir nekviesti, vyko ir iš Maskvos. Tenka pripažinti, kad bendradarbiavimas su Maskvos inžinerinio statybos instituto žmonėmis buvo nuoširdus ir naudingas. Kai lapkritį Vilniaus inžineriniame statybos institute vyko MISI dienos, vyko daug gražių renginių. Vilniečius ypač sužavėjo MISI dramos studijos spektaklis, parodytas bendrabučių aptarnavimo bloko salytėje. Maskviečiai parodė rusų klasiko A. Čechovo dramą „Dėdė Vania“ ir sulaukė didelio pasisekimo.

Maskviečių delegacijos vadovas MISI prorektorius E. V. Šilovas daug metų buvo MISI ir VISI bendradarbiavimo „stuburas“. Daugiausia jam padedant nuolat augo atskirų katedrų mokslininkų asmeninių ryšių plėtra, ir tie ryšiai intensyvėjo.

Toliau stiprėjo Skaičiavimo centro darbas. Turėdamas keturias skaičiavimo mašinas („Minsk-22“, „Minsk-32“ ir dvi mašinas EC-1022) centras dirbo ne tik mokymo procesui, bet ir kūrė informacinę sistemą (AIS) mokymo procesui valdyti. 1981 m. pradžioje jau veikė keli AIS posistemiai. Posistemių „Abiturientas“ buvo apdorojami stojančiųjų į institutą duomenys ir stojamųjų egzaminų rezultatai. Posistemių „Sesija“ buvo apdorojami egzaminų sesijos rezultatai. Buvo parengti dar du posistemiai: „Lankomumas“ ir „Studentų kadrai ir kontingentas“. Buvo ir dėstytojų akademinio krūvio skaičiavimo naujienų. Buvo parengta programa tokiems apskaičiavimams su ESM atlikti.

1980 m. lapkričio 20 d. Vilniaus inžineriniame statybos institute buvo įsteigtas Kvalifikacijos tobulinimo fakultetas. Buvo numatyta, kad jame kels kvalifikaciją vadovaujantieji inžinerijos ir technikos darbuotojai iš statybos, transporto ir projektavimo organizacijų. Dekanu buvo paskirtas V. Krušinskas.

Lapkričio 24 d. VISI rektorate, svarstant užsienio mokslinių stažuotčių ir komandiruočių efektyvumą, buvo pažymėta, kad 1976–1980 m. mokslinėse stažuotėse bei komandiruotėse užsienyje pabuvojo 10 dėstytojų: R. Podagėlis – Italijoje, A. Jurkša – Anglijoje, J. Nagevičius – Prancūzijoje, A. Kaminskas – Anglijoje, J. Atkočiūnas – Lenkijoje, V. Stragys – Norvegijoje, A. Kvedaras – Anglijoje, A. Valentinavičius ir A. Čyras – Vokietijos Federacinėje Respublikoje.

1980 m. VISI mokslininkai atliko užsakomųjų mokslo-tiriamųjų darbų už 1,734 milijono rublių, gavo 40 autorinių išradimų pažymėjimų. Mokslinius biudžetinius ir

ūkiskaitinius darbus vykdė 328 VISI mokslininkai.

1980 m. VISI išleido 557 leidinius, iš jų 6 monografijas, 9 mokslo darbų rinkinius. 399 instituto mokslininkų straipsniai buvo publikuoti moksliniuose žurnaluose bei rinkiniuose. 59,2 % mokslinio pedagoginio personalo turėjo mokslinius laipsnius ir vardus.

Gražūs studentų ir dėstytojų laimėjimai

1981 m. sausio 4 d. rektorius A. Čyras paskelbė įsakymą „Dėl stažuotės vadovų paskyrimo“. Stažuotės vadovai buvo paskirti jauniems specialistams, 1980 m. baigusiems aukštąsias mokyklas ir paskirtiems dirbti į VISI. Pažymėtina, kad tarp jų buvo Gediminas Vagnorius, ilgainiui tapęs Lietuvos Ministru Pirmininku, Birutė Tamulaitienė – dabartinė VGTU Tarpautinių studijų centro direktorė, Alfredas Laurinavičius – dabar VGTU Kelių katedros vedėjas, Juozas Valivonis – dabar VGTU Gelžbetoninių konstrukcijų katedros docentas ir t. t.

1981 m. kovą vykusiam studentų mokslinių darbų respublikiniame konkurse daugelis VISI studentų pelnė įvairius diplomus ir apdovanojimus. Tai Statybos fakulteto studentai G. Kaklauskas, M. Šneiderova, R. Baušys, A. Šapalas, V. Palčiauskas, J. Rimkevičius, R. Kliukas, V. Beručka, V. Galvanauskas, S. Šutovas, V. Klimašauskas; Architektūros fakulteto studentai D. Šarakauskas, A. Navidauskas, A. Satkūnaitė, P. Petrauskaitė; Mechaninės technologijos fakulteto studentas J. Panamariovas ir kt.

Kovo mėnesį Baku vyko 1980 metų laidos architektūros specialybės diplomantų sąjunginis darbų konkursas. Ir vėl gražiai pasirodė VISI absolventai. I laipsnio diplomus gavo S. Plungė už darbą „Klaipėdos senamiesčio turgaus rekonstrukcija“ (vadovas G. Baravykas), A. Laurinavičius – „Krematoriumas Vilniuje“ (vadovas R. Dineika), J. Bombliuskas – „Visuomeninis gyvenamasis kompleksas N mieste“ (vadovas A. Nasvytis).

1981 metai buvo VISI meno kolektyvų ypatingo suklestėjimo metai.

1980 metų geriausiais VISI išradėjais buvo pripažinti Antanas Kavolėlis ir Bronius Spruogis – abu Mašinų teorijos katedros docentai.

VISI mokslininkų 1980 metų laimėjimus vainikavo tai, kad profesoriai Aleksandras Čyras ir Antanas Kudzys buvo išrinkti Lietuvos mokslų akademijos nariais korespondentais.

11-ojoje VISI SMD konferencijoje buvo perskaityti net 875 pranešimai, o 16 jų – paskelbti spaudoje.

Pirmąjį koncertą surengė tik ką susikūręs instituto folklorinis ansamblis, kurio meno vadovu buvo Evaldas Vyčinas.

Labai populiarius tapo miniatiūrų teatras „Šiupinys“, vokalinė instrumentinė grupė „Hiperbolė“, ansamblis „Saulės laikrodis“.

Apie 1981 metų VISI miniatiūrų teatro programą kovą „Inžinerija“ išspausdino J. Erlicko, ilgainiui tapusio vienu žymiausių lietuvių humoristu, straipsnį „Koks šiupinio skonis?“. Jis rašė: „<...> Iš kitų panašaus pobūdžio kolektyvų VISI studentai išsiskiria jaunystės entuziazmu, naujų išraiškos formų ieškojimais, įdomiais bandymais į vientisą meninį audinį pinti tekstą, šiuolaikinių ritmų muziką, dainą ir šokį, šviesos bei garso efektus <...>. Didesnį dėmesį vertėtų skirti moralinėms problemoms, žmonių tarpusavio santykiams, kadangi daugumos trūkumų šaknys slypi būtent čia <...>. Teatro kolektyvas turi tikrai įdomių aktorių, moka scenoje gyventi, sugebančių net iš labai įdomios medžiagos sukurti įsimenančius personažus“ [4.41, p. 1].

VISI studentų iniciatyva buvo organizuojami tarptautiniai jaunimo muzikos festivaliai „Opus“. 1981 m. festivalio „Opus 81“ laureatu tapo „Hiperbolė“, apie kurią kompozitorius L. Vilkončius rašė, kad ji „<...> buvo vienintelis kolektyvas, papirkęs visapusiškumu. Jokių priekaištų negalėjome padaryti ansamblio vokalistams, labai gerai reikia vertinti ansamblio garso režisieriaus darbą, jie moka dirbti su šviesom“ [4.42, p. 2].

Festivalyje „Opus 81“ nedalyvavo kitas instituto ansamblis – „Saulės laikrodis“, bet jam L. Vilkončius taip pat negailėjo gražių žodžių: „<...> kito tokio kolektyvo, atrodo, nepublikoje neturime. Ansamblis eina savo keliu,

G. Vagnorius – studentas

jo muzika verčia žmones mąstyti. Ansamblio kūrinuose daug jauno, gaivaus. Jų kūryboje džiazroko muzikai panaudojamos simfoninės muzikos išraiškos priemonės“ [4.42, p. 2].

Džiaugėsi laimėjimais ir sportininkai. VISI krepšinio rinktinė „Inžinerija“ iškovojo teisę kovoti Lietuvos pirmenybių I lygoje. Ta pati komanda svečiavosi Maskvoje ir laimėjo 81:78 prieš MISI rinktinę.

Balandžio pradžioje įvyko jau penktosios tradicinės Architektų dienos. Nuo bendrabučių iki centrinių rūmų žygiavo studentų kolona, pasipuošusi įvairiaspalvėmis vėliavomis ir plakatais. Prie rūmų studentus pasitiko Architektūros fakulteto dekanas prof. A. Spelskis. Tų dienų metu buvo įvairių atrakcionų, koncertų, vyko paroda, plakato konkursas, humoro vakaras, mugė. Dalyviai vaišinosi sūriu, kepta duona. Renginio metu tarp studentų buvo daug fakulteto dėstytojų. Studentai išrinko populiariausią fakulteto dėstytoją. Juo tapo žinomas architektūros istorikas docentas Stasys Abramauskas.

Kad būsimieji absolventai rengiami Vilniaus inžineriniame statybos institute daugiausia kokybiškai, parodė VII sąjunginės olimpiados „Studentas ir mokslo bei technikos pažanga“ respublikinio turo rezultatai. VISI tapo fizikos (ne specialistų), užsienio kalbų (ne specialistų) ir medžiagų atsparumo konkursų komandinės įskaitos nugalėtojais. Šiame konkurse I vietą laimėjo VISI Mechaninės technologijos fakulteto II kurso studentas Algimantas Kondrusevičius, o Elektrotechnikos konkurse pirmas buvo taip pat šio fakulteto, bet III kurso studentas Egidijus Staškus.

Ne vienas tokių olimpiadų laimėtojas, baigęs studijas, tapdavo žinomu Lietuvos inžinieriumi. Minėtasis A. Kondrusevičius, keliolika metų dirbęs gamybinėse ar verslo įmonėse, nuo 2001 m. yra Lietuvos nacionalinės vežėjų automobiliais asociacijos „Linava“ prezidentas.

Kasmet vis dažniau į VISI užsukdavo svečiai iš Vakarų. Iš Kanados atvyko Gediminas Kurpis, iš JAV – Povilas Ričardas Abelkis. Jie skaitė paskaitas savo srities mokslo klausimais.

Net tris mėnesius institute viešėjo Čikagos firmos „Sargent and Lundy Engineers“ atstovas – skaičiavimo technikos specialistas Antanas Dundzila.

Buvo svečių ir iš Veimaro. Tai Aukštosios architektūros ir statybos mokyklos dėstytojai Uta Hahn ir Klaus Ahner, bibliotekos direktorius J. Schild.

VISI studentai 1979 m. festivalyje OPUS

Lietuviai mokslininkai iš Amerikos lankėsi „Tėviškės“ draugijos kvietimu. Tai jau buvo šioks toks langas į Vakarus, nes teko išgirsti nemažai naudingos profesinės informacijos. Bet, gink Dieve, jokios politikos!

Norint bendradarbiauti su vadinamaisiomis liaudies demokratijos šalimis, reikėjo Maskvos leidimo. 1981 m. balandžio 9 d. TSRS aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerijos įsakymu Nr. 381 Vilniaus inžinerinis statybos institutas gavo leidimą pasikeisti studentų grupėmis, atlikti pažintinę praktiką su Bratislavos slovakių aukštąja technikos mokykla (10 studentų), su Veimaro aukštąja architektūros ir statybos mokykla (20 studentų) ir su Pečo inžineriniu statybos institutu (10 studentų).

Gegužę VISI centrinių rūmų rektorato aukšte Architektūros fakulteto doc. Alfonsas Keturka surengė savo akvarelių parodą. Išpūdingų akvarelių pasižiūrėti į 5-ąjį rūmų aukštą plūdo gausūs studentų, dėstytojų, darbuotojų būriai. Apie A. Keturkos akvareles tuometinis VISI Estetikos katedros vedėjas docentas, dabar Pedagoginio universiteto rektorius, akademikas, profesorius Algirdas Gaižutis rašė, kad A. Keturka „<...> turėtų aktyviau dalyvauti respublikinėse akvarelistų

Su „Šiupinio“ vadovu R. Karveliu Meno tarybos nariai (iš kairės): A. Gaižutis, I. Aleksaitė, R. Karvelis, H. Kobeckaitė, J. Žekevičius, A. Nakas

parodose, tuo labiau, kad jo kūriniai nereikalauja jokių išlygų ar nuolaidų. Jie profesionalūs, saviti ir subtilūs“ [4.43, p. 2].

Daug įdomių pranešimų parengė studentai – XII VISI SMD konferencijos dalyviai. 905 pranešimų autoriais buvo 1415 studentų. Geriausiais darbais įvardinti: geodezijos sekcijoje S. Žvirblio „Fotokamerų kalibravimo metodikos tyrimas“ (vad. A. Žalnieriukas), architektūros sekcijoje – A. Trimonio „Kai kurios naujausios architektūros kryptys“ (vad. V. Dičius), pramonės ekonomikos sekcijoje – I. Tarasevičiaus ir S. Eičaitės „Visuomeninio transporto raidos analizė Vilniuje“ (vad. I. Butkevičius) ir t. t.

Tą pačią gegužę buvo pasirašyta bendradarbiavimo sutartis su Bresto inžineriniu statybos institutu. Sutartyje buvo numatyta reguliariai keistis dėstytojais ir mokslininkais, bendradarbiauti mokslo tiriamųjų darbų srityje, keistis mokymo planais, programomis, moksliniais straipsniais, vadovėliais ir mokomosiomis priemonėmis, bendradarbiauti, ugdant jaunuosius mokslininkus. Kas 2–3 metai VISI ir BISI planavo rengti aukštųjų mokyklų savaites, kurių metu organizuoti mokslines konferencijas, pasitarimus, simpoziumus, skaityti pranešimus aukštosios mokykloms aktualiais moksliniais ir pedagoginiais klausimais ir t. t.

Bet praktiškai ta sutartis buvo realizuojama labai silpnai, merdėjo. Ilgainiui ryšių ir nebeliko.

1981 m. VISI parengė 1 030 aukštos kvalifikacijos specialistų: architektūros specialybės – 73, pramoninės ir civilinės statybos – 344, miestų statybos – 41, automobilių kelių – 42, taikomosios geodezijos – 43, statybos ekonomikos – 120, automobilių transporto eksploatavimo – 22, automobilių transporto – 128, statybos kelių mašinų – 44, suvirinimo įrengimų – 37, mašinų gamybos technologijos – 56, elektros pavarų – 33 ir radijo aparatūros – 47.

Vasarą VISI išsiuntė dirbti į statybinius studentų būrius 860 studentų. Buvo suformuoti 32 būriai: 20 – Lietuvoje, 3 – Smolensko srityje, 2 – Jakutijoje, 1 – Tiumenės srityje, 1 – Stavropolio krašte ir 5 išvyko į užsienį.

Studijuoti į VISI buvo priimti 763 jaunuoliai ir merginos. Stipriausi mok-

sleiviai pagal brandos atestatų rodiklius stojo į Architektūros fakultetą. Jų atestatų vidurkis buvo 4,80. Į Automobilių ir autoūkio bei Statybos ir kelių tiesimo mašinų specialybes stojamųjų atestatų vidurkis buvo 4,72. Nedaug atsiliko miestų statybos specialybė – 4,71. Pirmosios dvi specialybės ilgą laiką abiturientų buvo laikomos prestižinėmis.

Naujųjų – 1981–1982 – mokslo metų atidarymas įvyko Filharmonijos salėje. Viskas vyko jau pagal tradiciniu tapusį scenarijų. Žymiausias tarp svečių – Vilniaus KP pirmasis sekretorius Vytautas Sakalauskas. Jo ir kitų kalbos buvo trafaretinės, nepaliko kokių nors gražių prisiminimų.

Pirmakursiai, vos įžengę į savosios Alma Mater rūmus, tuoj turėjo juos palikti. Jau nuo rugsėjo 3 d. 914 VISI pirmakursių buvo pasiūsti dirbti į kolūkius ir tarybinius ūkius. Tas nelengvas jaunimo darbas buvo vadinamas talkomis. Kolchozinis ir sovietinis ūkis niekaip be studentų negalėjo apsieiti, nors buvo deklaruojama apie „priešakinį tarybinį žemės ūkį“. Tai buvo didelė skriauda studijų procesui ir, be abejo, paveikė rengiamų specialistų kokybę.

Kasmet buvo tobulinamas instituto bibliotekos darbas. 1981 m. rudenį biblioteka turėjo 8 743 nuolatinius skaitytojus, bibliotekos knygų fondas sudarė apie 670 000 egzempliorių. Bibliotekos darbuotojai kūrė tvirtą informacinę bazę – katalogus ir bibliografines kartotekas. Ypač studentai mėgo automatizuotą mokomosios literatūros kartoteką, kuriai sudaryti buvo panaudotas automatinis informacinis įrenginys ACU-50.

Lapkritį VISI surengė mokslo dienas Alytuje. Šiame mieste daugėjo pramonės ir statybos įmonių, todėl buvo siekiama suintensyvinti agitaciją, kad jaunimas stotų studijuoti į VISI. Tokio darbo patyrimas mokė, kad agituoti reikia ne tik moksleivius,

A. Kavolėlis ir B. Spruogis

Dešinėje –
VISI studentų grupė su kuratoriumi
doc. R. Limba kolūkyje

bet ir jų tėvus. Todėl susitikimai vyko ir mokyklose, ir gamybos įmonėse. Prof. A. Čyras, A. Kudzyš, doc. A. Kunčinas, L. Gastila, L. Klimka, V. Liutikas skaitė paskaitas, vyko pokalbiai, koncertavo „Šiupinys“. Renginys buvo gerai organizuotas, buvo aplankytas Eksperimentinis namų statybos kombinas, Šampano ir vyno gamykla, Šaldytuvų gamykla ir kt.

Maloni žinia pasiekė institutą gruodžio pabaigoje. Medžiagų atsparumo olimpiados sąjunginiame ture, įvykusiame 1981 m. gruodžio 16–19 d. Baku, trečiąją vietą užėmė Lietuvos komanda, į kurią įėjo trys mūsų instituto studentai: Algimantas Kondrusevičius (AT 9/2 gr.), Arvydas Ežerskis (AT 9/2 gr.), Gintautas Janulevičius (AK 9/1 gr.).

1981 metams baigiantis pasikeitė kai kurių visuomeninių organizacijų vadovai. Partijos komiteto sekretoriumi tapo A. Kunčinas, profsąjungos Vietos komiteto pirmininku buvo A. Gailius, komjaunimo komiteto sekretoriumi – R. Gudavičius, studentų profkomiteto pirmininku A. Žilionis ir studentų kultūros klubo pirmininku – G. Rakauskas.

Kitų metų pradžioje buvo suvesti 1981 m. mokslo tiriamųjų darbų rezultatai. Mokslo reikalų prorektorius G. Marčiukaičio parengtoje ataskaitoje pažymėta, kad mokslo tiriamąjį darbą dirbo 396 dėstytojai, 4 073 studentai, 13 aspirantų, 67 mokslo tiriamojo sektoriaus inžinerijos ir technikos darbuotojai. Mokslininkai įvykdė 194 temas, gavo 22 išradimų autorinius liudijimus. Geriausi 1981 metų išradimu buvo pripažintas Pa grindų ir pamatų katedros doc. A. Alikonio „Grunto atsparumo kirpimui bandymo aparatas“. Mašinų teorijos katedros kolektyvas pirmavo tarp visų instituto katedrų. Šios katedros docentai A. Kavolėlis ir B. Spruogis buvo ryškūs VISI išradėjų lyderiai, katedros aspirantas V. Turla buvo pripažintas 1981 metų geriausiu jaunučiu instituto išradėju.

Mechaninės technologijos fakulteto mokslininkai pasižymėjo ir TSRS liaudies ūkio pasiekimų parodoje. Už darbą „Dispečerinės kontrolės ir kelevių informacijos automatizuota sistema Vilniaus autobusų stotyje“ Automobilų transporto katedros doc. V. Tilindis buvo apdovanotas TSRS liaudies ūkio pasiekimų parodos aukso medaliu.

Per 1981 m. VISI mokslininkai parengė ir išleido 5 mokslines monografijas, 23 vadovėlius, paskelbė 410 mokslinių straipsnių ir kt.

Instituto mokslininkai įvykdė ūkiskaitinių mokslinio tyrimo darbų už 1,83 milijono rublių. Tai buvo daug mažiau, nei įvykdė KPI (10,1 mln. rub.) ir VU (4,3 mln. rub.). Bet vis dėlto pagal užsakomuosius mokslo tyrimo darbus VISI jau buvo trečiasis respublikoje.

Mokslinio darbo efektyvumui įvertinti buvo taikoma gana sudėtinga vertinimo sistema, bet tik pinigine išraiška. Buvo reiškiamos nuomonės, kad toks formalus mokslinio darbo vertinimas jokių būdu neperteikia tikrosios kai kurių darbų vertės. Abejonių kėlė ir parodyti tūkstančiai mokslinį darbą dirbančių studentų. Žinoma, tarp jų buvo ir rimtų darbų, bet tokie skaičiai buvo „pritemti“, o tai buvo neretas dalykas „brandžiam socializme“.

1982 m. sausio 20 d. įvykusiame VISI tarybos posėdyje buvo svarstoma statybos inžinierių rengimo praktiniam darbui problema. Buvo pažymėta, kad jauni inžinieriai stokoja žinių ir įgūdžių, reikalingų praktiniam darbui ir ypač darbui su žmonėmis. Taryba numatė daugelį priemonių, padėsiančių pagerinti specialistų rengimą šiuo klausimu.

Įdomu pažymėti, kad tame posėdyje buvo keliamas klausimas dėl Statybos technologijos fakulteto įsteigimo, kuriame manyta rengti PCS specialybės inžinierius pagal sustiprintą technologinio-organizacinio rengimo programą. Bet šis sumanymas nei tuomet, nei vėliau nebuvo realizuotas.

1982 m. VISI taryba kiek padidėjo. Ją sudarė 59 žmonės: Aleksandras Čyras, Bronius Sidauga, Gediminas Marčiukaitis, Zenonas Kamaitis, Antanas Alikonis, Viktoras Andriušinas, Kazimieras Antanavičius, Vilhelmas Bagdonas, Juozas Baršauskas, Aldona Blažienė, Vytautas Būda, Algirdas Čižas, Jurgis Dilba, Povilas Dilys, Algirdas Gaižutis, Marijonas Gedgaudas, Zigmantas Jankauskas, Alfonsas Janulis, Pranciškus Juškevičius, Antanas Juzėnas, Antanas Kavolėlis, Stasys Kelminskas, Viktoras Krušinskas, Antanas Krutinis, Borisas Liaudis, Vanda Likienė, Vytautas Liutikas, Daumantas Maciulevičius, Albertas Marcelis, Juozas Mureika, Arkadijus Naidionovas, Algimantas Nakas, Henrikas Nakas, Algimantas Naujokaitis, Povilas Norkus, Juozapas Nemira, Juozas Raslanas, Kazimieras Rukšėnas, Kazimieras Sakalauskas, Vytautas Sakalys, Algimantas Samulevičius, Konstantinas Sasnauskas, Algirdas Seilius, Antanas Spelskis, Bronius Spruogis, Edvardas Stankus, Kazimieras Šapalas, Vaclovas Šeštokas, Jonas Šimkus, Algimantas Šriupša,

A. Alikonis

V. Tilindis

Česlovas Teišerskas, Vytautas Tulevičius, Antanas Urbelis, Zenonas Vainoris, Jurgis Vanagas. Be to, Tarybos nariais buvo partinio komiteto sekretorius Algirdas Kunčinas, profsąjungos Vietos komiteto pirmininkas Albinas Gailius ir komjaunimo komiteto sekretorius Rimantas Gudavičius.

Šios sudėties instituto taryba dirbo gana intensyviai. Posėdžiuose vykdavo karštos diskusijos svarstomais klausimais, nevengta atskirų instituto darbų barų veiklos kritikos, radikalių pasiūlymų darbui gerinti. Tačiau priimti nutarimai gana dažnai likdavo tik popieriuje, kaip ir visos tos griozdiškos šalies mastu.

Institute imta vis daugiau kalbėti apie pedagoginį meistriškumą, buvo organizuojami įvairūs renginiai, imta skelbti daug publikacijų apie moksleivių adaptaciją aukštojoje mokykloje, didaktikos principų diegimą paskaitose, dėstytojo asmenybės įtaką besiformuojančiai studento asmenybei ir kt.

Vasarį instituto laikraštyje buvo rašoma: „Beveik kiekvienoje katedroje yra kelios dėstytojų kategorijos. Yra dėstytojai – švyturiai. Jie

turiningai ir įdomiai dėsto, nes yra ne tik geri savo dėstomo dalyko žinovai, bet ir gerai išmano pedagogikos, didaktikos ir dalyko dėstymo metodikos pagrindus, nuolat domisi jų naujovėmis, taiko jas. Be to, jie aktyviai dirba mokslinį darbą ir pagal galimybes savo mokslinių tyrimų rezultatais papildo (bent informacija apie tuos rezultatus) paskaitas. Yra dėstytojų, gerų savo dalyko žinovų, labai daug dėmesio skiriančių pedagoginės veiklos meistriškumui, nors moksliniame darbe jie ir pasyvūs. Tokia kategorija iš dalies vis dėlto priimtina: aukštoji mokykla šiaip ar taip pirmiausia mokymo įstaiga, o ne mokslo tiriamasis institutas. Trečiai kategorijai priskirtini dėstytojai, kurie yra geri savo dalyko žinovai, labai aktyvūs mokslo tiriamajame darbe, bet mažai rūpinasi savo pedagoginiais sugebėjimais. Toks dėstytojas visada turėtų prisiminti paprasčiausią tiesą: kiekvienos informacijos efektyvumas priklauso ne tik nuo informacijos turinio, bet ir nuo jos perteikimo formos. Pastarosios kategorijos dėstytojų pedagoginio meistriškumo pakėlimas, sudarant galimybes plačiau ir giliau susipažinti su didaktikos ir dalyko dėstymo metodikos pagrindais, įdiegiant įpratimą nuolat domėtis metodikos naujovėmis, yra didžiulis rezervas mokymo lygiui aukštesiose mokyklose kelti, mokymo įtaigumui su efektyvinti“ [4.44, p. 2].

Ir inžinieriai gali būti humanitarais

Pedagoginio meistriškumo klausimams šiandien, deja, skiriama labai mažai dėmesio. Tai neabejotinai neigiamai veikia rengiamų specialistų kokybę. Geras dėstytojas sugeba išdėstyti dalyką moksliškai ir suprantamai, geba sužadinti studento savarankišką mąstymą, realiais pavyzdžiais parodo dėstomo dalyko ryšį su praktika, supažindina su naujovėmis, paskaitose ir pratybose bei seminaruose moka rasti kontaktą su studentais, įtraukia juos į polemiką vienu ar kitu klausimu. Studentai tokiam dėstytojui paprastai nereikia pretenzijų dėl jo didelio reiklumo per egzaminus ar įskaitas, nes gerai išdėstytas kursas paprastai sukelia studentui reikmę gerai pasirengti ir atsiskaityti už jį.

Aukštojo mokslo istorija atskleidžia mums daug puikių dėstytojų, kurių pedagoginė veikla paliko ryškių pavyzdžių. Galima paminėti kai kuriuos iš jų, rengusių inžinierius: Vytauto Didžiojo universitete – profesorai Steponas Kairys, Kazimieras Vasiliaus-

kas; Kauno politechnikos institute – Jonas Matulionis, Vytautas Klimavičius, Izidorius Liesis, Kostas Dirgėla; KPI Vilniaus filiale ir VISI – Aleksandras Čyras, Judelis Charitas, Antanas Kudzys, Kazimieras Antanavičius, Vaclovas Šestokas, Vytautas Liutikas ir kt.

Aukštesiose technikos mokyklose visuomet jaučiamas humanitarinių dalykų alkis. Gal todėl ir Vilniaus inžineriniame statybos institute studentai ir dėstytojai mielai dalyvaudavo įvairiuose ugdančius tauresnę asmenybę renginiuose, grodavo, dainuodavo ar šokdavo meno saviveiklos kolektyvuose. Buvo institute ir tarnaujančių literatūros mėžai. Apie tai rašė „Inžinerijoje“ doc. Vytautas Būda.

Rusų ir lietuvių kalbų katedros dėstytojas Vytautas Blinkevičius jau nuo 1947 m. rašė eilėraščius. Jo žodžiais dainų parašė kompozitoriai K. Belozaras, K. Kaveckas, J. Karosas, A. Raudonikis, V. Barkauskas ir kt. V. Blinkevičiaus eilės buvo spausdintos

H. Kobeckaitė

„Literatūroje ir mene“, „Genyje“. Jis yra išvertęs Puškino, Ševčenkos, Rilės eilių, Antokolskio pjesę „Apie tuos, kurie myli“.

V. Blinkevičiaus profesija – rusų kalbos dėstytojas, o VISI Braižybos katedros vyr. dėstytojas Linas Broga – 1951 metų KPI absolventas, kelių inžinierių. L. Broga jau mokykloje rašė eilėraščius, o studijų metais ėmė versti į lietuvių kalbą Jurgį Baltrušaitį. L. Broga, nepaisant didelio pedagoginio krūvio, išvertė ir 1973 m. išleido du J. Baltrušaičio eilėraščių rinkinius – „Žemės laiptai“ ir „Kalnų takas“. Ypač L. Brogą išgarsino Rytų poezijos vertimai: jis išvertė Omaro Chajamo „Rubajatus“, Hafizo „Gazeles“ ir kt.

Vertimais iš prancūzų kalbos garsėjo Užsienio kalbų katedros vyr. dėstytojas Algimantas Gudaitis. Jis išvertė septynis prancūzų literatūros kūrinius – E. Triolės romaną „Lunaparkas“, Ch. Semprūno „Didžiosios kelionės“ ir kt. A. Gudaitis išvertė iš italų kalbos Džovanjolio romaną apie Romos vergų sukilimo vadą Spartaką ir kt.

Filosofijos katedros docentė Halina Kobleckaitė garsėjo Rytų tautų literatūros vertimais. Ji išvertė azerbaidžianiečių rašytojo M. Huseino romaną „Nesantaika“, kazachų rašytojo A. Nurpeisovo trilogiją „Kraujas ir prakaitas“, uzbekų rašytojų A. Muchtaro romaną „Laikas ir likimai“, G. Guliamo „Padaužos“, O. Jokubovo romaną „Sąžinė“ ir kt.

Užsienio kalbų katedros anglų kalbos dėstytoja Leticija Rakauskienė rašė satyrines miniatiūras. Jas skelbė „Jaunimo gretos“, „Inžinerija“. Dideli nuopelnai jai priklauso ir dėl VISI miniatiūrų teatro „Šiupinys“ sėkmės. Tai ji parašė „Šiupinys 80“ ir „Šiupinys 81“ programas, kurių „Aktualus turinys ir šmaikštus žodis šiam kolektyvui pelnė visos respublikos pripažinimą. O tai didelis ir Leticijos Rakauskienės nuopelnas, nes ji – šių koncertų koautorė“ [4.45, p. 2].

Užsienio kalbų katedros dėstytoja (dabar katedros vedėja) Laima Kitkauskienė skelbė straipsnius lietuvių kalbos mokslo, ypač vaikų pedagogikos klausimais, yra laimėjusi moterų žurnalo literatūrinę premiją.

V. Būda pažymėjo, kad institute yra ir daugiau technikos mokslų specialistų, turinčių polinkį į literatūrą, bet kurie droviasi pateikti savo kūrybą plačiajai visuomenei. Vienas tokių – Miestų statybos fakulteto docentas Antanas Ražinskis, rašantis eiles, bet pasitenkinantis tik instituto auditorija.

Na, o minėtasis „Šiupinys“ 1982 m. kovą džiaugėsi jų nuoširdaus darbo įvertinimu. Jam buvo suteiktas liaudies teatro vardas. Tai buvo visų šiupiniečių, ir ypač meno vadovo Rimgaudo Karvelio bei kolektyvo entuziastingosios kuratorės – Vidos Kazlauskienės (Montvilienės) didelis laimėjimas.

Balandį Vilniuje vyko tradicinis festivalis „Opusas“. Šiame tarptautiniame festivalyje vėl dalyvavo „Hiperbolė“. Šį kartą ji pasirodė silpniau. Muzikologas L. Šaltenis rašė: „Hiperbolei“ „Opuse“ šiais metais nepasisekė ta prasme, kad ansamblis visai neseniai koncertavo Sporto rūmuose, ir daugeliui jo programa jau buvo girdėta. O juk visada traukia tai, kas nauja, negirdėta. Ansamblis išsiskiria rimtu darbu, apgalvotomis kompozicijomis, geru instrumentų valdymu. Silpnoji „Hiperbolės“ vieta – vokalas. Daugiau dėmesio reikėtų skirti ir konferansjė tekstui“ [4.46, p. 1].

1982 m. TSRS gynybos ministras išleido įsakymą dėl karinės prievolės. Nuo 1983 metų pirmą kursą baigę studentai, buvę tinkami karinei tarnybai, turėjo būti pašaukti į sovietinę armiją dviem arba trimis metams. Atlikę tarnybą galėjo grįžti studijuoti toliau. Tai gerokai sujaudino jaunimą, būsima studijų proceso sumaištis kėlė naujų būsimų rūpesčių profesūrai.

Visi suprato, kad studijų pertraukimas tokiu ilgam laikotarpiui padarys įtaką specialistų rengimo kokybei, nes nemažai bus primiršta, ne visi, pradėję studijas ir atitarnavę armijoje, sugrįš į institutą. O ir sugrįš studijuoti ne vienu metu – vieni anksčiau, kiti – vėliau. Teks rengti papildomus užsiėmimus, kai ką teks pakartoti. Gali likti neatsiskaičiusiųjų už pirmąjį kursą. Ką gi teks su jais daryti? Žodžiu, laukė rimtas studijų proceso išbandymas, nieko gero nežadantis nei studentams, nei dėstytojams. Bet Afganistano karas buvo lyg nepasotinamas drakonas, reikalaujantis vis daugiau ir daugiau aukų. Sovietinei armijai ėmė trūkti ir kareivių, ir karininkų.

1982 m. vasarą VISI baigė ir inžinieriaus diplomus gavo 1 024 jaunuoliai ir merginos. Ir tolesnius kelerius metus išleidžiamųjų skaičiai praktiškai nekito. Sąstingis pasiekė savo piką.

Architektūros specialybę baigė 75, PCS – 332, miestų statybos – 37, autokelių – 39, taikomosios geodezijos – 39, statybos ekonomikos – 119, autotransporto eksploataavimo – 24, automobilių transporto – 141, statybos kelių mašinų – 24, suvirinimo įrengimų – 40, mašinų gamybos technologijos –

V. Blinkevičius

L. Broga

J. Rudalevičius

66, elektros pavarų – 28, radijo aparatūros technologijos – 60 žmonių.

Nuo 1982–1983 mokslo metų priimti studijuoti buvo planuota: į dieninį skyrių – 850, į vakarinį – 325 ir į neakivaizdinį – 175, iš viso 1 350 studentų. Tiek ir priimta.

Tą vasarą, kaip ir ankstesniais metais, gerai pasirodė VISI statybiniai būriai. Kartu su Kauno medicinos institutu respublikoje jie buvo antri. Kaip minėjome, statybiniai būriai iškeldavo gabius darbų organizatorius, kurie ilgainiui padarydavo puikią profesinę karjerą. 1982 m. vasarą labai gerai dirbo Lietuvos studentų statybinis būrys Jakutijoje, kuriam vadovavo VISI Statybos valdymo ir organizavimo katedros asistentas Jonas Rudalevičius. Vėliau jis tapo mokslų kandidatu, docentu, o dabar – Jo Ekscelencija Jonas Rudalevičius – Lietuvos Respublikos nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius Austrijos Respublikoje, Slovėnijos Respublikoje, Slovakijos Respublikoje ir Kroatijos Respublikoje.

Gelžbetonininkų laimėjimai

1982–1983 mokslo metus Vilniaus inžinerinis statybos institutas pradėjo turėdamas 6 fakultetus, kuriuose buvo 39 katedros.

Architektūros fakultete buvo Architektūros, Dailės, Gyvenviečių planavimo ir tvarkymo bei Pastatų konstrukcijų katedros. Automatizacijos fakultetas turėjo 3 katedras: Elektrotechnikos, Elektros pavarų ir Radijo aparatūros technologijos.

Mechaninės technologijos fakultete buvo Automobilių transporto, Braižybos, Mašinų gamybos technologijos, Mašinų teorijos, Metalų technologijos, Pramonės ekonomikos bei Taikomosios matematikos ir mechanikos katedros.

Miestų statybos fakultete buvo Fizikos, Geodezijos, Hidraulikos, Kelių ir Miestų statybos katedros.

Statybos ekonomikos fakultete buvo Chemijos, Statybinių medžiagų, Statybos ekonomikos bei Statybos valdymo ir organizavimo katedros.

Statybos fakultete veikė Gelžbetoninių konstrukcijų, Matematikos, Medžiagų atsparumo, Metalinių konstrukcijų, Pagrindų

ir pamatų, Statybos darbų technologijos ir Statybinės mechanikos katedros.

Bendrosios katedros buvo 9: Estetikos, Filosofijos, Fizinio lavinimo, Karinio parengimo, Mokslinio komunizmo, Politinės ekonomijos, Rusų ir lietuvių kalbų, TSKP istorijos bei Užsienio kalbų.

Spalį visose Lietuvos aukštosiose ir specialiosiose vidurinėse mokyklose baigiamųjų kursų studentams ir moksleiviams buvo įvestas naujas kursas – „Socialistinės visuomenės internacionalizacijos procesai“. Per metus tam buvo skirta po 24 valandas užsiėmimų, paskui reikėjo laikyti diferencijuotą įskaitą. Šis kursas turėjo tikslą intensyviau rusinti jaunimą, nes Kremlius jautė, kad respublikose vis daugiau stiprėja tautiškumo dvasia. Įsakymą Nr. 476 dėl šio kurso įvedimo LTSR aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerija išleido 1982 m. spalio 10 d., o lygiai po mėnesio baigėsi brežnevinė era. Leonidas Brežnevas mirė 1982 m. lapkričio 10 d. Valdžios pranešimas skelbė „*Leonido Brežnevo – didžiojo Lenino žygio tęsėjo, karšto kovotojo už taiką ir komunizmą – vardas visada bus gyvas tarybinių žmonių ir visos pažangiosios žmonių širdyse*“ [4.47, p. 1]. Visa tai skambėjo, švelniai sakant, tragikomiškai.

Metų pabaigoje institute buvo įkurta Pedagogų draugija. Jos tarybos pirmininku išrinktas pedagogikos mokslų daktaras Vytautas Šernas. Draugija, vadovaujama V. Šerno, nuveikė daug gražių darbų.

1982 m. pabaiga vėl buvo reikšminga VISI mokslininkams. Vadovėlio „Gelžbetoninės konstrukcijos“ autoriai – profesorius Antanas Kudzys, docentai Vidmantas Jokūbaitis, Jokūbas Kivilša ir Romualdas Vadlūga tapo valstybinės premijos laureatais. A. Kudzys pasakojo „Inžinerijos“ korespondentui, kad vadovėlį rengė apie dešimt metų. Vadovėlyje aptariami klausimai apie gelžbetonio teorijos ir praktikos raidą, pateikta medžiaga apie naujausius mokslo ir technikos laimėjimus projektuojant ir taikant gelžbetonines konstrukcijas [4.48, 1. 1].

Maloni žinia visam VISI kolektyvui buvo tai, kad VISI absolventą Vladą Turlą išrinko geriausiu 1982 metų Lietuvos sportininku.

Po Brežnevo mirties TSKP CK generalliniu sekretoriumi tapo buvęs KGB šefas, 1956 metų vengrų sukilimo numalšinimo vienas pagrindinių veikėjų Jurijus Andropovas. Buvo labai sugriežtintas Darbo įstatymas. Iš pareigų žmogus galėjo būti

atleidžiamas, jei nebuvo darbe daugiau kaip tris valandas, darbe pasirodė neblaivus, padidintos baudos už padarytą žalą ir t. t. Buvo rengiama organizacinių, ekonominių ir moralinių priemonių sistema, kuri turėjo padidinti vadovų, mokslininkų, darbininkų suinteresuotumą technikos atnaujinimu ir kt. Siekiant sustiprinti darbo drausmę, imta ieškoti darbuotojų kino teatruose, kavinėse. Visa tai nieko negalėjo pakeisti. Pati santvarka buvo tokia, kuri neskatinė, nesuinteresavo gerai dirbti, todėl kosmetinės reformos nieko nedavė ir negalėjo duoti. Gal tik tai, kad stiprinant kontrolę buvo jaučiamas NKVD ar KGB „šinelių“ ar rūsių tvaikas, kurio ne vienas vyresnės kartos žmogus nespėjo pamiršti.

Taupymo, gerinimo, tvarkos ir drausmės stiprinimo kontekste ėmė dirbti ir Vilniaus inžinerinis statybos institutas.

Kovo mėnesį rektoriaus įsakymu buvo sudaryta instituto skaičiavimo technikos išteklių naudojimo ir plėtotės komisija, pirmininkaujama prof. D. Maciulevičiaus ir narių: skaičiavimo centro viršininko V. Ol-

šausko, skaičiavimo centro sektoriaus vadovo A. Boguševičiaus, Taikomosios matematikos ir mechanikos katedros docento A. Gulbino, Taikomosios matematikos ir mechanikos katedros vyr. dėstytojo G. Kulviečio, AIS komisijos pirmininko doc. J. Skrebės ir ESM naudojimo mokymo procese sekcijos pirmininko prof. A. Baublio.

Komisija svarstė sisteminius ir probleminius programinės įrangos kūrimo ir įdiegimo planus, numatė SC organizacines priemones, padėsiančias racionaliai naudoti skaičiavimo techniką. Komisijos darbu nuolat domėjosi rektorius A. Čyras, skyręs nuolatinį dėmesį skaičiavimo technikos modernizavimui.

Stiprinti studentų drausmę ir atsakomybę ėmėsi komjaunimas. Čia pasižymėjo instituto „Komjaunimo prožektorius“, kurio štabo vadas buvo Juozas Grabys, ilgainiui tapęs VISI prorektoriumi. Buvo rengiami reidai į bendrabučius, lankomos paskaitos, norint išsiaiškinti, kaip laikomasi studijų drausmės.

Suprantama, studentus daugiau domino tradicinės akademinės veiklos formos.

*Gelžbetoninių konstrukcijų katedros darbuotojai su 1982 metų valstybinės premijos laureatais
Iš kairės pirmoje eilėje: A. Kudzyš (3), J. Kivilša (4); antroje eilėje: R. Vadluga (4), V. Jokūbaitis (6)*

Architektų darbai

Architektūros fakulteto studentai surengė konkursą „Mano namas“, kuriame dalyvavo ir svečiai iš kitų respublikų. Pirmą prizą laimėjo Gintaras Čaikauskas (III kursas), antri buvo Audrius Ambrasas (III kursas) ir Viktoras Kornilcevas (IV kursas), trečias – Audrys Karalius (IV kursas). Gerų darbų pateikė estai, kai kurie leningradiečiai.

Apgailestauta, kad iš daugiau kaip 300 VISI Architektūros fakulteto studentų konkursui buvo pateikta tik 11 darbų.

Balandžio mėnesį doc. V. Dičius džiaugėsi Architektūros fakulteto absolventų profesine karjera. „Inžinerijoje“ jis rašė: *„Džiugu, kad ne tik kiekybe galime pasigirti. Nemaža VISI absolventų, baigusių institutą, užsirekomendavo kaip subrendę specialistai, suprojektavo ir pastatė nemaža puikių pastatų <...>. Sėkmingai MSPI dirba V. Treinys, O. Ruseckas, N. Parulis, „Komprojekte“ – V. Naudžiūnas ir kt. Bene stipriausias kūrybines pozicijas išsikovojęs Kaune dirbantis VISI absolventas. 1975 m. baigęs studijas E. Miliūnas, K. Kisielius, H. Žukauskas, A. Kaušpėdas (1976 m.), vėlesnių laidų architektai, tampa miesto architektūrinės veiklos branduoliu“* [4.49, p. 3].

Architektūros fakulteto studentų surengtose Architektų dienos daug renginių buvo jau tapusių tradiciniais, o nauja – SIKON. Tai studentų idėjų konkursas, kurio tikslas – suaktyvinti studentų kūrybinį mąstymą, sudaryti galimybę užsimegztį kūrybiniam įvairių aukštųjų mokyklų studentų bendradarbiavimui. Konkursas sudomino ne tik studentus, bet ir kūrybinio darbo patirtį turinčius specialistus. Kas sugalvojo šį konkursą, anot A 0/3 grupės studento M. Zabarausko, nepavyko nustatyti. Pradžioje bandyta „žaisti“ konkursą, bet vėliau jo žaidimu jau niekas nebevadino.

Gegužės 13 d. Vilniaus inžineriniame statybos institute įvyko sąjunginės olimpiados „Studentas ir mokslo bei technikos pažanga“ aukštųjų technikos mokyklų fizikos respublikinis turas. VISI komanda laimėjo I vietą, o absoliučiai geriausio Olimpiados dalyvio diplomu apdovanotas VISI Statybos fakulteto studentas V. Gervė (PCS ¼).

1983 m. VISI baigė 1028 žmonės: architektūros specialybę – 65, PCS – 324, miestų

statybos – 49, autokelių – 41, taikomosios geodezijos – 45, statybos ekonomikos – 119, automobilių transporto eksploatavimo – 32, automobilių transporto – 137, statybos kelių mašinų – 13, suvirinimo įrengimų – 54, mašinų gamybos technologijos – 64, elektros pavarų – 42 ir radijo aparatūros technologijos – 43.

Lietuvos ir kartu VISI meno kolektyvai, ypač estradinio žanro, vis dažniau atlikdavo Vakarų kūrėjų muziką, mėgdžiojo vakarietišką stilių. Tai nedavė ramybės valdantiems „organams“. Į tai atkreipė dėmesį LTSR aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerija. Buvo parengti aukštųjų mokyklų meno tarybų nuostatai, kuriuose buvo pasakyta, kad Meno tarybų tikslas – padėti spręsti studentų komunistinio auklėjimo uždavinius meno priemonėmis, turtinti jų estetinius poreikius. Bet, apibrėžiant Meno tarybų funkcijas, tampa aišku, kad jos turi tapti griežtos ideologinės kontrolės instancijomis. Jos privalėjo: 1. Kasmet peržiūrėti ir tvirtinti meno kolektyvų repertuarą. 2. Organizuoti koncertų programų, spektaklių, parodų peržiūras-perklausas ir išduoti leidimus (!) koncertuoti. 3. Aprobuoti kultmasinių renginių scenarijų, poilsio renginių muzikos repertuarą. 4. Kontroliuoti diskotekų veiklą ir tikrinti jų programas ir t. t., ir t. t.

Nežinome, kas turėjo stovėti už ministro H. Zabulio nugaros, kai jis buvo verčiamas pasirašyti tą įsakymą, bet neįmanoma patikėti, kad tai buvo Lietuvos ministerijos kūrinys. Greičiausiai tai buvo sąjunginės valdžios dokumento kopija.

Vadovaudamasis aukštesnės valdžios nurodymu, rektorius A. Čyras sudarė naujos sudėties Meno tarybą: pirmininkas doc. A. Ražinskas, pavaduotojas – doc. A. Gaižutis, nariai: prof. A. Čižas, doc. I. Aleksaitė, doc. H. Kobeckaitė, doc. V. Adomavičius, doc. J. Žekevičius, doc. B. Gruzdis, doc. H. Bogdanas, vyr. dėst. J. Jonušas, vyr. dėst. F. Viskantas, vyr. dėst. R. Tamutis, dėst. G. Žalėnas, komjaunimo komiteto atstovas ir Kultūros klubo pirmininkė.

Visi šios tarybos nariai po kelių metų džiaugsmingai pasitiko permainas mūsų šalyje, išitraukė į laisvos ir nepriklausomos Lietuvos kūrimą. Žinoma, burokevičinkų manymu, jie, prasti ideologiniai sargai, nieko tais klausimais ir nenuveikė.

Vis dėlto, institutas nusprendė parodyti, kad vykdo „partijos liniją“. Birželio 28 d. rektorius A. Čyras išleido įsakymą Nr. 196

„Dėl vokalinio-instrumentinio ansamblio „Hiperbolė“ panaikinimo“. Jame sakoma, kad „Hiperbolės“ meno vadovas Michailas Garberis nesilaikė VISI Meno tarybos nuostatų ir ne kartą juos pažeidė, savivaliaudamas ir nesuderindamas nei savo gastrolių, nei jų tematikos su Estetikos katedra (vedėjas A. Gaižutis). Kolektyve jau tebuvo VISI absolventai, bet nė vieno VISI studento ar darbuotojo.

Su M. Garberiu buvo nutraukta darbo sutartis ir pareikšta, kad šis kolektyvas panaikinamas, kaip priklausantis institutui.

„Hiperbolė“ neišnyko. Ji, nors formaliai ir nebeprisiklausė institutui, dažnai koncertavo ir žmonės žinojo, kad tai VISI absolventai. Neša koncertinės šlovės trupinėlius buvusiam VISI „Hiperbolė“ ir dabar. Jos įrašai skamba daugelyje radijo stočių, žurnalistai ją pristato kaip buvusį VISI studentų ansamblį.

Gegužinės

Vilniaus inžinerinio statybos instituto raidą apžvelgiant matyti, kad išradingiausi buvo statybos ir architektūros specialybių studentai. Prof. Algirdas Čižas yra parašęs žiupsnelį prisiminimų apie buvusias šaunias Statybos fakulteto diplomantų gegužines:

„Artėjant 1983 metų pavasariui, pas mane, tuometinį VISI Statybos fakulteto dekaną, atėjo diplomantas Narkevičius bei dar keli jo kolegos ir pareiškė, kad jie norėtų, prieš palikdami savo Alma Mater, visiems parodyti, ką jie sugebą. Ėmėme drauge svarstyti, kaip tai

padaryti – gal kokią šventinį vakarą, gal kokią konkursą surengti. Diplomantams patiko mano pasiūlyta idėja – surengti fakulteto diplomantų gegužinę.

Tada penktąjį (diplomantų) kursą kuravo Medžiagų atsparumo katedra. Visą kursą globojo neetatinis kurso prodekanas doc. Mindaugas Leonavičius. Jo ir mano patarimų nedaug tereikėjo, nes kurse tikrai buvo itin aktyvių studentų, gebančių savarankiškai daug ką organizuoti.

Gegužinei buvo parinkta pionierių stovyklos (netoli Nemenčinės plento ir studentų bendrabučių) teritorija. Su stovyklos (dar nepradedančios sezono) administracija susitarė patys studentai. Dar daugiau – išvakarėse per radiją ir „Komjaunimo tiesoje“ gegužinė ir jos programa buvo plačiai išgarsinta. Ėmė aiškėti, kad ji tampa nebe vien fakulteto ir net ne vien instituto, bet viso miesto renginiu. Kilo mintys net stabdyti tokios šventės mastą, nes nebuvo pasiruošta didesniai dalyvių antplūdžiui. Tačiau ratas buvo įsisukęs ir gegužinė vyko beveik pagal numatytą scenarijų. Rengėjai tik labai apgailėstavo, kad dėl kažkokių smulkmenų nepavyko įgyvendinti svarbiausios atrakcijos – tam tikru metu į gegužinės vietą turėję parašutais nusileisti diplomantus (ir būsimus karininkus) sveikinę kariai.

O ir be to programa buvo labai prisodrinta. Šventė su gausiais ir įvairiais atrakcionais, loterijomis, varžybomis ir alumi prasidėjo jau popietę. Per miškelius į ją traukė jaunimo būreliai ne tik iš bendrabučių, bet ir iš miesto. Apytikriai, apžvelgę vėliau gegužinės koncerto auditoriją, nustatėme, kad žiūrovų buvo per tris tūkstančius...

Koncertinė gegužinės dalis prasidėjo vakarop ir truko iki sutemų, iki linksmybių prie studentiško laužo. Koncerte girdėjome muziką ir dainas, atliekamas „Hiperbolės“ (mat tais metais paskutinis iš „Hiperbolės“ muzikantų – stud. Berinas – buvo bebaigiąs Statybos fakulteto studijas) ir „Rondo“ (vienas iš Tutky, šio ansamblio vadovų, taip pat buvo fakulteto diplomantas). Abu ansambliai buvo jau tuomet garsūs ir natūralu, kad vien jų klausytis traukė tiek jaunimo, nekalbant apie kitas progas pasilinksminėti studentiškame būryje.

Įvyko ir pirmoji estafetė Statybos fakulteto dekanų prizui laimėti, pavadinta „Sveikame kūne – sveika siela“, apjungusi tiek fizinio pasirengimo, tiek erudicijos bei nuovokos varžybas. Tąkart dekanų prizas buvo „galva“ fermentinio sūrio, labai tikusio prie studentiško nugalėtojų alaus.

Organizatorių „spiritus movens“ buvo studentas Narkevičius. Jis su savo draugais tikrai parodė, ką gali. Po gegužinės ir diplominių darbų gynimo ir Narkevičius, ir kelios dešimtys kitų diplomantų išvyko (pagal privalomą paskyrimą) tarnauti karininkais į Sovietų Armiją. Po kelerių metų, atitarnavęs ten, jis buvo užsukęs į tapusią tradicine Statybos fakulteto diplomantų gegužinę. Jis, berods, buvo tapęs Plungės statybos technikumio dėstytoju.

Diplomantų gegužinės dar keletą metų vyko, bet jų mastas silpnėjo, nes, pasikeitus emimo į armiją taisyklėms, fakultete beveik nebeliko vyrų diplomantų. Gaila, kad ši tradicija nebuvo atgaivinta, kai studentiškas gyvenimas vėl tapo pilnakraujis“ [4.50, p. 1–3].

Turiningas buvo 1983 m. pavasaris didiesiems VISI meno kolektyvams. „Gabija“ tapo diplomantu ir prizinininku tarprespublikiniame konkurse „Juventus – 83“, vasarą koncertavo Bulgarijoje. Dūdų orkestras „Inžinerija“ net 26 kartus koncertavo Lietuvos miestuose. „Šiupinys“ daug koncertavo Lietuvoje, dalyvavo studentiško teatrų festivalyje Tartu mieste. Liaudies šokių ansamblis šventė veiklos 20-metį, respublikos apžiūroje buvo antras, gastroliavo Vengrijoje.

Vasarą studijuoti į Vilniaus inžinerinio statybos instituto dieninį skyrių buvo priimta 850, vakarinį – 325, neakivaizdinį – 175, iš viso 1350 jaunuolių ir merginų.

1983 m. vasarą SSB buvo 860 VISI studentų – iš viso 29 būriai. Atliko darbų už 2,5 mln. rublių.

Į iškilmingą 1983–1984 mokslo metų atidarymą atvyko ne aukščiausieji valdžios atstovai. Be linkėjimų pirmakursiams sėkmės studijose, pabrėžta, kad rezultatus lems atkaklus, nuoseklus darbas.

Kadangi naujasis TSKP gensekas birželį pasakė kalbą, buvo nurodyta, kad ji turi būti įtraukta į TSKP istorijos, filosofijos, politinės ekonomijos, mokslinio komunizmo ir kitų disciplinų privalomos literatūros sąrašus. Deja, visi buvo priversti būti pakantūs kvailys. Niekas tam nurodymui neprieštaravo.

Rugsėjo 30 d. įvyko pedagogų draugijos ataskaitinis rinkiminis susirinkimas, kuriame pirmininku vėl išrinko e. prof. p. V. Šerną. Visi kalbėtojai – prof. V. Šestokas, doc. R. Ginevičius, doc. A. Jonaitis ir kiti – gerai įvertino pedagogų draugijos tarybos veiklą.

V. Šernas

Gruodžio mėnesį gerą žinią iš Maskvos gavo VISI mokymo ir auklėjimo reikalų prorektorius B. Sidauga. Jam buvo suteiktas profesoriaus mokslinis vardas.

1983 metai sėkmingi buvo Užsienio kalbų katedros docentui Juozui Stoniui, sėkmingai apgynusiam filosofijos daktaro disertaciją „Psichologizmo raida lietuvių prozoje (XIX a. pabaiga – XX a. pradžia)“. Oficialūs oponentai – V. Zaborskaitė ir V. Kubilius bei rygiotis B. Tabuns – pažymėjo disertacijos novatoriškumą, disertanto analitinius gebėjimus.

Moksliniame darbe gražiai pasirodė ir studentai.

Sąjunginėje aukštųjų technikos mokyklų studentų olimpiadoje Lietuvos rinktinę sudarė KPI ir VISI studentai. Jie ir laimėjo pirmąją vietą.

Sąjunginiame gamtos, technikos ir humanitarinių mokslų konkurse VISI Architektūros fakulteto studentai E. Sermontis, K. Gaulė, J. Tamulytė, R. Lapinskaitė ir I. Naginevičiūtė už mokslinį darbą „XIX a. pabaigos ir XX a. pirmosios pusės liaudies architektūros progresyviųjų tradicijų vystymas Vilniaus Antakalnio, Žvėryno rajonų ir Kauno Naujamiesčio mažaaukštėje gyvenamųjų namų ir kai kurių visuomeninių bei buitinių pastatų architektūroje“ (mokslinis vadovas prof. J. Baršauskas) buvo apdovanoti medaliu.

Sportininkų šventė

Prieš Naujuosius metus buvo didelė šventė VISI sportininkams. Pastatyta ir atiduota eksploatuoti 60 × 20 m ploto sporto salė, o prie jos – dviejų aukštų priestatas, kuriame įsikūrė Fizinio lavinimo katedra, sporto klubas, buitinės patalpos ir kt. Sporto klubo valdyba paskelbė 1983 metų geriausių VISI sportininkų dešimtuką:

1. Rima Liutkaitytė, MS 2/1 – sporto meistrė, VIII TSRS vasaros tautų spartakiados akademinio irklavimo bronzos medalininkė.
2. Loreta Virbickaitė, MS 0/1 – sporto meistrė, Vilniaus „Kibirkštis“ žaidėja.
3. Henrikas Gulbinovičius, AT 1/4 – kandidatas į sporto meistrus, lengvoji atletika, respublikos ir aukštųjų mokyklų čempionas.
4. Valdas Berūkštis, AT 0/1 – sporto meistras, sunkioji atletika, respublikos ir aukštųjų mokyklų čempionas.
5. Juozas Sabaliauskas, PCS 2/11 – kandidatas į sporto meistrus, akademinis irklavimas,

VISI merginų rankinio rinktinė

aukštųjų mokyklų čempionas. 6. Rimvydas Mugevičius, SE 2/2 – kandidatas į sporto meistrus, lauko tenisas, LTSR rinktinės narys, aukštųjų mokyklų absoliutus čempionas. 7. Vladimiras Surpinas, AT 2/4 – kandidatas į sporto meistrus, gimnastika, LTSR čempionas. 8. Jolanta Šostakaitė, SE 0/3 – kandidatė į sporto meistrus, rankinis, TSRS jaunimo čempionė, „Eglės“ žaidėja. 9. Violetas Makarevič, PCS 1/14 – kandidatė į sporto meistrus, kulkinis šaudymas (pistoletas), aukštųjų mokyklų čempionė. 10. Galina Kondratenko, PCS 9/12 – sporto miestrė, LTSR baidarių ir kanojų rinktinės narė.

VISI futbolo komanda 1983 m. vėl iškovojo antrąją vietą Vilniaus miesto pirmenybėse.

1984 metus visuomenė sutiko su didėjančiu nerimu. Jau penkti metai vyko karas Afganistane ir buvo aišku, kad sovietinė armija to karo niekada nelaimės. Kai 1979 m. Didžiojoje Britanijoje rinkimus laimėjo konservatoriai su Margaret Tečer, o 1981 m. JAV prezidentu tapo Rolandas Reiganas, Vakarų pasaulis aiškiai davė suprasti, kad sovietinei ekspansijai jie nenuolaidžiaus.

Tvirta Vakarų pozicija stiprino išsilaisvinimo idėjas Rytų Europos valstybėse, žadino tokias pat viltis ir nerusiškųjų respublikų gyventojams.

Pradžią davė lenkai, kai dėl kilusių 1981 m. masinių neramumų buvo nuversta E. Gereko valdžia, bet generolas V. Jaruzelskis įvedė karinę padėtį. Ėmė braškėti visi komunistiniai režimai. Vis daugiau garsėjo disidentinė veikla.

R. Reiganas labai padidino išlaidas ginklavimuisi, teigdamas, kad padarys Ameriką stiprią. Šitai vertė sovietų valdžią atsakyti tuo pačiu. Suprantama, tai galutinai pakirto sovietinę ekonomiką. Jau ir iki to meto nepasižymėjusios maisto ir pramonės prekių gausa parduotuvės visiškai nuskurdo. Prie jų didėjo eilės, augo žmonių nepasitenkinimas. Tik kremliaus vadeivos apsimetė, kad nieko nemato, vis demagogiškai tvirtino apie laikinus sunkumus, kapitalistinio pasaulio klastą, šviesią komunizmo ateitį. O prastai valdomas vežimas jau vis greičiau riedėjo nuo kalno...

Afganistano karo siaubą tiesiogiai pajautė ir VISI studijuojantis jaunimas. Praėjusią vasarą instituto pirmakursiai buvo pašaukti į

sovietinę armiją. Buvo surengtos iškilmingos palydos, kuriose linkėta daug laimės, reikšta, kad pirmokėliai garbingai atstovaus „savo kraštui, mūsų institutui“ [4.51, p. 1].

Sovietinėje armijoje lietuvaičiai niekam neatstovavo – nei savam kraštui, nei sava- jam institutui. Prievarta priversti tarnauti jaunuoliai į tą armiją žiūrėjo kaip į rekrūtus. Jaunimas jau nevengė viešai rodyti apatijos režimui, pasitaikydavo ir atvirai priešišku valdžiai veiksmų. Visa tai atsispindėjo VISI komjaunimo organizacijos ataskaitinėje konferencijoje, vykusioje prieš pat Naujuo- sius – 1984 metus.

Komjaunimo aktyvistai skundėsi, kad Vilniaus inžineriniame statybos institute yra tokių akademinų grupių organizacijų, kuriose nė vienas komjaunuolis (ir sekreto- rius!) neužsiprenumeravo jokio laikraščio, nors TSKP CK birželio mėnesio plenume J. Andropovas akcentavo svarbą teisingai naudoti gausų švietimo ir auklėjimo priemo- nių arsenalą komunizmo reikalui.

Konferencijoje konstatuota, kad per „25 % akademinių grupių komjaunimo organizacijų sekretorių neatitinka užimamų pareigų, tai yra neturi tvirtų moralinių įsitikinimų, autoriteto, nėra darusmingi ir pan.

Metai iš metų vis sudėtingiau organizuoti aktyvo mokymą, jaunojo lektoriaus mokyklos užsiėmimus, masinius instituto renginius. Prie- žastis paprasta – studentai juos blogai lanko. Net pirminių komjaunimo organizacijų sekre- torius, fakultetų komjaunimo komitetų ir biurų

VISI džiudo komanda

narius surinkti ne taip paprasta“ [4.52, p. 1]. Komjaunimo, kaip ir komunistų partijos, marazmas buvo akivaizdus.

Buvo išrinktas naujas VISI komjaunimo komitetas. Tenka pažymėti, kad tuometi- niams VISI komjaunimo lyderiams R. Guda- vičiui, R. Busilai ir dar ankstesniems, nebuvo būdingas komjaunuoliškas aršumas, kuo, tar- kim, pasižymėjo kai kurie KPI ar VU kom- jaunimo vadukai Stalino ir net Chruščiovo laikais. VISI komjaunimo sekretoriai buvo inteligentiški, mąstantys, jų veiklai buvo bū- dinga daugiau kultūrinė nei politinė veikla.

Vėl permainos

1984 m. vasario 9 d. mirė gensekas J. An- dropovas, neišbuvęs sosto nė dvejų metų. Po kelių dienų įvykusio TSKP CK plenumo in- formaciniame pranešime buvo rašoma, kad J. Andropovas dideliu indėliu prisidėjo prie visapusiško socialistinės sandraugos šalių bendradarbiavimo plėtojimo, tarptautinio komunistinio darbininkų judėjimo vienybės ir susitelkimo stiprinimo, teisingos kovos už laisvę ir nepriklausomybę rėmimo.

Šis laisvės ir nepriklausomybės „teisingas kovotojas“ nuo 1940 m. iki 1951 m. vado- vavo Karelijos gyventojų genocidui, rusini- mui. 1956 m., būdamas TSRS pasiuntiniu Vengrijoje, tiesiogiai vadovavo Vengrijos sukilimo prieš komunistinį režimą numalši- nimui ir susidorojimui su vengrų kovotojais. Nuo 1967 m. J. Andropovas buvo KGB šefas ir 1968 m. buvo viena svarbiausių sovietinės valdžios figūrų likviduojant Čekoslovakijoje kilusį „Prahos pavasarį“.

Vietoj J. Andropovo genseku išrinktas Konstantinas Černenka, prieš porą metų pri- laikydavęs einantį Brežnevą, bet kai jis tapo TSRS vadovu, netrukus buvo prilaikomas jau jis. Per visą TSRS istoriją turbūt nebuvo kito vargingesnio intelektualiu, o galop ir fiziniu požiūriu komunistų partijos vadovo. Žmonės viešai šaipėsi iš valdžios, o partokratai, nors ir suvokė, kad politinis režimas jau patiria ago- niją, vis dar siekė pagerinti padėtį stiprindami propagandą. Tai tik kėlė dar didesnę pašaipą, buvo kuriami nauji anekdotai.

Vilniaus inžineriniame statybos institute „*siekiant pagerinti studentų komunistinį auklėjimą*“, iškart po J. Andropovo mirties, buvo sudaryta studentų komunistinio auk- lėjimo taryba. Jai buvo keliamas uždavinys „*užtikrinti metodinį vadovavimą studentų*

komunistiniam auklėjimui grupėse, teikti paramą fakultetų partinėms organizacijoms, kuratoriams, palaikyti glaudesnius ryšius su komjaunimo organizacija ir kitomis studentų visuomeninėmis organizacijomis“ [4.53, p. 1].

O studentai nebuvo kažkokie parapitekai. Visas tas komunistinis auklėjimas tebuvo apsimetinėjimas. Šalyje jau aiškėjo ekonominės ir moralinės katastrofos šmėkla ir kalbos apie „šviesią“ ateitį nieko negalėjo pakeisti.

Nors draugas Konstantinas Černenka užtikrino, kad visas savo jėgas, žinias ir gyvenimo patyrimą skirs tam, kad būtų sėkmingai įvykdyti komunizmo kūrimo šalyje uždaviniai, žmonės matė, kad ir Černenka, ir TSRS visiškai išsekę ir visos kalbos apie tai, kad bus toliau stiprinama ekonominė ir gynybinė TSRS galia, keliama tarybinės liaudies gerovė – tėra blefas. Komunizmas neišlaikė politinių, ekonominių ir technologinių lenktynių su Vakarais. Brendo neišvengiamos permainos.

Blefo nevengdavo ir VISI padaliniai, nes tokia jau buvo primesta tvarka. Pirmiausia tai pažymėtina kalbant apie socialistinį lenktyniavimą, mokslo darbų įdiegimą. Kad šių veiklų rezultatai neperteikė tiesos, faktiškai žinojo visi, bet rezultatus instituto, ministerijų vadovai tvirtindavo, nes toks jau buvo visuotinis žaidimas. Kartais maskvietiškos komisijos suabejodavo, bet dėl netikrų duomenų nelabai bausdavo. Tarkim, kai TSRS Liaudies kontrolės komiteto komisija patikrino VISI vykdomų ūkiskaitinių mokslinio tyrimo darbų efektyvumą ir šių darbų vykdytojų materialinį skatinimą, nustatė, kad ekonominis efektas – ne 4,1 mln. rublių, o tik 735 tūkst. rublių. Šis skaičius ir buvo įskaitytas, o kad parodytas buvo per 4 kartus didesnis – tai komisijos nesujaudino. Dėl neteisingų pateiktų rodiklių nebaudė. Tai buvo įprastas dalykas daugelyje TSRS veiklos sričių.

Studentų atostogų dienomis VISI vyko respublikinė mokslinė konferencija „Kaimo architektūros ir statybos industrializavimo problemos“.

Pagrindinis konferencijos pranešėjas LTSR Valstybinio statybos reikalų komiteto pirmininkas R. Sakalauskas ypač daug dėmesio skyrė architektų rengimui. Jis pabrėžė, kad inžinierius architektas privalo gauti daugiau žinių apie kaimo statybų specifiką, kad paskirtas į kaimą jaunas specialistas galėtų savarankiškai ir kvalifikuotai spręsti įvairius

klausimus: „Juk jam dažnai nėra su kuo pasitarti, o savarankiškam sprendimui jis nepasiruošęs“ [4.54, p. 2.]. Pranešėjas kvietė mokyti architektus projektuoti racionalius, kuklius ir ekonomiškus gyvenamuosius namus ir socialinius buitinius objektus, stiprinti dendrologijos, ekologijos, inžinerinių komunikacijų projektavimo bei statybos žinias.

Iš viso konferencijoje buvo perskaityti 302 pranešimai. Kai kurie pranešimai buvo parengti bendromis mokslininkų ir gamybininkų jėgomis. Tarkim, Statybos darbų technologijos katedros doc. E. K. Zavadskas pranešimą „Žemės ūkio gamybinių pastatų racionalaus montavimo metodo parinkimas su ESM“ parengė drauge su Respublikinio TSO technikos valdybos viršininku S. Zavecku, tos pačios katedros doc. V. Kriukelis pranešimą „Apie atskirinio betonavimo metodo taikymą kaimo statybose“ – su Statybos ministerijos technikos valdybos vyr. inžinieriumi J. Jauniškiu ir t. t.

Analizuojant žiemos egzaminų sesijos rezultatus, konstatuota, kad ypač daug mokslininkų Statybos fakultete. Buvo aiškinamos studentų atsilikimo priežastys.

Kovą VISI folklorinis ansamblis pasirodė gerai ir užėmė antrąją vietą. Šio kolektyvo populiarumas vis augo, jis, sumaniai ir profesinaliai vadovaujamas Evaldo Vyčino, deramai atstovavo Vilniaus inžineriniam statybos institutui įvairiuose šalies renginiuose.

Balandžio 14–15 dienomis Klaipėdoje vyko Stasio Šimkaus chorų konkursas. Jame dalyvavo daug chorų iš visos Lietuvos. Mišrių nusipelnusių ir liaudies chorų grupėje „Gabijos“ choras, vadovaujamas meno vadovo Felikso Viskanto, pasirodė geriausiai ir laimėjo pirmojo laipsnio diplomą. Tuoju po konkurso A. Gaižutis rašė: „Kiekvienas talentingas menininkas – vis kitoks. F. Viskantas dar kartą patvirtina šią tiesą. Jis – muzikos juvelyras. F. Viskantas gali taip nušlifuoti atskirą muzikos kūrinių, kad galima jį pavadinti „perliuku“. Tai subtilios kūrinio instrumentuotės meistras. F. Viskantui reikalingi ne balsai, bet dainuojanti dvasia. Ir tik su tokiais žmonėmis jis atranda bendrą kalbą repeticijose ir koncertuose.

Kaip rodo įvairūs meno kolektyvų (tarp jų ir choro) sociologiniai tyrimai, jų sėkmę lemia vadovo asmenybė. F. Viskantas turi daug patrauklių bruožų kaip žmogus ir kaip pedagogas“ [4.55, p. 2].

1984 m. gegužės 22–24 d. Vilniaus inžinerinis statybos institutas suorganizavo visų

trijų Pabaltijo respublikų technikos aukštųjų mokyklų mokslinį-metodinį seminarą-pasitarimą „ESM panaudojimo problemos teorinės mechanikos dėstymo procese“. Seminaras parodė, kad elektroninių skaičiavimo mašinų naudojimo klausimu VISI ir toliau lieka lyderiu.

VISI rektorato netenkino aspirantūros efektyvumas. Iš 54 aspirantų, per 4 pastaruosius metus baigusių aspirantūrą, tik devyni apgynė disertacijas, o per nustatytą terminą apsigynė trys – J. Stankūnas (vad. prof. Z. Vainoris), V. Turla (vad. prof. A. Kavolėlis) ir R. Vaičiulis (vad. prof. K. Antanavičius). Buvo numatytos priemonės padėčiai gerinti, bet neatsižvelgta, kad dėl smunkančios rublio perkamosios galios mažėjimo, aspirantai daugiausia buvo priversti papildomai užsidirbti, o dėl to nepakako laiko moksliniams tyrimams. Trūko lėšų ir patiems tyrimams. Daug aspirantų, baigę aspirantūrą, iš viso mesdavo kartais ir nemažai įdirbtą disertaciją. Daug laiko aspirantai prarasdavo ir beprasmiškai, tarkim, gensekų kalboms nagrinėti, to reikalavo TSRS aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerijos kolegija, priėmusi specialų nutarimą „Aukštųjų ir specialiųjų vidurinių mokyklų uždaviniai TSKP CK balandžio plenumo nutarimų, TSRS Aukščiausios Tarybos XI šaukimo pirmos sesijos, TSKP CK generalinio sekretoriaus K. Černenkos kalbos programinių teiginių ir išvadų šviesoje“.

Iš tų gensekų kalbų naudos – kaip iš ožio pieno, bet laiką gaišino. Instituto vadovams daugiau rūpėjo stojančiųjų į institutą priėmimas.

VISI tuomet dirbo viena priėmimo komisija. Jai vadovavo komisijos atsakingasis sekretorius. Kad ne per daug priprastų prie tos sekretoriaus kėdės ir, galimas dalykas, neimtų piktnaudžiauti, atsakingasis sekretorius galėjo dirbti ne daugiau kaip 2 metus iš eilės.

Stojančiuosius į institutą priiminėjo komisija, vadovaujama instituto rektoriaus. Kadangi stojančiųjų daug, būdavo sudarytos fakultetų atrankinės komisijos, kurios kviesdavo kiekvieną stojantįjį į savo posėdį ir atrinkdavo asmenis, dėl kurių priėmimo nebuvo jokių abejonių. Fakultetų komisijų rekomenduotieji į rektorato atrankinę komisiją nebuvo kviečiami, t. y. priimami

neakivaizdžiai, o likusius (15–20 %) kviesdavo į rektoratą, kur galutinai sprendavo jų priėmimo į institutą klausimą. Jei stojantysis nesutikdavo su egzamino įvertinimu, turėjo teisę kreiptis į apeliacinę komisiją, kuriai vadovavo instituto prorektorius.

Įkūrus VISI, buvo įsteigtas Parengiamasis skyrius. Į jį buvo priimami darbininkai ir kolūkiečiai, turintys ne mažesnę kaip vienerių metų nepertraukiamojo gamybinio darbo stažą, su įmonių arba ūkių siuntimais. Be to, su karinio dalinio siuntimais ir tarnybinėmis charakteristikomis priimdavo demobilizuotus karius.

Asmenys, sėkmingai baigę Parengiamąjį skyrių, kuriame buvo dėstoma matematika, fizika, lietuvių kalba ir literatūra, rusų kalba ir literatūra, braižyba bei piešimas, be stojamųjų egzaminų buvo priimami į instituto pirmąjį kursą.

Per visą VISI Parengiamojo skyriaus veiklos laikotarpį jo vedėju buvo Fizikos katedros dėstytojas docentas Petras Lukošius. Jo darbas visus tuos metus buvo nepriekiaštingas ir dažniausiai susilaukdavo tik pagyrimų.

1984 m. Vilniaus inžinerinį statybos institutą baigė 1059 studentai: architektūros specialybę – 88, PCS – 342, miestų statybos – 42, autokelių – 45, taikomosios geodezijos – 41, statybos ekonomikos – 115, autotransporto eksploatavimo – 31, automobilių transporto – 136, statybos kelių mašinų – 26, suvirinimo įrengimų – 39, mašinų gamybos technologijos – 69, elektros pavarų – 34 ir radijo aparatūros technologijos – 51. Tais metais buvo įteiktas 15 000-asis diplomai.

Vasarą studijuoti į VISI buvo priimta 1350 studentų: į dieninį skyrių – 825, į vakarinį – 350 ir neakivaizdinį – 175. Vis dėlto konkursas įstoti į VISI nebuvo didelis. Į vieną vietą buvo kiek per 1,1 pareiškimo. Trūko pareiškimų į 2 specialybes.

Vilniečiai sudarė 32 % visų įstojusiųjų, vyrai – 71 %. VISI buvo vyriškesnis nei KPI, kur vyrai sudarė 57 %. Tai reiškė, kad po pirmojo kurso daugiau nei KPI teks išsiųsti tarnauti į sovietinę armiją.

Rugsėjo 1-ąją įvyko trafaretiniu tapęs iškilmingas naujųjų 1984–1985 mokslo metų atidarymas, nepalikęs didesnio įspūdžio nei svečiais, nei jų bei šeiminių kalbomis. Koncertavo VISI kolektyvai ir tik jie praskaidrino susirinkusiųjų nuotaiką. Tiesa, malonu buvo išgirsti, kad respublikiniame folklorinių ansamblių konkurse „Ant marių krantelio“, kuris įvyko Rumšiškėse, laureatu

*„Inžinerijos“ orkestras,
vadovaujamas J. Jonušo*

tapo VISI folklorinis ansamblis, vadovaujamas Evaldo Vyčino. Jis pats, ansambliečių padedamas, atkūrė senąsias lietuviškas kankles, lumzdelius, birbynes, ožragį, švilpą ir kitus liaudies muzikos instrumentus. E. Vyčino vadovaujami ansambliečiai per atostogas kasmet vykdavo į ekspedicijas į įvairius Lietuvos rajonus, kur ieškojo ir užrašinėjo senų žmonių dainuojamas dainas, šokius.

Per penkerius veiklos metus VISI folklorinis ansamblis daug koncertavo Lietuvoje, kitose TSRS respublikose, užsienyje ir visur būdavo labai šiltai priimamas.

Mokslo metų pradžioje buvo tas pats, kaip ir praėjusiais mokslo metais, katedrų skaičius – 39, bet dėstytojų etatų padaugėjo nuo 461 iki 487.

Didžiausios etatų skaičiumi buvo tokios katedros: Karinio parengimo – 30,5, Matematikos – 30,5, Fizikos – 21, Geodezijos, Užsienio kalbų ir Automobilių transporto – po 19, Fizinio lavinimo – 18,5, Braižybos bei Taikomosios matematikos ir mechanikos – po 18.

Mažiausiai etatų turėjo šios katedros: Statybinių medžiagų – 5,25, Elektrotechnikos ir Dailės – po 6 ir Elektros pavarų – 7.

Rugsėjo antrojoje pusėje institute apsilankė Veimaro aukštosios architektūros ir statybos mokyklos rektorius prof. Hansas Glismejeris, Užsienio ryšių skyriaus viršininkas Holgeris Bėnkė. Buvo pažymėta, kad VISI ir Veimaro mokyklos bendradarbiavimas teikia abipusę naudą ir bus toliau plėtojamas.

Veimaro aukštosios architektūros ir statybos mokyklos pirmtaku buvo 1860 m. įsteigta Dailės mokykla. Nuo 1902 m. joje dirbo įžymusis H. Van de Veldė. Ši mokykla turėjo didelę įtaką meninės „moderno“ pakraipos sklidimui Vokietijoje. Pasaulinio karo metais Van de Veldei išvykus iš Vokietijos, jį mokykloje pakeitė architektas V. Gropiusas. Nuo 1919 m. mokykla buvo reformuota ir vadinama Bauhauzu. Čia buvo siekiama panaikinti atotrūkį tarp grynosios ir taikomosios dailės. Mokykla veikė iki 1925 m. Ji vėl pradėjo veikti Veimare po karo.

VISI dirbusio architektūros istoriko doc. S. Abrausko žiniomis, Veimaro aukštąją architektūros ir statybos mokyklą sudarė 6 sekcijos: architektūros, rajoninio planavimo ir urbanistikos, statybos, statybinių medžiagų technologijos, skaičiavimo technikos bei duomenų apdorojimo ir marksizmo-leninizmo. Joje mokėsi 2500 studentų. Mokykla nuo 1964 m. turėjo teisę pripažinti technikos mokslų daktaro, daktaro inžinieriaus ir gamtos mokslų daktaro laipsnius. Joje tuomet dirbo 6 profesoriai ir per 200 aukštos kvalifikacijos dėstytojų.

Dalykiški ryšiai su šia mokykla buvo užmegzti nuo 1970 metų. Kasmet buvo keičiamasi studentais praktikantais, publikacijomis, dėstytojų stažuotėmis, dalyvaujama mokslinėse konferencijose ir kt. [4.56, p. 2].

1984 m. buvo ir liūdnų dalykų. Didelė netektis institutui – netikėta profesoriaus Vaclovo Vytauto Šeštoko mirtis. Jis buvo labai produktyvus mokslininkas, kurio darbus

*Elektronikos laboratorijoje
tyrimus vykdo J. Stankūnas*

V. Matonis

A. Gaižutis

gerai vertino ir TSRS, ir užsienio mokslininkai. Kaip gerą dėstytoją jį mėgo studentai. Jo energija ir sumaniu organizaciniu darbu į SMD veiklą buvo įtraukta labai daug studentų.

Vilniaus inžineriniame statybos institute ištis puikia kultūrine veikla pasižymėjo Estetikos katedra. Jos kvietimu metų pabaigoje centrinių rūmų didžiojoje auditorijoje lankėsi kompozitorius Julius Juzeliūnas, muzikologas Donatas Katkus ir garsusis Vilniaus kvartetas. Estetikos katedros dėstytojas V. Matonis po to rašė: „...ne vien iš pagarbos muzikos meno meistrams entuziastingai plojo mūsų dėstytojai ir studentai, nutilus paskutiniams kvarteto garsams. Kūrinio raiškos priemonės, visumos konceptualumas, pagaliau atlikėjų virtuozizmas, ansamblinė darna sužavėjo klausytojus, žadino gilią mintį.

Po to prof. J. Juzeliūnas gyvai, suprantamai papasakojo apie šiuolaikinės muzikos ypatumus, jos raidos perspektyvas, muzikinio kūrinio prigimtį. Atsakinėdamas į klausimus, profesorius kalbėjo ir apie mažai respublikos spaudoje gvildenamą muzikos ateitį. Kaip galvoja kompozitorius, ateities konservatorija turės galingą techninę bazę, kurioje dirbs matematikos ir technikos specialistai. Elektronikos laimėjimų, sintezatorių naudojimas, kuriant ir atliekant muziką, J. Juzeliūno nuomone, turėtų būti nuosaikūs, neignoruojantis muzikinės kultūros tradicijų. Jis mano, jog kada nors orkestrų dirigentai stovės prie elektroninių valdymo pultų, o atlikėjai – prie sintezatorių.

Svečias įdomiai papasakojo apie savo pedagoginį darbą su konservatorijos studentais – būsimaisiais kompozitoriais“ [4.57, p. 1].

Buvo tęsiama graži tradicija VISI centrinių rūmų 5 aukšte rengti dailės kūrinių parodas. Jas jau buvo eksponavę Architektūros fakulteto docentai Alfonsas Keturka ir Henrikas Bogdanas, o 1984 m. akvarelių parodą surengė Miestų statybos katedros docentas Arnoldas Tupinis ir nustebino daugelį turimais savo gebėjimais – puikiais kaimo ir miesto peizažais, gelėmis ir kt.

VISI sporto klubo valdyba „Inžinerijoje“ paskelbė, kas buvo geriausi 1984 m. VISI sportininkai:

1. Valdas Berūkštis, AT 0/1 – sporto meistras, sunkioji atletika. Daugkartinis LTSR čempionas. 2. Loreta Virbic-

kaitė, MS 1/1 – sporto meistrė, krepšinis. TSRS pirmenybių prizininė, „Kibirkštis“ komandos žaidėja. 3. Rima Liutkaitė, MS 2/2 – sporto meistrė, akademinis irklavimas, TSRS studentų žaidynių čempionė. 4. Juozas Sabaliauskas, PCS 3/11, Gintautas Rimkus, SĮ 3/1 – TSRS sporto meistrai, akademinis irklavimas. TSRS studentų žaidynių čempionai (aštuonvietė). 5. Henrikas Gulbinavičius, AT 2/4 – kandidatas į sporto meistrus, lengvoji atletika. LTSR čempionas.

Gruodžio 21 d. Maskvos M. Lomonosovo universiteto specializuotoje estetikos taryboje humanitarinių mokslų daktaro disertaciją apgynė VISI estetikos katedros vedėjas Algirdas Gaižutis. Jo disertacija – „Dvasinis kūrybinis menininko pasaulis“.

1984–1985 mokslo metais Vilniaus inžineriniame statybos institute labai didelio dėmesio sulaukė VISI pedagogų draugijos veikla. Respublikoje jau daugelį metų buvo jaučiamas inžinierių pedagogų poreikis profesinėse technikos mokyklose rengti darbininkus. Jų rengimo specifika reikalavo, kad tų mokyklų dėstytojai ne tik galėtų dėstyti inžinerijos ir technikos dalykus, bet ir galėtų vadovauti darbams dirbtuvėse, taip pat sugebėti auklėti PMT moksleivius. Taigi tų mokyklų dėstytojai privalėjo gerai suvokti pedagoginę psichologiją, išmanyti auklėjamojo darbo organizavimą ir metodiką.

1985 m. pavasarį turėjo baigti pirmoji VISI Statybos fakulteto parengtų inžinierių pedagogų laida. Rengiant šią pirmąją laidą, buvo sukauptas tam tikras patyrimas, kurį „Inžinerijos“ laikraštyje apibendrino VISI pedagogų tarybos pirmininkas prof. V. Šernas. Jis rašė, kad stojantieji į šią specialybę turi turėti potraukį pedagoginiam visuomeniniam mokslui, gerą balsą, išugdytą reiklumą sau ir kitiems. V. Šernas siūlė tobulinti technologinę ir pedagoginę

Viršuje dešinėje –

1984 m. VISI rektorius A. Čyras ir Statybos technikumų direktorius R. Durasevičius pasirašė mokyklų bendradarbiavimo sutartį

praktikas, pastarąsias – prailginti. Profesoriaus manymu, reikėjo sudaryti sąlygas PMT gamybinio mokymo meistrams studijuoti inžinieriaus pedagogo specialybę neakivaizdiniu būdu ir t. t.

Tame pačiame laikraštyje VISI rektorius A. Čyras teigė, kad padidinus PMT dėstytojų atlyginimus, į tas mokyklas gausiai ir noriai pereina inžinieriai gamybininkai, bet jie, neturėdami pedagoginio išsilavinimo, susiduria su sunkiai įveikiamomis mokymo ir auklėjimo problemomis [4.58, p. 1].

Sausio mėnesį, sugrįžęs iš Jungtinių Amerikos valstijų profesorius Kazimieras Šešelgis interviu „Inžinerijos“ laikraščiu papasakojo įdomių minčių. Pateikiame kai kurias iš jų:

„Savo akimis pamaciau Čikagą, Bostoną, Niujorką, Vašingtoną. Susipažinau su minėtų miestų architektūra <...>. Daugiausia JAV statoma utilitarių, paprastų formų, praktiškos paskirties pastatų <...>. Statybai naudojamos įvairios ir brangios medžiagos, pastatai pasižymi aukšta darbų kokybe, geru inžineriniu aprūpinimu – vėdinimas, apšildymas ir t. t. <...>, nemažai dėmesio skiriama ekologiinei problemai.

JAV nepakanka aukštosios mokyklos baigimo, architektai dar trejus metus dirba pasirinktoje srityje ir tik tuomet laiko valstybinius egzaminus iš visų specialybės dalykų. Kiekvienas jaunas architektas privalo gerai mokėti statybos įstatymus ir normas <...>, kada architektas išlaiko valstybinius egzaminus, jis gauna teisę pasirašyti po projektu ir gali pradėti savarankiškai dirbti, t. y. priimti užsakymus <...>. Stambioje projektavimo firmoje dirbančių architektų pavardžių po projektais nėra. Pasirašo firmos savininkas, kitais atvejais rašomas firmos pavadinimas.

Būdamas Bostone, apsilankiau Harvardo universitete <...>. Charakteringas JAV studentų bruožas – jie labai daug dirba, kruopščiai mokosi, labai domisi savo specialybe. Už mokslą Jungtinėse Amerikos valstijose reikia mokėti (vidutiniškai keliolika tūkstančių dolerių per metus). Stipendijas gauna tik patys gabiausieji. Jas moka įvairios projektavimo firmos“ [4.59, 1. 1].

Sovietmečiu domėjimasis Vakarų gyvenimu buvo labai didelis, o informacijos buvo nedaug arba ji buvo iškreipta. Todėl autentiški liudininkų rašiniai, pasakojimai buvo skaitomi ar klausomi su dideliu susidomėjimu.

Vasario mėnesį Vilniaus inžinerinis statybos institutas paskelbė apie priėmimą į studijas

nuo 1985–1986 mokslo metų pradžios. Buvo numatyta, kad nuo rugsėjo 1 d. pradės veikti dar vienas – Santechnikos fakultetas su dviem specialybėmis: šilumos, dujų tiekimo ir vėdinimo bei vandentiekio ir kanalizacijos.

Į šilumos, dujų tiekimo ir vėdinimo specialybės dienines studijas buvo numatyta priimti 75, o į vandentiekio ir kanalizacijos specialybės dienines studijas – 50 ir į neakivaizdines studijas – 25 žmones.

Kovo mėnesį sužinota, kad Liaudies ūkio pasiekimų parodoje Maskvoje koncertavęs VISI etnografinis ansamblis (vad. E. Vyčinas) buvo apdovanotas parodos bronzos medaliu. Tą patį mėnesį ansamblis Vilniaus plokštelių studijoje įrašė pirmąją plokštelę.

Bet reikšmingiausias kovo mėnesio įvykis – valdžios Kremliuje permaina.

1985 m. kovo 10 d. mirė K. Černenka, kurio vardas, anot TSKP CK pranešimo, „visiems laikams išliks tarybinių žmonių, visos pažangiosios žmonijos širdyse“. Menkai jį žinojo tie tarybiniai žmonės, o ką jau bekalbėti apie žmoniją...

Jau rytojaus dieną generaliniu sekretoriumi tapo Michailas Gorbačiovas. Jis iškart žadėjo tarnauti didiesiems Lenino idealams. Žmonės nieko gero nesitikėjo. Tik tuoj pat pasklido humoras apie puošnių laidotuvių penkmetį. Netrukus žmonės sukluso – prabilti apie kažkokią pertvarką. Išižiebė nedidelė viltis – o gal gi kas nors keisis?

Institute, deja, permainų dar ilgai nebuvo. Periodiškai vyko rutina tapę atviri partiniai susirinkimai, instituto tarybos posėdžiai. Kasmet buvo kuriami įvairūs perspektyviniai planai ir kasmet jie buvo koreguojami, nes aiškėjo, kad juos įgyvendinti nėra galimybių. Bet žmonės dirbo, kūrė: skaitė paskaitas, vedė pratybas, vykdė tyrimus mokslo laboratorijose, kurių įranga seno, dėvėjosi, o atnaujinimo beveik nebuvo. Bet buvo siekiama daugiau padaryti ir tokiomis sąlygomis.

Balandžio 22 d. vykusiame rektorato posėdyje buvo pagirtas VISI skaičiavimo centro darbas už jo išaugusias paslaugas tobulinti studentų mokymo procesą. Skaičiavimo centras turėjo įdiegęs 154 programas, skirtas studijoms. Studentai naudojo skaičiavimo kompleksu – CM-1600, EC-1022 ir „Minsk-32“ skaičiavimo mašinomis. Studentai sunaudojo 63 %, o dėstytojai – 37 % mašinų laiko. Daugiausia mašinų laiko sunaudojo Statybos fakulteto studentai ir dėstytojai.

M. Gorbačiovas

Tačiau mašininio laiko poreikis buvo daug didesnis. Turima materialinė bazė tenkino tik 12 % studentų mašininio laiko poreikių. Taigi tuo metu turėtos VISI techninės priemonės nebuvo pajėgios aprūpinti studijų poreikių. Ne geresnė padėtis buvo ir su mokomąja literatūra, ypač vadovėliais. Skurdo ir mokymo laboratorijos. Kai grįžę iš stažuotčių pedagogai pasakodavo apie Vakarų universitetų ar institutų laboratorinę įrangą, leidinius – visa tai atrodė lyg fantastika. Deja, pastaruoju klausimu džiaugsmo nedaug ir šiandien, nors pastebima gerėjimo tendencija.

Studentiškas gyvenimas buvo gana išradingas. Ypač pasižymėjo Statybos fakultetas. Gal todėl, kad studentų reikmes gerai suprato dekanas A. Čižas, gal realizuoti studentiškus sumanymus visada rėmusi prodekanė V. Kazlauskienė-Montvilienė. Bet vis dėlto svarbiausia, kad šio fakulteto studentai buvo ištis labai aktyvūs, dominavę daugelyje sričių ir instituto mastu.

Būsimieji statybos inžinieriai sukūrė fakultete gražių tradicijų: pirmakursių krikštynas, penktakursių paskutinį skambutį, būdavo rengiamos žiemos šventės ir pavasario gegužinės.

Nuo 1985 m. pavasario Statybos fakultetas pradėjo švęsti mediumą – trečiakursių pusdiplomį, kurio iniciatorius buvo tuomet buvęs vienas prodekanų A. Kaminskas.

Surengtame trečiakursių vakare prisiminti praėjusieji semestrai, įdomiausios studijų akimirkos, vyko konkursas tarp akademinių grupių, kuriame teko atsakinėti į išradingus klausimus, lenktyniauti „rolikais“ ir kt. Visi gavo atminimo medalius, kurie turėjo priminti tą „daugiau kaip pusę“. Vyko šokiai, skambėjo visų traukiamos lietuviškos dainos.

O pedagogų kolektyvui linksmybių buvo maža. LTSR rektorių taryba ragino aukštąsias mokyklas rimtai pasiruošti priimti grįžtančius iš sovietinės armijos studentus. Pirmojo kurso studentai, praleidę vienerius metus, turėjo tęsti studijas II kurse. VVU, KPI ir VISI buvo įpareigoti numatyti priemonės, suteikiančias galimybes sugrįžtantiems studentams likviduoti mokymo plano skirtumus bei turimus įsiskolinimus.

Studentų mokymo ir buities problemų buvo gausu. Studentai gegužės mėnesio pra-

džioje surengtame forume skundėsi, kad jų bendrabučiuose (16 aukštų!) šeštadieniais ir sekmadieniais neveikia liftai, centriniuose rūmuose šeštadieniais nedirba valgykla, skaičiavimo centro perforatorinė atidaroma tik nuo 14 valandos. Studentai pageidavo daugiau valandų inžinieriaus psichologijos kursui, norėjo savivaldos bendrabučiuose, geresnių sąlygų turiningam laisvalaikiui organizuoti. Forume dalyvavę instituto vadovai žadėjo daugelį klausimų neatidėliotinai išspręsti. Kartu rektorius A. Čyras ragino studentus būti aktyvesnius, rodyti daugiau iniciatyvos, didinti reiklumą sau.

Kai „Hiperbolės“ ansamblio dalyviai baigė studijas ir galop nebeliko joje VISI studentų, ansamblis tapo savarankišku kolektyvu ir praktiškai nutraukė ryšius su VISI administracija. Tuomet rektorius iškėlė uždavinį sukurti naują estradinio žanro kolektyvą.

Tam reikalui buvo pakviestas Juozas Gabartas, kuris ir subūrė gabų jaunimą į VISI vokalinį instrumentinį ansamblį. Ir štai, vos pirmus metus egzistuojantis ansamblis, 1985 m. gegužę nuvykęs į tradicinį Jerevano festivalį, tapo laureatu. „Inžinerija“ rašė, kad „*Ansamblio siela – dainų autorius ir atlikėjas Alius Lissauskas <...>. Savarankiškai bando kurti ir ansamblio gitaristai Vytautas Kinderis bei Dmitrijus Vorobjovas. Nepakeičiamas Eugenijus Pugačiukas, grojantis mušamaisiais. Liutauras Sinikas groja klavišiniaisiais instrumentais*“ [4.60, p. 1].

Grįžę į Vilnių, J. Gabarto vadovaujami ansambliečiai dalyvavo aukštųjų ir specialiųjų vidurinių mokyklų vokalinį ir instrumentinių ansamblių apžiūroje-konkurse ir laimėjo II vietą. Bet pirmosios vietos kompozitoriaus T. Makačino komisija neskyrė niekam.

Maskvos inspekcijos komisija

Ne vien linksmybės lydėjo VISI 1985 m. pavasarį. Nuo gegužės 20 d. iki birželio 3 d. TSRS aukštųjų mokyklų valstybinės inspekcijos komisija tikrino VISI darbą. Tai, žinoma, sukėlė nemažą įtampą instituto dėstytojams, o ypač instituto administracijai. Komisija konstatavo, kad VISI veikia 7 fakultetai: Statybos, Statybos ekonomikos, Miestų statybos, Architektūros, Mechaninės technologijos, Automatizacijos ir Kvalifikacijos kėlimo. 13-oje specialybių studijavo 6500 studentų, iš jų 4000 – dieninėse studijose.

1984–1985 mokslo metais institute dirbo 1267 žmonės, tarp jų 477 profesoriai ir dėstytojai. Yra 28 mokslo daktarai, profesoriai (tai sudaro 6 % dėstytojų) ir 303 mokslų kandidatai (tai 63 % dėstytojų). VISI turi 39 katedras. Pažymėta, kad institutas turi 3 bendrabučius, bet tai leidžia aprūpinti bendrabučiais tik 61 % atvykusių iš kitų miestų. Instituto pastatuose veikė 3 valgyklos ir 4 bufetai. Valgyklose – 310 vietų, bufetuose – 140 vietų. VISI biblioteka turėjo 860 000 egzempliorių knygų. Joje – 8 skaityklos su 300 vietų. Institute veikė 5 žinybinės laboratorijos. 1981 m. Plytinės gatvėje buvo pastatytas eksperimentinis namas-laboratorija, 1983 m. – Mechaninės technologijos fakulteto priestatas, 1984 m. – antras mokymo laboratorinis korpusas. Pažymėta, kad nuo 1970 m. elektroninės skaičiavimo mašinos „Minsk-22“ pagrindu pradėjo funkcionuoti automatizuota informacinė sistema, kuri kasmet buvo tobulinama. Nuo 1984 m. ta sistema ėmė veikti dviejų ESM – „EC-1022“ ir „Minsk-32“ – pagrindu. Ypatingą dėmesį Maskvos komisija parodė mokslinio komunizmo egzaminams. Komisijos sudarytame akte, be kita ko, parašyta: „*Studentų atsakymai per egzaminą parodė, kad daugelis būsimųjų specialistų neįsisavino žinių, būtinų vykdyti aktyvią puolamąją kovą su buržuazine ideologija, reformizmu ir revizionizmu, argumentuotos antimarksistinių idėjų kritikos*“. Ką gi, tai reiškė, kad blogai dirbo

M. Burokevičiaus, o vėliau S. Juonienės vadovaujamos Mokslinio komunizmo katedros dėstytojai. Bet ar čia jie buvo kalti? Pati komunizmo, mokslinio ar kitokio, idėja buvo realaus gyvenimo jau visiškai sudėvėta ir puikiausi dėstytojai negalėjo įkvėpti studentų ja tikėti, nuoširdžiai mokytis jos postulatų. Valstybės inspekcija pagyrė institutą dėl skaičiavimo technikos plataus taikymo studijų procese, bet priekaištavo, kad informacija paruošiama perfojuostose. Institutas naudojo tokią technologiją ne dėl nežinojimo apie naujos technikos galimybes. Paprasčiausiai trūko lėšų jai įgyti. Inspekcija gerai įvertino Matematikos katedros darbą, dėstytojų kvalifikaciją, naudojamą studijoms lietuvių autorių parengtą literatūrą, tačiau priekaištavo, kad matematikos dėstytojai nedalyvauja diplominių darbų gynimo komisijose. Inspekcijos nuomone, Matematikos katedra neturi galimybės stebėti, koks studentų matematikos mokėjimo lygis paskutiniu studijų etapu. Inspekcija priekaištavo, kad Statybos fakultetas neturi recenzuotų paskaitų konspektų, kad kai kurie kursinio projektavimo metodiniai nurodymai pasenę, kad neatliekami visi mokymo plano numatyti laboratoriniai darbai, kad kai kurių laboratorijų įranga moraliai pasenusi. Maskvos tikrintojai kritikavo institutą, kad VISI studentų nubyrėjimas sudaro apie 19 %, kai sąjungoje 6–7 %. Bet nebuvo analizuojamos tokio nubyrėjimo priežastys.

Komisija kritikavo institutą už tai, kad dalis VISI vykdomų darbų pagal ūkiskaitines sutartis neatitinka nustatytų 9 mokslo krypčių, kad kai kurios sutartys nedidelės apimties ir t. t. Tai paaiškinti nebuvo sunku. Pramonės įmonės, statybos organizacijos buvo finansiškai silpnos ir net labai joms reikalingiems mokslinio tyrimo darbams atlikti tegalėjo pasiūlyti labai skurdžias sąlygas. Kita vertus, maži dėstytojų atlyginimai vertė juos priimti net ir mažai mokamų darbų pasiūlymus.

Vis dėlto inspekcijos komisija teigiamai įvertino instituto mokslinių tyrimų tematiką. Pagyrė, kad mokslinių tyrimų rezultatai naudojami studijų procese.

Būdingas tiems laikams galutinis VISI mokslinio darbo vertinimas: „Nustatyti mokslinio tiriamojo darbo trūkumai neturi sisteminio charakterio ir gali būti lengvai pašalinti tolimesniame darbe“ [4.61, p. 1–26].

Inspekcijos nurodyti trūkumai nebuvo naujiena nei dėstytojams, nei instituto vadovams. Jų šaknys slypėjo pačioje sovietinėje santvarkoje, joje egzistuojančioje aukštojo mokslo sistemoje. Toji sistema nuolat plyšinėjo ir periodiškai buvo užlopoma. Radikaliam pakeisti studijų ir mokslo padėtį aukštajame moksle nebuvo įmanoma be ryškaus finansinio padidrinimo. O TSRS gamino tūkstančius raketų, tankų ir kitos ginkluotės, o mokslui, nesusijusiam su karyba, likdavo tik trupiniai.

1984–1985 mokslo metais VISI viena po kitos ištikios skaudžios netektys. Mirė technikos mokslų daktarai, profesoriai Arkadijus Naidionovas ir Steponas Rokas bei visai bebaigęs parengti technikos mokslų daktaro disertaciją docentas Rimas Jonas Bulovas. Visi trys turėjo dar daug mokslinės potencijos, juos supo jauni perspektyvūs mokslininkai. Tai buvo didelis nuostolis instituto mokslui.

1985 m. VISI parengtų specialistų derlius buvo kiek didesnis nei 1984 m.: 1984 m. – 1059, o 1985 m. – 1086.

Institutą baigė: architektūrą – 76, PCS – 366, miestų statybą – 47, automobilių kelius – 39, taikomąją geodeziją – 45, statybos ekonomiką – 138, autotransporto eksploatavimą – 30, automobilių transportą – 131, statybos kelių mašinas – 20, suvirinimo įrengimus – 37, mašinų gamybos technolo-

giją – 72, elektros pavaras – 34, radijo aparatūrą – 51 studentas.

Spalio mėnesį, švenčiant Veimaro architektūros ir statybos mokyklos jubiliejų, šios aukštosios mokyklos garbės daktaru buvo inauguruotas VISI rektorius profesorius Aleksandras Čyras. Tuo metu TSRS ir užsienyje garsėjo A. Čyro moksliniai darbai. Jis jau buvo parengęs 2 technikos mokslų daktarus, 23 technikos mokslų kandidatus, rengė naują originalų statybinės mechanikos vadovėlį. Be to, vokiečiai labai vertino A. Čyro indėlį stiprinant Vilniaus ir Veimaro inžinerinių mokyklų bendradarbiavimą.

A. Čyras buvo pirmas VISI mokslininkas, gavęs garbės daktaro vardą. Ilgainiui taip pat jį pagerbė Prahos Karlo universitetas, o Lenkijos mokslų akademija išrinko A. Čyrą jos užsienio nariu.

1985 m. gruodį VISI taryba rekomendavo pristatyti visasajunginiam konkursui geriausiam aukštųjų mokyklų moksliniam darbui nustatyti 3 darbus:

1. A. P. Kavolėlio monografiją «Механизмы и устройства для передачи вращения, виброзащиты и стабилизации на основе центробежных сил» („Sukimosi, vibroizoliacijos ir stabilizacijos mechanizmai bei įtaisai išcentrinų jėgų pagrindu“).

2. V. Šeštoko, V. Adomavičiaus, P. Juškevičiaus mokomąją priemonę «Гаражи и стоянки» („Garažai ir stovėjimo aikštelės“).

3. E. K. Zavadsko ir kt. mokslinį darbą «Исследовать и разработать предложения и техническую документацию по применению рациональной технологии возведения производственных одноэтажных зданий в условиях Литовской ССР» („Ištirti ir parengti pasiūlymus bei techninius dokumentus vienaaukščių pramonės pastatų statyboje racionaliai technologijai taikyti Lietuvos TSR sąlygomis“).

1986 m. pradžioje Vilniaus inžinerinis statybos institutas turėjo 6 ir projektavo septyntąjį bendrabučius. Rektorius įsakymu

A. Čyro inauguracija Garbės daktaru
Prahos Karlo universitete

Viršuje dešinėje –
Kandidatų disertaciją gina S. Kalanta

buvo pakeista jų numeracija: 1. Jaunųjų specialistų bendrabutis, esantis Žirmūnų g. 127, pavadintas bendrabučiu Nr. 1. 2. Studentų bendrabutis, esantis Bistryčios g. 9, pavadintas bendrabučiu Nr. 2. 3. Studentų bendrabučiai, esantys Saulėtekio al. 16, 18 ir 19 pavadinti Nr. 3, 4 ir 5. 4. Projektuojamą studentų bendrabutį Saulėtekio al. 19 pavadino bendrabučiu Nr. 6.

Bendrabučiuose gyveno beveik pusė institute besimokančių studentų. Nors buities sąlygos studentų būstuose buvo nekokios – labai prasti sanitariniai mazgai, virtuvės, bet daugiausia dėl netvarkos buvo kalti patys gyventojai. Bendras turtas nebranginamas, dažnai sugadinamas, netausojami energija, vanduo – problemos tos pačios, kaip ir „komunalų“. Pasitaikydavo vagysčių, muštynių, neretai paaiškėdavo piktnaudžiavimo alkoholiu faktų, buvo ir nelaimingų atsitikimų. Padėčiai taisyti buvo pasiekta, kad aukštybinių bendrabučių rajone vakarais budėtų milicijos patruliai.

Tenka konstatuoti, kad ir po 20 metų problemos lieka panašios. Bendrabučiai – ir šiandien reikšminga socialinė parama daugeliui studentų, bet, deja, jaunimo elgesio kultūra nėra nepagerėjo. Gal atvirkščiai – daugiau agresijos, cinizmo. Tenka viltis, kad kai bendrabučius ims eksploatuoti privačios struktūros, tvarkos bus pasiekta daugiau.

1986 m. sausį VISI dirbo 511 pedagoginių mokslo darbuotojų. Buvo 26 mokslo daktarai ir profesorai, 318 mokslo kandidatų ir docentų.

Sausio 29 d. VISI taryba apsvaistė pirmųjų penkerių metų Kvalifikacijos tobulinimo fakulteto darbą. Buvo pažymėta, kad per penkerius metus fakultetą baigė 2342 gamybininkai bei projektuotojai. Fakultete dėstė didelį patyrimą turintys instituto dėstytojai bei gamybinių ar projektavimo organizacijų specialistai. Deja, dar 38 % fakulteto klausytojų neturėjo aukštojo mokslo išsilavinimo. Taigi respublikoje labai trūko aukštos kvalifikacijos specialistų, kad jie galėtų pakeisti vis dar užimančius, ypač gamyboje, inžinierių vietas technikus ar net praktikus.

Vasario mėnesį buvo atlikta KPI Santechnikos fakulteto perkėlimo į VISI galimybių analizė. Buvo nustatyta, kad toks perkėlimas bus įmanomas tik nuo 1987 m. rugsėjo 1 d., kai VISI susidarys pakankama akademinė apkrova: Šildymo ir vėdinimo katedroje – 7 dėstytojams bei Vandentiekio

ir kanalizacijos katedroje – 6 dėstytojams. Pažymėta, kad visi, kurie yra įstoję į KPI Santechnikos fakultetą iki 1985 metų, turėtų ir baigti KPI.

Buvo patikslintas KPI Statybos ir santechnikos fakulteto darbuotojų, norinčių keltis į Vilnių, sąrašas. Tai 9 šildymo ir vėdinimo bei 3 vandentiekio ir kanalizacijos specialistai. Šildymo ir vėdinimo katedros: V. Martinaitis, B. Narbutis, S. Paulauskaitė, E. Tuomas, A. Budriūnas, A. Norkus, R. Petruškevičius, J. Diedonis, V. Mikaila. Vandentiekio ir kanalizacijos: V. Šulga, A. Kliučius, A. Butkus.

Realus gyvenimas gerokai pakoregavo šį sąrašą. Persikėlė ne visi, kuriuos planavo ir tas procesas vyko net iki 1989 metų.

Vasario 7 d. VISI apsilankęs TSRS aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministro pavaduotojas I. Makarovas įteikė institutui Garbės raštą už gerus darbo rezultatus. Nors tai buvo palyginti nedidelis dalykas, jaunam institutui tai reiškė tam tikrą pripažinimą, kas buvo malonu.

Vasario viduryje buvo paskelbti priėmimo į VISI skaičiai: į dienines studijas – 950, vakarines – 350 ir neakivaizdines – 200, iš viso 1500 žmonių.

1986 m. pavasarį ėmėme jausti tarptautinio klimato pagerėjimą. Jis teikė vilčių, kad tai teigiamai paveiks ir TSRS vidaus gyvenimo sritis. Gilėjanti sovietinės ekonomikos krizė ir augantis nestabilumas Rytų Europoje leido M. Gorbačioviui suprasti, kad TSRS toliau nepakels ginklavimosi varžybų tempo. Jis ėmė kelti idėjas dėl branduolinio ginklavimosi varžybų apribojimo, draudimo jas perkelti į kosmosą. Ilgainiui, po serijos susitikimų su JAV prezidentu R. Reiganu, M. Gorbačiovas pasiekė reikšmingų susitarimų dėl ginklavimosi sumažinimo, bet jam teko ir kiek demokratizuoti savosios šalies gyvenimą. TSRS gyvenimas tapo atviresnis, viešesnis, laisvesnis. Bet iki tikro laisvėjimo dar buvo toli.

Permainos Vilniaus inžineriniame statybos institute dar nebuvo jaučiamos. Blogėjant ekonominei TSRS padėčiai, tai ypač paveikė mokslą. Imta raginti mokslininkus glaudžiau bendradarbiauti su gamybinėmis organizacijomis, atmesti „rutininę popierinę gerovę“.

VISI mokslininkai turėjo nemažai ūkiskaitinių sutarčių, kurios tikrai davė naudos gamybai, bet jų piniginė išraiška nebuvo didelė. Taip kelininkai vykdė „LTSR automobilių

kelių žemės sankasos įrengimo kokybės tyrimus“, „Padidinto drėkinimo vietovėje įrengtos žemės sankasos stabilumo pagerinimą“. Aktualūs gamybai buvo ir geodezininkų vykdomi darbai „Automatizuotas topografinių nuotraukų geodezinio pagrindo sudarymas“, „Geodezinių tinklų optimizavimas“.

Gorbačiovo „perestroikos“ startas

„Perestroikai“ įgyvendinti buvo skirtas TSRS XXVII suvažiavimas. Jame M. Gorbačiovas kaip vieną pagrindinių uždavinių nurodė būtinybę spartinti mokslinį techninį progresą, kuris turėjo būti socialinės ekonominės plėtros pagrindu. Tai galima pasiekti tik aukštos kvalifikacijos specialistų darbu, o norint juos parengti aukščiausiu reikalavimų lygiu – reikia pertvarkyti aukštąjį mokslą.

M. Gorbačiovas manė, kad įmanoma pertvarkyti visas ūkio šakas tobulinant ūkio valdymą, jis nesuvokė, kad reikėjo „*ne valdymą keisti, o suteikti žmogui galimybę pačiam iniciatyviai veikti*“ [4.62, p. 55]. Valstybė valdė ne tik visas – dideles ir mažas gamyklas, bet ir kirpyklas, taisyklas, valgyklas, valyklas ir t. t.

Tokios tvarkos rezultatai buvo apgailestini. Nors TSRS turėjo didžiausią teritoriją pasaulyje, kurioje buvo neišmatuojamai daug derlingų žemių, jai nuolat pritrūkdavo maisto produktų. Dėl blogo valdymo statyboms trūko cemento, metalo, medienos, naujausių medžiagų. Dėl didelės centralizacijos atskirų ūkio šakų suderinamumas buvo prastas ir planai sistemingai nebuvo įvykdomi. O partijos suvažiavime buvo vis kartojami jau įkyrę kvietimai: pasiekti, kelti, pagerinti, sustiprinti ir t. t., ir pan.

Pagal rutiną tapusią sovietinio gyvenimo tvarką įvykusio partijos suvažiavimo medžiagą privalėjo svarstyti visi darbo kolektyvai ir numatyti priemones, kaip tuos partijos nutarimus kuo greičiau įgyvendinti.

1986 m. balandžio 18 d. VISI įvyko atviras partinės organizacijos susirinkimas, kuriame ir buvo svarstyta TSKP XXVII ir paskui įvykusio LKP XIX suvažiavimų medžiaga.

Pranešėjas rektorius A. Čyras pranešimą sukūrė pagal nustatytus kanonus:

Praktiškai galėjo būti pritaikyti VISI fizikų fundamentalūs tyrimai. Doc. J. Jakimavičiui vadovaujant atlikti kristalų elektroninių savybių tyrimai buvo diegiami puslaidininkinių daviklių gamyboje. E. doc. p. D. Styra atliko aplinkosauginį darbą „Žmogus ir biosfera“.

Kaip jau įprasta, gana daug ūkiskaitinių sutarčių turėjo statybinių konstrukcijų katedros, Hidraulikos, Miestų statybos ir kt. katedros.

pirmiausia pabrėžė tų suvažiavimų vos ne pasaulinę reikšmę, pažymėjo, kad jie vyko „bolševikinės tiesos atmosferoje“. A. Čyras pranešė, kad VISI 1981–1985 m. parengė 5 184 specialistus, kad aspirantūrą baigė 55 asmenys, o kandidato disertacijas apgynė 47, daktaro – 11 instituto mokslininkų. 1986 m. pradžioje 71 % VISI dėstytojų turėjo mokslinius laipsnius ir vardus. Tai buvo geriausias rodiklis tarp Lietuvos aukštųjų mokyklų ir sąjungos statybos institutų.

Per tuos metus institutas išleido 103 mokomosios literatūros leidinius, 37 mokslo darbų rinkinius, 17 vadovėlių ir mokomųjų priemonių, 30 monografijų. Laimėjimai buvo išties reikšmingi. Buvo kalbėta ir apie trūkumus, nesėkmes: neįvykdytas statybos inžinierių rengimo planas, nepakankamas profesinio orientavimo darbas, silpnas studentų pažangumas, laiku negina disertacijų dauguma aspirantų, senėja profesūra ir t. t.

Buvo priimtas nutarimas, kuriame nutarta sudaryti, parengti, įpareigoti, pavesti... Taigi pažadėta viską gerinti. Taip jau buvo priimta: pažadėjai – patiešijai, netesėjai – negriešijai...

„Inžinerijoje“ paskelbtas priėmimas studijuoti nuo 1986–1987 mokslo metų pradžios: 950 – į dienes studijas, 350 – į vakarines ir 200 – į neakivaizdines, iš viso 1 500 žmonių.

Įdomių minčių instituto laikraštyje išdėstė Architektūros katedros vedėjas doc. Arnas Dineika. Jis rašė apie architektų galimybes rengti architektūros projektus: „*Dar viena būsimąjo specialisto pasiruošimo problema liečia kursinius projektus, kurių yra daug ir įvairių. Diplomuoatas architektas niekada neskaičiuos nei formos, nei varžtų diametro bei*

skaičiaus, nei šilumos nuostolių ar apšildymo sistemų, nei kitų inžinerinės įrangos elementų. Tad ar reikalingos studijuojančiam būsimam architektui šios inžinerinės disciplinos ir jų kursiniai projektai? Reikalingi, jei padeda suvokti architektūrinių ir inžinerinių problemų sąryšį, kompleksiško sprendimo reikšmę. Be abejo, disciplinų sąryšis būtų akivaizdžiau suvoktas, jei inžinerinių disciplinų kursiniai projektai būtų atliekami eilinio architektūrinio projekto pagrindu. Architektas, kuris nesugeba atlikti *Dirigento* vaidmens kompleksškai sprendžiant architektūrinės inžinerinės problemas, nepilnai atlieka savo profesijos funkciją. Architektūra, kuri pasižymi dvasinėmis, kultūrinėmis vertybėmis, tuo pačiu yra ir materiali struktūra ir inžinerinės problemos, sistemos privalo būti sprendžiamos kompleksškai, organiškai. Kompleksiško sprendimo lygis priklauso ir nuo architekto bei jo kolegų, inžinierių kvalifikacijos, sugebėjimo kūrybiškai bendradarbiauti.

Šaliai reikalingi ne specialistai – „mokiniai“, sugebantys išmokyti „užduotą“ pamoką, studijų metu vien „išėję“ visą kursą, o mąstantys, iniciatyvūs, atkaklūs ir kompetentingi specialistai“ [4.63, p. 2].

Atėjo Gegužės 1-oji. Instituto žmonės buvo „paprąšyti“ dalyvauti „darbo žmonių demonstracijoje“. Pavasarišką, saulėtą dieną kaito nuo saulės spindulių veidai, atrodytų, saulė lyg buvo karštesnė, intensyvesnė. Tik kitą dieną tapo žinoma – branduolinė katastrofa Ukrainoje.

1986 m. balandžio 26 d. sprogdimas šalia Kijevo esančioje Černobylio atominėje elektrinėje ją sugriovė. Į atmosferą jau kelinta diena išmetami dideli radiacijos kiekiai. Ir visa tai nuslėpta nuo visuomenės, nuo „taip mylimos ir gerbiamos tarybinės liaudies“.

Radiacija pasiekė Skandinavijos šalis ir tik tuomet pasaulis sužinojo apie katastrofą. Neaplenkė radiacija ir Lietuvos. Štai kodėl raudo veidai ir ypač skruostai privalomosios demonstracijos dalyviams. Tai, kad buvo nuslėpta informacija apie katastrofą nuo žmonių – vienas iš didelių komunistinio režimo nusikaltimų.

Dabar jau žinome, kad dėl Černobylio katastrofos mirė per 15 000 ir serga apie 50 000 žmonių!

Labai ilgai trukęs Černobylio katastrofos nutylėjimas gerokai sumenkino „perestroiką“ ir M. Gorbačiovo šiaip nelabai kokią tuometinį prestižą. Gal todėl imta vis daugiau deklaruoti viešumo būtinumą – vis dažniau girdima „glasnost“.

Gegužei baigiantis buvo paskelbtas TSKP CK projektas – kaip pertvarkyti aukštąjį ir specialųjį vidurinį mokslą. Paskelbtose pagrindinėse pertvarkos kryptyse buvo teigiama, kad reikia iš pagrindų pagerinti specialistų profesinį ir marksistinį lenininį rengimą. Projekte buvo pažymėti mokyklų darbo trūkumai ir nurodyti keliai padėčiai pagerinti.

Manifesto tipo dokumentas nieko gero nežadėjo. Tos pačios, jau girdėtos frazės, neparemtos žmonių iniciatyva, buvo svarstomos su tam tikra nuobodžia monotonija, niekas jomis netikėjo. Propagandinis partijos išteklis buvo išsemtas. Ką nors pakeisti buvo galima tik radikaliomis priemonėmis, išlaisvinant visuomenės iniciatyvas nuo partinio ir valstybinio diktato. Bet vis dėlto M. Gorbačiovas, pabandęs ribotai demokratizuoti didžiulę šalį, išleido džiną iš butelio: žmonės pradėjo kalbėti drąsiau, ir pagaliau, kaip sakė pats M. Gorbačiovas, „proces pašol“ (procesas pajudėjo).

1986 m. vasarą buvo sukomplektuota 20 studentų statybinių būrių, kuriuose dirbo 526 studentai. Buvo atlikta darbų už 1,22 milijono rublių.

1986–1987 mokslo metus Vilniaus inžinerinis statybos institutas pradėjo iškilinėmis Vidaus reikalų ministerijos kultūros rūmuose. Buvo įprastinė oficialioji dalis, koncertas. Jis tapo skandalu rytdienos rektorato posėdyje.

Vieną koncerto programos numerių atliko tuomet dar nežinomas dainininkas. Jam akomponavusi vokalinė instrumentinė grupė naudojos fonograma, kai kurių rektorato narių manymu, atliekama buvo per garsiai, vokalistą užgoždavo instrumentai, dainininko tartis neaiški. Ne visiems patiko muzikos stilius. Bet labiausiai papiktino valdžią tai, kad vokalistas iki pusės buvo išsirengęs, o dainavo užsilipęs ant stalo! Sprendimas aiškus – netoleruoti, ansamblį paleisti.

Likimo ironija – sako, kad tai buvo Andrius Mamontovas. Po kelių metų, jau po tarnybos sovietinėje armijoje, jis tapo vienu iš populiariausių Lietuvoje popmuzikos atlikėjų! Tebėra populiarius ir dabar.

Rektorius A. Čyras, apibendrinęs rektorato narių pasisakymus, pareiškė, kad „*vadovas nieko nepadarė šio ansamblio meniniam, auklėjamajam ir estetiniam lygiui pakelti. Su juo bus nutraukta darbo sutartis*“. Taip ir padarė. Suprantama, instituto vadovas padarė tai teisėtai. Bet gi ne viskas, kas teisėta, yra

teisinga... (liaudies išmintis). VISI vėl liko be vokalinio instrumentinio ansamblio.

Rugsėjo pradžioje buvo ir dar liūdnesnių dalykų. Rugsėjo 9 d. Minske automobilio avarijoje žuvo du talentingi jaunimo vadovai – vyras ir žmona Vaidilutė Gudavičienė

ir Romas Gudavičius. Vaidilutė – Šiaulių pedagoginio instituto Klaipėdos filialo absolventė, Rimas – VISI Statybos fakulteto absolventas. Abu jie daug nuveikė, kad atsirastų ir gyvuotų studentiškoji kavinė „Visytė“ (vėliau vadinta „Studija“), jaunimo estradinės muzikos festivaliai „Opus“, savi-veikliniai kolektyvai „Hiperbolė“ ir „Saulės laikrodis“, studentų pamėgtosios diskotekos ir kt.

1986–1987 mokslo metų studentų pirmojo kurso komplektavimo klausimas rugsėjo pabaigoje buvo apsvaistytas Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo kolegijoje. Iš viso Lietuvoje į dieninius skyrius buvo priimti 8 975 studentai, o prašymų priimti gauta 14 300, taigi 1,64 prašymo į vietą. Di-

džiausi konkursai tuomet buvo Kauno medicinos institute – 3,3, Valstybiniame dailės institute – 2,9, Vilniaus universitete – 2,3 prašymo į vietą. Mažiausi konkursai – po 1,1 prašymo į vietą buvo Kauno politechnikos, Vilniaus inžineriniame statybos instituteose bei Lietuvos veterinarijos akademijoje.

H. Sausenavičius su žmona –
VISI dėstytojai

Tokie nedideli konkursai į inžinerijos specialybes kėlė didelį susirūpinimą instituto vadovams. Dėl mažos konkurencijos į institutą įstodavo dauguma silpnai baigusieji vidurinės mokyklos ir tai vėliau skaudžiai paveikdavo studentų pažangumą. Iš įstojusiųjų kas ketvirtas dėl nepažangumo palikdavo institutą. Todėl rektoratas ieškojo būdų gerinti moksleivių profesinį orientavimą, propagandinį darbą mokyklose, kaip sudaryti geresnes galimybes stojantiems lankyti parengiamuosius kursus.

Prof. Vytautas Liutikas bandė nustatyti trūkumus, kuriuos pirmakursiai atsineša į aukštąją technikos mokyklą. Instituto dėstytojams tenka užkamšyti tas moksleivių rengimo spragas, kurios liko iš vidurinės mokyklos. Štai kokias silpnų žinių priežastis įvardijo V. Liutikas: 1) bloga pirmakursių adaptacija (24,1 %), nenoras mokytis (12,8 %), valios stoka rimtai studijuoti (41,2 %), nesugebėjimas derinti studijų su visuomenine veikla (4,9 %).

Prof. Vytautas Šernas teigė, kad studijų procese ypač svarbus dėstytojo vaidmuo. Dėstytojas „*turi sudominti, patraukti studentą, ugdyti jo mąstymą, gebėjimą bendrauti, nugalėti savo silpnybes, racionaliai, operatyviai dirbti, nuodugniai nagrinėti iškilusias problemas, išmokyti nuosekliai dėstyti savo mintis. Dėstytojo asmenybė, sakoma, formuoja būsimo inžinieriaus asmenybę, charakteris – charakterį, valia – valią, dalyko pomėgis – darbo, savo specialybės pomėgį. Aukštosios mokyklos dėstytojų ir studentų kolektyvų gėda, jei institutą baigia tokie, kurie nemėgsta savo būsimos specialybės. Vadinas, nesveikas studentų grupės psichologinis klimatas, dėstytojai neugdo savo dalyko pomėgio, susidomėjimo juo*“ [4.64, p. 1].

Maloniai nustebino gražia pergale aukštųjų mokyklų spartakiadoje VISI stalo tenisininkai, laimėję komandinę pergalę. Aukso medaliai buvo įteikti šiems visuomeniniams pagrindais dirbančio trenerio docento Henriko Sausenavičiaus auklėtiniams: I. Godbergui (SĮ 5/2 gr.), E. Brazauskui (AT 1/2 gr.), S. Skrinskui (AK 4/1 gr.), D. Sadauskaitei (A 5/1 gr.), E. Bučiūtei (SE 2/4 gr.).

Puikiai pasirodė asmeninėse varžybose Igoris Goldbergas, tapęs Lietuvos aukštųjų mokyklų stalo teniso čempionu. Bronzą laimėjo Egidijus Brazauskas.

Sporto klubo „Inžinerija“ pirmininkas P. Jasaitis rašė „Inžinerijoje“: „*Žaidėjų ryžtas ir trenerio, braižybos katedros docento H. Sausenavičiaus, dirbančio visuomeniniais pagrindais, pasiaukojamas aštuonerių metų darbas davė gerus vaisius. Dar 1978 metais jis tapo stalo tenisininkų sekcijos globėju. <...> iš paprastos studentų sekcijos susiformavo žinoma respublikoje komanda, sudaryta iš meistriškų sportininkų (7 – pirmaatskyrininkai, 7 – kandidatų į sporto meistrus), o I. Goldbergas pakviestas į respublikos studentų rinktinę dalyvauti Pabaltijo aukštųjų mokyklų pirmenybėse. Grįžtant prie paskutinių pirmenybių, tenka apgailestauti, kad treneris negalėjo pasidžiaugti šauniojo penketuko pergale, nes darbavosi rudens talkose. Keista, ar ne? O taip norėjosi paspausti jam „dešinę“ ir nuoširdžiai padėkoti už pasiaukojimą sportui, studentams, už „juodą darbą“. Niekas nesuskaičiavo trenerio telefono skambučių, pasirašytų raštų, vestų derybų, kai reikėjo... atstovauti instituto garbei.*

Gerbiamas docente, sporto entuziaste, dėkojame Tamstai. Sporto klubas linki Tamstai stiprios sveikatos, darbo sėkmės ir naujų sporto pergalių“ [4.65, p. 2].

Bet kurioje veiklos srityje žmogus daugiausia pasiekia, jei yra entuziastas. Gerai, kai tokie žmonės pastebimi, skatinami. Deja, taip būna ne visuomet.

1986 m. rugsėjį, kaip ir kiekvienais metais, per 1 000 studentų, daugiausia pirmakursių, buvo išsiųsta dirbti žemės ūkio darbų. Išsiuntė ir visuomeninį trenerį H. Sausenavičių, nors vyko spartakiada. Kitas gal būtų ir metęs šį taurų darbą, bet H. Sausenavičius – valingas, ištvermingas žmogus, tuomet ne tik ištverė nuoskaudą, bet ir toliau sėkmingai ugdo mūsų stalo tenisininkus, praėjus net 30 metų. Ir jo darbą vainikuoja šaunios augintinių pergalės. Tai žmogus, nusipelnęs didelės pagarbos ir įvertinimo.

Spaliui besibaigiant ministerijos kolegija svarstė 1986 m. specialistų laidos planą įvykdymą.

VISI planą įvykdė (101,1 %), bet buvo kritikos, kad 3 % diplomantų neapgynė diplominių projektų, kad kas ketvirtas diplomantas tik patenkinamomis žiniomis baigė institutą.

Kritikavo VISI už tai, kad 1985–1986 mokslo metais buvo nemažas studentų nubyėjimas – 7,4 %. Bet norint pagerinti rengiamų specialistų kokybę, tenka didinti reikalavimus studentams. Žinoma, silpniau pasirengę arba ne tokie gabūs neišlaiko

VGTU (VISI) absolventai
A. Treinytė (1982 m.) ir V. Turla
(1982, 1983, 1985 m.) buvo šaudymo
pasaulio čempionai

studijų įtampos ir „nubyra“. To išvengti niekada nebuvo ir nebus įmanoma.

Vis dėlto dauguma studentų puikiai studijavo, rasdavo laiko sportui, menui, moksliniam darbui. Doc. R. Pocius „Inžinerijoje“ rašė, kad Automatizacijos fakultetas džiaugiasi studentų mokslinės techninės draugijos narių darbo rezultatais: „*Nemažai radiotechnikos būrelyje subrendusių specialistų inžinierių pasuko mokslo keliu. Pavyzdžiui, buvęs sąjunginio studentų mokslo darbų konkurso nugalėtojas J. Stankūnas išplėtojo savo studijų mokslo tiriamojo darbo temą ir apgynė kandidato disertaciją. Dabar jis sėkmingai vadovauja katedros mokslinei laboratorijai, Sąjunginio konkurso laureatas J. Skardžius jau baigia rašyti disertaciją, mokslo tiriamąjį darbą katedroje tęsia jaunesnysis mokslinis bendradarbis S. Mackevičius, inžinierius V. Urbanavičius*“ [4.66, p. 3].

Gražiai pasirodė Architektūros fakulteto studentai Armėnijoje. Jerevano politechnikos instituto Architektūros fakulteto surengtame konkurse „Vaikų žaidimo aikštelės“ tris premijas gavo VISI atstovai: I premiją – G. Tamulevičiūtė, A 3/1 gr., II premiją – S. Slavinskas, A 3/1 gr., III premiją – M. Sudžiūtė, A 2/1 gr.

Instituto vadovybė daug dėmesio skyrė studentų gamybinėms praktikoms. Tam

buvo skirtas ir VISI rektorato 1986 m. gruodžio 12 d. posėdis.

Buvo pranešta, kad VISI studentai 1986 m. gamybinės praktikos atliko 133 praktikų bazėse Lietuvoje ir 12 – už respublikos ribų. Dauguma trečio kurso studentų gamybinės praktikos metu buvo įdarbinta, o 73 % praktikantų gavo darbininkų kvalifikacijos kategorijas.

Rektoratas nutarė, kad dera rimčiau kontroliuoti praktikų eigą, sustiprinti reikalavimus praktikų ataskaitų parengimo kokybei, organizuoti praktikų konferencijas.

Naujųjų metų išvakarėse rektoratas susirūpino dauginimo aparatų ir mašinų naudojimu. Garbačioviškoji pertvarka kiek atleido cenzūros varžtus ir, matyt, tai sukėlė KGB didelių rūpesčių. Daugėjo nelegalios literatūros, neretai galėjai matyti žmones turint disidentų rašinių kopijų. Taigi VISI rektoratas, turbūt KGB paliepus, gruodžio 22 d. svarstė tos aparatūros naudojimo tvarką. Posėdyje pažymėta, kad „*dauginimo darbas teisingai organizuotas tik operatyvinės poligrafijos laboratorijoje ir bibliotekoje. Šie padaliniai turi dauginimo mašinų ir aparatų naudojimui ir darbui su jais specialius leidinius, juose tvarkingai vedama įvykdyto darbo apskaita*“ [4.67, p. 43]. Buvo uždrausta naudoti dauginimo mašinas ir aparatus be specialių leidimų.

Kai palyginame šią situaciją su dabartimi, net sunku suvokti tų laikų marazmą. Dabar įvairiausių dauginimo aparatų rasi vos ne kiekviename kabinete, daugelis turi jų ir namuose. O prisiminti netolimą praeitį labai verta – tuomet turima laisvė ištis saldesnė, brangesnė.

1987 m. pradžioje VISI paskelbė apie priėmimą studijuoti nuo 1987–1988 mokslo metų pradžios. Buvo numatyta priimti studijuoti į pirmą kursą 1 450 žmonių: 925 – į dienes studijas, 325 – į vakarines studijas ir 200 – į neakivaizdines studijas. Architektūros fakultete buvo tik viena – dieninių studijų architektūros specialybė ir į ją planuota priimti 50 žmonių. Statybos fakultetas skelbė priėmimą į dvi specialybes, abi dieninių studijų: 300 – į PCS ir 25 – į statybos (inžinierių pedagogų). Miestų statybos fakultetas turėjo tris specialybes. Į miestų statybos ir taikomosios geodezijos specialybes numatyta priimti po 50 žmonių į dienes studijas bei 25 – į neakivaizdines studijas.

Mechaninės technologijos fakultetas planavo priimti į penkias specialybes. Į automobilių ir automobilių ūkio specialybę iš viso 150 žmonių: dieninių studijų – 100, vakarinių studijų – 25 ir neakivaizdinių studijų – 25 žmones. Į metalo gamybos technologijos, metalo pjovimo staklių ir įrankių specialybės tik vakarines studijas – 75 žmones. Į suvirinimo įrenginių ir technologijos specialybės tik dienes studijas – 50 žmonių. Į statybos ir kelių tiesimo ماشینų bei įrenginių specialybę – 50 žmonių dieninių studijų ir 25 – neakivaizdinių. Į automobilių transporto ekonomikos ir organizavimo specialybę iš viso 75 žmones: po 25 į dienes, vakarines ir neakivaizdines studijas.

Statybos ekonomikos fakultetas pasiūlė stojantiesiems dvi specialybes. Į statybos ekonomikos ir organizavimo specialybės dienes studijas – 50 žmonių ir po 25 į vakarines ir neakivaizdines studijas. Į pramoninės ir civilinės statybos specialybės vakarines ir neakivaizdines studijas – po 50 žmonių.

Automatizacijos fakultetas planavo priimti studijuoti į radijo aparatūros konstravimo ir gamybos specialybės vakarines studijas 75 žmones ir pramonės įrenginių elektros pavirų ir automatizavimo specialybės vakarines studijas – 50 žmonių.

Į planuojamą Santechnikos fakultetą paskelbtas priėmimas į dvi specialybes. Į šilumos, dujų tiekimo ir vėdinimo specialybės studijas planuota priimti 75 žmones, į vandentiekio ir kanalizacijos specialybės dienes studijas – 50 ir neakivaizdines studijas – 25 žmones.

Įdomių minčių apie abiturientų kelią instituto laikraštyje išdėstė VISI Matematikos katedros vedėjas doc. V. Liutikas. Štai kai kurios jų: „*Kad studentui kelias į aukštąjį mokslą nesibaigtų skausmingu nusivylimu, būtina pirmiausia pačiam abiturientui labai rimtai ir atsakingai pasverti visus tuos objektinius rodiklius, kurie rodo, kiek iš tikrųjų esi pajėgus pasiekti pasirinktą specialybę <...> Ir, tarkime, jeigu atestatas pilnas trejetų, tarp kurių pasitaiko tik vienas kitas ketvertas ir penketas, tai kokia kalba čia gali būti apie aukštojo mokslo studijas. Net ir geras atestato vidurkis ne viską pasako. Tarkime, abiturientas ryžosi mėginti studijuoti VISI, nes atestato vidurkis gerokai pranoksta ketvertą. Tačiau šiuo atveju nepakanka džiaugtis tik atestato vidurkiu. Inžineriniai mokslai pirmiausia remiasi matematika, braižyba, fizika. Ir, tarkime, jeigu abiturientui, nors ir turinčiam pakankamai gerą atestato vidurkį, tame pačiame atestate iš minėtų mokomųjų dalykų įrašyti tik trejetai, tai jis menkas kandidatas inžineriniams mokslams studijuoti, <...> neretai nepakankamai apgalvotai pasirenkama aukštoji mokykla arba kokia nors jos specialybė. Pasirenkama, nesiskaitant nei su mokyklos, nei su profesinio orientavimo specialistų nuomone*“ [4.68, 1. 1].

Tenka pripažinti, kad per daugelį metų aptariama situacija ne tik nepagerėjo, o gal dar ir pablogėjo. Tai skaudžiai paveikia rengiamų specialistų kokybę, nes jei specialybė pasirenkama neatsižvelgiant į savo prigimtį – pagal valios ir charakterio bruožus, pagal savo gabumus ir polinkius – gero specialisto nėra ko laukti.

1987 m. balandį rektoratas svarstė visuomeninio maitinimo institute klausimą. Pažymėta, kad pagal normas reikia 680 vietų studentiškosiose valgyklose, 50 vietų – dėstytojų valgykloje, 110 vietų – dietinėje valgykloje, 160 vietų studentų bufetuose, 60 vietų dėstytojų ir darbuotojų bufetuose. Bet faktiškai VISI turėjo tik 336 vietas, vietoj 1 060 reikalingų.

Prastas buvo valgyklų ir bufetų valgių asortimentas, kokybė, nekokia aptarnavimo kultūra.

1987 m. E. K. Zavadskas apgynė habilituoto daktaro disertaciją

Visa tai ir ypač pustuštės miesto parduvės kėlė didelį profsąjungos komiteto susirūpinimą. Šio komiteto narys painformavo, kad padėčiai centriniuose rūmuose pagerinti rengiamasi atidaryti maisto produktų parduvę, dėstytojų ir darbuotojų kavinę.

Neliko be dėmesio pavasario semestro mokslinių tiriamųjų darbų reikalai.

Gelžbetoninių konstrukcijų katedra daug nuveikė kurdama ar tobulindama statybines konstrukcijas. Prof. A. Kudzys pažymėjo, kad per penkerius metus katedra padavė 15 paraiškų išradimams ir gavo 4 autorinius liudijimus. Sukurtos arba patobulintos 9 gelžbetoninės konstrukcijos.

Metalinių konstrukcijų katedra pateikė 6 naujus konstrukcinius sprendimus. Per penkerius metus Baltarusijoje Bobruisko miesto „ŠEC-2“ termofikacinės katilinės karkasui buvo sukurtos centrifuguoto skerspjuvio kolonos, daug dirbta diegiant klijuotojo medžio konstrukcijas Lietuvos statybose.

Buvo pasidžiaugta nauju mokslo darbų leidiniu – išleistas pirmasis rinkinio „Automobilių transportas“ numeris.

Didelę netektį patyrė institutas 1987 m. vasarą. Staiga mirė Mašinų teorijos katedros vedėjas, technikos mokslų daktaras profesorius Antanas Kavolėlis. Jis suformulavo naują perspektyvią mokslo kryptį: specialių mechanizmų ir įrenginių konstrukcijų, veikiančių išscentrinių jėgų principu, kūrimas ir teorinis pagrindimas. Jo vadovaujami mokslų kandidatais tapo H. Norvilas, B. Spruo-

gis, J. Jurevičius, V. Turla, E. Jurkonis. Jis paskelbė per 280 mokslinių straipsnių TSRS ir užsienyje, parašė 2 monografijas, padarė per 90 išradimų, gavo 3 užsienio patentus. Jis buvo pirmojo gauto VISI mokslininko užsienio patento autoriumi. Buvo talentingas mokslininkas, santūrus, kuklus, geras žmogus, puikus vadovas.

1987–1988 mokslo metų iškilmingas atidarymas įvyko Vidaus reikalų ministerijos kultūros rūmuose, dalyvaujant pirmojo kurso studentams, dėstytojams, nemažam būriui svečių, daugiausia iš statybos profilio ministerijų.

Rektorius A. Čyras pranešė, kad naujuosius mokslo metus VISI pradeda turėdamas 5 824 studentus: 3 375 – dieniniame skyriuje, 1 043 – vakariniame skyriuje ir 1 281 – neakivaizdiniame skyriuje. Rektorius džiaugėsi, kad šiais mokslo metais VISI iš viso bus baigę, skaičiuojant nuo 1970 m., jau beveik 18 000 žmonių.

Į institutą vasarą buvo priimtas planinis dieninių ir neakivaizdinių studijų žmonių skaičius – 925 ir 200, o į vakarines studijas 125 mažiau – tik 200 žmonių.

Vilniaus inžinerinis statybos institutas ir toliau liko vyriškas. Vyrai sudarė 74,5 % visų priimtųjų studijuoti.

Rektorius kvietė rimtai mokytis. Sakė, kad pirmūnams numatytos gerokai didesnės nei anksčiau stipendijos. Jos bus didesnės 50 %. Kas mokysis be trejetų, gaus 25 % didesnę stipendiją.

Įkuriamas Komunalinio ūkio fakultetas

Nuo 1987 m. rugsėjo 1 d. Vilniaus inžineriniame statybos institute buvo įkurtas Komunalinio ūkio fakultetas. Institute buvo 7 fakultetai: Architektūros, Statybos, Inžinerinės ekonomikos, Miestų statybos, Komunalinio ūkio, Mechaninės technologijos ir Kvalifikacijos tobulinimo.

Bene pirmą kartą rektorius prabilo apie rektoriaus rinkimus. Jis sakė, kad studentai sudarys ketvirtadalį instituto tarybos, o rektoriaus rinkimuose – net trečdalį.

Visa tai buvo gorbačioviškos „perestroikos“ atspindžiai. Realus gyvenimas buvo kiek kitoks.

Rugsėjo 11 d. mirė iki 1987 m. buvęs Architektūros fakulteto dekanu, Architek-

tūros katedros vedėju architektūros daktaras profesorius Antanas Spelskis. Jis buvo dirbęs Valstybinio statybos ir architektūros reikalų

Komunalinio ūkio fakulteto atidarymas

J. Mureika

Viršuje dešinėje –
Aukštadvario bazėje 1987 m.

Dešinėje – L. Šepetyš

komiteto pirmininko pavaduotoju, Miestų statybos projektavimo instituto vyriausiuoju architektu, kurį laiką dėstė Vilniaus dailės institute. Paskelbė per 70 darbų, straipsnių urbanistikos ir architektūros klausimais.

1987 m. rudenį įvykusiame VISI bendruomenės susirinkime buvo daug ir atvirai kalbėta apie įvairias instituto problemas. Apie tai plačiai parašė instituto laikraščiu doc. V. Dičius. Pateikiame kai kurias šio straipsnio ištraukas:

„Institutas yra Vilniaus pakraštyje, kur nėra parduotuvių, viešojo maitinimo įstaigų, todėl profkomitetas daug dėmesio skiria valgyklų, bufetų darbui gerinti, prekybai plėsti. Veiksmingai padedant administracijai, centriniuose rūmuose bus atidaryta maisto produktų parduotuvė (parduotuvė buvo atidaryta birželio 16 d. – red. pastaba), pradėta bufeto rekonstrukcija, tačiau valgyklų ir bufetų vietų skaičius sudaro tik 32 % normatyvinio, neišspręstas maitinimo klausimas šeštadieniais, vakarais. Norėtusi, kad prekyba kulinarijos gaminiais vyktų ne epizodiškai, o nuolat. Būtina ir efektyvesnė instituto pagalba įtaigoms.

Darbuotojų sveikatingumo analizė rodo, kad 1986 m. buvo 946 susirgimo atvejai. Nedarbingumo lapeliais pateisinta net 9 819 darbo dienų. Tiek susirgimų dar nėra buvę. 1 300 darbo dienų praleista dėl kvėpavimo organų ligų. Priežastys – ir šaltos patalpos, skersvėjai, ir tai, kad per didžiausius šalčius 5 ir 14 maršrutų autobusai kursuoja neapsildomi. Kita vertus, gal per mažai stengiamės, kad būtų pratęsta troleibusų linija. Reikia gerinti ir medicininį aptarnavimą. Institutas pajėgus įrengti stomatologinį kabinetą, būtina aprūpinti skyrius, katedras vaistinėlėmis, pirmosios pagalbos priemonėmis. Blogai, kad institute neveikia moters higienos patalpos.

Ypač opi butų problema. Šiuo metu komunalinių butų reikia 48 darbuotojams, kooperatinių – 56. Reikia ieškoti naujų kelių ir šiai problemai spręsti. Gal yra galimybė gyvenamuosius namus statyti ūkio būdu, kooperuoti valstybines ir darbuotojų lėšas, panaudoti dalį ūkiskaitinių darbų pelno ir pan. Verta pasvarstyti ir mus šefuojančių statybinių organizacijų duris, paieškoti galimybių gauti iš jų jei ne gatavus butus, tai gal lėšas, fondus ar limitus. Juk specialistus ruošiami jiems.

Daug problemų iškyla, organizuojant vasaros poilsį. Dauguma darbuotojų nori ilsėtis

pajūryje, ir tik liepos ar rugpjūčio mėnesiais, o mūsų galimybės menkos – 28 vietos „Lino“ ir 7 vietos „Neringos“ poilsio namuose Palangoje, dar 38 vietos samdomos privačiuose namuose ir tos profsąjungai labai nuostolingos.

Turime nedideles poilsia vietas prie Pakaso, Lavyso ežerų, Aukštadvaryje. Tačiau šios bazės, ypač prie Lavyso ežero, laukia skubaus remonto, o ir jų panaudojimo poilsui efektyvumas menkas. Reikia išnagrinėti galimybę organizuoti pionierių stovyklą Aukštadvaryje, poilsio organizavimą savaitgaliais.

Mūsų institutas – vienintelė respublikos aukštoji mokykla, neturinti nuosavos poilsio bazės pajūryje. Šiuo metu ieškoma galimybių rekonstruoti laikinai nuomojamą Neringos miškų ūkio namą Nidoje, išplečiant jį iki 30–40 vietų, 11 vietų išsaugant miškų ūkiui. Jei institutas atliks savo įsipareigojimus, už poros metų, rekonstravus Palangos „Agilos“ poilsio namus, kasmet gautume 32 vietas juose. Deja, neatsiranda vadovo studentų statybos būriui vasarą Palangoje, nėra žmonių, norinčių projektuoti“ [4.69, 1. 2].

Bendruomenės susirinkime, kurį organizavo darbuotojų profsąjungos Vietos komitetas, aštrios diskusijos vyko daugiausia buitės klausimais, o spalio 2 d. naujųjų mokslo metų metodologinių instituto darbuotojų

seminarų pradžios proga jau skambėjo politinio ir ekonominio gyvenimo kritika.

Renginyje kalbėję VISI profesorai Juozas Mureika ir Kazimieras Antanavičius pabrėžė, kad visų pertvarkymų sėkmės veiksnys yra naujai mąstantis ir dialektiškai mąstantis žmogus.

J. Mureika sakė, kad vidiniai prieštaravimai yra esminis žmogaus ir darbo kolektyvų vystymosi ir pažangos šaltinis. *„Taigi būtina juos išvystyti, nes koreguodami, sprenddami juos galime efektyviau vystyti socialinius, ekonominius, kultūrinius ir politinius procesus“* [4.70, 1. 1].

LKP CK ideologui Lionginui Šepečiui, dalyvavusiam renginyje, daugiausia rūpesčio sukėlė prof. K. Antanavičiaus emocinga kalba, kurioje jis tvirtino, kad ten, kur nesilaikoma dialektinio mąstymo logikos, ten apie jokus ekonominius problemų sprendimus netenka ir kalbėti. Tai jau buvo taikli komunistų partijos politikos kritika, kas buvo dar labai neįprasta viešajame gyvenime.

L. Šepetys nepuolė į ginčą su K. Antanavičiumi, o sakydamas, kad žmogaus tobulėjimo procese ypač svarbi dialogo pozicija tarp visų socialinės visuomenės narių, lyg ir sutiko su K. Antanavičiumi.

Aukštojo mokslo pertvarkos vienas uždavinių – skatinti studentus studijuoti savarankiškai. Sąjunginė ministerija leido aukštųjų mokyklų rektoriams ir taryboms pertvarkyti mokymo planus taip, kad juose dominuotų savarankiškos studijos, o privalomųjų paskaitų sumažėtų iki 28 valandų žemesniuose kursuose ir iki 24 valandų aukštesniuose kursuose. Buvo leista keisti mokymo planus, egzaminų ir įskaitų tvarką.

Pirmieji ėmė daryti permainas Statybos fakultete. Bet studentai liko abejingi tokiai reformai: nesą geros literatūros, per mažai naujovių gaunama individualaus projektavimo metu, nėra dėstytojo pasirinkimo

laisvės, neleidžiama atsiskaityti anksčiau egzaminų sesijos, neatsižvelgiama į studentų nuomonę ir t. t.

Rektorius A. Čyras Tarybos posėdyje kritikavo Metalinių, Gelžbetoninių bei Pagrindų ir pamatų katedras už per didelę projektų apimtį, nes visų trijų projektų suma – beveik diplominis darbas: 117 psl. skaičiavimų ir 5 lapai brėžinių.

Studentai skundėsi per didelėmis ir užsienio kalbos užduotimis. Joms atlikti reikia 4 valandų.

Kai kurie Metalinių konstrukcijų katedros dėstytojai kursinio projekto dalykus aiškina iki pat įskaitų savaitės, todėl projekto laiku niekas ir nepadaro.

TSKP istorijos seminarams užduodama labai daug konspektuoti, tam reikia daug laiko. Politinei ekonomijai studijuoti visi rekomenduojami vadovėliai nebetinkami, nes pasenę.

A. Čyras sakė, kad leningradiečiai nuostatė, jog į užsiėmimus neatvyksta iki 50 % studentų, nes nepatenkinti paskaitų kokybe. Tyrimai rodo, kad nėra neįdomių ir sunkių disciplinų – yra tik nuobodūs ir blogai dėstantys dėstytojai.

Studentai pabrėžė, kad labai svarbus yra dėstytojų objektyvumas. Tokiais Miestų statybos fakulteto studentai nurodė doc. O. Vasilečą, doc. A. Raudeliūnienę, vyr. dėst. T. Bilkį.

Taigi gerinant išleidžiamų specialistų pasirengimo inžineriniam darbui kokybę problemų kildavo visokių. Jų turėjo ir studentai, ir dėstytojai.

Taryba priėmė nutarimą, kaip gerinti padėtį. Ilgainiui paaiškėjo, kad mažai kas pasikeitė. Norint išmokti, pirmiausia reikia norėti.

Lapkritį VISI pradėjo veiklą darbuotojų kultūros klubas. Centrinų rūmų auditorijų korpuse buvo įrengtos patalpos, papuoštos H. Bogdano, A. Keturkos ir A. Dineikos paveiksais.

Klube pirmasis renginys įvyko dalyvaujant Vidaus reikalų ministerijos Kriminalinės paieškos valdybos skyriaus viršininkui A. Sadeckui.

1987 m. rudenį studentai iš kolūkių buvo atšaukti anksčiau, nei buvo numatyta pradžioje. Sąjunginėje spaudoje, „perestroikos“ paskatinti, daugelis autorių kritikavo studentų darbus vadinamosiose žemės ūkio talkose. Pabrėžta, kad studentas per 4 metus praranda vieną semestrą. Buvo siūloma

Kairėje – K. Antanavičius

A. Keturka

A. Keturkos akvarelė

H. Bogdanas

K. Jakovlevas-Mateckis

J. Duoba

K. Sakalauskas

padėti žemdirbiams tik ekstremaliomis sąlygomis.

Buvo daug kalbama apie naujos VISI bibliotekos statybą, bet realių žingsnių ta kryptimi nebuvo, o problema buvo be galo aktuali. Bibliotekos skaitytojai tuomet buvo aptarnaujami trijuose abonentuose ir septyniose skaityklose. Jose buvo tik 270 darbo vietų. Rektorato posėdyje prorektorius G. Marčiukaitis sakė: „*Ar galima kalbėti apie studentų savarankišką darbą, jei jiems neduodame į rankas knygos*“.

1987 m. gruodžio 3 d. staiga mirė Dailės katedros docentas Henrikas Bogdanas. Jis dažnai rengė savo puikių akvarelių parodas, jo paveikslai ir šiandien puošia kai kurias VGTU patalpas.

1987 m. gruodžio 7 d. posėdyje rektoratas analizavo valstybinių egzaminų komisijų darbą. Buvo pažymėta, kad institutą 1987 m. baigė 663 inžinieriai. 184 diplomantų projektus įvertino „labai gerai“, o tai sudarė 28 %. Gerą įvertinimą gavo 322 studentai, arba 49 %, patenkinamą – 157, arba 24 %.

60 % diplominių projektų parengta naudojant elektronines skaičiavimo mašinas, 44 % diplominių projektų turėjo mokslinio darbo elementų.

Taigi specialistų rengimas vyko visai gerai, nes abejoti komisijų, vertinančių diplominius darbus, kompetencija nebuvo jokio pagrindo.

1987–1988 mokslo metais buvo patvirtintos naujos visų fakultetų Tarybų sudėtys.

Architektūros fakulteto tarybą sudarė: pirmininkas K. Jakovlevas-Mateckis – fakulteto dekanas; nariai: J. Vanagas – Urbanistikos katedros vedėjas; A. Janulis – Dailės katedros vedėjas; A. Dineika – Architektūros katedros vedėjas; Č. Ignatavičius – Pastatų konstrukcijų katedros vedėjas; R. Pikutis – Pastatų konstrukcijų katedros vyr. dėstytojas; J. Gajauskas – partinio biuro sekretorius; A. Radzivonas – profbiuro pirmininkas; studentai G. Šernius, D. Jakubauskas ir R. Jaksebgaitė.

Komunalinio ūkio fakulteto tarybą sudarė: pirmininkas J. Duoba – fakulteto dekanas; sekretorius Z. Jankauskas – Elektrotechnikos katedros docentas; nariai: A. Liaukonis – Šildymo ir vėdinimo katedros

profesorius; R. Alekna – Hidraulikos katedros docentas; M. Gedgaudas – Šildymo ir vėdinimo katedros vedėjas; G. Valiukėnas – Elektronikos katedros vedėjas. Į fakulteto Tarybos posėdžius buvo kviečiami partinio biuro sekretorius, profbiuro pirmininkas ir keturi studentų organizacijų vadovai.

Miestų statybos fakulteto tarybą sudarė: pirmininkas K. Sakalauskas – fakulteto dekanas; pirmininko pavaduotojas Z. Kumeitaitis – Geodezijos katedros docentas; sekretorius J. Skeivalas – Geodezijos katedros vedėjas; V. Jasulaitis – Kelių katedros vedėjas; D. Styra – Fizikos katedros profesorius; V. Tulevičius – Geodezijos katedros vedėjas; studentė Kleišaitė.

Mechaninės technologijos fakulteto tarybą sudarė: pirmininkas M. Mariūnas – fakulteto dekanas; sekretorius A. Samulevičius – Mašinų gamybos technologijos katedros vedėjas; nariai: K. Olšauskas – fakulteto prodekanas; V. Mickūnaitis – fakulteto prodekanas; D. Maciulevičius – Taikomosios matematikos ir mechanikos vedėjas; V. Turla – Mašinų teorijos katedros vedėjas; A. Pikūnas – Autotransporto katedros vedėjas; B. Spruogis – Statybos ir kelių mašinų katedros vedėjas; B. Zabotka – Braižybos katedros vedėjas; M. Nemira – fakulteto metodinės komisijos pirmininkas; V. Tilindis – partinio biuro sekretorius; E. Strumskienė – profbiuro pirmininkė; V. Sivilevičius – SMD mokslinis vadovas; studentai A. Katkauskas, G. Piliauskas, E. Daubaras, M. Ždanovičius ir R. Kirilevičius – studentų organizacijų atstovai.

Statybos ekonomikos tarybą sudarė: pirmininkas A. Naujokaitis – fakulteto dekanas; sekretorius A. Šimėnas – Statybos ekonomikos katedros docentas; nariai: K. Antanavičius – Statybos valdymo ir organizavimo katedros vedėjas; V. Bagdonas – Statybos ekonomikos katedros vedėjas; A. Baublys – Autotransporto ekonomikos katedros vedėjas; A. Lukoševičius – Statybos valdymo ir organizavimo katedros docentas; P. Norkus – Chemijos katedros vedėjas; fakulteto partbiuro sekretorius ir profbiuro pirmininkas; studentai: M. Smuika, A. Survilaitė, A. Mockevičius – studentų organizacijų vadovai.

Statybos fakulteto tarybą sudarė: pirmininkas P. Vainiūnas – fakulteto dekanas; nariai: A. Alikonis – Pagrindų ir pamatų katedros vedėjas; P. Baublys – Statybinės mechanikos katedros docentas; R. Čechavičius – Statybos

fakulteto prodekanas; S. Čirba – Matematinės katedros docentas; A. Čizas – Medžiagų atsparumo katedros vedėjas; P. Čyras – Darbo ir aplinkos apsaugos katedros vedėjas; V. Kagan – Medžiagų atsparumo katedros docentas; S. Kalanta – Statybinės mechanikos katedros docentas; J. Kivilša – Gelžbetoninių konstrukcijų katedros e. prof. pareigas; V. Liutikas – Matematikos katedros vedėjas; A. Kudzys – Gelžbetoninių konstrukcijų katedros vedėjas; L. Rimkus – Statybos fakulteto prodekanas; J. Šimkus – Pagrindų ir pamatų katedros profesorius; V. Vaitkevičius – Metalinių konstrukcijų katedros vedėjas; E. Zavadskas – Statybos darbų technologijos katedros vedėjas; partinio biuro sekretorius ir profbiuro pirmininkas; studentų komjaunimo komiteto sekretorius ir studentų profbiuro pirmininkas; studentai: G. Dragūnas, O. Gloyova, R. Lisy, I. Mumgaudytė, A. Vilkauskaitė.

1988 m. pradžioje, sausio mėnesį, instituto valdžios požiūriu keistų pretenzijų pareiškė studentai. Jie ėmė reikalauti leisti lankyti paskaitas Karinėje katedroje apsirengus bet kokiais rūbais ir bet kaip susisukavus. Ne paslaptis, kad tuomet pagal Vakarų pasaulyje paplitusią madą jaunimas dažnai augino ilgus, net žemiau sprando, plaukus, dažnas nešiojo džinsus. Bet gi tai – pataikavimas Vakarams, su kuo jau kelintą dešimtmetį kovojo sovietija!

Karinės katedros vedėjas V. Andriušinas tuo klausimu parašė „Inžinerijai“, kad TSKP CK ir TSRS Ministrų Tarybos 1983 m. nutarimu Nr. 45-19, be kita ko, reikalaujama, kad studentas į užsiėmimus privalo atvykti tvarkingai apsirengęs bei kruopščiai susisukavęs. Leidžiama turėti trumpų plaukų šukuoseną.

Tai gi studentai lyg ir nieko nelaimėjo. Bet stebino jau tai, kad jie drįso reikšti pretenzijų. Jų, daug rimtesnių, neteko ilgai laukti.

Sausį rektoratas svarstė architektų rengimo kokybę. Buvo pažymėta, kad fakultete mokosi 287 studentai, kad studentas per visą studijų laikotarpį išklauso 50 dalykų.

Dekanas K. Jakovlevas-Mateckis pareiškė turįs informacijos apie tai, kad architektai netolimoje ateityje bus rengiami 6 mokslo metus, o tai padidintų specialistų kokybę.

Įdomių mintčių dėstė posėdyje dalyvavęs Statybos reikalų komiteto pirmininko pirmais pavaduotojas V. Parčiauskas:

„Mūsų architektų laimėjimai žinomi, tad trumpai apie neigatyvią pusę. Visą laiką reikalavimai didėja ir visuomenė iš architektų

laukia labai daug. Nori labai geros architektūros. Bėda ta, kad medžiagos lieka tos pačios ir taip pat jas reikia taupyti. Mes laukiam architektų, kurie spręstų visai naujas konstrukcijas. Reikia architektų, mokančių labai gerai dirbti su konstruktoriais. Svarbu išsaugoti mąstantį specialistą. Visuomenės mokslų dėstytojai turėtų išmokyti būsimąjį architektą suprasti, kad jis, vos baigęs, nėra visažinis ir jau viską mokantis. Tad neturėtų vos atėjusi dirbti reikalauti savarankiškai daryti projektą. Reikia studentą mokyti mylėti gamtą, aiškinti apie gamtos kultūrą, apie senąją architektūrą. Noriu jūsų studentams palinkėti didelio kūrybingumo“ [4.71, p. 47].

Gaila, kad beveik prieš 20 metų išsakytų minčių neišgirdo šių dienų gamybininkai, verslininkai, reikalaujantys, kad absolventas, pradėjęs dirbti konkrečioje vietoje, jau iš karto būtų visažinis. Taip nebūna. Tarkim, JAV absolventas, pradėjęs dirbti, 2–3 metus tik talkininkauja patyrusiam specialistui. Tai vadinama adaptacija darbo vietoje. Tie, kuriuos šiandien netenkina universitetų, institutų parengtų specialistų kokybė, kažkodėl pamiršta, kad patys baigė tas pačias mokyklas ir savo pasirengimu darbui kažkodėl neabejojo. Jaunam specialistui būtina tolerancija, geranoriškumas, pagalba. Geros klasės specialistą konkrečiai darbo vietai įmanoma išugdyti tik bendromis mokyklų ir verslo pastangomis. Abiejų pusių tikslas yra vienas, bet uždaviniai skirtingi.

Sovietinė valdžia su nerimu laukė 1988 m. vasario 16 d. Prieš 70 metų, tą dieną, buvo paskelbtas Lietuvos Nepriklausomybės aktas. Buvo nujaučiama, kad ši diena Lietuvos žmonių bus pažymėta. Įtampą padidino JAV Prezidentas R. Reiganas, pasirašęs pareiškimą, skirtą Lietuvos valstybės nepriklausomybei.

Valdžia vasario 15 d. Katedros aikštėje surengė mitingą, smerkiantį JAV Prezidento pareiškimą, nors Lietuvoje jo niekas neskaitė, nes nebuvo paskelbtas. Jau vėliau sužinojome to pareiškimo turinį. Jame, be kita ko, pasakyta:

„1940 m. birželį, nepraėjus ir metams po Molotovo-Ribentropo pakto, TSRS įsiveržė į Lietuvą ir kitas Pabaltijo valstybes ir okupavo jas. JAV nedviprasmiškai pasmerkė šį lietuvių tautos nacionalinio suvereniteto ir teritorinio vientisumo pažeidimą ir to mes laikėmės visą laiką. Mes niekuomet nepripažinome ir nepripažinsime teisėtu Lietuvos įjungimą į SSSR sudėtį“ [4.72, p. 219].

M. Mariūnas

A. Naujokaitis

P. Vainiūnas

R. Reigano pareiškimo tekstas niekam institute nebuvo žinomas, bet, matyt, partinių vadų lieptas, rektorius A. Čyras nusiuntė JAV Prezidentui telegramą, kurioje teigė, kad R. Reiganas kišasi „į Tarybų Lietuvos vidaus reikalus“ [4.15, p. 406].

Sukruto VISI politrukai. 1988 m. kovo 16 d. jie suorganizavo institute teorinę-praktinę konferenciją „Ideologinė kova ir patriotinis bei internacionalinis studentų auklėjimas“. Joje pranešimą skaičiusi partijos rajono sekretorė skundėsi kylančiu Lietuvoje nacionalizmu.

Tenka pripažinti, kad kai jau buvo žinoma apie vis labiau aktyvėjančią Vilniaus universiteto, Mokslo akademijos institutų mokslininkų visuomeninę veiklą įvairiausiais klausimais, apie kuriuos atvirai buvo anksčiau diskutuojama tik apsidairant, Vilniaus inžineriniame statybos institute dar tvyrojo ramybė.

Vasario mėnesį rektoriaus įsakymu buvo sudaryta komisija instituto 20-mečiui pažymėti (A. Čyras, A. Juzėnas, J. Nagevičius ir A. Nakas). Ji turėjo kontroliuoti, kaip rengiami ir vykdomi renginiai.

Vasario 17 d. VISI Kvalifikacijos tobulinimo fakulteto dekanu konkursu būdu buvo išrinktas Zenonas Kamaitis.

Rektoriaus A. Čyro ataskaita

Neįsivaizduojamas ankstesniais metais renginys įvyko balandžio 27 d. Demokratinizacijos vėjams vis stipriau pučiant, rektorius A. Čyras instituto tarybai pateikė savo darbo ataskaitą. Savo pranešime Tarybai rektorius A. Čyras pažymėjo, kad „*Instituto pasiekimai – tai visų pirma darnaus ir pasiaukojančio kolektyvo darbo vaisius, o trūkumai – tai atskirų asmenų, visų pirma rektorato ir paties Rektoriaus darbo spragos, <...> esminių rezultatų mokymo procese buvo pasiekta pirmaisiais instituto, kaip savarankiškos aukštosios mokyklos, metais, kai buvo pradėtas, sakyčiau, revoliucinis mokymo proceso turinio pertvarkymas, įdiegiant elektroninę skaičiavimo techniką. Tai buvo gana drąsus žingsnis, nes tokios patirties mūsų šalyje nebuvo. Čia svarbų vaidmenį suvaidino ir mūsų instituto mokslininkai, kompiuterizavimo eruditai*“ [4.73, p. 2]. Su-

prantama, rektorius savo pranešime minėjo partijos nutarimus, citavo TSKP veikėjus. Bet buvo pasakyta ir jiems nerimą keliančių minčių: „*Tačiau būtų klaidinga manyti, jog mes neturime problemų, susijusių tiek su internacionalumu, tiek ir su patriotiniu auklėjimu <...> Matyt, dalies jaunimo neatsakingumo šaknys – mūsų visuomenės gyvenimo klaidos*“. Rektorius apgailestavo, kad per pastaruosius metus instituto mokslininkai negavo valstybinių premijų, kad ne visi aspirantai užbaigia darbus. Didelis pranešimas apėmė įvairiausias instituto veiklos sritis. Rektorius baigdamas pabrėžė, kad „*Ataskaitoje išdėstytos mintys ir problemos jokių būdu negali pretenduoti į absoliučias tiesas ir kanonus*“. Tai išgirsti iš rektoriaus A. Čyro, švelniai tariant, buvo neįprasta. Ką gi, laikai keitėsi.

Nors ir subtiliai, rektoriaus adresu pasigirdo ir kritikos. Rektoratą kritikavo prof. V. Liutikas, kad reikia keisti darbo stilių – prof. J. Mureika. Vis dėlto Taryba rektoriaus ataskaitą patvirtino, todėl rektorius A. Čyras ir toliau liko savo poste.

Mokslo metų pabaigoje vieni dėstytojai palikdavo VISI, kiti buvo priimami naujiems mokslo metams. Kai kurios pavardės ilgainiui tapo gerai žinomos mokslo visuomenei.

Eiti ne pagrindines pareigas VISI Matematikos katedroje buvo įdarbinti fizikos-matematikos mokslų daktaras Mokslų akademijos Matematikos ir kibernetikos instituto vadovaujantysis mokslinis bendradarbis Leonas Saulis, fizikos-matematikos mokslų kandidatas, to paties instituto mokslinis bendradarbis Albertas Žalys. Statybos ir kelių mašinų katedroje buvo įdarbintas technikos mokslų kandidatas, Kelių statybinių medžiagų įmonių susivienijimo „Granitas“ vyriausiasis inžinierius Jonas Biržiškis.

Iš VISI pasitraukė Estetikos katedros vedėjas V. Matonis, kuris 1988 08 27 buvo atleistas ir perkeltas į Vilniaus aukštąją partinę mokyklą.

Tuo metu labai pablogėjo gyventojų aprūpinimas maisto ir kitomis prekėmis, akivaizdžiai prastėjo socialinės sąlygos. Padėti savajam kolektyvui iniciatyvos ėmėsi darbuotojų profsąjungos Vietos komitetas. VISI centriniuose rūmuose buvo atidarytos maisto ir pramonės prekių parduotuvės, sto-

matologijos kabinetas, įrengtos darbuotojų kultūros klubo patalpos. Architektas L. Ziberkas suprojektavo kavinę „Arka“, kuri netrukus buvo įrengta.

Daug nuveikta siekiant pagerinti darbuotojų vasaros poilsio sąlygas. Buvo išrūpintas leidimas statyti poilsio namus Nidoje. Architektas V. Dičius suprojektavo dviejų aukštų korpusą, kuris turėjo būti pastatytas Purvynės gatvėje visai prie Kuršių marių. Deja, tai dėl įvairių aplinkybių nebuvo realizuota.

Įkuriamas Lietuvos persitvarkymo sąjūdis

Svarbiausias 1988 m. įvykis buvo Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio iniciatyvinės grupės sukūrimas.

1988 m. birželio 3 d. perpildytoje Lietuvos mokslų akademijos salėje vieningai buvo išrinkti Iniciatyvinės grupės nariai: R. Adomaitis, J. Bulavas, V. Bubnys, A. Čekuolis, V. Čepaitis, V. Daunoras, S. Geda, B. Genzelis, A. Juozaitis, J. Juzeliūnas, A. Kaušpėdas, Č. Kudaba, B. Kuzmickas, V. Landsbergis, B. Leonavičius, M. Lukšienė, A. Maldonis, J. Marcinkevičius, A. Medalinskas, J. Minkevičius, A. Nasvytis, R. Ozolas, R. Pakalnis, S. Pečiulis, V. Petkevičius, K. Prunskienė, V. Radžvilas, R. Rajackas, A. Skučas, G. Songaila, A. Šaltenis, V. Tomkus, Z. Vaišvila, A. Žebriūnas.

Nuo pat Sąjūdžio veiklos pradžios jo pagrindinis tikslas – atkurti Lietuvos valstybingumą. Sąjūdžio rėmimo grupės ėmė steigti darbo kolektyvuose. Po trijų mėnesių tokia grupė susikūrė ir Vilniaus inžineriniame statybos institute.

Jau Lietuvos Sąjūdžio iniciatyvinėje grupėje buvo du VISI absolventai (architektai A. Kaušpėdas ir A. Skučas) ir du dėstytojai, ėję VISI ne pagrindines pareigas (B. Kuzmickas ir A. Nasvytis). Spalio 21–22 d. įvykusiame pirmajame Sąjūdžio suvažiavime buvo išrinktas Sąjūdžio Seimas, o jis išrinko 35 narių tarybą. Joje buvo keturi vienaip ar kitaip su VISI susiję žmonės. Tai K. Antanavičius, B. Kuzmickas, A. Nasvytis ir A. Kaušpėdas. Sąjūdžio Seimo nariu, be minėtųjų, buvo išrinktas A. Čižas.

Sąjūdis tapo pagrindine politine jėga. Dėl jo veiklos įtakos Lietuvos Komunistų partija jau po metų atsiskyrė nuo TSKP. Pagyvėjo politinis gyvenimas ir Vilniaus inžineriniame statybos institute, bet nebuvo pamiršti ir kasdienos darbai.

1988 m. VISI baigė tik 611 žmonių: 360 dieninį skyrių, 137 – vakarinį skyrių ir 114 – neakivaizdinį skyrių. 1956–1988 m. Vilniaus inžinerinis statybos institutas parengė iš viso 18 383 inžinierius.

Vasarą stojančiųjų į VISI buvo pakankamai. Buvo surinktas reikalingas kontingentas, sukomplektuotos visos akademinės grupės. Per 100 stojančiųjų, kurie buvo išlaikę egzaminus, nebuvo priimti. Daugiausia pareiškimų paduota į automobilių transporto specialybę (rusų grupę) – 2,79 į vieną vietą, į architektūrą – 2,27, į automobilių transportą (lietuvių grupę) – 2,08, į statybos ekonomiką – 2,04, į transporto ekonomiką – 1,91.

Mažiausia pareiškimų gauta į taikomosios geodezijos specialybę – 0,6 į vieną vietą.

Į dienes studijas stojo 52 medalininkai ir 25, baigę specialiąsias vidurines mokyklas su pagyrimu. Bet pastebėta, kad kasmet mažėja stojančiųjų atestatų vidurkis. Šio reiškinio priežastys galėjo būti dvejopos: pakelti reikalavimai vidurinėse mokyklose arba tai, kad į VISI stoja silpniau pasiruošę jaunuoliai ir merginos. Tai, suprantama, VISI vadovams kėlė susirūpinimą. Reikėjo numatyti priemones, kaip pasiekti geresnę priimamo kontingento kokybę.

Naujuosius 1988–1989 metus VISI pradėjo turėdamas 2 687 studentus dieniniame skyriuje, 805 – vakariniame ir 1 124 – neakivaizdiniame skyriuose.

Rugsėjo 1-ąją įvykusiame mokslo metų atidaryme dalyvavo LKP CK sekretorius A. Brazauskas, Valstybinio plano komiteto pirmininko pirmasis pavaduotojas H. Jackevičius, LKP CK Statybos ir miestų ūkio skyriaus vedėjas A. Daukša, Valstybinio kooperatinio respublikinio statybos susivienijimo pirmininkas K. Baltušis, Vilniaus m.

B. Kuzmickas

A. Nasvytis

Vykdomojo komiteto pirmininkas A. Vileikis, švietimo ministro pirmasis pavaduotojas R. Podagėlis, tos ministerijos Visuomenės mokslų valdybos viršininkas A. Kunčinas ir kt.

A. Brazauskas, kreipdamasis į pirmakursius, sakė: „*Nors pirmakursių nedaug, bet jie turi žinoti, kad statybininko kelias nėra lengvas. Tačiau jaunimui priklauso perspektyva ir viskas jo rankose <...>. Laikotarpis dabar audringas, ir viskas priklauso nuo mūsų.*

Jaunimui šiandien galima pavydėti, mes mokėmės tokiu metu, kai vyko represijos.

Iki šiol daugiau buvo akcentuojamas būtinumas žinoti. Teisybė, žinios yra būtinos. Be jų joks profesionalas neišsiverčia, bet ne mažiau svarbu ir norėti, galėti. Dabartinė paskatų sistema sudaryta tam, kad žmogus norėtų galėti, kad būtų atstatytas stagnacijos laikotarpio smukęs inžinierių profesionalumas.

Lietuvoje dabar sudėtinga politinė situacija. Žmonės patyrė tikrą laisvės jausmą. Bet reikia nepamiršti, kad Lietuvoje iki šiol buvo nemažai padaryta. O jaunimas tegul padaro daugiau“ [4.74, p. 2].

1988 m. rugsėjo 22 d. „Inžinerija“ paskelbė straipsnį „Sąjūdis peržengė VISI slenkstį“, kuriame rašoma apie istorinį VISI dėstytojų ir studentų susirinkimą, po kurio Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio (LPS) VISI grupė išplėtojo intensyvią veiklą.

Susirinkime kalbėjęs LPS tarybos narys A. Nasvytis pabrėžė, kad Sąjūdžio tikslas – remti visaliaudinį, demokratinį judėjimą dėl viešumo, dėl Lietuvos suvereniteto. Kalbėjo LPS tarybos narys K. Antanavičius, profesoriai D. Maciulevičius, A. Čižas, A. Kudzys, docentai H. Kobeckaitė, A. Jonaitis ir kt.

Pateiksime kai kurias jų kalbų ištraukas [4.75, p. 2]. Prof. K. Antanavičius: „*Jei mes ligi šiol neturėjome laisvės, tiek jos ir tebuvome verti. Be kovos nieko negausim. Net pasakose daugiau realybės negu gyvenime. Ten visi herojai kovoja dėl laimės, aukojasi dėl jos. O mes įpratome be aukos, be kovos turėti gerą gyvenimą. Negali kilti klausimas: „Būti Sąjūdžiui ar ne?“ Būtina susitelkti ir kovoti su beprotybėmis. Bukapročiūs reikia auklėti, o mes svarstom – leis ar neleis, bus ar nebus. Jei klausim, nieko neleis. Mes vis dar atsargūs: „Tegul eina kiti, o aš paskui“. Rankoj reikia turėti ne šaukštą, o dalgį, kad dirbtum ir pjautum piktžoles ir blogybes“.*

Prof. D. Maciulevičius: „*Respublikos sąjūdis per trumpą laiką išjudino visuomenę, padarė sakyti tiesą. Svarbu žinoti, dėl ko ją sakom. Mokyti reikia demokratiškai tą tiesą pasakyti. Paskutinis mitingas Vingio parke parodė, kad mes pribrendę prie demokratijos, reikia tai saugoti. Turime remti LPS idėjas, kai kurios jau ir įgyvendinamos. Valdžia gali dėkoti Sąjūdžiui, kad nuveikė per trumpą laiką tai, ko ji dėl negalėjimo, o gal dėl nesugebėjimo nepadare“.*

TSKP katedros dėstytojas V. Brandišauskas: „*<...> užregistravę instituto sąjūdžio grupę, galėsime turėti ir laikraštį „Atgimimas“.* Tik reikia stendo, tada bus garantija, kad niekas jo nenuplės“.

Kalbėtojas siūlė pasirašyti kreipimąsi, kad būtų peržiūrėtas įsakas dėl mitingų ir demonstracijų rengimo tvarkos.

Sąjūdžio grupė VISI, anot V. Brandišausko, turėtų užsiimti instituto problemomis, neatsiribodama nuo bendros platformos. Minčiai, kad instituto Sąjūdžio grupės uždavinys – spręsti mūsų problemas, vėliau pritarė visi kalbėtojai.

Prof. A. Kudzys pasakė, kad Sąjūdžio atžvilgiu nusiteikęs skeptiškai, nes šis apvertęs Maironio šūkį „Paimkim arklą, knygą, lyrą“ ir pradėjęs nuo lyros. Reikia arklo. Šiandieninę situaciją šalyje prof. A. Kudzys palygino su situacija gamykloj, kai, užuot naudojusi naują techniką, racionalizuojama sena. XIX partinė konferencija pasiūliusi naują techniką, bet valdžia neleisdžia jos diegti, siūlo racionalizaciją. Kalbėtojo nuomone, mūsų instituto Sąjūdžio grupė turėtų rūpintis tik instituto reikalais.

Prof. A. Čižas laiko save Sąjūdžio dalyviu, pritaria jo idėjoms:

„*Reikia atkreipti dėmesį, kad lietuviškai sakome „perSitvarkymas“. Aš už perSitvarkymą visos visuomenės, partijos, aparato iki jo beveik visiškai nunykimą. Mūsų uždavinys – padėti perSitvarkymui. Sąjūdžio grupė institute turi būti ir bus. Ką ji galėtų daryti? Pirmiausia, ji turi pasisakyti prieš pernelyg griežtą visa ko reglamentavimą, kurį taiko aparatas. Ji turėtų siekti katedrų savarankiškumo, padėti perSitvarkyti dėstytojo sąžinei. Dar reiktų rūpintis lietuvių kalba, jos dėstymu. Reikia sužadinti norą jos mokytis ir ne tik kitataučiams, bet ir lietuviams. Būtina padėti ir tiems, kas dėsto rusų kalbą, nes rašyt, kalbėti turime mokėti visi. Dar viena pastaba – dėl vėliavos. Kiekviena vėliava – trispalvė taip pat – reikalauja pagarbos, negalima ja mosuoti kur pakliūva ir paskui per grūstynes sumindyti. Ji netenka tada savo prasmės“.*

Kartų konsolidacijos ir politinės pozicijos konsolidacijos problema – tokia buvo pagrindinė prof. V. Liutiko kalbos tema. Pateikdamas iš asmeninės patirties žinomą to meto Lietuvos vadų J. Paleckio, M. Šumausko, N. Gedvilo elgesio sudėtingomis sąlygomis faktus, prof. V. Liutikas pabrėžė, kad tos problemos, kurias šiandien kelia Sąjūdis, buvo atėjusios komunistams į galvą ir anksčiau. Sąjūdžio ir komunisto vardas nėra nesutaikomi dalykai, nors kai kam tokių aspiracijų gali kilti.

Pasibaigus diskusijoms, buvo surengti LPS VISI tarybos rinkimai. Iš 30 pasiūlytų kandidatų buvo renkami devyni asmenys. Urnoje buvo rasti 166 biuleteniai, taigi tuomet tiek institute buvo LPS rėmėjų. Į tarybą buvo išrinkti: S. Abramauskas, K. Antanavičius, V. Brandišauskas, P. Didžiapetrienė, A. Čižas, A. Jonaitis, H. Kobeckaitė, V. Liutikas, A. Rosinas.

Taigi išties Sąjūdis peržengė VISI slenkstį. Prasidėjo intensyvi jo veikla institute.

Jau po kelių dienų LPS rėmimo grupės instituto taryba susitiko su VISI rektorato, partinio ir profsąjungos Vietos komiteto atstovais. Su tarybos uždaviniais supažindino A. Čižas. Vienas svarbiausių tikslų – aukštosios mokyklos persitvarkymas, o tam būtinas viešumas. A. Čižas pabrėžė, kad reikia decentralizuoti instituto valdymą, didinti katedrų savarankiškumą.

K. Antanavičius siūlė paskelbti atviras paskaitas, didinti katedrų savarankiškumą moksliniame darbe. A. Rosinas siūlė rūpintis dėstytojų ir studentų kalbos kultūra. Jo manymu, reikia, kad naujai priimamas dėstytojas skaitytų viešą paskaitą, kad reikia vėl laikyti stojamąjį lietuvių kalbos egzaminą. H. Kobeckaitė kvietė institute sudaryti tokią atmosferą, kad būtų kalbama atvirai ir be baimės, kad dėl teisingos kritikos, dėl teisingo žodžio nebūtų keliama panika.

Kalbėjęs rektorius A. Čyras atrodo neišgirdęs, ką siūlė LPS rėmimo grupės Tarybos nariai. Jis nekommentavo jų minčių, o tik pabrėžė, kad pagrindinis aukštosios mokyklos persitvarkymo uždavinys – rengti geresnės kvalifikacijos inžinierius; tam reikia padidinti dėstytojų darbo kokybės kontrolę, kelti mokslinę kvalifikaciją, aktyviau įtraukti į darbą studentus.

Deja, studentų aktyvumas Vilniaus inžineriniame statybos institute buvo menkas. Kai jau visose Lietuvos aukštosiose mokyklose veikė Sąjūdžio rėmimo grupės, tik spalio

5 d. VISI studentai buvo pakviesti į steigiamąjį studentų Sąjūdžio rėmimo grupės susirinkimą. Instituto dieninėse studijose tuomet buvo 3 580 studentų, o į susirinkimą atėjo tik 100.

Tą dieną instituto studentų LPS rėmimo grupė nebuvo sukurta, bet buvo nuspręsta jas kurti fakultetuose. Tuo pat metu išaiškėjo, kad kiek anksčiau Sąjūdžio rėmimo grupė jau susikūrė Architektūros fakultete.

Iškelta trispalvė Gedimino bokšte

Istorinė Lietuvai diena buvo 1988 m. spalio 7 d. Virš Gedimino pilies bokšto iškelta tautinė lietuvių vėliava – trispalvė: geltona, žalia ir raudona. Tai buvo nepaprastai jaudinantis momentas, kurio lietuviai troško ilgus dešimtmečius.

Spalio 22 d. – taip pat istorinė. Tą dieną Vilniaus sporto rūmuose prasidėjo Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio steigiamasis suvažiavimas. Jį transliavo televizija. Bene visi Lietuvos gyventojai su jauduliu ir įtampa

Doc. J. Dyčmono paskaita

stebėjo suvažiavimo darbą. Visame krašte vyravo dvasinis pakilimas, bet nesvetimas kiekvienam buvo ir nerimas. Lietuva dar buvo okupanto gniaužtuose, gatvėse patruliavo sovietinė kariauna, daugiau nei įprasta buvo galima matyti milicijos. Nors daugelis vylėsi, kad Lietuva kiek išlaisvės, istorinės Vengrijos, Čekoslovakijos, Lenkijos pamokos nebuvo pamirštos. Bet tikėjimas šviesia, klestinčia Tėvynės ateitimi vis stiprėjo. Visuomenė vis daugiau konsolidavosi, tai rodė visoje Lietuvoje vis dažnesni ir gausesni mitingai.

O VISI rektoratas tebegyveno sena tvarka – spalio 24 d. pirmuoju klausimu rektorato posėdyje buvo „Pasiruošimas Spalio 71-osioms metinėms ir Tarybų valdžios paskelbimo Lietuvoje 70-mečiui“...

Įdomi buvo partinio komiteto sekretoriaus J. Nagevičiaus informacija. Jis pabrėžė, kad „darbo žmonių demonstracija nevyks“. Būsiąs tik karinis paradas, mitingas Lenino aikštėje, koncertas Gedimino aikštėje, kuriame gros ir VISI dūdų orkestras „Inžinerija“.

Visa tai rodė, kad valdžia jau bijojo didelio žmonių susibūrimo, kuris būdavo privalomas visiems žmonėms organizuojant šventines demonstracijas. Lietuvoje stiprėjo politinė įtampa, bijota susidūrimų tarp lietuvių ir rusakalbių, disidentų galimų viešų pareiškimų ir kt. Lietuvoje vėl plazdėjo tautinė vėliava. Neįmanoma įsivaizduoti, kad su ja būtų žygiuojama šlovinančioje „Didžiojo Spalio socialistinės revoliucijos idealus“ demonstracijoje.

Ėmė braškėti ir pati VISI partinė organizacija. Tai ryškiai parodė 1988 m. spalio 26 d. įvykęs instituto partijos komiteto ataskaitinis rinkiminis susirinkimas.

Tuomet VISI partinėje įskaitoje buvo 309 nariai ir 16 kandidatų į narius. Sekretorius J. Nagevičius pranešime, be kita ko, sakė: „Šiandien instituto kolektyve yra sudaryta Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio iniciatyvinė grupė, kurios programiniams principams instituto partinis komitetas pritaria. Numatoma dėti pastangas instituto autonomijai plėtoti, šalinti tas kliūtis, kurios trukdo rengti specialistus, vystyti institute demokratiją ir decentralizaciją, stiprinti katedrų ir kitų padalinių savarankiškumą. Sąjūdžio grupės nuomone, būtina parengti naują kolektyvo socialinės plėtotės ir autonomijos programos projektą ir

jį viešai apsvaistinti. Taryba pasiryžusi pradėti plėtoti viešumą ir, kas ypač svarbu, tirti VISI kolektyvo viešąją nuomonę. Pirmasis bandymas jau padarytas, aptariant katedrų savarankiškumo problemas.

Didelė mūsų komjaunimo organizacija – 3509 komjaunuoliai. Tai didelė potenciali jėga. Deja, akademinėse grupėse ir institute komjaunimas neatlieka studijuojančio jaunimo avangardinio vaidmens. Čia yra ir partinio komiteto kaltė. Komjaunimo komitetas teisingai pastebi, kad rektorato, dekanato, partinio komiteto vadovai retai susitinka su studentais, kurie dabar turi daug klausimų. Komjaunimo komitetas galvoja organizuoti nuolat veikiantį studentų visuomeninių organizacijų atstovų seminarą susitikimams su instituto vadovybe. Partinio komiteto ir rektorato atstovai visada nusiteikę bendrauti su studentais. Prašykite, reikalaukite patarimų, pagalbos, bendradarbiavimo, tik nelaukite jums primetamų renginių.

Institute reikia pakeisti opinią pedagoginio darbo atžvilgiu. Kol kas mūsų institute dėstytojas yra vertinamas tik už mokslinį darbą, o tai, koks jis pedagogas – lieka antroje vietoje.

Moksliniai tyrimai parodė, kad kai kuriose grupėse iki 50 proc. studentų kai kurių dėstytojų užsiėmimuose nesupranta paskaitų turinio.

Ko laukia studentai iš dėstytojo? Kokie tipiškesni dėstytojų trūkumai žiūrint studentų akimis? Ignoruojamas institute studentas kaip subjektas. Bendraujama autokratišku stiliumi. Net 88 proc. apklaustų studentų pasisako už demokratinę bendravimo atmosferą. 70 proc. studentų teigia, kad mažai ugdomas mąstymas, reikalaujama tik iškalimo. Labai menkai ugdomas teigiamas požiūris į specialybę. Taip teigė 83 proc. studentų. Nereikalaujama kūrybiškumo (57,4 proc.) arba labai mažai jo reikalauja (29,9 proc.). Taigi nedaug dar persitvarkymo dvasios pedagoginiame procese. Koks čia persitvarkymas, jei apie 70 proc. studentų rengiasi egzaminui ir įskaitoms tik iš netobulų užrašų.

Reika rimtai demokratizuoti santykius su studentais. Jie nori, kad dėstytojai veidu pasisuktų į jų sunkumus, poreikius, problemas, o ne vien iš aukšto, autokratiškai skelbtų jiems savo mokslo tiesas. Juk kaip tik demokratiškumo pradų santykiuose su studentais reikalauja naujas mąstymas, asmenybės demokratizavimas.

Jaunimas ypač jautrus bet kokiai nacionalinei diskriminacijai. Institute dirba ir mokosi 15 tautybių atstovai. Tarp studentų 77,8 proc.

yra lietuviai, 22,2 proc. – kitų tautybių, dėstytojų atitinkamai 86 proc. ir 14 proc.

Būtų gerai, kad „Inžinerija“ sužadintų kolektyvo poreikį ir norą aktyviau ir atviriau pasisakyti spaudoje, kelti į viešumą tai, kas negerai, ir tai, kas gerai. Matyt varžo ankstesni tabu, o nauji įpročiai dar nesusiformavo.

Daug svarbių klausimų turi spręsti ir mūsų instituto profsąjungos organizacija. Dabartinės kadencijos instituto profsąjungos komitetas iš esmės pertvarkė savo darbą. Profsąjungos komitetas operatyviau sprendžia einamuosius klausimus, jo darbe daugiau viešumo, demokratiškumo“ [4.76, p. 1-3].

Vilniaus inžineriniame statybos institute dar niekada nebuvo tokio audringo ataskaitinio rinkiminio susirinkimo. Jis prasidėjo 15 val. 30 min., o baigėsi 3 valandą ryto.

Diskusijose kalbėjo daugybė susirinkimo dalyvių.

Karinės katedros vyr. dėstytojas A. Tamošiūnas pranešė, kad nuo spalio 12 d. studentai boikotuoja karinio rengimo užsiėmimus, reikalauja sumažinti karinio rengimo trukmę iki 60 dienų. A. Tamošiūnas buvo paklaustas, ar studentai mieliau lankytų karinio rengimo paskaitas, jei būtų suformuoti nacionaliniai kariniai junginiai. Į tai nebuvo atsakyta.

„Ilgą laiką dirbu institute“, – kalbėjo prof. D. Maciulevičius. – Ilgą laiką mums tiesiog formuojamas buvo nepilnavertiškumo kompleksas. Į dėstytojų žiūrimą taip, jei nenušiengei, nusižengi ir t. t. Tokioje situacijoje nustojam gerbti save ir kitus. Daugiausia tai išplaukia iš administracijos. Štai universitete daug liberalesnės nuotaikos, gal todėl ten ir tvarkos daugiau. Argi nežaisku, jog kareivinių režimas negali duoti gerų vaisių?“

„Viskas dalijama pagal simpatijas ir antipatijas. Jokios kritikos ir savikritikos! Baimės šmėkla klaidžioja po institutą,“ – kalbėjo aspirantas K. Gaulė.

Buvo daug ir kritiškai kalbama susirinkime apie besaikį mokslinių ataskaitų rašymą, apie tai, kad daugelis mokslininkų varžomi administravimo ir kt.

Kalbos buvo pačios įvairiausios. Jos sukosi apie Sąjungos, respublikos, sostinės reikalus. Bet kai buvo imama kalbėti apie institutą, tuomet užvirdavo ypatingos aistros. Niekas nereikėjo raginti, niekam nereikėjo siūlyti pasisakyti. Viena po kitos lėkė valandos. Daugumai jos neprailgo. Taip kalbama nebuvo dar nei prieš metus, nei prieš kelis mėnesius.

Buvo išrinktas naujos sudėties partinis komitetas. Sekretoriumi tapo K. Olšauskas.

Lapkričio 5 d. VISI bendradarbiai palydėjo į paskutinę kelionę Liudviką Snudaitienę, daugiau nei 20 metų dirbusią VISI bibliotekoje, o nuo 1984 m. – jos direktore, darbščią, nuoširdžią darbuotoją, kurią mėgo ir vertino visos bibliotekos kolektyvas, gerbė dėstytojai ir studentai.

Lapkričio 23 d. staiga mirė buvęs daug metų Mechaninės technologijos fakulteto dekanu, Metalų technologijos katedros vedėjas e. prof. p. Borisas Liaudis. LTSR saugumo šefą Kazimierą Liaudį, Boriso tėvą, lietuviai prisimena su siaubu, o Borisą Liaudį buvę bendradarbiai vertina pozityviai, gal tik apgailestaudami, kad jis taip ir neišmoko nors patenkinamai kalbėti lietuviškai.

Gruodžio 22 d. fakultetuose mokslininkai išrinko atstovus į VISI Mokslinio tyrimo sektoriaus mokslinę techninę tarybą: P. Didžpetrienę (Hidraulikos katedra), V. Kvedarą (Elektrotechnikos katedra), A. Baublį (Autotransporto ekonomikos katedra), N. Maciulevičių (Statybos valdymo sistemų laboratorija), A. Valiulį (Metalų technologijos katedra), B. Kuzmicką (Taikomosios matematikos ir mechanikos katedra), J. Skeivalą (Geodezijos katedra), J. Jakimavičių (Fizikos katedra), B. Užpolevičių (Gelžbetoninių konstrukcijų katedra), E. Zavadską (Statybos darbų technologijos katedra), Č. Ignatavičių (Pastatų konstrukcijų katedra), J. Vanagą (Urbanistikos katedra).

Pagal pareigybės į Tarybą buvo įtraukti prorektorius G. Marčiukaitis, MTS viršininkas A. Rimkevičius ir vyr. buhalteris J. Kliauzas.

Jau po metų vykusiuose VISI rektorius demokratikuose rinkimuose šios tarybos iškeltas kandidatas laimėjo rinkimus.

1989 m. pradžioje pradėtas rengti naujas instituto statutas. Buvo numatyta jau kovo mėnesį parengtą statuto projektą paskelbti „Inžinerijoje“, viešai svarstyti ir apibendrintus svarstymo rezultatus balandžio mėnesį jį pateikti instituto Tarybai. Nors statutui rengti komisiją paskyrė įsakymu rektorius A. Čyras, komisijos sudėčiai priešinosi LPS rėmimo VISI grupė. Jos lyderis A. Čižas teigė, kad komisija yra sudaryta vien iš vadovų, todėl keistina. Ilgainiui tos komisijos sudėtis sąjūdiečių iniciatyva gerokai pakito.

Sausio 6 d. „Tiesa“ išspausdino didelį VISI prorektorius G. Marčiukaitis straipsnį „Norime tikro technikos šuolio“. Jame dėstoma, kaip ugdyti kūrybingus specialistus,

Doc. B. Užpolevičius demonstruoja savo sukurtą prietaisą

analizuojama, kodėl jauni, gabūs specialistai nenori dirbti mokslo įstaigose. Autorius pateikė naujo visuomeninio judėjimo įkūrimo tikslingumo vertinimą: „Yra siūlymų kovoti su techniniu biurokratizmu, realizuoti darbštumą, kurti Lietuvos techninio atgimimo sąjūdį. Vargu ar tai teisinga mintis, tuo labiau, kad turime universalų, išmintingą Sąjūdį, sugebantį iškelti ir spręsti sudėtingas problemas. Jo suvažiavime mokslininkai siūlė daug racionalių minčių. Manau, atėjo laikas pradėti dirbti“ [4.77, p. 2].

Kai Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio veikla vis intensyvėjo, noras ją sumenkinti, suskaldyti sąjūdiečių vienybę buvo viena iš daugelio tuo metu okupantų naudotų priemonių. Dar praėjusiems metams baigiantis okupantų šalininkai, kagėbistai, atsibastę į Lietuvą rusakalbiai veikėjai susibūrė į kontrastą sąjūdišką organizaciją „Vienybė–Jedinstvo–Jedność“.

„Jedinstvo“ paskelbė deklaraciją, kurioje pabrėžė, jog tvirtai laikosi marksizmo-leninizmo pozicijų, pripažįsta komunistų partijos vadovaujantį vaidmenį. Žadėjo be kompromiso kovoti su šovinizmo ir nacionalizmo apraiškomis, nuosekliai ginti lenininius internacionalizmo principus ir t. t.

„Jedinstvo“ ėmė organizuoti rusakalbių mitingus prieš Lietuvos trispalvę, prieš lietuvių kalbos paskelbimą valstybine kalba. Jedinstveninkai siekė sugrąžinti Lietuvą į stalinizmo laikus, lietuvius paversti Lietuvoje „tautine mažuma“. Jie kurstė didžiarusiškąjį, slaviškąjį šovinizmą. Deja, lietuvių jų gretose buvo, nors ir nedaug. Tai ant jų „platformos“ užlipo buvę VISI dėstytojai – Mykolas Burokevičius, Stanislava Juonienė ir Giedrius Butkus. Tačiau su tokia „platforma“ galima buvo nuvažiuoti tik į „niekur“. Taip ir atsitiko, bet iki tol lietuvių tautai, ne be „mūsiškių“ dalyvavimo, buvo suteikta daug skausmo ir praradimų.

Bet gyvenimas Vilniaus inžineriniame statybos institute riedėjo įprastu ritmu. Vyko studijų procesas, buvo daromi moksliniai tyrimai – daugiausia ūkiskaitiniai, posėdžiavo rektoratas. Jo posėdžiuose buvo reikalaujama pertvarkyti katedrų darbą, nors tai, kas buvo daroma, laikantis nustatytos iš aukščiau tvarkos, priminė tik Krylovo kvartetą. Tik Sąjūdžio veikla suteikė instituto gyvenimui daug žadančių vilčių, bet ar

toms viltims bus lemta išsipildyti – niekas nebuvo tikras.

Vis dėlto rektoratas planuoja vasario mėnesiui jau kitą posėdžių tvarką, kuriuose numatyti aptarti klausimai skamba neįprastai: naujo instituto statuto projektas; nauja profesorių ir dėstytojų darbo apmokėjimo tvarka; Vasario 16-osios minėjimas; Karinės katedros „bėdos“.

Taigi ir rektoratas pagaliau bando eiti koja kojon su gyvenimu.

Stengėsi eiti kartu ir partinė organizacija. Jos iniciatyva Vilniaus inžineriniame statybos institute sausio mėnesį buvo susirinkę aukštųjų mokyklų partijos komitetų sekretoriai aptarti rengiamų statutų. Kiekviena mokykla turėjo savo specifiką, todėl buvo įdomu, kas kiekvienoje nuveikta.

Kalbėjusieji tvirtino, kad partiniai komitetai dirba drauge su LPS grupėmis, kad visiems rūpi aukštųjų mokyklų autonomija, jų gyvenimo demokratizavimas ir kt.

Renginys parodė, kad valdantieji mokyklas nelinkę atiduoti daug valdžios kolektyvams, laviruoja, kaip išsaugoti kuo galingesnius valdymo svertus. Jų buvo siūloma formuoti tarybas, kuriose ne mažiau kaip pusė būtų administracijos atstovai. Tokia pusinė demokratizacija nebuvo priimtina LPS grupėms.

Sausio 23 d. institute įvyko susirinkimas kandidatams į TSRS liaudies deputatų konferenciją iškelti. Sąjūdis rimtai žiūrėjo į šiuos rinkimus, nes laikė, kad išrinkti jo kandidatai gali padaryti didelę įtaką Lietuvos žengimui į nepriklausomybę.

Į VISI atvyko LPS seimo narys filosofas Arvydas Juozaitis, vienas iš tų, kuriems siūlė institutas kandidatuoti rinkimuose. Be jo, kandidatais į teritorinę apygardą buvo pasiūlyti rašytojas Jonas Avyžius ir VISI atstovai – docentė Halina Kobeckaitė, profesoriai Vytautas Liutikas ir Kazimieras Antanavičius.

Į nacionalinę apygardą buvo pasiūlyti akademikas Eduardas Vilkas, profesorius Vytautas Liutikas ir VISI studentų profsąjungos komiteto pirmininkė Jūratė Dindaitė-Kupliauskienė.

Po išpūdingos A. Juozaičio kalbos VISI filosofijos katedros vedėjo pareigas ėjęs S. Arlauskas bandė nušalinti jo kandidatūrą. Bet susirinkusieji karštai pritarė vyr. dėstytojui L. Furmonavičiui, sakiusiam:

„Arvydas Juozaitis – laisvas žmogus. Nesuaukęs su krėslu. Nesusitepęs kurdamas brandųjį

„Platformininkai“
M. Burokevičius ir S. Juonienė,
kai dirbo VISI

socializmą. Mums reikia tokių, kurie kalbėtų savąją, o ne didžiojo brolio verstine kalba, kurie nevažinėty Rytų kryptimi atsiklausti, kokia kalba mums kalbėti, kuo kvėpuoti...“.

„VISI kandidatai priimtini. Neskelbkim dvigubos moralės – viena sau, kita – Sąjungai,“ – pasakė V. Būda.

Į rinkiminę teritorinę apygardą Nr. 685 išskelti kandidatai slapto balsavimu surinko po tiek balsų: A. Juozaitis – 179, doc. H. Kobekaitė – 63, prof. K. Antanavičius – 48, prof. V. Liutikas – 32, rašytojas J. Avyžius – 3. Nors buvo nutarta, kad kelti galima du kandidatus, buvo išrinktas vienas.

Į nacionalinę rinkiminę apygardą Nr. 225 išskelti kandidatai slapto balsavimu surinko po tiek balsų: J. Kupliauskienė – 11, V. Liutikas – 15, E. Vilkas – 172.

Išrinktas kandidatu į rinkiminę teritorinę apygardą Nr. 685 – A. Juozaitis, kandidatu į nacionalinę rinkiminę apygardą Nr. 225 – E. Vilkas [4.78, p. 2].

Taigi susirinkimas parodė, su kuo eina VISI kolektyvas. Permainos respublikoje susilaukė stipraus atgarsio ir institute.

Vasario 6 d. rektorate buvo kalbama apie būsimąjį instituto statutą. Administracijos parengtą projektą pristatė prorektorius A. Juzėnas, bet LPS rėmimo VISI grupės lyderis A. Čižas pareiškė, kad statuto projektą parengė ir LPS instituto grupės nariai. Jų vardu kalbėjęs V. Jasulaitis perskaitė LPS tarybos rezoliuciją ir pastabas dėl A. Juzėno pristatyto statuto projekto. Rezoliucijoje buvo pažymėta, kad numatoma rinkimų į instituto tarybą sistema nedemokratiška, per ilgos vadų kadencijos ir t. t.

Posėdyje buvo daug ginčų. Bene pirmą kartą rektorate buvo labai drąsiai oponuojama rektoriaus nuomone. Statuto projektą abi pusės nutarė bendromis jėgomis tobulinti.

Vasario 9 d. rektorius A. Čyras išleido įsakymą „Dėl valstybinės kalbos vartojimo“. Tai jau reiškė Sąjūdžio idėjų laimėjimų pradžią Vilniaus inžineriniame statybos institute.

Politinė prasme labai reikšmingas instituto gyvenime vasario 14 d. paskelbtas „Inžinerijoje“ Vasario 16-osios aktas, kurį priėmė ir paskelbė Lietuvos Taryba 1918 m.

Jaudinantis buvo Vasario 16-osios minėjimas instituto Didžiojoje auditorijoje. Visa auditorija kartu su akademiniu choru „Gabija“ entuziastingai giedojo senąją Lietuvos himną – Tautinę giesmę, „Užtrauksim naują giesmę, broliai“, „Lietuviais esame mes gimę“.

Prof. A. Čižas perskaitė Lietuvos Tarybos 1918 m. vasario 16 d. aktą, doc. J. Žekevičius – ištraukas iš J. Basanavičiaus leistos „Aušros“, V. Kudirkos „Varpo“.

Išpūdingai skambėjo LPS Seimo Tarybos pirmininko Vytauto Landsbergio kalba, kurioje jis priminė tą laisvėjimo, savo vertės pajautimo kelią, kuriuo Lietuva ėjo į Vasario 16-ąją.

Auditorijoje kabojo trispalvė, kuri nuo tos dienos jau neapleido instituto.

Kovo 3 d. institute lankėsi Lietuvos komunistų partijos Centro komiteto pirmasis sekretorius Algirdas Brazauskas. Jį, kaip kandidatą į TSRS liaudies deputatus, pristatė prof. A. Kudzys.

A. Brazauskas sakė, kad dabartiniu persitvarkymo laikotarpio etapu reikia taip tvarkytis, kad turėtume apčiuopiamų rezultatų. Jo nuomone, respublika turi tikslą – suverenitetą. Dar vienas svarbus dalykas – savarankiškumas. Su LPS nesą tikslu konfrontacijai. Vyriausybės ir LPS santykiai turį būti geri, reikalinga vienybė.

Kovo viduryje buvo paskelbta, į kokias studijų formas bus vykdomas priėmimas vasarą. Buvo nurodytos specialybės, bet kiek bus priimta žmonių studijuoti – šį kartą nepaskelbė. Matyt, buvo laukiama radikalių permainų.

Tuo pat metu rektoriui A. Čyrai tarnybinių raštų parašė VISI civilinės gynybos vadovas N. Nikitinas. Jis skundėsi, kad civilinės gynybos užsiėmimus lanko tik 20 % studentų, nors mokymas vykdomas lietuvių kalba (!). Pasirodo, kad Architektūros, Statybos ir Statybos ekonomikos fakultetų studentai iš vis nebelanko CG paskaitų.

Prastėjo padėtis ne tik karybos mokslų, kurių dėstymas iki tol vyko rusų kalba. Blogėjo ir politinių mokslų situacija.

Diplomantai pasirašė kreipimąsi į instituto vadovus dėl valstybinio mokslinio komunizmo egzamino ir pareikalavo:

1. Valstybinį egzaminą vesti diskusijos forma, nagrinėjant probleminius klausimus, kuriuos rengia dėstytojai kartu su studentų atstovais.
2. Egzaminų komisijos sudėtį leisti pasirinkti pačioms grupėms, suderinus su dekanatu.
3. Valstybinio egzamino pažymys turi būti ne mažesnis kaip visuomeninių mokslų pažymių vidurkis.
4. Mokslinio komunizmo sesijos egzaminą pakeisti nediferencijuota įskaita.

Balandžio 4 d. partinio komiteto sekretorius K. Olšauskas pasiūlė išnagrinėti civilinės

A. Brazauskas ir A. Kudzys

J. Dindaitė-Kupliauskienė buvo išrinkta TSRS liaudies deputate

J. Žekevičius

*Sąjūdžio akcijose gausiai dalyvavo VISI
dėstytojai, darbuotojai ir studentai*

LPS pirmininkas V. Landsbergis svečiuose VISI, 1988 metais švenčiant Vasario 16-ąją

Tarp roko maršo dalyvių buvo daug VISI atstovų

gynybos reikalus, bet apie mokslinio komunizmo egzaminą nekalbėta.

Balandžio 6 d. tas pats K. Olšauskas paskelbė „Inžinerijoje“ straipsnį „TSKP LKP CK XVII plenumo nutarimas ir pertvarkos bei demokratizacijos uždaviniai institute“. K. Olšauskas, be kita ko, rašė:

„Demokratinio centralizmo principas TSKP prieštarauja Respublikos politinio suvereniteto sampratai. Todėl būtų tikslinga parengti LKP programą ir įstatų projektus. Deramai juos apsvačius ir priėmus, respublikinę partinę organizaciją (veikiančią srities organizacijos teisėmis) galima būtų reorganizuoti į savarankišką Lietuvos Komunistų partiją“ [4.79, p. 1].

Pirmą kartą institute prabilta apie LKP ketinimą atsiskirti nuo TSKP.

Politinis gyvenimas institute tiesiog virė. Vyko Sąjūdžio renginiai, kitioniški nei anksčiau buvo partiniai susirinkimai, tarybos, rektorato posėdžiai. Žmonės vis drąsiau reiškė nuomonę įvairiausiais klausimais. Proletariato diktatūra braškėjo, nors iki tikros pergalės dar buvo toli.

Kovo 17 d. atviraime partiniame susirinkime atmosfera kaito tuoj pat po sekretoriaus K. Olšausko pranešimo, kurį jis su patosu baigė šūkiu – „Liaudies planai – partijos planai“.

S. Arlauskas kvietė džiaugtis, kad einama tautinio atgimimo keliu. E. K. Zavadskas kalbėjo apie opias socialines problemas, minėjo skurdų jaunųjų mokslininkų atlyginimą, dėl ko daugelis gabių žmonių palieka institutą. A. Jurkša sakė, kad socializmą Lietuvai primetė iš šalies, o ne pati Lietuva tą kelią pasirinko, kad gąsdinti tankais ar Karabachu – amoralu. Jis apgailestavo, kad LKP CK plenumo neatsirado nė vieno, kuris būtų davęs atkirtį stalinistiniams A. Gabrėno, J. Gurecko išpuoliams. Stalinistus puolė ginti VISI Karinės katedros vyr. dėstytojas A. Zaicevas. Jis kvietė neatkurti savarankiškos LKP, nešaukti neeilinio LKP suvažiavimo. V. Brandišauskas atkirto A. Zaicevui sakydamas, kad, anot Lenino, nacionalizmas yra ne kas kita, o tik atsakas į rusiškąjį socialšovinizmą.

I. Aleksaitė teigė, kad LKP CK plenumo buvo išreikšta tokių nuomonių, nuo kurių gali pašiurpti. A. Lukoševičius pritarė nuomonei, kad reikia sušaukti neeilinį LKP suvažiavimą, o J. Dilba tiesiai šviesiai pareiškė, kad jam

gėda priklausyti partijai, kurios nariais yra J. Gureckas, V. Ivanovas, A. Zaicevas...

Įvykių raida Lietuvoje ir institute darėsi vis radikalesnė. Sąjūdis tvirtai vedė tautą ne į suverenitetą, o į nepriklausomybę. Aktyvi buvo ir LPS rėmimo VISI grupė.

1989 m. gegužės 15 d. rektorius A. Čyras išleido įsakymą, kuriuo, remdamasis Švietimo ministerijos kolegijos nutarimu, panaikino institute TSKP istorijos ir Mokslinio komunizmo katedras, o įsteigė Politologijos katedrą. Šiai katedrai laikinai iki konkurso buvo priskirti: A. Marcelis, Z. Barkauskienė, E. Griškūnaitė, V. Treigienė, N. Rybakovas, J. Kulakauskas, I. Vaitiekus, B. Stukienė, V. Jeruslanov, V. Brandišauskas, A. Blažienė, V. Tutkus, J. Juodagalvis, A. Jasmontas, R. Geleževičius, J. Srebalis, E. Masalskienė, K. Monkevičius. Kai kurie iš jų buvo aktyvūs LPS nariai.

Tomis dienomis VISI Gelžbetoninių konstrukcijų katedros vedėjas A. Kudzys spaudoje suabejojo Vytauto Didžiojo universiteto atkūrimu. Jis rašė:

„Aukštojo mokslo pertvarkos Lietuvoje tikslas – pagerinti visų sričių specialistų rengimą, palaipsniui stambinant ir kuriant naujas aukštąsias mokyklas, tarp jų Kauno Vytauto Didžiojo universitetą. Norėdami šį tikslą įgyvendinti, privalome skubiai pašalinti iš aukštojo mokslo „vežimo“ ratų visus pagalius. Pagrindinis pagalis yra demagogija, kuri vis dar viešpatauja aukštojo mokslo sistemoje.“

Kai kolūkiečiai buvo alkani ir basi, tai išbujojo kolūkių vadovai, turintys prietelius direktyviniuose organuose ir sugebantys gauti kitų sąskaita papildomų žemės ūkio mašinų, trąšų ir pašarų. Prasidėjo, kaip rusai sako, „pokazuchų“ metas, tačiau ši demagogija nepagerino Lietuvos žemės ūkio. Panašios „pokazuchos“ pavyzdys yra skubiai steigiamas Kauno Vytauto Didžiojo universitetas, kai norime dirbtinai parodyti Lietuvos aukštojo mokslo klestėjimą. Be to, aukštojo mokslo pertvarką ir naujų universitetų steigimą daugiausia sprendžia Mokslų Akademijos ir kitų žinybų specialistai. Nejaugi keli šimtai profesorių ir keli tūkstančiai docentų, dirbančių Lietuvos aukštosiose mokyklose yra tokie žiopli, kad iš jų negalima sudaryti komisijos aktualiausiems mūsų klausimams spręsti“ [4.80, p. 2].

Tame pačiame laikraštyje E. K. Zavadskas pradėjo spausdinti prisiminimus apie tremtinių dalį Vorkutoje, kurioje jis ilgai gyveno, nuvykęs pas savo tėvą – tremtinį.

Birželio mėnesį rektorius A. Čyras patvirtino visų instituto katedrų dėstytojų etatus.

J. Dilba

Šis dokumentas rodo, kokios katedros ir kokio dydžio buvo paskutiniaisiais sovietiniais 1989–1990 metais. Buvo tokios katedros ir jų etatai: Politologijos – 14,75; Filosofijos – 10; Politinės ekonomijos – 12; Lietuvių kalbos – 8; Užsienio kalbų – 21; Estetikos – 8; Fizinio lavinimo – 20; Karinio parengimo – 21; Architektūros – 14; Dailės – 6,5; Urbanistikos – 8; Pastatų konstrukcijų – 14,5; Matematikos – 30,5; Medžiagų atsparumo – 16; Statybinės mechanikos – 12; Gelžbetoninių konstrukcijų – 15; Statybos darbų technologijos – 14; Pagrindų ir pamatų – 6,73; Metalinių konstrukcijų – 12; Darbo ir aplinkos apsaugos – 6,75; Statybos ekonomikos – 10; Statybos valdymo ir organizavimo – 12; Statybinių medžiagų – 7; Chemijos – 6; Auto-transporto ekonomikos – 18; Miestų statybos – 6; Kelių – 9; Geodezijos – 21,2; Hidraulikos – 5; Vandentvarkos – 6; Šildymo ir vėdinimo – 12; Elektrotechnikos – 11; Fizikos – 21; Metalų technologijos – 10; Automobilių transporto – 20; Mašinų gamybos technologijos – 9,25; Mašinų teorijos – 8; Braižybos – 22; Taikomosios matematikos ir mechanikos – 27; Statybos ir kelių mašinų – 12.

1989 m. Vilniaus inžinerinis statybos institutas išleido 810 specialistų. Dieninių skyrių baigė 535, vakarinį – 133 ir neakivaizdinį – 142 žmonės.

1989 m. vasarą į institutą buvo numatyta priimti be stojamųjų egzaminų, pagal atestatų balus. Daug jaunuolių grįžo iš sovietinės armijos ir buvo priimti į II kursą.

Rugpjūčio mėnesį sužinota, kad Jūratė Kupliauskienė buvo išrinkta TSRS Aukščiausios Tarybos deputate.

Reikalingą straipsnį, pavadintą „Išsaugokime“, „Inžinerijoje“ išspausdino profesorius E. K. Zavadskas. Jame kvietė parodyti dėmesį savosios mokyklos istorijai.

VISI 20-mečio jubiliejus išvakarėse rektorius A. Čyras palinkėjo studentams, dėstytojams, profesoriams ir visiems darbuotojams sėkmės Lietuvos atgimimo kelyje, džiaugsmo ir laimės kiekvieno gyvenime. Jis pareiškė esąs įsitikinęs, kad visose gyvenimo srityse vyraus demokratija, viešumas, pagarba žmogui ir teisingumas.

Rugpjūčio 30 d. rektorius įsakymu panaikino parengiamąjį skyrių prie VISI, kurio vedėju gerai dirbo ištisus 20 metų doc. P. Lukošius.

1989–1990 mokslo metų pradžia sutapo su instituto 20 metų jubiliejumi. Šventinis

renginys vyko Vidaus reikalų ministerijos Kultūros rūmuose. Buvo sveikinimų, gražių ir piktokų kalbų, apdovanojimų, gražus meno kolektyvų koncertas. Bet susirinkusiųjų nuotaika, nepaisant gausių ir energingų plojimų, buvo kažkaip nenatūrali. Buvo jaučiama, kad instituto laukia reikšmingos permainos.

Rugsėjo 14 d. rektorius A. Čyras išleido įsakymą „Dėl komisijos instituto tarybai išrinkti sudarymo“. Komisijos pirmininku paskyrė V. Liutiką – Matematikos katedros vedėją. Visi žinojo, kad būsimoji instituto taryba sudaroma, kad organizuotų ir pravestų rektoriaus rinkimus, kaip numatė Statuto projektas. Bet gyvenimas įnešė korektyvų. Madas diktavo Sąjūdis.

Spalio 7 d. Vilniuje įvyko Lietuvos mokslininkų steigiamasis suvažiavimas, kuris įkūrė Lietuvos mokslininkų sąjungą (LMS). Į jos Tarybą buvo išrinkti du VISI atstovai: profesorius E. K. Zavadskas ir docentas B. Užpolevičius.

LMS suvažiavime dėstęs VISI profesorius B. Kuzmickas kvietė ryžtingai siekti, kad mokslininkai greičiau išsivaduočiau iš mąstymo stereotipų ir autoritetų nelaisvės, kvietė būti Lietuvos mokslo, ūkio ir tautos sąmonės atgimimo katalizatoriais.

1989 m. spalio 3 d. „Inžinerijos“ numeris buvo paskutinis, išleistas vyr. redaktorės Halinos Kobeckaitės. Ji entuziastingai pasinėrė į Lietuvos politinį gyvenimą, o vyr. redaktore pradėjo dirbti Reda Šmigelskienė. Abiejų vyriausiųjų redaktorių darbas, leidžiant instituto laikraštį, vertinamas tikrai puikiai. Laikraštis „Inžinerija“ nepriekaištingai perteikė tą audringą permainų laikotarpį ir tapo tikru instituto gyvenimo metraščiu.

Spalio viduryje susidariusi VISI iniciatyvinė studentų grupė paskelbė VISI studentų parlamento įstatų projektą. Jame buvo teigiama, kad Studentų parlamentas savarankiškas, atstovauja visiems studentams, savo veiklą grindžia Lietuvos konstitucija ir t. t. Projekte buvo numatyta rinkimų į parlamentą tvarka, organizacinė struktūra ir kt.

Studentų parlamentas ketino vykdyti tokias funkcijas: spręsti visus studentų socialinius klausimus, ginti studentų teises, dalyvauti derinant studijų tvarkaraštį, atestuojant dėstytojus ir t. t. Išrinktasis VISI studentų parlamentas jau spalio 25 d. paskelbė kreipimąsi dėl tarnybos sovietinėje armijoje.

„Gabija“ paminėjo 25-metį

R. Varnienė – VISI bibliotekos direktorė 1989–1992 m.

LIETUVOS TSR DEPUTATAMS,
TSRS LIAUDIES DEPUTATAMS,
VISI TARYBAI, LPS SEIMUI,
LIETUVOS ŽMONĖMS

Lietuvos žmonės vis dažniau sukrečia žinios iš Tarybinės armijos. Kankinimai, niekinimai, žudomi mūsų tautos sūnūs. Nė vienas lietuvis negali būti abejingas, tuo labiau tam negali būti abejinga studentija. VISI studentai, jausdami atsakomybę už kiekvieną savo tautietį, tarnaujantį okupacinėje armijoje, mano, kad praėjusioje Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos sesijoje šis klausimas nebuvo išspręstas ir to pasekoje rudeninio šaukimo Lietuvos jaunuoliai vėl privalės eiti į „raudonąjį pragarą“. Todėl LTSR Aukščiausiosios Tarybos sesijoje įvyksiančioje lapkričio 3 d. turi būti priimtas sprendimas, kad į okupacinę SSSR armiją nebūtų šaukiamas nė vienas Lietuvos pilietis, ir atsisakiusiam tarnauti, remiantis tarptautine žmogaus teisių deklaracija, Ženevos konvencija ir LTSR Aukščiausiosios Tarybos pripažintu mūsų respublikos okupaciniu statusu, nebūtų taikoma jokia prievarta. Tuo mes įrodysim savo tautos vienybę, o būdami abejingi patys sau tapsim savo tautos budeliais. Sesijos metu, lapkričio 3 dieną palaikydamas pažangiąsias LTSR Aukščiausiosios Tarybos ir TSRS liaudies deputatų jėgas, galinčias teigiamai išspręsti šį klausimą, VISI studentų parlamentas kviečia visus Lietuvos studentus ir dėstytojus neiti į studijas ir dalyvauti pikete prie Aukščiausiosios Tarybos rūmų.

*VISI studentų parlamentas
1989 10 25*

VISI taryba pritarė instituto Studentų parlamento kreipimuisi ir siūlė lapkričio 3 dieną paskaitas (laisvu susitarimu tarp dėstytojų ir studentų) perkelti į kitą laiką, kad dėstytojai ir studentai galėtų nueiti prie Aukščiausiosios Tarybos rūmų išreikšti savo nuomonę dėl Lietuvos piliečių tarnybos TSRS armijoje.

Demokratiškai išrinkta VISI taryba

Spalio 25 d. buvo paskelbti rinkimų į instituto Tarybą rezultatai, o rytojaus dieną Taryba susirinko į pirmąjį posėdį. Iš viso buvo demokratiškai išrinkta 150 žmonių. Kadangi

ši naujoviškai sudaryta Taryba sprendė instituto radikalios pertvarkos klausimus, pateikiame visą jos sąrašą:

Inžinerinės ekonomikos fakulteto deleguotieji:

1. Albinas Gailius – Statybinių medžiagų k-ros vedėjas, docentas
2. Vilhelmas Bagdonas – Statybos ekonomikos k-ros vedėjas, docentas
3. Albertas Šimėnas – Statybinių ekonomikos k-ros docentas
4. Povilas Norkus – Chemijos k-ros vedėjas, profesorius
5. Algis Juozas Grigas – Statybinių medžiagų laboratorijos vedėjas
6. Adolfas Baublys – Autotransporto ekonomikos k-ros vedėjas, profesorius
7. Ramūnas Palšaitis – Autotransporto ekonomikos k-ros docentas
8. Remigijus Pajėda – Autotransporto organizavimo ir valdymo laboratorijos vedėjas
9. Petras Gailutis Adomėnas – Autotransporto ekonomikos k-ros e. doc. pareigas
10. Kęstutis Valašimas – Statybos valdymo organizavimo k-ros vedėjas, e. doc. pareigas
11. Vidmantas Urbonas – Statybos valdymo sistemų laboratorijos vedėjas
12. Juozas Bivainis – Statybos valdymo organizavimo k-ros docentas
13. Nerijus Maculevičius – Statybos valdymo sistemų laboratorijos vyr. m. b.

Miestų statybos fakulteto deleguotieji:

14. Vytautas Jasulaitis – Kelių k-ros vedėjas, docentas
15. Kazys Sakalauskas – Miestų statybos fakulteto dekanas, docentas
16. Antanas Aloyzas Juzėnas – vakarinio ir neakivaizdinio mokymo reikalų prorektorius, Kelių katedros docentas
17. Pranciškus Juškevičius – Miestų statybos k-ros vedėjas, docentas
18. Marija Burinskienė – Miestų statybos k-ros e. doc. pareigas
19. Jonas Skeivalas – Geodezijos k-ros e. profesoriaus pareigas
20. Zenonas Kumetaitis – Geodezijos k-ros e. doc. pareigas
21. Petras Petruškevičius – Geodezijos k-ros docentas

22. Algimantas Zakarevičius – Geodezijos k-ros docentas
23. Skirmantas Skrinskas – Kelių laboratorijos vedėjas
24. Juozas Jakimavičius – Fizikos k-ros vedėjas, docentas
25. Juozas Algimantas Šatas – Fizikos k-ros docentas
26. Nijolė Mykolaitienė – Fizikos k-ros docentė
27. Libertas Klimka – Fizikos k-ros docentas
28. Nijolė Astrauskienė – Fizikos k-ros docentė

Komunalinio ūkio fakulteto deleguotieji:

29. Rokas Alvydas Liaukonis – Šildymo ir vėdinimo k-ros profesorius
30. Vytautas Martinaitis – Šildymo ir vėdinimo k-ros docentas
31. Zigmantas Jankauskas – Elektrotechnikos k-ros e. profesoriaus pareigas
32. Juozas Gediminas Valiukėnas – Elektrotechnikos k-ros vedėjas, docentas
33. Patricija Didžiapetrienė – Vandentvarkos mokslo tiriamosios laboratorijos vyr. m. b.
34. Jonas Duoba – Komunalinio ūkio fakulteto dekanas, docentas
35. Vytautas Kazimieras Sakalys – Fizinio lavinimo k-ros vedėjas, docentas
36. Irena Ona Marčiukaitienė – Fizinio lavinimo k-ros docentė
37. Vytautas Jurgis Barisas – Fizinio lavinimo k-ros docentas
38. Romualdas Levickas – Fizinio lavinimo k-ros vyr. dėstytojas
39. Dangira Paukštytė – Komunalinio ūkio fakulteto dispečerė

Architektūros fakulteto deleguotieji:

40. Romualdas Alekna – Dailės k-ros meistras
41. Česlovas Ignatavičius – Pastatų konstrukcijų k-ros vedėjas, docentas
42. Algimantas Jonas Nakas – Pastatų konstrukcijų k-ros docentas
43. Regina Gaušienė – Dailės k-ros e. doc. pareigas
44. Raimundas Arnas Dineika – Architektūros k-ros vedėjas, docentas
45. Konstantinas Jakovlevas-Mateckis – Architektūros fakulteto dekanas, profesorius

46. Jurgis Vanagas – Urbanistikos k-ros vedėjas, profesorius

Visuomenės mokslų katedros deleguotieji:

47. Eugenija Martinaitytė – Politinės ekonomijos k-ros vedėja, docentė
48. Jeronimas Grėška – Politinės ekonomijos k-ros e. profesoriaus pareigas
49. Aldona Baužienė – Politologijos k-ros vedėja, docentė
50. Albertas Marcelis – Politologijos k-ros profesorius
51. Rimgaudas Geleževičius – Politologijos k-ros dėstytojas
52. Juozas Mureika – Filosofijos k-ros vedėjas, profesorius
53. Halina Kobeckaitė – Filosofijos k-ros docentė

Mechaninės technologijos fakulteto deleguotieji:

54. Petras Audzijonis – Braižybos k-ros docentas
55. Pranas Gerdžiūnas – Braižybos k-ros docentas
56. Brunonas Gruzdis – Braižybos k-ros docentas
57. Alfonsas Venancijus Kuzmickas – Taikomosios matematikos ir mechanikos k-ros docentas
58. Daumantas Maciulevičius – Taikomosios matematikos ir mechanikos k-ros vedėjas, profesorius
59. Rimantas Belevičius – Taikomosios matematikos ir mechanikos k-ros e. doc. pareigas
60. Elena Strumskienė – Taikomosios matematikos ir mechanikos k-ros docentė
61. Rimantas Kačianauskas – Taikomosios matematikos ir mechanikos k-ros e. doc. pareigas
62. Alvydas Pikūnas – Automobilių transporto k-ros vedėjas, docentas
63. Viktoras Tilindis – Automobilių transporto k-ros docentas
64. Juozapas Mindaugas Nemira – Automobilių transporto k-ros docentas
65. Česlovas Kęstutis Lukoševičius – Automobilių transporto k-ros docentas
66. Vytautas Turla – Mašinų teorijos k-ros vedėjas, docentas
67. Arūnas Jakštas – Mašinų teorijos k-ros docentas

68. Algirdas Vaclovas Valiulis – Metalų technologijos k-ros vedėjas, docentas
69. Leonas Kebłas – Metalų technologijos k-ros docentas
70. Mečislovas Mariūnas – Mechaninės technologijos fakulteto dekanas, profesorius
71. Zigmas Kulaitis – Mašinų gamybos technologijos k-ros docentas
72. Bronislovas Spruogis – SKM k-ros vedėjas, docentas
73. Marijonas Bogdevičius – SKM k-ros vyr. dėstytojas

Skaičiavimo centro deleguotieji:

74. Violeta Ločerytė – AIS sektoriaus viršininkė
75. Algimantas Tamošaitis – Matematinio aprūpinimo skyriaus viršininkas
76. Ona Ramutė Turonienė – vyr. inžinierė programuotoja

Bibliotekos deleguotieji:

77. Regina Varnienė – bibliotekos direktorė
78. Ona Kuodienė – Komplektavimo skyriaus vyr. metodininkė
79. Marija Kačkuvienė – moksl. techn. inf. grupės vedėja

Statybos fakulteto deleguotieji:

80. Vytautas Liutikas – Matematikos k-ros vedėjas, e. profesoriaus pareigas
81. Stasys Čirba – Matematikos k-ros docentas
82. Jonas Kleiza – Matematikos k-ros docentas
83. Eduardas Vakrina – Matematikos k-ros vyr. dėstytojas
84. Juozas Raulinaitis – Matematikos k-ros docentas
85. Antanas Kudzys – Gelžbetoninių konstrukcijų k-ros vedėjas, profesorius
86. Jonas Gediminas Marčiukaitis – mokslo reikalų prorektorius, profesorius
87. Povilas Vainiūnas – Statybos fakulteto dekanas, docentas
88. Arvydas Jurkša – Gelžbetoninių konstrukcijų k-ros docentas

89. Vidmantas Drobėlis – Konstrukcijų bandymo laboratorijos vedėjas
90. Jonas Juozaitis – Metalinių konstrukcijų k-ros vedėjas
91. Vladas Vaitkevičius – Metalinių konstrukcijų k-ros docentas
92. Alfonsas Daniūnas – Metalinių konstrukcijų k-ros vyr. dėstytojas
93. Gintas Lašas – Metalinių, medinių ir plastmasinių konstrukcijų laboratorijos vedėjas
94. Antanas Algirdas Alikonis – Pagrindų ir pamatų k-ros vedėjas, docentas
95. Bronius Sidauga – mokymo reikalų prorektorius, profesorius
96. Vytautas Kuliešius – Pagrindų ir pamatų katedros inžinierius
97. Liudmila Mauzienė – Užsienio kalbų k-ros docentė
98. Rūta Elžbieta Katalynaitė – Užsienio kalbų k-ros docentė
99. Zinaida Stanevičienė – Užsienio kalbų k-ros docentė
100. Kazimieras Rukšėnas – Užsienio kalbų k-ros vedėjas, docentas
101. Edmundas Kazimieras Zavadskas – Statybos darbų technologijos k-ros vedėjas, profesorius
102. Vladas Česlovas Kriukelis – Statybos darbų technologijos k-ros docentas
103. Vladimiras Glebovas – Statybos darbų technologijos k-ros e. doc. pareigas
104. Danielius Gužas – Darbo ir aplinkos apsaugos k-ros docentas
105. Rimantas Šukys – Šildymo ir vėdinimo k-ros inžinierius
106. Algirdas Eduardas Čižas – Medžiagų atsparumo k-ros vedėjas, profesorius
107. Jonas Algirdas Žekevičius – Medžiagų atsparumo k-ros docentas
108. Kęstutis Vislavičius – Medžiagų atsparumo k-ros docentas
109. Aleksandras Čyras – rektorius, Statybinės mechanikos k-ros profesorius
110. Antanas Krutinis – Statybinės mechanikos k-ros vedėjas, docentas
111. Antanas Patapavičius – Medžiagų atsparumo laboratorijos vedėjas
112. Uljana Popkova – Lietuvių ir rusų kalbų k-ros vyr. dėstytoja
113. Juozas Stonys – Lietuvių ir rusų kalbų k-ros vedėjas

Karinio parengimo katedros deleguotieji:

114. Stanislovas Panavas – meistras

115. Konstantinas Stanislovas Danaitis – Karinio parengimo k-ros viršininkas, pulkininkas
116. Algirdas Tamošiūnas – Karinio parengimo k-ros vyr. dėstytojas
117. Sergijus Trapeznukovas – Karinio parengimo k-ros vyr. dėstytojas
118. Viktoras Pulinas – Karinio parengimo k-ros dėstytojas

Estetikos katedros deleguotieji:

119. Juozas Sidaravičius – Estetikos k-ros vedėjas, e. doc. pareigas
120. Justinas Jonušas – Estetikos k-ros e. doc. pareigas

Kvalifikacijos tobulinimo fakulteto deleguotieji:

121. Ipolitas Zenonas Kamaitis – Kvalifikacijos tobulinimo fakulteto dekanas, e. prof. pareigas
122. Gintaras Aksomitas – Statybos k-ros e. doc. pareigas

Administracijos deleguotieji:

123. Vytautas Plakys – Mokymo skyriaus vedėjas
124. Henrikas Giedrys – vyr. mechanikas
125. Jonas Narkevičius – vyr. energetikas
126. Virgilijus Bičkauskas – garažo viršininkas
127. Anatolijus Rimkevičius – MTS viršininkas
128. Jonas Kliauza – vyr. buhalteris
129. Vidmantas Suveizdis – bendrabočio Nr. 6 komendantas
130. Henrikas Marcinkevičius – I rūmų komendantas
131. Rimas Lekys – bendrabočio Nr. 3 komendantas
132. Vidmantas Bilinskas – Eksploatacinio skyriaus viršininkas
133. Kazys Petkevičius – centrinių rūmų komendantas
134. Stanislovas Kabulovas – II rūmų komendantas
135. Algirdas Žilinskas – Kapitalinės statybos grupės vadovas
136. Danutė Godvaišienė – budėtoja
137. Rimvydas Naujokas – Patentinės paieškos grupės viršininkas
138. Alė Šlekiene – Kadru skyriaus viršininkė

139. Kęstutis Briedis – Remonto skyriaus viršininkas

Studentų deleguotieji:

140. Rokas Knyva – AT–6/3 gr.
141. Dainius Burdulis – SI–6/1 gr.
142. Vygantas Subačius – AK–5/2 gr.
143. Artūras Arliukas – SKM–6/2 gr.
144. Kęstas Kieras – ATE–6/1 gr.
145. Irmantas Gailius – ATE–8/1 gr.
146. Rita Liubinaite – ŠV–7/1 gr.
147. Algis Butrimavičius – AT–8/3 gr.
148. Žilvinas Ragauskas – ŠV–6/1 gr.
149. Tautvydas Laucius – ŠV–7/2 gr.

Vilniaus inžinerinio statybos instituto Tarybos pirmininku buvo išrinktas prof. Algirdas Čižas, jo pavaduotoju – doc. Vytautas Jasulaitis.

Greitai buvo parengta ir patvirtinta instituto taryboje VISI rektoriaus rinkimų procedūra. Prasidėjo rektoriaus rinkimų kampanija.

Taigi naują rektorių turėjo išrinkti net 150 asmenų taryba, kurioje buvo atstovaujama mokslininkams, darbuotojams ir studentams.

Permainų procesas intensyvėja

Nors instituto kolektyvas gyveno jau permainų dvasia, rektoratas vis dar buvo inertiškas. Spalio 27 d. rektoriaus įsakymu „Dėl vardinių stipendijų“ penkiems studentams buvo paskirtos Lenino stipendijos, po vieną – Dzeržinskio ir Angariečio. Neužteko drąsos šių trijų vardinių stipendijų jau nebeskirti, o daugiau skirti, tarkim, instituto tarybos stipendijų.

Blaškėsi savo nuostatose ir instituto partinė organizacija. Spalio 27 d. įvykusiame instituto partinės organizacijos atvirame susirinkime buvo priimtas pareiškimas, kuriame, be kita ko, klausiamo: „*Kas mes ir su kuo mes? Savo krašto patriotai ar paklusnūs svetimos valios vykdytojai? Lietuvos kūrėjai ar jos atkūrimo stabdytojai?*“ [4.81, p. 1].

Partinis susirinkimas vienbalsiai pareiškė, kad reikalauja visiškai savarankiškos Lietuvos komunistų partijos, kuri savo santykius su kitomis partijomis grįstų pariteto principu. „*Mums, Lietuvos komunistams, atėjo metas ryžtingai apsispręsti. LKP turi eiti su savo*

Tauta ir visais kitais pažangiai nusiteikusiais Lietuvos gyventojais“.

Susirinkimas išrinko Algirdą Čižą ir Ramūną Palšaitį delegatais į Lietuvos komunistų partijos XX suvažiavimą.

1989 m. ypač aktyvus įvairiausiose srityse buvo profesorius Edmundas Kazimieras Zavadskas. Įvairiuose leidiniuose jis skelbia vieną paskui kitą iškart dėmesį patraukiančius publicistikos straipsnius visiems aktualiais klausimais.

Spalio 14 d. Kaune, atkuriant Lietuvos inžinierių sąjungą, E. K. Zavadskas energingai polemizavo šiuolaikinių inžinierių rengimo klausimais ir apie tai rašė laikraštis „Inžinerinė mintis“. Dar birželio mėnesį jis tame pačiame leidinyje spausdintame straipsnyje „Ar verta taip taupyti?“ teigė, kad aukšta kvalifikacija nevertinama, klausė, kada pagaliau bus pradėta suprasti, kad be kūrybinių darbuotojų suinteresuotumo neįmanoma jokia technikos pažanga. Įsimintinas, ilgainiui tapęs postūmiu kai kuriems darbams buvo E. K. Zavadsko straipsnis „Išsaugokime...“. Jis kvietė domėtis, branginti senąją istoriją, taip pat technikos mokslų istoriją.

Profesorius E. K. Zavadskas 1989 m. lapkričio 16 d. instituto laikraštyje „Inžinerija“ išdėstė savo nuostatas tuometinės technikos mokslų padėties klausimu ir faktiškai pareiškė ketinimą vesti institutą radikalių pozityvių permainų keliu. Pateiksime kai kurias šio didelio ir drąsaus straipsnio mintis:

„Lietuva nuolat atsilieka pagal bendrą mokslininkų skaičių dešimčiai tūkstančių gyventojų ne tik nuo kaimyninių Latvijos bei Estijos.

Technikos mokslų, kaip ir kitų mokslų, tikslas – ieškoti naujų technikos sprendimų, naujų tiesų. Tačiau vis dažniau technikos mokslai tampa ministerijų ir žinybų tarnais. Jeigu mokslininkų išaiškinamos tiesos nenaudingos žinyboms, jos dažniausiai atmetamos. Žinyboms naudinga užsakyti netgi milijardus kainuojančius antimokslinius projektus ir juos realizuoti praktikoje.

Administracinis-komandinis valdymo stilius neskaito didinti mokslininkų ir inžinierių kompetencijos. Kūrybinis darbas buvo ir yra menkai apmokamas. Įsigalėjęs ekonominis mechanizmas neskaito gamybininkų

gaminti naują produkciją, taikyti naujas technologijas.

Neramina tai, kad kasmet mažėja mokslo darbuotojų įvairiose technikos srityse. Pavyzdžiui, tik 7 proc. inžinierių dirba mokslinį darbą.

Lietuvoje kas 25 mokslo darbuotojas – mokslų daktaras. Taigi technikos mokslų srityje vienam mokslų daktarui tenka tik 50–60 mokslo darbuotojų. Yra technikos krypties mokslinių tyrimo institutų, kurie turi po vieną daktarą arba nė vieno... Iš 12–13 mokslo kandidatų tik vienas tampa mokslų daktaru.

Net ir gerai parengtą darbą sunku apginti dėl nevykusios mokslinių laipsnių suteikimo sistemos. Lietuvoje praktiškai nėra mokslinių tarybų, galinčių suteikti technikos daktaro laipsnį, mažai yra ir tarybų, suteikiančių technikos mokslų kandidato laipsnį. Daugelis sričių beveik neturi specialistų, turinčių laipsnius. Ką kalbėti apie specialistus, jei analogiška padėtis susidarė ir su kai kurių sričių inžinieriais. Respublikoje neruošiami daugelio specialybių inžinieriai. Beveik nesiunčiami arba nenoriai priimami mūsų abiturientai studijuoti retų specialybių į šalies ir užsienio aukštąsias mokyklas. Pavyzdžiui, mažai turime aviacijos, jūrų laivininkystės, branduolinės energetikos ir kitų specialistų.

Beveik dvigubai atsilikome nuo bendro šalies vidurkio leisdami knygas. Atsilikome ir nuo Latvijos ir Estijos. Tik kas šeštam Lietuvos gyventojui per metus išspausdiname mokslinę knygą. Ypač mažai išleidžiama literatūros iš technikos mokslų srities.

Lietuvos aukštoji technikos mokykla yra apgailėtinos padėties. Mokslui vystyti, materialiai bazei plėsti, skiriama labai mažai biudžetinių lėšų. Kiek daug yra technikos mokslų katedrų be laboratorijų. Dėstytojai, turintys mokslinius vardus ir laipsnius, gauna prieškarinius atlyginimus. Vis toliau atidedamas ir numatytas simbolinis dėstytojų atlyginimų didinimas.

Dėstytojai moksliniam darbui gali skirti nedaug laiko, nes mūsų aukštosiose mokyklose jie dažnai turi iki 3 kartų daugiau savaitinių valandų negu užsienio šalių mokyklų dėstytojai. Paradoksalu, tačiau kai kurių katedrų dėstytojai turi daugiau savaitinių valandų net už vidurinių mokyklų mokytojus. Todėl laukti aukštų mokslo laimėjimų, neturint laiko bei biudžetinio finansavimo, vargu ar realu.

Neskatunami rimtesni ilgalaikiai fundamentalūs tyrimai. Toliau smulkeja mokslinių

G. Jagodinas

darbų pagal ūkiskaitines sutartis tematika ir jų rezultatai.

Dabartiniu metu daug kalbama apie Lietuvos ekonomikos kėlimą, tačiau labai mažai technikos mokslų specialistų turi galimybę kelti kvalifikaciją užsienyje, susipažinti su garsių užsienio mokslo įstaigų darbo patirtimi.

Siekiant teigiamų permainų, būtina keisti mokslo padėtį valstybėje. Lietuvos TSR Aukščiausioji Taryba turėtų tuoj pat patvirtinti aukštųjų mokyklų priimtus statutus, turėtų paruošti ir Mokslo įstatymą, kuris leistų didinti jo svarbą, nustatyti organizacinių struktūrų funkcionavimo principus, įtvirtintų mokslininko teises ir pareigas. Šiam tikslui turi padėti ir mūsų kuriama Mokslininkų sąjunga. Akademiniam jaunimui reikalingas pavyzdys – dėstytojai mokslininkai, dėstytojai asmenybės, o ne žinybų pasamdyti konformistai. Vienu iš svarbiausių uždavinių tampa inžinerijos mokslų humanizavimas“ [4.82, p. 1].

Laisvėjimo reiškiniai Lietuvoje kėlė didelį susirūpinimą Maskvai. Vilniuje vis dažniau lankydavosi jos emisarai, siekdami tramdyti kylančias emocijas, siekdami kiek atsverti politinę Sąjūdžio įtaką visuomenei.

Sausio 10-ąją svečio iš Maskvos sulaukė ir VISI. Tai buvo TSRS liaudies švietimo komiteto pirmininkas akademikas G. Jagodinas. Vos įžengęs į Didžiąją auditoriją, akademikas suprato, kuo gyvena VISI. Auditorijoje studentai laikė plakatus su iškalbingais tekstais: „Gorbačiovai, išvesk Raudonąją Armiją iš Lietuvos“, „Russian occupants go home“ ir t. t. Pirmiausia kalbėjo VISI partinio komiteto sekretorius A. Kuzmickas, supažindinęs svečią su politine situacija Lietuvoje ir VISI komunistų nuostatomis tos situacijos atžvilgiu. V. Liutikas priminė susirinkusiems Lietuvos praradimus komunistų valdymo laikais, deportacijas ir kitus nusikaltimus. J. Mureika pabrėžė,

V. Liutikas

kad visa atsakomybė už liaudies nelaimes tenka TSKP. G. Jagodino kalba rodė jo įsitikinimą, kad Lietuva 1940 m. savanoriškai įstojo į TSRS. Jis tvirtino, kad neverta teisti žmones, kurie anksčiau priėmė vienokius ar kitokius sprendimus, nes buvęs kitas laikotarpis. Esą Gorbačiovas negali atsakyti už Stalino genocidą. Atvira buvo G. Jagodino nuomonė dėl rusų kalbos statuso. Jo manymu, kur tik žengė JAV ar Anglija, visur tautos turėjo kalbėti anglų kalba. Ši kalba buvo primetama prievarta. Svečio nuomone, rusų kalbos niekas prievarta neprimetinėjo. Jis teigė, kad mažų tautų kalba išnyks, nes neturi ateities... (!?) [4.83, p. 1].

Sausio 11-ąją į Vilnių atvyko pats M. Gorbačiovas. Jis, anot „Gimtojo krašto“, bandė įtikinti Lietuvą, kad jai nereikia nepriklausomybės. Per tris viešnagės dienas „jis patobulino tautų apsisprendimo teisę – nuo šiol panorėjusi apsispręsti tauta galės apsispręsti tik tada, kai... kitos tautos jai leis apsispręsti (!)“ [4.84, p. 1].

Bet Lietuva leidimo jau neprašė. JAV žurnalistas B. Keleras savo reportaže laikraštyje „The New York Times“ sausio 13 d. rašė:

„Susidūręs su Lietuvos separatiniu judėjimu, M. Gorbačiovas ragina palaukti naujos federacijos sukūrimo. Joje jis žada lietuviams ir kitoms apsisprendusioms respublikoms realių ekonominių ir politinių laisvių.“

Kiekviename žingsnyje Baltijos respublikos gatvėse ir auditorijose M. Gorbačiovas susidūrė su mandagiu, bet lediniu apsisprendimu lietuvių, kurie abejoja Gorbačiovo galimybėmis įgyvendinti savo pažadą“ [4.85, p. 3].

Ką gi, M. Gorbačiovas prisidėjo prie sovietinės imperijos irimo, bet jam trūko istorinio įžvalgumo suvokti tautų laisvės troškimą, kuris vedė į vieną tikslą – valstybinę nepriklausomybę. M. Gorbačiovo pažadai nebuvo priimtini Lietuvai ir tai tereiškė jo politinius dividendus, kurie jam jokios naudos duoti jau negalėjo.

1990 m. vasario 24 d. buvo paskelbti rinkimai į Lietuvos TSR Aukščiausiąją Tarybą. „Sąjūdis“ vasario pradžioje paskelbė savo rinkiminę programą, kurioje pareiškė, kad „sieks atkurti nepriklausomą, demokratiškai tvarkomą Lietuvos valstybę, kūrybiškai vystyti ir įgyvendinti programos nuostatas. Lietuvos nepriklausomybė yra tautos išlikimo,

demokratinės santvarkos ir piliečių saugos bei gerovės būtina sąlyga.

ATGIMUSIAI LIETUVAI –
NEPRIKLAUSOMYBĖ,

NEPRIKLAUSOMAI LIETUVAI –
DEMOKRATIJA,

DEMOKRATIŠKAI LIETUVAI –
ŽMONIŠKĄ GYVENIMĄ!

DEMOKRATIJA, NEPRIKLAUSOMYBĖ IR
GEROVĖ NEATSKIRIAMOS!

Tuo pat metu Vilniaus inžineriniame statybos institute plėtotą diskusiją rektoriaus rinkimų klausimu. „Inžinerija“ apklausė nemažai dėstytojų – koks rektorius reikalingas institutui. Štai kai kurios pasisakiusiųjų mintys:

„Pirmiausia jis turi būti doras žmogus, savo Tėvynės Lietuvos patriotas ne dėl konjunktūros, o iš įsitikinimo, pasiryžęs dėl jos labo rizikuoti net savo kėde <...>. Turėtų būti šiek tiek ir humanitaras“ (V. Būda).

„Rektoriumi turėtų būti veiklus žmogus, turintis gerų organizacinių sugebėjimų, plačių ryšių ir vardą už instituto ribų“ (A. Rimkevičius).

„Rektorius turi būti sąžiningas, demokratiškas, kompetentingas, naujovių ieškotojas ir be abejo – objektyvus“ (K. Rukšėnas).

„Institutui reikalinga asmenybė“ (V. Plakys).

VISI taryba patvirtino VISI rektoriaus rinkimų procedūrą, kurioje labai detalai aptarti kandidatų į rektoriaus postą iškėlimo, jų aptarimo padaliniuose, balsavimo ir pareigų patvirtinimo klausimai. Ši procedūra numatė tikrai demokratiškus rektoriaus rinkimus.

Sausio 25 d. „Inžinerija“ paskelbė iškeltų 3 kandidatų į VISI rektoriaus pareigas programas [4.86, p. 2].

Kandidatų programos

Ekonomikos mokslų daktaro profesoriaus
Kazimiero Antanavičiaus nuostatos

Rektorius privalo vadovautis tik instituto, jo padalinių ir studentų interesais. Jo pareiga – sudaryti geras sąlygas moksliniam ir pedagoginiam darbui. Darysime viską, kad tarpusavio santykiai būtų grindžiami abipuse pagarba, tolerancija ir meile žmogui. Svarbiausias rektoriaus uždavinys – puoselėti institute atmosferą, kurioje kiekvienas galėtų

K. Antanavičius

laisvai reikšti mintis, kurioje nežeminamas žmogaus orumas, kur iniciatyva ir kūrybiniai polėkiai susilauktų pagarbos.

Mūsų uždavinys – rengti specialistus atgimusiai demokratinei Lietuvai, kuri taps lygiateisiu pasaulio tautų bendrijos nariu. Tik platų humanitarinį išsilavinimą turintys, savo tautos mentalitetą jaučią, logiškai ir analitiškai mąstyti gebantys inžinieriai galės sėkmingai kurti naują Lietuvą, steigti savarankiškas firmas, dalyvauti tarptautinėje veikloje. Todėl pedagoginio darbo meistriškumas, pagrįstas dalyko žiniomis ir mokslo naujovėmis, turi tapti svarbiausiuoju dėstytojo vertinimo kriterijumi. Reikia atmesti balais grįstas lenktyniavimo sistemas. Asmenybių į balus nesutalpinsi.

Administracijos padaliniai turi atsisakyti savo „viršesnės“ padėties ir biurokratinių manierų. Žinoma, reikia sutvarkyti jų atlyginimus.

Visuomeninių disciplinų studijavimas turi būti orientuotas į bendradarbiškas vertybes, skatinti jaunuolių humanizmą ir dvasingumą. Mokymas turi būti depolitizuotas. Visos partijos ir visuomeniniai judėjimai institute veikia vienodais pagrindais.

Už studijas, už specialistų rengimo kokybę ir darbo drausmę atsako fakultetai ir katedros. Rektoratas, nepažeisdamas statutu jam suteiktų teisių, atlieka periodinę specialistų rengimo kokybės analizę. Turime pasiekti, kad mūsų absolventų diplomus pripažintų Europos šalys, o institutas būtų priimtas į Europos technikos universitetų asociaciją.

Turime užmegzti tvirtus nuolatinius ryšius su Vakarų Europos, JAV, Kanados, Australijos aukštosiomis mokyklomis. Kviesiti išeivijos lietuvių profesorius ir specialistus. Keistis specialistais, siųsti mūsų darbuotojus į stažuotes su užsienio universitetų stipendijomis.

Gabius studentus siųsti mokytis 1–3 metams užsienio aukštosiose mokyklose. Čia plačiai naudoti tarptautinius mokslo ir studentų fondus.

Integruoti mokslą, mokymą, projektavimą, gamybą. Plėtoti bendrus mokslo tiriamuosius darbus ir kurti ūkiskaitinius padalinius su MA ir žinybiniais mokslo tyrimo institutais. Įkurti savus, komerciniais pagrindais veikiančius, projektavimo ir gamybinius eksperimentinius padalinius.

Moksliniams instituto padaliniams suteikti autonomines teises su savu biudžetu. Biudžetinį finansavimą mokslo darbams skirti konkurso tvarka, atsižvelgiant į kandidatų bei daktarų rengimą.

Institute nerengti jokių mokslinių darbo planų, kurių vykdymą kontroliuotų administracijos padaliniai. Visa mokslinė veikla grindžiama sutartimis.

Turi būti įteisinta sukurtojo intelektualinio produkto asmeninė ar kolektyvinė nuosavybė, ginamos autorinės teisės. Darbo užmokestis mokslinėje veikloje neturi būti ribojamas.

Rektorius turės puoselėti socialinę teisingumą visose instituto gyvenimo srityse, atmesti bet kokias privilegijas skirstant deficitines prekes ar gėrybes. Rūpinsimės, kad visi instituto vidaus gyvenimo klausimai būtų sprendžiami apsvarsčius kolektyvuose.

Ypač svarbūs bus butų, gyvenamųjų ir poilsio namų statybos klausimai.

Technikos mokslų daktaro profesoriaus Algirdo Eduardo Čizo požiūris Į INSTITUTĄ

Jis ilgainiui turi tapti technikos universitetu (ne pavadinimas esmė), kurio pagrindiniai bruožai: 1) fundamentalus aukštos humanitarinės kultūros technikos specialistų rengimas, 2) autoritetingas mokslinių technikos problemų sprendimas. Jo uždavinys – ne tik rengti specialistus, bet ir lavinti Lietuvos piliečius. Prestižą atgimstančioje Lietuvoje institutas gali pelnyti tik gerindamas savo tvarką, ugdydamas elgesio kultūrą.

Į STUDENTUS

Reikėtų labiau remti žinių trokštančius, visus mokyti savarankiškai STUDIJUOTI, reikia ieškoti būdų kuo anksčiau pagrįstai atsisakyti tinginių ir nepajėgiųjų. Po bendro humanitarinio ir techninio parengimo studentas PATS sudaro savo studijų planą (institutas jam tik pataria). Po pagrindinių studijų (4–4,5 metų) – podiplominės studijos (geriau ne tame pačiame universitete). Studentų savivalda, bet rimta, autoritetinga.

Į DĖSTYTOJUS

Dėstyti gali tik tas, kuris turi kūrybinių siekių, visų pirma – mokslo srityje. Labai svarbu rengti lietuviškus vadovėlius, ne mažiau svarbi dėstytojų kalbos kultūra. Katedrai skiriamos disciplinos ir atitinkamai dėstytojų etatų skaičius, o katedros vedėjas skirsto darbų apimtį. Atmestinas dirbtinis menkaverčio biudžetinio mokslinio darbo planavimas, labiau skatintina dėstytojų veikla pagal prioritetines Respublikos mokslo programas.

Į ŽMOGŲ

Instituto poreikiai derintini su dirbančių žmonių poreikiais. Kiekvienas vertintinas pagal darbą ir iniciatyvą. Kiekvienam – nustatyta darbo užduotis ir visiška atsakomybė už

A. Čizas

jos vykdymą. Papildomos užduotys papildomai apmokamos. Pagrindiniu darbu žmogus turėtų uždirbti tiek, kad nereikėtų blaškytis, kad visa energija tektų institutui. Demokratija neturi tapti anarchija. Kol yra deficito ir privilegijų, turi būti lygios teisės jų įgyti: bet ne lygiava. Todėl reikia aiškiai reglamentuotų skatinimo kriterijų.

Į PROREKTORIŲ KANDIDATŪRAS

Jau ir pas mus galioja geras demokratinio valdymo principas: bet kurio vadovo darbo kadencija turi būti ribojama. Vien dėl to daugumą dabartinių prorektorijų reikia keisti. Prieš renkant rektorių ar prorektorių, reikia pažinti asmenį, jo idėjas, siekius. Taigi reikia išsamiai pasikalbėti ne tik su juo, bet ir su kitais apie jį. Bet tai gali tik naujas rektorius, o ne kandidatas. Būdamas kandidatu, galiu tik pradėti savąjį sąrašą kandidatų į prorektorius: mokymo – J. Duoba, V. Jasulaitis, Z. Kamaitis, L. Lingaitis, K. Olšauskas, K. Valašimas, administracijos ir ūkio – K. Briedis, J. Grabys, J. Kliauza. Mokslo reikalų prorektoriumi tapti turėtų E. Zavadskas (jeigu nebus išrinktas rektoriumi).

Į SAVE

Nesu pamiršęs savo amžiaus, bet jaučiuosi vienai kadencijai jėgų ir sveikatos turįs. Manau, mano patirtis pakankama mokymo ir mokslo srityje, bet menka ūkio srityje. Atrodo, sugebu išklaudyti ir įvertinti kitų nuomonę, bendrauti. Mėgstu ir suprantu humorą. Kai kada būnu per daug liberalus, bet labai nemėgstu vengiančiųjų darbo.

Technikos mokslų daktaro profesoriaus Edmundo Kazimiero Zavadsko rektorius veiklos vizija

Mūsų bendras tikslas – kurti tautinę prestižinę autonominę aukštąją mokyklą, gebančią tenkinti Lietuvos ūkio poreikius.

Uždaviniai: rengti plataus profilio aukštos kvalifikacijos inžinierius bakalaurus, inžinierius magistrus ir daktarus, spręsti aktualias mokslo ir technikos problemas.

Kad šį tikslą pasiektume, turime:

1. **STUDIJŲ SRITYJE:** demokratizuoti, individualizuoti, humanizuoti, ekologizuoti studijas; integruoti mokymąsi, mokslą ir praktiką; ugdyti asmenybes; puoselėti gimtąją kalbą, išmokyti užsienio kalbų, for-

muoti paklausias specialybes; studentams leisti laisvai pagal sugebėjimus konkurso keliu pasirinkti studijų lygį; sukurti pažangią kvalifikacijos kėlimo sistemą, specialistų atestacijos centrą.

2. **MOKSLO SRITYJE:** skatinti kurtis kūrybinius kolektyvus, įkurti katedrose aspirantūrą, specializuotas tarybas moksliniams laipsniams ginti, ieškoti būdų formų partnerystei su užsieniu.
3. **SOCIALINĖJE SRITYJE:** iš esmės pertvarkyti socialinę politiką, teikiant prioritetą darbuotojų užimtumo garantijoms, formuojant butų statybos fondą iš įvairių finansavimo šaltinių, pertvarkant mokyklos statybos programą; darbuotojų krūvio ir atlygių sistemą, gerinant darbuotojų ir studentų buitines bei poilsio sąlygas.

Remiantis pagrindiniu mokyklos pertvarkos tikslu ir išvardytais uždaviniais: 1. Pertvarkyti institutą į technikos universitetą su koledžių sistema, išsaugant jau sukauptą potencialą. 2. Konkrečią struktūrą turi sukurti mokyklos kolektyvas drauge su užsakovais. 3. Vienyti instituto tarybos, instituto mokslinės tarybos, studentų parlamento, politinių partijų, visuomeninių organizacijų ir rektorato pastangas. 4. Decentralizuoti ir demokratizuoti instituto valdymą (suteikti katedroms ir studentams savivaldą).

Prorektorais rinkčiausi: e. prof. p. Z. Kamaitį (Kvalifikacijos kėlimo fakulteto dekaną), prof. Z. Jankauską (Elektronikos katedra), doc. P. Juškevičių (Miestų statybos katedros vedėją, Miestų statybos fakulteto tarybos pirmininką). Prašysiu administraciją ir ūkio padalinių pareikšti savo nuomonę dėl ūkio reikalų prorektorius kandidatūros. Pasilieku teisę koreguoti prorektorijų darbo funkcijas, atsižvelgiant į būsimąją mokyklos struktūrą.

Iki rektorius rinkimų institute bendradarbiai karštai svarstė kandidatų į rektorius galimybes, ginčijosi, kuris kandidatas tinkamiausias. Studentų parlamentas nenorėjo sutikti su paskirta rinkimų diena, nes tuo metu dar buvo studentų atostogos. Bet galiausiai buvo susitarta rinkimų neatidėti.

VISI rektorius rinkimai įvyko 1990 m. vasario 7 d. Iš 150 tarybos narių rinkime dalyvavo 144.

Po pirmojo rinkimų turo daugiausia balų gavo E. K. Zavadskas – 72, K. Antanavičius – 63, A. E. Čižas – 9.

Instituto tarybos patvirtinta VISI rektorius rinkimų procedūra teigė, kad „Išrinktu laikomas tas kandidatas, kuris gavo daugiau

E. K. Zavadskas

kaip 50 % balsų (skaičiuojama nuo dalyvavusių balsavime skaičiaus). Jeigu nė vienas kandidatas tiek balsų negavo, tame pačiame posėdyje organizuojamas antrasis balsavimo turas, kuriame į biuletenius įrašomi tik du kandidatai, kurie pirmajame ture gavo daugiausia balsų“.

Taigi E. K. Zavadskui būti išrinktam pirmame ture VISI rektoriumi pritrūko 1 balso. Buvo surengtas antras turas. Profesorius E. K. Zavadskas antrajame ture gavo 75 balsus, o profesorius K. Antanavičius – 69. Taigi VISI rektoriumi nuo 1990 m. vasario 7 d. demokratiškai buvo išrinktas Edmundas Kazimieras Zavadskas.

Rektorius E. K. Zavadskas jau pirmąją darbo dieną iš savo kabineto pašalino Markso ir Lenino portretus, energingai ėmė formuoti savo komandą. Jo siūlymu buvo patvirtinti instituto prorektorai.

Mokymo reikalų prorektorais tapo t. m. k. doc. Ipolitas Zenonas Kamaitis ir t. m. k. doc. Algirdas Valiulis, mokslo reikalų prorektoriumi – t. m. k. doc. Pranciškus Juškevičius, administracijos ir ūkio reikalų prorektoriumi – inž. Juozas Grabys.

Buvo surengtas iškilmingas Vasario 16-osios minėjimas Didžiojoje auditorijoje. Jame instituto kolektyvą pasveikinęs rektorius E. K. Zavadskas prisiminė šviesias instituto asmenybes, pabrėžė norą, kad ir dabartiniai dėstytojai būtų taip pat tokie, kad juos buvę studentai prisimintų visą gyvenimą. Minėjime dalyvavęs Sąjūdžio Vilniaus miesto pirmininkas Aloyzas Sakalas kvietė jaunimą įsitraukti į kovą už nepriklausomą Lietuvą, pažymėjo, kad reikia labiau įvertinti tuos žmones, kurie bet kokiomis sąlygomis, pogrindyje ir atvirai iki šiol kovojo už laisvę. Profesorius Vytautas Kriščiūnas dalijosi prisiminimais apie nepriklausomos Lietuvos ekonominį, politinį ir kultūrinį gyvenimą, kvietė visus nesibaiminti žengiant laisvės keliu. Jo manymu, tauta pasiryžusi pakelti bet kokius išmėginimus. Dalyvavęs minėjime Pasaulio lietuvių bendruomenės vicepirmininkas Algimantas Gureckas sakė, kad lietuviai iš-eivijoje žavisi tautos susitelkimu, drausme, vadovų išmintimi.

Minėjimo dalyviams koncertavo VISI folklorinis ansamblis, vadovaujamas Evaldo Vyčio.

Vasario 24 d. įvyko rinkimai į Lietuvos Aukščiausiąją Tarybą. Juose triuškinančią pergalę laimėjo Sąjūdžio kandidatai.

Lietuva – LTSR.

Lietuvos tokios NEBĖR!

Kovo 10 dieną Vilniuje prasidėjo naujai išrinktos Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos pirmoji sesija, kurią pradėjo Respublikos rinkiminės komisijos pirmininkas, buvęs Vilniaus universiteto rektorius Juozas Bulavas.

Antrajame sesijos posėdyje kovo 11 dieną įstatymu buvo patvirtintas oficialus mūsų valstybės pavadinimas – Lietuvos Respublika ir herbas – Vytis. Tos pačios dienos vakare parlamentarai, transliuojant televizijai, priėmė Lietuvos valstybės atkūrimo aktą:

„Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba, reikšdama Tautos valią, nutaria ir iškilmingai skelbia, kad yra atstatomas 1940 metais svetimos jėgos panaikintas Lietuvos Valstybės suverenių galių vykdymas, ir nuo šiol Lietuva vėl yra nepriklausoma valstybė.

Lietuvos Tarybos 1918 m. vasario 16 d. Nepriklausomybės aktas ir 1920 m. gegužės 15 d. Steigiamojo Seimo rezoliucija dėl atstatytos Lietuvos demokratinės valstybės niekada nebuvo nustoję teisinės galios ir yra Lietuvos valstybės konstitucinis pamatas.

Lietuvos valstybė pabrėžia savo ištikimybę visuotinai pripažintiems tarptautinės teisės principams, pripažįsta sienų neliečiamumą,

kaip jis suformuluotas 1975 metų Europos saugumo ir bendradarbiavimo pasitarimo Helsinkyje Baigiamajame akte, garantuoja žmogaus, piliečio ir tautinių bendrijų teises.

Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba kaip suverenių galių reiškėja šiuo aktu pradedama realizuoti visą Valstybės suverenitetą“ [4.87, p. 1].

Prigludusi prie televizorių ekranų visa Lietuva susijaudinusi sekė posėdžio eigą. Visa tai atrodė lyg trokštamas, fantastiškas

spektaklis, neįtikėtinas, nors visų labai laukiamas vyksmas.

Lietuva vėl laisva! Lietuva vėl nepriklausoma valstybė!

Rytojaus rytą visus, ateinančius į Vilniaus inžinerinio statybos instituto centrinius rūmus, pasitiko VISI Sąjūdžio rėmimo grupės parengtas plakatas. Vieni kitiems spaudėme rankas, sveikinome su Nepriklausomybe.

Bet džiaugsmas buvo perpintas su nerimu.

Vilniaus gatvėse patruliavo sovietinė kariuona, įtariai į visus vykstančius procesus žiūrėjo rusakalbiai, iš akių buvo galima nujausti, kas su Lietuva, kas ne.

Nutarta tapti Vilniaus technikos universitetu

VISI rektorius E. K. Zavadskas „Inžinerijoje“ jau kovo 14 d. praneša, kad „*Mūsų aukštoji mokykla jau perorganizuojama į Technikos universitetą. Mūsų visų tikslas – tapti Europos technikos universitetų bendrijos nariu, rengti aukšto lygio technikos, architektūros specialistus*“ [4.88, p. 1].

Ten pat buvo paskelbta 1990 m. priėmimo studijuoti į VISI tvarka ir specialybės.

Architektūros fakultetas numatė priimti studijuoti į architektūros specialybės dienes studijas.

Komunalinio ūkio fakultete buvo priimama į dvi specialybes: šilumos, dujų tiekimo ir vėdinimo specialybę (dieninės studijos) ir vandentiekio kanalizacijos, vandens išteklių racionalaus naudojimo ir apsaugos specialybę (dieninės bei neakivaizdinės studijos).

Mechaninės technologijos fakultete buvo keturios specialybės. Dieninę ir neakivaizdinę formą turėjo automobilių ir automobilių ūkio specialybė bei kėlimo-transportavimo, statybos kelių mašinų ir įrenginių specialybė. Suvirinimo įrenginių ir technologijos specialybės buvo tik dieninėse studijose. Mašinų gamybos technologijos specialybės buvo numatytos dieninėse ir vakarinėse studijose.

Miestų statybos fakultete buvo numatyta priimti tik į trijų specialybių dienes studijas: komunalinės statybos ir ūkio, taikomosios geodezijos ir geležinkelių tiesimo. Buvo priimama į dienes ir neakivaizdines automobilių kelių ir aerodromų statybos specialybės studijas.

Inžinerinės ekonomikos fakultetas skelbė priėmimą į statybos ekonomikos ir valdymo bei transporto ekonomikos ir valdymo specialybių dienes ir neakivaizdines studijas ir tik į dienes transporto valdymo ir pervežimų organizavimo specialybių studijas.

Statybos fakultete planuota priimti studijuoti dieniame bei neakivaizdiniame skyriuose pramoninės ir civilinės statybos specialybę ir tik į dienes studijas studijuoti statybinių gaminių ir konstrukcijų gamybos bei statybos specialybių.

Kovo antroje pusėje įsiplieskė polemika dėl 1989 m. instituto darbuotojų ir studentų atstovų susirinkimo priimto VISI statuto.

„Inžinerijoje“ doc. B. Užpolevičius rašė, kad „*Dar nepraejo nė metai nuo tos dienos, kai instituto atstovų susirinkimas priėmė Statutą, tačiau jau mėginama keisti demokratiją į teisinamus principus. Pavyzdžiui, pakeisti katedrų vedėjų ir dekanų kadencijų sampratą, apriboti VISI tarybos narių rotaciją*“.

Tame pačiame laikraštyje teisininkas doc. J. Sidaravičius teigė: „*Jei Statutą priima instituto darbuotojų ir studentų atstovų susirinkimas, tai tik jis gali jį keisti*“ [4.89, p. 1].

Gyvenimas parodė, kad instituto Sąjūdžio narių nuomonė tąsyk nebuvo išgirsta. Instituto atstovų susirinkimas Statutui keisti nebuvo sušauktas.

Reikšmingas istorine prasme buvo 1990 m. gegužės 16 d. VISI mokslinės tarybos posėdis. Taryba patvirtino dviejų ciklų studijas: bakalauro (4–5 metų) ir magistro

(1–2 metų) ir svarbiausia – nutarė reorganizuoti Vilniaus inžinerinį statybos institutą į Vilniaus technikos universitetą (VTU).

Tame pačiame posėdyje buvusi Politinės ekonomijos katedra pavadinta Ekonominės teorijos katedra.

Vilniaus inžinerinio statybos instituto veiklos reikšmė

Į Vilniaus inžinerinio statybos instituto veiklą dera žiūrėti tiek tų laikų, tiek šių dienų akimis.

Sovietinės santvarkos sąlygomis, esant vadinamajam planiniam ūkiui, teko laikytis Maskvos sudarytų mokymo planų, ji buvo nustačiusi specialybes ir specializacijas. Tai ne visada atitiko reikmes, kurios būtų naudingesnės, reikalingesnės Lietuvai. Bet absoliuti dauguma profesorių, dėstytojų dirbo nuoširdžiai, profesionaliai ir VISI parengti specialistai buvo gerai vertinami.

Iki 1980 metų Vilniaus inžinerinio statybos instituto specialistų skaičius kasmet augo, bet kai brežnevinė stagnacija pasiekė savo piką, finansavimas mažėjo, kasmet ėmė mažėti studentų skaičiai, o išleidžiamų specialistų skaičiai beveik nekito (žr. grafikus).

VISI veiklos laikotarpiu daug užsiėmimų laiko buvo skirta TSKP istorijai, Marksizmui-leninizmui, Politinei ekonomijai, Moksliniam komunizmui, kai fundamentiniams ir specialybės mokslams to laiko neužteko.

Vis dėlto VISI rektorato, dekanatų, katedrų pastangomis studijų procesas buvo nuolat tobulinamas. Kiek įmanoma, leista lietuviška mokomoji literatūra, dėstytojai periodiškai kėlė kvalifikaciją, dauguma vykdė mokslinius tyrimus, užsakomuosius darbus, grynė disertacijas.

Instituto studentų dauguma buvo lietuviai ir tai teigiamai veikė Vilniaus gyventojų tautinį koloritą.

Vilniaus inžinerinio statybos instituto veiklos rezultatai, instituto prestižas tarp kitų respublikos aukštųjų mokyklų daugeliu požiūriu sietinas su rektoriaus, habilituoto daktaro, profesoriaus Aleksandro Čyro asmenybe.

Lietuvos mokslų akademijos tikrasis narys – akademikas A. Čyras tapo žymiausiu statybinės mechanikos specialistu Lietuvoje ir labai vertinamu TSRS, sukūrė savitą mokslinę mokyklą, kuri tapo žinoma daugelyje šalių.

A. Čyras naudojo naujausius mokslo ir technikos laimėjimus studentams mokyti. Jo iniciatyva VISI pirmas sovietijoje pradėjo naudoti elektronines skaičiavimo mašinas studijų procese.

A. Čyro nuopelnai, kad institutas pastatė didelį pastatų kompleksą Studentų mieste, be kurio būtų neįmanomas šiandieninio universiteto darbas. Jo atminimą pelnytai gerbia Vilniaus Gedimino technikos universiteto bendruomenė.

Vilniaus inžinerinio statybos instituto veikla buvo naudinga krašto ūkiui. Dauguma jo parengtų specialistų sėkmingai dirba ir šiandien įvairiose nepriklausomos, laisvos ir demokratinės Lietuvos srityse.

V

VILNIAUS TECHNIKOS UNIVERSITETAS

Vilniaus technikos universitetą įteisinant

1990 m. birželio 13 d. VTU mokslinė taryba priėmė nutarimą „Dėl Vilniaus technikos universiteto struktūros“. Nors universitetinis statusas dar Lietuvos valdžios nepripažintas, rektoriaus E. K. Zavadsko vedami mokyklos vadovai ima energingai pertvarkyti buvusį institutą į technikos universitetą. Ilgainiui E. K. Zavadskas rašė, kad „*Instituto pertvarkymas į technikos universitetą buvo būtinas. Jį atlikome laiku. Priešingu atveju jau 1990 m. būtų sumažėję studentų, o vėliau galėjome tapti ir vienos aukštųjų mokyklų filialu ar net fakultetu.*“

Pertvarkę institutą į Technikos universitetą, išsaugojome jau sukauptą mokslo ir kūrybos potencialą. Kiekvienai katedrai sudarėme sąlygas pačiai pasireikšti, ieškant būdų išgyventi labai sunkiu Lietuvai laikotarpiu <...>

Naujoji universiteto struktūra buvo kuriama kartu su visu mokyklos kolektyvu, rektoratas stengėsi decentralizuoti ir demokratizuoti universiteto valdymą. Vis daugiau valdymo funkcijų buvo perduodama dekanatams“ [5.1, p. 4].

Bet Vilniaus technikos universitetas dar nebuvo pripažintas *de jure*. Technikos universiteto statusą turėjo pripažinti Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba. Taigi vasarą Vilniaus aukštoji technikos mokykla pasitiko dar kaip neįteisintas universitetas. Pirmiausia tuo įtikinti reikėjo Kultūros ir švietimo ministeriją, Mokslo ir studijų departamentą. Ministerija analizavo visas alternatyvas ir aiškinosi, ar aukštosios mokyklos, pretenduojančios gauti aukščiausios kategorijos mokymo ir mokslo įstaigos vardą, galės rengti specialistus Lietuvos mokslui, kultūrai, švietimui, ekonomikai, sveikatos apsaugai ir teisėsaugai; ar galės plėtoti fundamentinį ir taikomąjį mokslą; ar galės teikti mokslo laipsnius ir vardus; ar galės kelti baigusiujų aukštąjį mokslą kvalifikaciją, organizuoti jų perkvalifikavimą; ar galės rengti ir leisti mokslo darbus,

vadovėlius, mokomąsias priemones bei kitus leidinius.

Visa tai galėjo spręsti buvęs Vilniaus inžinerinis statybos institutas, nuo gegužės 16 d. pasiskelbęs Vilniaus technikos universitetu. Jis turėjo tuomet per 6000 studentų, jame dirbo apie 500 dėstytojų, tarp kurių buvo du Lietuvos mokslų akademijos tikrieji nariai, 40 profesorių, daktarų, apie 350 docentų, mokslo kandidatų. Deja, visų žmonių pagrindinis rūpestis buvo ne mokyklos pertvarka, o Lietuvos likimas. Imperija pradėjo glėžnutės nepriklausomos valstybės spaudimą.

Į Lietuvą buvo gabenami nauji rusų kariniai daliniai – pagarsėję žiaurumu Kaukaze desantininkai. Sovietinės kariaunos tanketės ir sunkvežimiai su ginkluotais kariškiais marširavo Vilniaus gatvėmis, užiminėjo civilinius objektus. Ginkluoti desantininkai dar kovo 27 d. užgrobė LKP CK rūmus ir ten įkurdino „platformininkus“ – Lietuvos komunistų partijos (TSKP) vadeivą Mykolą Burokevičių ir jo sėbrus. „Platformininkai“ organizavo provokacijas, priešiškus Lietuvos Respublikai mitingus, rengėsi nuversti teisėtą Lietuvos valdžią.

Balandžio 12 d. Vilniuje prie Arkikatedros įvyko daugiataukstantinė studentų manifestacija, remianti Lietuvos nepriklausomybę ir smerkianti sovietinės kariaunos provokacijas. Manifestacijoje gausiai dalyvavo ir VISI (VTU) studentai bei dėstytojai.

Prasidėjusi Lietuvos ekonominė blokada dar labiau didino įtampą, o siautėjusieji sovietiniai desantininkai kasdieną vis žiaurėjo. Jiems užgrobiančią spaustuvę Maironio gatvėje, lazdomis buvo mušami žmonės, kai kurie patyrė rimtų traumų. Bet visos okupantų pastangos nedavė lauktų rezultatų. Lietuvos žmonės dar daugiau susibūrė, konsolidavosi. Balandžio pabaigoje Nacionalinis simfoninis orkestras surengė Katedros aikštėje koncertą, kuriame atliko Bethoveno 9-ąją simfoniją. Į šį koncertą susirinko per 20 000 žmonių. Ir

*Mokymo reikalų prorektorius
Z. Kamaitis*

*Mokslo reikalų prorektorius
P. Juškevičius*

nors socialinė padėtis buvo bloga – maisto produktus imta parduoti pagal talonus – lietuvių tauta buvo pasiryžusi vardan savo laisvės ir nepriklausomybės bet kokiems išbandymams.

Įvertindamas ekonominę situaciją rektorius E. K. Zavadskas nustatė taupaus energijos išteklių naudojimo rūmuose tvarką, buvo įvairiais būdais siekiama apsaugoti studentus nuo tarnavimo sovietinėje armijoje.

Nepaisant įtemptos politinės ir ekonominės padėties, VISI (VTU) studijų procesas buvo vykdomas kiek įmanoma normaliai. Vyko paskaitos, praktiniai darbai, diplomantai rengė diplominius darbus. Tų dienų sunkumai tik žadino norą dar atkakliau dirbti.

1990 m. VISI (VTU) baigė 774 jaunuoliai ir merginos: dienes studijas – 523, vakarines studijas – 140 ir neakivaizdines studijas 111. Tai buvo paskutinė Vilniaus inžinerinio statybos instituto laida, o kartu ir vienintelė VISI (VTU) laida.

Jau nuo pat pasiskelbimo universitetu gegužės 16 d. mokyklos vadovai labai daug dirbo studijuodami Vakarų valstybinio aukštojo mokslo ypatumus, konstravo savosios mokyklos būsimąją studijų ir mokslo sistemą. Lankydamasis Kanadoje rektorius E. K. Zavadskas iš Toronto ir Monrealio McGill universitetų gavo visų studijų kalendorius su bakalauro ir magistrų rengimo programomis. Į Vakarų valstybes buvo komandiruojami semtis patirties dėstytojai, deja, išvykas dar reikėjo įforminti Maskvoje. Ypač daug nuveikė, pertvarkant institutą į vakarietiško tipo technikos universitetą, prorektorius I. Z. Kamaitis, praeity stažavęs

sis Prancūzijoje, dirbęs keletą metų Alžyre. Jis taip pat universiteto veiklos pradžioje apėmė ir Kanadą. Pravertė ir kitų mokyklos asmenų sukaupia informacija užsienyje, buvo analizuota daug literatūroje randamų duomenų. Entuziazmas, kuriuo ypač pasižymėjo rektorius E. K. Zavadskas, uždegė ir kitus. Tai leido greitai atlikti būtiniausius darbus, reikalingus institutui pertvarkyti į universitetą. Iškaboms pakeisti beliko sulaukti valdžios sprendimo.

Nuo 1990 m. rugsėjo 1 d. buvo pereita prie dviejų pakopų studijų modulio, sudarytos pagal Vakarų šalių identiškų universitetų patirtį naujos studijų programos. Suprantama, atsižvelgta ir į Lietuvos poreikius.

Nuo naujųjų 1990–1991 mokslo metų veikė keturi fakultetai, sustambinus anksčiau buvusius, o nuo spalio atgal iš KPI perimtas buvęs Automatizacijos fakultetas. Jis pavadintas Elektronikos fakultetu. Taigi VTU veiklos pradžioje turėjo 5 fakultetus: Architektūros, Statybos, Inžinerinių komunikacijų, Mechanikos ir Elektronikos.

Inžinerinių komunikacijų fakultetas buvo sudarytas sujungus Miestų statybos ir Komunalinio ūkio fakultetus.

Buvo išnagrinėta, koks humanitarinių, socialinių mokslų ciklas reikalingas universiteto specialistui rengti. Šį uždavinį spręsti buvo pavesta Filosofijos, Politologijos, Estetikos, Ekonomikos teorijos ir Kalbų katedroms.

Lietuvoje politinis gyvenimas kasdieną vis intensyvėjo. Permainos buvo akivaizdžios – visose srityse buvo imta vartoti lietuvių kalbą, demontuojami sovietiniai paminklai, jaunimas atsisakinėjo tarnauti sovietinėje armijoje, labai aktyviai dirbo Lietuvos Vyriausybė. Buvo nutraukiama komunistų partijos pirminių organizacijų veikla. Tai buvo padaryta ir VISI (VTU).

Naujuosius mokslo metus pradėjo 1 230 pirmakursių, o rugsėjo 5 d. rektorius E. K. Zavadskas paskelbė įsakymą, kuriuo buvo panaikinta Karinė katedra.

Įstojusiujų studijuoti jaunimo kontingentas kaip visada buvo internacionalinis, bet ryškią daugumą sudarė lietuviai. Iš 1 230 pirmakursių 1 025 buvo lietuviai, 87 lenkai, 85 rusai, 16 baltarusių, 4 žydai ir 13 kitų tautybių. VISI (VTU) buvo vyriška aukštoji mokykla. Pirmakursių vyrų buvo 980, o merginų – 250.

Labai sustiprėjo ryšiai su užsieniu. Pavasari tautinių šokių ansamblis „Vingis“ apsilankė Kanadoje. Kartu vyko rektorius

VTU rektorius E. K. Zavadskas

Mokymo reikalų prorektorius
A. Valiulis

Administracijos ir ūkio reikalų
prorektorius J. Grabys

E. K. Zavadskas, kuris su Toronto universiteto Technikos fakulteto dekanu tarėsi dėl bendradarbiavimo galimybių. Buvo užmegzti ryšiai ir Europoje bei Azijoje. VISI (VTU) pradėjo studijas 14 jaunuolių iš Libano.

VISI (VTU) taryba nusprendė pradėti rengti dalį studentų anglų ir prancūzų kalbomis. Paskui manyta tokius absolventus siųsti toliau studijuoti į užsienį.

Mokslo bendruomenę jaudino klausimas – ar Lietuvoje įgytas inžinieriaus diplomą tapo konvertuojamu. Šiuo klausimu „Tėvynės šviesoje“ rašė E. K. Zavadskas. Jis teigė: „Kad mūsų inžinierių diplomai taptų konvertuojami, būtina keisti aukštojo inžinerinio mokslo principą pereinant prie trijų lygių principo rengiant specialistą. Dabartinis specialisto rengimas pagrįstas informacijos koncepcija. Atsakydami į klausimus – kas, kur, kada, nesuformuojame visaverčių žinių. Turima informacija dar nesudaro visų prielaidų gerai suprasti sprendžiamą inžinerijos problemą ir jos galimas kryptis.“

Inžinerinėje praktikoje problemų kyla įvairiose labai sudėtingose situacijose. Deja, dauguma mūsų rengiamų specialistų nebuvo išmokyti, kaip atskirti esminius problemos momentus. Tik analizė, kurios pagrindas – pereiti nuo dalinio prie bendro, formuoja žinias. Tačiau ir žinios dar nėra galutinis studijų rezultatas. Svarbiau už žinojimą yra supratimas, leidžiant atsakyti į klausimus, kodėl.

Technikos universitetams kyla uždavinys pereiti prie trijų lygių studijų: informacija – žinojimas – supratimas.

Informacija – pradinis enciklopedinis paruošimo etapas, be kurio neįmanomi kiti etapai. Žinojimas – mokėjimas analizuoti, ieškoti ir rasti optimalų problemos sprendimą. Aukščiausia išsilavinimo pakopa – galimybė suprasti. Tai ne tik problemos ar reiškinių supratimas, bet ir visos sistemos objektyvių dėsnių suvokimas. Tik tuo atveju, jeigu specialistas turi tokį supratimą, galima teigti, kad jo išsilavinimas – aukštasis.

Tokios trijų pakopų inžinierių studijų sistemos realizavimas reikalauja ne tik pakeisti turinį, bet ir ieškoti iš principo naujų dėstymo metodikų“ [5.2, p. 31].

Dail. A. Rudminaitės piešinys

Vilniaus technikos universiteto pripažinimas

Rektorius E. K. Zavadskas atkakliai siekė paspartinti universiteto statuso pripažinimą. Jis skelbė straipsnius laikraščiuose, davė interviu radijui, televizijai, karštai įrodinėjo universitetinio statuso būtinumą įvairiuose posėdžiuose ar susirinkimuose. Ir jam pavyko įtikinti Lietuvos valdžią bei mokslo visuomenę,

kad Vilniaus inžinerinis statybos institutas turi būti pripažintas technikos universitetu.

1990 m. spalio 31 d. Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos prezidiumas priėmė nutarimą „Dėl Kauno politechnikos instituto ir Vilniaus inžinerinio statybos instituto pavadinimų pakeitimo“:

LIETUVOS RESPUBLIKOS
AUKŠČIAUSIOSIOS TARYBOS PREZIDIUMO
NUTARIMAS

DĖL KAUNO POLITECHNIKOS INSTITUTO IR VILNIAUS INŽINERINIO
STATYBOS INSTITUTO PAVADINIMŲ PAKEITIMO

Atsižvelgdamas į tai, kad mokymo proceso reorganizavimas Kauno politechnikos institute ir Vilniaus inžineriniame statybos institute atitinka technikos universitetų statusą, Lietuvos Respublikas Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumas nutaria:

1. *Pakeisti Kauno politechnikos instituto pavadinimą ir vadinti jį Kauno technologijos universitetu.*
2. *Pakeisti Vilniaus inžinerinio statybos instituto pavadinimą ir vadinti jį Vilniaus technikos universitetu.*
3. *Pavesti Švietimo, mokslo ir kultūros komisijai bei Mokslo ir studijų departamentui prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės iki 1990 m. gruodžio 1 d. apvarstyti Kauno technologijos universiteto ir Vilniaus technikos universiteto statutus ir pateikti juos tvirtinti Lietuvos Respublikos Aukščiausiajai Tarybai.*

LIETUVOS RESPUBLIKOS
AUKŠČIAUSIOSIOS TARYBOS
PIRMININKAS

V. LANDSBERGIS

Vilnius, 1990 m. spalio 31 d.

V. Landsbergis

1990 m. lapkričio 12 d. įvykusiame Vilniaus technikos universiteto rektorato posėdyje buvo svarstoma, kaip greičiau integruotis į Vakarų aukštojo mokslo sistemą. Buvo nutarta: 1. Reorganizuoti studijas ir pereiti prie daugelyje šalių naudojamo trijų pakopų modelio: bakalauras – magistras – daktaras. 2. Įstoti į tarptautines asociacijas, tapti specialiųjų programų nariais. 3. Plėtoti bendradarbiavimą su VTU profilio Vakarų aukštosiomis mokyklomis. 4. Sudaryti akademines grupes, kuriose paskaitos būtų užsienio (pirmiausia anglų) kalba. 5. Rengti užsienio kalba specialistus kitoms šalims ir kt.

1990 m. ruduo buvo neramus. Sovietinė kariauna elgėsi vis įžūliau. Minint lapkričio 7 d. metines, A. Siaurusevičius rašė: „*automatiais ginkluotų desantininkų apsuptyje saugiai jausdamasis Mykolas Burokevičius pranašavo: „Politinė santvarka Lietuvoje, sukurta dabartinių Lietuvos vadovų, – laikinas reiškinyss <...>, dabartinis autoritarinis režimas bus pakeistas demokratinės socialistinės pakraipos santvarka“. Bėga metai, o Lietuvoje, kaip ir anksčiau, komunistai turi tiek jėgos, kiek jos turi Raudonoji armija. 1918 m. Kapsukas kartu su Angariečiu, 1940-aisiais – Sniečkus, 1990 m. – M. Burokevičius savo tiesas skleidžia ir įgyvendina svetimos kariuomenės padedami“* [5.3 p. 1].

Desantininkai įsiveržė į konservatoriją, kai jos balkone įsitaisė fotografai, o antrą sykį – kai ten buvo iškelta Leonido Brežnevo šmėkla, kurią rodė „Šėpos“ teatro aktoriai. Šturmo metu buvo daužomi langai, laužomi baldai, buvo sužeisti žmonės.

Rusijos imperija pasiskelbusiai nepriklausomai Lietuvai bandė įbrukti naują Sąjungos sutartį, paremtą ne ekonomine, ne politine nauda, o tik šovininine ideologija. Tuo pat metu sovietiniai kariškiai išdrįso šaudyti iš automatų ir kulkosvaidžių gyvenamajame rajone bei mušti žmones, kurie protestavo prieš sovietinės armijos buvimą Lietuvoje.

Visuomenėje kilo tam tikras nepasitenkinimas ir savąja valdžia. Iš demokratiškai išrinktos valdžios žmonės laukė daug daugiau nei iš autokratinės diktatorinės valstybės valdžios institucijų. Visuomenė manė, kad, išrinkusi savąją valdžią, ji turi teisę reikalauti, kad ta valdžia tarnautų būtent jiems, o ne piktnaudžiautų jos pasitikėjimu. Žmonės piktinosi jau nepriklausomos Lietuvos valdininkų atžagarumas, viršininkų nesiskaitymas, nesibaigiantis biurokratizmas, valdžiai teikiamos lengvatos bei privilegijos. Žmonės lygino buvusius su dabartiniais ir, deja, jau ne visada matė skirtumą. Daugėjo įvairių protesto akcijų, kurios kėlė sumaištį

V. Jasulaitis

visuomenėje ir tai galėjo destabilizuoti padėtį, ko tik ir laukė okupanto kariauna. Vis pavojingesnės buvo organizuojamos jėdinstvininkų provokacijos. Desantininkų padedami burokevičininkų LKP (TSKP) užiminėjo valstybinius pastatus, vedė šlykščią propagandą per radiją ir televiziją. Buvo jaučiama, kad šalį gali ištikti politinė ir ekonominė katastrofa. Bet gresiančio pavojaus akivaizdoje absoliuti dauguma tautos nepalūžo, sunkiausiomis sąlygomis atkakliai dirbo ir už Lietuvos laisvę bei nepriklausomybę buvo pasiryžę kovoti visomis jėgomis, visomis priemonėmis.

Štai tokiais aplinkybėmis buvo dirbama 1990 metams baigiantis. Vilniaus technikos universitetas toliau plėtė tarptautinį bendradarbiavimą, pasirašė sutartis su Madisono Viskonsino (JAV) universitetu, su Horsensio politechnika (Danija). Buvo parengti užsieniečių priėmimo į VTU ir išvykstančių į užsienį nuostatai, priimta nauja stipendijų

bei pašalpų skyrimo ir mokėjimo tvarka. Optimizmo netrūko. Visi jautė – kelio atgal jau nėra.

Pasitinkant Naujuosius – 1991 metus „Atgimimas“, be kita ko, rašė: „*Anksčiau ar vėliau švęsim Naujuosius metus neskaičiuodami okupantų tankų ir jų nelaimingų kareivių. Tūkstantį kartų buvo teisus Senojo testamento išminčius: vanitas vanitatum et omnia vanitas. Tuštybių tuštybė ir viskas tuštybė – tuščios paroduotuvės, smulkios intrigos kovojant dėl didesnio patrioto vardo, nuplaukę kombipašarai ar ministro portfelis nėra tiek verti, kad nuo ryto iki vakaro apie juos būtų galvojama*“ [5.4, p. 1].

1991 m. sausio 7 d. Vilniaus technikos universiteto rektorato posėdyje buvo aptarti tolesni VTU veiksmai persitvarkant į universitetą. Vyr. buhalteris J. Kliuza pristatė lėšų fakultetams skirstymo, o prorektorius A. Valiulis – bakalauro studijų planų sudarymo principus. Prorektorius P. Juškevičius pateikė leidybinio darbo nuostatų projektą. Rektorius E. K. Zavadskas kvietė tik patenkinamai besimokančių studentų „netempti“. Jis kvietė rengti geriau nedaug, bet gerų specialistų.

Tragiškos nepriklausomos Lietuvos dienos

Tomis dienomis K. Prunskienės vadovaujama Vyriausybė smarkai padidino maisto produktų kainas. Ir nors buvo paskelbta, kad kiek didinamas biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo užmokestis, sovietinė 5-oji kolona gavo signalą veikti. Prasidėjo aršios jėdinstvininkų provokacijos, sovietinė kariuomenė nepertraukiamai marširavo gatvėse, bandė užimti svarbius valstybinius pastatus. Iš Maskvos aidėjo grasinimai, prasimanymai, šmeižtas.

K. Prunskienei atsistatydinus, naujuoju Lietuvos Respublikos ministru pirmininku buvo patvirtintas buvęs VSI dėstytojas Albertas Šimėnas. Dėl nesiliaujančių sovietinės kariaunos provokacijų Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba kreipėsi į Lietuvos žmones kviesdama ginti savo valstybės parlamentą, kitus svarbius valstybinius pastatus. Kartu su visa tauta ginti savo šalies laisvę ėmė ir Vilniaus technikos universiteto bendruomenė.

Tomis įtemptomis dienomis daug VTU darbuotojų dieną ir naktį budėjo, saugodami Aukščiausiosios Tarybos ir tarpmiestinės te-

legrafo stoties pastatus, keli dėstytojai budėjo pačiame parlamente. Budėjimo ir organizaciniu štabu tapo VTU Studentų sąjunga. Ji tarėsi su Vilniaus universitetu ir Vilniaus pedagoginiu institutu dėl bendrų studentų veiksmų. Rektorius E. K. Zavadskas kvietė saugoti ir VTU rūmus. Lietuvos radijas keletą kartų skaitė VTU rektoriaus pranešimą, kad dėl Lietuvoje susidariusios padėties VTU studentų egzaminų sesija atidedama ir kad dėstytojai ir studentai eina ginti Lietuvos Respublikos objektų [5.5, p. 160].

Kai sausio 10 d. M. Gorbačiovas paskelbė ultimatumą, kuriuo reikalavo atkurti Lietuvoje tarybinę konstituciją, Lietuvos žmonės pasiryžo ginti savo šalies parlamentą. Kasdieną prie Aukščiausiosios Tarybos rūmų rinkosi tūkstančiai žmonių, kurie budėjo ten dieną ir naktį. Rinkosi vilniečiai, važiavo autobusais žmonės iš visų Lietuvos miestų ir miestelių.

Į parlamentą susirinkę krašto apsaugos savanoriai prisiekė ginti Lietuvos parlamentą ir jo vadovus ir, jei reikės, tam reikalui nepagailės

B. Gruzdis

ir savo gyvybės. Tarp jų buvo ir VTU docentai Vytautas Jasulaitis bei Brunonas Gruzdis.

Sausio 12-ąją pas VTU rektorių E. K. Zavadską susirinko visų trijų didžiųjų aukštųjų mokyklų atstovai ir pasiskirstė saugomais objektais.

Burokevičiniai paskelbė, kad sudaromas „nacionalinio gelbėjimo komitetas“, vienas jo vadeivų – J. Jermalavičius, kurį Vilniaus sovietinis karinis komendantas generolas V. Uschopčikas pareikalavo skirti ministru pirmininku, pareiškė per platformininkų televiziją, kad „valdžios perėmimo procesas jau prasidėjo“.

Sausio 13 d. naktį sovietiniai tankai ir automatais ginkluoti kareiviai puolė Lietuvos radijo ir televizijos pastatus, Televizijos bokštą Karoliniškėse. Žmonių minios apsupusios šiuos objektus neprileido kariaunos. Pasipylė šūviai ir iš automatų, ir iš tankų. Nuo kulčių, smūgių automatų buožėmis, po tankų vikšrais žuvo 13 žmonių, šimtai buvo sužeisti. Tarp žuvusiųjų buvo ir VTU Elektronikos fakulteto pirmojo kurso studentas Rolandas Jankauskas.

Sausio 13-oji įėjo į Lietuvos istoriją kaip diena, kai sovietinė kariauna šaltakraujiškai žudė beginklius taikius žmones, kaip diena, kai už laisvę buvo pralietas nekaltas kraujas. Tai tragiškas ir taurus Lietuvos žmonių kovos dėl tautos laisvės puslapis. Lietuvos gyventojai skaudžiai išgyveno Tbilisio ir Baku tragedijas, buvo nepamiršę, kaip tankais sovietai sutraiškė Vengrijos ir Čekoslovakijos laisvę. Sausio 13-oji irgi pareikalavo žmonių gyvybių. Tai dar viena dėmė ant sovietinės ir rusiškos imperijos per šimtmečius sukepusio nuo kraujo drabužio.

Viena šiurpios piktadarybės aukų – Rolandas Jankauskas per stojamuosius egzaminus savo rašinyje teigė: „Jaunimas – viso pasaulio ateitis ir dabartis. Mokyti ir kovoti reikia taip, kaip sako tavo sąmonė, kaip reikalauja žmonija“. Šis Vilniaus technikos universiteto studentas po mirties apdovanotas Vyčio kryžiaus ordinu.

Mes jau rašėme apie VTU mišraus choro patriotizmo viešus precedentus sovietmečio metais. Pažymėtina, kad keletą metų vienas chorvedžių buvo Br. Jankauskas, didvyrio Rolando Jankausko tėvas. Patriotu negimstama. Patriotas išugdomas. Čia labai didelė tėvų įtaka. Garbė Rolando tėvams, išugdžiusiems dorą, drąsų Tėvynės gynėją, Vyčio kryžiaus kavalierių. Bet ar įmanoma apdovanojimu kompensuoti savo sūnaus netekties skausmą, ar todėl tapo jis mažesnis?

Laikas toliau tuos Sausio 13-osios kruvinuosius įvykius. Bet lietuvių tauta niekada nepamirš tų, kurie nepagailėjo net savo gyvybės vardan Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės.

Tuo metu, kai sovietiniai tankai puolė Televizijos bokštą, paslaptinai dingo premjeras Albertas Šimėnas. Manoma, kad jį pagrobė sovietiniai kagėbistai. Tokiomis aplinkybėmis Aukščiausioji Taryba premjeru paskyrė Gediminą Vagnorių, Vilniaus inžinerinio statybos instituto absolventą, kurį laiką dėsiusį Statybos ekonomikos fakultete.

Kiek vėliau A. Šimėnas atsirado. Jo dingimo aplinkybės nebuvo išaiškintos. Gal todėl premjero poste liko G. Vagnorius.

Nors sovietinė kariauna vis labiau siautėjo krašte, Lietuvos valdžia nuosekliai kūrė nepriklausomą demokratinę respubliką. Buvo priiminėjami savos valstybės įstatymai, protestuojama prieš karinę sovietinę agresiją, pervadinamos miestų gatvės, sportininkai paliko TSRS rinktines, ruošiamas pinigų reforma, kuriama krašto apsauga ir t. t.

Nesustojo darbas ir Vilniaus technikos universitete, nors politinio gyvenimo aplinka turėjo didelę įtaką kasdienos darbams. 1991 m. sausio 15 d. TSRS centrinės televizijos programa „Vremia“ pranešė, kad Vilniaus inžinerinis statybos institutas išbraukė 20 ne lietuvių tautybės studentų. Tai buvo prasiimanymas, šlykštus melas, kurio tomis dienomis buvo ypač daug Maskvos propagandoje. Net mokyklos tikslaus pavadinimo sovietiniai gebelsai nežinojo. Rektorių E. K. Zavadskas nusiuntė „Vremia“ programos vadovams protesto telegramą, kurioje pareikalavo paneigti melagingą informaciją, pabrėžęs, kad

R. Jankauskas

A. Šimėnas

G. Vagnorius

VTU mokosi apie 20 % ne lietuvių tautybės jaunuolių, iš jų ir rusai. „Mums visi studentai vienodi“ – rašė rektorius.

Sovietinė Maskvos valdžia tomis dienomis ieškojo įvairių pretekstų provoka-

cijoms, skleidė informacijos priemonėmis dezinformaciją, ji vis dar tikėjosi užgesinti Lietuvoje kilusį išsilaisvinimo gaisrą. Imperinio mąstymo rusai niekaip negalėjo suprasti, kodėl lietuvių tauta atsisako „didžiojo brolio“ globos. Bet rusų imperinės ambicijos jau negalėjo pakeisti lietuvių tautos nusistatymo – iškovoti laisvę ir gyventi savarankiškai.

Universiteto dalykinės pertvarkos metas

Pirmasis Lietuvoje, ėmęsis ryžtingai pertvarkyti studijų sistemą, Vilniaus technikos universitetas taip pat ryžtingai tvarkė mokslo tyrimo darbų eigą.

1991 m. VTU pirmą kartą gavo valstybinę subsidiją mokslo tyrimo darbams finansuoti. Universiteto mokslininkai svarstė kylančius uždavinius, priėmus Lietuvos mokslo ir studijų įstatymą.

Elektronikos fakulteto siūlymu Radijo aparatūros technologijos katedra buvo reorganizuota į Radijo elektronikos ir Radijo aparatūros katedras; Elektros įrenginių katedra pavadinta Automatikos katedra.

Statybos fakulteto siūlymu Chemijos ir statybinių medžiagų katedros buvo sujungtos, naujoji katedra pavadinta Statybinių medžiagų katedra.

Kiek vėliau Autotransporto ekonomikos katedra buvo pavadinta Transporto valdymo katedra, o Metalų technologijos katedra – Metalų technologijos ir suvirinimo katedra.

Kovo mėnesį buvo paskelbtos Vilniaus technikos universiteto priėmimo taisyklės. Jose buvo nurodyta, kad VTU studijos – dviejų pakopų: I pakopa – inžinieriaus bakalauro studijos, jų trukmė – 4 metai; II pakopa – inžinieriaus magistro studijos, jų trukmė – 1–2 metai.

Dieninėse studijose buvo numatyta 21 specialybė: architektūros, pramoninės ir civilinės statybos, statybos (pedagoginio profilio), statybos dirbinių ir konstrukcijų gamybos, statybos ekonomikos ir valdymo, miestų statybos, automobilių kelių ir aerodromų statybos, geležinkelių tiesimo, taikomosios geodezijos, vandentvarkos, šilumos, dujų tiekimo ir vėdinimo, automobilių ir autoūkio, statybos ir kelių tiesimo mašinų bei įrenginių, suvirinimo įrenginių ir technologijos, mašinų gamybos technologijos, lokomotyvų ir jų ūkio, vagonų

ir jų ūkio, transporto ekonomikos ir valdymo, pervežimų organizavimo ir valdymo, radioelektronikos ir automatikos.

Vakarinės studijos buvo numatytos tik Mašinų gamybos technologijos specialybės, o neakivaizdinės – 7 specialybių.

1990–1991 m. Vilniaus technikos universitete buvo tik 13 specialybių, studijavo 6192 studentai.

1991 m. kovo 21 d. VTU visuotiniame mokslininkų susirinkime buvo priimtas Vilniaus technikos universiteto statutas.

Daugiausia rektoriaus E. K. Zavadsko iniciatyva buvo intensyvinami bendradarbiavimo ryšiai su užsienio mokyklomis. Buvo pasirašytos bendradarbiavimo sutartys, planuojama steigti su užsienio aukštosiomis mokyklomis ir firmomis eksperimentines įmones, informacijos centrus, biurus. VTU podiplominių studijų centras įkūrė bendrą biurą su austrų firma „Baltic Amadeus“, ir tai padėjo spręsti kompiuterių problemą.

1991 m. pavasarį VTU ir Horsens Politechnika (Danija) sutarė įsteigti bendrą įmonę „LITDANIJA“, kuri numatė kelti studentų ir dėstytojų kvalifikaciją bei plėtoti komercinę veiklą.

Tą patį pavasarį rektorius E. K. Zavadskas ir prorektorius I. Z. Kamaitis apsilankė Libane. Buvo aptartos dešimtys Libano jaunuolių studijos VTU su jų tėvais ir firmos, atsiuntusios studijuoti į Vilnių, vadovais. VTU vadovai susipažino su Libano aukštosiomis mokyklomis, specialistams keliamais reikalavimais.

1991 m. buvo įkurtas VTU profesorių klubas, ketinęs oponuoti universiteto valdžios darbą, bet labai greitai to klubo veikla išblėso ir ilgainiui visai nutrūko.

1991 m. gegužės 20 d. vykusiame VTU senato posėdyje doc. V. Martinaitis pateikė

svarstyti naują studentų pažangumo vertinimo sistemą. Buvo pasiūlyta naudoti 10 balų vertinimo skalę tikintis, kad ji skatins studentus geriau mokytis. Numatyta studentus egzaminuoti tik raštu (išskyrus užsienio kalbą). Visi egzaminų darbai turi būti saugomi katedrose vienerius metus. Buvo nutarta įvesti siūlomą vertinimo sistemą. Kiek ji pasirodė tobulesnė už buvusiąją – ir šiandien nėra aišku. Bet ji nepasirodė ir blogesnė. Įvesti ją reikėjo, nes tai buvo padaryta visose Lietuvos mokyklose.

Pirmasis Garbės daktaras

1991 m. gegužės 30 d. pirmą kartą mūsų mokyklos istorijoje buvo suteiktas Garbės daktaro vardas. Pirmuoju VTU Garbės daktaru tapo Leipcigo aukštosios technikos mokyklos habilituotas daktaras inžinierius Friedel Peldschus. VTU mokslo taryba įvertino jo didelius nuopelnus matematinių metodų kūrimo ir taikymo statybos technologijos srityje. Šis mokslininkas nagrinėjo lošimų teorijos taikymą statybos technologijos uždaviniais spręsti.

Friedel Peldschus kartu su VTU mokslininkais, daugiausia prof. E. K. Zavadsku, reguliariai organizuoja mokslinius kolokviumus tema „Statybos technologijos sprendimai“. F. Peldschus reguliariai vadovauja Lietuvos studentams diplomantams ir kt.

Gegužės mėnesio pabaigoje Lietuvoje vyko 7-asis pasaulio lietuvių mokslo ir kultūros simpoziumas. VTU buvo surengti 4 sekcijų posėdžiai. Statybinių medžiagų ir konstrukcijų sekcijai pirmininkavo prof. A. Kudzys, Statybos technologijos sekcijai – prof. E. K. Zavadskas, Urbanistikos ir architektūros sekcijai – arch. J. Vaškevičius ir Inžinerinės komunikacijos ir susisiekimo sekcijai – doc. A. Juzėnas.

VTU laikraštyje „Inžinerija“ doc. A. Jonaitis kvietė kolegas stoti į naujai kuriamą dėstytojų ir mokslininkų profesinę sąjungą. Jos steigiamasis susirinkimas įvyko gegužės 2 d. Anot A. Jonaičio, „Mūsų dauguma nusivylė senosiomis profesinėmis sąjungomis <...> Daugeliui, tikriausiai, kyla klausimas, ar reikalingos profesinės sąjungos mūsų universitete? Anksčiau, kada egzistavo senosios profsąjungos, buvo sudaryta regimybė, kad jos vienaip ar kitaip atstovauja mūsų interesams, gina mus nuo administracijos. Vėliau pradėjome galvoti, kad mūsų interesus gins mūsų pačių

F. Peldschus
VTU Garbės daktaras

<p>VILNIAUS TECHNIKOS UNIVERSITETAS</p> <p>232054, Vilnius, Saulėtekio al. 11, Tel. 76-96-00, 76-37-60 Atsiskaitomoji sąskaita 61121406, 141874 Socialinio banko Lenino skyrius Vilniuje. teletaipas 02 261323 PERMA</p> <p>1991-7-6 Nr. 011-12</p>	<p>Телевидение СССР Программа "Время" Телевизионная служба новостей (ТСН) Редакция газеты "Комсомольская правда"</p>
<p>По поводу ложного сообщения в программе "Время" 15.01.91 г. об исключении иноязычных студ- ентов в Вильнюсском инженер- но-строительном институте</p>	
<p>Программа "Время" 15.01.91 г. сообщила, что из Вильнюсского инженерно-строительного института в течении последних дней по национальному признаку было исключено 20 иноязычных студентов.</p> <p>З а я в л я е м:</p> <p>1. Информация полностью ложная.</p> <p>2. Основанием для исключения из университета является только успеваемость или личное заявление об уходе по собственному желанию. Решая вопрос исключения национальность студента никогда не имела никакого значения.</p> <p>3. За период от 1 сентября 1990 г. по 15.01.1991 г. из Вильнюсского технического университета исключен 81 студент, из них 1 русский и 1 еврей. Все исключены по собственному желанию.</p> <p>4. Вильнюсского инженерно-строительного института в настоящее время не существует, так как с 30 октября 1990 г. по решению Правительства Литвы он реорганизован в Вильнюсский технический университет.</p> <p>От имени Вильнюсского технического университета категорически протестуем против распространения ложной информации, которая может способствовать нагнетанию недоверия между народами разных национальностей, проживающих в Литве.</p> <p>Ректор Вильнюсского технического университета</p>	
<p style="text-align: right;">Э.К.Завадскас</p>	

Protesto telegrama „Vremia“ programai

J. Argyris
VTU Garbės daktaras

išrinkta administracija ir jokios profsąjungos bus nereikalingos. Dabar tikėjimas naujosios universiteto valdžios teisingumu ir demokratiškumu blėsta, nes daug sprendimų dėl mūsų interesų priimama kolektyvo neinformavus, su juo nepasitarus. Tai viena iš priežasčių, kuri verčia burtis į opoziciją darbdaviui – profesines sąjungas“ [5.6, p. 3].

Į įsteigtąją universiteto dėstytojų ir mokslininkų profesinės sąjungos tarybą buvo išrinkti A. Jonaitis, V. Juocevičius, A. Jurkša, P. Gerdžiūnas ir B. Valiūnas. Pirmininku tapo A. Jonaitis.

Bet šios profsąjungos realios veiklos pėdsakų nerasite. Buvo gražiai užsimota, bet... Horacijus yra sakęs „*Nieko gyvenime nepasieksi be atkaklaus darbo*“. Atrodo, tai buvo pamiršę naujos profsąjungos šaukliai.

Birželio mėnesį Vilniaus technikos universitete apsilankė garbingas svečias iš Danijos – Aalborgo universiteto rektorius Sven Caspersen su žmona. Jis su VTU valdžia aptarė bendradarbiavimo tarp abiejų universitetų plėtojimo galimybes.

Sovietinės valdžios ir komunistų agonija

1991 m. liepos 31 d. Lietuvos žmonės sukrėtė nauja tragedija. Sovietiniai galvažudžiai klastingai užpuolė ir išžudė Medininkų muitininkus. Tapo invalidu, bet liko gyvas tik vienas žmogus. Tai rodė, kokia dar glėžna mūsų laisvė, kaip daug dar reikia padaryti, kad Lietuvos žmonės būtų saugūs. Nepraeis nė trys savaitės, ir mūsų krašto lauks nauji išbandymai.

Rugpjūčio 19-osios rytą Tarybų Sąjungos radijas ir televizija pranešė apie sovietijoje įvykdytą valstybės perversmą. Buvo paskelbta, kad prezidentas M. Gorbačiovas negali eiti pareigų ir jo įgaliojimai atitenka viceprezidentui G. Janajevui. Buvo pranešta, kad visoje TSRS teritorijoje (o Maskvos manymu, jai tebeprisiklausė ir Baltijos šalys) įvedama besąlygiška TSRS konstitucijos ir TSRS įstatymų viršenybė, laikoma, kad turi būti tuoj pat išformuotos valdžios ir valdymo struktūros, sukarintos formuotės, kurios veikia prieštaraujant TSRS konstitucijai ir

Beveik tuo pat metu lankėsi Štutgarto universiteto (Vokietija) Taikomųjų skaičiavimų instituto direktorius John Argyris. Jam 1991 m. birželio 28 d. VTU taryba, įvertinusi didelius nuopelnus kuriant ir taikant statybinės mechanikos ir skaičiavimo matematikos metodus, suteikė VTU Garbės daktaro vardą.

1991 m. Vilniaus technikos universitetas išleido 788 absolventus. Dieninį skyrių baigė 513, vakarinį – 150 ir neakivaizdinį – 125 žmonės.

Vasarą Latvijos Liepojos mieste vyko 11-oji „Gaudeamus“ šventė. Joje dalyvavo visi trys didžiausi VTU meno kolektyvai: „Garbija“, „Vingis“ ir „Inžinerija“.

Nuo liepos 16 d. vyko stojamieji egzaminai į VTU inžinieriaus bakalauro pirmąjį kursą. Konkursas į vieną vietą buvo 1,11. Į dienišes studijas buvo priimamas 761 jaunuolis: į Architektūros fakultetą – 38, Statybos fakultetą – 227, į Inžinerinių komunikacijų fakultetą – 157, į Mechanikos fakultetą – 249, į Elektronikos fakultetą – 90. Dieninio skyriaus pirmakursiai 1991–1992 m. m. buvo 673 vyrai ir tik 88 merginos.

Į vakarinį skyrių priimta 60 žmonių, į neakivaizdinį skyrių – 78.

TSRS įstatymams, laikoma, kad nebegalioja valdžios ir valdymo organų įstatymai ir nutarimai, kurie prieštarauja TSRS konstitucijai ir TSRS įstatymams. Uždraudžiama organizuoti mitingus, eitynes, demonstracijas, įvedama masinės informacijos priemonių kontrolė ir t. t.

Ir karinė mašina ėmė veikti. Sovietai užgrobė Lietuvos didžiųjų miestų radijo, televizijos stotis, ryšių mazgus. Visur patruliavo kariškiai. Vos vos tesigirdėjo Parlamento radijo studijos balsas. Nejaugi tai jau demokratijos laidotuvės?

Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos pirmininkas Vytautas Landsbergis tą pačią rugpjūčio 19-ąją kreipėsi į pasaulio tautas ir laisvųjų šalių vyriausybes, į kitas tarptautines organizacijas:

„Lietuvos Respublikos žmonių gyvybei ir visuomeninei tvarkai gresia sovietų karinio smurto pavojus. Suteikite paramą teisėtai, visų žmonių išrinktai Lietuvos valdžiai, kuri gina

teisėtumą ir stabilumą Lietuvoje. Pareikškite, kol nevēlu, kad okupacinės karinės sovietų valdžios įvedimas Lietuvoje bus tolygus Hitlerio ir Stalino sandėrio tęsimui ir įtvirtinimui, kad Vakarų šalys netoleruos naujojo stalinizmo, o už agresijos pasekmes visa atsakomybė teks jos iniciatoriams ir vykdytojams. Lietuva laukia Jūsų žodžio, Jūsų apgynimo. Neleiskite, kad Budapešto ir Prahos tragedija pasikartotų prie atgimstančios Baltijos krantų“.

Pagrindas nerimui buvo didelis. Tik mažytė Islandija buvo pripažinusi Lietuvos Respubliką *de jure*. Didžiosios Vakarų valstybės reiškė Lietuvai simpatijas, bet nei pripažino, nei kuo nors išpareigojo. Daugybė Lietuvos gyventojų buvo pasiryžę kovai už laisvę, bet ką galėjom padaryti prieš milijonus karių turintį monstrą? Nuojauta buvo bloga, bet buvo suprata, kad galėsime pasipriešinti tik tuomet, jei visi būsime kartu. Tai įrodė Sausio 13-oji.

Ačiū Dievui, pačioje Rusijoje prieš pučistus sukilo žmonės. Prasidėjo protesto streikais, demonstracijomis. Rusijos Federacijos prezidentas B. Jelcinas tapo kovos prieš perversmininkus vadovu. Masinis Rusijos visuomenės pasipriešinimas davė vaisių ir karinė chunta žlugo. Lietuvos miestuose rusų kariškiai apšaudė užgrobtus ryšių objektus.

Rugpjūčio 23 d. Vilniuje, Lukiškių aikštėje, buvo demontuotas pagrindinis sovietinės valdžios ženklas – Lenino paminklas, o dieną anksčiau Maskvoje – F. Dzeržinskio paminklas. Tai reiškė jau ir TSRS griūties pradžią. Prasidėjo intensyvus Baltijos šalių valstybių nepriklausomybės pripažinimas.

Pirmieji VTU studentai užsieniečiai

Nuo 1991 m. rugsėjo 1 d. VTU pradėjo studijuoti 7 jaunuoliai iš užsienio. Trys libaniečiai pasirinko Architektūros fakultetą, keturi – Statybos.

1991 m. rugsėjo 16–29 d. Krokuvoje įvyko 4-asis inžinierių rengimo tarptautinės asociacijos Rytų–Vakarų kongresas, kurio Vykdomasis komitetas nutarė priimti Vilniaus technikos universitetą, atstovaujamą rektoriaus E. K. Zavadsko, tikruoju Tarptautinės asociacijos nariu.

1991 09 23 VTU senatas priėmė nutarimą dėl atsiskaitymų už studijas. Perlaikydamas egzaminus studentas turės užmokėti.

Gražius palaikymo žodžius siuntė į VTU ir Vakarų mokslininkai. Labai prasmingas buvo mums tomis dienomis gautas laiškas iš VTU Garbės daktaro J. Argyrio:

*Prof. Edmundui Zavadskui,
Vilniaus technikos universiteto rektoriui,
Studgartas, 1991 m. rugpjūčio 26 diena*

Mielas Rektoriau, Profesoriau Zavadskai, aš šiomis dienomis esu labai pakiliai nusiteikęs dėl to, kad Baltijos valstybės bus pagaliau laisvos. Įvykiai Sovietų Sąjungoje suteiks laivę Jūsų drąsioms šalims. Aš labai žaviuosi Baltijos valstybėmis ir linkiu joms paties geriausio.

Gal Jums įdomu, kad po grįžimo iš Vilniaus aš parašiau išsamų laišką kancleriui Koliui, išreikšdamas savo nuoširdžią užuojautą ir stipriausią paramą Baltijos valstybių laisvei. Mano nuostabai jis atsakė už savaitės ir pritarė mano jausmams tiek oficialiais apmąstymais, tiek pats įvertindamas Baltijos valstybių europietiską charakterį.

Labai gailiuosi, kad Jūsų nebuvo (man Jūsų trūko) lankantis Vilniuje, bet, pasinaudodamas proga, reiškiu savo susižavėjimą Jūsų didingu Technikos universitetu ir stipria akademine dvasia. Aš tvirtai tikiu, kad Jūsų šalis greitai taps mūsų bendrų Europos namų nariu, kur laisvi žmonės lemia savo politinę ir demokratinę sistemą.

Nuoširdžiai Jūsų

*Em. Prof. Dr. Dr. h. c.
mult. John ARGYRIS*

M. Burokevičius prie Lenino paminklo

Bet jau lapkričio mėnesį, protestuojant Studentų sąjungai, šis nutarimas buvo gerokai sušvelnintas.

VTU biblioteka ėmė teikti naują paslaugą – sudaryta galimybė naudotis automatizuotu Danijos bibliotekų katalogu.

1991 m. spalio 1 d. įkurta VTU doktorantūra, parengti jos nuostatai, į doktorantūrą priimti 24 asmenys.

Elektronikos fakulteto dekanu buvo išrinktas docentas Kazimieras Maceika, o Inžinerinių komunikacijų fakulteto dekanas Jonas Duoba išvyko dirbti pedagoginio darbo į Zambiją. VTU įtrauktas į TEMPUS

K. Maceika

R. Ginevičius

L. Furmonavičius

programos vykdymą. Horsenso politechnika surengė Vilniaus technikos universitete parodą energijos taupymo klausimu. Lietuvos mokslo tarybos nariu tapo rektorius E. K. Zavadskas, o Lietuvos mokslų akademija jį išrinko nariu ekspertu.

Spalio pabaigoje Statybos ekonomikos katedros vedėju iki būsimų rinkimų buvo paskirtas doc. Romualdas Ginevičius.

Įvykusiame Vidaus reikalų ministerijos Priešgaisrinės apsaugos departamento ir VTU vadovų susitikime buvo sutarta nuo 1992–1993 mokslo metų pradėti rengti priešgaisrinės apsaugos inžinierius bakalaurus. Buvo pranešta, kad abiejų įstaigų specialistai pradėjo rengti priešgaisrinės apsaugos inžinierių rengimo mokymo planą.

Maloni žinia atėjo VTU geotechnikams. Tarptautinė gruntų mechanikos, pagrindų ir pamatų draugija priėmė į savo narius Lietuvos geotechnikos draugiją, kurios pirmininkas – VTU geotechnikos laboratorijos vedėjas inž. Liudvikas Furmonavičius.

Vietoj išvykusio dirbti į Afriką Jono Duobos Inžinerinių komunikacijų fakulteto taryba fakulteto dekanu išrinko docentą Vytautą Martinaitį.

1991 11 29 VTU senatas nutarė įsteigti Lietuvos mokslininkų sąjungos VTU skyrių.

Šventųjų Kalėdų išvakarėse 1991 12 23 VTU senatas nutarė Geodezijos katedros pagrindu įkurti Geodezijos institutą.

1991 m. VTU sulaukė reikšmingos paramos iš užsienio, ypač Danijos mokyklų, kai kurių firmų, užsienio lietuvių. Įgyta kompiuterinės technikos, techninės literatūros, sudarytos sąlygos mūsų dėstytojų bei studentų stažuotėms ir praktikai. 1992 metus Technikos universitetas pradėjo jau įgijęs tam tikrą tarptautinį pripažinimą ir pozityvią perspektyvą.

1991 m. ataskaitoje VTU senatui rektorius prof. E. K. Zavadskas pažymėjo, kad VTU dirba 32 mokslo daktarai ir 308 mokslų kandidatai, docentai. Per tuos metus net į 17 šalių vyko 120 dėstytojų ir 128 studentai.

Buvo įkurtas VTU Pervėžimų problemų institutas, aktyviai bendradarbiauta rengiant Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymą.

Tuoju po Naujųjų 1992 metų pradžios buvo įkurtas Tarptautinių studijų centras.

Jo direktoriumi buvo paskirtas prof. Ipolitas Zenonas Kamaitis.

Sausio mėnesį Lietuvos Respublikos Vyriausybė priėmė nutarimą Nr. 52 „Dėl profesorių ir docentų rentos“. Po šio nutarimo VTU paliko didelis būrys mokslininkų – net 38, kurių dalis tikrai galėjo sėkmingai dar daug metų dirbti pedagoginį ir mokslinį darbą.

Vasario 3–7 d. VTU įvyko II tarptautinė konferencija „Naujos statybinės medžiagos, konstrukcijos ir technologijos statyboje“. Buvo perskaityti 155 pranešimai, iš jų 74 VTU mokslininkų.

Buvo sunku, bet netrūko entuziazmo

Pirmaisiais atkurtos nepriklausomybės metais Lietuva patyrė daug sunkumų. Įvairios organizacinės problemos, pertvarkos ekonomikos sudėtingumas, finansų stoka – visa tai veikė visas šalies gyvenimo sritis. Be viso to, reikia prisiminti ir labai nepaprastą politinę padėtį. Bet nepaisant visko, žmonės dirbo su dideliu entuziazmu, ieškojo problemų sprendimo, neprarado optimizmo. Vienas tokių entuziastų ir optimistų – VTU rektorius profesorius E. K. Zavadskas.

Jis rašė daug straipsnių respublikos spaudoje, davė interviu, ypač kai buvo paskirtas Lietuvos mokslo tarybos nariu. Faktiškai jis gynė ne vien Vilniaus technikos universiteto, o visos Lietuvos aukštojo mokslo sistemos interesus. Su pavydėtinu stropumu jis reagavo žiniasklaidos priemonėse į visas, tarkim, dienos aktualijas. Taip 1992 m. vasarį interviu „Lietuvos aidui“ prof. E. K. Zavadskas aptarė aktuačiausią tuomet (ne mažiau aktualią ir dabar) problemą – aukštojo mokslo finansavimą. Jis sakė: „*Opiausia – mokslo ir studijų finansavimo problema. Suprasdami sunkią ekonominę padėtį, siekiame, kad aukštųjų mokyklų finansavimas, išsaugotas per daugelį dešimtmečių, nors nebūtų sumažintas, kad išliktų suburtas ir valstybei svarbus mokslininkų potencialas. Džiugu, kad praėjusiais metais Vyriausybė beveik nesumažino mokslo finansavimo. Manau, taip pasiels ir šiemet. Juk mūsų mokslininkai dirbo labai sunkiomis sąlygomis. Praėjusiais metais dalyvavau UNESCO surengtame rektorių pasitarime Paryžiuje. Sužinojau, kad mūsų inžinieriui rengti skiriama 200 kartų mažiau lėšų negu išsivysčiusiose pasaulio šalyse. Gal per tolimas sąvokas gretinu? Mūsų universiteto profesoriai*

gauna mažesnius atlyginimus negu jų paruošti jauni absolventai, dirbantys gamyboje. Šios disproporcijos neišspręs ir paskutiniai, mokslininkams palyginti palankūs, Vyriausybės nutarimai. Tad nesmerkime aukštųjų mokyklų dėstytojų, ieškančių papildomo darbo kitur arba einančių dirbti ten, kur geresnė perspektyva gauti didesnę atlyginimą, butą, pasistatyti namą... Žinoma, gaila, kad aukštąsias mokyklas palieka gabūs mokslininkai. Prieš metus jūsų laikraštyje kreipiausi į kolegas straipsniu „Profesoriai, sugrįžkite!“ [5.7, p. 56].

Vasario 16-osios išvakarėse sužinota, kad prof. habil. dr. Leonas Saulis apdovanotas Sausio 13-osios atminimo medaliu. O minint Vasario 16-ąją VTU apsilankė poetas Justinas Marcinkevičius.

Vasario 17 d. VTU senatas nutarė Architektūros fakultete įsteigti Teritorinio planavimo institutą.

Vis labiau stiprėjo bendradarbiavimas su Danijos mokyklomis. Labai svarbi Technikos universitetui buvo gauta iš Danijos spausdinimo įranga, kuri padėjo praplėsti VTU mokslinės ir metodinės literatūros leidybą, pakelti jos techninį lygį.

1992 m. kovo 11 d. Rygoje vykusiame Baltijos transporto akademijos steigiamajame susirinkime prezidentu išrinktas prof. Adolfas Baublys.

Balandžio 8 d. Lietuvos mokslų akademijos prezidentas Juras Požėla ir VTU rektorius Edmundas Kazimieras Zavadskas pasirašė LMA ir VTU bendradarbiavimo sutartį.

VTU senatą vėl imta vadinti Taryba. Jos pirmininku vietoj A. Čižo buvo išrinktas fizikos ir matematikos mokslų daktaras profesorius Juozas Jakimavičius.

1992 04 21 VTU mokslinė taryba nutarė steigti Inovacinį kompozitinių konstrukcijų institutą Statybos fakultete ir Šilumos technikos institutą Inžinerinių komunikacijų fakultete.

1992 m. gegužės 27 d. VTU mokslinė taryba nutarė pakeisti Inžinerinių komunikacijų fakulteto pavadinimą ir pavadinti jį Miestų inžinerijos fakultetu. Tame pačiame posėdyje nutarta įsteigti Branduolinės hidrofizikos laboratoriją.

Birželio 26 d. posėdyje VTU mokslinė taryba nutarė kandidatui į Nacionalinių premijų teikimo komitetą pasiūlyti prof. E. K. Zavadską. Tame pačiame posėdyje nutarta Pagrindų ir pamatų katedrą pavadinti Geotechnikos katedra. Buvo nutarta įsteigti

Mimint Vasario 16-ąją

dar vieną mokslo laboratoriją – Statinių, konstrukcijų ir medžio.

1992 m. VTU išleido 680 specialistų. Dieninių skyrių baigė 494 žmonės, vakarinių skyrių – 111 ir neakivaizdinių skyrių – 75.

Liepos 2 d. Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba priėmė nutarimą „Dėl Vilniaus Technikos universiteto statuto“. Jo pirmasis punktas skelbia: Vilniaus technikos universitetas yra valstybinė aukštoji mokykla. Jis rengia specialistus su aukštuoju išsilavinimu, tobulina jų kvalifikaciją ir juos perkvalifikuoja, atlieka fundamentinius ir taikomuosius mokslo tyrimus, rengia mokslininkus. Statutas reglamentuoja uždavinius ir veiklos sritis, teisinę padėtį, universiteto struktūrą, studijų formas, mokslinį ir metodinį darbą ir t. t.

Studentų priėmimas į pirmąją studijų pakopą – į inžinieriaus bakalauro studijų pirmąjį kursą, numatė, kad studentai pirmus dvejus metus studijuos bendrąsias mokslo ir bendrąsias technikos disciplinas pagal pasirinkto fakulteto studijų planus. Po dvejų sėkmingų metų studijų studentai turėjo pasirinkti specialybę ar specializaciją. Buvo paskelbtos tokios specialybės: Architektūros fakultete – architektūra; Miestų inžinerijos fakultete – miestų inžinerija (specializacijos: keliai; miestų statyba; šilumos, dujų tiekimas ir vėdinimas); geodezija (topografija ir kartografija; inžinerinė geodezija; kadastras ir geodezinės informacijos sistemos); Elektronikos fakultete – radioelektronika, automatika; Mechanikos fakultete – mechanika (specializacijos: mašinų gamyba; suvirinimo

L. Saulis

V. Martinaitis

įrenginiai ir technologija; automobiliai; skraidymo aparatai ir varikliai; lokomotyvai ir vagonai; statybų ir kelių mašinos; mašinų gamybos vadyba; transporto vadyba); Statybos fakultete – statyba (specializacijos; statybos technologija ir menedžmentas; statinių konstrukcijos; statybos medžiagos ir dirbiniai), priešgaisrinė sauga.

Po ketverių studijų metų, t. y. baigę pirmosios pakopos studijas, inžinieriai bakalaurai arba turintys anksčiau įgytą inžinieriaus kvalifikaciją galėjo studijuoti antrojoje pakopoje – inžinieriaus magistro studijose, kurių trukmė – dveji metai.

Trečioji pakopa – doktorantūra, jos trukmė – 3–5 metai. Į doktorantūrą buvo numatyta priimti asmenis, baigusius inžinieriaus magistro studijas.

Į pirmąjį kursą 1992 m. buvo priimta 590 vaikinių ir 115 merginų, iš viso 705 žmonės.

Išpūdinga buvo 1992–1993 mokslo metų pradžia Šv. Kazimiero bažnyčioje, kurios rektorius Jonas Boruta pabrėžė, kad ne mažiau svarbi žmogaus širdies ir sielos inžinerija.

J. Boruta kvietė tarnauti Tėvynei, būtent tarnauti, kaupiant žinias ir įgūdžius šiuo sunkiu metu. Ne vienas šių dienų studentas nuėis dirbti į gamybą ir jam reikės ne vien tik išdidžiai vadovauti. Žmogus, nesuvokiąs kito žmogaus sielos, sakė kunigas, negali pasiekti gerų rezultatų arba visa, ko jis siekia – tėra laikina.

Nuoširdžiai, su jauduliu sveikino visus rektorius E. K. Zavadskas: „Mielieji Vilniaus technikos universiteto dėstytojai, studentai, svečiai! Leiskite nuoširdžiai padėkoti Šv. Kazimiero bažnyčios rektoriui Jonui Borutai už suteiktą garbę pradėti Naujuosius mokslo metus šioje šventovėje. Tai patvirtina, kad žmogaus dvasingumas yra susijęs su mokslu, jis net pirmesnis, nes vaikas pirmiausia susipažįsta su Bažnyčia, su Dievo vardu.

Žmogaus dvasingumas sukuria atitinkamą aplinką, jo dėka kiekviena vieta gali tapti šventove. Šią akimirką prisimenu Vorkutos barakus, varganus tremtinių būstus, kuriuose kunigai sukurdavu šviesų ir šventą dvasios lauką, tapdavusi vilties žvaigžde, saugojusi lietuvių nuo žūties. Tad ar ne simboliška Naujuosius mokslo metus pradėti Bažnyčioje – dvasios šventovėje? Šis mūsų tylus susikaupimas, malda – tarsi tyro vandens šaltinis, kuris padės mums gydyti

okupacijos metų žaizdas, paskatins su didesne atsakomybe pažvelgti į Naujųjų mokslo metų darbus.

O darbai laukia dideli. Vilniaus technikos universitetas jau įžengė į Europos ir pasaulio universitetų šeimą. Turime prigyti šioje šeimoje, tapti visaverčiais jos nariais. Visi turėtume suprasti šią tiesą, ypač pirmųjų kursų studentai. Laisvai, nepriklausomai Lietuvai reikia gerų inžinierių. Ir kūrybingų. Aviacijos, inžinerinės fizikos, kitos specialybės pirmąkart įsteigtos Lietuvos aukštojoje mokykloje. Ir Jūs, brangūs studentai, pateisinsite jaunos, atsikuriančios valstybės didį pasitikėjimą.

Kreipiuosi į visus, kurie studijuoja ir dirba mūsų universitete, būkite vieningi, dori ir darbštūs. Saugokite savo garbę kiekviename žingsnyje. Tuo saugosime ir mūsų universiteto garbę. Tik ką patvirtintas mūsų universiteto Statutas. Jo nuostatos tebūnie šventos.

Nelengvi laukia Naujieji mokslo metai. Bet nepamirškime: kuriame savo valstybę, statome savo namus, savo šventovę. Tegul mūsų universitetas ir tampa mokslo šventove, kurioje gimtų šviesios, drąsios mintys, kurioje būtų gera kiekvieno dvasiai, kurioje vyrautų kilnumas, dora.

Su Naujaisiais mokslo metais, mielieji. Gerros kloties, asmeninės laimės, sveikatos linkiu visiems Jums. Tegul mums padeda Dievas“ [5.8, p. 57–58].

Mokslo metų pradžioje VTU lankėsi venesuelietis Gediminas Orentas su sūnumi Kęstučiu. Jis pareiškė, kad jo sena svajonė – padėti Lietuvos studentams siekti mokslo. Tai buvo didelės paramos mūsų studentams pradžia. Ilgainiui Gediminas Orentas tapo vienu didžiausių VTU mecenatų.

Rugsėjo 16 d. laikinoji VTU taryba apsvarstė rinkimų į naująją VTU tarybą taisykles ir priėmė nutarimą dėl VTU tarybos rinkimų.

Įvykusiuose rinkimuose į VTU tarybą išrinkta 50 žmonių: Architektūros fakultetas – prof. E. Bučiūtė, doc. V. Dičius, doc. V. Stauskis; Elektronikos fakultetas – prof. A. Dambrauskas, prof. S. Štaras, prof. Z. Vainoris; Mechanikos fakultetas – prof. A. Baublys, prof. L. Lingaitis, prof. M. Mariūnas, prof. V. Vekteris, t. m. dr. O. Lukoševičienė, doc. L. Keblas, doc. M. Nemira, doc. A. Valiulis; Miestų inžinerijos fakulteto – prof. J. Skeivalas, prof. V. Vainauskas, doc. V. Jasulaitis, doc. P. Juškevičius, doc. V. Martinaitis, doc. A. Matuzevičius; Statybos fakulteto: prof. P. Baltrėnas, prof. J. Kivilša, prof. A. Kazragis, prof. P. Norkus, prof. B. Sidauga, prof. J. Šimkus, prof. E. K. Zavadskas, doc. P. Vainiūnas; Bendrųjų mokslų centras – prof. J. Jakimavičius, prof. Z. Jankauskas, doc. P. Audzijonis,

doc. R. Bendorius, doc. A. Čiučelis, doc. E. Dagienė, doc. R. Masilionis, doc. J. Kaukakys, doc. A. Saulis, doc. J. Šliogeris; Humanitarinių mokslų centras – prof. B. Melnikas, prof. J. Stonys, doc. J. Bivainis, doc. R. Ginevičius, doc. A. Kunčinas, doc. A. Mačys, doc. P. Tamošauskas, doc. G. Počiauskienė.

Tarybos pirmininku buvo išrinktas prof. J. Jakimavičius, pavaduotoju doc. J. Juozaitis.

1992 m. rugsėjo 24 d. VTU apsilankė Lietuvos nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius Venesueloje Vytautas Dambrava. Jis atvežė magistrų stipendijoms 1200 dolerių, kuriuos surinko Gediminas Orentas.

VTU Garbės svečių knygoje V. Dambrava parašė: „*Turiu garbę ir malonumą aplankyti Jūsų aukštojo mokslo institucijos vadovybę ir susipažinti su Jūsų atliekamu nepaprastos svarbos darbu, kuriant Lietuvos gerovę ir užtikrinant akademinės institucijos ateitį.*“

Perduodu geriausius sveikinimus Venesuelos vyriausybės ir Lotynų Amerikoje įsikūrusių lietuvių vardu.

Aukite ir klestėkite Tėvynės pasididžiavimui“.

Spalio 15 d. rektorato posėdyje buvo nutarta nuo 1993 m. rugsėjo 1 d. įkurti Aplinkos apsaugos katedrą.

J. Jakimavičius
VTU tarybos pirmininkas

Planuojama rengti aviacijos specialistus

Rektorato posėdyje buvo svarstomas aviacijos specialistų rengimo klausimas, nes buvo siūloma, kad tokių specialistų rengimą turėtų kuruoti viena aukštoji mokykla. Doc. J. Stankūno manymu, rengti aviacijos specialistus NVS šalyse nenaudinga, nes tikimasi, jog Lietuvos aviatoriai skraidys Vakaruose pagamintais lėktuvais. Be to, toks specialistų rengimas labai brangiai kainuotų.

Buvo sudaryta darbo grupė, kuri turėjo suderinti aviatorių pageidavimus ir VTU galimybes.

1992 m. spalio 25 d. įvyko Lietuvos Respublikos Seimo rinkimai. Šiuose rinkimuose balotiravosi net 5 VTU dėstytojai: V. Jasulaitis, A. Kunčinas, A. Šniukšta, J. Jonaitis ir V. Liutikas. Į Seimą buvo išrinkti Algirdas Kunčinas ir Vytautas Liutikas, gerai žinomi VTU bendruomenei. Sovietmečiu jie buvo partijos komiteto nariais, bet nebuvo fanati-

kais. A. Kunčiniui ir V. Liutikui tapus politikais, „Inžinerija“ klausė A. Kunčiną, kaip jis vertina politinį fanatizmą. A. Kunčinas, be kita ko, sakė: „*Politikas turėtų vengti dviejų kraštutinių – politinio fanatizmo ir „vėjarodinės politikos“.* Seniau dirbantys mūsų universitete tikriausia dar prisimena puikų politinio fanatizmo pavyzdį – M. Burokevičių, kuris sugadino nemažai nervų ir sveikatos mūsų studentams ir dėstytojams. Politinis fanatikas nesugeba įvertinti realios situacijos, jam vis dažniau rodomi, kad pasaulis yra toks, kokį jis norėtų matyti, o ne toks, koks yra iš tikrųjų. Kada idėja yra svarbiau už pačius žmones, politinis fanatizmas atneša beprasmių aukų, praliejamas kraujas. Norėčiau tikėti, kad tokių fanatikų Lietuvoje nėra daug, bet vis tenka sutikti žmonių, dar tik linkstančių į fanatizmą. Jie nenori ar nesugeba įsiklausyti į oponento argumentus, vienareikšmiškai šlovina vieną ar kitą autoritetą, apriori atmeta kitokias politines pažiūras, tuo pačiu pripažindami sau

A. Kunčinas

A. Žukauskas

politinės išminties, vienintelės tiesos monopolį“ [5.9, p. 1].

1992 m. VTU mokslininkai demonstravo ryškią pažangą. Padaugėjo monografijų – jų buvo išleista 11, mokslo darbų rinkinių – 7. Už 890 000 talonų buvo atlikta tiriamųjų darbų pagal valstybinius užsakymus, o už 18,44 milijono talonų – ūkiskaitinių darbų. Tais metais rektorius E. K. Zavadskas buvo išrinktas Ukrainos technologinės kibernetikos akademijos užsienio nariu.

Nuo gruodžio 1 d. Lietuvoje buvo pradėtas mokslo laipsnių nostrifikavimas, t. y. gautų sovietmečiu mokslinių laipsnių pripažinimo procesas.

Naujuosius 1993 metus Vilniaus technikos universiteto bendruomenė sutiko su nerimu. Aukštasis mokslas buvo finansuojamas vis blogiau. 1992 m. aukštajam mokslui buvo skirti 7 % valstybės biudžeto, o 1993 metams buvo numatyta tik 5 %. Mokslo visuomenė žiniasklaidos priemonėse skelbė deklaracijas, memorandumus, protestus. Jau 1992 m. valstybės skiriamų lėšų vos pakako išmokėti varganiems atlyginimams, pastatų eksploatacinėms išlaidoms, o dėl infliacijos lėšų jau trūko katastrofiškai. VTU net buvo priverstas prieš Naujuosius metus išleisti dėstytojus dvi savaites atostogauti vasaros atostogų sąskaita. Anot rektoriaus E. K. Zavadsko, aukštasis mokslas gavo teisę imtis komercijos, bet dėl biurokratų noro kontroliuoti, teikti nurodymus, kaip biudžetines lėšas naudoti, ja užsiimti labai sudėtinga.

Tai buvo labai sunkus metas. Bet dėl VTU vadovų sumanios veiklos dauguma dėstytojų nepaliko universiteto, nors atlygis už sunkų ir reikalingą Lietuvai darbą buvo labai menkas.

Nepaisant sunkumų, buvo toliau plėtojamas universiteto bendradarbiavimas su Vakarų šalių aukštosiomis mokyklomis. Sausio 25 d. rektorato posėdyje VTU ryšių su užsieniu skyriaus viršininkas Remigijus Čiupaila pranešė, kad penki VTU studentai turi galimybę 5 mėnesius tobulintis Danijoje, Olborgo universitete.

Buvo apsvarstytas Vilniaus mokslo parko steigimas kartu su Vilniaus miesto taryba, Lietuvos mokslų akademija, Vilniaus universitetu ir kt.

Vienas iš mokslo parko tikslų – sukurti infrastruktūrą, kuri skatintų, remtų ir konsultuotų įmones, gaminančias mokslui imlią produkciją. Parkas sudarytų sąlygas išbandyti ir įdiegti naujausias idėjas bei atradimus mokslo ir technikos srityse, padėtų mokslininkams, inžinieriams bei aukštos kvalifikacijos specialistams sukurti naujas darbo vietas.

Tame pačiame posėdyje nutarta įkurti nuolat veikiančią universiteto renginių darbo grupę. Rektoriaus įsakymu ją sudarė šie asmenys: A. Nakas – pirmininkas, nariai: P. Baltrėnas, L. Jankus, L. Ziberkas, G. Vėžauskas, V. Plakys, B. Šaknys, V. Lujanienė, V. Šmigelskienė, A. Marašinskaitė, A. Rudminaitė, R. Muralienė.

Kasmet augo VTU bibliotekos literatūros fondas. 1993 m. pradžioje turėta beveik 800 tūkstančių leidinių.

1993 m. vasario 10 d. VTU tarybos posėdyje buvo patvirtinti VTU tarybos nuostatai.

VTU taryba – aukščiausias universiteto valdžios organas, kurios nutarimai privalomi visiems universiteto darbuotojams ir studentams. Jos nariais gali būti tik mokslininkai. Nuostatuose nuodugniai išdėstyti klausimai, priklausantys tarybos kompetencijai. Pateikta tarybos struktūra, jos darbo reglamentas.

Buvo apsvarstytas ir priimtas Vilniaus technikos universiteto struktūros projektas. Numatyta sukurti Aviacijos institutą fakulteto teisėmis ir įsteigti Skrydžių valdymo ir Aviatechnikos katedras. Numatyta sukurti Verslo administravimo fakultetą ir šias katedras: Vadybos, Verslo ekonomikos, Humanitarinių ir socialinių mokslų, Kalbų ir Kūno kultūros. Bendrųjų mokslų centrą numatyta reorganizuoti į Fundamentinių mokslų fakultetą. Mechanikos fakultete planuota įsteigti Aviainginerijos katedrą.

Nutarta pakeisti kai kurių katedrų pavadinimus: Metalų technologijos ir suvirinimo – į Medžiagotyros ir suvirinimo; Mašinų teorijos – į Poligrafijos mašinų; Transporto valdymo – į Pervežimo organizavimo; Automobilinių transporto – į Transporto mašinų; Braižybos – į Inžinerinės grafikos.

Vasarį Vilniaus technikos universiteto Garbės daktarais tapo LMA tikrasis narys Algirdas Žukauskas, Olborgo universiteto (Danija) rektorius prof. Sven Caspersen ir to paties universiteto profesorius Kai Borre, Vokietijos Lenna-Merseburgo miesto aukštosios technikos mokyklos prof. Peter Linnert.

Kovo mėnesį buvo paskelbtas priėmimas į VTU bakalauro studijų pirmą kursą. Į 14 specialybių iš viso buvo numatyta priimti 1000 žmonių: į architektūros specialybę – 40, automatiką – 50, į gaisrinę saugą – 50, į geodeziją – 30, į inžinerinę fiziką – 20, į inžinerinę informatiką – 30, į mechaniką – 260, į miestų inžineriją – 145, į radioelektroniką – 105, į skraidymo aparatų pilotavimą – 15, į skrydžių valdymą – 15, į statybą – 190, į verslo administravimą – 50.

Reikia pažymėti įdomią specializacijų gamą. Tarkim, radioelektronikos specialybė teikė galimybę pasirinkti penkias specializacijas: radioelektronikos, elektroninės aparatūros, aviacinės elektronikos, fizikinės radioelektronikos ir kompiuterizuotų radioelektroninių sistemų. Automatikos specialybės specializacijos: robototekninės sistemos, mikroprocesorinės technologinių procesų val-

dymo sistemos, aviacijos elektros įrenginiai, elektros įrenginiai ir jų eksploatavimas.

Mechanikos fakultetas surengė priėmimą į naują specialybę – biomechaniką. Biomechanikai – tai ortopedinių priemonių, invalidų vežimėlių ir reabilitacijos įrangos bei panašios medicinos technikos kūrimo, gamybos ir remonto organizavimo inžinieriai.

Lietuvos aviacijai reikalingiems specialistams rengti nuo pavasario ima veikti VTU Aviacijos institutas. Buvo numatyta priimti norinčius įgyti inžinieriaus piloto, skrydžių vadovo, aviacijos inžinieriaus mechaniko bei aviapervežimų organizavimo ir valdymo specialisto kvalifikaciją.

Reikalingos kraštui bei įdomios buvo ir kitos specialybės, specializacijos. Svarbu, kad jų paklausa garantavo visiems absolventams darbo vietas.

*R. Žemkienė
Personalo skyriaus direktorė nuo 1993 m.*

Pradėtos Garbės daktarų inauguracijos

Balandžio 14 d. Bonifratrų bažnyčioje įvyko S. Caspersen, K. Borre ir P. Linnert inauguracijos VTU Garbės daktarais procedūra. Jiems buvo įteikti VTU Garbės daktaro diplomai dalyvaujant Danijos ir Vokietijos ambasadoriams, daugeliui svečių iš užsienio ir Lietuvos aukštųjų mokyklų. Olborgo universiteto profesorius K. Borre išrūpino ir perdavė Vilniaus technikos universitetui vertingą geodezinę techniką: keturis GPS imtuvus, du fotografinės įrangos komplektus ir du kompiuterius. Sėkmingai bendradarbiaujama su Geodezijos katedros profesūra.

Kiek vėliau VTU Garbės daktaro diplomus buvo įteiktas LMA akademikui Algirdui Žukauskui.

1993 m. gegužės 10–13 d. vykusioje VTU tarptautinėje statybos mokslų konferencijoje dalyvavo net 25 svečiai iš užsienio, atvykę iš Vokietijos, Anglijos, Norvegijos, Lenkijos, Kanados, Švedijos, Prancūzijos, Danijos ir kt.

Lietuva buvo priimta dalyvauti TEMPUS programoje 1991 m. Į šią programą įsijungė ir Vilniaus technikos universitetas. Pagal TEMPUS programą VTU gavo 16 kompiuterių. Keturios VTU katedros kartu su užsienio partneriais parengė keletą bendradarbiavimo projektų.

VTU Garbės daktarai

S. Caspersen

K. Borre

P. Linnert

V. Plakys

V. Sakalys

Balandžio mėnesį Vilniaus miesto meru tapo VTU Kelių katedros vedėjas doc. Vytautas Jasulaitis.

Balandžio 29 d. habilitacinį darbą „Pastatų ir jų gelžbetoninių konstrukcijų atnaujinimas, stiprinimas ir apsauga nuo korozijos sintetinėmis dervomis“ apgynė I. Z. Kamaitis. Darbą labai gerai įvertino habilitacinis komitetas, kuriam pirmininkavo prof. E. K. Zavadskas.

Gegužės mėnesį rektorato posėdyje Mokslo ir studijų skyriaus vedėjas Vytautas Plakys pranešė apie studijų kreditų, koeficientų sistemos ir etatų paskirstymo problemas. Nuo 1993–1994 mokslo metų studentų ir dėstytojų darbo apimtį buvo numatyta matuoti kreditais.

Gegužės mėnesį VTU studentai gausiai dalyvavo Vilniaus universiteto stadione surengtoje sporto šventėje, skirtoje pagerbti Dariaus ir Girėno skrydžio per Atlantą 60-metį.

Labai gerai pasirodė Statybos fakulteto trečiakursis Vladas Jurgilas, laimėjęs 1 mylios bėgimą. Estafetėje VTU sportininkai buvo antri.

Šventę organizuojant daug ir nuoširdžiai padirbėjo VTU Sporto klubo pirmininkas doc. V. Sakalys, Kūno kultūros katedros vedėjas A. Mačys, Vadybos fakulteto dekanas R. Ginevičius.

Birželio 9–10 dienomis VTU Architektūros fakultetas, Dailės akademija ir Architektų sąjunga suorganizavo tarptautinę mokslinę konferenciją „Architektūros mokykla pasikeitimų periodu“.

Vilniaus technikos universiteto doktorantūroje studijas tęsė 62 jaunuoliai. Technikos universitetas jau disponavo teise suteikti habilituoto daktaro laipsnį statybos, mechanikos, elektronikos ir elektrotechnikos specialistams. VTU gavo teisę teikti docento mokslo vardus visose socialinių, humanitarinių, gamtos ir technikos mokslų bei profesorių vardus – ekonomikos, vadybos, architektūros ir visose technikos srityse. Taigi VTU prestižas labai išaugo.

1993 m. VTU išleistų specialistų derlius buvo gerokai didesnis nei prieš metus. Iš viso baigė 1023 žmonės: dieninių skyrių – 825, vakarinių skyrių – 108 ir neakivaizdinių skyrių – 90.

Vasarą sėkmingai vyko priėmimas į pirmąjį kursą. Iš viso priimti 1 303 jaunuoliai ir merginos: į Architektūros fakultetą – 61, Statybos fakultetą – 245, Miestų inžinerijos fakultetą – 240, Mechanikos fakultetą – 295, Elektronikos fakultetą – 167, Verslo vadybos fakultetą – 113, Fundamentalųjų mokslų fakultetą – 64, Aviacijos institutą – 62 ir į Tarptautinių studijų centrą – 56.

Į verslo vadybos specialybės vieną vietą stojo 8 pretendentai. Net 40 proc. stojančiųjų į VTU – merginos, daugiausia įstojušiųjų – vilniečiai.

Po kelerių metų pertraukos vėl atvėrė duris Vilniaus technikos universiteto istorijos muziejus.

Tarptautinis architektūros fakulteto studentų laimėjimas

1993 m. tarptautiniame studentų architektų darbų konkurse Vašingtone (Jungtinės Amerikos Valstijos) VTU Architektūros fakulteto studentų Tomo Grunskio, Aliaus Vosylius ir Sigito Rimkevičiaus konkursinis projektas (vadovas Algis Vyšniūnas) laimėjo 3 vietą.

Kiekvienais metais JAV aukštųjų architektūros mokyklų asociacija skelbia konkursą studentams urbanistams. Šio konkurso tema – „Gyvenamoji statyba mieste“. Konkurse dalyvavo per 1400 studentų iš 29 šalių, atstovavusių 138 mokykloms. Užduotis – „Suprojektuoti naują vidutinio aukštų skaičiaus (5–8 aukštų) gyvenamųjų namų kompleksą su pagalbinais pastatais 750–1000 gyventojų susiformavusioje istorinėje aplinkoje. Vieta pasirenkama konkurso dalyvių gyvenamojoje vietoje“.

VTU Architektūros fakulteto studentai tokią vietą pasirinko Šiaulių miesto Lieporių rajone. Jų trečiąją vietą laimėjęs darbas buvo įvertintas 1000 dolerių premija. Bet svarbiausia, šis laimėjimas rodė apie gerą VTU Urbanistikos katedros rengiamų specialistų lygį, ką reikėjo laikyti viso Architektūros fakulteto gražiu tarptautiniu parisiškimu Vakarų pasauliui.

Rugsėjo 1-osios proga rektorius E. K. Zavadskas „Inžinerijoje“ sveikino studentus, dėstytojus ir darbuotojus ir rašė:

„Jums, būsimiesiems inžinieriams, teks kurti, projektuoti Lietuvos ateitį. Kad ir ką statytumėt – paprastą pirkį, rūmus, tiltus, kad ir ką konstruotumėt – mašinas, lėktuvus, visa tai

Studentai architektai

S. Rimkevičius ir T. Grunskis (bei A. Vosylius) tarptautiniame konkurse Amerikoje 1993 m. laimėjo premiją

tarnaus Lietuvos žmonėms. Savos, daug išken-
tėjusios, o dabar jau laisvos Tėvynės dukroms ir
sūnams teks naudotis Jūsų kūrybos vaisiais.

Mūsų tautos šviesulys profesorius Zigmas
Žemaitis rašė: „...lietuvių tauta turi didingą
praeitį, jai skirta turėti ir kilnią vertingą
ateitį“. Šie žodžiai, tarti 1935 metais, skamba
lyg pasakyti šiandien. Ilgi okupacijos metai
nesunaikino mūsų tautos vilties kurti kilnią
vertingą ateitį. Ši viltis turėtų tapti mūsų visų
siekimu. Vardan jos verta daug ko atsisakyti,
atsidėti mokslui ir kūrybai.

Tad į darbą, mielieji! Būkime kaip gera
darni šeima, kurioje dalijasi vieni su kitais ne
vien duonos kąsniu, bet ir mintimis bei svajonė-
mis. Padėkime vieni kitiems šiame nelengvame
mūsų valstybės Lietuvos atkūrimo laikotarpyje“
[5.10, p. 1].

Po dviejų savaitių – dar viena šventė Vil-
niaus technikos universitete.

Rugsėjo 13-ąją Lietuvos aviacijos linijų
mokymo centro salėje susirinkę VTU gar-
būs svečiai savo kalbose minėjo užgimstant
naująjį Lietuvos aviacijos etapą. Aviacijos ins-
tituto pirmakursiams tą dieną buvo įteikti
studentų pažymėjimai.

Aviacijos instituto direktorius doc. Jonas
Stankūnas pabrėžė, kad Lietuvai reikalinga
sava aviacijos sistema, savi specialistai. Už-
sienyje rengti vieną lakūną kainuotų kone
VTU metų biudžetą!

Rektorius E. K. Zavadskas sakė: „Šiandien
Jūs tampate pirmaisiais atgimusios Lietuvos
aviacijos studijų studentais. Jūs būsite pirmoji
lakūnų laida. Atvirai pasakysiu: Jūsų laukia

labai įtemptos studijos. Abejingų, tikiu, tarp
Jūsų nebus, nes Jūs suprantate, kad nuo Jūsų
pastangų priklausys Lietuvos valstybės aviacijos
ateitis ir rytdiena“ [5.11, p. 1].

Rugsėjo 24 d. VTU apsilankė žymus JAV
lietuvių visuomenės atstovas lietuvių namo-
tyros mokslo pradininkas dr. inž. Jurgis Gim-
butas, daug metų gražiai bendradarbiavęs
su VTU muziejų kuratoriais. Jo dėka VTU
mokslo istorikai gavo galimybę geriau pažinti
JAV lietuvių inžinierių darbus, jų patriotinę
visuomeninę veiklą. Į VTU, J. Gimbutui
tarpininkaujant, atkeliavo ne vieno žymaus
JAV lietuvių inžinieriaus archyvai.

1993 11 25 Vilniaus technikos universitete
vyko Baltijos šalių rektorių konferencija. Joje
aptarti mokyklų bendradarbiavimo klausimai.
1993 m. VTU Aviacijos institutui iš JAV buvo
nupirkti mokomieji lėktuvai. Jiems lėšos išrū-
pintos nepaprastomis pastangomis ir tai buvo
didelis VTU vadovų laimėjimas.

Nauji VTU mokslininkų laimėjimai

1993 metų pabaigą vainikavo žinia apie
Lietuvos valstybinės premijos paskyrimą
habilituotam technikos daktarui, Lietuvos
mokslų akademijos tikrajam nariui Alek-
sandriui Čyrai ir jo mokiniams – docentams
technikos daktarams Juozui Nagevičiui, Juo-
zui Atkočiūnui, Antanui Krutiniui, Romanui
Karkauskui ir Stanislovui Kalantai.

Mokslinio darbo rezultatai 1993 m. ap-
skritai buvo geri.

A. Vyšniūnas

J. Stankūnas

M. Baranauskienė
VTU bibliotekos direktorė 1993–1996 m.

Ministras Pirmininkas A. Šleževičius
įteikia premiją A. Cyrui

VTU darbuotojai apgynė 10 daktaro disertacijų. Habilituotais daktarais tapo Ipolitas Zenonas Kamaitis (Tarptautinių studijų centras), Renius Žeromskas (Automobilių transporto katedra), Genadijus Kulvietis (Inžinerinės informatikos katedra), Vytautas Kazimieras Augustaitis (Poligrafinių mašinų katedra), Algirdas Smilgevičius (Automatikos katedra), Romualdas Mačiulaitis (Statybinių medžiagų katedra), Narimantas Kazimieras Paliulis (Vadybos katedra), Juozas Bivainis (Vadybos katedra) ir Petras Gailutis Adomėnas (Transporto vadybos katedra). Už kūrybinius darbus pripažinti profesorų vardai architektams Vytautui Jurgiui Dičiui, Raimundui Arnei Dineikai ir Algimantui Nasvyčiui. Be to, Technikos universitete daug disertacijų gynė atvykę iš kitų institucijų ir kitų šalių. Daktaro disertacijas VTU gynė Austrijos, Vokietijos, Monako piliečiai. VTU suteikti daktaro ir habilituoto daktaro diplomai buvo nostrifikuoti užsienyje.

VTU mokslininkų pajėgos ėmė atsigauti, nes priėmus Lietuvos Vyriausybės potvarkį dėl mokslininkų rentos ir į pensiją išėjus net kelioms dešimtims VTU mokslininkų profesorių ir docentų, mokslininkų gretos buvo praretėjusios.

Bet mokslas Lietuvoje per pirmuosius nepriklausomybės metus taip ir netapo prioritetiniu valstybėje. Kai kurie tai Seimo,

tai Vyriausybės nariai skleidė nuostatas, kad Lietuvai „nereikia tiek aukštųjų mokyklų, mokslinio tyrimo institutų, dviejų simfoninių orkestrų, tiek daug bibliotekų ir t. t.“ [5.12, p. 196]. Kovos su tokiomis farizejiškomis nuotaikomis avangarde buvo (ir tebėra) profesorius Edmundas Kazimieras Zavadskas. Bet kuriame forume, spaudoje, visose kitose žiniasklaidos priemonėse jis nuosekliai ir atkakliai siekė apginti aukštąjį mokslą nuo įvairiausių užsipuolimų, net prasimanymų. Tai, kad per daug metų Vilniaus technikos universitetas buvo sėkmingai plėtojamas – didžiausi nuopelnai tenka rektoriui E. K. Zavadskui.

1994 m. sausio 11 d. VTU įvyko mokslinė konferencija „Statybos aukštojo mokslo raidos Lietuvoje momentai“, o vasario 20 d. vėl svečiavosi garsus gamtosaugininkas, JAV lietuvis Valdas Adamkus.

Vasario 17 d. rektorius E. K. Zavadskas Technikos universiteto tarybos posėdyje vienbalsiai buvo perrinktas kitai ketverių metų kadencijai. Mokslo reikalų prorektoriumi tapo prof. Juozapas Audvydas

Statybinės mechanikos katedra

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

doc. dr. J. Žukas, doc. dr. R. Fliotovienė, akademikas prof. habil. dr. A. Čyras, katedros vedėjas doc. dr. A. Krutinis, doc. dr. S. Kalanta;

antroje eilėje:

reikalų tvarkytojas R. Ašmenskas, doc. dr. L. Rimkus, doc. dr. A. Norkus, doc. dr. R. Karkauskas, doc. dr. V. Skaržauskas; trečioje eilėje: doc. dr. J. Nagevičius, doc. dr. J. Atkočiūnas

Viršuje dešinėje –

Studentai prieš skridimo praktiką

Staškevičius, o mokymo reikalų – doc. Alfonsas Daniūnas. Doc. Algirdas Valiulis patvirtintas prorektoriumi – rektoriaus pavaduotoju.

1994 m. Fundamentalųjų mokslų fakultete, kuris buvo įkurtas 1993 m. (dekanas A. Čiučelis), steigiamos inžinerinės informatikos ir bioinžinerijos specialybės.

Miestų inžinerijos fakultete įsteigiama nekilnojamojo turto vadybos specialybė. Visuose fakultetuose įsteigta labai daug specializacijų, kurios pasirenkamos nuo trečio kurso.

Įkuriamas Transporto fakultetas (dekanu išrenkamas prof. R. Žeromskas).

Lietuvos mokslų akademijos nariu korespondentu išrenkamas VTU rektorius habilituotas daktaras profesorius Edmundas Kazimieras Zavadskas. Vyriausybės telegramoje 1994 03 16 rašoma: „Širdingai sveikinu Jus, išrinktą Lietuvos mokslų akademijos nariu korespondentu, ir linkiu naujų laimėjimų mokslo baruose garsinant mūsų šalies vardą. Respublikos prezidentas Algirdas Brazauskas“.

Daugėja renginių

Suaktyvėjo Studentų sąjunga, kai VTU Studentų atstovybės prezidentu išrenkamas Elektronikos fakulteto studentas Mindaugas Kiznis, viceprezidentu – Miestų inžinerijos fakulteto studentas Darius Bazaras.

„Architektų dienos – 94“ buvo ypatingos Vilniaus senamiesčio tvarkymo akcija. Tris dienas VTU ir VDA studentai kuopė, tvarkė ir gražino prie pat bastėjos stūksantį bene prieš 15 metų apleistos mokyklos pastatą Subačiaus ir Strazdelio gatvių sankryžoje. Išvežta apie 70 tonų šiukšlių, su išmone ir humoru išdažytas pastato fasadas. Akcijos tikslas – priminti visuomenei ir valdžiai katastrofišką daugelio senamiesčio pastatų būklę.

1994 m. balandžio mėn. į VTU susirinkę įvairių sričių specialistai įkūrė „Bičiulių

klubą“: steigiamojoje deklaracijoje teigiama, kad klubo nariai remia VTU vykdomą mokslo ir studijų pertvarką, padės aukštajai mokyklai. Prezidentu išrinktas Vincas Kaziela (Skrydžių valdymo tarnybos techninis direktorius), viceprezidentais – Algimantas Gapšys („Precizikos“ generalinis direktorius), Jonas Jakimavičius (Statybininkų asociacijos generalinis direktorius), Gediminas Orentas (UAB „Ornaga“ prezidentas, Venesuelos lietuvis).

1994 06 22 pasirašyta sutartis tarp VTU ir Varšuvos aukštosios gaisrininkų mokyklos. Numatyta bendradarbiauti gaisrinės saugos mokslinių tyrimų ir specialistų rengimo srityse.

1994 m. gegužės 26 d. įvyko naujai perinkto Technikos universiteto rektoriaus, profesoriaus habilituoto daktaro, Mokslų akademijos nario korespondento Edmundo Zavadsko inauguracijos iškilmės. Tai buvo tikra šventė. Iškilmėse dalyvavo daug svečių iš užsienio ir Lietuvos. Pagerbiant VTU rektorių išreikštas ir viso VTU kolektyvo darbo įvertinimas.

Sveikinimą prof. E. K. Zavadskui atsiuntė Lietuvos Respublikos Prezidentas Algirdas Brazauskas. Inauguracijos proga rektorių sveikino Lietuvos Respublikos Seimo nariai, aukštųjų mokyklų rektoriai, Lietuvos mokslų akademijos vadovai, ministerijų, organizacijų atstovai, užsienio svečiai, VTU profesoriai, dėstytojai ir studentai.

Per ketverius metus VTU nueitas kelias pristatytas 1994 metų gegužę išleista E. K. Zavadsko publikacijų knyga: „Vilniaus technikos universitetas: praeitis, dabartis,

Kairėje – V. Adamkus ir P. Didžiapetrienė

J. A. Staškevičius

A. Daniūnas

Bičiulių klubas

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:
G. Orentas, E. K. Zavadskas,
V. Kaziela, G. Gapšys;

antroje eilėje:
A. Nakas, J. A. Staškevičius,
P. Vainiūnas, J. Jakimavičius,
R. Kubilius, A. Valiulis

ateitis“. VTU istorijos muziejuje buvo įrengta E. K. Zavadsko spausdintų darbų ekspozicija, skirta jo gimimo 50-osioms metinėms.

Rectoriaus inauguracijos proga VTU rektorato nariai pasipuošė togomis. Jas, VTU herbą, skeptrą ir vėliavą, sukūrė dailininkė Irena Vabalienė.

Ikilmių metu Garbės daktaro diplomą įteiktas New Jersey valstijos universiteto (JAV) profesoriui, habilituotam daktarui Valentinui Šermui – žyriam fizikui, šilumos mainų specialistui, labai padedančiam universitetui

Reikšmingas VTU prestižo patvirtinimas 1994 m. rugsėjo mėnesį atėjo iš Lenkijos. Profesorius habilituotas daktaras, Lietuvos mokslų akademijos tikrasis narys Aleksandras Čyras buvo išrinktas Lenkijos mokslų akademijos užsienio nariu.

Rugsėjo 22–23 dienomis VTU Miestų inžinerijos fakultete vyko tarptautinė mokslinė konferencija „Miesto inžinerija ir aplinka“.

Dar vienas šventinis renginys vyko 1994 m. spalio 21 d., kai VTU tarybos iškilmingame posėdyje buvo įteiktas VTU Garbės daktaro diplomas Lietuvos Respublikos Prezidentui Algirdui Mykolui Brazauskui. Tai padaryta už didelius A. M. Brazausko nuopelnus statybos ir ekonomikos mokslui, Lietuvos aukštajam mokslui, Lietuvai, Vilniaus technikos universitetui.

Gera žinia atėjo iš Australijos. Čia vykusiose II pasaulio meistrų žaidynėse, startavęs 45–49 metų amžiaus grupėje, VTU Medžiagų atsparumo katedros docentas Kęstutis Vislavičius laimėjo du medalius.

Lapkričio pradžioje Vilniaus technikos universitete apsilankęs JAV ambasadorius Lietuvoje J. Swichartas pažymėjo, kad „*Lietuvos tikslas – prisijungti prie Europos, tapti Europos Sąjungos nare. Tam reikia talentų ir labai aukšto lygio žinių. Ir pasiekti tai nebus lengva: sunki ekonominė padėtis, resursų trūkumas. Tačiau mokslo ir technikos srityje galima*

labai daug nuveikti, jeigu yra gerų ir atsakingų darbuotojų“. Tokių darbuotojų rengimas Lietuvai – kilnus ir svarbiausias Vilniaus technikos universiteto uždavinys.

1994 m. spalio 14–16 d. vykusiam Pasaulyne inžinierių rengimo kongrese Kaire dalyvavo VTU rektorius E. K. Zavadskas. Jis skaitė pranešimą „Studijų restruktūrizavimas Vilniaus technikos universitete“. Ilgainiui jis buvo paskirtas dirbti tarptautiniame patarėjų komitete, kuris turėjo organizuoti identišką kongresą JAV, Minesotos universitete.

Viršuje dešinėje –
J. E. Lietuvos Respublikos Prezidentas
Algirdas Brazauskas
VTU Garbės daktaras

Dešinėje apačioje:
Prezidento inauguracijos momentas

1994 m. buvo nutarta pakeisti Miestų inžinerijos fakulteto pavadinimą ir vadinti jį Aplinkos inžinerijos fakultetu.

VTU istorijos muziejuje kelis mėnesius veikė įžymių inžinierių lietuvių veiklos paroda: Jurgio Gimbuto (JAV) ir Juozo Danio (Kanada). Su jais užsimezgė gražūs bendradarbiavimo ryšiai. Ilgainiui žymaus hidrotechniko J. Danio-Daniliausko darbų parodą VTU surengė Lietuvos architektūros muziejuje, o dar vėliau – Klaipėdos jūrų muziejuje.

Tais metais habilituotais daktarais tapo Algimantas Miškinis (Architektūros katedra), Eduardas Kirjackis (Matematikos katedra) ir Rimantas Belevičius (Teorinės mechanikos katedra).

1994 m. gruodžio 15 d. VTU ir Lietuvos karo akademija pasirašė bendradarbiavimo sutartį. Numatyta bendrai naudotis turimomis techninėmis priemonėmis, laboratorijomis, bazėmis, keistis literatūra.

Pagal studentų skaičių VTU – trečias

1995 m. sausio 27 d. bendradarbiavimo sutartis pasirašyta tarp VTU ir Lietuvos policijos akademijos. Pasirašant sutartį dalyvavęs Seimo narys J. Tartilas pažymėjo, kad „*kai du žmonės vienas kitam paduoda rankas, jie stipresni negu du*“.

Dažnai VTU lankosi Vokietijos ambasadorius Lietuvoje Reihartas Krausas. 1995 01 18 atvykęs į Technikos universitetą kartu su VFR piliečiu baronu Rolandu fon Grotusu, R. Krausas kalbėjo apie Lietuvos integracijos į Europos ekonomiką būtinybę, apie bendradarbiavimo formas.

1995 m. sausio 20 d. pasaulinio garso mokslininko Teodoro Grotuso vaikaičiai viešėjo VTU Architektūros fakultete. Teodoro tėvai kilę iš Lietuvos. Rolandas ir Harri Grotusai, kompiuterinės įrangos verslininkai, atvežė ir padovanojo VTU Architektūros fakultetui modernų kompiuterį, skirtą architektūros projektams rengti. Kartu su kompiuteriu įžymiojo Teodoro Grotuso (1795–1822) septintosios kartos vaikaičiai padovanojo ir tobuliausią Vokietijoje architektūrinio projektavimo programą.

Architektūros fakultete surengtose iškilmėse dalyvavo ir Lietuvos mokslų akademijos prezidentas Benediktas Juodka.

Abiturientams skirtame „Inžinerijos“ laikraštyje rektorius E. K. Zavadskas pažymėjo,

kad pagal studentų skaičių VTU yra trečioji Lietuvos aukštoji mokykla. Tik VTU rengia lakūnus, skrydžių valdymo specialistus, priešgaisrinės saugos inžinierius, automobilių transporto ir geležinkelių transporto inžinierius, geodezininkus.

1995 02 08 Lietuvos Vyriausybės nutarimu VTU Aviacijos institutui perduotas buvęs Lietuvos avialinijų administracinis pastatas (Rodūnios kelias 8). Metų pabaigoje iškilmingai atidengta šių, pavadintų Penktaisais, VTU rūmais iškaba.

1995 m. pradžioje VTU mokėsi 4020 studentų. VTU galima tapti bakalauru, o dar po vienerių studijų metų – įgyti diplomuoto inžinieriaus kvalifikaciją arba tęsti studijas magistrantūroje bei įgyti inžinieriaus magistro laipsnį, o dar vėliau studijuoti doktorantūroje ir ginti mokslų daktaro disertaciją.

1995 m. VTU praturtėjo patalpomis ir kitose Vilniaus vietose: Naugarduko gatvėje įsikūrė Elektronikos fakultetas ir Plytinės gatvėje – Transporto inžinerijos fakultetas. 1995 m. vasario mėnesį sužinota, kad 1994 metų Lietuvos Respublikos mokslo premija paskirta VTU profesoriui habilituotam daktarui Pranui Baltrėnui už darbus oro užterštumo dulkėmis mažinimo klausimu.

*Premjeras A. Šleževičius
įteikia premiją P. Baltrėnui*

Tą patį mėnesį prasidėjo mokslinė konferencija „Lietuvos mokslas ir pramonė“, kurią organizavo Kauno technologijos universitetas. Šioje konferencijoje, kuri vyksta kasmet, buvo numatyta „*įvertinti mokslo ir pramonės būklę Lietuvoje, aptarti būdus, kaip mokslinių tyrimų rezultatus ir jais remiantis sukurtas naujas technologijas greičiau įdiegti į pramonę, apsvaistyti konkrečių mokslo krypčių naujausių tyrimų rezultatus, taip pat panagrinėti specialistų rengimo problemas bei mokslo ir studijų institucijų galimybes integruotis į ekonomikos plėtojimo procesą*“ (iš spaudos konferencijos).

*LMA prezidentas B. Juodka ir rektorius
E. K. Zavadskas su T. Grotuso vaikaičiais*

*1995 m. pastatytas 702 vietų
VTU bendrabutis*

A. Čiučelis

Reikšminga Vilniaus technikos universitetui buvo trijų Lietuvos universitetų atlikta VTU daktaro disertacijas gynusių užsieniečių vadybos mokslo srityje darbų ekspertizė. Visos 6 pateiktos disertacijos pripažintos atitinkančios daktaro disertacijų reikalavimus, drauge paneigtos abejonės dėl VTU kompetencijos.

Balandžio mėnesį prie VTU Darbo ir gaisrinės saugos katedros pradėjo veikti Žmonių saugos mokslo institutas. Jame vykdomi darbai turi padėti išaiškinti traumų, ligų, gaisrų ir avarijų priežastį bei numatyti reikalingas profilaktikos priemones. Rengiami norminiai aktai, taisyklės, instrukcijos ir kiti darbų saugos srities dokumentai.

VTU Geodezijos katedros specialistai, nuo 1995 m. pavasario kartu su Norvegijos firma „Fjel-langer Wideroe“, Projektavimo ir restauravimo institutu ir kt. pradėjo kurti Vilniaus kompiuterizuotą geoinformacinę sistemą.

1995 m. studentų darbų konkurso Vašingtone 3-ioji premija teko VTU Architektūros fakulteto magistrui Algimantui Pliučiui.

Gegužės 2–3 d. Verslo vadybos fakultete vyko tarptautinė konferencija „Verslas ir vadyba 95“, o 10–13 d. – „Naujos statybinės medžiagos, konstrukcijos ir technologijos“. Pastarojoje dalyvavo 264 mokslininkai, 68 – iš 18 užsienio šalių. Šioje konferencijoje pirmą kartą Lietuvos istorijoje buvo skaitomi pranešimai gaisrinės saugos sekcijoje. Aviacijos institute vyko mokslinė konferencija „Aviacijos plėtra Lietuvoje“, Elektronikos fakultete – „Elektroniniai informacijos keitikliai“.

Gegužės mėnesį VTU gavo Anglijos vyriausybės ir britų korporacijos dovaną – metodinės medžiagos rinkinį. Tai 202 paskaitų konspektai, 2 100 schemų ir brėžinių, 1 000 skaidrių, 21 vaizdo kasetė, kelios mokomosios kompiuterių programos. Ši metodinė medžiaga padės sueuropinti konstruktorių, gamintojų ir statytojų rengimo procesą.

Gegužės 25 dieną įvyko iškilmingas VTU tarybos posėdis, kuriame paminėta data, kai prieš penkerius metus VISI mokslo taryba nutarė reorganizuoti VISI į VTU. Šventinį pranešimą perskaitė rektorius E. K. Zavadskas, dalyvavo daug garbingų svečių.

Aplinkosaugos klausimams geriau spręsti sudaryta ir 1995 04 25 pasirašyta bendradar-

biavimo sutartis tarp Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos ministerijos ir VTU. Kiek vėliau šioje srityje nutarta bendradarbiauti ir pasirašyta sutartis su Voronežo technologijos akademija (Rusija).

Birželio 7 d. vykusioje mokslinėje konferencijoje „Lietuvos transportas“ dalyvavo 154 transporto specialistai, valdžios atstovai.

1995 m. birželį diplomų VTU absolventams įteikimo ceremonijoje dalyvavo Lietuvos Respublikos Prezidentas Algirdas Brazauskas. Jis įteikė diplomus geriausiems magistrams. 1995 m. VTU išleido jau ketvirtąją magistrų laidą, kurią sudaro 91 magistras. 1995 m. VTU suteikė 437 bakalauro ir 302 inžinieriaus diplomus. Per 5 metus VTU parengė 199 magistrus.

Lietuvai reikšminga tai, kad VTU Aviacijos institutas 1995 m. išleido pirmuosius 25 diplomuotus inžinierius, 15 bakalauro. Statybos fakultetas išleido pirmuosius 19 gaisrinės saugos inžinerijos bakalauro.

Nuo 1956 iki 1995 m. Vilniaus aukštoji technikos mokykla išleido 24 433 inžinerijos specialistus: KPI Vilniaus filialas – 1 945, VISI – 18 023 ir VTU – 4 465.

VTU rektorato patalpose buvo atidaryta architekto Alfonso Keturkos akvarelių paroda ir, deja, jai dar tebeveikiant parodos autoriaus netekome. A. Keturka (1919–1995) beveik 50 metų dirbo pedagoginį architektų rengimo darbą, suprojektavo keletą pastatų, statinių. Vis dėlto ryškiausias jo darbų pėdsakas lieka gausiose nuostabaus grožio akvarelėse.

Aplinkos apsaugos katedra sulaukė vertingos labdaros iš JAV aplinkos apsaugos agentūros. Ją suorganizavo tautietis Vacys Šaulys. Siuntoje buvo 350 mokslinių leidinių, įvairių tarptautinių organizacijų leidžiamų biuletenių ir kt. literatūros.

1995 07 24 iškilmingai atidarytas 702 vietų naujai pastatytas VTU bendrabutis. Šešerius metus (!) trukusi bendrabučio statyba buvo baigta 5-ųjų pasaulio lietuvių žaidynių išvakarėse. Tarp šių žaidynių dalyvių buvo ir keletas VTU sporto veteranų.

Antrąjį universitetinį penkmetį pradedant

Nuo 1995–1996 mokslo metų pradžios Vilniaus technikos universitete pradėjo veikti Transporto specialistų mokymo centras. Jis įsteigtas VTU drauge su Lietuvos susisiekimo ministerija ir Švedijos kompanija

R. Žeromskas

„ASG Transport Development AB/Swede Rali AB“. Šiame centre transporto specialistai mokomi profesionaliai dirbti transporto rinkoje, jis turi konsultuoti vyriausybės institucijas, rengiančias su transportu susijusius įstatymus bei plėtojančias veiksmingą transporto infrastruktūrą.

1995 m. rugsėjį buvo apžvelgtas VTU trejų metų darbas vykdant TEMPUS programą. 22 dėstytojai tobulinosi Danijos, Anglijos ir Ispanijos aukštosiose mokyklose. 60 studentų 3–4 mėnesius studijavo Horsense, Glamorgane ir Valensijoje. VTU įgijo kompiuterinės įrangos, įvairių programų, matavimo prietaisų beveik už 120 tūkst. ECU.

1000 dolerių įžymaus JAV architekto J. Muloko (1907–1983) premija paskirta VTU Architektūros fakulteto diplomantei Astai Petrauskaitei (vadovas J. Anuškevičius).

1995 07 29 aviacijos šventės metu VTU Aviacijos institutui mokymo tikslams aviacijos kompanija „AVIA BALTIKA“ padovanojo sraigtasparnį MI-2.

Rugsėjo 17–22 d. VTU rektorius E. K. Zavadskas su Lietuvos vyriausybine delegacija, vadovaujama Lietuvos Prezidento Algirdo Brazausko, lankėsi Rumunijoje ir Turkijoje.

Spalio 4–5 d. VTU kartu su Lietuvos geotechnikos draugija surengė tarptautinę mokslinę konferenciją.

Spalio 31 d. Nacionalinėje filharmonijoje iškilmingai paminėta VTU penkerių metų sukaktis. 1990 m. spalio 31 d. Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos pirmininkas Vytautas Landsbergis pasirašė dokumentą, kuriuo VISI buvo suteiktas universiteto statusas. Minėjime dalyvavo Lietuvos Prezidentas A. Brazauskas, daug Vyriausybės narių, aukštųjų mokyklų rektoriai, VTU bičiuliai.

R. Jankausko memorialinės lentos atidengimas

Gruodžio 4–5 d. VTU buvo vienas iš tarptautinės konferencijos „Baltijos jūros regiono vizija bei strategija 2010-iesiems metams ir jo reikšmė Centrinei ir Rytų Europai“ organizatorių.

1995 m. gruodžio pabaigoje iš Švedijos buvo pargabenta ir Vilniaus aerouosto teritorijoje sumontuota diferencinė kosminė navigacinė stotis. Ja naudojasi Geteborgo Shalmerso universitetas, VTU Aviacijos institutas ir VTU Geodezijos katedra, vykdydami geodezinius žemės plutos stebėjimus, jai padedant tikslinamos navigacijos sistemoje naudojamos koordinatės. Taigi ji labai praver ir lėktuvų skrydžių patikimumui didinti, garantuoti lėktuvų nusileidimo saugumą.

1995 m. habilituoto daktaro mokslinį laipsnį gavo Raimondas Kirvaitis (Radioelektronikos katedra) ir Jonas Stankūnas (Aviacijos institutas).

1996 metus Vilniaus technikos universitetas pradėjo nors ir su dideliais finansiniais sunkumais, bet pakiliai ir optimistiškai. Sustiprėjo VTU pozicijos Lietuvos mokslo taryboje. Jos nariais yra VTU profesoriai habilituoti daktarai E. K. Zavadskas, P. Baltrėnas, R. Žeromskas ir I. Z. Kamaitis. Mokslų akademijos nariai ekspertai yra VTU profesoriai habilituoti daktarai A. Baublys, A. J. Staškevičius ir I. Z. Kamaitis.

Technikos universitetas leidžia vis daugiau monografijų, vadovėlių, labai padaugėjo specialybių ir specializacijų. VTU absolventų diplomai pripažįstami Baltijos ir arabų valstybėse. Gerai vertinami VTU baigę specialistai ir Lietuvoje.

1996 m. sausio 13 d. VTU Centrinų rūmų vestibulyje buvo atidengta memorialinė lenta (dailininkas Stanislovas Jagminas)

R. Jankauskui atminti

buvusiam technikos universiteto studentui Rolandui Jankauskui, tragiškai žuvusiam prieš penkerius metus prie Vilniaus televizijos bokšto. Iškilnėse kalbėjo Seimo deputatas J. Tartilas, monsinjoras K. Vasiliauskas, rektorius E. K. Zavadskas ir kt. Dalyvavo ir R. Jankausko tėvai.

1996 m. vasario 7 d. VTU Mechanikos fakultete aktų salėje vykusiam renginyje dalyvavo V. Landsbergis.

Vasario mėnesį VTU įvyko jau antroji, tapusi tradicine, proto mugė „Intelektas 96“. Tokiose mugėse įvairių firmų atstovai, tiesiogiai bendraudami su diplomantais ir studentais, ieško inžinerijos ir verslo vadybos specialistų, kurie, baigę savo studijas, ateitų dirbti į firmą. 1996 m. mugėje dalyvavo 14 firmų ir 120 studentų. Mugėje didžiausio pasisekimo sulaukė jaunuoliai, gerai mokantys užsienio kalbą bei išmanantys darbą kompiuteriais.

1996 02 09 Paryžiuje Serži Pontua (Cergy-Pontoise) universiteto administracinės tarybos pirmininkas B. Rultas ir VTU rektorius E. K. Zavadskas pasirašė bendradarbiavimo sutartį. Joje numatyta bendrai analizuoti oro taršos, miesto transporto, energijos taupymo, vandenų valymo, betono ilgaamžiškumo, kompiuterinio projektavimo metodikos bei kitas temas. Bus keičiamasi studentais, dėstytojais. Šiame bendradarbiavime labai svari organizacinė Aplinkos inžinerijos fakulteto docento daktaro Vytauto Martinaičio veikla.

Jau metų pradžia buvo gera mokslininkams. Vytautas Giniotis (Skrydžių valdymo katedra) ir Vladislava Stankūnienė (Verslo ekonomikos katedra) tapo habilituotais daktarais.

1996 02 23 VTU rektorius E. K. Zavadskas „Respublikos“ dienraštyje paskelbė straipsnį „Ar reikia mažinti inžinierių rengimą?“, kuriame įtikinamai parodė, kad techninė ir drauge ekonominė pažanga Lietuvoje daug priklauso nuo inžinierių darbo, kad inžinierių rengimo skaičiaus jokia būdu negalima mažinti, kad būtina kurti naujas, turinčias perspektyvą ir paklausias inžinerines specialybes.

1996 03 27 Danijos firmos „VELUX International A/S“ atstovai surengė seminarą VTU, kuriame supažindino su moderniomis stogo langų konstrukcijomis bei jų monta-

vimu ir 05 auditorijoje surinko pavyzdinį lango stendą. Šį stendą firmos atstovai padovanojo Technikos universitetui.

Tą patį kovo mėnesį, pakeliui į Bolonijos universitetą, Romoje lankėsi VTU prorektorius A. J. Staškevičius, A. Valiulis ir Aviacijos instituto direktorius J. Stankūnas. Ten jie susitiko su prelatu Algimantu Bartkumi, kuriam įteikė VTU padėkos raštą ir juostą už dėmesį Technikos universiteto studentams.

1996 m. balandžio 2–4 d. studijų prorektorius A. Daniūnas ir TSC direktoriaus pavaduotojas A. Rimkevičius dalyvavo Azijos šalių būsimųjų studentų mugėje Pakistano sostinėje Karačyje. Šioje mugėje visas dienas per TV buvo rodomas filmas apie VTU, stenduose skelbiama informacija apie Technikos universitetą, priėmimo į jį sąlygas, specialybes. VTU ekspozicija, papuošta Lietuvos trispalve, sulaukė didelio dėmesio.

1996 05 16 VTU rektorius E. K. Zavadskas bei Metalinių ir medinių konstrukcijų katedros vedėjas A. Kvedaras lankėsi Didžiosios Britanijos plieno konstrukcijų institute. Be to, lietuviai aplankė prestižinį Sario universitetą, kurio rektorius profesorius Patrikas Dowlingas labai palankus VTU, remia literatūra, priima stažuotojus, linkęs plėsti ryšius su Technikos universitetu.

1996 m. gegužės 23–25 d. Vilniaus technikos universitete vyko Europos inžinierių rengimo asociacijos (SEFI) seminaras praktiniams įgūdžiams formuoti ir ugdyti. Tokie seminarai anksčiau vyko Stokholme, Berlyne, Notingeme, Miškolce, Kopenhagoje ir kt., o 1997 m. vyks Norvegijoje. Seminaro surengimas Vilniuje rodo, kad VTU yra aukštai kotiruojamas Europoje.

1996 05 28 iš Monrealio į Vilnių atskrido du sportiniai lėktuvai „Cesna-172“. Jie gražiai papildė VTU Aviacijos instituto skrydžių praktikų bazės jau anksčiau įgytų 6 lėktuvų ir 1 sraigasparnio eskadrilę.

Tą pačią dieną „Lietuvos“ viešbučio konferencijų salėje vyko tarptautinė konferencija „Kelių eismo saugumas ir aplinkos apsauga“. Ją surengė VTU ir Varšuvos automobilių transporto institutas.

VILNIAUS GEDIMINO TECHNIKOS UNIVERSITETAS

Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Gedimino vardas – Vilniaus technikos universitetui

Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu (1996 m. rugpjūčio 21 d. Nr. 991) Vilniaus technikos universitetui suteiktas Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Gedimino vardas.

Dar tarpukario laikotarpiu, kai buvo ketinama steigti Politechnikos institutą, Lietuvos inžinierių draugija siūlė „suteikti jam Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino, pirmojo Lietuvos miestų statytojo ir amatų įkūrėjo Lietuvoje, vardą“. Lietuvai 1939 m. atgavus savąją sostinę, buvo minčių steigti Politechnikos institutą Vilniuje, bet krašto sovietinė okupacija neleido to padaryti.

Atsižvelgiant į praityje išreikštus visuomenės lūkesčius, Vilniaus technikos universitetas kreipėsi į Vyriausybę dėl Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Gedimino vardo suteikimo šiai aukštajai mokyklai.

VTU nuopelnai mokslui neabejotini. Čia buvo rengiami humanitarinių, socialinių, tikslųjų, gamtos ir technikos mokslų – iš viso 21 specialybės bakalaurai arba inžinieriai. Technikos universitetas taip pat rengė daugelio technikos sričių magistrus, 12-os mokslo krypties daktarus: čia buvo apginti 9 mokslo krypties habilituoto daktaro darbai.

1996 m. rugsėjo 3 d. 16 val. Lietuvos nacionalinėje filharmonijoje įvyko naujųjų mokslo metų atidarymas ir iškilmingas aukštosios technikos mokyklos Vilniuje – Vilniaus Gedimino technikos universiteto keturiasdešimties metų jubiliejaus minėjimas.

VTU bendruomenę ta proga pasveikino rektorius prof. E. K. Zavadskas, kurio iniciatyva ir pastangomis buvo įkurtas Vilniaus technikos universitetas. Jo pasiūlymu VTU buvo suteiktas garbingas ir įpareigojantis LDK Gedimino vardas. Rektorius savo sveikinime rašė:

„Džiaugiuosi, galėdamas šiais metais pasveikinti Jus su neeiliniais, naujais 1996–1997 mokslo metais. Juk šie metai mūsų aukštajai mokyklai – jau 40-ieji, jubiliejiniai. Turime

garbingus Universiteto ir Gedimino vardus, kuriuos iškovojo tik visos mūsų aukštosios mokyklos bendrijos pastangomis – dėstytojų, darbuotojų, studentų pasiaukojamu ir sąžiningu darbu, nepaliaujamu žinių ir gerovės mūsų universitetui siekimu.

Šiais metais gausus mūsų universiteto studentų būrys pasipildė gabiais, žinių ištroškusiis jaunuoliais ir merginomis. Viliuosi, jog jie įsilieję mūsų universiteto bendrijos gretas, garsindami universitetą ne tik geru mokymusi, bet ir mokslinė išradybine veikla, sportiniais ar meninių saviveiklos kolektyvų laimėjimais. Linkiu Jums, brangūs studentai, malonių studijų metų, o Jums, mieli profesoriai ir dėstytojai – ištvėrmės ir geranoriškumo, lydinčią jaunąją kartą mokslo pasaulio link...“ [6.1, p. 1].

Universiteto 40-ies metų jubiliejaus šventę pradėjo VGTU tarybos pirmininkas prof. L. Saulis. Jis paskelbė atvykusių garbingų svečių pavardes – atvyko Lietuvos Respublikos Prezidentas, Vilniaus Gedimino technikos universiteto Garbės daktaras Algirdas Brazauskas, Seimo deputatai, Vyriausybės nariai. Tarp svečių – Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministras, profesorius Vladislavas Domarkas, monsinjoras Kazimieras Vasiliauskas, Vilniaus Gedimino technikos universiteto Garbės daktaras, akademikas Algirdas Žukauskas, Lietuvos aukštųjų mokyklų rektoriai, užsienio valstybių ambasadoriai arba jų atstovai Lietuvoje. Daug svečių atvyko iš užsienio valstybių aukštųjų mokyklų, su kuriomis turime sudarę bendradarbiavimo sutartis. Tai Poznanės technologijos universiteto rektorius, profesorius Eugeniusz Mitkowski ir profesorius Oleg Kaplinski, Varšuvos technikos universiteto rektorius, profesorius Marek Dietrich, Radomo technikos universiteto rektorius, profesorius Wiesław Wasilewski, Kelcų technikos universiteto prorektorius, profesorius Roman Nadolski, Cergy-Pontoise (Prancūzija) universiteto

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

1996 m. rugpjūčio 22 d. Nr. 991

Vilnius

**Dėl Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino vardo suteikimo
Vilniaus technikos universitetui**

Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Pritarti Vilniaus technikos universiteto tarybos prašymui suteikti Vilniaus technikos universitetui Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino vardą ir toliau vadinti jį Vilniaus Gedimino technikos universitetu.

Ministras Pirmininkas

Mindaugas Stankevičius

Svietimo ir mokslo ministras

Vladislavas Domarkas

prorektorius, profesorius Rober Vivian ir jo vadovaujama septynių žmonių delegacija, Leipcigo aukštosios technikos, ekonomikos ir kultūros mokyklos profesorius, mūsų universiteto Garbės daktaras Friedel Peldschus, Veimaro Statybos universiteto prorektorius, profesorius Frank Werner ir profesorius Erik Raue, Olborgo universiteto (Danija) profesorius Erik Bejder, Šiaurės Amerikos lietuvių bendrijų ilgametis vadovas, diplomuotas inžinierius Vytautas Birieta iš Kanados, Viskonsino valstijos (JAV) Medisono universiteto profesorius ir Pietvakarių Viskonsino architektų draugijos prezidentas, architektūros daktaras Raimundas Matulionis. Dalyvavo įvairių organizacijų, akcinių bendrovių vadovai, VTU rėmėjai ir bičiuliai.

Šventinį pranešimą perskaitė Vilniaus Gedimino technikos universiteto rektorius, Lietuvos mokslų akademijos narys korespondentas, habilituotas daktaras, profesorius Edmundas Kazimieras Zavadskas. Apžvelgęs aukštosios technikos mokyklos vystymąsi per 40 metų, išvardijęs technikos universiteto pasiektus laimėjimus mokslo, mokymo, bendradarbiavimo srityse, paskatinęs visus plėtoti kultūrinį aktyvumą bei mokslą kaip kultūros dalį, rengti gerus specialistus savarankiškam darbui, E. K. Zavadskas pabrėžė, kad „mes, *Universitetų bendrijos profesoriai, dėstytojai, studentai, absolventai, pirmiausia turime atsiminti esą Lietuvos piliečiai ir nuo mūsų pačių priklausys mūsų valstybės ateitis*“.

Susirinkusius sveikinęs Respublikos Prezidentas A. Brazauskas pasidžiaugė, jog

V. Statulevičius

šiandien Vilniuje turime tvirtą inžinierių branduolį ir palinkėjo tolesnio sėkmingo bendradarbiavimo, tarpusavio supratimo bei palaikymo. Kalbėjo Lietuvos švietimo ir mokslo ministras, profesorius V. Domarkas, palinkėjęs universitetui „*tokios pat dinamikos, tokio pat plataus veiklos baro, kaip buvo pasutiniaisiais metais*“. Sveikinimo žodį Mokslų akademijos vardu tarė profesorius, akademikas, VTU Garbės daktaras A. Žukauskas.

Monsinjoras K. Vasiliauskas savo sveikinamąją kalbą skyrė dabartiniam jaunimui: „*Tikiuosi, kad technikos universitete studijuojantis jaunimas taps ne tik gerais specialistais, bet ir visaverčiais žmonėmis, kurių pareiga – už tiesą, už gerį, už grožį kovoti*“, – pasakė monsinjoras. Visų rektorių vardu kalbėjo Muzikos akademijos rektorius prof. J. Antanavičius. „*Ši aukštoji mokykla atlaikys visas negandas – mes to ir linkime*“ – pabrėžė profesorius.

Ministerijų padėkos raštai ir apdovanojimai buvo įteikti daugeliui mūsų universitetui nusipelnusių profesorių, docentų, darbuotojų.

Profesorius A. J. Staškevičius paskelbė rektorato nutarimą apie apdovanojimą medaliu „Už nuopelnus Vilniaus Gedimino technikos universitetui“ ir įteikė juos ilgamečiam šios aukštosios mokyklos rektoriui, prof. habil. dr. A. Čyrai, Tarptautinių studijų centro

direktoriui, prof. habil. dr. Z. Kamaičiui, Mechanikos fakulteto dekanui, prof. habil. dr. M. Mariūnui, ūkio direktoriui J. Grabiui bei Informacijos ir ryšių direkcijos direktoriui doc. dr. A. Nakui.

Garbės nario vardo apdovanojimai iškilmingai įteikti akademikui V. Statulevičiui, „Lietuvos avialinijų“ generaliniam direktoriui S. Dailidkai, AB „Lietuvos geležinkeliai“ generaliniam direktoriui S. Labučiiui, akcinės bendrovės „Biofa“ generaliniam direktoriui prof. habil. dr. Vladui Algirdui Bumeliui. Garbės mecenato – verslininkui, Venesuelos lietuviui, VTU Bičiulių klubo viceprezidentui G. Orentui.

Vilniaus Gedimino technikos universiteto Garbės daktaro vardai iškilmingai suteikti Didžiosios Britanijos Sario universiteto vicekancleriui (rektoriui) ir prezidentui, profesorius P. J. Dowling (D. Britanija) ir Poznanės technologijos universiteto prof. habil. dr. O. Kaplinski (Lenkija).

Statybos fakulteto dekanas P. Vainiūnas ir Verslo vadybos fakulteto dekanas R. Ginevičius supažindino šventės dalyvius su prof. P. J. Dowling ir prof. O. Kaplinski biografijomis, išvardijo jų mokslinius laimėjimus bei nuopelnus Vilniaus Gedimino technikos universitetui, Garbės daktarai buvo apsiausti VGTU togomis, pasakė kalbas.

Šventės metu iškilmingai buvo imatrikuuoti – įšventinti į studentus VGTU pirmakursiai. Prof. E. K. Zavadskas, skeptru palietęs kiekvieno iš scenoje esančių pirmakursių

G. Orentas

Dešinėje apačioje:
40-mečio minėjimas Filharmonijoje

atstovų petį, įteikė jiems studento pažymėjimus ir palinkėjo sėkmės studijose.

Iškilminga Vilniaus Gedimino technikos universiteto 40-mečio šventė baigėsi ansamblio „Hiperbolė“, kuris susikūrė šioje aukštojoje mokykloje, koncertu, palydētu gausiais aploclimentais. Dainos, prieš dešimt metų skambėjusios po mūsų aukštosios mokyklos skliautais, vėl suskambo... Suskambo naujai, pažadinusios susirinkusių širdyse ir praėjusių dienų ilgesį, ir per tuos metus neišblėsusį vienybės jausmą – visi buvome ir esame šios mokyklos vaikai... [6.2, p. 2].

Rugsėjo 11-ąją susirinkusiems į posėdį Vilniaus Gedimino technikos universiteto tarybos posėdžių salėje VGTU rektorius prof. habil. dr. E. K. Zavadskas iškilmingai įteikė apdovanojimus, įvertinančius šių žmonių indėlį universiteto, šalies labui. Juk „viskas prasideda nuo žmonių – nuoširdžiai dirbančio ir daug padarančio kolektyvo“ – padėkojo universiteto rektorius. Vilniaus Gedimino technikos universiteto garbės ir padėkos raštai bei atminimo medaliai įteikti administracijos, ūkio padalinių, mokslo laboratorijų darbuotojams.

Minint aukštosios technikos mokyklos Vilniuje – Vilniaus Gedimino technikos universiteto keturiasdešimties metų jubiliejų universitete buvo paskelbtas geriausių mokslininkų konkursas. VGTU rektoratas nuoširdžiai pasveikino jo nugalėtojus – profesorius, habilituotus mokslų daktarus Zenoną Kamaitį, Joną Skeivalą, Raimundą Čiegi,

Leoną Saulį, Mečislovą Mariūną, Vladą Vekterį, Edmundą Kazimierą Zavadską, Gediną Marčiukaitį, Adolfą Baublį, Aleksandrą Vytautą Rutkauską; docentus, habilituotus daktarus – Algimantą Pošką, Rimantą Kačianauską, Vytautą Giniotį; docentus, daktarus – Rimantą Buivydą, Romualdą Ginevičių.

Minint 40-metį

Bendradarbiavimas plėtojamas toliau

Rugsėjo pradžioje, pradėdant naujus mokslo metus, Vilniaus Gedimino technikos universitete pasirašytos bendradarbiavimo sutartys dar su dviem užsienio šalių universitetais – Sario universitetu ir Poznanės technologijos universitetu.

Sutartis tarp Vilniaus Gedimino technikos universiteto ir Sario universiteto numato ryšius mokslinių tyrimų srityje, keitimąsi informacija ir rezultatais, abiejų universitetų studentų, magistrantų bei doktorantų, taip pat specialistų mainus.

Bendradarbiavimo sutartis tarp Vilniaus Gedimino technikos universiteto ir Poznanės technologijos universiteto numato bendradarbiauti mokslinės tiriamosios veiklos, studijų plėtros, mokslininkų ir pedagogų rengimo srityse. Kartu numatoma atlikti aktualias mokslinių tyrimų darbų temas, keistis naujausia informacija, mokymo patirtimi, metodine medžiaga – studijų programomis, konspektais, savomis kompiuterinėmis programomis.

VGTU studentai dalyvavo Statybos ir urbanistikos bei Energetikos ministerijų paskelbtame konkurse individualaus gyvenamojo namo projektui sukurti. Paskatinamosiomis premijomis du VGTU studentų darbai: Vido Turausko darbas „Karkasinio gyvenamojo namo statybos projektas“ (vadovas – doc. dr. J. R. Šimkus) ir Juozo Arbušausko „Karkasinio gyvenamojo namo inžinerinė įranga“ (vadovas – doc. dr. M. Gedgaudas).

Nuo 1994 m. pirmasis iš Lietuvos
Jungtinių Tautų savanoris
doc. V. Stragys (centre) dėstė Eritrejoje

Viršuje dešinėje –
P. J. Dowling
VGTU Garbės daktaras

Dešinėje – O. Kaplinski
VGTU Garbės daktaras

Rugsėjį Vilniaus Gedimino technikos universiteto Aviacijos institute pirmiesiems penkiasdešimčiai 3-iojo ir 4-ojo kursų orlaivių pilotavimo specialybės studentų Lietuvos Respublikos civilinės aviacijos direkcijos inspekcijos atstovai iškilmingai įteikė lakūno mėgėjo licencijas. Tad pirmieji Lietuvoje parengti pilotai išlaikė egzaminą – pripažinti oficialiai, įvertinti dokumentu.

Rengti pilotus daug padėjo Aviacijos instituto direktoriaus pavaduotojas skrydžiams Leonas Jonys, turėjęs jau dešimtmečiais skaičiuojamą skraidymo stažą ir tarptautinį lakūno instruktoriaus pripažinimą.

Ukrainos ir Lietuvos valstybinių himnų skambėjimu rugsėjo 24 d. prasidėjo iškilmingas universiteto Tarybos posėdis Vilniaus Gedimino technikos universitete. Tą dieną Ukrainos Prezidentui, profesorui, habilituotam daktarui Leonidui Kučmai įteiktas Vilniaus Gedimino technikos universiteto Garbės daktaro diplomai ir regaliai.

L. Kučma yra daug nuveikęs kosmoso raketų technikos ir medžiagų technologijų srityse. Profesorius gerai žinomas pasaulyje atsparumo teorijos ir kevalų mechaninės iirties specialistas, jo mokslinių darbų sąrašas gerokai viršija pusę šimto. Tarp jų – stambūs, fundamentalūs darbai, monografija „Kosmoso raketų hermetiškumas“. Prof. L. Kučma dirbo techniniu vadovu Baikono komplekse, kosmoso aparatų gamybos

komplekso „Pivdenne“ generaliniu direktoriumi. Mokslininkas apdovanotas Lenino ir Ukrainos valstybinėmis premijomis, yra Ukrainos inžinerinės akademijos akademikas, be to, jam suteikti daugelio pasaulio šalių – Italijos, Brazilijos, Argentinos, Čilės, Kinijos, Suomijos ir Indonezijos – aukščiausi valstybiniai apdovanojimai.

Suteikdama Garbės daktaro vardą profesorui, akademikui Leonidui Kučmai, Vilniaus Gedimino technikos universiteto bendrija pažymėjo ne tik profesoriaus nuopelnus technikos mokslui, bet ir didžiulį jo indėlį, plėtojant draugystės ir bendradarbiavimo ryšius tarp Ukrainos ir Lietuvos.

L. Kučma buvo 11-asis VGTU Garbės daktaras. Iki jo VGTU Garbės daktarais tapo F. Peldschus, P. Linnert, J. Argyris, K. Borre, S. Caspersen, V. Šernas, P. J. Dowling, O. Kaplinski, A. Žukauskas ir A. M. Brazauskas.

Rugsėjo mėnesį Vilniaus Gedimino technikos universitete vyko antroji tarptautinė mokslinė konferencija „Miestų inžinerija ir aplinka“, kurioje dalyvavo Lietuvos, Didžiosios Britanijos, Rumunijos, Jugoslavijos, Suomijos, Šveicarijos, Vokietijos, Latvijos, Rusijos ir kt. valstybių mokslininkai.

Spalio 1 d. Vilniaus Gedimino technikos universiteto tarybos posėdyje svarstytas ir patvirtintas VGTU tarybos darbo planas 1996–1997 m. m., numatantis pagrindines Tarybos veiklos gaires.

Tarybos posėdyje profesoriaus pedagoginis mokslo vardas suteiktas: doc. habil. dr. Raimundui Kirvaičiui (Radioelektronikos katedra) doc. habil. dr. Jonui Stankūnui (Aviacijos institutas); docento pedagoginis mokslo vardas suteiktas vyr. asist. dr. Romualdai Kliukui (Medžiagų atsparumo katedra); dvidešimčiai šiais metais priimtų doktorantų patvirtinti doktorantūros komitetai.

Iškeltos VGTU mokslininkų kandidatūros Lietuvos mokslo premijai gauti: prof. habil. dr. Dmitrijaus Styro (darbų ciklas „Branduolinės hidrofizikos tyrimų eksperimentiniai ir teoriniai pagrindai, jų procesų ir anomalijų efektų žemėje prognozės“) ir Lietuvos MA nario korespondento, prof. habil. dr. Edmundo Kazimiero Zavadsko (darbų ciklas „Statybos projektų daugiakriterinis įvertinimas ir technologinių sprendimų daugiatislės selektonovacija“).

Už darbą rengiant universiteto jubiliejaus minėjimą buvo padėkota Informacijos ir ry-

*L. Kučma
VGTU Garbės daktaras*

šių direkcijos darbuotojams: direktoriui doc. dr. A. Nakui, reikalų tvarkytojai J. Valeckienei, dailininkėms R. Muralienei ir A. Rudminaitėi, režisieri D. Kilimonytei, choro „Gabija“ vadovei R. Viskantaitei, „Inžinerijos“ redakcijos vyr. redaktorei M. Akstinaitei ir redaktorei D. Buivydienai bei Vaizdo ir garso technikos priemonių laboratorijos darbuotojams – vedėjui V. Kučinskui ir fotografui A. Jauniui.

Spalio mėnesį Vilniaus plokštelių studija išleido pirmąją Vilniaus Gedimino technikos universiteto choro „Gabija“ dainų ir giesmių kasetę. Joje – harmonizuotos lietuvių liaudies dainos, įvairi religinė muzika.

Mokslinės ir mokomosios techninės literatūros fondus papildė naujas „Vokiečių-lietuvių ir lietuvių-vokiečių kalbų automobilizmo terminų žodynas“. Jį sudarė Antanina Žitkutė, išleido Mokslo ir enciklopedijų leidykla. Žodyno rengėjus konsultavo Vilniaus Gedimino technikos universiteto Automobilių transporto katedros doc. dr. Leonas Gastila, lietuviškąją žodyno dalį sukirčiavo Teresė Morta Valiuvienė.

Europos menų, mokslų ir profesijų akademija 1996 m. akademiko vardą suteikė Lietuvos ambasadoriui Italijoje ir Graikijoje Romanui Podagėliui. Jis įrašytas į Akademikų ordino sąrašą.

Romanas Podagėlis 1966 m. baigė KPI Vilniaus filialą, įgijo statybos inžinieriaus

*R. Pugžlienė
Bibliotekos direktorė 1996–2002 m.*

kvalifikaciją. Dirbo mokslinį darbą ir dėstė VISI. 1973 m. apgynė technikos mokslų daktaro disertaciją, 1977–1978 m. stažavosi Romos universitete. 1987–1988 m. dirbo liaudies švietimo ministro pavaduotoju.

Spalio 18 d. Vilniaus Gedimino technikos universitete baigėsi dvi dienas trukusi Baltijos šalių technikos universitetų asociacijos, kuri jungia Lietuvos, Latvijos ir Estijos technikos universitetus, rektorių konferencija. Pagrindinė jos tema šįkart – „Bendri moksliniai ir pedagoginiai leidiniai ir pasikeitimas studijų literatūra“. Be to, tartasi ir kursų studentams organizavimo bei jų mokymo programų klausimais, aptartos mokymo problemos.

Baltijos technikos universitetų rektorių konferencijoje nutarta leisti naują mokslo žurnalą „Baltijos technikos universitetų apžvalga“.

1996 m. spalio 28 d. mirė architektūros mokslų daktaras, Lietuvos nusipelnęs architektas, Vilniaus Gedimino technikos universiteto Architektūros katedros docentas Stasys Abramauskas.

S. Abramauskas 46 metus dėstė architektūros istoriją, paskelbė per 300 publikacijų, buvo nuostabus prelegentas, aktyviai reiškėsi Lietuvos architektų sąjungos veikloje, buvo Vilniaus žemutinės pilies (Valdovų rūmų)

archeologinių tyrimų ir konservavimo darbų nuolatinės mokslinės tarybos narys.

Spalio pabaigoje įvyko VGTU rektoriaus prof. habil. dr. E. K. Zavadsko ir Studentų atstovybės prezidento Evaldo Birgiolo bei programų direktoriaus Dariaus Bazaro susitikimas. Buvo aptarti aktualūs technikos universiteto studentų gyvenimo klausimai. Pastebėta, kad reikia išsaugoti studentų poilsio vakarų organizavimo vietas, kaip reikėtų spręsti organizacines patalpų įrengimo problemas. Nutarta, kad reikia imtis neatidėliotinų priemonių, siekiant užkirsti kelią mokamo mokslo įvedimui. Buvo nagrinėta ir studentų dalyvavimo masiniuose renginiuose problema, aptartos dėstytojų „nevaldiško“ požiūrio į studentų švietimą formavimo galimybės.

Tenka pripažinti, kad to meto VGTU studentų atstovybės veikla buvo ryški. Jos vadovai turėjo autoritetą tarp visų studentų ir buvo vertinami už dalykišką veiklos pobūdį tiek pačių studentų, tiek universiteto vadovybės.

Lapkričio 21–22 d. Vilniaus Gedimino technikos universiteto Aviacijos institute vyko tarptautinė konferencija „Aviacija – 96“, skirta Lietuvos lakūno Stepono Dariaus 100-osioms gimimo metinėms paminėti.

Pranešimus konferencijoje skaitė LR susisiekimo ministerijos sekretorius A. Šakalys, Civilinės aviacijos direkcijos generalinis direktorius A. Šileika, aviakompanijos

*Dešinėje apačioje:
Europos menų, mokslų ir profesijų
akademiko diplomo įteikimas
R. Podagėliui*

„Lietuvos avialinijos“ generalinis direktorius S. Dailydka, VGTU Aviacijos instituto specialistai, Vilniaus Gedimino technikos universiteto mokslininkai, aviacijos specialistai iš 8 užsienio valstybių – Suomijos, Lenkijos, Italijos, Nepalo, Anglijos, Švedijos, Estijos, Latvijos.

Lapkričio 22 d. VGTU studentai ir dėstytojai turėjo progą išgirsti kolegų iš Gdanskio politechnikos (kitai vadinamos Politechnikos akademijos) kamerinio choro (vadovas Mariusz Mroz) ir mušamųjų instrumentų ansamblio „Jeunesses Musicales“ (vadovas Piotr Sutt) įspūdingą koncertą.

Rektoriaus viešnagė Italijoje

Gruodžio 16 d. Italijoje, Florencijos mieste, Vilniaus Gedimino technikos universiteto rektoriui, profesoriui, habilituotam daktarui, LMA nariui korespondentui Edmundui Kazimierui Zavadskui įteiktas Europos menų, mokslų ir profesijų akademijos garbės akademiko diplomas. Garbės akademiko vardas prof. E. K. Zavadskui suteiktas už nuopelnus vystant šalies aukštąjį mokslą, integruojant jį į Vakarų Europos valstybių bendriją.

Europos menų, mokslų ir profesijų akademija – tai tarptautinė nepolitinė ir nesiekianti pelno asociacija, kurios tikslas – plėtoti socialinę ir kultūrinę veiklą, suburti kvalifikuotus ir gerai žinomus meno, mokslo ir profesinės veiklos žmones. Europos menų, mokslų ir profesijų akademija teikia privilegijas naujovėms, žmoniškumui, bendrajai etikai, minties laisvei, pažangai ir papročiams.

1996 m. gruodžio 18 d. Vilniaus Gedimino technikos universiteto rektorių, prof. habil. dr. E. K. Zavadską priėmė popiežius Jonas Paulius II.

Metų pabaigoje mūsų absolventą Gedininą Vagnorių, vėl tapusį Lietuvos Vyriausybės Premjeru, pasveikino VGTU vadovai. Premjeras atsiuntė padėkos laišką rektoriaus E. K. Zavadsko ir Tarybos pirmininko L. Saulio vardu, kuriame rašė:

„Aš savo ruožtu siekiu, kad Vyriausybė sudarytų sąlygas mokslo ir studijų institucijoms produktyviai dirbti, sunkiomis ekonominio gyvenimo reformos sąlygomis išsaugoti efektyviai dirbantį mokslo pedagoginį potencialą.

Vyriausybė skatins prioritetinius, tarptautinio lygio, reikšmingus Lietuvos pažangai ir

Prof. E. K. Zavadskas pas popiežių Joną Paulių II

prisidedančius prie integravimosi į Vakarų Europos struktūras tyrimus.

Linkiu, kad mūsų lūkesčiai pildytųsi“.

Per rinkimus į Lietuvos Respublikos Seimą buvo išrinktas VGTU Užsienio ryšių direkcijos direktorius doc. dr. Remigijus Čiupaila, o Fundamentinių mokslų fakulteto dekanas doc. dr. Algirdas Čiučelis – į Vilniaus miesto valdybą.

1996 metai buvo sėkmingi universitetui. Į pirmąjį kursą buvo priimti studijuoti 2 053 jaunuoliai ir merginos: 1 719 – į dieninį skyrių (iš kurių 303 klausytojai), 334 – į neakivaizdinį skyrių (iš kurių 172 klausytojai). Pagrindinėse studijose studijavo 5 775 studentai. Tais metais pagrindines studijas baigė tik 369 žmonės. Taip buvo dėl to, kad 1992 m. buvo labai sumažėjęs studentų priėmimas, beveik nebuvo konkurso.

1990–1997 m. technikos universiteto parengtų specialistų skaičių dinamika pateikta lentelėje.

Habilitacinius darbus apgynė Algimantas Juozas Poška (Automatikos katedra), Ramūnas Palšaitis (Transporto vadybos katedra), Rimantas Kačianauskas (Teorinės mechanikos katedra), Vytautas Giniotis (Skrydžių valdymo katedra), Juozas Atkočiūnas (Statybinės mechanikos katedra), Alfonsas Kazys Skrinska (Šildymo ir vėdinimo katedra), Vytautas Kazimieras Augustaitis (Poligrafinių mašinų katedra), Raimundas Kirvaitis (Radioelektronikos katedra), Jonas Stankūnas (Skrydžių valdymo katedra).

Naujuosius 1997 metus VGTU bendruomenė pasitiko su viltim, kad gyvenimas kitais metais taps geresnis, kad bus daugiau džiaugsmingų minučių. Ir metai prasidėjo geromis naujienomis.

1997 m. sausio 10 d. už drąsą ir pasiaukojimą Lietuvos Respublikai Vilniaus Gedimino technikos universiteto doc. Vytautas Jasulaitis apdovanotas Sausio 13-osios atminimo medaliu.

1997 m. sausio 21 d. Vilniaus miesto meru buvo išrinktas doc. dr. A. Čiučelis, Vilniaus Gedimino technikos universiteto Fundamentinių mokslų fakulteto dekanas.

Sausiui baigiantis sužinota, kad Vilniaus Gedimino technikos universiteto rektoriui, prof. habil. dr. E. K. Zavadskui už darbų ciklą „Statybos projektų daugiakriterinis įvertinimas ir technologinių sprendimų daugiatislė selektonovacija“ paskirta Lietuvos mokslo 1996 metų premija.

1997 m. vasario 6–7 d. Vilniaus Gedimino technikos universitete vyko tarptautinė konferencija „Nekilnojamojo turto vertinimas ir investicijos Centrinėje ir Rytų Europoje pereinant į laisvosios rinkos ekonomiką“. Konferencijos tikslas – suburti pripažintus turtinių operacijų ekspertus ir pasidalyti žiniomis bei patyrimu apie nekilnojamojo turto rinkų veikimą visoje Centrinėje ir Rytų Europoje. Pranešimus konferencijoje numato skaityti specialistai, susirinkę į Vilnių net iš 5 kontinentų, 12 pasaulio šalių.

Nekilnojamojo turto vertinimo ir investicijų klausimai buvo nagrinėjami įvairiais aspektais, svarstomos privatizavimo, turto valdymo, finansų, vertinimo, nuosavybės, investicijų, apmokestinimo, informacijos technologijos pritaikymo ir interneto naudojimo, taip pat mokymo procesų problemos.

Metai	Parengta specialistų			
	iš viso	iš jų		
		D	V	N
1990	774	523	140	111
1991	788	513	150	125
1992	680	494	111	75
1993	1023	825	108	90
1994 iš jų: inžin. bkl.	1235	1063	81	91
	807	635	81	91
	428	428	–	–
1995 iš jų: inžin. bkl.	643	466	64	113
	138	–	50	88
	505	466	14	25
1996 iš jų: inžin. bkl.	533	369	42	122
	193	29	42	122
	340	340	–	–
1997 m. planas: iš jų: inžin. bkl.	720	673	7	40
	47	–	7	40
	673	673	–	–

Vilniaus aukštųjų mokyklų studentų pirmenybėse sėkmingai startavo mūsų „Inžinerijos“ komanda, įveikusi Lietuvos karo (75:66), Muzikos (127:29) akademijas, Vilniaus universitetą (84:79) ir Pedagoginį (59:56) universitetą. Ir nors kiek nelaukta pralaimėjusi Lietuvos policijos akademijos krepšininkams, komanda tapo Lietuvos studentų krepšinio lygos čempionato I rato nugalėtoja Vilniaus zonoje ir sostinės aukštųjų mokyklų studentų 1996 metų čempione. Mūsų komanda buvo apdovanota medaliais, I laipsnio diplomais, įteikta taurė. Antroji vieta atiteko VU komandai, trečioji – VPU krepšininkams.

VGTU komandoje žaidė komandos kapitonas Viktoras Gasiūnas, Remigijus Mikėnas, Saulius Mikelionis, Arūnas Kerulis, Nerijus Statkus, Vytautas Valaitis, Nerijus Tautvaišas, Ramūnas Žemaitis, Vytautas Ramanauskas, Arūnas Balasevičius, Žilvinas Žydelis, Liudas Rimkus. Komandą treniravo Kęstutis Grigaliūnas.

1997 m., minint Vasario 16-ąją, paminėtos Vytauto Didžiojo universiteto 75-osios metinės. „Jei nebūtų Lietuvoje universiteto, nebūtų ir valstybės. Šis pirmasis tikrai lietuviškas universitetas, išugdęs lietuviškosios inteligentijos kartas, padėjo išlikti lietuvių dvasiai, išsaugoti nepriklausomybės siekius“, – pažymėjo Vilniaus Gedimino technikos universiteto rektorius, profesorius E. K. Zavadskas iškilmingame VGTU

tarybos posėdyje, skirtame Lietuvos valstybės atkūrimo dienai ir Kauno universiteto 75-mečiui pažymėti.

Pažymint Lietuvos valstybės atkūrimo dieną ir Kauno universiteto 75-mečių VGTU profesoriai ir docentai, baigę arba studijavę Kauno (Vytauto Didžiojo) universitete, apdovanoti medaliu „Už nuopelnus Vilniaus Gedimino technikos universitetui“ ir Vilniaus Gedimino technikos universiteto Garbės raštu už ilgametį gerą mokslinį ar kūrybinį pedagoginį darbą.

Medaliu „Už nuopelnus Vilniaus Gedimino technikos universitetui“ apdovanoti: prof. dr. Mykolas Kosčiauskas, doc. dr. Leonas Gastila, prof. habil. dr. Kazimieras Šešelgis, prof. dr. Jonas Šimkus, prof. dr. Jokūbas Kivilša, prof. habil. dr. Antanas Kudzys, prof. dr. Bronius Sidauga, prof. habil. dr. Vincas Vainauskas, prof. habil. dr. Zenonas Vainoris, prof. habil. dr. Daumantas Maciulevičius, prof. habil. dr. Algirdas Čižas, prof. Arnas Dineika, prof. habil. dr. Kostantinas Jakovlevas-Mateckis, doc. dr. Romualdas Jonušas, doc. dr. Evaldas Palšaitis, doc. Vaclovas Pranaitis, doc. Romualdas Sakalauskas, doc. dr. Pranas Mikšta.

Vilniaus Gedimino technikos universiteto Garbės raštu už ilgametį gerą mokslinį ar kūrybinį pedagoginį darbą apdovanoti: doc. dr. Jurgis Dyčmonas, doc. dr. Jurgis Dilba, doc. dr. Kęstutis Lukoševičius, doc. dr. Linas Vidugiris, doc. dr. Jonas Budrys, doc. dr. Henrikas Gilyš, doc. dr. Kęstutis Baškys, doc. dr. Ipolitas Nickus, doc. dr. Vytautas Tulevičius, doc. dr. Vytautas Viršilas, doc. dr. Juozas Žukas, dr. Ričardas Garalevičius, doc. Justinas Šeibokas, doc. dr. Vilius Šulga, doc. dr. Gintautas Vasionis.

Pranešta, kad 1997 m. mūsų universitete pradėta diegti nauja pažangi sistema stipendijoms ir atlyginimams mokėti. Naudojant plastikines „Globus“ mokėjimo korteles atlyginimai ir stipendijos mokami per Žemės ūkio banką, su kuriuo Vilniaus Gedimino technikos universitetas pasirašė sutartį.

Vasario vidury Panevėžyje vyko Lietuvos uždarų patalpų suaugusių ir jaunimo lengvosios atletikos čempionatas. Šauniai jame pasirodė VGTU lengvaatlečių komanda, tarp šalies aukštųjų mokyklų komandų užėmusi III vietą. Nugalėjo Kauno kūno kultūros instituto lengvaatlečiai, antri – Vilniaus pedagoginis universitetas.

Individualiai čempione tarp jaunimo tapo Aplinkos inžinerijos fakulteto antrakursė

VDU absolventai, dirbę ir dirbantys VGTU (VISI), su rektoriumi ir kt.

V. Vinskutė, trišuoliu nušokusi 12,12 m. Šuolio į tolį rungtyje ji buvo antra – 5,40 m.

Čempiono vardą tarp jaunimo iškovojo to paties fakulteto antrakursis Modestas Urbonavičius, nustūmęs rutulį 13,13 m.

1997 m. vasario 20 d. Geodezijos katedros biografija praturtėjo svarbiu faktu: VGTU taryba nutarė pakeisti pavadinimą ir vadinti ją Geodezijos ir kadastro katedra. Tai padaryti skatino pasikeitusios studijų programos, šalies ūkio poreikiai bei noras įsiliesti į Europos Sąjungą.

1000-asis „Inžinerijos“ numeris

1997 m. vasario – kovo mėn. išrinkti nauji Studentų atstovybės parlamentariai: prezidentas – Evaldas Birgiolas, viceprezidentė – Lina Šleinitaitė, valdybos pirmininkas – Mindaugas Kiznis, buhalterė – Natalija Šėmis, programų direktorius – Darius Bazaras, Užsienio skyriaus kuratorė – Lina Šleinitaitė, masinių renginių kuratorius – Vilius Ambrazevičius.

Darius Bazaras „Inžinerijoje“ įdomiai apibūdino studentų visuomeninę poziciją:

„Studentai visais laikais buvo aktyviausia visuomenės dalis. Tai įrodė ir 1990–1993 metų mitingų periodas, Televizijos bokšto, Seimo gynimas, paskutiniai įvykiai Kaune, kai policija sumušė studentą. Jo kolegos organizavo protesto akciją, kuri įrodė studentų vienybę ir jėgą. Šitai kai kam pametėja idėją,

„Inžinerijos“ vyr. redaktorius
J. Norkevičius

VGTU vėliavos pašventinimas
Šv. Kazimiero bažnyčioje

kad studentai gali padėti įgyvendinti ir jo sumanymus. Todėl studentų organizaciją neretai „aplanko“ įvairūs visuomenės veikėjai, kurie pateikia įvairiausių projektus. Gal ir neblogai, kai sulaukiama įdomių siūlymų. Tik visa bėda – dauguma jų studentus mato ne kaip partnerius, bet kaip darbo įrankį... Tai dar kartą įrodo, kad studentas yra vertinamas ne kaip asmenybė, bet tik kaip dalis kažko“ [6.3, p. 9].

Gegužės viduryje buvo išleistas 1000-asis „Inžinerijos“ numeris. Laikraščio leidėjus ir skaitytojus ta proga pasveikino rektorius E. K. Zavadskas:

„Rodos, taip neseniai rankose laikėme pirmąjį „Inžinerijos“ numerį. Džiaugėmės, tikėjome. Puoselėjome gražias viltis. O šiandien jau skaitome tūkstantąjį šio laikraščio numerį. Ir vėl džiaugiamės, kad „Inžinerija“ visą laiką buvo naujos informacijos šaltinis, dėmesinga mūsų universiteto gyvenimo metraštininkė.

Anglų patarlė sako, jog geras priekalas kūjo nebijo. Šie žodžiai tinka „Inžinerijai“ – tiksliai apibūdinantys jos kasdienos veiklą.

Sveikindami „Inžineriją“ tūkstantojo numerio išleidimo proga, linkime jai ir toliau likti visų laukiamu nuoširdžiu, turiningu pašnekovu. Didelės kūrybinės sėkmės!“ [6.4, p. 1].

Prisiminimų žiupsnelį jubiliejiniam numeriui pateikė doc. A. Lubys. Be kita ko, jis rašė:

„Keitėsi „Inžinerijos“ vyriausieji redaktoriai. Su viena iš jų man teko ilgiau bendradarbiauti. Tai buvo filosofijos daktarė, docentė Halina Kobeckaitė – aukštos kultūros, didelės erudicijos, gilaus strateginio mąstymo asmenybė. 10 metų iki M. Gorbačiovo „perestroikos“ su ja bei kitais bendraminčiais pradėjome pertvarką VISI, sprendėme savaitraščio „Inžinerija“, taip pat psichologinio klimato, tarpusavio santykių, bendravimo gerinimo ir kitas problemas.

Skaičiau „Inžineriją“ nuo jos pirmojo iki dabar – tūkstantojo – numerio. Gyvendamas Afrikoje, Prancūzijoje, Rusijoje ir kitur rašiau apie vadybą, Paryžių, Prancūzijos ekonomiką, kultūrą, mokslą ir švietimą. Šiuos straipsnius ir dabar galima rasti laikraščio komplektuose“ [6.5, p. 4].

Pačioje balandžio pabaigoje į tarptautinę konferenciją „Verslas ir vadyba '97“, kurią surengė Vilniaus Gedimino technikos universitetas, susirinko mokslininkai iš Vokie-

tijos, Čekijos, Lenkijos, kitų šalių. Ir ne tik mokslininkai. Šįkart aktualios temos suvedė draugėn ir firmų atstovus, praktikus. Buvo aptariamasi ne tik verslo ir vadybos problemos Lietuvoje, ekonominės reformos ir rinkos raida, bet ir verslo kultūros klausimai, inovacijų plėtojimo Rytų ir Vidurio Europos šalyse tyrimų kryptys.

Konferencijoje perskaityta apie 70 pranešimų.

Vasaros pradžioje Aukštadvario bazėje vyko 2-osios kaimiškosios septynkovės varžybos, kuriose dalyvavo ir Lietuvos Respublikos Prezidentas Algirdas Brazauskas. Prezidentas išbandė jėgas mesdamas kūjį, diską, ietį, stūmė rutulį bei jį metė per galvą, per šoną, iš apačios. Nors aukštos vietos neužėmė, prezidentas sakė nesigailįs, kad dalyvavo varžybose.

1997 metais VGTU baigė 1034 žmonės. 640 absolventų gavo bakalauro diplomą, 72 – inžinieriaus. Dienines studijas baigė 669, vakarines – 5 ir neakivaizdines – 38. Tais metais pirmąsias bakalauro laidas išleido Fundamentinių mokslų ir Verslo vadybos fakultetai.

Iteiktas 500-asis magistro diplomai

LR Vyriausybės Ministras Pirmininkas Gediminas Vagnorius, universiteto rektorius Edmundas Zavadskas 500-ąjį magistro diplomą įteikė Metalinių ir medinių konstrukcijų katedros absolventui Dariui Narmontui, kuris baigiamajam darbui panaudojo Boisbuchet (Prancūzija) studentiškos bazės statybos praktikoje įgytas žinias, sukaupę patirtį apie metalinių dygliuotų plokštelių pritaikymą statybose.

Rugpjūtį skaudi žinia pasiekė VGTU. Tragiškai žuvo Lietuvos mokslų akademijos viceprezidentas, Technikos mokslų skyriaus pirmininkas, akademikas, habilituotas daktaras, profesorius, VGTU Garbės daktaras Algirdas Žukauskas.

1997 metais studijuoti į VGTU pirmąjį kursą buvo priimti 1 542 jaunuoliai, kurie tapo studentais ir 371 – klausytojais.

1997–1998 mokslo metų atidarymas įvyko sostinės Šv. Kazimiero bažnyčioje.

Vyskupas Jonas Boruta pašventino VGTU vėliavą, „Gabijos“ choras su gera nuotaika giedojo Šv. Mišiose. Vyskupas sakė:

„Visuomenės pesimizmas mažai pagrįstas. Mes tikrai turime labai gražaus jaunimo,

Šv. Kazimiero bažnyčioje gieda „Gabija“
(vad. R. Viskantaitė)

žinančio, kas yra atsakomybė, ir žiūrinčio į mokslą daug rimčiau, negu prieš keletą metų ar sovietmečiu, kai studentai sėdėdavo aukštosiose mokyklose, norėdami tik laiką prastumti“ [6.5, p. 1].

Vyskupą J. Borutą papildė rektorius E. K. Zavadskas:

„Gyvenimas parodė, kad mūsų studentai nelieta nuo kasdienos įvykių, politinių aktualijų. Kiekvieno dėstytojo pareiga – mokyti akademinį jaunimą visa tai kritiškai apmąstyti, daryti savas išvadas. Ir tai vyksta savaime. Gilios ir objektyviai perteikiamos dėstomo dalyko žinios stiprina, plečia studento požiūrį į gyvenimą, ugdo kritišką loginį mąstymą“ [6.6, p. 1].

Rugsėjo mėnesį VGTU ėmė leisti jau šeštąjį mokslo tarptautinį žurnalą – „Nekilnojamojo turto vertinimas ir investicijos“, spausdinamą anglų kalba.

Naujasis žurnalas pradėtas leisti neatsitiktinai. Tokio leidinio pageidavo pavasarį vykusios tarptautinės konferencijos dalyviai, kurie aptarė nekilnojamojo turto vertinimo ir investicijų rinkos sąlygomis klausimus. Vilniaus Gedimino technikos universitetas ne tik išgirdo pageidavimą, bet ir ėmėsi iniciatyvos, kad mokslininkai, praktikai gautų leidinį, kuris gvildentų nūdienai itin svarbius ir reikšmingus klausimus.

Žurnalo redaktoriai – VGTU rektorius, habil. dr. prof. E. K. Zavadskas, Napiero (Didžioji Britanija) universiteto prof. Brianas

Sloanas bei vilnietis mokslininkas dr. A. Kaklauskas. Be šių mokslininkų, redakcinei tarnybai priklauso Australijos, Baltarusijos, Bulgarijos, Estijos, JAV, Jugoslavijos, Kroatijos, Latvijos, Lenkijos, Rusijos, Ukrainos, Vengrijos, Vokietijos aukštųjų mokyklų, mokslo institucijų bei keturi VGTU mokslininkai.

1997 m. rugsėjo 25 d. Vilniaus Gedimino technikos universiteto tarybos posėdyje priimtas nutarimas – švenčiant Architektūros katedros 75-metį ir pažymint joje dirbusio įžymaus architekto Vytauto Landsbergio-Žemkalnio nuopelnus Lietuvai, universiteto 05 auditoriją pavadinti architekto Vytauto Landsbergio-Žemkalnio vardu.

Auditoriją puošia šio ir architektūrai, ir pedagogikai, ir žmonėms nusipelnusio profesionalo portretas, jo projektuotų pastatų brėžiniai, nuotraukos, pasakojančios apie jo gyvenimą ir kasdienos veiklą.

Iškilmėse dalyvavo bei kartu su E. K. Zavadsku atidengė vardinės auditorijos iškabą LR Seimo pirmininkas prof. Vytautas Landsbergis, šio žymaus architekto sūnus. Susirinkusiems jis šiltai, nuoširdžiai papasakojo apie savo tėvą, jo gyvenimą, pažiūras, architektūrinę ir pedagoginę veiklą. Pateikiame jo kalbos išangą:

„Mieli kolegos, man labai džiugu pasveikinti Architektūros katedrą su sukaktimi. Aš įrašiau porą žodžių į Jūsų storą knygą ir, kaip tyčia, taip ir pasirašiau – architekto sūnus Vytautas Landsbergis. Išties dėkingas esu, kad

V. Landsbergis-Žemkalnis
Dail. J. Grigorovičius

atidaroma mano tėvo vardo auditorija. Tegut tas vardas, ši iškaba, visiems, kurie eis koridoriumi, ir kurie ten dirbs, primena tą žmogų, architektą, patriotą, kurio darbai turbūt tikrai gali būti pamokantys jauniems būsimeis Lietuvos architektams“ [6.7, p.1].

Apie savitos lietuviškos architektūros mokyklos gimimą, jos kelią bei architektus, dirbusius Architektūros katedroje, pranešimą perskaitė VGTU Architektūros katedros vedėjas doc. Leonidas Ziberkas.

1997 m. spalio 30 d. VGTU centrinėje auditorijoje inauguruos Vilniaus Gedimino technikos universiteto Garbės daktaru Lietuvos Respublikos Ministras Pirmininkas Gediminas Vagnorius. Vilniaus Gedimino technikos universiteto taryba, pripažindama Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko dr. Gedimino Vagnoriaus nuopelnus ekonomikos mokslui ir šalies mokslo plėtrai, 1997 m. liepos 1 d. suteikė jam VGTU Garbės daktaro vardą. Jis – dvyliktasis universiteto Garbės daktaras, tačiau vienintelis, baigęs šią aukštąją mokyklą, čia pradėjęs savo mokslinę biografiją.

Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui dr. G. Vagnoriui įteiktas Garbės daktaro

diplomas. VGTU tarybos pirmininkas prof. habil. dr. L. Saulis ir rektorius prof. habil. dr. E. K. Zavadskas apgaubė jį iškilminga toga bei įteikė medalį už nuopelnus Vilniaus Gedimino technikos universitetui.

Garbės daktaras savo inauguracinėje kalboje sakė:

„Leiskite nuoširdžiai padėkoti už suteiktą garbingą vardą. Nejaučiu, jog būčiau jį užsitarnavęs. Tokio Jūsų įvertinimo negalėčiau sieti su tiesiogine mokslinė veikla, kuri nutrūko 1990 metais, ar tik su savo asmeniu, nes šalies pertvarkymo darbuose aktyviai dirbo dešimtys ir šimtai specialistų. Man ypač malonu, jog valstybės atkūrimo reikalams sukurtoms vyriausybiniams darbo grupėms vadovavo ir Vilniaus Gedimino technikos universiteto dėstytojai ir auklėtiniai, jog visuomeninės santvarkos permainoms mūsų VISI (taip jis anksčiau vadinamas) buvo pasirengęs ne blogiau už kitas aukštąsias mokyklas. Labai norėtusi už visa tai padėkoti atskirai kiekvienam iš Jūsų.

Šį garbingą vardą galėčiau priimti ne kaip kokios nors veiklos pripažinimo ženklą, bet tik kaip Jūsų man duodamą papildomą įpareigojimą ateičiai – visas kuklias žinias ir likusias energijos išteklius pagal išgales panaudoti prasmingiems bendriems darbams arba kaip draugišką perspėjimą pernelyg ilgai neužsibūti valstybės tarnybose“ [6.8, p. 3].

Dešinėje:
G. Vagnoriaus inauguracijos momentai

A. Gustaitis
Dail. J. Grigorovičius

Aviacijos institutui – Antano Gustaičio vardas

1997 m. lapkričio 13 d. Vilniaus Gedimino technikos universiteto taryba, pažymit didelius brigados generolo, aviacijos konstruktoriaus ir lakūno Antano Gustaičio nuopelnus Lietuvos aviacijai, A. Gustaičio 100-ųjų gimimo metinių proga nutarė suteikti VGTU Aviacijos institutui Antano

Gustaičio vardą ir toliau vadinti jį Antano Gustaičio aviacijos institutu.

Gruodžio 10 d. VGTU centrinėje auditorijoje (03) įvyko susitikimas su Lietuvos Respublikos Seimo pirmininku, kandidatu į Lietuvos Respublikos Prezidentus Vytautu Landsbergiu.

VG TU statybos mokslų muziejuje buvo atidaryta paroda „Architektas, inžinierius Vytautas Landsbergis-Žemkalnis ir jo darbų konstruktoriai“ bei pristatyta Algimanto Nako to paties pavadinimo knyga.

1997 metams baigiantis Verslo vadybos fakulteto dekanas R. Ginevičius „Inžinerijoje“ rašė, kad Tarptautinis studijų kokybės vertinimo centras gerai įvertino fakulteto studijų programas, o kai kuriuos jų komponentus pavadino pavyzdiniais.

Vilniaus Gedimino technikos universiteto ženklas 1997 m. buvo įregistruotas LR valstybiniame patentų biure ir išduotas ženklo liudijimas Nr. 24178. Tai reiškia, kad šį ženklą saugo Lietuvos Respublikos prekių ir paslaugų ženklų įstatymas, kad VG TU ženklas yra įrašytas į Lietuvos Respublikos prekių ir paslaugų ženklų registrą. Šį ženklą-herbą sukūrė dailininkė Irena Vabalienė.

Gruodžio 31 d. po sunkios ligos mirė daug metų dirbęs VG TU (VISI) Matematikos katedros vedėju profesorius Vytautas Liutikas. 1992–1996 m. jis buvo Lietuvos Respublikos Seimo nariu. Prezidentas A. Brazauskas apie V. Liutiką sakė: „*Savo gyvenimą paskyręs jaunosios kartos ugdymui, V. Liutikas pasiliks visų atmintyje kaip vienas iš švietimo pertvarkos iniciatorių, turintis aktyvią poziciją visuomeniniame-politiniame gyvenime*“.

Sutinkant Naujuosius 1998 m. VG TU pasveikino Lietuvos Respublikos Prezidentas

V. Liutikas prisiekia LR Seime

Algirdas Brazauskas, Lietuvos Respublikos Ministras Pirmininkas Gediminas Vagnorius ir kt. G. Vagnorius kvietė nepagailėti pastangų, kad 1998-ieji – jubiliejiniai Lietuvos valstybės metai – būtų sėkmingi visiems tėvynainiams.

1998 m. sausio 3 dieną, baigdamas aštuoniasdešimt trečiuosius metus, po ilgos sunkios ligos mirė VG TU profesorius, habilituotas daktaras, ilgametis Urbanistikos katedros vedėjas Kazys Šešelgis.

VG TU neteko šviesaus, garbingo Žmogaus, Lietuvos architektūros patriarcho, sukūrusio plačiai išgarsėjusią teritorijų planavimo, urbanistikos mokyklą, išauginusio ištisą plejadą mokslininkų – daktarų ir habilituotų daktarų.

Pirmoje sausio pusėje VG TU pirmasis prorektorius doc. Algirdas Valiulis Baltijos valstybių (Lietuvos, Latvijos, Estijos) ir Švedijos technikos universitetų (Lundo, Linčopingo, Stokholmo) strateginio konsorciumo BALTEC steigiamojo komiteto pirmasis susitikimas.

Atvirų durų dienos metu kalba rektorius E. K. Zavadskas

A. Šeštakauskas
VGTU Garbės narys

A. Žukauskas
VGTU Garbės daktaras

Ketinimų protokolą įkurti šį konsorciumą minėtų institucijų pasirašytas 1997 m. gegužę Kaune. Šio konsorciumo įkūrimo tikslas – plėtoti technikos universitetų bendradarbiavimą universitetų vadybos ir infrastruktūros vystymo, tarpuniversitetinių tinklų kūrimo, studentų, akademinio ir administracinio mokymo kokybės gerinimo, bendrų orientuotų problemų tyrimų plėtos, konferencijų ir seminarų rengimo srityse.

Tolimesnėje perspektyvoje šis bendradarbiavimas turėjo išsivystyti į virtualų „Baltijos technologijos ir gamtos mokslų universitetą“, jungiantį šalių apie Baltijos jūrą technikos universitetus.

Vasario mėnesį VGTU Garbės nario vardai buvo suteikti monsinjorui Kazimierui Vasiliauskui ir Lietuvos statybininkų asociacijos prezidentui Adakrui Šeštakauskui. VGTU taryboje buvo sakoma, kad monsinjoras Kazimieras Vasiliauskas jau penkerius metus gražiai, turiningai bičiuliaujasi su mūsų universitetu. Jis dalyvavo daugelyje mūsų renginių, pašventino pirmąją mūsų vėliavą, Sausio 13-osios didvyrio Rolando Jankausko memorialinę lentą. Jo nepaprastos šilumos ir geranoriškumo kupinus žodžius girdėjome organizuojant judėjimą „Pagražinkime Lietuvą“ bei atidarant akademiko Algirdo Žukausko vardo Šilumos mainų mokomąją laboratoriją.

Lietuvos statybininkų asociacijos prezidentas Adakras Šeštakauskas nuolat dalyvauja mūsų renginiuose, padeda spręsti studentų praktikų organizacinius klausimus, remia mūsų reprezentacinę leidybą.

Rektorius E. K. Zavadskas – dar vienai kadencijai

1998 m. vasarį baigėsi prof. E. K. Zavadsko rektoriavimo kadencija. VGTU senatas surengė naujus rektoriaus rinkimus vasario 24 d. Kandidatais į rektoriaus postą užsiregistravo trys asmenys: jau ėjęs rektoriaus pareigas Lietuvos mokslų akademijos narys korespondentas prof. habil. dr. Edmundas Kazimieras Zavadskas, akademikas prof. habil. dr. Antanas Kudzyis ir dr. doc. Rimantas Čechavičius.

Visų trijų kandidatų rinkiminės programos turėjo esminių skirtumų tiek turinio, tiek apimties atžvilgiu.

E. K. Zavadskas savo programoje suformulavo technikos universiteto misiją, uni-

versiteto tarybos ir rektoriaus uždavinius, pagrindinius rektoriaus veiklos tikslus. Jis numatė stiprinti universiteto bendruomenę, remdamasis demokratijos ir humanizmo idėjomis.

A. Kudzyis ketino tvirtai laikytis principo, kad būtų viena nuo kitos atskirtos universiteto ir vykdomosios institucijos bei pripažinti, kad pagrindinė valdžia universitete svarbos tvarka priklauso visuotiniam mokslininkų susirinkimui, universiteto tarybai ir fakultetų taryboms.

R. Čechavičius teigė, kad „universitete ypač svarbu puoselėti žmogaus laisvę, gerbti jo orumą, skatinti iniciatyvą <...>. Universitete

Viršuje dešinėje –
Monsinjoras K. Vasiliauskas
VGTU Garbės narys

būtina nuomonių įvairovė, tolerancija ir pagarba kitokiai minčiai. Universitetas turi būti demokratijos židiniu: jo rektorius, dekanai turi būti renkami visuotiniuose susirinkimuose, kuriuose balso teisę turi turėti ne tik mokslininkai, bet ir pedagogų bei studentų atstovai“.

Taryba neižvelgė A. Kudzio ir R. Čechavičiaus programose naujumo ar originalumo. Rektorius E. K. Zavadskas praktinė 8 metų vadovavimo universitetui veikla įrodė jo didelę potencialą dar ketveriems metams. Tarybos slapto balsavimo rezultatai buvo įtikinami: už E. K. Zavadską – 40 balsų, už A. Kudzį – 3 balsai, už R. Čechavičių – 0 balsų.

Prieš keletą savaičių vykusiam Tarybos posėdyje rektorius E. K. Zavadskas pateikė paskutinių kadencijos metų ataskaitą, kurioje pabrėžė, kad pirminėje programoje numatyta ir vienbalsiai priimta universiteto strategija praktikoje tik išplėtė, o ne pakeitė pagrindinius tikslus. Tai – studentų skaičiaus didinimas, daugiapakopės studijų sistemos įtvirtinimas, studijų sistemos ir programų tobulinimas, humanizavimas, fundamentinių pagrindų išplėtimas, tarptautinės patirties taikymas ir bendradarbiavimo plėtimas, naujų studijų programų įvedimas, įvertinant šalies poreikius aktualiems moksliniams tyrimams plėtoti – pastangos siekti atviro Vilniaus technikos universiteto.

Švietimo ir mokslo ministerijoje buvo užregistruotos 41 pirmosios studijų pakopos programa (specialybės, neįskaitant specializacijų) ir 61 specializacija, 35 magistrantūros programos ir 33 specializuotų profesinių studijų programos.

1990 m. reformos pradžioje buvo 19 programų, 1991 m. – tik 6, 1992 m. – tik 7. Paskui, siekiant kuo geriau patenkinti šalies poreikius, programų sparčiai daugėjo.

1997 m. buvo turimos 78 magistrantūros studijų ir 51 specializuotų profesinių studijų programos (specializacija). VGTU rengė humanitarinių (architektūra), socialinių, matematikos, gamtos ir plataus spektro technikos mokslų visų studijų pakopų specialistus.

Kasmet didėjo mokslo tiriamųjų darbų ir paslaugų apimtys: per ketverius metus jos išaugo beveik keturis kartus. VGTU mokslininkai įsitraukė ir sėkmingai dirbo įvairiose tarptautinėse programose, pateikė konkrečių siūlymų porai tarptautinių programų projektų. Buvo surengta 10 tarptautinių konferencijų, 1 tarptautinis seminaras, 1 tarptautinis kolokviumas, 10 respublikinių mokslinių

*Rektorius E. K. Zavadskas
išrinktas naujai kadencijai*

konferencijų ir 1 respublikinis seminaras. Daugėjo dvišalių tarptautinių bendradarbiavimo sutarčių, išsiplėtė jų geografija.

Ir visi kiti Vilniaus Gedimino technikos universiteto veiklos rodikliai rodė pažangą, novatoriškumą. Visa tai ir nulėmė praktiškai vieningą VGTU tarybos narių pasirinkimą rektoriumi dar vienai kadencijai išrinkti prof. E. K. Zavadską.

Gerbiami nusipelnę tautai ir technikai

Rektorius novatoriškumui galima priskirti ir jo entuziastingą norą pagerbti Lietuvos technikos pažangai, lietuvių tautai daug nusipelnusias asmenybes.

Vasario 12 d., minint Lietuvos valstybės atkūrimo dienos aštuoniasdešimtmetį, į VGTU atvyko visų labai mėgiamas ir gerbiamas monsinjoras Kazimieras Vasiliauskas, Lietuvos Respublikos Seimo pirmininko pavaduotojas Arvydas Vidžiūnas, socialinės apsaugos ir darbo ministrė Irena Degutienė, viceministras Rimantas Karvelis, Lietuvos Respublikos Prezidento patarėjas Arvydas Matulionis. Renginyje Vasario 16-osios 80-mečio proga pranešimą perskaitė A. Vidžiūnas. VGTU tarybos pirmininkas prof. Leonas Saulis perskaitė 1998 m. vasario 5 d. Tarybos nutarimą, kuriuo monsinjorui Kazimierui Vasiliauskui

E. K. Zavadskas ir K. Vasiliauskas

už nuopelnus VGTU buvo suteiktas šio universiteto Garbės nario vardas. Monsinjoras K. Vasiliauskas, nuoširdžiai padėkojęs, pasakojo, kaip jam teko švęsti Vasario 16-ąją lageryje, kaip giedodavo Lietuvos himną, kvietė mylėti tiesą, grožį ir gėrį, linkėjo visiems vienybės. Renginio metu buvo atidaryta vieno didžiausių kovotojų už tautinį atgimimą, už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę, žymaus geležinkelio ir tiltų statytojo, kelių inžinieriaus Petro Vileišio auditorija. Kalbėjęs apie P. Vileišį A. Nakas pabrėžė, kad Petras Vileišis nenuilstamai žadino tautinį atgimimą, savo lėšomis lietuviškos spaudos draudimo laikais lietuvių kalba išleido apie šimtą įvairaus turinio knygelių, leido pirmąjį lietuvišką dienraštį „Vilniaus žinios“, rėmė lietuvių kultūrinius renginius, siekė lietuvinti Vilnių, materialiai rėmė žymius atgimimo veikėjus, tokius kaip Joną Basanavičių, Antaną Smetoną ir kt.

P. Vileišio auditoriją pašventino Monsinjoras K. Vasiliauskas, rektorius E. K. Zavadskas ir Tarybos pirmininkas L. Saulis atidengė auditorijos iškabą. Auditorijoje kabo dailininko J. Grigorovičiaus nutapytas portretas, įrengta inžinieriaus darbų ekspozicija.

Rektoriui E. K. Zavadskui palaikant ar paties iniciatyva VGTU dabar yra daug šaliai nusipelnusių žmonių vardais pavadintų auditorijų ar laboratorijų. Tai yra puikiausia

patriotizmą ugdanti priemonė. Ji studentams žadina norą domėtis savo krašto praeitimi, savosios tautos laimėjimais. Antraip, anot B. Railos, „*Jis mokės tik žavėtis ir girtis svetimais blizgučiais ir savo tautai bus tuščias pasipūtėlis ar visai ją nutrūks. Iš tokio mūsų tauta mažai teturės naudos, ypač jos sunkiais laikais...*“ [6.9, p. 419].

Gražią iniciatyvą parodė Statybos fakultetas. Viena VGTU antro kurso grupė kai kurias disciplinas (modulius) pradėjo studijuoti prancūzų kalba. Studijų prancūzų kalba tikslas – gana gerai išmokti prancūzų, ypač techninę, kalbą, vyresniuose kursuose dalyvauti tarptautinėse studijų programose TEMPUS, SOCRATES, LEONARDO, vėliau tęsti studijas Prancūzijos ar Belgijos universitetuose – planuojamos semestro trukmės studijos užsienyje, geriau pasirengti darbui Lietuvoje steigiamose bendrose su prancūzais įmonėse.

Viršuje dešinėje –
P. Vileišio auditorijos atidarymas
Vasario 16-ąją

Kovo 11-osios minėjimas

*G. Žemkalnis įteikia stipendiją
R. Vaineikytei*

Minėjimo metu

*Svečiai aplankė VGTU
Statybos mokslų muziejų*

Buvo ir daugiau gražių studentų laimėjimų. Šauniai pasirodė VGTU lengvaatlečiai Lietuvos lengvosios atletikos uždarų patalpų čempionate. Verslo vadybos fakulteto antrakursė Dalia Leonavičiūtė tapo šuolių į aukštį čempione, AGAI antrakursis Mindaugas Staleriūnas laimėjo 800 m bėgimo bronzos medalį.

Išpūdingas buvo Vilniaus Gedimino technikos universitete Kovo 11-osios – Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dienos minėjimas. Jame dalyvavo Lietuvos Respublikos Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis, švietimo ir mokslo ministras Zigmas Zinkevičius, Pasaulio lietuvių bendruomenės atstovas Seime Gabrielius Landsbergis, žymūs Lietuvos architektai Leonardas Vaitytis, Algimantas Nasvytis ir kt.

Tą dieną profesoriui Vytautui Landsbergiui ir Lietuvos statybininkų asociacijos prezidentui Adakrui Šeštakauskui buvo įteiktos VGTU Garbės nario regalijos. Medalium „Už nuopelnus Vilniaus Gedimino technikos universitetui“ buvo apdovanotas tos pačios asociacijos generalinis direktorius Jonas Jakimavičius.

Ižytaus Lietuvos architekto Vytauto Landsbergio-Žemkalnio vaikų kartu su Lietuvos architektų sąjunga įsteigta Vytauto Landsbergio-Žemkalnio fondo stipendija buvo paskirta VGTU magistrantei Rusnai Vaineikytei už darbą „Rekreacinis kompleksas Šventojoje“ (vadovas prof. V. Dičius). Ji ir buvo įteikta renginio metu.

Mokslo premija elektronikams

Kovo mėnesį buvo dar vienas labai malonus universitetui įvykis. 1997 metų Lietuvos mokslo premija buvo įteikta šešiems VGTU Elektronikos fakulteto mokslininkams už darbą „Plačiajuosčiai elektroniniai įtaisai informacijos apdorojimo sistemoms (teorija, modeliavimas ir taikymas)“. Šio darbų ciklo autoriai – Z. Vainoris, R. Kirvaitis, S. Štaras, J. Stankūnas, R. Martavičius, J. Skudutis.

Ivyko VGTU vadovybės permainų. Mokslo prorektoriumi buvo patvirtintas prof. habil. dr. Rimantas Kačianauskas, studijų prorektoriumi – doc. dr. Alfonsas Daniū-

nas, infrastruktūros ir užsienio ryšių prorektoriumi – doc. habil. dr. Algirdas Valiulis, administracijos prorektoriumi – doc. dr. Arūnas Komka.

1998 m. balandį išleista „Inžinerija“, skirta abiturientams. Joje rektorius prof. E. K. Zavadskas šiltai kreipėsi į abiturientus, atskleidamas inžinieriaus profesijos žavesį, pristatydamas didelę VGTU rengiamų specialybių ir specializacijų gamą. Rektorius, baigdamas straipsnį, rašė: „*Pasirinkęs vieną iš mūsų universiteto siūlomų studijų programų (specialybę), Tu, mielas abituriente, gerai pasiringsi savarankiškam gyvenimui. Neabejoju, kad gavus inžinieriaus ar kitą mūsų universiteto išduodamą diplomą, tavo gyvenimas taps įdomus ir turiningas. Visa kasdienė veikla bus naudinga mūsų tautai, valstybei*“ [6.10, p. 2].

Gegužės 28 d. VGTU įvyko iškilmingas susirinkimas, kuriame buvo paminėtas Lietuvos Sąjūdžio įkūrimo dešimtmetis. Susirinkime dalyvavo LRS pirmininkas Vytautas Landsbergis

„*Tikėti ateitimi – jaunų žmonių jausmas. O Sąjūdis, visi jo dalyviai tikėjo ateitimi, todėl mus visus užliejo jaunystės banga, nepaisant kiek kam tada buvo metų*“, – akcentavo Seimo pirmininkas.

Rektoratas ir Taryba aktyviausius universiteto sąjūdiečius – profesorius A. Čižą, R. Dineiką, E. K. Zavadską, docentus, asistentus L. Furmonavičių, V. Būdą, K. Valašimą, A. Čiučelį, S. Glebų, B. Užpolevičių, V. Jasulaitį, Z. Pocių, J. Srėbalių, A. Kaminską, J. Lekevičių, K. Vislavičių apdovanojo knygomis, kuriose jų autorius V. Landsbergis noriai pasirašė.

Iškilmingas susirinkimas, skirtas Sąjūdžio dešimtmečiui paminėti, baigėsi vieno iš aktyviausių šio visuomeninio judėjimo dalyvių, Kovo 11-osios Nepriklausomybės Akto signataro prof. Kazimiero Antanavičiaus atminimo lentos atidengimu. Velionio gyvenimą ir veiklą apibūdino doc. R. Ginevičius.

Iškilmingame susirinkime taip pat dalyvavo Seimo kancleris Jurgis Razma. Kartu su visais dainavo ir „Gabijos“ choristai [6.11, p. 2].

Gegužės pabaigoje Aukštadvaryje vyko tradicinės lengvaatlečių varžybos. Rungtyniavo Lietuvos metikų veteranai VGTU rektoriaus taurei laimėti. Tarp dalyvių buvo daug sporto veteranų – buvusių čempionų ir rekordininkų. Tik kaip svečias šį kartą dalyvavo Prezidentas Algirdas Brazauskas, dažnas šių varžybų dalyvis.

1997 m. mokslo premijų laureatai su premjeru G. Vagnoriumi ir LMA prezidentu B. Juodka.

VGTU atstovai:

1-oje eilėje (iš kairės): J. Stankūnas (1), R. Martavičius (2), R. Kirvaitis (3), J. Skudutis (5);

2-oje eilėje: Z. Vainoris (7), S. Štaras (9)

1998 metų Lietuvos studentų krepšinio lygos čempionate VGTU komanda laimėjo bronzos medalius. VGTU pralenkė tik LKKI ir VU rinktinės.

1998 m. Vilniaus Gedimino technikos universiteto pagrindines studijas baigė 825 žmonės, antros pakopos studijas – 358 žmonės, o iš viso 1 183 jaunuoliai ir merginos. Daugiausia absolventų parengė Verslo vadybos fakultetas – 246. Aplinkos inžinerijos fakultetą baigė 211, Statybos – 193, Transporto inžinerijos – 135, kitus – 60–90 žmonių.

Vasarą, vykdant priėmimą į pirmąjį kursą, studentais tapo 2921 žmogus.

V. Landsbergis
Švenčiant Sąjūdžio 10-metį VGTU

Rugpjūčio 12–18 dienomis VGTU vyko 7-oji Vilniaus tikimybių teorijos ir matematinės statistikos konferencija. Šį kartą ji buvo

Sąjūdžio 10-mečio minėjimas

surengta kartu su 22-uoju Europos statistikų kongresu. Konferencija sulaukė apie 400 dalyvių. Be lietuvių, sulaukta matematikų iš 37 šalių. Gausiausios delegacijos buvo Rusijos, JAV, Vokietijos, Didžiosios Britanijos, Prancūzijos. Po vieną dalyvį atvyko iš Kipro, Mongolijos, Kuveito.

Tarptautinę matematikų konferenciją savo apsilankymu pagerbė Lietuvos Respublikos Prezidentas Valdas Adamkus.

Konferencijos prezidiumas

*V. Adamkus sveikina įžymybę –
J. Kubilių*

*Viršuje dešinėje –
Matematikų sveikina
J. E. LR Prezidentas V. Adamkus*

Dalis Konferencijos ekspozicijos

Konferencijos sumanytojas ir organizatorius V. Statulevičius

Konferencijos metu

Rugsėjo 1-ąją vykusioje pirmakursių imatrikuliacijos šventėje dalyvavo Vilniaus miesto meras Rolandas Paksas. Buvo pasidžiaugta, kad 1 427 jaunuoliai ir merginos tapo VGTU studentais, o 361 – klausytojais. Dar 193 priimti į neakivaizdinį skyrių. Rektorius E. K. Zavadskas linkėjo studentams užsispyrimo, ištvermės, darbštumo įveikiant vis naujas pakopas, siekiant savo galutinio tikslo – įgyti pasirinktą profesiją ir specialybę. Jis priminė, kad laukia įtemptas ir įdomus darbas, kad reikia studijuoti, o ne studentauti, kvietė rasti laiko ir koncertams, spektakliams, domėtis menu ir sportu. Tą dieną pasidžiaugta ir Vilniaus Gedimino technikos universiteto pradėto leisti publicistinio žurnalo „Gedimino

Pirmasis „Gedimino universiteto“ numeris

Viršuje dešinėje –
„Gedimino universiteto“
redkollegija su rektoriumi

universitetas“ pirmuoju numeriu. Prisimintose ir vasaros netektys: mirė profesorius Daurantas Maciulevičius bei docentas Alvydas Šniukšta.

1998 m. spalio 1 d. VGTU studijavo: Aplinkos inžinerijos fakultete – 683, Fundamentinių mokslų fakultete – 508, mechanikos fakultete – 1 036, Statybos fakultete 1 611, Transporto inžinerijos fakultete – 1 068, Verslo vadybos fakultete – 1 208, Antano Gustaičio aviacijos institute – 355 ir Tarptautinių studijų centre – 76 žmonės. Iš viso VGTU turėjo 8 256 studentus.

VGTU buvo vyriškas universitetas: vyrų buvo 62,4 %, merginų – 37,6 %.

Pagal tautybes pasiskirstymas buvo toks: lietuviai sudarė 83,6 %, rusų buvo 8 %, lenkų – 5,3 % ir 3,2 % – kitų tautybių.

Studijų programos daugiausia buvo technologijos mokslų – 88. Trys studijų programos buvo humanitarinių, 13 – socialinių ir 5 – fizinių mokslų. Technologijos mokslus studijavo 5 703 asmenys, humanitarinius – 321, socialinius – 1 784 ir fizinius – 448.

VGTU pagrindinėse studijose studijavo daugiausia vilniečiai ir Vilniaus apskrities gyventojai – 54,5 %, iš Alytaus apskrities – 8,4 %, Panevėžio apskrities 7,5 %, Utenos apskrities – 7,4 %. Kitų apskričių 1,3–6%.

Sprendžiant susikaupusias problemas

Daug problemų susikaupė VGTU Antano Gustaičio aviacijos institute. Nepaisant ypač didelių direktoriaus prof. Jono Stankūno pastangų, rektoriaus E. K. Zavadsko, palaikančio institutą, dėmesio, nebuvo sprendžiamas instituto normalaus finansavimo klausimas. Problema buvo apsarstyta VGTU taryboje ir priimtas istorinės vertės pareiškimas, kuriame sakoma:

„Aviacija yra Lietuvos tautinės savimovės simbolis, lietuvių nacionalinio orumo ir

tautinio patriotizmo šaltinis. Lietuvoje ji turi galias tradicijas, kurių šaknys yra dar 1650 m. dienos šviesą išvydusiame Kazimiero Semeševičiaus mokslo veikale „Didysis artilerijos menas“, vienu pirmųjų pasaulyje iškėlusiam daugiapakopės raketos skrydžio idėją. Žymių Lietuvos aviacijos konstruktorių ir didvyriškų lakūnų dėka aviacija mūsų šalyje yra labai populiari. Mes vieninteliai tarp Baltijos valstybių išsaugojome nacionalinę aviacijos kompaniją ir pirmieji suformavome karines oro pajėgas. Ver-

tinant patogią Lietuvos geografinę padėtį, nacionalinė aviacija turi perspektyvą tapti pajėgia Lietuvos transporto sistemos sudėtine dalimi, sukurti apie save aviacijai talkinančių verslų industriją su daugybe kvalifikuoto darbo vietų. Lietuvoje perspektyvūs ir lengvųjų skraidymo aparatų konstravimas bei gamyba. Aviacijos plėtrai reikalingi aukštos kvalifikacijos aviacijos specialistai

Vertinant krašto poreikius ir konkrečius Lietuvos Vyriausybės užsakymus 1993 m. Vilniaus technikos universitete įkurtas Aviacijos institutas. Jame rengiami orlaivių pilotavimo, skrydžių valdymo, aviacinės mechanikos, aviacinės elektronikos, aviacinių elektros įrenginių ir oro vežimų vadybos specialistai Lietuvos civilinei ir karo aviacijai. Per labai trumpą laiką, panaudojus Vilniaus Gedimino technikos universiteto, Lietuvos karo akademijos ir aviacijos įmonių pajėgumus, suformuotas pedagoginis kolektyvas ir minimali mokomoji bazė. Už valstybės ilgalaikėms investicijoms skirtus 2 milijonus litų įrengta kompiuterinių treniruoklių klasė, nupirkti 9 mokomieji lėktuvai. Aviakompanijai „Lietuvos avialinijos“ ir LR civilinės aviacijos direkcijai padedant, naudoti gauti pastatai ir mokomieji orlaivių pilotavimo bei skrydžių valdymo treniruokliai.

Aviacijos institutas jau išleido penkias aviacinės mechanikos bakalaurų, po dvi orlaivių pilotavimo ir skrydžių valdymo inžinierių, dvi diplomuotų inžinierių lakūnų, dvi diplomuotų inžinierių skrydžių vadovų, tris aviacinės mechanikos, vieną aviacinės elektronikos ir keturias oro vežimų vadybos diplomuotų inžinierių laidas. Institute jau rengiami mokslo magistrai ir daktarai. Kasmet organizuojamos tarptautinės mokslinės konferencijos.

Specialistai rengiami turint konkrečius Susisiekimo ir Krašto apsaugos ministerijų užsakymus. VGTU Antano Gustaičio aviacijos institute parengti specialistai dirba aviakompanijoje „Lietuvos avialinijos“, Karinėse oro pajėgose, Vidaus reikalų ministerijos aviacijos padalinyje ir bendrojoje aviacijoje <...>

VGTU Antano Gustaičio aviacijos instituto uždaviniai daugiausia realizuojami tik Vilniaus Gedimino technikos universiteto pastangomis, nuolat stingant lėšų ir esant neišspręstiems instituto bazės formavimo klausimams. Vienintelė universitetinė Lietuvos aviacijos mokykla neturi nuosavos skraidymų bazės. Institutui nuolatos tenka būti prašytoju. Nepaisant kiekvienais metais rengiamų ir teikiamų Vyriausybei instituto finansavimo projektų bei plėtros programų, finansavimas nėra pakankamas <...>

V. Šėstoko auditorijos atidarymas

Jausdama atsakomybę už Lietuvos techninę pažangą ir specialistų perspektyvoms ūkio šakoms rengimą, Vilniaus Gedimino technikos universiteto taryba atsakingai pareiškia, kad aviacijos, kaip vienos iš techniniu ir technologiniu požiūriu dinamiškiausiai besivystančių transporto šakų, ateitis priklausys tik nuo parengtų specialistų profesinio lygio ir jų pasiruošimo atitikimo tarptautiniams reikalavimams. Mes reiškiame viltį, kad Lietuvos Respublikos Prezidentas, Lietuvos Respublikos Seimas ir Lietuvos Respublikos Vyriausybė rems Lietuvos aviaciją, turinčią galias tradicijas ir priims reikalingus nutarimus VGTU Antano Gustaičio aviacijos instituto finansavimo ir mokomosios bazės kūrimo problemoms išspręsti.

VGTU tarybos pirmininkas
habil.dr. prof. L. Saulis “

Spalio mėnesį savo veiklos penkmetį šventė VGTU Verslo vadybos fakultetas. Iškilmės vyko V. A. Graičiūno auditorijoje, kuriai jo vardas suteiktas minint 100-ąsias pasaulinio garso vadybos mokslininko, nužudyto sovietiniame konclageryje, gimimo metines. Fakulteto dekanas doc. Romualdas Ginevičius pranešė, kad vadybos mokslo pradininkui pagerbti įsteigtos Vytauto Andriaus Graičiūno 7 stipendijos – 5 pagrindinių ir 2 magistrantūros studijų.

Verslo vadybos fakultetas įsteigė ir mirusio profesoriaus, Atkuriamojo Seimo signataro Kazimiero Antanavičiaus stipendijas: 3 pagrindinių studijų ir 1 – magistrantūros.

25-metį šventė laikraštis „Inžinerija“. Prie redakcijos vairo buvo doc. Irena Gaidamavičienė (1970–1972; 1986–1987 m.), doc. Halina Kobeckaitė (1976–1986 m.), Arvydas Kriaunevičius (1993–1994 m.), Marija Akstinaitė (1994–1998 m.). Nuo 1998 m. pavasario – Julius Norkevičius.

V. Šėstokas
Dail. J. Grigorovičius

V. A. Graičiūnas
Dail. J. Grigorovičius

Intensyvėja tarptautinis bendradarbiavimas

Spalio pabaigoje Elektronikos fakultetą aplankė projekto partneriai iš Danijos, Vokietijos ir Didžiosios Britanijos. Taip pat įvyko naujos modernios klasės, skirtos dirbti internete, atidarymas.

Gruodžio mėnesį dekanas R. Ginevičius, dalyvaudamas Lietuvos ūkio ir kultūros dienoje Vokietijoje, suderino sutarties tekstą tarp VGTU Vadybos fakulteto ir Štralzundo aukštosios mokyklos analogiško fakulteto. Taip pat susitarta dėl dviejų VGTU Verslo vadybos fakulteto studentų išsiuntimo studijuoti 1998–1999 m. m. pavasario semestre (studijų išlaidas apmokėjo priimanti pusė).

Susitarta dėl Štralzundo aukštosios mokyklos dėstytojų, profesorių dalyvavimo žurnalo „Inžinerinė ekonomika ir vadyba“, kurį planuoja leisti Verslo vadybos fakultetas, redkolegijos darbe.

Suderintas klausimas dėl Štralzundo aukštosios mokyklos profesorių ir dėstytojų dalyvavimo VGTU Verslo vadybos fakulteto organizuojamose tarptautinėse konferencijose. Susitarta dėl bendro dalyvavimo SOCRA-TES programoje (per metus bus keičiamasi po penkis studentus ir po vieną dėstytoją).

Vilniaus Gedimino technikos universitetas toliau koncentravo mokslinius tyrimus pagal prioritetines fundamentinių ir taikomųjų tyrimų veiklos sritis. Tokių prioritetinių mokslo krypčių VGTU turėjo 10: 1. Statybinių medžiagų, konstrukcijų ir statybos technologijų tyrimas, kūrimas ir taikymas; 2. Informacinių technologijų, statistinės analizės ir fizinių procesų modeliavimo metodų kūrimas ir taikymas; 3. Integracijos į Europos Sąjungą socialinių, ekonominių bei technologinių problemų tyrimai ir inžinerijos sistemų harmonizavimas ir restruktūrizavimas; 4. Eksperimentiniai ir teoriniai aplinkos sistemų tyrimai ir aplinkos apsaugos technologijų kūrimas; 5. Architektūros ir urbanistikos objektų, jų projektavimo metodų ir statybos bei teritorijų planavimo sistemos tyrimai atsižvelgiant į socialinius ir ekonominius pokyčius; 6. Transporto sistemos veiklos strategijos tyrimai ir įvairių transporto technologijų kūrimas; 7. Geodezijos, kartografijos technologijų ir fizikinių dydžių matavimo metodų

ir priemonių tyrimas, kūrimas ir taikymas; 8. Elektros ir elektroninių įtaisų kūrimas, optimizavimas ir tobulinimas; 9. Mechaninių ir biomechaninių sistemų, technologinių procesų tyrimas, projektavimas ir tobulinimas; 10. Energijos tiekimo ir vartojimo sistemų tyrimas, vertinimas ir optimizavimas.

1998 m. mokslinius tyrimus vykdė 60 habilituotų daktarų ir profesorių bei 279 daktarai ir docentai. Didžiausia mokslo problema – laboratorijų įranga labai nusidėvėjusi, trūksta lėšų.

1998 m. buvo įsteigti du nauji universitetiniai mokslo padaliniai – Mokslotyros centras ir Transporto mokslo institutas bei vienas fakultetinis padalinys – AGAI Aviacijos mokslo laboratorija.

VGTU turėjo 197 doktorantus, 139 iš jų studijavo technologijos mokslus.

Tais metais habilituoto daktaro disertaciją apgynė Algirdas Ažubalis iš socialinių mokslų srities – „Matematika lietuviškoje mokykloje XIX a. pr. – 1940 m.“ Pedagoginis profesoriaus mokslo vardas buvo suteiktas R. Martavičiui, B. Spruogiui, V. Giniočiui, O. G. Rakauskienei, V. J. Stauskiui ir A. V. Valiuliui.

VGTU mokslininkai dalyvavo keturiuose Europos Komisijos mokslo programose, vienoje – NATO mokslo programoje, penkiose – Šiaurės šalių mokslo programose ir kt. Beveik 24 % padidėjo užsakomųjų darbų apimtys, palyginti su 1997 m. Daugiausia jų turėjo Aplinkos inžinerijos fakultetas.

VGTU 1995–1998 metais moksliniuose žurnaluose ir leidiniuose paskelbė 2 315 straipsnių, iš jų užsienyje – 395.

1998 m. VGTU surengė 6 tarptautines mokslines konferencijas. Jose bei įvairiose kitose mokslo konferencijose VGTU mokslininkai perskaitė beveik 700 pranešimų.

Toliau stiprėjo VGTU biblioteka. Buvo sukurta „Naujosios VGTU bibliotekos koncepcija“, kurioje atlikta bibliotekos priva-lumų, galimybių, trūkumų analizė, apibrėžta bibliotekos, kaip mokymo išteklių centro, misija, paslaugos, kurias gali teikti biblioteka, struktūriniai bibliotekos pokyčiai. Naujas bibliotekos pastatas buvo suvoktas kaip erdvė, skirta studentų savarankiškam darbui ir studijoms, moksliniams kontaktams, seminarams, konferencijoms. VGTU bibliotekos fondą sudarė 676 960 egzempliorių beveik 150 000 pavadinimų knygų.

Metų pabaigoje mirusio VGTU profesoriaus Vaclovo Vytauto Šeštoko vardu buvo

A. Ažubalis

*A. Baublys – Transporto mokslo
instituto direktorius*

pavadinta Aplinkos inžinerijos fakulteto viena auditorija.

Pradžiugino VGTU futbolininkai. Lietuvos aukštųjų mokyklų mažojo futbolo čempionate jie laimėjo pirmąją vietą (treneris – Albertas Tarulis).

Universiteto taryba (1998 m. gruodžio 16 d.), įvertindama didelius inžinieriaus dr. Jurgio Gimbuto nuopelnus, vykdant lietuvių liaudies architektūros tyrimus, plėtojant namotyros mokslą ir didelį indėlį į Lietuvos mokslo istoriją, suteikė jam Vilniaus Gedimino technikos universiteto Garbės daktaro vardą.

Lietuvos namotyros mokslo pradininkas inž. dr. Jurgis Gimbutas su VGTU bendradarbiavo nuo 1993 m., kai buvo pakviestas dalyvauti mokslinėje konferencijoje „Aukštojo statybos mokslo raidos Lietuvoje momentai“. Po to jis ne kartą aplankė VGTU, skaitė įdomius pranešimus architektūros klausimais. Jo dėka universitetas palaikė gražius dalykinius ryšius su kai kuriais JAV, Kanadoje gyvenančiais lietuviais architektais, statybos ar hidrotechnikos inžinieriais, jų šeimų nariais.

Dr. J. Gimbutas atsiuntė daug autentiškos medžiagos, susijusios su lietuvių inžinierių darbais ir jų biografijomis. Jis skyrė lėšų fakulteto studentų geriausiems kaimo sodybos projektams pažymėti.

Neužmirštama Sausio 13-oji

1999 m. pradžioje apie Sausio 13-osios įvykius „Inžinerijoje“ prisiminė VGTU tarybos pirmininkas prof. Leonas Saulis:

„Sausio 13-oji nepaprastai reikšminga data mūsų tautai, valstybei. Tragiškos 1991 m. sausio dienos visam pasauliui parodė lietuvių tautos susiklausymą, ryžtą ir pasiaukojimą apginti ir įtvirtinti atgautą laisvę, įtikino, kad Kovo 11-osios Nepriklausomybės akto paskelbimas – neatsitiktinis. Priešingai, įrodė visam pasauliui, kad lietuvių tauta politiškai subrendusi Laisvei ir Nepriklausomybei.

Man giliai į atmintį įsirėžė toks epizodas. Okupantams įsiveržus į Televizijos bokštą ir tankams nubloškus laisvės gynėjus, pasigirdo vienos merginos rauda. Širdį draskanti rauda. Ta beždėdė jaunos merginos rauda savotiškai perdavė visų bokšto gynėjų neapykantą okupantams.

Laisvės, Nepriklausomybės siekė, už ją kovojo visi tautiečiai – ir tie, kurie mūru stoji

prieš sovietų tankus prie Televizijos bokšto, ir tie, kurie saugojo Parlamentą, Vyriausybę, ir, sakykime, gyvenantys Australijoje, Kanadoje, JAV. Tomis Sausio dienomis visų lietuvių, visos tautos siekiai buvo bendri, nepaprastai vieningi. Tada mums pasisekė, nes turėjome išmintingą, drąsų, nepaprastai ryžtingą vadovą prof. Vytautą Landsbergį“ [6.12, p. 1].

Metų pradžioje įvyko Architektūros fakulteto dekanų rinkimai. Postą paliko prof. Vytautas Dičius, o dekanu buvo išrinktas Urbanistikos katedros docentas daktaras Eugenijus Staniūnas.

Gražiai ir nepaprastai iškilmingai paminėta Vasario 16-oji – Lietuvos valstybės atkūrimo diena. Prasmingu įžangos žodžiu minėjimą pradėjo Tarybos pirmininkas habil. dr. prof. Leonas Saulis. Jo mintis savotiškai pratęsė prof. Ramutis Šimaitis. Cituodamas įvairius dokumentus, signatarų, mūsų tautai didžiai nusipelnusių visuomenės veikėjų prisiminimus, jis susirinkusiems priminė sunkų, vargingą, bet nepaprastai prasmingą kelią į Lietuvos valstybingumo atkūrimą, į Nepriklausomybės dieną. Buvo prisimintos ir aukos, sudėtos ant Tėvynės laisvės aukuro.

Rektorius prof. habil. dr. Edmundas Kazimieras Zavadskas perskaitė prezidentūros sveikinimo telegramą, adresuotą prof. Ramučiiui Šimaičiui apdovanojimo LDK Gedimino ordinu proga. Rektorius savo, taip pat visos universiteto bendruomenės vardu apdovanotajam profesoriiui palinkėjo daug sveikatos, visokeriopos sėkmės, stiprybės toliau dirbujantis mylimos Tėvynės labui.

Prieš Vasario 16-osios minėjimą buvo pasirašyta tarpusavio bendradarbiavimo sutartis su „Lietuvos aidu“. Dienraščio vyriausiasis redaktorius Rimantas Varanauskas, bendrovės direktorė Lina Belevičienė, rektorius prof. Edmundas Zavadskas prisiminė šio laikraščio indėlį, skelbiant mūsų šalies nepriklausomybę bei ją stiprinant, plėtojant. Trumpai buvo apibūdinti nūdienos dienraščio pagrindiniai siekiai, tematika, ko tikimasi ir laukiama iš mūsų mokslininkų, studentų pasirašius bendradarbiavimo sutartį su universitetu [6.13, p. 1].

Kovo mėnesį Vilniaus tarptautiniame oro uoste nusileido naujas VGTU Antano Gustaičio aviacijos instituto mokomasis lėktuvas CESSNA-310R. Lėktuvą pilotavo instituto direktoriaus pavaduotojas skrydžiams Leonas Jonys ir amerikiečių lakūnas Antoni Eyre. Tai buvo jau dešimtas instituto mokomasis lėktuvas.

E. Staniūnas

R. Šimaitis

1999 m. įkurtas VGTU Mokslotyros centras. Jo direktore paskirta dr. V. Lujanienė

Naują mokslinę monografiją išleido „Technikos“ leidykla. Tai doc. habil. dr. Romualdo Ginevičiaus „Įmonių veiklos diversifikacija“. Autorius monografijoje nagrinėjo įvairius svarbiausius įmonių augimo strategijos aspektus. Knyga prasideda išsamiu įmonės plėtros, augimo dydžio ir jos matų supratimo pristatymu, jų tarpusavio ryšiu. Paskui aptariami įmonės augimo strategijos klausimai, nusakomos jos veiklos diversifikacijos prielaidos, tikslai, išanalizuojamas strateginis rinkos segmentavimas. Mokslininkas išsamiai išnagrinėjo įmonių veiklos diversifikacijos rūšis ir jų tarpusavio ryšius. Vertingas leidinio skyrius, kuriame analizuojama įmonių veiklos diversifikacijos raida 1900–1990 metais. Verslo vadybos fakulteto dekanas Romualdas Ginevičius monografijoje ypatingą dėmesį skyrė įmonės veiklos bei jos augimo strategijos kiekybiniam įvertinimui ir planavimui, siūlydamas savo metodiką, kuri, kaip rodo monografijoje pateikti skaičiavimai, yra tobulesnė, palyginti su esamomis.

Kaip visuomet, buvo paminėta Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo diena. Iškil-

mingas minėjimas buvo surengtas neseniai gautuose rūmuose – Trakų ir Pylimo gatvių sankryžoje. Renginyje dalyvavo Kovo 11-osios akto signatarė Nijolė Oželytė, koncertavo „Gabija“ ir „Vingis“.

Gana tolimoje praeityje buvusių grafų Tiškevičių rūmų aktų salėje emociškai ir kerinčiai kalbėjo N. Oželytė. Ji sakė, kad nesvarbu nei pavardės, nei vardai tų, kurie pasirašė paminėtą aktą. Kaip ir neverta kalbėti apie tuos, kurie tvirtino, kad atkurta nepriklausomybė popierinė, o dabar užima aukštus postus.

„Kur kas svarbiau, kas įvyko Kovo 11-osios dieną, svarbi vidinė savijauta – lyg ir laimėjome, lyg ir iškovojoje. Bet ar kiekvienas jau tapome laisvas?! O ar nepriklausomybė savaime jau yra vertybė? Kartu būdami Baltijos kelyje, Sausio 13-osios dienomis sugebame pakilti, atitrūkti nuo kasdienos rietenų, bet kai išsiskirstome – vėl liekame kiekvienas sau. Tai gal nepakankamai išnaudojame nepriklausomybės suteiktą galimybę būti laisvi?„

Būtina visų atsakomybė, noras ir pareiga daryti gera kitam, siekti ir išnaudoti visas galimybes daryti gyvenimą šviesesnį, prasmingesnį. Tik tada pajusime, kad nepriklausomybė ne tik atvedė į savus namus, bet kiekvienas juose pasijutome laisvas, dvasiškai pakylėtas“ [6.14, p. 1].

Daug reiškia tarpusavio bendravimas

Dar vienas minėjimas buvo skirtas Lietuvos karo aviacijos 80-mečiui, kurį surengė AGAI. Ta proga buvo pristatyta LMA ir VGTU išleista Algimanto Liekio knyga „Lietuvos karo aviacija (1919–1940)“.

Įdomių minčių apie dėstytojo ir studento santykius universiteto laikraštyje išdėstė rektorius E. K. Zavadskas:

„Studentas siekia žinių. Profesorius padeda šiuos gražius siekius įgyvendinti. Šiame siekyje labai daug reiškia gražus tarpusavio bendravimas. Ar jau galime kalbėti, kad egzistuoja draugiški, savitarpio supratimo santykiai tarp mūsų universiteto dėstytojų ir studentų?„

Profesoriaus, docento, dėstytojo pasakyti žodžiai, adresuoti studentui, turi didelę įtaką. Ir ne tik studentui. Negeranoriškos, pagiežingos, piktos pastabos gali sužlugdyti būsimojo habilitacinio darbo autorių. Mokslo krypties ar doktorantūros komiteto narių neapgalvoti žodžiai doktorantui taip pat gali turėti neigiamą įtaką.

Studentas piktų pastabų išgirsta dar daugiau. Neretas dėstytojas per paskaitas ar pratybas savo negerą nuotaiką išlieja studentams. Ir nesusimąsto, koks jo pasakytų žodžių poveikis <...>

Labai gaila, kad dar ir dabar mūsų universitete yra nemažai dėstytojų, kuriems svetima gerų santykių su studentais samprata. Kuriems trūksta geranoriškumo, supratingumo ir objektyvumo, vertinant studentų žinias. Dažnai jaunam pirmakursiui užtenka, kad nors kartą neobjektyviai įvertintų jo žinias, kad nusvirtų rankos, dingtų noras siekti žinių, mokslo aukštumų. Ir atvirkščiai, jei dėstytojas padrąsina studentą, negaili jam gero žodžio, atsiranda didelis noras įrodyti, ką gali, siekti aukštesnių tikslų“ [6.16, p. 3].

1999 m. gegužę VGTU (VISI) absolventas Rolandas Paksas buvo paskirtas Lietuvos Respublikos Ministru Pirmininku. Universitetui tai buvo didelė garbė, nes R. Paksas ne tik baigė Statybos fakultetą, bet kurį laiką ir

dėstė būsimiems statybininkams, dirbdamas valandiniu dėstytoju Architektūros fakulteto Pastatų konstrukcijų katedroje.

VGTU vyko 6-oji tarptautinė konferencija „Naujos statybinės medžiagos, konstrukcijos ir technologijos“, kurioje dalyvavo 305 mokslininkai, tarp jų 154 iš užsienio šalių. Buvo perskaityti 188 pranešimai.

Gegužės 18 d. įvyko VGTU tarybos iškilmingas posėdis, skirtas pasaulinio garso statybos ir hidrotechnikos inžinieriaus Vytauto Izbicko auditorijos atidarymui. Pranešimą, gausiai iliustruotą nuotraukomis, dokumentais, apie inžinierių Vytautą Izbicką perskaitė doc. A. Nakas. Pranešėjas akcentavo, jog Vytautas Izbickas – vienas žymiausių lietuvių statybos ir hidrotechnikos inžinierių – projektavo, techniškai prižiūrėjo ar konsultavo dideles ir unikalias pramonės ir energetikos statybas beveik visuose pasaulio žemynuose. Gyvendamas užsienyje jis tapo ne tik pasaulinio garso specialistu, bet ir įžymiu JAV lietuvių bendruomenės veikėju. Savo profesiniais darbais jis garsino lietuvių tautą, savo visuomenine veikla siekė Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės. Iškabą ir vardinę auditoriją pašventino monsinjoras Kazimieras Vasiliauskas, grojo Muzikos akademijos styginių kvartetas.

Birželio mėnesį gauta žinia, kad Vilniaus Gedimino technikos universitetas tapo Europos universitetų asociacijos (CRE) nariu.

Vilniaus miesto meru buvo išrinktas VGTU (VISI) absolventas Juozas Imbrasas, o pirmuoju vicemeru – Fundamentinių mokslų fakulteto dekanas doc. Algirdas Čiučelis, buvęs prieš kurį laiką ir miesto meru.

Birželio mėnesio antroje pusėje nustatytas 1999 metų absolventų derlius. Studijas baigė 1 096 bakalaurai, 450 magistrų ir 106 specializuotų profesorių studijų absolventai, iš viso 1 694 žmonės.

Tūkstantojo magistro diplomo savininke tapo Mechanikos fakulteto biomechanikos studijų programos absolventė Rima Sakalauskaitė.

Vilniuje įvyko tradicinė Baltijos šalių studentų meno kolektyvų šventė „Gaudamus XII“.

Vasarą studijuoti į VGTU pirmąjį kursą buvo priimti 3 506 žmonės. Daugiausia priėmė Statybos fakultetas – 666, nedaug atsiliko Aplinkos inžinerijos fakultetas – 585, Transporto inžinerijos – 493, Verslo vadybos – 481 ir t. t.

Naujuosius mokslo metus VGTU pradėjo geros nuotaikos. Prieš 30 metų tapęs savarakiška mokykla, Vilniaus Gedimino technikos universitetas išaugo, sustiprėjo ir sukūrė tvirtą pagrindą tolesnei produktyviai veiklai. 1969 m. VGTU (VISI) buvo 4365 studentų, o 1999 m. – 9 252 studentai. Buvo 5 fakultetai, o po 30 metų jų buvo 8 ir dar Aviacijos institutas bei Tarptautinių studijų centras.

Vilniaus Gedimino technikos universitetas tapo prestižine Lietuvos aukštąja mokykla, turinti gerą vardą tiek šalyje, tiek užsienyje.

Pradėtas leisti VGTU metraštis

Rugsėjo pradžia pažymėta dar vienu ryškiu įvykiu. Išleistas VGTU Mokslotyros centro leidinys „Metai ir dienos. VGTU 1990–1993 m.“. Knygos sudarytojai prof. E. K. Zavadskas ir dr. V. Lujanienė šiame metraštyje apžvelgė pagrindinius įvykius. Pateikiami universiteto tarybos, rektorato priimti nutarimai, universiteto bendruomenės nuveiktas darbas reorganizuojant Vilniaus inžinerinį statybos institutą į Technikos universitetą. Knygos sudarytojai pateikė ir pagrindinius dokumentus (Statutą, įvairius nuostatus), kuriuos parengė sudarytos komisijos, grupės, atskiri skyriai. Jie parodė ir dokumentų kaitą. Knygoje „Metai ir dienos“ sukaupta medžiaga turi neįkainojamą vertę istorijai ir padės kiekvienam skaitytojui, plačiai visuomenei prisiminti tą audringą periodą ir tuos pokyčius, kuriuos išgyveno Vilniaus Gedimino technikos universitetas ir jo bendruomenė.

Rugsėjo 20–25 d. Vilniaus Gedimino technikos universitete įvyko tapusi tradicine „Gedimino savaitė“.

Monsinjoras Kazimieras Vasiliauskas aukojo šventas mišias Šv. Mikalojaus bažnyčioje už mirusius VGTU profesorius, dėstytojus, darbuotojus ir studentus. Buvo padėtos gėlės prie Gedimino paminklo, veikė parodos, vyko studentų blickkursai, meno kolektyvų pasirodymai, vakaronės.

Tą savaitę vyko mokslo istorikų konferencija „Technikos mokslų raida Lietuvoje“, kurioje dalyvavo daug žymių praeities inžinierių, 1941 m. sukilimo dalyvis, sudarytosios Lietuvos Vyriausybės ministras prof. Adolfas Damušis. Konferenciją pagerbė ir Lietuvos mokslo tarybos pirmininkas prof. Kęstutis Makariūnas, kuris į VGTU Garbės svečių knygą įrašė tokius žodžius:

V. Izbickas
Dail. J. Grigorovičius

„Nelengvais mokslui ir aukštajam mokslui laikais pirmiausia norėtusi palinkėti Vilties. Linkėjimai būtų tušti žodžiai, jeigu aukštosiose mokyklose nebūtų ugdomi aukšto išsimokslinimo pilietiškai žmonės, kurie būtų tvirtai nusistatę patys kurti ne tik savo, bet ir šalies ateitį. Linkiu VGTU sėkmės, telkiant dėmesį darbui ypač šia linkme, daryti vis didesnę poveikį šalies mokslinei ir techninei kultūrinei, be ko nei valstybė, nei tauta neturės ateities“.

Rugsėjo 23 d. įvyko iškilmingas VGTU tarybos posėdis, kuriame Garbės daktaru buvo inauguruotas JAV lietuvis dr. inž. Jurgis Gimbutas. Buvo apdovanoti sodybos projekto konkurso Architektūros fakultete laimėtojai.

Gedimino savaitės dienomis vyko sporto varžybos, vaizdo filmų pristatymai, žygiai dviračiais ir kt.

Spalio 4 d. Lietuvos architektų sąjunga pirmininku išrinko VGTU Architektūros katedros profesorių Vytautą Dičių. Jis žadėjo revoliucijų nedaryti, nes jos per brangiai kainuoja. Stengsis daryti tai, kam jį įpareigojo suvažiavimas. Bandys daryti įtaką valdžiai, kad architektams būtų suteikta daugiau galimybių rengti įstatymus teritorinio planavimo, architektūros, urbanistikos problemų klausimais. Teigė sieksias, jog prie Aplinkos ministerijos būtų įkurtas Urbanistikos ir architektūros departamentas. Tuomet įstatymų rengimui architektai tikrai galėtų daryti įtaką.

Tą patį rudenį buvo nutarta įkurti VGTU teatro studiją. Režisieriumi pradėjo dirbti Olegas Kesminas. Buvo paskelbtas priėmimas, į kurį gausiai susirinko įvairių fakultetų ir kursų studentai.

Vilniaus universiteto pakviesti, apie 3 tūkst. sostinės aukštųjų mokyklų studentų, dėstytojų susirinko į Nepriklausomybės aikštėje vykusį mitingą „Gelbėjime Lietuvos ūkį, jei norime išgelbėti Lietuvos mokslą ir švietimą“. Mitinge dalyvavo nemažai mūsų universiteto auklėtinių. Kalbėtojai piktinosi, kad mažinamos lėšos mokslui, studijoms, nepritarė sutarties su „Williams“ pasirašymui. Mitinge emocingai ir įtikinamai kalbėjo ir VGTU Garbės mecenatas Gediminas Orentas.

G. Orentas kalba mitinge prieš „Williams“

Viršuje dešinėje – J. Gimbutas

Giotebergo (Švedija) Čalmerso universitete vyko 3-iasis Baltijos regiono šalių inžinierių mokymo seminaras, organizuotas kartu su UNESCO tarptautinių inžinierių mokymo centru. Jame pranešimą tema „Aukštosios mokyklos ir ūkio struktūrų bendradarbiavimas ūkio reformų proceso sąlygomis“ skaitė VGTU prorektorius prof. A. V. Valiulis.

Spalio 12–15 d. VGTU dalyvavo „Lit-expo“ vykusioje tarptautinėje parodoje „Statyba–99“. Ne vienas parodos lankytojas stabtelėdavo prie Architektūros fakulteto surengto sodybos konkurso nugalėtojų J. Zimkutės, D. Lauciaus, R. Amšiejaus projektų.

Lietuvos rektoriai apsilankė pas Prezidentą Valdą Adamkų, kuris pritarė rektorių pozicijai, kad valstybės biudžeto išlaidos švietimui kitais metais neturėtų būti mažinamos.

VGTU taryba Garbės nario vardą suteikė Varšuvos automobilių transporto instituto direktoriui Česlovui Lepkovskiui ir Lietuvos VRM Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento vadovui pulkininkui Kaziui Zilonui.

1999 m. pabaigoje buvo įkurtas Gedimino klubas. Jis skirtas visoms universiteto bendruomenės visuomeninėms organizacijoms: profesorių, bičiulių, moterų, mokslo istorikų ir kitiems klubams, teatro studijai, studentų atstovybei ir t. t.

VGTU Nepertraukiamojo mokymo centras ėmė teikti įmonėms naują paslaugą – mokytį ir konsultuoti personalą įdiegti kokybės vadybos sistemas pagal ISD–900 standartą.

Na, o 1999 metai baigėsi žinia, kad vienas „Vingio“ vadovų, choreografas Ričardas Tamutis pelnė Kultūros ministerijos premiją už savo naujausią kūrinį – šokį „Antelė“.

Žengiant į XXI amžių

2000 metai – paskutiniai XX amžiaus metai. Visi tikisi, kad ateinantis XXI amžius bus geresnis ir Lietuvai, ir visam pasauliui.

Bet kol kas pasaulis ne toks, kokio norėtume. Kraujas liejasi, krinta aukos Azijoje, Europoje, Lotynų Amerikoje. Ryški technologinė pažanga – bene savaitėmis tobulėja kompiuteriai, kasmet vis demonstruojami naujo stiliaus automobiliai, nuolat atsiranda naujų buities prietaisų ir t. t., ir t. t. Tačiau daugelio žmonių gyvenimas ne gerėja, o dažniau ir prastėja. Kas bus toliau – nežinia.

Ir vis dėlto! Lietuva savo ateitį mato Europos Sąjungoje, ji tikisi gyventi saugiai, jei bus priimta į NATO. Nors lėtai, bet po truputį, gerėja ekonominis ir socialinis eilinių Lietuvos gyventojų gyvenimas. Atgyja ir žemės ūkis. Važiuojant iš Vilniaus Klaipėdos kryptimi mažėja apleistų žemės plotų, gal tik arčiau sostinės daugybė hektarų piktžolių. Džiugina intensyvėjančios statybos. Sostinės gyventojai ima didžiuotis augančiais dangoraižiais. Bet... daug įvairaus amžiaus žmonių krečia šiukšliadėžes ieškodami maisto, žmonės daugiausia skundžiasi mažais atlyginimais, didėjančiomis būsto eksploatacijos kainomis ir kt. Tačiau nėra to blogo, kas neišeitų į gera.

Jaunimas ima suprasti, kad nereikia nei iš gamtos, nei iš dangaus laukti malonių. Pažanga, geresnis gyvenimas gali būti pasiektas tik savo žiniomis, savo energija ir darbu. Ir vis daugiau jaunimo atsisuka į mokslą, į universitetus, akademijas, institutus, kolegijas, mokyklas. O tai jau teikia vilties, kad visuomenė, kuri grindžia savo šią dieną žinių troškimu, turi ateitį.

XXI amžius, be abejo, bus ne tik vilčių išsipildymo, bet ir praradimų amžius. Išlieka branduolinio ginklo pavojus, terorizmo agresija, epidemijų grėsmė, bet tikėjime – pasaulį gali ir tikrai išgelbėti nuo baisiausių dalykų būtent technologinė pažanga. Žmonės tampa ramūs, geranoriški, kai visi bent jau patenkinamai gyvena.

2000 m. sausio 3 d. įvykusiame Vilniaus Gedimino technikos universiteto rektorato posėdyje rektorius prof. habil. dr. Edmundas Kazimieras Zavadskas pasveikino visus

rektorato narius reikšmingos datos proga ir palinkėjo tvirtybės, užsispyrimo atlaikyti laukiamus sunkumus. Rektorius sakė, kad išgyvensime, jei būsimė supratingi, drausmingi ir kūrybingi. Jis išreiškė optimizmą, kad Gedimino universitetas buvo ir bus, nepaisant to, kad aukštojo mokslo finansavimas mažinamas net 18 %, kad nepadengiamos 1999 metų išlaidos ir biudžeto skolos. Rektorius kvietė taupyti, nurodė būtiniausias taupymo priemones artimiausiu metu.

Sausio 19 d. atsisveikinome su vienu veteranu, dirbusiu dar pirmaisiais mokyklos kūrimosi metais – docentu Algimantu Petru Samulevičiumi. Jis 12 metų buvo Mašinų gamybos katedros vedėju, atliko daug mokslo darbų, svarbių gamybai.

Po 10 dienų, sausio 29 d., dar viena neaktis. Mirė buvęs Ekonomikos katedros vedėjas docentas Albinas Martinaitis. Jis buvo labai produktyvus mokslininkas, didelės erudicijos žmogus, kolekcionierius, puikus pedagogas.

Naudingą Lietuvos sostinei darbą atliko VGTU Geodezijos instituto darbuotojai. Jie sudarė Vilniaus miesto šiaurinės ir vakarinės dalies skaitmeninį GIS bazinį žemėlapi. Jo duomenų bazės, formuojamos stereomodeliais ir diskeliais, metų pradžioje perduotos sostinės savivaldybės įmonei „Vilniaus planas“.

2000 m. Vyriausybė suformavo naujos sudėties Lietuvos mokslo premijų komitetą, kurio pirmininku patvirtintas prof. habil. dr. Kęstutis Makariūnas. Technologijos mokslų sekcijai pirmininkauti buvo pavesta VGTU rektoriui prof. habil. dr. E. K. Zavadskui. Į atskirų sekcijų komisijas buvo įtraukti trys VGTU atstovai: prof. habil. dr. P. Baltrėnas, prof. habil. dr. L. Saulis ir prof. habil. dr. R. Ginevičius.

Tarptautinį laimėjimą pasiekė mūsų geotechnikai. VGTU Geotechnikos laboratorija kartu su Prancūzijos, Norvegijos kompanijomis, Britanijos ir Ispanijos tyrimų centrais, Vokietijos Darmštato universitetu ir viena Anglijos firma laimėjo konkursą polinių pamatų technologijoms tobulinti.

Pasitinkant Vasario 16-ąją gera žinia atėjo iš Prezidentūros. Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Gedimino ordinais apdovanoti buvęs rektorius akademikas prof. habil. dr. Aleksandras Čyras ir rektorius LMA narys korespondentas prof. habil. dr. Edmundas Kazimieras Zavadskas. Gedimino ordino medalis teko Statybos fakulteto dekanui dr. doc. Povilui Vainiūnui.

AGAI patalpose įrengti vitražai.
Dailininkė E. Utarienė

V. Vainauskas

Nuo vasario 23 d. Saulėtekio rūmuose prie Didžiosios auditorijos veikė Kinijos ambasados įrengta paroda apie Makao. Parodos atidaryme Kinijos ambasadorius Guan Hengguang kalbėjosi su rektorato nariais, aptarė kartu su VGTU studijuojančiais kinais studentais kai kuriuos jų studijų ir gyvenimo Vilniuje klausimus. Rektorius E. K. Zavadskas supažindino svečius su Technikos universiteto istorija, struktūra, studijų programomis. Kinijos ambasadorius siūlė artimiausioje ateityje aptarti gludesnio bendradarbiavimo bei studijų plėtros galimybes.

Džiugią naujieną pranešė Lietuvos mokslo premijų komitetas. Technologijos mokslų srityje premija paskirta VGTU prof. habil. dr. Vincui Vainauskui už darbų ciklą „Geodezijos, fotogrametrijos ir kartografijos mokslų teorijos ir praktikos plėtra (1957–1998)“.

Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dešimtmečio minėjimas Vilniaus Gedimino technikos universitete buvo ypatingas. Į jį atvyko Lietuvos Respublikos Prezidentas J. E. Valdas Adamkus. Jis sakė: „...šis dešimtmetis – per trumpa laiko atkarpa, kad gerai suvoktume, kas įvyko 1990-aisiais. Ateities istorikų laukia nelengvos mūsų Lietuvos studijos. Bet kai kurie faktai jau šiandien aiškūs. Svarbiausias iš jų – atkurta ir apginta istorinė valstybė. Visų gyvenimo sričių permainos šiandien lemia ir spartina šalies grįžimą į demokratinių valstybių bendriją, į liberaliosios Vakarų demokratijos erdvę. Kiekvienam Lietuvos piliečiui – kiekvienam iš mūsų tai reiškia teisę ir laivę naudotis Vakarų demokratijos laimėjimais.“

Suprantama, totalitarinio palikimo, buvusio laiko inercijos atsisakymas ir grįžimas į pilietinę bendruomenę – sunkūs išmėginimai ne tik žmogui, bet ir valstybei, visai Rytų bei Vidurio Europai<...>

Apgailestauju, kad visą atkurtos laisvės dešimtmetį per daug jėgų skirta ir dabar skiriama tarpusavio kovai ir per mažai – kūrybai. Turriu galvoje politinį, visuomeninį – visą viešąją Lietuvos gyvenimą. To padarinys – daugybė nebaigtų darbų, įpusėtų, nebaigtų ar net nepradėtų reformų. Daug pykčio ir nepasitikėjimo, skurdo ir nevilties slegiamų žmonių.

Ir vis dėlto tikiu ateities Lietuva. Šiandieninė „vargo mokykla“ – tai būtina grįžimo į normalų gyvenimą dalis. Prieš dešimt metų bu-

vome visuomenė, neturinti ką prarasti. Šiandien esame kurianti visuomenė, ateities vardan turinti įveikti permainų baimę ir kiekvieno iš mūsų sieloje įsisaknijusią inerciją. Esame tauta ir valstybė, pajėgi tai padaryti“ [6.16, p. 1–3].

Iškilingam susirinkimui pirmininkavęs VGTU tarybos pirmininkas prof. L. Saulis pažymėjo, kad Vilniaus Gedimino technikos universitetas, sparčiai atlikęs struktūrinius pertvarkymus, tapo brandžiu, šiandienos reikalavimus atitinkančiu universitetu, kuriam, kaip ir nepriklausomybės atkūrimui, sukako dešimtmetis.

Rektorius prof. E. K. Zavadskas pasidžiaugė laimėjimais, bet apgailestavo, kad dėl šalies ekonominės padėties aukštųjų mokyklų padėtis apgailestina, kai neskirtas būtinas jų minimaliai egzistencijai finansavimas, kai priversti dirbti be bibliotekos, kad visuomenė neobjektyviai informuojama apie mūsų veiklą, kai bandoma parodyti, kad per tuos dešimt metų lyg ir neįvyko jokių teigiamų reformų, o jos tik dabar prasidės, parengus Lietuvos universitetų bendruomenės kontraversiškai vertinamą Aukštojo mokslo įstatymą. Dabar svarbu išsaugoti tai, kas pasiekta, ir negalima pritarti klatingiems pareiškimams, kad Lietuvoje per daug universitetų. Lietuvos universitetams reikia tik garantuoto finansavimo, kuo didesnio pastovumo ir kuo mažiau reformų.

Renginio metu dr. Algimantas Liekis pristatė knygą „Profesorius Kazimieras Antanavičius“.

Iškilmių pabaigoje šiltai buvo sutiktas rektorato nutarimas apdovanoti J. E. Lietuvos Respublikos Prezidentą Valdą Adamkų VGTU medaliu „Už nuopelnus Vilniaus Gedimino technikos universitetui“. Tokiais medaliais buvo apdovanoti ir Tarybos pirmininkas prof. L. Saulis bei studijų prorektorius doc. A. Daniūnas.

Viršuje dešinėje –

Gavus valstybės apdovanojimus
(iš kairės): P. Vainiūnas, A. Čyras,
E. K. Zavadskas

Kovo mėnesį buvo ir daugiau malonių akimirkų. Architektų rūmuose duris atvėrė „Technikos“ knygynas, pirmąjį spektaklį parodė Teatro studija, pirmuosius žingsnius žengė „Gedimino“ klubas, trečią vietą Lietuvos studentų salės futbolo čempionate laimėjo VGTU rinktinė.

Sulaukta dar vieno VGTU mokslininkų tarptautinio pripažinimo. Aktyviausi VGTU „Framework 5“ programos dalyviai buvo pakviesti dirbti į Briuselį. Tai Aplinkos inžinerijos fakulteto prof. P. Baltrėnas ir Statybos fakulteto doc. A. Gailius. Abu jie dabar jau galėjo kvalifikuotai konsultuoti universiteto kolegas, rengiant „Framework 5“ programai naujus pasiūlymus.

Tarptautinį VGTU pripažinimą reiškė Baltijos jūros regiono technikos universitetų konsorciumo „BALTECH“ pasitarimas, įvykęs Vilniaus Gedimino technikos universitete. Prof. A. V. Valiulis rašė, kad pasitarime buvo svarstomas naujų, bendrų visiems 7-iems universitetams magistro programų rengimas, aptartas studentų mainų, dėstymo ir studijų kokybės vertinimas, mokomųjų priemonių rengimas ir kt.

Naujas duomenų bazės įsigijo VGTU biblioteka. Penkios naujos duomenų bazės gautos kompaktinių diskų forma. Bazėse galima atlikti paiešką pagal temą, straipsnio autoriaus pavardę, straipsnio pavadinimą bei periodinio leidinio pavadinimą.

Prie Lietuvos mokslų akademijos kovo 29 d. buvo įkurta Transporto tyrimų taryba, kurios pirmininku išrinktas narys ekspertas prof. Adolfas Baublys – VGTU Transporto instituto direktorius.

Balandžio mėnesį Antano Gustaičio aviacijos institutas pasipuošė dailininkės Editos Utarienės vitražais. Jos sukurti vitražai – centrinių rūmų vestibulyje, AGAI ir vėliau VGTU bibliotekoje reikšmingai humanizavo patalpas, sukūrė dvasingą aplinką, praturtino iki tol kuklius patalpų interjerus.

Buvo pradėta rengti nauja VGTU Statuto redakcija. Tą darbą turėjo padaryti sudaryta darbo grupė: prof. P. Adomėnas, prof. J. Atkočiūnas, prof. P. Baltrėnas, prof. R. Belevičius, prof. J. Bivainis, SA prezidentas E. Birgiolas, prof. A. Česnys, doc. A. Čiučelis, prof. A. Čižas, doc. A. Daniūnas, prof. R. Ginevičius, prof. R. Kačianauskas, doc. V. Martinaitis, prof. L. Saulis, prof. S. Štaras ir prof. E. K. Zavadskas.

Gegužės mėnesį džiugino VGTU studentai laimėjimais Lietuvos aukštųjų mokyklų

Rektorius apdovanoja J. E. Prezidentą medaliu „Už nuopelnus Vilniaus Gedimino technikos universitetui“

studentų medžiagų mechanikos ir atsparumo respublikinėje olimpiadoje. VGTU studentas V. Vadlūga (AT-7) antrus metus iš eilės laimėjo pirmąją vietą, o antras buvo A. Vika (TI-8).

Gražiai pasirodė Lietuvos studentų krepšinio čempionate VGTU komanda, iškovojo 2-ąją vietą. Joje žaidė V. Gasiūnas, D. Černeckis, A. Kerulis, D. Bimba, R. Mikėnas, M. Usevičius, N. Statkus, N. Tautvaišas, T. Monkevičius, R. Šerėnas ir M. Lumpikas. Treneris – K. Grigaliūnas.

Studentų atstovybės prezidentu vietoj palikusio postą E. Birgiolo birželį buvo išrinktas Evaldas Vaitelis, Transporto inžinerijos ketvirtinio kurso studentas.

2000 m. birželį VGTU išleido gražų absolventų būrį – lygiai 2 000. Pagrindines studijas baigė 1 326 žmonės, II pakopos studijas (magistrantūrą ir specialiąsias profesines studijas) – 674 žmonės. Aplinkos inžinerijos fakultetą baigė 322, Architektūros – 110, AGAI – 112, Elektronikos – 136, Fundamentinių mokslų – 154, Mechanikos – 184, Statybos – 349, Transporto inžinerijos – 241, Verslo vadybos – 386 ir Tarptautinių studijų centrą – 6 žmonės.

Nuo 1995 m. išleidžiamų specialistų skaičių augimas kiek lėtėjo, bet vėliau ryškiai didėjo.

Verslo vadybos tūkstantąjį diplomą gavo Laima Baliukonytė. Jos magistrantūros darbas buvo įvertintas 10 balų. Diplomą jai įteikė LRS narė, socialinės apsaugos ir darbo ministrė Irena Degutienė.

Apdovanojamas Sąjūdžio VGTU grupės lyderis L. Furmonavičius

Atvirų durų dieną

VGTV ekspozicija parodoje
Sporto rūmuose

Prie naujosios bibliotekos

Viršuje dešinėje –
A. Šreiberis
VGTV Garbės daktaras

Minėjimas Rotušėje

Vasarą į VGTV studijas buvo priimta 3 880 jaunuolių ir merginų. Į pagrindines studijas įstojo 2 635, o į II pakopos studijas – 1 245 žmonės. Daugiausia priėmė Statybos fakultetas – 790, Verslo vadybos fakultetas – 627, Aplinkos inžinerijos fakultetas – 612, Transporto inžinerijos fakultetas – 561 ir t. t.

Rugsėjo 1-osios – Mokslo žinių ir laisvės dienos proga rektorius E. K. Zavadskas kvietė pirmakursius būti atsakingus už savo pasirinkimą. *„Kiekviena profesija ir specialybė pamilstama, kai skiriama daug valandų, dienų, mėnesių ir metų gilinantis į jos paslaptis. Daugelis mūsų pirmakursių yra įpratę, kad jais nuolat kas nors rūpintųsi. Pirmiausia didžiausią dalį rūpesčių prisiimdavo tėvai. Labai lengva gyventi, kai kažkas prisiima atsakomybę už mūsų finansinius reikalus, įvairius išpareigojimus ir emocinę būseną, sveikatą. Tačiau daugelis tapusiųjų studentais privalės pasirūpinti savimi ir kuo greičiau tai supras, tuo bus geriau ir jiems, ir visai universiteto bendruomenei, ir net visai visuomenei“* [6.17, p. 3].

Visas Lietuvos mokyklas pasveikinęs švietimo ir mokslo ministras Kornelijus Platelis (VGTV absolventas) rašė:

„Rugsėjo 1-oji – Laisvės diena. Prieš septynerius metus mūsų žemę paliko paskutiniai Sovietų sąjungos kareiviai. Tai buvo milžiniškas jaunos valstybės diplomatijos laimėjimas. Jį visada dera prisiminti pradedant mokslo metus laisvoje ir nepriklausomoje šalyje. Pažinimas ir laisvė – tai du neatsiejami dalykai, neegzistuojantys vienas be kito“ [6.18, p. 1].

Rugsėjo viduryje Vilniaus Gedimino technikos universiteto biblioteka, o ir visa universiteto bendruomenė paminėjo didelės reikšmės įvykį. Atidaryta nauja moderni VGTV biblioteka. Buvo įgyvendinta rektoriaus E. K. Zavadsko idėja vietoj buvusių parduotuvės ir valgyklos įrengti šiuolaikinę biblioteką. Pastato rekonstrukcijos projektą parengė ir „kietą“ autorinę priežiūrą vykdė architektė prof. dr. Elena Nijolė Bučiūtė. Darbus vykdė UAB „Giedra“. Monsinjoras Kazimieras Vasiliauskas, pašventinęs bibliotekos patalpas, tarė įsimintinus žodžius: *„Tegul neblėsta meilė knygai. Džiugu, kad kavinė, kurią dabar mūsų sostinėje pakankamai yra ant kiekvieno kampo, pertvarkyta į biblioteką, kurioje vyks širdžių ir proto puota. Laiminu sienas, bet omenų turiu čia dirbančius žmones“* [6.19, p. 1 ir 3].

Bibliotekoje, kurios direktorė Regina Pugžlienė nestokojo iniciatyvų, jau buvo pradėta diegti nauja bibliotekinė sistema ALEPH 500. Bibliotekoje buvo įrengtas moderniausias Lietuvoje kompiuterinis tinklas, 135 darbo vietos, įgyta 15 kompiuterių ir 2 serveriai. Po keleto metų buvo tikimasi turėti per 100 kompiuterių.

Įkurtuvių šventėje dalyvavo LRS švietimo, mokslo ir kultūros komiteto pirmininkas dr. Ž. Jackūnas, Švietimo ir mokslo viceministras dr. A. Žalys, aplinkos ministras dr. D. Lygis, Vilniaus vicemeras habil. dr. A. Kudrys ir kt.

Spalio 19–28 d. buvo surengta tradicine tapusi Gedimino universiteto savaitė, kurios pagrindinis akcentas – VGTV 10-mečio minėjimas miesto Rotušėje. Vilniaus gyventojams ir svečiams išpūdį padarė AGAI lėktuvų skrydis virš Katedros aikštės akcijos prie Gedimino paminklo metu.

Savaitės dienomis inžinieriaus Vytauto Izbicko auditorijoje įvyko Tarybos posėdis, kuriame VGTU Garbės daktaru buvo inauguruotas maskvietis Andriejus Šreiberis. Jis per 30 metų bendradarbiavo su VGTU (VISI) mokslininkais, daug pagelbėjo ne vienam doktorantui, rengusiam disertacijas, buvo ne vieno jų oponentu.

Jos puošia universitetą

Išspūdingą savo darbų parodą rektorato prieigose surengė VGTU profesionalės dailininkės Asta Rudminaitė ir Ramunė Muralienė. Tai buvo tik nedidelė dalis universitetui jų atliktų darbų. Į dvidešimtį parodos stendų tilpo tik patys gražiausi, įdomiausi darbai. Rektoriui abi dailininkės apdovanojo VGTU dešimtmečio medaliais.

VGTU dešimtmečio minėjime Vilniaus rotušėje dalyvavo Prezidentas, VGTU Garbės daktaras Algirdas Brazauskas, Ministras Pirmininkas, VGTU absolventas Rolandas Paksas, VGTU Garbės narys monsinjoras Kazimieras Vasiliauskas, LRS narys, VGTU docentas Algirdas Kunčinas, VGTU Garbės mecenatas Gediminas Orentas, VGTU Garbės narys akademikas Vytautas Statulevičius, Statybininkų asociacijos prezidentas, VGTU Garbės narys Adakras Šeštakauskas ir daugelis kitų garbingų žmonių. Šventinį pranešimą perskaitė rektorius prof. E. K. Zavadskas.

„Šiandieną galime pasidžiaugti ir pripažinti, kad mūsų universitetas yra kitokia aukštoji mokykla, nei buvo prieš dešimtmetį ir net prieš 2–3 metus, – sakė pranešėjas. – Jos kiekybinis ir kokybinis augimas yra lengvai pastebimas bei visuomenės vertinamas. Iki 10 200 išaugo studijuojančiųjų skaičius. Kelis kartus padidėjo studijų programų, kurias gali pasirinkti jaunimas, skaičius. Išaugo dėstytojų mokslo daktarų ir habilituotų mokslo daktarų skaičius. Didžiuliais tempais plečiasi universiteto tarptautinis bendradarbiavimas. Dešimtis kartų padidėjo pasirašytų bendradarbiavimo sutarčių skaičius. Išaugo studentų mainai su pasaulio aukštosios mokyklomis. Į universitetą kasmet stoja vis daugiau abiturientų. Stojančiųjų skaičiai ir konkursai, palyginti su kitomis aukštosiomis mokyklomis, atspindi realų mūsų universiteto įvaizdį“. Rektorius savo šventiniame pranešime kalbėjo ir apie sunkią aukštųjų mokyklų šiandienos būklę, nuolatos mažinamą finansavimą, skubiai priimtą, bet taisytiną įstatymą, kuris reglamentuoja mokslą, aukštąsias studi-

Iš kairės: A. Rudminaitė, E. K. Zavadskas, R. Muralienė

jas, šio dokumento siūlomas reformas, nepa-
matuotą kritiką šalies universitetų adresu. Pri-
siminta, jog finansuojant aukštąsias mokyklas
beveik neatsižvelgiama į studijų programų su-
dėtingumą ir būtiniausias sąnaudas. *„Mūsų
universitetas jau ištvėrė daugybę išbandymų. Be-
veik neskiriant papildomo finansavimo, atliko
milžinišką reformą, restruktūrizavimą, įkūrė
kelis naujus fakultetus, sukūrė dešimtis naujų
studijų programų ir parengė šaliai tūkstančius
reikalingų specialistų“.*

Tarybos pirmininkas L. Saulis ir rektorius
E. K. Zavadskas pasveikino Rolandą Paksą,
antrą kartą tapusį Lietuvos Respublikos
Ministru Pirmininku ir apdovanojo jį jubi-
liejiniu atminimo medaliu. Renginio metu
VGTU Garbės daktarais buvo inauguruoti
Varšuvos aukštosios mokyklos rektorius
prof. Ježi Volaninas ir Kauno technologijos
universiteto profesorius Danielius Eidukas.
Šventė baigėsi, ir jau kitą dieną tęsėsi VGTU
mokslininkų kasdieniai darbai.

Lapkričio mėnesį buvo išleistas Vinco
Vainausko parengtas „Kartografijos ir geo-
dezijos terminų aiškinamasis žodynas“. Šis
terminų žodynas parengtas vadovaujantis
JAV Gynybos kartografavimo departamento
išleistu žodynu, skirtu veiksmingam bendra-
darbiavimui tarp daugelio įvairių valstybių
vartotojų. Jis turėjo palengvinti spręsti
skubius dabarties uždavinius ir atverti duris
į pasaulinį matavimo inžinerijos mokslo
lobyną. Žodyno paskirtis dvejopa. Visų
pirma – tai dvikalbis žodynas. Antra – jis
yra aiškinamasis. Tai buvo pirmas bandy-
mas sudaryti šios mokslo ir praktikos šakos
dvikalbį žodyną.

Net dvi dienas vyko mokslo istorikų
konferencijos „Technikos mokslų raida
Lietuvoje“ posėdžiai. Jos plenariniame po-
sėdyje buvo pristatytos dvi naujos knygos:
E. K. Zavadsko ir V. Lujanienės sudaryta
„Dienos ir darbai“ ir A. Nako „Inžinierius
Vytautas Izbickas“.

*D. Eidukas
VGTU Garbės daktaras*

*J. Volaninas
VGTU Garbės daktaras*

2000 metams baigiantis, sužinota, kad tarptautinės programos „Framework5“ aplinkosaugos srities projektų ekspertas, VGTU Aplinkos apsaugos katedros vedėjas prof. habil. dr. Pranas Baltrėnas patvirtintas Lietuvos standartizacijos departamento Technikos komiteto „Aplinkosauga“ pirmininku. Komitetui buvo pavesta rūpintis, kad Lietuvos aplinkosaugos dokumentai, standartai atitiktų tarptautinių ir Europos standartų reikalavimus.

Gražiai paskutinius XX amžiaus metus baigė VGTU lengvaatlečiai. „Baltijos taurės“ varžybose VGTU komanda buvo trečia, o APU-0 gr. Studentė Jūratė Strumskytė laimėjo 800 m bėgimo varžybas.

Švenčių proga į VGTU bendruomenę kreipėsi rektorius E. K. Zavadskas ir Tarybos pirmininkas L. Saulis.

„Gerbiami kolegos! Studentai, visi darbuotojai!

Tegul Kalėdų ir Naujųjų Metų švenčių tyla, prasmingas susikaupimas atveria Jūsų širdis džiaugsmui, pripildo jas tikėjimo savimi ir kitais, kad turėtume kuo pasidalyti su šeimos nariais, bičiuliais, bendradarbiais, pradėdami trečiąjį tūkstantmetį. Linkime, kad XXI amžiuje kiekvieno Jūsų nuolatinis, ištikimas palydovas būtų sveikata, meilė, gražus tarpusavio supratimas ir sutarimas šeimoje, darbe, kasdienos sėkmė ir ramybė, pedagoginis optimizmas“.

Lietuvos Respublikos Seimas dar 2000 m. spalio mėnesį patvirtino naujos redakcijos VGTU statutą, kuris buvo parengtas, atsižvelgiant į naująjį Aukštojo mokslo įstatymą. Metams baigiantis Senato nariais buvo išrinkti:

1. Prof. habil. dr. E. K. Zavadskas, rektorius. 2. T. Butkus, AMm-9, A. Gustaičio aviacijos institutas. 3. D. Jančiulytė, VV-8/1, Verslo vadybos fakultetas. 4. M. Lipnevič, 11-8/1, Fundamentinių mokslų fakultetas. 5. K. Mečinskaitė, PV-8, Mechanikos fakultetas. 6. E. Vaitelis, TPPm-0, Transporto inžinerijos fakultetas. 7. Prof. habil. dr. P. Baltrėnas, Aplinkos inžinerijos fakultetas. 8. Doc. dr. D. Čygas, Aplinkos inžinerijos fakultetas. 9. Prof. habil. dr. Z. Kamaitis, Aplinkos inžinerijos fakultetas. 10. Doc. habil. dr. V. Martinaitis, Aplinkos inžinerijos fakultetas. 11. Prof. habil. dr. A. Zakarevičius, Aplinkos inžinerijos

fakultetas. 12. Prof. dr. R. Buivydas, Architektūros fakultetas. 13. Prof. L. Ziberkas, Architektūros fakultetas. 14. Prof. habil. dr. P. G. Adomėnas, Fundamentinių mokslų fakultetas. 15. Prof. habil. dr. R. Belevičius, Fundamentinių mokslų fakultetas. 16. Prof. habil. dr. A. Česnys, Fundamentinių mokslų fakultetas. 17. Prof. habil. dr. R. Čiegis, Fundamentinių mokslų fakultetas. 18. Doc. dr. A. Čiučelis, Fundamentinių mokslų fakultetas. 19. Prof. habil. dr. R. Kačianauskas, Fundamentinių mokslų fakultetas. 20. Prof. habil. dr. M. K. Leonavičius, Fundamentinių mokslų fakultetas. 21. Prof. habil. dr. L. Saulis, Fundamentinių mokslų fakultetas. 22. Doc. dr. M. Šukšta, Fundamentinių mokslų fakultetas. 23. Prof. habil. dr. R. Kirvaitis, Elektronikos fakultetas. 24. Prof. habil. dr. R. Martavičius, Elektronikos fakultetas. 25. Prof. habil. dr. A. Poška, Elektronikos fakultetas. 26. Prof. habil. dr. J. Skudutis, Elektronikos fakultetas. 27. Prof. habil. dr. M. Mariūnas, Mechanikos fakultetas. 28. Prof. habil. dr. A. V. Valiulis, Mechanikos fakultetas. 29. Prof. habil. dr. V. Vekteris, Mechanikos fakultetas. 30. Prof. habil. dr. J. Atkočiūnas, Statybos fakultetas. 31. Doc. dr. P. Čygas, Statybos fakultetas. 32. Prof. habil. dr. A. Kaklauskas, Statybos fakultetas. 33. Doc. habil. dr. G. Kaklauskas, Statybos fakultetas. 34. Prof. habil. dr. A. K. Kvedaras, Statybos fakultetas. 35. Doc. dr. V. Stragys, Statybos fakultetas. 36. Doc. dr. R. Vadlūga, Statybos fakultetas. 37. Doc. dr. P. Vainiūnas, Statybos fakultetas. 38. Doc. habil. dr. M. Bogdevičius, Transporto inžinerijos fakultetas. 39. Prof. habil. dr. L. Lingaitis, Transporto inžinerijos fakultetas. 40. Prof. habil. dr. R. Palšaitis, Transporto inžinerijos fakultetas. 41. Doc. dr. A. Pikūnas, Transporto inžinerijos fakultetas. 42. Prof. habil. dr. R. Ginevičius, Verslo vadybos fakultetas. 43. Prof. habil. dr. B. Melnikas, Verslo vadybos fakultetas. 44. Prof. habil. dr. N. Paliulis, Verslo vadybos fakultetas. 45. Prof. habil.

Viršuje dešinėje –
D. H. Milneris
VGTU Garbės narys

dr. V. Pruskus, Verslo vadybos fakultetas. 46. Prof. habil. dr. A. V. Rutkauskas, Verslo vadybos fakultetas. 47. Prof. habil. dr. A. J. Staškevičius, Verslo vadybos fakultetas. 48. Dr. R. Tamošiūnienė, Verslo vadybos fakultetas. 49. Prof. habil. dr. J. Stankūnas, Antano Gustaičio aviacijos institutas.

Į VGTU senato pirmininko postą buvo pasiūlyti 4 kandidatai, habilituoti daktarai profesoriai: Rimantas Belevičius, Romualdas Ginevičius, Raimundas Kirvaitis ir Leonas Saulis. Komisijos pirmininkas prof. M. Mariūnas paskelbė balsavimo rezultatus: už R. Belevičių balsavo 14, už R. Ginevičių – 19, už R. Kirvaitį – 6, už L. Saulį – 10 senatorių.

Taigi iš karto Senato pirmininkas neišrinktas, nes nė vienas kandidatas nesurinko 50 proc. + 1 balsų. Į antrą turą pateko R. Belevičius ir R. Ginevičius. Po trumputės pertraukėlės balsavimo komisijos pirmininkas paskelbė, jog Senato pirmininku išrinktas Verslo vadybos fakulteto dekanas prof. habil. dr. Romualdas Ginevičius, už kurį balsavo 28 senatoriai. Už prof. Rimantą Belevičių antrame ture balsavo 20 senatorių.

Plojimais buvo pasveikintas naujasis Senato pirmininkas prof. R. Ginevičius. Rektorius prof. E. K. Zavadskas Senato vardu palinkėjo pirmininkui sėkmės, stiprybės, ištvermės, įteikė gėlių puokštę bei užkabino medalį „Už nuopelnus Vilniaus Gedimino technikos universitetui“, kuris dėl profesoriaus stažuotės nebuvo laiku įteiktas. Padėkota ir gėlėmis apdovanoti buvęs Tarybos pirmininkas prof. Leonas Saulis, pirmininko pavaduotojas prof. Petras Adomėnas, rinkimų komisijos pirmininkas doc. Romualdas Vadlūga, Tarybos reikalų tvarkytoja Aldona Bruzgelionienė.

Senato pirmininkas prof. Romualdas Ginevičius padėkojo visiems už pasitikėjimą ir išreiškė viltį, jog bendrai dirbant bus sėkmingai atliktos universiteto bendruomenei keliamos funkcijos [6.20, p. 2].

Prof. habil. dr. Romualdas Ginevičius nuo 1993 m. dirbo Įmonių ekonomikos ir vadybos katedros vedėju ir Verslo vadybos fakulteto dekanu. Prie abiejų pareigų dar prisidėjo VGTU Senato pirmininko darbas.

2001 m. sausio 13 d. sukako dešimt metų nuo kruviniųjų 1991 m. įvykių, kai begriūnanti Sovietų Sąjunga nežabotu teroru siekė sulaikyti lietuvių tautą, ryžtingai stojusią į laisvės ir nepriklausomybės kelią.

Pasitinkant Sausio 13-osios įvykių dešimtąsias metines, prie televizijos bokšto žuvusio

Elektronikos fakulteto pirmakursio Rolando Jankausko atminimui įamžinti VGTU centrinuose rūmuose (dabar vadinamų Saulėtekio rūmų centriniame korpuse) memorialinė lenta buvo atnaujinta, gražiai sutvarkyta aplinka.

Anot buvusio Lietuvos Respublikos Seimo nario J. Tartilo, „*studentas Rolandas Jankauskas – pavyzdys ne tik jūsų aukštajai mokyklai, bet ir visos Lietuvos akademiniam jaunimui. Šimtmečiais stovės lenta, primenanti šio jaunuolio auką mūsų Tėvynei*“ [6.21, p. 59].

2001 m. sausio 23 d. Vilniaus Gedimino technikos universitete įvyko Kauno technologijos universiteto ir VGTU vadovų susitikimas. Nors abu universitetai tarp savęs konkuruoja, abu svarbias problemas gali sėkmingiau spręsti turėdami bendrą poziciją. Tai diktavo pats gyvenimas, kai buvo mažinamas universitetų finansavimas, kai teko kovoti su kai kurių biurokratų inspiruotomis neteisingomis nuostatomis. Iš KTU atvyko rektorius R. Bansevicius, Senato pirmininkas R. P. Žilinskas, prorektorai V. Ostaševičius, R. Šiaučiūnas, N. Navickas, P. Baršauskas. VGTU atstovavo rektorius E. K. Zavadskas, Senato pirmininkas R. Ginevičius, prorektorai R. Kačianauskas, A. V. Valiulis, A. Daniūnas, A. Komka. Universitetų vadovai tarėsi, kaip bendrai naudotis laboratorine įranga tiek mokslo, tiek studijų reikalam, kaip efektyviau keistis leidžiama literatūra, nagrinėjo galimybes kartu rengti vadovėlius ar monografijas. Sutarta pasikeisti duomenų bazėmis apie turimus prietaisus, aparatus ir įrenginius. Manyta, kad kai kuriuos unikalius laboratorinius darbus studentai galėtų atlikti nuvažiavę į kitą universitetą, jei tik ten yra įrengta atitinkamai aprūpinta laboratorija. Esant galimybėms šitiems tikslams buvo numatyta efektyviau naudoti šiuolaikines ryšio technologijas. Pažymėta, kad būtina intensyviau pasinaudoti lygiagrečiosios architektūros kompiuteriu, esančiu VGTU skaičiavimo centre. Susitikime kalbėta, kad VGTU lygiagrečiųjų skaičiavimų kompiuterine baze turėtų daugiau naudotis visa Lietuva. Akcentuota, kad reikia rengti bendras nuotolinių studijų programas.

Sutarta naujausiems mokslo ir technologijų laimėjimams skleisti organizuoti abiejų universitetų magistrantų ir doktorantų bendras vasaros mokyklas, kad tikslinga kartu su Lietuvos mokslų akademija organizuoti renginį technologijų pažangai, jos integravimo į mūsų kraštą galimybėms aptarti.

Susitikimo dalyviai džiaugėsi jau esamu abiejų universitetų bendradarbiavimu. Kaip

R. Ginevičius
Senato pirmininkas

M. Burinskienė, pirmojo elektronine vadovėlio autorė

pavyzdys nurodytas neseniai KTU ir VGTU bendrai parengta ir išleista knyga apie statybos mokslo ir studijų raidą Lietuvoje. Kartu raginta rasti naujus bendradarbiavimo laukus bei siekti, kad dėstytojų ir studentų skaičių santykis būtų toks, kokio reikia inžinieriams rengti. Buvo pateikta ir daugiau gražaus bendradarbiavimo pavyzdžių, ypač dirbant doktorantūros komitetuose, keičiantis opo-
nентаis ir kt.

VGTU Garbės svečių knygoje KTU rektorius prof. R. Bansevičius užrašė: „*Šiandien Lietuvai ypač svarbus dviejų pagrindinių technologijos krypties universitetų VGTU ir KTU – bendradarbiavimas. Ne konkuruoti, bet bendradarbiauti! – tegul šis devizas plečia mūsų santykius*“ [6.22, p. 1–2].

Metų pradžioje Miestų statybos katedros darbuotojai, vadovaujami doc. dr. M. Burinskienės, pateikė parengtą vadovėlį, kuriame analizuojami mūsų kraštui svarbūs teritorijų tvarkymo, želdinimo, susisiekimo organizavimo ir inžinerinės infrastruktūros projektavimo, įrengimo ir remonto klausimai. Tai pirmasis VGTU stambus vadovėlis universitete, išleistas elektronine versija.

Pasitinkdamas Vasario 16-ąją VGTU rektoratas įsteigė dar dvi vardines stipendijas – Stepono Kairio ir Petro Vileišio. Steponas Kairys – Vasario 16-osios signataras, žymus aplinkos inžinierius, pirmojo vadovėlio „Kanalizacija“ autorius, buvęs Vytauto Didžiojo universiteto profesorius. Petras Vileišis – vienas žymiausių XIX amžiaus pabaigos – XX amžiaus pradžios lietuvių atgimimo veikėjų, įžymus geležinkelių ir tiltų statytojas, buvęs Lietuvos Respublikos susisiekimo ministras.

Taigi nuo šiol VGTU turėjo 11 vardinių stipendijų: L. D. K. Gedimino, S. Grinkevičiaus, A. Gustaičio, S. Kerbedžio, D. Maciulevičiaus, L. Grincevičiaus, K. Semėnavičiaus, V. A. Graičiūno, K. Antanavičiaus, S. Kairio ir P. Vileišio. Jų dydis – 2,5 MGL (minimalaus gyvenimo lygio).

Puikūs leidiniai gulė ant skaitytojų stalo tuoj po Naujųjų metų. Tai prof. A. V. Valiulio sudarytoji „Dešimt Vilniaus Gedimino technikos universiteto reformos ir kūrybos metų. 1990–2000“ bei KTU ir VGTU statybos mokslininkų parengta „Statybos mokslų ir studijų raida Lietuvos universitetuose“.

Reikšmingas Lietuvos technikos inteligentijai įvykis vyko VGTU vasario 13 d. Visuomenei buvo pristatytas pirmą kartą Lietuvos istorijoje leidžiamos „Technikos enciklopedijos“ pirmasis tomas. Šios enciklopedijos Redaktorių tarybos pirmininkas yra VGTU rektorius prof. E. K. Zavadskas, o tarybos nariai, be kitų, yra VGTU profesoriai A. Čižas, P. Baltrėnas, Z. Kamaitis, A. Smilgevičius, S. Štaras, A. V. Valiulis ir doc. A. Nakas. Daugelis VGTU mokslininkų rašo šiai enciklopedijai straipsnius, yra jos recenzentai. Todėl renginyje dalyvavęs Mokslo enciklopedijų leidybos instituto direktorius Rimantas Kareckas dėkojo mūsų universitetui už reikšmingą pagalbą leidžiant „Technikos enciklopediją“. Teigiamai vertino mūsų mokslininkų darbą Fizikos ir technologijos mokslų redakcijos vedėja Irena Valiulienė, mokslinė redaktorė Janina Kuliešienė. Numatyta išleisti keturis „Technikos enciklopedijos“ tomus.

Vasario 15 d. mūsų universiteto bendruomenės atstovai susirinko į Petro Vileišio auditoriją paminėti Lietuvos valstybės atkūrimo dieną. Renginyje dalyvavo Prezidentas VGTU Garbės daktaras Algirdas Brazauskas, VGTU Garbės nariai monsinjoras Kazimieras Vasiliauskas ir Lietuvos statybininkų asociacijos vadovas Adakras Šeštakauskas, VGTU Garbės mecenatas Gediminas Orentas, garsus Lietuvos mokytojas, ilgametis Pasvalio Petro Vileišio gimnazijos direktorius Juozas Dulskis ir kt. Prelegentai akcentavo, kad vis daugiau jaunimo siekia mokslo, prisiminę švietimo ir mokslo problemas, aptarė ateities perspektyvas. Šventės išvakarėse studentams, kuriems už gerą mokymąsi buvo paskirtos vieno žymiausių lietuvių tautinio atgimimo veikėjų, kelių inžinieriaus Petro Vileišio ir socialdemokratų partijos įkūrėjo, Vasario 16-osios signataro Stepono Kairio vardinės stipendijos, buvo įteikti stipendijų pažymėjimai. Renginio metu buvo pristatyta Algimanto Nako ir Valdo Pruskaus išleista knyga „Petras Vileišis. Inžinierius. Kultūrininkas. Verslininkas“, kurią parengė „Technikos“ leidykla. Knyga išleista 150-ųjų Petro Vileišio gimimo metinių proga.

Dažnos buvo VGTU mokslininkų kelionės į užsienį, stiprėjo VGTU ir užsienio universitetų bendradarbiavimas. Branduolinės hidrofizikos laboratorijos vedėjas prof. D. Styra lankėsi Olborge (Danija) pagal TATENA-os programą. Čia skaitė pranešimus apie Baltijos jūros užterštumą dirbtinės

kilmės radionuklidais ir jos savivalą bei apie Žemės anomalijų reiškinį prognozę pagal kietojo kosminio spinduliavimo srauto nestabilumą. Be to, profesorius susipažino su naujomis universiteto laboratorijomis, aptarė bendradarbiavimo su hidrofizikos ir hidraulikos mokslininkais plėtotės klausimus.

„Technikos“ leidykla vokiečių kalba išleido prof. E. K. Zavadsko knygą „Mehrkriterielle entscheidungen im bauwesen“ („Daugiakriteriniai sprendimai statyboje“).

Doc. Rimantas Kalinauskas Varniuose, Žemaičių vyskupystės muziejuje, pristatė savo

knygą „Energotropiniai žmogiškumo pagrindai“. Tai labai originali knyga ir nuostabu, kad ją parengė Inžinerinės informatikos katedros docentas.

Tarp VGTU studentų netrūksta drąsių ir atkaklių žmonių. Paaiškėjo, kad „Balticum“ čempionate VGTU Turistų klubo nariai E. Černiauskas, A. Jankevičiūtė, V. Kišonaitė, D. Rusakevičius, A. Rusakevičienė, R. Mozūraitė, M. Mikalajūnas, E. Saženytė atliko IV sudėtingumo žygį Altajaus Pietų bei Šiaurės Čiujos kalnagūbriais ir laimėjo trečiąją vietą.

*Mimint Vasario 16-ąją
Iš kairės:
G. Orentas, J. Dulskis,
K. Vasiliauskas, A. Brazauskas*

Vėl valstybės premijos

Kovo 8 d. Mokslų akademijoje iškilmingai įteiktos Lietuvos nacionalinės mokslo premijos. Vieną iš jų gavo ir mūsų universiteto profesoriai habilituoti daktarai Adolfas Baublys ir Ramūnas Palšaitis. Mokslo premijų Technologijos mokslų sekcijos pirmininkas universiteto rektorius prof. Edmundas Kazimieras Zavadskas, pristatydamas laureatus, akcentavo, jog premija įvertintas ilgametis mokslininkų triūsas, apibendrintas darbe „Lietuvos transporto sistemos formavimo strategija: teoriniai ir metodiniai aspektai (1988–1999)“.

Mūsų universiteto organizuotame Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo Kovo 11-osios dienos minėjime dalyvavo ilgametis VLIK'o (Vyriausiojo Lietuvos išlaisvinimo komiteto) prezidentas, Seimo narys Kazys Bobelis. Jis nuoširdžiai pasidžiaugė, kad buvo pakviestas į šią šventę, kad galėjo pasidalyti didelio nerimo mintimis. Atsisveikindamas Universiteto garbės svečių knygoje įrašė:

„Visa mūsų Tautos ateitis priklauso nuo išsilavinusio, tautiniai subrendusio jaunimo. Jūsų universitetas ši gyvybinę Lietuvos ateitį įsipareigojimą labai garbingai atlieka.

Linkiu sėkmės augti, stiprėti ir toliau mūsų jaunimą auklėti patriotiniai ir tautiniai. Seimo narys dr. Kazys Bobelis“.

Gražių laimėjimų pasiekė jaunieji VGTU mokslininkai. Arnui Kačeniauskui už darbą „Klampa nespūdaus skysčio tekėjimo srityje su laisvuju paviršiumi modeliavimas baigtinių elementų metodu“ ir doktorantui Raimundui Rigertui už darbą „Sijos ir kolonos junginys: plieninio rėmo pusiau standžiu

mazgų elgsena“ paskirta mokslų akademijos 2000 m. jaunųjų mokslininkų premija.

Aštuntus metus Lietuvos muzikų rėmimo fondas kartu su Vilniaus aukštųjų mokyklų rektoriais kvietė studentus, dėstytojus, visus, kurie neabejingi muzikai, į Šv. Jonų bažnyčioje vykstančius koncertus. Juos lankė nemažai ir mūsų universiteto studentų, dėstytojų, darbuotojų. Balandžio 2-ąją įvyko baigiamasis koncertas. „Alma Mater musicalis“ projekto aštuntųjų metų ciklą užbaigė Lietuvos muzikos akademijos studentų simfoninis orkestras. Meno vadovo ir dirigento Roberto Šerveniko vadovaujamas kolektyvas nemažai koncertuoja Lietuvoje, užsienyje ir visur gerai vertinamas. Šiltai, gausiais plovimais jį sutiko ir klausytojai, susirinkę į Šv. Jonų bažnyčią. Lietuvos muzikų rėmimo

*Įteikus premiją (iš kairės):
R. Palšaitis, V. Adamkus, A. Baublys*

fondo vadovė Liucija Stulgienė, pasibaigus koncertui, dėkojo atlikėjams, nuolatiniams koncertų lankytojams ir pakvietė visus aktyviai dalyvauti kitų metų projekte, kuris bus ne mažiau turiningas ir įdomus.

Stiprumo mechanikos mokslo laboratorija gavo Nacionalinio akreditacijos biuro medžiagų mechaninių bandymų srities akreditavimo pažymėjimą.

Tai pirmoji universitetinė akredituota laboratorija, kuri įsteigta 1962 m. Joje dirba, bandymus atlieka habilituotas daktaras, trys mokslo daktarai, du eksperimentatoriai, turintys aukštąjį išsilavinimą, metrologas, elektronikas, mechanikas. Laboratorija atlieka medžiagų ir konstrukcijų tiek statinės, tiek ciklinės iirties mokslo tiriamuosius ir taikomuosius darbus. Jiems naudoja tris unikalius kintamojo apkrovos ženklo pulsatorius, devynias įvairaus galingumo universalias tempimo-gniuždymo mašinas. Turima ir kompiuterinė programinė įranga eksperimentų rezultatams apdoroti. Daug pagyrimo žodžių teko buvusiam ir dabartiniam laboratorijos vedėjams prof. Mindaugui Leonavičiui, doc. Marijonui Šukštai.

Aukštas postas Lietuvos mokslų akademijoje teko VGTU rektoriui LMA nariui korespondentui prof. E. K. Zavadskui. Akademijos visuotinis susirinkimas balandžio mėnesį jį išrinko Technikos skyriaus pirmininko pavaduotoju bei Statybos ir transporto sekcijos pirmininku. Lenkijos mokslų akademijos Statybos ir hidrotechnikos inžinerijos komitetas išrinko jį užsienio nariu.

Gražų apdovanojimą pelnė VGTU bibliotekos direktorė Regina Pugžlienė. Už nuopelnus darbe ir ilgametį darbą Nacionalinės Lietuvos bibliotekų savaitės metu jai buvo paskirta 2000 metų bibliotekininko UAB „Bibliotekų kolektořiaus“ specialioji premija.

„Palėpės“ teatras-studija gegužės 1–7 d. dalyvavo Vilniuje vykusiame tarptautiniame universitetų teatrų forumo „Universitetas ir jaunimo kultūra: ieškome autoriaus, ieškome herojaus“. „Palėpė“ rodė du spektaklius: A. Simonavičiūtės „Čia ir dabar“ ir studentišką istorijų mozaiką „Bobiada“.

Gegužę VGTU vyko VII tarptautinė konferencija „Naujos statybinės medžiagos,

konstrukcijos ir technologijos“, kurioje dalyvavo apie 300 mokslininkų iš 21 užsienio šalies.

Universitete įvyko tradicinis, dabar jau aštuntasis, tarptautinis kolokviumas „Racionalūs sprendimai statyboje“. Jame dalyvavo apie 50 Vokietijos, Lenkijos ir Lietuvos mokslininkų. Vienas pagrindinių šio kolokviumo iniciatorių ir organizatorių – prof. E. K. Zavadskas. Kolokviumo metu jam buvo įteiktas Rusijos inžinerijos akademijos užsienio nario diplomai. Tai reikšmingas Lietuvos mokslininko pripažinimas.

Lietuvos aukštųjų mokyklų studentų medžiagų mechanikos ir atsparumo respublikinėje olimpiadoje puikiai pasirodė VGTU studentai ir laimėjo pirmąsias vietas. Nugalėtojų komandą sudarė: A. Vika (TTI-8), V. Vadlūga (AT-7), P. Bagdonas (S-9/1), T. Žigina (CI-9/4) ir A. Stonys (SKP-8/1). Pirmąja buvo Tatjana Žigina, kuri ir pasiskelbta olimpiados laimėtoja.

2001 m. birželio 21 d. Lietuvos mokslų akademijoje įvyko narių ekspertų rinkimai. Jais tapo trys VGTU profesoriai: A. V. Valiulis, R. Kačianauskas ir A. Baublys.

Didelį specialistų būrį kraštui parengė ir birželį išleido Vilniaus Gedimino technikos universitetas. Iš viso išleisti 2 134 absolventai. 1 350 baigė pagrindines studijas, 701 – magistrantūros studijas ir 83 – specialiąsias profesines studijas. Statybos fakultetas parengė 425, Aplinkos inžinerijos fakultetas – 366, Verslo vadybos fakultetas – 351, Transporto inžinerijos fakultetas – 272, Mechanikos fakultetas – 240, Fundamentinių mokslų fakultetas – 139, Elektronikos fakultetas – 138, AGAI – 109, Architektūros – 91 ir Tarptautinių studijų centras – 3 specialistus.

2001 m. vasarą visada prisimins Aplinkos apsaugos katedros vedėjas habil. dr. prof. Pranas Baltrėnas, kurį Lietuvos Respublikos Prezidentas apdovanojo LDK Gedimino ordinu. Jį P. Baltrėnas pelnė už vaisingą mokslinę veiklą, daugybę išradimų ir leidinių.

2001 m. VGTU jau antri metai dalyvavo vykdant bendrąjį priėmimą į aukštąsias mokyklas. Į pagrindines dienas studijas buvo priimta 2 350 jaunuolių, neakivaizdines – 473. Iš viso 2 823 žmonės. Į magistrantūros studijas priimti 1 126 žmonės, specialiąsias profesines studijas – 1 210 žmonių. Iš viso į pirmąjį kursą priimta 4 033 jaunuoliai ir merginos.

Į dienių skyrių stota daugiausia iš Vilniaus miesto ir apskrities. Didžiausias kon-

P. Baltrėnų apdovanojus
LDK Gedimino ordinu

kursas buvo į Verslo vadybos, Architektūros ir Aplinkos inžinerijos fakultetus.

Rugsėjo 1-osios proga į universiteto bendruomenę kreipėsi rektorius E. K. Zavadskas straipsniu „Gedimino universitete“. Pažymėjęs, kad sulaukėme pirmųjų naujojo šimtmečio ir tūkstantmečio mokslo metų pradžios, prisiminęs daugybę istorinių faktų ir pasidžiaugęs VGTU laimėjimais, rektorius priminė tuometinius sunkumus:

„Didžiausia problema šiuo metu tampa Lietuvos valdančiųjų institucijų – Prezidento, Seimo, Vyriausybės – požiūris į aukštųjų mokyklų ateitį, pirmiausia jų finansavimo problema. Deja, jau keleri metai kasmet finansavimas, skirtas vienam studentui, mažinamas, mažai atsižvelgiama ir į įvairių studijų programų sąnaudas. Tačiau tuo pat metu kai kurie valstybinių institucijų atstovai nepamiršta reguliariai priekaištauti aukštosios mokykloms

dėl rengiamų absolventų parengimo lygio, dėl dėstytojų spaudoje skelbiamų mokslo darbų kokybės bei tarptautinio lygio. Lietuvos žiniasklaidoje vykdoma visuomenės ir aukštųjų mokyklų supriešinimo kampanija, nepagrįstai sumenkiant universitetų laimėjimus. Teigiama, kad ligi šiol jokių permainų dar neįvyko. Nutylima, kad šiuo metu egzistuojanti teisinė bazė net nesudaro galimybių studentams atlikti praktikų, o dėstytojams – privalomai kelti kvalifikacijos, tam gaunant papildomų atostogų. Prioritetai švietimui ir mokslui deklaruojami žodžiais, bet nepagrindžiami veiksmais.

Prie šalies vairo stoja vis naujos Vyriausybės, o požiūris į aukštąjį mokslą praktiškai pasilieka toks pat. Jam taikomas liekamasis finansavimo principas. Labai norėtusi tikėtis, kad šis požiūris neliks ilgalaikis ir jau šiais metais, planuojant 2002 m. valstybės biudžetą, pasikeis“ [6.22, p. 3].

VGTU atidaryta K. Baršausko auditorija

2001 m. rugsėjo 14–25 d. VGTU surengė tradicinėmis tapusias „Gedimino universiteto dienas“. Jų metu įvyko pirmakursių imatrikuliacijos aktas, buvo atidaryta profesorius Kazimiero Baršausko fizikos auditorija, VGTU Garbės daktaru inaugurutas Reino Frydricho Vilhelmo universiteto Bonoje profesorius Erichas Veisas.

Dienų metu buvo aukotos Šv. Mišios Šv. Mikalojaus bažnyčioje už mirusius profesorius, dėstytojus, darbuotojus ir studentus, prie Gedimino paminklo padėta gėlių. Vyko daug kitokių priemonių – koncertai, parodos, sporto varžybos ir kt.

Įspūdinga buvo tarptautinė konferencija „Technikos humanizavimas“, daug pranešimų buvo perskaityta mokslinėje konferencijoje „Mokslo ir technikos raida Lietuvoje“. Tarptautinę konferenciją „Technikos humanizavimas“ globojo Lietuvos Respublikos Prezidentas Valdas Adamkus. Ji buvo skirta Lietuvos ir Lenkijos diplomatinių santykių atkūrimo dešimtmečiui.

Konferenciją atidarė rektorius E. K. Zavadskas.

Buvo perskaitytas J. E. Prezidento Valdo Adamkaus sveikinimas, o po to sveikinimo kalbą pasakė monsinjoras Kazimieras Vasiliauskas. Jis sakė, kad konferencija nagrinėja labai aktualią žmonijai technikos humani-

zavimo problemą. Ši tema esanti kiekvieno inteligento širdies hobis. Taip pat kalbėjo, kad Katalikų Bažnyčia siekia šalinti prieštaravimus tarp įvairių tikybų, kad būtinas įvairių tautų bendradarbiavimas, draugiški, geranoriški santykiai. Pasakojo apie gyvenimą sovietiniuose kalėjimuose, lageriuose, apie tremties metus, bendravimą su žymiuoju disidentu Andrejumi Sacharovu. Monsinjoras buvo labai išbalęs, kalbėjo su didesnėmis nei paprastai pauzėmis, bet išbuvo visą plenarinį posėdį.

Konferencijos plenarinio posėdžio pabaigoje monsinjoras Kazimieras Vasiliauskas buvo apdovanotas Lenkijos Lietuvos bičiulių klubo žurnalo „Lithuania“ ir Lietuvos „Kultūros barų“ žurnalo įsteigtu medaliu „Integralus humanizmas“. Šį medalį steigėjai skiria už humanistinių amžinųjų vertybių propagavimą visuomeninio ir privataus gyvenimo srityse. Tokiu medaliu buvo apdovanoti konferencijos dalyviai – Lenkijos ambasadorius Jerzy Bahrzas, VGTU senato pirmininkas Romualdas Ginevičius, Vroclavo technologijos universiteto rektorius Andžėjus Mulakas, žinomi Lietuvos žurnalistai Gediminas Zemlickas, Artūras Matusas, Vytautas Markevičius ir kt. Jau anksčiau tokiais medaliais buvo apdovanotas VGTU rektorius E. K. Zavadskas ir Lenkijos Lietuvos bičiulių

*E. Veisas
VGTU Garbės daktaras*

klubo pirmininkas bei minėtos konferencijos organizatorius Leonas Brodovskis. Pasibaigus konferencijos plenariniam posėdžiui Monsinjas ilgokai kalbėjosi su daktaru Leonu Brodovskiu, jo žmona Danute, kitais svečiais. Su visais atsisveikinęs, palydėtas „Gedimino universiteto“ redaktorės Astos Verbickienės, jis išskubėjo atgal į ligoninę. Tai buvo paskutinis Monsinjoro apsilankymas Vilniaus Gedimino technikos universitete. Po trijų savačių jį aplankėme, deja, jau pašarvotą didžiausioje Lietuvos šventovėje – Arkikatedroje bazilikoje. Monsinjas mirė 2001 m. spalio 14 d.

Vilniaus Gedimino technikos universitetas 2001 m. spalį turėjo 10 907 studentus: 8 696 – pirmosios pakopos studijų, 2 211 – antrosios pakopos studijų.

2001 m. technologijos mokslų studijų programos sudarė 82,7 %, socialinių mokslų – 11,5 %. Pagrindinėse studijose studijavo 87 užsienio studentai.

Neblogi buvo mokslinio darbo rezultatai. Automobilių katedros doc. dr. Alvydas Pikūnas apgynė habilitacinį darbą „Lietuvos kelių transporto materialinių ir energetinių sąnaudų, žalingo poveikio aplinkai bei visuomenei mažinimo problemos“.

Keturi habilituoti daktarai gavo profesoriaus mokslinį vardą: M. Bogdevičius (me-

chanikos inžinerija), R. Baušys (mechanikos inžinerija), G. Kaklauskas (statybos inžinerija), A. H. Marcinkevičius (mechanikos inžinerija).

Toliau augo užsakomųjų mokslo darbų apimtys. 2001 m. jų atlikta už 3,9 mln. Lt. Daugiausia tokių darbų atliko Geodezijos mokslo institutas.

VGTU mokslininkai 2001 m. parengė ir išleido 11 monografių, 13 vadovėlių, daug kitų leidinių, paskelbė beveik 1000 mokslinių straipsnių. Sparčiai ėmė didėti straipsnių skaičius užsienio mokslo žurnaluose su svorio koeficientu (ISI). Mokslinėse konferencijose perskaityta beveik 1000 mokslinių pranešimų tarp jų užsienyje – beveik 40. Gauti 5 išradimų patentai.

VGTU 2001 m. dėstė 777 dėstytojai, iš jų 14 % buvo habilituoti daktarai, profesorai. VGTU turėjo 1 254 kompiuterius. 2001 metų geriausiu VGTU sportininku buvo išrinktas Statybos fakulteto Nekilnojamojo turto vadybos specialybės antrojo kurso studentas Aistis Šlajus. Jis dukart iškovojo Lietuvos suaugusių vasaros bei tiek pat kartų žiemos teniso varžybų čempiono vardą, tapo čempionu dvejetų varžybose, buvo Lietuvos suaugusių rinktinės nariu.

Gražiai pasirodė pereinamosios „Baltijos“ taurės varžybose VGTU lengvaatlečiai. Varžybose Rygoje Jūratė Strumskytė (MEU/1 gr.), Linas Šalkauskas (CI1/4 gr.) laimėjo 1000 m bėgimus, o Audrius Jonušis (FMU/0) – trišuolio varžybas.

K. Baršausko auditorijos atidarymas

VG TU bendruomenė su pakilia nuotaika sutiko 2002 metus.

Nebuvo pamiršta Sausio 13-oji. Apsilankyta Antakalnio kapinėse, padėta gėlių

ant Rolando Jankausko kapo ir prie paminklinės lentos VG TU rūmuose, uždegtos žvakutės.

Aukštas E. K. Zavadsko veiklos įvertinimas

Sausio 24 d. didelės iškilmės buvo Poznanės technologijos universitete, kurių metu Vilniaus Gedimino technikos universiteto rektorius, Lietuvos mokslų akademijos narys korespondentas, habilituotas daktaras profesorius Edmundas Kazimieras Zavadskas buvo inauguruotas minėto garsaus Lenkijos universiteto Garbės daktaru.

Prof. E. K. Zavadskas daug metų bendradarbiavo ir toliau bendradarbiauja su Poznanės technologijos universiteto mokslininkais, rengia tradicinius kolokviumus, dalyvauja mokslinėse konferencijose, oponuoja disertacijas. Poznanės mokslininkai aukštai įvertino prof. E. K. Zavadsko indėlį sprendžiant dirbtinio intelekto taikymo statyboje problemas. E. K. Zavadskas sukūrė daugiatikslio resursų taupymo, technologinių variantų parinkimo metodus pagal sistemiškumo ir kompleksiškumo principus.

Prof. E. K. Zavadskas daug nuveikė stiprindamas Vilniaus ir Poznanės universitetų dalykinį bendradarbiavimą. Lenkai gerai įvertino E. K. Zavadsko nuostatą, kad

kalbant apie Lietuvos ir Lenkijos valstybių santykius, reikia daugiau kalbėti apie tai, kas sieja lietuvių ir lenkų tautas kūrybingam, lygiateisiam ir abipusiškai naudingam bendradarbiavimui, nuoširdžiai bičiulystei, ugdo tarpusavio pagarbą.

Pažymėtina, kad Lenkijos universitetai nesuteikia Garbės daktarų vardą „lengva ranka“. Teikiantis Garbės daktaro vardą Poznanės universitetas siunčia trims žymiausiems tos pačios krypties Lenkijos universitetams medžiagą apie kandidatą ir priima sprendimą suteikti Garbės daktaro vardą tik tuomet, jei visi trys atsiliepimai yra teigiami ir su atitinkama rekomendacija.

Taigi Poznanės technologijos universiteto Garbės daktaro vardas ypač garbingas. Jis, be to, reiškia ir aukštą Garbės daktaro mokslinės veiklos įvertinimą.

Po kelių mėnesių Vilniaus Gedimino technikos universitete lankėsi Poznanės technologijos universiteto delegacija, vadovaujama rektoriaus prof. habil. dr. profesoriaus

E. K. Zavadsko inauguracija Poznanės technologijos universiteto Garbės daktaru 2002 m. sausio 24 d.

Ježio Dembčinskio. Jis pabrėžė, kad prof. E. K. Zavadsko pripažinimas Poznanės technologijos universiteto Garbės daktaru labai reikšmingas. Lenkijoje toks pripažinimas labai vertinamas ir apskritai nėra dažnas. Per 82 universiteto gyvavimo metus tik 21 mokslininkui buvo suteiktas Poznanės technologijos universiteto Garbės daktaro vardas.

2002 m. vasario pradžioje maloni žinia gauta iš Vokietijos. Tarptautinė Šiaurės Vokietijos informatizavimo akademija prie Jungtinių Tautų organizacijos išrinko savo viceprezidentu VGTU senato pirmininką prof. Romualdą Ginevičių.

Dar vienas gražus epizodas – gauta programinė įranga naudoti išimtinai studijų reikalmams. Ją universitetui padovanojo absolvento dr. Gintario Aksamito vadovaujama UAB „AGA“. Tai bendrovė, kurios veiklos sritis – kompiuterinė grafika ir automatizuotas projektavimas, programinės ir techninės įrangos aprūpinimas, mokymo ir konsultavimo klausimai. Tai tauri absolvento akcija, rodanti dėkingumą ir rūpestį savąja Alma Mater. Anot O. Balzako, dėkingumas įrodomas darbais. Suprantama, universitetas liko dėkingas.

Vasario 16-osios minėjime, kuriame dalyvavo LRS vicepirmininkas Vytenis Andriukaitis, buvo pranešta, kad 2001 metų Lietuvos mokslo premija paskirta VGTU prof. habil. dr. Ipolitui Zenonui Kamaičiui.

Premija I. Z. Kamaičiui paskirta už darbų ciklą „Pastatų ir inžinerinių statinių būklės tyrimai, renovacija ir ilgaamžiškumo didinimas (1970–2000 m.)“.

I. Z. Kamaitis per daugiau kaip 30 metų atliko daug teorinių, eksperimentinių ir natūrinių tyrimų, kurių rezultatai buvo taikomi statomuose ir eksploatuojamuose objektuose. Jis vadovavo įvairių projektų rengimui, per 30 svarbių objektų remontams. Jis suformavo statybinių polimerinių kompozitų – klijų, mastikų, skiediklių ir betonų – gavimo ir gamybos technologiją, pagal kurią juos galima naudoti konstrukcijoms remontuoti, stiprinti ir apsaugoti nuo korozijos. I. Z. Kamaitis sukūrė supleišėjusių gelžbetoninių konstrukcijų remonto technologiją, ištyrė konstrukcijų su užtaisytais įvairiais plyšiais elgseną ir pasiūlė metodiką konstrukcijų parametrams apskaičiuoti, įvertinant įvairių apkrovų įtaką, visa tai apibendrino keliuose monografijose.

Dar viena gera žinia – E. K. Zavadskas ir A. V. Valiulis parengė ir leidykloje „Technika“ išleido knygą – „Universitetas plėtros ir tobulėjimo kelyje“. Senato pirmininkas R. Ginevičius įžangos žodyje taikliai apibūdino šią VGTU leidyklos 704 mokslo literatūros knygą:

„Nuo pat VGTU įkūrimo jame puoselėjama tradicija apibendrinant, sisteminant įvykių esmę, jų etapus, fiksuoti jo plėtrą ir kaitą. Ir tai daro asmenys, kurie kasdieną su tuo susiduria, kuriems tenka priimti sprendimus ir, žinoma, kuriems tenka didžiausia atsakomybė už aukštosios mokyklos ateitį“ [6.24, p. 4].

*Nacionalinę mokslo premiją įteikęs
I. Z. Kamaičiui (iš kairės): P. Baltrėnas,
I. Z. Kamaitis, E. K. Zavadskas,
R. Ginevičius, A. Nakas*

Vasario 28 d. Europos Komiteto prie Lietuvos Vyriausybės generalinis direktorius P. Auštrevičius VGTU senato posėdžių salėje gana nuobodokai kalbėjo apie vykstančias derybas dėl Lietuvos narystės Europos Sąjungoje. Prelegentui trūko motyvacijos kalbamu klausimu, neatrodė, kad Lietuvos vyriausiasis derybininkas karštai siekia Lietuvos integracijos į Vakarų Europos bendriją. Matyt, taip nebuvo, bet, kaip sakoma, kalbai „trūko chemijos“.

Minint Kovo 11-ąją, vyko iškilmingas VGTU senato ir Lietuvos mokslų akademijos Technikos skyriaus jungtinis posėdis.

Rektorius E. K. Zavadskas pirmiausia kalbėjo apie Kovo 11-osios svarbą Lietuvos gyvenime, prisiminė sudėtingus pirmuosius atkurtos nepriklausomybės metus, tų metų universiteto gyvenimą.

Naująjį VGTU Garbės daktarą akademiką habilituotą daktarą profesorių Kazimierą Ragulskį rektorius E. K. Zavadskas apibūdino kaip neturinį analogo Lietuvoje mokslininką, parengusį per 200 mokslo daktarų, padariusį apie 2000 išradimų, kurių dauguma patentuoti, parašiusį šimtus mokslinių straipsnių, dešimtis knygų.

Prof. B. Spruogis, vienas K. Ragulskio mokinių, pabrėžė, kad akademikas sukūrė precizinės vibracinės technikos mokslinę mokyklą, yra kelių tarptautinių ir trijų Lietuvos valstybinių premijų laureatas, pasaulinės išradymų parodos aukso medalio laimėtojas.

Daug VGTU mokslininkų yra akademiko K. Ragulskio mokiniai, tarp jų: A. Kavolėlis,

M. Mariūnas, V. Augustaitis, B. Spruogis, G. Kulvietis, R. Kanapėnas, R. Jonušas, J. Solominas, V. Dovydenas, J. Jurevičius, V. Turla, L. Zubavičius, J. Astrauskas, A. Jakštas, K. Slivinskas ir kt.

Kovo 15-ąją – buvusiam VISI rektoriui akademikui Aleksandriui Čyrai būtų sukakę 75 metai. Jo atminimui pagerbti VGTU surengė mokslinę konferenciją „Šiuolaikinės statybinės mechanikos problemos“, o VGTU Senato nutarimu buvo įsteigta akademiko Aleksandro Čyro stipendija ir jo vardo auditorija. Konferencijoje pranešimus skaitė profesoriai J. Atkočiūnas, A. Čižas, A. Borkovski, A. Žiliukas, A. Kudzys, R. Kačianauskas ir kt. Auditorija pasipuošė J. Grigorovičiaus puikiai nutapytu A. Čyro portretu, A. Rudminaitė ir R. Razmienė gražiai įformino A. Nako parengtus A. Čyro darbų ekspozicijų standus.

*K. Ragulskis
VGTU Garbės daktaras*

*K. Ragulskio
inauguravimo Garbės daktaru momentas*

VGTU taryba – priežiūros ir globos institucija

Balandžio pradžioje pirmą kartą susirinko suformuotoji Vilniaus Gedimino technikos universiteto taryba. Universiteto taryba pagal VGTU statutą yra universiteto visuomeninės priežiūros ir globos institucija. Be kita ko, ji vertina, kaip naudojamas universiteto turtas, valstybės ir kitos lėšos. Vertina, kaip universitetas prisideda prie valstybės plėtros ir kt. Taryba svarsto universiteto lėšų sąmatas, jų vykdymą. Ji skelbia Senato ar rektoriaus rinkimus.

Švietimo ir mokslo ministro įsakymu dar 2000 metais universiteto taryba buvo sudaryta ketverių metų kadencijai tokios sudėties:

- **nariai, skirti Senato** – P. Daščioras, VGTU studentų sąjungos atstovas; R. Ginevičius, VGTU senato pirmininkas; R. Kirvaitis, VGTU profesorius, Elektronikos fakulteto dekanas; P. Vainiūnas, VGTU Statybos fakulteto dekanas; E. K. Zavadskas, VGTU rektorius;

- **nariai, skirti švietimo ir mokslo ministro ir Vilniaus Gedimino technikos universiteto susitarimu** – A. Čiučelis, Vilniaus miesto savivaldybės tarybos narys; J. Dieninis, Lietuvos žemės ūkio banko valdybos pirmininko pavaduotojas; Z. Kumetaitis, Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Geodezijos ir kartografijos

Susitikimas su ambasadoriumi
R. Podagėliu VGTU bibliotekoje 2002 m.

departamento direktorius; T. Milaknis, AB „Alna“ generalinis direktorius; A. Tarvydas, Lietuvos parodų centro LITEXPO direktorius, Vilniaus prekybos, pramonės ir amatų rūmų tarybos narys;

• **nariai, skirti švietimo ir mokslo ministro** – A. Gaižutis, akademikas, Lietuvos mokslų akademijos viceprezidentas; J. Ivoška, advokatas; E. Mažeikis, pulkininkas, Lietuvos kariuomenės karinių oro pajėgų vadas; A. Ramonas, LR Seimo švietimo, kultūros ir mokslo komiteto patarėjas; A. Šeštakauskas, Lietuvos statybininkų asociacijos prezidentas, Lietuvos pramonininkų konfederacijos valdybos ir prezidiumo narys.

Taryba pirmininku išrinko doc. dr. J. Dieninį.

Štai ši Taryba balandžio mėnesio pradžioje nutarė, kad Vilniaus Gedimino technikos universiteto rektoriaus rinkimai skelbiami 2002 m. birželio 20 d. Buvo paskelbtas viešas konkursas rektoriaus pareigoms užimti.

Rektorius E. K. Zavadskas, atsakydamas į „Gedimino universiteto“ redaktoriaus klausimą, suformulavo, kokiomis savybėmis turėtų pasižymėti rektorius:

„...rektorius pirmiausia turėtų būti demokratiškas, nevengiantis bendrauti su universiteto bendruomenės nariais žmogus. Rektoriui labai svarbu būti veikliam, nuolat domėtis šalies politika, ekonomika, pasaulio, Europos, šalies aukštojo mokslo politika, būti komunikabiliam, nevengti dalyvauti visuomeninėje veikloje, lankytis suvažiavimuose, konferencijose, priėmimuose, nevengti skaityti pranešimų, kalbėti įvairiuose renginiuose, kartu atstovauti universitetui, bendruomenei. Labai svarbu, kad rektorius nevengtų bendrauti žiniasklaidos priemonėmis: kalbėtų per radiją, televiziją, rašytų į laikraščius, žurnalus <...>. Rektorius turi sugebėti sukurti gerą prorektorijų kolektyvą ir pats dirbti kolektyve“ [6.25, p. 2–3].

Tenka pripažinti, kad įvardytomis savybėmis rektorius E. K. Zavadskas tikrai pasižymėjo. Ir ne tik įvardytomis. Tai buvo vadovas – idėjų generatorius, be galo energingas, emociingas, atkaklus. Ir neužmiršdamas universitete svarbiausio posto,

VGTU taryba

Iš kairės – 1-oje eilėje:

R. Ginevičius,

J. Dieninis, E.K. Zavadskas;

2-oje eilėje:

P. Daščioras, R. Kirvaitis, A. Tarvydas,

A. Čiučelis, Z. Kumetaitis;

3-ioje eilėje:

J. Ivoška, A. Šeštakauskas, P. Vainiūnas,

E. Mažeikis, T. Milaknis

jis neprarado savo geriausiųjų savybių, todėl buvo ir lieka didelis autoritetas universiteto bendruomenėje.

Išradimai dirbo VGTU bibliotekos kolektyvas. Baigiantis balandžiui Lietuvoje vyko Nacionalinė bibliotekų savaitė. Jos metu universiteto biblioteka nemokamai išdavinėjo skaitytojo bilietą, nereikalavo mokėti delspinigių už pavėluotai grąžintą knygą. Paskutinę akcijos dieną biblioteka surengė išpūdingą renginį. Iškilmingai buvo pristatytas Editos Utarienės sukurtas vitražas „Pažinimo medis“, kuris bibliotekos interjerą padarė puošnų ir dvasingą, filosofškai prasmingą. Čia dideli nuopelnai tenka ir tuometinei bibliotekos direktorei Reginai Pugžlienei, nuosekliai ir atkakliai siekusiai paversti biblioteką modernia ir puošnia, tokia, kurioje kartą apsilankius, kiltų noras lankytis dar ir dar. Malonu pažymėti, kad novatorišką Reginos Pugžlienės veiklą sėkmingai tęsia ir ją pakeitusi vadovė Rimutė Abramčikienė bei ją supančios kolegės.

Tame pačiame renginyje apie savo darbą įdomiai pasakojo ambasadorius Romanas Podagėlis, ilgametis Lietuvos Respublikos atstovas Italijoje, Graikijoje ir Maltoje. Dr. R. Podagėlis – mūsų absolventas, daug metų dėstęs VISI, buvęs Gelžbetoninių konstrukcijų katedros docentas.

Balandžio 27 d. VGTU pagerbė svečių iš Šveicarijos. Už nuopelnus plėtojant Šveicarijos universitetų ryšius su VGTU daktarui Maksui Šveiceriui, daug padėjusiam mūsų doktorantams ir magistrantams, buvo suteiktas VGTU Garbės nario vardas.

Gegužės pradžioje Vilniaus Gedimino technikos universitete visą savaitę vyko trečiasis tarptautinis universitetų teatrų forumas. Jame dalyvavo studentų teatrai iš Airijos, Ispanijos, Kroatijos, Latvijos, Vengrijos ir Lietuvos. VGTU „Palėpė“ rodė du spektaklius. Rektoriui E. K. Zavadskas, sveikindamas forumo dalyvius, pabrėžė tokios veiklos svarbą, kaip humanizmo idėjų nešėjų. „Humanizmo idėjos neturi sienų tarp valstybių ir tautų“, – sakė rektorius.

Gražiai buvo atstovaujama universitetui tarptautinėje mokslo, aukštųjų technologijų ir studijų parodoje „Mokslas 2002“. Ekspoziciją puikiai įrengti padėjo VGTU atstovė Laimutė Bernotienė, koncertavo „Vingis“ su savo kapela.

Parodų centre LITEXPO vykusioje konferencijoje pranešimus skaitė VGTU Senato pirmininkas profesorius R. Ginevičius, aka-

Dailininkė vitražistė Edita Utarienė prie „Pažinimo medžio“

demikas J. Kulys, profesoriai J. Stankūnas ir R. Čiegis.

Gegužės pabaigoje universitete vyko 5-oji tarptautinė mokslinė konferencija „Aplinkos inžinerija“. Joje skaityta 217 pranešimų.

VGTU studentai vėl pasirodė geriausiai A. Čyro auditorijoje įvykusioje Lietuvos medžiagų mechanikos olimpiadoje. Čempionu tapo VGTU TTI-8 gr. studentas A. Vika. T. Žigina (MUV-9 gr.) šį kartą buvo antra.

Pirmąjį 2002 m. pusmetį VGTU profesūros atstovai nemažai dėmesio skyrė užsienio kelionėms. Japonijoje, Saporio mieste, vykusiame kelininkų kongrese dalyvavo Aplinkos inžinerijos fakulteto Kelių katedros docentai Donatas Čygas ir Alfredas Laurinavičius. Danijoje, Lundo universitete, vykusiam BALTECH konsorciame, posėdžiavo prorektorius profesorius Algirdas Valiulis. Mėnesį Prancūzijoje stažavosi doc. Valentinus Skaržauskas, o Vokietijoje, Štralzundo mieste, paskaitas skaitė Mechanikos fakulteto dekanas prof. Mečislovas Mariūnas.

2002 m. sukako 100 metų nuo buvusio Specialiųjų konstrukcijų katedros vedėjo profesoriaus Anatolijaus Rozenbliumo gimimo.

Anatolijus Rozenbliumas – įžymus statybų konstruktorius, pedagogas ir mokslininkas. Jis kartu su įžymiu Lietuvos architektu Vytautu Landsbergiu-Žemkalniu yra suprojektavęs daug garsiausių tarpukario Kauno pastatų. Ypač A. Rozenbliumas išgarsėjo, kai per trumpą laiką suprojektavo legendinę

VGTU darbuotojai prie parodos stendo

*Atminimo lenta A. Rozenbliumui
Statybos fakultete*

Pirmasis prorektorius E. K. Zavadskas

Mokslo prorektorius R. Kirvaitis

Kauno Sporto halę, kurioje Lietuvos krepšininkai tais pačiais metais laimėjo Europos čempionų vardą.

Dideli A. Rozenbliumo nuopelnai statybinių konstrukcijų moksle. Jis sukūrė originalią gelžbetoninių konstrukcijų deformacijų skaičiavimo teoriją, išugdė keliolika technikos mokslų kandidatų, daktarų. Aukšto specialistų pripažinimo sulaukė jo vadovėlis „Mūrinės konstrukcijos“, kuris lietuvių kalba buvo išleistas Lietuvoje ir rusų kalba – Maskvoje.

Profesoriaus Anatolijaus Rozenbliumo šimtmečio proga VGTU vyko šiai progai skirta mokslinė konferencija, buvo pristatyta Algimanto Nako knyga „Profesorius Anato-

lijus Rozenbliumas“, prie buvusio jo darbo kabineto Statybos fakultete buvo atidengta jam skirta atminimo lenta, ant profesoriaus kapo padėtos gėlės.

2002 m. gegužės 29 d. mirė VGTU Aplinkos apsaugos katedros profesorius prof. habil. dr. Ramutis Šimaitis, jaunystėje po-grindyje kovojęs su sovietine okupacija. Už tai buvo nuteistas 10 metų griežto režimo pataisos darbų. Vėliau tapo mediku, dirbo mokslinio tyrimo institute. Nepaisant praeities, 1984 m. tapo habilituotu daktaru. Nuo 1992 m. dirbo VGTU. Apdovanotas DLK Gedimino ordinu.

Šauniai pasirodė Lietuvos aukštųjų mokyklų studentų teniso čempionate Kaune VGTU rinktinė. Ji laimėjo pirmąją vietą, o Aistis Šlajus, SNTV/0 gr. studentas, tapo čempionu vieneto ir dvejeta varžybose.

Prof. habil. dr. Romualdas Ginevičius – rektorius

2002 m. birželio 20 d. įvykusiuose VGTU rektoriaus rinkimuose kandidatavo du profesorai habilituoti daktarai – Romualdas Ginevičius ir Algirdas Vaclovas Valiulis. Abu – tos pačios mokyklos absolventai, abu iki tol užėmė reikšmingas pareigas universitete. R. Ginevičius – VGTU senato pirmininkas, Verslo vadybos fakulteto dekanas, Įmonių ekonomikos ir vadybos katedros vedėjas. A. V. Valiulis – VGTU senato narys, infrastruktūros ir užsienio ryšių prorektorius, Medžiagotyros ir suvirinimo katedros vedėjas, Lietuvos mokslų akademijos narys ekspertas.

Abu kandidatai paskelbė savo rinkimines programas.

R. Ginevičius akcentavo, kad pagrindinis universiteto uždavinys – profesinis kvalifikuotų specialistų rengimas, kryptingas studijuojančiųjų pilietiškumo, jų tautinės savimonės, atsakomybės ir pareigos jausmo savo valstybei, savajam universitetui ugdymas.

A. V. Valiulis skelbė panašias nuostatas: rengti šalies ūkiui ir kitoms sritims kompetentingus pasaulio ir Europos standartus atitinančius specialistus, ugdyti asmenybę, puoselėti nacionalinę kultūrą ir kt. Jis akcentavo universitetų tvarką, paremtą programiniu veiklos organizavimu ir finansavimu, siūlė stambinti studijų programas, diegti universitete kokybės valdymo sistemą.

Įvykusiuose rinkimuose balsavo 48 VGTU senatoriai: už Romualdo Ginevičiaus kandidatūrą balsavo 30, prieš – 16, už Algirdo Valiulio kandidatūrą balsavo 16, prieš – 32. Taigi VGTU rektoriumi 2002–2006 metų kadencijai buvo išrinktas habilituotas daktaras profesorius Romualdas Ginevičius. Jis pateikė Senatui kandidatus į prorektorius ir naujai steigiamą kanclerio postus.

Senatas slapta balsavimu patvirtino pirmuoju prorektoriumi prof. E. K. Zavadską, mokslo prorektoriumi – prof. R. Kirvaitį,

studijų prorektoriumi – doc. A. Daniūna, infrastruktūros ir užsienio ryšių prorektoriumi – prof. A. V. Valiulis, kancleriu – doc. A. Komka.

Tame pačiame posėdyje Verslo vadybos fakulteto dekanu Senatas patvirtino prof. habil. dr. Aleksandrą Vytautą Rutkauską.

Iki rugsėjo 1 d. VGTU rektoriaus pareigas ėjo prof. E. K. Zavadskas.

2002 m. universitetą baigė 2208 absolventai: pagrindines studijas – 1 334, magistrantūros studijas – 818 ir specialiąsias profesines studijas – 56.

Aplinkos inžinerijos fakultetą baigė 336, Architektūros fakultetą – 85, Elektronikos fakultetą – 142, Fundamentinių mokslų fakultetą – 171, Mechanikos fakultetą – 282, Statybos fakultetą – 434, Transporto inžinerijos fakultetą – 177, Verslo vadybos fakultetą – 375, AGAI – 93, Tarptautinių studijų centrą – 13 žmonių.

Daugiausia išleista verslo vadybos specialistų – 233, transporto inžinerinės ekonomikos ir vadybos – 122, inžinerinės informatikos – 113, statybos valdymo – 105.

Diplomus įteikė, absolventus sveikino, linkėjo sėkmės, ragino visą gyvenimą mokytis, tobulinti kasdienos veiklos įgūdžius Seimo narys Andrius Kubilius, Universiteto tarybos pirmininkas, LŽŪ banko valdytojo pavaduotojas Jonas Dieninis, VGTU Garbės narys, Statybininkų asociacijos prezidentas Adakras Šeštakauskas, susisiekimio ministras Zigmas Balčytis, sostinės meras Artūras Zuokas, VGTU Garbės narys, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo tarnybos direktorius Kazys Zulonas ir kiti.

2002 m. rugsėjo 1-ąją į prie VGTU centrinių rūmų susirinkusius tūkstančius studentų kreipėsi pradėjęs eiti universiteto rektoriaus pareigas prof. habil. dr. Romualdas Ginevičius. Pasveikinęs visus naujųjų mokslo metų progą rektorius pasakė savo pirmąją imatrikuliacinę kalbą:

„Šiandieną yra tik dvi alternatyvos – arba eiti į priekį, išsiskirti iš kitų tarpo savo žiniomis, erudicija, sugebėjimu spręsti sudėtingas situacijas, tobulu užsienio kalbų mokėjimu, arba plaukti pasroviui, tapti „pilka mase“ ir nugyventi pilką gyvenimą. Viskas Jūsų rankose! Jeigu Jums pakaks ryžto, nuovokos ir Jūs suprasite, kad studijos universitete – tai tramplinas į gyvenimo aukštumas, Jūs pasuksite pirmuoju keliu. Jeigu Jūs gyvensite šia akimirka, nebūsate savo gyvenimo „strategu“ – suksite antruoju.

Į mūsų universitetą ateina abiturientai savo mokslo vidurinėse mokyklose, valstybinių egzaminų laikymo rezultatais įrodę, kad jie yra geriausi, nepabūgę inžinerijos, technologijos studijų. Tai teisingas pasirinkimas. Atgijanti šalies pramonė, didėjantys statybų mastai teikia naujų, geresnių darbo galimybių. Patirtis rodo, kad rimtai studijuojant mūsų universitete galima tapti visokeriopai išsilavinusiu specialistu, galinčiu dirbti plataus profilio darbus. Šiandien Lietuvoje sunku rasti įmonę, departamentą ar ministeriją, kur atsakingų pareigų neitų mūsų auklėtiniai. Šią mokyklą baigę ir dauguma universiteto vadovų, profesorių, docentų.

Studijų metu nereikėtų užsisklęsti savo kiaušte, domėtis vien tik specialybės dalykais, tapti „technokratu“ blogąja šio žodžio prasme. Specialistas inteligentas turi turėti ne tik puikių dalykinių sugebėjimų, bet ir pasižymėti tvirta morale, kultūra, išmanyti politiką, gilintis į socialinius ir humanitarinius mokslus, suprasti meną. Priminsiu, jog labai svarbu išmanyti ekonomiką ir vadybą. Juk Jūs – būsimieji įmonių, įstaigų vadovai, o pagrindinis bet kurios įmonės veiklos tikslas – ekonominis rezultatas. Šie mokslo metai sudėtingiausi bus pirmakursiams. Jie įpratę, kad jais rūpintųsi tėvai, broliai, seserys, mokytojai. Atėjus į universitetą, toks gyvenimas baigiasi: teks patiems priimti sprendimus ir atsakyti už savo veiksmus. Kita vertus, šiandienos gyvenimas – tai kova už būvį. Norėčiau, kad universitetas Jums būtų ne vien tik žinių, bet ir gyvenimo mokykla. Norint ją išeiti kuo greičiau, reikia būti aktyviems, nes tik tokiu atveju ateina patyrimas. Nereikia bijoti suklysti, tai žmogiška. Tuo labiau, kad universitete dirba geranoriški profesoriai, dėstytojai, dekanatų darbuotojai, kurie ir patars, ir padės.

Sėkmės visiems mūsų bendrijos nariams šiais mokslo metais!“

2002–2003 mokslo metus pradėjo 11 696 Vilniaus Gedimino technikos universiteto studentai: pagrindinių dieninių studijų – 7 621, pagrindinių neakivaizdinių studijų – 1 864, magistrantūros dieninių studijų – 1 720, magistrantūros vakarinių studijų – 263, magistrantūros neakivaizdinių studijų – 180 ir specialiųjų profesinių studijų – 48.

Mokslo metų pradžioje tarp studijuojančiųjų lietuviai sudarė 73,6 %, lenkai – 6,2 %, rusai – 5,7 %, kitų tautybių arba nenurodžiusių tautybės – 14,5 %. Taigi VGTU dominavo lietuvių tautybės studentai.

Infrastruktūros ir užsienio ryšių prorektorius A. V. Valiulis

Studijų prorektorius A. Daniūnas

Kancleris A. Komka

2002 m. išliko didelis įregistruotų studijų programų ir specializacijų (pakraipų) skaičius – 105. Praktiškai šis skaičius nekito jau šešerius metus. Daugiausia buvo technologijų mokslų srities studijų programų – 87.

VGTU studentų, 2002 m. įstojusių į VGTU pagrindines studijas užsienio kalba, daugiausia studijavo angliškai. Tokių studentų buvo 73,7 %, vokiečių kalba mokėsi 19,5 %, prancūzų – 3,6 %, rusų – 3,2 %.

Dieninių studijų studentų dauguma buvo iš Vilniaus apskrities ir Vilniaus miesto.

Tarptautinių studijų centras priėmė studijuoti jaunuolius iš penkių užsienio valstybių: iš Turkijos – 4, iš Pakistano – 22, iš Libano, Turkmenistano ir Baltarusijos – po 1, iš viso 29 žmonės.

64,23 % pagrindinių studijų studentų buvo vyrai. Antros pakopos studijose vyrų buvo kiek mažiau – 58,62 %.

Elektronikų įkurtuvės

2002 m. rugsėjo 1-oji buvo ypatinga Elektronikos fakulteto dėstytojams, darbuotojams ir studentams. Fakultetas galutinai paliko buvusius unitų vienuolyno rūmus ir įsikūrė Naugarduko g. 41. Elektronikos fakulteto pirmakursius, profesūrą su mokslo metų pradžia sveikino švietimo ir mokslo ministras Algirdas Monkevičius, universiteto pirmasis prorektorius prof. Edmundas Kazimieras Zavadskas, buvęs dekanas, dabar mokslo prorektorius prof. Raimundas Kirvaitis, dekanė doc. Roma Rinkevičienė. Dešimtą valandą švietimo ir mokslo ministras ir rektorius perkirpo juostelę ir pakvietė visus susirinkusiuosius pasižvalgyti po naująsias Elektronikos fakulteto patalpas, kurios buvo įrengtos biudžeto ir rėmėjų – Telekomo ir UAB „Festo“ – lėšomis.

2002 m. Elektronikos fakultetas priėmė studijuoti į pirmąjį kursą 380 žmonių. Jų studijos prasidėjo jau puikiai įrengtose patalpose.

Prorektorius, buvęs fakulteto dekanas prof. R. Kirvaitis iškilmėse sakė, jog 40 metų bazilijonų vienuolyne gyvavęs fakultetas išleido į gyvenimą beveik 4000 kvalifikuotų specialistų – inžinierių, bakalaurų, magistrų ir mokslo daktarų. Tačiau jau dešimt

metų fakultetas buvo tik bazilijonų rūmų nuomininkas. Vykdydama restitucijos aktą, LR Vyriausybė grąžino rūmus tikriesiems jų savininkams – bažnyčiai. Todėl daugiau kaip prieš 6 metus prasidėjo Naugarduko gatvėje renovuojamo pastato projektavimas, maždaug prieš 4 metus – ir pastato renovavimo darbai. Kalbėtojas dėkojo universiteto vadovybei ir pirmiausia buvusiam ilgamečiam universiteto rektoriui prof. Edmundui Kazimierui Zavadskui, šalies Vyriausybei. Dėkota ir darbus rūmuose vykdžiusiems ir vykdančioms gen. rangovui „Arkada“ (direktorius Rimas Piliponis, statybos darbų vadovas Zigmas Jakimavičius). Už darbų priežiūrą padėkota universiteto kapitalinės statybos direktoriui dr. Pranui Malinauskui. Nebuvo pamiršti ir ALVALIO baldininkai (direktorius Vaidas Malinauskas), kompiuterinę ir organizacinę techniką bei prietaisus teikusių firmų vadovai.

Daug padėkos žodžių išsakyta rėmėjams. UAB „Festo“ Lietuvos skyriaus direktoriaus Alfonso de Laato iniciatyva įrengta automatikos ir robotų technikos elementų laboratorija, Lietuvos telekomo vadovų iniciatyva jau porą metų veikė moderni ryšių technikos laboratorija. Kartu išsakytas įsitikinimas, kad nemažės Vyriausybės rūpestis ir pagalba, kad pradėti darbai būtų kuo greičiau baigti.

Su įkurtuvių švente Elektronikos fakulteto bendruomenę sveikino ir linkėjo sėkmės, glaudesnio ir rezultatyvaus bendravimo su rėmėjais, verslininkais, kuriant Naugarduko rūmuose „stiprų elektronikos technologijų kampą“ švietimo ir mokslo ministras dr. Algirdas Monkevičius, rektorius prof. Romualdas Ginevičius, pirmasis prorektorius prof. Edmundas Kazimieras Zavadskas, universiteto kancleris doc. Arūnas Komka, rėmėjai Alfonsas de Laatas, „Alnos“ generalinis direktorius, universiteto Tarybos narys Tomas

Elektronikos rūmai

Kompiuterių klasėje

*Viršuje dešinėje –
buvęs ir naujasis rektorai atidaro
naująsias elektronikų patalpas*

Milaknis, LRT generalinis direktorius, fakulteto auklėtinis Valentinas Milaknis, prof. Zenonas Vainoris ir kiti [6.26, p. 2–3].

Rugsėjo 17 d. buvo surengti Gedimino universiteto dienos renginiai. Centrinuose rūmuose buvo atidaryta turistų klubo parangta paroda „Išpūdziai iš kelionių“, VGTU bibliotekos rūmuose – naujų leidinių paroda. Iš Trakų gatvėje esančių rūmų buvo surengta studentų eiseną į Katedros aikštę, kur prie Gedimino paminklo ansamblis „Vingis“ parodė gražią tautinių šokių kompoziciją, rektorius R. Ginevičius padėjo prie paminklo gėlių, palinkėjo sėkmės VGTU bendruomenei, buvo išklausyti Vilniaus mero A. Zuoko linkėjimai. Efektingai atrodė VGTU Antano Gustaičio aviacijos instituto mokomųjų lėk-

Daktarui Maksui Šveicėriui už nuopelnus plėtojant VGTU ryšius su Šveicarijos universitetais ir kitomis mokslo įstaigomis 2002 m. suteiktas VGTU Garbės nario vardas

tuųjų eskadrilės skrydis virš Katedros aikštės. Tą dieną buvo ir daugiau įdomių renginių, kuriuos vainikavo studentų vakaronė „Karolinos“ klube.

Prof. dr. Donatas Čygas – Senato pirmininkas

Rugsėjo mėnesį įvykusiame VGTU senato posėdyje, buvusiam Senato pirmininkui R. Ginevičiui tapus rektoriumi, įvyko naujo Senato pirmininko rinkimai.

Kandidatais į Senato pirmininko postą buvo pasiūlyti Aplinkos inžinerijos fakulteto dekanas prof. dr. Donatas Čygas ir Matematinės statistikos katedros vedėjas prof. habil. dr. Leonas Saulis. D. Čygas gavo 27 balsus, L. Saulis – 10.

Taigi nuo 2002 m. rugsėjo 11 d. Vilniaus Gedimino technikos universiteto senato pirmininku tapo prof. Donatas Čygas.

„Dėkoju visiems, kurie manimi pasitikėjo, ir pasistengsiu pateisinti senatorių viltis. Įsitikinęs, jog rasime bendrą kalbą, kad Senatas ir toliau sėkmingai, produktyviai dirbtų“, – sakė prof. Donatas Čygas.

Rugsėjo 20 d. universitete lankėsi mūsų šalyje viešėjęs Lenkijos Respublikos Seimo pirmininkas Marekas Borovskis ir jo vadovaujamos delegacijos nariai. Lenkijos Seimo pirmininkas sakė, jog jam didelė garbė lankytis mūsų universitete, susitikti su modernios aukštosios mokyklos vadovais, mokslininkais. Garbusis svečias pasirašė universiteto Garbės svečių knygoje, įteikė rektoriui vertingų suvenyrų, primenančių bendrus Lietuvos ir Lenkijos siekius. Marekas Borovskis A. Graičiūno auditorijoje studentams, profesūrai skaitė paskaitą „Lenkija ir Lietuva – bendri iššūkiai, bendra ateitis“. Ji skirta Lenkijos ir Lietuvos tautų

Senato pirmininkas D. Čygas

vietai šiandienos pasaulyje, svarbiausiems nūdienos reikalams – integracijai į Europos Sąjungą, narystei NATO, bendrai kovai su terorizmu, abiejų šalių ekonomikos plėtrai, stabiliai ilgalaikiai demokratijai. Ypač akcentuota mokslo, žinių plėtra, švietimo, išsilavinimo reikšmė tautos ir šalies ateičiai.

Rugsėjo pabaigoje Palangoje vyko XII tarptautinė mokslinė konferencija „Elektromagnetiniai trikdžiai 2002“. Ją organizavo Kauno technologijos, Vilniaus Gedimino technikos ir Bialystoko (Lenkija) technikos universitetai.

AGAI lėktuvai

Konferencijoje nagrinėti elektromagnetinio suderinamumo, trikdžių telekomunikacijose, elektromagnetinių procesų modelia-

vimo bei apsaugos nuo viršįtampių ir žaibų klausimai. Dalyviai gavo gerai parengtą pranešimų medžiagos leidinį.

Šešiose sekcijose dalyvavo daugiau kaip 30 mokslininkų, kurie skaitė 29 pranešimus. VGTU Elektronikos fakultetui atstovavo 6 dėstytojai, kurie perskaitė 4 pranešimus.

Prof. habil. dr. R. Rinkevičienė – pirmoji moteris dekanė mūsų mokyklos istorijoje

Elektronikos fakulteto dekane vietoj tapusiu prorektoriumi prof. R. Kirvaičio buvo išrinkta prof. habil. dr. Roma Rinkevičienė. Ji buvo dirbusi prodekane, žinoma mokslo visuomenei automatinio valdymo specialistė, gera pedagogė.

Spaliui baigiantis, VGTU bibliotekos direktorė Regina Pugžlienė paliko savo postą. Ji išvyko gyventi į JAV. Aštuoniolika metų Regina Pugžlienė dirbo universiteto bibliotekoje. Ji perėjo visus karjeros laiptelius nuo paprastos bibliotekininkės iki direktorės. Pastaruosius šešerius metus sėkmingai vadovavo gausiam moterų ir kelių vyrų kolektyvui. Reginos Pugžlienės direktoriavimo metais biblioteka persikėlė į naujas, erdvas ir modernias patalpas, skaitytojai aptarnaujami naudojantis naujausiomis nūdienos technologijomis.

Iš direktorės Reginos Pugžlienės pareigas perėmė jos pavaduotoja Rimutė Abramčikienė.

Nuo spalio 24 d. vyko 5-oji Lietuvos jaunųjų mokslininkų konferencija „Lietuva be mokslo – Lietuva be ateities“. Dirbo 12 sekcijų: „Humanitariniai ir socialiniai mokslai XXI“, „Aplinkos apsaugos inžinerija“, „Elektronika ir elektrotechnika“, „Statyba“, „Mechanika, medžiagų inžinerija, pramonės inžinerija ir vadyba“, „Matematika ir informatika“, „Bioinžinerija ir bioinformatika“, „Fizika ir fizinė kompiuterija“, „Aviacijos technologija“, „Asmenybė ir kultūra“ (studentų), „Transportas“. Būsimieji architektai savąją konferenciją pavadino „K. Šešelgio skaitymai“. Doktorantai, magistrantai parengė keletą šimtų turiningų, įdomių, pranešimų.

Spalio 30 d. įvykusiame iškilmingame Senato posėdyje VGTU Garbės nario regalijos įteiktos visos Lenkijos Lietuvos mylėtojų draugijos pirmininkui, žurnalo „Lithuania“ vyriausiajam redaktoriui, technikos

*R. Abramčikienė
VGTU bibliotekos direktorė nuo 2002 m.*

humanizavimo propaguotojui, vienam iš garbės medalia „Integralusis humanizmas“ steigėjui dr. Leonui Brodovskiui.

Garbės nario regalijos įteiktos ir Lietuvos Ministro Pirmininko patarėjui Algirdui Vapšiui už nuolatinę dėmesį ir paramą rengiant puikios kvalifikacijos statybų specialistus.

Iškilmingame posėdyje dalyvavo ir kalbėjo Lenkijos ambasadorius Lietuvoje prof. Ježis Baras.

Lapkričio 9-ąją Vilniaus Gedimino technikos universitete surengta Mokslo diena. Jos metu vyko mokslininkų susitikimai su abiturientais, buvo applančomos mokslo laboratorijos, Skaičiavimo centras, Geodezijos mokslo institutas. Buvo surengta „Technikos“ leidinių mugė.

Kairėje – VGTU Garbės narys A. Vapšys,
dešinėje –
VGTU Garbės narys L. Brodovskis

Rektoriaus R. Ginevičiaus inauguracija

Didele švente universiteto bendruomenei tapo lapkričio 15 d. įvykusi naujojo Vilniaus Gedimino technikos universiteto rektoriaus prof. Romualdo Ginevičiaus inauguracija.

Buvęs rektoriumi beveik 13 metų prof. E. K. Zavadskas, be kita ko, sakė:

„Šiandieną galima pasidžiaugti, kad Vilniaus Gedimino technikos universiteto rektoriumi išrinktas visuomeniškai aktyvus mūsų universiteto bendruomenės narys, mūsų aukštosios mokyklos absolventas, visą gyvenimą pasky-

ręs savo Alma Mater. Profesorius, habilituotas socialinių mokslų daktaras, inžinierius ekonomistas Romualdas Ginevičius yra puikus mokslininkas, pedagogas ir vadybininkas, turintis didelę vadovo patirtį, nes yra ėjęs beveik visas universitetams būdingas vadovaujančias pareigas: prodekano, katedros vedėjo, Verslo vadybos fakulteto dekanı, universiteto Senato pirmininko. Universiteto bendruomenės nariai turėjo galimybių per daugelį metų įsitikinti būsimojo rektoriaus kompetencija. Esu dėkingas visiems,

šiuos dvylika su puse metų rėmusiems pažangias idėjas ir nepaprastai daug dirbusiems, siekiant jas realizuoti. Kartu dėkoju ir vienminčiui, ir bendražygiui profesoriui Romualdai Ginevičiui, taip pat daug prisidėjusiam prie Gedimino technikos universiteto kūrimo. Džiaugiuosi, kad universiteto valdžios atributai šiandien įteikiami valingam, gabiam, vedliam ir turinčiam labai reikalingų diplomatinį sugebėjimų kolegai“.

Senato pirmininkas prof. D. Čygas pabrėžė, kad išrinktas rektoriumi prof. R. Ginevičius yra „puikus žmogus, sugebantis kiekvieną išklausti, besistengiantis kiekvienam padėti ir patarti, daug pasiekęs mokslininkas ir pedagogas, gabus administratorius. Šiuos jo asmenybės bruožus įvertino ir Lietuvos Respublikos Vyriausybė, pakvietusi profesorių nuo šių metų pavasario vadovauti Privatizavimo komisijai.

Vilniaus Gedimino technikos universiteto bendruomenė, atidavusi universiteto vairą į tvirtas profesoriaus habilituoto daktaro Romualdo Ginevičiaus rankas, tikisi, kad jis nepriekaištingai atliks akademinę visuomenei nūdienos iškeltus uždavinius ir universiteto laivas sparčiai, sėkmingai plauks į naujas studijų bei mokslo aukštumas. Linkime gerbiamam rektoriui visokeriopos sėkmės“.

Didelę kalbą pasakė rektorius prof. R. Ginevičius. Baigdamas ją sakė:

„Aš tvirtai pareiškiu, kad dirbdamas Vilniaus Gedimino technikos universiteto rektoriumi visus savo sugebėjimus, visą savo energiją skirsiu mūsų universiteto, viso mūsų krašto labui. Sakoma, kad neįmanoma tampa įmanoma, kai žmonės stoja į vieną gretą, kai žmonės veikia kartu. Aš tikiuosi sklandaus bendradarbiavimo su visa mūsų universiteto bendruomene, tikiu gražia mūsų universiteto ateitimi“.

Renginyje perskaityti Lietuvos Respublikos Prezidento Valdo Adamkaus ir Ministro Pirmininko Algirdo Brazausko sveikinimai rektoriui. Sveikino LRS pirmininko pavaduotojas A. Skardžius, švietimo ir mokslo ministras A. Monkevičius, Vilniaus apskrities viršininkas G. Paviržis, Lietuvos mokslo tarybos pirmininkas prof. K. Makariūnas, daugelio užsienio universitetų rektoriai ir kt.

Rektoriui renginio metu buvo įteiktos valdžios regalias: medalionas su puošnia grandine ir skeptras. Rektorius vilkėjo prabangią toga, sukurta dailininkės Irenos Vabalienės.

Rektoriaus inauguravimo šventė buvo transliuojama internete.

40-osios „Vingio“ ansamblio metinės

Gruodžio mėnesį savo keturiasdešimtąsias veiklos metines pažymėjo dideliu koncertu Rusų dramos teatre VGTU tautinių šokių ansamblis „Vingis“. Per koncertą buvo prisiminti, plojimais ir gėlėmis pagerbti ne tik šiandienos universiteto tautinių šokių ansamblio „Vingis“ vadovai, bet ir jį kūręs, anksčiau dirbusieji A. Gineitis, J. Mykolaitis, V. Pūgžlys, G. Vėžauskas, B. Navickaitė, V. Bukėnaitė. Pačiais bendriausiais potėpiais papasakota ansamblio istorija, koncertinė veikla.

Šventinį koncertą parengė ansamblio „Vingis“ meno vadovė Rimutė Zaleckaitė, choreografas Ričardas Tamutis, orkestro vadovas Antanas Jonušas. Jų režisūra, šokėjų meistriškumas, nuoširdumas sukūrė pakilią, šiltą, jaunatvišką nuotaiką, kuri visą laiką buvo jaučiama ir scenoje, ir salėje.

Per keturiasdešimt savo gyvavimo metų ansamblis koncertavo daugiau kaip 700 kartų. Visomis iškilingomis progomis pasirodo savajame universitete, dalyvauja respublikinėse ir Pasaulio lietuvių dainų šventėse, nepraleido nė vieno „Gaudeamus“ koncerto, aplanko šalies miestus, keliauja po svečias šalis. Vingiečiai jau pabuvojo ir

šoko Lenkijoje, Čekijoje, Vengrijoje, Estijoje,
Latvijoje, Vokietijoje, Kanadoje, Anglijoje,
Airijoje, Belgijoje ir kitur.

Intensyvėja mokslininkų veikla

2002 metais nuo vasaros iki žiemos daug keliavo VGTU mokslininkai.

Prof. A. V. Valiulis dalyvavo 140-osioms Rygos technikos universiteto metinėms skirtoje mokslinėje konferencijoje, Helsinkio technologijų universitete vykusiame BALTECH konsorciumo valdybos posėdyje, Vokietijos miestuose – Vismare ir Vesemundėje vykusiame 6-ajame Baltijos šalių regiono seminare inžinerinio mokymo klausimais.

Prof. M. Mariūnas dalyvavo Vroclave (Lenkija) vykusiame biomechanikų tarptautinėje konferencijoje.

Prof. A. Skrinska lankėsi Ispanijoje ir Europos saulės energijos naudojimo tyrimų centre, atliko mokslinius tyrimus.

Doc. V. Stragys dalyvavo Atėnuose (Graikija) vykusiame Europos statybos inžinierių tarybos posėdyje.

Čestakovoje (Lenkija) vykusiame tarptautinėje konferencijoje pastatų ir statinių gaisrinės saugos klausimais dalyvavo doc. R. Šukys ir prof. P. Čyras.

Prof. A. Kvedaras dalyvavo Ciombra (Portugalija) universitete vykusiame tarptautinėje konferencijoje plieninių konstrukcijų klausimais.

Prof. A. Čižas dalyvavo Europos kokybės vertinimo agentūrų tinklo seminare, kuris įvyko Norvegijoje Tromso mieste.

Tai tik dalis užsienio kelionių, kuriose dalyvavo mūsų mokslininkai. Nepriklausomo-

mybės metais atsivėrusios galimybės leido mūsų mokslininkams laisvai semtis Vakarų mokslininkų patyrimą, remtis jų laimėjimais ir visa tai naudoti savo krašto labui.

2002 metais vyko universiteto mokslo infrastruktūros pokyčiai: prie VGTU buvo prijungtas Termoizoliacijos institutas, įsteigti du nauji universitetiniai padaliniai – Gynybos technologijų ir Inovacijų centrai, du nauji fakultetiniai padaliniai – Telekomunikacijų mokslo centras ir Fizinės medžiagotyros laboratorija. VGTU tapo viešosios įstaigos „Visorių technologinis parkas“ steigėju ir dalininku.

Per 2002 metus universitete buvo apgintos 28 daktaro ir 1 habilituoto daktaro disertacijos (geodezininkas P. Petroškevičius).

Už 4 mln. Lt atlikta užsakomųjų darbų, iš jų darbų už 1,7 mln. Lt atliko Aplinkos inžinerijos fakultetas.

VGTU mokslininkų lėšos, vykdant tarptautinius projektus, sudarė apie 900 tūkst. Lt. Tai netenkino universiteto vadovybės.

Buvo paskelbti 957 moksliniai straipsniai, padaugėjo straipsnių su ISI. Pastarųjų daugiausia paskelbė Fundamentinių mokslų

*Viršuje dešinėje –
Lietuvos universitetų rektorių
konferencijos posėdžiai vyksta ir VGTU*

VGTU Termoizoliacijos instituto rūmai

fakulteto mokslininkai. Buvo išleista 17 monografijų, 5 vadovėliai, 55 mokomosios knygos ir kt.

Universitete 2002 m. surengtos 4 tarptautinės mokslinės konferencijos ir 24 konferencijos bei seminarai. Gauti 4 išradimų patentai.

Universitetas dalyvavo keturiuose parodose: „Hanoverio mugė 2002“, ir parodose Lietuvoje „Mokslas 2002“, „TransBaltica 2002“, „Nekilnojamas turtas. Investicijos“.

Doktorantūroje studijavo 211 doktorantų, daugiausia – technologijos mokslus.

2002 m. universitete dirbo 115 habilituotų daktarų, profesorių, 427 docentai ir daktarai, 83 lektoriai, 169 asistentai ir 59 mokslo darbuotojai. Iš viso 833 žmonės.

Nuo 2002 m. gegužės VGTU bibliotekoje knygos skaitytojams išduodamos tik automatizuotai, o spalio mėn. įdiegta patobulinta bibliotekinės informacijos sistemos ALEPH 500.14.2 versija. Visa tai sutrumpino knygos kelių pas skaitytoją.

Bibliotekos skyrių vedėjos A. Striogienė ir A. Diržauskienė laimėjo finansinę paramą išvykti į Helsinkio technologijos universiteto ir Norvegijos mokslo ir technologijų universiteto bibliotekas. Komplektavimo skyriaus vedėja S. Urbonavičienė lankėsi Frankfurto knygų mugėje. Užmezgti nauji kontaktai, pasisemta patirties.

Biblioteka nuolat rengia leidinių, temines parodas ir kt.

2002 m. leidykla „Technika“ suredagavo ir išleido 9 monografijas, 6 mokslo darbus ir leidinių serijas, 19 konferencijų medžiagų rinkinių, 2 vadovėlius, 51 mokomąjį metodinį leidinį ir kt.

Metų pabaigoje geriausiu VGTU sportininku buvo išrinktas Valerijus Petrulievičius, 400 m bėgimo Lietuvos čempionas, Elektronikos fakulteto III kurso studentas.

Jau pirmąjį Naujųjų 2003 metų šeštadienį Vilniaus Gedimino technikos universitete vyko atvirų durų dienos renginiai. Universiteto vadovai – rektorius R. Ginevičius, studijų prorektorius A. Daniūnas, Priėmimo komisijos atsakingasis sekretorius R. Kliukas – pasakojo gausiai susirinkusiems iš visos Lietuvos moksleiviams apie VGTU, apie studijų jame ypatumus, įstojimo tvarką, galimus pasikeitimus priėmimo į aukštąją mokyklą taisyklėse.

Atvirų durų dienos Nepriklausomybės metais Vilniaus Gedimino technikos universitete labai populiarios. Susidomėjimas

*Atvirų durų diena
Kalba prorektorius A. Daniūnas*

studijomis VGTU nuo 1995 m. nuolat augo. Atvirų durų dienomis į Didžiąją auditoriją, turinčią apie 250 sėdimų vietų, susirenka per 500 ir daugiau žmonių. Jaunimas aplanko mokymo bei mokslo laboratorijas, lankosi universiteto fakultetuose ir institutuose, kur suteikiama detalesnė informacija apie specialybes, specializacijas, įsidarbinimo baigus studijas galimybes.

Iškilmingai buvo paminėtas Darbo ir gaisrinės saugos katedros dešimtmetis.

VGTU rektorius prof. Romualdas Ginevičius sakė, jog tai sektinas pavyzdys kitiems universiteto padaliniais, kaip ryšius su darbdaviais panaudoti studijų materialinei bazei turtinti, studentų mokomosioms gamybinėms praktikoms organizuoti. Už nuolatinį rūpestį ir pagalbą rengiant gaisrinės saugos specialistus universitetas medaliu „Už nuopelnus Vilniaus Gedimino technikos universitetui“ apdovanojo departamento direktorių, VGTU garbės narį Kazį Zuloną, o departamento darbuotojus Remigijų Baniulį, Giedrį Bagdoną, Mečislovą Griškevičių, Gintarą Paulauską, Vladimirą Suslavičių – padėkos raštais, universiteto vardinėmis juostomis.

Ilgametis Darbo ir gaisrinės saugos katedros vedėjas prof. Petras Čyras, gaisrinės saugos specialistų rengimo pradininkas, pagarbiai vadinamas Tėvu. Jo indėlis į gaisrinę saugą dešimtmečio proga įvertintas valstybinės priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos pasižymėjimo ženklu „Ugniagesio gelbėtojo žvaigždė“. Vidaus reikalų ministerijos pirmojo laipsnio atminimo ženklu „Tėvynės labui“ apdovanoti Statybinių medžiagų katedros vedėjas prof. Romualdas Mačiulaitis bei Darbo ir gaisrinės saugos katedros vedėjas doc. Ritoldas Šukys.

Sukakčiai skirtose iškilmėse prisiminta katedros istorija, džiaugtasi mokslo bei kasdienės veiklos laimėjimais, kartu aptarti ir aktualūs darbo, specialistų rengimo gerinimo klausimai. Įdomių minčių apie tai išsakė pirmasis prorektorius prof. Edmundas Kazimieras Zavadskas, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento direktorius Kazys Zulonas, departamento direktoriaus pavaduotojas Remigijus Baniulis, Ugniagesių rengimo centro vadovas Mečislovas Griškevičius, pirmosios laidos absolventas majoras Valdas Krulikauskas ir kiti [6.27, p. 3].

Sausio 13 d. Vilniaus Gedimino technikos universiteto bendruomenė pagerbė tos traagiškos dienos aukų atminimą. Prie Rolando Jankausko memorialinės lentos Centrinuose rūmuose ir jo kapo buvo padėta gyvų gėlių, degė žvakutės.

Įstatymų privalo laikytis visi vadovai

Nepriklausomos Lietuvos septintuoju prezidentu buvo išrinktas mūsų mokyklos absolventas statybos inžinierius Rolandas Paksas. Ta proga jį pasveikino VGTU rektorius R. Ginevičius ir Senato pirmininkas D. Čygas. Palinkėjo, kad būtų sulaukta krašto gerovės kilimo, brandžios santarvės, kad gerėtų žmonių socialinė padėtis, kad Prezidentas skirtų daug dėmesio mokslo ir studijų plėtrai.

Buvo neslepimas VGTU bendruomenės didžiavimasis, kad universiteto absolventas R. Paksas tapo Lietuvos Respublikos Prezidentu. Deja, žmonės ne visada tokie, kokie atrodo. Tas pasididžiavimo jausmas dingo, kai paaiškėjo, kad R. Paksas pažeidė įstatymus ir kilo skandalas, pasibaigęs apkalta. Buvęs du kartus Vilniaus miesto meru, du kartus Ministru Pirmininku ir metus laiko Prezidentu, Rolandas Paksas, kai paaiškėjo dorove ir įstatymais neparemti veiksmai, buvo atstatydyntas iš Prezidento pareigų ir apleido šalies politinį elitą.

Rašytojas H. Balzakas yra rašęs: „*Tiesa panaši į kartų gėrimą, nemalonus skonio, bet užtat gražinanti sveikatą*“ [6.28, p. 84].

Sausio mėnesį leidykla „Technika“ išleido A. Nako ir J. Norkevičiaus knygą „Bičiulystės puslapiai“. Kiek vėliau, pri-

statydamas šią knygą skaitytojams, doc. Marijonas Šukšta rašė:

„*Nuo universiteto vėliavos pašventinimo užsimezgę ryšiai su monsinjoru atnešė mums labai daug džiugių ir šviesių akimirų. Monsinjoras Kazimieras Vasiliauskas tapo visų žymesnių universiteto įvykių dalyviu. Knygoje tai labai detalai ir kruopščiai aprašyta. Bet tai ne didžiausia šios knygos vertė. Svariausia, mano manymu, ne chronologija ir susitikimo detalės, bet monsinjoro mintys, išsakytos šių susitikimų metu. Jas verta paskaityti tiek jaunam, dar gyvenimo patyrimo neturinčiam studentui, tiek gyvenimo patirties turtingiems technikos mokslų atstovams. Savo mintimis monsinjoras, neneigdamas technikos revoliucijos svarbos ir privalumų, mus išpėja apie piktnaudžiavimą jos vaisiais, apie dvasios sudaiktėjimą, apie atsitraukimą nuo dvasinių dalykų, apie nemo-kėjimą džiaugtis ir mylėti. Jo mintys – tai ne įkūrų pamokslavimai ar seniokiški pabambėjimai. Tai greičiau problemiško mūsų technikos amžiaus esė.*

Knygoje labai išryškinti monsinjoro išpėjimai apie pavojus, kurie atsiranda sumaterialėjusiame gyvenime. Autoriams pavyko atskleisti harmoningą šio žmogaus požiūrį į sudėtingas šiuolaikinio technizuoto pasaulio problemas, atskleisti jo humanistinių įsitikinimų žavesį, jo begalinę meilę ir pasiaukojimą žmonėms.

Knyga labai svarbi ir kitu požiūriu. Tai tam tikra prasme ir istorinis jauno universiteto metraštis. Istorija yra vertybė, kurią reikia saugoti ir puoselėti. Autoriams tai pavyko“ [6.29, p. 3].

Nacionalinis akreditacijos biuras VGTU Geodezijos instituto kalibravimo laboratorijai išdavė dokumentą, kad laboratorija atitinka Lietuvos bei tarptautinius standartus, kad ji gali daryti elektroninių tolimųjų kalibravimą. Tai labai svarbus laimėjimas, leidęs toliau plėtoti VGTU geodezininkų mokslo ir praktikos darbus.

Universiteto bendruomenei ypač malonu, kai VGTU absolventai nepamiršta savosios Alma Mater, ja didžiuojasi, ją remia. Vienas tokių absolventų – bendrovės „AGA“ direktorius dr. Gintaris Aksamitas. Baigiantis sausiui jis vėl apsilankė universitete ir padovanojo Architektūros, Aplinkos inžinerijos, Mechanikos ir Statybos fakultetams bei Antano Gustaičio aviacijos institutui daug komplektų įvairios kompiuterių programinės įrangos. „AGA“ bendrovei įgyvendinti dovanojimo akciją padėjo užsienio kompanijos, kurioms „AGA“ atstovauja mūsų šalyje.

Stiprėjo ir glaudūs VGTU ryšiai su užsieniu, buvo pasirašomos bendradarbiavimo sutartys, keičiamasi vizitais, mokslo laimėjimais, dalyvaujama vieni kitų moksliniuose seminaruose ar konferencijose. Sausio mėnesį

buvo pasirašyta bendradarbiavimo sutartis su Niurtingeno (Vokietija) aukštąja mokykla, kurioje įsipareigota bendradarbiauti ir vykdyti mainus mokslo, studijų ir informacinės srityse.

Gimtoji kalba – valstybingumo požymis

Vasario 11 d. VGTU Petro Vileišio auditorijoje buvo iškilmingai paminėta Vasario 16-oji. Rektorius R. Ginevičius kalbėjo, kad prieš 85-erius metus atkūrus Lietuvos valstybę, tuometinė ekonominė socialinė situacija buvo daug kuo panaši į šių dienų. Rektorius piktinosi, kad pastebimas siekis iš mokslo kalbos išguiti lietuvišką žodį, keičiant jį anglišku. Jis sakė, kad dr. Jonas Basanavičius, Lietuvos nepriklausomybės patriarchas, teigė, kad gimtoji kalba yra vienas iš valstybingumo įvertinimo požymių. Čia galima pažymėti, kad, anot Arvydo Juozaičio, kosmopolitizmas, globalizacija kelia didelį pavojų tautos išlikimui. Nereaguoti į tai būtų neatsakinga. Tai, kad universiteto vadovas šiuo klausimu išreiškė nepasitenkinimą – jau geras ženklas, jis teikia vilčių, kad mūsų universitete lietuvių kalba bus gerbiama ir puoselėjama.

Dalyvavęs minėjime svečias – Kovo 11-osios akto signataras Gediminas Ilgūnas rektoriaus R. Ginevičiaus buvo pagirtas už tai, kad jis, būdamas LRS komiteto pirmininku, rėmė idėją pertvarkyti institutą į universitetą, padėjo parengti Statutą.

„Kiekviena epocha, kiekviena tauta turi žmonių, kurie ypatingą režį įrėžia savo krašto gyvenime“, – pabrėžė renginio svečias. Šitaip jis įvardijo ir Vasario 16-osios signatarus, iš jų išskirdamas inžinierių Steponą Kairį, kuris visą laiką liko ištikimas savo įsitikinimams, politinėms pažiūroms.

Gediminas Ilgūnas priminė, kad nepriklausomos Lietuvos idėją pirmasis viešai išsakė 1863 m. sukilimo vadas Antanas Mackevičius. Išsamiai apžvelgė nueitą kelią iki Vasario 16-osios akto, apie kilusius nesutarimus Lietuvos Taryboje. Ypač akcentavo Stepono Kairio ir jo bendraminčių Stanislovo Narutavičiaus, Jono Vileišio, Mykolo Biržiškos vaidmenį, kad paskelbta Lietuvos nepriklausomybė nebūtų saistoma jokiais ryšiais su užsienio valstybėmis.

Rektoriaus ir svečio kalbas palydėjo studentės Ievos Džervutės padėklamuotos

*Minėjimo metu (iš kairės):
V. Stragys, E. K. Zavadskas,
R. Ginevičius, G. Ilgūnas*

Justino Marcinkevičiaus eilės apie tėvynę, tautinių šokių ansamblio „Vingis“ kapelos vadovo Antano Jonušo pagrota Maironio „Lietuva brangi“ melodija. Solistai Česlovas Nausėda, Pranas Zaremba, Antano Jonušo birbynei pritariant, padainavo tris lietuvių liaudies dainas. Dainininkai susirinkusiuosius kvietė jiems pritarti, ir siūlymas buvo išgirstas [6.30, p. 3].

Vasario mėnesį įvyko dar vienas reikšmingas renginys – parodų centre LITEXPO vykusio tarptautinė aukštojo mokslo ir profesinio mokymo paroda „Studijos-2003“. Šioje parodoje VGTU fakultetai ir institutai pristatė daug medžiagos apie studijų programas, absolventų įsidarbinimą, studentų laisvalaikį. VGTU ekspoziciją apžiūrėjo šalies vadovas V. Adamkus, Seimo Pirmininkas A. Paulauskas, premjeras A. Brazauskas ir kt.

Kompiuterizacija VGTU jau seniai tapo visuotine VGTU mokslo tyrimuose, studijose. Žengia ji ir į kitas sritis. Tautinių šokių ansamblio „Vingis“ šokėjas Andrius Marma parengė kompaktinį diską apie ansamblio istoriją, o akademinis choras „Gabija“ į CD įrašė geriausias visų laikų dainas.

Vasarį pasikeitė Studentų atstovybės vadovas. Vietoj buvusio SA prezidento Pauliaus Daščioro buvo išrinkta Kristina Mečinskaitė.

V. Stauskis

Dar dvi mokslo premijos

Puikų mokslinį laimėjimą pasiekė VGTU atstovas V. Stauskis. Jam buvo paskirta 2002 metų Lietuvos mokslo premija. Taip įvertintas prof. habil. dr. Vytauto Stauskio darbų ciklas „Salių akustikos tyrimai, inžineriniai sprendimai ir jų realizavimas (1977–2001 m.)“.

Mokslinė V. Stauskio veikla skirta žiūrųvų salių akustinių savybių, konstrukcijų, garso izoliacijos, transporto triukšmo mažinimo tyrimams. Šiuos klausimus laureatas nagrinėjo ir daktaro disertacijoje, ir habilitaciniame darbe.

Prof. Vytautas Stauskis pamėgta tema parašė per 130 mokslinių straipsnių, dvi monografijas (viena iš jų anglų kalba). Yra septynių architektūrinės akustikos srities išradimų bei vadovėlio „Architektūrinė akustika“ autorius. Jis – Lietuvos akustikų asociacijos Architektūrinės akustikos skyriaus pirmininkas, Tarptautinio akustikos ir vibracijos instituto bei Prancūzijos akustikų asociacijos užsienio narys.

Lietuvos mokslų akademijos tikrajam nariui VGTU Chemijos ir bioinžinerijos katedros vedėjui prof. Juozui Kuliui mokslo premija paskirta (kartu su kitais) už darbų ciklą „Ksenobiotikų oksidacinės-redukcinės transformacijos ir citotoksiškumo mechanizmų tyrimai 1988–2001 metais“.

Ne mažesnis dėmesys nei mokslui Vilniaus Gedimino technikos universitete skiriamas ir studijoms. Studijų prorektorius A. Daniūnas universiteto laikraštyje kreipėsi į abiturientus, kviesdamas studijuoti VGTU, ir apžvelgė rengiamų specialistų poreikį šalyje. Jis rašė:

„Mano manymu, dažnai užmirštame ar tiesiog per mažai skiriame dėmesio pamąstymams, ką veiksime baigę studijas, ar rasime kur pritaikyti žinias, įgytas universitete, ar gausime darbą pagal savo kvalifikaciją. Štai kodėl pačioje pradžioje atkreipiau dėmesį į skelbimus. Jie labai gerai charakterizuoja, kokių specialistų reikia Lietuvoje. Žinant, kad ekonomikos lygis mūsų šalyje kils, minėtų specialistų poreikis tikrai didės. Taigi jaunieji kolegos dar kartą permąstykite, sudėkite visus už ir prieš ir apsispręskite. Nuosirdžiai linkiu, kad jūsų pasirinkimas būtų teisingas ir atneštų jums ateityje sėkmę. Jei pasirinksite studijas Vilniaus Gedimino technikos universitete, manau, neapsiriksime.“

Viršuje dešinėje –
J. Kulys

Baigusieji universitetą turėtų turėti šias savybes: turėti pakankamai atitinkamos srities žinių; gebėti dirbti komandoje, grupėje; greitai prisitaikyti prie aplinkos pokyčių, mokėti generuoti idėjas, mokėti spręsti ne tik teorines problemas, bet ir pritaikyti žinias praktikoje. Ar tenkina mūsų universitete organizuojamos studijos šiuos reikalavimus? Manome, kad taip. Mūsų absolventai turi pakankamai žinių, jie yra iniciatyvūs, geba prisitaikyti prie aplinkos, greitai įgyja pasitikejimą darbe, ganai greitai kyla karjeros laiptais“ [6.31, p. 1, 3].

Dar labiau sustiprėjo VGTU Skaičiavimo centras. Lygiagrečiųjų skaičiavimų laboratorija kovo pabaigoje surengė naujojo asmeninių kompiuterių klasterio „VILKAS“ pristatymą.

2003 m. tai buvo galingiausias Lietuvoje lygiagretusis kompiuteris. Asmeninių kompiuterių klasteris „VILKAS“ – tai 10 dvi-procesinių SMP technologijos Intel architektūros asmeninių kompiuterių, sujungtų į lokalų tinklą, naudojant Ethernet duomenų perdavimo technologiją, bei valdomų specializuota programine įranga.

Klasterio pristatyme išsakytas noras plėtoti lygiagrečiuosius skaičiavimus Lietuvoje, skatinti naujų specialistų rengimą bei steigti Lygiagrečiųjų skaičiavimų asociaciją, kuri jungtų universitetų ir mokslo institucijų šios srities specialistus.

Pavasari, kaip jau tapo tradicija, vyko VGTU „Karjeros diena“. Joje dalyvavo

38 įmonės ir organizacijos. Renginiu labai domėjosi ir visų fakultetų studentai, kurie norėjo sužinoti darbdavių reikalavimus jauniems specialistams, darbo ir kitas sąlygas.

Balandį gera žinia atėjo iš Lenkijos. Visos Lenkijos Lietuvos bičiulių klubo visuotinis susirinkimas Garbės nariu išrinko prof. E. K. Zavadską už siekius humanizuoti techniką, ugdyti visapusiškai išsilavinusius specialistus.

Pasižymėjo ir VGTU jaunieji mokslininkai. Lietuvos mokslų akademija už geriausius 2002 m. jaunųjų mokslininkų darbus premijavo kai kurių universitetų jaunuosius mokslininkus, tarp jų ir VGTU Tiltų ir specialiųjų statinių katedros dr. Darių Bačinską. Du kiti – M. Samofolovas ir T. Rekašius – apdovanoti Pagyrimo raštais. Dr. Dariaus Bačinsko premijuotas darbas – „Lenkiamų gelžbetoninių elementų ilgalaikio deformavimo integralinis modelis“.

Balandžio 26-oji – Pasaulinės intelektinės nuosavybės diena. Ši diena 2003 m. buvo paminėta iškilingai. Tai padaryta todėl, kad aukštai įvertinti VGTU išradėjų darbai. Už intelektinės veiklos plėtrą, už patentuotų išradimų gausą Pasaulinė intelektinės nuosavybės organizacija mūsų universitetą apdovanojo diplomu. Šį garbų apdovanojimą rektoriui prof. Romualdui Ginevičiui įteikė mūsų šalies atstovas minėtoje organizacijoje Rimvydas Naujokas.

Gegužės pradžioje pirmojo laipsnio diplomą V tarptautiniame vaikų ir jaunimo chorų festivalyje-konkurse jaunimo chorų kategorijoje „Gabija“ laimėjo pirmojo laipsnio diplomą. Vadovaujamas meno vadovės Rasos Viskantaitės VGTU mišrus choras „Gabija“ ryškiai tobulėjo ir buvo galima tikėtis dar didesnių laimėjimų.

Vis daugiau gražių rezultatų davė tarptautinis bendradarbiavimas. Užsienio mokslininkų, daugiausia nuveikusių padedant VGTU jauniems mokslininkams siekti mokslo aukštumų, veikla buvo įvertinta VGTU senato.

Gegužės 16 d. iškilingame Senato posėdyje buvo įteiktos VGTU Garbės daktaro regalias Napiero universiteto (Škotija) profesorius Brianui Sloanui ir Baltarusijos nacionalinio technikos universiteto profesorius Ivanui Leonovičiui. B. Sloanas gražiai ir abipusiškai naudingai bendradarbiauja su Statybos technologijos ir vadybos bei Statybos ekonomikos ir nekilnojamojo turto katedromis, o I. Leonovičius – su Kelių katedra.

*B. Sloanas
VGTU Garbės daktaras*

*I. Leonovičius
VGTU Garbės daktaras*

2003 m. gegužę gražiai buvo pagerbtas užsienyje ir VGTU atstovas. Varšuvos technologijos universiteto Statybos fakulteto tarybos posėdyje VGTU Statybos fakulteto dekanui prof. dr. Povilui Vainiūnui buvo įteiktos Varšuvos technologijos universiteto Garbės profesorius regalias.

Garbės profesorius vardu įvertinta ne tik mokslinė, pedagoginė, bet ir aktyvi visuomeninė prof. Povilo Vainiūno veikla. Jis – nuolatinės tarptautinės konferencijos „Naujos statybinės medžiagos, konstrukcijos ir technologijos“ bei tarptautinių simpoziumų statybos specialistų rengimo klausimais mokslinio

P. Vainiūnas

komiteto pirmininkas ir narys, Europos šalių Statybos fakultetų asociacijos tarybos narys, Tarptautinės tiltų ir pastatų statybos asociacijos individualus narys, taip pat Statybos fakulteto kaip kolektyvinio nario atstovas, šios asociacijos Lietuvos grupės pirmininkas, Lietuvos centrinės statinio projekto, statinio projekto vykdymo priežiūros ir statinio projekto bei statinio ekspertizės vadovų profesinių žinių patikrinimo komisijos pirmininkas, Lietuvos statybininkų asociacijos prezidiumo narys. Profesorius yra aktyvus ir mūsų universiteto Tarybos, Senato narys.

Pasižymėjo ir mūsų sportininkai. Kaune vykusiose SELL žaidynėse SNTV-0 gr. studentas Aistis Šlajus tapo teniso varžybų čempionu.

Gegužės 23 d. Antano Gustaičio aviacijos institutas iškilmingai paminėjo savo veiklos 10-metį. Kyviškių aerodrome instituto darbuotojus, universiteto vadovus sveikino Susisiekimo ministerijos, aviacijos įmonių, karo oro pajėgų atstovai, instituto rėmėjai ir kt. Skraidė karinių oro pajėgų lėktuvai bei kurį laiką studijavęs mūsų mokykloje geriausias pasaulio akrobatinio skraidymo lakūnas Jur-

gis Kairys. Skraidė ir VGTU AGAI absolventai, buvo demonstruojamas radijo bangomis valdomas lėktuvo modelis.

Kasmet birželio mėnesį Vilniaus Gedimino technikos universitete labai gyva ir šventiška. Diplomų įteikimas – ypač įsimintina diena kiekvieno studento gyvenime. Tą dieną pasveikinti gaunanti universiteto diplomą ateina tėvai, broliai, seserys, uošviai, bičiuliai, o dažnai – ir vaikai ant mamos ar tėvelio rankų. Tai viena reikšmingiausių švenčių universitete. Šurmulykyla visuose universiteto rūmuose. Dažniausiai diplomų įteikti atvyksta iš šalies vadovai, ministrai, parlamentarai.

2003 metų derlius – 2 338 Vilniaus Gedimino technikos universiteto parengti specialistai. Pagrindines studijas baigė 1 474, magistrantūros – 838 ir specialiąsias profesines – 26 žmonės. Per visą aukštosios technikos mokyklos Vilniuje gyvavimo laiką buvo parengta per 28 000 specialistų.

Vasarą sėkmingai buvo suformuotas naujas pirmakursių kontingentas. Iš viso priimti studijuoti 4 198 jaunuoliai ir merginos: į pagrindines studijas – 2 970, į magistrantūros studijas – 1 194 ir į specialiąsias profesines studijas – 34.

2003–2004 mokslo metų pradžioje Vilniaus Gedimino technikos universitetas

turėjo 12 798 studentus: lietuvių – 72,3 proc., lenkų ir rusų – po 6,2 proc., kitų tautybių – 15,4 proc. Universitetas toliau moteriškėjo, bet liko vyriškas: vyrų buvo 8 333, o moterų – 4 465.

Rugsėjo 1-ąją prie VGTU Saulėtekio rūmų įvyko pirmakursių imatrikuliacija. Studentus, profesūrą, visus universiteto darbuotojus mokslo metų pradžios proga sveikino universiteto rektorius prof. habil. dr. Romualdas Ginevičius. Jis priminė, kad universitetinėmis studijomis baigiasi pirmasis žmogaus gyvenimo etapas. Jis yra esminis kitiems dviem, nes nuo to, kaip bus jiems pasiruošta, taip bus žengiama toliau – arba įdomiai, prasmingai, turiningai, solidžiai, arba pilkai, neįdomiai, su nuolatiniiais nepritekliais.

Piramidės viršūnėje lieka geresni, išvermingesni, grimzta tie, kurie tokiai kovai nepasiruošę, neapsiginklavę. Jaunų žmonių ginklai šioje kovoje – gilios žinios, išskirtiniai gebėjimai, tam tikros būdo savybės. Tai galima įgyti tik ilgai, įtemptai ir sistemingai dirbant. Nepaprastai augant gyvenimo tempui ir informacijos kiekiui, didžiausiu deficitu tampa laikas. Tik prasmingai ir efektyviai jį naudojant galima neatsidurti gyvenimo šalikelėje. Studijų metai būtent ir skirti sukurti žinių ir savybių, būtinų sėkmingai tolesnei veiklai, potencialą.

Nuo rugsėjo 1 d. pradėjo veikti VGTU Humanitarinis institutas. Šio padalinio nuostatuose pasakyta, kad instituto tikslas – diegti ir puoselėti humanistines vertybes, sudaryti sąlygas universitete plėtotis humanitarinei kultūrai rengiant techninio ir kito profilio specialistus. Šito sieks Filosofijos ir politologijos, Kūno kultūros, Lietuvių kalbos, Užsienio kalbų katedrų, Edukologinių tyrimų, Estetinio ugdymo, Kalbų mokymo centrų, Kompiuterinės lingvistikos laboratorijos, Sporto, Turizmo klubų, meno kolektyvų bendruomenės. Kasdienos veikla jos sieks didinti humanitarinių, socialinių dalykų įtaką studento asmenybei, jo pilietiškumui ugdyti, skiepyti meilę savo kraštui, skatinti rūpestį savo sveikata kaip vertybe. Taip pat svarbus instituto uždavinys – formuoti etinę, estetinę, meninę kalbos bei kūno kultūrą. Pagal savo kompetenciją instituto padaliniai prisidės prie bakalaurų, specializuotų profesinių, magistrų ir doktorantų studijų, rengs, siūlys humanitarinių, socialinių studijų modulius. Katedrų darbuotojai, jų kolektyvai vykdys humanitarinių, socialinių mokslų srities fun-

damentinius ir taikomuosius mokslo tyrimus. Jiems apibendrinti ir paskleisti organizuos mokslininkų susirinkimus, respublikines bei tarptautines konferencijas, seminarus, pasitarimus. Institutas leis mokslinę literatūrą, humanitarinio profilio žurnalą. Jo mokslininkai rengs vadovėlius, metodines ir kitas mokomąsias priemones. Nuostatai leidžia institutui nustatyta tvarka siūlyti suteikti humanitarinės ir socialinės srities pedagoginius vardus, įpareigoja aktyviai prisidėti ir visokeriopai padėti organizuoti studentų, viso universiteto bendruomenės renginius.

Naujam padaliniui patikėta vadovauti prof. habil. dr. Povilui Tamošauskui.

Architektūros fakulteto dekanu pradėjo dirbti fakulteto dekanu rinkimus fakulteto Tarybos posėdyje laimėjęs prof. dr. Rimantas Buivydas, žinomas architektūros teoretikas, turintis nemažą administracinio darbo patyrimą.

Elektronikos fakultetas vėl džiaugėsi studentais. Fakultetui buvo perduotas puikiai įrengtas dar vienas (ketvirtas) aukštas. Jame įrengtos auditorijos, laboratorijos, darbo kabinetai.

Geros žinios rugsėjį gautos iš Rusijos. Profesoriumi E. K. Zavadskui Garbės daktaro vardą informatikos srityje suteikė Rusijos valstybinis A. Gerceno pedagoginis universitetas, o profesoriumi P. Baltrėnui Garbės daktaro vardą suteikė Sankt Peterburgo valstybinės miško techninės akademijos mokslo taryba.

P. Tamošauskas

E. K. Zavadskas – Peterburgo A. Gerceno universiteto Garbės daktaras

P. Baltrėnas – Peterburgo miško akademijos Garbės daktaras

Kasmet VGTU vyksta „Karjeros dienos“

VG TU mokslininkus aukštai įvertino Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija, davusi mūsų universitetui licenciją, kuria suteikiama teisė Lietuvos Respublikos branduolinės energetikos srityje vykdyti mokslinius, technologinius tyrimus ir saugos įvertinimus.

VG TU senatas pritarė ketinimui įsteigti prie Architektūros fakulteto Meninio ugdymo centrą.

Tradiciškai vyko Gedimino universiteto dienos. Katedros aikštėje įspūdingą koncertą surengė „Gabijos“ choras, atlikęs odę Vilniui ir jo įkūrėjui.

Rugsėjo mėnesį VG TU vykusioje Lietuvos mokslo istorikų konferencijoje buvo paminėtas lietuvių gelžbetoninių konstrukcijų mokslinių tyrimų Lietuvoje pradininko, pir-

R. Buivydas

mosios gelžbetonio mokslo disertacijos autoriaus Jono Kuodžio gimimo 100-osios metinės. Statybos mokslo muziejuje buvo įrengta J. Kuodžiui skirta ekspozicija. Iškilmingame konferencijos plenariniame posėdyje dalyvavo J. Kuodžio dukra su vyru ir J. Kuodžio sūnus, atvykę iš JAV.

Vilniaus meras A. Zuokas – VG TU Garbės narys

VG TU senatas, įvertindamas Vilniaus mero Artūro Zuoko pastangas plėtoti studentų miestelio infrastruktūrą, jo rūpestį gausinti visuomeninį transportą Saulėtekio alėja, pastangas įgyvendinti „Saulėtekio slėnio“ projektą, kuris integruotų verslo ir mokslo interesus, suteikė Artūriui Zuokui Vilniaus Gedimino technikos universiteto Garbės nario vardą.

Džiaugsmingas 2004 m. ruduo buvo Architektūros fakulteto dėstytojams, darbuotojams ir studentams. Keletą metų dirbę apšiurusiame, buvusių patalpų šeimininkų nualintose patalpose, jie įžengė į puikiai suremontuotas auditorijas, braižyklas ir katedras. Kaip ir dera universiteto estetikos flagmanui, Architektūros fakultetas nuo šiol dalį savo patalpų turėjo moderniai įrengtas, skoningai apipavidalintas, funkcionaliai tobulas. Praeis dar keletas metų ir buvusių grafo Tiškevičiaus rūmų kompleksas, reikia tikėtis, visas taps VG TU pasididžiavimo objektu.

Spalio mėnesį Lietuvos Respublikos Seimas, atsižvelgdamas į Lietuvos Vyriausybės teikimą, paskyrė Lietuvos mokslo tarybos nariu Statybinės mechanikos katedros vedėją habilituotą daktarą profesorių Juozą Atkočiūną. Šio be galo pareigingo, principingo

J. Atkočiūnas

žmogaus, puikaus pedagogo ir mokslininko paskyrimas į Lietuvos mokslo tarybą reiškė aukštą prof. J. Atkočiūno veiklos įvertinimą. Jis užima dar vienas svarbias pareigas – yra VG TU senato pirmininko pavaduotojas.

Vilniaus Gedimino technikos universiteto studentai, kurie gauna vardines stipendijas, pelno didelę ne tik studentų, bet ir dėstytojų

pagarbą. Tokių stipendiatų nebūna daug. 2003 m. tokias stipendijas rektoratas paskyrė 33 bakalaurantams ir 11 magistrantų. Visų šių stipendijų liudijimai iškilmingai įteikti kiekvienam susitikime su VGTU rektoriumi prof. R. Ginevičiumi, Senato pirmininku prof. Donatu Čygu, prorektorais ir fakultetų dekanais.

Bendraudami su rektorato nariais ir var-diniais stipendiatais prie kavos puodelio, pirmūnai papasakojo, kaip jie pasiekė puikių žinių vertinimo rezultatų, apie kai kurias studijų problemas, ką, jų manymu, derėtų pagerinti.

Toks nuoširdus universiteto vadovų ir studentų bendravimas teikia vadovams daug gerų minčių studijų procesui gerinti. Tuo pat metu studentai ima geriau pažinti universiteto galimybes ir ima suvokti, kur jie neteisūs.

Rudeniui baigiantis Vilniaus Gedimino technikos universitete vyko tarptautinės organizacijos „Universitetų aljansas už demokratiją“ 14-oji metinė konferencija „Naujų aukštojo mokslo sistemų link“. Šio aljanso forumai plėtoja demokratiją ne tik universitetų, bet ir kiekvienos šalies gyvenime. Konferencijoje dalyvavo apie du šimtus dalyvių iš Jungtinių Amerikos valstijų, Centrinės ir Rytų Europos, Nepriklausomų valstybių sandraugos. Aljanso prezidentas dr. J. Ryder džiaugėsi konferencijos parengimu, pažymėjo naujieną tokių konferencijų darbe – studentų sekciją ir diskusijų apskritąjį stalą. Gerai buvo įvertinti konferencijos dalyvių iš VGTU pranešėjai. Prof. A. V. Valiulio pranešimas „Profesinės žinios ir verslumas: nauji darb-davių reikalavimai“, prof. R. Ginevičiaus bei A. Valiulio pranešimas „Žiniomis ir įgū-džiais grindžiamo inžinierių ugdymo link“, filologės Astos Radzevičienės pranešimas „Žmoniškųjų išteklių ugdymas universitete: internacionalizavimo pamokos“ sulaukė iš-skirtinio konferencijos dalyvių dėmesio, o diskusijų audrą sukėlė Irena Alperytė, skai-čiusi pranešimą „Studento reintegravimosi procesas, sugrįžus po studijų JAV“.

Lapkričio mėnesį rektorius R. Ginevičius Kaliningrade pasirašė bendradarbiavimo su-tartį su Kaliningrado valstybiniu technikos universitetu. Šis universitetas turi beveik 7 000 studentų, devynis fakultetus, ketu-riasdešimt studijų programų. Jame dėsto 65 profesoriai, habilituoti daktarai ir 300 daktarų. Buvo numatyti abiejų universitetų mainai paskaitoms skaityti, bendri moksliniai seminarai, konferencijos ir kt.

Pasitarimas Saulėtekio slėnio klausimu su Savivaldybės atstovais

Pariteto pagrindais bendradarbiavimas su Rusijos universitetais pageidautinas ir įmano-mas. Nepriimtinas tik buvęs diktatas, kuris, norime tikėti, daugiau neegzistuos.

„Kauno diena“ (2003 11 21) išspausdino probleminį rašinį „Žaidimo taisyklės pagal absurdo metodiką“, aptariantį, kaip ir kodėl dėl biurokratinių atestacijos nuostatų nema-žai garbių mūsų šalies mokslininkų, dėsty-tojų yra nepelnytai nuvertinti ir pažeminti. Keliama mintis – užuot vaikiusis mokslinių publikacijų ISI leidiniuose, geriau derėtų rengti paskaitų auditą ir už tai dėstytojui skirti papildomų balų.

Reikšmingas VGTU laimėjimas – pasira-šyta sutartis su Štralzundo (Vokietija) aukštąja technikos mokykla dėl dvigubų diplomų išda-vimo. Tai rodo, kad užsienyje teigiamai verti-namos studijos Vilniaus Gedimino technikos universitete. Malonu, kad gerai vertinamos ne tik studijos, bet ir mūsų šalies kultūra, gyven-tojai, malonu, kad Lietuva tampa patraukli ne tik vokiečiams, bet ir daugeliui kitų šalių stu-dentų, kurių nemažai kasmet renkasi studijas VGTU.

Tarptautinėje verslo sistemų modeliavimo konferencijoje

Dar viena gera žinia gauta gruodžio pradžioje. Rusijos inžinerinės akademijos suvažiavimas VGTU rektorių prof. habil. dr. R. Ginevičių išrinko užsienio nariu akademiku.

2003 m. pabaigoje VGTU biblioteka paskelbė, kad per 30 metų į ISI mokslo publikacijų duomenų bazę buvo įrašytos 123 universiteto mokslininkų publikacijos. Jos buvo cituotos 67 kartus. Ne Lietuvos autoriai, deja, šias publikacijas citavo tik 13 kartų. VGTU vadovai reagavo į problemą išminčiai ir buvo priimta mokslinių publikacijų skatinimo sistema, kuri ilgainiui radikaliai pagerino mokslininkų darbo rodiklius šiuo klausimu.

Naujųjų metų išvakarėse buvo surengta graži VGTU bendruomenės šventė prie Kalėdinės eglutės. Kaip sakė rektorius R. Ginevičius, tokių švenčių reikia organizuoti ir daugiau, nes jos kelia nuotaiką, padeda pasirengti intensyviai darbui.

2003 metai buvo sėkmingi ir VGTU mokslininkams.

VGTU atliko užsakomųjų mokslo darbų beveik už 7 mln. Lt. Už dalyvavimą tarptautiniuose projektuose gauta per 400 tūkst. Lt.

Per 2003 m. mūsų universitete apginta 30 daktaro ir 5 habilituoto daktaro disertacijos. Doktorantūroje studijavo 217 doktorantų.

Pagerėjo moksliniai straipsniai, 25 iš jų įtraukti į ISI duomenų bazę.

VGTU buvo surengtos 28 mokslinės konferencijos ir seminarai. 4 konferencijos buvo tarptautinės. Mokslinėse konferencijose mūsų mokslininkai perskaitė 582 pranešimus. Mūsų organizuotose mokslinėse konferencijose 143 pranešimus perskaitė užsienio mokslininkai.

VGTU ir toliau pirmavo išradybinėje veikloje. Buvo gauti 3 išradimų patentai.

2003 m. VGTU mokslininkai didžiausią dėmesį skyrė Europos komisijos 5-osios ir 6-osios bendrosios mokslinių tyrimų, technologijų plėtros ir demonstracinės veiklos programoms, paprastai žymimoms FP5-6. VGTU turėjo 16 vykdomų projektų. Iš šių projektų daugiausia lėšų uždirbo projektas „TOPIC“, kurį vykdė Geotechnikos mokslo laboratorijos mokslininkai, vadovaujami vieno žymiausių mūsų krašto geotechnikų – Liudviko Furmonavičiaus.

Dalyvavimas FP5-6 projektuose teikia tiek universitetui, tiek autoriams tarptautinį pripažinimą, todėl šį darbą dirbantys mokslininkai ne tik pagiriami, bet ir labai skatinami.

Naujieji 2004 metai Lietuvoje prasidėjo nekokios nuotaikos. Lietuvos nepriklausomybę mūsų tauta pasirinko su šviesiausiomis viltimis, visi buvo įsitikinę, kad šalis savo šalį plėtos laikydamosi sąžiningumo, dorovės principų. Buvo tikimasi, kad valstybėje vyraus teisingumas, išmintis, pasiaukojimas. Deja. Krašte suklestėjo korupcija, dalis visuomenės gyvena skurde, vos ne kas savaitę kyla politinio gyvenimo skandalai. Seimas pradėjo apkaltą Respublikos Prezidentui Rolandui Paksui, įtarimai dėl kyšių ėmimo pareikšti Seimo nariams Vyteniui Andriukaičiui, Vytautui Kvietkauskui, Arvydui Vildžiūnui. Kaltinimas seka kaltinimą daugybei valstybės tarnautojų ir t. t., ir pan. Atrodytų, Lietuva uždus nuo galingų, baisių korupcijos monstro gnaužtų.

Betgi dauguma Lietuvos žmonių, nepaisydami valdžią krečiančių skandalų, daug ir dorai dirba, nors ir ką sakysi, kraštas tvarkosi, stiprėja, savo paprastų žmonių prakaitu kuria savo ateitį. Atkakliu paprastų žmonių darbu auga bendrasis vidaus produktas. Dirbantys paprasti žmonės nusipelnė didžiausios pagarbos, kad vis dėlto Lietuva žengia modernios valstybės link.

Sunkiomis sąlygomis šiandien gyvena Lietuvos mokslas, aukštosios mokyklos, universitetai. Bet ir šiame bare šalis nenuleidžia rankų. Išaugo studijuojančių skaičiai, mokslininkai didelėmis pastangomis ir pasiaukojimu randa naujas „nišas“ moksliniuose tyrimuose, mūsų mokslo rezultatai vis plačiau deklaruojami pasaulinėse informacinėse priemonėse. Visa tai būdinga ir Vilniaus Gedimino technikos universiteto bendruomenei. Tai teikia gražių vilčių ateičiai.

Sausio mėnesį Architektūros fakulteto Pastatų konstrukcijų katedros vedėjas, bene žymiausias Lietuvoje akustikos specialistas, habilituotas daktaras profesorius Vytautas Stauskis gavo išradimo „Prieštriukšminis rezonansinis ekranas“ patentą. Išradimas leidžia efektyviau kovoti su transporto keliamu triukšmu, gali būti naudojamas ir kitoms su triukšmu susijusioms problemoms spręsti.

Sausio pabaigoje Fundamentinių mokslų fakulteto doktorantė Vitalija Avdejenkova, prieš kelis metus studijavusi VGTU

2004 m. VGTU teatras-studija „Palėpė“
paminėjo 5-metį

taikomosios statistikos magistrantūroje, o nuo 1999 metų – Matematinės statistikos katedros doktorantūroje, apgynė matematikos daktaro disertaciją. Prof. Leonas Saulis, vadovavęs darbui, rašė „Inžinerijoje“, kad V. Avdejenkova pasirinko nūdienos padiktuotą temą apie bendrojo vidaus produkto modeliavimą. Kodėl ji aktuali? Atliekant tarpvalstybinius lyginimus, vertinant kiekvienos šalies ekonominę pažangą, naudojami sąskaitų rodikliai, kurių svarbiausias – bendrasis vidaus produktas (BVP). Jis naudojamas šalims lyginti įvairiais aspektais, įvairiems santykiniams rodikliams formuoti.

Matematinio modeliavimo svarbą pabrėžė ir akademikas, VGTU Garbės daktaras Kazimieras Ragulskis. Jis rašė:

„Dėl žmonių klaidų, nekompetencijos, nesąžiningumo daroma didžiulė žala progresui. Gyvybiškai svarbu mobilizuoti Lietuvos patriotines intelektualines pajėgas, kad, nustatant perspektyvas, priimant svarbiausius visuomenės klausimų sprendimus, atliekant prognozavimą, būtų gauta optimalių rezultatų. Čia svarbus vaidmuo ir tenka matematiniam modeliavimui“.

Vis intensyvėjo VGTU tarptautinis bendradarbiavimas.

Doc. dr. Česlovas Aksamitauskas ir doc. dr. Vida Malienė skaitė paskaitas Bochumo (Vokietija) taikomųjų mokslų universitete.

Elektronikos fakultete lankėsi JAV Texas instruments firmos Europos universitetų va-

dovas Robertas Owenas su kolegomis ir supažindino su naujausia firmos produkcija, padovanojo fakultetui kompaktinius diskus su informacine ir studijų medžiaga.

Maloni žinia iš JAV pasiekė prof. J. Parsonį. Jis buvo išrinktas Amerikos biografijų instituto tarybos patarėju.

VGTU Antano Gustaičio aviacijos institute apsilankė prancūzų delegacija, kuri konsultavo instituto darbuotojus, kaip pasirengti darbui pagal Europos Jungtinės aviacijos administracijos (JAA) reikalavimus.

Įsteigtas Absolventų ir bičiulių klubas

Gera yra turėti bičiulių užsienyje, bet netrūksta jų ir Lietuvoje. Ryšiams su mūsų aukštosios mokyklos per visą istoriją parengtais absolventais, mūsų rėmėjais ir apskritai technikos universitetui palankiais žmonėmis stiprinti, 2004 m. vasario 4 d. universitete buvo įsteigtas Absolventų ir bičiulių klubas. Buvo priimti klubo įstatai ir išrinkta 9 asmenų VGTU absolventų ir bičiulių klubo valdyba: R. Podagėlis, G. Lygnugarienė, A. Avulis, E. K. Zavadskas, R. Busila, V. Kontrauskas, D. Ruseckas, E. Rečiūnas ir A. Usonienė. Klubo prezidentu valdybos nariai išrinko 1966 m. KPI Vilniaus filialo absolventą, gelžbetoninių konstrukcijų specialistą, Lietuvos užsienio reikalų ministerijos ambasadorių ypatingiems pavedimams doc. dr. Romaną Podagėlį. Prieš keliolika metų

dirbęs mūsų mokykloje, R. Podagėlis pasižymėjo kaip puikus organizatorius, principingas žmogus, geras dėstytojas, Lietuvos patriotas.

Kovo mėnesį Gedimino universitete apsilankė įžymūs svečiai: minint Kovo 11-ąją – Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo dieną iškilmingame minėjime dalyvavo Lietuvos Respublikos Seimo pirmininko pirmasis pavaduotojas Česlovas Juršėnas, o minint Pasaulinės žemės dieną – Prezidentas Valdas Adamkus. Č. Juršėnas kalbėjo, kad Lietuvos Konstitucija visiems piliečiams suteikia daug teisių. Žmonės jomis naudojasi. Bet yra ir problemų. Dar beveik neegzistuoja gamybinė, verslo demokratija. Spaudoje, per radiją, televiziją, mitinguose, susitikimuose kalbėtojai kritikuoja prezidentą, premjerą, Seimą, valdininkus, bet niekas blogo žodžio nesako apie darbdavį ar jo įgaliotą vadovą, neužsimenama apie konkrečioje įmonėje ar įstaigoje pasitaikančius trūkumus, neigroves. Č. Juršėnas pabrėžė, kad dabar daug kokybiškesnė tarptautinė Lietuvos situacija, ji dar daugiau pagerės, kai tapsime NATO ir Europos Sąjungos nariais.

Rektorius R. Ginevičius savo kalboje akcentavo atsakomybės už savo darbą, savo veiksmus svarbą.

Pasaulinės žemės dienos minėjimą suorganizavo VGTU Aplinkos apsaugos institutas ir Aplinkos apsaugos katedra. Dalyvaujant svečiams medyje prieš Saulėtekio rūmus buvo iškelti inkilai, kalbėta apie inkilų iškėlimo tradicijas Lietuvoje, Pasaulinės žemės dienos prasmę.

Prezidentas V. Adamkus gyrė universitetą už jo dėmesį aplinkosaugai, apgailestavo, kad Lietuvoje dažnai nepaisoma aplinkosaugos reikalavimų, nesprenžiamos kai kurios aktualios jos problemos.

Kovo 11-osios proga LR Prezidentas Rolandas Paksas atsiuntė Vilniaus Gedimino technikos universitetui sveikinimą, kuriama sakoma: „Te kasdieniai mūsų darbai stiprina atgimusią Tėvynę ir žmonių pasiryžimą gyventi laisvės, demokratijos, gerovės valstybėje“. Deja, R. Pakso ryšiai su didžiojo Rytų kaimyno atstovais buvo tiek artimi, jog Seimas nustatė Lietuvos Respublikos Prezidentą Rolandą Paksą dėl savo ryšių esant pažeidžiamą, o tai kelia pavojų šalies nacionaliniam saugumui. Balandžio 6 d. Lietuvos Respublikos Seimas baigė apkaltos procesą valstybės vadovui ir Rolandas Paksas buvo nušalintas nuo Prezidento pareigų. Apmaudu – netekome absolvento-prezidento.

2004 m. kovo 29 d. Lietuva tapo Šiaurės Atlanto aljanso (NATO) nare. Tą pačią dieną Belgijos karinių oro pajėgų naikintuvai, įsikūrę prie Šiaulių esančiame Zoknių aerodrome, ėmė saugoti trijų Baltijos valstybių –

VGTU absolventų ir bičiulių klubo vadyba

Iš kairės:

V. Kontrauskas, A. Avulis, D. Ruseckas, E. Rečiūnas, A. Usonienė, R. Podagėlis, G. Lygnugarienė, E. K. Zavadskas, R. Busila

Lietuvos, Latvijos ir Estijos – oro erdvę. Pasiūtume saugesni, bet neturime pamiršti, kad šalies saugumas daugiausia dalimi priklauso nuo mūsų pačių pasiryžimo gyventi laisvoj ir nepriklausomoj valstybėj, nuo mūsų pasiryžimo bet kuria kaina ginti savo žemę, savo šalies laisvę. Čia didelis vaidmuo tenka visų rūšių mokykloms, kurių uždavinys – rengti ne tik gerus specialistus, bet ir ugdyti savosios šalies patriotus.

Mėnesio pabaigoje išradėjo patento liudijimą gavo profesorai Bronislovas Spruogis ir Marijonas Bogdevičius bei doktorantai Arvydas Matiliauskas bei Vygandas Mištinis. Jie visi sukūrė vamzdyno vidumi žingsniuojantį robotą.

Balandžio mėnesį gauta dar viena maloni žinia. Prof. habil. dr. E. K. Zavadskas ir prof. dr. D. Čygas buvo išrinkti Baltarusijos architektūros akademijos užsienio nariais.

Tarptautinis bendradarbiavimas plėtojamas ir Rytų bei Vakarų kryptimi. Balandį tarptautinio projekto „TOPIC“ vadovas Liudas Furmonavičius dalyvavo tarptautinėje konferencijoje „Geotechninės inžinerijos laimėjimai“, Miuncheno tarptautinėje statybos industrijos mugėje „Bauma-2004“ ir susipažino su naujausiomis polių įrengimo technologijomis.

Prorektorius A. V. Valiulis dalyvavo Zakopanėje (Lenkija) vykusioje tarptautinėje konferencijoje „Mechaninės ir medžiagų inžinerijos laimėjimai“.

Gegužės mėnesį VGTU bendruomenė nuoširdžiai sveikino per 12 metų buvusį rektoriumi, instituto į universitetą reformavimo iniciatorių ir atkakliausią įgyvendintoją, LDK Gedimino ordino kavalierių, šalies mokslo premijos laureatą, Lietuvos mokslų akademijos narį korespondentą, prof. habil. dr. Edmundą Kazimierą Zavadską gražaus jubiliejaus – 60-mečio – proga. E. K. Zavadskas pelnytai yra apdovanotas valstybės, daugelio šalies ir užsienio instancijų. Bet jubiliatui didžiausia laimė, neabejojame, – patirti didelę ir pelnytą pagarbą savosios universiteto bendruomenės kurią, priešakyje eidamas, sėkmingai vedė pažangos link. Vilniaus Gedimino technikos universitetas įsitvirtino šalies universitetų avangarde ir dideli nuopelnai pirmiausia tenka buvusiam VGTU vadovui.

Birželio 9 d. VGTU Garbės nario regalijos buvo įteiktos Ukrainos nacionalinio aviacijos universiteto profesorei Galinai Suslovai, kurios dėka užmegztas dalykinis bendradarbia-

*Minint monsijoro
K. Vasiliausko gimtadienį*

vimas tarp VGTU ir Ukrainos nacionalinių aviacijos universitetų.

2004 m. Vilniaus Gedimino technikos universitetas išleido 2 346 specialistus: 1 466 – pagrindinių studijų, 863 – magistrantūros studijų ir tik 17 – specialiųjų profesinių studijų. Pastarųjų studijų absolventų skaičius tolygiai mažėjo jau nuo 1995 metų.

2004 m. pavasarį Chemijos ir bioinžinerijos katedros doc. dr. Juozo Jankausko bei Vandentvarkos katedros doc. dr. Marinos Valentukevičienės išradimas „Natūralaus absorbento naudojimas gamtiniam vandeniui valyti“ ir Aplinkos apsaugos katedros vedėjo prof. habil. dr. Prano Baltrėno, doc. dr. Česlovo Ignatavičiaus bei dr. Gytauto Ignatavičiaus išradimas „Mechaninis mėginių iš skirtingų grunto sluoksnių paėmimo įrenginys“ gavo patentus.

Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę Technikos universiteto mokslininkai pirmąją patentinę paraišką pagal naująją LR patentų įstatymą pateikė 1995 metais. Iki 2006 m. iš viso buvo paduotos 35 patentinės paraiškos išradimams, kuriuos sukūrė 48 išradėjai.

VGTU išradimai buvo eksponuoti keturiuose „HANNOVER MESSE“ parodose, o 2003 m. universitetas, kaip minėta, apdovanotas Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos prizų.

VGTU dirba 40 išradėjų, produktyviausi iš jų yra: prof. habil. dr. P. Baltrėnas – 12 išradimų, prof. habil. dr. A. Kazragis – 5 išradimai, doc. dr. A. Gailius – 4 išradimai, prof. habil. dr. V. Giniotis – 4 išradimai.

Šaunią pergalę Lietuvos orientavimosi sporto čempionate iškovojo Verslo vadybos fakulteto studentas Paulius Kudriavcevas.

Birželį VGTU Aukštadvario bazėje buvo surengta universiteto bendruomenės šventė. Rektorius R. Ginevičius, sveikindamas gausiai susirinkusius į renginį, sakė, kad bendruomenės šventė – tai gražus ir didžiai prasmingas mokslo metų pabaigos akcentas. Per metus rezultatyviai padirbėję, turime

teisę turiningai pailsėti. Jis linkėjo giedros nuotaikos bei linksmi, gražiai bendraujant praleisti poilsio dieną gamtos prieglobstyje. Susirinkusiuosius sveikino aerobikos šokėjos, parasparnių trijulė, Antano Gustaičio aviacijos instituto lėktuvų eskadrilė. Rektoriaus taurę laimėjo Aplinkos inžinerijos fakulteto komanda. Šventė baigėsi vakarone, kurioje universiteto bendruomenę linksmينو „Radastos“ ir „Raskilos“ ansambliai. Šventėje puikiai pasirodė VGTU bibliotekos kolektyvas. Jų „Bibliobobos“, parodijavusios įvairias „personas“, įsteigusios „Draugystės bufetą“ ir kt., paliko neužmirštamą įspūdį.

Birželio 30 d. į pirmojo šaukimo sesijos paskutinį posėdį susirinko VGTU senatas. Jo pirmininkas D. Čygas universiteto laikraščio redaktoriui sakė, kad rugsėjį pradėsiančio dirbti Senato vienas svarbiausių uždavinių – siekis, kad priimti nutarimai būtų vykdomi, kad Senato rekomendacijos taptų kiekvieno bendruomenės nario kasdienės veiklos būtinybe. Senatas sieks laiku ir operatyviai reaguoti į universiteto bendruomenę slegiančias problemas ir bendrai ieškoti kelių joms spręsti.

Kasmet, Lietuvos valstybės karaliaus Mindaugo karūnavimo dieną, Lietuvos Respublikos Prezidentas teikia apdovanojimus Lietuvai nusipelnusiems žmonėms. 2004 m. liepos 6 d. bus ypač įsimintina VGTU Darbo ir gaisrinės saugos katedros kūrėjui ir buvusiam ilgamečiui jos vadovui profesoriui Petruui Čyrai. Jam laikinasis prezidentas Artūras Paulauskas įteikė Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Karininko kryžį.

Už nuopelnus Lietuvos valstybei ir už pastangas garsinti Lietuvos vardą pasaulyje Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Riterio kryžiumi buvo apdovanotas VGTU infrastruktūros ir užsienio ryšių prorektorius, Medžiagotyros ir suvirinimo katedros vedėjas profesorius Algirdas Vaclovas Valiulis. Apie 15 metų eidamas atsakingas pareigas, A. V. Valiulis produktyviai dirbo ir mokslinį darbą, daug nuveikė kitais klausimais. Parašė ar sudarė dešimtį knygų, paskelbė daug mokslinių ir publicistinių straipsnių, ryškūs jo atlikti VGTU tarptautinio bendradarbiavimo plėtros darbai.

Reikšmingą Vilniaus Gedimino technikos universitetui straipsnį vasarą išspausdino populiarius Lietuvoje „Veido“ žurnalas.

2004 m. vasarą Vilniaus Gedimino technikos universitetas vykdė priėmimą į 42 studijų programas. Buvo priimti 2 937 žmonės į pagrindines studijas, 1 370 – į magistrantūrą ir 13 – į specialiąsias profesines studijas, iš viso 4 320 žmonių.

Aplinkos inžinerijos fakultetas priėmė 678 žmones, Architektūros fakultetas – 147, Elektronikos fakultetas – 429, Fundamentinių mokslų fakultetas – 469, Mechanikos fakultetas – 496, Statybos fakultetas – 833, Transporto inžinerijos fakultetas – 483, Verslo vadybos fakultetas – 647, A. Gustaičio aviacijos institutas – 108, Tarptautinių studijų centras – 30.

Malonu, kad vis dažniau buvo sužinoma apie naują VGTU mokslininkų ryšių plėtrą.

Liepos mėnesį į VGTU atvyko svečių iš Danijos ir Vokietijos. VGTU Garbės daktaras danas Kai Bore ir vokiečių Gunter Chein (Miuncheno universiteto Geodezijos ir navigacijos instituto direktorius) supažindino VGTU Geodezijos ir kadastro katedros bei Geodezijos instituto mokslininkus su naująja europine GSP programa, patarė, kaip ją sėkmingai įgyvendinti savo darbuose.

Verslo vadybos fakulteto Įmonių ekonomikos ir vadybos katedros docentės R. Korsakienė ir M. Tvaronavičienė, laimėjusios konkursą, dalyvavo Austrijos Steyr mieste vykusiose Europos mokslo dienos organizacijų ekonomikos ir firmų teorijos klausimais. Abi mūsų dalyvės gavo sertifikatus, pažyminčius sėkmingą jų dalyvavimą Europos mokslo dienos. Bet svarbiausia – abi mokslininkės sukaupė naudingos informacijos klausimais, susijusiais su ekonomikos įtaka firmos veiklai, firmos sprendimams, ką gaminti sau ir ką kitiems ir kt.

Rugsėjo 1-ją prie Saulėtekio rūmų centrinio korpuso įvyko tradicinė naujųjų mokslo metų atidarymo šventė.

Rektorius R. Ginevičius, sveikindamas gausiai susirinkusius pirmojo kurso studentus, pabrėžė, kad 2004–2005 mokslo metų pirmakursiai yra pirmieji, kurie įstojo į VGTU, Lietuvai jau esant Europos Sąjungos nare, pažymėjo, kad inžinerinės studijos populiarėja, kad Gedimino universiteto rengiami specialistai paklausūs. Rektoriaus

manymu, gerą verslininką gali parengti tik aukštoji technikos mokykla. Be to, inžinerinės studijos suformuoja tokį žmogaus mąstymą, kuris leidžia tapti ir politiku. Daugelis VGTU absolventų sėkmingai kopija profesinės karjeros laiptais. Bet tam reikia daug jėgų, ištvermės. Rektorius kvietė pirmakursius derinti studijas ir studentavimą, linkėjo sėkmingų studijų ir nedaryti klaidų.

Paskui buvo imatrikuliuoti visų fakultetų pirmojo kurso studentai. Rektorius kiekvienam jų spaudė ranką ir skeptu liesdamas petį „išventino“ įstojusiųjų atstovus, o kartu ir visus pirmakursius į studentus.

Dalis studentų ir dėstytojų dalyvavo Arkikatedroje bazilikoje mokslo metų pradžiai aukotose Šv. Mišiose, o vakare – šventiniame koncerte prie Lietuvos Respublikos prezidentūros S. Daukanto aikštėje.

Rugsėjo 27–30 d. įvyko tradicinės Gedimino dienos. Daugumą renginių suorganizavo VGTU Studentų atstovybė. Buvo renkamas metų dėstytojas, vyko „monopolio“ žaidimai, „kulinarių šou“, karaokė konkursai, buvo dalijama milžiniška pica, vyko kitos atrakcijos.

Pagal tradiciją surengta akcija Katedros aikštėje prie Gedimino paminklo. Senato salėje buvo apdovanoti geriausi praėjusių mokslo metų sportininkai. Teatras-studija „Palėpė“ rodė spektaklius, choras „Gabija“ koncertavo, vyko studentų vakaronės, sporto varžybos ir kt. Ypatingą susidomėjimą kėlė gaisrinės saugos specialybės studentų varžybos prie Saulėtekio rūmų auditorinio korpuso.

2001–2004 m. VGTU Senatas

1-oje eilėje (iš kairės):

prof. habil. dr. A. V. Rutkauskas,
prof. habil. dr. B. Melnikas,
doc. dr. A. Komka, prof. habil.
dr. L. Saulis, prof. dr. D. Čygas,
prof. habil. dr. E. K. Zavadskas,
prof. habil. dr. R. Ginevičius,
prof. habil. dr. A. V. Valiulis,
prof. habil. dr. R. Kirvaitis,
doc. dr. A. Daniūnas,
prof. habil. dr. G. Kaklauskas,
prof. dr. L. P. Ziberkas;

2-oje eilėje (iš kairės):

prof. habil. dr. R. Martavičius,
prof. habil. dr. J. Atkočiūnas,
doc. dr. M. Šukšta,
prof. habil. dr. M. Mariūnas,
prof. dr. E. Vainiūnas, prof. habil.
dr. I. Z. Kamaitis, doc. dr. A. Čiučelis,
doc. dr. R. Tamošiūnienė, prof. habil.
dr. P. Baltrėnas, doc. dr. V. V. Stragys,
prof. habil. dr. V. Pruskus, prof. habil.
dr. V. Vekteris, prof. habil. dr. A. Poška,
prof. habil. dr. A. Kaklauskas;

3-ioje eilėje (iš kairės):

prof. habil. dr. R. Palšaitis,
prof. habil. dr. M. Bogdevičius,
prof. habil. dr. J. Skudutis,
prof. habil. dr. A. K. Kvedaras,
prof. habil. dr. A. J. Staškevičius,
prof. habil. dr. P. G. Adomėnas,
prof. dr. R. Vadluga, prof. habil.
dr. J. Stankūnas, prof. habil.
dr. A. Česnys, prof. habil.
dr. A. Pikūnas, prof. habil.
dr. L. P. Lingaitis, prof. habil.
dr. N. Paliulis, prof. habil.
dr. A. Zakarevičius,
prof. habil. dr. V. Martinaitis,
prof. habil. dr. R. Belevičius;

4-oje eilėje (iš kairės):

stud. L. Stankevič,
stud. L. Rakšytė, stud. K. Mečinskaitė,
stud. M. Olšauskas, stud. E. Baltrėnaitė,
prof. habil. dr. R. Kačianauskas, prof.
habil. dr. M. K. Leonavičius, prof. habil.
dr. P. Tamošauskas

VG TU Gedimino dienos 2004 09 28

Nuotraukose dešinėje –
studentai rinko Metų dėstytojus,
parodomoji gaisro gesinimo rungtis

VISI pučiamųjų orkestras „Inžinerija“
buvo vienas geriausių Lietuvoje.
2004 m. Vilniuje susitiko buvę orkestro
dalyviai. Centre – maestro Justinas Jonušas

Rugsėjo 29 d. Didžiojoje auditorijoje vyko iškilmingas VGTU senato posėdis, kurio metu VGTU Garbės daktaru buvo inauguruotas Ukrainos nacionalinio aviacijos universiteto rektorius Vitalijus Babakas.

Prof. habil. dr. V. Babakas – Ukrainos mokslų akademijos narys korespondentas, Informacinių diagnostikos sistemų instituto direktorius, Ukrainos nusipelnęs mokslo ir technikos veikėjas, Ukrainos valstybinės mokslo ir technikos premijos laureatas, nuo 1988 m. – Ukrainos nacionalinio aviacijos universiteto rektorius. Jis labai produktyvus mokslininkas, paskelbęs per 200 mokslo publikacijų, turintis 30 išradimų ir patentų, parašęs 3 monografijas ir 16 vadovėlių.

V. Babaką su VGTU sieja glaudūs ryšiai. Jis daug padėjo kuriant Antano Gustaičio aviacijos institutą, keliant AGAI dėstytojų kvalifikaciją, aprūpinant institutą reikalinga mokomąja metodine literatūra, skelbiant mokslinius straipsnius.

Platūs V. Babako tarptautiniai ryšiai dažnai padėjo VGTU mokslininkams praplėsti savojo instituto tarptautinį bendradarbiavimą.

Tame pačiame VGTU senato posėdyje buvo prisimintos Vilniaus inžinerinio statybos instituto įkūrimo 35-osios metinės. Apie tai pranešimą perskaitė rektorius R. Ginevičius. Baigdamas pranešimą rektorius sakė:

„Gedimino universitete šiandien studijuoja 14 000 studentų, dėsto per 900 profesorių ir dėstytojų. Nors palengva, bet stiprėja mūsų finansinė padėtis ir materialinė bazė. Mes su viltimi žvelgiame į ateitį, nepaisydami skeptikų deklaruojamų minorinių natų. Ateitis priklauso žinių visuomenei, ir mes turime daryti viską, kad tokia visuomenė būtų sukurta kuo greičiau. Manau, kad tai paskatins mūsų narystę Europos Sąjungoje, nuolat gerėjanti krašto ekonomika, krašto saugumas, dalyvaujant Šiaurės Atlanto šalių bendrijoje.

Bet realizuoti visas viltis galime tik nuolatiniu, atkakliu ir sąžiningu darbu. To ir linkiu visiems mums, gerbiamieji kolegos!“ [6.32, p. 4].

Trisdešimt penktųjų metų proga ilgiausiai ir produktyviai dirbusieji šioje aukštojoje mokykloje apdovanoti Padėkos raštais.

Šventės baigėsi, ir Gedimino universiteto mokslininkai bei darbuotojai paniro į kasdienos darbus.

Buvo įprasta, kad daugiausia stojama studijuoti į Statybos fakultetą. Bet Statybos fakultetas gausus ne tik studentų. Fakulteto

V. Babakas
VGTU Garbės daktaras

mokslininkai labai produktyvūs mokslinėje veikloje, literatūros leidyboje. 2004 m. spalį šio fakulteto nariai Gedimino klube Lietuvos statybos inžinierių Vilniaus klubo nariams pristatė parengtas ir išleistas tris knygas: J. Gajausko ir kt. „Statybos inžinieriaus žinynas“, R. Sakalausko „Statybininko prisiminimai“ ir E. K. Zavadsko, F. Peldšaus bei L. Ustinovičiaus „Lošimų teorija statybos technologijoje ir vadyboje“.

Rektorius R. Ginevičius, kalbėdamas apie pristatomas knygas, pabrėžė, kad kiekviena knyga viena kitą papildo. „Tai klasika, pažanga, žmogus,“ – sakė rektorius.

Rektorius R. Ginevičius ir mokslo prorektorius R. Kirvaitis spalio mėnesį dalyvavo tarptautinės konferencijos „Žinių ekonomika – prabanga ar nacionalinės strategijos būtinybė“ apskritojo stalo diskusijoje „Aukštojo mokslo reforma žinių ekonomikai“, kurioje buvo karštai polemizuojama su pagarsėjusiais radikalizmu profesoriais V. Daujočiu ir A. Janulaičiu.

Spalį VGTU mokslininkai dažnai vyksta į užsienį.

Ukrainoje (Sevastopolyje) tarptautinėje mokslinėje konferencijoje „XXI amžiaus mašinų gamyba ir technosfera“ dalyvavo doc. O. Prentkovskis ir prof. H. Sivilevičius. Joje už skaitytą pranešimą „Transporto priemonės judėjimas nelygiu keliu“ Olegas Prentkovskis buvo apdovanotas pirmojo laipsnio diplomu.

Chemijos ir bioinžinerijos katedros vedėjas prof. J. Kulys vyko į Taliną dalyvauti Europos akademijos pasitarime „Tyrimai ir

išsimokslinimas Europoje: regioninis meistriškumas ir platesnės Europos erdvės perspektyvos“.

Medžiagų atsparumo katedros vedėjas prof. R. Kačianauskas Gdanske dalyvavo „Framework 5“ programos remiamo kompetencijos centro „Miestų statyba ir reabilitacija“ tarybos posėdyje, kuriame aptarė bendradarbiavimo galimybes, tiriant Vilniaus istorinio paveldo pastatus.

Matematinio modeliavimo katedros vedėjas prof. R. Čiegis lankėsi Taline ir Miunchene, kur technikos universitetuose opo navo disertacijas.

Informacinių sistemų mokslo laboratorijų vedėjas prof. O. Vasiliecas Bulgarijoje dalyvavo tarptautinėje mokslinėje konferencijoje „Inžinerinių ir mokslinių tyrimų sistemų automatizavimas“.

Vienu ar kitu tikslu užsienyje lankėsi dar daug kitų universiteto mokslininkų. Buvo svečių iš užsienio ir Vilniaus Gedimino technikos universitete. Visa tai labai naudinga visai VGTU bendruomenei, nes sukauptos iš kelionių žinios, naujos ir senos pažintys su užsienio mokslininkais padeda mūsų universitetui dalykiškai integruotis į Europos Sąjungos mokslo visuomenę, padeda lengviau taikyti Vakarų standartus, kitus norminius dokumentus tiek gamyboje, tiek moksliniuose tyrimuose.

Svarbus yra VGTU bendradarbiavimas ir su gamybos įmonėmis. Jis duoda abipusę dalykinę naudą. Tokio glaudaus bendradarbiavimo pavyzdys yra VGTU ir Lietuvos statybininkų asociacijos susitarimas. 2004 m. spalį tarp VGTU ir LSA buvo pasirašytas bendradarbiavimo priemonių planas, galintis būti pavyzdžiu ir kitiems tokiems susitarimams.

Dokumente išdėstyti konkretūs universiteto ir asociacijos išpareigojimai, prognozuoti laukiami rezultatai, numatyta, kas atsakingas už kiekvieno išpareigojimo vykdymą. Svarbiausias universiteto išpareigojimas – nuolat kartu su Statybininkų asociacija tobulinti mokslo ir studijų procesą, taikant naujausius statybos bei pramonės laimėjimus, diegiant vientisą studijų, nuotolinio mokymo, nuolatinio specialistų tobulinimo sistemą. Iš čia seka ir studijų programų, kai kurių temų dėstymo laiko tikslinimo, gamybinės bei ikidiplominės praktikos organizavimo darbai. Universitetas kartu su asociacijos atstovais

Viršuje dešinėje –
„Niujorkas“ naktį

VGTU rūmai

žada derinti naujas studijų programas, jų profiliavimą ir specialistų rengimo planus, kviešti juos skaityti paskaitų. Sudarant studentų baigiamųjų darbų temų sąrašus, atsižvelgti į asociacijos siūlomą tematiką, informuoti bendradarbiavimo partnerius apie organizuojamas mokslines konferencijas, kviešti juos dalyvauti rengiant ir vykdant tarptautinius projektus. Taip pat išipareigota kviešti asociacijos įmones į universiteto organizuojamas Karjeros dienas, teikti joms visokeriopą pagalbą ieškant jaunų specialistų, rekomenduoti gabiausius studentus dirbti asociacijos įmonėse.

Statybininkų asociacija išipareigoja informuoti universitetą apie specialistų poreikį statybos įmonėms, palaikant glaudžius ryšius su VGTU Integracijos ir karjeros direkcija, kviešti mokslininkus dalyvauti jų organizuojamuose seminaruose bei specialistų tobulinimo kursuose. Asociacija žada remti universitetą išigyjant technines priemones, įrengiant mokomąsias laboratorijas, perkant mokslo ir mokymo metodikos medžiagą.

Nepamiršti ir gamybinės praktikos organizavimo klausimai, kvalifikuoti jų vadovai. Statybos inžinerijos krypties asociacijos įmonėse apie 50–60 proc. antrojo kurso studentų galėtų atlikti keturių savaitių gamybinę praktiką statybos darbų technologijos procesams suvokti, apie 50–60 proc. trečiojo kurso studentų – keturių savaitių gamybinę organizacinę praktiką ir 50–60 proc. pirmojo kurso magistrantų – keturių savaitių gamybinę organizacinę vadybos praktiką. Partneriai pasiryžę tarp asociacijos narių platinti universiteto mokslinę, periodinę literatūrą, sudaryti palankias sąlygas doktorantams dalyvauti eksperimentiniuose tyrimuose, būti aktyviems Absolventų ir bičiulių klubo veikloje bei baigiamųjų darbų gynimo komisijų darbe [6.33, p. 1].

Spalio pabaigoje suaktyvėjo VGTU absolventų ir bičiulių klubo veikla. Absolventų ir bičiulių klubo nariais gali būti ne tik universiteto absolventai, bet ir asmenys, kurie yra neabejingi šiai aukštajai mokyklai. Asmuo, siekdamas tapti klubo nariu, susipažįsta su klubo įstatais, užpildo prašymą, sumoka stojamąjį mokestį. Tapęs nariu, asmuo įgyja visas teises: dalyvauti universiteto ir klubo renginiuose, inicijuoti ir organizuoti renginius, dalyvauti svarstant klubo veiklos klausimus, naudotis sprendžiamojo balso teise susirinkimuose, reklamuoti savo įmonę, organizaciją klubo internetiniame puslapyje

ir VGTU leidiniuose, prisijungti prie klubo narių duomenų bazės ir kt. Absolventų ir bičiulių klubo darbui sėkmingai vadovauja jo prezidentas doc. Romanas Podagėlis. Jam nuoširdžiai talkininkauja Integracijos ir karjeros direkcijos vadovė Arūnė Usonienė.

2004 metų rudenio buvo sėkmingas Vilniaus Gedimino technikos universiteto techninių sporto šakų atstovams. Antano Gustaičio aviacijos instituto studentas Lietuvos klubinės klasės sklandymo varžybose iškovojo bronzos medalį, o pilotas instruktorius Linas Rūtelionis dalyvavo Pasaulio standartinės kategorijos akrobatinio skraidymo čempionate. Tarp startavusių lietuvių L. Rūtelionis šiose varžybose buvo antras. AGAI pirmojo kurso studentas Maksimas Timofejevas kosminio aviamodeliavimo pasaulio čempionate laimėjo sidabro medalį. Be to, jis buvo apdovanotas taure ir diplomu. M. Timofejevas vaikystėje lankė Vilniuje Jaunųjų technikų stoties modeliavimo būrelį ir „užsidedė“ aviamodeliavimu. Jis – daugkartinis Lietuvos čempionas. Antroji vieta tarp 200 aviamodeliuotojų iš 18 pasaulio šalių – labai didelis laimėjimas. AGAI atstovai gerai pasirodė ketvirtajame lėktuvų ralio Lietuvos čempionate. Čempionais tapo AGAI 1-oji komanda – Linas Rūtelionis ir Tomas Mekionis. Antri buvo Dainius Jazdauskas ir Saulius Briedis – AGAI absolventai. Lietuvos precizinio skraidymo čempionate Linas Rūtelionis ir Donatas Latvėnas laimėjo sidabro ir bronzos medalius, o čempionu tapo AGAI absolventas Dainius Jazdauskas.

Taigi AGAI darbuotojai, studentai ar absolventai savo laimėjimais garsina Antano Gustaičio aviacijos institutą, Vilniaus Gedimino technikos universitetą.

Lapkritį sužinota, kad prof. Pranas Baltrėnas yra išrinktas Europos gamtos mokslų akademijos akademiku. Tai gražus darbštaus mokslininko aplinkosaugininko veiklos įvertinimas.

2004 metams baigiantis daug VGTU mokslininkų vyko į užsienį, daug užsienio mokslininkų atvyko pas mus. Lietuvos mokslų grandų dėmesio sulaukė Lietuvos jaunųjų mokslininkų konferencija „Lietuva be mokslo – Lietuva be ateities“. Plenariniame jaunųjų mokslininkų konferencijos posėdyje ši kartą dalyvavo Lietuvos mokslų akademijos viceprezidentas akademikas Algis Piskarskas. Pranešimus, skirtus jauniems mokslininkams, skaitė prof. E. K. Zavadskas, prof. A. Šileika, akad. L. Telksnys, prof. J. V. Vaitkus,

prof. R. Jucevičius, prof. R. Rudzkiš ir prof. L. P. Lingaitis. Tokias konferencijas organizuojant didelį darbą atlieka VGTU mokslo prorektorius R. Kirvaitis, Mokslotyros centro

vyresnioji mokslo darbuotoja V. Lujanienė. Visi konferencijoje perskaityti pranešimai vienu metu išleidžiami atskira knyga.

Gruodžio 9 d. Vilniaus Gedimino technikos universitete įvyko tradicinė Lietuvos mokslo istorikų konferencija „Mokslo ir technikos raida Lietuvoje“. Joje perskaityta keliasdešimt pranešimų.

Automobilių kelių mokslo laboratorijos akreditacija

Gražiais darbais gali pasigirti Lietuvos kelininkai. Malonu, kad šiame procese dalyvauja ir VGTU – vieninteliai Lietuvoje rengiamo aukštos kvalifikacijos kelių specialistus. VGTU Kelių katedros mokslininkai atlieka daug kelių ir miesto gatvių statybos, remonto technologijų ir konstrukcijų tyrimų, kelių medžiagų bandymus ir kt.

Metų pabaigoje maloni žinia pasiekė Kelių katedrą – buvo gautas Automobilių kelių mokslo laboratorijos akreditacijos diplomai. Ši laboratorija buvo įsteigta 1999 m. kartu su Vilniaus miesto savivaldybe. Akreditavimo proga Aplinkos inžinerijos fakultete buvo surengtas posėdis, kuriame dekanas prof. D. Čygas pabrėžė, kad tai ketvirtoji VGTU akredituota laboratorija. Trys iš jų – Aplinkos inžinerijos fakultete. Šis fakultetas pirmąją VGTU daugelyje sričių, tarp jų pagal užsakomuosius mokslo tyrimus. Rektorius R. Ginevičius sakė, kad tai sektinas pavyzdys visų fakultetų, mokslo padalinių vadovams ir darbuotojams.

Be akreditacijos pažymėjimo, Automobilių kelių mokslo laboratorija turi dar du Aplinkos ministerijos atestatus. Vienas suteikia teisę atlikti dalinę statinio projekto ekspertizę, techninę statinio ekspertizę bei finansinę ekonominę statinio ekspertizę susisiekimo statinių grupei. Darbo sritis – statinių konstrukcijos. Kitas – teisę atlikti statinio dalies projektavimo darbus, vykdyti statinio statybos techninę priežiūrą. Statinių kategorijos – ypatingi statiniai. Statinių grupės – susisiekimo komunikacijos: automobilių (valstybinės ir vietinės reikšmės) keliai ir miesto gatvės, geležinkelio ir oro transporto bei pėsčiųjų judėjimo vietos, tarp jų – inžineriniai statiniai ir pastatai šių komunikacijų reikmėms tenkinti (išskyrus viešojo naudojimo pastatus). Projektavimo darbo sritis: konstrukcinė, pasirengimo

statybai ir statybos darbų organizavimo, ekonominė.

Rezultatai pristatomi aukšto rango tarptautinėse konferencijose, skelbiami prestižiniuose moksliniuose žurnaluose, konferencijų ir kongresų recenzuojamuose darbuose. Atskirai galima pažymėti didžiulį šių darbų indėlį rengiant nepriklausomos Lietuvos automobilių kelių ir gatvių normatyvinių dokumentų bazę.

Laboratorijai išduotas akreditavimo pažymėjimas suteikia galimybę gauti dar daugiau užsakomųjų darbų. Kartu besąlygiškai įpareigoja užtikrinti šių darbų atlikimo kokybę. Toks aukštas laboratorijos įvertinimas prisidės prie Lietuvos automobilių kelių ir gatvių dangų kokybės gerinimo, jų funkcionavimo trukmės didinimo, mokesčių mokėtojų pinigų taupymo [6.34, p. 3].

Rektoriaus R. Ginevičiaus Senatui pateiktoje ataskaitoje pabrėžė, kad 2004 m. Vilniaus Gedimino technikos universitetas žengė didžiulį žingsnį mokslo srityje. Jis teigė, kad mokslas yra universitetinių studijų kokybės sąlyga.

VGTU mokslininkų laimėjimus liudija pagrindiniai pasiekti rodikliai: turime doktorantūros teisę 15 mokslo krypčių, apgintos 32 daktaro disertacijos (didžiausias doktorantūros efektyvumas Lietuvoje), įvyko aštuonių mokslininkų habilitacijos procedūros, suteiktas vienas profesoriaus pedagoginis vardas, aštuoniems daktarams – docento pedagoginiai vardai.

Pernai atlikta užsakomųjų darbų ir paslaugų beveik už 6,4 mln. Lt, iš jų Aplinkos inžinerijos fakultetas – už 2,6 mln. Lt. Iš žsakavų gautos lėšos pasiskirstė taip: iš valstybinių institucijų – 34 proc., iš ūkio subjektų – 34 proc., iš savivaldybių – 8 proc., už tarptautinius projektus – 16 proc., iš Valsstybinio mokslo ir studijų fondo – 8 proc.

Dvigubai daugiau negu ankstesniais metais lėšų gauta už dalyvavimą tarptautiniuose projektuose.

Bendras publikacijų skaičius padidėjo 20 proc. ir siekė beveik 1,5 tūkstančio. „*Labai svarbus rodiklis, – sakė rektorius, – straipsnių su ISI indeksu dinamika: 2003 m. – 25, 2004 m. – 35. Dar ryškesnė ISI vadinamųjų „procdingų“ mokslinių darbų dinamika: 2002 m. – 7, 2003 m. – 25, 2004 m. – 135. 2003–2004 m. už publikuotus straipsnius uždirbta per 4,0 mln. Lt. Išleista 13 monografijų, 50 kitokio pobūdžio knygų, surengtos 28 konferencijos ir seminarai, buvome aktyvūs išradybinėje veikloje. Tik gaila, kad šioje veikloje nevienodai aktyviai dalyvauja visų fakultetų, katedrų bei laboratorijų mokslininkai. Pamažu daugėja publikacijų autorių, ir tai džiugina. Apskritai mokslas negali būti epizodinis: kai daroma nuolat, gaunami reikšmingi rezultatai“.*

Universiteto vadovas paragino visus būti aktyvesnius siekiant dalyvauti nacionaliniuose projektuose ir pasidžiaugė, kad aktyviai plečiasi išorėje veikiančių fakultetų sąrašas. Jo nuomone, metų fakultetu galima laikyti Architektūros fakultetą, kuris atkūrė doktorantūros teisę, pradėjo aktyviai organizuoti įvairaus lygmens konferencijas ir, kas labai svarbu, gauti milijoninius užsakymus iš miestų savivaldybių (doc. Algis Vyšniūnas, Urbanistikos katedra).

Kultūros premijos

2005 metų pradžioje sužinota apie dviejų VGTU darbuotojų gautas premijas. Lietuvos Respublikos kultūros ministerija premiją „Už aktualiausių ir ryškiausių publicistikos kūrinių“ paskyrė Vilniaus Gedimino technikos universiteto Architektūros pagrindų ir teorijos katedros dėstytojui Almantui Samalavičiui. A. Samalavičius „Kultūros barų“ žurnale paskelbė daug straipsnių tautinių stereotipų, Rytų ir Vidurio Europos kultūrinio tapatumo klausimais. Jis taip pat nagrinėjo kolektyvinės bei individualios atminties pokomunistinėje visuomenėje problemas. A. Samalavičius pirmasis Lietuvoje nagrinėja kultūros atminties problematiką.

Telšių rajono savivaldybė ir Karolinos Praniauskaitės centrinės bibliotekos Martyno Mažvydo premiją gavo VGTU Žiniasklaidos ir renginių direktoriaus pavaduotojas, laikraščio „Inžinerija“ vyriausiasis redaktorius Julius

„Gedimino klube“ periodiškai vyksta įdomus renginiai

Norkevičius už daugelį metų atliekamą savojo krašto kraštotyros darbą.

Abi premijos – A. Samalavičius ir J. Norkevičiaus – reikšmingos Technikos universitetui, nes humanistinės srities darbų VGTU nėra daug.

VGTU mokslininkai susiję ir su branduolinės energetikos tematika. Šiai sričiai plėtoti reikšminga pasirašyta bendradarbiavimo sutartis tarp VGTU ir Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos (VATESI). Sutartį pasirašė universiteto rektorius prof. Romualdas Ginevičius ir VATESI viršininkas Saulius Kutas. Šalys įteisino vykstantį bendradarbiavimą branduolinės energetikos srityje, tobulinant branduolinės energetikos objektų saugą. VATESI įsipareigojo sudaryti sąlygas VGTU specialistams bendruose projektuose, kvalifikacijos kėlimo renginiuose, naudotis tyrimams reikalingu VATESI turtu. Universitetas įsipareigojo konsultuoti ir teikti ekspertinę bei techninę paramą. Taip pat atlikti darbus konstrukcijų mechanikos ir skaitinio modeliavimo, medžiagotyros ir suvirinimo technologijų, statybinių technologijų ir konstrukcijų, darbo ir priešgaisrinės saugos, branduolinės hidrofizikos srityse. Sutarties koordinatoriumi paskirtas Medžiagų atsparumo katedros vedėjas prof. Rimantas Kačianauskas, kuris yra ir VATESI Mokslinės techninės paramos organizacijų koordinacinės tarybos pirmininkas [6.36, p. 3].

Sausio 13 diena kasmet prisimenama kaip 1991 metais žuvusių kovoje už laisvę didvyrių diena. VGTU atstovai aplankė Antakalnio kapines ir ant Rolando Jankausko kapo padėjo gėlių, uždegė žvakutes. Įsimintiną kalbą apie nepamirštamus sausio įvykius pasakė prof. E. K. Zavadskas.

Gauta žinia, kad nuo 2005 m. VGTU Transporto mokslo institutas priimtas į Europos transporto tyrimų institutų asociaciją. 1998 m. įkurtas Transporto mokslo institutas, negaudamas biudžetinio finansavimo,

sėkmingai vykdo transporto sistemos veiklos strategijos ir prognozavimo, įvairių transporto rūšių technologijų tobulinimo plėtros bei kitus tyrimus. Jo darbuotojai dalyvauja kuriant transporto sistemos veiklą reglamentuojančių įstatymų ir poįstatyminių aktų projektus. Institutas taip pat telkia Lietuvos transporto mokslininkus fundamentaliems darbams bei tikslinėms programoms vykdyti.

2005 m. pradžioje Architektūros rūmuose buvo pristatyta naujai įrengta moderni, aprūpinta naujausia technine įranga VGTU vaizdo studija. Renginyje dalyvavo Lietuvos švietimo ir mokslo ministras Remigijus Motuzas, Seimo narys Algirdas Monkevičius, Lietuvos rektorių konferencijos pirmininkas Vytautas Kaminskas, VGTU rektorato nariai, Architektūros fakulteto šeimininkai. Naujoji vaizdo studija padės plėtoti, tobulinti nuotolinį mokymą, užtikrins aukštesnę studijų kokybę. Ministras R. Motuzas pabrėžė, kad koordinuojant ir vykdant programas „Informacinės technologijos mokslui ir studijoms“ ir „Lietuvos mokslo ir studijų kompiuterių tinklas“ nekyla jokių nesutarimų tarp ministerijos, aukštųjų mokyklų, mokslo institucijų. Tai vienintelė perspektyvi sritis, kuri gali mus suartinti, suglaudinti ir įgyvendinti daugelį svarbių kitos srities projektų. Studijų prorektorius doc. Alfonsas Daniūnas sakė, jog įrengti šią vaizdo studiją skatino du nūdienos padiktuoti tikslai: nuotolinio

mokymo plėtra ir mūsų universiteto siekis užtikrinti aukštesnę studijų kokybę, gerinti studijų materialinę bazę, aprūpinti ją naujausia šiuolaikiškos technologijos įranga. Nuotolinių studijų centru priklausančioje ir prižiūrimoje vaizdo konferencijų studijoje sudaromos puikios galimybės transliuoti, klausytis ar dalyvauti vienu metu skirtingose vietose vykstančiose paskaitose, seminaruose, konferencijose, pristatymuose ir gynimuose. Nuotolinių studijų centrui priklausančioje ir prižiūrimoje klasėje transliuojamos vaizdo konferencijos, paskaitos, kursai ir seminarai, nuotoliniu būdu egzaminuojami studijuojantieji VGTU studentai.

2005 m. sukurta papildoma virtuali Nuotolinių studijų centro tarnybinė stotis ir įdiegta programinė įranga, skirta pasaulinius nuotolinio mokymosi kursų rengimo standartus SCORM (*Sharable Content Object Reference Model*) atitinkančiai virtualiai mokymosi terpei IBM Lotus Learning Management System *Authoring Tool* palaikyti. Joje integruoti įrankiai leidžia organizuoti nuotolines

Viršuje dešinėje –
Vaizdo studija

Vaizdo studijos atidarymas

Iš kairės: A. Monkevičius, R. Motuzas,
R. Ginevičius

studijas internetu, tam naudojant tokias priemones, kaip diskusijos, pokalbių kambariai, žodynai, elektroninis paštas, kalendoriai, testai, savikontrolės klausimynai ir kt. Tikimasi, kad visiškai baigus visus diegimo, derinimo

ir bandymo darbus, bus sudarytos sąlygos ne tik naudotis minėtomis galimybėmis, bet ir teikti, eksploatuoti nuotolinių studijų modulius, parengtus naudojant kitą programinę įrangą [6.36, p. 10].

Bičiuliai susitiko „Hanner“ dangoraižyje

2005 m. vaisinga veikla pasižymėjo VGTU absolventų ir bičiulių klubas, kurio prezidentas yra Romanas Podagėlis. Buvo organizuojami dažni klubo renginiai, davę naudos jų dalyviams. Sausio mėnesį klubo nariai apsilankė „Hanner“ verslo centre, kurio valdybos pirmininkas yra VGTU absolventas Arvydas Avulis. Į renginį susirinko per 20 klubo narių. Susitikimo šeimininkas A. Avulis papasakojo apie „Europos“ pastatų

kompleksą, kurį sudaro verslo, prekybos centrai ir gyvenamasis daugiabukstis namas. Iš dangoraižio 31-ojo aukšto susirinkusieji pasigrožėjo Vilniaus žiemos panorama. Kadangi svečiai buvo daugiausia inžinieriai, A. Avulis išsamiai supažindino su verslo pastato konstrukcine sandara, moderniomis apsaugos priešgaisrinėmis priemonėmis, efektyvia oro vėdinimo sistema, automobilių laikymo galimybėmis.

„Hanner“ vadybos pirmininkas A. Avulis pasakoja apie pastatų kompleksą

„Europa“
Architektas – VGTU Architektūros katedros doc. A. Ambrasas

Po ekskursijos įvyko nuoširdi diskusija apie verslo, mokslo ir studijų problemas, kalbėta ir apie būsimą 2006 m. Vilniaus Gedimino technikos universiteto jubiliejų – veiklos 50-ąsias metines. Rektorius prof. habil. dr. Romualdas Ginevičius, prorektorai, kai kurie kiti susitikimo dalyviai pasidžiaugė, kad šalies Vyriausybės 2004–2008 m. programa numato nuosekliai didinti mokslo ir kt. sričių finansavimą. Tai teikia vilčių universiteto darbui gerinti. Sausį Aplinkos ministerija apsvartė Statybos fakulteto Gelžbetoninių ir mūrinių, Metalinių ir medinių konstrukcijų katedrų mokslininkų paruoštas pirmąsias

Lietuvos istorijoje nacionalines visų statybinių konstrukcijų (betoninių, gelžbetoninių, mūrinių, metalinių, aliuminio, medinių, silikatbetonio ir armocemenčio) projektavimo normas.

Tai labai didelis ir atsakingas darbas – juk reikėjo apibendrinti visą sukaupą mūsų ir kitose šalyse konstrukcijų skaičiavimo, projektavimo patyrimą ir, vadovaujantis pagrindiniais Euronormų projektavimo principais, sukurti projektavimo reglamentus, tinkamus pereinamajam laikotarpiui, kol bus galutinai parengtos visos Euronormos. Deja, tokie atsakingi šaliai darbai nėra tinkamai įvertinami. Teigiama, kad jie šaliai duoda menkesnę naudą, negu užsienyje paskelbtas straipsnis anglų kalba, kuris kažin ar kada pasieks Lietuvos statybininkus.

Svečiuose istorikas akademikas E. Gudavičius

2005 m. vasario 16 d. universitete įvyko renginys, skirtas Vasario 16-ajai – Lietuvos valstybės atkūrimo dienai – paminėti. Renginyje dalyvavo Lietuvos mokslų akademijos tikrasis narys, Nacionalinės ir Lietuvos mokslo premijos laureatas Edvardas Gudavičius, VGTU Garbės mecenatas Gediminas Orentas, universiteto vadovai, dėstytojai, darbuotojai, studentai. Įžymusis istorikas E. Gudavičius apžvelgė mūsų tautos istoriją, papasakojo, kaip ateita iki Vasario 16-osios, akcentavo istorinę šios datos reikšmę. Svečias atsakė į daug klausimų. Renginyje 90-mečio proga buvo pasveikintas VGTU mecenatas G. Orentas. Pasveikinti mokslininkai, pelnę Lietuvos mokslo premijas: LMA narys korespondentas, habilituotas daktaras, profesorius E. K. Zavadskas, habilituotas daktaras profesorius A. Kaklauskas, habilituotas daktaras profesorius J. Vanagas ir Lietuvos mokslų akademijos korespondentas, habilituotas daktaras profesorius V. A. Bumelis.

Technologijos mokslų srities premiją pelnę profesoriai Edmundas Kazimieras Zavadskas ir Artūras Kaklauskas už darbų ciklą „Statybos šakos modeliavimas (metodai, modeliavimas, sprendimų paramos ir informacinės sistemos, internetinės technologijos, praktiniai taikymai (1996–2003 m.)“.

Iš keturių taikomosios mokslinės veiklos (eksperimentinės plėtros) premijuotų darbų – du mūsų šaliai. Tai Urbanistikos

katedros profesorius Jurgis Vanagas, pelnęs mokslo premiją už darbų ciklą „Vilniaus ir Kauno dvimiestis: Lietuvos didmiesčių urbanistinės sandaros ir plėtros modeliavimas (1969–2003 m.)“. Premija įvertintas ir mūsų universiteto Senato ir UAB „SICOR Biotech“ direktorių komiteto pristatytas Bioinformatikos mokslo laboratorijos vedėjo prof. Vlado Algirdo Bumelio ir jo kolegų Mykolo Maurico, Vytauto Naktinio, Jono Henriko Pesliako biomedicinos mokslo darbų ciklas „Terapiniai rekombinantiniai baltymai ir jų naudojimas medicinoje (1983–2003 m.)“.

Vasario pabaigoje – kovo pradžioje VGTU prorektorius A. Daniūnas, studijų programų koordinatorė B. Tamulaitienė, TSC vadybininkė R. Bublienė dalyvavo Kinijos LR sostinėje Pekine surengtoje parodoje-mugėje. Studijomis VGTU domėjosi kinai mokiniai ir jų tėvai. Daugiausia kinai nori studijuoti verslą, informatiką, mechaniką, architektūrą. Po parodos VGTU atstovai susitiko su Lietuvos ambasadoriumi KLR A. Žurausku ir aptarė kinų galimybes studijuoti Lietuvoje.

2005 m. kovo 11-osios proga „Inžinerijoje“ J. Norkevičius paskelbė medžiagą apie studentų apklausą: ką jie žino apie Kovo 11-ąją ir ką ši šventė reiškia jiems, jų tėvams, draugams, giminėms. Absoliuti dauguma studentų atsakė, kad jiems Kovo

Vasario 16 d. minėjimo dalyviai

LMA įteikus nacionalines mokslo premijas. Iš kairės: J. Vanagas, E. K. Zavadskas, V. A. Bumelis, A. Kaklauskas

11-oji – labai reikšminga data. Anot R. Bučylos, „Kai žmogus laisvas ir nepriklausomas, jis gali visapusiškai išreikšti save, savo mintis ir idėjas“, o anot T. Vailionio, „...atgavę nepriklausomybę, nors labai lėtai ir sunkiai, pradėjome tikėtis geresnio ir nevaržomo gyvenimo“. A. Ustinovičius teigia: „Gera, kai esi laisvos ir nepriklausomos Lietuvos pilietis“.

2005 m. kovo 18 d. mūsų universitete apsilankė Gruzijos švietimo ir mokslo ministras A. Lomaia, lydimas savo šalies konsulo. Svečias papasakojo VGTU vadovams apie Gruzijos švietimo ir mokslo problemas, domėjosi, kaip panašios problemos sprendžiamos Lietuvoje. Jį domino studijų programų akreditavimas, studijų ir

universiteto kitų darbo barų kompiuterizavimas, užsienio studentų studijos, Bolonijos proceso principų įgyvendinimas VGTU. Susitikime pas rektorių prof. R. Ginevičių dalyvavo prorektorai, kancleris, kai kurių fakultetų dekanai, Tarptautinių studijų centro direktorius.

2005 m. kovo 22 d. Architektūros rūmuose buvo atidaryta dailės ir architektūros kūrinių galerija. Joje periodiškai bus eksponuojami VGTU ir kitų aukštųjų mokyklų darbuotojų, studentų, menininkų kūrybos darbai.

Jau po savaitės buvo atidaryta dar viena nauja galerija VGTU bibliotekoje, kurioje numatyta ekspozicijas keisti kas mėnesį.

Labai malonu, kad gerai vertinami Vilniaus Gedimino technikos universiteto jaunųjų mokslininkų darbai. Lietuvos mokslų akademijos prezidentas paskyrė premijas jaunųjų mokslininkų ir studentų darbų konkurso nugalėtojams, tarp kurių buvo ir VGTU atstovai.

Technikos mokslų skyriaus premija skirta Vandentvarkos katedros docentei dr. Marinai Valentukevičienei už darbą „Adsorbcijos procesų naudojimas šalinant nepageidaujamas medžiagas iš gamtinio vandens“.

Aukštųjų mokyklų studentų mokslinių darbų konkurso Technikos mokslų skyriaus premija skirta Mechanikos fakulteto magistrui Valentinui Varnauskui už darbą „Suvirinimo elektrodu glaisto komponentų įtaka prilydyto metalo savybėms“.

Švietimo ir mokslo ministras paskyrė Lietuvos atstovus ir ekspertus Europos Sąjungos 6BP specialiųjų programų komitetuose. Tarp jų – ir trys mūsų universiteto mokslininkai.

Programos „Europos mokslinių tyrimų erdvės sujungimas ir stiprinimas“ komitete temos „Aeronautika ir erdvės tyrimai“ Lietuvos atstovu paskirtas prof. habil. dr. Jonas Stankūnas, Antano Gustaičio aviacijos instituto direktorius. Tos pačios programos komitete temos „Subalansuoti plėtra, globalūs pokyčiai ir ekosistemos“ potemio „Tvarusis paviršiaus transportas“ ekspertu paskirtas prof. habil. dr. Ramūnas Palšaitis, Transporto vadybos katedros vedėjas. Programos „Europos mokslinių tyrimų erdvės struktūrizavimas“ komitete temos „Žmogiškieji ištekliai ir mobilumas“ Lietuvos atstovu paskirtas doc. dr. Liudas Rimkus, Mokslo direkcijos direktoriaus pavaduotojas.

Net 248 Vilniaus Gedimino technikos universiteto studentai ir darbuotojai dalyvavo Nacionalinio kraujo centro surengtoje gerumo akcijoje ir tapo donorais – davė kraujo, kuris tikriausiai ne vienam žmogui išgelbėjo gyvybę.

Už ypatingą pagalbą, padedant įgyvendinti donorystės akciją, Nacionalinis kraujo centras dėkojo VGTU fakultetų donorams, dekanams, dėstytojams, kancleriui Arūnui Komkai bei Darbuotojų saugos ir sveikatos skyriaus vedėjui Feliksui Katinui.

Nuolat tobulėja VGTU Skaičiavimo centras, vadovaujamas direktoriaus doc. dr.

Remigijaus Kuto. Periodiškai atnaujinama programinė įranga, stiprėja materialinė bazė.

Skaičiavimo centro lygiagrečiųjų skaičiavimų laboratorija pristatė modernizuotą VGTU asmeninių kompiuterių klasterį „Vilkas“. Jis papildytas didelės spartos tinklo komutatoriais, atnaujinta sisteminė programinė įranga, leidžianti efektyviau administruoti vartotojus bei skirstyti klasterio išteklius užduotims vykdyti.

Dabar tai viena galingiausių lygiagrečiųjų skaičiavimų sistemų Lietuvoje, turinti 26 procesorius su 26 GB operatyviosios atminties bei 5,6 TB išorinės atminties diskais. Atlikus klasterio greitaveikos testus, pasiektas pikinis 130,4 Gflops slankiojo kablelio operacijų apdorojimo greitis. Šie rezultatai dėsningi. Tai dešimties metų kryptingo darbo, plėtojant lygiagrečiuosius skaičiavimus mūsų universitete, rezultatas. Šiuos faktus, pristatydamas atnaujintą klasterį, pateikė Matematinio modeliavimo katedros vedėjas prof. Raimondas Čiegis.

Gražaus jubiliejaus proga buvęs Architektūros fakulteto dekanas prof. habil. dr. Konstantinas Jakovlevas-Mateckis buvo apdovanotas Lietuvos architektų sąjungos Garbės žymeniu „Už nuopelnus Lietuvos kraštovaizdžio architektūrai“.

Parengta ir patvirtinta nuotolinių studijų modulių kokybės įvertinimo sistema, kuri leis sudaryti sąlygas efektyvesnėms nuotolinėms studijoms. Patvirtinta Vilniaus Gedimino technikos universiteto nuotolinių studijų modulių medžiagos akreditavimo bei jos prilyginimo mokomosios literatūros leidiniams laikinoji tvarka. Pagal šią tvarką 2005 m. rudenį buvo akredituoti pirmieji nuotolinių studijų moduliai.

2005 m. balandžio 5 d. Lietuvos mokslų akademijoje vyko jos prezidento rinkimai. Į LMA prezidentus balotiravosi ir VGTU Chemijos ir bioinžinerijos katedros vedėjas akademikas Juozas Kulys. Savo rinkimų programoje jis rašė:

„Mano, kaip Mokslų akademijos prezidento, veiklos tikslai sutampa su bendriausiais MA tikslais: telkti mokslines pajėgas svarbiausioms Lietuvos mokslo, kultūros, kalbos, ūkio bei socialinės pažangos problemoms spręsti; skatinti ir palaikyti Lietuvoje aukštą mokslinių tyrimų ir studijų lygį; ugdyti mokslininkų asmenybes ir individualybes, būti Lietuvos mokslininkų intelektualiniu centru; skatinti ir vykdyti bendrus įvairių disciplinų fundamentinius tyrimus; ska-

Padėka VGTU donorams

tinti ir padėti organizuoti mokslinį Lietuvos ir kitų šalių mokslo centrų bendradarbiavimą; būti mokslo ekspertu mokslo ir studijų, technikos, ūkio, kultūros, socialinės raidos, aplinkos apsaugos, sveikatos apsaugos ir kitais klausimais“ [6.37, p. 2].

Lietuvos mokslų akademijos prezidentu buvo išrinktas Zenonas Rokus Rudzikas. Fizikas, habilituotas daktaras, akademikas, Lietuvos mokslo, Källen (Švedija), A. Jucio premijų laureatas Zenonas Rokus Rudzikas yra parašęs daugiau kaip 280 mokslinių publikacijų teorinės fizikos ir jos taikymų srityje klausimais. Jis taip pat yra 5 monografijų, spausdintų Vilniuje, Leningrade, Taline, Maskvoje, Kembridže, autorius arba bendraautoris. Mokslininkas skaitė pranešimus ir paskaitas JAV, Kanados, Italijos, Didžiosios Britanijos, Švedijos, Vokietijos ir kitų valstybių mokslo centruose. Jau 1992 m. „įstojo“ į NATO, o 1994 m. – į ES, vadovaudamas jų finansuojamiems tarptautiniams projektams. Prezidentas turi ne vienerių metų vadovavimo patirtį, yra daugelio mūsų šalies, Europos ir tarptautinių organizacijų narys bei vadovas.

Akademiką Zenoną Rokų Rudziką, išrinktą MA prezidentu, universiteto bendruomenės vardu pasveikino rektorius prof. Romualdas Ginevičius ir Senato pirmininkas prof. Donatas Čygas.

Vėl puikiai pasirodė VGTU „Vingio“ šokėjai ir muzikantai, vadovaujami Rimutės Zaleckaitės, Ričardo Tamučio ir Antano Jonušo.

Balandžio 16–17 d. vykusiam dainų ir liaudies šokių festivalyje „Kadagys-2005“ mūsų universiteto tautinių šokių ansamblis apdovanotas I laipsnio diplomu. Taip pat už geriausiai atliktą kūrinį skrabalais dainų ir šokių ansamblių kategorijoje apdovanojimas įteiktas vingiečiui Elektronikos fakulteto studentui Augustinui Ruibiui.

Šeštajame jaunimo teatrų forume, kurį organizavo Universitetų teatrų asociacija kartu su VU ir VGTU, mūsų teatras „Palėpė“, režisuojamas Olego Kesmino, rodė Sauliaus Šaltenio bei Nigel Wiliams spektaklius

Forumas vyko devizu „Mano erdvė“. Tai įprasminama suvokimu – „Teatras kaip dvasinė architektūra“, tai požiūris į dvasinės kultūros paveldo objektus kaip į erdvę, kurioje galima realizuoti savo menines fantazijas. Malonu, kad VGTU teatras nuolat ieško naujovių, kad studentai-artistai yra dideli šio meno žanro entuziastai.

LMA prezidentas Z. R. Rudzikas (pirmas iš dešinės) su VGTU profesoriais R. Kirvaičiu ir J. Stankūnu

VGTU studentai puikiai pasirodo ir kaupdami žinias, kurios lems jų profesinį pasirengimą.

2005 metų Lietuvos universitetų studentų medžiagų mechanikos ir atsparumo respublikinėje olimpiadoje, kuri vyko Šiauliuose, Vilniaus Gedimino technikos universiteto CI-3/1 gr. studentė Žydra Šernaitė laimėjo pirmąją vietą. Ketvirtas buvo CI-3/2 gr. studentas Arnas Sudeikis.

2005 m. gegužės 7 d. Gedimino klube buvo paminėta Spaudos atgavimo, kalbos ir knygos diena. Susirinkusieji stebėjosi pastaraisiais metais pasikeitusiu spaudos požiūriu į kasdienos darbus. Anksčiau laikraščiai, žurnalai sistemingai supažindindavo

O. Kesminas – teatro-studijos „Palėpė“ režisierius

su studijų, mokslo naujovėmis, įvairiais išradimais, studentų ir mokslininkų veikla, o dabar šitai beveik nedaroma. Tai kelia mokslo įstaigų susirūpinimą. Mokslotyros centro direktorius dr. A. Liekis pristatė savo parengtą trilogiją „Lietuvos tautos – lietuvių kalbos likimas“. Renginyje dalyvavo „Mokslo ir gyvenimo“ vyr. redaktorius J. Baldauskas, „Mokslo Lietuvos“ vyr. redaktorius G. Zemlickas, „Statybos ir architektūros“ vyr. redaktorius J. Stražnickas, „Mokslo ir technikos“ redaktoriaus pavaduotoja G. Kriščiukaitienė, žurnalistas D. Šniukas, keli rektorato nariai ir kt.

2005 m. gegužę VGTU apsilankė Kinijos Liaudies Respublikos nepaprastoji ir įgaliojotoji ambasadorė Yang Xiuping, kartu viešėjo ambasados pirmasis sekretorius An Jingxin ir spaudos atašė Ding Tao. Susitikime su VGTU rektorato nariais kinai aptarė bendradarbiavimo su Kinijos aukštosiomis mokyklomis plėtros galimybes.

2005 m. birželio 8 d. universiteto vadovai susitiko su Lietuvos pramonininkų konfederacijos prezidentu B. Lubiu. Kartu su juo atvyko kiti konfederacijos vadovai: M. Aleliūnas, R. Jasinavičius, A. Federavičius ir E. Nazelskis. Susitikime aptartos inžinierių rengimo problemos, galima konfederacijos parama universitetui. B. Lubys pasirašė VGTU Garbės svečių knygoje.

Birželio mėnesį įvykusiame iškilmingame Senato posėdyje VGTU Garbės daktaru buvo inauguruotas Štralzundo aukštosios mokyklos profesorius Šlomo Šafiras. Jo dėka abi mokyklos intensyviai keičiasi žiniomis, dėstytojais, studentais, kultūros pramogomis. Pasirašyta sutartis dėl dvigubų diplomų teikimo, įgyvendinamas projektas dėl bendros knygų serijos „Projektų valdymas“, leidžiamas bendras tarptautinis mokslo žurnalas „Journal of Business Economics and Management“. Š. Šafiras sakė: *„Džiugu, kad mūsų aukštosios mokyklos sėkmingai bendradarbiauja, ir būsiu labai laimingas, jei ir toliau galėčiau bent kukliai prisidėti prie bendros abiejų šalių gerovės kūrimo“*.

Gegužės pabaigoje vyko VGTU Aplinkos inžinerijos fakulteto suorganizuota 6-oji tarptautinė mokslinė konferencija „Aplinkos inžinerija“, Konferencijos organizacinio komiteto pirmininkas doc. Č. Aksamitauskas sakė, kad *„bene svarbiausias šio mokslinio renginio išskirtinis bruožas – gerokai išsiplėtusi konferencijos dalyvių geografija. Pirmojoje turėjome tik keletą pranešėjų iš užsienio, o šiemet sulaukėme pranešėjų iš dvidešimt trijų šalių. Jie netolygiai pasiskirstė į sekcijas. Pavyzdžiui, Miestų transporto sistemų sekcijoje pranešimus skaitė net keturiolikos užsienio šalių mokslininkai. Be artimiausių mūsų kaimynų – Baltarusijos, Estijos, Latvijos, Lenkijos – mokslininkų kiekvieną kartą konferencijoje dalyvauja ir Austrijos, Čekijos, Olandijos, Kazachstano, Rusijos, Suomijos, Švedijos, Vokietijos ir kitų Europos šalių atstovai, besidomintys aplinkos*

Dešinėje –
Svečiuose Kinijos LR ambasadorė

inžinerijos klausimais. Šiomet pirmą kartą įdomių pranešimų sulaukėme iš Jungtinės Karalystės, Ispanijos, Italijos, Prancūzijos, Slovėnijos mokslininkų, – teigė konferencijos „Aplinkos inžinerija“ organizacinio komiteto pirmininkas doc. Česlovas Aksamitauskas. Jo nuomone, kitas išskirtinis bruožas – kaskart sparčiai didėjantis dalyvių skaičius. 1994 m. į pirmąją minėtos tematikos konferenciją susirinko šimtas penkiasdešimt mokslininkų, aplinkos inžinerijos praktikų, o šiomet sulaukta beveik pusketvirtio šimto dalyvių.

Šis gausus būrys, pasiskirstęs į Aplinkos apsaugos, Vandentvarkos ir hidraulikos, Miestų transporto sistemų, Keliai ir geležinkeliai, Geodezijos ir kadastro technologijos sekcijas, perskaitė daugiau kaip du šimtus penkiasdešimt pranešimų aktualiais nūdienos padiktuotais aplinkos inžinerijos klausimais.

Konferenciją organizavo Tarptautinė matininkų asociacija, Tarptautinė ekologijos ir gyvybės saugos akademija, Lietuvos mokslų akademija, Baltijos kelininkų, Lietuvos vandens tiekėjų asociacijos, Vilniaus Gedimino technikos universitetas. Tačiau praktiškai beveik visi svarbiausi organizaciniai rūpesčiai gulė ant Aplinkos inžinerijos fakulteto dekanato, katedrų darbuotojų pečių. Konferencija sulaukė dvidešimt trijų rėmėjų paramos.

2005 m. birželį mėn. VGTU pasirašė bendradarbiavimo sutartį su Lietuvos pramoninkų konfederacija. Sutartį pasirašė rektorius prof. R. Ginevičius ir konfederacijos prezidentas doc. B. Lubys.

Pasak pramonininkų vadovo, sparčiai diegiant į gamybą naujausias technologijas, kyla poreikis keisti ir studijų technologijas. „Vien išsilavinusio, intelektualaus žinovo nepakanka. Negalime tokio specialisto, atėjusio iš universiteto, mokyti dar 3–5 metus pažinti praktinę gamybą. Mūsų gamyklose dažnai stažuojasi studentai iš Vakarų. Tam reikia skatinti ir mūsų studentiją“, – sakė B. Lubys. Pasak jo, po keleto metų į užsienį dirbti vyks jau ne medikai ir architektai, o inžinieriai, jų stygių pradedame justi Europoje. Tai skatino pramonininkus atsigręžti į jiems specialistus rengiančias institucijas. Pasirašytos bendradarbiavimo sutartys su Rektorijų konferencija, dviem šalies universitetais leis prisidėti prie nūdienos reikalavimus atitinkančių specialistų rengimo.

Birželio mėnesį Vilniaus Gedimino technikos universitetas kartu su Matematikos ir informatikos institutu, Vilniaus universi-

Lietuvos pramonininkų konferencijos ir VGTU bendradarbiavimo sutartį pasirašė B. Lubys ir R. Ginevičius

tetu surengė dešimtąją tarptautinę mokslinę konferenciją „Matematinis modeliavimas ir analizė“. Į ją atvyko 190 mokslininkų iš 20 šalių. Konferencijos dalyviai jau šeštą kartą susirinko Lietuvoje. Šiomet jie posėdžiavo Trakuose. Tris kartus šią konferenciją rengė Latvijos ir kartą – Tartu universitetai. Ši statistika rodo, kad Matematinio modeliavimo katedros darbuotojų ir vedėjo prof. Raimondo Čiegio konferencijos organizavimo patirtis teigiamai įvertinta ir tarptautiniu mastu.

VGTU, Matematikos ir informatikos instituto, VU mokslininkai aktyviai dirba skaičiavimo metodų, matematinio modeliavimo, lygiagrečiųjų algoritmų sudarymo, jų naudojimo srityse. Jų darbai gerai žinomi užsienyje. Konferencijoje aptarti aktualūs skaičiavimo metodų, lygiagrečiųjų algoritmų, diferencialinių lygčių, matematinio modeliavimo, statistinio modeliavimo klausimai.

Mokslotyros centro direktorius dr. A. Liekis

Premijos vadovėlių autoriams

Birželio 13 d. Švietimo ir mokslo ministerijoje buvo apdovanoti Aukštojo mokslo vadovėlių konkurso laureatai. Tarp konkurso nugalėtojų buvo ir VGTU vadovėlių rengėjai. Antrąją premiją gavo Fundamentinių mokslų fakulteto Matematinio modeliavimo katedros vedėjas prof. Raimondas Čiegis (už vadovėlį „Diferencialinių lygčių skaitiniai sprendimo metodai“). Antroji premija taip pat skirta Statybos fakulteto Darbo ir gaisrinės apsaugos katedros darbuotojams Petrui Čyru, Vilmantui Girniui, Kaziui Algirdui Kaminskui, Vytautui

*Architektūros fakultete atidengta
atminimo lenta
prof. habil. dr. Kazimierui Šešelgiui*

Nainiui, Ritoldui Šukiui, Juozapui Tartilui už knygą „Profesinė sauga ir sveikata. Ergonomikos principai“. Trečiąsias premijas gavo net du mūsų universiteto Architektūros fakulteto mokslininkai – Vytautas Jonas Stauskis už vadovėlį „Architektūrinė akustika“ bei Jurgis Vanagas už vadovėlį „Miesto teorija“. Trečioji premija skirta ir vadovėlio „Matavimo teorija ir praktika“ autoriams – Vladui Vekteriui, Rimantui Mykolui Kanapėnui bei kitiems Fundamentinių mokslų fakulteto darbuotojams. Paskatinamosios premijos įteiktos Transporto inžinerijos fakulteto darbuotojams už vadovėlius „Riedmenų diagnostika“, „Transporto ekonomika“.

Kaip visada, pakiliai ir iškilmingai vyko diplomų įteikimo savaitė. Auditorijos buvo perpildytos diplomantų ir svečių. Aplinkos inžinerijos fakultetas diplomus įteikė saviešiams diplomantams šio fakulteto pastangomis įrengtame amfiteatre šalia fakulteto korpuso. Renginyje dalyvavo ne tik 414 fakulteto diplomantų, bet ir labai gausus studentų ir svečių būrys. Pažymėtina, kad Aplinkos inžinerijos diplomantai buvo pasipuošę fakulteto togomis.

VG TU pagrindines studijas 2005 metais baigė 1798 jaunuoliai ir merginos, magistrantūrą – 958, specialiąsias profesines studijas – 12. Iš viso VG TU išleido 2 768 specialistus.

2005 m. vasarą į VG TU pagrindines studijas buvo priimtas 3 491 žmogus, į magistrantūrą – 1 271, į specialiąsias profesines studijas – tik 14. Iš viso VG TU pirmajame kurse nuo rugsėjo turėjo studijuoti 4 776 žmonės.

2004–2005 mokslo metais išaugo užsienio studentų skaičius, atvykstančių į VG TU pagal SOCRATES/ERASMUS programą.

SOCRATES/ERASMUS programos dalyviai išvyksta dalinių studijų, kurios užsienio aukštojoje mokykloje trunka 3–12 mėnesių, o paskui tęsiamos mūsų universitete. VG TU partnerės šioje programoje yra net 98 Europos aukštojo mokslo institucijos.

Be šios programos, mūsų studentai studijuoja užsienyje ir pagal dvišales VG TU sutartis su užsienio partneriais. Universitetas yra pasirašęs daugiau kaip 50 tokių sutarčių, pagal kurias su Vokietijos, Lenkijos, Švedijos, Danijos, Rusijos, Čekijos ir kitų šalių universitetais bendradarbiaujama jau ne vienerius metus.

*Viršuje dešinėje –
Diplomų įteikimo šventė*

*Naujųjų mokslo metų pradžia Aplinkos
inžinerijos fakulteto amfiteatre*

Taip pat kasmet apie 30 VGTU studentų atlieka praktikas pagal kitas dvišales universiteto sutartis ar praktikų programas (LEONARDO DA VINČI, laeste) [6.38, p. 2].

2005–2006 mokslo metų pradžia Vilniaus Gedimino technikos universitete buvo įprastinė. Pirmojo kurso studentai susirinko prie Saulėtekio rūmų centrinio korpuso. Prie jo plevėsavo Lietuvos, Europos Sąjungos ir VGTU vėliavos. Rektorato nariai stovėjo naujų fakultetų vėliavų fone.

Šventę pradėjo studijų prorektorius doc. Alfonsas Daniūnas. Jis visus pasveikino su Rugsėjo pirmą ir susirinkusiems pirmakursiams pristatė universiteto rektorių prof. Romualdą Ginevičių, Senato pirmininką prof. Donatą Čygą, fakultetų, institutų, Tarptautinių studijų centro vadovus. Paskui pranešė apie priėmimo į pirmąjį kursą rezultatus, pasakojo apie stojančiųjų konkurso ypatumus.

Universitetą gausiausiai papildė Vilniaus apskrities gyventojai. Dieninėse studijose mokysis 41,6 proc. šios apskrities abiturientų, o iš jų 29,6 proc. tikri vilniečiai, į pagrindinių studijų pirmą kursą įstojo 84,6 proc. baigusiujų mokyklas lietuvių kalba. Daug lietuviškesnis tapo Elektronikos fakultetas: iš 384 priimtųjų į pirmą kursą 99,7 proc. yra lietuvaičiai. Tik jie šiemet studijuos Fundamentinių mokslų fakultete. Šito anksčiau niekada nebuvo. Rusai, lenkai, kitų tautybių atstovai šiemet sudaro 7,1 proc. dieninių studijų visų pirmakursių.

„Džiugu, kad šitoks gausus ir gerai pasirėngusių abiturientų būrys pasirinko mūsų

Lietuvos aukštųjų mokyklų studijuojančiųjų skaičius pagal SOCRATES/ERASMUS programą 2004–2005 m. m.

universitetą“, – pasidžiaugė rektorius prof. Romualdas Ginevičius, pradėdamas sveikinimo žodį.

Universiteto vadovas, pasveikinęs mokslo metų pradžios dalyvius ir palinkėjęs jiems visokeriopos sėkmės, bendrais bruožais aptarė technikos studijų ypatybes, ragino nuo pat pirmos dienos rimtai studijuoti, o ne studentauti, priminė mūsų universiteto absolventų įsidarbinimo galimybes, siūlė nuo pat pirmųjų studijų dienų įsitraukti į mokslinę veiklą, būti aktyviais meno kolektyvų dalyviais, nepamiršti vidurinėje, gimnazijoje pamėgto sporto.

2005–2006 mokslo metais pasikeitė ne vienas universiteto padalinio vadovas. Studijų programų koordinatore, Chemijos ir bioinžinerijos katedros lektore Birutė Tamulaitienė paskirta Tarptautinių studijų centro direktore, rektorato nare. Statybos

B. Tamulaitienė
Tarptautinių studijų centro direktorė

2005–2006 mokslo metų atidarymas

fakulteto prodekanu tapo Gelžbetoninių ir mūrinių konstrukcijų katedros doc. dr. Arnoldas Šneideris; Transporto inžinerijos prodekanu – Transporto vadybos katedros doc. dr. Darius Bazaras; Aplinkos inžinerijos fakulteto prodekanė paskirta Aplinkos apsaugos katedros doc. dr. Rasa Vaiškūnaitė.

Ūkio direkcijai vadovauja buvęs mūsų universiteto absolventas, vadybos ir verslo administravimo magistras Romanas Jagėlo, ne vienerius metus dirbęs įvairiose ūkinės veiklos bendrovėse.

VG TU senatas penkerių metų kadencijai patvirtino penkis katedrų vedėjus. Geodezijos ir kadastro katedrai vadovauja doc. dr. Česlovas Aksamitauskas, prof. habil. dr. Vytautas Martinaitis tapo Šildymo ir vėdinimo katedros vedėju, prof. habil. dr. Julius Skudutis – Kompiuterių inžinerijos katedros vedėju, prof. habil. dr. Artūras Kaklauskas – Statybos ekonomikos ir nekilnojamojo turto vadybos katedros vedėju, prof. habil. dr. Josifas Parasonis – Inžinerinės architektūros katedros vedėju.

Rugsėjo mėnesį dar vieną apdovanojimą pelnė Statybos fakulteto dekanas prof. Povilas Vainiūnas. Lietuvos statybininkų asociacija jį apdovanojo statybininko garbės ženklu.

Reikšminga žinia atskriejo iš Kijevo. Ukrainos nacionalinis aviacijos universitetas suteikė Garbės daktaro vardą Vilniaus Gedimino technikos universiteto rektoriui. Rugsėjo pabaigoje Ukrainos nacionaliniame aviacijos universitete įvyko habilituoto daktaro profesoriaus Romualdo Ginevičiaus inauguravimo Garbės daktaru iškilmės.

Jau po kelių dienų – dar viena gera žinia. Šį kartą iš Minsko. Prof. R. Ginevičius, prof. E. K. Zavadskas ir prof. D. Čygas tapo Tarptautinės organizavimo ir valdymo akademijos tikraisiais nariais-akademikais.

Svarus ir reikšmingas apdovanojimas įteiktas VG TU Antano Gustaičio aviacijos instituto habilituotam daktarui profesoriui Jonui Stankūnui. Ukrainos nacionalinis aviacijos universitetas jį apdovanojo Tarptautinio Šv. Stanislovo ordino komandoro kryžiumi.

Visi šie garbingi ir aukšti VG TU mokslinės, pedagoginės ir vadybinės veiklos įvertinimai reikšmingai stiprina mūsų universiteto prestižą, sudaro prielaidas tolesniam abipu-

siškai naudingam tarptautiniam universitetų bendradarbiavimui.

Malonus apdovanojimas įteiktas Miestų statybos bei Architektūros pagrindų ir teorijos katedrų profesoriui habilituotam daktarui Konstantinui Jakovlevui-Mateckiui. Jis už mokslines publikacijas kraštovaizdžio architektūros srityje apdovanotas pirmąja premija ir aplinkos ministro padėkos raštu „Už kūrybinę energiją ir sėkmę puošiant ir planuojant mūsų kraštą, puoselėjant kraštovaizdžio architektūrą“.

Universiteto imtynininkų rinktinė dalyvavo Vilniaus miesto dziudo imtynių čempionate. Treneris Algirdas Šulinskas džiaugėsi, kad pirmas vietas iškovojo Mechanikos fakulteto pirmojo kurso M-5/2 grupės studentas Ignas Petkevičius (svorio kategorija – iki 60 kg) ir Statybos fakulteto S-5/9 grupės studentas Rolandas Kovalevičius (svorio kategorija – iki 66 kg).

Baigiantis spalii, pasikeitė mūsų universiteto studentų visuomeninės organizacijos vadovas. Ne vienerius metus jai vadovavusi

Viršuje dešinėje –

Ukrainos nacionalinis aviacijos universitetas suteikė Garbės daktaro vardą R. Ginevičiui, o J. Stankūną apdovanojo Šv. Stanislovo Komandoro kryžiumi

Lina Pabedinskaitė Studentų atstovybės prezidento regalias perdavė buvusiam viceprezidentui, Transporto inžinerijos fakulteto antrakursiui Justui Nugarui.

2005–2006 mokslo metais VGTU studijavo 60 studentų, atvykusių pagal SOC-RATES/ERASMUS programą. Daugiausia iš Ispanijos, Vokietijos, Austrijos. Visi jie nuširdžiai buvo priimti į VGTU studentų bendruomenę ir jau patyrė studentišką krikštyną „džiaugsmą“. Krikštijamieji turėjo galimybę pristatyti savo nacionalinius, kultūrinius skirtumus, parodyti sportinius sugebėjimus surengtose „Olimpinėse žaidynėse“.

Studentai visą semestrą studijuos įvairiuose fakultetuose. Daugiausia – Verslo vadybos, Aplinkos inžinerijos fakultetuose.

Malonų pranešimą spalio mėnesį gavo VGTU Lygiagrečiųjų skaičiavimų laboratorija. Agentūra „Factum“ prie Kultūros fondo užregistravo naują Lietuvos rekordą – didžiausią skaičiavimų spartą: 62,81 milijardų operacijų per sekundę su 64 bitų ilgio slankiojo kablelio skaičiais.

Šis rekordas pasiektas Lygiagrečiųjų skaičiavimų laboratorijoje esančiu 26 mazgų asmeninių kompiuterių klasteriu „Vilkas“. Greičio testas atliktas „High Performance Linpack“ programa. Siekiant rekordo, rasta optimali klasterio mazgų programinės įrangos konfigūracija. Tai leido maksimaliai išnaudoti klasterio išteklius bei pasiekti Lietuvos rekordą.

Šiame darbe aktyviai dalyvavo laboratorijos darbuotojai dr. D. Mažeika, dr. V. Starikovičius bei prof. habil. dr. R. Čiegis, kuriam ir kilo idėja, jog Lietuvoje turėtų būti registruojami galingiausi kompiuteriai. [6.39, p. 3].

Lapkritį Antano Gustaičio aviacijos institute vyko Baltijos valstybių aeronautikos mokslo ir pramonės atstovų seminaras „Bepiločiai aparatai taikiems tikslams“, kuriame aptartos tarptautinio tinklinio projekto UAVNET parengtos bepiločių aparatų plėtros strateginės kryptys, Baltijos valstybių galimybės dalyvauti bepiločių orlaivių kūrimo programose, europinių ir nacionalinių aeronautikos technologinių platformų kūrimo eiga ir perspektyvos.

Universiteto bendruomenė gražiai pagerbė ilgamečius savo darbuotojus. Personalo direktijos direktorei Reginai Žemkieni universitetas – pirma ir kol kas vienintelė darbovietė. Tik per čia praleistus daugiau kaip keturiasdešimt metų jai teko eiti įvairias

pareigas. Ir visur dirbo stropiai, sąžiningai. Reginos Žemkienės ilgametis darbas įvertintas Švietimo ir mokslo ministerijos Padėkos raštu.

Jonas Žemkus, nors ir su pertraukomis, taip pat ilgametis universiteto darbuotojas. Garbingos sukakties proga jis apdovanotas medaliu „Už nuopelnus Vilniaus Gedimino technikos universitetui“.

Dažnos ir vaisingos yra VGTU rektoriaus R. Ginevičiaus užsienio kelionės.

Kaip Lietuvos aukštųjų mokyklų rektorių delegacijos narys prof. R. Ginevičius lankėsi Kazachstane. Šios šalies ekonomika plėtojama intensyviai ir sėkmingai, todėl ši valstybė sulaukia užsienio šalių dėmesio. Buvo aplankyti svarbiausi Kazachijos universitetai. Juose studijos pritaikytos prie tarptautinių standartų.

Ne vienai studijų programai dėstyti kviečiami JAV, Didžiosios Britanijos, Prancūzijos, Ispanijos, Vokietijos ir dar kitų šalių profesoriai, geriausi savos srities specialistai. Kasmet beveik trys tūkstančiai universiteto studentų ilgesniui ar trumpesniui laikui vyksta mokytis bei stažuotis į užsienio šalių aukštąsias mokyklas.

Rektorius R. Ginevičius rašė:

„Euroazijos nacionalinio L. N. Gumilevo universiteto šių metų biudžetas – daugiau kaip vienas milijonų dolerių. Beveik tiek pat turima lėšų studentų siuntimui mokytis užsienyje, jų bei dėstytojų stažuotėms. Universiteto profesūrai, kaip visiems šalies biudžetiniams darbuotojams alga padidėjo 32 proc. Studentų stipendijos šiemet taip pat padidintos du kartus.

Viešnagė baigėsi bendradarbiavimo sutarties prašymu. Šeimininkai su mūsų universiteto mokslininkais norėtų vykdyti bendrus mokslo tyrimus, organizuoti bendras konferencijas, keistis dėstytojais, studentais. Sutartyje ypač akcentuojamas bendradarbiavimas plėtojant nuotolines, magistrantūros, doktorantūros studijas. Partnerių išpareigojimų vykdymas daug priklausys nuo fakultetų, katedrų, laboratorijų, kitų mokslo padalinių tiesioginių ryšių.

Lankiausi Alma Atos technikos universitete, ir po pokalbio su vadovais pasirašėme bendradarbiavimo sutartį. Taip pat pasirašyta bendradarbiavimo sutartis su Kazachijos nacionaliniu Abajaus pedagoginiu universitetu, turinčiu giminingų fakultetų. Šiuose dokumentuose, be bendrų mokslinių tyrimų, konferencijų, keitimosi moksline informacija, daug dėmesio skiriama keitimuisi studentais.

Rektorius R. Ginevičius
Bialystoko Politechnikos naujųjų mokslo metų atidarymo renginyje 2003 m.

V. Skaržauskas
Mokslų direkcijos direktorius

R. Kutas
Skaičiavimo centro direktorius

Lietuvos universiteto rektoriams gerą išpūdį taip pat paliko Alma Atos valstybinis Abajaus, Alma Atos D. A. Kunajevo, Kazachijos nacionalinis agrarinis, Kazachijos nacionalinis Abajaus pedagoginis, Tarptautinis verslo universitetai, kuriems šalies valdžia skiria ne mažiau dėmesio, kaip ir Euroazijos nacionaliniam L. N. Gumilevo universitetui. Todėl ir čia turtingi mokymo kabinetai, laboratorijos, bibliotekos“ [6.40, p. 1–3].

Rektorius R. Ginevičius gruodį lankėsi Lenkijoje ir su Varšuvos technikos universitetu pasirašė bendradarbiavimo sutartį.

Metams baigiantis Lietuvoje daug polemizuota aukštojo mokslo būklės klausimu. Lietuvos universitetų rektorių konferencijos (LURK), Lietuvos pramonininkų konfederacijos (LPK) ir Lietuvos studentų sąjungos (LSS) darbo grupė parengė Aukštojo mokslo sistemos plėtros plano projektą. Jis parengtas atsižvelgiant į Europos Parlamente (EP) svarstomas nuostatas, Lietuvos įstatymus ir įvertinant dabartinę Lietuvos aukštojo mokslo būklę. Alternatyvų planą yra parengusi LR švietimo ir mokslo ministerijos darbo grupė. Tačiau LURK ekspertai atkreipė dėmesį, kad keletas šio plano teiginių pažeidžia LR Konstituciją ir šiuo metu veikiančius įstatymus.

Rektorių konferencijos nariai diskutavo dėl studentų studijų krypties ir studijų programų pasirinkimo motyvacijos didinimo, kitais svarbiais universitetams klausimais.

2005 m. Vilniaus Gedimino technikos universitete vykdomuose moksliniuose tyrimuose dalyvavo 824 mokslo darbuotojai pedagogai, iš jų – 608 mokslininkai su mokslo laipsniais ir 216 kitų tyrėjų. Katedrose ir mokslo padaliniuose dirbo 53 etatiniai mokslo darbuotojai, užimdami 46 etatus, 19 mokslo padalinių administracijos darbuotojų (10 etatų) ir 30 mokslo padalinių technikos ir pagalbinių darbuotojų (23 etatai). Mokslinė veikla buvo plėtojama penkiuose universitetiniuose mokslo instituteuose, dviejuose mokslo centruose ir dviejose mokslo laboratorijose; keturiuose fakultetiniuose mokslo instituteuose ir viename mokslo centre, šešiolikoje fakultetinių ir katedrinių mokslo laboratorijų, taip pat 59 katedrose.

2005 m. įvyko kai kurių universiteto mokslo infrastruktūros pokyčių. 2005 m. pavasarį buvo įsteigtas Gynybos technolo-

gijų centras. 2005 m. lapkričio 23 d. Senato posėdžio nutarimu buvo likviduoti trys nevykdantys aktyvios veiklos mokslo padaliniai: Žmonių saugos mokslo institutas, Turto vertinimo mokslo centras ir Aviacijos mokslo laboratorija.

2005 m. universitete apgintos 38 daktaro disertacijos, iš jų 2 disertacijas apgynė eksternai iš kitų institucijų. Tai geriausias rezultatas per paskutinius penkerius metus. Penkios disertacijos apgintos dar nepasibaigus doktorantūros laikui, keturias disertacijas apgynė eksternu baigusieji doktorantūrą VGTU ankstesniais metais. Iš 34 2005 m. apgynusių disertacijas VGTU doktorantų 25 šiuo metu dirba mūsų universitete.

Kaip ir ankstesniais metais, buvo vykdomos VGTU ir kitų institucijų mokslininkų habilitacijos procedūros. Sėkmingai perėję šią procedūrą devyni mokslų daktarai (aštuoni iš VGTU) įgijo teisę užimti profesoriaus arba vyriausiojo mokslo darbuotojo pareigas.

2005 m. VGTU senatas aštuoniems habilituotiems mokslų daktarams ir perėjusiems habilitacijos procedūrą daktarams suteikė profesoriaus pedagoginį vardą, trylikai mokslų daktarų – docento pedagoginį vardą. Visi jie – VGTU dėstytojai.

Gerų rezultatų pasiekta publikuojant mokslo darbus. Bendras publikacijų skaičius mokslo žurnaluose ir leidiniuose padidėjo nedaug: nuo 1 456 straipsnių 2004 m. iki 1 491 straipsnių 2005 m. Tačiau kasmet vis daugiau straipsnių publikuojama žurnaluose, įrašytuose į JAV Mokslinės informacijos instituto (*Institute of Scientific Information – ISI*) pagrindinių žurnalų sąrašą: 2002 m. buvo paskelbta 14 tokių straipsnių, 2003 m. – 25, 2004 m. – 35 ir 2005 m. – 45.

VGTU mokslininkai, vieni ir kartu su bendraautorais iš kitų institucijų, 2005 m. parengė ir išleido 9 monografijas, 2 žodynus ir 26 kitokio pobūdžio knygas.

2005 m. universitete surengtos 28 konferencijos ir seminarai, iš jų 5 tarptautinės konferencijos. Konferencijose dalyvavo 2 032 mokslininkai. VGTU mokslininkai jose perskaitė 815 pranešimų, 317 pranešimų perskaitė svečiai iš užsienio [6.36, p. 45–46].

Rektorius R. Ginevičius metinėje universiteto darbo ataskaitoje pabrėžė, kad VGTU turi doktorantūros teisę 15 mokslo krypčių, 44 doktorantūros programas. Užsakomųjų darbų mastas – nuo 3 mln. Lt 2002 m. išaugo iki 10 mln. Lt 2005 m.

Daugiausia užsakomųjų darbų atliko Kelių (su laboratorija), Urbanistikos (su laboratorija), Elektroninių sistemų, Gelžbetoninių ir mūrinių konstrukcijų, Transporto technologinių įrenginių ir kitos katedros. Vykdam tarptautinius projektus nepralenkiama lyderė yra prof. A. Kaklauskas vadovaujama Statybos ekonomikos ir nekilnojamojo turto vadybos katedra.

Gausėja išradimų. 2005 m. paduotos 4 patentinės paraiškos ir gauti 5 išradimų patentai. Už išradimus mūsų profesorius Bronislovas Spruogis šiemet buvo apdovanotas Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos aukso medaliu.

Apie išaugusią mokslininkų kompetenciją byloja ir dalyvavimas įvairiose tarptautinėse programose. Vykdyta arba vykdoma 40 tarptautinių mokslo programų projektų, iš jų 17 – Europos Komisijos. Kasmet į tarptautines programas įsitraukia vis daugiau mokslininkų.

Pastaraisiais metais VGTU yra įsitvirtinusi tarp pirmaujančių aukštojo mokslo institucijų pagal SOCRATES/ERASMUS programos studentų ir dėstytojų mainus.

Vien 2005 mokslo metais pagal SOCRATES programą studijuoti į užsienį buvo išsiųsti 224 mūsų studentai, o mokytis pas mus atvyko 68 užsienio šalių studentai.

VGTU studentai 2004–2005 m. turėjo galimybę išvykti pas vieną iš daugiau kaip 120 partnerių 21 Europos šalyje. Pagal SOCRATES/ERASMUS programą skaityti paskaitų, dalyvauti priežiūros ar organizacinėse išvykose vyko 95 VGTU darbuotojai, o VGTU studentams paskaitas skaitė 33 dėstytojai iš užsienio. Bendras 2005 m. VGTU vykdomų SOCRATES projektų finansavimas viršijo 2 mln. Lt. Dvišalių sutarčių pagrindu bendradarbiaujama su 62 aukštojo mokslo institucijomis iš 23 šalių.

Labai išaugo kompiuterizacijos lygis. 8,5 studento tenka vienas kompiuteris. Studijų reikmėms fakultetuose ir Skaiciavimo centre įrengta 41 kompiuterių klasė, jose yra 673 darbo vietos. Nuo 2005 m. visiems pagrindinių studijų pirmo kurso studentams suteikti el. pašto adresai, jais naudojami 9 250 studentų. Palyginti su 2002 m., el. pašto adresų skaičius išaugo daugiau kaip tris kartus.

Rektorius R. Ginevičius teigė, kad „*siekime, jog mūsų universitetas būtų šiuolaikiškas, taptų reikšmingu Lietuvos mokslo ir kultūros židiniu, visuomenės progreso varikliu, nenusi-*

Svarstant rektoriaus ataskaitą

leidžiančiu geriausiems šalies ir užsienio universitetams“ [6.41, p. 27–28].

2006 metus Lietuva pasitiko su viltimis ir nerimu. Greitai sueis treji metai, kaip esame NATO nare, dveji metai, kaip esame Europos Sąjungoje. Vis dar turime vilčių, kad vietoj lito bus įvestas euras, nors dorai niekas nepaaiškina šio reikalo privalumų ar trūkumų. Bet nesibaigiantys mūsų krašte politikų skandalai, stiprėjančios Rusijos imperialistinės užmačios verčia nerimauti.

Taip, Rusijos imperializmo apologetai Michalkovas, Prochanovas, Leontjevas ir kt. per įvairiausius Rusijos televizijos kanalus akiplėšiškai tvirtina apie „istino ruskich zemliach na Severo Zapade“, iškrepdami ne tik istorinę tiesą, bet ir neslėpdami savo imperialistinių ketinimų.

Tačiau pasaulis jau gerokai pasikeitęs. Nors negalime ramiai stebėti minėtųjų didžiojo kaimyno politikos apraiškų, vis dėlto turime vilties, kad skiriantis mus nuo jo NATO skydas sutramdys bet kokią agresijos proveržį. Lietuvos istorijos pamokos mus moko, kad Lietuva niekada neturi pamiršti

*B. Spruogis apdovanojamas
WIPO aukso medaliu*

A. Radzevičienė
Užsienio ryšių direktcijos direktorė

E. Dagienė
Leidyklos „Technika“ direktorė

ginti savojo krašto savo jėgomis. Tik politiškai stabili, ekonomiškai tvirta, vieninga tauta gali neabejoti savo krašto saugumu. Todėl savąjį jaunimą ugdydami išsimokslinusi, patriotišką, turėsime daug saugesnę valstybę, daug gražesnę gyvenimą sukursime visiems Lietuvos gyventojams. Sprendžiant šiuos tikslus, ypač reikšmingas universitetų, tarp jų ir Vilniaus Gedimino technikos universiteto, vaidmuo.

2006 metai Vilniaus Gedimino technikos universitetui – jubiliejiniai. Rugsėjo 1 d. sueina 50 metų nuo tos dienos, kai Vilniuje pradėjo darbą aukštoji technikos mokykla – Kauno politechnikos instituto Vakarinio fakulteto Vilniaus skyrius, ilgainiui tapęs savarankiška prestižine Lietuvos aukštąja mokykla – Vilniaus Gedimino technikos universitetu. Metų pradžioje imta rimtai rengtis iškilmingai paminėti jubiliejų, bet neužleisti ir kasdienos darbai.

Kaip visada, nebuvo pamiršti 1991 m. Sausio 13-osios įvykiai. Buvo pagerbti žuvusieji tautos laisvės gynėjai, ant buvusio Elektronikos fakulteto studento Rolando Jankausko kapo padėta gėlių, uždegtos žvakutės. Prisiminti ir kiti mūsų universiteto žmonės, ypač pasižymėję ginant Lietuvos Parlamentą. Tai Vytautas Jasulaitis, Brunonas Gruzdys, Vacius Mališauskas, Kazimieras Algirdas Kaminskas ir daugelis kitų. Žvelgiant atgal, drąsiai galima tvirtinti, kad Technikos universitetas buvo vienas iš laisvės gynimo bastionų Vilniuje. Toje kovoje – įvairiose akcijose – dalyvavo dauguma VGTU dėstytojų ir darbuotojų, daugelis studentų. Šiai tuomet rizikingai veiklai tiesiogiai vadovavo pats rektorius – prof. E. K. Zavadskas. Mūsų universiteto žmonių tomis dienomis parodytas patriotizmas – garbingas Vilniaus Gedimino technikos universiteto puslapis.

Lietuvos ekonomikai stiprėjant, šalies pramonės įmonėms, norinčioms dirbti pasaulinės konkurencijos sąlygomis, reikia vis daugiau gerų specialistų. Beprasmiška rengti daug neperspektyvių specialybių specialistų, jei jų įsidarbinimo galimybės ribotos. Specialistų paklausą geriausia jausti ir rengti gerus specialistus, gebančius greitai adaptuotis darbo vietoje, jei yra glaudus gamybos, verslo organizacijų ir universitetų bendradarbiavimas. Todėl Vilniaus Gedi-

mino technikos universiteto vadovai skiria tam rimtą dėmesį.

2006 m. sausį VGTU pasirašė bendradarbiavimo sutartį su „Eikos“ įmonių grupe. Iš 54 „Eikoje“ dirbančių administracijos darbuotojų net 31 – VGTU absolventas. „Eikos statyboje“ iš 44 darbuotojų 19 – VGTU absolventai. Pasirašytoje sutartyje numatyta sudaryti praktikos sąlygas „Eikos“ ir „Eikos statybos“ rinkodaros, pardavimų, finansų ir gamybos skyriuose. Pasak VGTU rektoriaus prof. habil. dr. Romualdo Ginevičiaus, ši sutartis yra geriausias pavyzdys, kaip realiai galima užtikrinti kvalifikuotų specialistų rengimą. „*Rinkos poreikiai ir technologijos keičiasi greičiau nei akademinės programos. Studijų metu rinkos ekspertų perteiktos praktinės žinios jaunimui suteikia konkurencinį pranašumą darbo rinkoje ir pasitikėjimo savimi kaip specialistais*“, – įsitikinęs universiteto vadovas. „Eikos“ direktorius Robertas Dargis pabrėžė, jog „proto nutekėjimo“ į užsienį kontekste pasirašytu dokumentu siekiama atskleisti karjeros galimybių Lietuvoje perspektyvas gabiausiems studentams, „įdarbinti labiausiai praktikos metu pasižymėję studentai bus finansiškai paskatinti. Būdami vienu aktyviausių rinkos dalyvių, mes esame suinteresuoti dalintis praktine patirtimi, kad aukštąsias mokyklas baigtų realiam darbui pasirengę specialistai“, – teigia sutarties iniciatorius R. Dargis [6.42, p. 2].

Metų pradžioje reikšmingos permainos padarytos VGTU „Technikos“ leidykloje. Jos direktore tapo Eleonora Dagienė. Suformuoti trys skyriai: Leidybos (vedėja Nina Gilytė), Maketavimo (vedėja Audronė Girklienė) ir Elektroninės leidybos (vedėja Jevgenija Petkuvienė). Anot E. Dagienės, leidykla „Technika“ yra jau tinkamas autoriaus pagalbininkas, siekiantis tapti dar geresniu. Nuolat tobulėjanti „Technikos“ leidyklos produkcija patvirtina šiuos direktorės žodžius.

Puikiai aukštųjų mokyklų studentų sambo imtynių čempionate pasirodė VGTU komanda, laimėjusi komandinę pergalę.

Viršuje dešinėje –
Prie R. Jankausko memorialo
Sausio 13-oji

Atskirose svorio kategorijose nugalėtojais tapo Ignas Petkevičius M-5/2 gr. studentas ir Tomas Mečkovskis – S-5/7 gr. studentas. Tai pagirtino trenerio Alberto Šulinsko darbo rezultatai.

Sausio mėnesį Antano Gustaičio aviacijos instituto direktorius prof. habil. dr. Jonas Stankūnas buvo išrinktas Nacionalinio aeronautikos technologinės platformos kūrimo tarybos pirmininku.

Vasario 23–25 d. VGTU dalyvavo tarptautinėje aukštojo mokslo, profesinio mokymo ir kvalifikacijos kėlimo parodoje. Mūsų universitetas plačiai pristatė pirmosios ir antrosios pakopų studijas, fakultetus, institutus, centrus, priėmimo į juos sąlygas, praėjusių metų įstojimo konkursus, studentų mainus ir studijas užsienio kalba, tęstines studijas, užsienio kalbų kursus, mūsų absolventų įsidarbinimo galimybes bei mokslo projektus. Tuo pat metu vyko ir Vilniaus knygų mugė. Mugės dienomis leidyklos direktorė Eleonora Dagienė gavo dokumentą, patvirtinantį, kad „Technikos“ leidykla tapo Lietuvos akademinių leidyklų asociacijos nare. Ši asociacija vienija KMU, KTU, KU, LVA, LKKA, ŠU, VPU, VDU, M. Romerio universiteto, Vilniaus ir Kauno kolegijų leidėjus. Įstatuose numatyta, kad nariai gins vieni kitų interesus, bendraudami su valstybės institucijomis, tarptautinėmis organizacijomis, kitomis leidybos, gamybos ir prekybos įmonėmis. Taip pat derins neperiodinių leidinių ir žurnalų leidybos bei platinimo interesus, teiks asociacijos nariams paslaugas ir turimą informaciją, koordinuos, organizuos ir remis leidėjų dalyvavimą šalies ir tarptautinėse knygų mugėse. Susivienijus bus lengviau plėtoti elektroninę leidybą – įdiegti skaitmenines technologijas, parengti nemažai elektroninių vadovėlių, kitos mokomosios medžiagos. Leidėjai ketina įgyvendinti ambicingus projektus, efektyviau kelti akademinės leidybos lygį, kartu rūpintis jos plėtra, dalytis įvairia kita patirtimi [6.43, p. 1].

Puikiai atstovavo Vilniaus Gedimino technikos universitetui mūsų jaunieji mokslininkai Lietuvos mokslų akademijos tradiciniame mokslinių darbų konkurse.

Jaunųjų mokslininkų mokslinių darbų 2005 m. konkurso Technikos mokslų skyriuje nugalėtoju tapo Medžiagotyros ir suvirinimo katedros asistentas Irmantas Gedzevičius. Jo darbas – „Metalinių purkštųjų dangų struktūros ir savybių priklausomybės nuo technologinių parametrų tyrimas“.

Studentų mokslinių darbų 2005 m. konkurso nugalėtojais tapo trys mūsų mūsėškiai: Matematikos, fizikos ir chemijos mokslų skyriuje Matematinės statistikos katedros doktorantas Viktoras Chadyšas, o Technikos mokslų skyriuje – Statybinės mechanikos katedros magistrantas Valentin Jankovskij ir Aplinkos apsaugos katedros doktorantas Mindaugas Kvasauskas.

Džiugino universiteto bendruomenę savo kultūriniais renginiais VGTU biblioteka. Šį kartą joje buvo surengta japonų medžio raižinių paroda. Parodą atidarant dalyvavo Japonijos ambasados laikinasis reikalų patikėtinis, VGTU vadovai ir kt.

„Aukso paukštė“ – „Vingiui“

Prieš septynerius metus Lietuvos liaudies kultūros centras kartu su Pasaulio lietuvių dainų šventės fondu mėgėjų meno kolektyvams ir jų vadovams įsteigė prizą „Aukso paukštė“. Dėl jos varžosi šokių ir tautinės muzikos, folkloro, chorai ir vokaliniai ansambliai. Šokių ir tautinės muzikos ansamblių grupėje geriausiu 2005-ųjų metų mėgėjų meno kolektyvu pripažintas ir mūsų universiteto jaunimo tautinių šokių ansamblis „Vingis“. „Aukso paukštės“ įteikimo iškilmės ir laureatų koncertas vyko Nacionaliniame dramos teatre. „Vingi“, gavusį „Aukso paukštę“, sveikino infrastruktūros ir užsienio ryšių prorektorius, buvęs šio ansamblio šokėjas prof. Algirdas Vaclovas Valiulis. Jis koncerto organizatoriams, žiūrovams priminė, kad 1962 m. pirmieji entuziastai pradėjo repeticijas, o rudenį surengė ir

„Aukso paukštė“

„Vingio“ meno vadovai

Į dešinę:

R. Zaleckaitė, R. Tamutis, A. Jonušas ir R. Stančiauskas

pirmąjį koncertą. Ir taip pamažu ta nedidelė srovelė išsivyniojo į didelį, plačiai žinomą „Vingį“, visų pastebimą, besididžiuojantį garbingu apdovanojimu. Tai nuoširdūs ne vienerių metų Rimutės Zaleckaitės, choreografo Ričardo Tamučio, instrumentinės grupės vadovo Antano Jonušo darbo rezultatai.

„Džiaugiuos, kad „Aukso paukštė“ į „Vingį“ atkeliavo universiteto jubiliejiniais metais. Tai geriausia, kokią mes galėjome parengti, kolektyvo dovana savajai Alma Mater penkiasdešimtmečio sukakties progai“, – sakė ansamblio vadovė Rimutė Zaleckaitė, padėkojusi šokėjams, muzikantams už meilę šokiui, tautinei muzikai ir universiteto vadovybei už dėmesį ir visokeriopą paramą [6.44, p. 1].

Toliau buvo plėtojamas bendradarbiavimas su kaimynais lenkais. Viešęjė Lenkijoje VGTU senato pirmininkas prof. D. Čygas, mokslo prorektorius prof. R. Kirvaitis ir kt. aptarė bendradarbiavimo galimybes su Vroclavo technologijos universiteto Aplinkos ir Civilinės inžinerijos fakultetais. Buvo pasirašyta sutartis, pagal kurią vyko dėstytojų ir darbuotojų mainai.

Aukštųjų mokyklų bendrųjų vadovėlių leidybos komisija vertino vadovėlių leidybos reikalus – kalbos taisyklumą, išraiškingumą, vadovėlių maketą, dizainą, poligrafinę kultūrą. Vienu geriausių išrinktas ir VGTU leidyklos „Technika“ išleistas vadovėlis. Už nepriekaištingai suredaguotą prof. R. Čiegio

vadovėlį „Lygiagretieji algoritmai ir tinklinės technologijos“ švietimo ir mokslo ministras Padėkos raštu apdovanojo leidyklos „Technika“ vyresniąją redaktorę Ritą Malikėnienę.

Pavasariį vėl pradžiugino mūsų sportininkai. Lietuvos aukštųjų mokyklų stalo teniso čempionate VGTU komanda laimėjo visus susitikimus ir tapo nugalėtoja. Komandoje žaidė AAT-3 gr. studentas A. Skirgaila, S 3/4 gr. studentas V. Švedas, S 5/8 gr. studentas V. Medaikis ir S 5/6 gr. studentas M. Buda. Dideli nuopelnai priklauso ir ilgamečiam VGTU rinktinės treneriui doc. Henrikui Sausenavičiui, visuomeninkui, dideliame šios sporto šakos entuziastui.

Knyga apie akademiką A. Čyrą

„Technikos“ leidykla išleido Juozo Stražnicko monografiją „Akademikas Aleksandras Čyras. Gyvenimo spalvos“. Tai išsamus, gausiai dokumentais, prisiminimais ir nuotraukomis praturtintas pasakojimas apie aukštosios technikos mokyklos steigėją mūsų šalies sostinėje, Vilniaus inžinerinio statybos instituto rektorių, optimaliosios statybinės mechanikos kūrėją. Minint A. Čyro gimtadienį, kovo mėnesį J. Stražnicko knyga pristatyta skaitytojams. Rektorių R. Ginevičius pažymėjo, kad Aleksandro Čyro pavardė aukso raidėmis

Viršuje –
„Vingis“ 2005 m. koncertavo Rusijoje

įrašyta universiteto Atminimo memoriale. Universiteto jubiliejaus proga prie įėjimo į Saulėtekio rūmus atsiras pirmojo rektoriaus biustas. Nuo 2002 metų pažangiausiems studentams skiriama jo vardo stipendija. Prisiminimais pasidaliję akademikai Jonas Kubilius, Antanas Kudzys, profesoriai Henrikas Zabulis, Edmundas Kazimieras Zavadskas, docentai Juozas Nagevičius, Romualdas Sakalauskas lyg susitarę sakė, jog pristatomos knygos herojus – neeilinė, valdinga ir nepaprastai darbšti asmenybė, pasaulinio garso mokslininkas, garsiosios optimizacinės statybinės mechanikos

*J. Stražnickas įteikia knygą
A. Čyro broliui Petriui Čyrai*

mokslo mokyklos, kurią per tris dešimtmečius „baigė“ 46 profesorius mokiniai, įkūrėjas.

Lietuvos sambo 2006 metų sunkaus svorio čempionu tapo VGTU studentas Tomas Mečkovskis (S-5/7 gr.). Jis iškovojo pirmąją vietą ir absoliučioje svorio kategorijoje.

2006 m. balandį buvo nustatyti VGTU mokslinių monografių vidinio konkurso nugalėtojai. Pirmoji vieta paskirta Geodezijos ir kadastro katedros prof. habil. dr. P. Petroškevičiui už monografiją „Gravitacijos lauko poveikis geodeziniam matavimams“, antroji vieta – Tiltų ir specialiųjų statinių katedros prof. habil. dr. G. Kaklauskui už monografiją „Integral Flexural Constitutive Model for Deformational Analysis of Concrete Structures“, trečioji vieta – prof. dr. Z. Daunorai, doktorantei S. Kirvaitienei, doc. dr. Algiui Vyšniūnui už monografiją „Vilniaus miesto vizualinio identiteto apsauga ir plėtros principai“.

Buvo paskelbti ir aukštojo mokslo vadovėlių VGTU konkurso nugalėtojai. Pirmoji vieta paskirta prof. habil. dr. J. Atkočiūnui ir doc. dr. J. Nagevičiui už vadovėlį „Tamprumo teorijos pagrindai“, antroji vieta – prof. habil. dr. E. K. Zavadskui, doc. dr. A. Karablikovui, prof. dr. V. Kriukeliui (mirusiam), doc. dr. H. Nakui, doc. dr. R. Sakalauskui ir doc. dr. J. R. Šimkui už vadovėlį „Pastatų statybos technologija“ bei prof. habil. dr. E. K. Zavadskui, doc. dr. P. Mikštai, doc. dr. R. Sakalauskui ir doc. dr. Šimkui už vadovėlį „Statybos organizavimas“, trečioji vieta – prof. habil. dr. R. Barauskui, prof. habil. dar. R. Belevičiui ir prof. habil. dr. R. Kačianauskui už vadovėlį „Baigtinių elementų metodo pagrindai“.

Visi konkursų nugalėtojai apdovanoti piniginėmis premijomis. Tarptautinį apdovanojimą – „Swiss Baltic Net Graduate Award“ – pelnė Elektronikos fakulteto doktorantas V. Jasonis. 500 Šveicarijos frankų jam paskirta už praėjusių metų mokslines konferencijas.

Didėjančią jaunimo dėmesį moksliniam darbui rodo vis aktyvesnis jaunųjų mokslininkų dalyvavimas mokslinėse konferencijose. Tarkim, 9-ojoje jaunųjų mokslininkų konferencijos „Mokslas – Lietuvos ateitis“ Aplinkos apsaugos inžinerijos sekcijos darbe dalyvavo net 115 jaunųjų mokslininkų, tarp jų – 22 dalyviai iš užsienio – Rusijos, Lenkijos, Slovakijos, Latvijos.

2006 m. balandis praturtino ir VGTU profesorių gretas. Profesoriaus diplomai Senato posėdyje buvo įteikti Donatui Čygui, Alfredui Laurinavičiui, Leonidui Sakalauskui, Albertui Čaplinskui. Tame pačiame Senato posėdyje Hamburgo-Harburgo technikos universiteto Ergonomikos instituto vadovui prof. dr.-inž. Klaus-Dieter Frohner suteiktas VGTU Garbės daktaro vardas.

VGTU darbo apžvalga

Rektorius prof. habil. dr. Romualdas Ginevičius pabandė apibendrinti Vilniaus Gedimino technikos universiteto darbo pastarojo laikotarpio rezultatus, tam naudodamas VGTU bei kitų universitetų rodiklius, kurie buvo paskelbti žurnale „Veidas“:

„Kompleksinio lyginimo lentelės rezultatai rodo, kad informacinių technologijų specialybėje VGTU užima antrąją, bioinžinerijos – antrąją, elektronikos – pirmąją, statybos – antrąją, transporto inžinerijos – pirmąją ir vadybos – pirmąją vietą. Šitiek pirmųjų – antrųjų vietų nė vienam universitetui neskirta <...> Įdomus dar vienas aspektas. „Veido“ lentelėje išvardyta 10 specialybių. Jų pavadinimai rodo, kad tai šiuo metu paklausiausios specialybės. Sąrašė aštuonis kartus paminėtas VU, šešis – Vilniaus Gedimino technikos universitetas, penkis – KTU, keturis – VDU, tris – MRU ir du – KMU. Šie skaičiai irgi liudija apie universitetų reagavimą į rinkos poreikius. Geri kiekybiniai rezultatai liudija ir

apie kokybę, nes kiekybė ir kokybė mūsų veikloje lemia vieną kitą“ [6.45, p. 3].

Rektorius pabrėžė, kad nors pagal 2005 metų stojimo ir priėmimo rezultatus buvome antri po Vilniaus universiteto, pagrindinį dėmesį būtina atkreipti į studijų kokybę, kurią lemia dėstytojų lygis, materialinė studijų bazė, studijų programų kokybė. Prof. R. Ginevičius išanalizavo visų šių trijų veiksnių būklę ir akcentavo, kad dėstytojų kokybei gerinti dar reikia daug padaryti. Materialinė studijų bazė be rimto finansavimo iš esmės negali būti pagerinta. Dabar apsieinama tik kosmetinėmis priemonėmis. Studijų programos didesnio rūpesčio nekelia. Tai liudija jų atestacija, taip pat ir tarptautinė.

Rektorius pažymėjo, kad dauguma dėstytojų dirba profesionaliai, sąžiningai ir pasiaukojamai, o tokių, kurie neatitinka reikalavimų – tik vienetai.

Rektorius R. Ginevičius džiaugėsi išpūdiniais, palyginti su ankstesniais metais, VGTU mokslininkų darbo rezultatais. Vadinamųjų „Master list“ mokslinių straipsnių 2005 m. paskelbta 46, t. y. beveik 4 kartus daugiau nei 2001 m. Dar daugiau išaugo „ISI proceeding“ tipo straipsnių: 2005 m. jų paskelbta net 110. Bendras visų mokslinių straipsnių skaičius išpūdingas – per 1500. Užsakomųjų mokslo darbų atlikta už 10 mln. litų. Mokslinės produkcijos gausa pasižymi Kelių, Aplinkos apsaugos, Geodezijos ir kadastro, Statybos ekonomikos ir nekilnojamojo turto vadybos, Transporto vadybos, Įmonių ekonomikos ir vadybos katedros. Malonu, kad VGTU mokslininkų straipsniai vis dažniau patenka į Lietuvos mokslo tarybos patvirtintus tarptautinių mokslo duomenų bazių sąrašus.

Užsakomųjų mokslo tiriamųjų darbų daugiausia įvykdė Kelių katedros ir jos laboratorijos, Urbanistikos katedros ir jos laboratorijos, Elektroninių sistemų, Gelžbetoninių ir mūrinių konstrukcijų, Transporto technologinių įrenginių katedros mokslininkai.

Sėkmingiausiai su tarptautiniais projektais dirba Statybos ekonomikos ir nekilnojamojo turto vadybos katedra (vedėjas A. Kaklauskas). Rektoriaus manymu, daugelio katedrų mokslininkai nėra pakankamai aktyvūs ir atkaklūs rengdami paraiškas struktūriniams fondams, kuriuos gavus atsiranda lėšų, labai reikalingų esamai laboratorinei bazei atnaujinti ar naujai įrangai įsigyti.

Rektorius džiaugiasi, kad vis daugiau jaunųjų mokslininkų, apgynę daktaro diser-

taciją, lieka dirbti VGTU. Tai gerina universiteto dėstytojų amžiaus kitimą – stabilizavosi dėstytojų amžiaus vidurkis, universitetas neteko senėjimo tendencijos.

Dėstytojų mokslinė kvalifikacija aukšta – turintys mokslo laipsnius ir vardus sudaro per 65 proc. 2005 m. buvo apgintos 38 daktaro disertacijos, keletas perėjo habilitacijos procedūrą profesoriaus vardui gauti.

Rektorius gyrė leidyklą „Technika“, VGTU biblioteką ir Skaičiavimo centrą.

Bendras leidyklos „Technika“ leidinių skaičius nuo pusantro tūkstančio 2002 m. išaugo iki pustrčio tūkstančio 2005 m. Leidykla dirba gerai, naują impulsą ji įgavo, kai buvo patobulinta jos struktūra ir vadovauti ėmė buvusi jos darbuotoja Eleonora Dagienė. Prie spręstinių klausimų reikėtų priskirti universiteto leidinių platinimo ir pardavimo aktyvinimą. Tam leidykloje įsteigta vadybininko pareigybė.

VGTU biblioteka pagrįstai pripažinta viena pažangiausių šalyje ir bene pažangiausia tarp visų Lietuvos universitetų bibliotekų. Jos kolektyvas yra labai darbingas, energingas ir kūrybingas. Tolesnei jos plėtrai reikia išspręsti patalpų, esančių šiame pastate, išlaisvinimo ir įrengimo klausimus. Šiuo metu VGTU turi galingiausius skaičiavimo išteklius Lietuvoje. Tai leidžia vykdyti rimtus mokslinius tyrimus ir skelbti prestižines publikacijas. Sparčiai gerėja aprūpinimas kompiuteriais skaičiuojant tiek vienam darbuotojui, tiek vienam studentui.

Kaip matyti iš rektoriaus R. Ginevičiaus pateiktos medžiagos, Vilniaus Gedimino technikos universitetas gali tvirtinti, kad jame sėkmingai įgyvendinamos nacionalinės Lisabonos strategijos nuostatos, Bolonijoje pasirašyta Europos mokslo ministrų jungtinė deklaracija. VGTU nuolat siekia prisidėti prie europinės aukštojo mokslo erdvės, kūrimo, siekia prisitaikyti prie nuolat kintančių poreikių, visuomenės reikalavimų, mokslo laimėjimų. Daug padaryta, kad VGTU būtų atviras pasauliui, konkurencingas.

Malonu, kad VGTU mokslininkai vis dažniau yra tarp apdovanojamųjų. Balandžiui baigiantis, Vilniaus kongresų rūmuose minint Tarptautinę intelektinės nuosavybės dieną VGTU prof. habil. dr. Bronislovui Spruogiui buvo įteiktas Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos (WIPO) aukso medalis. Jį ir WIPO sertifikatą B. Spruogis gavo už per daugelį metų padarytus beveik 200 išradimų.

Architektų dienų vaizdai

Pažymėtina, kad toks apdovanojimas Lietuvos išradėjui buvo įteiktas pirmą kartą.

Jau po mėnesio išradėjai nudžiugino dar kartą. VGTU Biomechanikos katedros prof. habil. dr. Rimantas Kanapėnas sukūrė lazerinį gydymo prietaisą, skirtą įvairioms ligoms gydyti. Jis pagrįstas steriliu neinvaziniu lazerio spindulių ir magnetinio lauko kompleksiniu poveikiu žmogaus biologiniams audiniams ir kraujui. Šis lazerinis prietaisas (LMP-010 M) yra patentuotas ir sertifikuotas 25 Europos Sąjungos šalyse.

VGTU profesūra puikiai įvertinta už aukštojo mokslo vadovėlių rengimą. 2006 m. birželį Lietuvos švietimo ir mokslo ministro įsakymu pirmąją premiją apdovanoti vadovėlio „Analoginė elektronika“ (išleisto 2003 m.) autoriai prof. habil. dr. Raimundas Kirvaitis ir prof. habil. dr. Romanas Martavičius. Trečioji premija už vadovėlį „Automatinių

valdymo sistemų optimizavimas“ (2003 m.) paskirta prof. habil. dr. Algirdui Dambrauskui. Dvi paskatinamosios premijos paskirtos už vadovėlį „Elektrinių riedmenų priežiūra ir patikimumas“ (2001 m.) – prof. habil. dr. Leonui Lingaičiui ir už vadovėlį „Krovinių vežimas“ (2002 m.) – prof. habil. dr. Adolfui Baubliui.

Jau daug metų VGTU mokslininkai vykdo įvairius tiriamuosius darbus Lietuvos sostinei. Pažymėtinas mūsų geodezininkų, transportininkų, architektų ir aplinkosaugos specialistų gražus ir abipusiškai naudingas bendradarbiavimas su Vilniaus savivaldybe. Siekiant efektyviau panaudoti Vilniaus Gedimino technikos universiteto mokslininkų kūrybinį potencialą sostinės labui, tarp Vilniaus miesto savivaldybės ir VGTU buvo pasirašyta bendradarbiavimo sutartis.

Sutartyje numatyta, kad VGTU mokslininkai padės gerinti Vilniaus infrastruktūrą, atliks reikalingas miesto plėtrai ekspertizes, vykdys savivaldybės darbuotojų tęstinį mokymą, kels kvalifikaciją, dalyvaus bendruose

*Aukštojo mokslo vadovėlių konkurso
pirmosios premijos laimėtojai
su ministerijos vadovu
Iš kairės:
R. Martavičius,
R. Kirvaitis, R. Motuzas*

šalies ir tarptautiniuose sostinės plėtros projektuose. Sutartį pasirašė rektorius R. Ginevičius ir meras A. Zuokas. Mažai turime VGTU atstovų politinėse partijose, todėl universiteto bendruomenė dėmesingai išlydėjo į Lietuvos Respublikos Seimą keletą metų buvusią Ekonomikos direkcijos vadovę Etelą Karpickienę. Taip jau susiklostė, kad VGTU ekonomikos tvarkytojų pareigos kyla: Anatolijus Rimkevičius dabar – Vidaus reikalų ministerijos sekretorius, Arūnas Komka – VGTU kancleris, o štai Etela Karpickienė – Seimo narė. VGTU Ekonomikos direkcijos direktore paskirta Vilija Remeikienė.

Vilniaus Gedimino technikos universiteto senatas dar balandį paskelbė rektoriaus

rinkimų reglamentą ir atskirą konkursą rektoriaus pareigoms užimti. Reglamente, be kita ko, sakoma, kad kandidatus į rektoriaus pareigas gali siūlyti universiteto padaliniai, pavieniai moksliniai pedagoginiai darbuotojai arba kandidatai gali siūlyti patys save.

Profesorių habilituotą daktarą Romualdą Ginevičių kandidatą į VGTU rektoriaus pareigas iškėlė (antrajai kadencijai) net 11 universiteto padalinių. Jis buvo vienintelis kandidatas į rektoriaus postą. 2006 m. birželio 1 d. „Inžinerijoje“ buvo paskelbtos kandidato į rektorių programinės tezės, kuriose prof. R. Ginevičius išdėstė savo nuostatas svarbiausiais universiteto veiklos klausimais: studijų, mokslo, ūkio ir kt.

Profesorius R. Ginevičius išrinktas VGTU rektoriumi antrajai kadencijai ir LURK prezidentu

2006 m. birželio 7 d. VGTU senato posėdyje įvykusiuose rektoriaus rinkimuose už prof. habil. dr. Romualdo Ginevičiaus išrinkimą rektoriumi balsavo 44 senatoriai, 3 balsavo prieš ir 2 susilaikė. Prof. habil. dr. R. Ginevičius išrinktas Vilniaus Gedimino technikos universiteto rektoriumi penkerių metų kadencijai, t. y. iki 2011 metų vasaros.

Rektorių R. Ginevičių sveikino senatoriai, bendradarbiai. Rožių puokštę rektoriui įteikė Studentų atstovybės prezidentas Justas Nugaras. Daugelyje aukštųjų mokyklų

SA konfrontuoja su rektorais, o VGTU SA dalykiškai, kartais aštriai polemizuoja su universiteto vadovybe, bet ta polemika vyksta tarpusavio pagarbos ir supratimo dvasia. Tai padeda rektoratui ir Studentų atstovybei rasti abipusiškai naudingus sprendimus.

Prof. R. Ginevičiaus gebėjimas ne tik reikliai vadovauti, bet ir šiltai bendrauti su kolegomis bendradarbiais greitai buvo pastebėtas šalies rektorių konferencijoje. Todėl neatsitiktinai prof. Romualdas Ginevičius 2006 m. birželio 16 d. yra išrinktas

Studentų atstovybės prezidentas J. Nugaras sveikina rektorių R. Ginevičių

Lietuvos universitetų rektorių konferencijos prezidentu.

Netrukus Senatas patvirtino rektoriaus pasiūlytus kandidatus į prorektorių ir kanclerio postus. Prorektoriais toliau dirba prof. habil. dr. Edmundas Kazimieras Zavadskas, prof. habil. dr. Raimundas Kirvaitis, doc. dr. Alfonsas Daniūnas. Pirmą kartą prorektoriumi dirba doc. dr. Liudvikas Rimkus. Kancleriu liko doc. dr. Arūnas Komka.

Birželio mėnuo – universitetinio „derliaus“ ir diplomų įteikimo metas.

2006 m. Vilniaus Gedimino technikos universitetas išleido 2 707 absolventus. Pagrindines studijas baigė 1 856 žmonės: Aplinkos inžinerijos fakultetą – 279, Architektūros fakultetą – 67, Antano Gustaičio aviacijos institutą – 45, Elektronikos fakultetą – 191, Fundamentinių mokslų fakultetą – 177, Mechanikos fakultetą – 162, Statybos fakultetą – 255, Transporto inžinerijos fakultetą – 273, Verslo vadybos fakultetą – 403 ir Tarptautinių studijų centrą – 4.

Magistrantūros studijas baigė 849 žmonės, daugiausia – Statybos fakultetą – 193, Verslo vadybos fakultetą – 162 ir Aplinkos inžinerijos fakultetą – 125.

Per 50 Vilniaus aukštosios technikos mokyklos – KPI Vilniaus filialo, Vilniaus inžinerinio statybos instituto, Vilniaus technikos universiteto ir Vilniaus Gedimino technikos

universiteto – veiklos metų iš viso išleista 45 987 specialistai: pagrindinių studijų – 38 140, magistrantūros studijų – 6 989 ir specialiųjų profesinių studijų – 858. Gyvenimas įrodė, kad įsteigti suverenią aukštąją technikos mokyklą Lietuvos sostinėje buvo puikus sprendimas. Dar daugiau – tai buvo naudinga visai Lietuvai, jos ekonomikai ir kultūrai. Vilniaus Gedimino technikos universitetas tapo prestižine, viena geriausių ir didžiausių šalies aukštųjų mokyklų, kurios parengti specialistai savo darbu kuria Lietuvos ateitį.

Pažangos kryptimi – vietoj epilogo

Vilniaus Gedimino technikos universiteto 50-mečio jubiliejus paskatino knygos autorių nors stambiais rakursais apžvelgti sostinės aukštosios technikos mokyklos raidą. Ši mokykla neatsirado plyname lauke, jos ištakos susijusios pirmiausia su Kauno politechnikos institutu, tarpukario Lietuvos Vytauto Didžiojo universitetu ir 425 metus atšventusiu senuoju Vilniaus universitetu.

50 metų žmogui – labai didelis jo gyvenimo tarpsnis, o aukštajai mokyklai – brandos metai. Per šį laikotarpį Vilniaus aukštoji technikos mokykla, pradėjusi veiklą turėdama 75 studentus ir 10 dėstytojų, išaugo iki trečios pagal dydį Lietuvos aukštosios mokyklos – Vilniaus Gedimino technikos universiteto ir tapo vienu prestižinių Lietuvos universitetų.

*LR Seimo pirmininkas V. Muntianas
įteikia diplomus 2006 m. absolventams*

Jubiliejiniais metais Vilniaus Gedimino technikos universitete studijuoja per 15 000 studentų pagal 88 studijų programas: pagrindinių studijų – 40, magistrantūros studijų – 43, specialiųjų studijų – 5. Studijų programos periodiškai nustatomos atsižvelgiant į Lietuvos ūkio pokyčius ir specialistų poreikį. Todėl VGTU specialistų paklausa yra didelė. Mūsų absolventai praktiškai neturi išsidarbinimo problemų. Studijų programų lankstumas leidžia parengti ir profesionalius gamybininkus, ir potencialius mokslininkus.

2006 m. birželį „Veido“ žurnale akademikas E. Vilkas taikliai apibūdino Lietuvos aukštojo mokslo padėtį ir jo problemas. Jis rašo, kad universitetai jau ne mažiau kaip antrą dešimtmetį gyvena bado dieta. Materialinė bazė visiškai nuskurdusi, mokslininko profesijos prestižas nusmukęs dėl menkų pragyvenimo perspektyvų ir socialinio statuso, studentai uždariauja pragyvenimui ir neturi kada studijuoti, be to, geresnius dėstytojus ir studentus pavilioja Europos ir Amerikos universitetai. E. Vilko manymu, nereikia kaltinti universitetų, kad jie atsilieka specialistų rengimo kokybe, moksline produkcija ir jos naudojimu, kol yra minėtosios sąlygos. Jis teigia, kad vis dėlto aukštojo mokslo lygis Lietuvoje yra daug aukštesnis, negu jis turėtų būti pagal finansavimo lygį ir daugeliu atvejų nenusileidžia vakarietiškam. Tą liudija faktai, kad Lietuvoje parengti specialistai randa darbą Vakaruose [6.46, p. 10]. Mes žinome daug pavyzdžių, kai VGTU absolventai sėkmingai dirba Vokietijoje, Anglijoje, Suomijoje ir kitose išvystytose valstybėse.

Technikos universitetuose studijuoti nėra lengva. Daugiausia studentų iš tokių universitetų išskrinta pirmame, antrame kurse, neįveikę aukštosios matematikos, fizikos, chemijos. Dovanai diplomai nedalijami. Norint tapti konkurencingu specialistu, reikia daug ir atkakliai dirbti.

Specialisto parengimo kokybė daugiausia priklauso nuo dėstytojų kvalifikacijos ir pedagoginio talento. Aukštesnį dėstymo lygį lemia dėstytojo dirbamo darbo intensyvumas, geros kokybės stažuotės, galimybė naudotis naujausiais informacijos šaltiniais – literatūra, internetu ir kt. Kai kurių dalykų dėstytojai privalėtų turėti inžinerinio ar verslininko darbo patirtį. Vis dėlto specialistui parengti reikšmingas ir pedagoginis dėstytojo meistriškumas. Asmeninis kontaktas su geru mokslininku, patyrusiu ir sąžiningu dėstytoju

įkvepia būsimajam absolventui ne tik mokslo pažinimo troškimą, bet ir inžinerinio, vadybinio darbo reikalingumo suvokimą, profesijos žavesį, o kartais ir romantiškumą.

Vilniaus Gedimino technikos universitete dirba daug puikių dėstytojų, pasižyminčių aukšta moksline reputacija, didaktine išmintimi, sąžiningu darbu. Jie sudaro universiteto akademinės bendruomenės daugumą, dėl jų atsidavimo turime gražių laimėjimų tiek rengiant specialistus, tiek vykdant mokslinius tyrimus. Jie sugeba rengti ne tik gerus specialistus, bet ir ugdo juos kaip piliečius, kaip giliai mąstančias asmenybes.

Sėkmingam studijų procesui reikia daug literatūros. Todėl nepaprastai svarbi šiam procesui yra biblioteka. VGTU biblioteka jau veikia per 40 metų ir tapo viena moderniausių šalyje. Jos fonduose yra beveik 600 tūkstančių leidinių, jų pavadinimų – per 120 tūkstančių. Profesionalūs ir kūrybingi per 60 bibliotekos darbuotojų nuolat tobulina bibliotekos darbą, diegia modernias naujoves. Iš skaitytojams skirtų 374 darbo vietų 38 yra kompiuterizuotos. Biblioteka prenumeruoja per dešimtį duomenų bazių, kuriomis naudojasi ir dėstytojai, ir studentai. Sukurtos dėstytojų ir mokslininkų publikacijų, VGTU žurnalų ir kt. lokalių duomenų bazės.

Studijų procese vis daugiau taikomos informacinės technologijos bei telekomunikacijos. Studijų reikmėms fakultetuose ir Skaičiavimo centre įrengta 41 kompiuterių klasė ir 673 darbo vietos. Čia vyksta informacinių technologijų bei kompiuterinės grafikos užsiėmimai. Magistrantai ir bakalaurlantai turi galimybių skaičiuoti IBM SP superkompiuteriu

bei 7 IBM UNIX darbo stočių klasteriu. Dėl to ilgainiui jie gali aktyviai bendradarbiauti su kitų pasaulio universitetų mokslo centrais, dalyvauti tarptautiniuose projektuose.

Perspektyvios yra nuotolinės studijos. Nuotolinių studijų centro klasėje transliuojamos vaizdo konferencijos, paskaitos, kursai ir seminarai, nuotoliniu būdu egzaminuojami studijuojantys VGTU studentai. Architektūros rūmuose įrengta vaizdo konferencijų studija ir nuotolinių studijų klasė sudaro geras sąlygas nuotolinių studijų plėtrai universitete. Vien 2005 m. VGTU nuotolinių studijų klasėje įvyko 413 paskaitų tiek universitete, tiek jas transliuojant tarp kelių nuotolinių studijų klasių.

Džiugina kasmet didėjantis Tarptautinių studijų centro studentų skaičius. 2005 m. TSC studijavo 77 jaunuoliai iš užsienio. 70 iš jų siekia bakalauro ir 7 – magistro diplomo.

Studijų kokybei įtakos turi pedagogui tenkantis studentų skaičius. Dabar jis gerokai per didelis. 1994 m. vienam VGTU dėstytojui teko 10,2 studento, o dabar – 19,4. Taisyтина padėtis atsižvelgiant ir į dėstomo dalyko pobūdį. Gerėjanti šalies ekonomika teikia vilčių, kad tai bus ištaisyta pagal išsivysčiusių šalių standartus.

VGTU daug dėmesio ir lėšų skiria mokslo ir mokomosios literatūros leidybai. Apie 60 % leidžiamų leidinių sudaro mokslo knygos ir žurnalai, 40 % – vadovėliai ir mokomosios knygos. Vadovėliai yra pagrindinė priemonė. Jų svarba studijuojant labai didelė, jei jie savo turiniu atitinka laiko kriterijus ir yra aukštos kokybės. VGTU vadovėliai daugiausia atitinka šiuos reikalavimus, tad dažnai yra premijuojami.

Pagerėjo VGTU leidžiamos literatūros ne tik mokslinė, bet ir estetinė bei techninė kokybė. Tai gero „Technikos“ leidyklos darbo rezultatas. Vien per pastaruosius penkerius metus „Technika“ išleido 35 mokslines monografijas, 33 vadovėlius, apie 300 mokomųjų knygų, 11 mokslinių publicistinių leidinių, leidžia dešimtį periodinių mokslo žurnalų, taip pat mokslo darbų, konferencijų straipsnių rinkinius ir t. t.

Apie naujus universiteto uždavinius, kylančius Lietuvai tapus Europos Sąjungos nare rašė VGTU rektorius prof. R. Ginevičius. Jei mūsų studentai turės galimybę kaupti kreditus įvairiuose Europos universitetuose, jie perims ir įdiegs naujausias technikos, technologijos, ekonomikos ir vadybos žinias, taps konkurentiškai ir vidaus, ir užsienio rinkose. Tik tokiu atveju Vilniaus Gedimino technikos universitetas bus žinomas, ir netrūks norinčiųjų jame studijuoti [6.47, p. 1].

2006 m. liepą profesoriai
R. Ginevičius ir V. Dičius apdovanoti
LDK Gedimino ordinu

Vilniaus aukštojoje technikos mokykloje pirmiausia buvo plėtojami technikos mokslai. Labiausiai pasižymėjo statybinės mechanikos, statybinių konstrukcijų, mechaninių sistemų dinamikos, elektronikos sričių atstovai. Vėliau išplėtoti ir fundamentinių mokslų – matematikos, chemijos, fizikos tyrimai. Per 50 metų atlikta labai daug naudingų kraštui taikomųjų mokslinių darbų.

Vilniaus Gedimino technikos universiteto 50-mečio jubiliejaus išvakarėse mokslinius, tyrimus vykdė per 600 mokslininkų, turinčių mokslo laipsnius, ir per 200 kitų tyrėjų.

VGTU pagrindines pareigas eina per 80 habilituotų mokslo daktarų ir per 360 mokslo daktarų. Tai galingas mokslinis potencialas, kurio pajėgumą rodo periodiškai gaunamos nacionalinės mokslo premijos, nuolat ginamos disertacijos, vis didėjanti užsakomųjų mokslo darbų gausa, dalyvavimas tarptautiniuose projektuose. Turime per ketvirtį tūkstančio doktorantų, kurių absoliuti dauguma sėkmingai vykdė mokslo darbus. Daugiausia darbų yra iš technologijos mokslų srities, bet ypač malonu, kad VGTU doktorantai gina disertacijas jau ir iš fundamentinių mokslų, konkrečiai – iš matematikos. Dabar Gedimino universitetas turi teisę organizuoti doktorantūrą ir teikti daktaro mokslo laipsnius 15-oje mokslo krypčių.

Vienas svarbiausių mokslininko veiklos rodiklių yra jo mokslinės publikacijos. Vienas svarbiausių kriterijų, vertinant universitetų mokslinę veiklą bei mokslinių publikacijų vertingumą, yra mokslinių straipsnių spausdinimas tarptautinėje mokslinėje spaudoje, ypač leidiniuose, įrašytuose į JAV Mokslinės informacijos instituto pagrindinį žurnalų sąrašą (*ISI Master List*). Malonu, kad tokių VGTU mokslininkų publikacijų sparčiai daugėja.

Tenka pripažinti, kad taikomuosiuose moksluose – technikoje, technologijoje – vis labiau siaurėja specializacijos, vis daugiau įvairių šakų specialistai siaurina savo pažinimo sritį, kartu siaurina ir savo akiratį. Todėl Vilniaus Gedimino technikos universitete rimtas dėmesys skiriamas studentų dvasiniam ugdymui. Išauklėtu žmogumi neįmanoma apsimesti. Išsiauklėjęs, dvasiškai turtingas žmogus ir yra inteligentas. Paprastai jis doras, jam svetimi kompromisai su savo sąžine, jis nėra gobšus, neklimpsta į konjunktūrinį konformizmą. VGTU profesūra siekia ugdyti dorovinius įsitikinimus, pagarbą sąžiningam darbui, neabejingumą kultūrai. Čia svarbus

vaidmuo tenka universiteto meno kolektyvams – „Gabijai“, „Vingiui“, „Palėpei“. VGTU vadovybė sudaro studentams galimybę lankyti puikius *Alma Mater Musicalis* koncertus ir kt.

Per 50 metų Vilniaus Gedimino technikos universitetas parengė beveik 50 000 specialistų. Dauguma jų buvo lietuviai ir įsidarbino Vilniuje bei Vilniaus krašte. Tai pozityviai veikė šio krašto lietuvinimą. VGTU absolventų yra ir visoje Lietuvoje. Absoliuti dauguma jų dorai ir gerai dirba ir dirbo, nemažai jų užima aukštus postus, valstybės, gamybos, verslo sferose, pasiekę puikių mokslo laimėjimų.

VGTU (VISI Statybos fakulteto) absolventas Rolandas Paksas buvo išrinktas Lietuvos Respublikos Prezidentu, du kartus buvo Ministru Pirmininku, Vilniaus miesto meru. Galima tik apgailestauti, kad padaryta rimtų klaidų, kurios lėmė nesėkmingą tolesnę Rolando Pakso karjerą.

Lietuvos Respublikos Ministru Pirmininku du kartus buvo ir Statybos-ekonomikos fakulteto absolventas Gediminas Vagnorius.

Daug absolventų buvo arba yra Lietuvos Respublikos Seimo nariais, Lietuvos Respublikos ministrais, departamentų vadovais ir t. t.

Mūsų absolventai yra ir dauguma dabartinių VGTU vadovų. Habilituotas mokslų daktaras, profesorius, VGTU rektorius Romualdas Ginevičius baigė KPI Vilniaus filialą 1969 m., Lietuvos mokslų akademijos narys korespondentas, habilituotas mokslų daktaras, VGTU pirmasis prorektorius Edmundas Kazimieras Zavadskas baigė KPI Vilniaus filialą 1967 m., mokslų daktaras, docentas, VGTU studijų prorektorius Alfonsas Daniūnas baigė VISI 1978 m., mokslų daktaras, docentas VGTU plėtros prorektorius Liudvikas Rimkus baigė VISI 1977 m., mokslų daktaras, docentas, VGTU kancleris Arūnas Komka baigė VISI 1978 m.

Vilniaus Gedimino technikos universiteto bendruomenė džiaugiasi, kad daug universiteto profesorių apdovanoti DLK Gedimino ordinais ir medaliais.

Didžiuojamės universiteto žmonių kūrybiniais laimėjimais. Malonu, kad daugelis naujų puikių Lietuvos ir sostinės pastatų autoriai yra VGTU absolventai.

Mus džiugina pradėta dar vieno – labai svarbaus Gedimino universitetui – pastato statyba Saulėtekio alėjoje. Jis sudarys geresnes

studijų ir mokslo tiriamojo darbo sąlygas, sukurs dar modernesnę VGTU įvaizdį.

Manome, kad Vilniaus Gedimino technikos universiteto studentų atstovybė dalykiškai gilina si į studentų problemas ir padeda vadovybei jas spręsti ne konfrontuodama, bet atvirai ir aiškiai dėstydamą abipuses pozicijas, ieškodama tinkamo sprendimo. Žvelgiant į 50 metų mokyklos praeitį, galima padaryti išvadą, kad aukštosios technikos mokyklos įkūrimas Vilniuje buvo strategiškai teisingas, laiku priimtas sprendimas, tiek tenkinant specialistų poreikį, tiek siekiant lietuvininti Lietuvos sostinę. Pasiaukojamo ir atkaklaus darbo rezultatas – Vilniaus Gedimino technikos universitetas – dar prieškarinio technikos srities inteligentijos svajonė.

Vilniaus Gedimino technikos universitetas pasiekė gražių darbo rezultatų: esame trečiasis universitetas pagal studentų skaičių ir pirmasis pagal absolventų įsidarbinimą. Universitetas tapo prestižine Lietuvos aukštąją mokykla, kurioje tobulai derinamas mokslas ir studijos, kuri kasmet išleidžia didelį pulką bakalauro, magistrų, daktarų. Išaugo tarptautinis VGTU autoritetas, plečiasi tarptautinis bendradarbiavimas.

Niekas negalėtų paneigti didelių nuopelnų, tenkančių buvusiems ir esamiems VGTU vadovams, kuriantiems ir plėtojantiems šią aukštąją mokyklą, darantiems ją šiuolaikinę, modernią. Tai rektorai Aleksandras Čyras, Edmundas Kazimieras Zavadskas, Romualdas Ginevičius. Jų pastangomis ir išmintimi buvo konsoliduojama mokyklos bendruomenė vis didesniems tikslams pasiekti, jie atkakliai gynė VGTU interesus visose aukštesnės valdžios struktūrose.

Vilniaus Gedimino technikos universiteto dėstytojai, mokslininkai, darbuotojai, studentai gerai supranta, kad Lietuvos kelią į gražesnę gyvenimą kloja mokslas, studijos, žinių troškulis, suvokimas, kad neturinčios didelių gamtinių išteklių valstybės ateitis – žinių visuomenė. Todėl VGTU bendruomenė remia Bolonijos deklaracijos inicijuotą Europos aukštojo mokslo erdvės kūrimą, siekia, kad Bolonijos proceso laimėjimai kuo greičiau būtų įgyvendinami ir Lietuvoje. VGTU taip pat turi laimėjimų – vieni pirmųjų įdiegėme

daugiapakopę studijų sistemą, išplėtojome tarptautinius dėstytojų ir studentų mainus.

Vilniaus Gedimino technikos universitetas yra atviras visam pasauliui, jame kasmet daugėja studentų iš užsienio.

Lietuva jau prieš kelerius metus ratifikavo Lisabonos konvenciją dėl išsilavinimo pripažinimo. Puiku, kad mūsų studentai jau gauna vadinamuosius dvigubus diplomus. Netoli tas laikas, kai pasaulyje bus pripažįstami visi VGTU išduoti diplomai. Bet tam reikės dar daugiau ir daugiau dirbti, didesnė turės būti finansinė valstybės parama.

Mokslo ir kultūros žmonės visais laikais buvo tarp tų, kurie kūrė Lietuvą – Tautą ir Valstybę. Tik išsilaisvinusi tauta stipri – toks buvo daugelio Lietuvos mokslo ir kultūros asmenybių veiklos moto [6.48, p. 5]. „Sapere aude“ (Siek išminties) – toks užrašas yra Vilniaus Gedimino technikos universiteto ženkle-herbe. Tai ir yra mūsų bendruomenės moto.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

vyresn. bibliotekininkė Laima Siudikienė, Komplektavimo skyriaus vedėja Sigutė Urbonavičienė, vyresn. bibliotekininkė Vilma Vaicekiūtienė, valytoja Lucija Sužiedėlienė, vyriaus. bibliotekininkė Audra Bujaitė, direktorės pavaduotojas ūkio reikalams Vytautas Prunskus, bibliotekos direktorė Rimutė Abramčikienė, direktorės pavaduotoja Edita Vaitkevičiūtė, Skaitytojų aptarnavimo skyriaus vedėja Ingrida Kasperaitienė, Skaityklų aptarnavimo skyriaus vedėja Vaida Sobeckytė, Bibliografijos ir informacijos skyriaus vedėja Aurelija Striogienė;

antroje eilėje:

vyresn. bibliotekininkė Liana Jakubovič, bibliotekininkė Vykinta Janušytė, rūbininkė Valerija Petrašiūnienė, valytoja Ana Miliunec, vyresn. bibliotekininkė Janina Kesylėnė, vyresn. bibliotekininkė Natalija Popkova, vyresn. bibliotekininkė Lilija Mosiejienė, vyriaus. bibliotekininkė Ona Juršaitė, vyresn. bibliotekininkė Elena Telyčėnienė, vyresn. bibliografė Ramunė Soloduchienė, vyresn. bibliotekininkė Genė Kesylė, vyresn. bibliotekininkė Raimonda Čėsniėnė, vyresn. bibliotekininkė Jovita Mučinytė, vyresn. bibliografė Galina Tuguši, vyresn. bibliotekininkė Jovita Spečiūnienė, budėtojas Algimantas Leleika;

trečioje eilėje:

bibliotekininkė Aušra Golšanskaitė, vyresn. bibliotekininkė Tatjana Čygienė, vyresn. bibliotekininkė Eugenija Juknevičienė, vyresn. bibliotekininkė Nijolė Gaidelienė, kompiuterinių tinklų administratorius Vaida Plauškaitė, vyresn. bibliotekininkė Vaidilutė Rimšėlienė, budėtoja Irena Vasarovienė, rūbininkė Renytė Bakanavičienė, budėtoja Aldona Čičėlienė, budėtoja Genovaitė Letkauskienė, Fondų saugojimo skyriaus vedėja Jelena Bogdanova, Literatūros tvarkymo skyriaus vedėja Gelmina Vaikšnorienė, vyresn. bibliotekininkė Lolita Agapovienė, vyriaus. bibliotekininkė Dalia Užusienytė;

ketvirtoje eilėje:

vyresn. bibliotekininkas Linas Balaišis, vyresn. bibliotekininkė Aldona Dilnikienė, vyresn. bibliotekininkė Sigutė Deramerienė, vyriaus. bibliotekininkė Vitalija Antanavičienė, vyresn. bibliotekininkė Irena Klimioto, vyresn. bibliotekininkė Aistė Pranckutė, bibliotekininkė Gabija Kochanskaitė, bibliotekininkė Ana Bartošėvič, vyresn. bibliotekininkė Vida Dumpienė, vyresn. bibliotekininkė Nijolė Stankevičiūtė, vyresn. bibliotekininkė Roza Sorkina, vyresn. bibliotekininkė Gražina Andriūnienė, vyresn. bibliotekininkė Danguolė Povilaitienė, Automatizacijos sektoriaus vedėjas Viktor Pozlevič

STUDIJŲ DIREKCIJA

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

praktikų, studentų priėmimo ir dėstytojų stažuočių organizavimo grupės vedėja Inga Liugienė, Studijų direkcijos direktorius Vytautas Plakys, Studijų direkcijos direktoriaus pavaduotoja Linutė Sakalauskaitė;

antroje eilėje:

vadybininkė Jolita Valentinavičienė, vyresn. inspektorė Kristina Udovičienė, vyresn. vadybininkė Jurgita Pintukaitė, Studentų reikalų grupės vedėja Nijolė Dilienė, Studijų programų ir savianalizės organizavimo grupės vedėja Jurgita Jazgevičienė

VAIZDO IR GARSO TECHNINIŲ PRIEMONIŲ LABORATORIJA

Iš kairės į dešinę:

inžinierius Edmundas Kapusta,
laboratorijos vedėjas Vaidotas Romualdas Kučinskas

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

operatorius Jonas Bačinskas, operatorė Elena Genė Chaliulina,
reikalų tvarkytoja Lijana Daunoraitė, direktorius doc. dr. Remigijus Kutas,
Techninės eksploatacijos ir programinės įrangos grupės vedėja Janina Zapolskienė,
Komunikacijų ir ryšių grupės vedėjas Vytautas Baravykas;

antroje eilėje:

vyresn. programuotojas Arūnas Oškutis, kompiuterių tinklo administratorius Mindaugas Štaras, VGTU tinklalapio grupės vedėja Aušra Misiūnienė, operatorė Nijolė Strumilienė,
operatorius Petras Urbanavičius, Lygiagrečiųjų skaičiavimų laboratorijos vedėjas doc. dr.
Dalius Mažeika, operatorė Jolanta Kavalevskienė, vyresn. programuotoja Laima Bajorūnaitė,
programuotojas Algirdas Maknickas, meistras Jonas Dzedulionis;

trečioje eilėje:

programuotojas Viktoras Karalius, programuotojas Robertas Radžvilas, kompiuterių tinklo
administratorius Giedrius Mackevičius, tinklo administratorius Filip Savin,
vyresn. programuotojas Lukas Subačius, paralelinio kompiuterio administratorius dr.
Vadimas Starikovičius, vyresn. mokslo darbuotojas dr. Arnas Kačeniauskas,
vyresn. programuotojas Česlav Vilkevič

Iš kairės į dešinę:

programuotojas Arūnas Oškutis, vyresn. programuotoja Lina Gorbunova,
direktorius dr. Vaidotas Trinkūnas

MOKSLO
DIREKCIJA

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

Doktorantūros ir habilitacijos skyriaus vyr. vadybininkė Aldona Bruzgelionienė, Informacijos ir marketingo grupės vedėja Žibutė Adomavičienė, direktorius doc. dr. Valentinas Skaržauskas, Intelektinės nuosavybės skyriaus vedėja Vaiva Laukaitienė, vyr. vadybininkė Rima Palionienė;

antroje eilėje:

buvęs direktoriaus pavaduotojas doc. dr. Liudvikas Rimkus, vyr. vadybininkė Lina Papinigitė, vadybininkė Giedrė Molytė, vadybininkė Inga Belevičiūtė, vadybininkė Laura Bernotaitė, Doktorantūros ir habilitacijos skyriaus vedėjas doc. dr. Šarūnas Mikaliūnas

KAPITALINĖS
STATYBOS
DIREKCIJA

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

sąmatininkė Birutė Pagalienė, direktorius doc. dr. Pranas Malinauskas;

antroje eilėje:

techninės priežiūros inžinierius Darius Kalibatas, bendrosios techninės priežiūros vadovas Svajūnas Karvelis, techninės priežiūros inžinierius Arūnas Barvidas, bendrosios techninės priežiūros vadovas Artūras Marcinkevičius

UŽSIENIO RYŠIŲ DIREKCIJA

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

tarptautinių ryšių koordinatorė Austėja Ikamaitė, SOCRATES programos grupės vedėja Lilija Gončarovienė, Tarptautinių programų grupės vedėja Valentina Omelčenko;

antroje eilėje:

vadybininkė Vilma Getautytė, direktorė Asta Radzevičienė, SOCRATES programos grupės konsultantė Dalia Bložienė, direktorės pavaduotoja Aušra Pelėdienė

TARPTAUTINIS STUDIJŲ CENTRAS

Iš kairės į dešinę:

vadybininkė Raimonda Bublienė, direktorė Birutė Tamulaitienė, vadybininkė Ina Gujienė

PERSONALO
DIREKCIJA

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

vyresn. vadybininkė Rita Golšanskienė, direktorė Regina Žemkienė,
direktorių pavaduotoja Rita Kudzienė;

antroje eilėje:

vyresn. vadybininkė Audronė Marašinskaitė, vyresn. vadybininkė Renata Pilipavičienė,
Karinės įskaitos tvarkymo grupės vyresn. vadybininkė Aldona Mensienė,
Karinės įskaitos tvarkymo grupės vedėja Marija Senkevič

RAŠTINĖ

Iš kairės į dešinę:

inspektorė Loreta Kačinskytė, vedėja Jolanta Marcinkevičienė, inspektorė Alma Kavaliauskienė

ŽINIASKLAIDOS
IR RENGINIŲ
DIREKCIJA

Iš kairės į dešinę:

technikas Gintaras Urbanavičius, VGTU laikraščio „Inžinerija“ redaktorius Julius Norkevičius, dailininkė Asta Rudminaitė, VGTU žurnalo „Gedimino universitetas“ redaktorė Asta Verbickienė, direktorius doc. dr. Algimantas Jonas Nakas, reikalų tvarkytoja Rasa Karnilaitė, direktoriaus pavaduotoja Vanda Zubelytė, VGTU muziejaus tvarkytoja Jolanta Šiugždaitė, fotografas Aleksas Jaunius

INTEGRACIJOS
IR KARJEROS
DIREKCIJA

Iš kairės į dešinę:

direktorė Arūnė Usoninė, vyresn. vadybininkė mgr. Inga Veževičienė

SEKRETORIATAS

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

administratorė Edita Juodvalkienė, reikalų tvarkytoja Jelena Grankova;

antroje eilėje:

reikalų tvarkytoja Vitalija Nakienė, vedėja Dalė Bulašienė,
reikalų tvarkytoja Milda Viteikienė

INFORMACINIŲ SISTEMŲ SKYRIUS

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

programuotoja mgr. Vilda Braukylienė, vyresn. inžinierė programuotoja mgr. Valdona Judickaitė, kanclerio padėjėjas doc. dr. Jonas Daunoravičius, inžinierė programuotoja Laimutė Valikonienė;

antroje eilėje:

programuotoja mgr. Jevgenija Čikun, inžinierė programuotoja mgr. Milda Marija Baravykaitė, programuotojas mgr. Egidijus Rauba,
vyresn. inžinierė programuotoja mgr. Edita Galinytė, vedėjas mgr. Darius Braukyla

EKONOMIKOS DIREKCIJA

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

ekonomistė Daiva Plikaitytė, buvusi direktorė Etela Karpickienė,
Pirkimų grupės vedėja Jolanta Zavackienė, pavaduotoja Rasa Balžekienė;

antroje eilėje:

vadybininkė Rūta Brėskienė, vyresn. vadybininkė Rūta Janulevičiienė,
vadybininkė Anastazija Baranauskaitė, vyresn. vadybininkė Gražina Kašinskienė,
vyresn. vadybininkė Kristina Marcinkevičiūtė

TEISĖS DIREKCIJA

Teisininkas Algis Tuminas ir direktorė Violeta Keršulienė

BUHALTERIJA

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

vyresn. kasininkė Elvyra Jundienė, vyr. buhalterė Giedrė Ružinskienė, Turto apskaitos grupės vedėja Vaclova Petkevičienė, vyr. buhalterės pavaduotoja Virgutė Papinigienė;

antroje eilėje:

grupės vedėja Audronė Garunkštienė, buhalterė Angelė Subačienė, Pajamų ir tarptautinių projektų apskaitos grupės vedėja Lidija Grigaliūnienė, buhalterė Ona Padegimienė, buhalterė Antanina Tijūnėlienė, vyresn. buhalterė Janina Skrickaja;

trečioje eilėje:

vyresn. buhalterė Rita Dragūnaitė, buhalterė Violeta Sakalienė, buhalterė Stasė Jundienė, vyr. buhalterės pavaduotoja Aldona Voicekėnaitė, buhalterė Nina Kuzinienė

DARBUOTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS SKYRIUS

Darbuotojų saugos ir sveikatos inspektorė Danutė Zarembienė,
skyriaus vedėjas Feliksas Algimantas Katinas

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

maketuotoja Vilija Aleksandravičienė, direktorė Eleonora Dagienė,
operatorė Miglė Kaltenytė, Leidybos skyriaus vedėja Nina Gilytė,
Maketavimo skyriaus vedėja Audronė Gurklienė;

antroje eilėje:

vyresn. redaktorė Rita Malikėnienė, vyresn. redaktorė angl. Almutė Teresėlė Gurskienė,
vyresn. redaktorė Stasė Kirkienė, vadybininkas Dainius Šaltenis,
vyresn. redaktorė Violeta Kočiūnaitė, vyresn. redaktorė Nijolė Žuvininkaitė,
maketuotoja Viktorija Šapkina;

trečioje eilėje:

vyresn. redaktorė Laimutė Kertenienė, maketuotoja Loreta Urbanavičienė,
vyresn. redaktorė Viktorija Tamoševičienė, vyresn. redaktorė Aušra Kovalkovienė,
Elektroninės leidybos skyriaus vedėja Jevgenija Petkuvienė

Iš kairės į dešinę:

vadybininkė Laimutė Zakaržauskienė, vedėja Eugenija Norvilienė

ŪKIO DIREKCIJA

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

Pastatų priežiūros ir eksploatavimo tarnybos administratorius Jonas Žemkus, direktorius Romanas Jagėlo, reikalų tvarkytoja Liongina Verikaitė, Transporto skyriaus vedėjas Henrikas Motiejūnas;

antroje eilėje:

Pastatų priežiūros ir eksploatavimo tarnybos viršininkas Kazys Andrijauskas, Ūkio direkcijos direktoriaus pavaduotojas Henrikas Giedrys, Transporto skyriaus dispečerė Jurga Biekšienė, Telekomunikacijų skyriaus vedėja Rimutė Meilūnienė, vedėjos pavaduotojas Darius Gerasimčikas, Elektros tinklų skyriaus vedėjas Jonas Mickūnas

TRANSPORTO SKYRIAUS DARBUOTOJAI

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

vairuotojas Romas Čygys, Transporto skyriaus vedėjas Henrikas Motiejūnas, vairuotojas Jan Runėvič;

antroje eilėje:

vairuotojas Aleksandras Vorobjovas, vairuotojas Vytautas Braškus, vairuotojas Edgaras Ragėnas

ŪKIO DIREKCI-
JOS PASTATŲ
PRIEŽIŪROS IR
EKSPLOATAVI-
MO TARNYBA

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

Saulėtekio rūmų (I ir II laboratorinio korpusų) ūkvedys Gintautas Sinkevičius,
Pastatų priežiūros ir eksploatavimo tarnybos viršininkas Kazys Andrijauskas,
Saulėtekio rūmų (Centrinio ir I auditorinio korpusų) ūkvedys Gintautas Karnila,
Mechanikos rūmų ūkvedys Ivan Samochvalov;

antroje eilėje:

Aviacijos rūmų ūkvedys Ryšald Petruševski, Transporto rūmų ūkvedys Stasys Kalesnykas,
Turto valdymo grupės vadybininkas Emilis Dovidauskas, Saulėtekio rūmų (II korpuso ir
II auditorinio korpuso) ūkvedys Gediminas Karvelis

ARCHYVAS

Iš kairės į dešinę:

archyvarė Daiva Gaižauskienė, vedėja Olga Starkovskienė

Iš kairės į dešinę:

dailininkas Rimantas Milkintas, architektas Gediminas Navickas,
dailininkė Dalia Zebenkienė, MUC direktorė dr. Eglė Navickienė,
architektė Justina Savickienė, dizaineris Vladas Butrimas

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

redaktorė Margarita Apanavičienė, direktorius prof. habil. dr. Jonas Stankūnas,
direktoriaus pavaduotoja ūkio reikalams inž. Aldona Rakovskienė

Antroje eilėje: vadybininkė Vilija Skaržinskaitė, vadybininkė Inga Lavrnavičienė,
direktoriaus pavaduotojas mokymo reikalams doc. dr. Romualdas Malinauskas,
SA atstovė AGAI Rimantė Mizaraitė

Antano Gustaičio aviacijos institutas įkurtas 1993 m. Jame yra trys katedros, skrydžių valdymo praktikos bazė. Jai priklauso 12 darbo vietų kompiuterių klasė, lėktuvų „Jak-42“ ir „An-2“ treniruoklių laboratorija, skrydžių valdymo mokymo laboratorijos. Mokymo procese naudojamos ir aviacijos įmonių mokymo bei gamybinėmis bazėmis – LAL mokymo centru, Civilinės aviacijos direkcijos Skrydžių valdymo centru. Skrydžių praktika atliekama KASP Dariaus ir Girėno atskirosios aviacijos eskadrilės aerodrome Kyviškėse, Paluknio aeroklube, Vilniaus tarptautiniame oro uoste bei KOP I aviacijos bazės kariniame oro uoste Zokniuose.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

katedros vedėjas doc. dr. Algimantas Jakučionis, reikalų tvarkytoja Elvira Ona Palaimienė, prof. habil. dr. Jonas Stankūnas;

antroje eilėje:

doc. dr. Bronius Karaliūnas, direktoriaus pavaduotojas mokymo reikalams dr. doc. Romualdas Malinauskas, asistentas Antanas Savickas, prof. habil. dr. Eugenijus Pileckas

Katedra įkurta reorganizavus Skrydžių valdymo katedrą. 1997 m. gegužės 26 d. VGTU rektoriaus įsakymu Nr. 643-PG paskyrus katedros vedėją, Aviatechnikos katedra pradėjo funkcionuoti nuo 1997 m. birželio 1 d. 2000 m. katedra pavadinta Aviacinių prietaisų katedra.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

asistentė Nijolė Ona Žegūnienė, reikalų tvarkytoja Vita Nijolė Urbonavičienė, katedros vedėjas doc. dr. Darius Ereminas, asistentė mgr. Karolina Vaitonytė;

antroje eilėje:

asistentas mgr. Nerijus Maleckas, asistentė Regina Čepaitytė, lektorius dr. Valentinas Jaruševičius, asistentas Aurimas Puskunigis, asist. Domas Balandis, prof. habil. dr. Algimantas Zakarevičius

Aviacijos technologijų katedra įkurta 1993 m. spalio mėn. Tai profilinė Aviacijos instituto katedra. Ji rengia orlaivių pilotavimo, skrydžių valdymo inžinierius (4 mokslo metai) ir diplomuotus inžinierius skrydžių vadovus bei diplomuotus inžinierius pilotus, oro vežimų vadybos magistrus. Įstojusieji į orlaivių pilotavimo ir skrydžių valdymo specialybių grupes, kuriose dėstoma anglų kalba, I kurse mokosi Tarptautiniame studijų centre. Stojantieji į orlaivių pilotavimo specialybę (amžiaus riba 18–25 metai) turi gauti medicinos pažymą, patvirtinančią, kad jų sveikata atitinka 1 klasės reikalavimus, į skrydžių valdymo specialybę – 3 klasės reikalavimus, pereiti psichologinį profesinio tinkamumo ir fizinio pajėgumo testus, kurių išvados turi būti teigiamos. Katedroje dirba 4 profesoriai, 2 docentai, 2 vyr. asistentai eina (ne pagrindines pareigas), 16 asistentų eina (ne pagrindines pareigas). 2000 m. Skrydžių valdymo katedra pavadinta Aviacijos technologijų katedra.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

doc. Juozas Zujus, reikalų tvarkytoja Elvita Marcinkevičienė,
katedros vedėjas doc. dr. Eduardas Lasauskas;

antroje eilėje:

asist. mgr. Vincas Šnirpūnas, asist. mgr. Algimantas Deikus,
lab. vedėjas bkl. Paulius Lipnickas, asist. Kęstutis Leonavičius, asist. Bronius Merkys,
asist. Saulius Janavičius

Aviacinės mechanikos katedra įsteigta 1993 m. kovo mėn. Mechanikos fakultete. Pradžioje ji buvo vadinama Aviainginerijos katedra. Nuo pirmųjų katedros mokslo metų katedros vedėju buvo paskirtas aviatorius doc. dr. Juozas Zujus. 1994 m. rektorato sprendimu katedra buvo perduota Aviacijos institutui. Nuo 1997 m. Antano Gustaičio aviacijos institute orlaivių techninės diagnostikos ir orlaivių patikimumo disciplinas dėsto žinomas Kauno technologijos universiteto profesorius, Lietuvos mokslų akademijos narys – ekspertas Antanas Žiliukas. 1999–2001 m. katedrai vadovavo prof. habil dr. Eugenijus Pileckas – 48 išradimų, dviejų monografijų ir daugiau nei šimto mokslinių straipsnių autorius. 2001 m. katedros vedėju paskirtas dr. Eduardas Lasauskas. Aviacinės mechanikos katedra yra profilinė, apima pagrindines aviacinės mechanikos sritis – orlaivius ir jų variklius. Svarbiausios dėstomosios disciplinos: orlaivių konstrukcija, aviacinių variklių teorijos ir konstrukcijos pagrindai, orlaivių patikimumas ir techninė priežiūra, jų patikimumas ir techninė diagnostika, reaktyvinių variklių reguliavimo sistemos ir kt. AGAI, neturėdamas nuosavos mokymo bazės aviacijos inžinieriams mechanikams rengti, naudoja Mechanikos fakulteto, „Lietuvos avialinijų“, Prienų AB „Sportinė aviacija“ ir kitų geranoriška parama turimomis techninėmis bazėmis bei laboratorijomis. Institute rengiami bakalaurai ir magistrai turi galimybes susipažinti su aviacijos technika, eksploatavimo, priežiūros, kontrolės priemonėmis, orlaivių ir variklių priežiūros organizavimu, darbais skrydžių saugumui ir patikimumui užtikrinti ir kt. Mūsų absolventai dirba įvairiose Lietuvos aviakompanijose, karinėse oro pajėgose, Vidaus reikalų ministerijos aviacijos padalinyje, studijuoja magistrantūroje, doktorantūroje, atlieka Jurgio Kairio orlaivių priežiūrą. Pastaruoju metu vis daugiau įsitraukia į pedagoginį darbą ir rengia jaunuosius aviacijos mechanikos specialistus.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

fakulteto tarybos pirmininkas, Šildymo ir vėdinimo katedros prof. habil. dr. Alfonsas Skrinskas; Šildymo ir vėdinimo katedros vedėjas prof. habil. dr. Vytautas Martinaitis; Miestų statybos katedros vedėja, Teritorinio planavimo instituto direktorė prof. dr. Marija Burinskienė; fakulteto studijų prodekanė, studijų komiteto pirmininkė, Šildymo ir vėdinimo katedros doc. dr. Sabina Paulauskaitė; fakulteto dekanas, Kelių katedros profesorius dr. Donatas Čygas;

antroje eilėje:

fakulteto studijų ir ūkio reikalų prodekanas, Šildymo ir vėdinimo katedros doc. dr. Kęstutis Čiuprinskas; Aplinkos apsaugos katedros vedėjas, Aplinkos apsaugos instituto direktorius prof. habil. dr. Pranas Baltrėnas; Hidraulikos katedros vedėjas prof. dr. Antanas Lukianas; fakulteto mokslo ir ryšių su užsieniu prodekanė, Aplinkos apsaugos katedros doc. dr. Rasa Vaiškūnaitė; Kelių katedros, Automobilių kelių mokslo laboratorijos vedėjas prof. dr. Alfredas Laurinavičius; Geodezijos ir kadastro katedros vedėjas doc. dr. Česlovas Aksamitauskas; fakulteto neakivaizdinių studijų prodekanas, Kelių katedros doc. dr. Antanas Aloyzas Juzėnas; Geodezijos instituto direktorius prof. habil. dr. Petras Petroškevičius

Dabartinio fakulteto pradininku laikomas Miestų statybos fakultetas, įsteigtas 1968 m. kaip Kauno politechnikos instituto Vilniaus filialo fakultetas. 1969 m. pertvarkius filialą į Vilniaus inžinerinį statybos institutą, fakultetas išlaikė savo vardą iki 1990 m. Fakultete buvo rengiami taikomosios geodezijos, miestų statybos, automobilių kelių inžinieriai.

Iš Kauno politechnikos instituto į VISI perkėlus šilumos, dujų tiekimo ir vėdinimo bei vandentvarkos specialybes, 1987 m. įsteigtas Komunalinio ūkio fakultetas. Toks fakultetas gyvavo iki 1990 m. 1990 m. sujungus Miestų statybos ir Komunalinio ūkio fakultetus, įsteigtas Inžinerinių komunikacijų fakultetas. Šitaip fakultetas buvo vadinamas iki 1992 m. Nuo 1992 m. iki 1995 m. buvo vadinamas Miestų inžinerijos fakultetu.

Nuo šios datos fakultetas vadinamas Aplinkos inžinerijos fakultetu. Šiandien tai antras pagal dydį VGTU fakultetas, kuriame rengiami 4 pakopų specialistai: bakalaurai, diplomuoti inžinieriai, magistrai ir daktarai.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

doc. dr. Bronius Jaskelevičius, doc. dr. Raselė Girgždienė, prof. habil. dr. Donatas Butkus, katedros vedėjas prof. habil. dr. Pranas Baltrėnas, doc. dr. Aušra Zigmontienė, doc. dr. Raimondas Leopoldas Idzelis, prof. habil. dr. Petras Vaitiekūnas;

antroje eilėje:

doc. dr. Davidas Ščupakas, lab. vedėjas doc. dr. Adomas Vagonis, asist. dokt. Evelina Brannvall, asist. Vida Zubkaitienė, reik. tvarkytojas Algimantas Budreika, doc. dr. Stasys Motiejūnas, dokt. Danas Budilovskis, doc. dr. Rasa Vaiškūnaitė, doc. dr. Saulius Vasarevičius, asist. dokt. Raimondas Grubliauskas, doc. dr. Vytautas Oškinis, asist. dokt. Kristina Greičiūtė, asist. dokt. Agnė Kazlauskienė, doc. dr. Zenonas Venckus;

trečioje eilėje:

doc. dr. Vaidotas Vaišis, vyr. laborantė Jolanta Graudinytė, Mantas Pranskevičius, doc. dr. Dainius Paliulis, doc. dr. Juozas Justinas Blynas, doc. dr. Egidijus Petraitis, asist. dokt. Audronė Jankaitė, asist. Gintas Stankus, asist. dokt. Mindaugas Kvasauskas, asist. dokt. Edita Baltrėnaitė, Linas Vaitkevičius, asist. dokt. Alvydas Zagorskis, doc. dr. Aloyzas Girgždys, Tomas Januševičius

Aplinkos apsaugos katedra įkurta 1993 m. rugsėjo mėn. Jos ištakos – tuometinė Statybos fakulteto Darbo ir aplinkos apsaugos katedra. Pirmuosius metus pagrindinių universitetinių studijų programa buvo vadinama „Pramonės aplinkosauga“, o nuo 1997 metų – „Aplinkos apsaugos inžinerija“. Aplinkos apsaugos inžinerijos studijų programa aprėpia įvairias aplinkos apsaugos problemas: oro valymo technologijas, atliekų tvarkymo sistemos ypatybes, aplinkos monitoringo sistemas, pramonės ir transporto aplinkosaugą ir kt., o pastaruosiu metu – ir aplinkos apsaugos vadybą. Nuo 1993 m. pradėtos rengti Aplinkos inžinerijos magistrantūros studijos. Sėkmingai užbaigus magistrantūros studijas, tolesnes studijas galima tęsti doktorantūroje arba dirbti pagal įgytą kvalifikaciją valstybinėse ir privačiose aplinkosaugos tarnybose ir pan. Pagrindinių studijų ir magistrantūros studijų studentai kasmet dalyvauja AAK iniciatyva organizuojamoje respublikinėje jaunųjų mokslininkų konferencijoje „Aplinkos apsaugos inžinerija“. Nuo 1995 m. VGTU Aplinkos apsaugos katedra pradėjo organizuoti Aplinkos ministerijos sistemoje dirbančių valstybės tarnautojų valstybinių aplinkos apsaugos inspektorių kvalifikacijos kėlimo kursus. Nuo 2002 m. kvalifikacijos kėlimo kursų organizavimą perėmė Aplinkos apsaugos institutas.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

doc. dr. Algimantas Gasilionis, dokt. Irina Jonauskienė, prof. habil. dr. Jonas Skeivalas,
doc. dr. Stasys Kazakevičius, prof. habil. dr. Petras Petroškevičius,
katedros vedėjas doc. dr. Vladislovas Česlovas Aksamitauskas, lekt. Jadvyga Stepanovienė,
prof. habil. dr. Algimantas Zakarevičius;

antroje eilėje:

dokt. Bomantas Bručas, doc. dr. Arminas Stanionis, dokt. Danutė Zmitrovičienė,
dokt. Asta Anikėnienė, inž. Evelina Zigmantienė, reikalų tvarkytoja Silvija Gečytė,
asist. Eglė Tumelienė, doc. dr. Jūratė Sužiedelytė-Visockienė, doc. dr. Raimundas Putrimas,
tech. asist. Marius Petniūnas, doc. dr. Birutė Ruzgienė, prof. habil. dr. Vytautas Giniotis,
inž. Aldas Neseckas;

trečioje eilėje:

dokt. Kęstutis Čypas, lekt. Algirdas Neseckas, dokt. Rūta Puzienė,
dokt. Romuald Obuchovski, doc. dr. Boleslovas Krikštaponis, asist. Arūnas Būga,
metodininkė Edita Aleknienė, lab. vedėjas Povilas Viskontas, inž. Algirdas Butkus,
inž. Albinas Petniūnas, technikas Dominykas Šlikas,
doc. dr. Eimuntas Kazimieras Paršeliūnas

1969 m. įkūrus Vilniaus inžinerinį statybos institutą, Geodezijos katedra perkelta į Vilnių iš Kauno ir tolesnė jos veikla susijusi su Vilniaus inžineriniu statybos institutu ir Vilniaus Gedimino technikos universitetu.

1997 m. Geodezijos katedros imta vadinti Geodezijos ir kadastro katedra. Katedrai vadovavo doc. dr. A. Ražinskas (1969–1980), doc. dr. V. Tulevičius (1980–1990), doc. dr. A. Zakarevičius (1990–1995), prof. habil. dr. J. Skeivalas (1995–1998), doc. dr. E. Paršeliūnas (1998–1999), nuo 1999 m. prof. habil. dr. A. Zakarevičius, nuo 2005 m. doc. dr. V. Č. Aksamitauskas.

Iki nepriklausomybės atkūrimo geodezijos mokslui plėtotis buvo sudarytos nepalankios sąlygos, nes buvusioje Sovietų Sąjungoje geodezija priklausė vienai iš ypač slaptų sričių.

Atkūrus nepriklausomybę, organizuotos dviejų pakopų studijos: bakalauro ir magistro. Pagal šią studijų programą jau yra parengta per 200 geodezijos bakalauro, 92 magistrų, 25 diplomuoti inžinieriai. Šiuo metu aštuoni doktorantai studijuoja doktorantūroje.

Magistratūros studijose parengti pirmieji Lietuvoje geografinių informacinių sistemų, geodezinių tinklų specializacijų magistrų.

1993 m. Geodezijos katedra pradėjo rengti nekilnojamojo turto vadybos bakalaurus (pastaruoju metu šie specialistai rengiami Statybos fakultete). Iki 2000 m. parengtas 71 nekilnojamojo turto vadybos bakalauras.

Nuo 1996 m. pradėta rengti dviejų geodezijos studijų pakraipų specialistus: geodezijos ir kartografijos bei nekilnojamojo turto kadastro. Pirmieji nekilnojamojo turto kadastro studijų pakraipos bakalaurai baigiamuosius darbus gynė 2001 metais.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

doc. dr. A. Dolgopolovienė, mgr. R. Ruminaitė, dokt. O. Survilaitė,
asist. D. Jankauskienė, katedros vedėjas prof. dr. A. Lukianas,
asist. J. Kunigėlis, doc. dr. L. Bagdžiūnaitė-Litvinaitienė;

antroje eilėje:

doc. dr. R. Pekus, doc. dr. V. Šaulys, lab. vedėjas V. Riauba,
prof. habil. dr. N. Ždankus, katedros reikalų tvarkytoja A. Barkauskaitė,
doc. habil. dr. S. Vaikasas, prof. habil. dr. A. Česnulevičius, dokt. G. Sabas,
dokt. M. Stankevičius, doc. dr. A. Kačeniauskas

Hidraulikos katedra kaip savarankiškas padalinys veikia nuo 1969 m.

Katedros vedėjais dirbo: 1969–1980 m. ir 1989–1993 m. – doc. dr. K. Baškys, 1980–1987 – doc. dr. M. Gedgaudas, 1987–1989 m. – doc. dr. K. Blažys, 1993–2000 m. – doc. dr. R. Alekna, nuo 2000 m. iki dabar – doc. dr. A. Lukianas.

Per katedros gyvavimo istoriją joje dirbo daugelis patyrusių ir žinomų šalyje mokslininkų ir hidrotechnikos specialistų: doc. dr. K. Baškys, doc. dr. J. Duoba, doc. dr. V. Marčėnas, doc. dr. R. Alekna, D. Jankauskienė, J. Kunigėlis ir kiti.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

vadybininkė bkl. Lina Banytė, laborantė Laura Žiliūtė, doc. dr. Inesa Povilaitienė, katedros vedėjas prof. dr. Alfredas Laurinavičius, doc. dr. Daiva Žilionienė, dokt. Lina Juchnevičiūtė, dokt. Kornelija Ratkevičiūtė;

antroje eilėje:

laborantas Irmantas Šiupinius, techn. asist. bkl. Alfredas Butėnas, inž. Albinas Stankevičius, dokt. inž. Faustina Tumėnienė, reikalų tvarkytoja mgr. Lina Kniukštaitė, Senato pirmininkas, Aplinkos inžinerijos fakulteto dekanas prof. dr. Donatas Čygas, asist. dr. Laura Černiauskaitė, doc. dr. Kazys Sakalauskas, doc. dr. Kazys Petkevičius, lekt. dr. Skirmantas Skrinskas;

trečioje eilėje:

doc. dr. Igoris Podagėlis, asist. mgr. Remigijus Rezgaitis, inž. bkl. Viktoras Vorobjovas, kokybės vadybininkas dokt. Audrius Vaitkus, asist. Rimantas Babickas, doc. dr. Kęstutis Skerys, Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos generalinis direktorius doc. dr. Virgaudas Puodžiukas, dokt. Rolandas Oginskis, doc. dr. Julius Christauskas, doc. dr. Antanas Aloyzas Juzėnas

Inžinieriai kelininkai Kauno politechnikos institute buvo rengiami 1951–1969 m. Nuo 1969 iki 1990 m. juos rengė Vilniaus inžineriniame institute, į kurį Kelių katedra ir buvo perkelta iš Kauno. 1967–1977 m. Kelių katedros vedėju dirbo doc. dr. (nuo 1983 m. – prof. habil. dr.) Steponas Rokas. Vėliau kelių katedros vedėjais dirbo: 1977–1987 m. – doc. dr. Kazimieras Sakalauskas, 1987–1993 m. – doc. dr. Vytautas Jasulaitis, nuo 1995 m. – prof. dr. Alfredas Laurinavičius.

Nuo 1949 iki 2005 m. parengti 1503 inžinieriai, iš jų: automobilių kelių specialybės – 1430, geležinkelių – 73. Nuo 1994 m. pagal naują studijų sistemą parengti 299 bakalaurai ir 240 magistrų. 1969 m. katedrai persikėlus iš Kauno politechnikos instituto į naują Vilniaus inžinerinį statybos institutą, jos istorija susieta su šia mokykla. Doc. dr. E. Palšaitis katedroje dirbo nuo 1950 iki 1993 m., doc. Linas Vidugiris katedroje dirbo iki 1994 m.; nuo 1962 iki 1967 m. jis buvo Kelių katedros vedėju. Didelį indėlį į kelių mokslo plėtrą įnešė prof. habil. dr. Steponas Rokas.

Nuo 1967 iki 1977 m. jis – katedros vedėjas, 1983 m. pirmasis iš pokario metų katedros darbuotojų apgynęs technikos mokslų daktaro (dabar habilituoto daktaro) disertaciją. Katedroje dirbo docentai daktarai: Vytautas Jasulaitis, Henrikas Sausenavičius, Vincas Stragys bei inžinieriai Juozas Šėrys, Stasys Pekšys, Anicetas Bagdonas ir Gerimantas Tarvydas.

1984–1989 m. disertacijas gynė prof. S. Roko mokiniai: H. Sivilevičius (Maskvoje), K. Petkevičius (Maskvoje), K. Skerys (Charkove), A. Laurinavičius (Maskvoje), I. Podagėlis (Odesoje). Jie sėkmingai dirbo Kelių katedroje ir jos laboratorijoje. Nuo 1997 m. disertacijos Vilniuje (VGTU) buvo ginamos praktiškai kasmet: 1977 m. – D. Čygas, 1998 m. – S. Skrinskas, 2000 m. – V. Puodžiukas, 2003 m. – D. Žilionienė (pirma moteris Lietuvoje kelininkė daktarė), 2004 m. – I. Povilaitienė (pirma moteris Lietuvoje geležinkelininkė daktarė), 2004 m. – L. Černiauskaitė, 2005 m. – A. Braga. Šiuo laikotarpiu katedros vedėjas buvo 1977–1987, 1993–1996 m. – doc. dr. Kazys Sakalauskas, 1987–1993 m. – doc. dr. Vytautas Jasulaitis, nuo 1995 m. iki dabar – prof. dr. Alfredas Laurinavičius.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

doc. dr. G. Paliulis, dr. A. Mačerinskienė, katedros vedėja prof. dr. M. Burinskienė,
prof. habil. dr. K. Jakovlevas-Mateckis, mgr. R. Skripkienė;

antroje eilėje:

prof. habil. dr. P. Juškevičius, dokt. K. Jauneikaitė, doc. dr. A. Rimkus,
dokt. R. Ušpalytė-Vitkūnienė, mgr. J. Venckauskaitė, doc. dr. A. Klibavičius,
reikalų tvarkytoja A. Bešėnienė;

trečioje eilėje:

lekt. D. Misiūnas, dokt. J. Zaborskas, technikas Ž. Grabauskas, technikas V. Palevičius,
doc. dr. V. Grigonis, dokt. M. Jakimavičius

Miestų statybos katedra įkurta KPI Vilniaus filiale 1965 m. Pirmasis Miestų statybos katedros vedėjas – prof. tech. m. dr. Vytautas Kriščiūnas (1908–1991). Miestų statybos katedra savo įkūrimo pradžioje buvo įvairialypė, čia buvo dėstomos bendrosios statybos, geodezijos, statybinių konstrukcijų, santechnikos ir profilinės miestų statybos disciplinos – miestų transportas, gatvės ir keliai, miestų planavimas. Pirmoji miestų statybos trylikos inžinierių laida baigė KPI Vilniaus filialą 1967 m. gruodžio mėnesį.

Ypač išsiplėtė ir suaktyvėjo Miestų statybos katedros veikla nuo 1971 m., kai nuo jos atsiskyrė Pastatų konstrukcijų katedra. Miestų statybos katedrai pradėjo vadovauti technikos mokslų daktaras profesorius Vaclovas Vytautas Šeštokas (1931–1984).

Po prof. V. Šeštoko mirties nuo 1984 iki 1990 m. Miestų statybos katedrai vadovavo arch. dr. doc. P. Juškevičius. 1990–1996 m. katedrai vadovavo doc. dr. Antanas Klibavičius. Šiuo metu katedrai jau septynerius metus kūrybingai vadovauja prof. Marija Burinskienė.

Miestų statybos katedra per daugiau nei 38 metų gyvavimo laikotarpį savo mokslinę ir pedagoginę veiklą siejo su miestų infrastruktūros plėtra bei teritorijų tvarkymu. Daugiausia dėmesio buvo skiriama miesto susisiekimo sistemoms, jų darbo analizei, įvertinimui bei teikiama pasiūlymai jas tobulinti. Pastarąjį dešimtmetį ypač išsiplėtė miestų statybos katedros mokslinės veiklos tematika, atsižvelgiant į Europos Sąjungos mokslines kryptis. Moksliniai katedros darbai vykdomi pagal miestų savivaldybių užsakymus, yra sujungti į „Miesto subalansuotos plėtros“ temą, apimančią būsto, susisiekimo sistemų, inžinerinių komunikacijų, miesto tvarkymo, aplinkos formavimo ir humanizavimo, racionalaus energetinio planavimo, sanitarinio miesto valymo, pagrįstos bei tolydžiai plėtojamos miesto infrastruktūros plėtrą.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

prof. habil. dr. Alfonsas Kazys Skrinska, katedros reikalų tvarkytoja Genrika Rynkun, doc. dr. Sabina Paulauskaitė, katedros vedėjas prof. habil. dr. Vytautas Martinaitis, lekt. Sigutė Čeplinskaitė, prof. dr. Egidijus Saulius Juodis;

antroje eilėje:

dokt. Darius Biekša, dokt. Violeta Sosnovskaja, doc. dr. Kęstutis Čiuprinskas, vadyb. Margarita Gelbūdaitė, doc. dr. Aloyzas Algimantas Šakmanas, doc. dr. Nijolė Juzefa Vegytė, doc. dr. Artur Rogoža, doc. dr. Petras Urbonas;

trečioje eilėje:

lab. Romualdas Sribikė, lekt. Kęstutis Valančius, lekt. Giedrius Šiupšinskas, lekt. Jolanta Čiuprinskienė, techn. asist. Algirdas Kindurys, techn. asist. Edvardas Miliukas, lab. vedėjas Vincas Janulis

Tokiu pavadinimu katedra veikė KPI nuo 1961 m., o jos dėstytojus perkėlus iš Kauno į Vilnių, VISI katedra įsteigta 1988 m. rugsėjo 1 d.

Katedra profilinė – rengia termoinžinerijos mokslo magistrus ir daktarus.

Katedros vedėjais Vilniuje dirbo: 1988–1990 m. – doc. dr. Marijonas Gedgaudas, 1990–1991 m. – doc. dr. Vytautas Martinaitis, 1991–1997 m. – doc. dr. Edvardas Tuomas, 1997–2002 m. – prof. habil. dr. Alfonsas Skrinska, nuo 2002 m. iki dabar – prof. habil. dr. Vytautas Martinaitis.

1998 m. katedros šilumos mainų mokomajai laboratorijai suteiktas tragiškai žuvusio akademiko Algirdo Žukausko vardas.

Nuo 1988 m. katedroje dirbo doc. D. Rachlevičienė, doc. E. Juodis, prof. A. Liaukonis, doc. S. Paulauskaitė. Nuo 1989 m. atvyko dirbti iš Kauno doc. B. Narbutis, doc. E. Tuomas. 1987 09 01 įsteigus Komunalinio ūkio fakultetą, studijų prodekane kviečiama dirbti Šildymo ir vėdinimo katedros doc. S. Paulauskaitė, kuri šias pareigas eina jau daugiau nei 15 metų.

Tragiškai žuvus akad. A. Žukauskui, jo gimimo 75-mečio proga 1998 m. papildytai ir suremontuoti šilumos mainų mokomajai laboratorijai suteiktas A. Žukausko vardas. 1999 m. pakartotinai gaunama energetikos ir termoinžinerijos mokslo krypties doktorantūros studijų teisė. Tais pačiais metais Kęstutis Čiuprinskas pirmas VGTU apgynė Energetikos ir termoinžinerijos mokslo krypties daktaro disertaciją, o netrukus pradeda dirbti Aplinkos inžinerijos fakulteto prodekanu. 2000 m. katedros doc. dr. Vytautas Martinaitis apgynė habilituoto daktaro disertaciją.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

katedros vedėjas prof. dr. Algirdas Bronislovas Matuzevičius,
reikalų tvarkytoja Vaida Larionovienė, doc. dr. Regimantas Dauknyš;

antroje eilėje:

Antroje eilėje: doc. dr. Mindaugas Rimeika, doc. dr. Aušra Mažeikienė,
lekt. Zita Paulauskienė, doc. dr. Marina Valentukevičienė, laborantė Aistė Dapkevičūtė,
lab. vedėjas Tomas Žemaitis

Katedros veiklos pradžia susijusi su Lietuvos universiteto Technikos fakultete 1922 m. įsteigtu Statybos skyriumi. Šiame skyriuje buvo įkurtas Santechnikos kabinetas, kuris 1940 m. rugpjūčio 15 d. buvo pertvarkytas į Miestų sanitarijos katedrą. Ši data laikoma Vandentvarkos katedros įsteigimo diena.

1965 m. katedra pavadinta Vandentiekio ir kanalizacijos ir iki 1989 m. pavadinimo nekeitė.

Vilniaus inžineriniame statybos institute pirmieji studentai į vandentvarkos specialybę buvo priimti 1985 metais. Specialybės dalykams dėstyti 1988-1989 m. dalis KPI Vandentiekio ir kanalizacijos katedros dėstytojų buvo perkelti į šio instituto Hidraulikos katedrą. Vandentvarkos katedra čia įsteigta 1989 m. rugsėjo 1 d.

Katedra rengia aplinkos inžinerijos vandentvarkos krypties bakalaurus, diplomuotus inžinierius ir magistrus. Be to, veikia aplinkos inžinerijos ir kraštotvarkos doktorantūra.

Katedroje dėstomi šie dalykai: vandentvarka, pastatų vandentiekis ir nuotakynas, vandens mikrobiologija, vandentiekia, nuotėkų šalinimas, vandens ruošimas, nuotėkų valymas, kt.

Katedra turi Vandentvarkos mokomąją laboratoriją, kompiuterinę klasę, kuria naudojasi doktorantai ir magistrantai.

Nuo katedros įsteigimo jos vedėjais dirbo: 1940–1945 m. – doc. Steponas Kairys, 1945–1956 m. ir 1961–1975 m. – prof. Stasys Vabalevičius, 1956–1961 m. – prof. Bronius Petrusis, 1975–1988 m. – doc. Ginutis Kutas, 1989–2002 m. – doc. Algirdas Bronislovas Matuzevičius.

Šiuo metu katedrai vadovauja prof. Algirdas Bronislovas Matuzevičius.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

studijų prodekanė doc. dr. Edita Riaubienė, dekanas prof. dr. Rimantas Buivydas,
mokslo prodekanė doc. dr. Eglė Navickienė;

antroje eilėje:

administratorė Vida Šimulionytė, vadybininkė Jolanta Kozič

VG TU Architektūros fakulteto istorija tiesiogiai siejama su Kauno Vytauto Didžiojo universitetu. 1946 m. fakultetas įkurtas kaip administracinis mokymo ir mokslo padalinys, buvusį Statybos fakultetą pertvarkius į du savarankiškus – Architektūros ir Statybos – fakultetus. Pirmuoju dekanu 1946–1949 m. buvo doc. S. Stulginskis, nuo 1949 m. – doc. S. Ščesnulevičius.

1951 m. Kauno universiteto technikos fakultetų pagrindu suformuotas Kauno politechnikos institutas (KPI), vėl sujungus Architektūros ir Statybos fakultetus. Po 20 metų, t. y. 1971 m. Architektūros fakultetas „atgijo“ Vilniaus inžineriniame statybos institute, iš Kauno perkėlus Architektūros, Gyvenviečių palnavimo ir Grafinių darbų katedras. Priėmimas į architektūros specialybės pirmąjį kursą pradėtas dar 1970 m. rudenį Vilniuje, dar nepersikėlus visoms profilinėms katedroms. Atkurto Architektūros fakulteto dekanu 1971–1972 m. tapo prof. Jurgis Vanagas. 1972–1987 m. fakultetui vadovavo prof. Antanas Spelskis, kuris pokario metais dirbo Architektūros katedroje Kaune, o vėliau – Vilniaus dailės institute (1970 m. jis grįžo į VISI Architektūros katedrą). Nuo 1987 m. dekanu pareigas ėjo prof. Konstantinas Jakovlevas-Mateckis. 1991–1999 m. Architektūros fakulteto dekanu buvo prof. Vytautas Dičius, 1999–2003 m. – doc. dr. Eugenijus Staniūnas, o nuo 2003 m. Architektūros fakultetui vadovauja prof. dr. Rimantas Buivydas.

Šiandien VG TU Architektūros fakultete studijuoja daugiau nei 500 studentų. Fakulteto pedagoginį personalą sudaro 57 dėstytojai, iš jų 12 profesorių ir 15 docentų. Kiekvienais metais Architektūros fakultetas išleidžia apie 70 architektūros bakalauro ir apie 50 architektūros magistrų. Architektūros specialistai rengiami pagal dvipakopę studijų sistemą: po ketverių pagrindinių studijų metų įgyjamas bakalauro kvalifikacinis laipsnis, o dar po dvejų metų magistrantūros studijų – architektūros magistro laipsnis. Galimos ir trečiosios pakopos studijos – doktorantūra – humanitarinių mokslų daktaro laipsniui įgyti.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

doc. dr. Eglė Navickienė, doc. dr. Lada Markejevaitė, prof. Justinas Šeibokas,
prof. dr. Nijolė Elena Bučiūtė, reikalų tvarkytoja Danuta Stankovskaja;

antroje eilėje:

vadybininkas Jonas Kairelis, doc. dr. Kęstutis Lupeikis, doc. Gintautas Blažiūnas,
katedros vedėjas prof. Leonidas Pranas Ziberkas, doc. Saulius Mikštas,
doc. Audrius Ambrasas, doc. Alvydas Žickis;

trečioje eilėje:

asist. Virginijus Gerdvilis, doc. Linas Naujokaitis, prof. Gintaras Čaikauskas,
vadyb. mgr. Arnoldas Gabrėnas, doc. Sigitas Kuncevičius, lekt. Saulius Pamerneckis,
doc. Rolandas Palekas

Architektūros katedra Kaune veikė jau nuo 1922 m., kai 1971 m. Vilniaus inžineriniame statybos institute buvo įsteigtas Architektūros fakultetas. Architektūros katedrą sudarė dauguma dėstytojų, persikėlusių iš KPI.

1971 m. Vilniaus inžinerinio statybos instituto Architektūros katedroje dirbo 10 etatinių dėstytojų, iš kurių 6 atsikėlė kartu su katedra iš Kauno, tai – A. Lukošaitis, S. Abramauskas, A. Keturka, A. Vaidada, V. Kasputis ir L. Ziberkas, taip pat iki tol epizodiškai katedroje dirbęs architektas V. Dičius ir tų metų absolventas A. Uljanovas bei du vilniečiai – A. Spelskis ir V. Vaitkus.

1973–1975 m. katedroje pradeda dirbti V. Baranauskas, A. Dineika, Z. Liandzbergis, E. Staniūnas, V. Kundrotas, 1978 m. grįžta J. Baršauskas.

1985 m. į katedrą pakviečiama E. N. Bučiūtė, 1986 m. – J. Šeibokas, K. Jakovlevas-Mateckis, Č. Mazūras, A. Uljanovas (grįžo po 12 metų pertraukos), 1988 m. – G. Čaikauskas ir G. Gasperaitis, 1989 m. – R. Buivydas, 1990 m. – S. Kuncevičius ir R. Palekas, 1991 m. – J. Jurevičienė.

1993–1994 m. keičiamos studijų programos ir dvejus metus (1994 ir 1995 m.) išleidžiami architektūros bakalai (4 metų studijos) ir tradiciniai (5 metų studijos) diplomuoti architektai. 1995 m. 19 absolventų gauna paskutinius diplomuoto architekto diplomus. Tais pačiais metais priimami į pirmą kursą pirmieji magistrantai, 11 iš kurių 1996 m. apgina magistro tezes ir gauna architektūros magistro diplomus.

2002 m. vykdant Architektūros fakulteto restruktūrizaciją ir įkūrus Architektūros pagrindų ir teorijos katedrą, į ją iš Architektūros katedros buvo perkelti: prof. dr. R. Buivydas (naujos katedros vedėjas), doc. J. Jurevičienė, asist. D. Vrubliauskas, jaun. moksl. dr. V. Petrušonis, dokt. E. Riaubienė.

1999 m. į katedrą pakviečiamas architektas L. Naujokaitis; 2003 m., išėjus prof. E. N. Bučiūtei, metus laiko katedroje dirbo architektai A. Asauskas ir A. Lagunovičius; 2004 m. išėjus ilgamečiam katedros vedėjui prof. R. A. Dineikai, į katedrą pakviečiamas architektas A. Ambrasas, o 2005 m. išėjus prof. J. Šeibokui – arch. S. Pamerneckis ir dokt. V. Gerdvilis.

2003–2004 m. katedros darbuotojai architektai K. Lupeikis, E. Navickienė ir L. Markejevaitė apgynė menotyros daktaro disertacijas.

1971–2005 m. Architektūros katedra išleido 706 diplomuotus architektus. 322 architektūros bakalaurus ir 162 architektūros magistrus. Tarp jų nuo 1998 m. architektūros bakalauro diplomus gavo 6, o magistro – 9 užsienio šalių piliečiai.

Katedros vedėjais dirbo: A. Luošaitis (1948–1974), A. Spelskis, A. Dineika, L. Ziberkas.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

AF dekanas, katedros vedėjas prof. dr. Rimantas Buivydas, katedros reikalų tvarkytoja Dalia Gaižauskienė, doc. dr. Jūratė Jurevičienė, AF Studijų prodekanė, doc. dr. Edita Riaubienė, prof. habil. dr. Konstantinas Jakovlevas-Mateckis;

antroje eilėje:

Antroje eilėje: Evaldas Purlys (Paminklų restauravimo projektavimo instituto vadovaujantysis architektas), doc. dr. Vytautas Petrušonis, doc. dr. Almantas Liudas Samalavičius, doc. dr. Tomas Gruskis, doc. Dalius Vrubliauskas;

trečioje eilėje:

vadybininkas Leonas Pivoriūnas, dokt. Albertas Lagunavičius, dokt. Martynas Valevičius, dokt. Albinas Mocevičius

Architektūros pagrindų ir teorijos katedra buvo įkurta 2002 m. rugsėjo mėnesį. Jos įkūrėjas ir pirmasis vedėjas – prof. dr. Rimantas Buivydas.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

katedros vedėjas prof. habil. dr. Vytautas Jonas Stauskis, reikalų tvarkytoja Audronė Jašinskienė, mokymo meistras Povilas Alekna;

antroje eilėje:

Antroje eilėje: doc. dr. Gintaris Cinelis, dr. Arūnas Čekanavičius, dr. Marius Mickaitis

Katedros veiklos pradžia Vilniuje – 1960 m., kai KPI Vilniaus vakariniame fakultete buvo įkurta Statybos katedra. 1965 m. jau KPI Vilniaus filiale katedra skilo į dvi: Statybos ir Miestų statybos katedras. Joje dirbo dėstytojai, kurie, įsteigus Vilniaus inžinerinį statybos institutą, sudarė Architektūros fakulteto Pastatų konstrukcijų katedros branduolį. Dalis dėstytojų persikėlė iš KPI.

Katedros vedėju nuo 1960 iki 1976 metų dirbo docentas (vėliau profesorius) daktaras Vytautas Kriščiūnas. 1976–1986 m. vedėjavo doc. dr. Algimantas Nakas, 1986–1996 doc. dr. Česlovas Ignatavičius, 1996–2000 prof. habil. dr. Josifas Parasonis, nuo 1996 m. – prof. habil. dr. Vytautas Stauskis. 2002 m. prof. habil. dr. Vytautui Stauskiui suteikta Nacionalinė mokslo premija.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

prof. Algimantas Nasvytis, reikalų tvarkytoja Sofija Stupak,
katedros vedėjas doc. Algis Vyšniūnas, doc. Irena Marija Daujotaitė,
prof. habil. dr. Jurgis Vanagas;

antroje eilėje:

doc. dr. Dalia Dijokienė, dokt. Giedrė Ingrida Laukaitytė-Malžinskienė,
doc. dr. Eugenijus Kęstutis Staniūnas, prof. dr. Zigmas Jonas Daunora,
doc. dr. Inesa Alistratovaitė, lekt. Česlovas Šliažas;

trečioje eilėje:

Vadybininkas Genadijus Popkovas, lekt. Saulius Motieka, doc. dr. Gintaras Stauskis,
asist. Mykolas Kurtinaitis, dokt. Eglė Truskauskienė, doc. dr. Sigitas Dereškevičius

1971 m. Vilniaus inžineriniame statybos institute įkūrus Architektūros fakultetą, įsteigta Gyvenviečių planavimo ir tvarkymo katedra. Jos dėstytojai buvo perkelti iš Kauno politechnikos institute veikusios to paties pavadinimo katedros. Katedros vedėju dar nuo 1949 metų buvo prof. Kazimieras Šešelgis, šias pareigas Vilniuje ėjęs iki 1980 metų. 1980–1993 m. katedros vedėju dirbo prof. Jurgis Vanagas.

Nuo 1993 m. katedra vadinama Urbanistikos katedra. 1993–2002 m. katedros vedėju dirbo Zigmas Jonas Daunora. Nuo 2002 m. katedrai vadovauja doc. Algis Vyšniūnas.

2004 m. prie Urbanistikos katedros įkurta Urbanistinės analizės mokslo laboratorija.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

vadybininkė Svetlana Ragoza, katedros vedėjas prof. Jonas Anuškevičius,
reikalų tvarkytoja Uljana Popkova;

antroje eilėje:

doc. dr. Audrius Novickas, doc. Valdas Bubelevičius, asist. Lilija Puipienė,
asist. Darius Linartas, doc. Vidmantas Gylikis

1970 m. perkeltą iš Kauno politechnikos instituto į Vilnių Statybos fakultetą ir steigiant Architektūros fakultetą VISI, čia buvo perkelta Grafinių darbų katedra, pavadinta Dailės katedra.

1997 m. katedros pavadinimas buvo pakeistas į Architektūrinės grafikos.

Buvę ir esami katedros vadovai: 1970–1988 – Alfonsas Janulis; 1988–1995 Linas Julijonas Jankus; 1995–1997 – Regina Gaušienė; nuo 1997 m. – Jonas Anuškevičius.

Katedroje yra dirbę iškilūs dailininkai: monumentalistas Stasys Ušinskas, tapytojas Jonas Čeponis; taip pat skulptorius Alfonsas Janulis, taikomosios grafikos specialistas Vytautas Bačėnas, inžinierius architektas Henrikas Bogdanas, grafikė Danutė Narvydaitė, tekstilininkė Donata Žemaitienė, skulptorius Gediminas Žuklys, menotyrininkė Rita Mikučionytė.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

mokslo prodekanas doc. dr. Vytautas Urbanavičius,
dekanė prof. habil. dr. Roma Rinkevičienė,
magistrantūros prodekanas doc. dr. Kazimieras Vytautas Maceika;

antroje eilėje:

vadybininkė Jūratė Savarauskaitė, pagrindinių studijų prodekanas
doc. dr. Ričardas Visvaldas Pocius, administratorė Daiva Rimkienė

1961 m. įkurtame Kauno politechnikos instituto Vilniaus filiale išleistos dvi elektros energijos tiekimo specialybės inžinierių laidos. 1962 m. liepos 1 d. atsirado Prietaisų gamybos fakultetas su pirmuoju dekanu S. Marazu ir prodekanu L. Janulioniu. 1964 m. fakultete veikė keturios katedros.

Fakultete yra Automatikos, Elektrotechnikos, Elektroninių sistemų ir Kompiuterių inžinerijos katedros. Jose dirba 50 dėstytojų: 10 profesorių, habil. daktarų; 28 docentai, daktarai; 12 doktorantų.

1961 m. įkurtame Kauno politechnikos instituto Vilniaus filiale išleistos dvi elektros energijos tiekimo specialybės inžinierių laidos. 1962 m. liepos 1 d. atsirado Prietaisų gamybos fakultetas su pirmuoju dekanu S. Marazu ir prodekanu L. Janulioniu. 1964 m. fakultete veikė keturios katedros: Bendrosios fizikos, Elektrotechnikos, Matematikos ir Radijo aparatūros technologijos. Tuo metu fakultetas dieniniame skyriuje rengė garso technikos, radijo aparatūros konstravimo ir gamybos inžinierius, o vakariniame – elektros pavarų ir pramonės įrenginių automatizavimo specialistus, radijo aparatūros konstruktorius ir technologus. 1966 m. nuo Elektrotechnikos katedros atsiskyrusi Skaičiavimo technikos ir matematikos katedra rengė matematinių skaičiavimo mašinų ir programavimo inžinierius. Nuo 1967 m. lapkričio 1 d. fakulteto dekanu tapo Č. Teišerskas. 1966–1969 m. laikotarpiu veikė Radioelektronikos katedra, vadovaujama doc. J. Stanaičio.

Dideli pokyčiai įvyko 1969 m. Įkurtame Vilniaus inžineriniame statybos institute fakultetas pavadinamas Automatizacijos fakultetu. Jame buvo trys katedros: Elektrotechnikos, Elektros pavarų ir Radijo aparatūros technologijos. Fakultete liko tik vakarinis skyrius. Dieninio skyriaus studentai ir dalis dėstytojų išvyko į Kauną ir ten įkūrė KPI Radijo aparatūros konstravimo katedrą. Todėl vienu metu fakultetas buvo vadinamas Vakariiniu. 1978 m. kovo 6 d. fakulteto dekanu tapo doc. Z. Vainoris, tačiau greitai jis buvo pakviestas dirbti į Aukštojo mokslo ministeriją. Jo pareigas perėmė ir iki 1991 m. fakultetui vadovavo doc. A. Seilius. Vyriausybės nutarimu 1987 m. fakultete vėl atidarytas dieninis skyrius ir jis tapo KPI Vilniaus fakultetu. Jame buvo dvi profilinės ir viena bendroji katedra. Autonomiškai organizuotos radijo aparatūros konstravimo ir gamybos bei elektros įrenginių ir automatizavimo specialybių inžinierių studijos dieniniame ir vakariniame skyriuose.

1991 m. fakultetas sugrįžo į Vilniaus technikos universitetą ir tapo Elektronikos fakultetu. Jo dekanu išrinktas doc. K. Maceika. Šiuo laikotarpiu susiformavo dviejų specialybių: automatikos ir radioelektronikos trijų pakopų – bakalauro, magistrantūros ir doktorantūros – studijos su galimybe pasirinkti įvairias specializacijas.

Kiekvienais metais į fakultetą įstoja apie 160 studentų. Per 37 metus fakultetas yra išleidęs 3000 radioelektronikos ir automatikos inžinierių, 521 bakalauro, 107 magistrus.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

laborantas Robertas Janickas, katedros reikalų tvarkytoja inž. Zita Kunickaitė,
EF dekanė prof. habil. dr. Roma Rinkevičienė,
katedros vedėjas prof. habil. dr. Algimantas Juozas Poška,
doc. dr. Zita Savickienė, meistras dokt. Saulius Lisauskas;

antroje eilėje:

techn. asist. dokt. Dinas Šulskis, prof. habil. dr. Algirdas Dambrauskas,
doc. dr. Lionginas Radzevičius, prof. habil. dr. Algirdas Smilgevičius,
doc. dr. Bronius Karaliūnas, meistras inž. Justinas Stonys,
doc. dr. Edvardas Matkevičius, laborantas Jonas Kriaučiūnas;

trečioje eilėje:

doc. dr. Dainius Udris, dokt. Vytautas Rinkevičius, lektorius dr. Kęstutis Jasiūnas,
doc. dr. Žydrūnas Čėponis, doc. dr. Audrius Ilgevičius, lab. vedėjas asist. Alvydas Šlepikas,
asist. dr. Jonas Zubaitis

Katedra įkurta 1967 m., nuo 1991 m. – VGTU Automatikos katedra.
1988 m. įsteigtas dieninis šios specialybės skyrius ir studentai priimti į I kursą.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

doc. dr. A. Ušinskas, katedros vedėjas prof. habil. dr. R. Martavičius,
reikalų tvarkytoja R. Raguckienė, doc. dr. A. Seilius, prof. habil. dr. S. Štaras;

antroje eilėje:

asist. mgr. A. Malinauskas, dokt. T. Burokas, dokt. E. Žitkevičius, doc. dr. V. Urbanavičius,
doc. dr. R. Pupeikis, doc. dr. D. Navakauskas, doc. dr. V. Mališauskas,
laboratorijų vedėjas K. Žičius, dr. D. Seliuta, techn. asist. A. Giržadas;

trečioje eilėje:

meistras K. Aukštikalnis, doc. dr. A. Jurjevas, doc. dr. A. M. Montvilas,
doc. dr. A. Geižutis, dokt. D. Grigaitis, mgr. D. Matuzevičius,
dakt. A. Serackis, dokt. K. Bartnykas.

1964 m. buvo įkurta Radijo technologijos katedra. 1966 m. ši katedra suskilo į dvi – Radijo technologijos ir Radioelektronikos. 1991 m. atkurta Radioelektronikos katedra. 2000 m. Radioelektronikos katedros vedėju išrinktas prof. R. Martavičius.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

prof. habil. dr. Zigmantas Jankauskas, reikalų tvarkytoja Birutė Basokienė,
katedros vedėjas prof. dr. Vygaudas Kvedaras, doc. dr. Valentinas Zaveckas;

antroje eilėje:

dokt. Saulius Bartkevičius, doc. dr. Jurij Novickij, doc. dr. Laimis Laurinavičius,
meistras Ričardas Masiulionis, lab. vedėjas asist. Saulius Barauskas

Elektrotechnikos katedra įsteigta 1960 m. Kauno politechnikos instituto Vilniaus vakarinį skyriuje. Katedra dėsto elektros grandinių teoriją, elektrotechniką, elektrotechniką ir elektros tinklus, technologinių procesų automatizavimą, automatikos elementus, gamybinę ir priešgaisrinę automatiką, mikroprocesorinę techniką.

Katedros vedėjais dirbo: 1956–1967 m. – doc. dr. S. Marazas, 1967–1975 m. – doc. dr. V. Česonis, 1975–1976 m. – doc. dr. G. Valiukėnas, 1976–1985 m. – doc. dr. Z. Jankauskas, 1985–1990 m. – doc. dr. G. Valiukėnas, nuo 1990 m. – prof. habil. dr. Z. Jankauskas.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

prof. habil. dr. Albinas Jonas Marcinkevičius, reikalų tvarkytoja Jolanta Saudargaitė, katedros vedėjas prof. habil. dr. Julius Skudutis doc. dr. Julius Skardžius;

antroje eilėje:

doc. dr. Darius Povilauskas, doc. dr. Algirdas Gražulevičius, doc. dr. Kazimieras Maceika, doc. dr. Algirdas Baškys, dokt. Vaidas Jasonis, prof. habil. dr. Romualdas Navickas;

trečioje eilėje:

dokt. Nerijus Paulauskas, vedėjas Arvydas Stankevičius doc. dr. Vladislavas Daškevičius, doc. dr. Gediminas Gražulevičius

1964 m. buvo įkurta Radijo aparatūros technologijos katedra. 1966 m. nuo Radijo aparatūros technologijos katedros atskilo doc. J. Stanaičio vadovaujama Radioelektronikos katedra. 1969 m. KPI Vilniaus filialas buvo reorganizuotas į VISI. Dieninio skyriaus studentų grupės ir dalis katedrų dėstytojų buvo perkelti į KPI. VISI liko viena – Radijo aparatūros technologijos katedra. 1991 m. Radijo aparatūros technologijos katedra padalyta į dvi – Radioelektronikos ir Radijo aparatūros katedras. 2000 m. Radijo aparatūros katedros vedėju išrinktas prof. J. Skudutis. 2004 m. Radijo aparatūros katedra pavadinta Kompiuterių inžinerijos katedra.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

vadybininkė Loreta Valaitytė, dekanas doc. dr. Algirdas Čiučelis,
administratorė Daiva Triukaitė;

antroje eilėje:

prodekanė doc. dr. Elena Zalieckienė, prodekanė prof. dr. Jadvyga Kerienė,
prodekanas doc. dr. Algirdas Sokas

Fundamentinių mokslų fakultetas (FMF) įkurtas 1993 m., prijungus prie jo bendrųjų mokslų katedras: Fizikos, Matematikos, Inžinerinės grafikos, Teorinės mechanikos, Inžinerinės informatikos ir Medžiagų atsparumo. Tais pačiais metais į fakulteto inžinerinės informatikos specialybę buvo priimta 64 bakalaurai ir 34 magistrantai, kitais metais į bioinžinerijos specialybę – 25 bakalaurai. Mokymui organizuoti buvo pasitelkti žymiausi respublikos specialistai, pasirašyta bendradarbiavimo ir darbo sutartis su Matematikos ir informatikos, Biotechnologijos institutais bei UAB „Biofa“. Šių institutų direktoriai – prof. V. Statulevičius (vėliau prof. M. Sapagovas), prof. V. Bumelis geranoriškai padėjo formuoti dėstytojų kolektyvus. Prof. V. Bumelis daug parėmė ir materialiai, perduodamas fakultetui chromatografijos, mikrobiologijos ir biochemijos laboratorijas su visa įranga. Jų vertė siekia daugiau nei 200 000 Lt. Kartu su Biotechnologijos institutu ir Italijos paramos fondu įrengta šiuolaikinė genų inžinerijos mokomoji laboratorija.

1994 m. į bioinžinerijos specialybę buvo priimti pirmieji studentai. Šiuo metu įkurta profilinė Chemijos ir bioinžinerijos katedra. VGTU lėšomis ir padedant „Biofai“ bei Biotechnologijos institutui buvo įsigyta laboratorijų įranga. Rengiant šios specialybės studentus dalyvauja žymiausi specialistai – tai profesoriai V. Bumelis, V. Laurinavičius, habilituoti daktarai A. Pauliukonis, K. Sasnauskas, S. Klimašauskas, doc. R. Marcišauskas ir kiti. Sukaupta laboratorinė įranga ir dėstytojų kolektyvas visiškai pajėgus rengti šios srities specialistus, ką akivaizdžiai įrodė ir pirmoji bioinžinierių laida. Visų absolventų rengimas yra tinkamo lygio, todėl dauguma jų įstojo į magistrantūrą.

Fakultetas palaiko mokslinius ryšius su Veimaro statybos ir architektūros universitetu, Štutgarto universiteto Kompiuterių taikymo ir statybinės mechanikos institutu, Milano, Birmingemo, Tussono, Briuselio, Varšuvos ir kitomis aukštosiomis mokyklomis. Užsienyje kasmet apsilanko apie 30 mūsų dėstytojų bei studentų pagal įvairias programas. Aktyviai bendradarbiaujame su respublikos vidurinėmis ir aukštosiomis mokyklomis.

TELE-
KOMUNIKACIJŲ
INŽINERIJOS
KATEDRA

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

prof. habil. dr. Algimantas Kajackas, reikalų tvarkytoja Violeta Butkevičienė,
doc. dr. Ričardas Pocius;

antroje eilėje:

doc. dr. Šarūnas Paulikas, dokt. Lukas Pavilanskas, techn. asist. Gediminas Montvilas,
lab. vedėjas, dokt. Darius Guršnys, dokt. Aurimas Anūkaitis

2002 m. įkurta Telekomunikacijų inžinerijos katedra. 2002 m. katedros vedėju paskirtas
prof. habil. dr. A. Kajackas.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

prof. habil. dr. J. Kulys, lektorė B. Tamulaitienė, prof. habil. dr. A. Kazragis,
doc. dr. A. Juška;

antroje eilėje:

lab. vedėja R. Gražėnienė, vyresn. m. d. J. Sereikaitė, prof. J. Kerienė,
vyresn. laborantė V. Voišnienė, reikalų tvarkytoja D. Kiršienė, doc. dr. E. Zalieckienė;

trečioje eilėje:

lab. vedėjas Ž. Dapkūnas, jaun. moksl. darb. M. Morkūnas,
vyresn. laborantė K. Jakeliūnienė, doc. dr. J. Jankauskas

1963 m. Kauno politechnikos instituto Vilniaus filiale buvo įsteigta Chemijos katedra, kurios vedėju buvo paskirtas doc. Ipolitas Nickus. 1969 m. KPI Vilniaus filialas tampa savarankišku Vilniaus inžineriniu statybos institutu, o Chemijos katedra – viena iš jo sudėtinių dalių. Nuo 1974 m. katedros vedėju tapo žymus Lietuvos mokslų akademijos Chemijos ir cheminės technologijos instituto mokslininkas, analizinės chemijos specialistas prof. Povilas Norkus. Katedros moksliniai tyrimai bei darbai orientuojami cheminės analizės kryptimi, kuriami brangiųjų metalų kiekybinio nustatymo metodai. 1991 m. Chemijos katedra įtraukta į Statybinių medžiagų katedros sudėtį. Katedros vedėju paskiriamas doc. Albinas Gailius, o nuo 1995 m. vedėjo pareigas eina prof. Algimantas Kazragis. Šiuo laikotarpiu katedroje atliekami naujų šilumos izoliuojamųjų statybinių medžiagų kūrimo bei tyrimo darbai. 1996-02-15 Statybinių medžiagų katedra suskyla ir įkuriama dabartinė profilinė Chemijos ir bioinžinerijos katedra, rengianti bioinžinerijos specialistus. Katedros vedėjo pareigas eina prof. Algimantas Kazragis. 2001-05-01 katedros vedėju paskiriamas Lietuvos mokslų akademijos tikrasis narys, prof. habil. dr. Juozas Kulys. Katedroje plėtojami moksliniai darbai prioritetinėse biotechnologijos, bioinformatikos, biologinio modeliavimo srityse. 2001 m. katedroje įkuriama Bioinformatikos mokslo laboratorija, kuriai vadovauja laboratorijos vedėjas LMA narys korespondentas, prof. habil. d. Vladas Algirdas Bumelis. Šiuo metu katedroje dirba 7 profesoriai habilituoti daktarai, 23 docentai daktarai.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

doc. dr. Antanas Urbelis, doc. dr. Nijolė Astrauskienė,
doc. dr. Gražina Grigaliūnaitė-Vonsevičienė, doc. dr. Raselė Girgždienė,
katedros vedėjas prof. habil. dr. Antanas Česnys;

antroje eilėje:

prof. habil. dr. Evaldas Garška, reikalų tvarkytoja inž. Jelena Petrušenko,
dokt. Sonata Tolvaišienė, mokslo lab. vedėjas habil. dr. Eugenijus Šatkovskis,
lekt. Regina Banienė, prof. habil. dr. Dmitrijus Styro, doc. dr. Aleksėjus Bogdanovičius;

trečioje eilėje:

doc. dr. Valdas Špakauskas, inž. Valentina Syrusienė, dokt. Jolanta Stupakova,
doc. dr. Stanislovas Aloyzas Karpinskas, dokt. Vaida Valuntaitė,
doc. dr. Bronislovas Martinėnas, doc. dr. Aloyzas Girgždys;

ketvirtoje eilėje:

jaun. moksl. darb. Viktor Zagatskij, dokt. Dainius Jasaitis, dokt. Asta Daunaravičienė,
mok. Lab. vedėjas Leonidas Kuliominas, doc. dr. Rimgaudas Adolfas Bendorius,
dokt. Milda Pečiulienė, vyriaus. moksl. darb. dr. Paulius Miškinis

Fizikos katedros, kaip savarankiško aukštosios technikos mokyklos padalinio, užuomazgą sudarė Kauno politechnikos instituto Vilniaus filialo Elektronikos katedros Fizikos metodinės komisijos (sudarytos 1964 m.) darbuotojai. Jos vadove buvo vyr. dėstytoja Hilda Gutmanienė.

Pirmuoju Fizikos katedros vedėju nuo 1965 iki 1975 m. buvo Vilniaus universiteto absolventas doc. dr. Edmundas Mauza. Vėliau katedrai vadovavo doc. dr. Antanas Urbelis (nuo 1975 iki 1985 metų) ir prof. hab. dr. Juozas Jakimavičius (nuo 1985 iki 1995 metų). Nuo 1995 m. katedrai vadovauja prof. hab. dr. Antanas Česnys.

Nuo 1970 m. iki 1989 m. katedra buvo VISI Miestų statybos fakulteto, nuo 1990 m. – Bendrųjų mokslų centro, o nuo 1993 m. balandžio – VGTU Fundamentinių mokslų fakulteto padalinys. 1970 m. prie katedros įkurta Branduolinės hidrofizikos mokslo laboratorija. Laboratorijai vadovauja doc. dr. A. Girgždys.

2002 m. prie katedros įkurta Fizikinės medžiagotyros mokslo laboratorija. Laboratorijai vadovauja habil. dr. Eugenijus Šatkovskis.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

asist. mgr. Vaidas Guogis, doc. dr. Girūta Kazakevičiūtė-Januškevičienė, lekt. Birutė Juodagalvienė, katedros vedėjas prof. habil. dr. Romualdas Baušys, doc. dr. Daiva Makutėnienė, lekt. dr. Rytė Žiūrienė;

antroje eilėje:

doc. dr. Vytautas Slivinskas, doc. dr. Antanas Leonas Lipeika, doc. dr. Linas Gabrielaitis, reikalų tvarkytoja Kristina Braškuvienė, doc. dr. Petras Audzijonis, lekt. Pranas Motiejūnas, meistras Artūras Kriukovas

Katedra įkurta 2001 m. Nuo pat įkūrimo katedrai vadovauja prof. habil. dr. R. Baušys.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

prof. dr. Olegas Vasilecas, lekt. Nijolė Čeikienė, reikalų tvarkytoja Karina Čiurlienė, katedros vedėjas prof. habil. dr. Petras Gailutis Adomėnas, doc. dr. Nijolė Batarlienė, prof. habil. dr. Antanas Čenys;

antroje eilėje:

doc. Ana Usovaitė, lekt. Birutė Pluskuvienė, asist. Rasa Juodagalvytė, asist. Diana Būgaitė, doc. dr. Algimantas Čepulkauskas, lekt. Emilija Garbonienė, doc. dr. Algis Saulis, doc. dr. Audronė Lupeikienė, doc. dr. Juozas Vyšniauskas, dokt. Ieva Sliesoraitytė, asist. Jolanta Aleknaite;

trečioje eilėje:

asist. Andrej Tunevič, doc. dr. Remigijus Kutas, asist. Artūras Šriupša, doktorantas Sergejus Sosunovas, lekt. Jelena Mamčenko, doc. dr. Juozas Laučius, doc. dr. Algirdas Laukaitis, lekt. Rolandas Griškevičius, doc. dr. Arūnas Ribikauskas

Informacinių sistemų katedros pirmtakė buvo Inžinerinės informatikos katedra, įkurta 1987 m. Jos istorija dar labai trumpa, tačiau prisiminti ją įdomu. Bendrojo pobūdžio informatikos kursas buvo vadinamas įvairiai – skaičiavimo technika, skaičiavimo mašinos ir programavimas, informacinės technologijos. Didžiausias šio kurso entuziastas ir propaguotojas buvo prof. D. Maciulevičius. Jo vadovaujamoje Taikomosios matematikos ir mechanikos katedroje buvo suburti šios disciplinos dėstytojai.

1990 m. reorganizavus Taikomosios matematikos ir mechanikos katedrą buvo įsteigta Informatikos katedra. Ji įėjo į Mechaninės technologijos fakulteto sudėtį. Pirmuoju katedros vedėju buvo išrinktas doc. A. Saulis. Į naują katedrą perėjo dėstytojai, mokę studentus informatikos pagrindų. Daugumos šių dėstytojų mokslinio darbo kryptis tuo metu nebuvo suformuluota, ją kiekvienas galėjo suprasti savaip. Keletas dėstytojų ir katedros vedėjas svarstė apie informatikos kryptį ir informatikos specialybės įvedimą universitete. Tam tikslui norėta pakviesti gerų specialistų, pirmiausia iš MA matematikos ir informatikos instituto.

1993 m. įkurtas Fundamentinių mokslų fakultetas, o jame „atsidūrusi“ katedra pavadinta Inžinerinės informatikos. Pradėti rengti bakalaurai, sudarytos kelios įvairių specializacijų magistrantų grupės. Nuo 1993 m. Inžinerinės informatikos katedra pradėjo rengti inžinerinės informatikos studentus. Nuo 1998 m. katedrai vadovauja profesorius, habilituotas daktaras Petras Gailutis Adomėnas. Inžinerinės informatikos disciplinos dėstomos visų universiteto specialybių studentams pirmame ir antrame kursuose. Studentai sužino apie kompiuterių paskirtį, tipus, struktūrą, techninę ir informacinę įrangą. Susipažįsta su duomenų struktūromis, algoritmavimu ir algoritminėmis kalbomis.

1999 m. inžinerinės informatikos katedros bazėje sukurtos dvi katedros: Informacinių sistemų ir Informacinių technologijų. Pagrindinė priežastis – kelis kartus padidėjęs studentų priėmimas į informatikos pagrindines studijas, be to, išaugęs magistrantų skaičius.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

doc. dr. Saulius Valentinavičius, dokt. asist. Inga Tumasonienė,
katedros vedėjas prof. habil. dr. Genadijus Kulvietis, doc. dr. Irma Šileikienė,
doc. dr. Ana Usovaitė, doc. dr. Algimantas Čepulkauskas;

antroje eilėje:

doc. dr. Rimantas Kalinauskas, asist. Lina Gorbunova, dokt. asist. Jelena Stankevič,
asist. Audrius Kabašinskas, doc. dr. Regina Kulvietienė, dokt. asist. Mindaugas Rybokas,
reikalų tvarkytoja Danutė Dapkevičienė, asist. Laima Bajorūnaitė, asist. Laima Valikonienė,
asist. Elena Genė Chaliulina, doc. dr. Janina Radvilavičiūtė;

trečioje eilėje:

doc. dr. Alfredas Busilas, meistras Jurgis Mikučionis, asist. Kristina Buronkaitė,
doc. dr. Saulius Minkevičius, lekt. Janina Zapolskienė, dokt. Valdonė Judickaitė,
asist. Tomas Kaminskas, dokt. Inga Belevičiūtė, dokt. lekt. Jelena Mamčenko,
dokt. asist. Živilė Patravičiūtė, prof. habil. dr. Leonidas Sakalauskas,
asist. Algirdas Maknickas

1990 m. buvusi Mechaninės technologijos fakultete Taikomosios matematikos ir mechanikos katedra skilo į dvi: Teorinės mechanikos ir Informatikos katedras. 1993 m. įsteigus Fundamentinių mokslų fakultetą Informatikos katedra pavadinta Inžinerinės informatikos katedra. Jos vedėju dirbo habil. dr. prof. Genadijus Kulvietis, o nuo 1998 m. – prof. habil. dr. Petras Gailutis Adomėnas. 1999 m. Inžinerinės informatikos katedra padalyta į Informacinių sistemų ir informacinių technologijų katedras. Informacinių technologijų katedros vedėju dirba prof. habil. dr. Genadijus Kulvietis.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

lekt. Vytautas Lemkė, reikalų tvarkytoja Jūratė Vinogradova,
katedros vedėjas doc. dr. Pranas Gerdžiūnas, lekt. Zina Sofija Rimkevičienė;

antroje eilėje:

lekt. mgr. Vytautas Plakys, lekt. Stasė Donata Uljanovienė, doc. dr. Sonata Vdovinskienė,
lekt. Juozas Grabys, lekt. Juta Teklė Tatjana Marozienė, doc. dr. Algirdas Sokas;

trečioje eilėje:

doc. dr. Rymantas Kvietkauskas, vyresn. laborantė Ana Vinogradova,
instruktorius Džiugas Radvila, lekt. Tadas Saulius Urnevičius, doc. dr. Jonas Zemkauskas

Inžinerinės grafikos katedra įsteigta 1961 m. Iki 1992 m. ji buvo vadinama Braižybos katedra. Per paskutinį dešimtmetį katedros vedėjais buvo: doc. dr. J. Charitas iki 1971 m., doc. dr. H. Gylys 1972–1977 m., doc. dr. Raslanas 1977–1987 m., doc. B. Zabotka 1987–1993 m., doc. dr. P. Audzijonis 1993–1996 m., doc. dr. P. Gerdžiūnas – nuo 1996 m. iki dabar.

Inžinerinės grafikos katedroje grafinės disciplinos dėstomos Architektūros, Statybos, Transporto inžinerijos ir Mechanikos fakultetų technikos specialybių pagrindinių studijų pirmųjų ir antrųjų kursų studentams.

Nuo 1993 m. Inžinerinės grafikos katedroje yra magistrantūros studijos, kuriose rengiami inžinerinės ir kompiuterinės grafikos specialybės magistrai.

Lietuvai integruojantis į Europos Sąjungą tapo svarbus norminių dokumentų (šiuo atveju – techninių brėžinių standartų) suderinimas pagal pasaulinius ir Europos Sąjungos reikalavimus. Grupė katedros darbuotojų analizuoja ir rengia techninių grafinių dokumentų Lietuvos standartus.

Nuo 1996 m. katedra yra Tarptautinės inžinerinės ir kompiuterinės grafikos ir braižomosios geometrijos asociacijos (ICECGDG) narys.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

prof. habil. dr. Rimantas Rudzkis, prof. habil. dr. Mifodijus Sapagovas,
doc. dr. Sigutė Vakrinienė, prof. habil. dr., katedros vedėjas Leonas Saulis,
doc. dr. Birutė Kryžienė, prof. habil. dr. Kęstutis Kubilius;

antroje eilėje:

lekt. Eduardas Vakrina, dokt. Svetlana Danilenko, doc. dr. Stanislava Nerutė Kligienė,
lekt. Valė Stankevičienė, techn. asist. Romualda Agota Podvezkienė,
doc. dr. Danutė Bagdonienė, doc. dr. Rimas Banys, dokt. Elena Račiulaitytė,
doc. dr. Feliksas Motiejus Mišeikis, lekt. dr. Kazimieras Samaitis, dokt. Tomas Rekašius,
doc. dr. Dovilė Deltuvienė, doc. dr. Audronė Jasaitienė, dokt. Viktoras Chadyšas;

trečioje eilėje:

prof. habil. dr. Jonas Kazys Sanklodos, dokt. Ana Čuvak, doc. dr. Danutė Krapavickaitė,
katedros reik. tvark. Milda Kubilienė, dokt. Jurgita Židanavičiūtė,
asist. Rūta Simonavičienė, doc. dr. Marijus Radavičius, doc. dr. Antanas Žemaitis,
doc. dr. Žilvinas Kalinauskas, doc. dr. Valentinas Podvezko, doc. dr. Stasys Čepulėnas,
lekt. dr. Arūnas Grigelionis

1993 m. Vilniaus technikos universitete buvo įkurtas Fundamentinių mokslų fakultetas. Buvusi Matematikos katedra 1995 m. lapkričio 15 d. buvo reorganizuota į Matematinės statistikos ir Matematinio modeliavimo katedras. Matematinės statistikos katedros pedagoginį personalą daugiausia sudarė tikimybių teorijos ir matematinės statistikos specialistai: doc. D. Bagdonienė, doc. B. Kryžienė, doc. V. Podvezko, prof. L. Saulis, doc. Vakrinienė, doc. A. Žemaitis. Katedros personalą papildė Matematikos ir informatikos instituto mokslininkai: akad. V. Statulevičius, prof. K. Kubilius, prof. R. Rudzkis, prof. H. Pragarauskas, prof. M. Sapagovas, prof. J. Sunklodos, doc. N. Kligienė, dr. S. Čepulėnas, doc. M. Radavičius, dr. B. Kaminskienė, doc. R. Banys, doc. D. Krapavickaitė. 1996 m. gegužės 28 d. Matematinės statistikos katedros vedėju išrinktas prof. habil. dr. Leonas Saulis.

1996 m. katedroje įkurta taikomosios statistikos studijų programos „Statistiniai metodai finansuose ir ekonomikoje“ specializacijos magistrantūra, į kurią kasmet priimama 15–20 pagrindines studijas baigusių bakalauro.

2003 m. gauta teisė steigti jungtinę Vilniaus Gedimino technikos universiteto ir Matematikos ir informatikos instituto fizinių mokslų srities (P000) matematikos mokslo krypties (01P) doktorantūrą. Pastaruoju metu katedroje yra 7 pirmųjų–ketvirtųjų metų doktorantai.

Katedros darbuotojai mokslinius straipsnius skelbia prestižiniuose žurnaluose.

Nuo 1996 m. Matematinės statistikos katedroje veikia „Taikomosios matematikos“ seminaras. Vadovas – prof. L. Saulis. Nagrinėjami matematinių-statistinių metodų taikymai technikoje, medicinoje, finansuose ir ekonomikoje.

1998 m. liepos 14 d. Vilniaus Gedimino technikos universitetui suteikta teisė teikti pedagoginius docento ir profesoriaus mokslo vardus matematikos mokslo kryptyje (01P).

MATEMATINIO
MODELIAVIMO
KATEDRA

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

asist. reikalų tvarkytoja Inga Laukaitytė, doc. dr. Teresė Leonavičienė, lekt. Janina Jaurienė,
asist. Gerda Jankevičiūtė, doc. dr. Olga Štikonienė, asist. Vaidas Keblikas;

antroje eilėje:

doc. dr. Regimantas Čiupaila, doc. dr. Stasys Čirba, doc. dr. Mečislovas Meilūnas,
doc. dr. Eugenijus Paliokas, doc. dr. Artūras Štikonas, doc. dr. Jevgenijus Kirjackis,
doc. dr. Aleksandras Krylovas;

trečioje eilėje:

doc. dr. Igoris Belovas, katedros vedėjas prof. habil. dr. Raimondas Čiegis,
doc. dr. Jonas Kleiza, doc. dr. Vadimas Starikovičius, doc. dr. Vincas Valavičius,
prof. habil. dr. Eduardas Kirjackis

KPI Vilniaus filiale 1962 m. įkurtoji Matematikos katedra 1995 m. suskilo į Matematinio modeliavimo ir Matematinės statistikos katedras.

Matematinio modeliavimo katedros vedėju nuo pat katedros įsteigimo dirba prof. habil. dr. Raimondas Čiegis.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

prof. habil. dr. A. E. Čižas, asistentė J. Matulionienė,
katedros vedėjas prof. habil. dr. R. Kačianauskas, reikalų tvarkytoja M. Zabulionienė,
doktorantė G. Misiukaitė, prof. habil. dr. M. K. Leonavičius;

antroje eilėje:

dokt. G. Petraitis, doc. dr. A. Krenevičius, asist. dr. V. Žarnovskij, doc. dr. K. Vislavičius,
doc. dr. S. Stupak, dokt. J. Selivonec, doc. dr. R. Kliukas, doc. dr. A. Jaras,
doc. dr. M. Šukšta, metrologas V. Kozlovski;

trečioje eilėje:

dokt. J. Tretjakovas, dokt. V. Vadluga, doc. dr. A. Kačeniauskas, dokt. L. Tumonis,
vyresn. mokslo darb. dr. E. Stupak, lab. vedėjas A. Patapavičius, dokt. Aleksejus Jefimovas,
dokt. J. Kimso, vyr. eksperimentatorius A. Speičys

1976 m. rugpjūčio 1 d. buvo įsteigta Vilniaus inžinerinio statybos instituto Statybos fakulteto Medžiagų atsparumo katedra. Pirmuoju katedros vedėju tapo prof. habil. dr. Algirdas Eduardas Čižas. 1990 m. katedra tapo kuriamo Vilniaus technikos universiteto Fundamentinių mokslų fakulteto padaliniu.

Aštuoniolika metų – nuo 1976 iki 1994 m. – Medžiagų atsparumo katedros vedėju buvo prof. habil. dr. Algirdas Eduardas Čižas; vienerius metus – nuo 1994 iki 1995 m. – doc. dr. Marijonas Šukšta, trejus metus – nuo 1995 m. iki 1998 m. – prof. habil. dr. Rimantas Kačianauskas, vienerius metus – nuo 1998 m. iki 1999 m. – doc. dr. Kęstutis Vislavičius, dvejus metus nuo 1999 m. iki 2001 m. – doc. dr. Stanislav Stupak. Nuo 2001 m. rugsėjo 1 d. katedrai vėl vadovauja prof. habil. dr. Rimantas Kačianauskas.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

doc. Jonas Gaspariūnas, FMF dekanas doc. Algirdas Čiučelis,
katedros vedėjas prof. habil. dr. Rimantas Belevičius, doc. Leonidas Syrus,
doc. Petras Baradokas;

antroje eilėje:

doc. Edvard Michnevič, dokt. Paulius Ragauskas, dokt. Miroslavas Salėtis,
reikalų tvarkytoja asist. Aušra Narkevičienė, asist. Elena Glėbienė,
lektor. Algimantas Rimdžius, doc. Dainius Rusakevičius, dokt. Dmitrij Šešok

Teorinės mechanikos katedra taip vadinama nuo 1990 m.

Sunku pasakyti, kada yra Teorinės mechanikos katedros gimtadienis. Katedra tokiu pavadinimu tuometinio Technikos universiteto, Fundamentinių mokslų centre (vėliau – fakultete) atsirado 1990 metais, į dvi dalis pasidalijus Taikomosios matematikos ir mechanikos katedrai. Ši pirmtakė visą laiką buvo dvilypė: pusė katedros darbuotojų dėstė teorinės mechanikos dalykus, o kita – bendrosios informatikos, programavimo, anksčiau – ir skaičiavimo metodų dalykus. Teorinė mechanika buvo dėstoma ir dar ankstesnėse – nuo 1960 m. Kauno politechnikos instituto Vilniaus vakarinio fakulteto Taikomosios mechanikos katedroje, o nuo 1961 m. – Vilniaus inžinerinio statybos instituto Mechanikos-matematikos katedroje, iš kurios galiausiai 1970 m. atsirado Taikomosios matematikos ir mechanikos katedra. Taigi katedros ištakos siekia dar 1960 m.

Nuo 1962 m. iki 1990 m. katedrų, dėstančių mechanikos dalykus, vedėju buvo prof. D. Maciulevičius. Jam vadovaujant buvo suformuotos teorinės mechanikos dėstymo mūsų universitete tradicijos. Vėliau katedrai vadovavo doc. A. Čiučelis ir doc. J. Kasnauskas, o nuo 1995 m. katedros vedėju yra prof. R. Belevičius.

HUMANITARINIS
INSTITUTAS

FILOSOFIJOS IR
POLITOLOGIJOS
KATEDRA

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

doc. dr. Tomas Kačerauskas, doc. dr. Vilija Grincevičienė, doc. dr. Laima Monginaitė,
lektorė Vitalija Keciorytė, doc.dr. Dalia Eidukienė;

antroje eilėje:

doc. dr. Aleksandras Jasmontas, doc. dr. Kazimieras Monkevičius,
reikalų tvarkytoja Tatjana Mamajeva, lekt. Rimantas Biržys, prof. habil. dr. Valdas Pruskus;

trečioje eilėje:

lekt. dr. Mindaugas Briedis, doc. dr. Nida Vasiliauskaitė,
jaunesn. moksl. darb. Aušra Gavėnaitė, doc. dr. Arūnas Mickevičius

1961–1992 m. m. buvo: Marksizmo-leninizmo, Filosofijos, TSKP istorijos, Politinės ekonomijos, Mokslinio komunizmo, Estetikos ir teisės, Politologijos katedros. Tai buvo savarankiškos katedros, kuriose dėstomos šios disciplinos: TSKP istorija, politinė ekonomija, filosofija, mokslinis komunizmas, estetika, etika, pedagogika, politologija, teisė.

1992-07-01 Politologijos katedra reorganizuota į Humanitarinių ir socialinių mokslų katedrą, kuri nuo 1993-03-31 tapo Verslo vadybos fakulteto padaliniu.

Nuo 1994 m. katedroje yra edukologijos magistrantūra.

2001-07-02 Humanitarinių ir socialinių mokslų katedra pavadinta Filosofijos ir politologijos katedra.

2003-06-25 Filosofijos ir politologijos katedra tapo Humanitarinio instituto padaliniu.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

treneris pedagogas Jonas Adomaitis, treneris pedagogas Gintaras Šerkšnas,
katedros vedėjas prof. habil. dr. Povilas Tamošauskas, reikalų tvarkytoja Valė Šliažienė,
doc. Vytautas Sakalys;

antroje eilėje:

lekt. Jonas Pečiūra, asist. Vytautė Kazlauskienė, asist. Vitalijus Podlužnas,
asist. Valda Morkūnienė, doc. Jonas Adamonis, lekt. Elena Zitikienė, doc. Vytautas Barisas;

trečioje eilėje:

lekt. Algirdas Šulinskas, asist. Daiva Višinskienė,
sporto ir turizmo klubo „Inžinerija“ vedėja Raminta Kuktaitytė,
treneris pedagogas Antanas Černiauskas, docentas Anastazas Špokas,
doc. Stanislovas Dadelo

1965 m. buvo įkurta KPI Vilniaus filialo Fizinio lavinimo katedra. Jos vedėju buvo paskirtas įžymus Lietuvos krepšininkas Vytautas Kulikauskas, ėjęs vedėjo pareigas iki 1980 m. Paskui katedrai vadovavo doc. Vytautas Sakalys, nuo 1991 m. – doc. Arvydas Mačys.

1993 m. įsteigtam Verslo vadybos fakultetui priskirta Kūno kultūros katedra. Taip ji pavadinta 1991 m.

2003 m. įsteigtam Humanitariniam institutui priskirtajai Kūno kultūros katedrai vadovauja prof. habil. dr. Povilas Tamošauskas, kartu dirbantis ir instituto direktoriumi.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

reikalų tvarkytoja Rūta Darbutienė, katedros vedėja doc. dr. Angelė Kaulakienė,
doc. dr. Leonora Domininka Barzdžiukienė;

antroje eilėje:

lekt. Angelika Petrėtienė, lekt. Lina Rutkienė, lekt. Vita Krasauskaitė,
doc. dr. Vilija Celiešienė, lekt. Regina Žukienė

VG TU rektorato 1997-10-21 posėdžio nutarimu buvusi Kalbų katedra buvo reorganizuota į Užsienio kalbų katedrą ir Lietuvių kalbos katedrą. Lietuvių kalbos katedros vedėju buvo paskirtas prof. habil. dr. Juozas Stonys, kuris katedrai vadovavo iki 2001 m. liepos mėnesio.

Nuo 2002 m. spalio Lietuvių kalbos katedrai vadovauja doc. dr. Angelė Kaulakienė.

Lietuvių kalbos katedra palaiko glaudžius ryšius su Lietuvių kalbos institutu, Valstybine lietuvių kalbos komisija. A. Kaulakienė yra šios komisijos, jos Koordinavimo tarybos, Terminologijos pakomisės, Specialybės kalbos kultūros programų rengimo pakomisės narė.

Lietuvių kalbos katedros darbuotojai aktyviai bendradarbiauja su mokslo („Filologija“, „Kalbos kultūra“, „Terminologija“) ir mokslo populiaramųjų („Gimtoji kalba“, „Fizikų žinios“) leidinių redakcinėmis kolegijomis.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

asist. Nijolė Netikšienė, lekt. Vanda Birutė Ginevičienė,
katedros vedėja doc. dr. Laimutė Kitkauskienė, doc. dr. Liudmila Mauzienė,
Kalbų mokymo kompiuterinės laboratorijos vedėja Elena Vislavičienė,
asist. Vida Asanavičienė;

antroje eilėje:

asist. Giedrė Knizikevičiūtė, asist. Kristina Juodinytė, doc. dr. Aleksandras Velička,
doc. dr. Rūta Elžbieta Katalynaitė, lekt. Rasa Sklizmantaitė, asist. Genovaitė Snuviškienė,
lekt. Viktorija Norvaišienė, lekt. Regina Juškienė, asist. Olga Miščenko,
asist. Evelina Baravykienė;

trečioje eilėje:

lekt. Jonas Mickonis, lekt. Algis Starkus, lekt. Irena Miculevičienė,
lekt. Zigmantas Vytautas Banelis, lekt. Auksė Marmienė

1960 m. KPI Vilniaus filiale įkuriama Kalbų mokymo komisija, kuriai vadovauja dėstytoja Aldona Ona Glemžienė. 1963 m. KPI rektoriaus prof. dr. K. Baršausko įsakymu Nr. 182 Vilniaus filiale steigiamą Kalbų katedra. Vedėja – Aldona Ona Glemžienė. 1969 m. reorganizavus KPI Vilniaus filialą į Vilniaus inžinerinį statybos institutą, Kalbų katedra priskiriama Statybos fakultetui. 1977 m. Kalbų katedra padalinta į Užsienio kalbų bei Lietuvių ir rusų kalbų katedras. Užsienio kalbų katedros vedėja – doc. dr. A. O. Glemžienė (iki 1979 m.). 1979 m. Užsienio kalbų katedrai vadovavo doc. dr. Kazimieras Rukšėnas (iki 1992 m.). 1992 m. katedros sujungtos ir pervadintos Kalbų dėstyimo centru. 1993 m. Centras pavadintas Kalbų katedra. Vedėja – doc. dr. Liudmila Mauzienė (iki 1997 m.). Katedra priklauso Verslo ir vadybos fakultetui. 1997 m. įsteigtos Užsienio kalbų ir Lietuvių kalbos katedros. 1997–2001 m. Užsienio kalbų katedros vedėju dirba doc. dr. Kazimieras Rukšėnas. 1997 m. rudenį įkuriama Užsienio kalbų katedros kalbų mokymo kompiuterinė laboratorija. Vedėja inž. Elena Vislavičienė. 2002 m. šios katedros laikinuoju vedėju dirba doc. dr. Aleksandras Velička. Nuo 2002 m. rudens Užsienio kalbų katedros vedėja konkursiniu būdu išrenkama doc. dr. Laimutė Alfonsa Kitkauskienė.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

administratorė Alė Lygienė, dekanas prof. habil. dr. Mečislovas Mariūnas,
vadybininkė Nijolė Kriškčiūnienė;

antroje eilėje:

mokslo prodekanas doc. dr. Irmantas Gedzevičius,
magistrantūros prodekanas doc. dr. Audrius Čereška,
studijų prodekanas doc. dr. Arūnas Jakštas

Mechanikos fakultetas yra vienas iš seniausių fakultetų universitete. Mechanikos fakulteto pradžia – 1956 metai, kai buvo įkurtas KPI vakarinio fakulteto Vilniaus skyrius. 1960 m. KPI vakarinio fakulteto Vilniaus skyrius pertvarkytas į vakarinį KPI Mechaninės technologijos fakultetą, kuriame buvo pramoninės ir civilinės statybos specialybė. Nuo 1961 m. jis tampa KPI Vilniaus filialo Mechaninės technologijos fakultetu, kuriame studentai pradėti mokyti ir dieniniame skyriuje. 1969–1990 m. tai – Vilniaus inžinerinio statybos instituto Mechaninės technologijos fakultetas. 1990 m. fakultetas pavadintas Vilniaus technikos universiteto Mechanikos fakultetu. Iki 1994 m. fakultetas buvo didžiausias tuometiniame Technikos universitete.

Dabar fakultete yra 5 katedros: Mašinų gamybos, Medžiagotyros ir suvirinimo, Poligrafinių mašinų, Biomechanikos ir Pramonės įmonių valdymo.

Fakultete dirba 84 darbuotojai: 37 mokslininkai, iš jų 8 prof. habil. dr.; 1 habil. dr.; 28 doc. dr. Doktorantūroje studijuoja 19 doktorantų.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

prof. habil. dr. Viktoras Vasilionkaitis, doc. dr. Viktorija Sliesoraitienė,
katedros vedėjas prof. habil. dr. Mečislovas Mariūnas, doc. dr. Andžela Šešok,
dokt. Giedrė Uzdilaite;

antroje eilėje:

lekt. Rimantas Antanas Batakys, vedėjas Vytautas Einoris, asist. dr. Julius Griškevičius,
reikalų tvarkytoja asist. Kristina Daunoravičienė,
prof. habil. dr. Rimantas Mykolas Kanapėnas, lekt. dr. Juozas Vincas Astrauskas,
dokt. Irmantas Trimonis

Biomechanikos katedra įkurta 1996 metais. Katedros profilį nulėmė kvalifikuotų inžinerijos specialistų stygius medicinos, reabilitacinės, kompensacinės technikos, protezų ir ortezų projektavimo, gamybos ir eksploatacijos bei neįgaliųjų integravimo į visuomenę problemoms spręsti. Be nurodytų problemų, rengiami specialistai nagrinėja žmogaus ir jo organų judesių kinematiką, kinetiką ir dinamiką, jų parametrų įvertinimo metodus, matavimo ir duomenų apdorojimo techniką, susipažįsta su implantų medžiagomis, jų taikymu, su naujausiais gydomosios terapijos metodais ir techninėmis priemonėmis. Jie supažindinami su žmogaus anatomija, fiziologija, elektromagnetiniais procesais ir biolaukais žmogaus organizme, medicinine psichologija ir kitais vidaus bei aplinkos procesais. Katedra, rengdama specialistus, glaudžiai bendradarbiauja su medikais anatoma, chirurgais ir reabilitologais. Specialistai rengiami pagal bakalauro ir magistrų studijų programas. Katedros vedėjai: 1997–2001 m. doc. dr. J. V. Astrauskas; nuo 2001 m. iki šiol – prof. habil. dr. M. Mariūnas.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

ekt. dr. Rimantas Pranas Budrys, meistrė Valentina Šapalova,
katedros vedėjas prof. habil. dr. Vladas Vekteris,
prof. habil. dr. Andrejus Henrikas Marcinkevičius,
doc. dr. Arūnas Jakštas;

antroje eilėje:

mokomosios laboratorijos vedėjas inž. Vladas Vytautas Paplauskas, doc. dr. Gintas Viselga,
reikalų tvarkytoja inž. Irena Survilaitė, doc. dr. Vytautas Pauža, doc. dr. Vytautas Bučinskas,
doc. dr. Audrius Čereška, doc. dr. Evaristas Algirdas Totoraitis,
meistras Dainius Jonas Gudauskas;

trečioje eilėje:

doc. dr. Vytautas Striška, prof. habil. dr. Albinas Kasparaitis, doc. dr. Kastytis Slivinskas,
dokt. Artūras Kiliukevičius, doc. dr. Mindaugas Jurevičius, meistras Arbert Zykov,
doc. dr. Vadim Mokšin

Katedra įsteigta 1965 metais.

1965 m. KPI Vilniaus vakariniame skyriuje buvo įkurta Mašinų gamybos procesų automatizavimo katedra, kuri 1967 m. buvo pavadinta Mašinų gamybos technologijos katedra, o 1991 m. – Mašinų gamybos katedra.

Katedros vedėjai: 1965–1973 m. – doc. dr. Romualdas Jonušas, 1973–1984 m. – doc. dr. Algimantas Samulevičius, 1984–1990 m. – prof. habil. dr. Mečislovas Mariūnas, nuo 1990 m. iki dabar – prof. habil. dr. Vladas Vekteris.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

doc. dr. Ivanas Višniakas, reikalų tvarkytoja Vladislava Juodelienė,
katedros vedėjas prof. habil. dr. Algirdas Vaclovas Valiulis,
asistentė Danutė Ščekaturovienė, doc. dr. Jonas Bendikas;

antroje eilėje:

doc. dr. Irmantas Gedzevičius, meistras Tomas Kaminskas, meistrė Rasa Vaikšnoraitė,
doc. dr. Nikolaj Višniakov, meistrė Jūratė Budreikaitė, doc. dr. Vitalijus Rudzinskas,
lab. vedėjas Leonas Vičiulis;

trečioje eilėje:

doc. dr. Jevgenijus Ščemeliovas, doc. dr. Olegas Černašėjus, meistras Gintaras Krišiūnas,
asist. Česlovas Kazakevičius, dokt. Valentinas Varnauskas

Katedra įkurta 1960 m. Iš pradžių tai buvo Kauno politechnikos instituto Vilniaus filialo Metalų apdirbimo katedra. 1969 m. įsteigus Vilniaus inžinerinį statybos institutą buvo pavadinta Metalų technologijos katedra, rengianti suvirinimo specialybės inžinierius. Nuo 1990 m. pavadinta Metalų technologijos ir suvirinimo katedra, nuo 1993 m. – Medžiagotyros ir suvirinimo katedra. Šiuo metu katedra rengia medžiagotyros ir suvirinimo specialybės bakalaurus, magistrus ir medžiagų inžinerijos daktarus.

Katedros vedėjai: 1960–1974 m. – t. m. k. doc. Borisas Liaudis, 1975–1985 m. – doc. dr. Algimantas Šriupša, 1986–1989 m. – doc. dr. Algirdas Vaclovas Valiulis, 1990–1997 m. – doc. dr. Leonas Keblas, 1997–1998 m. – doc. dr. Valentas Juodelis, 1998–1999 m. – doc. dr. Stasys Glėbus, 1999–2001 m. – doc. dr. Jevgenijus Ščemeliovas, nuo 2001 m. iki dabar – prof. habil. dr. Algirdas Vaclovas Valiulis.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

katedros vedėjas doc. (e. prof. p.) dr. Vytautas Turla,
reikalų tvarkytofa fil. Raimonda Bobinienė, asist. inž. Marija Mudėnienė,
prof. habil. dr. Vytautas Kazimieras Augustaitis;

antroje eilėje:

lekt. dr. Vladimir Gičan, doc. dr. Donatas Jonas Sidaravičius, doc. dr. Rimas Maskeliūnas,
doc. dr. Igor Iljin, doc. dr. Nikolaj Šešok, doc. dr. Eugenijus Jurkonis;

trečioje eilėje:

poligrafinių mašinų mok. lab. vedėjas inž. Aleksandras Skapas, doc. dr. Leonas Zubavičius,
taikomosios mechanikos ir mašinų elementų mok. lab. vedėjas Virgilijus Krišiūnas

Poligrafinių mašinų katedra įkurta 1993 m., reorganizavus bendrąją techninę Mašinų teorijos katedrą, kuri savo ruožtu buvo įkurta 1962 m. rugsėjo 1 d. Poligrafinių mašinų katedrą įkurti VGTU skatino tai, kad sovietmečiu poligrafijos specialistai, turintys aukštąjį išsilavinimą, Lietuvoje nebuvo rengiami.

Katedros vedėjais dirbo: 1962–1970 m. – doc. dr. D. Maciulevičius, 1970–1987 m. – prof. habil. dr. A. Kavolėlis, nuo 1987 m. iki dabar – dr. doc. V. Turla.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

doc. dr. Bronius Jančiauskas, asistentė Edita Kazlauskienė, doc. dr. Irena Zabelavičienė,
katedros vedėjas doc. dr. Rolandas Strazdas;

antroje eilėje:

dokt. Donatas Bertašius, reikalų tvarkytoja Rasa Vaitiekauskaitė,
doc. dr. Eligijus Toločka, doc. dr. Dalia Treigienė, dr. Augustinas Maceika

Mechanikos fakulteto Pramonės įmonių valdymo katedra įsteigta 1996 m. spalio 29 d. Pramonės įmonių valdymo katedra rengia pramonės inžinerijos bakalaurus, pramonės inžinerijos mokslo magistrus, vadybos ir verslo administravimo magistrus.

Katedra per aštuonerius savo gyvavimo metus išleido 177 bakalaurus, 129 magistrus, studijavusius pramonės įmonių vadybą, ir 64 magistrus, anglų kalba studijavusius pramonės inžineriją ir vadybą.

Įsteigtos katedros pirmieji etatiniai darbuotojai buvo doc. dr. A. Lubys ir vyr. asist. dr. I. Zabelavičienė. Šiuo metu katedroje dirba jau 15 dėstytojų.

Katedros vedėjais dirbo: 1997–1999 m. doc. dr. A. Lubys, 1999–2005 m. doc. dr. B. Jančiauskas, nuo 2005 m. iki dabar – doc. dr. R. Strazdas

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

vadybininkė Rita Lenčiauskienė, administratorė mgr. Alma Vaitonienė,
dekanas prof. dr. Povilas Vainiūnas, vadybininkė mgr. Jurgita Ramanauskaitė;

antroje eilėje:

prodekanas doc. dr. Algirdas Jonas Notkus, prodekanas prof. dr. Stanislovas Kalanta,
vadybininkė Dalia Kamblevičienė, vadybininkė Ligita Elona Sliesoraitienė,
prodekanas doc. dr. Arnoldas Šneideris, prodekanas doc. dr. Algirdas Juozapaitis

Statybos inžinierių rengimo pradžia Lietuvoje ir Statybos fakulteto atsiradimas susiję su Aukštųjų kursų Kaune įkūrimu 1920 m., vėliau – su Technikos fakultetu Lietuvos universitete, o nuo 1930 m. – Vytauto Didžiojo universitete. 1940 m. fakultetas savo statusą įgijo ir dabartinį pavadinimą gavo Kauno Vytauto Didžiojo universitete. 1969 m. Statybos fakultetas persikėlė į Vilnių ir tapo naujai įkurto Vilniaus inžinerinio statybos instituto dalimi.

Statybos fakulteto dekanais dirbo: 1970–1980 m – doc. dr. Viktoras Krušinskas, 1980–1987 m. – prof. habil. dr. Algirdas Čižas, nuo 1987 m. iki dabar – prof. dr. Povilas Vainiūnas.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

doc. dr. Vytautas Nainys, jaunesn. mokslo darbuotoja Ela Jarmolajeva, lab. vedėja Valentina Leonova, katedros vedėjas doc. dr. Ritoldas Šukys, reikalų tvarkytoja Natalija Baraškova, lekt. Romualdas Dubonis;

antroje eilėje:

dr. Andrius Žukas, dr. Valmantas Girnius, prof. habil. dr. Romualdas Mačiulaitis, doc. dr. Petras Čyras, dokt. Audra Stankiuvienė, doc. dr. Elena Zalieckienė, doc. dr. Kazys Algirdas Kaminskas, laborantė Asta Žydelytė, techn. asistentas Jonas Mašnauskas, dokt. Donatas Gurevičius

1985 m. birželio 18 d. įsteigta Darbo ir aplinkos apsaugos katedra. Tai ir buvo dabartinės Darbo ir gaisrinės saugos katedros gimtadienis.

Pirmuoju katedros vedėju skiriamas doc. dr. Petras Čyras. Jis šias pareigas ėjo ilgiausiai – iki 2002 m. 1995–1996 m. keturis mėnesius katedrai vadovavo habil. dr. Romualdas Mačiulaitis.

2002 m. Darbo ir gaisrinės saugos katedros vedėju išrenkamas doc. dr. Ritoldas Šukys.

1992 m. katedrai suskilus į dvi, susikūrė nauja Darbo ir gaisrinės saugos katedra.

1992 m. rugsėjo 1 d. pradėtos studijos pagal naują gaisrinės saugos programą.

Pirmais studijų metais degimo ir gesinimo teorijos laboratorinius darbus studentai atlikdavo departamento Gaisrinių tyrimų centre.

Mokomąją praktiką katedros studentai atlieka Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento Ugniagesių gelbėtojų mokykloje. Vėlesniais studijų metais dvi gamybinės praktikas atlieka Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento padaliniuose.

1995 m. išleista pirmoji 19 absolventų gaisrinės saugos bakalauro laida.

1996 m. Darbo ir gaisrinės saugos katedroje buvo pradėtos ergonomikos studijos.

2002 m. pradėti rengti saugos inžinerijos magistrai.

Katedros darbuotojai gilinasi į gaisrų ir nelaimingų atsitikimų priežastis ir prevenciją. Šia tema jie parašė ne vieną mokslinį straipsnį, metodines rekomendacijas, skaitė pranešimus šalies ir tarptautinėse konferencijose.

Kasmet katedros mokslininkai atlieka kvalifikacinius ir užsakomuosius mokslo tiriamuosius darbus.

1995 m. prie katedros įkurtas universitetinis Žmonių saugos mokslo institutas.

Per visus katedros darbo metus jau išleista 10 bakalauro ir viena saugos inžinerijos ir aštuonios ergonomikos magistrų laidos. Į savarankišką veiklą išlydėti 344 gaisrinės saugos bakalaurai ir 11 saugos inžinerijos bei 45 ergonomikos magistrai.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

doc. dr. Romualdas Vadlūga, prof. habil. dr. Gediminas Marčiukaitis, techninė asistentė Daiva Jurėnienė, katedros vedėjas prof. dr. Povilas Vainiūnas, reikalų tvarkytoja Rima Jursėnienė, doc. dr. Petras Pukelis;

antroje eilėje:

doc. dr. Vidmantas Jokūbaitis, doc. dr. Juozas Valivonis, doc. dr. Benediktas Užpolevičius, doc. dr. Arvydas Jurkša, doc. dr. Vytautas Papinigis, doc. dr. Arnoldas Šneideris, doc. dr. Bronius Jonaitis, doc. dr. Egidijus Rytas Vaidogas, asist. Linas Juknevičius, meistras Vadim Lazutkon;

trečioje eilėje:

meistras Vitolis Kučinskas, doc. dr. Vladimir Popov, dokt. Remigijus Šalna, dokt. Tomas Skuturna, dokt. Dainius Šakinis, meistras Juozas Gervė, dokt. Mindaugas Grigonis, lab. vedėjas dr. Gintaras Jurkėnas, dokt. Žydrūnas Kuodis, laborantas Jonas Šeferis

1922-03-24 patvirtinus Lietuvos universiteto statutą, Technikos fakultetą sudarė 17 katedrų, tačiau jų sąraše konstrukcinių katedrų nebuvo. Artimiausia pagal profilį buvo tiltų katedra, kuriai buvo pavesta dėstyti akmeninius, medinius, geležinius ir gelžbetoninius tiltus ir rengti projektus.

Gelžbetonio disciplinai buvo skirta vienodai mokomojo laiko statybos, mechanikos, elektrotechnikos ir cheminės technologijos specialybės studentams.

Tarybų Sąjungai okupavus Lietuvą, Statybos fakultete vietoje Tiltų katedros įkurta Tiltų ir geležinių konstrukcijų katedra. Katedrai vadovavo doc. J. Kuodis. Jis pirmasis iš Lietuvos gelžbetonininkų 1936 m. Vienos aukštesniojoje technikos mokykloje apgynė technikos mokslų daktaro disertaciją.

1944-08-01 Raudonoji armija vėl okupavo Kauną. Nors karas tebesitęsė, rugpjūčio 4 d. atkurtas VDU. Statybos fakultete buvo 14 katedrų. Tarp jų – gelžbetoninių konstrukcijų ir tiltų (vyr. dėst. A. Rozenbliumas) bei Metalinių konstrukcijų ir tiltų (doc. A. Bistrickas).

Vilniuje, KPI vakariniame skyriuje, atidarytame 1956 m., gelžbetoninių konstrukcijų disciplina buvo dėstoma Statybos katedroje.

Statybos katedra nuo 1965 m. rugsėjo 1 d. padalyta į dvi: Miestų statybos (vedėjas doc. V. Kriščiūnas) ir Statybinių konstrukcijų (vedėjas prof. A. Kudzys).

Pertvarkius KPI Vilniaus filialą į Vilniaus inžinerinį statybos institutą (VISI), nuo statybinių konstrukcijų katedros 1969 m. buvo atskirta jos dalis (dėstytojai, dėstę metalines, medines ir plastmasines konstrukcijas) ir pavadinta Specialiųjų konstrukcijų katedra (vedėjas prof. A. Rozenbliumas).

Nuo 1972 m. statybinių konstrukcijų katedra pavadinama Gelžbetoninių konstrukcijų katedra, kuri tapo vieninteliu koncentruotu moksliniu ir mokymo padaliniu gelžbetoninių ir mūrinių konstrukcijų srityje Lietuvoje. Todėl 1998 m. ji buvo pavadinta Gelžbetoninių ir mūrinių konstrukcijų katedra.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

doc. dr. Jurgis Medzvieckas, vadybininkė Elena Matulevičienė,
katedros vedėjas doc. dr. Vincentas Stragys, dokt. Neringa Vervečkaitė,
doc. dr. Jonas Amšiejus;

antroje eilėje:

doc. dr. Rimas Mackevičius, doc. dr. Evelina Brannvall, doc. dr. Danutė Sližytė,
doc. dr. Darius Markauskas, laborantas Simas Sidauga, asist. Sabina Prušinskienė,
reikalų tvarkytoja Alina Lukšėnienė, lab. vedėjas Zenonas Juška

Geotechnikos katedros veiklos pradžia yra 1940 m., kai Kaune, Vytauto Didžiojo universitete, buvo įsteigta Inžinerinės geologijos katedra. Po 1950 m. reformos ji buvo KPI, 1970 m. perkelta į VISI ir pavadinta Pagrindų ir pamatų katedra. 1992 m. VGTU ši katedra pavadinta Geotechnikos katedra. 1968 m. katedroje įsteigta žinybinė Pagrindų ir pamatų mokslo laboratorija, 1971 m. ji taip pat perkelta į VISI, nuo 1992 m. vadinama geotechnikos mokslo laboratorija. Katedros vedėjai – prof. Mykolas Kaveckis (1950–1968), prof. Jonas Šimkus (1968–1980), prof. habil. dr. Antanas Alikonis (1980–1996), nuo 1996 m. – doc. dr. Vincentas Stragys. Pedagoginis katedros darbas – pagrindinės bakalauro ir magistrantūros studijos. Bakalauro studijose dėstomos trys pagrindinės geotechnikos disciplinos: inžinerinė geologija, gruntų mechanika, pagrindai ir pamatai. Skaitomos ir pasirenkamos specialiosios disciplinos. Katedroje yra geotechnikos specialybės doktorantūra. Katedros iniciatyva nuo 1968 m. vyksta Baltijos geotechnikos konferencija. Ji rengiama kas 3–5 metai vis kitoje Baltijos šalyje. 2000 m. Pernu (Estija) vyko devintoji konferencija. Dauguma katedros dėstytojų aktyviai bendradarbiauja su užsienio studijų ir mokslo institucijomis. V. Stragys stažavosi Tronheimo (Norvegija) aukštojoje technikos mokykloje ir Geotechnikos institute (1980). Dėstė Lusakos (Zambija) universitete (1989–1991). Kaip Jungtinių Tautų savanoris dalyvavo Asmaros (Eritrėja) universitete atkuriant inžinerines studijas (1994–1996). Yra SOCRA-TES/ERASMUS teminių tinklų projekto EUCEET vykdytojas. J. Medzvieckas 1993 m. Danijos geotechnikos institute išklaušė kursą „Geotechninis projektavimas pagal EC7“, 1996 m. Kembridžo universitete – kursą „Geotechninis projektavimas naudojant baigtinių elementų programą „SAGE CRISP“. L. Furmonavičius yra dviejų monografijų ir dviejų išradimų bendraautoris, Lietuvos geotechnikos draugijos steigėjas (1990 m.), pirmasis draugijos prezidentas. Jo rūpesčiu draugija priimta į Tarptautinę gruntų mechanikos ir geotechnikos inžinerijos draugiją (ISSMGI), jis yra tos draugijos 18-ojo technikos komiteto (poliniai pamatai) narys. Jo pastangomis Geotechnikos laboratorija tapo programos FRAMEWORK-5 temos „Techniškai optimali polių koncepcija“ vykdytoja.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

asistentė Meda Dilinskienė, doc. dr. Audronė Endriukaitytė,
katedros vedėjas prof. habil. dr. Josifas Parasonis, doc. Regina Gaušienė;

antroje eilėje:

doc. Juozapas Šipalis, dokt. Inga Garnytė-Sapranavičienė, dokt. Jūratė Mačiulytė,
doc. dr. Aistė Andriušytė, reikalų tvarkytoja Irena Freitakienė, lekt. Liudvikas Antanas
Skaržinskas

Inžinerinės architektūros katedra įsteigta 2000 m. liepos 4 d. VGTU tarybos posėdžio nutarimu ir funkcionuoja nuo 2000 m. rugsėjo 1 d. Katedra yra profilinė.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

doc. dr. Vladas Vaitkevičius (emeritas), doc. dr. Algirdas Valentinavičius (emeritas),
doc. dr. Kazimieras Šapalas (emeritas), katedros vedėjas prof. habil. dr. Audronis Kazimieras
Kvedaras, reikalų tvarkytoja Nijolė Dzikaitė, doc. dr. Jonas Juozaitis (emeritas);

antroje eilėje:

doc. dr. Balys Valiūnas, VGTU kancleris doc. dr. Arūnas Komka,
doc. dr. Rimantas Čechavičius (emeritas),
VGTU studijų prorektorius doc. dr. Alfonsas Daniūnas, vadybininkė Rima Miklušytė, asist.
dr. Kęstutis Gurkšnys, doc. dr. Gintas Šaučiuvėnas,
inž. Jonas Arūnas Pranevičius (emeritas), prof. dr. Antanas Šapalas;

trečioje eilėje:

dokt. Paulius Bagdonas, doc. dr. Vaidotas Šapalas, lab. vedėjas Algirdas Juzulėnas,
meistras Jonas Kozičius, doc. dr. Viačeslavas Šaraškinas, dokt. Žygimantas Blaževičius,
dokt. Saulius Kavaliauskas, dokt. Artiomas Kuranovas

Metalinių ir medinių konstrukcijų katedra Vilniaus Gedimino technikos universitete veikia nuo 1995 m., kai buvo pakeistas buvęs Metalinių konstrukcijų katedros pavadinimas, suteiktas jai 1972 m. Taip buvo pavadinta Specialiųjų konstrukcijų katedra, 1969 m. rugpjūčio 1 d. įsteigus Vilniaus inžinerinį statybos institutą. Katedra yra profilinė. Ji specializuota metalinių, medinių ir kompozitinių konstrukcijų ir tiltų kursams pagrindinių akademinių ir profesinių, specializuotųjų profesinių, magistrantūros ir doktorantūros studijų studentams dėstyti tas specialybes, kurių programose numatyti šios srities dalykai. Be to, katedra vadovauja baigiamiesiems ir diplominiams darbams bei projektams, magistrantūros tezėms, doktorantų disertacijoms.

Katedros vedėjais buvo: 1969–1972 m. prof. habil. dr. Anatolijus Rozenbliumas, 1973–1979 m. – doc. dr. Algirdas Valentinavičius, doc. dr. 1979–1984 m. – Kazimieras Šapalas, 1984–1989 m. – doc. dr. Vladas Vaitkevičius, 1989–1994 m. – doc. dr. Jonas Juozaitis, nuo 1994 iki dabar – doc. dr. Audronis Kazimieras Kvedaras.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

doc. dr. Juozas Nagevičius, katedros vedėjas prof. habil. dr. Juozas Atkočiūnas,
doc. dr. Dovilė Merkevičiūtė, doc. dr. Antanas Krutinis, prof. dr. Romanas Karkauskas;

antroje eilėje:

prof. dr. Arnoldas Norkus, doc. dr. Liudvikas Rimkus,
reikalų tvarkytojas Remigijus Ašmenskas, dokt. Artūras Venskus,
doc. dr. Valentinas Skaržauskas, jaunesn. mokslo darb. Andrius Grigusevičius,
prof. dr. Stanislovas Kalanta

Mechanikos mokslo pradžia Lietuvoje glaudžiai susijusi su Vilniaus universitetu, įkurtu 1579 m. Universitete buvo skaitomas kietųjų kūnų ir skysčių mechanikos kursas.

Nepriklausomoje Lietuvoje statybinės mechanikos plėtotė susijusi su 1922-02-16 d. įsteigtu Lietuvos universitetu Kaune. Lietuvos Seimo 1922-04-12 nutarimu universiteto Technikos fakultete įkuriamas Statybos skyrius ir Statybinės mechanikos katedra.

Pradedant 1960 m. statybinės mechanikos mokslo centras pamažu persikelia į Vilnių. 1969 m. įkurtas Vilniaus inžinerinis statybos institutas (dabar VGTU), kuriame savo veiklą plėtojo lietuviškos optimizacinės statybinės mechanikos pradininko A. Čyro vadovaujama Statybinės mechanikos katedra. Jam vadovaujant apgintos 27 mokslų daktaro disertacijos, o D. Maciulevičius (1969), A. Čizas (1974), A. Borkowski (1978), R. Kačianauskas (1996) ir J. Atkočiūnas (1996) tapo habilituotais daktarais. Optimizuojant konstrukcijas buvo taikoma matematinio programavimo dualumo teorija ir metodai, rezultatai buvo skelbiami „Lietuvos mechanikos rinkinyje“ (1978–1989). VGTU Statybinės mechanikos katedra organizavo tarptautines konferencijas „Optimizacijos ir patikimumo problemos statybinėje mechanikoje“ (1973, 1975, 1979, 1983, 1988). Nuo 1991 m. Statybinės mechanikos katedra kuruoja tarptautinių konferencijų „Naujos statybinės medžiagos, konstrukcijos ir technologijos“ sekciją „Konstrukcijų optimizacija ir nauji skaičiavimo metodai“.

1972–1987 m. Statybinės mechanikos katedrai vadovavo prof. A. Čyras, kuris 1985 m. buvo išrinktas tikruoju Lietuvos mokslų akademijos, o 1994 m. – Lenkijos mokslų akademijos užsienio nariu.

1987–1997 m. katedrai vadovo doc. A. Krutinis. 1993 m. grupei jos mokslininkų – A. Čyrai, R. Karkauskui, A. Krutiniui, J. Atkočiūnui, S. Kalantai ir J. Nagevičiui – už statybinės mechanikos kompiuterizuoto mokymo vadovėlių komplektą paskirta Lietuvos valstybinė mokslo premija. 1997 m. katedros vedėju išrinktas prof. J. Atkočiūnas.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

prof. dr. Albinas Gailius, vadybininkė Irena Judickienė,
katedros vedėjas prof. habil. dr. Romualdas Mačiulaitis,
mok. lab. vedėja inž. Elvyra Atkočiūtė, doc. dr. Algimantas Pranas Naujokaitis;

antroje eilėje:

doc. dr. Fabijonas Petrikaitis, dokt. Olga Kizinievič, doc. dr. Asta Kičaitė,
doc. dr. Džigita Nagrockienė, asist. dr. Rimvydas Stonys,
reikalų tvarkytoja inž. Antanina Červokienė, dokt. Andrius Buska,
doc. dr. Ramunė Žurauskienė, doc. dr. Valdas Balkevičius;

trečioje eilėje:

doktorantas Sergejus Gaidučis, dokt. Jurgita Malaiškienė,
moksl. Darb. dr. Darius Zabulionis, mok. lab. meistras Edmundas Dirma,
mok. lab. laborantė Jolanta Grigelevičienė, asist. dr. Sigitas Vėjelis

Vilniuje statybinių medžiagų disciplina aukštojoje mokykloje pradėta dėstyti 1962 m. tuometinio Kauno politechnikos instituto Vilniaus filialo Chemijos katedroje. 1972 m. Statybinių medžiagų laboratorija iš Chemijos katedros buvo perkelta į Statybos technologijos katedrą. Į šią katedrą perkelti ir statybinių medžiagų dalyko dėstytojai. 1975 m. buvo įsteigta Statybinių medžiagų katedra.

Statybinių medžiagų katedros vedėjais įvairiais jos veiklos laikotarpiais buvo: 1975–1986 ir 1990–1995 m. – doc. dr. Albinas Gailius, 1986–1990 m. – doc. dr. Algimantas Pranas Naujokaitis, 1995–1996 m. – prof. habil. dr. Algimantas Kazragis, nuo 1996 metų iki dabar – prof. habil. dr. Romualdas Mačiulaitis.

1993 m. katedroje studijas baigė 19 pirmųjų inžinierių technologų.

1995 m. magistro tezes apgynė pirmieji du magistrantai. Jų kasmet daugėja.

1997 m. buvo parengtos ir patvirtintos naujos pagrindinių studijų bakalauro ir magistrų programos

2001 m. sukuriamos naujos studijų kryptys. Bakalauro ir magistrų programos *Statybos medžiagos ir dirbiniai* priskiriamos statybos inžinerijos studijų kryptčiai. Studijų programa *Statybinės medžiagos* magistrams priskiriama medžiagų mokslo studijų kryptčiai.

2005 m. Statybos fakultete Statybinių medžiagų katedroje viena mokomųjų laboratorijų pavadinta profesoriaus Prano Jodelės vadru.

Statybinių medžiagų mokslo pradininku Lietuvoje laikomas profesorius Pranas Juodelė (1871–1955). Jie ne tik pirmasis iš vietinių žaliavų pradėjo kurti statybines medžiagas, jų technologijas, tirti jas, bet ir rūpinosi Lietuvos statybinių medžiagų gamybos problemų sprendimu, daug dėmesio skyrė statybines medžiagas išmanačių aukštos kvalifikacijos specialistų rengimui.

STATYBOS
EKONOMIKOS IR
NEKILNOJAMOJO
TURTO
VADYBOS
KATEDRA

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

reikalų tvarkytoja Jurga Naimavičienė, vadybininke Silva Rimkuvienė,
katedros vedėjas prof. habil. dr. Artūras Kaklauskas, doc. dr. Nerija Banaitienė,
doc. dr. Natalija Lepkova;

antroje eilėje:

tyrėja Aistė Mickaitytė, asit. Loreta Kanapeckienė, lab. vedėja Neringa Gudienė,
doc. dr. Gintautas Satkauskas, doc. dr. Audrius Banaitis, dokt. Vita Urbonavičienė;

trečioje eilėje:

doc. dr. Saulius Raslanas, asist. Eva Trinkūnienė, dokt. Mindaugas Krutinis,
doc. dr. Andrius Gulbinas

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

vyresn. moksl. darb. dr. Zenonas Turskis, dokt. Galina Ševčenko,
katedros vedėjas prof. habil.dr. Edmundas Kazimieras Zavadskas,
vyriaus. moksl. darb. prof. habil. dr. Leonas Ustinovičius,
katedros reikalų tvarkytoja mgr. Aldona Liubertienė,
vadybininkė inž. Regina Krutinienė,
doc. dr. Andrejus Karablikovas;

antroje eilėje:

doc. dr. Paulius Gaučas, doc. dr. Jonas Šaparauskas,
mokymo lab. vedėja mgr. Lina Papinigytė, dokt. Arūnas Barvidas,
doc. dr. Pranas Malinauskas, doc. dr. Pranas Mikšta, dokt. Violeta Keršulienė,
doc. dr. Romualdas Sakalauskas; doc. dr. Henrikas Nakas; doc. dr. Romualdas Šimkus,
dokt. Jolanta Tamošaitienė, doc. dr. Jurgita Antuchevičienė, dokt. Aistė Mickaitytė,
doc. dr. Gintautas Ambrasas;

trečioje eilėje:

doc. dr. Romualdas Tamošaitis, dokt. Milda Viteikienė,
vyresn. moksl. darb. doc. dr. Česlovas Ignatavičius, doc. dr. Algirdas Andruškevičius,
doc. dr. Tatjana Vilutienė, dokt. asist. Edita Šarkienė, doc. dr. Vladislavas Kutut,
dokt. asist. Darius Migilinskas, doc. dr. Titas Dėjus, doc. dr. Ričardas Garalevičius,
dokt. Darius Kalibatas

1970 m. nuo Statybos ekonomikos katedros atsiskyrė Statybos darbų technologijos katedra, kuri 1993 m. buvo pavadinta Statybos technologijos ir vadybos katedra. Katedros vedėjais buvo: 1987–1990, 1990–2002 VTU–VGTU rektorius, nuo 2002 m. iki dabar – prof. habil. dr. Edmundas Kazimieras Zavadskas, 1990–1992 m. – doc. dr. Vladas Kriukelis, 1992–1996 m. – doc. dr. Romualdas Šimkus, 1996–2001 m. – prof. habil. dr. Artūras Kaklauskas.

Katedros dėstytojai, be tradicinių disciplinų (statybos procesų technologijos, statybos organizavimo), dėsto: statybos marketingą, statinių eksploatavimą ir renovaciją, matematinių metodų taikymą statyboje, finansų vadybą, kontraktus statyboje, verslo ekonomiką, kokybės valdymo sistemas, operacijų tyrimų metodus, auditą ir apskaitą bei kitas statybos inžinierių praktinei veiklai būtinas disciplinas. 1999 m. katedra pradėjo rengti dvejų metų nekilnojamojo turto vertinimo magistrus.

Katedros kolektyvas aktyviai dalyvauja mokslo tiriamuosiuose darbuose.

Per dešimt metų (1990–2000 m.) katedros darbuotojai yra išleidę penkias monografijas; 2001–2004 m. – septynias monografijas.

Katedra redaguoja ir leidžia mokslo žurnalą „Ūkio technologinis ir ekonominis vystymas“.

2004 m. pradėtas dėstyti disciplinos „Sprendimų paramos sistemos“ paskaitų ciklas doktorantams.

TILTŲ IR
SPECIALIŲJŲ
STATINIŲ
KATEDRA

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

doc. dr. A. Notkus, katedros vedėjas prof. habil. dr. G. Kaklauskas,
reikalų tvarkytoja L. Kanapeckienė, prof. dr. E. Dulinskas, dokt. T. Grigorjeva,
prof. habil. dr. Z. Kamaitis;

antroje eilėje:

dokt. D. Jatulis, dokt. G. Viršilas, dokt. R. Girdžius,
jaunesn. moksl. darb. dr. R. Zamblauskaitė, dokt. V. Gribniak, doc. dr. D. Bačinskas,
dr. doc. A. Juozapaitis

Statybos fakultete 1997 m. buvo pradėtos Energetikos ir transporto statybos studijos. 2001 m. pradėjo studijuoti pirmieji Tiltų ir viadukų studijų programos magistrantai. 2001 m. vasarą įkurta nauja Tiltų ir specialiųjų statinių katedra.

Būsimieji tiltininkai VGTU rengiami kaip plataus profilio statybininkai, jie studijuoja ne tik tiltus, bet ir kitus specialiuosius statinius bei pastatus, gali tobulinti žinias tiltų pakraipos magistrantūroje.

Katedros vedėju išrinktas profesorius G. Kaklauskas.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

neakivaizdinio skyriaus vadybininkė Domicelė Katinienė,
dekanas prof. habil. dr. Leonas Povilas Lingaitis,
dieninio skyriaus vadybininkė Elvina Burbienė;

antroje eilėje:

mokslo prodekanas doc. dr. Darius Bazaras, vadybininkė Olga Lingaitienė,
neakivaizdinių studijų prodekanas doc. dr. Giedrius Garbinčius,
administratorė Alė Dadurkienė, dieninių studijų prodekanas Vilius Garbinčius

Transporto inžinerijos fakultetas įkurtas 1994 m. Vilniaus technikos universiteto tarybos nutarimu ir pavadintas Transporto fakultetu (TF). Jam priskirtos Mechanikos fakulteto (MF) katedros: Automobilių transporto – AT, vietoj MF buvusios Transporto mašinų katedros, Kelių tiesimo mašinų – kaip ir anksčiau trumpinama SKM, vietoj MF buvusios Statybos ir kelių mašinų katedros, ir Transporto vadybos – TV, vietoj MF buvusios Pervežimų organizavimo katedros. Kartu su fakultetu įkuriama Geležinkelių transporto (GT) katedra

Fakulteto taryba 1994 m. balandžio 18 d. Transporto fakulteto dekanu išrinko Automobilių transporto katedros prof. habil. dr. Renių Žeromską.

1996 m. vasarą į Plytinės g. 27 išsikelia dvi TF katedros: Transporto vadybos ir Transporto technologinių įrenginių (TTĮ) – taip 1995 m. pervadinta Kelių tiesimo mašinų katedra.

1995 m. fakultetas pervadinamas Transporto inžinerijos fakultetu (TIF). Studijų programos peržiūrimos ir atnaujinamos, pakeičiami ir jų pavadinimai: Transporto inžinerija ir Transporto inžinerinė ekonomika ir vadyba.

Inžinerijos studijų programos 2006 m. vėl sujungiamos į vieną – Transporto inžineriją su specializacijomis.

1998 m. balandžio 18d. baigiasi dekanas R. Žeromsko kadencija. Jį pakeičia Geležinkelių transporto katedros vedėjas prof. habil. dr. Leonas Povilas Lingaitis.

Fakultetas aktyviai dalyvauja tarptautiniuose projektuose. Fakultetas organizuoja tarptautines mokslo konferencijas „Transbaltica“. Leidžia recenzuojamą periodinį mokslo darbų žurnalą „Transportas“. Dalis fakulteto disciplinų dėstoma anglų kalba.

Absolventai – reti darbo biržos svečiai. Daugelis gauna geras pareigas valstybinėse ir privačiose įmonėse bei įstaigose, nes turi gerą žinių bagažą ir yra išmokę kūrybiškai dirbti.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

doc. dr. Kęstutis Lukoševičius, prof. habil. dr. Algis Butkus,
katedros vedėjas prof. habil. dr. Alvydas Pikūnas, reikalų tvarkytoja Vilija Saulytė,
lekt. Romualdas Brazys;

antroje eilėje:

doc. dr. Valdas Valiūnas, doc. dr. Valentinas Mickūnaitis, doc. dr. Leonas Zubavičius,
doktorantė Jurgita Kinderytė, prof. habil. dr. Ona Lukoševičienė, doc. dr. Viktoras Tilindis,
techn. asist. Rimgaudas Ambrazevičius, doc. dr. Valentinas Mitunevičius;

trečioje eilėje:

lekt. dr. Zenonas Bogdanovičius, doc. dr. Robertas Pečeliūnas, doc. dr. Saugirdas Pukalskas,
doc. dr. Saulius Nagurnas, doc. dr. Giedrius Garbinčius, lab. vedėjas Jonas Lasinskas,
doc. dr. Edgar Sokolovskij

1922–1940 m. Lietuvoje Vytauto Didžiojo universiteto Technikos fakultete buvo rengiami plataus profilio inžinieriai. 1944 m. nauju pavadinimu atkurtame Kauno valstybiniame universitete įsteigiama Transporto katedra. 1950 m. po universiteto reorganizacijos ši katedra buvo perkelta į Kauno politechnikos institutą ir pavadinta Automobilių katedra. Kauno politechnikos instituto Vilniaus filiale automobilių inžinieriai vakariniame skyriuje pradėti rengti rusų kalba nuo 1963 m. 1969 m. minėtas filialas pertvarkomas į atskirą aukštąją mokyklą – Vilniaus inžinerinį statybos institutą (nuo 1997 m. – Vilniaus Gedimino technikos universitetas), į kurį 1970 m. iš Kauno atkeliama Automobilių katedra. Joje iki 1984 m. išleidžiami automobilių eksploatacijos, kelių ir statybos mašinų profilio inžinieriai. Kaune 1945–1970 m. šių inžinierių parengta 423, o Vilniuje 1964–1995 m. – 1520. 1984–1991 m. įkūrus ir atsidalijus Kelių ir statybos mašinų (vėliau – Transporto technologinių įrenginių) ir Geležinkelių transporto katedroms, katedroje buvo rengiami tik diplomuoti automobilių eksploatacijos inžinieriai.

1990 m. Lietuvai atgavus nepriklausomybę visuose technikos mokslų fakultetuose dėstomoji kalba – lietuvių. Užsieniečiams organizuojamos grupės dėstomąja anglų ir lietuvių kalbomis. Mokymo planai pertvarkomi pagal Vakarų valstybių pavyzdį, įvedant kreditus.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

doc. dr. Stasys Glėbus, reikalų tvarkytoja inž. Virginija Bobinienė,
katedros vedėjas prof. habil. dr. Leonas Povilas Lingaitis,
asist. inž. Lionginas Liudvinavičius,
Geležinkelių transporto mok. lab. vedėjas inž. Antanas Kundelis;

antroje eilėje:

dokt. Vidmantas Juršėnas, doc. dr. Rimantas Subačius, doc. dr. Šarūnas Mikaliūnas,
doc. dr. Gediminas Vaičiūnas, meistras inž. Stasys Steišūnas, doc. dr. Gintautas Bureika,
meistras inž. Albertas Griška, dokt. Viačeslav Petrenko

Katedra pradėjo savo veiklą 1994 m. rugsėjo 1 d. Katedros įkūrėjas ir pirmasis vedėjas buvo prof. habil. dr. Leonas Povilas Lingaitis. Nuo 1998 m. iki 2001 m. katedrai vadovavo doc. dr. Rimantas Subačius. Nuo 2001 m. iki šiol katedrai vadovauja prof. L. P. Lingaitis.

Didelį indėlį į katedros veiklą ir studentų mokymą yra įnešę tokie dėstytojai, kaip doc. dr. Juozapas Mindaugas Nemira (1994–2002 m.), dėstęs studentams termodinamiką ir šilumokaitą, šilumos ir masės mainus bei daug prisidėjęs prie naujų mokymo programų kūrimo; puikus geležinkelio transporto specialistas asist. Algirdas Kliorė (1997–2002 m.), studentams dėstęs geležinkelio eismo saugą; prof. habil. dr. Leonidas Sakalauskas (1997–2002 m.), magistrantams dėstęs Masinio aptarnavimo teoriją; dr. Alfonsas Katkus (1996–2002 m.), bakalaursams dėstęs transporto konstrukcines ir eksploatacines medžiagas.

Pirmasis Geležinkelių transporto mokomosios laboratorijos vedėjas buvo Jonas Mulevičius (1994–1996 m.), nuo 1996 m. laboratorijos vedėju dirba inž. Antanas Kundelis.

Per devynerius metus katedra išleido 164 bakalaursus, 18 diplomuotų inžinierių ir 77 magistrus. Apgintos dvi daktaro disertacijos.

Geležinkelių transporto inžinerijos programą studijuojantiems studentams organizuojamieji susitikimai su AB „Lietuvos geležinkeliai“ atstovais, taip pat su šią studijų programą baigusiais ir AB „Lietuvos geležinkeliai“ dirbančiais absolventais. III kurso studentai gamybinę praktiką atlieka Lietuvos geležinkeliams priklausančiose įmonėse, kur jie ieško medžiagos ir pasirenka būsimo baigiamojo darbo temą. Studentams priskirti praktikos vadovai gamybininkai suteikia medžiagą ir konsultuoja tiek praktikos, tiek būsimojo baigiamojo darbo klausimais.

Studentų praktiniams sugebėjimams ugdyti organizuojamieji laboratoriniai darbai vyksta Vilniaus lokomotyvų depe. Geležinkelių transporto laboratorijos kompiuterių klasėje studentai prognozuoja geležinkelių transporto energetikos rodiklius, tobulina jų prognozavimo metodikas, optimizuoja eismo organizavimo sistemas, lokomotyvų brigadų sudarymo tvarką.

Bakalauro ir inžinierių kvalifikacinio laipsnio suteikimo komisijoms nuo 1995 m. skirtingais laikotarpiais pirmininkavo AB „Lietuvos geležinkeliai“ lokomotyvų remonto depo viršininkas Siliustinas Razgus, AB „Lietuvos geležinkeliai“ Technikos tarnybos viršininkas Alfredas Zubkevičius, šiuo metu pirmininkauja AB „Lietuvos geležinkeliai“ Krovinių vežimo valdybos Riedmenų skyriaus viršininkas Virgilijus Jastremskas.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

prof. habil. dr. Bronislovas Spruogis, doc. dr. prodekanas Vilius Bartulis, katedros vedėjas,
prof. habil. dr. Marijonas Bogdevičius, prof. habil. dr. Henrikas Sivilevičius,
doc. dr. Jurgis Jurevičius;

antroje eilėje:

doc. dr. Edgar Sokolovskij, asist. dokt. Valdimiras Suslavičius,
bakalaurų baigiamųjų darbų atestacinės komisijos pirmininkas inžinierius Algimantas
Kleinas, reikalų tvarkytoja ir lab. vedėja inžinierė Laima Dabulevičienė,
jaun. moksl. darb. mgr. Arvydas Matiliauskas, vyr. laborantė Genutė Puzinienė,
doc. dr. Olegas Prentkovskis, moksl. darb. dr. Oleg Vladimirov;

trečioje eilėje:

bakalaurų baigiamųjų darbų atestacinės komisijos pirmininkas mgr. Juozas Kondrotas,
dok. asist. Rasimundas Junevičius, lab. meistras Vladas Bielinskas, bakalaurų baigiamųjų
darbų atestacinės komisijos pirmininkas mgr. Jonas Puluikis

Transporto technologinių įrenginių katedra įkurta 1985 m. Vilniaus inžinerinio statybos instituto
Mechaninės technologijos fakultete. Tada katedra buvo vadinama Statybos ir kelių mašinų katedra.
Jos pirmasis vedėjas buvo doc. dr. Bronislovas Spruogis.

Nuo 1991 iki 1995 metų jau Vilniaus technikos universitete Mechanikos fakultete katedra vadi-
nama Kelių tiesimo ir statybos mašinų katedra.

1994 m. įsikūrus Transporto inžinerijos fakultetui, katedra buvo pavadinta Transporto techno-
loginių įrenginių katedra. Nuo 1995 m. katedrai vadovauja doc. dr. (nuo 2000 m. – prof. habil.
dr.) Marijonas Bogdevičius.

Katedros absolventai dirba privačiose ir valstybinėse įmonėse, kuriose naudojamos, projektuojamos
transporto mašinos ir technologiniai įrenginiai bei statybos technika, transporto mašinų priežiūros ir
prekybos, eismo saugumo, vamzdynų transporto ir degalinių ūkio srityse, kelių policijos, muitinės,
gaisrinės saugos ir gelbėjimo padaliniuose, oro ir laivų uostuose.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

prof. habil. dr. Adolfas Baublys, doc. dr. Nijolė Batarlienė,
katedros vedėjas prof. habil. dr. Ramūnas Palšaitis,
reikalų tvarkytoja Vida Vasilienė, prof. dr. Jonas Butkevičius;

antroje eilėje:

doc. dr. Algirdas Šakalys, technin. asist. Nijolė Valčackienė,
doc. dr. Alminas Mačiulis, doc. dr. Daiva Griškevičienė,
doc. dr. Algirdas Juozapas Griškevičius,
doc. dr. Darius Bazaras;

trečioje eilėje:

doc. dr. Rimantas Limba, doc. dr. Andrius Kęstutis Vyskupaitis,
doc. dr. Jonas Lazauskas, doc. dr. Mindaugas Mazūra,
lab. vedėjas Vladas Ivankovas

Katedra įsteigta 1965 m. Katedros pavadinimas iki šiol keitėsi keletą kartų:

1965 m. – Gamybės ekonomikos katedra;

1969 m. – Pramonės ekonomikos katedra;

1981 m. – Autotransporto ekonomikos katedra;

1992 m. – Pervežimų organizavimo katedra;

1994 m. ir iki šiol – Transporto vadybos katedra.

Katedros vedėjai:

1965–1972 m. – ekon. m. kand. doc. Albinas Martinaitis;

1972–1979 m. – techn. m. kand. doc. Konstantinas Sasnauskas;

1979–1982 m. – ekon. m. kand. doc. Romualdas Baltrušaitis;

1982–1997 m. – prof. habil. dr. Adolfas Baublys;

Nuo 1997 m. iki šiol – prof. habil. dr. Ramūnas Palšaitis.

Prie katedros 1983 m. įsteigta mokomoji laboratorija, o 1986–1997 m. prie katedros veikė Žinybinė automobilių transporto organizavimo ir valdymo laboratorija.

2001 m. prof. habil. dr. A. Baubliui ir prof. habil. dr. R. Palšaičiui už mokslo darbų ciklą „Lietuvos transporto sistemos formavimo strategija: teoriniai ir metodiniai aspektai (1988–1999 m.)“ paskirta technologijos mokslų srities valstybinė mokslo premija.

Katedra yra profilinė. Rengiami Transporto inžinerinės ekonomikos ir vadybos studijų programos bakalaurai ir magistrai, veikia doktorantūra.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

pagrindinių studijų prodekanė doc. dr. Laima Šečkutė,
magistrantūros studijų prodekanė doc. dr. Rima Tamošiūnienė,
mokslo prodekanė doc. dr. Arnoldina Pabedinskaitė,
neakivaizdinio ir vakarinio skyrių prodekanė doc. dr. Algita Miečinskienė;

antroje eilėje:

vadybininkė Daiva Versekėnienė, vadybininkė Diana Pachomovaitė,
administratorė mgr. Vaida Blazarėnaitė, dekanas prof. habil. dr. Aleksandras Vytautas
Rutkauskas, vadybininkė Eglė Mikuževičiūtė, vadybininkė mgr. Gražina Jurgilienė

Fakultetas įkurtas 1993 m. vasario 10 d. Šiuo metu fakultete yra 6 katedros: Finansų, Įmonių ekonomikos ir vadybos, Socialinės ekonomikos ir vadybos, Tarptautinės ekonomikos ir vadybos, Teisės, Verslo technologijų; 1 mokslinė laboratorija – Verslo projektavimo ir aplinkos ekonomikos.

2004 m. gruodžio 30 d. duomenimis, fakultete pagrindines (ne pagrindines) pareigas ėjo ir mokslinėje veikloje dalyvavo 83 (27) tyrėjai, iš jų 66 (19) mokslininkai: 40 (4) habilituotų daktarų, 26 (15) daktarai. Doktorantūroje studijavo 41 doktorantas.

Verslo vadybos fakulteto dėstytojai dėsto vadybos, strateginio valdymo, įmonių valdymo ir organizavimo, valdymo informatikos, kokybės vadybos, marketingo, logistikos, personalo vadybos ir valdymo psichologijos, vadovo darbo, matematinių vadybos metodų, nekilnojamojo turto vadybos, inovacijų ir investicijų vadybos, valdymo teorijų ir kitus dalykus.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

asist. Violeta Janovič, techn. asist. Asta Filipovič, asist. Galina Ševčenko,
katedros vedėjas prof. habil. dr. Aleksandras Vytautas Rutkauskas,
asist. dokt. Ingrida Trumpaitė, reikalų tvarkytoja Jelena Borisova,
asist. dokt. Irena Kucko;

antroje eilėje:

dokt. Vytautas Lingaitis, dokt. Regina Jasilionienė, asist. dokt. Laura Kaleininkaitė,
asist. dr. Aurelija Mažintienė, doc. dr. Artūras Stepanovas,
dokt. Tomas Ramanauskas, asist. dr. Raimonda Martinkutė,
doc. dr. Eugenija Martinaitytė, doc. dr. Rima Tamošiūnienė, doc. dr. Viktoras Filipavičius;

trečioje eilėje:

doc. dr. Stasys Valentinavičius, doc. dr. Vytautas Pranas Sūdžius,
lekt. dr. Vytautas Ignacas Grigutis, doc. dr. Daiva Jurevičienė, asist. Renaldas Vilkancas,
dokt. Skirmantas Šidlauskas, lekt. doc. dr. Jonas Žaptorius

1993 m. vasarį susikūrė Verslo vadybos fakultetas, į kurio sudėtį įėjo Verslo ekonomikos katedra. Katedros vedėjas – prof. habil. dr. A. V. Rutkauskas. 2001 m. Verslo ekonomikos katedra buvo perorganizuota, ir taip atsirado Finansų katedra, kurios vedėju paskirtas prof. habil. dr. A. V. Rutkauskas. 2004 m. lapkritį Finansų katedra buvo pervadinta Finansų inžinerijos katedra.

ĮMONIŲ
EKONOMIKOS
IR VADYBOS
KATEDRA

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

lekt. Algimantas Jurgis Jonaitis, asist. Aušra Liučvaitienė, doc. dr. Laima Šečkutė,
katedros vedėjas prof. habil. dr. Romualdas Ginevičius, prof. dr. Manuela Tvaronavičienė,
e. doc. p. dr. Renata Korsakienė;

antroje eilėje:

lekt. doc. Juozas Silickas, doc. dr. Aldona Garškienė, vadybininkė Rūta Dilbienė,
e. doc. p. dr. Asta Stankevičienė, dokt. Vida Vaitkūnaitė, dokt. Viktoras Zubrecovas,
asist. Jolanta Paunksnienė, doc. dr. Eugenija Martinaitytė,
reikalų tvarkytoja Irena Grigonienė,
doc. dr. Vytautas Aukščiūnas;

trečioje eilėje:

dokt. Audrius Džikevičius, asist. Kristina Kalašinskaitė, dokt. Šarūnas Bruzgė,
dokt. Ilona Kutut, dokt. Dovydas Mikelis, lekt. dr. Valentinas Kazlovas

Katedra įkurta 2001 m., Verslo vadybos fakultete Vadybos katedrą ir Ekonomikos katedrą reorganizavus į penkias katedras: Įmonių ekonomikos ir vadybos, Verslo technologijų, Socialinės ekonomikos ir vadybos, Tarptautinės ekonomikos ir vadybos, Finansų.

SOCIALINĖS
EKONOMIKOS
IR VADYBOS
KATEDRA

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

prof. habil. dr. Algis Žvirblis, reikalų tvarkytoja Teresė Krasauskienė, katedros vedėjas prof. habil. dr. Juozas Bivainis, doc. dr. Inga Blažienė, vadybininkė Giedrė Staskevičiūtė, prof. habil. dr. Algis Šileika;

antroje eilėje:

doc. dr. Stepan Zaicev, dokt. Virgilija Zinkevičiūtė, dokt. Rasa Zabarauskaitė, prof. dr. Fabijus Saulius Butkus, asist. Marytė Alminauskienė, asist. Romualdas Liukaitis, dr. Vladislavas Petraškevičius, dokt. Daiva Andriukaitienė, dokt. Rolandas Drejeris;

trečioje eilėje:

dr. Jurgis Samulevičius, dokt. Ilona Skačkauskienė, doc. dr. Algirdas Jakutis, asist. Jolita Ramanauskienė, doc. dr. Valentinas Dubinas, dokt. Živilė Tunčikienė, doc. dr. Česlovas Purlys

Katedra įsteigta 2001 m. birželio mėnesį. Prof. J. Bivainis katedrai vadovauja nuo jos įsteigimo dienos.

TARPTAUTINĖS
EKONOMIKOS
IR VADYBOS
KATEDRA

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

katedros vedėjas prof. habil. dr. Borisas Melnikas, asist. Audronė Kvedarienė,
asist. Vida Pipirienė, doc. dr. Antanas Lubys, asist. Diana Volungevičienė;

antroje eilėje:

doc. dr. Algirdas Miškinis, vadybininkė Nora Martinkėnienė, doc. dr. Algis Kabaila,
dokt. Gintaras Čepas, asist. Liudmila Lobanova, dokt. Asta Radzevičienė,
prof. dr. Eugenijus Chlivickas;

trečioje eilėje:

asist. T. Razdauskas, asist. Irena Alperytė, asist. Liuda Maciukevičienė,
doc. dr. Rasa Smaliukienė, doc. dr. Arvydas Jakubavičius

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

lekt. Raimonda Bublienė, katedros vedėjas doc. dr. Sigitas Mitkus, lekt. Eva Trinkūnienė,
doc. dr. Kazimieras Liudvikas Valančius;

antroje eilėje:

asist. Artūras Subačius, lekt. Vilma Getautytė, doc. dr. Valentinas Jaruševičius,
reikalų tvarkytoja Vaida Zemlickienė, asist. Astijus Rutkauskas

Teisės katedra įsteigta 1993 m. Jos vedėju buvo teisės mokslų daktaras, docentas Juozas Sidaravičius, o jam mirus katedros vedėju pradėjo dirbti doc. dr. Sigitas Mitkus.

Nuo 1993 m. teisės disciplina įvesta kaip privaloma visiems studijuojantiems universitete. Įsteigus Verslo vadybos fakultetą, įvesti tokie specializuoti teisės dalykai, kaip ūkinė ir darbo teisė, žemės teisė, žemės ir nekilnojamojo turto teisė, valstybinė teisė, administracinė teisė ir kt. Magistrantūros studijose dėstoma ekologinė teisė, finansinė teisė, tarptautinė teisė, darbo teisė ir kt.

Iš kairės į dešinę pirmoje eilėje:

lekt. mgr. Nina Šukelienė, katedros reikalų tvarkytoja Jurgita Ginavičienė, katedros vedėjas prof. habil. dr. Narimantas Paliulis, vadybininkė Vida Sviackevičienė, doc. dr. Arnoldina Pabedinskaitė;

antroje eilėje:

asist. dr. Linas Šaulinskas, laborantas Marius Gibavičius, asist. dr. Vida Elskytė, asist. mgr. Romualdas Vitkauskas, asist. mgr. Vita Marytė Janušauskienė, asist. mgr. Aldona Liubertienė, prof. habil. dr. Juozapas Audvydas Staškevičius;

trečioje eilėje:

dokt. Giedrius Čyras, dokt. Jurgita Raudeliūnienė, dokt. Nelė Jurkėnaitė, dokt. Margarita Friman, doc. dr. Juozas Merkevičius

Katedra įkurta 2001 m., Verslo vadybos fakulteto Vadybos katedrą ir Ekonomikos katedrą reorganizavus į penkias katedras: Įmonių ekonomikos ir vadybos, Verslo technologijų, Socialinės ekonomikos ir vadybos, Tarptautinės ekonomikos ir vadybos, Finansų.

Katedra rengia aukštos kvalifikacijos vadybos specialistus – bakalaureus, magistrus ir doktorantus. 2002 m. du Verslo technologijų katedros magistrantai laimėjo apdovanojimus Europos komiteto prie LRV organizuotame geriausio diplominio darbo Lietuvos ekonominės integracijos į Europos Sąjungos bendrąją rinką tema konkurse. Jurgita Raudeliūnienė – I vieta, Romualdas Vitkauskas – paskatinamoji premija.

Katedra vykdo mokslo tiriamuosius darbus, vykdo tarptautinius ir užsakomuosius projektus bei konsultuoja: ITT įtakos įmonių veiklai ir žmonių gyvensenai tyrimų, informacinių valdymo sistemų kūrimo ir diegimo, įmonių reorganizavimo (reinžinerijos), valdymo sistemų kūrimo ir tobulinimo, inovatyvių technologijų diegimo, visuotinės kokybės valdymo sistemų kūrimo ir tobulinimo, logistikos sistemų kūrimo ir tobulinimo srityse.

The background of the page is a complex abstract composition. It features large, overlapping geometric shapes in shades of blue, green, and brown. Interspersed within these shapes are several circular elements that resemble planets or celestial bodies in various colors (blue, green, red, yellow). A prominent feature is a large, stylized blue shape that looks like a face or a mask, positioned in the upper right quadrant. The overall effect is a sense of depth and artistic exploration.

ĮVAIRŪS KŪRYBINIAI DARBAI

Vilniaus aukštojoje technikos mokykloje per 50 veiklos metų dirbo daug kūrybinių darbuotojų – dailininkų, architektų. Vilniaus Gedimino technikos universitete daug jų dirba ir dabar. Kai kurie jų darbai pateikiami šiame knygos skyrelyje. VGTU didžiuojasi gražiais dėstytojų sukurtais darbais, kurių daugelis gerai žinomi ir šalies visuomenei. Tačiau svarbiausia tai, kad šie dėstytojai – puikūs pedagogai, išugdę didelį būrį aukštos kvalifikacijos specialistų, našiai ir talentingai dirbančių krašto labui, savo darbais puošiančių mūsų miestus, miestelius ir kaimus.

VGTU dirba arba dirbo dailininkai, nedėstę studentams. Yra ir kitų profesijų darbuotojų, mylinčių dailę ir kuriančių akvarelių, tapybos darbų, darančių meniškų fotografijų ir t. t. Jų darbai ir taurūs pomėgiai verti pagyrimo.

Prof. E. N. Bučiūtė. Valstybinio plano komiteto rūmai Vilniuje

Prof. E. N. Bučiūtė. Operos ir baleto teatro rūmai Vilniuje

Prof. J. Šeibokas. Lietkoopsąjungos rūmai Vilniuje

Prof. J. Šeibokas. Ryšių ministerijos rūmai Vilniuje

Prof. A. Nasvytis, V. Nasvytis. „Lietuvos“ viešbutis Vilniuje

Prof. A. Dineika. Pramonės pastatas Vilniuje (2-ame plane)

Doc. E. Tamoševičius. Tiekimo organizacija Vilniuje

Prof. V. Dičius, L. Ziberkas. Lietuvos mokslų akademijos poilsio namai Palangoje

Prof. V. Dičius. VGTU praktikų bazė Aukštaitijos nacionaliniame parke prie Kirdeikių

Doc. G. Čaikauskas. „FORUM PALACE“ rūmai Vilniuje

Doc. R. Palekas. Biurų pastatas Vilniuje

Doc. R. Palekas. Gyvenamasis namas Mildos g. Vilniuje

A. Ambrasas. „Hanner“ pastatas Vilniuje

K. Lupeikis. Viešbutis CHAN CHAN Peru. Konkursinis projektas

Prof. Z. Daunora. Vilniaus studentų miestelis

V. Gerdvilis. Spaustuvių projektas

Doc. A. Vyšniūno darbai: Bištone ir Telšiuose

S. Kuncevičius. VGTU mokslo ir studijų centras Vilniuje

T. Grunskis. Medžiotojų namas

E. Neniškis. Civilinis pastatas Vilniuje

Prof. K. Jakovlevas-Mateckis. Užmiesčio vilos prie Vilniaus aplinkos projektas

Doc. S. Kuncevičius, A. Jakutis. Baldų prekybos centras Vilniuje

Doc. S. Kuncevičius. UAB „Heliopolis“ Vilniuje

Doc. J. Čeponis. „Vilniaus senamiestyje“

Dėst. A. Švėgžda. Autoportretas

Skulpt. prof. D. Matulaitė, VDA; prof. dr. R. Buivydas, VGTU; doc. J. Balkevičius, VDA. Lietuvos karių kapai Bereznikuose, Lenkijoje

Dėst. D. Žebenkienė. Vitražas „Malūnas“

Asist. L. Puipienė. „Burbulai“

Doc. Vladas Bubelevičius

Doc. V. Gylikis. „Neringa“

Doc. A. Keturka. „Prie Ūlos“

Prof. V. Kriščiūnas. „Rusnėje“

Doc. H. Bogdanas. „Medininkų vartai“

Doc. V. Jurkštas, „Brno rotušė“

Inž. G. Vasionis. „Palūšė“

Dail. J. Šiugždaite. „Medžiai“

„Lelijos“, akvarelė

„Jazminai“, akvarelė

„Bijūnai“, akvarelė

„Laukių lizdas“, drobė, akrilas; 2006 m.

Etiudai
kartonas, akrilas

A. Jaunius. „Vilniaus kodas“

G. Urbanavičius. „Saulėlydis“

I skyrius

- 1.1. NIKŽENTAITIS, A. *Gediminas*. Vilnius, 1989.
- 1.2. ABRAMAUSKAS, S. Iš Lietuvos inžinerijos istorijos. *Už tarybinį mokslą*, Nr. 23(603). 1964 m. birželio 11 d.
- 1.3. ŠIDLAUSKAS, A. Lietuvos Didžiosios kunigaikštystės vyriausioji mokykla (1773–1803). Iš *Vilniaus universiteto istorija, 1579–1994*. Vilnius, 1994.
- 1.4. ČEPĖNAS, P. *Naujųjų laikų Lietuvos istorija*. I tomas. Čikaga, 1977. Fotografuotinis leidinys. Vilnius, 1992.
- 1.5. *Lietuvos istorija*. Red. A. Šapoka. Kaunas, 1936. Fotografuotinis leidinys. Vilnius, 1989.
- 1.6. JEGELEVIČIUS, S. Universiteto atkūrimas (1918–1919). Iš *Vilniaus universiteto istorija, 1579–1994*. Vilnius, 1994.
- 1.7. Iniciatoriai. Universitetas Vilniuje. *Vilniaus žinios*, Nr. 290, 1905 m. gruodžio 20 d.
- 1.8. Universitetas ar Politechnika Vilniuje. *Viltis*, Nr. 31, 1907.
- 1.9. Universitetas ar Politechnika Vilniuje. *Lietuvos ūkininkas*, Nr. 18, 1908.
- 1.10. *Lietuvių tauta. Lithuanian Nation*. 1 knyga. Sud. A. Liekis. Vilnius, 1997.
- 1.11. GIMBUTAS, J. *Jonas Šmoliusas. Inžinierius, valstybininkas, profesorius*. Chicago, Illinois, 1988.
- 1.12. MARČIUKAITIS, G. Lietuvos mokslininkų – techninių draugijų vaidmuo vystant technikos mokslą. Iš *Mokslų istorikų konferencijos „Technikos mokslų raida Lietuvoje“ pranešimai*. Vilnius, 1996.
- 1.13. KLIMKA, L. Užmiršti XIX a. inžinierių iš Lietuvos darbai. Iš *Mokslų istorikų konferencijos „Technikos mokslų raida Lietuvoje“ pranešimai*. Vilnius, 1996.
- 1.14. ОРЛОВСКИЙ, Б. *Шеренга великих инженеров строителей и гидростроителей*. Варшава, 1980.
- 1.15. NAKAS, A.; PRUSKUS, V. *Petras Vileišis. Inžinierius. Kultūrininkas. Verslininkas*. Vilnius, 2001.
- 1.16. NAKAS, A. Čechavičius Povilas. Iš *Visuotinė lietuvių enciklopedija*, IV tomas. Vilnius, 2003.
- 1.17. VIDUGIRIS, L. Mūsų profesūra. Iš *Studijų ir polėkių metai*. Vilnius, 2000.
- 1.18. NAKAS, A. Silvestras Grinkevičius. *Mokslas ir technika*, 1996, Nr. 2.
- 1.19. NAKAS, A. Pranciškus Markūnas – gelžbetonio patriarchas Lietuvoje. Iš *Architektas inžinierius Vytautas Landsbergis-Žemkalnis ir jo darbų konstruktoriai*. Vilnius, 1997.
- 1.20. *Lietuvių enciklopedija*, 19 t. Bostonas, 1959.
- 1.21. KOLUPAILA, S. Prof. Julius Graurogkas. *Technikos žodis*, Nr. 3, 1956.
- 1.22. *Lietuvių enciklopedija*, 4 t. Bostonas, 1954.
- 1.23. *Lietuvių enciklopedija*, 30 t. Bostonas, 1964.
- 1.24. ŠENAVIČIENĖ, I.; ŠENAVIČIUS, A. Universiteto organizavimo pradžia: Aukštieji (vakariniai) kursai. Iš *Vytauto Didžiojo universitetas. Mokslas ir visuomenė 1922–2002*. Kaunas, 2002.
- 1.25. MANČINSKAS, Č. *Aukštasis mokslas Lietuvoje 1918–1940 metais*. Vilnius, 1996.
- 1.26. TERLECKAS, V. *Pinigai Lietuvoje 1915–1944*. Vilnius, 1992.
- 1.27. KTU. *Nuo Aukštųjų kursų Kaune iki Kauno technologijos universiteto*. Kaunas, 1997.
- 1.28. BUDREIKA, E. Architektūros meno ir mokslo studijos Vilniuje. Iš *Vilniaus architektūros mokykla XVIII–XX a.* Vilnius, 1993.
- 1.29. VINTARTAS, V. Vilniaus universitetas per 400 metų. *Technikos žodis*, Nr. 4, 1979. Čikaga.
- 1.30. STRAŽNICKAS, J. *Kazimieras Vasiliauskas. Mokslininkas. Pedagogas. Inžinierius*. Kaunas, 1997.
- 1.31. GIMBUTAS, J. *VDU Statybos fakultetas karo metu (1941–1944). Statybos aukštojo mokslo raidos Lietuvoje momentai*. Vilnius, 1994.
- 1.32. MARTYNAITIS, M. *Kauno Antano Sniečkaus politechnikos institutas*. Vilnius, 1979.
- 1.33. TAMAŠAUSKAS, A. *Iš Kauno universiteto ir politechnikos instituto praeities. Komunistų partinės organizacijos raidos ir veiklos apžvalga*. Kaunas, 2000.

- 1.34. KTU. *VGTV. Statybos mokslo ir studijų raida Lietuvos universitetuose*. Kaunas, 2000.
- 1.35. VTU mokslo darbai. *Geodezijos darbai*, Nr. 18. Vilnius, 1993.
- 1.36. MAČIONIS, Z.; ČEPINSKIS, J. *Profesorius Vincas Čepinskis*. Vilnius, 1992.
- 1.37. JODELĖ, J.; KUBILIUS, J. et al. *Profesorius Pranas Jodelė (1871 02 13–1955 12 08)*. Vilnius, 1996.
38. GIMBUTAS, J.; DANYS, J. V. *Steponas Kolupaila*. Čikaga, 1974.
39. NAKAS, A. *Profesorius Anatolijus Rozenbliumas*. Vilnius, 2002.
- 1.40. RUDOKAS, J. *Istorija, kuria galime didžiuotis*. Vilnius, 2002.
- 1.41. GRIGAS, R. *Tautos likimas*. Vilnius, 1995.
- 1.42. RAILA, B. *Kitokios Lietuvos ilgesys*. Vilnius, 1993.
- 1.43. STRAŽNICKAS, J. *Profesorius Kazimieras Baršauskas. Meilės galia*. Kaunas, 2003.

II skyrius

- 2.1. MEŠKAUSKAS, K. et al. *Lietuvos pramonė ikisocialistiniu laikotarpiu*. Vilnius, 1976.
- 2.2. MOTULAS, A. *Vilniaus dabartis ir rytdiena*. Vilnius, 1980.
- 2.3. MERKYS, V. Lietuvos poligrafijos įmonės 1795–1915 m. Iš *Lietuvių kultūros istorija*, t. 7. Vilnius, 1972.
- 2.4. KAA. F. R-1260, Ap. 1, b. 199.
- 2.5. KAA. F. R-1260, Ap. 1, b. 200.
- 2.6. KAA. F. R-1260, Ap. 1, b. 201.
- 2.7. TAMAŠAUSKAS, A. Iš *Kauno universiteto ir Politechnikos instituto praeities. Komunistų partinės organizacijos raidos ir veiklos apžvalga*. Kaunas, 2000.
- 2.8. STRAŽNICKAS, J. *Profesorius Kazimieras Baršauskas. Meilės galia*. Kaunas, 2003.
- 2.9. MATUKONIS, A. et al. *Nuo Aukštųjų kursų Kaune iki Kauno technologijos universiteto. 1920–1997*. Kaunas, 1997.
- 2.10. KAA. F. R-1260, ap. 1, b. 197.
- 2.11. Vilniaus universiteto archyvas. Byla Nr. 146.
- 2.12. VGTU archyvas, ap. 03, bylos 1689, 3300, U822.
- 2.13. DANYS, J. V. Statybos inžinieriaus paruošimas mokykloje ir gyvenime. *Technikos žodis*, Nr. 2(80), 1963.
- 2.14. PŠIBILSKIS, V. Vilniaus valstybinis Vinco Kapsuko universitetas (1955–1990). Iš *Vilniaus universiteto istorija. 1579–1994*. Vilnius, 1994.
- 2.15. *Vilniaus universiteto istorija. 1940–1979*. Ats. red. A. Bendžius. Vilnius, 1979.
- 2.16. AŽUBALIS, A. *Matematikos didaktika Lietuvos pedagoginėje periodikoje (1945–1990 m.)*: monografija. Vilnius, 2005.
- 2.17. VGTU archyvas. Ap. 02, b. 8. Marija Priluckaja.
- 2.18. *Lietuviškoji tarybinė enciklopedija*, t. 2. Vilnius, 1977.
- 2.19. *Lietuvos architektai*. Sud. A. Mačiulis. Vilnius, 2002.
- 2.20. KUDABA, J. Vilniaus vakariniame skyriuje. *Už tarybinį mokslą*, 1959 m. lapkričio 5 d.
- 2.21. MAKARIŪNIENĖ, E.; KLIMKA, L. *Lietuvos fizikų ir astronomų sąvadas*. Vilnius, 2001.
- 2.22. RUDOKAS, J. *Istorija, kuria galime didžiuotis*. Vilnius, 2002.
- 2.23. VGTU archyvas, Ap. 02, b. 166.
- 2.24. NAKAS, A.; LIKAS, G. *Vytautas Kriščiūnas. Inžinierius. Pedagogas. Mokslininkas*. Vilnius, 1999.
- 2.25. KRISČIŪNAS, B. Sužeista širdis. Profesoriaus Stasio Vabalevičiaus šimtmečiui. *Statyba ir architektūra*, Nr. 7–8, 2001.
- 2.26. KPI direkcijos posėdžio protokolas Nr. 155. KAA F. R-1260, Ap. 1, b. 290.
- 2.27. KPI direkcijos posėdžio protokolas Nr. 157. KAA F. R-1260, Ap. 1, b. 290.
- 2.28. KPI direkcijos posėdžio protokolas Nr. 159. KAA F. R-1260, Ap. 1, b. 290.

- 2.29. KPI Mokslinės tarybos posėdžio protokolas Nr. 103 KAA F. R-1260, Ap. 1, b. 291.
- 2.30. KPI direkcijos posėdžio protokolas Nr. 161. KAA F. R-1260, Ap. 1, b. 290.
- 2.31. KPI direkcijos posėdžio protokolas Nr. 162. KAA F. R-1260, Ap. 1, b. 264.
- 2.32. KPI direkcijos posėdžio protokolas Nr. 178. KAA F. R-1260, Ap. 1, b. 427.
- 2.33. KPI direkcijos posėdžio protokolas Nr. 73. KAA.F. R-1260, Ap. 1, b. 242.
- 2.34. KPI tarybos posėdžio protokolas Nr. 107. KAA.F. R-1260, Ap. 1, b. 291.
- 2.35. *Vilniaus architektūra. Šv. Trejybės cerkvės ir bažnyčios ir bazilijonų vienuolyno pastatų ansamblis*. Vilnius, 1985.
- 2.36. KPI Vilniaus vakarinio fakulteto posėdžių protokolai. VGTU archyvas, Ap. 1, b. 479.
- 2.37. V. Valaičio asmens byla. VGTU archyvas, Ap. 1, b. 1643.
- 2.38. KPI rektorato posėdžio protokolas Nr. 183. KAA.F. R-1260, Ap. 1, b. 427.
- 2.39. KPI tarybos posėdžio protokolas Nr. 107. KAA.F. R-1260, Ap. 1, b. 291.
- 2.40. KPI tarybos posėdžio protokolas Nr. 121. KAA.F. R-1260, Ap. 1, b. 428.

III skyrius

- 3.1. LTSR Ministrų Tarybos nutarimas Nr. 397.
- 3.2. Kauno apskrities archyvas. F.R.-1260, Ap. 1, B.425.
- 3.3. LIKAS, G. VGTU informacinės sistemos raida. Iš *Technikos mokslų raida Lietuvoje*. Vilnius: Technika, 1999.
- 3.4. VGTU archyvas. Ap. 02, B.93.
- 3.5. VGTU archyvas. Ap. 1 b.477.
- 3.6. KUDZYS, A. Dar arčiau gamybos. *Už tarybinį mokslą*, Nr. 14(476), 1962 m. spalio 10 d.
- 3.7. VGTU archyvas. Ap. 1, B. 622.
- 3.8. JANUŠKA, R. Norai geri, tik trūksta paramos. *Už tarybinį mokslą*, Nr. 25(355), 1959.
- 3.9. ŽITNIKOVIENĖ, M. Naujos priėmimo taisyklės. *Už tarybinį mokslą*, Nr. 25(355), 1959.
- 3.10. GLUOSNIS, A. Pirmoji pažintis. *Už tarybinį mokslą*, Nr.14 (476), 1962 m. spalio 10 d.
- 3.11. BILVINAS, L. Atsisveikinimo su institutu išvakarėse. *Už tarybinį mokslą*, Nr. 23 (353), 1959 m. gegužės 22 d.
- 3.12. ČYRAS, A. Pirmoji diplomantų laida KPI Vilniaus filiale. *Už tarybinį mokslą*, Nr. 25–26 (487–488), 1962 m. birželio 19 d.
- 3.13. KOSTRAUSKAS, P. Aukštoji matematika – techninių disciplinų pagrindas. *Už tarybinį mokslą*, Nr. 28 (315), 1958 m. rugsėjo 12 d.
- 3.14. VGTU archyvas. Ap. 16, b.4.
- 3.15. VGTU archyvas. Ap. 1, b.548.
- 3.16. VGTU archyvas. Ap. 1, b.612.
- 3.17. KPI direkcijos 1961-03-13 posėdžio protokolas Nr. 178. KAA F.R-1260, Ap. 1, b.427.
- 3.18. VGTU archyvas. Ap. 1, b.613.
- 3.19. VGTU archyvas. Ap. 1, b.709.
- 3.20. L. Syraus sudarytais duomenimis. VGTU istorijos muziejaus fondai, 1969 m. birželio 1 d.
- 3.21. ATKOCIŪNAS, J.; ČIŽAS, A. *Aleksandras Čyras ir optimizacija statybiniame mechanikoje*. Vilnius: Technika, 2002.
- 3.22. MINKEVIČIUS, R. Pirmoji KPI Vilniaus filiale. *Už tarybinį mokslą*, Nr. 17(597), 1964 m. balandžio 30 d.
- 3.23. VGTU archyvas Ap.1, b.709.
- 3.24. MASČIUS, P. Studentiška vasara Aukštadvaryje. *Už tarybinį mokslą*, Nr. 30(700), 1964 m. rugsėjo 24 d.
- 3.25. MARTYNAITIS, M. *Kauno Antano Sniečkaus politechnikos institutas*. Vilnius, 1979.
- 3.26. VGTU archyvas. Ap. 1, b.31.
- 3.27. VGTU archyvas. Ap. 1, b. 805.

- 3.28. PALECKIS, J. V.; SIMAŠKA, A. Non multa, sed multum. *Už tarybinį mokslą*, Nr. 6(630), 1965 m. vasario 11 d.
- 3.29. MINKEVIČIUS, R. Be užmaskuotų minčių. *Už tarybinį mokslą*, Nr. 18(642), 1965 m. balandžio 22 d.
- 3.30. JAKIMAVIČIUS, Č. Apie diskusiją. *Už tarybinį mokslą*, Nr. 24(648), 1965 m. birželio 3 d.
- 3.31. VYŠKUPAITIS, A. Pirmieji choristų metai. *Už tarybinį mokslą*, Nr. 18(642), 1965 m. balandžio 22 d.
- 3.32. VGTU archyvas. Ap. Nr. 1, B. 805.
- 3.33. Nauji mokslų daktarai. Aleksandras Čyras. *Už tarybinį mokslą*, Nr. 3(688), 1966 m. sausio 20 d.
- 3.34. M. Martynaičio kalba LKP XV suvažiavime. *Už tarybinį mokslą*, Nr. 9(674), 1966 m. kovo 10 d.
- 3.35. VGTU archyvas. Ap. Nr. 1, B.909.
- 3.36. NAKAS, A. Kai kurie VISI kūrimo momentai (minint 30-metį). Iš *Technikos mokslų raida Lietuvoje*. Vilnius: Technika, 1999.
- 3.37. STRAŽNICKAS, J. *Aleksandras Čyras. Gyvenimo spalvos*. Vilnius, 2006.
- 3.38. ŠEPETYS, L. *Neprarastoji karta. Siluetai ir spalvos*. Vilnius, 2005.
- 3.39. MARČIUKAITIS, G. Nauji mokslų daktarai. A. Kudzys. *Už tarybinį mokslą*, Nr. 7(716), 1967 m. vasario 9 d.
- 3.40. Kauno apskrities archyvas. F. R-1260. Ap.1, B835.
- 3.41. MATULIONIS, A. KPI Vilniaus filiale. Gražaus derliaus šventė. *Už tarybinį mokslą*, Nr. 12(721), 1967 m. kovo 16 d.
- 3.42. RUDOKAS, J. *Istorija, kuria galime didžiuotis*. Vilnius, 2002.
- 3.44. ČIŽAS, A. 1968 metų KPI mokslinis derlius. Kodėl premijuotas? *Už tarybinį mokslą*, Nr. 6(803), 1968 m. vasario 12 d.
- 3.45. ČYRAS, A. Kelyje į tautinės mokyklos atgimimą ir pertvarką. *Statyba ir architektūra*, Nr. 8(364), 1989.
- 3.46. RAILA, B. *Kitokios Lietuvos ilgesys*. Vilnius, 1993.

IV skyrius

- 4.1. Mokslinės tarybos posėdžių protokolai. Ap. 1., b. 92, 1969.
- 4.2. Gero vėjo, VISI! *Komjaunimo tiesa*, Nr. 175 (6271). 1969 m. rugsėjo 7 d.
- 4.3. Nauja inžinierių laida. *Komjaunimo tiesa*, Nr. 174 (6270), 1969 m. rugsėjo 6 d.
- 4.4. VGTU archyvas. VISI rektoriaus įsakymai. Ap. 1., b. 91.
- 4.5. NAKAS, A. *Profesorius Anatolijus Rozenbliumas*. Vilnius, 2002.
- 4.6. VGTU istorijos muziejaus fondai.
- 4.7. ŠERNAS, V. *Profesinė pedagogika*. Vilnius, 1995.
- 4.8. VGTU archyvas. VISI rektoriaus įsakymai. Ap. 1., b. 122.
- 4.9. VGTU archyvas. VISI rektoriaus įsakymai. Ap. 1., b. 152.
- 4.10. VGTU archyvas. VISI tarybos posėdžių protokolai. Ap. 1., b. 153.
- 4.11. DAMBRAUSKAS, L. *Gyvenimo akimirkos*. Antra knyga. Vilnius, 1990.
- 4.12. VGTU archyvas. VISI rektoriaus įsakymai. Ap. 02., b. 456.
- 4.13. VGTU archyvas. VISI tarybos posėdžių protokolai. Ap. 1., b. 193.
- 4.14. VGTU archyvas. VISI tarybos posėdžių protokolai. Ap. 1., b. 182.
- 4.15. STRAŽNICKAS, J. *Akademikas Aleksandras Čyras. Gyvenimo spalvos*. Vilnius, 2006.
- 4.16. LIKAS, G. VGTU informacinės sistemos raida. Iš *Technikos mokslų raida Lietuvoje*. Vilnius, 1999.
- 4.17. Garbingas svečias. *Inžinerija*, Nr. 6 (17), 1974 m. vasario 13 d.
- 4.18. Mūsų židinio ugnelė. *Inžinerija*, Nr. 4–5 (15–16), 1974 m. sausio 23–30 d.
- 4.19. ČYRAS, A. Vieningai iškelėme draugo Leonido Brežnevo kandidatūrą. *Inžinerija*, Nr. 17 (28), 1974 m. balandžio 24 d.

- 4.20. VGTU archyvas. VISI tarybos posėdžių protokolai. Ap. 1, b. 211.
- 4.21. ČYRAS, A. Nauji mokslo metai – nauji ir mūsų uždaviniai. *Inžinerija*, Nr. 30 (41), 1974 m. rugsėjo 11 d.
- 4.22. Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministro įsakymas Nr. 389. 1974 m. spalio 14 d.
- 4.23. VGTU archyvas. VISI tarybos posėdžių protokolai. Ap. 1., b. 245.
- 4.24. VGTU archyvas. VISI tarybos posėdžių protokolai. Ap. 1., b. 286.
- 4.25. *Inžinerija*, Nr. 20 (122), 1976 m. gegužės 26 d.
- 4.26. *Inžinerija*, Nr. 6 (149), 1977 m. vasario 23 d.
- 4.27. PŠIBILSKIS, V. Akademinis jaunimas: priėmimas, mokymas, idėjinis niveliavimas. Vilniaus universitetas, 1994–1990.
- 4.28. Sveikiname nugalėtojus. *Inžinerija*, Nr. 8 (151), 1977 m. kovo 9 d.
- 4.29. *Inžinerija*, Nr. 28 (171), 1977 m. rugsėjo 21 d.
- 4.30. *Inžinerija*, Nr. 41 (184), 1977 m. gruodžio 28 d.
- 4.31. A. Kvedaro mokslinės stažuotės ataskaita, 1978.
- 4.32. *Inžinerija*, Nr. 6 (226), 1979 m. vasario 14 d.
- 4.33. *Inžinerija*, Nr. 20 (204), 1978 m. birželio 21 d.
- 4.34. *Inžinerija*, Nr. 23 (207), 1978 m. rugsėjo 5 d.
- 4.35. *Inžinerija*, Nr. 3–4 (223–224), 1979 m. sausio 24 d.
- 4.36. KOBECKAITĖ, H. Universitetas vieši VISI. Tvirta draugystė. *Inžinerija*, Nr. 7 (227), 1979 m. vasario 28 d.
- 4.37. VIRŽYTĖ, J. Kas lemia sėkmę. *Inžinerija*, Nr. 5 (225), 1979 m. vasario 14 d.
- 4.38. RADZEVIČIUS, L. Dar viena daktarinė. *Inžinerija*, Nr. 15 (235), 1979 m. balandžio 25 d.
- 4.39. *Inžinerija*, Nr. 31 (251), 1979 m. spalio 17 d.
- 4.40. VGTU istorijos muziejaus fondai. VISI tarybos posėdžių protokolai. 1980.
- 4.41. ERLICKAS, J. Koks šiupinio skonis? *Inžinerija*, Nr. 8 (408), 1981 m. kovo 13 d.
- 4.42. ŽILINSKAITĖ, J. Išreikšti save. *Inžinerija*, Nr. 11 (411), 1981 m. balandžio 3 d.
- 4.43. GAIŽUTIS, A. Keturkos akvarelės. *Inžinerija*, Nr. 15 (415), 1981 m. gegužės 8 d.
- 4.44. LIUTIKAS, V. Studento adaptacijos pedagoginės problemos. *Inžinerija*, Nr. 5 (485), 1982 m. vasario 25 d.
- 4.45. BŪDA, V. Širdies balso šaukiami. *Inžinerija*, Nr. 10 (450), 1982 m. balandžio 6 d.
- 4.46. ŽILINSKAITĖ, J. „Opus“, 82 m. *Inžinerija*, Nr. 15 (455), 1982 m. balandžio 30 d.
- 4.47. *Tiesa*, Nr. 261 (12086), 1982 m. lapkričio 12 d.
- 4.48. ŠMIGELSKIENĖ, V. Mūsų mokslininkams – LTSR valstybinė premija. *Inžinerija*, Nr. 39–40 (479–480), 1982 m. gruodžio 31 d.
- 4.49. DIČIUS, V. Absolventų keliai. *Inžinerija*, Nr. 9–10 (489–490), 1983 m. balandžio 1 d.
- 4.50. VGTU istorijos muziejaus fondai. A. Čižo prisiminimai. 1996.
- 4.51. Išlydėjome į Tarybinę armiją. *Inžinerija*, Nr. 20–21 (500–501), 1983 m. liepos 1 d.
- 4.52. Tarėsi komjaunimo aktyvistai. *Inžinerija*, Nr. 1 (609), 1984 m. sausio 6 d.
- 4.53. Sudaryta studentų komunistinio auklėjimo taryba. *Inžinerija*, Nr. 6 (614), 1984 m. vasario 20 d.
- 4.54. KOBECKAITĖ, H. Kaimo statybos problemos. *Inžinerija*, Nr. 6 (614), 1984 m. vasario 20 d.
- 4.55. GAIŽUTIS, A. Sėkmę lemia vadovo asmenybė. *Inžinerija*, Nr. 20 (628), 1984 m. gegužės 28 d.
- 4.56. ABRAMAUSKAS, S. Istorija–faktai–datos. *Inžinerija*, Nr. 29 (675), 1985 m. spalio 3 d.
- 4.57. MATONIS, V. Susitikimas su kompozitoriumi. *Inžinerija*, Nr. 38 (645), 1984 m. gruodžio 10 d.
- 4.58. ŠERNAS, V. Mūsų veikla, planai ir rūpesčiai. *Inžinerija*, Nr. 2 (649), 1985 m. sausio 14 d.
- 4.59. ŠEŠELGIS, K. Šalis, kurią mačiau. *Inžinerija*, Nr. 4 (651), 1985 m. sausio 28 d.
- 4.60. DRUNGILAITĖ, V. Politinės dainos festivalyje. *Inžinerija*, Nr. 19 (665), 1985 m. gegužės 23 d.
- 4.61. TSRS Aukštųjų mokyklų valstybinio inspektavimo aktas. Vilnius, 1985.
- 4.62. KAZANAVIČIUS, V. Neišsiųsti laišakai. Vilnius, 2005.
- 4.63. DINEIKA, A. Architektūrinis projektavimas. *Inžinerija*, Nr. 12–13 (698–699), 1986 m. balandžio 3 d.
- 4.64. ŠERNAS, V. Epochos reikalavimas – persitvarkyti. *Inžinerija*, Nr. 30 (716), 1986 m. spalio 2 d.
- 4.65. JASAITIS, P. Stalo tenisininkai nugalėtojai, arba treneris, subūręs komandą. *Inžinerija*, Nr. 30 (716), 1986 m. spalio 2 d.
- 4.66. POČIUS, R. Kaip ugdysime kūrybiškai mąstančius specialistus? *Inžinerija*, Nr. 35–36 (721–722), 1986.
- 4.67. VISI rektorato posėdžių protokolai, 1986 m. gruodžio 22 d.
- 4.68. LIUTIKAS, V. Jų tikslas – aukštasis mokslas. *Inžinerija*, Nr. 3–4 (729–730), 1987 m. sausio 22 d.
- 4.69. DIČIUS, V. Profsąjungos rūpesčiai ir darbo gairės. *Inžinerija*, Nr. 27–28 (753–754), 1987 m. rugsėjo 25 d.
- 4.70. SRĖBALIUS, J. Bendraminčių dialogo pradžia. *Inžinerija*, Nr. 29–30 (755–756), 1987 m. spalio 9 d.
- 4.71. VISI rektorato posėdžių protokolai, 1988 m. sausio 18 d.
- 4.72. LIEKIS, A. LKP agonijos kronika. I. Vilnius, 1996.
- 4.73. VISI rektorius prof. A. Čyros ataskaita. *Inžinerija*, Nr. 15–16 (781–782), 1988 m. balandžio 22 d.
- 4.74. SAKALAUSKAITĖ, V. Rugsėjo 1-oji – dvidešimtąjį kartą. *Inžinerija*, Nr. 23–24 (789–790), 1988 m. rugsėjo 8 d.
- 4.75. KOBECKAITĖ, H. Sąjūdis peržengė VISI slenkstį. *Inžinerija*, Nr. 25–26 (791–792), 1988 m. rugsėjo 22 d.
- 4.76. ŠMIGELSKIENĖ, V.; SAKALAUSKAITĖ, V. Instituto partijos komiteto ataskaitinis rinkiminis susirinkimas. *Inžinerija*, Nr. 31–32 (797–798), 1988 m. lapkričio 3 d.
- 4.77. MARČIUKAITIS, G. Norime tikro technikos šuolio. *Tiesa*, Nr. 5 (13924), 1989 m. sausio 6 d.
- 4.78. Svarstymų valandos. *Inžinerija*, Nr. 3–4 (807–808), 1989 m. vasario 2 d.
- 4.79. OLŠAUSKAS, K. TSKP LKP CK XVII plenumo nutarimas ir pertvarkos bei demokratizacijos uždaviniai institute. *Inžinerija*, Nr. 11–12 (815–816), 1989 m. balandžio 6 d.
- 4.80. KUDZYS, A. Mokslininko pastabos dėl Kauno Vytauto Didžiojo universiteto atkūrimo. *Inžinerija*, Nr. 17–18 (821–822), 1989.
- 4.81. Vilniaus inžinerinio statybos instituto atviro komunistų susirinkimo pareiškimas. *Inžinerija*, Nr. 28–29 (829–830), 1989 m. lapkričio 2 d.
- 4.82. ZAVADSKAS, E. K. Lietuva be mokslo – Lietuva be ateities. *Inžinerija*, Nr. 30–31 (831–832), 1989 m. lapkričio 16 d.
- 4.83. ŠMIGELSKIENĖ, V. ir kt. Svečias iš Maskvos. *Inžinerija*, Nr. 1–2 (840–841), 1990 m. sausio 16 d.
- 4.84. V. R. Lietuva reikalauja laisvės. *Gimtas kraštas*, Nr. 3 (1192), 1990 m. sausio 19–25 d.
- 4.85. V. R. Lietuva spaudos veidrodyje. *Gimtas kraštas*, Nr. 4 (1193), 1990 m. sausio 26 d. – vasario 21 d.
- 4.86. Kandidatai į rektoriaus pareigas. *Inžinerija*, Nr. 3 (842), 1990 m. sausio 25 d.
- 4.87. Lietuva – LTSR. Lietuvos tokios NEBĖR! *Argimimas*, Nr. 11 (72), 1990 m. kovo 4–21 d.
- 4.88. ZAVADSKAS, E. K. Talentingas žmogus – tai tautos turtas. *Inžinerija*, Nr. 8–9 (847–848), 1990 m. kovo 14 d.
- 4.89. SIDARAVIČIUS, J. Kaip keisime statutą? *Inžinerija*, Nr. 10–11 (849–850), 1990 m. kovo 26 d.

V skyrius

- 5.1. ZAVADSKAS, E. K. Vilniaus technikos universiteto raidos bruožai. *Rektoriaus veikos ataskaita (1990–1994)*. Vilnius, 1994.
- 5.2. ZAVADSKAS, E. K. Ar Lietuvoje įgytas inžinieriaus diplomą taps konvertuojamu? *Tėvynės šviesa*. Iš *Vilniaus technikos universitetas. Praeitis, dabartis, ateitis*. Vilnius, 1994.
- 5.3. SIAURUSEVIČIUS, A. Aš mačiau galvažudžių akis, kai jie daužė žmonių galvas ir konservatorijos langus. *Atgimimas*, Nr. 45 (106).
- 5.4. Su Naujaisiais, „Atgimimo“ skaitytojau! *Atgimimas*, Nr. 51 (112), 1990 m. gruodžio 26 d.–1991 m. sausio 2 d.
- 5.5. *Metai ir dienos. VGTU 1990–1993 m.* Sudarytojai E. K. Zavadskas ir V. Lujanienė. Vilnius, 1999
- 5.6. JONAITIS, A. Dėstytojų ir mokslininkų profesinė sąjunga. Ką ji man duos? *Inžinerija*, Nr. 30–31 (868–869), 1991 m. birželio 6 d.
- 5.7. ZAVADSKAS, E. K. Inžinieriai...Kokie jie? Kokių reikia? *Lietuvos aidas*, O. Balčiūnienės interviu. Iš *Vilniaus technikos universitetas: praeitis, dabartis, ateitis*. Vilnius, 1994
- 5.8. ZAVADSKAS, E. K. Su naujaisiais mokslo metais! Kalba, pasakyta per mokslo metų atidarymą Šv. Kazimiero bažnyčioje 1992-09-16. Iš *Vilniaus technikos universitetas: praeitis, dabartis, ateitis*. Vilnius, 1994
- 5.9. Gyvename ir gyvensime Lietuvoje... *Inžinerija*, Nr. 17–18 (910–911), 1992 m. lapkričio 26 d.
- 5.10. ZAVADSKAS, E. K. Vardan kilnios vertingos ateities *Inžinerija*, Nr. 13 (926), 1993 m. rugsėjo 13 d.
- 5.11. KRIAUNEVIČIUS, A. Naujojo skrydžio pradžia. *Inžinerija*, Nr. 14(927), 1993 m. rugsėjo 30 d.
- 5.12. ZAVADSKAS, E. K. Kam naudinga paniekinti Mokslo žmones? *Tiesa*, 1993-129. Iš *Vilniaus technikos universitetas: praeitis, dabartis, ateitis*. Vilnius, 1994
- 6.17. ZAVADSKAS, E. K. Žinių skrydžiui pakėlę sparnus. *Inžinerija*, Nr. 28 (1112), 2000 m. rugsėjo 1 d.
- 6.18. Ministro K. Platelio sveikinimas. *Inžinerija*, Nr. 30 (1114), 2000 m. rugsėjo 12 d.
- 6.19. NORKEVIČIUS, J. Universiteto modernios bibliotekos įkurtuvės. *Inžinerija*, Nr. 31 (1115), 2000 m. rugsėjo 19 d.
- 6.20. NORKEVIČIUS, J. Paskutinis Senato forumo akordas. *Inžinerija*, Nr. 2 (1130), 2001 m. sausio 16 d.
- 6.21. NAKAS, A; NORKEVIČIUS, J. Bičiulystės puslapiai. Vilnius, 2002.
- 6.22. NAKAS, A. Dirbkim kiekvienas, veikim kartu! *Inžinerija*, Nr. 4 (1132), 2001 m. sausio 30 d.
- 6.23. ZAVADSKAS, E. K. Su pirmąja naujojo tūkstantmečio rugsėjo 1-ąja! *Gedimino universitetas*, Nr. 4 (21), 2001.
- 6.24. KONTRIMAS, J. Teikianti optimizmo dinamiškai plėtotei. *Inžinerija*, Nr. 7 (1176), 2002 m. vasario 19 d.
- 6.25. Universiteto rektoriaus rinkimams artėjant. A. Nako interviu su E. K. Zavadsku. *Gedimino universitetas*, Nr. 2 (26), 2002.
- 6.26. NORKEVIČIUS, J. Įkurtuvės Naugarduko rūmuose. *Inžinerija*, Nr. 27 (1196), 2002 m. rugsėjo 10 d.
- 6.27. KONTRIMAS, J. Darbais papuoštas dešimtmetis. *Inžinerija*, Nr. 1 (1212), 2003 m. sausio 7 d.
- 6.28. Išminties simfonija. Aforizmai ir posakiai. V. Voronkovo kompozicija. Kaunas, 1996.
- 6.29. ŠUKŠTA, M. Didžiausia vertė – Monsinoro mintys. *Inžinerija*, Nr. 14 (1225), 2003 m. balandžio 8 d.
- 6.30. NORKEVIČIUS, J. Tėvynė gyva savo vaikų darbais. *Inžinerija*, Nr. 7 (1218), 2003 m. vasario 18 d.
- 6.31. DANIŪNAS, A. Kodėl verta pasirinkti studijas Vilniaus Gedimino technikos universitete. *Inžinerija*, Nr. 10 (1221), 2003 m. kovo 11.
- 6.32. NORKEVIČIUS, J. Gedimino dienos – nauji renginiai. *Inžinerija*, Nr. 23 (1276), 2004 m. spalio 5 d.
- 6.33. ŠNIUKŠTINAITIS, A. Sukonkretintos bendradarbiavimo gairės. *Inžinerija*, Nr. 25 (1278), 2004 m. lapkričio 2 d.
- 6.34. LAURINAVIČIUS, A. Akredituota automobilių kelių mokslo laboratorija. *Inžinerija*, Nr. 27 (1280), 2004 m. lapkričio 30 d.
- 6.35. KAČIANAUŠKAS, R. Įteisintas bendradarbiavimas. *Inžinerija*, Nr. 1 (1283), 2005 m. sausio 11 d.
- 6.36. VGTU – 2005. *Mokslinis informacinis leidinys*, Nr. 1 (33), Vilnius, 2006.
- 6.37. Į prezidentus pretenduoja ir mūsiškis. *Inžinerija*, Nr. 7 (1289), 2005 m. balandžio 5 d.
- 6.38. JUČIŪTĖ, E. Didėjančios SOCRATES/ERASMUS galimybės. *Inžinerija*, Nr. 7 (1289), 2005 m. balandžio 5 d.
- 6.39. MAŽEIKAS, D. Pasiiektas Lietuvos rekordas. *Inžinerija*, Nr. 16 (1298), 2005 m. spalio 11 d.
- 6.40. GINEVIČIUS, R. Pažintis su Kazachstano universitetais. *Inžinerija*, Nr. 20 (1302), 2005 m. gruodžio 6 d.
- 6.41. GINEVIČIUS, R. Ką universiteto mokslininkai nuveikė 2005-aisiais? *Respublika*, 2006 m. gegužės 31 d.
- 6.42. RAMANAUSKAITĖ, V; KARKLAITIS, G. Studentai laukiami „Eikos“ įmonėse. *Inžinerija*, Nr. 2 (1305), 2006 m. sausio 24 d.
- 6.43. NORKEVIČIUS, J. Lankytojai domėjosi vadovėliais. *Inžinerija*, Nr. 5 (1308), 2006 m. kovo 7 d.
- 6.44. NORKEVIČIUS, J. „Aukso paukštė“ – geriausia dovana. *Inžinerija*, Nr. 6 (1309), 2006 m. kovo 21 d.
- 6.45. GINEVIČIUS, R. Rezultatai liudija apie reagavimą į rinką. *Inžinerija*, Nr. 8 (1311), 2006 m. balandžio 25 d.
- 6.46. VILKAS, E. Universitetai su autonomija, bet be teisių. *Veidas*, 2006 m. birželio 8 d.
- 6.47. Atėjo vilčių išsipildymo metas. R. Ginevičiaus interviu. *Langas, Mokslo Lietuva*, Nr. 9 (299), 2004 m. gegužės 6 d.
- 6.48. LR švietimo ir mokslo ministerija. *Lietuvos aukštasis mokslas. Baltoji knyga*. Vilnius, 1999.

VI skyrius

- 6.1. ZAVADSKAS, E. K. Mieli dėstytojai, darbuotojai, studentai. *Inžinerija*, Nr. 13 (986), 1996 m. rugsėjo 3 d.
- 6.2. BUIVYDIENĖ, D. Vilniuje turime tvirtą inžinierių branduolį. *Inžinerija*, Nr. 14 (987), 1996 m. rugsėjo 17 d.
- 6.3. BAZARAS, D. Studentas ir universitetas. *Inžinerija*, Nr. 7 (999), 1997 m. balandžio 18 d.
- 6.4. ZAVADSKAS, E. K. Laukiamas, turiningas pašnekovas. *Inžinerija*, Nr. 8 (1000), 1997 m. gegužės 16 d.
- 6.5. A. Lubio prisiminimai. *Inžinerija*, Nr. 8 (1000), 1997 m. gegužės 16 d.
- 6.6. ZAVADSKAS, E. K. Mokytis be nuolaidų sau. *Inžinerija*, Nr. 11 (1003), 1997 m. rugsėjo 1 d.
- 6.7. Prof. habil. dr. Vytauto Landsbergio kalba. *Inžinerija*, Nr. 14 (1006), 1997 m. spalio 29 d.
- 6.8. G. Vagnoriaus kalba. *Inžinerija*, Nr. 15–16 (1007–1008), 1997 m. lapkričio 17 d.
- 6.9. RAILA, B. Kodėl antraip? Vilnius, 1991.
- 6.10. ZAVADSKAS, E. K. Svarbiausia – nuolatinis žinojimo alkis. *Inžinerija*, Nr. 7–8 (1016–1017), 1998 m. balandžio 7 d.
- 6.11. NORKEVIČIUS, J. Varpo dūžiai laisvei prikelti. *Inžinerija*, Nr. 12 (1021), 1998 m. birželio 12 d.
- 6.12. SAULIS, L. Sausio 13-oji – neatskiriama širdies dalis. *Inžinerija*, Nr. 2 (1044), 1999 m. sausio 12 d.
- 6.13. NORKEVIČIUS, J. Tegul skamba per amžius Lietuvos vardas. *Inžinerija*, Nr. 7 (1049), 1999 m. vasario 23 d.
- 6.14. NORKEVIČIUS, J. Nepriklausomybė – atėjimas į savo namus. *Inžinerija*, Nr. 10 (1052), 1999 m. kovo 16 d.
- 6.15. ZAVADSKAS, E. K. Pagal savo žodžius būsi įteisintas. *Inžinerija*, Nr. 11 (1053), 1999 m. kovo 23 d.
- 6.16. NORKEVIČIUS, J. Ateities vardan įveikti permainų baimę. *Inžinerija*, Nr. 11 (1095), 2000 m. kovo 14 d.

A

Abelkis P. R. 183
Abramauskas S.
Abramauskas S. 26, 125, 145, 165, 183, 197, 219, 278
Abramčikienė R. 317, 324
Achverdovas I. 109
Adamkus V. 161, 162, 260, 261, 292, 300, 302, 303, 309, 311, 326, 331, 340
Adelina 88
Adomaitis R. 217
Adomavičius V. 148, 190, 202
Adomėnas G. P. 228
Adomėnas P. 303, 306
Adomėnas P. G. 260, 303, 343
Adomėnienė E. 88, 89
Ahner K. 183
Aidukas A. 156
Aksamitauskas Č. 339, 356, 357, 360
Aksomitas A. 78, 80, 89, 100, 141
Aksomitas G. 231, 314, 330
Akstinaitė M. 277, 295
Aleksa R. 214, 229
Aleksaitė I. 148, 149, 160, 183, 190, 226
Aleksandras 26, 52
Aleksandras I 29
Aleliūnas M. 356
Alfonas de Laatas 320, 321
Alikonis A. 124, 146, 175, 185, 214, 230
Alionis A. 156
Ališauskaitė J. 87
Alperytė I. 337.
Ambrasas A. 190, 351, 471
Ambrazevičius V. 281
Ambraziejūnaitė I. 86
Amšiejus R. 300
An Jingxin 356
Ancevičius 63
Andras A. 27
Andriolis M. E. 26
Andriukaitis V. 314, 338
Andriušinas V. 167, 175, 185, 215
Andropovas J. 188, 194
Angarietis 245
Annus 27
Antanaitytė V. 135, 137
Antanavičius J. 274
Antanavičius K. 117, 137, 146, 152, 163, 185, 186, 196, 213, 214, 217–219, 222–234, 236, 237, 290, 295, 302, 308
Antokolskis 187
Anuškevičienė D. 156
Anuškevičius J. 267
Aprijarskytė R. 55
Arbušauskas J. 276
Argyris J. 250, 251, 277
Arkauskas A. 175
Arlauskas S. 222, 226
Arliukas A. 231
Artiomenka S. 173
Astrauskas J. 315
Astrauskienė N. 229

Ašmenskas R. 260
Atkočiūnas J. 99, 181, 259, 260, 280, 303, 303, 306, 315, 336, 343, 368
Audzijonis P. 229, 255
Augustaitis V. 315
Augustaitis V. K. 260, 280
Augustinavičius R. 170
Auštrevičius P. 315
Avdejenkova V. 338, 339
Avyžius J. 222, 232
Avulis A. 339, 340, 351
Ažubalis A. 296

B

Babakas V. 345
Babilius V. 93
Babitas A. S. 88
Bacevičius J. 77, 88–90, 96, 105, 107, 115, 157+
Bačėnas V. 145, 146
Bačinskas D. 333
Bagdonas G. 329
Bagdonas P. 310
Bagdonas V. 146, 185, 214, 228
Bagdonavičius J. 30
Bagočiūnas V. 92, 108
Bahras J. 312
Bajoras B. 139
Balasevičius A. 280
Balčytis Z. 319
Baldauskas J. 356
Baliukonytė L. 303, 304
Baliulis A. 79, 127, 137
Balkevičius J. 480
Baltrėnaitė E. 343
Baltrėnas P. 255, 256, 265, 267, 301, 303, 306, 308, 310, 314, 335, 341, 343, 347
Baltrušaitis J. 187
Baltušis K. 217
Balzakas H. 330
Balzakas O. 314
Banienė R. 87
Baniulis R. 329, 330
Bansevičius R. 307, 308
Baradokas A. 148
Baradokas P. 175
Baranauskienė M. 259
Baras J. 325
Barauskas J. 117
Barauskas R. 368
Baravykas G. 182
Barisas J.V. 229
Barisas V. 90, 93
Barkauskas A. 159
Barkauskas E. 157
Barkauskas V. 186
Barkauskienė Z. 88, 226
Baronas R. 117
Baršauskas J. 185, 192
Baršauskas K. 13, 44, 46, 48, 53–56, 59, 60, 63, 64, 68, 69, 71–73, 77, 78, 80, 81, 90, 92, 95, 127, 307, 311, 312

Bartkus A. 268
 Bartusevičius R. 169
 Basanavičius J. 30, 288, 331
 Baskutis P. 54, 55
 Bastytė L. 87
 Baškys K. 109, 110, 134, 136, 142, 148, 157, 162, 163, 166, 175, 281
 Batoras S. 40, 41, 55, 56
 Baublys A. 189, 214, 221, 228, 253, 255, 267, 275, 296, 303, 309, 310, 370
 Baublys M. 40
 Baublys P. 124, 147, 148, 214
 Baušys R. 182, 312
 Baužienė A. 229
 Bazaras D. 261, 278, 281, 360
 Bejder E. 273
 Belenia J. I. 159
 Belevičienė L. 297
 Belevičius R. 229, 265, 303, 306, 307, 343, 368
 Belozaras K. 186
 Bendikas J. 146
 Bendorius R. 255
 Bėnkė H. 197
 Beregovojus G. 161, 162
 Bergas O. J. 109
 Berija L. 46
 Berinas 191
 Berūkštis V. 192, 198
 Berunka V. 182
 Bičkauskas V. 231
 Bieliauskas F. 106
 Bieliūnas K. 46, 96, 109, 137
 Bilinskas K. 230
 Bilkis T. 77, 86
 Bilkytė A. 60, 61
 Bimba D. 303
 Birgeris U. 138
 Birgiolas E. 278, 281, 303
 Birietė V. 273
 Birutis V. 136
 Biržiška M. 41, 331
 Biržiškis J. 216
 Bistrickas A. 43, 44
 Bivainis G. 170
 Bivainis J. 228, 255, 260, 303
 Bytautas 63
 Blažienė A. 185, 226
 Blažys K. 125, 149
 Blinkėvičius V. 186, 187
 Blonskis K. 173
 Bobelis K. 309
 Bodunov D. 110
 Bogdanas H. 190, 198, 213, 483
 Bogdevičius M. 230, 306, 312, 341, 343
 Bogoslovskis V. N. 159
 Bogašauskas A. 55, 189
 Bokša P. 27
 Bolotinas V. 111, 160, 164, 179
 Bombliauskas J. 182
 Bore K. 343
 Borkauskas A. 138, 142
 Borkauskas E. 72, 166, 175
 Borkovskij A. 315
 Borovskis M. 321
 Borre K. 256, 257, 277
 Borisa B. 92
 Boruta J. 254, 282, 283
 Brandišauskas V. 218, 219, 226,
 Braškys A. 98, 111, 119, 158
 Brazauskas A. 111, 134, 217, 218, 223, 261, 264, 266, 267, 272, 273, 277, 282, 285, 290, 305, 308, 309, 326, 331
 Brazauskas E. 208
 Brazauskas Z. 80
 Brazdžiūnas P. 61
 Brazys R. 125
 Breivė P. 77, 87
 Bretfusas J. 27
 Brežnevas L. 245
 Brežnevas L. 96, 98, 106, 114, 115, 158, 170–172, 179, 180, 188, 194
 Briedis K. 231, 236
 Briedis S. 347
 Brodovskienė D. 312
 Brodovskis L. 312, . 325
 Broga L. 187
 Bručas V. 156
 Bruzelionienė A. 307
 Bublėnė R. 352
 Bubnys V. 217
 Bubelevičius V. 481
 Buckus P. 55
 Bučiūtė E. 208, 255, 304, 464
 Bučyla R. 353
 Buda M. 366
 Būda V. 156, 185–187, 223, 234, 290
 Budreika E. 60, 61
 Budriūnas A. 203
 Budrys 122
 Budrys J. 281
 Buivydas R. 275, 306, 335, 336, 480
 Buivydienė D. 277
 Bukauskas 119
 Bukėnaitė V. 326
 Bulavas J. 237
 Bulovas J. 55, 59, 60, 92, 217
 Bulovas R. 139, 202
 Bumbliauskas A. 26
 Bumelis V.A. 274, 352, 353
 Buožis S. 137
 Burdulis D. 231
 Burinskienė M. 228
 Burinskienė M. 308
 Burokevičius M. 98, 99, 134, 139, 152, 155, 157–160, 162, 164, 165, 167, 201, 222, 242, 245, 251, 255
 Busila R. 339, 340
 Busima R. 194
 Butkevičius L. 177, 184
 Butkus A. 109, 149, 203
 Butkus G. 167, 175, 222
 Butkus T. 306
 Butrinavičius A. 231

C

Caspersen S. 250, 256, 257, 277
Chadyšas V. 365
Chajamas O. 187
Charitas J. 77, 78, 80, 88, 89, 92, 93, 96, 110, 112, 127, 134, 136, 142, 186
Charitienė E. 87
Chazanovas V. 158
Chein G. 343
Chlomauskas E. 80
Chomskis R. 92, 107, 110, 111
Chruščiovas N. 47, 58, 79, 85, 96, 194
Cibas A. 141

Č

Čaginas N. 104
Čaikauskas G. 190, 469
Čaplikas V. 176
Čaplinskas A. 368
Čarneckis V. 31
Čechavičius P. 34, 45
Čechavičius R. 215, 286, 287
Čechovas A. 181
Čeičys J. 45
Čekuolis A. 217
Čepaitis V. 217
Čepas R. 149
Čepinskas V. 37, 45
Čeponis J. 145, 478
Čeputis J. 160
Čereškevičius S. 146, 171
Černeckis A. 303
Černeckis D. 303
Černenka K. 194, 195, 196, 199
Černiauskas E. 309
Česnys A. 303, 306, 343
Česonis V. 80, 112, 134, 136, 139, 142, 146, 157
Čiegis R. 275, 306, 317, 346, 354, 357, 361, 366
Čirba S. 215, 230
Čiučelis A. 255, 261, 266, 279, 280, 290, 299, 303, 306, 316, 343
Čiupaila R. 256, 279
Čiuprunovas D. 135
Čiurlionis M. K. 56
Čiurlys J. 31, 34, 36, 37, 39, 40
Čiužas A. 109
Čižas A. 99, 136, 146, 149, 158, 160, 166, 175, 180, 185, 190, 191, 200, 202, 215, 218, 219, 253, 281, 290, 303, 308, 315, 328
Čižas A. E. 221, 230, 231, 232, 235
Čygas D. 306, 317, 321, 326, 330, 341–343, 348, 355, 359, 360, 366, 368
Čyras A. 17, 62, 65, 68, 70–72, 77–80, 82–85, 87, 89, 90–97, 99–117, 121, 125, 127, 132–135, 137–141, 144, 146, 148, 149, 151–155, 157–159, 161, 162, 164, 166, 167, 172, 173, 175, 176, 179, 180–182, 185, 186, 189, 190, 199, 200, 204, 211, 213, 216, 219, 221, 223, 226, 227, 230, 239, 259, 260, 264, 274, 301, 302, 366, 367, 376

Čyras P. 215, 306, 315, 317, 329, 342, 357, 367

D

Dabrila J. 58
Dabulskis A. 169, 170
Dagienė E. 255, 364, 365, 369
Dailydka S. 274, 279
Dambrauskas A. 255, 370
Dambrauskas L. 150
Dambrauskas M. 141
Dambrava V. 255
Damušis A. 45, 58, 299
Danaitis K. St. 231
Daniūnas A. 230, 261, 268, 290, 302, 303, 307, 319, 329, 332, 343, 350, 352, 359, 372, 375
Danys J. 265
Danys-Daniliauskas J. 58
Daraškevičiūtė V. 98
Darbetas E. 161
Darbutas 119
Dargis R. 364
Darius S. 278
Darkovas A. V. 138
Dasevičius B. 134
Daščioras P. 315, 316, 331
Daubaras E. 214
Daujotis V. 345
Daukantas F. 136
Daukša A. 217
Daunora Z. 100, 368, 472
Daunoras V. 217
Daunoravičius Z. 145
Davulis V. 141
Degutienė I. 287, 303
Degutienė I. 304
Degutis A. 125
Degutyte E. 86, 87
Deimantavičius S. 173
Dembčinskis J. 314
Dichovičnyj I. 160
Dičius R. 100
Dičius V. 91, 95, 145, 147, 148, 171, 184, 190, 212, 217, 255, 260, 290, 297, 300, 374, 468
Dičiuvienė N. 125, 145, 148, 149, 171, 219, 221, 229
Didžiapetrienė P. 261
Diedonis J. 203
Dieninis J. 316, 319
Dietrich M. 272
Dilba J. 175, 185, 226, 281
Dilys P. 149, 175, 185
Dindaitė-Kupliauskienė J. 222
Dineika A. 204, 214, 467
Dineika R. 176, 182, 229, 260, 281, 290
Ding Tao 356
Dirgėla K. 186
Dirmantas S. 37, 38, 40
Diržauskienė A. 329
Diržinskaitė L. 102, 117, 134

Dyčmonas J. 220, 281
 Dobkevičius F. 40
 Domarkas V. 272, 273, 274
 Dovydenas V. 315
 Dowlingas P.J. 269, 274, 276, 277
 Dragūnas G. 215
 Drobėlis V. 230
 Drobnyš A. 106
 Dubčekas A. 118
 Dubickas J. 98
 Dulmanas A. 117
 Dulmanas I. 139, 140
 Dulskis J. 308, 309
 Dundzila A. 183
 Duoba J. 214, 229, 236, 251, 252
 Dzeržinskis F. 251
 Džovanjolis 187

E

Eičaitė S. 184
 Eidrigėvičius S. 31
 Eidukas D. 305
 Eiduevičius G. 109
 Eileris L. 28
 Eitminavičius V. 79
 Eyre A. 297
 Ekingeris M. 27
 Erlickas J. 182
 Ežerskis A. 185

F

Federavičius A. 356
 Ferensas A. 139, 140
 Filatovas L. 160
 Filinas A. P. 138
 Flotovienė R. 260
 Frohner K. 368
 Furmanavičius L. 125, 222, 290, 303, 341

G

Gabartas J. 200
 Gabrėnas A. 226
 Gabrys J. 40, 45
 Gaidamavičienė I. 156, 295
 Gailius A. 125, 157, 166, 167, 175, 185, 186, 228, 231, 303, 341
 Gaisas R. K. 173
 Gaižutis A. 149, 157, 158, 175, 183, 185, 190, 191, 195, 198, 316
 Gajauskas B. 175
 Gajauskas J. 214, 345
 Gajosinskis B. 167
 Galiorkinas A. 115
 Galvanauskas V. 182
 Gapšys A. 62, 77, 80, 88, 261
 Garalevičius R. 281
 Garberis M. 169, 170, 176, 191
 Gasiūnas V. 280, 303
 Gastila L.

Gastila L. 46, 125, 185, 277, 281
 Gaulė K. 192, 221
 Gaušienė R. 229
 Geda S. 217
 Gedgaudas M. 148, 149, 175, 185, 214, 276
 Gediminas 26
 Gedvilas N. 219
 Geigeris J. 13
 Geležėvičius R. 226, 229
 Genzelis B. 217
 Gerdvilis V. 472
 Gerdžiūnas P. 229, 250
 Gerekas E. 173, 193
 Gerlachas M. 181
 Gerliakas Č. 63
 Geršas N. 125, 148
 Gervė V. 190
 Getkantas F. 28
 Gibieža S. 93
 Giedrys H. 231
 Gilduninas B. 69
 Gilys H. 281
 Gilytė N. 364
 Gylikis V. 481
 Gimbutas J. 31, 37, 38, 40, 58, 259, 265, 297, 300
 Gineitis A. 84, 326
 Ginevičius G. 9, 21, 122, 163, 164, 177, 192, 252, 255, 258, 274, 275, 285, 290, 295, 296, 298, 301, 303, 307, 312, 314, 315, 316, 318–321, 325, 326, 329, 330, 331, 333, 335, 337, 338, 340, 341, 343, 345, 348, 350, 352, 353, 355, 357, 359–364, 366, 368, 369, 371, 374–376
 Giniotis V. 268, 275, 280, 296, 341
 Girčienė B. 134, 149
 Girčius 119
 Girnius V. 357
 Gylis H. 83, 92, 117, 134, 149, 157, 166
 Glaubicas J. K. 104
 Glebovas V. 230
 Glebus S. 290
 Glemžienė A. 77, 88, 96, 112, 134, 156, 157, 166, 167, 175
 Glismejeris H. 197
 Gloyova O. 215
 Godbergas I. 208
 Goldenblatas I. 99
 Golokvoščius P. 55
 Golšteinas E. G. 138
 Gorbačiovas M. 199, 203, 204, 205, 234, 246, 250, 282
 Gorbulskis B. 169, 170
 Gorodeckis V. 35, 40
 Grabys J. 189, 236, 237, 242, 274
 Graičiūnas A. 321
 Graičiūnas V.A. 295, 308
 Graurogkas A. 34, 35, 37
 Gražulevičius A. 149
 Grėška J. 112, 134, 149, 157, 159, 166, 167, 229
 Griauzdė K. 94, 98, 142, 158, 160
 Grigaliūnas K. 280, 303

Grigas A. J. 228
 Grigas R. 47, 170
 Grigorovičius J. 284, 288, 295, 299, 315
 Grincevičius L. 308
 Grinkevičius S. 34, 39, 40, 55, 308
 Griškevičius M. 329, 330
 Griškevičius P. 106, 158, 173, 179, 180
 Griškūnaitė E. 226
 Grodzenskis A. 122
 Gromyko T. 98
 Gropiusas V. 197
 Grotusas R. 265
 Grotusas T. 29, 265
 Grunskis T. 258, 259, 474
 Gruzdis A. 169, 170
 Gruzdis B. 125, 190, 229, 246, 247, 364
 Gucevičius L. 28, 29, 60, 153
 Gudaitis A. 187
 Gudavičienė V. 206
 Gudavičius E. 352
 Gudavičius R. 185, 186, 194, 206
 Gudvaišienė D. 231
 Gulbinas 63
 Gulbinas A. 189
 Gulbinovičius H. 192, 198
 Guliamas G. 187
 Gumauskas J. 84
 Gumauskas M. 95, 219
 Guobys 119
 Guokas L. 148
 Gureckas A. 237
 Gureckas J. 226
 Gurklienė A. 364
 Gurskis V. 29, 77, 86
 Gustaitis A. 284, 308
 Gutmanienė H. 69–71, 77, 87, 90
 Guzaitis R. 146
 Gužas D. 230
 Gužauskas J. 124
 Gvozdevas A. 122

H

Hafizas 187
 Hahn U. 183
 Hengguang G. 302
 Hensonas K. O. 173
 Hiksas D. H. 173
 Hitleris 43, 251
 Hitleris
 Horacijus 250
 Hozijus U. 27
 Hukas R. 28
 Husakas 118
 Huseinas M. 187

I

Ignatavičius Č. 148, 156, 214, 221, 229, 341
 Ignatavičius G. 341
 Ilgūnas G. 331
 Ilšinskis A. 160

Imbrasas J. 110
 Imbrasas J. 299
 Indriūnas A. 125
 Indriūnas J. 43–45, 69
 Ivanovas V. 226
 Ivoška J. 316
 Izbickas V. 58, 299, 306
 Izraelis G.
 Izraelis G. 80, 87, 89, 110, 139, 146, 148, 149

Y

Yang Xiuping 356

J

Jablonskis H. 173
 Jackeivičius H. 141, 217
 Jackūnas Ž. 304
 Jagėlo R. 360
 Jagminas S. 267
 Jagodinas G. 233, 234
 Jakaitė D. 150, 151
 Jakas R. 150
 Jakas S. 150, 151
 Jakienė E. 150
 Jakienė M. 151
 Jakimavičius Č. 95, 97, 110, 135
 Jakimavičius J. 204, J. 221, 229, 253, 255, 261, 290
 Jakimavičius Z. 320
 Jakovickis V. 45
 Jakovlevas-Mateckis K. 214, 215, 229, 281, 354, 360, 476
 Jaksebogaitė R. 214
 Jakštas A. 229, 315
 Jakubauskas D. 214
 Jakubėnas 119
 Jakutis A. 477
 Janajėvas G. 250
 Jančiauskas E. 156
 Jančiulytė D. 306
 Janickis J. 113
 Janickis J. 69, 73
 Jankauskas Z. 229, 236
 Jankauskas B. 164, 247
 Jankauskas J. 40, 341
 Jankauskas P. 37, 38, 40
 Jankauskas R. 247, 267, 286, 307, 313, 330, 349, 364
 Jankauskas Z. 146, 175, 185, 214, 255
 Jankevičius J. 39, 40
 Jankevičiūtė A. 309
 Jankovskij V. 365
 Jankus L. 256
 Janulaitis A. 345
 Janulevičius G. 185
 Janulionis L. 69, 71, 77, 78, 86, 89, 134, 136, 149
 Janulis A. 125, 145, 146, 157, 166, 175, 185, 214
 Jarašiūnaitė Z. 77

Jaruzelskis V. 193
 Jasaitis P. 208
 Jasilionis R. 136, 149, 157
 Jasinaivičius R. 93, 96, 111, 356
 Jasinskis F. 32, 33
 Jasiulionis R. 142
 Jasmontas A. 226
 Jasonis V. 368
 Jasulaitis V. 124, 146, 214, 223, 238, 231, 236, 246, 247, 255, 258, 280, 290, 364
 Jauniškis J. 195
 Jaunius A. 23, 277, 487
 Jazdauskas D. 347
 Jekateriničėvas F. 134
 Jekelevičius V. 177
 Jelcinas B. 251
 Jeliutinas V. 68, 125, 179
 Jemeljanovas V. 87, 105
 Jermalavičius J. 247,
 Jeršovas A. 156
 Jeruslanov V. 226
 Jodelė P. 31, 37, 38, 39, 40, 45
 Jokūbaitis V. 144, 188, 189
 Jokubovas O. 187
 Jonaitis A. 192, 218, 219
 Jonaitis A. 249, 250,
 Jonaitis H. 55
 Jonaitis J. 255
 Jonas Paulius II 279
 Jonikas 119
 Jonys L. 276, 297
 Jonušas A. 326, 331, 355–366
 Jonušas J. 159, 164, 176, 190, 197, 231, 344
 Jonušas R. 88, 89, 95–98, 101, 104, 105, 107, 109, 112, 115, 126, 127, 132–134, 136, 139, 146, 149, 155, 157, 159, 160, 162, 165, 281, 315
 Jonušis A. 313
 Jovaiša A. 109
 Jovaišaitė J. 173
 Jovarauskas A. 62
 Jucevičius R. 348
 Jucys A. 105, 355
 Judinas A. 106
 Jukna 90
 Juocevičius A. 250
 Juocevičius V. 171
 Juodagalvis J. 226
 Juodka B. 265, 291
 Juonienė S. 166, 167, 175, 201
 Juonienė S. 222
 Juozaitis A. 217, A. 222, 223, 331
 Juozaitis J. 230, 255
 Jurelė A. 72
 Jurėnas P. 77, 87
 Jurevičius J. 211, 315
 Jurgaitis J. 125
 Jurgelionis J. 101, 102
 Jurgilas V. 258
 Jurgutis R. 164
 Jurkonis E.
 Jurkša A. 148, 181, 226, 230, 250
 Jurkštas V. 125, 145, 171, 484

Juršėnas A. 141
 Juršėnas Č. 340
 Juškevičius P. 185, 202, 228, 237, 242, 246, 255,
 Juzeliūnas J. 198, 217
 Juzėnas A. 185, 223, 228, 249, 216

K

Kabulovas St. 231
 Kačaunauskas R. 229
 Kačeniauskas A. 309
 Kačianauskas R. 303,
 Kačianauskas R. 153, 175, 176, 275, 280, 290, 303, 306, 307, 310, 315, 343, 346, 349, 368
 Kačianovas L. 160
 Kačkuvienė M. 230
 Kagan V. 215
 Kairienė Z. 176
 Kairys J. 176, 334
 Kairys K. 96, 100
 Kairys S. 31, 186, 308, 331
 Kairys V. 176
 Kaklauskas A. 283, 306, 343, 352, 353, 360, 363, 369
 Kaklauskas G. 182, 306, 312, 343, 368
 Kalanta R. 150
 Kalanta S. 215, 259, 260
 Kalinauskas R. 309
 Kamaitienė D. 174
 Kamaitis I. Z. 231, 236, 237, 242, 243, 248, 252, 258, 260, 267, 274, 275, 306, 308, 314, 343,
 Kamaitis V. 174
 Kamaitis Z. 138, 165, 185, 216
 Kamaitis Z. I. 144
 Kaminskas A. 181, 200, 290
 Kaminskas K. A. 357, 364
 Kaminskas V. 350
 Kanapėnas R. 315, 370
 Kanapėnas R. M. 358
 Kantorovičius L. 115
 Kapitonovas I. 158
 Kaplinkski O. 272, 274, 276, 277
 Kapsukas 245
 Karablikovas A. 368
 Karalius A. 190
 Kareckas R. 308
 Karkauskas R. 259, 260
 Karkauskas V. 165
 Karnilaitė R. 23
 Karosas J. 186
 Karpickienė E. 371
 Karulaitis A. 162
 Karvelis R. 164, 168, 175, 183, 187, 287
 Kaskievič O. 55
 Kasputis V. 125, 145
 Kastro F. 76
 Katalynaitė E. R. 230
 Katinas F. 354
 Katkauskas A. 214
 Katkus D. 198
 Kaulakis L. 111

Kaulakys J. 255
 Kaunas J. 69
 Kaunelis J. 79
 Kaušpėdas A. 146, 171, 190, 217
 Kaveckas K. 186
 Kaveckis M. 69, 72, 113
 Kavolėlis A. 175, 182, 184–196, 315
 Kavolėlis A. P. 157, 163, 166, 202, 211
 Kazakas G. 111
 Kazakevičius S. 148, 149
 Kaziela V. 261
 Kazlauskienė (Montvilienė) V. 187, 200
 Kazlauskienė G. 157
 Kazlauskienė V. 164
 Kazragis A. 109, 139, 146, 255, 341
 Keblas L. 230, 255
 Keleras B. 234
 Kelminskas S. 185
 Kenedis D. 76
 Kerbedis S. 32, 33, 308
 Kerulis A. 280, 303
 Kesminas O. 300, 355
 Keturka A. 125, 145, 148, 170, 183, 198, 213, 266, 482
 Kieras K. 231
 Kilimonytė D. 277
 Kinderis V. 200
 Kindzičius T. 28
 Kirilevičius R. 214
 Kirilinas 68
 Kirjackis E. 265
 Kirvaitienė S. 368
 Kirvaitis R. 177, 178, 267, 277, 280, 290, 291, 306, 307, 315, 316, 318–320, 324, 343, 345, 348, 355, 366, 370, 372
 Kisieličius K. 146, 190
 Kiškinas J. 34, 43, 44, 46
 Kišonaitė V. 309
 Kitkauskienė L. 187
 Kivilša J. 125, 149, 153, 188, 189, 215, 255, 281,
 Kiznis M. 261, 281
 Kybartienė M. 88
 Kleinas M. 125, 145
 Kleiza J. 230
 Klešaitė 214
 Kliauza J. 167, 231, 236, 246
 Kličius V. 164
 Klimašauskas V. 182
 Klimavičius L. 87
 Klimavičius V. 68, 71, 72, 77, 88, 92, 96, 134, 136, 186
 Klimka L. 185, 229
 Kliučius A. 203
 Kliukas R. 182, 277, 329
 Kliukojtis S. 173
 Knyva R. 231
 Kobeckaitė H. 183, 186, 187, 190, 218, 219, 222, 223, 227, 229, 282, 295
 Kolis H. 251
 Kolupaila S. 39, 40, 43, 45
 Komka A. 290, 307, 319, 321, 343, 354, 371, 372, 375
 Končius I. 41
 Kondratenko G. 193
 Kondratovas K. 96
 Kondrusevičius A. 183, 185
 Kononenka V. 160
 Kontrauskas V. 178, 339, 340
 Kornilcevas V. 190
 Korsakienė R. 343
 Kosciukevičius D. 89
 Kosčiauskas M. 281
 Kosčiauskas M. 43, 124, 144
 Kosyginas A. 125
 Kostiukevičius D. 78, 141
 Kovalevičius R. 360
 Krasauskas M. 365
 Krausas R. 265
 Kriaunevičius A. 295
 Kriškčiukaitienė G. 356
 Kriškiukaitis K. 40
 Kriščiūnas V. 63, 69, 77, 78, 80, 83, 87, 89, 90, 94, 96, 98, 105, 110, 112, 127, 134, 136, 138, 142, 146, 148, 157, 175, 237, 482
 Krištaponis B. 153
 Kriukelis Č. V. 230
 Kriukelis V. 144, 149, 368
 Krygeris O. 27
 Kryžanauskaitė A. 88, 156, 165
 Kruopys K. 94
 Krušinskas V. 112, 113, 134, 136, 141, 142, 152, 157, 166, 167, 175, 181, 185
 Krutinis A. 148, 175, 185, 230, 259, 260
 Kubilius A. 319
 Kubilius J. 292, 367, 60, 48, 177
 Kubilius R. 261
 Kubilius V. 112, 192
 Kubiliūtė M. 98
 Kučinskas V. 277
 Kučma L. 276, 277
 Kudaba Č. 217
 Kudaba J. 55, 56, 64, 127
 Kudokas S. 137
 Kudriavcevas P. 341
 Kudzys A. 63, 69, 70, 77, 78, 80, 82, 83, 87, 89, 90, 92, 96, 98, 100, 101, 104–106, 108–112, 117, 127, 134, 136, 138, 139, 141, 146, 149, 157, 160, 163, 165, 166, 171, 175, 182, 185, 186, 188, 189, 211, 215, 218, 223, 226, 230, 249, 281, 286, 287, 305, 315, 367
 Kukys J. 156
 Kulaitis Z. 149, 230
 Kulakauskas J. 226
 Kulakauskas V. 87, 90, 93, 94, 96, 112, 134, 157, 166
 Kuliešienė J. 308
 Kuliešius V. 230
 Kulikauskas V. 175, 330
 Kulys J. 317, 332, 345, 354
 Kulvietis G. 189, 260, 315
 Kumetaitis Z. 214, 228, 316
 Kumpikas L. 46, 69, 110
 Kuncevičius S. 474, 477
 Kunčinas A. 185, 186, 218, 255, 305
 Kundrotas V. 171
 Kunigėlis J. 124

Kunigėlis K. 82, 86
 Kuodienė O. 230
 Kuodis J. 45, 58, 336
 Kupliauskas R. 164, 167
 Kupliauskienė J. 223, 227
 Kuprionis R. 170
 Kurcevič R. 164
 Kurpis G. 183
 Kutas R. 354, 362
 Kutas S. 349
 Kuzmickas A. 62, 77, 80, 88, 149, 229, 233
 Kuzmickas B. 217, 221
 Kuzminskis V. 45, 85
 Kvantūnas D. 147
 Kvedaras A. 92, 104, 117, 134, 136, 165, 174, 181, 268, 328, 343
 Kvedaras K. 306
 Kvedaras V. 221
 Kvietkauskas V. 338

L

Labutis S. 274
 Landsbergis G. 290
 Landsbergis V. 217, 223, 225, 245, 250, 267, 268, 283, 284, 290, 291, 297
 Landsbergis-Žemkalnis V. 137, 283, 284, 285, 290, 318
 Lapė K. 156
 Lapeika J. 173
 Lapinskaitė R. 192
 Lašas G. 230
 Latvėnas D. 347
 Laucevičius E. 63
 Laucius D. 300
 Laucius T. 231
 Laukaitienė B. 88
 Laurinavičius A. 182
 Laurinavičius A. 317, 368
 Lazarevičius H. 125, 137, 144
 Lazutka S. 88
 Lekaravičius A. 122
 Lekevičius J. 290
 Lekys R. 231
 Lemkė V. 146
 Lengvinas K. 69
 Leninas V. 115, 251
 Leonavičius B. 217
 Leonavičius G. 93
 Leonavičius I. 333
 Leonavičius M. 191
 Leonavičius M. K. 306, 310, 343
 Leonavičiūtė D. 290
 Lepkovskis Č. 300
 Levickas R. 229
 Liaudis B. 69, 71, 77, 78, 80, 82, 83, 86, 87, 89, 92, 93, 96, 98, 100, 101, 106, 107, 110, 127, 134, 136, 139, 142, 157, 166, 167, 175, 185,
 Liaudis K. 221
 Liaukonis A. 214
 Liaukonis A. R. 229
 Liekis A. 298, 302, 356, 357

Liesis I. 186
 Likas G. 156, 75
 Likienė V. 159, 167, 175, 185
 Limba R. 170, 184
 Lingaitis L. 236, 255, 307, 370
 Lingaitis L. P. 343, 348
 Linnert P. 256, 257, 277
 Lipnevič M. 306
 Lissauskas A. 200
 Lissys R. 215
 Liubimovas J. 160
 Liubinaite R. 231
 Liulčenko G. 69, 72
 Liumpickas M. 303
 Liutikas V. 164, 166, 185, 186, 208, 210, 215, 219, 222, 223, 227, 230, 233, 255, 285
 Liutkaitė R. 198
 Liutkaitytė R. 192
 Lygis D. 305
 Lygnugarienė G. 33, 340
 Ločerytė V. 230
 Lomaia A. 353
 Lopas V. 170
 Lubys A. 122, 136, 146, 165, 167, 282
 Lubys B. 356, 357
 Lujanienė V. 23, 256, 298, 299, 306, 348
 Lukošaitis A. 157, 166, 171
 Lukoševičienė O. 255
 Lukoševičius A. 165, 214, 226
 Lukoševičius K. 125, 143, 157, 166, 281
 Lukoševičius K. L. 229
 Lukošūnas S. 120
 Lukošius P. 137, 196, 227
 Lukšienė M. 217
 Lukšienė R. 87
 Lumpickas M. 303
 Lupeikis K. 471
 Luošaitis A. 125, 145
 Lurje A. 160

M

Maceika K. 251, 252
 Macevičius J. 69
 Maciulevičius D. 88, 89, 96, 108–110, 127, 134, 136–139, 145, 146, 149, 157, 158, 166, 167, 172, 175, 176, 185, 189, 214, 218, 221, 229, 281, 294, 308
 Maciulevičius N. 221, 228
 Maciūnas V. 40
 Mackevičius A. 331
 Mackevičius K. 91, 107, 116
 Mackevičius S. 209
 Mačiulaitis R. 260, 329
 Mačys A. 93, 255, 258
 Mačys A.
 Maironis 218, 331
 Makačinas T. 200
 Makarevič V. 193
 Makariūnas K. 299, 301, 326
 Makarovas I. 203
 Maksimavičius E. 87, 96, 98, 100, 105, 109, 112

Maldonis A. 217
Maleckas S. 90
Malienė V. 339
Malikėnienė 23
Malikėnienė R. 366
Malinauskas P. 320
Mališkauskas V. 364
Mamontovas A. 205
Maniušis J. 91, 105, 107, 108, 125, 127, 135, 158, 161, 166
Mao Dz. 114
Marašinskaitė A. 256
Marašinskas B. 122
Marazas S. 69, 77, 78, 80, 82, 89, 92, 93, 96, 98, 100, 105, 109, 127
Marcelis A. 223, 229
Marcelis A. 77, 78, 88, 89, 96, 105, 112, 134, 137, 166, 167, 175, 185
Marcinkevičius A. 177
Marcinkevičius A. H. 312
Marcinkevičius H. 230
Marcinkevičius J. 217, 253, 331,
Marcinkevičius S. 170
Marčėnas V. 109, 149
Marčiukaitienė O. I. 229
Marčiukaitis G. 109, 125, 133, 134, 146, 149, 157–159, 162, 167, 175, 180, 185, 275
Marčiukaitis J. G. 221, 230
Mariūnas M. 214, 215, 230, 255, 274, 275, 306, 307, 315, 317, 328, 343
Markauskas K. 134, 136
Markelytė V. 146
Markevičius V. 312
Markūnas P. 34, 35, 40
Marma A. 331
Martavičius R. 290, 291, 296, 306, 343, 370
Martinaitis A. 80, 88, 90, 96, 98, 166, 112, 127, 134, 139, 141, 146, 301
Martinaitis V. 203, 229, 248, 252, 255, 268, 303, 306, 343, 360
Martinaitytė E. 229
Martinėnas B. 146
Martynaitis M. 15, 63, 64, 68–73, 92, 95, 100, 105, 108, 110, 111, 113, 123, 124, 135, 179
Martynaitis V. 108
Masaitis V. 93, 101
Masalskienė E. 226
Masilionis R. 255
Masilionytė R. 146
Mastiuginas A. 155
Mašanauskienė 77
Mašiotas J. 31, 37, 40
Matiliauskas A. 341
Matonis V. 197, 198, 217
Matukonis A. 46
Matulaitė D. 480
Matulaitis S. 30
Matulionis A. 111, 112, 287
Matulionis J. 46, 54, 68, 186
Matulionis P. 30
Matulionis R. 273
Matusas A. 312
Matuzevičius A. 255
Mauricas M. 352
Mauza E. 96, 100, 101, 112, 127, 134, 136, 137, 142, 146, 149, 157
Mauzarienė L. 230
Mazurovas K. 125
Mažeika D. 361
Mažeikis E. 316
Mažuolis S. 139
Mažvydas M. 349
Mečinskaitė K. 306, 331, 343
Mečkovskis T. 365, 368
Medaikis V. 366
Medalinskas A. 217
Mekionis T. 347
Melko-Staniūnienė J. 175
Melnikas B. 255, 307, 343
Meslinas 119
Mickevičius A. 66
Mickevičius J. 28
Mickevičius-Kapsukas V. 40
Mickūnaitis V. 214
Mikaila K. 203
Mikalajūnas M. 309
Mikelionis S. 280
Mikėnas R. 280, 303
Mikėnas R. 303
Mikšys A. 122, 144
Mikšta P. 281, 368
Mikuckis J. 46, 69
Mikučianis V. 103
Mikuta A. 170
Milaknis T. 316
Milaknis T. 321
Milbern N. S. 173
Milenskis N. 44, 46, 54, 55, 69, 113
Milevskis A. 27
Miliukas A. 77
Miliūnas E. 146, 190
Miliušas A. 86, 87
Milneris D. H. 306
Minkevičius J. 217
Misiukas-Misiūnas A. 61
Miškinis A. 265
Mištinis V. 341
Mitkowski E. 272
Mituzas J. 45
Mykolaitienė N. 229
Mykolaitis J. 84, 326
Mockevičius A. 214
Molotovas 41, 151, 215
Monkevičius A. 320, 326, 350
Monkevičius K. 226
Monkevičius T. 303
Moskvičius 139
Mošinskis V. 35, 42
Motiejūnas H. 162
Motuzas R. 350, 370
Mozeris A. 52
Mozūraitė R. 309
Mroz M. 279
Muchtaras A. 187
Mugevičius R. 193
Mulakas A. 312

Muliuolis J. 93
Mulokas J. 267
Mumgaudytė I. 215
Muntianas V. 164, 372
Muralienė R. 256, 277, 305
Muravjovas M. 30
Mureika J. 122, 134, 136, 146, 160, 166, 167, 175, 185, 212, 213, 216, 229, 233
Mušinskas V. 34

N

Nadolski R. 272
Nagevičius A. 216
Nagevičius J. 148, 181, 220, 259, 260, 367, 368
Naginevičiūtė I. 192
Naidionovas A. 96, 109, 139, 146, 158, 175, 178, 185, 202
Nainys D. 170
Nainys V. 358
Nakas A. 9, 23, 125, 148, 149, 166, 175, 183, 185, 216, 256, 261, 274, 277, 285, 288, 299, 306, 308, 314, 315, 318, 330
Nakas A.J. 229
Nakas H. 175, 185, 368
Nakienė V. 23
Naktinis V. 352
Narbutis B. 203
Narkevičius 191, 192, 231
Narmontas D. 282
Narūnas-Naronavičius (Naronskis) J. 28
Naruševičienė B. 87
Naruškevičius A. 165
Naruškevičius J. 163
Narutavičius S. 331
Nasvytis A. 182, 217, 218, 260, 290, 466
Nasvytis V. 466
Naudžiūnas V. 190
Naujokaitis A. 125, 134, 146, 151, 153, 154, 157, 158, 159, 166, 167, 175, 185, 214, 215
Naujokaitis R. 231
Naujokas R. 333
Naujokas R. 333
Nausėda Č. 331
Navickaitė B. 159, 326
Navickas K. 62
Navickas N. 307
Navikauskas A. 182
Nazelskis E. 356
Nazimovas V. 29
Nekrašas J. 80
Nekrošius A. 127
Nemira J. 185
Nemira J. M. 88, 229
Nemira M. 214, 255
Neniškis E. 475
Nickus I. 62, 63, 77, 78, 82, 83, 87, 89, 90, 92, 96, 101, 108, 109, 112, 127, 134, 136, 139, 141, 157, 281
Nigel Williams 355
Nikitinas N. 223
Nikolajeva N. 60, 71, 77, 88

Nikžentaitis A. 26
Niutonas I. 28
Noreikienė S. 96
Norkevičius J. 23, 282, 295, 330, 349, 352
Norkus A. 203
Norkus K. 164
Norkus P. 166, 175, 185, 214, 228, 255, 260
Norvaiša P. 28
Norvaišienė J. 142
Norvilas H. 211
Novodvorskis A. 44, 46
Nugaras J. 361, 371
Nurpeisovas A. 187

O

Obrazcovas I. 179
Olšauskas K. 214, 221, 223, 226, 236
Olšauskas M. 343
Olšauskas V. 189
Orentas G. 255, 261, 274, 300, 305, 308, 309, 352
Ostaševičius V. 307
Owenas R. 339
Ozolas R. 217
Oželytė N. 298

P

Pabedinskaitė L. 361
Padagėlis R. 339, 340
Pajėda R. 228
Pakalnis R. 217
Paksas R. 294, 298, 305, 330, 338, 340
Palavinskas E. 146, 175
Palčiauskas V. 182
Paleckis J. V. 97, 219
Palekas R. 470
Paliulis N. 307, 343
Paliulis N.K. 260
Palšaitis E. 124, 146, 177, 281
Palšaitis R. 228, 232, 280, 307, 309, 343, 354
Palubeckis R. 170, 171
Panamariovas J. 182
Panavas J. 176
Panavas St. 230
Panoko J. 99
Panovko I. 138
Papajanov H. 110
Papinigis V. 167
Parasonis J. 339
Parasonis J. 360
Parčiauskas V. 215
Parulis N. 190
Paškevičienė 77
Paškevičius B. 88
Paškevičius K. 80, 88
Paškūnienė E. 94, 98
Paštukas A. 141
Patapavičius A. 230
Pauersas H. 76
Paukštytė D. 229

Paulauskaitė S. 203
 Paulauskas A. 111, 331, 342
 Paulauskas C. 109
 Paulauskas G. 329
 Paulauskas J. 125
 Paulauskas M. 82, 86, 89, 90, 96, 109, 112, 139
 Pauža V. 144
 Pavilionis D. 173
 Paviržis G. 326
 Pečiukaitis G. 156
 Pečiulis S. 217
 Pečiūra B. 72, 73
 Peldschus F. 249, 273, 277, 345
 Peleckas E. 168
 Peltasonas D. 173
 Pempė K. 146
 Peras J. 125
 Pesys R. 46, 72
 Pesliakas J. H. 352
 Petkevičius I. 360, 365
 Petkevičius J. 156
 Petkevičius K. 231
 Petkevičius V. 217
 Petkuvienė J. 23, 364
 Petraškevičius O. 77, 88
 Petrauskaitė A. 267
 Petrauskaitė P. 182
 Petropavlovskis A. 99
 Petroškevičius P. 328, 368
 Petrulievičius V. 329
 Petrulis B. 44
 Petrusevičius H. 65, 68, 71
 Petrušinas A. 156
 Petruškevičius P. 228
 Petruškevičius R. 203
 Pikčilingis J. 55
 Pikelis 119
 Pikūnas A. 142, 214, 229, 307, 312, 343
 Pikutis R. 214
 Pilėnas S. 124, 152, 153
 Piliauskas G. 214
 Piliponis R. 320
 Pilypaitis A. 115, 136, 145
 Pilypaitis A. S. 110, 127
 Pilsuckis J. 40, 42
 Piskarskas A. 347
 Plakys V. 231, 234, 256, 258
 Platelis K. 304
 Pliučius A. 266
 Plungė S. 182
 Pocius P. 93
 Pocius Z. 290
 Počiauskienė P. 255
 Počobutas M. 28
 Podagėlis R. 142, 181, 218, 277, 278, 316, 317, 347, 351
 Podvieszko V. 149
 Polinkis-Pelka M. 29
 Popilskis R. 136, 149
 Popkova U. 230
 Poselis E. 52
 Pošiūnaitė N. 165

Poška A. 275, 280, 306, 343
 Poviliūnas J. 125
 Požėla J. 253
 Pranaitis V. 63, 77, 87, 91, 93, 95, 105, 107, 109, 113, 116, 125, 127, 134, 281
 Praniauskienė K. 349
 Prapras V. 169
 Preikšas K. 55
 Prentkovskis O. 345
 Prigorovskis N. 138
 Prikšaitis M. 138, 146, 147, 148
 Priluckaja M. 60, 77, 78, 87, 89, 96
 Prunskienė K. 217, 246
 Pruskus V. 307, 308, 343
 Pugačiukas E. 200
 Pugžlienė R. 277, 304, 310, 317, 324
 Puipienė L. 481
 Pūgžlys A. 176, 326
 Pulinas V. 231
 Pundzevičius P. 31
 Pundžius E. 176
 Puodžiukynas L. 125
 Purėnas A. 43
 Puškinas A. 187
 Puzakovas V. 136

R

Rabinovičius A. 173
 Rabinovičius I. 138
 Rachlevičienė D. 125
 Radovičius J. 172
 Radvila 52
 Radvila B. 28
 Radzevičienė A. 337, 364
 Radzevičius A. 142
 Radzevičius L. 178
 Radzivonas A. 148, 214
 Radžvilas V. 217
 Ragauskas Ž. 231
 Ragulskis K. 111, 138, 315, 339
 Raibys M. 110
 Raila B. 126, 127, 288
 Rajeckas R. 217
 Rakauskas G. 181, 185
 Rakauskas J. 141
 Rakauskienė L. 187
 Rakauskienė O.G. 296
 Rakštytė L. 343
 Rakuckij T. 144
 Ralys A. 47, 104
 Ramanauskaitė 119
 Ramanauskas E. 55
 Ramanauskas V. 280
 Ramonas A. 316
 Ramonienė R. 55
 Ramonis A. 141
 Ramutytė A. 146
 Rasimavičius B. 162
 Raslanas J. 175, 185
 Ratautas M. 144
 Raudeliūnas A. 60
 Raudeliūnienė A. 77, 87, 213

Raudonikis A. 186
 Raudonikis V. 80
 Raue E. 273
 Raulinaitis J. 230
 Razma J. 290
 Razmienė R. 315
 Ražaitis V. 72
 Ražinskas A. 98, 134, 136, 139, 142, 144, 149, 157, 159, 166, 175, 190
 Rečiūnas E. 339, 340
 Reiganas R. 193, 203, 215 216
 Reilis D. 173
 Rekašius T. 333
 Remeikienė V. 371
 Remišauskas M. 124, 147, 164
 Rerichas N. 45
 Ribentropas 41, 151, 215
 Rigertas R. 309
 Rilkė 187
 Rimgaila F. 29
 Rimkevičius A. 221, 231, 234, 268, 371
 Rimkevičius J. 182,
 Rimkevičius S. 258, 259
 Rimkus A. 134
 Rimkus G. 198
 Rimkus L. 164, 171, 215, 354, 372, 373, 375
 Rimkus Liudas 280
 Rimkus Liudvikas 260
 Rimša J. 164
 Rinkevičienė R. 320, 324
 Rybakovas N. 226
 Ryder J. 337
 Rokas S. 112, 124, 134, 136, 142, 146, 157, 158, 166, 202
 Rosinas A. 138, 149, 219
 Rozenbliumas A. 46, 92, 125, 134, 136, 137–139, 141, 144, 147, 149, 160, 317, 318
 Rozenbliumas M. 108
 Rudalevičius J. 188
 Rudminaitė A. 23, 244, 256, 277, 305, 315, 486
 Rudzikas Z. R. 355
 Rudzkis R. 348
 Ruikys A. 355
 Rukšėnas A. 148
 Rukšėnas K. 88, 185, 230, 234
 Rultas B. 268
 Rumša P. 55
 Rumšas P. 60
 Rusakevičienė A. 309
 Rusakevičius D. 309
 Ruseckas A. 107
 Ruseckas D. 339, 340
 Ruseckas O. 190
 Rusteika A. 69–71, 77, 78, 80, 83, 87, 89
 Rūtelionis L. 347
 Rutkauskas A. 275, 275,
 Rutkauskas A. V. 307, 319, 343
 Ržanycinas A. 115, 122, 160

S

Sabaitė N. 156

Sabaliauskas J. 192, 198
 Sabonienė A. 77, 88
 Sabonis A. 173
 Sacharovas A. 311
 Sadauskaitė D. 208
 Sadauskas T. 55
 Sadeckis A. 213
 Sakalas A. 237
 Sakalauskaitė R. 299
 Sakalauskas K. 124, 146, 149, 167, 175, 185, 161, 195, 214, 228, 368
 Sakalauskas R. 281, 345, 367, 368
 Sakalauskas V. 184
 Sakalys K. V. 229
 Sakalys V. 93, 185, 258
 Samalavičius A. 349
 Samofolovas M. 333
 Samsonovas 85
 Samulevičius A. 157, 166, 185, 214, 301
 Santvaras S. 150
 Sarčickas H. 141
 Sartakovas V. 112
 Sasnauskas K. 157, 185
 Satkūnaitė A. 182
 Saugėnienė R. 88
 Saulis A. 255
 Saulis L. 253, 272, 275, 279, 284, 287, 288, 295, 297, 301, 302, 303, 305, 306, 307, 321, 339, 343
 Saulys L. 216
 Saunomis V. 125
 Sausenavičius H. 124, 208, 366
 Saženyte E. 309
 Schild J. 183
 Ščesnulevičius J. 148, 149
 Ščesnulevičius S. 44, 46, 54, 68, 72, 73
 Seilius A. 80, 146, 185
 Semenavičius K. 27, 28, 294, 308
 Semprūnas Ch. 187
 Senuta A. 125, 149
 Sereikytė R. 60
 Sermontis E. 192
 Siaurusevičius A. 245,
 Sidaravičius J. 231, 238
 Sidauga B. 120, 124, 134, 136, 137, 142, 157, 164, 166, 167, 175, 185, 192, 230, 281
 Sidauga P. 255
 Silevičius V. 214
 Simaška A. 97
 Simonavičiūtė A. 310
 Sinikas L. 200
 Sivilevičius H. 345
 Skardžius A. 326
 Skardžius J. 209
 Skardžius P. 170
 Skarga-Paveneckis P. 27
 Skaržauskas V. 317, 260, 362
 Skeivalas J. 214, 125, 138, 228, 255, 275
 Skidelis J. 27
 Skirgaila A. 366
 Skivalas J. 221
 Skrebė J. 189
 Skrinska A. 328

- Skrinska A. K. 280
 Skrinskas S. 208, 229
 Skripkus J. 31
 Skučas A. 217
 Skudutis J. 290, 291, 306, 343, 360
 Slankauskienė D. 87
 Slavina Z. 160
 Slavinskas 122
 Slavinskas S. 209
 Slivinskas K. 315
 Sližys B. 31
 Sloanas B. 283
 Smechovas V. 160
 Smetona A. 30, 288
 Smilgevičius A. 112, 113, 134, 136, 142, 148, 157, 166, 175, 260, 308
 Smilgytė J. 146
 Smirnovas A. 111
 Smuika M. 214
 Sniečkus A. 96, 99, 104–107, 125, 127, 154, 155, 158, 245
 Sniečkus V. 165
 Snudaitienė L. 221
 Solanas B. 333
 Solominas J. 315
 Songaila G. 217
 Songaila M. 37, 38, 40
 Spartakas 187
 Speičys A. 61, 62, 80
 Spelskis A. 145, 147, 157, 162, 166, 167, 175, 176, 183, 185, 211
 Spiridavičius M. 40
 Spruogis B. 182, 184, 185, 211, 214, 230, 296, 315, 341, 363, 369
 Srėbalius J. 226, . 290
 Sriubas A. 169
 Strumskienė E. 229
 Sruoga A. 31
 Stacevičius R. 139
 Stagys V. V. 343
 Staleriūnas M. 290
 Stalinas J. 42, 47, 61, 76, 194, 251
 Stanaitis J. 101, 112, 134, 136, 142
 Stančiauskas R. 365
 Stanevičienė Z. 230
 Stanevičius V. 173
 Stanislovaitis A. 165
 Stanislovaitis R. 159
 Staniūnas E. 146, 153, 297
 Stankevič L. 343
 Stankevičius G. 170
 Stankevičius H. 156
 Stankevičius J. 86
 Stankevičius M. 273
 Stankūnas J. 196, 197, 209, 255, 259, 267, 268, 277, 280, 290, 291, 294, 307, 317, 343, 354, 355, 360, 365
 Stankūnienė V. 268
 Stankus E. 157, 167, 175, 185
 Stargys V. 306
 Starikovičius V. 361
 Starkus N. 303
 Staškevičius A. J. 307, 343
 Staškevičius J. A. 261, 267, 268, 274
 Staškus E. 183
 Statkus N. 280, 303
 Statulevičius V. 305
 Statulevičius V. J. 274, 293
 Stauskis V. 255, 296, 332, 338,
 Stauskis V. J. 358
 Steikūnas J. 109
 Steponavičius A. 125
 Styra D. 204, 214, 277, 309
 Stoletovas V. 55
 Stonis K. 157, 162
 Stonis M. 44
 Stonys A. 310
 Stonys J. 192, 230, 255
 Stonytė R. 55, 60
 Stragys V. 181
 Stragys V. 276, 328, 331
 Straupys 119
 Stražnickas J. 54, 105, 155, 356, 366, 367
 Strelčiukas N. 155
 Strigūnas V. 125, 144, 148
 Striogienė A. 329
 Strumskienė E. 214
 Strumskytė J. 306, 313
 Stukienė B. 226
 Stulginskis S. 44, 45
 Stulpinas 115, 140, 152
 Stundžaitė R. 171
 Subačius V. 231
 Sudeikis A. 355
 Sudžiūtė M. 209
 Surpinas V. 193
 Survilaitė A. 214
 Suslavičius V. 329
 Suslova G. 341
 Sutt P. 279
 Suveizdis V. 231
 Swichartas J. 264
- ## Š
- Šafiras Š. 356
 Šakalys A. 278
 Šakenis K. 31
 Šaknys B. 256
 Šalkauskas L. 313
 Šalna J. 109, 110
 Šaltenis A. 217
 Šaltenis L. 187
 Šaltenis S. 355
 Šapalas A. 182
 Šapalas K. 185
 Šapira G. 160
 Šarakauskas D. 182
 Šatas A. 77, 87, 156
 Šatas A. J. 229
 Šatkus J. 141
 Šaulys V. 266
 Šeibokas J. 281, 465
 Šeibokienė E. 148
 Šėmis N. 281
 Šepetys L. 91, 106, 212, 213

Šeputis A. 77, 86, 90, 96, 146
 Šerėnas R. 303
 Šernaitė Ž. 355
 Šernas 92
 Šernas V. 144, 188, 198, 192, 208, 263, 277
 Šernius G. 214
 Šervenikas R. 310
 Šešelgis K. 125, 145, 146, 149, 157, 162, 165, 166, 175, 199, 281, 285, 324, 358
 Šestakauskas A. 286, 290, 305, 308, 316, 319
 Šestokas V. 136, 138, 139, 144, 145, 147, 158, 162, 164–166, 172, 175, 185, 186, 192, 197, 202, 295, 296
 Ševčenko 187
 Šiaučiūnas R. 307
 Šileika A. 278, 347
 Šileika J. 80
 Šilovas E. V. 160, 181
 Šilževičius S. 144
 Šimaitis R. 297, 318
 Šimėnas A. 214, 228, 246, 247, 248,
 Šimkūnas V. 170
 Šimkus J. 38, 40, 125, 142, 143, 149, 157, 165, 166, 175, 185, 215, 255, 281
 Šimkus J. R. 276
 Šimkus J. R. 368
 Šimkus S. 195
 Šimoliūnas J. 31, 36, 37, 38, 39, 40, 42, 43
 Šimonis V. 88
 Šiškus H. 111
 Šiugždaitė J. 23, 485
 Šiukšta M. 306
 Šivickas J. 40
 Šlajus A. 312
 Šlajus A. 318, 334
 Šleinitaitė L. 281
 Šlekienė A. 157, 167
 Šlekienė A. 231
 Šleževičius A. 260, 265
 Šliogeris J. 36, 40, 255
 Šmigelskienė R. 227
 Šmigelskienė V. 256
 Šnaras A. 169
 Šneideris A. 360
 Šneiderova M. 182
 Šniukas D. 356
 Šniukšta A. 108, 109, 255, 294
 Šostakaitė J. 193
 Špokas A. 93
 Šreiberis A. 304, 305
 Šreiberis A. K. 159
 Šriupša A. 166, 175, 185
 Štaras S. 177, 178, 255, 290, 291, 303, 303, 308
 Štuross G. 164
 Šubinas L. 155
 Šukys R. 230
 Šukys R. 328, 329, 358
 Šukšta M. 153, 310, 330, 343
 Šulcas T. 31, 34, 36, 37, 39, 40
 Šulga V. 203, 281
 Šulinskis A. 360, 365
 Šumauskas M. 102, 106, 127, 134

Šurpikas V. 173
 Šustavičius 63
 Šutovas S. 182
 Švedas V. 366
 Šveiceris M. 317, 321
 Švenčianas P. 92
 Švėgžda A. 479

T

Tabuns B. 192
 Tamkevičius S. 150
 Tamošaitis A. 230
 Tamošauskas P. 255, 335, 343
 Tamoševičius A. 120
 Tamoševičius B. 31
 Tamoševičius E. 467
 Tamošiūnas A. 221, 231
 Tamošiūnienė R. 307, 343
 Tamulaitienė B. 182, 352, 359
 Tamulevičiūtė G. 209
 Tamulytė J. 192
 Tamutis R. 160, 166, 167, 175, 176, 190, 301, 326, 355, 365, 366
 Tamutis Z. 120, 124
 Tarasevičius I. 184
 Tartilas J. 265, 268, 358
 Tarulis A. 297
 Tarvydas A. 122, 316
 Taunys S. 88
 Tautvaišas N. 280, 303
 Tečer M. 193
 Teišerskas Č. 134, 136, 146, 157, 166, 167
 Teišerskis Č. 101, 175, 186
 Telksnys A. L. 87
 Telksnys L. 347
 Terleckas V. 37
 Tilindis V. 175, 214, 229
 Timofejevas M. 347
 Tiškevičius 336
 Toleikytė V. 86, 87
 Tomkus V. 217
 Topper R. 61
 Trapeznokovas S. 231
 Treigienė V. 226
 Treinys V. 190
 Treinytė A. 209
 Trimonis A. 184
 Triolė E. 187
 Trušinas I. 69
 Tulevičius V. 69, 71, 77, 87, 109, 186, 214, 281
 Tumas-Vaižgantas J. 30
 Tuomas E. 203
 Tupinis A. 125, 146, 198
 Turauskis V. 276
 Turla S. 157
 Turla V. 156, 164, 185, 188, 196, 209, 211, 214, 229, V. 315
 Turonienė O. R. 230
 Tutkus V. 149, 226
 Tvaronavičienė M. 343

U

Uljanovas A. 145, 149
 Urbanavičius G. 487
 Urbanavičius V. 209
 Urbelis A. 166, 175, 186
 Urbelis M. 100, 101, 110, 138, 148
 Urbonas V. 228
 Urbonavičienė S. 329
 Urbonavičius M. 281
 Uschopčikas V. 247
 Usevičius M. 303
 Usoninė A. 339, 340, 347
 Ustinovičius A. 353
 Ustinovičius L. 345
 Ušinskas S. 125, 145
 Utarienė E. 301, 317
 Uždavinyš R. 86, 87, 89, 96, 127
 Užkuraitė S. 55
 Užpolevičius B. 92, 108, 117, 163, 164, 221, 227, 238, 290

V

Vabalas-Gudaitis J. 37
 Vabalevičius S. 44, 46, 54, 63, 69
 Vabalienė I. 263, 285, 326
 Vadlūga R. 87, 90, 108, 188, 189, 303 306, 307, 310, 343
 Vagnorius G. 182, 247, 248, 279, 284, 285, 291
 Vaičiulis R. 196
 Vaičys P. 63, 69, 70, 77, 80, 82, 83, 86, 149
 Vailionis T. 353
 Vainauskas V. 124, 144, 255
 Vaineikytė R. 289, 290
 Vainiūnas E. 343
 Vainiūnas P. 214, 215, 230, 255, 261, 274, 301, 302, 306, 315, 316, 333, 334, 360
 Vainoris Z. 94, 96, 100, 101, 109, 110, 112, 127, 134, 136, 139, 142, 146, 157, 163, 164, 166, 175, 177, 178, 186, 196, 255, 281, 290, 291, 321
 Vaiškūnaitė R. 360
 Vaišvila Z. 217
 Vaitelis E. 303, 306
 Vaitiekus I. 226
 Vaityš J. 55
 Vaityš L. 290
 Vaitkevičius S. 164
 Vaitkevičius V. 108, 136, 215, 230
 Vaitkus J. V. 347
 Vaitkus V. 145, 149, 165
 Vaivada A. 125
 Vakrina E. 230
 Valaitis V. 71, 87, 93, 280
 Valančius A. 109
 Valašimas K. 228, 236, 290
 Valeckienė J. 277
 Valenskaitė N. 146
 Valentinavičius A. 138, 144, 157, 166, 175, 181
 Valentukevičienė M. 341, 354

Valiukėnas G. 214
 Valiukėnas J. 166
 Valiukėnas J. G. 229
 Valiulienė I. 308
 Valiulis A. V. 23, 111, 112, 221, 230, 237, 243, 246, 255, 261, 268, 285, 290, 296, 300, 303, 306–308, 310, 314, 317–319, 337, 341, 342, 343, 365
 Valiūnas B. 250
 Valiuvienė T. M. 277
 Valivonis J. 182
 Van de Veldė H. 197
 Vanagas G. 93, 111
 Vanagas J. 125, 145, 149, 175, 176, 186, 214, 221, 229, 352, 353, 358
 Vapšys A. 325
 Varanauskas R. 297
 Varanauskas V. 354
 Varnienė R. 227, 230
 Vasilecas O. 213, 346
 Vasiliauskas K. 31, 37, 38, 40, 45, 186, 268, 272, 274, 286, 287, 288, 299, 304, 305, 308, 309, 311, 330, 341
 Vasiljevas A. P. 109
 Vasionis G. 60, 61, 281, 485
 Vasys-Vasiliauskas J. 58
 Vaškevičius J. 100, 249
 Veisas E. 311
 Vekteris V. 255, 275, 306, 343, 358
 Vencevičius J. 54
 Venckūnas R. 156
 Vengrienė E. 61
 Venskevičius J. 46
 Verbickas V. 31
 Verbickienė A. 23, 312
 Verbickis V. 37, 38, 40, 125
 Veršelis A. 170
 Vėžauskas G. 256, 326
 Vidmantas J. 40, 44, 46, 111
 Vidugiris L. 124, 281
 Vidžiūnas A. 287, 338
 Vika A. 303, 310, 317
 Vileikienė G. 93
 Vileikis A. 30, 161
 Vileišis J. 30, 331
 Vileišis P. 30, 31, 33, 34, 53, 288, 308, 309, 331
 Vilkas E. 222, 223, 373
 Vilkas S. 170
 Vilkauskaitė A. 215
 Vilkytė A. 55
 Vilkončius L. 182
 Vinogradovas A. 122
 Vinskutė V. 281
 Virbickaitė L. 192, 198
 Viršilas V. 125, 156, 281
 Viskantaitė R. 277, 333
 Viskantas F. 160, 164, 176, 190, 195
 Vislavičius K. 230, 264, 290
 Viščiakas J. 55
 Vitkauskaitė R. 164
 Vitkauskas V. 63
 Vivian R. 273

Vizbaras F. 137
 Vyčinas E. 182, 195, 197, 199, 237
 Vyskupaitys A. 111, 122
 Vyšniūnas A. 258, 259, 349, 368, 473
 Vladimirovienė I. 55, 60, 61
 Vlasenko V. 134, 157, 166
 Vleikis A. 218
 Volanas J. 305
 Voldemaras A. 31
 Vorobjovas D. 200
 Voronkovas B. 62
 Vosylis A. 258, 259
 Vosylis P. 87, 109

W

Wasilewski W. 272
 Werner F. 273

Z

Zabarauskas M. 190
 Zaborskaitė V. 192
 Zabotka B. 149, 214
 Zabulis H. 48, 64, 91, 97, 102–105, 108, 111, 116, 127, 134, 135, 139, 140, 153–155, 159, 161, 165, 173, 190, 367
 Zaicevas A. 226
 Zakarevičius A. 124, 149, 229, 306, 343
 Zakarevičius V. 92
 Zaleckaitė R. 326, 355, 365, 366
 Zaparackienė S. 79
 Zaremba P. 331
 Zaskevičiūtė S. 77
 Zavadskas E. K. 19, 23, 156, 195, 202, 210, 215, 221, 226, 227, 230, 232, 236, 237, 238, 242–244, 246–249, 251–256, 258–262, 264–268, 272–275, 277–280, 282–288, 290, 294, 297–299, 301–321, 330, 331, 333, 335, 339–341, 343, 345, 347, 349, 352, 353, 360, 367, 368, 372, 375, 376
 Zaveckas S. 195
 Zdanavičius A. 125
 Zemlickas G. 356
 Zenkevičius V. 173
 Ziberkas L. 125, 145, 149, 217, 256, 284, 306, 343, 468
 Zimkutė J. 300
 Zinkevičius P. 101
 Zinkevičius Z. 290
 Zolotuchinas V. 160
 Zonas O. 171
 Zubavičius L. 315
 Zubrickas B. 94
 Zulonas K. 300, 329, 330
 Zuokas A. 319, 321, 336, 371

Žalnieriūnas A. 148, 149
 Ždanovičius M. 214
 Žebenkienė D. 480
 Žebrauskas T. 28
 Žebriūnas A. 217
 Žegunis S. 167
 Žekevičius A. J. 230
 Žekevičius J. 124, 149, 164, 165, 183, 190, 223
 Želigovskis L. 40
 Želvys A. 55
 Žemaitis P. 55
 Žemaitis R. 280
 Žemaitis T. 86
 Žemaitis Z. 36, 37, 41, 259
 Žemkalnis G. 289
 Žemkienė R. 257, 361
 Žemkus J. 79, 127, 132, 133, 157, 16
 Žeromskas R. 125, 260, 261, 266, 267
 Žigina T. 310, 317
 Žilinskaitė B. 176
 Žilinskas A. 231
 Žilinskas R. P. 307
 Žilionis A. 185
 Žiliukas A. 315
 Žintelis B. 125, 148, 149
 Žitkutė A. 88, 277
 Žitnikovienė M. 64
 Žydelis Ž. 280
 Žygimantas Augustas 52
 Žmuidzinavičius A. 69
 Žukas J. 260, 281
 Žukas N. 178
 Žukauskas A. 256, 257, 272, 274, 277, 282, 286
 Žukauskas H. 146, 190
 Žurauskas A. 352
 Žvirblis S. 184
 Žvirėnas A. 92

Ž

Žalėnas G. 190
 Žalys A. 216, 304
 Žalnieriukas A. 124, 138, 149, 184

DEVELOPMENT
OF VILNIUS
GEDIMINAS
TECHNICAL
UNIVERSITY
IN 1956–2006

The monograph is meant to disclose the development of the higher technical school in Vilnius. The school was founded in the capital in 1956 as Vilnius Department of Kaunas Polytechnic Institute. Within four years it grew into the Faculty and in 1961 became the affiliated subdivision of Kaunas Polytechnic Institute.

In 1969 the subdivision was reformed into the independant school – Vilnius Civil Engineering Institute.

In 1990 after the restoration of independence of Lithuania Vilnius Civil Engineering Institute was reorganised into Vilnius Technical University and in 1996 it was awarded the name of Gediminas, the Grand Duke of Lithuania.

50 000 high qualification engineers, architects, specialists in economics, business management, computer sciences, etc. have been trained at the university throughout the period of 50 years. The total number of students recently exceeds 15 000. It is the third biggest institution in Lithuania and its graduates are totally successful in the employment.

In the monograph the author describes and analyses the characteristic moments of the university development, changes in study plans, academic staff, structure of the institution, research activities, variations in profession and specializations, as well as increased variety in national composition of students, etc. The author also introduces the leaders of the institution and its subdivisions.

The monograph is meant for the interest of the academic communities and public society.

Algimantas Nakas

VILNIAUS GEDIMINO TECHNIKOS UNIVERSITETAS. 1956–2006.

Mokslotyros centro leidinys

Redagavo Rita Malikėnienė

Maketavo Jevgenija Petkuvienė

Dailininkė Asta Rudminaitė

Dauguma nuotraukų Jono Grambos, Jono Česnavičiaus, Alekso Jauniaus

Dalis iliustracijų paimta iš Adolfo Bumblausko, Vlodo Drėmos, Algimanto Mačiulio,

Jono Rudoko ir kt. leidinių

Knygoje panaudoti VGTU, VGTU istorijos muziejaus ir

Kauno apskrities archyvų (KAA) dokumentai.

2006-09-04. 63,75 sp. l. Tiražas 1 000 egz.

Vilniaus Gedimino technikos universiteto

leidykla „Technika“, Saulėtekio al. 11, 10223 Vilnius

Spausdino UAB „Draugų studija“,

S. Moniuškos g. 21–10, 08121 Vilnius